KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

1. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. januara 1935.** | **73. lětnik.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Krótko po narodźe našoho Wumóžnika so w kralowskim hrodźe w Jeruralemje dźiwna wěc poda. Ke kralej Herodesej přińdźechu tři mudri, wosebni wjerchojo z rańšoho kraja a woprašachu so joho: „Hdźe je, kiž je so narodźił, kral Židow?“ Smy widźeli joho hwězdu w ranju a smy přišli, k njomu so modlić“. Herodes stróži so nad tutym prašenjom; wone nučeše joho k přemyslenju. Myslička w nim zeskhadźa, zo drje dyrbitej tola cyle njewočakowany přikhad rańšich wjerchow a jich prašenjo ważne, tajnje so přihotowace wěcy woznamjenjeć. Powoła tohodla !pismawučenych a wyššich měšnikow a wuprašowaše so jich, hač Stary Zakoń na tute spodźiwne prašenjo njewě wotmołwy. Pismawučeni wědźachu kralej wotmołwić a prajichu jomu, zo je w Pismje Betlehem jako město nowonarodźenoho krala woznamjenjene. Kral Herodes wotpušći cuzbnikow do Betlehema, wuprajiwši prózstwu, zo bychu też jomu powěsć dali, jeli bychu kralowske dźěćo namakali. Wón dźěše dźěsću za žiwjenjom, dokelž so boješe, zo mohł z tutym dźěsćom jomu rivala, přećiwnik postanyć a jomu skónčnje kralowsku krónu rubić.

Tři mudri woteńdźechu do Betlehema a namakachu wot hwězdy wjedźeni, dom, hdźež kralowske dźěćo ze swojej maćerju běše. Modlachu so k njomu a woprowachu jomu drohotne dary: złoto woruch a myrhu.

Dary, kotrež mudri z rańšoho kraja woprowachu, běchu drje samo na sebi drohotne, ale tola jenož zwonkowne dary, zemńske kubła, skónčnje tola jenož proch a pjerść.

Njeskónčnje drohotniše wězo běchu znutřkowne dary, kotrež tři kralojo Božomu dźěsću poswjećichu — to běchu: wěra, nadźija a lubosć.

Tři kralojo namakachu słabe dźěćatko — do žłobja położene, z khuduškimi pjeluškami powite — w hródźičcy narodźene.

A tola woni wěrjachu, rozswětleni wot Božeje hnady, zo je te khuduške, proste jednore dźěćatko Syn Boži, wšohomócny wočłowječeny Bóh sam, knjez nad njebjom a zemju. Tohodla zhibowachu před nim swoje kolena, hołdowachu jomu z hnutej wutrobu, dowěrjachu a poručachu jomu sebje samych, swoje należnosće, swój lud a kraj, wusypachu před nim swoju lubosće połnu wutrobu.

Cyle zbóžni, zo bě so jim wumóžnik swěta spóznać dał, zo bě so jim „wozjewił“, wróćichu so do swojoho kraja, khodźachu we swětle swojeje wěry a skutkowachu mjez swojimi krajanami jako japoštołojo wočłowječenoho syna Božoho.

Nam, lubi čitarjo, je so Knjez zjewił mohł rjec wot prěnjoho wokomika našoho zemńskoho žiwjenja; přiwza nas, lědma zo běchmy swětło tutoho swěta wohladali, w kupjeli swjateje křćeńcy do swojeje swjateje cyrkwje, sčini z nas stawy swojoho duchownoho ćěła. A hdyž naš rozom wotući, postara so wo to, zo bychmy rozwučowani byli w joho swjatej wučbje a w połnym jasnym swětle křesćanskeje wučby khodźić móhli.

My njejsmy swojoho Knjeza pytać trjebali pod tajkimi woporami, ćežemi, napinanjemi a strachami kaž swjeći tři kralojo. Nam je Knjez we swojej njeskónčnej dobroćiwosći pokład swjateje wěry bjeze wšoho do klina położił — swětło swjateje wěry nam zaswěćił, bjez toho zo běchmy sebi to na někajke wašnjo zasłużili, někak porst wo to zhibnyli.

Hdyž smy tak wo wjele bóle wobhnadźeni dyžli tři kralojo, dyrbimy znajmjeńša sćěhować přikład jich dźakownosće. Kak to najlěpje dokonjamy, praji nam swjata cyrkej na jutřišim swjedźenju třoch kralow w modlitwje Božeje mšě, kiž rěka: „O Božo, kiž sy dźensa swojoho Jednorodźenoho pohanam, wjedźenym z hwězdu, zjewił, spožč, prosymy, zo k wobhladowanju Twojeje krasnosće dóńdźemy, kiž smy Tebje hižo z wěry spóznali“.

Naša winowatosć potajkim je, zo wěru w sebi zdźerži-my a wobkhowamy žiwu a horliwu, na spóznawanju našoho Knjeza a Boha, joho njeskónčneje lubosće k nam nadobywamy, w lubosći, posłušnosći a podatosći napřećo njomu

so dźeń a bóle skručamy a joho wobličo něhdy wohladamy w zbóžnej wěčnosći.

K tomu chce a dyrbi nam po zasadach a zaměrach towarstwa ss. Cyrilla a Methoda tež dopomhać naš „Katolski Posoł". To je w prěnim rjedže joho nadawk, joho „pósłanjo". W tymle duchu je wón nětko hižo 72 lět khodźił po Serbach a mjez nimi skutkował — w tymle duchu budże wón skutkować tež w přichodże, zo by swětło katolskeje wěry w nas přecy rjeńšo so rozswěćiło, puć našoho zeńskoho pućowanja přecy jasnišo wobswětlało a nas zbožownje dowjedło do wěčneje domizny.

Tohodla budże naš „Posoł" tež w nowym lěće porjadnje nabožne rozpominanja a powučenja podawać, zo by nabožne duchowne žiwjenjo w nas spěchował; budże nas kedźbnych činić na strachi, kotrež wěrje hroža; na hibanja a prócowanja, kotrež so přećiwo wěrje a cyrkwi měrja abo z katolskimi zasadami so njeznjesu.

Dokelž pak wšitcy wěmy, kak wuzko je w Serbach nabožina zwjazana z narodnosću, kak je narodne zmyslenjo a začuwanjo a počinjenjo mócna zepjera zdobom za nabožne žiwjenjo, budże tež „Posoł" swěrnje dźěłać za wukhowanjo našich narodnych kubłow, za wukhowanjo našeje lubeje serbskeje rěče, za wukhowanjo našich dobrych nabožnych a narodnych nałožkow, za zdźerženjo dobroho, nadobnoho zmyslenja, kotrež je přecy wozdoba nabožnych a dobrych Serbow była.

Z tym budże „Katolski Posoł" skutkować w duchu nowoho kralestwa, kotrež je škit nabožnosće a ludnosće za swój program proklamowało. Z tym budże „Katolski Posoł" swěrnje zaměrej służić," kotryž je jomu we wustawkach towarstwa ss. Cyrilla a Methoda postajeny: hajić nabožne a wótčinske zmyslenjo w sobustawach našoho towarstwa.

K tomu dźěłu daj Bóh swoje žohnowanjo!

Lěta 1758

wuńdże „Špihel pobožnych próstwow a paćerjow". Tam čitaš „pobožny kěrluš" na stronomaj 453 a 454. Z njoho njech tu štyri hrónčka stoja: „Tón djaboł njerad słyši te nowe witanjo, wón z toho duše zhubi, to je mu mjerzanjo. Čim bóle spěwajće: Budź khwalen Jězus Khrystus do wšeje wěčnosće! Hdyž něchtó k někom přińdże habo so zetkaće, tak rano, wječor, wodnjo, přecy tak witajće, při dźěle, při prócy: Budź khwalen Jězus Khrystus . . . Tak stajnje Boha khwalće wšudże a kóždy čas, zo byšće něhdy wšitcy tam na tón zbóžny kwas přišli tak spěwajcy: Budź khwalen Jězus . . . Budź khwalen Jězus Khrystus při čestnych wjeselach, budź khwalen Jězus Khrystus tež we wšěch zrudobach, potom tež w njebjesach budź khwalen Jězus Khrystus we wěčnych wjeselach."

A w jenej modlitwje tam rěka na 8. a 9. stronje: O Knježe Jězu Khryšće, smil so nade mnu . . . Budź mój Jězus, hdyž sym w hrěše, budź mój Jězus, hdyž spju, budź mój Jězus, hdyž sym w zbožu, budź mój Jězus, hdyž sym w njezbožu, budź mój Jězus, hdyž mje njepřećel spytuje, budź mój Jězus, hdyž budu ze smjerću so bědźić, budź mój Jězus, hdyž póńdu z toho swěta, budź mój Jězus w sudże Božim, budź mój Jězus we wěčnej wjesołosći, mój słódki Jězuso, ty dokonjane kubło a bohatstwo! . . . Swjate mjeno Jězus zapisaj ze swojej krwju do mojeje wutroby, zo bych ničo nječuł(a) wot swěta a mjasa, a stajnje ze swjatym Bernardom wołał(a): O Jězuso, mój Jězuso! Amen.

M. N.

Tři mudri z rańšoho kraja.

Swjedźeń Třoch Kralow je prěni swjaty dźeń po nowym lěće. Wjedźeni wot krasneje błyšćateje hwězdy, smědźachu najwjetši dźiw wohladać, kajkiž je hdy človjeske wóčko widźało. Tutón dźeń mjenuje so też „Epiphania" a woznamjenja zjewjenjo wočłowječenoho syna Božoho modlacym so pastyrjam a swjatym třom kralam.

W křesćanskim nabožnistwje je lědy žadyn druhi podawk telko wothłósa namakał w molerstwje, rězbarstwje a basnistwje, a też w rjanych starych ludowych nałožkach, kaž swjedźeń Třoch Kralow.

Z najzažnišoho časa křesćanstwa pokhadźeja molowanja na sćěnach w katakombach, kotrež třoch kralow předstajeja, z phrygiskimi čapkami na hłowje, kiž na jich orientalski (narańši) pokhad pokazuja. Na jenym wobrazu we mosaiku (z kamuškami wusadźenym) 8. lětstotka ze stareje vatikanskeje basiliki jewja so tři mudri k prěnjomu razej z kralowskimi woznamjenjenjemi a wot srjedźnoho wěka sem předstajeja so tući na mnohich wobrazach w třoch žiwjeńskich dobach, jako šedźiwc, muž a młodźenc, při kotrychž je čornuch najmłódši. Wosebje krasne wobrazy su so zdźerżałe z 15. a 16. lětstotka, wot sławnoho molerja Rubensa, samo tři wšelake předstajenja swjatych Třoch Kralow.

Předstajenjo tutoho podawka je też do ludowych nałožkow přešło. We wšelakich krajinach Němskeje je so hač do dźensnišoho wašnjo zdźerżało, zo na dnju zjewjenja tři jako swjeći tři kralojo předrasćeni mužojo dom wot domu čahaja a při tym spěwy wo třoch kralach přednošuja. Njesu při tym pozłoćanu hwězdu na dołhej žerdźi, tohodla je tutón nałožk přimjeno „hwězdne spěwanjo" dóstał.

Česćowanjo, kotrohož so swjeći tři kralojo zwjeseluja, dopokazuje, zo lud přecy hišće za swětłom žedźi, w nětčišim ćěmnym a tyšnym času snadź sylnišo hač hdy prjedy. Dźeń třoch mudrych z rańšoho kraja je dźeń swětła. Błyšć hwězdy, kotraž puć k Wumóžnikej pokazowaše, je wěčny a přetraje też najzrudniše časy křižikow a hórkoho hubjeństwa. Pokazuje nam dźensa hišće puć k wěrje, k swětłu, k Bohu, hdyž so joho wjednistwu dowěrjamy. Tak błyšći so hišće raz hodowna hwězda. Z mudrymi z rańšoho kraja klečimy před Božim synom. „Smy joho hwězdu widźeli w rańšim kraju a smy přišli, k njomu so modlić."

Na jich pućowanju žehlachu so hórske wjerški, howrjachu morja, šumjachu rěki, wunurjachu so města a wsy, hory a hrody, a so zasy zhubichu. Błyšćata hwězda hnady ćehnješe před nimi, kaž by jich chcyła wjesć do kónčin swěta. Skónčnje zasta, a šěroka pruha pokazowaše kaž porst Boži na rozpadanu hródź, kazaše pućowarjam so poklaknyć a so modlić k dźěsću, do njoho wěrić, je lubować a so nadźijeć.

Rozhlad w swěće.

Politiske wuhlady na lěto 1935.

Tak piše němski minister Goebbels wo nim: Mamy khutne wotpohlady, w přichodnym lěće poslednje krizowe powostanki našoho nutřkownoho a zwonkownoho žiwjenja wotstronić, zo bychu so wšitke mocy našoho luda mohłe za natwarjacy skutk a za spěchowanjo započateje dźěłoweje bitwy zastajeć.

Zwonkowny minister z Neurath piše: Nutřkowna politika je podłoha, zakład zwonkowneje politiki. im Čwěsćiša a rozsudniša prěniša je, ćim lěpše wuhlady změje Němska za swoje woprawnjene přeća.

Hačrunjež Mussolini před něšto časom praji, zo 1935 woznamjenja ćežke lěto, a zo kóždy kraj změje wobćežnosće, hdyž wohrožace skały a skałki w politiskim morju so napřeću stupja: ale němski lud ma nadźiju, zo so wšitke krizy zbožownje přewinu.

Posaarske wothłosowanjo nima straha za Němsku, jeli so na sprawnosć a česćownosć dźiwa. Wobě stron matej swoje winowatosće po prawdże dopjelnić, potom n

dobywa dowěrjenjo. Z tym zhubi so też po času zasy wójnski strach. A we wšitkich krajach wočakuje so hospodarski a z tym kulturelny rozkćěw. Internacionalny rozhlad na politiske njebjo je tuž w přichodźe bjez stracha. Mróčele, kiž je w poslednich njedźelach zaćěmnichu, su so zhubiłe.

Sakske justicne zarjadowanjo

je so z 1. januarom 1935 němskomu statej přepodało. Rěka nětk „wotdźělenjo za Saksko-Durinksku němskoho justicnoho ministerstwa w Drježdźanach".

Zwoprědka měješe so też Hessenska sobu zjednoćić, ale tuta je so hnydom němskomu justicnomu ministerstwu podstajiła.

Pruske ratarske ministerstwo

so wot 1. januara 1935 z němskim ministerstwom za zeżiwjenjo a ratarstwo zjednoći. Wyšnosć mjenuje so: „Němski a pruski minister za zeżiwjenjo a ratarstwo".

Burske zasydlenjo.

Po wójnje hač do najnowišoho časa je so na 40000 ha njewužitoho kraja za burske zasydlenjo připrawiło, najwjacy pak pod nacionalsocialistiskim knježerstwom, mjenujcy 18—20000 ha. Wjele, jara wjele ma so hišće wukonjeć, dokelž 2,5 milijónow ha hišće puste leži a ma so na te same wašnjo za kulturu přihotować. Dale přidruži so tutomu wutworjenju płódneje zemje natwarjenjo nimale 10000 nowych burskich statokow. Za to je trěbnych 68 milijónow hriwnow, wone pak přinjesu statysacam dźěło a zasłužbu. Zasydlenjo přisporja wobydlerstwo w tutych kónčinach wo 60—80 % prjedawšoho stawa.

Namołwjenjo ministra Darréa.

K nowomu lětu namołwja němski minister Darré swojich burow: Lěto 1935 žada wot nas burow mnoho, přinjese nadawki z wulkim zamołwjenjom. Wupłodźerski bitwu mamy lětsa bić, bitwu wo zwěsćenjo zeżiwjenja našoho luda. Dobydźemy ju! Cyle wěsće bój wobstojimy a z nim wolu našoho drohoho wjednika, němskoho kanclera A. Hitlera, w skutku podpjeramy. Na strowe mocy swojoho burstwa móže so němski lud dowěrnje spušćeć.

Afrikanska wołma.

Mjez němskim wupósłanstwom a knježerstwom Južneje Afriki je so nowe zrěčenjo wobzamkło. Hač do 30. meje 1935 móže Němska za 30 milijónow hriwnow južnoafrikanskeje wołmy nakupić. Zrěčenjo je hižo 31. decembra 1934 do mocy stupiło. Wołma so z němskimi tworami zapłaći, su to twory wšeje družiny.

Francózska

chce nětko tola z Italskej jednać a we wšelakich ważnych prašenjach jasne wotmołwy měć. Tuž je so francózski zwonkowny minister Laval štwórtk wječor do Roma podał. Rozrěčowanjo je na tři dny postajene. Prjedy hač so Laval na puć do Roma nastaji, přija hišće raz italskoho pósłanca w Parizu.

Abessinska

žada, zo by Italska zamołwitosć za namjezne připady přewzała. Tutón krajik je so hižo na Zwjazk ludow wobroćił. W Abessinskej su pječa italskej bombje namakali, kotrejž njejstej rozbuchłoj. Přećiwo dalšomu postupowanju italskich wojakow raznje protestuje.

W Ruskej

njeje so prěni dźeń swobodnoho wikowanja z khlěbom bjez wobćežnosćow minył. W dołhich rjadach so kupcy zestupachu, kaž we wójnskim času pola nas. Na někotrych městnach njeje khlěb dosahał, na druhich pak žadachu so khětro wysoke płaćizny, štož nowe njeměry wubudźi.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na swjedźenju swj. Šćěpana wotpołoži duchowna knježna Marija Fidelis rodź. Khěžkec z Khelna w klóštrku franciskankow prěni slub (profes) a bu z tym dokonjawši noviciat połna sobustawka rjadu. Sotra Marija Fidelis, tak je nětko jeje klóštrske mjeno, je prěnja Serbowka w tutym klóštrje. Jeje mać — nan loni znjebožiwši wumrě — a přiwuzni běchu swědkojo swjatočnosće, kiž wjeledostojny knjez wyšši studijny direktor Löbmann, komisar franciskankow, wukonješe. Kapałka błyšćeše so w hodownej drasće. W nowym Božim narodku je dóstała dalšu pychu. Wjeselimy so sobu z našej krajanku, zo je w čišinje klóštrskoho žiwjenja namakała swoje powołanjo a zo je so nětko po pruhowanju w noviciaće za rjad swj. Franciska rozsudźiła. Bóh daj jej strowotu a sčiń ju wobstajnu w pokornej służbje před Najswjećišim.

— Njedźelu 27. januara budźe knjez diakon dr. fil. Pawoł Hórnik z Hornjeje Kiny w Budyšinje na měšnika wuswjećeny a njedźelu 3. februara woswjeći w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje swój prěni wopor Božeje mšě.

— 1. januara t. l. dopjelni so 25 lět, zo knjez studijny rada K. Engler wukonja službu w tachantskej cyrkwi. Najprjedy skutkowaše jako organista — poslednje lěta jako rektor khora tachantskeje cyrkwje. Přejemy wjelezasłužbnomu knjezej wjele zboža a zdobom wjele Božoho žohnowanja za dalše wuspěšne skutkowanjo.

Z Radworja. W minjenym lěće 1934 narodźi so w našej wosadźe 42 dźěći (49), 3 z nich dósta nuznu křćeńcu, 22 hólčatkow a 20 holčatkow. 6 (9) běše wot njemandźelskich maćerjow. Wěrowanjow bě 12, runje kaž lěto prjedy. Wumrěło je 26 (15) wosobow, 18 dorosćenych a 8 dźěći, 9 mužskoho a 17 žónskoho splaha. Swjatych woprawjeni bu w našej cyrkwi wudźělenych 19400 (17000), domawobstaranjow bě 96 (121), firmowanych bu 237.

Z Radworja. „Katolska Bjesada" wotmě swoju poslednju loňšu zhromadźiznu (dohromady běše loni 9 zhromadźiznow) 30. decembra pola Kralec. Knjez wučeŕ Kubaš přednošowaše wo knizy: „Studien zum Mythos des 20. Jahrhunderts". Spis bu njedawno w Kölnjanskej arcdiecezy wudaty. — Dla lětušoho założeńskoho swjedźenja (3. februara 1935 pola Šubertec) njebu ničo nowoho postajene. Wšo wostanje, kaž bu w novembru hižo wobzamknjene.

— Syn našeje wosady, wučeŕ Maks Rječka-Radworski, zastupowaše do hód w Kamjencu na katolskej šuli. Nětko po hodźoch změje na powšitkownej měšćanskej šuli tam wučić — a k tomu hišće wob tydźeń 2 hodź. w Protecach.

Z Khróšćic. Radudawanjo za maćerje wotměje so srjedu, 9. januara, popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach w korčmje a 1/4 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Khróšćic. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 99 dźěći, 50 hólčkow a 49 holčkow. Njemandźelskich běše jich 12. Wěrowanjow mějachmy 40 porow. 4 njewjesty běchu njekatolske. Swj. woprawjeni wudźěli so w farskej cyrkwi 44700, w Klóštrskej cyrkwi 57800 a we Worklečanskej kapali 25448. Domawobstara so 359 ludźi. 61 wosobow zemrě, mjez nimi 13 dźěći w prěnim lěće žiwjenja a 20 wosobow w starobje 70—90 lět. Na Khróšćanskim kěrchowje bu pokhowanych 55 wosobow. Bóh dał, zo bychu wukřćene dźěći wotrostłe Bohu k česći a staršimaj k wjeselu; zo bychu wěrowani w zbožownej lubosći a přezjenosći Bohu służili; a zo bychu zemrěći wužiwali wěčny měr a wotpočink!

— Swjedźeń, kotryž naša DJK-jednota młodźiny Nowe lěto wuhotowa, je so jara derje poradźił. Knjez kapłan Młynk, předsyda towarstwa, witaše wutrobnje wšitkich hosći, mjez nimi kk. fararja Wjeńku a kapłana Handriku, a wu-

---

Štó njeje hišće swój přinošk na loňše lěto za towarstwo swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił?

praji najwutrobniše přeća za nowe lěto. Potom pokazachu wustojne mocy, kak derje wědźa też ćežšu hru na jewišću předstajić. Khwalobnje dyrbi so připóznać, kak derje běchu wšitcy swoje róle nawukłe a hrałe. Knjez farař Wjeńka wupraji swoje wjeselo nad bohatym wopytom a wobroći so wosebje na młodźinu z namołwjenjom, zo by kruće stała k wěrje a narodej. Žortny kruch „Zjebany nawoženja" zbudźi wjele wjesela. Při rejcy a spěwje plećeše so zabawa hišće dale.

Z Baćonja. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 15 dźěći, 1 mortwonarodźene, 6 hólčatkow a 8 holčatkow. 12 dźěći dźěše k prěnjomu swj. woprawjenju. Zemrěchu: 1 dźěćo nimale 7 lět; 1 wosoba přez 30 lět; 1 přez 50 lět a 1 přez 60 lět. Připowědaše so 11 porow, 5 bu tudy wěrowanych. K swj. woprawjenju poby 9174, w Smochćičanskej seminařskej kapali 5520, tak zo we wosadźe poby 14694 ludźi k swjatomu woprawjenju. 58 dźěći bu firmowanych. Bóh daj narodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink!

— Njedźelu po hodźoch bě w našej młodowni zabawny wječor za wosadu, sobu jako zhromadźizna wosadnoho Bonifacijowoho towařstwa kaž też Caritas-wubjerka myslena. Mała wosada njemóže za kóždy jednotliwy zaměr wosebitu zhromadźiznu wotměwać. Zastup bě swobodny. Wopyt ze strony wosadnych swójbow njespokojacy. Młodźina bě bohaće zastupjena. Wosadny farař poda rozprawu wo žiwjenju a skutkowanju wosady na nabožnym polu. Wjeledostojny knjez kapłan Młyńk nam pokazowaše wobrazy z Mišnjanskeje dijecezy, předewšěm jeje zrudne cyrkwine wobstojenja, štož wosebje njedosahace rumnosće za Bože služby nastupa. Tute wobrazy je Bonifacijowe towařstwo zhotowić dało, zo by katolikam Němskeje zrozemjenjo za našu cyrkwinu nuzu předstajało. Tuž dyrbja předewšěm tola też naše katolske wosady to widźeć, zo bychu tak towařstwo swj. Bonifacija podpjerali. Sćěhowachu wšelake deklamacije a mały žorćik. Štóž je tam był, wě, kak tam běše. Druhich to mało zajimuje. Wosadźe mohło so k nowomu lětu přeć, zo by při mnohich druhich nadawkach a druhich zhromadźiznach tola też wjetši zajim za swoje nabožne žiwjenjo pokazała a nic jeno swoju cyrkeŵ wot nutřka zeznała, ale też swoje cyrkwine žiwjenjo zwonka cyrkwje, štož so mjenuje: katolski skutk. Jeli zaso so trubi k wosadnej cyrkwinej zhromadźiznje, tu ma być, kaž by so k Božomu wohenjej trubiło, wšitcy maja běžeć! Lubosć k cyrkwi zwonka Božoho domu dyrbi nam tola wjacy być hač Boži woheń: swjaty woheń, žiwy skutk! Hewak móže so nam zeńć, zo smy njepřihotowani. Mjez tym, zo w cyrkwi so pobožnje modlimy, počina so k wohenjej přećiwo cyrkwi a wěrje trubić, a hdźe je skoku sykawa, hdźe su hadźicy, hdźe naša cyrkwina wohnjowa wobora! Jejdrko, ničo tu nimamy! Na wšo smy zabyli, a přećiwnik so wjeseli. Tuž wutwórmy w prawym času swoju zakitańsku cyrkwinu wohnjowu woboru, jeli njepřećel přińdźe, zo wěmy, što mamy činić! Wosadne zhromadźizny k wožiwjenju cyrkwinoho ducha su nam nuzne kaž Boži khlěb!

Z Pančic. Radudawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. januara, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. Hodowne wjeselo knježeše w našich wosadnych towařstwach, hdyž so na swjatych hodownych dnjach zeńdźechu po zwučenym wašnju k hodownej zhromadźiznje. Towařstwo młodźencow je so z Jednotu DJK na wosebitych adventskich nyšporkach z předowanjom přihotowało na hody. Młodźency rozpominachu žiwu wěru skutka, kajkuž měješe sprawny młodźenc staroho zakonja, Abel. Wohladachu swětły přikład čistoho a póćiwoho egyptowskoho Józefa. Spóznachu, kak maja sebje samoho a swój čas młodosće Bohu poswjećić runja Samuelej. Na prěnim dnju hodow nětko cyła mužska młodźina přistupi połnoličbnje k blidej Božomu. Naši hólcy njepřińdźechu z prózdnymaj rukomaj k žłobjatku Jězus-dźěćatka. Jich hodowne dary běchu, kaž jim knjez praezes rozłoži před swjatym woprawjenjom: žiwa wěra skutka, čistota ćěła a duše —, haj sebje samoho woprowachu a poswjećichu so nowonarodźenomu kralej Khrystusej. Popołdnju běše potom wjesoła hodowna zhromadźizna z wobradźenjom. — Na zhromadźiznje maćerjow, kiž bě jara derje wopytana, spěwachu knježny wjacyhłósnje hodowne spěwy. Na nowe lěto wuhotowachu sebi nětko też knježny swój hodowny swjedźeńk. Basnje a spěwy a wobradźenjo a žort zbudźichu wšudźe wjeselo. — Njech nětko wosadne towařstwa we lubosći a přezjednosći, w ponižnosći a posłušnosći, njesebičnje, jenož česć Božu pytajo, spomožnje a pilnje dale dźěłaja w nowym lěće.

Z Ralbic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je w našej wosadźe swjatu křćeńcu dóstało: 44 (46) dźěćatkow, mjez nimi 3 (2) njemandźelske a to 22 hólčatkow a 22 holčatkow. Wěrowanjow bě 6 (5). Zemrěło a na našim kěrchowje pokhowanych bu 26 (29) wosobow. K swjatomu woprawjenju poby w farskej cyrkwi w Ralbicach: 26250 (24000), w Šunowskej kapalcy 1937 (1720) a w Róžeńćanskej hnadownej cyrkwi 11900 (11500). Domawobstaranjow a domjacych swjatych woprawjenjow bě 135. Prěnjowoprawjeńskich dźěći w Ralbicach 23, w Róžeńće 18.

— Po swjatych dnjach, cyle na kóncu staroho lěta zwoła naše šulske wjednistwo starších a wšěch přećelow šule do Waldźic wjesneje korčmy, zo bychu zhromadnje hišće raz so zanurili do hodownych wěrnosćow a potajnosćow. Šulski wjednik Bj. Rachel móžeše spokojnje a wjesele bohatu syłu hosći witać. Dopokaz to, zo maja starši zajim za šulu a dowěru swojim wučerjam. Zrědka hdy w poslednich lětach smy Waldźic žurlu tak napjelnjenu widźeli, kaž tón raz. Z wulkej skedźbnosću sćěhowachmy rjany program. Najprjedy dźěći někotre nowe, hišće njeznate hodowne spěwy z noweje zběrki „Naše spěwy" poskićichu a na to sćěhowaše wobšěrna hra „Hodowna powěsć". We wjazanej serbskej rěči je ju wučeŕ Bj. Rachel swobodnje a z wurjadnym wuspěchom zestajał, a wona budźe za hodowne swjedźenje w přichodźe witane wobohaćenjo dotalnoho składu a tuž měła so bórzy do ćišća dać. Wšitke dźěći dosć nutrnje a žiwje hrajachu, tak zo njemóžemy nikoho wosebje wuzběhnyć. Do hry je zaplećenych wjele rjanych našich kěrlušow a nowych hodownych spěwow z mjenowaneje zběrki. A wšitke spěwy nam zaklinčachu wurjadnje eksaktnje, rytmiscy a dynamiscy jara skedźbnje spěwane, kaž to zrědka nadeńdźemy. Wučeŕ a dźěći běchu žiwy cyłk a tuž smědźa so wjeselić nad dobrym wuspěchom, wot wšěch wulcy připóznatym; Wosadny farař swój a wšitkich hosći dźak tólmačeše a napominaše starších a dźěći k lubosći k wučerjam a šuli. Wšitcy smy nahladny postup wot lońšoho lěta widźeli, a zo wotpočuja tu mocy, kotrež zamóža zabawu a wokřewjenjo we wumjełskich skutkach poskićić.

— Kaž kóždolětnje, tak so też lětsa zeńdźe towařstwo křesćanskich maćerjow k hodownej zhromadźiznje we farskim domje. Někotre sodalki Marijanskeje kongregacije nas překwapichu z tym, zo nam někotre rjane hodowne spěwy zanjesechu. Wosebje hnujacy bě spěwčk wo ćichej nocy, kotryž nas we duchu přesadźi na Bethlehemske hona. Naša wutroba so khileše w lubosći k dźěćatku, kotrež kolebaštaj swjata Marija a swj. Józef. Kak rjenje hakle budźe potom, hdyž budźemy něhdy spěwać słyšeć khóry jandźelow we njebjeskim Bethlehemje. Bóh mytuj wšitkim spěwarkam a jich dirigentej jich prócy. Dźak pak też słuša knježnje, kotraž nam njebojaznje přednjese postrow jandźelowy. Wjele spomóžnoho čerpachmy z přednoška našoho wysokodostojnoho knj. prězesa. Njech joho słowa, we swětle hodownoho štoma rěčane, wubudźa z nowa we maćerjach lubosć k jich powołanju. A byrnjež nas tu zemske ćeže zlemić hrozyłe, chcemy sebi stajnje toho wědomi być, zo z kóždym dnjom so nam bliži naša, Bóh dał, zbožowna wěčnosć. Z wutrobnym zbožopřećom do nowoho lěta, a z krutej nadźiju, zo nam Bóh też přichodnje zbožowne hody wobradźi, so rozeńdźechmy.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac januar:

Bój přećiwo bjezbóžnosći.

Što nowe lěto přinjese? Zbožo a rjane časy sej přejemy! A swětło! Postup! Živjenjo! To wšo pak jenož zamóže nam přinjesć Khrystus, kiž je človjekam zbóžnik, swětło, živjenjo. To wšo změjemy, jeli budźe Khrystus kral wšudźe a přecy w nowym lěće! To wšo je nam wěste, jeli mjez nami rozkćěje kralestwo Khrystusowe na zemi. Budźe tomu tak?

Swjaty Wótc a biskopja, kiž znaja čas a joho znamjenja, wołaja: „Swětej hrozy strach, hrozy bjezbóžnosć, hrozy ćma a smjerć a njezbožo! Słyšmy jich słowa:

Hody rjekny Swjaty Wótc w Romje ke kardinalam, zo ćehnje po swěće nowy duch moralnoho a socialnoho a stato-politiskoho pohanstwa. A tele pohanstwo njeje, kaž bamžowska nowina „Osservatore Romano" přispomni, wěra do Boha, ale horda sebičnosć, tukaca hida, wěra do mocy, wěra do dźiwjeje namocy, wěra do wójny! Z mječom, tak mnozy dźensa měnja, hodźi so kóždźičke prašenjo časa rozrisać a wša běda wotstronić.

Kardinal Schulte-Kölnjanski rjekny: Dźeń a jasnišo wustupuja wojowarjo nowoho pohanstwa, zo bychu wotstronili swětło křesćanskeje wěry.

Čitaj porjadnje w „Katolskim Posole" stajnje bohaty a zajimawje spisany jara ważny wotrězk: Z cyrkwje a swěta! Tam dosć nazhoniš. A štóž ma woči, widźi; štóž ma wuši, słyši; štóž ma rozom, rozemi!

Prajiš: „Ach, to je wšo přečorne nabarbjene! Pola nas hišće tak zło njeje! My smy dobri křesćenjo!" Nó, to by derje było! Ale wěř, też mjez nami šerja někotrežkuli jědojte pohanske mysle, słowa a skutki.

Abo měniš, zo je to hišće dobre křesćanstwo, hdyž někotrymžkuli je wšo druhe ważniše, hač paćeŕ, kemše, nyšpor, Boža służba? To wšo jeno njerad a nućeni připódla wotbywaja. Najmjeńši zadźewk, najprózdniša wuréč jich „wuswobodźa". Ně, to je mi khrome, mrějace křesćanstwo!

Biskop Berning rjekny w Hamburgu: Katolscy myslić réka, so we wšém podwolić wukazam bamža a biskopow, też hdyž wosobinscy njejsy ze wšém přezjene. A kelko křesćanow mamy, kiž cyrkwi a měšnikej lohcy přicpěwaja złu wolu, wšu wopačnosć! Kóždе wěrne, derjeměnjene słowčko jich rani. Tak łoskoćiwi a čućiwi su. Na sebi pak njenamakaja někajkeje njeprawdy.

Mnozy cyrkwi a měšnikam wjacy prawje njewěrja. „Tón stajnje barby měša! To tón tak praji, tamny hinak. Što ma mi faraŕ předpisować a so měšeć do mojich wosobinskich abo swójbnych abo hospodarskich należnoscow! To ja lěpje rozemju. K čomu „Posoł" čitać? Tón mi njedosaha. Tam jenož „čorni" wšo čorne barbja." Tajcy čitaja často wšón móžny druhi čapor. Rozwučenjo pytaja pola cuzych. Swoje mudrosće a spóznaća čerpaja často z mutnych, do błuda wjedźacych žórłow.

Přećiwo bjezbóžnosći wojujmy! Hewak njepřińdu w nowym lěće zbožowne a swětłe časy za človjestwo.

To prěnje je: modlmy so, zo by nam rozom był swětły a wola była kruta! Modlmy so wo Božu pomoc w boju přećiwo wšej bjezbóžnosći, z paćerjom pomhajmy wěrybratram, kiž su so hižo podali na puć do bjezbóžnosće!

Z paćerjom pomhajmy zaslepjenym, kiž njewidźa abo nochcedźa wjacy widźeć swětło wěrnosće, kiž je Khrystus, ale kaž wopojeni leća za błudničkami njewěry!

Z paćerjom pomhajmy swjatej cyrkwi, biskopam a měšnikam w boju přećiwo błudej, njewěrje a bjezbóžnosći.

Japoštoljo modlenja! Swjaty Wótc was też w nowym lěće woła k zhromadnomu paćerjej! Čitajće porjadnje a dokładnje kóždy měsac tónle kućik „Kat. Posoła"! Čitajće zhromadnje při wobjedźe abo po nim. Dajće to čitać čeledźi, susodej!

Potom pomodlće so wšědnje krótku modlitwu sobustawow japoštołskoho modlenja, kiž je junu na tymle městnje woćišćana była a kiž je na rjanym swjećatku w Ralbicach na farje dóstać. Modlće so ju wótře po wobjedźe, zhromadnje z cyłym domom!

Swj. cyrkej nas prosy wo pomocny paćeŕ w boju přećiwo bjezbóžnosći, dopjelńmy tele jeje přeco w nowym lěće!

ja.

Z Njeswačidła. Na poslednich skótnych wikach běše jara snadny wobkhod. Wšón skót nimale, kotryž so přihna, bu předaty. Bě pak to jenož něšto přez dwaceći howjadow a też telko běhakow, kotrež płaćiznu hač přez połsta hriwnow dósćahnychu, howjada pak hač do 400 hr. Wopytowarjow běše wjele.

Z Kulowa. W našej farskej cyrkwi bu w běhu lěta 1934 118 dźěćatkow křćenych, a to 66 hólcow a 50 holcow a 2 njemandźelskej; zwěrowanych bu 45 porow, z 5 měšanymi mandźelstwami; khowanjow bě 72, mjez nimi 21 dźěći.

W Slepom mějachu naši młodźi akademikojo wot 28.—30. decembra 1934 skhadźowanku wosebitoho razu; mjenuja ju „akademiske lěhwo". Z tym mějachu poslednje dny zańdźenoho lěta wulkoho wuznama nic jenož za našich młodych akademikow, ale za cyłu serbsku zjawnosć. Naši młodźi akademikojo wuwučowachu so we wšěch nuznych należnoścach a prašenjach, kotrež našu serbsku ludnosć nastupaja. Na kóncu akademiskoho zlěta wuhotowachu w Slepom zjawny swjedźeń, kotryž běše jara bohaće z cyłeje serbskeje wokoliny wopytany. Też Němcy so wobdźělichu. Z rjanej dobreje naréču wědźeše wjednik Domowiny, knjez Nejdo, powšitkowny zajim za serbsku wěc wubudźić. Akademiske lěhwo w Slepom je mělo jara dobry wuspěch!

Z Drježdźan. Přichodny štwórtk, 10. januara, woswjećitaj, da-li Bóh, knjez cłowny zastojnik Jakub Lawkus, rodźeny we Łuzcu, a joho swěrna towaŕska živjenja, Marja rodź. Pjetašec z Budyšina, w kole třoch synow swój slěborny kwas. Knjez Lawkus je w Drježdźanach w katolskich kruhach jara ważena a česćena wosoba. Ćiše a měrnje zastawa wón jara swědomiće swoje powołanjo, hdźež je jara ważeny. Pódla toho ma hišće khwile, na narodnym serbskim polu dźěłać; je tola lěta dołho předsyda „Jednoty" był a nětko je z čestnym předsydu. Bóh luby Knjez spožč jomu a joho swěrnej mandźelskej na dalši puć živjenja žohnowanjo, strowotu a wšo dobre.

Dźěćko Bože pola nas!

Dźěćko Bože, hdy by tola
Pola nas so narodźiło
Njeby syno było łožo,
By we mjehkim pjerju spało!
Ženje njeby w hródźi ležał,
Pódla kachli ty měł łóžko!
Wšitcy bychu přikhwatali
Tebje a mać Božu česćo!
Dźěćko, kak će zadrasćili
Bychmy židźane a ćopłe:
W běłej košulcy a jupcy,
W bańćikach a seklce módrej.
W našich kožuchach też ćopłych,
W rjanych črijkach za tej nóžcy.
Nic kaž w rańšim kraju khudy —
By tu ležał rjenje, mjehcy!
Dźěćko, kak my wšitcy bychmy
Z lubosću Ći k jědźi dali
Běły khlěb a zymnu pječeń,
Butru, jeja, mjedu wjele,
Poliwku Ći k wobjedej a
Mjehke huso, rjane brune,
Mlóko, karan po karanju —
Wšitko, štož my mamy, Knježe!
Dźěćko, służili ći bychmy!
Wšitcy bychu swěrni byli,
Na kolenach česć ći dali,
Wumóžnikej — Dźěćko, tebi!
Ženje njeby w kraju było:
Wulka woda, mór a woheń,
Hdyž by dźěćko z rańšoh' kraja
Pola nas so narodźiło!

J. Mikławškowy.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Hdyž kardinalojo a druzy wysocy duchowni přińdźechu bamžej zbožo k hodom a nowomu lětu přeć, měješe wón dlěžšu naréč. W njej wón wosebje wuzběhny, kak tola cyły swět bróni a bróni a zaso bróni, ale kóždy stat praji, zo wón wójnu njecha. Je zrudnje, zo swět w poslednich lětstotkach dale přišoł njeje a přeco hišće praji, zo dyrbi tón, kotryž chce měr zdźeržeć, so na wójnu přihotować. Swjaty Wótc napomina wšěch wěriwych, zo bychu so z nim modlili wo měr. Wón žohnuje też kóždy lud, kotryž chce měr ze sprawnej wutrobu. Tola, jeli by jedyn kraj tak njezbožowny był a na wójnu dźěłał, potom by so z druhej modlitwu na Boha Knjeza wobroćił. By prajił: Dissipa gentes quae bella volunt! Rozpjerš ludy, kotrež chcedźa wójnu! Njeje to zrudny dopokaz, hdyž zastupjeŕ Khrystusowy na zemi z tajkim hroženjom k rozomej a křesćanskomu zmyslenju napomina?

Před krótkim bu čas za swětowu wustajeńcu katolskoho nowinarstwa postajeny. Wustajeńca budźe trać wot 1. apryla hač do 31. oktobra 1935. W tym času wotměja so w Romje też wšelake kongresy, kotrež budźa so ze wšěmi prašenjemi swětowoho nowinarstwa zaběrać.

Generalny sekretariat bamžowskoho skutka za rozšěrjenjo wěry, poda rozprawu wo 10 lětach (1922—1932). W tutym času nahromadźi so 463947622 lirow. Amerika nawda 235434542 lirow. Europa 220391622, Australska a oceanske knpy 3698240, Aziska 2718241 a Afrika 1704075. Dźěle zemje, kotrež najmjenje nawdachu su te, w kotrychž misijonarojo hakle dźěłaja a ludźi za křesćanstwo dobywaja. Tute kraje potajkim wosebje trjebaja našu pomoc. Najwjacy su nawdałe Zjednoćene Staty Ameriki: mjenujcy 198 milijónow. Potom přińdźe Francózska, skoro 60 milijónow, Italska 36,4 milijónow, Němska přez 30 milijónow. Hdyž so to na ličbu katolikow w tychle krajach rozliči, přińdźe na jenoho katolika w Americy 22 pjenježkow na lěto. Němska tu hakle na 21 městnje stoji, na jonoho katolika lětnje 3 pjenježki. W Hollandskej na jenoho 17 pjenježkow, w Iriskej 7 pj. atd. Cyle katolske kraje su, hdyž so to na katolikow rozliči, sobu najmjenje nawdałe.

Hody wobeńdźechu wosebje w Lateranskej cyrkwi jara swjatočnje. Wopominachu při tym wšě dny, kotrež běchu ważne za tule staru sławnu cyrkej. Dale dopomnichu so na 55. róčnicu měšniskeje swjećizny Pia XI. Tutón dari cyrkwi z teje přileżnosće wumělski keluch.

Hody wopyta Swjatoho Wótca zaso pruski pryne Leopold, kotryž je jutry ke katolskej cyrkwi přistupił. Dale přińdźechu też wjednicy bamžowskoho wójska, zo bychu zbožo přeli.

Transjordanski arcbiskop Salman poby před krótkim w Romje. Hdyž so domoj wróći, powitachu joho nimo cyrkwinskich zastupjerjow wosebje też statni, mohamedanscy. Što to rěka, hakle zrozemiš, hdyž sebi předstajiš, zo je tola Islam najwjetši njepřećel křesćanstwa. Arcbiskop Emirej złotu medaliju přepoda, kotruž bě bamž tutomu mohamedanskomu wjerchej spožčił. Emir so jara nad tym zwjeseli, medaliju dósta runje na kwasnym dnju swojoho syna. Też lud je nad česću, kotruž je bamž Emirej wopokazał, jara zwjeseleny.

24. decembra je w Italskej dźeń maćerje a dźěśća. Na tym dnju buchu w 93 italskich provincach maćerje zwolene, kotrež směd'zachu bamža wopytać. K nim Pius XI. rěčeše wo drohotnosći čłowjeskeje duše. A tajke drohotne kubło je jim Bóh w dźěćoch dowěril. Z kóždym dźěśćom praji Bóh k maćeri: Mam wosebitu dowěru k tebi a tohodla dowěrjam ći tule njesmjertnu dušu, kotruž sym ze swojej krewju wukupił, kotraž je njesměrnje drohotna. Ale maćerje, kotrež maja črjódku dźěći wocahnyć, móžeja też połnu dowěru měć do Boha. Wón jim wěśće k wšomu dobromu spomha.

W Belgiskej woswjeći 20. decembra wěsty Mortara 60 lětny měšniski jubilej. Tutón duchowny bu 1851 w tehdomnišim bamžowskim staće rodźeny. Bamžowski stat běše tehdom hišće wjele wjetši hač dźensa. Staršej Mortary běštaj židowskaj. Pola njeju pak służeše přećiwo wosebitej bamžowskej zakazni katolska holca. Ta małoho 7 lětnoho hólčka, hdyž strašnje skhorje, mjelčo wukřći. Hdyž bě hólc zaso strowy, praji holca to spowědnikej. Wěc wozjewi so do Roma. Bamž Pius IX. da hólca k sebi přińć a praji, zo budźe sam joho zastarać. Nowiny po cyłym swěće tehdom přećiwo Romej šćuwachu, prajo, zo bu hólc wotwjedźeny. 15 lětny zastupi do klóštrskoho rjadu. Pozdišo, hdyž bamžowski stat zańdźe, poskićichu też hólcej, zo móže so do swojoho staršiskoho domu wróćić. Tola wón to njechaše. Pozdźišo dósta měšnisku swjećiznu.

Posledni bamžowski wojak, kotryž je hišće w bitwach za zdźerženjo bamžowskoho stata wojował, je wumrěł. Bě to šwicski hrabja Courten. Před krótkim je 100 lět dócpěł. Jako hejtman bamžowskoho wójska bu 1867 čežko zranjeny. Za 8 lět zastupi potom pod bamžom Leonom XIII. zaso do bamžowskeje gardy a bu z jeje wjednikom. 1901 poda so na wotpočink. Tehdom, hdyž za bamža wojowaše, njemóžeše drje zadźěwać, zo bamžej kraj rubichu. Je pak tola před swojej smjerću hišće dožiwił, zo so italski stat a Vatikan zjednaštej, a zo bamž zaso dósta dźěl města Roma, potajkim swój mały stat, njech je wón też wjele, wjele mjeńši hač prjedawši.

Zo bychu katolskej cyrkwi zeškodźałe, pisaja nowiny wjele, štož zcyła wěrno njeje. Tak bu před krótkim powěsć rozšěrjena, zo biskop na kupje Capri da ptački łójić, zo by z tym wjele zasłużił. Dale so wozjewi, zo ma bamž najdrohotniši časnik swěta. Němski pósłanc pola Swj. Stoła je wobě wěcy přepytował a nětko wozjewja, zo na kupje

Capri docyła biskopa njeje, kupa słuša biskopstwu Sorrent. Před lětstotkami je to junu samsne biskopstwo było, a tehdom dyrbjachu łójerjo ptačkow biskopej dawki płaćić, dokelž hewak žanych dokhodow njeměješe. Takle nasta tučna kačka, zo biskop da ptački łójić. Wo drohotnym časniku pak so tole wozjewi: Wěrno je, zo drje je najdróžši časnik we Vatikanje, tola wón je jenož tohodla tak drohotny, dokelž je hižo jara stary. Je to wulki stojaty časnik, kotryž bamž Leo XIII. wot jenoho hrabje darjeny dósta k swojomu 60lětnomu měšniskomu jubilejej.

Němska. Paderbornska filizofisko-theologiska akademija měješe loni 381 studentow, kotřiž so na duchownstwo přihotuja. Lětsa pak je jich 482 studentow. Z tym słuša do najwjetšich biskopskich akademijow. Bohosłowcy z Mišnjanskoho biskopstwa skoro wšitcy w Paderbornje studuja. Dale přizamkny so tam wustaw, kotryž ma duchownych za wukrajnych Němcow kubłać.

Katolski němski zwjazk žonow je wustajeńcu zarjadował, w kotrejž pokaza, kak móže so we swójbje cyrkwinske lěto sobuswjećić.

We Wrótsławskej diecezy wotměchu so konferency duchownych a wulke powšitkowne zhromadźizny wěriwych, kotrež so zaběrachu z prašenjemi spłažnych khorosćow a alkoholisma. Rěčnik bě wosebje kanonik dr. Otte, zastupjeŕ kardinala Bertrama. Wón pokaza, kak kóždy dobry skutk čini, kotryž sebi na něčim dowolenym, wosebje we wužiwanju alkohola, něšto wottorhnje. Tola też kóžde druhe sebjezapřećo je dobry skutk. Hdyž so to z lubosće k bližšomu stanje, tak je to před Bohom wosebje zasłužbne. Tak móže so na př. nalutowane darić khudomu. Pilnosć, sprawnosć, a zlutniwosć dyrbja w křesćanskim domje knježić.

Łódźnicy na wulkich čołmach němskich rěkow su husto wjacy njedźeli po puću a njemóžeja husto njedźelu kemši hić. Zo by so to přeměniło, założi so na jenej zhromadźiznje pod wjednistwom Berlinskoho biskopa Mikławša Baresa wosebity misijón za rěčnych łódźnikow. Wubjerk, kotryž dyrbi prěnje zarjadowanjo wjesć, je hižo postajeny; do njoho słuša z kóždoho němskoho łódźniskoho wokrjesa jedyn zastupjeŕ. (Łobjo, Rhyn, Wesera, Ems, Wódra a Berlin). Biskop Bares chce biskopsku konferencu prosyć, zo by łódźniskomu misijónej dał biskopa za wjednika. W Šćećinje a Berlinje buštaj hižo duchownaj postajenaj, kotrajž mataj łódźnikam, kotřiž do tuteju městow přińdu, zmóžnić, Bože służby wopytać, swjate sakramenty dóstać. Hamburg a Duisburg bórzy wosebitoho duchownoho dóstanjetaj. Też druhe města dóstanu cyle derje zarjadowane dušepastyŕstwo za łódźnikow.

Generalny vikariat w Kölnje je dał na jenym dnju we wšěch předawańjach nowinow a časopisow za tym hladać, hač nimaja snadź nowiny na předań, kotrež katolik čitać njemóže, a kotrež katolsku cyrkej ranja. Wuspěch wozjewi so w cyrkwinskich nowinach; nadeńdźechu mjenujcy wšelake katolikow ranjace nowiny. Mjez druhimi měješe jenož jena předawańja nowinow 7 družin nowin na předań, kotrež hižo w napismach přeswědčenjo katolika hłuboko ranja. Generalny vikar je postajił, zo bychu we wšěch dźělach Kölna tam a sem tajke pruhowanja přewjedli.

W zymskim połłéće 1932/33 studowaše na němskich universitach 4366 wukrajnikow, lětsa pak je jich hišće 2962. Dźewjeć universitow ma też katolsku theologisku fakultu; Bonn, Wrótsław, Münster, Braunsberg, Erlangen, Mnichow, Würzburg, Tübingen a Freiburg. 17 universitow ma evangelsku theologisku fakultu. Štyri university maja katolsku a evangelsku theologisku fakultu: Bonn, Wrótsław, Münster a Tübingen. Ličba katolskich bohosłowcow so wo něšto powjetši. 55 studentow katolskeje theologije su wukrajnicy, pola evangelskich 253 mjez 6641. Najwjacy katolskich theologow wopytuje universitu w Bonnje, mjenujcy 513. (Münster 433, Wrótsław 407) Evangelskich bokosłowcow pak studuje najwjacy w Berlinje, 921.

W bajeŕskim měšće Fürth dobychu so w nocy z druhim klučom do tabernakla cyrkwje swjateje Marije. Tam rubichu krasnu, 103 lět staru monstrancu hnydom ze swjatym woblatkom. Za rubježnikom hišće ani sléda nimaja. Pak je měł też za cyrkej druhi kluč abo je so dał wječor druhoho hodownoho swjatoho dnja do cyrkwje zawrjeć.

Awstriska. Wopyt kanclera dr. Schuschniga pola Swj. Wótca su někotři tak wukładowali, zo su mjez katolskej cyrkwju a awstriskim knježeŕstwom njepřezjednosće dla wućehnjenja młodźiny nastałe. Tomu pak wěšće tak njeje, to sebi też dla dobroho nabožnoho zmyslenja awstriskoho knježeŕstwa, wosebje kanclera, njeby myslić mohł. Wěc drje ma so tak, zo je jenož so wo tym rěčało, kajke organizacije bychu za tych młodych ludźi, kotřiž w katolskich zwjazkach njejsu, wutworili a kak bychu też tutych zaso k wěrje dowjedli.

Za tych, kotřiž z někajkeje politiskeje winy swoju wěru přeměnja, so khostanja postaja. Dokelž ma to knježeŕstwo za politisku demonstraciju. Štóž z nabožnoho přeswědčenja přestupi, njetrjeba so wězo ničoho bojeć.

Dokelž je w nowej awstriskej wustawje tak postajene, dósta katolska cyrkej we wšelakich zastupjeŕstwach kraja, gmejnow a městow też swojich zapósłancow. Tak móže cyrkej, kotraž ma tola nadawk ludźi k Bohu dowjesć, też tu za to skutkować, zo by so wšitko po Božej woli stało.

We Winje su w poslednich měsacach wjele nowych cyrkwjow natwarili a starych wobnowili. Jena mjez nimi je k wopomnjeću na zamordowanoho kanclera Dollfußa natwarjena. Jena druha, za 2500 wěriwych, je po cyle modernym stylu twarjena. Spody cyrkwje je zala za dźiwadło. Tam móžeja katolske towaŕstwa dobre dźiwadłowe kruchi předwjesć a tak pomhać ludźi k tomu dowjesć, kotryž poskhod wyše hlada za kóždej zhubjenej wowcku.

Kardinal Innitzer je přikazał, zo maja wot nětka we Winskim arcbiskopstwje duchowni jeneje wosady zhromadne žiwjenjo wjesć, t. r., kapłani dóstanu pola swojoho fararja snědać a dale maja potom z nim zhromadnje pak wobjedować abo wječereć. Tajki přikaz změje wězo we wulkoměšće Winje wšelake zadźěwki, tola maja je duchowni w lubości zhromadnje wotstronić.

Awstriski knihowy zwjazk je w swojej hłownej knihaŕni wjele knihi za tajkich hromadźe zestajał, kotřiž chcedźa so k Bohu wróćić. Tutón specielny dźěl knihaŕnje wopřija literaturu ze wšěch polow, kotrež někak z katolskej wěru zwisuja.

Pólska. Biskopja wobzamknychu jenohłósnje, zo ma so k lětu w Czenstochowje pólska nacijonalna synoda katolskeje cyrkwje wotměć. Dale so biskopska konferenca z prašenjemi wućehnjenja zaběraše. Wosebje so wuzběhny, zo maja wšitcy prawje na njespomožne skutkowanjo pólskeje ligi młodźiny, demokratiskeje młodźiny a jenoho njewěriwoho towaŕstwa žonow kedźbować. Też staršich napominachu, zo bychu ze wšitkimi wěriwymi na dźěło tychle towaŕstwow kedźbowali.

Před dwěmaj lětomaj je kardinal Hlond seminar założił, w kotrymž maja so tajcy studenća wukubłać, kotřiž chcedźa potom mjez Polakami we wukraju skutkować. Seminar je so derje wuwił, ma nětkle tŕoch měšnikow, 80 studentow a 85 mnichow. Mjez studentami su samo lěkarjo, prawiznicy, kiž chcedźa njeposrědnišo za Boha dźěłać a su so tohodla swojoho dotalnoho zastojnstwa wzdali. Lětsa zamołwi so zaso 80 nowych studentow, tola nimaja za nich ruma a dyrbjachu tohodla 35 wotpokazać.

Njeswaŕ na knj. kantora,

hdyž druhdy nowiši kěrluš na byrglach zahraje, kotryž w staršim Wosadniku nimaš. Dóńdź na faru a kup sebi za 10 pj. **„Dodawk“** *nowych kěrlušow, abo nowy rjany Wosadnik, jeli je stary dodźeržał! Też wšelake druhe knihe a spisy pola knjeza fararja dóstanješ!*

Mexiko. Hakle patoržicu wječor wozjewi knježeŕstwo, zo je w Mexiku hodownička dźěławy dźeń. Tuž dyrbjachu zastojnicy a dźěłaćerjo, wosebje też ratařscy, na dźěło hić.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Tachantska fara.

Křćenja: 3. junija: Franc Šołćic; 29. julija: Jan Günter Reimanec; 15. augusta: Horst Kopičkec; 16. sept.: Bruno Elsnerec; 18. novembra: Manfred Mikanec; 2. decembra: Brigitta Walterec.

Wěrowanja: 10. jun.: Józef Franc Motička z Jadwigu Gabrielu Rosnarec; 14. jul.: Fryca Riedel z Martinu Adlerec; 15. julija: Waltaŕ Sklenička z Lenu Janikec; 15. jul.: Pětr Pawoł Cyž z Hildu Mětec; 4. sept.: Pawoł Nowak z Hněwsec z Marju Čórlichec z Budyšina; 26. sept.: Waldemar Zindler z Falkenberga H. Šleska z Emu Kubancec; 11. sept.: Józef Winter z Gertrudu Šołćic ze Židowa; 30. sept.: Jurij Winkler z Idu Hambšec; 20. okt.: Albert Bollen z Hanu Kěžnikec z Wulkeje Dubrawy; 21. okt.: Kurt Warecha z Hertu Nawrotec; 20. nov.: Waltaŕ Deleńk z Klaru Gurkec; 24. nov.: Rudolf Herlt ze Šěrachowa z Madlenu Brauerec z Korzymja.

Zemrěći: 28. meje: Ema zwud. Kannhäuser rodźena Süssnerec, 56 lět 4 m. 10 dnjow; 24. aug.: Erika Schmitec 6 měs; 24. augusta: Horst Kopičkec 1 měs; 22. nov.: Pětr Bětka, 71 l. 8 měs. 23 dnjow.

Fara Našeje Lubeje Knjenje.

Zemrěći: 23. meje: Bjedr. Studnieng, 64 lět; 28. meje.: Józef Kozojedec z Ratarjec, 30 l.; 29. meje: Hana Marja Šołćina, 75 l.; 2. junija: Marcella Blumowa, 81 l.; 3. junija: Margareta Hajnec 16 l; 21. jun.: Marja Rječcyna z Dźěžnikec 83 l.; 21. jun.: Emanuel Unverdorben ze Židowa, 55 l.; 24. jun.: Vaclav Mocek, 56 l.; 5. augusta: Marja Hozyna ze Židowa, 73 l.; 7. augusta: Elvira Hartwigowa, 38 l.; 10. aug.: Jurij Nowak, 59 l.; 19. aug.: Handrij J. Dubaw ze Židowa, 73 l.; 30. augusta: Albert Knappe, 76 l.; 5. septembra: Hańža Kubicowa rodź. Mišnarec 53 l.; 14. septembra: Hana zwud. Šmaranderowa, 67 l; 6. okt.: Rudolf Kowark z Hrubowčic 19 l.; 17. oktobra: Madlena Dušcyna, 79 l.; 3. nov.: Hana zwud. Mayerowa, 80 l.; 20. nov.: Jan Naumanec, dźěćo, 4 hodź.; 30. novembra: Józef Šefer, 68 l.; 9. decembra: Jan Zibaŕ z Hrubjelčic, 61 lět.

Njebjelčicy.

We z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej wosadźe: 13 dźěćatkow: 8 hólčatkow a 5 holčatkow, mjez nimi 3 njem., 2 přińdźeštej z druheje wosady. Wukřćiło je so 12 dźěćatkow. Zemrěło je 10 wosobow, mjez nimi mortwonarodźene dźěćo. Zemrětych běše 6 wotrosćenych a 4 dźěći. 1 wosoba přez 93 lět, 2 přez 80 l., 1 přez 78 l., 1 přez 56 l., 1 přez 23 l. Wěrowane buchu 4 pory. Swj. woprawjenjow běše 10000. Bóh zwarnuj a škitaj našu wosadu też w nowym lěće!

Křćenja: (julij/dec.): 1. Hana Hilžbjeta, m. dź. Jana Pólka, dźěłaćerja z Pěskec. 2. Pětr Domaš, mandź. syn Pawoła Šołty, dźěłaćerja z Njebjelčic. 3. Hańža Cecilija, m. dź. Mikł. Bělka, kněžkarja z Pěskec. 4. Hańža Kat., njem. dź. Marje Kobalcec, sł. ze Serb. Pazlic. 5. Feliks Konrad, m. s. Mikł. Žura, kublerja z Njebjelčic. 6. Jurij, m. s. Jak. Cyža, kublerja z Njebjelčic.

Wěrowanja: (meja/dec.): 1. Bjarnat Buk, dźěłaćeŕ z Njebjelčic, m. s. Mikławša Buka z Čěskec, a Marja Žurec z Njebjelčic, m. dź. Jana Žura z Njebjelčic. 2. Jurij Žur, dźěłaćeŕ ze Šunowa, m. s. Jurja Žura, ratarja w Šunowje a Mónika Kubašec, služ. ze Serb. Pazlic, dź. Madleny Miklec z Serb. Pazlic.

Zemrěći: 1/7. Madl. zwud. Žurowa, wuměnkařka ze Serb. Pazlic, 81 lět, 6 m. 4/7. Jurij Dórnik, zwónk w Njebjelčicach, 28 l. 8 m. 8 dnj. 6/9. Werner Rudolf njem. syn Marje Probstec, sł. z Njebjelčic, 2 m. 15 dnj. 26/9. Jakub Wawrik žiwnosćeŕ ze Serb. Pazlic, 56 l. 2 m. 7 dnj. 3/11. Khata Klamarec, wuměnkařka z Pěskec, 78 l. 10 m. 10 dnj. 28/11. Madl. zwud. Hermanowa wuměnkařka z Njebjelčic, 80 l. 5 m. 7 dnj.

Woprujo dar za duchownski dorost

a so wukupiwši wot wšěch nowolětnych zbožopřećow, wuprajeja z tutym swoje

najwutrobniše „daj Bóh zbožo" k nowomu lětu 1935

wšěm přećelam a znatym:

po **5 hr.;** bur Pawoł Krawža w Žuricach;
po **3,50 hr.:** kantor Jan Renaŕ w Njebjelčicach;
po **3 hr.:** konsist. rada Jurij Kral w Drježdźanach, kapł. Michał Cyž w Budyšinje, bur Mikławš Žur w Njebjelčicach, faraŕ Jurij Rjeda w Kamjencu, faraŕ Mikławš Just we Wotrowje, kantor Beno Cyž we Wotrowje, dr. theol. et jur. can. Józef Jakubaš w Drježdźanach, redaktor Jan Skala w Berlinje;
po **2 hr.:** N. N. z Budyšina;
po **1,50 hr.:** Jurij Žur w Šunowje;
po **1 hr.:** N. N. we Wotrowje, N. N. we Wotrowje, N. N. w B., Jurij Buk w Khelnje.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 825. 826. z Budyšina: Jurij Hicka, Madlena Koprijowa; 827. z Třělan: Mikławš Handrik; 828. ze Sulšec: Pětr Mark; 829. z Lejna: Jurij Domaška; 830.—832. z Khrósćic: Michał Kokla, Józef Aksman, Michał Žur; 833. z Hórkow: Hańža Čornakowa; 834. z Łuha: Hańža Suchowa; 835. z Noweje Wjeski: Jan Kubaš; 836. 837. z Now. Łuzca: Pětr Liška, Jan Kinderman; 838. z Pozdec: Jurij Mikela; 839. z Přěčec: Jurij Šrama; 840. z Haslowa: Jakub Měrćink; 841.—845. z Radworja: Ema Rječcyna, Jan Šołta, Michał Kurjo, Michał Klimant, Madlena Seligarjowa; 846. z Radwořskoho Haja: Michał Bejmak; 847. z Now. Bronja: Mikławš Pawl; 848. z Noweje Wsy: Marja Hozyna; 849. 850. z Khelna: Jurij Buk, Mikławš Měrćink; 851. z Měrkowa: Jan Pjetaš; 852. 853. z Čorn. Hodlerja: Jurij Šołta, Jakub Šołta; 854. 855. z Boranec: Madlena Wićazowa, Jurij Wjerab; 856. z Kamjeneje: Mikławš Kopr; 857. z Wotrowa: kantor Beno Cyž; 858. z Konjec: Pětr Suchi; 859. z Pěskec: Mikławš Lipič; 860. z Třoch Kněžow: Jakub Kněžka; 861. ze Sernjan: Hana Nowakowa; 862.—864. ze Smjerdźaceje: Michał Nuk, Jurij Janca, Korla Wowčeŕk; 865. z Jawory: Marja Kralowa; 866.—869. z Kukowa: Jurij Rab (čo. 6), Jan Rychtaŕ, Jan Kral, Mikławš Hodank; 870.—872. z Marijineje Hwězdy: Hnadna knjeni, propst Maks Maček, P. Gerhard; 873.—876. z Pančic: wyšši wučeŕ Jurij Słodeńk, Hana Wićazowa, Michał Bryl, Maks Kórjeńk; 877. ze Serbskich Pazlic: Jan Džisławk; 878. z Njebjelčic: Marja Kubašowa; 879. z Ralbic: Michał Žur; 880. 881. z Konjec: Jakub Hrjehoŕ, Pawoł Wjacsławk; 882. ze Šunowa: Michał Donat; 883. z Budyšina: Hana zwud. Lawkusowa; 884. ze Zdźerje: Marja Čórlichec.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1072.: N. N. z K.; 1073.: N. N. z Ł.; 1074.: N. N. z R.; 1075.: N. N. z R.; 1076.: N. N. z B.; 1077.: N. N. z P.; 1078.: N. N. z K.; 1079.: N. N. z P.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1098.: N. N. z B.; 1099. N. N. z P.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje za december.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přemeń waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—3	+12	+6,2	5	—	—	100	50	100	0,250	8	—	—	21,7

Sym w Khrósćicach w domje knjeza Próski (hornčerja)

bětnaŕnju připrawił, hdźež budu kóždy pjatk a kóždu sobotu přitomny. Wuwjedu wšitke bětnaŕske dźěła a prošu wo přećelnu podpjeru. Zbožowne nowe lěto!

We Wujězdźe a w Khrósćicach. **Pawoł Hetaš.**

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

2. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 12. januara 1935. | 73. lětnik.

Swjedźeń Třoch Kralow — swjedźeń wozjewjenja Jězusa Khrystusa.

Jutřišu njedźelu doswjećimy swjedźeń swjatych Třoch Kralow. Kaž wšitke wysoke swjedźenje swjateje cyrkwje swjeći so tež swjedźeń Třoch Kralow wósm dnjow dołho. Jutře njedźelu woswjećimy „oktavu“, t. r.: wosmy dźeń tutoho krasnoho swjedźenja.

Mjeze swjedźenjemi katolskeje cyrkwje ma tutón dźeń wosebiće bohaty a wšelakory wobsah. Wón wobjima mjenujcy wšitke tamne pomnjeća hódne podawki, w kotrychž so Jězus Khrystus, prjedy hač swoje zjawne skutkowanjo započa, jako syn Boži wupokaza. Njewopominamy potajkim jenož, kak so nowonarodźeny Zbóžnik swj. Třom Kralam wozjewi, so jim spóznać da, ně wopominamy zdobom wšelake druhe wašnja, kak wón swoju bóžsku dostojnosć, swoju wšohomóc a njeskónčnu lubosć nam človjekam wopokaza, prjedy hač dokónčnje we zjawnosći wustupi.

Tak swjećimy z prěnja na dnju Třoch Kralow — na dnju wozjewjenja — hišće junu wopomnjećo joho naroda. Bóh Syn je so človjek stał — Słowo je so mjaso sčiniło a mjez nami bydliło — njewidźomny Bóh přiwza widźomnu podobu, podobu človjeka. — Z tutymi hodownymi mysličkami zaběramy so znowa na dnju swjatych Třoch Kralow. Ma to swoju historisku př činu. Swjećeše so tola w prěnich časach křesćanstwa swjedźeń Božoho naroda 6. wulkoho rózka, potajkim zdobom ze swjedźenjom wozjewjenja, swjedźenjom Třoch Kralow. Tak to zwosta hač do bamža Julija I., kiž bu lěta 337 swjatoho Pětra naslědnik. Po joho rozkazu slědźachu wučeni w archivach romskoho kralestwa, zo bychu zwěsćili, kotry dźeń ma so jako narodny dźeń našoho Knjeza a Wumóžnika wobhladować. Jako tajki wupokaza so 25. december. Wot toho časa swjećeše so dźeń Božoho naroda na tutym dnju. Na prjedawše zwučenjo, narodźenjo našoho Zbóžnika zdobom z joho wozjewjenjom 6. wulkoho rózka woswjećić, dopomina mjeno, kotrež je tutón swjedźeń něhdy měł. Wón rěkaše: Theophania — to rěka: Zjewjenjo Boha.

Što dale na tutym dnju wopominamy, praji nam cyrkej we swojich modlitwach, kotrež na tutym swjedźeńskim dnju spěwa. Modli so mjez druhim: „Swjećimy z třomi dźiwami wudebjeny swjaty dźeń; dźensa dowjedźe hwězda mudrych k žłobju; dźensa bu wino z wody sčinjene na kwasu; dźensa chcyše Khrystus w Jordanje wot Jana wukřćeny być, zo by nas wozbožił.“

W tutej modlitwje spomina cyrkej, kak so mudrym z rańšoho kraja nowonarodźeny Wumóžnik namakać a spóznać da. Wona widźi spodźiwnu hwězdu, kotruž Bóh na njebju rańšoho kraja zažehli jako znamjo Zbóžnika, přewodźa mudrych na jich dalokim, strašnym, wobćežnym pućowanju, doniž njepřińdu na městno, hdźež Bože dźěćo přebywa. Wona je ze swědkom, kak mudri so kłonja słabomu dźěćatku, w nim swojoho Boha a Zbóžnika spóznawaja a jomu bóžsku česć wopokazuja. Wona wobdźiwa spodźiwne puće, na kotrychž je Bóh mudrych wjedł, zo by so jim Zbóžnik swěta „wozjewić“ mohł. Tohodla mjenuje so swjedźeń w cyrkwinskej rěči tež z krótka „Epiphania“ — wozjewjenjo.

Swoju wšohomóc a tak swoju bóžsku dostojnosć a majestosć je Zbóžnik prěni raz dopokazał z dźiwom, kotryž sčini na kwasu w Kana. Wino bě tam wušło. Nowozwěrowanaj běštaj we wuzkosćach — jimaj hrožeše wohańbjenjo, dokelž njeběštaj za přeprošenych hosći dosahacoho wina wobstaraloj. Tu přikaza Jězus służownikam; „Napjelńće karany z wodu“. A hdyž bě so to stało, rjekny jim: „Načerpajće nětko a donjesće je bražcy“. A braška wopta wodu, kotraž bě wino. — Swjaty Jan sćenik skónča tule swoju powěsć wo spodźiwnym podawku ze słowami: „Tutón spočatk dźiwow sčini Jězus w Kana w Galileji a zjewi z tym swoju krasnosć“ t.r. Jězus z tym dźiwom pokaza, zo je wón

tón wšohomócny Bóh, zo joho słowu posłucha stwórba, zo, jeli je jenož to joho wola, so wěc přebytosći do druheje.

Dźiwajo na tutón dźiw, kotryž wón sčini we kwasnym domje w Kana, z kotrymž swoju bóžsku dostojnosć wopokaza a zjewi, rěkachu swjedźenjej Třoch Kralow też: Bethphania — to rěka: wozjewjenjo w domje.

Posledni podawk, kotryž cyrkej na swjedźenju wozjewjenja našoho Zbóžnika wopomina, je joho křćeńca we Jordanje. Tu so wón njewozjewi sam jako Bóh — tu wobswědči njebjeski Wótc zjawnje z njebjes rěčo, zo je Jězus joho lubowany syn, na kotrymž ma swoje spodobanjo — zo je potajkim Syn Boži, Bóh sam kaž Wótc. Njebjo bě so wotewriło nad Jězusom, njebjeska swětłosć stoješe nad nim, w kotrejž Duch Swjaty zestupi w podobje hołbja. Tute zjawne wobswědčenjo njebjeskoho Wótca, zo je Jězus woprawdźity wěrny syn Boži, wopomina swjata cyrkej zdobom na dnju swjatych Třoch Kralow. — Bjez dźiwa; je to tola wulkotne a hordozne wozjewjenjo a wobswědčenjo bóžskeje hódnosće Jězusa Khrystusa před swětom. Dźiwajo na swětłosć, kotraž z wotewrjenych njebjes so promjenješe, bu dźeń swjatych Třoch Kralow też „dźeń swětła“ mjenowany.

Z tutych krótkich rozłoženjow spóznawamy, lubi čitarjo, kak bohaty wobsah wopřija swjedźeń swj. Třoch Kralow. Jednej mysličcy, jednej wěrnosći służi cyły swjedźeń, a wšitke spodźiwne podawki, na nim wopominane, wěrnosći, zo je Jězus Khrystus wěrny Syn Boži, wumóžnik swěta, a zo ma jako tajki připóznawany a česćeny a překrasnjowany być wot nas wšitkich.

Rozhlad w swěće.

Wukrajnicy w Posaarskej.

Za přewjedźenjo wulkoho wothłosowanja, historiskoho dnja 13. januara 1935, je wjele wukrajnikow do saarskoho kraja přićahnyło: Jendźelčenjo, Američenjo, Italčenjo, Danojo, Šwjedojo, Holandźenjo, Šwicarjo a Luxemburgscy. Ći zmęja njedźelu swoje dźěło we wólbnych lokalach. Wothłosowanska komisija wobstoji z 50 wukrajnych sobustawow. K tomu přidruža so hišće pisarjo a pisarki, tak zo cyła komisija 1500 wosobow wučini. Z druhimi sobudźěłaćerjemi a wojakami naliči so w Posaarskej 5000 wukrajnikow.

Župny wjednik rěčeše.

Połnomócnik za Posaarsku, Bürckel, rěčeše srjedu přez radio Kaiserslautern. Njedźelu dyrbja Posaarscy wobydlerjo dopokazać, zo su swoju česć, swój kruty kharakter sebi wobkhowali. Status quo, kiž je zadźerženjo nětčišoho stawa, njeje ani ludowscy, ani kulturelnje, ani hospodarscy dobry. Won je a wostanje njesprawna należnosć. Też Francózskej khutne słowa rěčeše. Runje naš wjednik chce sprawne dorozemjenjo z francózskim susodom. Na wukrajnych nowinarjow so wosebje wobroći. Wón wšitke njewěrnosće a złe wudawanja emigrantow raznje wotpokaza a jich njewěrnosć na mnohich přikładach dopokaza. Ludowe zjednoćeństwo njehodźi so z kulturnym wojowanjom a koncentraciskimi lěhwami wutwarić. Z němskej hymnu a saarskim spěwom skónči so 2 hodźinska rěč.

Wothłosowanjo w Posaarskej.

je so hižo póndźelu započało. Wothłosowałe su wšelake skupiny, kiž 13. januara dla druhich dźěłow khwile njezmęja. Su to zastojnicy, kaž policija, přistajeni železnicy atd. Kaž so piše, je tute wothłosowanjo prěnje dny hišće jara słabe było. Při wothłosowanju maja so jenož čorne wołojniki trjebać, žane kopěrowanske, kaž je so to pola druhich wólbow stało. Wothłosowarjo njesmědźa też swoje politiske měnjenjo we wólbnych lokalach wuprajić, hewak jich hłosy njepłaća. Wothłosowanska komisija wšudźe kruće kedźbuje.

Laval a Mussolini

buštaj wuznamjenjenaj: Laval dósta wot italskoho krala wulkokřiž Lazarowoho rjadu a Mussolini wot presidenta francózskeje republiki wulkokřiž čestneje legije.

Francózski kredit.

Kaž so z nazhonjenych kruhow powě, su so w Romje też financielne zrěčenja stałe. Francózska chce italskomu překupstwu pjenjezy poskićić w kreditnej formje a też přez italske renty.

Belgiska

wupokazuje wukrajnych hórnikow, tukhwilu 20000 Polakow. Zcyła je w Belgiskej něhdźe 50000 muži pólskoho naroda žiwych. Też wjele francózskich dźěłaćerjow je w Belgiskej zasydlenych, kiž dyrbja tohorunja kraj wopušćić.

Gdanski senatowy president

Greiser je póndźelu do Waršawy wotjěł, zo by pólske knježeństwo oficielnje wopytał. Na Waršawskim dwórnišću so cuzy hósć swjatočnje powita. Wutoru su hosćo też skhorjenoho presidenta maršala Pilsudskoho wopytali, kiž na hrodźe Spalu pola Tomašowa přebywa.

Jendźelski ministerski president

Macdonald je přez radio swojomu ludej wozjewił, zo su wuhlady do přichoda dobre. W nowym lěće budźe wikowanjo khmańše, mzda so powyši a dźěło so přispori.

Rada Zwjazka Ludow

so wot pjatka w Genfje zaso skhadźuje, dokelž ma w bližšich dnjach wo wothłosowanju w Posaarskej rozsudźić a jeje statnu přisłušnosć postajić. Turkowski zwonkowny minister budźe z předsydu. Hewak stoji na dnjowskim porjedźe hišće 84 dypkow. Też Mała ententa budźe w Genfje zastupjena. Turkowski zwonkowny minister a južnosłowjanski ministerski president staj hromadźe z Beograda wotjěłoj, hdźež měještaj krótke rozrěčenjo dla italsko-francózskoho zrěčenja. Ze wšěch druhich krajow zdźěluja, zo su so też jich zastupjerjo do Genfa podali.

Francózska a Italska.

Francózski zwonkowny minister Laval je so w Romje z Mussolinom dojednał. Italsko-francózske kolonialne prašenja a konsultativne zrěčenjo wo njetykanjo statow do należnosći druhich dóstachu swoju skónčnu formu. Zrěčenjo so też na njewotwisnosć Awstriskeje poćahuje, a so swjatočnje po dojednanjach podpisa. Francózska a Italska zwjazaštej wospjet krute přećelstwo w służbje swětowoho měra.

Amerika.

President Rooseveltowa nadźija, zo bychu so dokhody a wudawki w 3 lěće joho knježenja wurunałe, njeje so dopjelniła. Bjezdźěłosć je na tym wina. Wón slubi, zo so nimo wudawkow za wobstaranjo dźěła w přichodźe kóždy wudawk z dokhodami połnje naruna.

Na 1936 žada Roosevelt štyri milijardy dolarow za wobstaranjo dźěła. Dale president Japanskej powě, zo Zjednoćene Staty dale brónja, kelkož zrěčenja dowoleja, dokelž njeje možno, zo bychu so z Japanskej wo wobmjezowanju brónjenja na morju dojednałe. 1935 započnu w Americy 20 wójnskich łódźow twarić, 1936 pak 24 łódźow. Za tutón twar je so 140 milijónow dolarow přizwoliło, za twarjenjo lětadłow za namórnistwo pak 35 mllijónow dolarow. Kónc lěta 1936 změje Amerika 1352 wójnskich lětadłow.

Wšudźe zyma.

Z Pólskeje so powě, zo tam w poslednich dnjach hač do 34 stopnjow zymy zwěsćichu. Zmjerznjenych stawow dla

dyrbješe so we Waršawje wjele wosobow do khorownjow podać. Na wšelakich městnach su koksowe kachle postajene, zo móža so ludźo wohrěwać.

Z rańšeje Pruskeje so pisa, zo su tam wšelake wohenje nastałe při roztawanju wodowóda. Na Čornym morju zazakhadźeja ćežke wichory, kiž su łódźam z wulkim strachom.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Knjez Pawoł Deleńk, dohladowar pola měsć. rady, woswjeći zańdźeny štwórtk 10. jan., ze swojej mandźelskej Madl. rodź. Bartec swój sćěborny kwas. Přejemy jimaj wutrobne „Daj Bóh zbožo" do dalšoho přichoda!

Z Khróšćic. Na Tŕoch Kralow, njedźelu 6. jan., woswjeći naše wjesne towarstwo młodźencow swój 22. założeńsku swjedźeń we Wjeńkec hosćeńcu. Ze zwučenej dypkownosću so swjedźeń započa. Prezes, knjez kapłan Młóńk, powita wutrobnje wšěch přitomnych, kiž běchu so we wulkej ličbje zešli. Program započa so z towaršnymaj spěwomaj: „Pola Khróšćic při puću" a „Wěš mi mój rjany wótcny kraj?" (H. Zejler, Zhrom. spisy III), spěwanaj dwojohłósnje wot spěwnoho wotrjada towarstwa młodźencow pod nawjedom towarša Pawoła Šołty. Hłowny dźěl bě dźiwadło „Założeńsku swjedźeń", wjeselohra w 3 jednanjach wot knjeza Woka-Kulowskoho připrawjena. Mjenuje so wjeselohra, tola mohła trošku wjeselša być! Hrajerjo předwjedźechu hru k powšitkownej spokojnosći připosłuchařstwa a wubudźichu wosebje w třećim jednanju wjele smjeća. Knjez zwónk Jakub Hojer poréča jako sobuzałožer towarstwa namołwjejo staršich, zo bychu swojich hólcow, kotřiž šulu wukhodźa, do towarstwa młodźencow słali. Spomni dale, zo je dźeń swjatych Tŕoch Kralow přijomny dźeń za założeńsku swjedźeń našich młodźencow; wón nas dopomina na dary, kotrež mudri z rańšoho kraja Jězus-dźěćatkej přinjesechu: złoto, wóruch a myrhu. Njeskónčnje drohotniše wězo běchu znutřkowne dary, kotrež tŕo kralojo Božomu dźěsću poswjećichu, běchu to: lubosć, modlitwa a wopor. To njech je też hodowny dar Jězus-dźěćatkej našeje młodźiny. Wysokodostojny knjez farar Wjeńka dźakowaše so wšěm sobuskutkowarjam, wosebje prezesej knjezej kapłanej Młóńkej za wšu prócu a dźěło. Wjeseleše so nad tym, zo běchu też starši přišli, a namołwješe jich z wjacorymi přikładami ze staroho zakonja, zo bychu swoje dźěći derje woćahnyli a je Bohu Knjezej poswjećili. Też waše dźěći Bóh woła, njech je to přez kajkežkuli žiwjeńske dopomnjeńki, kaž swj. Tŕoch Kralow přez hwězdu. Tute woćehnjenjo wołóža zhromadne dźěło z cyrkwju. Cyrkej pak njelubi zemńske bohatstwo, ale znutřkowny měr, pokoj Khrystusowy. K tomu ma so naša młodźina woćahnyć přez eucharististiske wukubłanjo. Nad tym změja starši swoje wjeselo.

Z Pančic. Žadnoho ptačka móžachmy w zašłych dnjach při Klóštrskej wodźe za klóštrom wobkedźbować. Jednaše so wo zelenoho wrobla (němski Eisvogel), mjenuje so też rybačk abo brjohačk, dokelž při brjohach rěkow, hatow a jězorow sydli a tam na ryby, raki, překasancy a druhe zwěrjatka łaka, samo na ptački so zmuži, byrnjež je jenož mało wjetši hač wrobl. Dokelž khłóšćiwy njeje, namaka samo w zymje trěbneje cyroby. Ze swojim dołhim, sylnym, štyriróžkojtym pyskom mócnje dypa a swój wurubk předobywa. Je w cyłej Europje doma z wuwzaćom zymnoho sewjera, tola joho pola nas zrědka wohladamy, dokelž je jara spłóšiwy, njetowaršny a zjědźeny. Njemóže so dotykać a načini zdźěła škody. Na swěće je drje jich na 150 družinow, tola w Europje jenož jena nam znata. A tuta wuznamjenja so přez jara žiwe, swěćate barby, błyšći so w krasnej módrozelenej barbje na khribjeće, šija je běła a brjuch bruny. Při wysokich brjohach wuhrjeba sebi jamki, w kotrychž potom sydli a hnězdźi.

Z Njebjelčic. Na wulkim swjedźenju swj. Tŕoch Kralow po nyšporje zeńdźe so naša wosada, w cyrkwinskich towarstwach organizowana hólčina a holčina na tudyšej starej šuli, žo bychu tu někotre wjesołe, zabawjace a powučace hodźinki zhromadnje přeživili. Tutón mały swjedźeńk wuhotowa so po namjeće wjednistwa towarstwa DJK. a młodźencow. Dźěłaja tola w našej wosadźe tute towarstwa w najwjetšej přezjednosći hromadźe. Z dypkom 1/4 4 hodźin běchu so nimale wšitke dźěći, na 50, we swojich rjanych módrych drastach žešli; wšitke běchu z wjesołej myslu a z dobrej njeskaženej wolu přikhwatali. Zanjesechu so najprjedy někotre rjane hodowne spěwy. Też naše zwjazkowe a wšelake ludowe spěwy so wuspěwachu. Někotre małe holcy, kiž běchu sebi něšto nawuknyłe, to nětko wustojnje přednjesechu. Wšelake baje, bajki, hudančka a basnički sćěhowachu. Tutym dźěći kedźbliwje posłuchachu. Mjez tym přikhwata knjez farar a poréča krótke słowa. Rozkładże wuznam a ważnosć swjedźenja naroda našoho zbožnika a wšelake druhe hodowne wašnja a nałožki. Napominaše jich też, zo bychu w nowym lěće dale tak swěrnje a kruće k swojim towarstwam a wjednikam stali a swoju khorhoŵ, kiž je cyrkwinscy swjećena, njewopušćili. Dźěći běchu sebi wšitke małe pakćik přihotowałe. Do njoho móžachu napakować, štož chcychu a jón hač do soboty na farje wotedać. Ale też druhe słódkosće a khłósćeńki běchu za nje přihotowane. Tu so nětko rozdźělichu. Potom so pakćiki wulosowachu. To wubudźi wulke wjeselo abo pak też zrudne kisałe mjezwoćo, hdyž njebě w pakćiku wjele dobrych wěcow. Też někotre rjane knihe, kiž běše knjez farar darił, so hišće wulosowachu. Hišće jónu so knjez farar słowa jimaše. Dźakowaše so wšitkim, kiž su swjedźeńk pomhali porjeńšić. Wuspěwa so hišće zwjazkowy kěrluš „Witaj morja hwězda"! Po tutym so dźěći wjesele domoj wróćichu. Swjedźeńk pak budźe za nich cyle wěsće wulki zaćišć a nowy pohoń k dalšomu skutkowanju. A wy, lubi starši, sćelće też w nowym lěće swoje dźěći dale do našich cyrkwinskich towarstwow. Dopjelnjeće z tym wolu našoho najwyššoho wjednika bamža, našich biskopow a duchownych, kiž přecy a zasy swój hłós pozběhuja za zdźerženjo našich cyrkwinskich towarstwow. To daj Bóh!

— Wutoru běchu naše hona woživiene přez wjesołe hońtwjerstwo. Na přeprošenjo najeńka hońtwy, bura Pječaka bě so 18 hajnikow a 25 honjerjow zešło. Hońtwiny wuzbytk běše dobry: 59 zajacow, 16 karniklow a 8 bažantow. Honjerjo zhromadźichu so po hońtwje při piwje we wjesnym hosćeńcu, hońtwjerjo pak k bjesadźe pola najeńka knjeza Pječaka.

Z Ralbic. Na swjedźenju Tŕoch Kralow wotmě naša katolska Bjesada swoju hłownu zhromadźiznu. Na njej poda so přehlad wo dźěławosći w zańdźenym lěće. 12 zhromadźiznow je było. Na kóždej poskići so porjadnje rozhlad wo cyrkwi a swěće, dale přednošk kulturnonabožnoho razu. Też swětłowobrazy so někotre razy pokazachu. Zhromadźizny skónčichmy stajnje z pěknym žortom a wjesołej serbskej bjesadu. Knjez Rychtař poda rozprawu wo pokładni. Za joho wostudłe a njesebične dźěło so knjez předsyda podźakowa. Po rozhladźe wo najnowšich podawkach w swěće a cyrkwi wobhladachmy sebi we swětłowobrazach diasporu našoho biskopstwa w rudnych horach. Přednošowar zapleće do přednoška wšelake pućowanske dopomnjeńki. Njech Bjesada też w nowym lěće dopjelnja a dócpěje swój wysoki zaměr! Bóh dał, zo bychu wšitcy naši mužoje ważnosć a wužitk tajkich zhromadźiznow spóznali! Samomudra bjesada mjez jednotliwymi njedyrbjała človjeka spokojić.

Z Konjec. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu póńdźelu, 14. januara, popołdnju w 2 hodź.

Z Wotrowa. W lěće 1934 je so w našej wosadźe narodźiło 12 (18) dźěćatkow, 8 hólčkow a 4 holčki; firmowanych bu 88 wosobow a to 49 mužsk. a 49 žónsk. roda; wěrowanych bu 5 porow; zemrěłe su 4 wosoby a to 1 hólčatko a 3 wosoby wot 59, 74 a 82 lět. Swjatych woprawjenjow je so wudźělało 11 108 (9940), při tym poby 24 dźěći prěni raz k blidu Božomu.

— Hodowna mysl dale hraje a tkaje a namaka też w mnohich předstajenjach a swjedźenjach zwonkownoho

wuraza. Tak so wosadne dźěći na Třoch Kralow na tajke hodowne wjeselo zmužichu a pokazachu we wjesnej žurli, što běchu jich serbscy prócowarjo nawučili. Při tajkich składnosćach wopokaza so žurla přemała a tuž drje wospjet so přeješe, zo by so po času powjetšiła. Woprawdźe njemóžeše znate „jabłuko“ k zemi; z tym wosadni a druzy swój zajim a dźak za předstajenjo wopokazachu. Šulerka Marja Delanec je zahaji z postrowjacymi słowami. Z basnju „Hodowne zwony“ wot Ćišinskoho t. Im-češe Marja Wroblec hodowne myslički, kotrež hišće hłubšoho wuraza w hodownej hrě „Pjeršćeńk zboža“ w tŕoch jednanjach — wot Feliksa Hajny — namakachu. Kóždy z małych hrajerjow, kotříž njebojaznje wustupowachu, so prócowaše, po swojich mocach to najlěpše předstajić. Při tym so z wregijami a palčikami na jewišću mjerwješe. Běchuli palčikojo so něšto měrnišo zadźerželi, kaž jich towařski, by začišć hišće lěpši był. Jich prócu přitomni z přikleskom dźaknje připóznachu. Potom da so hólčina do prostych zwučowanjow. W štyrjoch wotdźělach pokazachu mali a wulcy (wot 6.—14. lěta) swoje khumšty pod krutym komandom wjednika Forcha z Nowoho Dwora. Wězo bě jich knjez Pawoł Šołta z Njebjelčic po wječorach zwučował a ma tak dźaknoho podźěla na dobrym poradźenju. W samsnym zmysłu nawjedowaše knj. Elfrieda Ansorgec z Kukowa holčinu, kiž z rjanymi rejkami wustupi a k tomu němske spěwy zaspěwa. Wosebje lubješe so rejka ze zaswěćenymi swěčkami. Spěwy a rejki přewodźeštaj kk. Žur-Khanečanski na huslach a Kral-Wotrowski na ćahawej harmonicy, kiž so zcyła při tajkich składnoscach derje hodźi. Mały Šołćic (Mrózkec) Pawoł přednjese z wurazom Ćišinskoho „Sněh k hodam“. Skónčnje hołdowaše hólčina khorhowi a zanjese wšelake spěwy a kěrluše, kotrež bě jich cyrkwinski kantor Wjeńka (Cyž) nawučił. Potom jimaše so knjez farař Just słowa a dźakowaše so wšitsim wosobinscy, štož bě na někajkežkuli wašnjo k wuhotowanju swjedźenja přinošował. Na čole k. blidarjej Wjeńcy, kiž bě dźěći rjanu hru nawučił a też jewišćo připrawił. Dale kk. kantorej Wjeńcy a Šołće a nic naposledku swojej kuchařcy a knježnje Ansorgec, kotrejž stej mnoho drastow za hrajerjow, wosebje palčikow a wreginow, zhotowiłoj. Dźak słušeše też přihladowarjam, kotříž běchu w tak mnohej ličbje přikhwatali a na woběmaj dnjomaj — pjatk (hłowna pruha) a njedźelu — rjanu šerpatku ke kryću wudawkow woprowali. W přizamknjenej khofejowej hosćinje za dźěći a pomocnikow, ke kotrejž bě wjesny pjekař „smjerć dobre“ wosuški napjekł z pomocu šćedriwych daricelow, dźakowaše so knjez farař hišće korčmarjec swójbje za přewostajenjo žurle a mnohu prócu a wobćežnosće, kotrež su z dźěćimi měli. Tak je so swjedźeń wosadneje hólčiny a holčiny nanajlěpje poradźił, a wuspěch budźe jich k dalšomu dźěłu pohonjeć.

— Jutře njedźelu woswjeći z Božej hnadu Hana zwud. Lebzyna (při cyrkwi) swoje 85. narodniny. Njedźiwajo wysokeje staroby je hišće poměrnje strowa, tak zo móže skoro kóždy dźeń khwatać do Božoho domu na Božu mšu. Lebzyna je zdawna swěrna čitařka „Kat. Posła“, też lětsa přińdźe sebi jón kaž přecy skazać na nowe lěto. Rodźena Šewcec z Hory wuda so 6. meje 1879 na tudomnoho khěžkarja Jurja Lebzu, kotrohož 1929 přez smjerć zhubi. Štóž ju znaje, sebi ju waži, a tak drje budźe zbožopřećow jutře na jeje tak žadnym dnju wjele. Też „Katolski Posoł“ přeje swojej swěrnej čitařcy wjele zboža a hišće dołhe lěta tu na zemi!

Ze Zdźěrje. Ze zańdźenoho z Božej pomocu dokonjanoho lěta zdźěluja so tele powěsće: Narodźiło je so we wosadźe 17 dźěći, 1 mortwonarodź., 6 hólčkow a 11 holčkow. Swj. křćeńca bu 18 razow wudźělena. Připowědanjow bě 10, wěrowanjow w farskej cyrkwi 5, jene wěrowanjo bu do Lubija, jene do Budyšina přepokazane. Zemrěło je 5 wosobow: jene dźěćo, jedyn młodźenc, jedyn mužski a dwě žónskej. Pokhowane buchu 4 ćěła na wosadnym pohrjebnišću, jene pak druhdźe přez wosadnoho duchownoho. Swj. woprawjenjow naliči so 7193, mjez nimi bě 10 prěnjowoprawjeńskich dźěći. Domawobstaranjow bě 15. Do klina swj. cyrkwje namakaštej dwě wosobje puć wróćo. Na předpisanymaj njedźelomaj w posće a w septembru naliči so 280 a 206 wopytarjow Božich służbow. W swjatkownym tydźenju wudźěli najdost. knjez biskop swjaty sakrament firmowanja. — Duch Swjaty chcył wjesć a sylnić diaspornu wosadu, zo by kruće stała we wěrje a wšitkich strachow wěry so dowobarała.

Budestecy-Hajnicy. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjenym lěće narodźi so w našej wosadźe 18 (15) dźěći, 15 hólcow a 3 holcy, k tomu 1 mortwonarodźene. Wěrowanych bu 7 (10) porow. Zemrě 6 (12) dorosćenych. K swj. woprawjenju pobu 8025 (8439) wosobow. Jutrownu swjatu spowědź wotpołožichu 392 (360). Prěnje swjate woprawjenjo dósta 13 dźěći. Do swjateje cyrkwje so 3 (4) wróćichu; wustupił njeje nichtón. Domawobstaranjow běše 61 (54). Wopytowarjow Božich służbow naliči so w posće 354, w septembru 343. Wosada liči 953 katolikow. Při předpisanych a dobrowólnych woporach nahromadźi so 2478 (1902) hriwnow.

Z Lubija. We z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej farskej wosadźe 10 (11) dźěći; zemrěło je 12 (11) wosobow. Domawobstaranjow bě 29 (23); prěnje swj. woprawjenjo dósta 37 (20) dźěći a dwaj dorosćenaj; k blidu Božomu přistupi 3855 (2907) wosobow; wěrowanjow bě 9 (8).

Serbscy studenća w Slepom.

Nowy čas trjeba nowych formow. Přińdźe jónu hodźina, w kotrejž stare zarjadowanja wjacy nowe žadanja njedopjelnja. Tak bě też z našimi skhadźowankami. Dawno hižo běchmy spóznali, zo trjebamy něšto nowočasnomu žiwjenju a powšitkownomu hibanju přiměrjene. Pytachmy a spytachmy. Štóž je čitał naš časopis a wopytował naše skhadźowanja, to wě. Tola hakle nětko, hdyž zapřimny do našoho prócowanja też naš wjednik knjez wučeř Nejdo, smy dóšli na nowy k nowočasnym směram wjedźacy puć. Spóznawši ważnosć krutoho, njekhabłacoho zapřimnjenja, postaji wón, zo wotměja serbscy akademikojo w hodownych prózdninach serbske lěhwo. Z pomocu Domowiny chcyše nam zhromadne bydlenjo na někotre dny zmóžnić. To zhoniwši khwatachmy z Lipska, Berlina, Frankobroda, Mnichowa abo hdźežkuli hewak studowachmy, do hodownych prózdninow, wědźo, zo so wšitcy akademikojo wot 27.—30. decembra w Slepom zeńdźemy k dźěłu na sebi samych, z tym pak też k dźěłu za swój narod.

Sydomnaco běchmy, kotříž sćěhowachu swojoho wjednika do Slepoho. Nahladna to ličba, tola mohła wjetša być. Bohužel pak mamy přecy tójšto ludźi mjez sobu, kotříž maja tu a tam něšto wustajeć. My sydomnaco pak smy tam dojěli a smy tam wotměli swój kurzus a nasrěbali smy so tam nowoho serbskoho ducha. We nim budźemy nětko z prawej studentskej towaršnosću dobywać też tych tamnych za swoje přichodne lěhwo. A njebudźe žanoho, kotryž tam w přichodźe pobrachuje.

Što smy nětko činili w Slepom?

Najwažniše za akademika je wězo duchowne wudospołnjenjo. Na to běchmy so też trochu doprědka přihotowali a sebi k postajenym tematam trěbneje maćizny hromadźili. Tu nětko słyšachmy přednoški swojich towaršow, ke kotrymž so přizamkny kóždoraznje trěbna rozmołwa z rozrisanjom wšelakich prašenjow a druhdy też z krutej debatu. Hłowny dypk tudyšoho programa bě serbske pismowstwo. Prěni přednošk, bóle powšitkownoho razu, tola dokładny, poskići towařš J. Měrćink. Rysowaše nam pomałe rozwićo našeje literatury wot jeje spočatka w 16. lětstotku hač k swětowej wójnje a rozjasni nam też idejowe wuwićo wosebje w časach skutkowanja ženialnoho ducha Ćišinskoho. Přirunawaše serbske pismowstwo też z cuzymi a pokaza nam płódny wliw cuzych literaturow na našu.

Towařšej A. Nawka a K. Pětř běštaj sebi wobdźělanjo jednotliwych dźělow našeje literatury za nadawk stajiłoj.

Prěni ilustrowaše žiwjenjo a zmyslenosć Mikł. Andrickoho. Přečitajo wšelake nam hišće njeznate listy Andrickoho da nam wšěm prawy začišć ryzy originalneje wuraznosće tamnoho nam tak zahe přez smjerć rubjenoho prócowarja. Towařš K. Pětř pak da ze stawiznow zańdźenosće nam tak drohoho Michała Frencla postanyć, prěnjoho, kotryž so prócowaše, našim wótcam darić Swjate Pismo w jich maćerščinje.

Hłubšo do zmyslenosće a začućow našoho ludu wjedźeše nas towařš M. Tulant. Rěčeše wo serbskich přisłowach. Přez derje wupytane přikłady wudebi swoje wuwjedźenja tak, zo běchu wšitkim zajimawe.

Tola słuchać přednoškam swojich towaršow a potom kritizować, dźěn njeby ničo dale nowoho było. Nětko pak běchmy zasunyli cyłe hodźiny za debaty. Temata běchu hižo doprědka postajene a tak bě so kóždy mohł dokładnje přihotować. Zo pak bychmy też nawukli organisatoriscy zapřimnyć w duchownych wěcach, postaji naš wjednik za kóžde tři hodźiny druhoho z nas, zo by zhromadźiznu wjedł. Dokelž pak bě wón sam też přecy přitomny, nawuknychmy, štož nam na skhadźowankach hewak husto pobrachowaše, swoje debaty přecy w přiměrjenych kolijach wjesć a też bjez njetrjebawšich šěrokich wuwjedźenjow někotre problemy wučerpać. (Přichodnje kónc.)

Cyrkwinske powěsće.

Baćoń.

Křćenja: 17. februara: Marja Wórša, m. dź. Richarda Eduarda Rosjata, skałarja we Sulšecach; 27. měrca: Jurij Józef, m. s. Jurja Knebla, kněžerja w Baćonju; 27. měrca: Gerhard Jan, njem. s. Marje Hilžbjety Nawkec, domjaceje we Łahowje; 6. junija: Marhata Herta, m dź. Pawoła Welsa, bura w Pozdecach; 20. junija: Brigita a Barbara, dwójnikaj Pawoła Buka, bura w Češkecach; 15. julija: Jurij Jakub, m. s. Pawoła Bosćija Nuka, dźěłaćerja we Wutołčicach, 29. jul.: Madlena, m. dź. Michała Zyndy, dźěłaćerja w Banecach; 29. julija: Marja Madlena, m. dź. Jana Zopy, žiwnosćerja w Haslowje; 5. aug.: Hana Hilžbjeta, m. dź. Jurja Šrama, šewca w Haslowje; 8. sept.: Gerhard Měrćin, m. s. Pětra Cyža, žiwnosćerja w Nowym Łuzcu; 25. nov: Marja Khata, m. dź. Jana Knebla, žiwnošćerja we Sulšecach; 8. decembra: Jurij Józef, m. s. Juria Šołty, dźěłaćerja w Nowym Łuzcu; 30. decembra: Horst Ehrenfried, m. s. Jana Wrobla, dźěłaćerja w Zaměcu.

Wěrowanja: 12. februara: Jan Weidlich, dźěłaćeŕ w Sulšecach, z Hanu Marju, rodź. Nawkec z Łahowa; 15. meje: Richard Eduard Rosjat, skałaŕ w Hatach, z Hanu Cyžec z Nowoho Łuzca; 15. meje: Pawoł Bosćij Nuk, dźěłaćeŕ we Wutołčicach, z Hańžu Ceciliju Zyndźic z Nowoho Łuzca; 18. oktobra: Jan Józef Wels, bur we Wučkecach, z Marju Hilžbjetu Rjebišec z Haslowa; 7. nov.: Jurij Marx, dźěłaćeŕ we Wudworju, z Hańžu, rodź. Žurec ze Serbskich Pazlic.

Pohrjeby: 22. februara: Beno Hrjehoŕ, žiwnosćeŕ w Nowym Łuzcu, 61 lět 9 měs. 22 dnj.; 13. apryla: Khata, Jurja Měrćinka, žiwnosćerja w Haslowje, mandź., 38 l. 7 m. 9 dnj.; 24. aug: Hana, Michała Rjeńča, bura w Čornecach, mandź., 53 l. 3 m. 7 dnj.; 13. oktobra: Józef Anton Šołta, sedłarski mištr, a póstowy agent w Přěčecach, 65 l. 1 m. 21 dnj.

Khrósćicy. Dodawk na lěto 1933.

Křćenja: 2. jul.: Pětr Pawoł, m. s. Jana Rjedy z Hory; 5. julija: Jurij, m. s. Bjarnata Nuka ze Stareje Cyhelnicy; 9. julija: Marja Madlena, m. dź. Jana Nowaka z Hatow; 12. julija: Marja Lejna, m. dź. Bjarnata Buka z Worklec; 30. julija: Hana, m. dź. Jana Hajny z Časec; 6. augusta: Lejna, m. dź. Pawoła Brězana z Hórkow; 10. aug.: Bjarnat, njem. s. z Noweje Wjeski; 19. aug.: Hana, njem. dź. z Jawory; 24. augusta: Bjarnat, m. s. Michała Hanuša z Kukowa; 27. aug.: Pawoł, m. s. Pawoła Nowaka z Noweje Jaseńcy; 4. septembra: Hilža, njem. dź. z Pančic; 6. sept.: Beno, m. s. Michała Lipiča z Wudworja; 14. sept.: Franc, m. s. Pawoła Pječki z Noweje Wjeski; 17. sept.: Marja Veronika, m. dź. Jakuba Knopa z Jaseńcy; 17. sept.: Alojzius Jurij, m. s. Mikławša Budera z Kukowa; 21. sept.: Felix Jan, m. s. Pawoła Rjenča z Dobrošic; 23. sept.: Borbora Theresija, m. dź. Jurja Donata z Časec; 27. sept.: Hana Theresija, m. dź. Mikławša Šołty z Noweje Jaseńcy; 1. novembra: Renata Johana, m. dź. Franca Pjekarja z Kukowa; 8. okt.: Korla Erhard, m. s. Dr. Korle Thilla z Pančic; 8. okt.: Pawoł Jan, m. s. Pawoła Mikławška z Worklec; 11. okt.: Beno Pawoł, m. s. Pawoła Barta z Jaseńcy; 18. okt.: Theresija Marja, m. dź. Pawoła Kindermana z Worklec; 25. okt.: Marja Wórša, m. dź. Alberta Rocha z Hrańcy; 28. okt.: Měrćin Pawoł, m. s. Jana Wićaza z Khrósćic; 28. okt.: Jan, m. s. Bjarnata Šworca z Jaseńcy; 29. okt.: Theresija Hana, m. dź. Jakuba Wernera ze Stareje Cyhelnicy; 22. nov.: Hańža Herta, m. dź. Jurja Słodeńka ze Stareje Cyhelnicy; 26. nov.: Jurij Beno, m. s. Jana Wjeńki z Khrósćic; 3. decembra: Theresija Waltrud, m. dź. Jurja Česle z Jaseńcy; 8. decembra: Beno Mikławš, m. s. Jurja Rjeńča z Miłoćic; 17. dec.: Johana, m. dź. Korle Młynka z Worklec; 19 dec.: Pawoł, m. s. Jurja Hejduški z Hórkow; 27. dec.: Monika Theresija, m. dź. Jurja Kitle ze Stareje Cyhelnicy.

Wěrowanja: 2. meje: Jakub Winger z Khrósćic z Marju Kralec z Kanec; 8. meje: Beno Pjech z Miłoćic z Marju Smolic ze Swinarnje; 30. meje: Pawoł Mikławšk z Koćiny z Hańžu Herbrichec z Worklec; 30. meje: Jan Šołta ze Stareje Cyhelnicy z Marju Nowakec z Noweje Wjeski; 31. meje: Pawoł Čórlich z Jawory z Marju Kralec z Nuknic; 6. junija: Rudolf Augustin z Łazka z Hilžbjetu Rjeńčec z Worklec; 13. jun.: Jan Ryćerja z Kukowa z Lejnu Khěžkec z Noweje Jaseńcy; 13. jun.: Jurij Słodeńk z Kanec z Madl. Hěblakec ze Stareje Cyhelnicy; 27. junija: Pawoł Šneider z Budyšina z Hanu Roblec z Hory; 4. julija: Jurij Bjedrich z Budyšina z Marju Pječakec z Jaseńcy; 4. jul.: Jurij Wićaz z Pančic z Hańžu Trěčkec z Wětenčy; 25. julija: Pawoł Čornak z Hrańcy z Hanu Herlichec z Noweje Wjeski; 29. augusta: Pawoł Kubica z Worklec z Hanu Šližec ze Sernjan; 26. sept.: Jan Wjeńka ze Zejic z Hańžu Šimanec z Khrósćic; 26. sept.: Jurij Kral ze Šunowa z Hańžu Šusterec z Worklec; 3. okt.: Pawoł Šołta z Njebjelčic z Hańžu Čochec z Wětenčy; 3. okt.: Jurij Wornač z Berlina z Elsu Šołćic z Berlina; 10. okt.: Józef Šołta ze Stareje Cyhelnicy z Hanu Mawčec z Hory; 17. okt.: Mikławš Žur z Drježdźan z Marju Khěžkec z Drježdźan; 30. okt: Gerhard Fiebig z Hatow, z Hanu Lipertec z Kukowa; 31. okt.: Arno Mětk z Drježdźan z Hanu Rachelic z Drježdźan; 21. nov.: Pawoł Šnajder z Wotrowa z Marju Kholic ze Smječkec.

Zemrěći: 8. julija: Madlena Šnajderowa z Kukowa, 81 l. 13 d.; 11. julija: Marja zwud. Krawžic z Khrósćic, 74 l. 1 m. 26 d.; 22. julija: P. Dr. Desiderius Löbmann z Marijineje Hwězdy, 83 l. 7 m. 27 d.; 27. julija: Marja, m. dź. Michała Suški z Jaseńcy, 2 m. 26 d.; 3. augusta: Hańža Nowotnowa z Wučkec, 53 l. 8 m. 18 d.; 5. aug. Arnošt Altmann ze Smječkec, 53 l. 9 m. 14 d.; 12. aug.: Marja zwud. Opicowa z Worklec, 67 l. 2 m. 14 d.; 18. sept.: Marja Domašcyna z Lejna, 43 l. 1 m. 18 d.; 19. sept.: Jakub Hejduška z Hórkow, 61 l. 4 m. 7 d.; 25. sept.: Marja Wincarjowa z Jaseńcy, 48 l. 29 d.; 25. sept.: Luisa Jakubašowa z Worklec, 61 l.; 2. okt.: Jurij, m. s. Mikławša Šworcy z Miłoćic, 14 l. 1 m. 25 d.; 2. okt.: Mich. Křižank z Khrósćic, 55 l. 27 d.; 3. okt.: Hańža Symankec ze Smječkec, 76 l. 8 m. 21 d.; 4. okt.: Madlena Kmječowa z Pančic, 62 l. 3 m. 18 d.; 10. okt.: Michał Wojnaŕ z Kukowa, 59 l. 1 m. 3 d.; 10. nov.: Hańža zwud. Wićazowa z Łuzca, 76 l. 8 m. 16 d.; 17. nov.: Marja Wawrikowa z Lejna, 60 l. 5 m. 24 d.; 18. nov.: Hana Hawšowa z Marijineje Hwězdy, 68 l. 7 m. 1 d.; 27. nov.: Jakub Běrk z Khrósćic, 86 l. 12 d.; 5. dec.: Marja Měrćinkec z Marijineje Hwězdy, 66 l. 9 m. 18 d.; 7. dec.: Michał Hěblak z Kukowa, 73 l. 8 m. 27 d.; 15. dec.: Jakub Lajmer z Noweje Jaseńcy, 69 l. 5 m. 6 d.; 18. dec.: Marja zwud. Brězanowa z Khrósćic, 79 l. 3 m. 16 d.; 25. dec.: Augusta Šubertowa z Pančic, 82 l. 1 m. 2 d.

Přechodne modlenja Božich mšow.

20. januarja.

Swj. Fabijana a Bosćana, matrarjow. Čerwjena.

Starožitne zapisy matrari wjazaju mjenje wulkeju romskeju swědkow, kotrajž ze swojej krewju wěru do Khrystusa wobswědčištaj: swj. Fabian lěta 250 za kěžora Deciusa, swj. Bosćan lěta 284 za Diokleciana w Romje.

Swj. Bosćan běše wysoki wojak w romskim wójsku, a to w straži kejžora samoho. Njekhodźeše na rozwólne pohanske hry, dźiwadła a hosćiny (piry). Wopytowaše pak zhromadźizny a Bože służby křesćanow. Słabych we wěrje skrućowaše, na př. bratrow Marka a Marcelliana, kotrejuž w jastwje wěry dla čwělowachu. Tak bě dobry wyšk kěžorskoho wójska zdobom přikładny wyšk we wójsku Khrysta Krala. Swětły přikład našomu dorostej!

Wěry dla pak bu na kěžorowy rozkaz z kłokami třělany a pozdaću morjeny. Křesćanska wudowa Irena, kotraž chcyše joho čěło pokhować, nańdźe joho poł žiwoho, wza joho do swojoho domu a hoješe. Wustrowjeny Bosćan kěžorej surowosć porokowaše, za to pak da joho surowc na wojowanišću z kijemi zabić. — Nad joho rowom stoji jena ze sedmich basilikow Roma.

Lěta 286 w Romje surowy mór zakhadźeše. Bamž Agaton natwari k česći swj. Bosćana wołtař, a mór přesta. Wot toho časa česća joho jako patróna přećiwo morej. Wón zahna tu khorosć lěta 680 w Romje, 1575 w Milanje a 1599 w Lisabonje Ze serbskich wosadow je so jomu wosebje Khrósćičanska poswjećiła (z postom dźěławy dźeń do swjedźenja). „Ty, Bosćano, sy parla matrarjow a swjatych wojakow, hlej, kłoki, kije surowe su do raja će dowjedłe. Ze swěrnym wóčkom pohladaj, hdyž khorosć daji cyły kraj; nam wuproš časy strowoty, kiž lubili so tebi smy."

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 78, 11-12 a 10.) Před Twoje wobličo, Knježe, njech přińdźe žałosć sputanych! Wotpłać našim susodam sedmorje do jich klina. Wjeć krej swojich swjatych přelatu. (Ps. 78, 1.) Božo, pohani walichu so do Twojich kubłow, wonječesćichu Twój swjaty dom, rozbichu na kruchi Jeruzalem.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Pohladaj na našu nuzu, wšohomócny Božo, a njech nas sławne zastupnistwo Twojeju swjateju matrarjow Fabijana a Bosćana škituje, přetož brěmjo našich hrěchow nas přećežuje. Přez našoho . . .

3) **Lectio.** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Hebraeos. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Hebrejskim (Židam) 11, 33—39.

Swj. Pawoł předstaja dźiwy, kotrež su wulcy mužojo Staroho Zakonja z mocu wěry činili. Tak Daniel lawam klamu zawrě, tři młodźency w žehliwej pjecy njezranjeni zwostachu, wudowje w Sarepće zbudźi Elias syna k žiwjenju, makkabejscy bratřa znjesechu mužnje žadławe čwěle. Bratřa! Swjeći z wěru přemochu kralestwa, wukonjachu sprawnosć, dóstachu slubjenstwa, zatykachu klamy lawam, wuhasychu nawalny woheń, wućeknychu wótrosći mječa, zhrabachu so wot khorosće, buchu sylni we wojowanju, wotehnachu wójska cuzych, žony dóstachu swojich mortwych z tym, zo buchu ze smjerće zbudźeni. Druzy pak buchu rozćahowani njepřijimajcy wuswobodźenjo, zo bychu nadešli lěpše zmortwychstaćo. Druzy pak znjesechu hanjenja a šwikanja, haj tež puta a jastwa; buchu kamjenjowani, z piłu rozrězani, spytowani, z mječom sćeći wumrěchu, khodźachu we wowčich a kozacych kožach, tradajcy, ćěsnjeni, rudźeni. Ći, kotrychž swět hódny njeběše, błudźachu w pusćinach, horach, prózdnjeńcach a jamach zemje. A ći wšitcy wuznamjenichu so jako swědcy wěry w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (2. kniha Mójz. 15, 11.) Khwalobny je Bóh w swojich swjatych, spodźiwny w swojej hordoznosći, činjo dźiwy. (Tam 6.) Twoja prawica, Knježe, je wosławjena ze swojej mocu; Twoja prawica je njepřećelow rozmjatła. **Alleluja,** all. (Ps. 144, 10—11.) Twoji swjeći, Knježe, njech Će khwala, njech wopowěduja krasnosć Twojoho kralestwa. All. W předposću wuwostaja so **Alleluja** atd. a modli so: **Traktus.** (Ps. 125, 5—6.) Kotřiž syja ze sylzami, budu z radosću žnyć. Mnozy wuńdźechu, ach, a płakachu swoje symjo wusywajcy, ale aj, wróćeju so wyskajcy a njesu połne snopy.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 6, 17—23.

Chcemy-li mudri być, naslědujmy žiwjenja swjatych. Potom tež dóstanjemy, štož je nam Jězus slubił. Wón chce, zo bychmy mudri a zbóžni byli.

We wonym času Jězus z hory zestupi a zasta na runinje, a z nim přińdźe črjóda joho wučownikow a jara wjele ludu z cyłeje Judeje, z Jeruzalema, z přimórskeje krajiny, z Tyra a Sidona, zo bychu joho słyšeli a wot swojich khorosći wustrowjeni byli. A kotřiž běchu wot njećistych duchow krjudźeni, buchu wustrowjeni. A wšitkón lud pytaše joho so dótknyć; přetož móc z njoho wukhadźeše a wustrowješe wšitkich. A wón pozběhnywši woči na swojich wučownikow praji: Zbóžni sće khudźi (po duchu), dokelž waše je kralestwo Bože. Zbóžni (sće), kotřiž sće nětko hłódni, dokelž budźeće nasyćeni. Zbóžni, kotřiž nětko płakaće, dokelž budźeće so smjeć. Zbóžni budźeće, hdyž budźa was ludźo hidźić a was wustorkować a hanić, a hdyž zaćisnu waše mjeno jako złe, dla Syna čłowjeka. Wjeselće so na tym dnju a radujće so; přetož hlej, waša mzda je wulka w njebjesach.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 31, 11.) Wjeselće so w Knjezu a radujće so, sprawni, a wyskajće, wšitcy praweje wutroby!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přijmi dobrotnje, Knježe, daraj, kotrejž Ći na zasłužby Twojeju swjateju matrarjow Fabijana a Bosćana přinošamy, a sčiń, zo byštaj nam Twoju wobstajnu pomoc dobyłoj. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Přehrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, přisłušne a spomožne je, zo so Ći stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo: přez Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza. Přez njoho khwala Twoju majestosć jandźeljo, modla so Ći knjejstwa, třepotaju sylnosće, njebjesa a njebjeske mocy a khwala ju zbóžni zerafojo hromadźe z radosću. Z nimi njech so tež naše hłosy, poniżnje prosymy, na Twój přikaz zjednoća, hdyž pokornje wuznawamy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 6, 18 a 19.) Wjele khorych a tych, kotřiž běchu wot njećistych duchow ćwělowani, přikhadźese k njomu, přetož móc wot njoho wukhadźeše a wšěch wustrowjowaše.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Posylnjeni z Twojim swjatym darom prosymy Će, Knježe, naš Božo, zo bychmy na posrědnistwo Twojeju swjateju matrarjow Fabijana a Bosćana, kotrejuž wopomnjećo swjećimy, skutkowanjo toho wobdarjenja začuwali. Přez . . .

Starajće so wo zwěrjata w zymje!

Hdyž počina zymnišo być a sněh so hić, ćerpi wjele zwěrjatow wulku nuzu. Nic jenož te, kotrež swobodnje w Božej stwórbje běhaju a lětaju, ale też domjacy skót, kotryž je njeswobodny na človjesku pomoc pokazany.

W kulturnym staće, kajkiž Němska je, kiž ma najlěpši skótškitacy zakoń, njesmě žane zwěrjo ćerpjeć. Tohodla woła němski skótny škit wšěch staćanow do dźěła, zo bychu swoju lubosć k skotej we skutku pokazali.

Picujće porjadnje hłódne a zymu mrějace ptački z přihódnej picu. Starajće so, zo swěrny stražeŕ domu a dwora, jeli je joho přebywanjo zwonka domu woprawdźe nuzne, ma hětu, před dešćom, sněhom a zymu škitanu, zo so nadosć picuje a wodnjo wjacy króć pušći. Njedajće skotej w hródźi zymu mrěć, scelće jomu suchu słomu abo słanjo, zatykajće wšitke dźěry w scěnach, jeli njejsu k přewětrowanju trěbne, zawěrajće kruće durje a zastajejće je při wulkej zymje z woklepami. Njezabudźće też swojoho konja ćople přikryć, hdyž dyrbi wonka stojo na was čakać, maće-li w domje hišće něšto wobstarać. W nowej Němskej njesmě so wjacy stać, zo kóń abo druhi ćehniwy skót dlěši čas w zymje a mokroće stoji a zymu mrěje, mjez tym zo pohonč w korčmańskej jstwi sebi derje być da.

Tajke zanjechanjo skotu so po zakonju kruće khłosta. W zajimje wobsedźerja samoho potajkim leži, zo so tajkoho krjudowanja skotu wzda. Kóždy móže tajkoho krjudowarja pola policije wobskoržić.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Italska kralowska swójba ma drohotnu relikwiju, rowny rub Khrystusowy. Z nim su so wězo hižo mnozy wědomostnicy zaběrali a su jón na wšelake wašnje přepytowali. Tola wšitcy dyrbjachu wuznać, zo rub njemóže ničo druhe być hač rub, w kotrymž je Jězus w rowje ležał. Nětko so z Roma wozjewja, zo su italscy wučeni znowa relikwiju přepytowali. Z infračerwjenymi platami su jón fotografowali. Při tym namakachu hišće powostanki krewje, kotraž hewak widźeć njeje. Blaki krewje běchu tajke, kaž su je wučeni, kotřiž su Khrystusowe ćerpjenjo studowali, hižo prjedy wopisali. Dale su też Jězusowu tuniku, kotraž je w jenej cyrkwi pola Pariza, runje tak z infračerwjenej fotografiju přepytali. Wona drje je hižo dawno jako woprawna znata, tola pokaza to wobraz hišće raz cyle jasnje, Dokelž je Jězus tuniku hišće na puću na Kalvarsku horu woblečeny był, namakachu na njej na podobnych městnach krawe blaki kaž na rownym rubje.

Bjezdźěłni so husto na zarjadnistwo Vatikanskoho města wobroćeja, kaž guvernĕr bamžowskoho města wozjewja, a wo někajke zastojnstwo proša. Tola to je cyle podarmo. W zarjadnistwje města kaž w wšelakich bamžowskich muzejach su wšě městna wobsadźene.

Francózski minister zwonkownoho wopyta zańdźeny tydźeń Rom. Při tym wopyta też bamža. Kardinal arcbiskop Verdier w Parizu k tomu wozjewja, zo je wot lěta 1871 sem prěni raz, zo francózski minister wo audijencu pola bamža prosy. (Wo wopyće přinjesemy přichodny raz wjacy.)

Pius XI. přija 5. januara někotrych zastupjerjow katolskich studentow z Aziskeje. Běchu to Chinejzojo, Hindojo a Perzojo. Swj. Wótc wosebje wuzna, zo joho přeco jara hnuje, hdyž móže ludźi ze wšelakich cuzych krajow přijimać. Tu pokaza so tola najlěpje, zo je katolska cyrkej swětowa cyrkej, a zo so wjednik cyrkwje wo wšě ludy stara, haj zo joho starosć cyły swět wopřija. Samsne začuco, kotrež wutrobu a rozom jima, ma dźěn kóždy romski pućowar, kotryž w swjatym měsće widźi ludźi ze wšěch kónčin zemje abo wuhlada klerikow wšěch barbow: bělych, brunych, žołtych, čornych a čerwjenych. To sy hordy na swoju swjatu cyrkej a sy wjesoły w mysli: też ja słušam do tutoho zjednoćeństwa. Nas wšěch wjaza jena prawa wěra do Boha.

Němska. Jena 13 lětna holca dósta w Berlinje lětak z basnju: Khorhowje pohanow. Podamy tu někotre dźěle basnje.

Heiho! Die Heidenfahnen wehn,
So wollen wir zum Sturme gehn.
Sankt Petri Felsen wanket schon,
Bestürmt ihn, bis er bricht.
Wenn fällt der letzte Priesterthron,
Dann wirds in Deutschland Licht.

a poslednja stučka:

Heiho! Voran zum letzten Sturm,
Ums Banner dicht geschart!
Zertreten liegt der Erdenwurm,
Gesiegt hat deutsche Art. Heiho!

„Erdenwurm" to je katolska cyrkej měnjena, je potajkim rozteptana. Na to drje je basnik měł někajki kuzłacy špihel, w kotrymž je to widźał. My wěrimy do słowa Khrystusowoho: a mocy hele ju njepřemoža. Tutón spěw budźe hižo dawno zabyty, ale Stoł Swj. Pětra budźe hišće kruće dale stać.

Wosebje wokoło hód su nowi pohani zaso swoju wěru poručeli. Prajachu, zo su hody swjedźeń swětła, nic tohodla, dokelž je so Bóh narodźił, ale dokelž so słónco zaso wobroći. To je „hłuboka" mysl wo hodźoch. Jenož tak móžeš zmysł hodow prawje zrozemić. Tamne je „zwjeršne". — Ale tajkich wobžarujemy, dokelž woni su zwjeršni, jeli hody wjacy njewědźa, hač zo so z přirodu zwjazani čuja. My wěmy: Hody wopominamy narod Boži, Bóh pak je stworićel a zdźeržeŕ swěta, też słónca a přirody. Što je nětko „zwjeršny"? Tón kiž widźi a znaje jenož stwórbu, abo my, kiž hladamy na stworićela? Ale přeco prawje wótře wołać, snadź tola něchtó do toho zwěri. Nowym pohanam zdadźa so jich začuća samo być cyle wěsta bróń přećiwo wěrje. Měnja, zo su jich začuća tola lěpše argumenty hač zjewjenja Bože. Mysla sebi, zo su sebi křesćenjo narod Boži runje tak wumyslili, kaž woni swój kult přirody.

Jedyn němski časopis so praša, hač je wěrno, zo katolska cyrkej wot kóždoho punta Kathreinerowoho malcowoho kofeja 10 pjenježkow dóstanje, dokelž je jedyn katolski duchowny prěni kofej zhotowił. Dokelž pak je ječmjeń na němskej zemi rostł a nic na romskej, chce nowina wěrnosć wědźeć. „S. V." k tomu pisa, zo drje móže kóžda nowina žortny kućik připrawić, tola też tam njedyrbjałe tola pře wulke hłuposće stać. Ale štóž ničo katolske čuć njemóže, tón wězo wšěm hłuposćam wěri.

W Berlinje Siemensowym měsće twari so nowa katolska cyrkej, kotraž budźe skoro cyła z betona. Wěža budźe 30 m wysoka, změje 3 zwony a časnik, kotryž budźe też přeměnjenja měsačka pokazować.

Sobotu 5. jan. namakachu w pokładni wrótsławskoho tachantskoho kapitla rendanta Malischa zatřělenoho. Rubježnicy su joho zatřělili. Potom su wšě pjenjezy pokradnyli, kelko, to hakle přepytowanjo knihi pokaza. Rubježnikow hišće dotal njeznaja. Najskĕrje su tři młodźi ludźo byli, kotrychž su druzy widźeli z pokładnje hić.

W Bonnje wumrě biskop starokatolskeje cyrkwje dr. Moog. Bě 71 lět a bě přez 20 lět z wjednikom starokatolikow.

Bambergski arcbiskop dr. Hauck měješe sam prědowanjo ke kóncej lěta. Staji je pod hesło: Swěru ke Khrystusej! Mjez druhim praji, zo chcedźa někotři wučić, zo Khrystus njeje był žid ale nordiski človjek. Ale wučeni su jasnje dosć pokazali, zo je Jězus był cyle syn židowskoho naroda, wězo jenož jako človjek. Ale tehdom běše židowski lud hišće wuzwoleny lud, njebě hišće zaćisnył syna Božoho.

Aachenski biskop dr. Vogt pokaza na kóncu lěta na běd̄enjo katolskoho nowinarstwa. Napomina nowinarstwo, zo by dale wojowało za wěrnosć, wěriwych pak, zo bychu swoje nowiny też dźerželi a čitali. Biskop so potom dźakuje nowinam, kotrež su katolske zajimy spěchowałe.

Pólska. Katolscy biskopja wustupuja tu raznje přećiwo zakonjej wo mandźelstwje, kotryž ma so wudać. Po nim bychu so křesćanske zasady wo mandźelstwje w Pólskej cyle spušćiłe. Tak by po nim dowolene było, so jenož před stawnistwom zwěrować dać. Też dźělenjo mandźelstwa by jara lohke było. Zranjenjo na česći, přisłodźenjo, małe přeńdźenja bychu hižo z winu dźělenja směłe być. Dale by sebi jedyn z mandźelskeju dźělenjo směł žadać, hdyž by joho tamny lěto abo dlěje wopušćił. Tři lěta po wěrowanju byštaj so mandźelskaj bjeze wšoho dźělić směłoj, jeli byštaj to chcyłoj. Wosebje poslednje je cyle bolšewiska zasada. Je dźěn to mandźelstwo na pruhu.

W Pinsku wotměchu so dotal tam a sem konferency za zjednoćenjo orientalskich katolikow z romskej cyrkwju (podobnje konferencam na Wjelehradźe w Češkej). Tele konferency pak so wot nětka porjadnje kóždej dwě lěće wotměja a so do Waršawy přepołoža. Tak móžeja so dokładnišo z prašenjemi zjednoćenja zaběrać.

Španiska. Hdyž kardinal Pacelli z Ameriki wróćo pućowaše, so w Barcelonje ze španiskim ministrom Romeru wo poćahach mjez Španiskej a katolskej cyrkwju rozrěčowaše. Kaž so zda, su wuhlady, zo so Španiska z Vatikanom zjedna, dale dobre. K wobzamknjenju konkordata drje hišće tak spěšnje njedóńdźe.

Kardinal Vidal napomina w pastyrskim lisće khutnje wšěch wěriwych, zo bychu tym wodali, kotřiž su křesćanow při poslednim puču tak přesćěhali a cyły španiski lud trašili. Bóh ma so jenož wjećić, nic pak človjekojo. Też ći, kotřiž maja hrěšnikow khostać, potajkim statni wjednicy, dyrbja tola hišće lubosć měć a njesměrdźa ženje zakonje sprawnosće překročić. Wosebje duchownym arcybiskop napołoži, zo bychu přecy ze wšej lubosću přećiwo wšěm človjekam wustupowali, zo by móžno było, zo bychu so zasy wšitcy zjednali.

Bamžowska nowina wopisuje hišće někotre hroznosće španiskich marxistow w měsće Ovido w Asturiskej. Tam polachu na př. duchownoho jenož wokoło nohow z bencinom, zwjazachu joho do měcha, powěsnychu joho naštom a potom joho zapalichu. Potajkim runje kaž Nero činić da. Při tym sebi hišće powědachu, zo dyrbi so prawje pomałku palić, zo by wjacy ćerpjeć měł. Jenoho kanonika wodźachu 5 dnjow za sobu k městnu wotprawjenja, hakle 5. króć joho woprawdźe wotprawichu, też jenož tohodla, zo by wjacy ćerpjeć měł. Dweju druheju kanonikow přiwjazachu revolucionarojo před swojimi barikadami, zo bychu kulki wojakow najprjedy jeju moriłe. Komunist šćuwaše swojich towaršow ze sćěhowacymi słowami na duchownoho: Tole je tón měšnik, kotromuž je so naš nan do swojeje smjerće hišće spowědał! Wěste je też, zo su so samo žony při surowosćach wobdźěliłe. Tak praji wothladarka zranjenych, hdyž dwaj studentaj theologije, kotrajž běštaj ćežcy zranjenaj, wo wodu prošeštaj: Tutymaj ničo pić njedajće. Taj toho hódnaj njejstaj.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 885. z Krjepjec: Hańža zwud. Lebzyna; 886. z Khanec: Jakub Rjebiš; 887. z Wotrowa: Jan Zynda; 888. z Paderborna: stud. theol. Alois Andricki; 889. ze Šunowa: Pawoł Eiselt; 890. z Dalic: Jan Młynk; 891.—893. z Kukowa: Mikławš Budař, Michał Lebza, Mikławš Glawš; 894. 895, z Brěmjenja: Jakub Lejman, Pawoł Šołta; 896. ze Zdźěrje: Jan Šmarander; 897. 898. z Budyšina: Jan Khilan, Pawoł Deleńk.

Sobustawy na lěto 1933. (Přich. dale.)

Čo. 1080.: N. N. z B.; 1081. N. N. z B; 1082. N. N. z B.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1100.: N. N. z B.; 1101. N. N. z B.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 1. z Budyšina: can. capit. Jurij Hejduška; 2. z Worklec: farař em. Jakub Nowak; 3. ze Zebnic: farař Michał Kětan; 4. 5. ze Židowa: Michał Ella, Marja Waldźina; 6. 7. z Khrósćic: kapłan Jurij Handrik, Michał Šołta (kěbětař); 8. z Hórkow: Pawoł Brězan; 9. z Nuknic: Jan Wawrik; 10. 11. z Ralbic: arcyměšnik farař Jakub Žur, kapłan Jan Andricki; 12. ze Sernjan: Jurij Kórjeńk; 13. z Kamjeńca: farař Jurij Rjeda; 14. z Baćonja: farař Jurij Delan; 15. ze Sulšec: Jan Knebel; 16. z Kamjeneje: Michał Rječka; 17.—19. z Drježdźan: dr. theol. a jur. can. farař Józef Jakubaš; kraj. bibl. dr. phil. Jakub Wjacsławk, revisor Albert Mět; 20. z Prahi: prof. dr. phil. Mikławš Krječmař; 21. z Łuzća: Jan Bejmak; 22. ze Serbskich Pazlic: Jan Kmječ; 23. z Brěmjenja: Pawoł Mark; 24. 25. z Khelna: Jurij Buk, Mikławš Měrćink; 26. z Kamjeneje: Jurij Měrćink; 27. z Radworja: Kosmas Pjekař; 28. 29. z Marijineje Hwězdy: Hnadna knjeni, Marja Lebzec; 30. z Kukowa; Jurij Rab (čo. 6); 31. z Khanec: Marja Šołćic; 32. ze Žuric: Jurij Cyž (wuměnkař); 33. 34. z Wotrowa: kantor Beno Cyž, Hańža Kubicowa; 35. z Kašec: Marja Mětkec; 36. z Berlina: redaktor Jan Skala; 37. z Češkec: Jakub Hicka; 38. ze Sulšec: Jan Handrik; 39. z Čornec: Jurij Wrobl; 40. 41. z Ralbic: Mikławš Kórjeńk, Hańža zwud. Brojerowa; 42. 43. z Konjec: Jakub Wałda, Jakub Hrjehoř; 44. ze Šunowa: Jurij Žur; 45. z Paderborna: stud. theol. Alois Andricki; 46. z Dalic: Jan Młynk; 47. ze Zdźěrje: farař Mikławš Dórnik; 48. z Brěmjenja: Hana Wjeršowa; 49. ze Šěrachowa: wučeř Filip Jakubaš. (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez wučeř Filip akubaš w Šěrachowje 9 hr.; knjez farař arcyměšnik Pawoł Šołta w Lubiju 3 hr.

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,
ma jutře njedźelu, 13. januara, wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** a to w Serbskim domje.
Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Kapuzinerbräu
Budyšin — dźiwadłowa dróha (rózk Kotolskeje)
Swětsławne Mönchshof-piwa z Kulmbacha!
Wšědnje něšto wosebite k jědźi!
Serbske posłuženjo! Z postrowom přeprošuje
Jan Zydek.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Budyšin — Bohata dr. 25 **Schaafa**

Pytam hnydom dobroho
spušćomnoho pohonča
Baćoń čo. 1.

Też mały nawěštk
w „Katolskim Posole" ma
wulkoho wuspěcha!

Postawy swjatych - Bože martry (drjewjane a niklowe) - krjepjeńcy - rózarije - paćerjace knihe poskića w bohatym wubjerku
Glawšec kupny dom
w Pančicach

Oskar Hirche w Kamjencu
Mechanikař — Telefon 774
Šijace mašiny — Jězdne koła
Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny
Swojich kupcow stajnje wuwučuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.
Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.

Radna pinca w Budyšinje
poskića při małych płaćiznach najlěpše k jědźi a piću.
Rad budźe Was witać jeje nowy hospodař **J. N. Jansen**
prjedy hosćeńcař na dwórnišću Ober-Schreiberhau

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

3. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. januara 1935.** | **73. lětnik.**

Swjaty Bosćan

20. wulkoho rózka swjeći swjata cyrkej z najstaršich časow sem zhromadnje na samsnym dnju wopomnjeću swjateju Fabiana a Bosćijana. Wobaj staj na samsnym dnju, *nic pak w samsnym lěće jako martrarjej zemrěłoj.* Swjaty Fabian bu ćwělowany lěta 250, mjez tym, zo swjaty Bosćij lěta 288 martrańsku smjerć dócpě.

Rozpominajmy, lubi čitarjo, žiwjenjo swjatoho Bosćijana, kotrež je nam tak ćople wopisał knjez faraŕ Libš we swojej rjanej knižcy „Žiwjenjo swjatych“ na měsac januar. Swjaty Bosćijan česćuje so w mnohich wosadach serbskeje Łužicy jako patrón a zakitaŕ před morom a druhimi strašnymi khorosćemi. Tuž budźe zawěsće nam z duchownym wužitkom, hdyž na joho wopomnjeńskim dnju wobnowimy swoju wědomosć wo joho swjatym žiwjenju a spomožnym skutkowanju.

Swjaty Bosćij pokhadźeše z nahladneje zemjanskeje swójby. Joho nan Trankwilin bě z Narbonna w Francózskej a mać pokhadźeše z Milana. Dokelž běštaj staršej joho wubjernje wukubłałoj, a dokelž bě rjany a měješe wulke duchowne dary, bě česćeny a lubowany wot wšěch, kotřiž joho znajachu. Zo by mohł křesćanam w času přesćěhanja wužitny być, zastupi do wójska, tam so bórzy tak wuznamjeni, zo joho *kejžor Dioklecian za połkownika a za wjednika ćělesneje* straže pomjenowa. W tym zastojnstwje bě pobožny, sprawny, póćiwy a napřećo wšěm přećelny a zadźeržeše so tak, zo podstajeni joho bóle kaž wótca česćachu a też wyšši předstajeni sebi joho ważachu. Wosebje hrozny kejžor Dioklecian bě jomu jara přikhileny, njewědźeše pak, zo je Bosćijan křesćan. Bosćijan jako kejžorowy dowěrnik a wysoki wojeński dostojnik měješe swobodny přistup wšudźom a to wužiwaše wón k wužitku přesćěhanych wěriwych. Khodźeše do jich přebytkow a posylnješe jich we wěrje, wopytowaše jich w jastwach, nošeše jim cyrobizny, tróštowaše a pozbudźeše jich k wutrajnosći. Z dobrym prawom móžeše tohodla swj. bamž Kajus joho mjenować zakitarja swjateje cyrkwje.

W samsnym času běštaj bratraj Markus a Marcellianus w domje kejžorskoho wyššoho Nikostrata wěry dla zajataj. Hižo běštaj k smjerći wotsudźenaj, ale na horliwu próstwu *staršeju a přećelow přizwoli jatymaj prefekt města Roma* Chromatus čas tříceći dnjow na rozmyslenjo, hač chcetaj wotpadnyć wot Khrysta a tak smjerći wućeknyć. Přećeljo jeju w jastwje wopytachu a jimaj přiměčowachu, zo njedyrbitaj so tak wohańbjacej smjerći podać a swojim přiwuznym zrudoby načinić. Tu też jeju mać do jastwa přiběža, roztorhny swój płašć a poča styskniwje žałosćić: „Smiltaj, lubaj synaj, so nade mnu! kiž sym waju nosyła! Běda mi, njezbožownej maćeri, zo so swojohłownje smjerći podawataj! Hdy bychu was njepřećeljo lepili, bych za nimi běžała a wjerchnyła bych so na jich mječe, zo bych waju wuswobodźiła. Hdy byštaj do zajeća přišłoj, předobyła bych so k wamaj, zo bych z wamaj a za waju wumrěła. Njesłyšanu wěc na so bjerjetaj. Samaj žadataj kata, zo by waju morił! Wopominajtaj tola, kak hroznu zrudobu mi načinitaj: Swojohłownje chcetaj zahinyć a stareju staršeju tu zawostajić. —

Mjez tym, zo mać takle žałosćeše, dóńdźe do jastwa stary nan Trankwilin. Wón bě wićiwy na nozy, daše so tohodla k swojimaj synomaj donjesć. Joho šedźiwa hłowa bě z popjełom pokryta a jomu ronjachu so sylzy z bolosću. Z hnujacymi słowami napominaše swojeju synow: „Přikhadźam dźělić so wot swojeju synow, kotrajž chcetaj so dobrowólnje smjerći woprować. Nadźijach so, zo mje moje dźěći pokhowaju a budźa žarować wo swojoho nana, a mjez tym dyrbju ja wbohi człowjek jim pokhowanjo přihotować, Mojej synaj, podpjera mojeje wulkeje staroby, moja nadźija a česć, wopominajtaj tola, z kajkeje swójby staj wušłoj, kak staj wukubłanaj, kajke khmanosće mataj a z kajkimi wědomosćemi staj debjenaj! Pomyslitaj sebi, wój młodźencaj a płačtaj pře tutych swojich towaŕšow! Płakajće pře njeju, wy starcy a nanojo, kotřiž maće mjehku wutrobu! Zo byštaj mi

woči woslepiłoj, zo bych njewidźał, kak mojej synaj přez katowu ruku zahinjetaj!"

Potom přińdźeštej mandźelskej wobeju bratrow, dźeržo na rukomaj swojej dźěšći. A wonej płakaštej ze zadwělowanjom w jastwje, pokazowaštej mužam swoje kurjatka a wołaštaj: „Što budźe z nas a što budźe z tutych wbohich dźěći!

Wobaj jataj běštaj tak w hroznym wojowanju w duši. Stajne žałosćenjo a hnujace přiměčowanja a prózstwy přiwuznych słabjachu hižo jeju křesćansku wobstajnosć, tak zo hižo khabłać počeštaj. Ale Bóh tón Knjez, kiž bě tute spytowanjo na njeju dopušćił, njedaše jimaj w nim zahinyć. Zakita jich swj. Bosćijan. Wusłyšawši, w kajkim straše so wobaj křesćanskaj bratraj namakataj, khwataše k nimaj do jastwa a napominaše jeju, zo byštaj na žałosćenjo a přiměčowanjo swojich přećelow njekedźbowałoj a wutrałoj. Wobroćiwši so k jich staršim a mandźelskim praješe Bosćijan: „Njepřiměčujće tutym Khrystusowym wojowarjam, zo bychu sebi časne žiwjenjo bóle važili hač wěčne! Popřejće jimaj radšo tu zbóžnosć, ke kotrejž chcetaj so wonaj nastajić, a po jeju přikładźe so prócujće ju też dosćahnyć. Křesćenjo so martrarskeje smjerće njestrachuja, derje wědźo, zo z krótkim ćerpjenjom sebi njeskónčnu radosć dobudu. Hlej, tući waši lubuškojo njedźěla so wot was nastajnje, chcedźa jeno před wami woteńć, zo bychu wam móhli městno w njebjesach přihotować!" Takle Bosćijan dołho rěčeše a móc dodawaše joho zahorjenym słowam njebjeska jasnosć, kotraž w jastwje joho wobličo při wječornej ćmi rozswětleše. Wuskutkowa ze swojimi słowami jara mnoho. Lědma bě dorečał, tu ćisny so jomu k nohomaj mandźelska domjacoho knjeza Zoa, pohanka, hižo wot šěstoho lěta němа, z činkami wobswědčeše, zo wěri do Khrystusa a prošeše wo požohnowanjo. Z Duchom swjatym rozswětleny a posylnjeny Bosćij poča znowa rěčeć k přitomnym: „Zo byšće měli wěstosć, zo sym wam wěrnosć připowědował w mjenje Jězusa Khrystusa, njech Bóh, kaž je Zachariasej ert wotewrił, też tutej žonje rozwjaza!" A tu poca Zoa jasnje powědać, khwalo Boha a wuznawajo wěru do Jězusa Khrystusa. Tutón dźiw wobroći też jeje mandźelskoho Nikostrata a wobaj zajataj bratraj so wobkrućištaj we wěrje. Nikostrat rozwjaza jimaj puta a pušći jeju na swobodu, wonaj pak so wotlakowaštaj woteńć a wuznaštaj, zo rady za swoju wěru wumrětaj. Potom počeštaj napominać wšěch přitomnych, zo bychu so wot mortwych pohanskich bohow wotwobroćili a do Khrystusa wěrili. Tu hnydom wšitcy, wosebje staršej, mandźelskej a přiwuzni, jastwownik Klaudius a joho dwaj synaj jenomyslnje swjatu wěru wuznawachu a žadachu, zo bychu křćeni byli. Přitomny měšnik Pobykar jeju prózstwu dopjelni. Mjez tym, zo so to sia, wotkkorještaj nahle wobaj Klaudijowaj synaj a stary Trankwilin. Wšitcy tući wobroćeni dócpěchu potom martrańsku krónu.

Hdyž běchu so tři dny minyłe, kotrež běchu Markej a Marcelianej na rozmyslenjo date, powoła Chromatus jeju nana Trankwilina k sebi a so joho wopraša, kak staj so joho synaj rozsudźiłoj. Trankwilin wotmołwi: „Mojej synaj a ja a přiwuzni naši smy zbožowni, dokelž smy spóznali prawu wěru, bjez kotrejež wumoženja njeje". Potom dokładnje powědaše, kak běchu so přez Bosćijanowu zasłužbu wón sam, němа Zoa a synojo Klaudija spodźiwnje přez wěru do Khrystusa wustrowjeni byli, a naposledk Chromata napominaše, zo by też wón pohanskich błudow so wzdał a wěrił do Khrystusa. (Skónčenjo přichodnje.)

Rozhlad w swěće.

Posaarska zasy němska.

Z wulkej napjatosću wočakowaše cyły němski lud wutoru rano přez radio powěsć wo wunošku wothłosowanja.

President internacionalneje komisije Rohde wozjewi politiski rozsud posaarskich wobydlerjow.

Generalny sekretar wothłosowanskeje komisije Hellstedt přečita potom wólbne wunoški z 83 wokrjesow. Wšudźe je so přemóžaca wjetšina za přisłušnosć k Němskej wuprajiła. 90,5% hłosow je so za nawrót Posaarskeje k Němskej wotedało. Tuž knježeše tutu hodźinu, haj cyłu wutoru wjeselo a radosć w cyłej Němskej.

Połnomócnik za Posaarsku Bürckel je wutoru rano našomu kanclerej a wjednikej tutón zwjeselacy wunošk wozjewił. Wot 540 000 wobydlerjow, kiž mějachu prawo hłosować, wobdźěli so 528 704. Za nawrót k Němskej hłosowachu 476 089, za status quo 46 613, za Francózsku 2083. Njepłaćiwych hłosow bě 2157. Na někotrych padach dopokazowaše potom Bürckel, kak swěrnje su so posaarscy wobydlerjo zadźerželi při wothłosowanju: „Jich žedźenjo bě wótcny kraj, bě Němska! Jich wěra a swěra tohorunja! Adolf Hitler, budź ty jich zakitowar."

Potom rěčeše němski kancler: „Wjeselo dla nawróta posaarskoho luda je wjeselo cyłoho němskoho luda. Wuprajam wam dźak cyłoho němskoho naroda. Dźeržće pak też w přichodnych njedźelach najkrućišu disciplinu. Přez waš rozsud je móžno, zo wupraju po dokonjanym nawróće, zo njebudźe Němska žane territorialne žadanja wjacy na Francózsku stajeć. Njech tutón hordy wukónc zrudnoho njeprawa k wyššomu změrowanju europskoho čłowjestwa přinošuje. Budźće wy posaarscy wobydlerjo wutrobnje witani a postrowjeni w našej drohej domiznje, w našim přezjednym němskim kraju."

Na to zaklinča kěrluš „Tebje my Boha khwalimy". K tomu zwony zwonjachu.

W našich šulach wotměchu so krótke swjatočnosće dla Posaarskoho dobyća — a potom njebě tutón dźeń šulskeje wučby wjacy.

Posaarski lud

swjećeše prěni dźeń swobody z wurjadnej swjatočnosću. Hižo rano w 6 hodź. wšitke zwony zwonjachu. W katolskich cyrkwjach běchu rańše kemše přepjelnjene. Žiwy wobkhad wšudźe na hasach. Doma, w šulach a twornjach připrawjachu sebi radio, zo bychu wšitcy wobydlerjo wunošk wothłosowanja słyšeli. Po zwjeselacej powěšći juskachu a spěwachu ludźo zahorjace spěwy, dźakowachu so Bohu w rjanych kěrlušach a wupowěsnychu khorhowje. Wječor běchu potom wšitke khěže rjenje wobswětlene. Internacionalni wojacy ćehnjechu z posaarskimi wobydlerjemi po hasach a radowachu so zhromadnje nad wulkim wuswobodźeńskim skutkom. Smólnicowe ćahi zarjadowachu so drje skoro we wšěch městach. W Saarbrücken rěčeše wupósłanc z Papen, kiž bě dla wothłosowanja z Wina do Posaarskeje přijěł, jadriwe słowa zhromadźenym.

Też w Berlinje a we wšitkich druhich městach a wsach zhromadźichu so wutoru wječor statysacy, zo bychu z posaarskim ludom nad wólbnym wunoškom so zwjeselili. Smólnicowe ćahi so wotměchu a narěče so dźeržachu. Wšudźe witachu khorhowje a druhe znamjenja tutón dawno wočakowany dźeń swobody w Posaarskej.

Zastarański hamt NSDAP. je za sobustawy němskeje fronty w Posaarskej na 20 000 darmotnych městnow wustajił. Tři abo štyri njedźele dóstanu darmotne přebywanjo, jěd a pić a też jězbu na železnicy w Němskej. To je dźak za jich swěru a wutrajnosć.

Też němske namórnistwo je wutrobne zbožopřeco swěrnoho wuznaća posaarskich wobydlerjow dla wuprajiło. Zdobom přeprosy 25 Posaarskich w naléću na 5-dnjowsku jězbu z łódźemi po morju. Za posaarskich dźěłaćerjow, kiž tukhwilu zasłužby nimaja, so tohorunja stara. Wšitke dźěłarnje so namołwjeja, posaarskich dźěłaćerjow do dźěła wzać bjez toho, zo druhich pušća.

Zwjazk ludow.

Wunošk ličenja wotedatych hłosow w Posaarskej zhonichu rano w 5 hodź. telefoniscy w Ženewje. Z pisanskimi mašinami so wšitko wotpisa a potom dóstachu powěsć sobustawy rady zwjazka ludow do swojich hotelow.

Rada je w zańdźenym tydźenju ważne dypki wuradźowała, mjez druhim, hdy maja mjezynarodni wojacy Posaarsku wopuščić, dale rjadowanjo prašenja posaarskich zastoj-

nikow. Nawrót Posaarskeje k Němskej dyrbi so nanajpozdźišo měsac po radźinym wobzamknjenju započeć.

Nawrót k Němskej.

Z francózskeje strony so powě, zo je 1. měrc za nawrót Posaarskeje postajeny. Hač do toho časa maja so wšitke prašenja dospołnje rozjasnić.

Mjez Francózskej a Posaarskej

so wot 16. januarja cłowna mjeza postaji. Francózscy zastojnicy su so hižo na francózske-posaarske mjezy přesydlili. 1. februara so wšitcy francózscy zastojnicy z posaarskich jamow pušća. Přez 1000 zastojnikow tutón wukaz potrjechi, kiž so ze swójbnymi do Francózskeje wróća.

Němska a Francózska.

President němskeje banki Dr. Schacht měješe z jenym francózskim nowinarjom rozrěčowanjo. Mjez druhim wón praji, zo dyrbi Němska ze swojimi wukrajnymi devisami jara zlutniwa być. Dźensiše położenjo žada sebi tajku krutosć. Hdyž so swětowa politika někak přeměni a so na němski dołh wjacy myslić njetrjeba, potom so němske hospodarstwo a wobkhod z devisami zasy wuswobodźi. Ćežki puć kreditoweje politiki nochce Dr. Schacht wospjet nastupić. Wón sebi přeje, zo by wikowanjo mjez Němskej a Francózskej zasy wožiwiło ze zaměnjenjom tworow, nic pak z financnymi transakcijemi a z wužićom kredita. Politikarjo pak maja wšu winowatosć, zrěčenjo wo brónjenju a bjezstraše w powětře tak spěchować, zo dowěra mjez ludami nastanje. Poćahi mjez Němskej a Francózskej dyrbja tajke być, kaž Dr. Schachtowe z francózskej banku, z kotrejž nimale wšědnje telefonuje a w přećelnym duchu hromadźe dźěła.

Zrěčenjo rańšich statow

žada sebi jako hłowny dypk wot Němskeje, Ruskeje, Pólskeje, Litwy, Lotyšskeje, Estonskeje, Finnskeje a Československeje automatisku wojeńsku podpjeru w připadźe wójny. Wězo dyrbja wšitcy wobdźělnicy też sobustawy zwjazka ludow być a jenajku europsku politiku wjesć.

Němska njewotpokazuje tute zrěčenjo, ale nochce, zo so ważnosć na wojeńsku podpjeru kładźe. Lěpje je rukowanjo, zo jedyn druhoho njenapadnje.

Zrěčenjo w Romje mjez Italskej a Francózskej njeje Francózsku najskerje cyle spokojiło, tuž pyta wona nětko zasy zwisk z Ruskej.

Socialny program presidenta Roosevelta.

President Zjednoćenych Statow chce kongresej nowy socialny program předpołožić, zo so potrěbnym ludźom, přez 65 lět starym, lětna pensija přizwoli, zo so nowe zawěsćenjo přećiwo bjezdźěłosći zawjedźe, też khorobne zawěsćenjo. Też mjenje zamožitym ma so privatne lěkarske wothladowanjo zmóžnić, zo njebychu trjebali w khorownjach přebywać.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wothłosowanske dobyćo w Posaarskej je so w Budyšinje zdobnje woswjećiło. Wutoru wječor po 8 hodź. wotmě so wobkhad ze smólnicami. Ćah zestupa so na Mjasowym torhošću, dźěše po Kronpryncowym mosće do Nowoho města, wróćiwši so po samsnym puću pohibowaše so po wšelakich drohach znutřkownoho města a zasta na Žitnych wikach, hdźež so swjatočna manifestacija wotmě. Wokrjesny wjednik Martin měješe tu narěč, w kotrejž ze zahoritymi słowami swěru posaarskoho wobydlerstwa sławješe. Ze sławu na wjednika a z narodnej hymnu so swjatočnosć skónči.

— Njedźelu 27. januara wudźěli najdostojniši knjez biskop w tachantskej cyrkwi w Budyšinje na dopołdnišich Božich służbach měšnisku swjećiznu knjezomaj diakonomaj Pawołej Hórnikej z Hornjeje Kiny a N. Zimmermanej z Triera.

— Naša Budyšska „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim domje. Wopyt běše spokojacy. Předsyda, knjez kantor Šołta, wotewri po 8 hodź. zhromadźinu a powita wšěch nanajwutrobnišo. Po wuspěwanju hodownoho kěrluša přeješe towarstwu zbožowne nowe lěto a wjele žohnowanja do dalšoho žiwjenja. Dale spomni na našoho pokładnika, knjeza Pawoła Deleńka, kotryž ze swojej mandźelskej w zańdźenych dnjach swój sležborny kwas woswjeći; w mjenje towarstwa wupraji jomu najwutrobniše zbožopřeco. Na to přednošowaše wo woswjećenju 25 lětnoho jubileja wobstaća noweje tachantskeje šule a potom docyła z jeje stawiznow w zańdźenych lětstotkach. Předwjedźe nam to we štyrjoch wotrězkach: z lěta 1226 hač do reformacije, po njej hač do lěta 1821, w 3. wotrězku hač do lěta 1909 a skónčnje hač do dźensišoho dnja. Rozłoži někotre zajimawosće 3. wotrězka, wosebje wo tehdomnišej farskej šuli, zarjadowanju a wo jeje wučerjach. Přednošk běše jara zajimawy a wubudźi mjez zhromadźenymi wulku skedźbliwosć. Mytowaše so z mócnym přikleskom. Přednoškej přizamknychu so někotre narodne spěwy. Na to jimaše so knjez předsyda hišće junu słowa a pokaza na primicny dźeń našoho wosadnoho syna knjeza dr. Hórnika, na kotrymž so towarstwo z khorhowju wobdźěli. Knjez Hendrich poda z hłowneje zhromadźizny Domowiny mały přehlad, wobžarowaše snadny wopyt ze strony towarstwa, wosebje wot towarstwa postajeni dowěrnicy měli so tam na kóždy pad wobdźělić. Wokoło 11 hodź. skónči předsyda zhromadźiznu.

Z Radworja. Zańdźenu njedźelu woswjeći naše towarstwo knježnow mały swjedźeń. Towarstwowa jstwa poskići tutón króć swjatočny napohlad. Na z běłymi rubami přikryte blida běchu šalki zestajane. Towarstwo běše sebi swojich dołholětnych sobustawow a młodych mandźelskich, swojich prjedawšich towarškow, přeprosyło a chcyše jich z kofejom a wosuškom pohosćić a skónčnje z małym darom zwjeselić. Při kofejpiću so wjesele rozmołwjachmy a słyšachmy też někotre krasne spěwy přez gramofon. Po tym wšo woćichny. Naš wysokodostojny knjez farar Nowak, prezes towarstwa, powita wšitkich, wosebje pak hosći. Zhromadnje wuspěwachmy kěrluš „Chcemy jenej knježnje spěwać“. Na to posłuchachmy słowam našoho duchownoho wjednika, kiž nas k přezjenosći a mjezsobnej lubosći, k swěrnomu wopytowanju towarstwowych zhromadźiznow a k sobudźěłu namołwješe. Wosebje pak nas namołwješe k časćišomu dóstawanju swj. sakramentow, haj, je-li někak móžno, dyrbjeli swjate woprawjenjo wšědnje dóstawać. Tu maja młode mandźelske a knježny być z přikładom. Dale pokaza wysokodostojny knjez farar też na hódnosć žiwjenja starših knježnow. Też kóžda z nich ma wot Boha wosebity žiwjeński nadawk. Jeje dźěło, k česći Božej dokonjane, je runje tak zasłužbne kaž dźěło mandźelskeje a maćerje. Po tutym rozpominanju dóstachu młode mandźelske rjane swjećatko jako kwasny dar, a starše knježny zwjeselichmy z knižku „Pój, Knježe Jězuso“. Zhromadźiznu skónčichmy z kěrlušom „Daj, Knježe, z twojim žohnowanjom“. Chcemy so po słowach našoho prezesa měć a so swěru starać, zo so też na našim kwasnym dnju kěrluš „Chcemy jenej knježnje spěwać“ zanjese, abo jeli to njedócpějemy, zo nas towarstwowa khorhoŵ něhdy k rowu přewodźa.

Z Kukowa. Zańdźenu wutoru namaka kubleŕ Woleńk na blizkej łucy někajki ćmowy zawalk, podobny wjetšomu

Dźi a čiń też tak

kaž serbskej žonje z Kulowskeje wokoliny, kotrejž sobotu při kupowanju Budyšskomu překupcej praješej, zo stej joho nawěštk w „Kat. Posole“ čitałoj. Překupc so jara wjeseleše a spózna, zo je wužitne, hdyž w „Kat. Posole“ swoje nawěštki też dale wozjewja

balonej, kajkež je dźěći a dorosćeni druhdy při wšelakich přileżnosćach do powětra pušćeja. Tomu tež tak bě. Leżeše w sněžy zmorśćeny, měješe dybzačnu elektrisku bateriju přičinjenu z małej žehlawu, kotraž so hnydom zaswěći, hdyž ju zawjertny. Tak zaswěćeny je drje balon z njeznatych krajin — najskerje z nawječornych stron — po wětřiku swój puć do našeje wokoliny namakał a po nocach „šerił". We jstwi so płun sćopli a balon rozlěze do šěrokosće hač na 60 cm. Tola njeměješe wjacy telko mocy, bateriju sobu njesć. Tuž jón knjez Woleńk khartu ze swojej adresu připowsnywši bjez baterije do powětra pušći. Balon lećeše najprjedy k ranju, ale we wyšinach zwjertny so k połdnju, k češkim mjezam. Škoda, zo njebě adresa wotpósłarja připowsnjena. Jeli něchtó wo balonje něšto wě, so prosy, to namakarjej wozjewić.

Ze Šunowa. Serbske tow. kat. młodźencow w Ralbicach zarjadowa tu zańdźenu njedźelu wječor we Wowčefkec korčmje, w tak mjenowanej „fabricy", zawrjeny swjedźeń. Wšitcy z khartkami přeprošeni běchu w bohatej ličbje přikhwatali; běše to wjele młodosće, tež z wokolnych wosadow a mnoho staršich z našeje wosady, tak zo bě „Jankec žurla" z pódlanskej městnosću hižo do časa cyle napjelnjena. Program wobshahowaše dwaj džělej: prěni, spěwej a přednoškej wěnowany, dopominaše nas, zo smy hišće w pruhach hodownoho časa žiwi a zo smy přeprošeni wot pokračowacych serbskich katolskich młodźencow, a druhi swědčeše wo tym, zo strowa młodosć z wjesołym wobličom wjesołosć wusywa a tež žněje. Zhromadny kěrluš „We tym Božim narodźe" wječor zahaji. Předsyda Pawoł Šołta-Łazkowski hosći wutrobnje powita. W pisanym wěncu słyšachmy hnujace spěwy w khorje, něžne tenorowe solo, rěčny khór a Ćišinskoho hodownu idylku jednotliwca, a zasunjena bě naréč prefekta kapłana J. Andrickoho. W swojim znatym žortniwym wašnju rěčnik młodźencam a staršim mnohu jěru wěrnosć ze zańdźenoho časa pokaza a wupraji lěpšu nadźiju a sprawne přeća za přichod, dokelž žiwa, strowa, wěriwa a kruta młodosć jeničcy je nošeŕka přichodnoho zboža we swójbje, w narodźe a w staće. Wosadny knjez faraŕ napominaše młodźinu ke wšěm znatym dobrym počinkam a dźakowaše so w mjenje hosći zdobom za wšě poskićenja. Wobaj rěčnikaj wabještaj k čitanju našoho „Kat. Posoła" a druhich dobrych nowinow. Nimo měry wjesoły wustup „Klepka a Witka", połny pryzlow a žortow a swojoraznje wumělscy a wurjadnje wušiknje we wurazu, w zdrasćenju, w hibanju a w cyłym zjewje přeživjena a překisana humoreska dźeržeše wšěch hosći wot spočatka hač do poslednjoho słowa w samym wokřewjacym wjeselu, a zrědka hdy smy so njepřestawajcy tak wutrobnje smjeli, kaž tutu hodźinku, hdyž tutych famoznych pjeć pachołow na jewišću widźachmy. Žadyn powołanski hrajeŕ njemohł lěpje, raznišo a živišo šibały podawk hrać. Hra bě nam cyle njeznata, hačrunjež je hižo stara, ale wot kajkoho autora, to njemóžachmy zhonić. Spisana je w rjanej, běžnej ludowej serbšćinje. Bohaty přiklesk mytowaše nałoženu prócu, a wjesoła mysl knježeše dale mjez rejemi, hdźež běchu starši a młodźina hač do kónca w samej nutrnej swójbnej přezjednosći a lubosći zhromadźeni — a z dypkom w 1 hodź. bě kónc, a wšo rozběža so spěšnje domoj. Spodźiwnje, w Šunowskej fabricy, w tamnych přitulnych městnosćach, so stajnje ludźom lubi a tuž sebi wšitcy tam rady dóńdu, kaž dźě to přecy słyšimy a widźimy. Nětko pak zasy kruće do khutnoho dźěła, Ralbičanscy młodźencojo, wšitcy hač do poslednjoho w zhromadnym dźěle, dokelž wy sće naša nadźija, naš přichod!

Z Njebjelčic. K cyrkwinskim powěsćam w čo. 1 „K. P." ma so hišće přidać, štož je so w ćišćeŕni přewidźało: Wěrowanja: Pawoł Haška, kubleŕ ze Serb. Pazlic, m. s. Pětra Haški, wuměnkarja ze Serb. Pazlic, a Marja Łuzčanskec, domjaca z Njebjelčic, m. dź. Jurja Łuzčanskoho, kubl. w Njebjelčicach.

Serbscy studenća w Slepom.

(Skóńčenjo.)

Rozjasnichmy sebi zwoprědka jónu, čohodla je za nas nuzne, so zaběrać ze serbskimi stawiznami. Spóznawši, zo to najsylnišo zbudźi narodne přeswědčenjo a najlěpje skrući sebjedowěru, běchmy wšitcy měnjenja, zo ma w přichodźe tež naš lud so bliže zeznać ze swojej zańdźenosću. Zo pak bychmy so w přichodnym lětwje móhli dokładnje zanurić do serbskich stawiznow, rozdźělichu so wšelake temata, tute nastupowace: maja so wobdźěłać našich wótcow kulturne kubła, potom jich zarjadnistwa, dom, wjes a ležomnosće, jich žeživjenjo atd.

Druhi raz debatowachmy wo jara zajimawym dypku, a to wo nabožnym stojnišću serbskoho studenty. Bjezdźiwa, zo bu to živa rozmołwa, běchmy dźěn z jara wšelakich fakultow. Tola w jenym běchmy sebi přezjeni: zo ma nabožina tež za wšě dalše časy być zakład za wšě naše skutki a słowa. Njebudźe-li tak, potom njezhubimy jenož dowěru swojoho ludu, ale pomhamy ničić swój narod. Kóždy z nas wě, zo, zblědnje-li nabožne živjenjo, womjelknje tež wša prawa narodna zmysleność. Wo tutej hrózbnej wěrnosći powuči nas někotražkuli wjeska naměšanych kónčin. Tohodla je sebi kóždy serbski student wědomy, zo, chce-li być cyły Serb, ma być tež nabožny človjek.

Rěčachmy dale tež wo wěcach, kotrež su dźens za kóždoho z nas ze zajimom: wo dźiwadłowym prašenju, wo stojnišću serbskoho akademika k zwjazkej němskich studentow, wo organisaciji a dźěławosći Domowiny. Štož wosebje posledni dypk nastupa, wuwjedźe nam naš wjednik bliže wo nowym zarjadnistwje a naćisny nam plan, hdźe a kak sebi mysli zastajić kóždoho jednotliwca, kak tež cyłe towarstwa.

Tola běchmy-li jenož chcyli wuknyć a so rozwučować, njebychmy trjebali tu do najdalšich kónčin Hornjeje Łužicy přikhwatać. Ně, běchmy so zešli w Slepom z wotpohladom, zeznać jónu cyle hinaši raz serbskeje ludnosće. A njejsmy so mylili. Smy nazhonili mnoho nowoho. Smy widźeli cyle hinaše serbske drasty, kaž smy jich hewak zwučeni, rjane, swojorazne pisane suknički a kapički. Smy słyšeli nam zwjetša hišće njeznaty serbski dialekt. Tola zrozemichmy Slepjanaw bórzy, bydlachmy dźěn w jich hospodliwych statokach. Wšudźe pokaza so nam tu tež hišće njeskažena skromnosć a prawa serbska spokojnosć. A začuchmy tu ryzy serbsku přećelnosć. Bjezdźiwa tuž, zo so spřećelichmy ze Slepom a joho wobydlerjemi. A wuspěch bě, zo móžachmy witać połnu žurlu hosći na skhadźowanskim wječoru. Tu běchu wosebje Budyšscy šulerjo přijěli wuhotować našim hosćićelam rjanu serbsku zabawu po zwučenym wašnju.

Hłowny starši, A. Šewc, wotewri wječor z powitanskej naréču. Potom zaklinča nowy cyle swojorazny spěw „Štóž chce spać, njech spi . . ." Sćěhowaše Ćišinskoho hodowna baseń „W Božej nocy", kotruž towarš Dućik přednjese. Po tym pak wustupi naš wjednik, knjez wučeŕ Nejdo, sam. Dźakowaše so Slepjanam za jich přećelnu hospodliwosć a namołwješe jich k prawej serbskej zmysleności. Wón rěčeše po zwučenym wašnju, rěčeše jim k wutrobje. A wěsće njebě nikoho, kotromuž bychu joho słowa bjez zaćišća wostałe. Rowničanska młodźina předstaji nam dwaj živej wobrazaj: Slepjanske křćizna a serbski kwas. Tu widźachmy wšu rjanosć tamnišeje drasty. Towarš Česla zaspěwa nam dwaj spěwaj wot Bj. Krawca. Hdyž bě so potom předstajil žortny trysk „Student wě sebi pomhać", zahrachu srjedźni šulerjo „Zbožowne hody", dźiwadło tragiskoho wobsaha a kulturnoho raza. Naposledk wjeŕćachu so studenća ze Slepjanskimi holićami w rejcy. Wjesoły a živy bě to wukónc našoho skhadźowanja.

Při wšěm dźěle a wjeselu smy so wězo tež zeznali mjez sobu. Spomnju-li to na kóncu, tak njebě nam to tola na žadyn pad něšto pódlanskoho. Ně, to dźěn bě, za čimž dawno žedźachmy: so zbližić, so stowaršić. K tomu pak

je přinošował wosebje knjez Lorenc, kóždomu derje znaty spisowaćel „Serbskich rjekow“ a „Kupy zabytych“.

Na kóncu swojoho kurza stojo pak běchmy wšitcy přeswědčeni, zo je tón nowy puć, kotryž běchmy nastupili, tón prawy, časej přiměrjeny. Na nim budźemy njekhabłajcy a zmužiće dale kročić. Bórzy zasy so w druhim lěhwje zeńdźemy. Smy jěli ze Slepoho połni kruteje wole, napjelnjeni z idealnej zahorjenosću. Haj, wopušćichmy Slepjanow we sebi skrućeni, mjez sobu zbliženi, z nimi pak zwjazani w narodnej lubości. J. W.

62lětny założeński swjedźeń Jaseńčanskeje katolskeje Bjesady.

Zańdźenu njedźelu, 13. wulkoho rózka wječor w 7 hodź. wotmě naša katolska Bjesada swój założeński swjedźeń pola Handrikec. Ze wšěch stron přikhwatachu Serbja do Jaseńcy, zo bychu tu někotre rjane hodźinki přeživili, wědźo, zo budźe tu rjenje. Štó njeby sebi tola tu dóšoł, hdyž je tola runje wjesna „Bjesada“ wšudźe znata. Haj, Bjesadźenjo rozemja swojich hosći ze swojimi mocami nanajlěpje zabawjeć. Su dźěń tola wuwołani jako dobri dźiwadłowi hrajerjo! Też hižo w druhich wsach su někotre razy wustupili z dźiwadłom a sławu žněli. Předsyda knjez Just witaše z wjeselom wulku syłu hosći. Też Khrósćičanscy kk. duchowni hišće dojědźechu. Hłowny dźěl wječornoho porjada wobstoješe z dweju dźiwadłow, jenoho wjesołoho a druhoho khutnoho razu. „Dźěsćowska lubosć“, struchłohra w třoch jednanjach, wot předsydy samoho za naše jewišćo zhotowjena, so jako prěnja zahra. Wobsah tuteje khutneje hry ma nam wjele prajić. W Herće z Worješiny spóznajemy starosćiwu a njesprócniwu mać, kotraž wšitko za swoje dźěći wopruje. Dawa jim dobre wučby za žiwjenjo a napomina jich, zo njebychu ženje na Boha zabyli. Mać sama je dźěćom z najlěpšim přikładom, dokelž wě, zo Bóh swojich njewopušći, hdyž so jomu dowěrjeja. Kak jara pak też dźěći swoju mać lubuja, widźimy w Róži, staršej dźowčičcy. Chce samo swoje žiwjenjo za mać dać, hdyž ji jěd z rany wusrěba, jako bě jědojta zmijica mać při drjewjezběranju do ruki kusła. Mać wostanje tak žiwa a też Róża njedyrbi wumrěć, dokelž je so prjedy toho Bohu dowěriła. Młodźi hrajerjo běchu so cyle do skutka zažiwili a woprawdźe ze znutřkownymi začućemi a žiwje předstajeli, zo přihladowarjam tak k wutrobje dźěše, zo so sylzow zdźeržeć njemóžachu. Nětko jimaše so wysokodostojny knjez farař Wjenka słowa k swojej nimale dołhej swjedźeńskej naréči. Dźakowaše so najprjedy w mjenje Bjesady za rjane dźiwadło, wosebje pak knjezej kapłanej Handricy za wulku prócu a dźěło při nawučenju hrow, tak zo měješe najwjacy zasłužby nad dobrym předwjedźenjom. Dźak wupraji też hrajerjam a wšěm maćerjam, kotrež w bohatej ličbje běchu přikhwatałe. Přeje sebi, zo by kóžda mać so tamnej khuduškej maćeri runała a też, zo by měła prawje wjele wjesela na swojich dźěćoch. Rěčeše dale wo swjatej swójbje, dokelž bě tuta njedźela runje jej poswjećena. Kładźeše wšěm staršim na wutrobu, zo by tola w našich swójbach wjacy lubosće knježiło a lěpša přezjednosć mjez staršimi a dźěćimi. Na kóždy pad pak dyrbi so tón zły duch wšeje zwady, hidy a rozkory do čista wukorjenić. Najkhmańši přikład dawa nam swjata swójba. Wukładowaše hišće někotre zajimawosće wo swjatych Třoch Kralach. Hakle w 7. lětstotku je rěč wo swjatych Třoch Kralach, wěmy, zo so do toho jenož wo mudrych z rańšoho kraja rěčeše a też nic wo třoch, ale su to pječa byli pohanscy měšnicy. Powědaše też wo rjanych nabožnych nałožkach we swojim prjedawšim dołholětnym zastoństwje w Rudnych horach a přeje sebi też, zo bychu so pola nas w Serbach tute cyrkwinske, nabožne nałožki pěstowałe. Nětko zahrachu nam Bjesadźenjo hišće krasnu wjeselohru „Lubić a dźeržeć je dwoje“ w 6 jednanjach wot knjeza Bulanka za naše jewišćo připrawjenu. Najwjacy smjeća wubudźi 5. jednanjo, hdyž Pětrkec Jan poł Kulowa w nocy na nohi staji, jako z wosebitym ćahom domoj přijědźe. Mócny přiklesk mytowaše rjane předwjedźenjo hry. Wobě dźiwadle hraješej so prěni króć. Ma so tu wosebje wuzběhnyć, zo staj zhotowjerjej hry z luda. Tohodla wša česć jimaj. Z tym staj wobohaćiłoj naše serbske dźiwadłowe hry. Hrě móžeštej so w šěršej zjawnosći pokazać. Předsyda dźakowaše so na kóncu hišće wšěm připosłucharjam, hrajerjam a česćenym Khrósćičanskim knježim duchownym. Tomu přizamkny so wjesoła rejka a dobra zabawa. Haj, njech je, kaž chce, w Jaseńcy bě rjenje!

Wupomocny zwjazk wobsedźerjow koni w Khrósćicach a wokolinje.

Srjedu, 9. wulkoho rózka, wotmě wupomocny zwjazk wobsedźerjow koni w Khrósćicach a wokolinje pola Wjeńkec w Khrósćicach swoju 8. hłownu zhromadźiznu. Ze 47 wobsedźerjow koni, kotřiž su w społku k mjezsobnej wupomocy zjednoćeni, wobdźělichu so na tutym zeńdźenju wósmnaćo. Knjez bur Pawoł Cyž-Smječkečanski přeješe přitomnym a cyłomu społkej wot Boha žohnowane a zbožowne Nowe lěto a spominaše ze česćownosću a dźakownosću na zemrětoho sobustawa, knjeza kublerja Michała Ćěslu-Zejičanskoho, kiž bu loni 31. wulkoho rózka ze struchłym znjezbožењom wot Boha z časnosće wotwołany. Za zapisowarja rozprawy a wuradźowanjow postaji so knjez bur Hanski-Lejnjanski. Předsyda, knjez Pawoł Cyž rozprawješe wo zańdźenym lěće 1934. Towarstwo ma 128 koni, kotrež su na 79250 hr. wobličene. Wotrunanka za 5 koni, kotrež wobsedźerjo pak z nahłej khorosću pak ze znjezbožењom zhubichu, wučinješe 2325 hr. Wobžarowaše, zo běchu štyrjo sobustawy wustupili a nichtó přistupił. Dokhodow běše 2555,74 hr., wudawkow 2385,80 hr. Knjez skótny lěkař Šołta sebi přeješe, zo ma mětk w pokładni stajnje znajmjeńša 400 hr. wučinjeć, hdyž je tola z hłownym zaměrom našoho wupomocnoho zwjazka, zo so kóždomu sobustawej při njezbožu z konjemi wotrunanka, kotraž 75 % wobličeneje hódnosće konja wučinja, hnydom wupłaći. Knjez farař Wjeńka prošeše, zo by wobličerstwo do časa wozjewiło, hdy k wobličenju koni dóńdźe, dokelž ma tola kóždy hospodař zajim, zo mohł při wobličenju přitomny być. Wobej namjetaj so přiještej. Knjez bur Wićaz-Prawočanski pobudźi dlěšu rozmołwu, kotraž měješe wujasnić, hač ma naše wupomocne zjenoćeństwo škodu zarunać, hdyž konje na jězdnych wuwučowanjach znjezboža. Tu njech ma społk, kiž jěchanjo zarjaduje, wotrunansku winowatosć.

Při wólbach so kk. Cyž-Smječkečanski za prěnjoho a Špitank-Časčanski za městopředsydu znowa postajištaj. Do wobličerstwa za lěto 1935 so kk. Just-Jaseńčanski, Lajder-Kozarčanski, Měrćink a skótny lěkař Šołta z Khrósćic wuzwolichu. Kk. Just a Lajder zastupištaj do wobličerskeje komisije na městno kk. Nowaka-Wudworskoho a Wićaza-Prawočanskoho, kotrajž po wustawkach wobličerske zastojnstwo złožištaj.

Dźakowaše so předsydźe a wobličerskej komisiji za njesebične dźěło a přeješe so, zo bychu wšitcy wobsedźerjo koni z Khrósćic a wokoliny, kiž nam hišće njepřisłušeja, bórzy přistupili. Towarstwo zaruna jeničcy škodu, hdyž něchtó konja z nahłej smjerću, khorosću abo ze znjezbožењom zhubi. Zaměr našeje wupomocy je ryzykkřesćanski. Wupomha w nahłej nuzy kóždomu sobustawej, kiž sebi tola w tajkich njezbožownych připadach při dźensišim ćežkim dóńće ratarstwa sam pomhać njemóže. Njeje to někajke zawěsćenjo, kotrež wužitk lubi. Je wukonjenjo Božeje kaznje, zo mamy sebi w nuzy pomhać. Kóžda wupomoc, kotruž móžemy jako sobustawy bližšomu na konjoch wopokazać, budźe so na nas na druhe wašnjo z Božej pomocu jako žohnowanjo wuskutkować. Čim wjacy jich nas je, ćim lóže móžemy sebi wupomhać. Křesćanska wupomoc dyrbi z jadrom našoho zmyslenja być. Tuž přeprošujemy wšitkich wobsedźerjow koni, zo bychu so nam přizamknyli.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Bamžowska nowina pisa wo wopytach młodych mandźelskich pola Swjatoho Wótca. W Italskej je hižo tak rjec kwasne wašnjo, zo nawoženja a njewjesta do Roma pućujetaj. To zdźěla też tohodla, dokelž italske železnicy za tajke pućowanja k bamžej jězbu wo wjele potuńšeja (přez połojcu). Tak přińdźe wot lěta 1932 sem hižo 60234 porow młodych zwěrowanych k bamžej, zo bychu joho wo požohnowanjo prosyli. Tule ličbu wozjewja italska železnica. Mjez nimi bě 2289 wukrajnych porow. Dokelž pak su mnozy też z druhimi wobkhadnymi srědkami do Roma přišli, kaž z awtom atd. je ličba hišće wyšša, snadź wokoło 64000. Bamžowska nowina k tomu praji, zo móže sebi kóždy narod jenož přeć, zo bychu sebi mandźelscy z ruki Swjatoho Wótca jako zastupjerja Khrystusowoho požohnowanjo swojoho zwjazka wuprosyli, dokelž dźěn je swójba zakład kóždoho luda a stata.

Francózscy nowinarjo mějachu audijencu we Vatikanje. Jich Pius XI. napominaše, zo bychu swoju móc we nowinarstwje přeco prawje nałožowali a ženje ničo njewěrne njepisali.

Francózski minister zwonkownoho wopyta při swojim přebywanju w Romje też Swjatoho Wótca. Wón so z nim skoro hodźinu rozmołwješe. Laval, kiž je wěriwy katolik, přepoda bamžej jako dar Francózskeje někotre drohotne stare knihe. Bamž pak spožči Lavalej najwyšši bamžowski rjad. Lavalowa dźowka dósta jako dar krasny różowc z koralow a złota. Jednało je so mjez druhim wo poćahach ke katolskej cyrkwi, haj snadź samo wo konkordaće, kotryž měł so pozdźišo wobzamknyć. K tomu jena francózska nowina pisa, zo dyrbjało so prjedy, hač by to móžno było, hišće wjele w zakonjach a wašnjach francózskoho zjawnoho žiwjenja wotstronić a zhubić, štož je cyrkwi a nabožinje njepřećelske. Laval wobhlada sebi też Pětrowu cyrkej. Wysoki duchowny poskići jomu krjepjawku. Laval so wokrjepi a sčini sebi swjaty křiž. Potom zastupi do cyrkwje. Tam modleše so khwilu před Najswjećišim a při rowje swjatoho Pětra.

Romscy zemjenjo přińdźechu bamžej zbožo k nowomu lětu přeć. Přinjesechu też dary sobu. Jich wjednik we swojej narěči praji, zo chcedźa romscy zemjenjo swěru k bamžej stać a sebje dale skrućeć we wěrje a woporniwym zmyslenju a swěrje. Bamž podźakowa so za dary, praji pak, zo je jomu najrjeńši dar, hdyž wě, zo chcedźa też wyšše stawy města Roma stać swěrnje k bamžej a cyrkwi.

Smy tu hižo pisali, zo je zemrěty kardinal Gasparri dopomnjeńki na swoje žiwjenjo zapisował. Jena amerikanska čišćerńja běše hrabju Dalla Torre prosyła, zo by so kardinala wo joho žiwjenju wuwoprašował a dopomjeńki potom snadź w jenym romanje rozpisał. Hdyž pak Dalla Torre, kotryž je nětkle hłowny redaktor bamžowskeje nowiny, zaso junu pola kardinala přebywaše a to jomu powědaše, Gasparri nadobo praji, zo chce sam wšo napisać. To je so potom też skoro dospołnje stało. Tak změja wučeni nětko cyle dobre podłožki za studije wo kardinalowych prócowanjach a wo bamžowskej politicy w času swětoweje wójny.

Francózski minister Barthou, kotrohož w Marseille sobu zatřělichu, chcyše bórzy do Roma pućować a při tom bamžej jene stare knihe ze swojoho wobsedźeństwa darić. Tute knihe přepoda Swjatomu Wótcej nětko francózski wupósłanc při Vatikanje.

Wučomcy francózskoho seminara mějachu audijencu pola bamža. Wón jim wosebje předstaji, kak ważna je pódla studijow a wědomosće w nabožnych wěcach pobožnosć. Haj wona je ważniša hač wučenosć. To pak njerěka, zo dyrbja studije zanjechać. Ně, woni dyrbja w studijach nawědźić, kak ma pobožnosć skutkować.

Katolska cyrkej ma nětkle 52 kardinalow, 26 italskich a runje telko z druhich krajow. 20 z tutych kardinalow bydli w Romje. Pod pontifikatom Pia XI. wumrě hižo 55 kardinalow. Cyrkej dósta w poslednim lěće 13 nowych biskopstwow; tak ma wona nětkle 1167 biskopstwow, japoštołskich vikarijatow pak 266 (10 wjacy kaž loni). 1934 wumrě skoro 50 biskopow a arcbiskopow. Nowych bu 60 pomjenowanych.

Němska. Berlinski biskop Bares praji w swojim hodownym wozjewjenju, zo je tola spodźiwne, kelko ludźi křesćansku wěru wotpokazuje, njech tohodla, dokelž w swojej hordosći njechadźa měć, zo je Jězus był w khudobje žiwy abo dokelž su přehordźi připóznać Boha, kotryž je wjetši hač woni, abo dokelž je jich mjaso přesłabe dźeržeć kaznje Bože. Jenož z tychle winow praja woni, zo je křesćanstwo přiwěrk. Arcbiskop Gröber pak napomina muži, zo njebychu swjaty křiž jenož při swojim różowcu skhowany w zaku nosyli, ale zo bychu wšudźe a přeco wustupowali jako dobri katolikojo. Kóždy, kotryž ma z nimi činić, dyrbi wědźeć, zo su swěrni katolikojo. Čłowjek njewě, što jomu přichod přinjese, dokelž so hišće wšo mući.

Biskop Berning Osnabrückski rěčeše 13. dec. wo ważnosći katolskich zwjazkow młodźiny. Jenož tajke organizacije młodźiny su prawe, kotrež nabožinu nic jenož njećerpja ale ju wosebje haja. To pak katolske zwjazki činja. Štóž pak swěru swojej cyrkwi stoji, je też najlěpši staćan. Naposledku wupraji nadźiju, zo też dźeń přińdźe, kotryž wobćežnosće a njedorozemjenja wotstroni, zo móže katolska młodźina potom też swobodnje sobuskutkować při natwarje wótčiny.

9. jan. 1935 měješe zastupjeŕ wjednika němskeje młodźiny Šěracha, Lauterbacher w Hanoverje rěč, w kotrejž so z nadawkami Hitlerskeje młodźiny w lěće 1935 zaběraše. Praji, zo ma so tětsa stojnišćo katolskich zwjazkow młodźiny wujasnić. Wone so hišće wot zastupa do Hitlerskeje młodźiny wotwlakuja. Jenotnosće dla pak so žada, zo so katolske zwjazki rozpušća a do powšitkowneje młodźiny zarjaduja! — Nadźijomnje jednanja mjez statom a cyrkwju w tutym ważnym prašenju k spokojacymu wuspěchej za wobě stronje dóńdu.

Sobustaw katolskoho towarstwa młodźencow w Hessenskej běšo so spjećował, do Hitlerskeje młodźiny zastupić. Tohodla jomu dźěło wupowědźichu. Wón so na to hóršeše a dósta prawo. To njeje wina za wupowědźenjo dźěła, tak postaji dowěrnik dźěła za Hessensku.

1932 stupi w Němskej 159876 katolskich žónskich do mandźelstwa. 127013 z nich ma katolskoho muža, 29449 pak evangelskoho, zwjazachu potajkim měšane mandźelstwo. 170 wzachu sebi samo žida za mandźelskoho. (To pak je wot cyrkwje zakazane.) Pola evangelskich je ličba měšanych mandźelstwow poměrnje něšto mjenša hač pola katolikow. (Wosebje katolskich žónskich).

Dla škita před njepřećelskimi lětadłami so wšudźe w Němskej hornje łubje wuprózdnjuja. To stawa so też w cyrkwjach. Štož so pod třěchu khowa, so dele znosy. Kölnski arcbiskopski ordinarijat je k tomu wosebje postajił, zo ma so jara kedźbować, zo so při tom njebychu ważne wěcy spaliłe, njech su to starožitnosće kaž wobrazy abo postawy abo njech stare akty kaž cyrkwinske zličbowanja.

W Elsaskej bu knižka wo jenej žónskej wudata, kotraž dyrbješe pječa swjata być, dokelž běše też wšelake widźenja měła. Tola biskop je knižku zakazał. Je dał wěc přepruhować a namakachu, zo žónska njeje toho počinka měła, bjez kotrohož njemóže nichtó swjaty być: poniżnosć. Tola też widźenja a ekstazy běchu pola žónskeje jenož znamjenja khorosće. Biskop napomina při tym wěriwych, zo njebychu wšitko wěrili prjedy hač so cyrkej njeje jasnje wuprajiła.

Italska. Na horje Alvernia pola Arezzo stoji klóštr. Na tutej horje dósta swj. Franc Assiski lěta 1294 Jězusowe bluzny. K wopomnjeću so klóštr natwari. 1866 pak stat postaji, zo klóštr městu Firence słuša. Mniša z rjadu minoritow dyrbjachu za to, zo smědźachu klóštr wužiwać, městu lětnje 2500 lirow podróżnoho pjenjeza płaćić. Po lateranskich postajenjach pak dóstachu mniša lětsa klóštr

zaso wróco. Ze swjatočnej pobožnosću dźakowachu so Bohu za wróćenjo klóštra.

Při milviskim mosće pola Roma natwarichu nowu cyrkej a założichu tam wosadu. To bě trěbne, dokelž so přeco wjacy ludźi z Roma tam přesydli. Při milviskim mosće předoby kejžor Konstantin wójsko Maxencia.

Kónc novembra wotmě so w Genuwje prěni liturgiski kongres za Italsku. Swj. Wótc da wobdźělnikow z dlěšim listom, kotryž bě kardinal Pacelli napisał, postrowić. We nim so wosebje wuzběhuje, zo je liturgiska pobožnosć najważniša wšěch pobožnosćow. Wosebje zaběraše so kongres z prašenjom, kak bychu so wěriwi najlěpje za to woćahnyli, zo bychu liturgiju lěpje zrozemili a so tež duchownje na njej wobdźělili.

Diecezanske powěsće.

Biskopski ordinariat ma wotmyslenjo, w lěće 1935 tři cyrkwje po lutowanskich předpismach generalnoho předsydstwa Bonifacijowoho towarstwa natwarić. Kotre to su, so hišće wozjewi. Twary so k swobodnomu zamołwjenju mjez katolskimi architektami wupisuja.

Architektojo, kotřiž chcedźa so na tutym wuběhowaństwu wobdźělić, njech to po móžnosći borzy, najpozdźišo hač do 1. februara t. l. ordinariatej wozjewja. Ordinariat wuzwoli sebi po zrěčenju z cyrkwinskim předsydstwom twarskeje wosady tři zamołwjerjow, kotrymž da naćisk wudźěłać. Naćisk so ze 100 hr. wotruna. Architekt, kotromuž je cyrkwina wosada wuwjedźenjo twara přepodała, njedóstanje tute 100 hr.

Towarstwowy powěstnik.

„Wrjós“, Delanska pčólnica, zhromadźi so n j e d ź e l u, 20. januara, popołdnju 1/24 hodźin we Łazkowskim młynje. Wšěch pčołarjow a přećelow wočakuje předs. **M. Hajna.**

Wšelčizny.

Rěčnik paducha zakitujo: „Mój klienta je bjez dwěla njewinowaty; namaka wočinjene wokno a joho ruka wza sebi někotre drobnostki ze jstwy. Ruka pak njeje tola muž samón, potajkim njemóžeće mojoho klientu za něšto khostać, štož je jenož jedyn z joho stawow skućił.“

Sudnik: „To je jara wótrje rozmysleny argument, kotryž chcu cyle wěsće tež připóznać. Zasudźu potajkim ruku tutoho muža k lětu jastwa a přewostaju to wobskorženomu, hač chce so wot swojeje ruki dźělić abo nic.“ —

Wobskorženy so šibale směješe, wotšrubowa swoju wumělsku ruku, połoži ju na sudniske blido a wotsali so pod powšitkownym wjeselom cyłoho připosłuchařstwa.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 899. z Brěžkow: Pětr Šnajder; 900. z Dubrjeńka: Madlena Domanjowa; 901. z Hóska: Madlena Wawrijowa; 902.—904. z Kulowa: Jan Kostorc, Khata Balantowa, Hańža Prócec; 905. 906. z Koćiny: Marja Jóršowa, Michał Mikela; 907. 908. ze Salowa: Pětr Brězan, Jurij Šołta; 909.—911. ze Sulšec: Michał Grofa, Jurij Michałk, Pětr Kumer; 912. z Lubhosća: Jan Čornak; 913. z Nowoslic: Jan Wjeńka; 914. 915. z Łazka: Jakub Wjeńka, Jurij Błažik; 916. z Ralbic: Pawoł Čornak; 917.—919. ze Šunowa: Hańža zwud. Grosowa, Jan Mikliča, Mikławš Kral; 920. z Budyšina: Jan Laras; 921. z Čemjerc: Jan Wawrik; 922. z Pěskec: Jakub Lebza; 923. z Koslowa: Hańža Čornakec.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1082.: N. N. z R.; 1083.: N. N. z W.; 1084.: N. N. z B.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1102.: N. N. z R.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1154.: N. N. z R.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: dr. jur. Jan Cyž z Budyšina 3 hr.; J. K. z Čemjerc 3 hr.; Pětr Žur ze Sernjan 1 hr.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 50. ze Stáblovice: P. Jan Kocián; 51. z Lipska: Jan Symank; 52.—62. z Budyšina: kapł. Michał Cyž, kapł. dr. Pawoł Horjeń, wyšši wučeř kantor em. Jan Symank, kraj. sud. rada dr. Beno Symank, Hańža Hajdanec, Jakub Mjechela, Hańža zwud. Kubicowa, Madlena zwud. Kubašowa, Hańža Jenichowa, Jakub Hajna, Madl. zwud. Stankiewiczowa; 63. z Hornj. Wunjowa: Jakub Delan; 64. z Hajnic: farař Jan Cyž; 65. z Njebjelčic: Jakub Cyž; 66. z Now. Łuzća: Mikławš Měškank; 67.—72. z Różanta: administrator P. Romuald, Jakub Hicka, Jakub Wićaz, Michał Jurk, Michał Šołta, Marja Domašcyna; 73. z Pěskec: Jan Mjechela; 74. ze Smjerdźaceje: Khorla Wowčeřk; 75. ze Sernjan: Pětr Žur; 76.—79. z Ralbic: Michał Narćik, Marja zwud. Waldźina, Marja zwud. Rachelowa, Pawoł Čornak; 80. z Nowoslic: Mikławš Wrobl; 81.—83. ze Šunowa: Mikławš Kral, Mikławš Rachela, Jurij Mróz; 84. ze Smjerdźaceje: Mikł. Temer; 85. z Łazka: Bjarnat Brojeř; 86.—88. z Wotrowa: farař Mikławš Just, Jakub Wrobl, Michał Weclich.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. januara 1934.

120 wołow, 251 bykow, 400 kruwow a jałojcow, 1215 ćelatow, 801 wowcow, 3026 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 38—40 hr. 2) starše 32—37 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 26—31 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 37—38 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 33—36 hr. 3) Mjasne 29—31 hr. 4) Snadnje wuwite 25—27 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 34—36 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 26—33 hr. 3) Mjasne kruwy 19—25 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 12—18 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 36—39 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 32—35 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 42 45 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 34—40 hr. 3) Snadnje wuwite 28—33 hr. 4) Najšpatnje 24—27 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 36—40 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 33—36 hr. 3) Mjasne wowcy 30—33 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 51—53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—50 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 47—51 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 45—50 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke 42—48 hr. 6) Rancy 42—46 hr.

Žołte a běłe **wóskowe swěčki**
we wšěch wulkosćach poruča za swjedźeń
Swěčk Marije
Glawšec kupny dom w Pančicach

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Oskar Hirche w Kamjencu
Mechanikař — Telefon 774
Šijace mašiny — Jězdne koła
Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny
Swojich kupcow stajnje wuwućuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.
Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.

Friedrich Lieber
twornja za mydła — Budyšin, Bohata dróha 6
Mydła a swěčki wšěch družin

Štož serbska žona k drasće trjeba,
tež za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Waše knihe Wam derje zwjaza abo přewjaza

knihewjazař Bruno Gersdorf

w Kamjencu — Połčničanska dróha 6

Hudźbna jednota „Meja“ w Radworju

wuhotuje **njedźelu 27. jan.** we wjesnej korčmje

spěwny koncert

ze zaječej zhromadźiznu a rejemi.

Na to prosy wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Zastup jeno 30 pj. **Spočatk w 20.**

Něšto dobre ke kurjenju poskića Ći stajnje

cigarowy **Reichardt**

wobstoji z léta 1866 *Fa. H. Lehmann*

w Budyšinje — jenož při hłownym torhošću (bohata dróha)

Radna pinca

w Budyšinje

Najlěpše jědźe a piča za nizke płaćizny!

Přećelnje přeprošuje

nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Nawěštki

w „Kat. Posole“ maja

stajnje wuspěcha!

Ptači kwas!

Šokladu, marcipan a kajkežkuli placki —

maš na wubjerku

pola **Marćinki**

Budyšin

Žitna dróha (blizko Serbskeje dr.)

„Kapuziner“

Sławne **Mönchshof-piwa** z Kulmbacha a wšědnje něšto wosebite k jědźi poskićuje

Jan Zydek

Budyšin, Dźiwadłowa hasa

Rěči so serbski! (rózk Kotołskeje)

(„Fuchsbau“) **Lišča jama**

Budyšin — Zadnja Bohata dróha

hosćeńc starosławny dobry — dźens zasy tak, kaž prjedy

Přećelnje Was přeprošuje **N. Goldhorn**

W přichodnych čisłach

zhonja wšitcy, kotřiž hišće njeznaja, wobhladanja hódny

Miessnerec železowy dwór,

kak bohaty wubjerk wšeje móžneje nadoby za hospodarstwo w domje, na dworje a w zahrodźe poskićam. Naspomnju: kotoły, wohnišća (Herde), groćane pletwy, připrawy a graty za zahrodu a druhe.

Hdyž twariš, namakaš wšu potrjebu pola Miessnera!

Smykawy a sanki.

Přińdźće a hladajće: **Žitne wiki (Złota hwězda)**

Špihele, ramy a wobrazy,
mnohosće domjacej nadoby,
pórclin, křiže a swěčniki
tu namkaš we wulkej mnohosći!

Budyšin
Serbska dróha 16

Wilhelm

Dobry khofej

wonja
po cyłym domje!

Derje słodźi a sylnje hač do poslednjeje kapki po

Winskim měšany

1/4 punta **85** pj.

K wšědnomu potrjebej derje a čisto-słódnje

měšany

1/4 punta **75** a **60** pj.
najtuńši **50** pj.

Konserwy

tunjo.
Z hrochom měšane,
kaž do domu so trjebaja
tyza 1 kg **38** pj.

OTTO SACHSE

wšo najlěpje Ći poskića, štož k zeživjenju žadaš.

Z hnutej wutrobu dźakujemy so za wšitku lubosć a dźělbranjo, kaž tež za wěncowu pychu, kiž je so nam při wotkhadźe našoho luboho synka

Mikławša

wopokazała, kotrohož Bóh luby Knjez 9. januara 1935, hdyž bě prěnje swjate woprawjenjo dóstał, do swojoho njebjeskoho raja wotwoła.

Wutrobne „Zapłać Bóh“ wjeledostojnomu knjezej fararjej, kmótřam a přiwuznym!

W Baćonju,
13. januara 1935.

W ćichej zrudobje
Cyžec swójba.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a dźěda

Jakuba Pječaka, wuměnkarja z Nowoslic,

kotryž je štwórtk, 10. januara, ze swjatymi sakramentami domawobstarany, 87 lět stary, zbožnje wumrěł, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu z modlitwu na pustych wječorach lubosć wopokazali, wosebje pak joho w bohatej ličbje k rowu přewodźeli,

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Nowoslicach a Njebjelčicach,
na dnju pohrjeba, 13. 1. 1935.

Hłubokožarowacy zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

4. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. januara 1935.** | **73. lětnik.**

Swjaty Bosćan

(Skónčenjo.)

Khorowaty Chromatus daše sebi hnydom Bosćijana powołać a tón jomu slubi, zo budźe zawěsće wustrowjeny, jeli z cyłej wutrobu do Jězusa Khrystusa wěri. Chromatus to swjatočnje přilubi a, zo by to wobswědčił, přikaza, zo maja so wšitke přibóžske postawy a wěcy w joho domje rozbić. Na to dósta wužadanu strowotu a daše sebje a swojoho syna křćić. Potom zwoła wšěch swojich njewólnikow a doreč-waše jim, zo bychu křesćansku wěru přiwzali. Hdyž běchu to sčinili, buchu wukřćeni a knjez pušći wšěch swobodnych.

Hnydom po tym złoži Chromatus w Romje swoje zastojnstwo a wotćahny na swój statok na wsy, hdźež přijimaše a hospodowaše křesćanow, kiž běchu z města ćekli. Při krutym přesćěhowanju wěriwych křesćanow radźeše swjaty bamž Kajus tym křesćanam, kotřiž njemějachu dosć zmužitosće a wutrajnosće, zo bychu z Roma na wsy wotešli a tam wučakali, dóniž swjatej cyrkwi lěpše časy njepřińdu.

Też Bosćijanej da Kajus tu radu, tutón křesćanski rjek pak nochcyše woteńć a rjekny, zo w měsće wostanje, zo by mohł wěrjacym wužitny być. Tajka woporniwa lubosć Kajusa hnu a wón praješe Bosćijanej: „Wostań potajkim, syno, na tymle strašnym městnje wojowanja a budź też dale zakitowar cyrkwje Jězusa Khrystusa!“

Hdyž bě Bosćijan telko nahladnych wosobow ke křesćanskej wěrje wobroćił, njemóžeše to dołho potajne wostać, wosebje, dokelž wobroćeni też sami wěru wuznawachu a pohanam jich błudy wumjetowachu. Tohodla pohanojo na nich gram dyrichu, slědźachu za nimi a přeradźowachu jich kejžorskim wyšnosćam. A tu počachu wobroćenych křesćanow kruće wusłyšować, přesćěhać a ćwilować. Prěni wopor běše Zoa. Runje, hdyž na rowje swjatoho Pětra so modleše, hrabnychu ju běrcy a dowlečechu na sud, powsnychu ju z nohomaj na stoł, zadźěłachu woheń pod njej a z kurom wohnja ju zadusychu. Trankwilin bu klečo na rowje swjatoho Pawoła jaty a kamjenjowany. Nikostrat a Klaudius buštaj ćwilowanaj a do morja ćisnjenaj. Tiburcej bu kamjenowany a hłowa wotćata. Bratraj Mark a Marcelian buštaj z hlebju překłotaj.

Naposledk dóńdźe so rjad też na Bosćijana. Přeradny wotpadnik přeradźi kejžorej, zo je nawjednik joho ćělesneje straže křesćan a zo je wina toho, zo su so mnozy w Romje na Khrystusowu wěru wobroćili. Dioklecian, z tutej powěsću překwapjeny a rozhněwany, powoła k sebi Bosćijana. „Sym tebje sčinił prěnjoho we swojim hrodźe“, rozhněwany kejžor na njoho zawoła. „Sym tebje sčinił swojoho dowěrnika a přećela. Přikhilich so tebi z cyłej swojej wutrobu, ty pak sy mi za to njedźakowny był. Ty sy přeradu přihotował, sy jednał přećiwo boham, přećiwo krajej a přećiwo mojomu zbožu!“ Měrnje a dostojnje wotmołwi Bosćijan: „Wěr, mój knježe, zo nimaš swěrnišoho służownika dyžli ja sym, a lěpšich poddnanow hač su křesćenjo! Modlu so nastajnosći wo twoje zbožo k prawomu Bohu, wot kotrohož maš swoju kejžorsku móc a prošu joho wo dnjo a w nocy wo spomoženjo cyłoho kejžorstwa, tola k němym přiboham so njemodlu, kiž nimaja žaneje mocy!“ Kejžor jomu porokowaše, zo je, hačrunje bě telko hnady wot njoho dóstał, so zważił, nic jenož sam křesćansku wěru wuznawać, ale też druhich za nju dobywać, a slubi wodaćo, jeli Bosćijan wot Khrystusa wotpadnje. Dokelž pak tutoho rjeka ani sluby ani lišćenja a hroženja zatrašić njemóžachu, kejžor přikaza, zo by we wójnskim lěhwje z kłokami zatřěleny był. Hnydom joho wotwjedźechu, wuslečechu drastu, přiwjazachu joho k stołpej a počachu z prokow do njoho třeleć. Swjaty martrar zhladowaše k njebju a šeptaše modlitwu, mjez tym zo so do joho ćěła kłok za kłokom zarywaše, doniž wón krawjo z mnohich ranow do womory njepadny. Wojacy, myslo, zo je mortwy, woteńdźechu.

W nocy přińdźe z někotrymi křesćanami swjata Irena, wudowa po swjatym Kastulu, zo by mortwe ćěło swjatoho

martrarja pokhowała. Hdyž pak widźeše, zo swjaty Bosćijan hišće dycha, wotwjaza joho, zebra kłoki z joho ćěła a wotwjeze joho do swojoho domu; tam joho hoješe a wothladowaše. Za krótki čas so Bosćijan wustrowi. Křesćenjo so nad tym njemało radowachu a radźachu jomu, zo dyrbi ćeknyć a so tak wukhować. Ale křesćanski rjek njeznaješe bojosće před človjekami, zastupi do kejžorskoho hrodu, a hdyž kejžor wustupi, kročeše jomu zmužiće napřećo a rjekny: „Čohodla přesćěhaš njewinowatych křesćanow? Čohodla daš so zawjesć zaslepjenym a wobšudźacym služownikam přibohow a wěriš jich wobrěčenjam? Křesćenjo so přećiwo tebi z ničim njejsu přešli! Su tebi a statej swěrni a njepřestawaju wěčnoho Boha za tebje prosyć, za twoje wójsko a zbožo wótčiny!“

Dioklecian so stróži; widźeše před sobu Bosćijana, kotrohož měješe za mortwoho. Njewědźeše, hač je to mylenjo abo woprawdźitosć, a wopraša so, hač je wón Bosćijan. „Ja sym Bosćijan“, tón wotmołwi. „Runje nětko spóznaj, kejžorje a kralo, hdyž je Bóh spodźiwnje mje wuswobodźił ze smjerće a wustrowił, kak mócny tutón Bóh je, kotromuž so my křesćenjo modlimy, a wuznaj, kak njesprawnje jednaš, hdyž joho służownikow přesćěhaš!“ Kejžor wutorhnywši so ze swojoho překwapjenja, rozhori so a přikaza, zo by Bosćij hnydom na wotprawnišćo wotwjedźeny a ćwilowany był. Tu wupřimachu katowje tutoho zmužitoho Khrystusowoho wojowarja, wotwjedźechu joho na wotprawnišo a tam joho z kijemi, prutami a ze železnymi sochorami zabichu. Tak skónči swjaty Bosćijan swoje sławne žiwjenjo ze sławnej smjerću 20. wulkoho róžka lěta 288. Joho ćěło ćisnychu do měšćanskoho wjeńtoka, zo je njebychu křesćenjo namakali. Ale swjata Luciana zhoniwši z wosebitym zjewjenjom wo tutym městnje, daše ćěło wućahnyć, pokhowa je w katakombach a zwosta tři ceći dnjow na joho rowje so modlo. Pozdźišo daše nad rowom bamž Damasus (366—384) cyrkej natwarić.

Lěta 680 zakhadźeše w Romje mór, kokryž nahle přesta, hdyž so w Romje w cyrkwi „Swjatoho Pětra w rjećazach“ wołtař natwari k česći swjatoho Bosćijana a, hdyž buchu zbytki tutoho swjatoho na tónle wołtař přenjesene. Tohodla počachu wěriwi swjatoho Bosćijana česćić jako mócnoho zastupnika pola Boha přećiwo mórej. Joho česćowanjo so spěšnje po wšěm katolskim swěće rozšěri a dźělki joho powostankow so rozdawachu mnohim cyrkwjam. Na joho zastupowanjo přesta lěta 1575 w času swjatoho Karla Borromejskoho hrozny mór w Milanje a runje tak lěta 1599 w Lisabonje.

Tež naši serbscy prjedownicy česćachu swjatoho Bosćijana jako patrona přećiwo mórej. Wo tym swědči starodawne bratrowstwo swjatoho Bosćijana w Khrósćicach a druhdźe w Serbach, tež mnohe wołtarje, wobrazy a postawy k joho česći w našich wosadach. Podobnje česća swjatoho Bosćijana w Ślezyskej, na Morawje a w Čechach, hdyž so tež mnohe pomniki na čas móra nadeńdu, kiž tam w 17. a 18. lětstotku zakhadźeše. Tež do cyrkwje swjatoho Vita w Prazy dachu so powostanki ss. Fabiana a Bosćijana kaž tež běchu mjez swjatymi předmjetami na hrodźe Karlstein w Čechach něhdy někotre z jeju powostankow.

Swjaty Bosćijan bě žiwy na kejžorskim hrodźe mjez pohanami a samopašnymi wojakami a dwórnikami a tola zwosta póćiwy a pobožny křesćan. Přećiwo joho krutej wěrje a njewoblakowanej čistosći běchu wšě spytowanja podarmo. Wosrjedź pohanskich moraliscy skaženych ludźi zakhowa sebi wěru a póćiwosć a jako prawy japoštoł so prócowaše swojich bližšich ke Khrystusej wobroćić a hašowacu škričku jich wěry zasy rozpłomjenić. Kak nadobny křesćanski rjek z martrarskich časow je swjaty Bosćijan! Snadź sy też ty žiwy mjez bjezbóžnymi, njewěriwymi a samopašnymi ludźimi, z kotrymiž so swět mjerwi; snadź też so na tebje dobywaju wšelake spytowanja, kotrež su strašne twojej wěrje a póćiwosći. Bjef so na kedźbu, zo njebychu złe přikłady, kotrež kóždy dźeń widźiš, a te bjezbóžne rěče kotrež so wokoło tebje słyšeć dadźa, tebje njestrašle! Hdyž běchu wot bohabojaznoho Matatiasa žadali, zo by po rozkazu krala Antiocha wot Bóžskoho zakonja wotstupił a so přiboham modlił, wotmołwi zmužiće: „Bychu-li też wšitke narody kralej Antiochej posłušni byli, ja a moji synojo a moji bratřa budźemy posłušni zakonjej našich wótcow; wužitne nam njeje wopuščić zakoń a postajenjo Boże (I. Mak. 2, 19—21). Tak mysli a tak jedna kóždy wěrny křesćan. Bychu-li też mnozy wokoło njoho so k njewěrje a k njekhmanstwu zawjesć dali a by-li też jenož mała ličba joho přećelow we swjatej wěrje, pobožnosći a póćiwosći wutrajni byli, wón wostanje swojej wěrje a jeje přikaznjam čas žiwjenja swěrny. „Je-li wěrnych Khrystusowych wučownikow jenož mało, dha budźmy z nimi žiwi, zo bychmy z małej črjódku tutych wuzwolenych wumoženi byli.“ (Swjaty Jan Chrysostomus.)

Rozhlad w swěće.

Drježdźanski wyšši měšćanosta dr. Zörner

přebywaše někotre dny w Pólskej, wosebje we Waršawje a Krakowje, hdźež měješe rozrěčowanjo z někotrymi wuznamnymi wosobami. Póndźelu připołdnju je so ze swojim přewodom zasy do Drježdźan wrócił.

Dorozemjenjo mjez němskimi a francózskimi burami.

Němski zežiwjeński staw měješe zańdźenu sobotu ze zastupjerjemi francózskoho burstwa rozrěčowanjo. Porjada wikow dla z burstwom druhich krajow so přećelne dorěčenjo wuwi a wo dowozu wěstych dźělbow wukrajnych ratařskich wupłodow so dojednanjo docpě. Skónčnje postaji so měšana němsko-francózska komisija, do kotrejež słušeja wěcywustojni z wobeju stronow. Wosebite wubjerki maja so w mlokowym a mlokarnskim, běrnowym, w skótnym, w mjasowym a tukowym hospodarstwje, w sadarstwje a zahrodnistwje wutworić. Při tym so też praji, zo smědźa so wšelake burske wupłody z Francózskeje do Posaarskeje a nawopak wuwožeć, wězo na wuměnjenjo tworow so złožujo.

Emigrantojo ćěkaju

přez francózske mjezy. Tak so nam z přimjeznych němskich wsow piše. Zańdźenu sobotu je wjele stow emigrantow z Posaarskeje do susodneje Francózskeje wupućowało. Mjez wupućowacymi namaka so też tójšto francózskich stećanow. Za tutych je w Francózskej wosebite koncentraciske lěhwo připrawjene. Kaž Pariški wobydleński hamt wozjewja, je z Posaarskeje do Francózskeje přićahnyło: 85 posaarskich Francózow, 1973 posaarskich wobydlerjow a 442 wosobow cuzeje narodnosće.

Pjatk tydźenja wotmě so w Parizu komunistiska zhromadźizna pod hesłom: „Bój přećiwo fašistam!“ Na tutej dyrbješe też znaty agitator za status quo-stronu Mac Braun rěčeć. Francózski znutřkowny minister pak běše kruće zakazał, zo so emigrantojo do francózskeje politiki měšeja abo w zjawnych zhromadźiznach rěča.

Socialdemokratiska strona w měsće Neunkirchen w Posaarskej je so dobrowólnje rozpuščiła. Jeje zamoženjo přepoda so zymskej pomocy.

W Posaarskej maju so wšitke wukrajne pjenjezy, wosebje francózske papjery, hromadźić a na němske hriwny wuměnić. Na 350 tajkich wuměnjeńskich městnow dyrbi so pola bankow, póstow atd. připrawić. W Saarbrückenskej bancy móža so potom wuměnjene cuze pjenjezy wot BJZ wotewzać. Wuměnjeński čas je na 8 dnjow postajeny.

Internacionalne wójsko wućehnje z Posaarskeje hižo započatk februara. Tak su so w radźe Zwjazka ludow w Ženewje dojednali. Italske wojeńske wotdźělenja prěnje Posaarsku wopušća.

Hłosowanske lisćiki z posaarskoho wothłosowanja su so wutoru w jenym papjerniku pola Ženewa w přitomnosći zastojnikow Zwjazka ludow a někotrych žandarmow stołkałe. Ze stołkanych papjerkow so zawaleńska papjera zhotowi.

Ćežka katastrofa w Serbiskej

sta so póndźelu w podkopkach pola Zajetšar přez płunowe rozbuchnjenjo. Dźěłaše runje wjacy stow hórnikow hłuboko pod zemju. Rozbuchnjenjo je nastało přez skóncowane latarńčki. Hač dotal naličichu 12 morwych.

Hollandska so wo swoje kolonije boji.

Brónjenjo w cyłym swěće je też w Hollandskej zajim wubudźiło. Kaž so zdźěluje, ma Jendźelska wotmyslenjo, Hollandsku jako zepjeranišćo za lětadła wutrjebać. Tuž so też hollandske wojeńske instancy prašeja, hač by w připadźe wójny wojeńske zakitanjo w Hollandskej dosahace było. To je so z powołanskeje strony wobkrućiło. Na napřemobrónjenju njebudźe so Hollandska ženje wobdźěleć, ale za dosahace zakitanjo kraja budźe so starać.

Wobkedźbowanja hódne pak je wuprajenjo šefa generalnoho staba hollandskoho wójska w Indiskej, zo při móžnym konflikće na dalokim ranju so też Indiska sobu zapleće. Njepřećel budźe spytować, wulke petroleowe žórła na kupach Java, Borneo a Sumatra dobyć. Nakrajne wójsko na tamnišich kupach dyrbi so na kóždy pad zesylnić. — Tak změje też Hollandska wšelake ćeže dla brónjenja w cyłym swěće.

Japanska a Khina.

Tutaj dwaj susodaj njemóžetaj sebi tak prawje zrozemić. Tak powě so z Mandźuskeje, zo je japanske wójsko w Dźeholskej provincy wojowanjo přećiwo khinskim wojakam započało. Khinezojo su tam někotre strategiske městna wobsadźili. Namołwjenjo japanskoho wyššoho komanda njejsu Khinezojo kedźbu měli. Tući wotpokazuja, zo w tamnej zwadnej krajinje porjadne wójsko wudźeržuja.

Japanska wšudźe za swětowy měr wustupuje. Tak wozjewi japanski zwonkowny minister Hirota w sejmje, zo so brónjenjo na morju po času wottwari. Dobre přećelstwo mjez Japanskej a Jendźelskej budźe ważny přinošk k swětowomu měrej. Štož nastupa zwisk z Ruskej, je Japanska za to, z njej měrne wuwiće poćahow zarjadować. Druhe rańše staty w Asiskej, wosebje Khina, měłe nadobne prócowanjo Japanskeje podpjerać.

Khinska železnica

w rańšej Asiskej je so po dołhim jednanju skónčnje předała. Tak je Ruska swoje imperalistiske wotpohlady tam spušćiła. Železniska čara je 1726 km dołha. Płaćizna wučini na 170 milijonow yen. Wězo słuša k tomu też wšitkón železniski material, fabriki a wobšěrne wobsedźeństwo kraja a lěsa, telegrafiski a telefoniski powod atd. Zapłaćić ma so wšitko w běhu 3 lět. Japanska přewozmje rukowanjo zapłaćenja. Ruska žada sebi jako płaćenjo nimo pjenjez też twory a ratańske wupłody kaž elektriske mašiny a mjeńše łódźe, židu, rajs, čaj atd. Železnica mjenuje so nětko Połnócnomandźuska železnica. Japanska a Mandźuska železnicu znowa zarjadujetej.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wutoru wječor w 8 hodź. wotmě tudyše swj. Vincencowe towarstwo w „Kolpingowym domje“ swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Knjez předsyda, studijny direktor profesor Heidrich, wotewri zhromadźiznu přitomnych wutrobnje postrowjejo a přepoda hnydom słowo knj. kapłanej Dr. Horjenjej, kiž bě za tutón wječor přećelniwje přednošk přilubił. Rěčnik předstaji nam živjeński wobraz nowoho swjatoho — Don Boska. Z rěčnikowych słowow zhonichmy, kak wjesoły a čiły hólčec je Don Bosko był; kak je so bědźić dyrbjał, zo by trěbne srědki za swoje studije sebi nazběrał, kak bu powołany z wosebitym wjedźenjom za woćehnjerja, zastaraćerja a wulkoho dobroćerja wosamoćenych wopušćenych hólcow. Wopisa nam dale swjatočnosć swjatoprajenja Don Boska. Přitomni sćěhowachu wšitcy z wulkej kedźbliwosću zajimawe wobšěrne wuwjedźenja rěčnikowe. — Po přednošku poda předsyda rozprawu wo skutkowanju Vincencowoho towarstwa. Z njeje zhonichmy, zo je towarstwo w zańdźenym lěće mohło na 1200 hriwnow za dobroćelske zaměry a podpjeranjo khudych

Jank jedna z Jězusdźěćatkom.

Jank běše na swoje pjeć lět nimo měry mudry. A tak mudry też hižo bě, zo spózna, zo je kašel, kiž joho mać stajnje ćwěluje, strašny.

Lejna, tak rěkaše joho mać, běše sprawna duša. Wot wšitkich ważena, bě živa jenož za swoje dźěło a za swojoho luboho Janka.

Jank pak bě też dźěćo, kotromuž dyrbješe kóždy dobry być. Ja běch joho přećel a to wosebje tohodla, dokelž dyrbjach joho khětro dodźeržanomu šumjelej wottorhnjenu wopuš zaso přilěpić. Swojej maćeri běše Jank dobre, posłušne dźěćo.

Joho mać činješe mi starosće. Tam a sem dóńdźech k njej horje do třećoho poskhoda, ale kóždy raz stróžich so jeje blědoho, zeskhnjenoho mjezwoča dla. Tutu starosć běše też Jank na mni pytnył. Jako junu rano ze swojim šumjelom pod pažu dele přińdźe a mje lubje postrowi, přistaji też zrudnje: „Mać pak zaso tak jara kašluje!“

„Haj, Janko,“ prajich jomu, „twoja mać je khora, a ty dyrbiš być prawje pěkny, zo by zaso strowa była. Ty dyrbiš też prawje Boha luboho Knjeza prosyć, kaž je twoja mać će wučiła; tón móže ju zaso wustrowić.“

„Wo to budu wšědnje prosyć, knježe wučerjo!“ wobkrući Jank. A joho wóčcy so při tym spokojnišo błyšćeštej.

Mjez tym přibliži so zymny advent a z Lejnu bu kóždy dźeń hórje. Lědma móžeše so na nohomaj dodźeržeć, tak běše wosłabnyła. Wědźach pře derje, zo Jank bórzy zhubi swoju lubu mać.

Někak běše Jank pytnył, zo stoji z maćerju zlě. Cyle do zrudoby zanurjeny čakaše junu rano před durjemi na mnje.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus, knježe wučerjo! Je moja maćerka jara khora? Naposledku mi hišće . . .“

Tu wuronichu so Jankej sylzy a njemóžeše wjacy słowčka rjec.

„Haj, Janko,“ prajich sam wšón hnuty, „twoja mać je drje khora, ale Bóh luby Knjez móže ju wustrowić, hdyž wón chce. Nětko přińdźe bórzy Jězusdźěćatko . . . modl so prawje pilnje k njomu! Njewotpokaza cyle wěsće twoju prózstwu . . . dowjedźe wěsće wšo k dobromu.“

Tu zabłysknyštej so jomu wóčcy. Najskěrje je so na něšto dopomnił.

A što bě sebi předewzał, to wupověda mi zwónk, kiž bě swědk sćěhowacoho podawka:

Wječorne směrki běchu so hižo nimale rozlehnyłe nad wokolinu. W cyrkwi počinaše so pomałku ćmić, jenož wokoło wulkoho woltarja běše hišće tak swětło, zo móžach rozeznawać, što so tam stawa. Zwónk rjedźeše wokna zady woltarja. Nadobo pak zasłyša někajki klepot. Widźeše, kak mały Jank ćehnje za powjaz swojoho šumjela po hascy k woltarjej horje. Tam stupi so před woltař, zawi powjaz konikej wokoło šije a rěčeše bóle sam sebi hač swojomu šumjelej: „Wěš, mój luby šumjelo, rady wšak će prječ njedam — ale při Jězusdźěćatku wšak sy też derje skhowany — a maćerka dyrbi tola też zaso strowa być.“

Potom staji Jank swojoho konika na woltarne skhodźeńki a poča z Jězuskom rěčeć.

„Hladaj, mój Jězusko, moja maćerka dyrbi přeco tak jara kašlować a swojoho konika, kotrohož sym tu sobu přinjesł, mam runje tak lubo kaž moju maćerku — ale ja dam ći swojoho šumjela — směš sebi joho přeco skhować, jeli wustrowiš mi zaso moju mać — ty to cyle wěsće móžeš, je mi knjez wučeŕ prajił — a tak će ja prošu, luby Jězusko: Wzmi tutón hrozny kašel prječ wot mojeje maćerki! Wostaju ći za to swojoho šumjela, a ty móžeš sebi přecy z nim

nałožić. Konferencow je wotměło w zymskim połłéće 14. — Zličbowanjo přednjese pokładnik towařstwa, knjez kantor a šulski wjednik J. Šołta, kotryž tute wobćežne dźěło hižo lěta dołho z lubosće k dobrej wěcy wukonja. — W rozmołwje, kotraž so přizamkny, pokaza knjez kantor na to, zo hišće wjele hólcow, kotrež lětsa šulu wukhodźa, wučobniske městna pyta, a prošeše přitomnych, zo bychu so sobu wo tajke po móžnosći starali. — Knjez předsyda wupraji wšitkim sobudźěłaćerjam kaž tež dobroćerjam towařstwa wutrobny dźak a dale přećo, zo by Vincencowe towařstwo tež w nowym lěće tak spomožnje skutkować mohło kaž w zańdźenym. — Knjez kanonik Jurij Hejduška jako duchowny rada towařstwa podźakowa so z wutrobnymi słowami knjezej předsydźe za joho woporniwe a swěrne skutkowanjo jako wjednik towařstwa.

Z Boranec. Naš wjesnjan žiwnosćeŕ Jan Kasper woswjeći pjatk, 25. jan., ze swojej mandźelskej Marju, rodźenej Rostokec z Radworja, swój sleborny kwas. Z wutrobnymi zbožopřećemi zjednoćimy prostwu wo Bože žohnowanjo za dalši zhromadny puć žiwjeński.

Z Marijineje Hwězdy. Dźeń slubjenja swjateje Marije — 23. wulkoho rózka — w lěće 1911 bě za tudomny klóštr wurjadny dźeń. Na tutym dnju bu před 24 lětami sedm knježnow zadrasćenych, woprawdźe wuznamna ličba při tajkich swjatočnosćach. Z kandidatnym lětom je so lětsa runje 25 lět minyło, zo za klóštrskimi murjemi swoje žiwjenjo Bohu poswjećichu. Wěsty wuznam ma tutón dźeń z tym, zo bu na nim nětčiša hnadna knjeni Bernarda Hilža Stercec, rodź. z Drježdźan, zadrasćena. Štó by sej tehdom myslił, zo budźe ponižna knježna něhdy z předstojeŕku klóštra, dócpějo z tym najwyšši skhodźeńk hierachije tutoho žónskoho rjadu. Prjedy bě z wučeŕku w holčacej šuli, a tak budźa hišće mnohe šuleŕki na nju dźaknje spominać. Na samsnym dnju bu tež nětčiša wjednica holčaceje šule, Benigna Lejna Jurkec, rodź. na Morawje we Čechach, zadrasćena. Wšitke maćerje ju znaja, kotrež holcy do šule scelu, hdyž je tola zdobom wučeŕka małych alfabetnikow, kotrež prěnje pismiki čitać a pisać wuknu. Z wulkej lubosću a wušiknosću je dospołnje serbsku rěč nawukła, hdyž tola čěšćinu běžnje wobknježi, a wuči dźěći přikładomnu maćeŕšćinu, zo njebychu ju njehódnje měšeli z druhej rěču. K nimaj přidružitej so Edmunda Hańža Rychtarjec, rodź. z Lejna pola Khrósćic, a Josepha Lejna Brettschneiderec z Drježdźan, kiž je z wučeŕku za klavěr we wustawje; hewak wobej w khórje skutkujetej. Dalše tři knježny dźěłaja w domjacym hospodařstwje. Zita Marija Dittrichec ze Smjerdźaceje zastawa ważnu službu při abtownych wrótkach, Sancia Hańža Čornakec ze Sernjan ma mlokowe hospodařstwo na starosći a je „knjeni při klóštrskim woknješku", hdźež so mloko a piwo předawa a jěsć podawa za domjacych khudych a cuzych pućowarjow, kotřiž tu wo jałmožnu proša a so ženje njewotpokazuja. Wona najlěpje wě, kelko dobrotow so tu tradacomu čłowjestwu wopokazuja, kotrež so nihdźe njezapisuja, jenož do knihi wěčnosće. Mauritia Wórša Błažikec z Ralbic wukonja swoje dźěło w znutŕkownym hospodařstwje. Tak su mjez tutymi zadrasćenymi štyri Serbowki, mjez nimi jena t. m. čorna a tři běłe. Kóžda stoji na městnje, hdźež bu přez dowěru swojich předstajenych stajena a wukonja swoju službu Bohu k česći a čłowjestwu k wužitku. To dźěn je fundamentalna programmatiska zasada klóštrskich rjadow. W tym leži jich mzda, kotruž swět dać njemóže. Bóh Wjeršny pak spožč jim čiłosće a strowosće k dalšomu skutkowanju w joho winicy!

Z Njebjelčic. Wot wutory hač do soboty wotmě so tudy zwučowanski kurzus za naše žony a knježny. Knježna Bokišec z Drježdźan přińdźe k nam, zo by kurzus wotdźeržała a pokazała, kak maš z khorymi wobkhadźeć, kak plestry a wobalki kłasć a wjazać. Też wšelake khorobne srědki a zela poručeše, kak maš je nałožować. Popołdnju so zeńdźechu žony a knježny. Knježna Bokišec dźeržeše też jara powučace přednoški wo dostojnosći a hódnosći žónskeje a druhe. Jenož běše škoda, zo běše wobdźělenjo snadne. Bohužel dyrbi so wuznać: hdyž so žonam něšto powučace poskići, potom jich mało přińdźe. Kotrež pak

(Dalše hl. str. 31)

---

hrajkać, tak dołho hač chceš — knjez wučeŕ hakle je jomu wčera zaso nowu wopuš přilěpił — tu ženje wjacy wottorhnyć njemóžeš — a ja njepřińdu — sebi — ženje wjacy — po swojoho — šumjela."

A nětko běžeše Jank, wostajiwši Jězuskej swojoho najlubšoho šumjela, z ćežkej wutrobu po cyrkwi dele. Jenož w durjach so hišće junu wobroći a pohladny z bolostnym wóčkom wróćo na swojoho konika, kotrohož nětko hižo wječorne směrki zakrywachu.

Wot tutoho dnja bě Jank zaso wjesoły; na prašenja, hdźe je wostajił swojoho šumjela, wědźeše wón kruće mjelčeć. Wšako sam wědźeše, zo je joho konik a prostwa wo lubu maćeŕku pola „Jězusdźěćatka" a tak we najlěpšich rukach.

Jenoho ranja pak — bě to tři dny do hód, a wonka bě přikryta zemja z běłym rubom — přińdźe holca, kotruž běch před někotrymi dnjemi k žónskej pósłał, zo by trósku za njej hladała, bléda a wustróžena ke mni dele. Praješe mi, zo je Lejna dyrbjała w nocy wumrěć. Leži tam běła kaž sněh we łožu, a tute je połne krewje.

Dźěch hnydom sam so přepokazać a namakach, kaž bě mi holca zdźěliła.

Jank spaše hišće měrnje we swojim łóžku. Wzach joho na rucy a donjesech joho k swojej žonje.

Ćežšeje hodźiny njejsym ženje dożiwił, hač hdyž dyrbjach Jankej zdźělić, zo je joho luba mać wumrěła. Joho mjezwočo bu blěde, joho wóčcy buštej přecy wjetšej. Njeskónčne spodźiwanjo wudobywaše so z njeju. Njewědźach, čohodla so hólčec tak dźiwa: tohodla traš, dokelž je wotešła joho luba mać bjez kóždoho luboho słowčka, abo tohodla, zo je Jězusk joho tak złě wojebał. Přetož za swojoho luboho šumjela, tak sebi mysleše, móže zaměnić cyły swět.

Runje Boži dźeń smy pohrjebali joho mać. Jank stoješe při kašću a hladaše kaž sprostnjeny ze swojimaj wulkimaj wočomaj, so dźiwajo na njón, přecy z tym samym wurazom, kaž wot toho wokomika, hač běch jomu zdźělił smjerć joho maćerje.

Wječor chcychmoj jomu z mojej žonu přihotować mału wjesołosć. Běch jomu připrawił wulkoho ćumpatoho šumjela a druhe móličkosće.

Jako so hižo směrkaše, dźěch po njoho do joho komorki, kotruž bě jomu moja žona připrawiła. Po tym, zo běchmy so wot pohrjeba wróćili, sedźeše tam so njehibajcy, hladajo do daloka ze swojimaj wulkimaj so dźiwacymaj wočomaj. Samo trompejtu, kotruž wobsedźeše hišće pódla swojoho luboho šumjela, a kotraž běše jomu po šumjelu najlubša, njeměješe wjacy kedźbu.

Komorka bě prózdna; Jank bu prječ a z nim joho trompejta. Myslička mje přeběža. — Běch prawje myslił: W cyrkwi joho namakach. Njewšědny běše to wobraz, kotryž tam nadeńdźech. Trompejta leżeše před tabernaklom; Jank sam pak sedźeše na hornim skhodźeńku před wołtarjom a drěmaše. Jako joho na swojej rucy wzach, třepotaše ze zymicu.

Što bě Janka do cyrkwje nawabiło, kajku bě měł tam rozmołwu z Jězusdźěćatkom a čohodla bě też woprował jomu hišće swoju trompejtu, to wšitko wosta joho potajnstwo.

Najskěrje chcyše k swojej maćeri a běše so rozsudźił za tute swoje přećo woprować też hišće Jězusdźěćatkej swoju trompejtu.

Na dnju njewinowatych dźěćatkow podleža joho słabuške ćělko strašnej zymicy. Z njewuprajnje spokojnym a so posměwkowacym mjezwočom leżeše Jank we kašću.

A tak bě Jězusdźěćatko tola hišće prawje sčiniło. Drje trósku hinak, hač bě Jank sebi to přał, ale bjez dwěla wo wjele lěpje. Přetož Jank je nětko zjednoćeny ze swojej lubej maćerju we wěčnej domiznje. *m. a.*

Přechodne modlenja Božich mšow.

2. februarja.

Swěčk Marije abo wočisćenja najzbóžnišeje knježny. II. rjadu. Běła.

Swjećenjo swěčkow.

Knjez na prawej stronje wołtarja stojo so modli:

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oremus. Modlmy so! Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, Božo wěčny, kiž sy wšitko z ničoho stworił, po Twojim rozkazu su pčoły z maćizny kwětkow wósk k zhotowjenju tych swěčkow wudźěłałe. Kiž sy na dźensišim dnju prózstwy sprawnoho Symeona wusłyšał, my k Twojomu najswjećišomu mjenu wołajcy a zastupnistwo swjateje Marije stajneje knježny na jeje swjedźenju nutrnje žadajcy a pomoc wšěch Twojich swjatych wočakujcy prosymy Će ponižnje, zo by te swěčki požohnował a poswjećił k wužitku ludźi, k spomoženju ćěła a duše, njech je na kraju, njech na wodach! Wusłyš ze swojich swjatych njebjes a z tróna swojeje majestosće hłós swojoho ludu, kotryž sej žada, je česćownje w swojimaj rukomaj njesć a Tebje spěwajo khwalić. Budź miłosćiwy wšěm Tebje prošacym, kotrychž sy wukupił z drohej krewju swojoho Syna. Kiž je z Tobu žiwy a kraluje w jednosći Ducha Swjatoho Bóh wěki na wěki. Amen.

Oremus. Wšohomócny wěčny Božo, kiž sy dźensiši dźeń swojoho Jednorodźenoho w swojim swjatym templu předstajić dał, zo by sebi joho swjaty Symeon na rucy mohł wzać, prosymy pokornje Twoju miłosć, zo by te swěčki, kotrež my Twoji służownicy k wokrasnjenju Twojoho mjena přijeć a zaswěćene nosyć sebi přejemy, zo by je rodźał požohnować a poswjećić a ze swěcu njebjeskoho žohnowanja zaswěćić, zo bychmy je, Knježe Božo naš, Tebi woprujcy ze swjatym wohnjom Twojeje słódkeje lubosće rozhrěći zasłużili w swjatnicy Twojeje krasnosće před Tobu stać. Přez toho samoho Knjeza...

Oremus. Knježe Jězu Khryšće, prawe swětło, kotrež kóždoho čłowjeka na tón swět přikhadźacoho rozswěća, pósli swoje žohnowanjo na te swěčki a poswjeć je ze swětłom swojeje hnady. A kaž te swěcy z widźomnym płomjenjom ćmu nocy rozpłóšeja, tak njech su też, popřej miłosćiwje, naše wutroby z njewidźomnym wohnjom, to je ze swětłom Ducha Swjatoho, rozjasnjene bjeze wšoho hrěšnoho zaslepjenja, zo bychmy z čistym wóčkom swojeje duše móhli rozeznawać, što je Tebi lube a našomu zbožu spomožne. A tak njech přewinywši strašne ćmy toho žiwjenja sebi zasłužimy dóspěć k njezachodnomu swětłu Twojomu. Přez Tebje, Jězu Khryšće, Zbóžniko swěta, kiž žiwy kraluješ w dospołnej jednosći Swjateje Trojicy Bóh wěki na wěki. Amen.

Oremus. Wšohomócny wěčny Božo, kiž sy přez swojoho wotročka Mójzesa přikazał najswjećiši wolij za lampy přihotować, kotrež mějachu so njepřestajnje před Twojim wobličom swěćić, wulij miłosćiwje hnadu swojoho žohnowanja na te swěčki. Wone njech nam tak zwonkowne swětło dawaju, zo by z Twojej šćedrosću swětło Ducha Swjatoho w našich dušach nihdy njehasło. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, Twojoho Syna, kotryž z Tobu žiwy, kraluje w jednosći toho samoho Ducha Swjatoho Bóh wěki na wěki. Amen.

Oremus. Knježe Jězu Khryšće, dźensiši dźeń sy so w byću našoho ćěła mjez čłowjekami pokazał a přez swojeju staršeju w swjatnicy so (Wótcej) předstajił. Ze swětłom Ducha Swjatoho rozswěćeny pózna Će česćowny starc Symeon, wza sej Će na rucy a požohnowa Će. Spožč dobroćiwje, zo bychmy z hnadu toho samoho Ducha Swjatoho też my rozswěćeni a powučeni Tebje woprawdźe póznawali a wěrnje lubowali. Kiž z Bohom Wótcom w jednosći toho samoho Ducha Swjatoho žiwy kraluješ Bóh na wěčne. Amen.

Měšnik swěčki ze swjećenej wodu pokrepja z modlitwu **„Asperges me“** (str. 266). Potom je wobkadźa. Při rozdawanju swěčkow spěwa kór Symeonowy khwalbny spěw

(Luk. 2, 32.) Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel.

Swětło k rozswěćenju pohanow a khwalbje Twojoho ludu izraelskoho.

(Luk. 2, 29-31.) Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.

Nětk puščiš swojoho wotročka, Knježe, po swojim słowje w pokoju.

Lumen...

Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Přetož widźałoj stej mojej woči Twoje zbožo.

Lumen...

Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Zbožo, kotrež sy spřihotował přede wšěmi ludami.

Lumen...

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Lumen...

Sicut erat in principio et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Lumen...

(Psalm 43, 26.) Exsurge Domine. Stań, Knježe, pomhaj nam a wumož nas swojoho mjena dla. (Ps. 43, 2) Božo, na swojej wuši smy słyšeli: naši wótcy su nam to powědali, Khwała Wótcej... Exsurge...

Oremus. (W předposću dodawa so: Flectamus genua. Zhibmy kolena. Levate. Stańće.) Exaudi. Wusłyš, prosymy Će, Knježe, swój lud, a daj nam přez swětło Twojeje hnady to znutřkownje dosahnyć, čohož wopomnjećo nam kóžde lěto zwonkownje swjećić dowoluješ. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrysta. Amen.

Wobkhad.

Procedamus in pace. In nomine Christi. Amen. Pójmy w pokoju. W Khrystusowym mjenje. Amen.

W rucy dźeržo zaswěćenu swěčku spěwaš kěrluš abo pak tu grichisku pěseń:

Adorna. Wupyš swoje bydło, Sionje, a witaj Khrysta Krala; wobejmi Mariju, wrota njebjes: přetož wona njese krala krasnosće nowoho swětła. Tu stoji knježna Syna woprujcy, kiž je spłodźeny před jutničku. Symeon sej bjerje joho na rucy a připowěda ludam, zo je to Knjez žiwjenja a smjerće a Wumožnik swěta.

Móžeš też swjate sćenjo dźensišeje Božeje mše čitać a te z njedźele po hodźoch.

Boža mša.

Při swjatym sćenju a wot pozběhnjenja Najswjećišoho Sakramenta hač do woprawjenja dźeržmy zaswěćene swěčki w rucy!

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 47, 10—11.) Wopominamy, Božo, Twoju smilnosć w Twojim

domje. Kaž Twoje mjeno, Božo, tak tež Twoja khwała na same kóncy zemje saha. Sprawnosće połna je Twoja prawica. (Ps. 47, 2.) Wulki je Knjez a khwalobny jara w měsće Boha našoho, na joho swjatej horje. Khwała . . .

Gloria.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, Twoju majestosć poniżnje prosymy, zo by nas tak z wučisćenej wutrobu před swoje wobličo předstajić dał, kaž bu Twój jednorodźeny Syn dźensa w byću našoho ćěła w templu předstajeny. Přez toho samoho Knjeza našoho Jězusa Khrystusa . . .

3) **Lectio** Malachiae Prophetae. **Čitanjo** z proféty Malachiasa 3, 1—4.

Malachias wěšći, zo wočakowany Khrystus do swojoho templa přińdźe a wurjedźi duše kaž woheń złoto a slěbro, kaž mydło (łuh, zelo) šaty.

To praji Bóh Knjez: „Hlej, ja posyłam swojoho jandźela (Jana křćenika), zo by puć přede mnu přihotował. A hnydom přińdźe do swojoho templa Knježićeŕ, kotrohož wy pytaće, posoł sluba, kotrohož chceće, haj, přikhadźa, rěči Knjez wójskow. Štó wšak znjese dźeń joho přikhada, a štó wobstoji wohladawši joho? Přetož wón je kaž škrějacy woheń a kaž barbjeŕske zelo. A budźe sedźeć škrějo a čisćo slěbro a wurjedźi Levijowych synow a přecydźi jich kaž złoto a slěbro, zo bychu Knjezej woprowali wopory w sprawnosći. A spodobać budźe so Knjezej wopor Judy a Jeruzalema kaž za wjele dnjow staroho časa, kaž w dawnych lětach“, praji wšohomócny Knjez.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 47, 10—11 a 9.) Wopominamy, Božo, Twoju smilnosć w Twojim domje. Kaž Twoje mjeno, Božo, tak tež Twoja khwała na same kóncy zemje saha. Kaž smy słyšeli, tak smy tež widźeli w měsće našoho Knjeza na joho swjatej horje. **Alleluja,** all. (Swjaty Hawštyn.) Starc dźěćo njeseše, dźěćo pak starca wjedźeše. Alleluja.

W předposću wuwostaj **Alleluja** atd. a spěwaj:

Traktus. (Luk. 2, 29—32.) Nětko pusćiš swojoho służownika, Knježe, po swojim słowje w pokoju; přetož mojej woči stej widźałoj Twoju zbóžnosć, kotruž sy přihotował před wočomaj wšěch ludow jako swětło k rozswěćenju pohanow a jako khwalbu swojoho ludu Izraela.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 2, 22—32.

Dobrowólnje Marija, Józef a Jězus Mójzesowy zakoń dopjelnichu. Symeon počesći Zbóžnika z radosću a zwěšći maćeri mječ bolosće; profětka Hana wukhwali Boha.

W tamnym času, hdyž běchu dny jeje wočisćenja po zakonju Mójzesowym dopjelnjene, njeseštaj Jězusa do Jeruzalema, zo byštaj joho Knjezej předstajiłoj, kaž je pisane w zakonju Knjeza: „Kóždy hólčk, kiž so prěni narodźi, budź Knjezej poswjećeny“, a zo byštaj wopor dałoj po tym, štož je prajene w zakonju Knjeza: dwě tujawcy abo dweju młodeju hołbjow. A hlej, w Jeruzalemje běše človjek z mjenom Symeon; a tónle človjek bě sprawny a bohabojazny, wočakowaše spomoženjo Izraela, a Duch Swjaty běše w nim. A wón bě wotmołwjenjo wot Ducha Swjatoho dóstał, zo smjerće njewohlada, khiba by prjedy wohladał Khrysta (Žałbowanca) Knjezowoho. A wón přińdźe wot Ducha pohnuty do templa. A hdyž staršej dźěćatko Jězus přinjeseštaj, zo byštaj za nje po postajenju zakonja činiłoj, tu wza je wón na swojej rucy a khwaleše Boha a praji: „Nětko pušćiš swojoho służownika, Knježe, po swojim słowje w pokoju; přetož mojej woči stej widźałoj Twoju zbóžnosć, kotruž sy přihotował před wobličom wšitkich ludow jako swětło k rozswětlenju pohanow a jako khwalbu swojoho ludu Izraela.“ — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 44, 3.) Luboznosć je wulata na Twojimaj hubomaj, tohodla je Bóh Će žohnował na wěčne, wěki na wěki.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Wusłyš, Knježe, naše prósstwy a spožč nam swoju smilnu pomoc, zo bychu dary, kotrež wočomaj Twojeje wjeŕšnosće poskićamy, Tebi so spodobałe. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa . . .

10) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo. Přetož přez potajnosć wočłowječenoho Słowa (Jězusa) je so našomu duchownomu wóčku nowe swětło Twojeje jasnosće zaswěćiło, zo bychmy widźicy Boha póznali a přez njoho k lubowanju njewidźomnych wěcow storhnjeni byli. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, z cyłym zastupom njebjeskoho wójska pěseń Twojej krasnosći spěwamy bjez kónca prajo: Swjaty...

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 2, 26.) Wot Ducha Swjatoho Symeon zjewjenjo dósta, zo smjerće njewohlada prjedy, hač by widźał Žałbowanoho Knjeza.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Prosymy Će, Knježe, Božo naš, sčiń, zo bychu te swjate potajnosće, kotrež sy nam k zawěsćenju našeje zbóžnosće zawostajił, nas na posrědnistwo swjateje Marije, stajneje knježny, hojiłe jako lěk za časne a wěčne žiwjenjo. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Podawizna wo nastaću hnadownoho městna Rózanta.

Wójnske lěhwo wopušćichu
Frankojo we Wotrowje.
Swjate swjećo zwostajichu
Wyškojo pak we stanje.
Krasna knježna kroči z lěhwa,
Přez Łuh dźe do Rózanta.
Błyšći so kaž słónco cyła
Maćeŕ Boža njebjeska.
Na jelenja w Łuzy łaka
Zemjan Swětlik, křesćijan.
Jeleń stojo měrnje čaka:
Rani joh' knjez ze Sernjan?
Kłók drje leći spěšnje smjertny,
Tola ranić njemóže.
Jasna knježna wšak jón zwjertny,
Wisa kłók we powětře.
Štomy khileja so k zemi,
Strowja swoju kralownu.
Kwětki, ptački z jandźelemi
K jeje česći spěwaju.
Wobrub płašća chce jej košić
Swětlik hnuty bojaznje.
Jěcha spěšnje — jenak wot njej'
Zdaleny pak wostanje.
Před Rózantom doječhawši
Pod lipu wón pozasta.
Swjećo w hałzach wuhladawši
Česć jom' rady zawdawa.
Z drjewa kapałku tu twari —
Pućuja sem wěriwi.
Dóstawaju młodźi stari
Pomoc wšitcy brašniwi.
Khwal a česćuj přec' Mariju
Jako maćeŕ Zbóžnika,
Jako Wótca dźowku swěrnu,
Kiž bě Ducha njewjesta.

su so na kurzu wobdźěliłe, su zawěsće wjele dobroho a wužitnoho namakałe. Njech je jim to zarunanjo za přinjesene wopory. Naš wotpohlad pak bywa, tež naše žony a knježny zdźěłać, štož wšak sebi tež nětčiši čas žada.

Z **Różanta.** Póndźelu wječor zemrě tu po ćežkim ćerpjenju wobsedźeŕ „Herbskeje grychty“ a měšćanosta Jurij Eiselt. Dołhe lěta je zastawał zastojnstwo měšćanosty k powšitkownej spokojnosći. Štwórtk bu swjatočnje na Ralbičanskim kěrchowje, přewodźany wot wulkeje ličby přewodźerjow z blizka a z daloka, pokhowany. R. i. p.

Z **Jitka.** Wutoru dóstachmy powěsć z klóštra Heiligkreuz pola Nisy, zo je syn našeje wjeski, Jurij Domaška, w 35. lěće swojoho žiwjenja wumrěł. Z klóštrskim mjenom rěka wón frater Angelus. Ralbičansku šulu wukhodźiwši je pola burow służił a też šewcowstwo nawuknył. 10. augusta lěta 1924 je wón do klóštra w Heiligkreuz zastupił, hdźež je swojim sobubratram ze šewcowanjom służił. Njech wotpočuje w měrje!

Z pola. W jenej wsy blizko Kulowa dowoli sebi njedawno wobydleŕ dobry žort. Joho susod měješe črjódu hus, kotrež pak najbóle dundachu po wsy, zo bychu sebi picu pytałe. Njedawno přičampachu zasy k susodźicom. Susodźic wuj pak přiwjaza kóždej husycy za šiju cedulku z napismom: „Dopomńće so na hłódne ptački!“

Porjedźeńka. W cyrkwinskich powěsćach z Baćonja je so w čisle 2 „Kat. Posoła“ w čišćeŕni njeluby zmylk stał. Tam ma pod wotrězkom „Zemrěći“ w prěnim rjadku rěkać: 22. febr.: Beno, m. s. Albina Pawoła Rjehorja, žiwnosćerja w Nowym Łuzču, 6 l. 9 m. 22 d.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Bamžowska pósta je z přileżnosće mjezynarodnoho zjězda juristow w Romje nowu zeriju listowych znamkow wudała. Na znamkach su wobrazy, kotrež su z mólbow sławnoho Rafaela we Vatikanskich zalach wzate.

Zańdźenu sobotu, 20. januara wotmě so w Sixtinskej kapali we Vatikanje wosebita Boža mša za njeboh bamža Benedikta XV. Na njej wobdźělichu so wšitcy w Romje přebywacy biskopja a druzy wyšši duchowni, dale też swětni zastupjerjo.

Brazilijanski pósłanc pola Swjatoho Stoła přepoda bamžej swoje wopisma. W přitomnosći mnohich vatikanskich duchownych a zastojnikow přija joho Swjaty Wótc w trónskej zali. Po audijency powitachu joho studenća z Braziliskeje, kotřiž na braziliskim wustawje w Romje na měšnistwo studuja. Na kóncu wopyta pósłanc Pětrowu cyrkej. Při hłownych wrotach joho, kaž před krótkim Lavala, zastupjerjo kapitla postrowichu a wjedźechu joho na to k Najswjećišomu a k rowej swjatoho Pětra.

Prěni raz je Swjaty Wótc dowolił, zo by so Boža mša w podkopkach spody zemje čitała. To sta so w Belgiskej. We hłubinje 700 metrow běchu hórnicy wołtaŕ a křiž ze šmrěkowych hałzow natwarili. Při Božej mši njeswěćachu so swěčki, ale lampki hórnikow. Při Božej służbje wobdźělichu so někotre sta hórnikow. Wjednicy pak k wołtarjej służachu.

Češki minister Šramek, kotryž je katolski měšnik a bamžowski protonotar, měješe před krótkim audijencu pola Swjatoho Wótca. Pozdźišo wopyta wón też kardinala Pacelli. Najskěrje je so wo poćahach Češkosłowakskeje ke katolskej cyrkwi a Vatikanej rěčało, snadź też wo bamžowskej nunciaturje w Prazy, kotraž je hišće njewobsadźena, skónčnje też wo dźěle katolskich zjednoćeństwow w češkim staće, kiž njeje přeco cyle zhromadne, kaž by to być dyrbjało. Wěsće je so dale wo powšitkownym zjězdźe katolikow Češkosłowakskeje jednało, kotryž ma so lětsa wotměć.

Pontiniske tonidła, kotrež Mussolini, nětkle da wotwodźić, běchu hišće před lětom 300 před Khrystusom płódne hona, potom pak so cyła krajina při zemjerženju trochu sadźi a woda wjacy njewotběža, a bu z płódneje krajiny tonidło. 2200 lět su so wšelacy knježićerjo w Italskej prócowali, tonidła wusušić. Mjez prócowarjemi běchu też mnozy bamžojo. Woni su wšelaki wuspěch měli. Tola skónčnje přeco zasy woda dobu. Po čłowjeskich myslach pak budźe wuspěch nětčišich prócowanjow trajacy.

Swjaty Wótc je hižo husto prajił a na to pokazał, kak ważne je jomu nowinaŕstwo. Nětko zasy pósła wjednikej swojeje nowiny „Osservatore Romano“ list, w kotrymž so za dźěło dźakuje, kotrež je nowina za katolsku wěc hižo wukonjała. Dale přeje, zo by nowina dale katolske mysle do swěta njesła a katolske swědomjo wótřiła. Z tutym pismom je Pius XI. cyłe katolske nowinaŕstwo počesćił. Spóznajmy našu winowatosć też napřeco Posłej!

We wólbnym wojowanju wo Saarski kraj su přeco zasy wšelake strony Vatikanej wumjetowałe, zo njeje njestroniski ale zo je za tych abo tamnych. Z přisłušneje strony pak je so wjacy króć wobkručiło, zo so bamž do toho njetyka, za koho chcedźa tam ludźo hłosować. To je jenož należnosć jich wutroby a swědomja.

Němska. Wěsty časopis pisa: „Čas křesćanstwa je dokónčnje nimo . . . Stawa nowy mythos . . . mythos krewje.“ Dale so praji, zo je čas nimo, w kotrymž je židowski Bóh Jehova knježił. Też dogmy, wučby wěry katolskeje cyrkwje, ničo wjacy prajić nimaja. Němskej młodźinje je herbski hrěch njeznaty. Němska młodźina wuznawa hordźe, zo je wona bjez hrěcha a zo móže tohodla bjez Božeje hnady žiwa być. — Tute wuwjedźenja dopokazuja tola jasnišo dyžli što, zo čłowjek jara na sćěhwki herbskoho hrěcha ćerpi.

W poslednim lěće su so w Němskej katolikojo a wosebje katolska młodźina wosebje zahorili za swoju swjatu cyrkej. Wšudźe běchu wulke prócesijóny a manifestacije za katolsku cyrkej. Ženje prjedy pak so tam njeje telko wěriwych wobdźěliło kaž loni. Biskopja też wuznawaja, zo su katolikojo a wosebje młodźina, zwólniwi, wšo, wšo dać za swoju cyrkej. Chcedźa z njej žiwi być a wumrěć.

Italska. We wšelakich nowinach je Mussolini wo zhromadnym dźěle stata a cyrkwje pisał. Tak praji w jenym swojich poslednich nastawkow, zo je přecy tak a było a tak wostanje: Jeli chce so stat do wěcow cyrkwje tykać abo ju samo podtłóčować, potom wón cyle wěsće přehraje. To je fašismus derje spóznał. Tohodla sebi ničo bóle njepřeje, hač dobre zrozemjenjo mjez cyrkwju a knježeŕstwom. Při tym pokaza też na wojowanja Bismarcka. Dale praji, zo by tola njepřihódne było, by-li někajka zhromadźizna biskopow wo kanónach a tankach rěčała. Runje tak njepřihódne pak je, hdyž wjednicy stata wo należnosćach cyrkwje rěča a so do nich měšeja.

Belgiska. Mechelnski kardinal je bamža prosył, zo by dowolił, zo so w modlitwach Božeje mšě mjeno krala hnydom po mjenje biskopa čita. Pius XI. je to dowolił.

Katolska młodźina protestowaše swjatočnje přećiwo wabjenjam njepócćiwosće w zjawnosći, přećiwo njepócćiwym spisam a wobrazam a filmam, přećiwo spytowanjam, kotrež na młodownych łakaja w dźiwadłach, zhromadźiznach, tworniach a kontorach. Katolska młodźina njerozemi, zo k tomu wyšnosće mjelča.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 924.—933. z Radworja: Hańža Šimanowa, Jakub Pólan, Madl. Kurjec, Mikławš Winaŕ, Jan Gliklich (dźěł.), Marja Šeńkowa, Pawoł Bělk, Jakub Hicka, Jan Měšeŕ, Jakub Šiman; 934. z Khasowa: Michał Kubica; 935. z Kamjeneje: Marja Ćórlichowa; 936. z Lutobča: Marja Delankowa; 937. z Baćonja: Heinrich Wilhelm; 938. z Łahowa: Michał Domaška; 939. z Čornec: Marja Domašcyna; 940. z Budyšina: Jurj Wóski; 941. z Mnišońca: Pětr Žur; 942. z Koslowa: Jakub Kórjeńk; 943. z Konjec: Hańža zwud. Čornakowa; 944.—947. z Kukowa: Jurij Branc, Jurij Knop, Marja Šołćina.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1085.: N. N. z R.; 1086.: N. N. z M.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Pawoł Bělk z Radworja 1,50 hr.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 89.—91. z Njebjelčic: faraŕ Michał Mič, Jan Žur, Jurij Žur; 92. z Baćonja: Marja Šimanec; 93.—98. z Radworja: faraŕ Józef Nowak,

wučerka Hańža Welsec, wučer Jurij Kubaš, Michał Domaška, Mikławš Winar, Pawoł Bělk; 99. z Khelna: Michał Khěžka; 100 102. z Bronja: Jurij Měškank, Hańža Gliklichowa, Jan Wencel; 103. z Boranec: Jakub Delan; 104. 105 z Kamjenca: Mikławš Horjeń, dom swj. Jurja; 106. z Budyšina: Hana Šponec; 107. ze Židowa: Jan Rab; 108. z Khróšćic: wučer Pawoł Pjetaš; 109. z Budyšina: Marja Wierabowa; 110. z Drježdžan: Michał Wićaz; 111. z Dohaličky: farar František Ržimek; 112.— 114. z Kukowa: Michał Cyž, Jurij Šołta, Jan Kral.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Něšto dobre ke kurjenju poskića Ći stajnje

cigarowy **Reichardt**

wobstoji z lěta 1866 *Fa. H. Lehmann*

w Budyšinje — jenož při hłownym torhošću (bohata dróha)

Wulki skład wšěch móžnych tkaninow, płatoweje, wołmjaneje a bałmjaneje nadoby - dobre šaty a drasćeńske potrjeby poskića

A. Bokelmann nasl.

w Budyšinje, rózk Kamjentneje dróhi — Žitne wiki

Kožuchi *wšěch družin, bramy, wobšiwki, podšića*

wosebity wubjerk za serbsku drastu poskića

Weidlichec *kožuchowy dom*

w Halštrowje — Telefon Elstra 282

Za Budyšin skład k předawanju pola Hokec (při serbskej cyrkwi)

Visitne kartki

kaž też wšě druhe čišćeńske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeńi

w Budyšinje

Před šuleńsk. wrotami 21

„Kapuziner“

Sławne **Mönchshof-piwa** z Kulmbacha a wšědnje něšto wosebite k jědźi poskićuje

Jan Zydek

Budyšin, Dźiwadłowa hasa

Rěči so serbski! (rózk Kotołskeje)

To dyrbiš widźeć —

kak bohaty skład a rjany wubjerk wšěch družin

črijow a škórnjow za nizke płaćizny

— zawěsće też za tebje te prawe — poskića

Görlitzer Schuhhaus

Bautzen — Reichenstraße 24

Hudźbna jednota „Meja“ w Radworju

wuhotuje **njedźelu 27. jan.** we wjesnej korčmje

spěwny koncert

ze zaječej zhromadźiznu a rejemi.

Na to prosy wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Zastup jeno 30 pj. **Spočatk w 20.**

Špihele, ramy a wobrazy,
mnohosće domjacej nadoby,
pórclin, křiže a swěčniki
tu namkaš we wulkej mnohosći!

Budyšin
Serbska dróha 16

Wilhelm

(„Fuchsbau“) **Lišča jama**

Budyšin — Zadnja Bohata dróha

hosćeńc starosławny dobry — dźens zasy tak, kaž prjedy

Přećelnje Was přeprošuje **H. Goldhorn**

Müller *dobru ec konditarńju*

kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — też na wsy.

z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno

Nic jenož rjane, też wosebje **dobre**

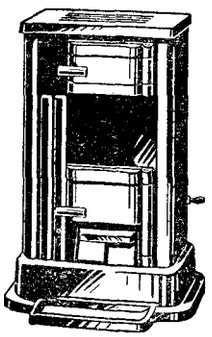

su kachlički **„Baldur“**

W nich so płuny a wodych (cugi) derje wužija. Jara mało přetrjebaja — ale najwjetši wužitk dawaja!

Nad tymi kachlemi **změješ wjesełe!**

Přińdź k nam a wobhladaj sebi naš bohaty skład wšěch družin kachlow wot „Kanonki“ hač k najnowšim kachelskim wutworam.

Železowy dwór

„Baldur“-kachle předawa samlutki: **Jan Miessner**

z lěta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10

Wšě mózne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.

Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Žołte a běłe **wóskowe swěčki**

we wšěch wulkosćach poruča za swjedźeń Swěčk Marije

Glawšec kupny dom w Pančicach

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

5. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 2. februara 1935. | 73. lětnik.

Swěčk Marije

abo wočisćenja najzbóžnišeje knježny.

„Kotrohož sy, knježna, w templu woprowała.“ Swěčk Marije je posledni z hodownych swjedźenjow. Je to jena z najstaršich swjatočnosćow swjateje Marije, a so hižo w 7. stolětu jako druhi najwjetši swjedźeń za do-njebjes-wzaćom swjećeše.

Ważny dźeń! Přetož Jězus wopyta prěni króć templ. Njepřińdźe pak kaž druzy Izraelića, zo by so tu jenož Bohu kłonił jako służownik, ale jako joho Syn, dźědźic, jako knjez do swjatnicy, kotraž bu přez njoho krasniša hač prěni templ. — Tu bu Zbóžnik swětej přizjewjeny. Starc Symeon přińdźe jomu napřeća a před mnohim ludom wozjewi joho tak krasnje, kaž by lěpje nichtó njemohł, jako zbožo swěta, khwału izraelskoho luda a swětło k rozswěćenju pohanow. Jězus je prawe srjedźišćo Cyrkwje a stawiznow swěta: Štóž do njebjes přińdźe, ma so jomu za to dźakować, a štóž zahinje, je zatamany, dokelž joho njepřipózna. Haj, před Khrystom so puć človjestwa dźěli: jeni joho lubuja a njesu za nim swój kříž, druzy joho hidźa a rejuja do wěčneje žałosće. — Zbóžnik bu w templu předstajeny (woprowany). Z předstajenjom připóznawaše so Bože prawo nad židowskim ludom a joho dźěćimi. Bóh dźě dawa potomnikow. A prěni hólčk swójby měješe jako měšnik Bohu służić. Wot teje służby wukupištaj Jězusa Józef a Marija za 5 sekelow (13 hriwnow), hačkuli to njetrjebaštaj, to pak sčiništaj, zo byštaj pohoršk njedawałoj. Měšnik Bože dźěćo z modtlitwami k Bohu pozběže a je staršimaj wróći. Tak krasnoho woprowanja w templu prjedy ani potom ženje było njeje!

40 dnjow po Božim narodźe poda so najčisćiša mać do Jeruzalema, zo bychu ju měšnicy „wočisćili“, dokelž židowske maćerje tak dołho jako „njećiste“ do templa stupić njesměd̄źachu. To sta so při Rjanych (Nikanorowych) wrotach; potom woteda pjenjezy za dwě tujawcy jako wopor do křińki w žonjacym dworje templa a wobdźěli so na (rańšim) woporje.

Za Mariju a Jězusa so Mójzesowe postajenja njehodźachu, tola poniżnje so po nich měještaj. Hdy by też naša podwolnosć tajka była!

Na tónle puć a podawk dopomina nas swjećenjo swěčkow a wobkhad z nimi. Swjećmy dźeń z podobnej radosću kaž Symeon a Hana!

Do kemši swjeća so swěčki. K służbje Božej su wubrane. Na wołtarju budźa so swěćić — a tuž je Cyrkej swjeći kaž wšitko, štož ma Bohu służić, kaž dźěn swjeći też swojich měšnikow.

Wóskowe su te swěčki, late z ryzy wóska. Njekaženy, čisty Boži dar — Wjeršnoho hódny.

A zwotkel tón wósk? Wopor to najněžnišich dźěćatkow Božeje přirody — dawk kwětkow a pčołow“ — knježniskich pčołkow.

Hlej, zyma je popušćiła, lód roztał, lód so łama, rěki a rěčki rozputane, rozwjazane pluskotaja. Zemja je womjakła. Cuni nalětni wětřičk ... Zakuzłane kralowske dźowki wotućeja. Kaž z družkami zaroji so kóždy brjóžk. A wokoło nich wšo šwórći a bórći. Mjetele hraja — pčołki so saja. Z kwětkami so wokošeja. A słódkosć w tym je njemała, zo domoj přišedši z mjedom pjelnja statok. A z toho mjedu pokhadźa też prawy ryzy wósk, kajkiž Cyrkej žada za swěčki. A dokelž z kwětkow, z kćenjow krewje wukhadźa, wonja też dobry čisty wósk.

Kwětkow wóń a pčołkow sprócna dłóń stej swěčku stworiłoj. Što drje by so lěpje hodźało za wopor Boži, hač wóskowa swěca — dawk žiweje a nježiveje stwórby, dawk rostlin a zwěrjatkow?

A na Swěčk Marije saja so z wołtarja dele do wšoho ludu kaž Bože hwězdki te swjećene swěčki. Cyły dom Boži kaž morjo hwězdow. Njebjesa su mohł rjec kemši přišłe. —

Swěčka so mi swěćeše při dupje. —

Swěčka so mi swěćeše w rucy, hdyž stupach prěni króć k blidu Božomu. —

Swěčka budźe — da-li Bóh — so swěćić, hdyž budźe hašeć swětło mojoho žiwjenja.“

A swěčka budźe so za mnje swěćić po smjerći.

Rozhlad w sweće.

30. januar 1935

je so wšudźe jednorje ale zdobnje woswjećił. W městach wupyšichu kněže z mnohimi khorhowjemi. W cyrkwjach wotměchu so Bože służby a prošachu wo Bože žohnowanjo za dźěło a skutkowanjo našoho wjednika Adolfa Hitlera. Wulke hamtske swjatočnosće njeběchu. Za to pak je zymski pomocny skutk 23 milijónow hriwnow na potrěbnych ludźi rozdźělić dał. Tak je so druhe lětne wopomnjeco jako wulkotny woporny dźeń wopokazało.

Naš wjednik Adolf Hitler je němski lud namołwjał z raznymi słowami: Hdyž 30. januara 1933 wot němskoho luda k přewjedźenju prěnjoho dźěłowoho programa 4 lěta časa žadach, stej so hižo w połojcy tutoho časa wjacy hač dwě třećinje lubjenjow dopjelniłoj. Žane demokratiske knježeństwo swěta njemóže so tohodla z wjetšim dowěrjenjom hłosej swojoho luda podćisnyć hač nacionalsocialistiske knježeństwo Němskeje! Wulke manifestacije dźensa njedźeržimy, dokelž wo muža žarujemy, kiž mi a nacionalsocialistiskomu hibanju wjednistwo Němskeje přepoda. Najwjetši swjedźeń tutoho lěta ma być dźeń nawróta posaarskich Němcow.

Němscy naměstnicy.

Nowy zakoń rjaduje stojnišćo němskich naměstnikow (bohotow). Kóždy naměstnik je we swojim hamtskim wokrjesu stajny zastupjeŕ němskoho knježeństwa. Němscy ministrojo maja němskim bohotam wšelake pokiwy dawać. Po namjeće němskich bohotow pomjenuje a pušća němski kancler sobustawy krajnoho knježeństwa. W Pruskej wukonja němski kancler sam prawa němskoho bohota abo, hdyž je zadźewany, přepoda prawa druhim městnosćam. Wobhnadźeńske prawo přisłuša němskomu kanclerej.

„Zeleny tydźeń“ w Berlinje

je so zańdźenu sobotu swjatočnje wotewrił. Přitomnych bě na 1000 čestnych hosći ze wšěch polow zjawnoho žiwjenja. Delegacije běchu póslałe Francózska, Šwedska a Norwegska, Pólska a Madźarska.

Wyšši měšćanosta Dr. Sahm měješe powitansku rěč. „Zeleny tydźeń“ njech natwari kruty móst mjez městom a wsu. Ministerski president Göring dźeržeše swjedźeńsku rěč. Też minister Darré poréča. Nacionalsocialistiska agrarna politika měri so na cyłk němskoho luda. Měšćenjo dyrbja pytnyć a wustajeńca ma jim to dopokazać, kak jich dóńt tola z burstwom zwisuje. Wupłódźeńska bitwa, kiž so nětko wšudźe wokoło nas bije, je nastroj a rukowanjo politiki měra a swobody.

Při jěchańskich předwjedźenjach „Zelenoho tydźenja“ znjezboži smjertnje najlěpši němski jěchański wubědźowaŕ, SS.-wjednik Axel Holst, kiž je husto dosć na internacionalnych turněrach Němsku wuspěšnje zastupował.

Němski hospodarski minister Dr. Schmitt

je dla khabłateje strowoty wróćo stupił a knjeza kanclera prosył, zo by joho ze służby pušćił. To je so stało. Wjednik Dr. Schmittej za niesebične a woporniwe dźěło swój wutrobny dźak wupraji. Presidentej němskeje banki, Dr. Schachtej, je so poručiło, němske hospodarske ministerstwo a pruske ministerstwo za hospodarstwo a dźěło dale wjesć.

Ministerski president Göring

je někotre dny w Pólskej přebywał. Tam je so na wulkej hońtwje wobdźělił, kiž statny pólski president wuhotowa. Też zwonkownoho ministra Becka je wopytał.

Prózdniny w němskich šulach.

Šulske prózdniny su so znowa zrjadowałe. Započatk a kónc šulskoho lěta budźetej kaž dotal w naléću. Hłowne prózdniny w léće budźa 40 dnjow trać. W tutym času ma so też ćělne a zmyslenjowe kubłanjo wučerjow a wućerkow stać. Pola nas dyrbja léćne prózdniny wot 8. julija hač do 17. augusta trać. Hodowne prózdniny so započnu 23. dec. a skónča z 6. januarom. Za swjatkowne a nazymske prózdniny zbywa hišće 12 dnjow. Na wosebite potrjeby našich burskich krajinow je so dźiwało. To nastupa pola nas neplace prózdniny, dokelž so tehdom naše dźěći najbóle sobu zapřahnu. Tohodla móža so léćne a nazymske prózdniny we wjesnych šulach hinak rozdźělić.

Suknička čornoho krala.

Cyle snadny podawk pohnu dźěćowsku wutrobu Theodora a Romany k wulkotnomu skutkej lubosće k bližšomu; k lubosći, kotraž sahaše wot domizny hač do dalokich krajow pohanskich.

Nan běše wumělski rězbaŕ. Wón bě sebi hišće zakhował ze swojich młodych lět rjany Boži narod z pisanymi postawami. Za tute běše joho žona našiła rjanu pisanu drasćičku z frinkotatym wobšićom. Nad tutym Božim narodom měještaj dźěšći swoje wosebite wjeselo. Kóždy dźeń, wot 24. decembra hač do 2. februara, modlachu so tam před nim wšitcy wšědny paćeŕ.

Hdyž bě Romana dźewjeć lět dócpěła, běše drasćička swjateje Marije a čornoho krala khětro dodźeržana. Mać přinjese někotre zbytki sukna a poruči dźěšćomaj, zo byštej jej pomhałoj zhotowić tute drasćički. Mać šiješe za swjatu Mariju, Romana pak dyrbješe šić za čornoho krala, a Theodor měješe lěpić złote wobruby.

Při tym hóršeše so Romana a ćisny dźěło wot so: „Ně, maći, tu ćerwjenu suknju móžeš ty šić, daj mi tu módru!“

„To je přećežke za tebje“, mać kruće wotrěča.

Romana nochcyše pak so podwolić, ale mórkotaše: „Dyrbju ja runje za toho čornucha šić? Hdy by radšo Melchior abo Balthasar był!“

Mać pohlada z wótrym wóčkom na nju: „Tak, tak! Potajkim tutoho čornucha ty za ničo nimaš! Ty sy hišće jara mało wo Jězusdźěćatku nawuknyła, kotrež wočakuje při swojim žłobiku bjez rozdźěla kralow a khudych pastyrjow, čornych a bělych, njeprašejo so za hódnotu a dostojnosću, ale jeničcy za lubosću, kotraž wopytowarjow k njomu wjedźe.“

Tu so Romana začeŕwjeni, šiješe mjelčo čornuškej sukničku. Theodor nalěpi pak złote wobruby. Potom zwoblekaštaj wobaj z wěstej česćownosću małoho čornoho krala. Mać wuži pak tutón mały podawk a powědaše dźěšćomaj něšto wo dalokich krajach a ludźoch, wo krajach, hdźež nimaja hody hišće „Božoho narodka“, dokelž njeznaja tam hišće Jězusa. Potom wobroći so k Romanje: „Wjele zahoritych muži dźe kóždolětnje won do dalokich krajow, čornym, ćeŕwjenym a žołtym; runje tych woni pytaja, kotrychž ty zacpěwaš, zo bychu też jich duše dobyli za Boha.“

Tu padny Romana maćeri wokoło šije: „Budź zasy dobra, maći, njejsym to po prawom tak złě měniła.“

Mnoho woprowaše Romana wot nětka za pohanske dźěći. Mać běše jej kupiła jako dopomnjeńku na tutón podawk małoho čornuška. Tam hromadźeše Romana kóždy pjenježk za tutych wbohich pohanow; čitaše też pilnje misijónske časopisy a modleše so wšědnje za pohanow.

Hdyž bě Romana šulu wukhodźiła, roznošowaše wšelake misijónske časopisy. Husto dyrbješe też při tym njelube nazhonjenja činić, zo jenož ludźi khodźo přesćěha a sama pak z toho warbu ćehnje.

Romana druhdy při tajkim skřiwdźenju zblědny. Móže dha to móžno być, zo sebi ludźo mysla, zo to woprawdźe zapłaćene dóstanu, štož činju jenož za njebjesku mzdu?

Ale Romana běše česćowaŕka wutroby Jězusoweje a tohodla bě też dorozemiła, zo stoji we służbje swojoho naj-

Wuwićo kapitalowych wikow.

Dr. Schacht je póndźelu w Mnichowje na zhromadźiznje bajeŕskoho hospodarstwa rěčał. We swojej rěči wón praji, zo nochce jenož prawe zrozemjenjo za hospodarsko-politiske nadawki němskoho knježeŕstwa zbudźić, ale chce tež wšitkich wo tym přeswědčić, zo cyłe hospodarstwo při tutych nadawkach sobu dźěła. Dale poda wón přehlad wo němskej hospodarskej a financnej politicy, rozjasni najwažniše prašenja wukrajnoho wikowarstwa a devisowoho hospodarstwa, wobstaranjo dźěła a zastaranjo ze surowiznami. Naše kapitalowe wiki so po směrach knježeŕstwa dale zwěsća a skruća.

Dźěłowa służba

přistaja wot 1. apryla t. l. dobrowólnikow, kiž běchu 1. jan. 20 lět stari a njeběchu hišće starši hač 25 lět. Přistajenjo stanje so na 6 měsacow. Wot 1. oktobra so dobrowólnicy potom přecy na jene cyłe lěto přistajeja.

Posaarska w němskim sejmje.

Po ličbje hłosow, kiž so 13. januara w Posaarskej woteda, 8 zapósłancow do němskoho sejma zastupi. Jich mjena resp. wosoby postaji němski kancler sam po namjeće němskoho komisara za nawrót Posaarskeje. Zakoń wo nakhwilnym zarjadowanju w tamnišej krajinje je so hižo wudał.

Francózska—Jendźelska.

Z jendźelskich kruhow zhonimy, zo su francózsko-jendźelske jednanja k prawomu zrozemjenju dowjedłe, kiž Francózskej wěstosć zawěsćeja a Jendźelskej přeco dopjelnjeja, zo Němska runoprawosć dóstanje. Tukhwilu su tute dojednanja hišće tajne.

Napjatosć w Madźarskej.

Wjednik strony njewotwisnych małych ratarjow, z Eckhard, je srjedu ministerskomu presidentej Gömbösej list pósłał. Tam piše, zo swoje zastupjeŕstwo pola Zwjazka ludow złoži. Z tutoho lista zhonimy, zo stej so knježeŕstwowa strona a strona małych ratarjow rozdwojiłoj. Z tym je so nutŕkowna politika w Madźarskej přiwótŕiła.

Zrěčenjo rańšich statow

je po jenej šwedskej nowinje wutwor francózsko-ruskoho zwjazka. Zrěčenjo so měri na wosamoćenjo nětčišeje Němskeje. Ani Pólska, ani Němska njemóžetej tajkomu zrěčenju přistupić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W tachantskej cyrkwi wudźěli zańdźenu njedźelu najdostojniši knjez biskop Pětr Legge měšnisku swjećiznu kk. diakonomaj dr. Pawołej Hórnikej z Horn. Kiny a N. Zimmermannej z Triera. Zdobom buchu tŕo wučomcy měšniskoho seminara w Smochćicach a to knježa Andersch, Quecke a Hipp na subdiakonow wuswjećeni. Wjele wěriwych bě so k tutej swjatočnosći zešło. Ze wšej skedźbliwosću a pobožnosću sćěhowachu wšitcy swjaty skutk. Na kóncu wobroći so najdostojniši konsekrator na nowowuswjećenych z wutrobnej narěču jich namołwjejo, zo bychu so stajnje jako swěrni służownikojo Boha Knjeza wopokazali. — Nowoměšnik knjez dr. Hórnik změje jutře njedźelu dopołdnja w 9 hodź. swoju primicu w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje.

Z Dźěchorjec. Zašłu njedźelu zemrě w Dźěchorjecach Hana zwud. Rječcyna w žohnowanej starobje 90. lěta swojoho žiwjenja. Srjedu popołdniu, hdyž lodowy wětřik zakhadźeše, bu njeboćička do Budyšina na Mikławšk přewjezena a z bohatym přewodnistwom pokhowana. Knjez kapłan Cyž wěnowaše najstaršej Serbowcy wosady a swěrnej kemšerjcy tróštapołne słowa a staji prašenjo, hač tež naš dorost stajnje telko woporow za křesćanske žiwjenjo přinjese kaž njeboh Rječkec wowka. Mužski kwartet zanjese při rowje spěw „So wutrobnje styšće“ w serbskej a „Kak woni měrnje spja“ w němskej rěči. Njeboćička běše rodź. Riedlec z Dźěchorjec a wot lěta 1906 wudowa. R. i. p.

Z Khrósćic. Pućowanske zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 6. februara, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu, a 1/2 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Pančic. Dobrowólna wobora w Marijinej Hwězdźe woswjeći zańdźenu njedźelu swój 66. załoženski swjedźeń Hosći bě so kopata žurla našła. Z dopokazom, zo seb·

---

wutrobnišoho přeća, hdyž dźěła tu w najwjetšim poniženju za hišće wulki pohanski swět.

Jeje bratr Theodor běše sebi wuzwolił misijónske powołanjo, při čimž požortowa, zo je po prawom wina nad tym jenož Romana, dokelž njechaše tehdom šić čornuchej joho čerwjenu sukničku.

Husto pisaše jej wo tutym małym podawku w staršiskim domje, kak tutón joho dopomina na tamny čas, hdźež chcyše zacpěć čornucha. Při tym zdobom Romanu zahorješe ze słowami: O lubša sotra, kak mnohim pohanam sy přez swoje njeličene kročele khěžku wot khěžki k wjele rjeńšej drasće dopomhała, k njebjeskej drasće swjatosćaceje hnady! Kak mnohich po duši nahich sy ty zwoblekała!

Tak je tamny snadny podawk wjedł k wulkim skutkam sebjezapŕěća a lubosće k bližšomu.

Prawa wotmołwa.

Kejžor Józef II. awstriski běše wšak cyle dobry knježićeŕ, ale husto dosć běše so jomu też w mnohim złě poradźiło. We wulkim běše mały a w małym wulki, tak prajachu stajnje wo nim, a bramborski kral Bjedrich II. mjenowaše joho samo žortniwje „bratra Sakristana“. Skoro přez človjeske mocy dźěłaše kejžor Józef dźeń jako dźeń; wšitko chcyše sam wjesć, wšo wědźeć, wšo k zjawnomu wužitkej wutrjebać a zasy wšo zlutniwje hromadźe dźeržeć. A mjez tym, zo sebi mnozy překlepani spekulantojo na klóštrskich kubłach milijóny wědźachu zasłužić, liče se kejžor, kak wjele by so hodźało nalutować, hdyž by při Božich służbach na drasće, woruchu a wosebje swěčkami so bóle lutowało. Junu wuda krutu zakaznju přihrožejo zdobom krute khostanjo. Zlutniwosće dla postaji, zo njesmě so na wołtarju ženje wjacy swěčkow swěćić hač šěsć, też nic na najwjetšich swjatych dnjach.

Hody 1783 so přibližichu; wulka Boža mša w Božej nocy dyrbješe so wotměć w cyrkwi „Marije naroda“ we Winje. Tam skutkowaše tehdom propst Parhamer, něhdyši jezuita, (jezuitski rjad bě tehdom zběhnjeny a tohodla dyrbjachu joho přisłušnikojo farske městna sobu zastarać) na duchu bohaty, njebojazny a pobožny muž, kotrohož sebi we Winje wysoko ważachu.

Joho cyrkej běše přepjelnjena hač na poslednje městno. Dźesać mjeńšinow do 12 hodź. přińdźe zwónk z kapale a zaswěćeše swěčki: tři, štyri, pjeć, šěsć — kaž bě „zakoń“. Ale zwónk zaswěćeše dale; swěčku po swěcy a bórzy stoješe wołtaŕ we błyšću njeličomnych swěčkow.

A wšitke wutroby prajichu sebi při tutym wobkuzłacym hodownym błyšću: „Tute swětło je so dźensa nad nami wulinyło, dokelž je so nam narodźił Kral swěta.“

A propst Parhamer přistupi k wołtarjej a swjećeše pobožnje wopor Božeje mšě k česći nowonarodźenoho Krala wšěch kralow, a wšitcy pobožni radowachu so z nim.

A tola nic wšitcy.

Někotři bojazliwcy běchu też přitomni; chcychu wězo też dobri křesćenjo być, ale na žadyn pad wjacy, hač to zakoń dowoleše. Tutym bě wězo khětro wuzko a horco wokoło wutroby, hdyž tutu mnohosć swěčkow wuhladachu.

wobydleŕstwo dźěło wobory waži, kiž za bliššoho a zjawnosć dźěła a přez swjedźeń nadobyte srědki k wudospołnjenju swojich narjadow a druhich wěcow nałožuje. Nětčiši hejtman wobory, knjez kowarski mištr Pawoł Hawš, witaše hosći a towaršow, a skónči swoje słowa z trojim „Zdar“ na wjednika, nawróćenu Posaarsku a wótčinu. Potom předstaji so wjeselohra „Börsenfieber“ abo „Jomu so wo Jisy dźije“. Jara žortna hra, połna pryzlow a připadow, zo so připosłucharjo smjeća zdźeržeć njemóžachu, samo škrěčachu. Kóždy hrajeŕ so prócowaše, po swojich mocach najlěpše poskićeć. Tohodla so hra derje poradźi, wosebje bě hłowna róla w dobrych rukach. Po předstajenju so wosebje młodźina na wjesołej rejcy wobdźěli.

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 8. febr., popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Pěskec. Njedawno bě so jena pižmowa šćurka do Šwejdźic statoka zaběžała a to přez wentok do kuchiny. Tam sebi daše warjene běrny derje słodźeć. Hdyž ropot wusłyša, ćekny, ale přińdźe nazajtra zasy. Mjez tym běchu sebi Šwejdźic drjewjane pasle wudźěłali a sušeny połć do nich położili. A tón našu šćurku do pasli wabješe, hdźež so popadny a do přihotowanoho měcha skoči, w kotrymž ju zarazychu. Jednaše so wo sylny eksemplar. Možno, zo je w prjedawšim młynskim haće, nětko zamjetanym, swoje sydlišćo měła.

Z Ralbic. Před skónčenjom zańdźenoho lěta stajichmy sebi w kole křesćanskich maćerjow našeje wosady prašenjo: Što budźemy w nowym lěće činić, zo bychmy derje nałožili wšitkón přichodny čas k zbožu našeje wosady. Rozsudźichmy so, zo wotdźeržimy kurzus k wukubłanju za wothladanjo khorych. Na swjedźenju swj. Hańže z nim započachmy. Popołdnju mějachmy kóždy raz krótki nyšpor ze sakramentalnym požohnowanjom. Potom podachmy so na faru, hdźež nam wosadny knjez farař rumnosć k tutomu dobromu předewzaću přewostaji. Knjez prezes towarstwa křesćanskich maćerjow zahaji kurzus a pokaza we swojich słowach na zaměr tutoho skutka. Knjeni předstojićeŕka powita wutrobnje knježnu Bokišec, kotraž je nam wot loňšoho lěta hišće derje znata. Tuž bě to wšitkim wjesołe zasowidźenjo. Nětko dachmy so do dźěła. Knježna Bokišec rozemješe derje, nam wšelakore powučenja podać za wothladanjo khorych. Štyri razy so w běhu tutoho tydźenja zeńdźechmy a so zwučowachmy theoretiscy a praktiscy. Wšitkim je so derje spodobało. Byrnjež wjedźićeŕka kurza nježenjena była, rozemi wona derje so z maćerjemi rozmołwjeć. Z knježnami je wona dobra knježna a we srjedźiznje maćerjow jeje wutroba ćepje kaž maćeŕna. Tuž móžeše jej tež kóžda mać swoje swójbne należnosće dowěrić. Při poslednim wopyće kurza so knjez farař knježnje Bokišec za jeje wopory podźakowa, tež wšitkim, kiž so na nim wobdźělichu. Bóh luby Knjez pak njech zapłaći knjezej fararjej, zo nas přija do swojoho domu, tohorunja tež fararjec hospozy a jeje pomocnicy za wšě přihoty. Z hnujacym rozžohnowanjom knježna Bokišec kurzus skónči. Naša domjacnosć nětko zasy we zwučenych kolijach běži. A hdyž nas zasy powołaja k spomožnomu skutkej, njekomdźmy so, ale wobdźělmy so rady a połnoličbnje!

— Dźiwajo na wustawki za Marijansku kongregaciju wotmě so 25., 26. a 27. wulkoho rózka pobožnosć z Božej mšu a z předowanjom k počesćenju druheje patronki kongregacije, swj. Hańže. Wysokodostojny knjez kapłan přečita swjate sćenjo wo dźesaćich knježnach a nam rozjasni, kak mějachu mudre knježny swoje lampy hotowe, hdyž so njebjeski nawoženja přibliži. K dopjelnjenju swojich wšědnych a přeznaturskich winowatosćow človjek swětło trjeba. Tohodla nam wysokodostojny knjez při swojim prěnim předowanju swěcu swjateje wěry rozjasni, zo bychmy z njej zbrónjeni wšitkim strachom młodosće wućekłe, a namołwješe nas khutnje, často přistupić k blidu Božomu. W předowanju druhoho dnja nas k swjatej čistoće namołwješe a nam najčisćišu knježnu, swjatu Mariju, jako přikład předstaji. Swětło swjateje wěry nas k tutomu najrjeńšomu počinkej młodosće dowjedźe. Zańdźena njedźela běše potom třeći dźeń našoho dušinoho wokrewjenja. Na dopołdnišich Božich służbach přistupichmy zhromadnje k blidu Božomu. Na předowanju so nam wo lubosći k bližšomu rěčeše. Cyłe naše žiwjenjo dyrbi być lubosć k Bohu a k bližšomu. Pilnosć, dźěławosć, wutrajnosć a sćerpnosć su debjeńki kóždeje čisteje a mudreje knježny. Pilnje chcemy dźěłać kaž swj. Marija w Nazareće. Wutrajnosć we wšěm dobrym a sćerpnosć při woporach njech nas přewodźa hač do rowa. Njech nětko Boža hnada dale skutkuje k zbožu cyłeje wosady

---

Jedyn bě přitomny, kiž njemóžeše so zdźeržeć, ale wobskorži Parhamera pola najhóršoho njepřećela cyrkwje, ministra Kainitcy, a tutón wozjewi to dale kejžorej.

Kejžor nochcyše pak na swjedźenju hodow měć zwady a rozkory. Měnješe tohodla: „Parhamer přińdźe k nowomu lětu zbožo přeć, potom joho na to dopomnju.“

Rozhorjenosć pak bu hišće wjetša, jako bě wołtař na dopołdnišich kemšach runje tak wobswětleny kaž w nocy, a mnozy joho přećelojo bojachu so wo njoho, hdyž so kejžor na njoho roznjemdri.

Parhamer njewotmołwi ničo na to.

K Jězusdźěćatkej pak praji: „Jenož tebi k česći a k lubosći sym to činił, nic pak kejžorej k mjerzanju, to ty wěš. Moju lubosć k tebi njedam sebi wot nikoho předpisować.“

Nowe lěto so přibliži, wšitcy čakachu w sali dwórskoho hrodu. Kóždy pohladny na Parhamera; dokelž bojachu so kejžorowoho hněwa. Pomałku běchu so wšitcy wot njoho zdalili, tak zo stoješe tam sam. Bojachu so, zo móže snadź kejžorowe njewjedro do bokow bić.

Wyšši dwórski maršal da znamjo, zo so joho majestosć bliži; durje so wočinichu a kejžor zastupi ze swojim přewodom.

Najstarši duchowny města Wina wupraji w mjenje wšitkich nowolětne zbožopřeća. Kejžor podźakowa so z krótka a kročeše přez zalu, zo by z kóždym słowčko poŕěčał.

Nětko stoješe před Parhamerom, kotrohož wosobinscy znaješe.

„Parhamer“, dźeše cyle měrnje, „što dyrbju wot was słyšeć? Sće přez 50 swěčkow wuswěćił na jenej Božej mši.“

„Waša kejžerska majestosć, běše wšak to na swjatym dnju hodow“, dźeše Parhamer we swojim dobroćiwym, měrnym wašnju.

„Na swjedźenju hodow, haj, ale njeznajeće dha wy zakonje?“

Tu dźeše Parhamer měrnje a lubosćiwje: „Jako so waša kejžorska majestosć narodźi, wjeseleše so město Win tak jara, zo so cyłe město płomjenješe; žana haska, haj žadyn kućik njezwosta ćmowy, a tež ći najkhudši njejsu na swěcy lutowali. A na dwórskim hrodźe samym swěćachu so tysacy a tysacy swěčkow. Čohodla njesmě so nětko wjacy hač šěsć swěćić na narodnym dnju Krala wšěch kralow, našoho Zbóžnika?“

W zali knježeše smjertna ćišina, mjez tym zo Parhamer měrnje a njebojaznje rěčeše.

A kejžor Józef?

Tutón hladaše smějo na Parhamera, poskići jomu ruku prajo: „To wšak je naš pater Parhamer!“

Z tym skónči so cyły strašny podawk. A jeli so to tomu abo tamnomu cyrkwi njepřećelscy zmyslenomu spodobało njeje, tak to jomu ničo zeškodźało njeje. Parhamer dźěše zwjeseleny nad derje poradźenej wotmołwu domoj, a w joho cyrkwi nječinješe jomu nichtón předpisma wjacy, kak wjele dyrbi swěčkow swěćić.

Jako so zasy do swojeje cyrkwje wróći, poklakny so před žłobikom a dźakowaše so Jězusdźěćatkej za dobry wuspěch skoro strašneje wěcy. „Sy jenož cyle małe dźěćatko“, tak modleše so k Jězuskej, „ale je wěrno, zo su njebjesa a wšitcy kralojo, kejžorojo a wjerchojo tu na zemi tebi poddaći; khwaleny a česćeny budź do wšeje wěčnosće!“

m. a.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac februar:

Katolski akcijón.

I.

Hdyž wichor cychnuje, dyrbja wšě hałzy a hałžki štoma žiwe być. Suche hałzy so wotłamaja. — Cyrkej Khrystusowa bě něhdy žonopowe zornjatko. Dźensa je wona sylny štom. Ale mócny wichor přez nju šumi. Wšo so hiba. Suche hałzy so łamaja.

Křesćano! Hibaš so ty? Abo sy sucha hałza? Budź žiwa hałza! Hladaj, zo wostanješ w krutym zwisku ze swojim měšnikom, ze swojej wosadu, ze swojej swjatej cyrkwju!

II.

Hdyž wobrónjeny njepřećel je přićahnył před twjerdźiznu a ju nadběhuje, dyrbja wšitcy stawać ze spara a so wobrónić. Wojować a škitać.

Cyrkej Khrystusowa je kaž swjate město na horje. Kaž twjerdźizna wěry a wěrnosće. Zełžany njepřećel njewěry a bjezbóžnosće stawa přećiwo njej. Křesćano, sy wotućił? Dobre ranjo! Stawaj! A nětko do dźěła! Do boja za wěru a wěrnosć! Za cyrkej a Khrystusa!

III.

Hdyž je wójna horca, hdyž je bitwa strašna, dyrbi też reserva won! Dyrbi wšo so hibać a so přahać. Wšo so zestupać a słuchać na officěrow! Jich rozkazy rěka do skutka stajić. Wšě mocy napinać. Štóž njeposkha abo kiž cofa, je přeradnik. Wšo ma aktivne być. Kak wohidny to wobraz, hdyž widźiš bojazliwca so za kachlemi khować.

Swjata cyrkej wojuje přećiwo njewěrje a bjezbóžnosći. Kotry firmowany křesćan, wuzwoleny wojować Boži, chcył čěkać a kaž přismoleny doma sedźeć?

Křesćano! Słyš bamža a biskopow! Dźi k měšnikej! Tam zhoniš, što maš činić! Pomhaj jomu! Abo měniš, zo dźensa dosaha, swoje zwučene paćerje wuspěwać a potom sy hotowy ze swojimi winowatosćemi křesćana? Ně! Dóstawaj husto swjate sakramenty a potom dźi won. Skutkuj z mocami Božeje hnady. Škituj swjatu cyrkej. Wojuj za nju!

IV.

Hlej, kak žiwy je wobraz dźensišoho swj. sćenja! Wulki wichor nasta na morju. Howri a cychnuje. Cyłe morjo so wari. Mócne zmohi so zběhuja. Kopja so. Jena druhu spóžera. Čołmik je w straše. Čumpa a kiwka surowje. Zahuba jomu hrozy. — Njeje na morju swěta dźens też wichor? Wšo so čumpa. A kelko je so hižo pozhubiło a zahrjebało w mórskich žołmach swěta? A kak strašne a zahubne zmohi so zběhuja na morju swěta a nadběhuja čołmik Pětrowy, katolsku cyrkej: Njewěra a bjezbóžnosć! Spočatk tohole lěta smy na to spominali.

Křesćano! Njeboj so wichora na morju! Wšak sy w čołmiku swjatoho Pětra! Wšak je Khrystus we nim! Jomu so kruće dowěř! Njech wón po zdaću dřema! Twoja dowěra ći pomha. Ale to ći praju: Hibać so dyrbiš. Wojować dyrbiš zmužnje přećiwo zmoham. Wjednikam čołmika swjateje cyrkwje pomhaj zebjerać wšě łódźne płachty, zo wichor njeby do nich zajěł. Zo njepřećel njeby k mocy přišoł. A pomhaj wučerać wšu mórsku wodu swěta! Zo njeby naš čołmik so zatepił w njewěrje našoho časa.

Křesćano! Khrystus liči z twojej mócnej pomocu! Ty směš być japoštoł. Ty směš pomhać wukhować čołmik swjatoho Pětra. Pětr rozkazuje, ale ty směš być jedyn z tamnych japoštołow Khrystusowych. Kajka to česć! Kajke to zamołwjenjo, hdyž so zapowědźiš najebać swojich wot Boha dóstatych mocow!

Křesćano! Budź japoštoł skutka! Přetož katolski akcijón, katolski skutk je hesło Swjatoho Wótca, kiž dźensa wjedźe čołmik swj. Pětra přez wichorojte morjo swěta.

Staraj so a pomhaj, zo by so poradźił katolski akcijón.

Ale kaž wšo druhe budźe też to jenož mózno z Božej pomocu a hnadu. A tu dyrbimy sebi wuprosyć. Tuž budź japoštoł modlenja!

Křesćano! Twoje dobre měnjenjo při wšěm twojim dźěle a woporje budź přez tónle měsac: **Katolski akcijón!**

ja.

Wysokodostojnymaj knjezomaj a wšitkim hospodarjam a hospozam pak „Zapłać Bóh luby Knjez“ za podpjeranjo tutych nabožnych dnjow!

Z Wotrowa. Tudomna hólčina a holčina přeżiwi zańdźenu njedźelu radostnu a swjatočnu hodźinku. Wosadny duchowny woswjeći jimaj khorhojčcy jako zwonkowne znamjo jeju zhromadnosće. Po nyšporje zestupaštej so ze swojimaj khorhojčkomaj před kehelkami. Najprjedy wuspěwachu dźěći zhromadnje kěrluš k česći maćerje Božeje: „Witaj morja hwězda“. Potom rozłoži jim knjez faraŕ znamjenja, do khorhojčkow wušite. Hólčina ma prěnjej pismikaj po grekskim pisanoho słowa Khrystus, kaž so tele Jězusowe znamjo namaka hižo w prěnich lětstotkach křesćanstwa, wosebje w katakombach. Na holčinej khorhojčcy je křiž, też Khrystusowe znamjo. Tak dyrbi być bóžski Wumožnik a Zbóžnik wobsah a wottyknjeny kónc jich žiwjenja hižo wot młoduškich lět hač do smjerće. Joho wučba ma je wjesć, joho bóžska móc je sylnić. K njomu dyrbja, njebojo so strachow, njedźiwajcy na swětny wužitk, stać swěrnje kaž mać Boža, kotrejež znamjo — wulke *M* — debi khorhojčku holčiny; kaž swjata Cecilija, kotrejež mjeno je wušite do tejesameje khorhojčki. Mać Boža chce ze swojej zastupnej próstwu je přewodźeć přez žiwjenjo, Jězusej poswjećene, swjata Cecilija jim pokazać, zo je mózno też za młodostnoho człowjeka, Jězusej służić. Štóž k Jězusej so dźerži, tón so duchownje najlěpje wukubłuje; tón rosće a zrawi k tej duchownej dospołnosći, zo njebjeski Wótc joho jónu přewozmje do swojich njebjeskich bydlenjow, kaž hospodaŕ žita, hdyž so žołća kaž złoto, wozy do swojeje bróžnje. Na to maju je dopominać žołte kłosy, też do khorhojčki wušite. Należnje duchowny hišće wuzběhny, zo te znamjenja nimaju rěčeć jenož k tej jenej abo druhej skupinje, ně, wone płaća za wobej wotdźělaj zhromadnje. W přezjednosći maju służić po rozpominanym wašnju swojim idealam. Po naměči woswjeći duchowny khorhojčcy, wobej nadobo kaž jenu. Potom poswjeći dźěći Jězusej po modlitwje, kajkuž mamy w knižcy „Dobry křesćan“ str. 193/94. Nětko zanjesechu dźěći wjesele a horli-

wje po rjanej melodiji, kaž je ju w swojim času nawučił jich wučeŕ knjez kantor B. Cyž wulkotny kěrluš: „Swěru kralej přisahajmy“ (Wosadnik), a ze spěwom „Hdyž ćehnjemy, bratřa (sotry), to z nami je Bóh“ wuńdźechu z cyrkwje. Wobšedši kěrchow a cyrkej, wotedachu khorhojčcy do kapale na khowanjo, potom so rozeńdźechu. — Nětk, dźěći, khodźće za swojimaj khorhojčkomaj!

— Pjatk tydźenja woswjećištaj knjez Jurij Rychtař a joho mandźelska Hańža rodź. Brylec z Pančic swój 25 lětny mandźelski jubilej. Při tym so pokaza, kak jara sebi jeju wosadni waža. Wulka bě mnohosć darow a zbožopřećow, kotrež běchu so jimaj přinjesłe. Njedźelu zhromadźichu so jeju dźěći, pjeć synow a jena dźowka, a bliži přećeljo a znaći w jeju domje, kotryž staj sebi w běhu swojoho zhromadnoho žiwjenja tak wulki a rjany na městnje prjedawšich hubjenych twarjeńčkow natwariłoj, zo bychu z nimaj sobu so radowali. Za swoje 25 lět stej jubilaraj wobswědčiłoj, što njesprócniwa pilnosć a prawa zlutniwosć dokonjatej. Při tym njejstaj też ženje na potrěbnoho zabyłoj.

Wukubłanski kurzus za młodźencow

wot 9.—11. februara 1935 w Pančicach.

Dokelž běchmy z poslednim wukubłanskim kurzom we Pančicach w decembru 1933 jara spokojom, smy so prócowali, tajki też lětsa znowa zarjadować. Jako wjednika kurza smy dobyli znowa Huga Müllera z Gonzenheima pola Mohuča, kotryž je posledni kurzus na tak wubjerne wašnjo nawjedował. Smy tutomu młodomu zahorjenomu katolskomu burskomu synej z dalokoho wječora z wutroby dźakowni, zo je tola hišće časa namakał, k nam přijeć a nam přednošować wo najwažnišich prašenjach našoho młodoho katolskoho hibanja. Hugo Müller stoji w žiwym prócowanju za ideale burskoho katolskoho młodoho splaha. Tohodla lubi kurzus najlěpše płody za wšěch wobdźělnikow.

Lubi serbscy młodźency, za was smy wosebity kurzus zarjadowali. Smy sami wopory za njón přinjesli, kaž je je přinjesł naš młody wjednik też sam. Tohodla so pokažće toho hódni. Kóžde towarstwo katolskich młodźencow njech póscele swojich najlěpšich a najhibićiwšich ludźi na tutón kurzus do Pančic. Njejedna so nam jenož wo to, zo je tam wjele ludźi, ale zo su tam najlěpši a najkmańši z našoho młodoho hibanja.

Kurzus započnje so sobotu 9. februara w 8 hodź. we klóštrskej cyrkwi. Njechamy dźěło bjez Božoho žohnowanja započeć! Přednoški budźa w Pančičanskej młodowni. Njech je też hnydom prěni dźeń nanajlěpje wopytany. Hdyž kurzus jenož tři dny traje, njesmě ani jedyn dźeń zhubjeny być. Też njechamy tak činić kaž někotři, zo tam pokuknu a potom zasy ćeknu. Ale wšě tři dny chcemy wutrać! Jenož štóž chce swěrnje woprawdźe sobudźěłać, něšto wot njoho změje. Tuž swěrni do dźěła!

Wokrjesny prezes: J. Nowak, farař.

Ptači kwas.

W małej serbskej wjescy so swjeći ptači kwas. Zróstni pacholjo a pyšne holiča khwataja do wjesneje korčmički na reje. Wšitko so tam wjeseli a so wjerći po hudźbje hercow. Na nócnym njebju so zybola njeličomne hwězdy a w statokach wjeski wotpočuje wšitko w měrje. Tola přez woknješko zastarskoho domčka so hišće miškri małe swětleško. Wosrjedź komorki pak kleči mać před Božej martru. Jeje rucy stej k nutrnej modlitwje styknjenej a jeje wutroba so dowěrja k swojomu Bohu. Što je wina, zo tuta mać wosrjedź hłubokeje nocy so tudy hišće modli? Njeje dha wona ze swojimi dźěćimi swój wječorny paćeŕ spěwała a je požohnowała ze znamjenjom swjatoho kŕiža, prjedy hač je do łoža donjese? Ně, mać je hižo w starobje pokročiła a jeje dźěći su hižo wotrostłe. Jene z nich je też mjez tamnymi, kiž so tam wjesela we wjesnej korčmičcy. Tutoho swojoho dźěsća dla so wona hišće modli, zo by Boži jandźel je na puću póćiwosće wjedł a zdźeržał. Njech je tebi, lubša młodosć, tutón podawk k dobromu napominanju. W časach spytowanja so dopomń na swoju mać, njebjesku a zemsku, a budźeš mócniša dyžli kóžde spytowanjo.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin.

Tachantska wosada: W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu w našej cyrkwi křćenych 19 (9) dźěći a to 11 (5) hólcow a 8 (4) holcow; 8 (1) wukhadźa z měšanych mandźelstwow, a to 3 (0) z katolskim nanom a 5 (1) z kat. maćerju; 0 (1) njemandźelske. — Wěrowanych bu 18 (18) porow, mjez nimi 9 (9) porow z druheje wosady, mjez tym zo buchu 3 (2) tudomne pory zwonka wosady wěrowane. Mjez wěrowanymi bě 13 (7) měšanych mandźelstwow a to 8 (5) z kat. nawoženju a 5 (2) z kat. njewjestu. — Wumrě 7 (12) wosobow, z nich běchu 2 (3) mužskoho a 5 (9) žónskoho splaha. W starobje hač do 1 lěta wumrěštej 2 (1), w starobje wot 1—14 lět 0 (0), dorosćenych 5 (11) wos. Pohrjebanych bu 7 (12) na tudomn. kat. kěrchowomaj, na Tuchorju 0 (0). — Swjatych woprawjenjow bě: 30575 (29521), mjez nimi 1411 (1445) jutrownych woprawjenjow. Domawobstaranych bu 78 (152) wosobow. — Na njedźelomaj ličenja wopytowarjow Božich službow naliči so w posće 624 (521) wosobow a w septembrje 642 (510) wosobow.

W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje bu křćenych: 56 (62) dźěći a to 31 (35) hólcow a 25 (27) holcow, 10 (18) z měšanych mandźelstwow a to 6 (8) z katolskim nanom a 4 (10) z kat. maćerju, 6 (7) njemandźelskich, 2 (0) nuznej křćeńcy, 0 (0) morwonarodźene. — Wěrowanych bu 25 (22) porow mjez nimi 1 (4) por zwonka wosady, měšanych mandźelstwow bě 15 (12) a to 7 (6) z kat. nawoženjom a 8 (6) z kat. njewjestu. — Wumrě 46 (47) wosobow, 27 (22) mužskoho a 19 (25) žónskoho splaha. W starobje hač do 1 lěta 2 (1), w starobje wot 1—14 lět 2 (4), dorosćenych 42 (42). — Swjatych woprawjenjow bě w cyrkwi samej 20964 (21194), w hólčacym wustawje 8625 (7958), na wyššej šuli 538 (760), w tachantskej šuli 90 (22), w klóštrku franciskankow 10900 (12340), w hrodowskej kapali w Huscy 2041 (900), potajkim wšěch hromadźe 43158 (43374). Mjez nimi bě 62 (78) prěnich swjatych woprawjenjow a to 31 (38) hólcow a 31 (40) holcow. Domawobstaranych bu 299 (207). Na njedźelomaj ličenja wopytowarjow Božich službow naliči so w posće 1427 (1394) a w sept. 1474 (1432). — W našej wosadźe dósta jutrownu póńdźelu swj. sakrament firmowanja 104 hólcow a 77 holcow.

Ty sy katolski Serb!

„Posoł“ pak njeje pola Tebje doma? Potajkim njejsy sobustaw našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, kotrež wjele lětdźesatkow hižo škita katolskich Serbow wěru a narodnosć. To jenož na tym móže zależeć, zo našoho swěrnoho, staroho přećela, naš „K. Posoł“ hišće prawje njeznaješ! Hewak dyrbjał tutoho našoho škitarja a dobroho bjesadowarja lubować a jomu swěru dźeržeć.

„Katolski Posoł“

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Zemrěty jendźelski kardinal Bourne běše před něšto časom Swjatoho Wótca prosył, zo by Tomaš Morus swjaty prajeny był. Tomaš Morus běše za čas krala Hendricha VIII. jendźelski kancler. Kral pozdźišo cyłu Jendźelsku wot katolskeje cyrkwje wottorhny, dokelž bamž njedowoli, zo by so wot swojeje mandźelskeje dźělił a sebi druhu wzał. (Je dźěn so potom wjacy króć woženił a někotre ze swojich žonow skóncować dał.) Wot wšitkich wjetšich zastojnikow a katolskich biskopow a duchownych so žadaše přisaha, zo maja dźělenjo wot Roma za prawe. Morus to wotpokaza. Hdyž běše někotre lěta w jastwje sedźał, joho morichu. Je potajkim martrał. Swjaty Wótc je do Jendźelskeje pisał, zo so wjeseli a so sobu modli, zo by Bóh bórzy jendźelskim katolikam spožčił hnadu a jim dał nowoho swjatoho. Też bamž so nadźija, zo proces swjatoprajenja bórzy dopokaza, zo běše Morus swjaty.

Gouveneur bamžowskoho stata je z dowolnosću Pia XI. postajił, zo so zarjadnistwo do štyrjoch wotrjadow dźěli, kotrež su dwěmaj centralnymaj hamtomaj podrjadowane. Štyri generalne direkcije su: 1. sekretariat, 2. dohlad nad pomnikami, muzejemi atd., 3. wjednistwo hospodarskeje służby. 2. Hłownej hamtaj stej: prawniska wyšnosć a financna wyšnosć.

Jena w jendźelskej rěči wukhadźaca nowina pisa wo bamžowskej politicy a praji, zo samo lohko njeje, w krajach, kotrež maja wjetšinu wobydlerstwa katolsku, cyrkwi trěbne prawa wubědźić. Ćeže pak so hišće powjetša, hdyž knježerstwa žadaja totalnosć abo hdyž su wjednicy statow socialisća a njewěriwcy. Někotři katolikojo so też dźiwaja, čohodla bamž někotre katolske organizacije bóle podpjera hač druhe. K tomu ma so rjec, zo bamžowska politika so njetyka do wěcow politiskich stronow, zo pak dyrbi wjednik cyrkwje měć wulki zajim nad tym, zo nabožne žiwjenjo dale bóle zakćěwa. Tohodla wězo podpjera mócnje čistonabožne organizacije kaž je katolski skutk (katolski akcijón), zo pak njecha wěc cyrkwje změšeć ze swětnej politiku.

Je nětko 20 lět, zo měješe bamžowska politika cyle druhe starosće hač dźensa. Tehdom so bamž Benedikt XV. prócowaše, zo by tola njepřećelow swětoweje wójny zjednał. Zo je cyle njestronski a sprawny był, pokaza też tónle pad. Belgiski wotpósłanc pola Vatikana běše swjatočne requiem přizjewił za „57 belgiskich duchownych, kotrychž běchu Němcy zatřělili". Takle běše wón pisał. Tola bamžowska nowina spózna hnydom njepřećelsku mysl při cyłe nabožnej wěcy. Tohodla jenož wozjewi, zo budźe requiem za padnjenych belgiskich duchownych.

Kaž pisachmy, spožči bamž francózskomu ministrej Lavalej wysoki cyrkwinski rjad. K tomu so spomni, zo je Laval druhi Francóza, kotryž tutón rjad dósta. Dale dóstachu rjad hišće njeboh awstriski kancler Dollfuß, iriski ministerski president De Valera a jedyn Pascha.

Monsignore Panico, bamžowski legat, wopušći před krótkim saarski kraj. Wón měješe do wothłosowanja bamžej wo poměrach w Saarskej rozprawjeć. To je so přeco dokładnje stało. Wšědnje wopytachu joho syły ludźi, hohaći a khudźi. Dale pućowaše po kraju, wopytowaše wustawy, studowaše časopisy a nowiny a dósta tak najlěpši wobraz wo ludźoch a poměrach. Nětko je joho nadawk ke kóncej.

Němska. Na kóncu zańdźenoho lěta měješe Mnichowski kardinal Faulhaber prědowanjo wo stojnišću katolikow w Němskej. Rěčeše wo katolskej wučbje, znjewužiwanju Božoho mjena a mjenow swjatych wěcow; wo winach, kotrež cyrkej wjedu při jeje dźěle za ludy; wo katolskich towarstwach, wo přezjednosći katolikow a wo jich přezjednosći z Romom, wo Caritas atd.

Někotři so křesćanam směja, hdyž maja woni swjaty różowc w kapsy abo hdyž noša skapulěr a swjećene medalije, hdyž so krepja ze swjećenej wodu a sebi swjaty křiž činja, hdyž sebi kłobuk sćahnu před cyrkwju abo před swjatym křižom při puću. Woni mjenja, zo su to tola přiwěrki. Ale što tajcy moderni samo do „mudrosćow" činja, to sami njewědźa. Woni powisnu sebi do auta někajku klanku, noša při sebi talisman, kotryž dyrbi jich před njezbožom zwarnować: kamušk, pjeršćeń, koprowy pjenježk atd. Přičinja doma při durjach staru pódkow a kruće wěrja, zo jim zbožo přinjese. Tak měješe lětaŕ při lećenju přez ocean złotoho čerćika při sebi, jena lětarka bjerje přeco małoho psa sobu, druzy zaso pytaja dźećelowe stwjelčka ze štyrjomi łopješkami. A kajki rozdźěl mjez přiwěru tutych a mjez wěru křesćanow! Katolik wě, zo joho medalija (pjenježk) sam wot so nješkita. Wón wěri, zo móže to jenož zastupna próstwa swjatoho činić, kotrohož wón z pjenježkom česći, na kotrohož so husto dopomni. Tola tamni „moderni" mjenja, zo jim jich přiwěrkojte zwěrjatka a druhe same wot so zbožo přinjesu.

Porno lětej 1929 předachu kupne domy w Němskej w lěće 1934 jenož hišće wokoło połojcu tworow. Tola ma so tu přistajić, zo pak wobrot kupnych domow na kóncu lěta 1934 zasy wo skoro 25 % postupi.

Redaktor časopisa „Völkischer Herold", Korla Rohm, běše wšelake njewěrnosće a přisłodźenja wo kardinalu Faulhaberu pisał. Bě kardinalej samo krajnu přeradu wumjetował. Za to dósta Rohm štyri měsacy jastwa.

Awstriska. Kardinal Innitzer měješe patoržicu w radiju narěč. Rěčeše wo myslach měra a wo dobrej woli mjez človjekami, kotřiž su tola wšitcy dźěći Bože. Wšudźom, hdźež mamy z druhimi človjekami činić, myslmy na to, zo smy bratřa w Khrystusu. Najprjedy chcemy sebi přecy prajić, zo chcemy być dobreje wole. Njechamy hnydom čakać z myslemi wojowanja. Hakle potom, hdyž je něchtó dopokazał, zo nas hidźi, směmy joho za našoho njepřećela měć. Ale samo to njeda nam prawo bližšomu, kotryž chce naš njepřećel być, ze samsnym płaćić. Ně, dyrbimy nimo toho hišće lubosć k njomu měć. Njetrjebawši swět kóždoho, kotryž je w něčim hinašoho měnjenja, hižo jako njepřećela wobhladuje. Druha rasa, druhe wěrywuznaćo, hinaša staroba, to a wšelake druhe njewabi tola hižo k njepřećelstwu.

Awstriska ma wšelake wulke klóštry z wjetšim wobsedźeństwom. Ludźo sebi husto mysla, kak bohata tola katolska cyrkej je. Zo pak su hobrske pjenjezy trěbne jenož za to, zo bychu klóštrske wustawy wudźeržeć móhli, na to so njemysli. Wobydlerjo a zastojnicy klóštra dyrbja so zežiwić móc, za studowanjo theologow, wudźerženjo šulow, cyrkwjow, knihownjow a wjele druhoho je tohorunja wjele pjenjez trěbnych. Su tola w Francózskej wjele klóštrow zebrali a statej přiswojili, tola stat nima telko pjenjez, zo by twarjenja zwuporjedźeć mohł, tak zo nětko wulcy sławne klóštry rozpaduja. W Awstriskej je wjacy klóštrow do wulkeje nuzy přišło, njemóža wjacy swój dołh zapłaćić. Jenož dokelž stat widźeše, zo su klóštrske wustawy jara ważne, je postajił, zo žadyn klóštr njeby k přesadźowanju přišoł.

We Winje wobnowjeja nětkole najstaršu cyrkej. Je to z lěta 740 pokhadźaca cyrkej swj. Ruprechta, kiž bě biskop w Solnohrodźe. Za joho čas činjachu prěnje pospyty z misijónami mjez rybakami při Dunaju bydlacymi. Tu nasta pozdźišo město Win. Tak je tuta cyrkej hišće dźensa ze swědkom katolskoho misijonstwa.

Jendźelska. Katolski duchowny pisa, zo wjednicy ludow njemóžeja zadźewać, zo so wšudźe na nowu wójnu přihotuje. Tola wójnu móžeja jenož někotři zabłudźeni a złóstnicy chcyć, kotřiž chcedźa z tym něšto zasłužić. Přichodna wójna pak budźe tak wohidna, zo so wjacy prajić njemóže, zo je wona za někajku stronu sprawna. Katolikojo a jich wjednicy dyrbja swětej zjawnje pokazać, kak ma so za měr dźěłać, kak so zrozemjenjo mjez ludami hajić. Też dyrbja swědomjo wšěch ludow wubudźować, zo bychu tak wójnu wotpokali.

Belgiska. W Beauraingu wotměchu so wulke swjatočnosće k wopomnjeću zjewjenja swjateje Marije (před dwěmaj lětomaj). Biskop je swjatočnosće dowolił. Tohodla wobdźělichu so też wulke syły ludu.

W Löwenje wotmě so 12. misijónski tydźeń. Na zhromadźiznje rěčachu skoro jenož duchowni, kotřiž hižo dołho w misijónach skutkuja. Woni tohodla to, štož je w tamnych krajach wosebje nuzne, derje znaja. Tak pokaza so wosebje, kajki rozdźěl je w myslenju nawječornych křesćanow a ludow w cuzych krajach, wobrysowa so to, štož je najnuzniše. Naposledku wuzběhny so, kak hubjeny a špatny wliw ma často kino tež w misijónach. Tu měli so katolikojo pola nas a druhdźe runje tak z druhimi dobrymi človjekami zwjazać, kaž su w Americy činili, zo bychu přećiwo hubjenym filmam dźěłali. To je so na přikład hižo w Indiskej stało. Tam dźěłaja Hindojo z evangelskimi a katolikami za dobre filmy.

Zjednoćene Staty. W jenym Philadelphiskim katolskim časopisu rozpomina wučeny zajimawe prašenjo. Hač dotal su tam a sem wučeni prajili, zo je njemóžno, zo móže so woblatko do Jězusowoho ćěła a wino do joho krewje přewobroćić bjez toho, zo by to někak widźeć było. Ale najnowša fysika je k hinašomu nahladej dóšła. Je mjenujcy spóznała, zo je woprawdźe móžno, zo so něšto bytostnje do něšto cyle druhoho přeměni, tež hdyž to človjeske zmysły njespóznaja. Tak móžeš prajić, zo je najnowša wědomosć něšto namakała, štož běše katolikam hižo dawno znate.

„Ludowa katolska spomožna konferenca“ sćěhowace ličby wo katolskim šulstwje wozjewja: 2 694 000 šulerjow a šulefkow wopytuje katolske šule, na kotrychž 84 509 wučerjow a wučefkow skutkuje. W Zjednoćenych Statach je 170 wysokich šulow (universitow), na kotrych přez 100 000 studowacych studuje. K wukubłanju bohosłowcow maja tam 93 seminarow.

Mongolska. Wot lěta 1908 sem wobstoji w Mongolskej na horje, kiž cyłu dolinu koło wokoło wobknježi, hnadowne městno k česći swjateje Marije. Loni 2. augusta zarjadowa domoródny biskop Fan pobožne pućowanjo na tutu horu jako zjawny wuraz wěry, na kotrymž so 30 měšnikow a 5000 Mongolow wobdźěli. Zdźěla přikhwatachu na wołach abo mulach jěchajo, zdźěla z wozami, na čas před lijeńcu dopominacymi, a běchu přitomni při swjatočnej biskopskej Božej mši, kiž na nich wulki zaćišć činješe. Před 40 lětami tu katolikow lědma znajachu, nětko je jich tu na 30 000, kiž khinejski biskop a 36 khinejskich měšnikow zastaruje.

Mexiko. Arcybiskop Orozco, kotrohož su z kraja wupokazali, je so zasy mjelčo wrócił. Nětko so khowa; hdźe, wědźa jenož někotři wěriwi. Wón posylnja ze swojej khowanki wěriwych a duchownych. Je njedawno samo pastyrski list wudał. Dale je tam 20 młodych měšnikow wuswjećił, kotřiž nětko jako burja předrasćeni mjez ludom skutkuja.

Směški.

Wotbyta wědomosć!

Pod tutym napismom Mnichowska młodosć piše:

12 lětna Mařka běše nimale we wšěch předmjetach dosć dobra šulefka, tola měješe njepřewinjomnu wotkhilnosć přećiwo geografiji (zemjopisej), a jeje wučefka by najradšo zadwělowała, hdyž Mařka na př. jako hłowne město Španiskeje jenu z francózskich rěkow mjenowaše. Zo by tomu wotpomhała, da wučefka dźěsću lisćik maćeri sobu domoj a napominaše ju, zo by Mařku při wuknjenju geografiskich nadawkow kruće dohladowała. Ale nazajtra Mařka njeznaješe rěki, kotrež so do Čornoho Morja wuliwaja. „Njeje mać mój list čitała?“ prašeše so rozhorjena wučefka. — „Wězo, knježna wučefka.“ — „A što je k tomu prajiła?“ „Mać je prajiła, zo tež njeje žaneje geografije wukła a tola je so woženiła; zo je naša ćeta hišće mjenje wědźała a sebi tola muža dobyła, zo pak Wy, hačrunjež geografiju derje znajeće a wšo wěsće, žanoho narěčała njejsće“

* * *

K čomu pjenjezy słuža a k čomu nic.

Arsio Garborg, norwegski spisowaćel, junu z rjanymi a mudrymi słowami wjapraji: „Pjenjezy samo na sebi nimaja žaneje hódnosće, ale su něšto jara dobre za toho człowjeka, kotryž je prawje nałožuje. Za pjenjezy móžeš wšo dóstać, so praji. Ně, to njemóžemy. Kupić móžemy sebi: pojědźe, nic pak apetit; lěkarstwo, nic pak strowotu; mjehke zahłćki a pucałki, nic pak měrny spar; wučenosć, nic pak natursku žortniwosć; njerjad, nic pak rjanosć; rozpjeršenosć, nic pak wjeselo; znatych, nic pak wěrne přećelstwo; służownikow, nic pak swěru; wjesołe dny, nic pak nutřkowny dušiny měr. Zwonkownu wobalku tutych wěcow drje móžemy za pjenjezy dóstać, jadro pak nic; tute njeje za pjenjezy dóstać.

Towarstwowy powěstnik.

Njebjelčicy. Domowina zarjaduje njedźelu 3. februara popołdnju 1/24 hodź. w Herbskej grychće w Njebjelčicach zjawnu serbsku zhromadźiznu. Wšitcy Serbja, stari a młodźi, z blizka a z daloka so z tutym lubje přeprošuja.

Zarjadnistwo Domowiny.

Kulow. „Bratrowstwo“ wuhotuje njedźelu 10. febr. wječor w 7 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój 37. założeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitkich lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Naleznosce našoho towarstwa.

Kk.: 115. z Dźěžnikec: Hana Wenclec; 116. z Ćemjerc: Jakub Lipič; 117. z Drježdźan: Pawoł Wels; 118. z Vesenacz w Świcy: Hańža Hanušec; 119. z Budyšina: Khata Kochec; 120. z Lipska: prelat propst Jakub Stranc; 121. z Drježdźan: prof. dr Hejduška.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 947. z Dźěžnikec: Hana Wenclec.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knježna Hańža Hanušec w Vesenacz 5 hr.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła“.

Knježna Hańža Hanušec w Vesenacz 3 hr.

W přichodnym čisle „K. P.“ so mjena sobustawow, kotrež su přinošk na lěto **1934** zapłaćili, nětko wjacy njewozjewja.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. januara 1935.

354 wołow, 433 bykow, 914 kruwow a jałojcow, 2849 ćelatow, 2434 wowcow, 15019 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 40— hr. 2) starše 35–38 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 30—34 hr. 4) Starše 22—28 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 33—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 30—32 hr. 3) Mjasne 27–29 hr. 4) Snadnje wuwite 22—26 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 32–33 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy — hr. 3) Mjasne kruwy 17—22 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 10–16 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 24–30 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 17—22 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 40–48 hr 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 32—38 hr. 3) Snadnje wuwite 23—30 hr. 4) Najšpatniše — hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 33–35 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 31—32 hr. 3) Mjasne wowcy 20–30 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 48—50 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 47—48 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 45—47 hr. 4) Połnomjasne wot 100–120 puntow 42—44 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow čežke — hr. 6) Rancy 44–45 hr.

Kupujće pola našich inserentow!

z lěta 1877 **T. Albert** Bautzen Lauengraben 10

Wšě možne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **sport** atd.

Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Špihele, ramy a wobrazy,
mnohosće domjacej nadoby,
pórclin, křiže a swěčniki
tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin
Serbska dróha 16
Wilhelm

Mnichowske HACKERBRÄU HAT WELTRUF **Hackerbräu**

Do swojoho nowoho rjenje připrawjenoho hosćeńca, w kotrymž přećelna bjesadnosć je zdomom, budże Was lubje witać

Rumnosć za towarstwa
Jan Lehmann
prjedy wobsedźeŕ „Bahnhofstunnel“

***Něšto dobre ke kurjenju** poskića Či stajnje*
cigarowy *Reichardt*
wobstoji z léta 1866 *Fa. H. Lehmann*
w Budyšinje — jenož při hłownym torhošću (bohata dróha)

Kožuchi *wšěch družin, bramy, wobšiwki, podšića*
***wosebity wubjerk za serbsku drastu** poskića*
Weidlichec *kožuchowy dom*
w Halštrowje — Telefon Elstra 282
Za Budyšin skład k předawanju pola Hokec (při serbskej cyrkwi)

Postawy swjatych
Bože martry (drjewjane a niklowe)
krjepjeńcy = rózarije = paćerjace knihe
poskića w bohatym wubjerku
Glawšec kupny dom
w Pančicach

(„Fuchsbau“) **Liščа jama**
Budyšin — Zadnja Bohata dróha
hosćeńc starosławny dobry — dźens zasy tak, kaž prjedy
Přećelnje Was přeprošuje **H. Goldhorn**

Müller *ec dobru konditarńju*
*kóždy rad wopyta. **Najlěpše pječwa!** Do domu rad připósćelemy — tež na wsy.* *z khofejownju **w Budyšinje** Póstowe naměstno*

Hugo Lehmann **Budyšin** Bohata droha 5
poskića Či nětkle: **kłobuki** hižo za **2,90** hr.
čapki (měcy) „ „ **0,75** „
šlipsy k wjazaniu „ „ **0,40** „
wołmjane šawle „ „ **0,50** „

Wšitcy njeběchu hišće pola nas!
Přińdźće, přeswědće so wo wšěm, štož poručamy:
Wšě graty a připrawy za dom, dwór a zahrodu atd.
Za čas zymy trjebaš też dobre kachle! We wulkim wubjerku je tu namakaš. „Kanonku“ ale też nowočasne! Před tydźenjom wopisachmy w „Katolskim Posole“ wuznamne kachličky
„Baldur“
kotrež předawa samlutki
Železowy dwór Jan Miessner
Budyšin - Žitne wiki - „Złota hwězda“

Wy znajeće drje mój wobkhod!
Płatowe a rubjane
šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića Wam
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

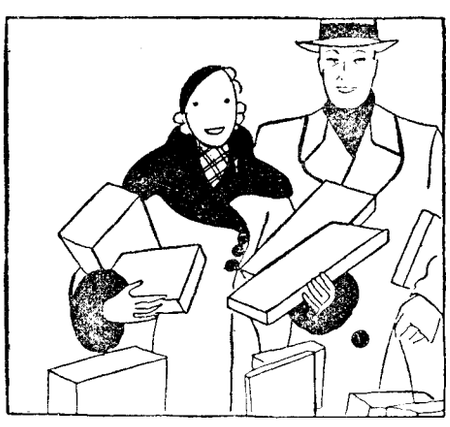
Budyšin
rózk Kamjeńtneje drohi (Žitne wiki).

To je
wjeselo!
hdyž móžeš sebi za tuni pjenjez telko dobrych wěcow nakupić!
Wšě móžne tkaniny, płatowu, wołmjanu a bałmjanu nadobu, dobre šaty a drasćeńske potrjeby poskića w bohatym wubjerku
A. Bokelmann nasl.

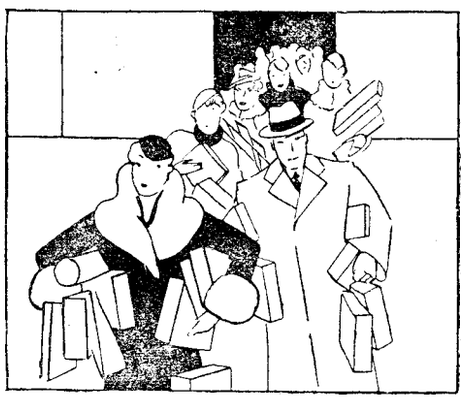
Budyšin
rózk Kamjeńtneje drohi (Žitne wiki).

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića
za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcar **J. N. Jansen**

Inventura do 9. 2.
pola
Heinricha Mohra
w tym znatym
črijowym rózku
Žitne wiki — Kejžorska dróha
Budźeće so dźiwać!
Takle tunjo a tajkile wubjerk jednotliwych a zbytnych porow wšěch móžnych družin a wulkosćow
Wobhladaj sej našu wustajeńcu a potom přińdź a
kupuj,
dokelž je Twój wužitk!

„Kapuziner“
Sławne **Mönchshof-piwa**
z Kulmbacha a wšědnje
něšto wosebite k jědźi
poskićuje
Jan Zydek
Budyšin, Dźiwadłowa hasa
Rěči so serbski! (rózk Kotołskeje)

Budź čitał „Kat. Posoła“!

Katolske dźěłaćerske towarstwo w Kukowje
wuhotuje njedźelu, 10. februara 1935, swój
24. założeński swjedźeń
w Pančičanskim hosćeńcu. Započatk w 7 hodźinach. Potom reje. Na njón so wšitcy wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Do **Njebjelčic**
na 24. założeński swjedźeń wohnjoweje wobory,
kotryž **wutoru, 5. febr.,** w „Herbskej grychće“ z dźiwadłom a rejemi
woswjećimy, přeprošuje wšitkich z blizka a z daloka
Započatk 1/2 8 hodź. **komando.**

Wupředawanjo 28. 1. hač 9. 2.
wulkoho wubjerka
štrykwanych tworow
(tak daloko kaž dowolene)
poskića Wam **najlěpšu składnosć,** nětkle **so zastarać** ze wšěm, štož inventurnje tunjo dóstanjeće
pola
Otto Oßwald
Budyšin **Kamjeńtna dr. 7**

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Dla inventury hač do wječora 9. februara **wupředawam**
za jara poniżene płaćizny
Otto
Hauffe
w Budyšinje
Torhošćo - Lawska dróha
Štrykowanu drastu za žony, muže a dźěći.
Nohajcy wšěch družin a rukajcy, fale, tkaniny atd. Wubjerk mužacych potrjebow: šlipsy atd.
Pohladajće do našich woknow!

Po dołhej, sćerpnje znjesenej khorosći wumrě mój drohi mandźelski, naš luby bratr, wuj a swak

Jurij Eiselt z Róžanta

w starobje 54 lět. Za wšě hnujace wopokazma lubosće, česćowanja a dźělbraća při smjerći našoho luboho zemrětoho wuprajamy wšitkim, wosebje Róžeńćanskomu wojeŕskomu towarstwu, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

W Róžeńće, Šunowje, Lejnje a Pančicach, 24. januara 1935.

W mjenje wšěch hłubokožarowacych:
Marja Eiseltowa rodź. Glawšec.

Po dołhej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći wotwoła Bóh luby Knjez zańdźenu njedźelu, ze swjatymi sakramentami derje wobstaranu, našu lubu, starosćiwu mać, přichodnu mać, wowku a wulkowowku

Hanu zwud. Rječcynu rodź. Ridlec
z Dźěchorjec

w jeje žohnowanej starobje nimale 90 lět. Zańdźenu srjedu ju na Mikławšku pokhowawši, wuprajamy wšitkim, kiž su jej na kajkežkuli wašnjo lubosć wopokazali, za modlitwy na póstwječorje a za tak bohate k rowu přewodźenjo naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Dźěchorjecach, Měrkowje a Budyšinje, na dnju pohrjeba, 30. jan. 1935.

W mjenje wšěch zawostajenych:
Jan Rječka.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

6. čisło | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. februara 1935.** | **73. lětnik.**

Što je katolski akcijón?

Katolski akcijón! Katolski skutk! To je hesło swjatoho Wótca. Wone woznamjenja, zo maja wšitcy wěriwi w skutku so wobdźělić na japoštołskim dźěle měšnikow a biskopow. Wěriwi maja potajkim sobu wukonjeć dušepastyrstwo swjateje cyrkwje. Kajka česć za wěriwych! Woni smědźa a maja so sobustarać kaž pastyrjo wo duše swojich sobučłowjekow. Woni maja podźěla na třojim zastoństwje swjateje cyrkwje a jeje měšnikow: wěriwi smědźa sobustkutkować a pomhać wučerjam a měšnikam a pastyrjam swjateje cyrkwje.

Jara wuraznje je swjaty Wótc prajił: Wěriwi našoho časa su přez wosebitu hnadu wot Boha powołani a wuzwoleni k służbje, kiž njeje daloko zady służby měšnikoweje.

I. Wučeŕ.

Křesćano! Ty maš pamhać wučerjam cyrkwje. So wě, njejsy ze swojeje mocy wučeŕ we wěcach wěry kaž biskop. Před nimale 50 lětami piše swjaty Wótc Leo XIII.: Předować a wučić je po nadawku Jězusowym winowatosć tych wučerjow, kotrychž je Duch Swjaty žałbował na biskopow, zo bychu wjedli cyrkej. Tola njech nichtón njeměni, zo je wěriwym horliwe sobudźěło při tutym nadawku Jězusowym zakazane. Wěriwi drje nimaja zastupować městno wučerjow a biskopow, ale hdźež je trjeba, smědźa woni druhim dale podawać wěrnosće, kotrež su wot wučerjow cyrkwje dóstali. Woni maja być wothłós předstajenych wučerjow.

Swjaty Wótc Pius XI. přirunawa w načasnym wobrazu wěriwych z radijowym wótřeréčakom: Wěriwi maja hłós cyrkwje zesylnić a tam dale njesć, hdźež hłós předarja njeje wjacy słyšeć. Přetož je zrudźace ale wěrno, zo duchowni wjacy njemóža dodźěłać, kaž by to nuzne a trěbne było w našim času. Z městnami je jich po ličbje pře mało. Mnozy pak z wotmysłom so zdaluja wot duchownoho a joho hłós wjacy njesłyša. Tuž je nuzne, zo su wšitcy japoštoljo. Wěriwi njesmědźa prózdnje přihladować, ale dyrbja być hotowi, přijimać rozkazy biskopow a měšnikow a so wobdźělić na swjatym boju.

Luby čitarjo! Budź sprawny! Su wšitcy wěriwi khmani za tutón nadawk? Znaja wšitcy swoju katolsku wěru tak, zo bychu ju móhli rozšěrjeć a škitać? Hdyž dyrbi radijowy wótřeréčak hłós réčnika derje a čisće dale dać, dyrbi cyły aparat a kóždy groćik w dobrym porjedźe być. Hewak nastanu grawoćiwe mylenja. Měšnik dyrbjał junu tebje katechismus pruhować a ty by spóznał, što by to prěnje było: Zo so rozwučiš we wěrnosćach swjateje wěry!

Studuj katechismus! Čitaj nabožne knihi! Čitaj „Katolski Posoł" a druhe nabožne časopisy! Słyš prědowanja! Słyš we swojich wosadnych towařstwach přednoški! Potom hakle móžeš być japoštoł! Móžeš wuńć a wučić, škitać a rozšěrjeć swjatu wěru tam, hdźež měšnik přistupa nima.

II. Měšnik.

Zamóže wěriwy so wobdźělić na dźěle měšnika? Haj! W swjatym sakramenće křćeńcy a firmowanja je wěriwy też něšto měšniskeje dostojnosće dóstał. Też wšědny wěriwy je Bohu poswjećeny. Měšnik ma nadawk, spěchować sławu a służbu Božu a človjekow swjatosćić a wjesć do njebjes. To pak njedyrbjała być jenož wěc biskopow a měšnikow. Ně, wšitcy wěriwi maja so starać wo česć Božu na swěće. Wšitcy dyrbja so Bohu modlić w duchu a wěrnosći, wosebje při swjatym woporje Božeje mšě.

Hdyž wěriwi po cyrkwinskej přikazni njedźelu zhromadnje so wobdźěleja na woporje Božeje mšě, swjeći cyła wosada swjaty wopor w skutku. Nic jenož měšnik sam. Z měšnikom zhromadnje dyrbja tuž wšitcy so modlić a woprować a swjate woprawjenjo dóstać. Kóždy wěriwy dyrbi k tomu přinošować, zo so Boža służba dosć dostojnje a swjatočnje a dosć žiwje wotměwa. Kóždy ma sobu swój Wosadnik! Kóždy sebi w prawym času čisło kěrluša namaka. Koždy rjenje sobu spěwa. Druhich njemyli.

Kaž měšnik tak maja so też wěriwi sobustarać wo dom Boži. W jenej cyrkwi južneje Tirolskeje je rjane wašnjo: Kóždy staw ma swój nadawk a swoje dźěło: Žony staraja

so za cyrkwinsku drastu a šaty. Holcy staraja so za pychu, za róžički. Rjedźa porjadnje dom Boži. Hólcy staraja so za zwonjenjo a spěwanjo. Mužojo za powšitkowny porjad we cyrkwi.

Też k dóstawanju swjatych sakramentow napominać, njeje sama wěc měšnika. W Francózskej přeprošuja kóžde lěto studenća towaršow swojoho powołanja k zhromadnomu jutrownomu swjatomu woprawjenju. A tak tam w jutrownym času dožiwiš, zo tón raz we wulkich zastarskich cyrkwjach Pariza kroči wjacy stow lěkarjow k swjatomu woprawjenju, druhi raz prawiznicy, potom zasy wučerjo abo technikarjo.

Hlej, to je katolski skutk. To je pomoc a měšniske sobudźěło.

III. Pastyř.

Kak móže so wěriwy wobdźělić na dźěle pastyrja? Njeje to należnosć biskopow a měšnikow samych? Što budźe, jeli samo wěriwi budźa sobu rozkazować w cyrkwi? Prawje wšak maš: Rozkazować, to je jeničcy wěc bamža a biskopow. Swjaty Wótc dźěn wuzběhuje, zo ma so wšón katolski akcijón stać jenož pod wjednistwom duchownych. Bamž a biskopja wudawaja wokolniki a pastyrske listy. Měšnik ma so nětko starać, zo so wšitko wuwjedźe. A štó dyrbi joho podpjerać? Štó jomu pomhać, zo wšitcy ludźo wukazy a přeća cyrkwje dosć zeznaja, zrozemja a z dypkom dopjelnja? Wěriwi!

To by drje było hłowne dźěło a najważniši nadawk za wšěch wěriwych: zo bychu so wokolniki a pastyrske listy rozšěrjałe, jich wuznam a wobsah so spóznał, jich rozkazy a přeća do skutka stajiłe. Zo by so wšitko w Khrystusu wobnowiło. Kelko pastyrskich listow je wušło wo swjatym mandźelstwje, wo swójbje, wo woćehnjenju dźěći, wo šuli, wo našich towarstwach, wo hospodarstwje, wo hustym a zažnym swjatym woprawjenju!

Wěc wjednikow a pastyrjow je, wudawać rozkazy. Ale zo so wšo wuwjedźe, zo so kóždy po wukazach wyšnosćow ma, za to su poddanojo, wojacy, wšědni wěriwi sami zamołwići. Pře dołho smy dali bamžej a biskopam rozkazować, rěčeć a pisać. Nětko pak je na času, zo so wěriwi dopomnja na swoje zamołwjenjo a słyša hłós pastyrjow.

Kaž sobustawy III. rjadu swjatoho Franciska jako wšědni wěriwi su žiwi we swěće a tam so prócuja, zasady swjatoho Franciska stajić do skutka, tak też křesćenjo katolskoho skutka wosrjedź našoho časa wonka we swěće wšudźe rozšěrjeja zasady Khrystusa a swjateje cyrkwje.

Katolski akcijón, to je měšniska, swjata służba. To je dušepastyrstwo. Wšo měšniske a dušepastyrske dźěło pak je podarmo a bjez wuspěcha, jeli na wusyte symjo njepadnje płódny dešćik Božeje hnady. A ta dyrbi so wuprosyć. Tuž budźmy najprjedy japoštoljo modlenja. Modlmy so a woprujmy wšě swoje dźěła a ćerpjenja na měnjenjo swjatoho Wótca, kotrež je wón wudał za měsac februar, a to je:

katolski akcijón. ja.

Rozhlad w swěće.

Konfesionelna šula.

W časach marksisma mějachu katolikojo jara wo swoju šulu wojować. Kóždy srědk so nałožowaše, kiž by jej zeškodźić mohł. Ale najebać wšoho je konfesionalna šula tola swoje prawo wobkhowała a njeje so porazyć mohła. Nowy stat, třeće kralestwo, rukuje za konfesionelnu šulu. W konkordaće rěka: „Zdźerženjo a nowozałoženjo katolskich konfesionelnych šulow so zwěsći.“ Hdźež je trěbne, móža so nowe katolske šule założić. Artikl 24 dale praji, zo so při wšěch katolskich ludowych šulach jenož katolscy wučerjo přistajeja, kiž też za to rukuja, zo potrěbnosćam konfesionelneje šule wotpowěduja. Hdyž tam a sem dla konkordata wótra kritika nasta, šulam so tajki bój zalutowa. Z tym pak njeje prajene, zo ma kóždy nětko jenajke sympatije za konfesionelne šule. W Nürnbergu je so na zhromadźiznje staršich za jednotnu křesćansku šulu prajiło, zo husto dosć jara móličkojte stojnišćo a konfesionelny fanatismus tomu zadźewa, za ludowe zjednoćeństwo a jednotnu křesćansku šulu wustupić! Tohodla budź naš nadawk też w přichodźe, prawje skedźbliwi być!

„Zeleny tydźeń“ w Berlinje

bu wot wjele tysac ludźi wopytany. Zdźěluje so, zo je docyła na 400000 ludźi wulku ratarsku wustajeńcu a turnerske jěchanjo wopytało. A lědma je so tutón za burski lud tak ważny „Zeleny tydźeń“ skónčił, je hižo zasy druha wustajeńca za awta po puću, kiž budźe 14. febr. wotewrjena.

Němska a Pólska.

W pólskim sejmje je zańdźeny tydźeń zwonkowny minister Beck rěčał. K tomu so přizamkny debata, w kotrejž so někotři přećiwo nětčišej zwonkownej politicy wuprajichu. Tak porokowaše jedyn zastupjeŕ přejara přećelnu politiku z Němskej. Ale runje kaž so někotři w Pólskej boja, zo mohła Němska junu njepřećelscy přećiwo Pólskej wustupić, runje tak mysla też někotři Němcy wo Pólskej. „Mysle pak človjeka jebaja“, tak hižo přisłowo praji. Stojnišćo Němskeje a Pólskeje w prašenju zrěčenja narańšich statow zda so być před swětowej zjawnosću jenajke, ale we woprawdźitosći pak su zajimy wšelake. Prjedawši minister Miedźinski wotmołwi wšěm rěčnikam, zo pólska zwonkowna politika na žane wašnjo ze škodu za Pólsku njeje. Wójna njemóže też jeje położenjo k Francózskej na žadyn pad pohubjeńšić.

Jendźelska a Francózska.

Jendźelski namjet, zo 5. dźěl Versailleskoho zrěčenja spadnje a zo so brónjenjo přez wojeńske postajenja wobmjezuje, je při poslednich jednanjach Francózska přijała. Němska dyrbjała w Ženewje zasy zastupjena być a so při wobdźěłanju nowoho powšitkownoho zrěčenja k wobmjezowanju brónjenjow pod dohladom Zwjazka ludow wobdźělić.

Jendźelski a francózski pósłanc w Berlinje staj so njedźelu wječor zhromadnje z němskim zwonk. ministrom Neurathom k němskomu kanclerej podałoj, zo byštaj so z nim rozrěčałoj. Potom jendźelski pósłanc němskomu zwonk. ministrej Londonske wozjewjenjo přepoda.

We wšelakich nowinach so Londonske jednanja jako wurjadny podawk internacionalneje politiki wukhwaluja. Z tutym jednanjom je so skónčnje jenajke stojnišćo francózskeje a jendźelskeje politiki w Europje wutworiło. Jara ważne při tym je też zrěčenjo dla wójnskich lětadłow.

Francózscy frontscy wojowarjo.

Ministerski president Flandin je srjedu předsydstwo frontskich wojowarjow přijał, kiž jomu resoluciju přepoda. W njej žadaja wojowarjo, zo so kraj junu prawje wučišći a też hewak wulka reformowa akcija přewjedźe. Jeli so to njestanje, chcedźa frontscy wojowarjo sami zapřimnyć.

Komunistojo w Parizu.

Zańdźenu srjedu spytachu črjódki zaběžanych komunistow manifestaciju přewjesć. Ale wona so jim njeporadźi, dokelž policija wšudźe kruće strażowaše. Na 500 wosobow bu zajatych. Tući běchu z revolvrami a druhimi wěcami wobrónjeni. Hač do srjedź nocy naličichu přez 1000 zajatych. Mnozy z nich běchu z ćahom do města Pariza přijěli, ale hižo na dwórnišću jich policija překwapi.

W Hollandskej

su póndźelu 22 němskich komunistow zajeli, kiž běchu so k tajnej zhromadźiznje zešli. Zajeći njemějachu dowolnosć, w Hollandskej přebywać. Też wobydlenja tutych komunistow so přepytowachu. Při tym so wupokaza, zo je so po cyłym kraju komunistiske zapřisahanstwo rozšěriło.

Zjednoćene Staty — Ruska.

Jednanja mjez Ameriku a Ruskej dla dołha su so zastajiłe. Tohodla je Amerika demonstrativne wobmjezowanjo diplomatiskich poćahow ze Sowjetskej Ruskej poručiła. Amerikanski generalny konsulat w Moskwje so cyle rozpušći, personal amerikanskoho pósłanstwa so khětro pomjeńši.

Primica w Budyšinje.

Zańdźenu njedźelu swjećeše wjeledostojny knjez dr. Pawoł Hórnik z Hornjeje Kiny w cyrkwi našeje Lubeje Knjenje swój prěni wopor Božeje mšě. Běše to za cyłu Budyšsku wosadu radostny dźeń. Po 12 lětach móžeše wona zasy jenoho měšnika do Knjezoweje winicy pósłać. Tehdy swjećeše najstarši syn Hórnikec swójby, nětčiši farař w Aue, swoju primicu a zašłu njedźelu móžeše nětko mjenowany knjez swojoho najmłódšoho bratra Pawoła k wołtarjej přewodźeć.

Pawoł Hórnik je swoje studije na wjacorych městnach dokonjał. Gymnazij je w Budyšinje wopytował. Bohosłowstwo je w Fuldźe, Romje, Innsbrucku a Smochćicach studował. W Innsbrucku je tež hódnosć doktora filosofije dócpěł. Tute studije su sebi wjele prócow a woporow žadałe a staršimaj ćežke starosće činiłe. Tola z Božej pomocu je knjez Hórnik swój nadawk dopjelnił, stajnje swój wotmysl we wočomaj mějo.

Na poslednjej njedźeli januara skónči so nětko sydomlětne přihotowanjo z měšniskej swjećiznu, kiž jomu najd. knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi wudźěli. Po zwučenym wašnju chcyše młody měšnik swoju primicu na njedźeli swjećić w cyrkwi, do kotrejež běše jako šuler porjadnje kemši khodźił. Prěnja njedźela měsaca k tomu so tež wosebje hodźeše. Budyšska wosada běše na dostojne wašnjo dom Boži wupyšiła. Prěki přez cyrkej wisachu přez kříž zelene pletwy z krasnej krónu. Tež klětka, stołpy a sćěny běchu z pletwami a wěncami wupyšene. Wulki wołtař pokazowaše swjedźeńsku pychu łopjenow a różičkow. Wšu tutu pychu běchu wosadne žony a knježny wobstarali. Wjele hodźinow su wone wiłe a so starałe, zo by cyrkej k swjedźenjej přihotowana była. Někotři mužojo běchu potom nic přeco z lohkej prócu pletwy přičinili. Knjez kantor Jurij Šołta zwučowaše někotre njedźele ze swojimi „ludźimi“ łaćonsku missu.

Tak běše zańdźenu njedźelu, 3 februara, dopołdnja wšitko přihotowane, hdyž zwony zazwonichu, zo bychu primiciantu wot fary do cyrkwje přewodźałe. Tutón klečeše w farskim bydlenju poručejo hišće jónu wšěch swojich najwyššomu měšnikej a prošo wo pomoc za swjaty skutk prěnjeje Božeje mšě. Z nim běchu mać a joho tři bratřa. Knjez farař Sprentzel wobroći so na primiciantu z krótkej narěču joho prošo wopor Nowoho Zakonja k prěnjomu razej swjećić. Družka přednjese baseń w serbskej rěči. Na to zestupa so ćah do cyrkwje. Na čole so Boža martra njeseše, wobdata wot swěčkow. Sćěhowachu khorhojnicy, za nimi dźěchu družki, 6 šulskich a 6 wulkich a dwě małej z pucawkom a krónomaj, sćěhowachu duchowni a přiwuzni. W cyrkwi so modlitwy wuspěwachu a primiciant dźěše z krjepjeńcu po cyrkwi. Na to započa so Boža mša. Cyrkej běše hač do poslednjoho kućika wobsadźena. Wulki wołtař wobdawachu zastupjeństwa towarstwow z khorhowjemi: Jednota, mužske towarstwo, KKV., towarstwo młodźencow a knježnow a Kolpingowa swójba. Před kehelkami běchu městna za družki. W prěnich ławkach sćěhowachu přiwuzni swjatomu woporej.

Božu mšu swjećeše młody měšnik z pomocu kk. fararja Sprentzla a fararja Hórnika a kapłana dra. Horjenja. Po swjatym sćenju stupi wjeledostojny tachantski knjez Jurij Hejduška na klětku a wěnowaše primiciantej, wosadźe a česćowanej swójbje Hórnikec słowa radosće a nutrnoho dźěłbraće w serbskej a němskej rěči. Pokaza na prěni nadawk měšnikowy, wujednawać z Bohom. Tomu služi wopor Boži, wot Jězusa Khrystusa při poslednjej wječeri założeny. Měšany khór spěwaše pod nawjedowanjom knjeza kantora Šołty łaćonsku missu wot Griesbachera. Na woprowanju zanjese mužski khór spěw „Modlitwa“ w serbskej rěči. Mnozy wěriwi, na prěnim městnje přiwuzni, dóstachu z ruki primicianty swjate woprawjenjo. Po kemšach spěwaše so Te Deum a potom dźěchu kemšerjo ke kehelkam, zo bychu wot młodoho dušepastyrja požohnowanjo dóstali. Sćerpnje kóždy čakaše, dóniž skónčnje na njoho rjad njepřińdźe.

Popołdnju běše w Hórnikec statoku swójbny swjedźeń, duchowny kwas. Běše to 4. raz, zo Hórnikec dom duchowny kwas wuhotowa. Dwór běše zwonka a znutřka ponowjeny. Čestne wrota stojachu na puću a w dworje. Wo tute wupyšenjo běše so čeledź postarała. Susodźa běrjechu sprawny podźěl na radostnym podeńdźenju. Do tutoho wutrobnoho swjedźeńskoho witanja klinčeše jenož jeničke zrudny zynk, žarowanjo wo ujeboćičkoho knjeza domu. W juliju tutoho lěta budźe hižo 4 lěta, zo Hórnikec nan wumrě. W duchu je wón tehdy hižo swojoho najmłódšoho nadźijepołnoho syna při wołtarju stać widźał. Dźeń dopjelnjenja jomu Bóh knjez dočakać njeda. Při hosćinje, na kotrejž so najbliži krejni, susodźa a duchowni, kiž běchu při swjatočnosći sobuskutkowali, wobdźělichu, poděka knjez kantor Šołta w mjenje přećelstwa a tež tachantskeje šule. Přeješe něhdyšomu šulerjej zbožo do Knjezoweje winicy. Dalše zbožopřeća wuprajištaj kk. farař Hórnik a kapłan dr. Horjeń. Hnuty so knjez primiciant za wšitke wopokazy lubosće podźakowa.

Pirmin a Kordula.

W małej khěžcy z nizkimi wokněškami bydleše Pirmin Feichtegger. Jako wječor po swjatoku před swojej khěžku sedźeše, móžeše ze swojoho wysokoho městna přewidźeć a wobdźiwać cyłu krasnosć Božeje přirody do koła wokoło. W lěsu pasechu so měrnje stadła kozow, a žony sedźachu w zelenej trawje ze swojimi dźěćimi, kotrež wjesele harowachu. Na próšnych hasach, kotrež Glacis prěki a po dołhosći přepřěkuja, jězdźachu njepřestawajcy wozy z mjasom, sadom, zeleninu a z drjewom a ze wšitkim tym, štož město Win potrjehowaše. Wšudźom knježeše měr. Hačrunjež njeběše wonka womjelknył hišće wójnski hołk a hara, Win njetrjebaše so ničoho wjacy strachować. Měješe dźěn swojoho prynca Eugena, kotrychž bě na wšitkich hranicach njepřećela z krawej hłowu wotehnał, kaž to junu w najwjetšej nuzy dokonja tamny wulki Starhemberg.

Jako Pirmin Feichtegger ze swojimi myslemi w tamnych časach přebywaše, nabyštej joho wóčcy nadobo spodźiwnje sonojty wuraz. Trubka wjezeše so jomu pomałku z ruki a zdaše so, kaž by zhladował do dawnych zašłych časow wróćo. Potom sedźeše hodźinu dołho, bjez toho, zo by ze žanym stawčkom pohibnył, doniž so z khěže z miłym, tupym hłosom njezawoła, zo by přišoł k wječeri. Na to přińdźe Pirmin zasy k sebi, wuklepa swoju trubku a dźěše nutř. Sotra, kotraž bě joho wołała, stoješe hižo při blidźe, a nětko modleštaj so zhromadnje swój paćeŕ k jědźi. Žonu njeměješe. Tež joho sotra bě nježenjena. Husto dźiwachu so ludźo, zo Pirmin kóždej holcy z puća dźěše a Kordula kóždoho nawoženju wotpokaza, prajo, zo chce wostać při swojim bratře.

Nichtón njewědźeše wo potaństwje jeju dźiwnuškoho zadźerženja hač jenož wosadny duchowny, kotromuž běše Pirmin podawk zdźělił, jako bě duchowny Korduli junu porokował, zo njesmě tola kóždoho młodźenca wotpokazać, hewak by traš to mohła wobžarować, hdyž budźe starša. Tehdom połoži Pirmin pomałku swoju trubku do boka a wotewri fararjej cyłu swoju wutrobu.

„Mój dwaj njemóžemoj so nihdy a ženje dźělić, česćeny knježe. Nichtó njeby naju zrozemił. Štož zady naju žiwjenja leži, njezamóže zaćemnić žadyn dźeń a zakryć žana nóc. Hižo mnohe lěta su wotběžałe mjez tym do morja časow, a mój smoj so nětko změrowałoj. Ale hdy by jedyn druhoho wopuścił, potom by zapadnył tamny zasy wróćo do hrózbnosćow tamnych časow —“

Pirmin womjelkny a joho módrej woči zhladowaštej přez wokněško małeje jstwički won do daloka, na wokolinu St. Ulrich.

„„W lěće 1683 to běše, knjez farař. Lothringscy wojacy sćahnychu so při nawale Turkow na lěwy brjóh Dunaja, njemóžachu pak snadneje ličby dla předobyć njepřećela. Mnozy měsćenjo buchu morjeni. Ani jeničkeje kanony njebě tu k zakitanju. Tež municije tu pobrachowaše. Cyłe město Win bě na nohach, wšo ćěkaše, a tež mojej staršej

Pónđželu swjećeše „młody knjez“ Božu mšu w klóštrku franciskankow a wudźěli tam też primicne požohnowanjo. Wutoru přebywaše knjez Hórnik w tackantskej šuli. Dźěći a wučerjo dóstachu wot něhdyšoho šulerja měšniske požohnowanjo.

Njech Bóh Wjeršny młodoho knjeza strowoho zdźerži a jomu hnadu da k spomožnomu skutkowanju za česć Božu a dušow zbožo!

K primicy

wjeledostojnoho knj. Dra. Pawoła Hórnika
3. februara 1935.

Banty, sekle, barby rjane,
Wšě su dźensa přihot'wane.
A te barby dźensa praja:
Wšitcy w cyrkwi swjedźeń maja.

Wy dźens prěnje kemše maće.
Gloria prěnje zaspěwaće.
Was my rady přewodźamy.
„Pójće nětk!“ Wam přiwołamy.

Nan Wam wjacy k stronje njeje,
Wón pak z Wami radosć změje.
Bratr Wam dźensa bratřić budźe,
Wón dźens nana zastupuje.

Njech nam zwony rjeńšo zwonja,
Piščele njech klinča, žołmja.
Dajće wjesć so do swjatnicy!
Knjez Was woła do winicy.

M. C.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Jutřišu njedźelu woswjeći so wopomnjećo krónowanja swjatoho wótca bamža Pia XI. Nětčiši swjaty Wótc, rodźeny 31. měrca 1857, bu na bamža wuzwoleny 6. februara 1922 a 12. febr. 1922 krónowany. Z přileżnosće tuteje wopomnjeńskeje swjatočnosće změje jutřišu njedźelu dopołdnja w 9 hodź. Joho Exc. najdostojniši knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi wulku Božu mšu. Po Božej mši budźe Najswjećiše wustajene, Te Deum spěwane a Bože požohnowanjo wudźělene.

— Z duchownych našeje diecezy buchu pomjenowani: wot 1. febr. knjez kapłan Mikławš Młynk w Khrósćicach za farskoho vikara w Zeitheinje; wot 15. febr. nowoměšnik knj. dr. phil. Pawoł Hórnik z Hórn. Kiny za kapłana w Khrósćicach a nowoměšnik Jan Zimmerman z Triera nakkwilnje jako farski administrator w Markneukirchen.

— Papjerjane 20 hriwnow, kotrež buchu 11. okt. 1924 wudate, zhubja 31. měrca 1935 swoju płaćiwosć jako zakońški pjenježny srědk. Tole možeš z nimi hač do 30. jun. 1935 pola wšěch pokładnjow němskostatneje banki płaćić abo je zaměnić. Po tutym dnju pak zhubja swoju hódnotu.

Z **Radworja.** Pola Šubertec koncertowaše 27. januara Hudźbna jednota. Wjednik, knjez wučeŕ Nawka, při tym wozjewi, zo je towaŕstwo sebi nětko mjeno „Meja“ přiswojiło. Dla toho ma so hišće w měsacu meji wosebity swjedźeń wuhotować. Po spěwnym dźělu sćěhowaše žortny: Zaječa zhromadźizna. Běše swojorazna hra, něšto nowe za naše swjedźenje.

— 3. februara wotmě pola Šubertec „Katolska Bjesada“ swój 61. założeński swjedźeń. Předsyda, knj. faraŕ Nowak, přednošowaše wo swojim loňšim pućowanju do Hornjoho Ammergawa a pokazowaše k tomu mnoho swětłowobrazow. Ammergawscy rězbarjo su też štyri sćenikow a swjatoho Jakuba staršoho, kiž našu klětku dobja, zhotowili. Rěčnik wopisowase też krasne krajiny wokoło Bodamskoho a Chijemskoho jězora, dale pućowanjo na najwyššu horu Němskeje a wulkotne hrody, kiž je dał njezbožowny kral Ludwig II. twarić. Po přestawcy zaklinča zhromadny spěw: „Hdźe statok mój?“ Potom zahrachu wustojnje znaći Bjesadźenjo směškaj: „Zjebany nawoženja“ a „Měsćanostowy nós“. Hrě je naš městopředsyda zhotowił. Z rejku bu swjedźeń skónčeny. Sława pak njesprócniwym zarjadowarjam wjesela!

---

wostajištaj wšo stojo a ležo, zo byštaj znajmjeńša swoje nahe žiwjenjo a swoje dźěći wukhowałoj.

Běše to 7. julija. Hdy byštaj jenož hišće někotre dny wočaknyłoj! Dźeń pozdźišo bu Starhemberg pomjenowany za rozkazowarja města Wina a hižo za dwě njedźeli zawjedźe wón porjad, wobstara wójnsku potrjebu, dźeržeše na krutu disciplinu. My běchmy pak po tysacach na ćěkańcy. Mojej staršej chcyštaj do Tullna k swojim přiwuznym.

Moja mać bě słaba a khora. Tohodla wostachmy z někotrymi swójbami khětro wjele wróćo. We hłubokim lěsu, kotryž běchmy dócpěli, čujachmy so nimale wukhowani, a wupytachmy sebi ćiche městno, hdźež móžachmy w nocy powotpočnyć. Běchmy kaž skoro wšitcy ćěkańcy bjez brónjow. Přecy staroséiwšo pohonjowaše nas nan ke khwatkej. Hdyž Kordula, kotraž bě tehdom 5 lět, wjacy běžeć njemóžeše, ju wón njeseše. Mać khabłaše so bjez skorženja sobu. Modleše so njepřestawajcy swój różowc. Štwórty dźeń wječor běchmy so k měru podali , tu poklakny so mać nadobo cyle mjelčo. Widźach jeje na smjerć blěde mjezwoćo tak spodźiwnje so błyšćić při błukim swětle měsačkowym, kaž by hižo słušała do tamnoho swěta a nic wjacy do tutoho. Wona sebi njemysleše, zo ja hišće njespju. Tamni hižo nimale wšitcy kruće spachu. Mać klečeše při měsačkowym swětle różowc w rucy a modleše so we swojim smjertnym straše na poł wótře šeptajo, tak zo móžach zrozemić jej kóžde słowo. Poruči Bohu swoje běrne žiwjenjo, njech by na nju póslał, štož by joho swjaty wotpohlad był, jenož zo by chcył hnadnje wotwobroćić, zo njebychmoj Kordula a ja padnyłoj do rukow Turkow — dokelž to mać přederje wědźeše, zo tući wotwjedu křesćanow do wuhnanstwa a nanuća jim potom mohamedansku wěru —, zo njebychmoj tola na swojej dźěćowskej duši poćerpiłoj škody. Widźach, kak so bědźi a modli. Ženje njezabudu na tutón hnujacy podawk. Dźensa hišće, po 30 lětach, je mi kaž do duše wupalena mać, a hdyž stupi před moje dušine wóčko, začuwa moja duša hišće tón samy hnujacy podawk, kaž tehdom na ćěkańcy w lěsu.

Na druhi dźeń sta so to najhrózbniše. Jenotliwi Turkojo běchu so hač do našoho lěsa dobyli a naša mała horstka padny jim do rukow. Na raz běchmy napadnjeni. Mać poteptachu konje, zo bě cyle rozmjećena wot konjacych kopytow. Dźiwja rejeńca nasta w lěsu, tesaki so we powětře zabłyskowachu, a nanowa hłowa kuleše so w próše. Kordula a ja buchmoj přelutowanaj. Kordula wołaše žałostnje, jako ju jedyn z tutych na poł dźiwich za włosy hrabny a na konja wjerhny. Ja buch za konja přiwjazany a dyrbjach pódla běžeć. Też druhim dźěćom zeńdźe so podobnje. Dorosćeni buchu wšitcy morjeni. Česćeny knježe, to njezamóže žadyn človječi ert wuprajić, što tehdom začuch, jako widźach swoju mać roztęptanu, krawjacu w próše ležo a pódla njeje nanowu hłowu ze zlemjenymaj wóčkomaj, knježe, poslednje pohladnjenjo na mojej lubej staršej w tutym žiwjenju.

(Přichodnje skónčenjo.)

Młodźenc postrowja nowoho měšnika knjeza dr. Hórnika do Serbow.

„Budź witany! Ći wjele zboža!“
My Tebi dźensa přiwołamy.
„Budź witany, budź witany,
młody knježe duchowny!

Z našich młodych jasnych šijow
klinči witanjo tak wjes'le,
hdyž duchownomu wjednikej
so dowěrimy tola rady.

Budź nětk w serbskej młodźinje!
Dźěl naše wjeselo a dźěło!
Njech bywa tuta młodźina
přec' swjatosćenja symjeńšćo.

Kak spěšnje čas so pominje
a lětko khwatnje nimo je.
Čas młodosće też wotběhnje
a khutne bywa žiwjenjo!

Dóńž směje młody so nam čas,
kiž starosćow 'šće za nas nima.
Jón wužiwajmy wjesle, derje,
kaž prawje je po swjatej wěrje.

Ja wěm, hdyž młodźi smy,
zo wuknyć mamy hišće wjele!
Za Boha, lud a narod my
so wukubłować chcemy derje.

A jónu budźemy my muže!
Kaž duby chcemy potom stać
a nic kaž korhojčki te zwjertne
hdyž z nimi móže wětřik hrać!

Wy pak luby młody knježe,
pomhajće nam w tutym dźěle!
My dawno žno Was znajemy
a Wam so rady dowěrimy.

Njech Bóh Wam hnadow wobradźi
w prawje wulkej mnohosći.
Čiłosć a strowosć na dołhe časy
wutrobnje wšitcy Wam přejemy.

A skónčnje něšto hišće bě,
štož na wutrobje ja bych měł:
„Wostańće přecy pola nas
a njećekńće nam bórzy zas!“

J. Mikławškowy.

— Hižo na započatku tutoho lěta buštej dwě nowej ryzwje — běłe za swjedźenje swj. Marije, a čorne za pohrjebne kemše — kupjenej. Njejstej pak hišće dopłaćenej. Šćedriwi dobroćeljo wědźa tuž hnydom, za čo smědźa pilnje składować.

— Też tu zakhadźa mjez šulskimi dźěćimi khorosć — khripa. Tola hišće njetrjebachmy šulu zawrěć. Do hód běchu dźěći stajnje na šiju, diphtheritis, ćefpiłe. Bóh chcył kóždoho před złej khorosću zwarnować!

Z Hněwsec. Starši syn kublerja knjeza Mikł. Welsa je swoje statne pruhowanjo za skótne lěkarstwo derje wobstał. Knjez Jurij Wels je w Lipsku, Mnichowje, Winje a Berlinje studował a nětko w Hannovrje swoje studije skónčił. Přejemy młodomu lěkarjej zbožo k dokonjanomu pruhowanju.

Z Nowoho Łuśća. Tudomne ryćerkubło je loni wot knj. Becka kupił knj. Spitzner, rodźeny z Drježdźan. Joho nan je wyšši rada w Drježdźanach a znaje też Serby derje přez to, zo ma hižo wjele lět dohladować wuhlowe a łuhowe podkopki w Smječkecach. — Nowy a młody knjez we Łusću je so hakle před přikhadom do Serbow woženił a hospodari nětk zhromadnje ze swojej młodej mandźelskej, kotraž pokhadźa z jara nahladneje Lipsčanskeje swójby. Za krótki čas je do nowych wobstejnosćow so zažiwił a z ludźimi so zeznał. Jako wuwučeny ratař rozemi też derje rěčeć wo ratařskich prašenjach. Kóždy druhi štwórtk wotměwa so tu zhromadźizna, kotruž rady wopytujemy, dokelž woprawdźe přecy něšto zhonimy a słyšimy, štož je wužitne a zajimawe.

Z Pančic. Tudomne spěwne towarstwo wuhotuje srjedu 20. febr. swój 22. założeński swjedźeń z ludowym koncertom a z dźiwadłom, cyle nowy a jara žortny kruch. Sobuskutkować budźe smyčny orcherstr, z prjedawšich lět hosćom znaty, a herc na serbskich huslach, kotromuž so bandonion přidruži. Tak so na tutymaj nastrojomaj serbske spěwy a reje přewjedu, něšto cyle nowe w našim hudźbnym žiwjenju. Scyła budźe so w přichodźe dyrbjeć bóle na nastroje ludowoho razu dźiwać, kotrež móža so bjez prócy a zadźěwkow zwonka žurle trjebać. Mnozy so hižo na swjedźeń „Lipy“ přihotuja. Započatk je na 1/28 hodź. postajeny a towarstwo so nadźija, zo hosćo w prawym času přińdu, zo móže so z dypkom započeć, hdyž je tola swjedźeński porjad bohaty.

Z Pančic. Kaž zhonimy, dyrbi so wulki koncert policajskoho połka z Drježdźan, kotryž bu hižo dwójcy wotstorčeny, cyle wšće srjedu 13. februara w Pančičanskim hosćeńcu wuwjesć. Zastup płaći jenož 50 pj. Wozjewjamy to, dokelž so wuzbytk koncerta za spomožny zaměr wužije. Samsny orchester je loni nazymu w Njebjelčicach z wulkim wuspěchom wustupił.

Z **Ralbic.** (Dodawk.) Na swjedźenju swjateje Hańže zhromadźi so 20 knježnow našeje Marijanskeje kongregacije w přećelnej rumnosći farskoho domu, zo bychu so wobdźěliłe na kurzu za wothladanjo khorych. Wutrobnje powitachmy knježnu Bokišec z Drježdźan, kotraž běše z wjedźićefku kurza. Wuspěwachmy někotre štučki kěrluša „Budź khwalen' Jězus Khrystus“. Z tutym nabožnym zmyslenjom započa knježna Bokišec swoje dźěło. Jako nazhonita wothladařka khorych wona derje rozemješe, nas ertnje a skutkownje rozwučić we wothladanju khoroho. Tuta składnosć so nam štyri razy poskići. Wjesele smy tute dny woprowałe za naše časne a wěčne zbožo. Kak wužitny tajki skutk je, najlěpje spóznajemy, hdyž budźemy snadź dyrbjeć našich khorych lubych wothladować abo bliźšomu pomoc poskićić. Při skónčenju so prefektka knježnje Bokišec za jeje njespróćniwe a woporniwe dźěło w mjenje wobdźělefkow z wutrobnym „Zapłać Bóh luby Knjez“ podźakowa. Bóh luby Knjez pak mytuj też wysokodostojnomu knjezej prezesej přećelne přewostajenjo joho bydlenja a wšu lubosć a wulku starosć, kotruž ma za cyłu kongregaciju!

Z Marijineje Hwězdy. Pjatk před tydźenjom namakachu dźěłaćerjo w klóštrskej zahrodźe póstowku (Brieftaube), kiž bě so mučna na zemju sydnyła, a to wšće hižo štwórtk popołdnju při sylnym wětrje a sněhwěćom. Wona pokhadźa z lětnika 1933/34 a bě z Drježdźanskeje wokoliny. Na jenej nóžcy měješe aluminiowu dudku z powěsćemi. Ju donjesechu přistejacej policiji. Tam běchu też druhu póstowku wotedali, kiž běchu šulske dźěći na puću wot Małoho Wosyka do Hornjoho Wujězda mortwu namakali. Po přičinjenej ryncy pokhadźeše z Berlina. Loni zwosta jena štyri tydźenje w statoku w Khanecach, hdźež so z domjacymi hołbjemi spřećeli, z nimi jědźeše a też w jich hołbjencu přenocowaše. Potom pušći so zasy do powětra a lećeše swoju drohu.

Z Wotrowa. Nowy čas z nowym zakońskim a hospodarskim zarjadowanjom je też burskomu stawej přinjesł nowe nadawki. Runje burstwo je dobyło w nowym němskim kraju wosebitu płaćiwosć a wulki wuznam. Tohodla je winowatosć hospodarjow, zo so wobhonjeja we wšěch prašenjach, kotrež nam dźensiši čas staja. K tutomu zaměrej wotměwaja so nětkle na wsach časćišo burske skhadźowanki. Prěnju tajku zhromadźiznu wotmě pola nas wokrjesny wjednik burow,

knj. Opitz z Němskich Pazlic sam, a na druhej přednošowaše wjednik skupiny knj. Thalmann z Jělcy. Móžachmy našoho prjedawšoho wjesnjana Mikł. Šołtu z Njebjelčic do našeje srjedźizny witać. Ze swojoho praktiskoho nazhonjenja rěčeše wón wo wšelakich powšitkownych prašenjach, z kotrymiž by kóždy bur so dokładnje zaběrać dyrbjał. Wo plahowanju skotu, wo prawym hnojenju a wo wužitku „sila“, wo sušenju zelenoho a druhich zajimowacych předmjetach. Pokaza doraznje, kak kóždy bur mudrje jedna, kiž wšě poskićene přiležnosće wužije, zo by so dale wukubłał. Njemóžemy so nihdy z tym spokojić, zo jenož to připóznawamy, štož smy wot swojich dźědow a pradźědow přewzali. To dźensa njedosaha. Živa rozmołwa a sćěhowaca zabawa dopokazaštej, zo bě tutón rjany wječork swój dobry wužitk měł.

Program za kurzus młodźencow w Pančicach

11—13 februara.

1. dźeń. (Wutworjenjo kruteje wosobinskosće.)

Boža mša w Klóštrskej cyrkwi w 8 hodź.

1. Zawodny přednošk: „Syjeŕ Boži“
2. Přednošk: „Khrystus rózkowy kamjeń wěrnosće“
3. „ „Naše nadawki jako pósły Boži.“
4. „ „Khrystusowy puć“ (hlej wróco na loński kurzus!)

Wječorna zabawa: „Naša khorhoŵ réka swéra“

2. dźeń. (My mjez druhimi)

1. Přednošk: „Młodźenc a swójba“
2. „ „Marija a naš znutŕkowny bój“
3. „ „Młodźenc a měšnik (na tutón přednošk su knježa duchowni sobu přeprošeni)
4. „ „Naše powołanjo“

Wječorna zabawa: Młodźi so wjesela (zabawa we wobrazu, basni a powědańčku)

3. dźeń. (My smy młoda cyrkeŵ Khrystusowa.)

1. Přednošk: „Naša mužska katolska młodźina“
2. „ „Młodźency“
3. „ „Pacholčina“
4. „ „Hólčina“

w 4 hodź. skónčenjo „Wostań swěrny!“

Přinjesće sebi sobu: 1. jasnu hłowu, 2. wjesołu wutrobu, 3. spěwnik.

J. Nowak, wokrjesny prezes.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W Romje wobstoji hižo 70 lět Kolpingowe towarstwo. Joho sobustawy mějachu audijencu pola bamža. Swjaty Wótc k nim poréča a praji, zo k njomu přińdu w času, kotryž je „za křesćansku wěru w Němskej zrudny, čežki a samo strašny“, dokelž chcedźa tu wěste koła nowe pohanstwo postajić. Što drje by k tomu jich wótc Kolping prajił? Wón běše swěrny wótčinc a staćan, ale też swěrny służownik Khrystusowy. Tajcy dyrbja też woni być: swěrni swojej domiznje, tola wosebje też swěrni wěrje swojich wótcow, ke katolskej cyrkwi.

Ke khowancam jenoho francózskoho wustawa praji bamž, zo maja prawi křesćenjo być pobožni, zo pak dyrbja też pilnje skutkować. Pola studowacych to réka, zo dyrbja pola nich pobožnosć, wědomostne studije a pozdźišo pilna dźěławosć kruty cyłk tworić.

Na Swěčk Marije běše 5 lět, zo Pius XI. jenomu Romskomu kardinalej list pósła, w kotrymž přesćěhanja křesćanow w Ruskej wopisuje. Wosebje w nim wobžarowaše, zo je druhe knježeŕstwa kedźbu nimaja, kak Ruska swědomjo krjuduje a wšě čłowjeske prawa tepta. Druhe knježeŕstwa najebać toho z Ruskej wikuja a politiscy hromadźe dźěłaja. Dale spomni na to, kak su katolikoju cyłoho swěta dary za wbohich hłódtradacych w Ruskej hromadźili. Tola Ruska da radšo tamnym 150000 dźěćom, kotŕiž wšědnje jěsć za nahromadźene pjenjezy dóstachu, wumrěć, a wotpokaza dary katolikow.

Mjez Vatikanom a Českosłowakskej wobstoji hižo wjacy lět wěste njedorozemjenjo. Loni bu dźěn bamžowski nuncius wotwołany a do Lissabona přesadźeny. Češke knježeŕstwo pak swojoho wotpósłanca pola Swjatoho Stoła njeje ženje wotwołało. Nětko maja so zasy ważne wěcy mjez Českosłowakskej a Vatikanom jednać. Bamž pak ma we Prazy jenož auditora, kotryž nima wšě prawa nuncia. Češke knježeŕstwo by wězo rady widźało, zo by so do Prahi bórzy zasy nuncius powołał. To drje so hišće njestanje, tola je bamž msgr. Panico, kotryž běše hač dotal legat za Saarsku, zasy do Prahi pósłał. Wón běše tam hižo prjedy zastupjeŕ nuncia.

Němska. Kardinal Faulhaber praji w prědowanju, wo kotrymž před tydźenjom pisachmy, zo su wukrajne nowiny pisałe, zo w Němskej mnozy z katolskeje cyrkwje wustupuja. To je njewěrnosć. Po słowje wón dale rjekny: Smy jedyn jenički, wězo jara zrudny hromadny wustup w zańdźenym lěće dožiwili, nic pola synow našeje domizny, tola pola připućowanych Awstričanow w lěhwje Aiblingu.

Na Tŕoch kralow běše w Koblencu w cyrkwi Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje swjatočnosć katolskeje mužskeje młodźiny a na druhi dźeń hnydom za žónsku młodźinu. Kóždy raz bě so skoro 20000 młodych ludźi zešło. Biskop Dr. Bornewasser měješe prědowanjo. Młodźencow wosebje napominaše, zo njesmědźa sebi lubić dać, hdyž druzy swjatu katolsku cyrkej hanja, dokelž je w běhu 2000 lět też někotrych bamžow a biskopow a druhich měła, kotŕiž běchu njehódni teje dostojnosće. Łža kroči po našej domiznje, wosebje łža, z kotrejž je wěsty wotpohlad zwjazany. Ale čim krućišo woni wustupja za česć cyrkwje, ćim wjacy česćownosće změja też druzy před nimi.

Wšelake němske Domy buchu w poslednim času wobnowjene, tak we Wrótsławje, Passawje, Limburgu a Augsburgu. Nětko so też cyrkej swjatoho Michała w Fuldźe, kotraž je pječa najstarša cyrkej w Němskej, wobnowja. Dźěła wobstara pruski statny twarski hamt, dokelž je pruski stat, hdyž wšelake wobsedźeństwa katolskeje cyrkwje we času Napoleona Bonaparty zebra, slubił, zo chce so za to starać, zo cyrkwinske twary w dobrym porjedźe wostanu.

President katolskich zwjazkow młodźiny wotpokazuje wšelake přisłodźenja přećiwo katolskim zwjazkam. Tak je so na přikład w zjawnosći prajiło, zo katolske zwjazki žane přinoški njezběraja, zo bychu prawje wjele sobustawow přiwabiłe, abo zo swojim sobustawam samo hišće wšelake pjenježne dary poskićeja. President msgr. Wolker pak praji, zo to njeje wěrno a zo je z wjednikom němskeje młodźiny Šěrachom přezjene, zo so tajke srědki njesmědźa k wabjenju za zwjazki nałožować. Młodźina njesmě so z tym do towarstwow wabić, zo so jej hrozy ze wšelakimi hospodarskimi škodami abo zo so jej lubi hospodarski wužitk.

Awstriska. We Winje su socialisća za čas swojoho knježenja, kotrež před lětom so skónči, wjele domow za dźěłaćerske swójby twarili. Tola wšitke domy běchu małe twjerdźizny, kotrež dyrbjachu, dokelž běchu wulke kaž kaserny, a we nich wjele ludźi bydleše, při zběžkach za marxistow wukhow być. Jedyn z tajkich kasernow běše też dwór „Korle Marxa“. Tutón muž je dźěłaćerjow wosebje k wojowanju přećiwo druhim měšćanskim worštam pohonjał. Po joho wučbach złožuja so wosebje w Ruskej. W tamnej khěži woswjeći před krótkim kardinal Innitzer kapału. Tak budźeja ludźo, kotŕiž tam bydla, lěpje móc swoje njedźelske winowatosće dopjelnjeć. Prjedy jich socialisća wot toho wotdźeržowachu. Kardinal praji při swojej rěči, zo njecha tu katolska cyrkej dobyco swjećić. Wón wě, zo bydla tu khudźi čłowjekoju, kotrychž su prjedy druzy šćuwali a kotŕiž su wjele ćerpjeć dyrbjeli. Ně, wšitcy chcedźa so čuć jako bratŕa a sotry. Wšitcy potrjebuja pomocy cyrkwje a Božeje hnady.

Tu mějachu wšelake zwjazki młodźiny runje njedźelu dopołdnja zwučowanja. Tak potom mnozy młodźi ludźo kemši njeńdźechu. Zanjechachu swoju njedźelsku winowatosć

a zawjedźechu z tym też swojich towaršow k zanjechanju. Tohodla so wučerjo nabožiny na biskopow wobroćichu. Na to so postaji, zo wučerjo nabožiny nikomu njesmědźa dowolić, so njedźelskich zhromadnych kemšow zdalować.

Towaŕstwowy powěstnik.

Kulow. „Bratrowstwo“ wuhotuje njedźelu 10. febr. wječor w 7 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój 37. założeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitkich lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Drježdźany. „Jednota“, tow. kat. Serbow w Drježdźanach, woswjeći swój lětuši założeński swjedźeń w towaŕstwowym kole wutoru, 12. febr., w towaŕstwowskej městnosći „Bayrische Krone“ na Nowym torhošću. Započatk we 8 h. Předsydstwo.

Kaž so nam w poslednim wokomiku před dokónčenjom čisła z próstwu wo wozjewjenjo zdźěli, zarjaduje „Reichsmutterdienst im deutschen Frauenwerk, Gau Sachsen, Kreis Bautzen-Kamenz“ w započatku měrca wuwučowanski kurzus „mandźelstwo a maćeŕstwo“ za Khrósćičansku a Jělčansku skupinu.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 122. z Kamjeńca: Madlena Šusterowa; 123.—128. z Khrósćic: duchowny rada Jakub Šewčik, wučeŕ Jan Lipič, Jakub Kokla, Hańža Šeferowa, Madlena Koklic, Jurij Lebza; 129. z Kopšina: Jan Běr; 130.—132. z Wučkec: Michał Nowotny, Pawoł Knježk, Jurij Wels; 133. z Hórkow: Jakub Kubańka; 134. z Łužca: Michał Nowak; 135.—137. z Worklec: Mikławs Dźisławk, Pawoł Kocor, Jakub Brankačk; 138. z Nuknic: Mikławš Jawork; 139. z Wudworja: Jurij Hanski; 140.—143. z Khrósćic: Jakub Hojeŕ, Jurij Wingeŕ, Hana Lubkec, Michał Šołta (listynošeŕ); 144. ze Stareje Cyhelńcy: Jakub Werner; 145. ze Zejic: Hańža Češlina; 146. 147. z Čornec: Pětr Just, Michał Rjenč; 148. z Pozdec: Pawoł Bulank; 149. z Nowoho Łužca: Jakub Herlich.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 949. ze Z.: M. K.; 950. z J.: J. N.; 951. 952. z W.: J. L., J. B.; 953. z H.: M. K.; 954. z K.: J. L.; 955. ze S.: M. P.; 956. z K.: J. J.; 957. z Č.: P. J.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1087.: J. Š.; čo. 1088.: J. R.; čo. 1089. M. H.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1103.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Jurij Nowak z Jasenicy 1 hr.; N. N. z Łužca 3 hr.; N. N. z Noweje Wjeski 2 hr.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje za januar.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—12	+6	—3	—	—	—	150	150	150	0,450	—	—	—	34,1

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Kožuchi *wšěch družin, bramy, wobšiwki, podšića*
wosebity wubjerk za serbsku drastu poskića
Weidlichec *kožuchowy dom*
w Halštrowje — Telefon Elstra 282
Za Budyšin skład k předawanju pola Hokec (při serbskej cyrkwi)

K nalětnim wusywam
trěbne hnoje a symjenja
wšěch družin,
tohorunja wulki skład
wuhla, koksa a drjewa
poruča
Albert Paatz w Kamjencu (Tel. 724) a w Halštrowje

Müller *ec dobru konditaŕnju*
kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad přiwozmy — też na wsy. z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno

T. Albert Bautzen Lauengraben 10
z lěta 1877
Wšě možne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Mnichowske HACKERBRÄU 14 17 HAT WELTRUF ***Hackerbräu***
Do swojoho nowoho rjenje připrawjenoho hosćeńca, w kotrymž přećelna bjesadnosć je zdomom, budźe Was lubje witać
Budyšin *Kamjeńtna dróha*
Jan Lehmann *prjedy wobsedźeŕ „Bahnhofstunnel“*

Špihele, ramy a wobrazy, mnohosće domjacej nadoby, pórclin, křiže a swěčniki tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin Serbska dróha 16
Wilhelm

(„Fuchsbau“) **Lišča jama**
Budyšin — Zadnja Bohata dróha
hosćeńc starosławny dobry — dźens zasy tak, kaž prjedy
Přećelnje Was přeprošuje **H. Goldhorn**

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića Wam
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin — Seminarska dróha 2

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Też mały nawěštk w „Katolskim Posole" ma
wulkoho wuspěcha!

Nazhoniwši při składnosći swojeje primicy telko lubosće a dobroćiwosće njeje mi móžno, kóždomu jednotliwomu so podźakować.

Wuprajam pak wosebity dźak swjedźeńskomu prědarjej, wysokodostojnomu knjezej šolastikej Hejdušcy, wysokodost. kk.: fararjej Sprenclej, fararjej bratrej Jurjej, kapłanej Dr. Horjenjej za assistencu a kapłanej Cyžej za joho woporniwe dźěło. Najwutrobniši dźak dale knjezej kantorej Šołće za wustojne a horliwe nawjedowanjo měšanoho khora, kiž přednjese krasnu łaćonsku missu.

Dźakuju so też zastupjerjam towarstwow a čestnym družkam, kaž też wšěm, kiž su cyrkej krasnje wudebili abo mje z darami a zbožopřećemi zwjeselili.

Bóh luby Knjez mytuj Wam bohaće wšu lubosć a dobrotu!

W **Hornjej Kinje**, 8. februara 1935.

Pawoł Hórnik,
noworměšnik.

We wulkej mnohosći smoj k naju złotomu mandźelskomu jubilejej w słowje, pismje a w darach z domizny a z dala lube a wutrobne zbožopřeća dóstałoj a móžemoj jenož na tutym puću wšitkim lubym a swěrnym naju

nutrne „Zapłać Bóh"

zawdać a to na prěnim městnje wosadnomu wysokodostojnomu knjezej fararjej Wjeńcy za hnujace cyrkwinske wopomnjeńco naju złotoho swjedźenja.

We **Worklecach**, 6. februara 1935.

Michał Wincař a mandźelska.

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,
wuhotuje
přichodnu njedźelu, 17. febr., wječor we 8 hodź.
w Kolpingowym domje swój
póstniski swjedźeń.
Dźiwadła — spěwy — reje.
K tomu wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Tow. kat. młodźencow a Jednota DJK. w Njebjelčicach
wuhotujetej
njedźelu, 10. februara 1935 — w hosćeńcu w Pěskecach
załoženski swjedźeń
Program: Zwučowanjo, dźiwadło a reje
Započatk w 7 hodź.
Přeprošuje předsydstwo

„Lipa Serbska"
serbske spěwarske tow. w Pančicach
27. załoženski swjedźeń
srjedu, 20. februara 1935 w Pančičanskim hosćeńcu, wobstojacy z ludowoho koncerta a dźiwadła. Započatk 1/2 8 hodź. — Sobuskutkować budźe smykny orchester a hercaj ze serbskimi huslemi a bandonion.
Wšitcy so přećelnje přeprošuja a wočakuje so bohaty wopyt.

Něšto dobre ke kurjenju poskića Či stajnje
cigarowy **Reichardt**
wobstoji z léta 1866 *Fa. H. Lehmann*
w Budyšinje — jenož při hłownym torhošću (bohata dróha)

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Bohu Knjezej je so spodobało, sobotu, 2. febr., swoju swěrnu służownicu, našu lubu sotru a ćetu
knježnu
Madlenu Mětowskec ze Słoneje Boršće
w starobje 75 lět do swojeje njebjeskeje domizny wotwołać.

Pokhowawši jeje ćěło na Mikławšku dźakujemy so za wopytanjo póstwječora, za wěncowu pychu a za tak bohate k rowu přewodźenjo, wosebje też wysokodostojnomu knj. kapłanej dr. Horjenjej za pozběhowace słowa při rowje.

W Słonej Boršći, na dnju pohrjeba,
6. februara 1935.
We hłubokej zrudobje
Winklerjec a Kětanec swójbje.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

7. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. februara 1935.** | **73. lětnik.**

Sobota za měšnikow.

Njedawno wupraji so swjaty wótc Pius XI. należnje a tak rjenje: **„Bóh tón Knjez w njebjesach a ja tu na zemi, mój sebi ničo horcyšo njepřejemoj, dyžli paćeŕ a wopory za měšnikow . . . Chcemy tola Boha prosyć, zo by nam swjatych měšnikow darował. Změjemy-li tych, potom wšo druhe samo wot so přińdźe; njebudźe-li pak tych, potom też ničo druhe nam pomhać njezamóže!**

Měšnicy su kaž sól zemje. Jim je naš Knjez a Zbóžnik swój wumožacy skutk, byćo a tyćo swojeje swjateje cyrkwje, wumoženjo a spomoženjo cyłoho swěta dowěrił. Tohodla dyrbja měšnicy so horić ze swjatej lubosću k Bohu a njesmjertnym dušam. Mnozy su Jězusej wocuzbnyli, joho so wotrjekli. Měšnik ma jim Zbóžnika zasy wróćić, ma jim pokazać, zo wěrne zbožo jenož pola njoho a přez njoho namakaja. „Přetož w žanym druhim njeje zbóžnosć". (Japošt. skutki, 4, 12.) Tola jenož, štóž sam so hori, móže wohrěwać. A tak njemóže měšnik ženje dosć wobsedźeć lubosće k Jězusej. Hdyž pak ta w nim so pali, kajke zbožo je wón potom za tysacy a zasy tysacy; je zbožo za druhich husto dosć do dalokich časow! Hlejće jenož, što běchu za duše swjaty faraŕ z Ars, Vincens de Paula, swjaty Ignacius, Don Bosko, bamž Pius X. A kelko njezbožow by so zadźewało, njebychu-li husto dosć duchowni swojeje winowatosće pozabyli. Hdyž na př. w Hollandskej dźeš po wsach, tak nadeńdźeš, zo jena wjes je katolska, druha kalvinska, třeća zasy katolska, susodna zasy kalvinska. A čohodla? Za tym hač su duchowni, hdyž kalvinska wěra so tam do kraja dobywaše, swěrni wostali abo přestupili. Wosady běchu so měli po swojich pastyrjach. A tak je tam wostało přez cyłe 4 lětstotki. A njebě podobnje při reformaciji w Serbach?

Kóždy duchowny derje wě, zo přez swjatu swjećiznu so jomu njeje wotewzało wojowanjo wo swjatosćenjo swojeje wosoby a duše. Też duchowny je dźěćo swojoho luda, je človjek z mjasom a krwju; ma z nakhilnosćemi a słabosćemi so bědźić kaž kóždy druhi človjek. To wuznać njeje wohańbnjenjo měšniskoho powołanja a duchownoho stawa; ně, to wuznać je tak wjele kaž prosyć wo dorozemjenjo a pomoc. Duchownska dostojnosć je přenadobna, duchownske zastojnstwo přeswjate, joho nadawki přewulke, zo samo wot so na sebi wšo dokonjeć njezamóža.

Haj, katolski ludo! Měšnicy trjebaja twoju pomoc, trjebaja twoju modlitwu, zo bychu móhli stajnje być a wostać khmani za swoje swjate powołanjo kaž sebi bóžski Zbóžnik to wot nich žada. Mnozy katolscy so za nich modla, z woporami Boha za nich proša. Tola je tajkich dosć? Ně, wšitcy wěriwi dyrbja to činić.

Něhdźe lěto tomu je, zo so za to započa z wěsteje strony dźěłać pod hesłom: soboty za měšnikow.

Što ma to rěkać soboty za měšnikow? To je samo na sebi jara snadna, lohka wěc, ale jara spomožna, połna žohnowanja. Ty maš kóždu sobotu po prěnim pjatku kóždoho měsaca, kiž je dźeń poswjećeny najsłódšej Wutrobje Jězusowej, wšitko woprować přez mać Božu swojomu Jězusej wo swjatosćenjo měšnikow: Božu mšu, kotruž słyšiš, swjate woprawjenjo, kotrež přijimaš, wšě modlitwy, wšě twoje ćerpjenja a sebjezaprěwanja. Też wšě wjesela a wšu zrudobu, kotrež tule sobotu su ći popřate abo će podeńdu. A hdyž chceš hišće wjacy činić, móžeš kóždu sobotu, haj kóždy dźeń woprować Jězusej w tymle zmysłu.

Kak lohki za tebje tola je tónle skutk! Kak wjele žohnowanja pak móže z njoho wurosć, hdyž twojoho skutka dla Bóh spožča trěbne hnady měšnikam; hdyž twojoho skutka dla wón zbudźa měšniske powołanjo w młodostnych wutrobach.

Tale myslička so mnohim biskopam Němskeje přednjese. Wšitcy mysličku horco witachu a khwalobnje so wo njej wuprajichu. Z jich připóznaćow chcemy naspomnić słowa Barlinskoho biskopa Dr. Baresa: „Z wulkej radosću tule mysličku postrowjam: „Kaž je swjaty měšnik najrjeńši dar njebjes tejle zemi, tak budźe prócowanjo wěriwych wo swjatych měšnikow přez paćeŕ a wopory najnadobniši dar našeje

zemje njebjesam. Tohodla poručam a žohnuju tónle skutk z cyłeje wutroby."

A naš najdostojniši knjez biskop Pětr Legge praji k tomu mjez druhim tole: „Za čas swojoho dušepastyrstwa sym so hižo husto prócował, kak bych tule Wašu mysličku skutkować dał. Wjeselu so jara nad Wašim wospjetnym pohonju a žohnuju z hłubokosće duše Waše dźěło."

21. novembra 1934 so tale myslička Swjatomu Wótcej přednjese. Wón ju horco pokhwali a požohnowa.

A štó, luby čitarjo, njeby, je-li hišće wěriwy człowjek, tule mysličku witał? Sebje dla, swojich dźěći dla a też z lubosće k swjatej cyrkwi dyrbi wón tule mysličku wjesele witać a, štož na nim zależi, też wukonjeć. Naš wěriwy lud je stajnje rad podpjerał tych, kotřiž chcychu na duchownstwo studować, z pjenjezami. Tola, luby serbski ludo, znajmjeńša runje tak ważne je, zo so też modliš wo duchowne powołanja — a za nětčišich měšnikow. Budźeš-li to činić, potom budźeš też milišo a často też sprawnišo sudźić wo swojich duchownych; budźeš tym napřećo stupać, kotřiž zwjetša jenož brachi widźa na swojich duchownych a njelubje wo nich sudźa, njewopominajcy pak to, štož by z jich samsnymi dušemi, z jich dźěćimi było, njeby-li měšnikow było. K duchownym dyrbiš so zadźeržeć kaž z wosobnym sudobjom. Rozćepješ te, hdyž je so na nje proch nasadźał? hdyž snadź je so do njoho někajki wopačny blak zažrał? Ně, proch wótrěješ kedźbliwje, wopačny blak daš swědomiće wotstronić a potom hišće bóle dyžli dotal sebi je kedźbliwje hladaš. Tak maš činić ze swojimi duchownymi. Njesměš na nich swarjeć — předewšim też nic před dźěćimi — njesměš jich brachi po wsy a hišće dale wokoło roznosyć, ale maš za nich nutrnje so modlić a Boha prosyć, zo by jim spožčił spóznaćo jich wopačnosći a posylnił wolu k přewinjenju słabosćow a prócowanju wo počinki.

Tak je činił Jězus ze swojimi japoštołami. Wón pokaza jim a nic druhim — jich słabosće. Nihdže njesłyšimy, zo po kraju wokoło na nich swarješe. Ale to čitamy, kak so za nich modleše, zo bychu byli krući we wěrje, bohaći na počinkach. „Pětrje, ja sym za tebje so modlił, zo njeby twoja wěra wotebjerała; ty pak, jónu wobroćeny, posylnjuj swojich bratrow". A prjedy hač nastupi swój křižowny puć, tak so za nich modleše: „Wótče . . . Twoje mjeno sym człowjekam wozjewił, kotrychž sy mi ze swěta dał. Ja za nich prošu. Wótče swjaty, zdźerž jich we twojim mjenje, zo bychu jene byli, jakož mój smoj. Zakhowaj jich před złym a poswjeć jich w prawdźe. Tola njeprošu jenož za nich, ale też za tych, kotřiž budźa přez jich słowo do mnje wěrić."

Štóž tele rjadki čita, njech sebi dołho njerozmysla, ale hnydom a kruće sebi praji: „Znajmjeńša moje soboty za měšnikow!" Z paćerjom a woporami chcu prosyć: „Wótče swjaty! Zbudźuj měšniske powołanjo mjez našim serbskim ludom. Swjatosć našich duchownych, zo bychu nam stajnje byli z dobrym přikładom. Zahorjej jich wutroby k lubosći k Tebi a njesmjertnym dušam!" A budźeš rozmnožeć česć Božu na zemi, za njebjesa přihotować wobydlerjow — a sebi samomu wuskutkować prawo na njebjesku zbóžnosć. mi.

Rozhlad w swěće.

Ministerski president Göring w Drježdźanach.

Pruski ministerski president Göring je sobotu a njedźelu w sakskej residency přebywał. Na dwórnišću joho sakski bohot Mutschmann a druzy powitachu. Čestny wotrjad SA. bě před dwórnišćom nastupił. W awće poda so potom president do hotela „Bellevue". Popołdnju wotmě so wulka zhromadźizna w hali za nadróznu železnicu. Ličba přitomnych dócpě 25000. Po powitanskich słowach sakskoho bohota jimaše so minister Göring hnydom słowa. Wón spomni na zańdźene časy. Nowy čas pak je němskomu ludej swobodu a česć wrócił. A naš wjednik njepołoži prjedy swoje rucy do klina, doniž so jomu joho skutk hač do poslednjoho dypka njeporadźi. Smy we wulkej dobje žiwi, tohodla wotpokazujemy też wšitke maličke šćuwanja a podrywanja.

Wječor wopyta ministerski president operu. Njedźelu rano přednjesechu jomu SA.-kapały zastaničko. Potom wotewza na Adolf-Hitlerskim-naměšće nimoćah SA.- a SS.-formacijow. Też statnu wobrazownju wopyta. W 12 hodź. dojědźe na radnicu, zo by tam zastupjerjow měšćanskeje rady postrowił. Popołdnju wuléća sebi wopyt do Moricburga a wobhlada sebi hród a tamnišu dźiwinu. Wječor w 8 hodź. wotjědźe zasy do Berlina.

Němski kancler

je Joho Swjatosći bamžej Pijej k joho krónowanskomu dnjej telegrafiscy wutrobne zbožo přał.

Póndźelu je naš wjednik Mnichow a Nürnberg wopytał. Tu je wjednikej Frankow, Juliej Streicherej, k 50. narodninam zbožopřeco wuprajił.

Druhi sakski burski zjězd.

W Drježdźanach je so srjedu popołdnju druhi burski zjězd wotewrił. Krajny burski wjednik Körner postrowi zeńdźenych burow a burowkow, česćenych hosći a zastupjerjow knježeństwa. Wupłódźeńska bitwa je naše hesło za lěto 1935. Z tutej maćiznu zaběraštaj so dwaj rěčnikaj, prof. Dr. Wilmans a Dr. Rudorf, wobaj z Lipska. Chcemy-li bitwu dobyć, mamy tři hłowne žadanja wobkedźbować. 1. Při plahowanju ma so na přirodne wobstojnosće dźiwać a je dospołnje wužić. 2. Njesměmy jenostronscy plahować. 3. Mamy sebi wěste reservy w brózdźe a na łubi zakhować. Knjez ratarski rada Teucher z Drježdźan poručeše wosebje zelenu picu. Zo by też w zymje a w naléću tutu picu we dosahacej měrje měł, njech sebi po móžnosći kóždy ratař „Silo" natwari. Wustajene modele pokazowachu přitomnym, kak so tajke hodźa bjez wulkich wudawkow natwarić.

Wupłódźeńska bitwa je po cyłej Sakskej šěroki wothłós namakała. Sakscy burja su sebi na 30000 wowcow skazali, na 150000 cbm silow je hižo přizjewjenych. Wupłódźeńska bitwa dyrbi dopokazać, zo je naše burstwo khmane, zeživjenjo našoho luda zwěsćić.

Hospodarske jednanja

mjez Němskej a Francózskej, kiž so hač dotal w Berlinje wjedźechu, nětko w Parizu dale traja. Němsku zastupuje při tym ministerialny direktor Dr. Rester. Namjezny wobkhad mjez Posaarskej a Francózskej je so zrjadował. Jednać budźe so w Parizu wosebje wo prašenjach rozličeńskoho wobkhoda.

Marxistiske njeměry we Winje.

Ke krawnomu zraženju dóńdźe wutoru wječor w jenym wokrjesu wulkoměsta Wina. Na 200 wosobow sylna zhromadźizna wotmě so pod hołym njebjom. Ale policija to njedowoli a při tym dóńdźe k sylnomu zraženju. Wobdźělnicy zhromadźizny też třělachu. Jenoho zastojnika ćežko zranichu. W Eberschwangu w Hornjej Awstriskej bu elektriski transformator rozbuchnjeny. Złóstnicy su marxistojo; su njeznaći ćekli. W měsće Riegu su elekriski powod wobškodźili, tak zo bě město někotre hodźiny bjez swěcy. We wšelakich městach marxistiske lětaki rozšěrjachu.

Powětron „Macon" znjezbožił.

Ze San Francisko so powě, zo je amerikanski powětron „Macon" při kaliforniskim brjozy znjezbožił. Powětron wupósła SOS-signale a pušći so potom na zemju. Wobsadka je z wuwzaćom dweju wukhowana, dokelž běchu we blizkosći amerikanske łódźe, kiž hnydom na pomoc přikhwatachu. Powětron měješe so khětro ze sylnymi wichorami bědźić. Najskěrje je rozbuchnjenjo na powětronje njezbožo zawinowało. Tuta hrózbna katastrofa je w cyłej Americy hłuboki zaćišć činiła. Škoda, kiž přez zhubjenjo powětrona nasta, wučini 4½ milijónow dollarow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Kaž so wozjewja, skónči so lětsa šulske lěto powšitkownje 4. apryla, na powołanskich a ratařskich šulach pak 6. apryla. Dźěći poslednjoho dopjelnjenoho lěta na ludowych šulach, kotrež chcedźa w běhu apryla do někajkoho powołanja zastupić, budźa hižo 21. měrca ze šule pušćene. Jutrowne prózdniny traja wot 5. hač 22. apryla. Wučba započina so 23. apryla. Też wo druhich prózdninach wuńdźe nowe zarjadowanjo, kotrež wozjewimy, hdyž budźe dokónčne.

— Štwórtk, 14. februara, zeńdźechu so měšćanscy zastupjerjo k ważnomu posedźenju. Jednaše so wo powołanjo nowoho wyššoho měšćanosty za město Budyšin. Wokrjesny wjednik Martin w Budyšinje namjetowaše za tute ważne zastojnstwo rěčnika dr. jur. Opitz z Plawna. Měšćanscy zastupjerjo přihłosowachu namjetej jenohłósnje.

— Kaž słyšimy, wupłaćuje Serbska ludowa banka z dnjom 18. februara počinajo zaso 5% kwotu. Dotal je so wšo hromadźe 15 proc. wěrićelam wupłaćiło. Za wěrićelow Wojerowskeje filialki budźe so kwota tydźeń dołho w Allgemeine Deutsche Creditanstalt we Wojerecach a za wěrićelow Khoćebuzskeje filialki w Commerz u. Privatbank w Koćebuzu wupłaćić.

Z Kukowa. Tudomne katolske dźěłaćerske towarstwo woswjeći swój 24. założeński swjedźeń zańdźenu njedźelu w Pančičanskim hosćeńcu. Běše z dotalnym wašnjom złamało a wuhotowa jón serbski. To bě najskerje z přičinu, zo njebě wopyt tajki, kaž sebi jón towarstwo nadźeše a dobra wěc sebi to zasłuži. Tu je ćežka narodna póda. Nětčiši prezes, knjez kapłan Handrika, witaše hosći a sobustawow a namołwješe wosebje mužskich do dźěła za wěru a narod po znatym serbskim hesle. Nětko sćěhowaše wjeselohra „Zjebany nawoženja“. Hra je jara žortna a připosłucharjo móžachu so do syteje wole nasmjeć, štož też wo druhim kruše „Štóž njecha słuchać, dyrbi čuć“ płaći. Poměrnje je so jara derje hrało, njedźiwajo na někotre přetorhnjenja. Dźěło hrajerjow je ćim khwalobniše, dokelž někotři hakle k prěnjomu razej wustupichu. Po času so na deski zwuča a hišće lěpje swojoho „muža“ staja. Jich próca mytowaše so z dźaknym přikleskom. W přichodźe budźe to hišće lěpje. Naspomnić chcemy, zo ma so też na zwonkowne wuhotowanjo městnosće dźiwać, štož zaćišć předstajenja wo wjele powyši. Mjez dźiwadłomaj poděča knjez farař Wjeńka spominajo na swoje wobšerne dźěło w katolskich towarstwach w diasporje a přjedawše położenjo dźěłaćerjow, kotrež njebě pod čerwjenym knježstwom różojte, wosebje za tych nic, kotřiž so zjawnje k swojej wěrje a cyrkwi wuznachu. Potom zaběraše so nadrobnišo z nowočasnym pohanstwom, dopokaza na mnohich přikładach, što wěra je a zo mamy katolsku wěru wot Boha po słowach Zbóžnika a mnohich swjatych. Tajke rozwučenjo je za naš čas jara nuzne, dokelž so njewěra pod njewinowatym płašćikom do luda drěje a samo wěriwe duše zamućuje. W dalšim pokaza rěčnik na winowatosće napřeco narodej, napřeco serbskej rěči. Namołwješe k přistupej k Domowinje — 50 pjenježkow wob lěto změje wěsće kóždy za swój lud wyše. Nadźijomnje změja tak přeswědčace słowa skónčnje wuspěcha w klóštrskej krajinje. — 24 lět je za towarstwo hižo dołha noha a runje telko lět je Brojerec nan ze Stareje Cyhelńcy z předsydu towarstwa. Bóh Knjez spožč jomu strowosć a čiłosć, zo mohł so sobu radować na 25lětnym jubileju, kotrež towarstwo k lětu woswjeći!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 19. februara, pop. 1/2 2 hodź. w Sernjanach w hosćeńcu, 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu a 1/2 4 hodź. w Serb. Pazlicach w hosćeńcu.

Z Ralbic. Štwórtk w nocy 1/4 2 hodźin nócny stražnik trubješe a zwony k wohnjej wołachu. Paleše so Wowčeŕkec-Rěpkec drjewjana bróžnja. 30 kokoši a wjele słomy a też syna a wšón grat a wozy su so spaliłe. Wohrožena bě Rychtarjec hrodźička a bróžnička, kiž cyle blizko stoji. Płomjenja dźěchu cyle přez tute twarjenja. Tola Ralbičanska sykawa sama dodźěła, a Ralbičenjo su so pod wjednistwom knjeza Brojerja jara wušikni při hašenju wopokazali, zo su woheń wobmjezowali. Hdyž Konječanska sykawa 1/4 4 hodźin na pomoc přijědźe, bě strach zwjetša přewinjeny. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Z Njebjelčic. Prěni raz wuleća sebi naše młodostne towarstwo, młodźeńcy w DJK, do Pěskec a woswjeći tam zańdźenu njedźelu swój założeński swjedźeń. Při najrjeńšim zymskim wjedrje pjelnješe so Mjechelec zala z hosćemi z blizka a z daloka. 1/2 8 hodź. zahaji so wječor ze zwučowanjemi na bradłach, konju atd. a z tym pokaza so postup sobustawow. Potom powita předsyda Pjech-Njebjelčanski přitomnych a pokaza na winy, čohodla su młodźeńcy do Pěskec přišli. Knježna Pjechec přednjese baseń Ćišinskoho: „Serbam.“ Na to wustupichu naši hólcy z dźiwadłowej

Pirmin a Kordula.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Po pjećich dnjach njewuprajitych čwělow přińdźechmy do turkowskoho lěhwa, hdźež běchu cyłe čŕjódy žonow, muži a dźěći. Ze wšěch stron nawlečechu je hromadźe. Mój běchmoj za koliki při stanach přiwjazanaj, a wosebje z mojej sotru ćerjachu wojacy husto hrube žorty. Ćerpjach njewuprajiće, hdyž widźach tute bjezmócne dźěćo. Kordula činješe mjezwoćo, kaž by pozhubjała rozom. Njepłakaše a njewołaše wjacy, ale pożeraše wšitko, štož jej z mocu do huby tołkachu, hladaše přecy na mnje a to z tajkim wurazom, zo sebi myslach, zo z bolosću zahinu. Ani słowčka w turkowskej rěči njerozemichmoj; jako zwoprědka spytach sotřičku potróštować, buch tak njesmilnje z křudom přez hubu dyrjeny, zo mi w njesměrnych bolosćach cyle zaćekaše.

Wójnska hara a třeleńca přecy hišće njepřesta a jatych bu přecy wjacy. Hdyž so jedyn turkowski nadběh njeporadźi, rubachu tući ze złobami do jatych.

17. augusta nadběhowaše Kara Mustafa štyri razy, wot sedmich hač do nocy jědnaćich hodźin, hród Ravelin, a kóždy raz bu wróćo zbity. Tutón roznjemdri so tak djabołscy, zo daše hišće w nocy do jatych rubać.

Ja běch wšón z hrózbu wobjaty. Kóždy raz, jako zeskhadźa měsačk na njebju, widźach moju mać w lěsu klečo, różowc zwity wokoło ruki, z blědym mjezwočom. A ja słyšach, kak sebje sama podawa za wopor, za jeničku hnadu, zo njebyštej padnyłoj jeje dźěšći do pohanstwa. Hladach zadwělujo do přichoda. Moja sotřička budźe wote mnje dźělena, žadyn wo druhim ničo njezhoni, hdźe skónči swoje běđne žiwjeńčko?

Šěsćdźesać dnjow dołho traješe wobleĥowanjo města Wina. Šěsćdźesać dnjow dołho přebywachmy w tutych surowych wobstojnosćach w turkowskim lěhwje.

Ja běch dwanaće lět stary, knjez farař.

Bě to njewopisajomnje hrózbny dźeń. Jako wokoło šesćich hodźin so započa ćěkańca Turkow, rubachu tući hišće při ćěkanju do jatych, hdźežkuli někoho nadeńdźechu. Kaž z dźiwom Božim wostachmoj, Kordula a ja, přelutowanaj. Přelutowanaj a też zabytaj! W nocy dobychu so Polakojo do lěhwa a rubjachu, štož bě hišće zbyło. Jedyn bayerski wojak přerězny naju puta. Wobjach sotřičku do swojich rukow.

„Kordula, smój wumóženaj!“

Tuta mi ničo njewotmołwi. Zdaše so, zo je zhubiła swoju rěč. Knjez farař, šěsćdźesać dnjow dołho sym wutrał tute horjo po ćele a duši bjez jeničkeje sylzy. Jako pak sebi myslach, zo je zlemjena moja sotra na ćele a duši, tu so zwjezech hromadu. W dźiwim zadwělowanju płakach

hru: „Človjek móže so mylić“, a tutej dodachu hišće: „Dundak“. Wobej hrě zbudźištej wjele směcha a wjesela. Wš tcy hrajerjo činjachu swoju wěc jara derje. Wosebita karikatura pak běše dundak. Wosrjedź hraća poréča knjez farař M č wutrobne słowa młodosći a napominaše ju, kak ma sebi ważić a hajić nabožinu w našim času, hdyž jej telko strachow hrozy. Też namołwješe ju, zo by narodnje čuła a so narodnje zadźeržała, sebi maćeřnu rěč a narodne wašnja hajiła. Pokaza młodosći, kak wona słuša do našich cyrkw. towarstwow a zjednoćenstwow. Na kóncu wunjese sławu Swj. Wótcej, kotrohož krónowanski dźeń so njedźelu swjećeše, kaž też našej swětnej wyšnosći. Wjesoła rejka dźeržeše přitomnych hišće někotre hodźiny hromadu. Swjedźeń je so derje poradźił a změje też wulki moraliski wuspěch za Pěskowčanow, kotřiž hewak serbskich swjedźenjow nimaja. Ty pak, serbski młodźenco, dźerž so k twojim wosadnym towarstwam!

Z Njebjelčic. Zańdźenu srjedu zjezboži při štomypuščenju młodźenc Jan Pjech z Njebjelčic. Puščachu na Mahrec kuble wulki štom. Tutón padźe na telefonowe groty a rozrazy je. Při tym zleća tajki grót z wulkim wotmachom Pjechej do hłowy a wotrězny jomu skoro cyłe wucho. Njezbožownoho dowjezechu hnydom do Kamjenca k lěkarjej, kotryž zasy wucho přiši. Wutoru wobdźěli so hišće na kurzu młodźencow w Pančicach a chcyše też srjedu tam dojěć. Město toho nětko dowjezechu joho znjezboženoho do Kamjenca. Njezbožo móžeše hišće zrudnišo wupadnyać a Pjech mohł też lohcy mortwy być. Wopomń młodosć, kak blizko maš też ty smjerć!

Z Kulowa. Njedźelu, 10. februara swjećeše naše spěwne towarstwo „Bratrowstwo“ swój 37. załoženski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wulke syły serbskoho ludu, wosebje też młodosć, běchu přikhwatał , tak, zo bě rumna žurla hosćeńca „Němskoho kejžora“ nimale přepjelnjena. Předsyda, knjez Mikławš Woko jun. witaše wšěch přitomnych z wutrobnymi słowami, witaše wosadnoh) kk. fararja a kapłana, swjedźeńskoho rěčnika knjeza kapłana Andrickoho-Ralbičanskoho a přećelow z Budyšina. Předsyda pokaza na zaměr a zmysł dźěławosće Bratrowstwa a přeješe wšěm wjesołe hodźinki. 4hłósny mužski khór wustupi ze swojim horliwym dirigentom, knjezom Pašku. Mócnje a čisće klinčeše „Ličko kćěje, lubosć nježna“. Kóždomu zawěsće so wutroba zahori w radości na tak krasnym spěwje a čistości hłosow. Wosebje hdyž na jewišću wuhladachmy krasny měšany khór, nimale połsta młodych serbskich spěwarkow a spěwarjow, kiž tak rjenje a wuraznje spěwachu: „Starej budźemoj“ 5hł. měšany khór, a to bjez notow w rucy, do spěwa zažiwjeni, so kolebajo a wyskajo w krasnym rhytmje. Kajka to rjanosć hłosow a jasnosć melodije! Mócny přiklesk žnějachu naši spěwarjo a spěwarki, tak zo dyrbjachu hišće junu wospjetować posledni spěw. Žortny kuplej „Zady našej' starej' bróžnje“ so derje a rjenje předstaji wot knjeza Šołty ze Salowa a zbudźi wjele wjesela. Swjedźeński rěčnik wjedźeše přitomnych wróćo do stawiznow města Kulowa. Rozpominaše pruhowanja, kotrež je Bóh wospjet w zańdźenosći na město póslał, kak pak su Kulowčenjo swěru dźerželi njedźiwajo toho swojej cyrkwi a swojej narodnosći. Tu so zasy wopokaza wěrne, w kak wuzkim zwisku stojitej nabožnosć a narodnosć. Dale napominaše wšitkich, zo bychu swěru dźerželi Bratrowstwu, kotrež ma ważny nadawk nastupajo zdźerženjo narodnosće a nabožnosće mjez serbskim ludom dopjelnić. Kładźe tola też nětčiše knježerstwo wulku ważnosć na to, zo by ludnosć so na wšě móžne wašnjo hajiła. Napominajo wšitkich k swěrje napřeco swjatej cyrkwi — k našomu swjatomu Wótcej, kotrohož krónowanski dźeń so dźensa wopomina, skónči rěčnik swoje zahorjace słowa. Potom předstaji so činohra „Jandźel knjeza“ wot knjeza Michała Bulanka přełożena. Tuta woprawdźe rjara hra so cyle derje poradźi, kóždy hrajeŕ bě swoju rolu rjenje nawuknył a derje předstajił,. Hrajerjam a knjezej Mikł. Wokej, staršomu, słuša dźak za jich prócu. Po přewjedźenju programa wza wosadny knjez farař Jakub Kral słowo. Wupraji dźak Bratrowstwu za porjeńšenjo dopołdnišich Božich służbow ze spěwanjom misy a namołwješe swojich serbskich wosadnych k swěrje napřeco swojomu narodej, čitanju serbskich časopisow „Kat. Posoła“ a „Serbskich Nowin“. — Bratrowstwo zhromadnje ze spěwnym wotrjadom knježnow Marijanskeje kongregacije twori nětko wulkotny serbski cyrkwinski khór, kiž je njedźelu na dopołdnišich kemšach k porjeńšenju Božich służbow rjanu łaćonsku misu pod nawjedowanjom swojoho mištrstkoho dirigenty, knjaza Paški přednjesł. — Tak budźe 37. załoženski swjedźeń Bratrowstwa zawěsće ze złotymi pismikami zapisany w kóždej swěrnej serbskej wutrobje. Wšo Bohu k česći a Serbam k wužitkej!“

Z Drježdźan. (Załoženski swjedźeń „Jednoty“.) Wutoru, 12. t. m. wotmě so w rumnosćach „Bayrische Krone“ na Nowym torhošću 56. załoženski swjedźeń towarstwa katolskich Serbow. Žurla a přizamknjena jstwa běštej rjenje wudebjenej. Khorhowje a khorhowčki w serbskich barbach a znamjenja němskoho stata porjeńšichu rumnosć. Hižo po

---

kaž hišće ženje. Wona běše tola to poslednje, štož hišće mějach. Je-li Kordula zničena, potom chcu też ja wumrěć.

Wokoło naju wyskachu wšitcy z radosću, a wšo mjerwješe so z ludźimi, kotřiž jenož myslachu na rubjenjo. Wo naju so nichtó njestaraše, kak tam na zemi hromadźe sedźachmoj při zakhodźe do jenoho stana.

Potom sta so wulki podawk. Jedyn mužski kročeše přez lěhwo a přehlada kóždy stan; cyła kopica dźěći joho sćěhowaše. Lědom bě naju zawohladał a hižo bě też při namaj. Kordula poča třepotać a ja wobjach kručišo swoju sotřičku.

„Njebudu wamaj ničo činić, dźěsći! Hdźe staj waju staršej?“

„Mortwaj, knježe!“ wotmołwich jomu a stróžich so mojoho samsnoho hłosa. Přetož widźach nadobo zasy moju mać rozteptanu, krawjacu na zemi ležo, a k jeje stronje krawjacu hłowu nanowu.

„Wbohej dźěsći! Pójtaj ze mnu sobu, chcu so za waju starać!“

„Kordula njemóže běžeć a ja moju sotřičku njewopušću.“

W tutym wokomiku přińdźe hišće druhi knjez k tutomu mužej jomu prajo: „Nó, knjez hrabja, što dha sće wy rjanoho namakał w turkowskim lěhwje?“

To pokaza nadobny knjez na črjódku bědnych dźěći a praji měrnje: „Tole je mój popad!“

Nětko wědźach, zo je to hrabja, kiž chce so za nas starać, a tak dobych pomału dowěry. Hakle hdyž běchmy zasy we Winje, zhonich joho mjeno. Bě to mój njezapomnity biskop Kollonitz.

Bóh běše prózstwu mojeje maćerje w tamnej strašnej nocy wusłyšał. Mój běchmoj wumóženaj. Kordula so po času zasy wustrowi. Swojomu Bohu smoj wostałoj swěrnaj hač do dźensišoho. Ale dźělić, knježe, dźělić njemóžemoj so ženje wjacy. Su hišće wokomiki, w kotrychž Kordula swoju ruku do mojeje stłóči, a ja wěm, bjez toho zo by słowčka prajiła, zo so dopomina na tamne hrózbne dny. A hdyž ja junu zamysleny zhladuju přez woknješko do měsačkoweje nocy, potom położi wona swoju hłowčku na moje ramjo a wě też, što při sebi myslu. Mój dwaj słušamoj hromadźe na přecy.

A Bóh luby Knjez, kotryž je naju přez wopor našeje maćerje wutorhnył wěstomu pohanstwu, jomu chcemoj we ćichej, dźakownej ponižnosći zhromadnje służić, doniž naju něhdy też hromadźe k sebi njewozmje.“ —

A hdyž knjez farař zasy druhdy přińdźe nimo małeje khěžki, zastupi kóždy raz na wokomik nutř. Pirmin a Kordula wjeseleštaj so joho wopyta, ale wón njepraji jimaj ženje wjacy, zo dyrbitaj so woženić. m. a.

8 hodźinje běchu wšě městna wobsadźene. Wosebje zwjeseleše, zo bě pódla staršich sobustawow też wjele młodźiny zastupjeneje. Knjez předsyda Helas hižo wjelelětny wjednik towarstwa, wěnowaše wutrobne słowa sobustawam a hosćom, kiž běchu přišli woswjećić tutón skromny, ale tola pěkny swjedźeńk. Wosebje ma so wuzběhnyć, zo bě mjez hosćemi też knjez hudźbny direktor Krawc a knjeni mandźelska a knjez wučeŕ Zahrodnik. Předsydowa naréč so wšitkim lubješe; dokelž bě towarstwo swinjorězanjo přizjewiło za tónle wječor, měješe naš woblubowany mištr Bj. Krawc žortnu réč „wo wulkej kołbasy“ přihotowanu, kiž wjele wjesela wubudźi. Też směchapołne wustupy knjeza wučerja Zahrodnika, pjekarskoho mištra Žura kaž też pryzhojte naréče městopředsydy M. Hajdana wuskutkowachu prawu serbsku bjesadu. Čitaše so z dźěłow ruskoho spisowaćela Tołstoja, kaž też humoriska J. Bryla, Serbina, Jejderkec Hapla a Hantikhrist.“ Swinjace pleca a kołbaski z čornej jušku, našej narodnej jědźu přihotowane, derje słodźachu. Spěwy, rozmołwa a žorty wupjelnichu cyły wječor, kiž w połnej harmoniji a w najlěpšej wjesołosći wuklinča. Wokoło třoch rano so ći posledni rozžohnowachu. Snadź budźe za lěto też zaso tajki pěkny wječork!

Wulkotnje poradźeny kurzus katolskich serbskich młodźencow

w Pančicach.

Pónjdźelu, 11. febr. 1935. We 8 hodź. zhromadźichu so katolscy młodźency w klóštrskej cyrkwi. Chcedźa při Božej mši sebi hnady za swój třidnjowski kurzus wuprosyć.

Smy w młodowni, 29 wobdźělnikow z nimale wšěch serbskich katolskich wosadow: z Khrósćičanskeje 13, z Ralbičanskeje (też z Różanta) 8, z Baćońskeje 3, z Njebjelčanskeje 2 a z Wotrowskeje 1. Po paćerju wotewri wjednik kurza Hugo Müller z Gonsenheima pola Mohuča prěni kuzowy dźeń z přednoškom: „Syjeŕ Boži.“ Starajmy so wo to, zo jenož dobre symjo wusywamy a budźmy wotućeni, zo njeby nam njepřećel pjanku do našoho dušinoho pola nasył! Tutón přednošk je nas nabožnje a dušinje wo jara wjele wobohaćił, skrućił. — Mjez tym je naš hłowny prezes dojěł, powitamy joho z třikróćnym „Swěru zdar!“ Naš hłowny prezes, wysokodost. knj. faraŕ Nowak-Radwoŕski, powita wutrobnje wjednika kurza. — Swačimy. — 2. přednošk: „Khrystus różkowy kamjeń wěrnosće“, nam praji: Wěŕće, wězće přecy dokładnišo, zo je jenož Khrystus naš ideal, naš wjednik! Čitajmy swjate pismo, khodźmy prawje husto k swjatym sakramentam! — Připołdniša přestawka hač do 3 hodź. Su hišće tři nowi přišli. Sćěhuje 3. přednošk: „Naše nadawki jako pósły Boži.“ Młodźi dyrbja přecy a zasy wuknyć, a najlěpje móžemy wuknyć wot našich Swjatych. Čitajmy tola žiwjenjoběh za nas młodych wosebje važnych Swjatych! — Krótka přestawka. Kóždy króć před a po přednošku spěwamy naše krasne serbske spěwy nabožnoho kaž narodnoho razu. A kak zahoriće, z cyłej dušu, z hłubiny wutroby je my spěwamy! Wšak smy dźensa dušinje, duchownje wosebje žiwi! — Ze 4. přednoška: „Khrystusowy puć“ dopóznawamy: Jenož přez posłušnosć w dźěćacych lětach, přez čistotu we młodosći a přez woporniwosć w mandźelstwje smy na puću ke Khrystusej. — Nětko čita nam wjednik kurza H. Müller wěrnu podawiznu, kotraž wosebje woporniwosć w mandźelstwje rysuje. Staršej a dźowka přihotuja so na blizku primicu luboho syna a bratra. Nadobo přińdźe powěsć z měšniskoho seminara, zo je syn ćežko skhorił, nan dyrbi hnydom přijěć. A nětko stoji před wobłudnjenym synom, kotryž joho wjacy njespóznaje. Jenož w rědkich, krótkich jasnych wokomikach woła khory: Nano, maći! Khoroho dyrbja sputać. Nan wobłudnjenoho syna sam do błudnicy wjedźe. A na tymle puću bu nan — bohaty, strowy, sylny bur — we wokomiku najjasnišoho zapřijeća tutoho wopora, kotryž sebi Bóh wot njoho a joho lubych žadaše, nadobo z khiprym starcom. Haj, samo joho włosy zhubichu nadobo barbu, buchu sněhběłe. — Staršej a sotra wumrěchu bórzy ze zrudobu. Njewuhojomnje khory syn zwosta tu sam. Ale, kaž mi Hugo Müller praješe, je Bóh luby Knjez joho njedawno skónčnje wumožił, k sebi wzał. — Wječor je filmowy přednošk: Powěsć z Triera, hdźež běše wot 18.—22. junija 1931 krajne skhadźowanjo zwjazka młodźencow. Hugo Müller nam žiwje powěda wo wulkotnym poradźenju tamnoho zjězda; běše wšak sam jedyn z tamnych 800 zastupjerjow był. Wěmy nětko jasnišo, kak naša hłowna organisacija dźěła. — Wječor w 7 hodź. wróćamy so domoj. Jenož někotři, kaž Radwoŕscy a Delanscy tu přenocuja.

Móžemy sebi a też druhim wuznać: na tutym prěnim dnju smy našu wosobinskosć wo njesměrnje wjele kručišo wutworili!

Wutoru, 12. februara 1935. So wě, też druhi dźeń katolscy serbscy młodźency z Bohom započnu, z Božej mšu w klóštrskej cyrkwi. — Dopołdnišej přednoškaj: „Młodźenc a swójba“ a „Marija a naš znutŕkowny bój“ wučitej nas: Kak njesměrnje ważne za nas Serbow je, zo założujemy dušinje, duchownje a ćělnje strowe swójby. Hladaj na swoju njewěstu, na kóždu žónsku kaž na swjatu Mariju, a ty sy na prawym puću! Swjata Marija je naša duchowna maćeŕ! — 3. a 4. přednošk: „Młodźenc a měšnik“ a „Naše powołanjo“ wuwabištej žiwu płódnu rozmołwu, na kotrejž so wosebje naši praezesojo wobdźělichu (wšak bě 6 duchownych knjezow přitomnych). W našich towarstwach njesmědźa naši praezesojo, ale my sami dyrbimy prěni dźěłaćerjo być; praezes je naš duchowny wjednik, nic pak naš hłowny dźěłaćeŕ! Dokelž to cyle dopóznajemy, tohodla budźemy so w přichodźe za to rozwučować. Praezesojo podachu k tomu dobre pokiwy. —

Wječorny filmowy přednošk: Altenberg (pola Kölna). Słyšimy wo stawiznach a ważnosći tuteje našeje krajneje wjedniskeje šule. „Dom Altenberg“ je też dom za exercicije. Hač budźe štó z nas jónu w tutym krasnym twarje, z nas Serbow, móc so tu zwučować, wuknyć? Zo by potom mohł swojich serbskich bratrow nawučować najważniše wěrnosće za młodoho človjeka, zo by kóždomu serbskomu młodźencej natwarić pomhał nabožny a narodny njekhabłacy podłožk a jako „diakon“ na njón Bohu spodobny twar stajił! — So wě, přez cyły dźeń klinčachu zasy zahoriće naše lube serbske spěwy.

Srjedu, 13. februara 1935. Też třeći dźeń swjatosći Boža mša. Tute štyri přednoški: 1. „Naša mužska katolska młodźina“, 2. „Młodźency“, 3. „Pacholčina“, 4. „Hólčina“ nas jasnje dopominaja, zo smy my młoda cyrkej Khrystusowa. Młodźency, pacholjo a hólcy tworja cyłk, maja tón samsny zaměr: Khrystus je naš wjednik, my pomhamy našim duchownym knjezam duše wumóžeć, my činimy stajnje wšitko k Božej česći! Hugo Müller přiwoła nam (dźensa smy 34 wobdźělnikow, wšo hromadźe su 46 tutón kurzus wopytali), swój přednoškowy kurzus skónčejo: „Wostań swěrny!“ A my přiwyskamy jomu mócnje dźakne třikróć: „Swěru zdar!“ — Hugo Müller, tutón młody katolski ratař, je nam serbskim młodźencam z wosebitym přikładom. Joho słowa njepřikhadźeja jenož z erta, ale cyle z wutroby, z duše. My čujemy, zo je wón po nich žiwy. Haj swěrni wostanjemy cyrkwi, Bohu, kaž je to wón. — Z Bohom smy započeli, z Bohom też skónčamy naš kurzus. 3/4 4 hodźin dźeržimy skónčacu dźaknu pobožnosć z požohnowanjom přez Najswjećiše w klóštrskej cyrkwi. — W klóštrskim dworje zawdachmy sebi rucy, wosebje wutrobiće z našim kurzowym wjednikom. Wróćamy so dušinje pozběhnjeni domoj, wšitcy jeneje mysle: Haj, my smy młoda žiwa cyrkeŕ Khrystusa!

Našomu hłownomu praezesej, wysokodostojnomu knjezej fararjej Nowakej-Radwoŕskomu smy wutrobnje dźakowni, zo je nam tutón njesměrnje ważny, wulkotnje poradźeny kurzus zmóžnił.

pašozkhró.

Z cyrkwje a swěta.

Němska. Před nastupom nacionalsocialisma běchu w Němskej 13 % lěkarjow židźa. Wot započatka lěta 1933 dźesaty dźěl z nich wotpućowa, tamni wostachu w Němskej. Berlin ma tež dźensa hišće 43 % židowskich lěkarjow.

Hrabja Reventlow, jedyn z wótcow němskeje wěry, je knihu wo tutym nowym hibanju wudał. Wona tak prawje pokazuje, zo němska wěra njemóže na městno křesćanstwa ničo stajić. Najebać toho pak křesćanske wěrnosće scyła přeje a začiskuje. Tući ludźo sebi mysla, zo su sebi křesćenjo swoje wěrnosće runje tak wumyslili, kaž woni swoju wěru. Tola my wěmy, zo je Khrystus woprawdźe žiwy był a zo je sam wěrnosće katolskeje wěry wučił. To dyrbi tež njewěriwy ale sprawny stawiznař přidać.

Skoro 1500 ministrantow z Rottenburgskoho a Freiburgskoho biskopstwa bě so w klóštrje Beuronje zešło. Woni přeživichu tam zhromadnje rjany dźeń. Ale při wšěm wjeselu běše tola tež skrućenjo we wěrje sobu najwažniše. „Hólčki" mějachu zhromadnu Božu mšu a potom rěčeše k nim arcabt Beuronskoho klóštra.

W Freitalu pola Drježdźan wotmě pater Jurij, prjedawši sakski kronprync, nabožny tydźeń. Kóždy dźeń měješe někotre přednoški. Pak běchu za cyłu katolsku wosadu, pak za jednotliwe stawy.

Předsyda zwjazka filologow (wučerjow při wyššich šulach), jedyn studijowy direktor, běše w časopisu fililogow nastawk napisał, kotryž so do nowoho stata njehodźi. Joho hnydom ze nacional-socialistiskoho wučerskoho zwjazka wuzamknychu a tamne čisło časopisa zebrachu.

W Berlinje wumrě dr. Burlage, syn něhdušoho katolskoho sudniskoho rady při najwyššim sudnistwje w Lipsku a bywšoho centrumskoho zapósłanca. Dr. Burlage młódši běše tež jurist a běše w statnym zastojnstwje. Tola tute dyrbješe 1933 wopušćić. Hakle za něšto časa poradźi so jomu, zaso zasłužbu namakać. Hižo ze studentskich lět běše znaty jako dobry rěčnik a wojowař za katolske prawa.

Nowy zakoń žada, zo dyrbi w Němskej kóždy, kotryž chce so w někajkim rjemjesle samostatny sčinić, rjemjesłnisku kartu měć. Tu pak jenož tón dóstanje, kotryž je wšě postajene pruhowanja wotpołožił.

Bórzy přińdźe w Němskej wěsće tež nowy zakoń, kotryž budźe prawne stojnišćo njemandźelskoho dźěsća rjadować. Hižo nětkle so praji, zo njemandźelske dźěćo njezměje wšě prawa, kaž mandźelske, dokelž je wone tola najbóle žiwjenjo dóstało w lohkomyslnosći. Lohkomyslnosć pak njesmě so dale zdźědźić. Dobre wěsće tež budźe, zo njemandźelske dźěći dóstanu mjeno nana.

Katolski časopis přinjese mały rozhlad wo dźěławosći katolskich sotrow we wójnje. 13300 katolskich sotrow skutkowaše tehdom we lacaretach. Katolske rjady wudźeržowachu same 481 lacaretow. We nich lěkowaše so 654000 wojakow na wšo hromadźe 36500000 dnjach. 5500 wšelakich wuznamjenjenjow, kaž železnych křižow atd. dóstachu katolske sotry. Hdyž na kóncu wójny so podłožki za tajku dźěławosć zběrachu, wotmołwichu katolske sotrownje, zo su wšě podłožki zničiłe, dokelž po Khrystusowym słowje prawica njesmě wědźeć, što liwica čini. Tuž je wěste, zo su katolske sotry hišće wjacy za wbohich ranjenych a khorych činiłe, hač móže tamny časopis wozjewić.

Po ludličenju lońšoho lěta ma Hamburg „jenož" 394 wěrywuznaćow. To njeje ničo mało. Ale kaž smy hižo pisali, ma jenož 11 z tutych nabožinskich towařstwow wjacy sobustawow hač 1000.

Cyrkwinski lětnik za evangelske wosady w Lipsku poskića zajimawe přirunanjo mjez „protestantskim Lipskom a katolskim Kölnom". Tak ma

	Lipsk:	Köln:
Evangelskich . . .	575193	134363
Katolikow	18351	538154
Židow	12021	16093
Bjez wuznaća	73021	8613

Što Budyšska „Jednota" chce?

Wjesoły póstniski wječor swjećić! — A to hižo tutu njedźelu w Kolpingowym domje. Štóž chce někotre hodźinki za 30 pj. z nami so radować, narejować a rozwjeselić, njech tutón swjedźeńk njezakomdźi! Wšitke sobustawy towařstwa, přećeljo a druzy su lubje přeprošeni!

Potajkim ma Lipsk skoro wosm króć telko ludźi, kotřiž žanej cyrkwi njepřisłušeja, hač Köln. W Lipsku dachu starši 53,7 % wšěch dźěći křćić, w Kölnje pak 97,7 %. Ale my katolikojo dyrbimy so přeco na to dopomnić, zo tajke ličby njejsu hišće dospołny wobraz nabožnoho žiwjenja.

Šwica. Někotre dźěći z jeneje hojeńnje pola Lucerna běchu powědałe, zo je so jim w blizkim lěsu na dnju swj. Marije naroda, 8. sept., mać Boža zjewiła. Pozdźišo zaso druzy 12 prajachu, zo su samsne widźenjo měli. Powěsć so bórzy roznjese a na to pućowaše přecy wjacy ludźi do tamnoho lěsa, přikhadźachu samo w syłach. Postajichu tam postawu swjateje Marije a 8. dec. modleše so před njej wokoło 1000 ludźi. Lucernski biskop pak je cyrkwinsku komisiju postajił, kotraž ma wšo přepytować. Wěriwych pak prosy, zo bychu so mjez tym wšeje přepjatosće wostajili.

Katolski spomožeński zwjazk wudźeržuje w kraju 600 wustawow: khorownjow, syrotownjow a woćehnjeńskich wustawow. Tola hospodańska kriza so we nich wosebje wuskutkowa. Dokhody wustawow su jeničcy miłosćiwe dary. Tych pak bu přeco a mjenje. Tak njemóžachu wustawy swojim přistajenym a służownym wjacy telko mzdy płaćić. Tući potajkim skoro darmo dźěłaja. Zo pak njebychu w starobje cyle bjez renty byli, buchu zhromadnje zawěsćeni. To běše móžno, dokelž wustawy trjebaja mjenje za zawěscenjo płaćić, kaž je zawěsćeńska pokładnja postajiła.

W Šwicy pućuje wustajeńca wot města k městu. Wšudźe pokazuje někotre njedźele na wšelake wašnjo srědki, z kotrymiž bjezbóžnicy přećiwo cyrkwi a wěrje dźěłaja. Tak spóznaja katolikojo najlěpje, čoho maja so hladać a kak maja propagandźe bjezbóžnych napřeco stupić. W Lucernje wopyta wustajeńcu za tři njedźele 11000 ludźi.

Prócowanja wo katolski radio-rozsyłak du dale. Hač dotal nahromadźi so 10000 frankow.

Awstriska. Šwicske nowiny běchu pisałe, zo w Awstriskej evangelskich přesćěhaja. Wjerchbiskop Pawlikowski k tomu wozjewi, zo wo tym njeje ničo znate, kaž je to tež jedyn wjednik protestantow w Awstriskej w nowinach pisał. Wězo je so přeměnjenjo wěrywuznaća trochu poćežiło. To pak dyrbješe so stać a nałožuje so přećiwo katolikam runje tak kaž prećiwo protestantam.

Pólska. W Pólskej ma 50 katolskich rjadow wšo hromadźe 500 domow. Wulku ważnosć za kraj maja Piarisća, kotriž so 1694 we Waršawje zasydlichu. Maja wosebje zasłužby wo pólske šulstwo. Wot nowšich rjadow su Pallotinojo a Salezianojo zastupjeni. Salezianojo přińdźechu 1898 do Pólskeje a maja dźensa 20 woćehnjeńskich wustawow, wšelake powołanske šule a jene lyceum. Kardinalprimas Hlond je Salezian. Po swětowej wójnje so katolske rjady w Pólskej počachu rjenje wuwiwać. Tutón čas kćěwa tež dźensa hišće dale traje.

We Wukrainje a Běłoruskej so pomałku přeco wjacy prawosławnych ke katolskej cyrkwi wróća. Dźěło za dalši postup zjednoćenja wšak je tu ze wšelakich politiskich winow nimale ćežke. Před krótkim wozjewi 30 prawosławnych wosadow, zo chcedźa so z romskej cyrkwju zjednoćić, jeli jim wosebitoho biskopa dadźa. To so jim slubi, jeli so hišće wjacy wosadow w cyłku ke katolskej cyrkwi wróći. Dóstachu mjez tym japoštołskoho administratora.

Połnócne kraje. W Danskej je katolska cyrkej w zańdźenym lěće dale postupowała. Wosebje někotre rjady wotewrichu wjacy domow. Danscy wyšši zastojnicy hóršachu

so pola wyšnosće přećiwo khorownjam. Prajachu, zo katolikojo z nimi jenož prozelitow činja (za sebje ludźi łója). Tola njemějachu wuspěcha. Wjacy wuznamnych danskich lěkarjow wupraji so za khorownje katolskich sotrow.

Norwegska bu z nowa do cyrkwinskich wokrjesow dźělena. Ma jich tři: połnócny, srjedźny a južny. Hłowne město połnócnoho je znate Bergen, (tamnej: Oslo a Stavanger). Město Molde dósta nowu katolsku khorownju. Christianssund pak twori nowu wosadu. Dósta za duchownoho jenoho znatoho měšnika ze druhowěriweje norwegskeje swójby, z kotrejež je prjedy wjele evangelskich prědarjow a ofizěrow wušło. Monsignore Kjelstrup přistupi před 20 lětami ke katolskej cyrkwi. Joho přednoški wopytowachu přecy też mnozy evangelscy.

Katolikojo w Finnskej dóstachu nowoho biskopa. Dale započachu časopis „Vox Romana“ wudawać. Za njón pisaja też skandinaviscy katolikojo.

W Šwejdskej wopomnja katolikojo w aprylu ważny dźeń. Před 125 lětami dóstachu swobodu za swoju nabožinu. Też w tutym kraju pokročowaše katolska wučba.

Italska. W blizkosći Roma woswjećichu nowu cyrkej k česći swj. Hipolyta, kotryž w lěće 235 martrarskeje smjerće wumrě. Cyrkej budźe 25000 wobydlerjam z farskej cyrkwju. Přitwarjene su fara, wosebita zala za nabožnu wučbu a oratorium, w kotrymž maja so šulske Bože służby wotměwać.

Po namjeće Veronejskoho biskopa założichu započatk januarja w joho biskopstwje wosebite pobožne zjednoćeństwo, kotrež chce so wo to starać, zo by so mjeno Jězus wšudźe česćiło. Wosebje chcedźa sobustawy (je jich hižo wokoło 2000) na přistojne wašnjo so za to starać, zo ludźe njebychu sakrowali a při tym mjeno Jězus wonječesćili. Wšě wosady dóstachu nadawk, też propagandu za tute nowe zjednoćeństwo činić.

Krajna maćerska służba w němskim žónskim skutku, župa Saksa, wokrjes Budyšin—Kamjenc, wotměje započatk měrca

wuwučowanski kurzus za maćerje:

—— Mandźelstwo a maćerstwo ——

zu skupinje Khróšćicy a Jělca.

Holcy a žony wšitkich stawow wot 19. žiwjeńskoho lěta so z tutym namołwjeja, zo bychu so we swojim samsnym kaž też w zajimje swojich swójbow na tutym kurzu bohaće wobdźěliłe. Jednać budźe so w tutych 12 dwójnych hodźinach wo tychle předmjetach:

Doporodny čas a wothladanjo čěšnych dźěći, wothladanjo njedźelńičow, dźěćatkow a khorych dźěći.

Wudawki su nizke. Bližše zdźěluja a zamołwjenja přijimaja knjenje:

Ida Profandtowa we Wotrowje
Jadwiga Eichlerowa w Lejnje
Marja Wawrikowa w Pančicach
N. Hähnelowa w Róženće

Městne dźěłowe zjednoćeństwo za wuwučowanjo maćerjow.

Towarstwowy powěstnik.

Štóž chce fotografije wot Hornjo-Amergawskeje jězby měć, njech so wobroći na knjeni Grubertowu w Budyšinje, Wettinska dróha 37.

Pančicy. Kaž je hižo znate, wuhotuje „Lipa Serbska“ 20. februara swój 27. założeński swjedźeń. Započatk je na 1/28 hodźin postajeny. Dokelž je program jara bohaty, — pódla spěwow a hudźby předstaji so hišće cyle nowy dźiwadłowy kruch — je nuzne, zo so z dypkom započnje.

Drježdźany. „Jednota“, tow. kat. Serbow, změje swoju hłownu zhromadźiznu hakle kónc nalětnika a nic w tutym měsacu. Porjadne zhromadźizny wotměja so kóždu wutoru w hosćeńcu „Bayrische Krone“ Neumarkt. **Předsydstwo.**

Listowanjo. J. C. w N. Dźak za dopis! Z druheje strony připósłany dopis bě hižo zestajany.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 150. z Zeitheina: farski adm. Mikławš Młynk; 151. z Budyšina: Michał Hoka; 152. z Hrubjelčic: Jakub Měrčink; 153. z Kulowa: faraf Jakub Kral; 154. z Němcow: Jan Šimon; 155. z Wotrowa: Pawoł Brycka; 156. z Budyšina: Józef Šěrak; 157. z Brna: wyšši sudn. rada Karel Kyas.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 958. z H.: J. M.; 959.—962. z K.: H. N., H. W., M. Ć., J. P.; 963. z K.: J. K.; 964. z K.: M. K. jun.; 965. z N.: J. Š.; 966. z W.: M. R.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1090.: J. Š.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Michał Hoka z Budyšina 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. februara 1935.

101 wołow, 214 bykow, 344 kruwow a jałojcow, 1081 ćelatow, 87 wowcow, 3180 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) starše 30—34 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 24—29 hr. 4) Starše 18—24 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 35—38 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 32—35 hr. 3) Mjasne 30—31 hr. 4) Snadnje wuwite 27—29 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 32—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 24—31 hr. 3) Mjasne kruwy 19—23 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 12—18 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 34—37 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 32—33 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 43 45 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 36—42 hr. 3) Snadnje wuwite 30—35 hr. 4) Najšpatniše 24—30 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 37—40 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 33—36 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 51—52 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—52 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 46—51 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 44—49 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 45—47 hr.

Müller ec *dobru* ***konditarńju***
kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — też na wsy.
z khofejownju w Budyšinje
Póstowe naměstno

Wobstoji z lěta 1877 **T. Albert** Bautzen Lauengraben 10
Wšě možne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Špihele, ramy a wobrazy, mnohosće domjacej nadoby, pórclin, křiže a swěčniki tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin Serbska dróha 16
Wilhelm

(„Fuchsbau“) **Lišča jama**
Budyšin — Zadnja Bohata dróha
hosćeńc starosławny dobry — dźens zasy tak, kaž prjedy
Přećelnje Was přeprošuje **H. Goldhorn**

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,
wuhotuje
jutře njedźelu, 17. februara, wječor we 8 hodź.
w Kolpingowym domje swój
póstniski swjedźeń.
Dźiwadła — spěwy — reje.
Zastup jenož **30** pj. **Předsydstwo.**

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Kožuchi wšěch družin, bramy, wobšiwki, podšića
wosebity wubjerk za serbsku drastu poskića
Weidlichec kožuchowy dom
w Halštrowje — Telefon Elstra 282
Za Budyšin skład k předawanju pola Hokec (při serbskej cyrkwi)

Šijace mašiny — Jězdne koła
Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny.
Swojich kupcow stajnje wuwučuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.
Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.
Oskar Hirche w Kamjencu
Mechanikaŕ — Telefon 774

„Lipa Serbska"
serbske spěwarske tow. w Pančicach
27. założeński swjedźeń
srjedu, 20. februara 1935, w Pančičanskim hosćeńcu, wobstojacy z ludowoho koncerta a dźiwadła. Započatk 1/2 8 hodź. — Sobuskutkować budźe smykny orchester a hercaj ze serbskimi huslemi a bandonion.
Wšitcy so přećelnje přeprošuja a wočakuje so bohaty wopyt.

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy" te dobre „serbske"
Sobotu dopołdnja
dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Něšto dobre ke kurjenju poskića Či stajnje
cigarowy **Reichardt**
wobstoji z lěta 1866 *Fa. H. Lehmann*
w Budyšinje — jenož při hłownym torhošću (bohata dróha)

K nalětnim wusywam
trěbne hnoje a symjenja
wšěch družin,
tohorunja wulki skład
wuhla, koksa a drjewa
poruča
Albert Paatz w Kamjencu (Tel. 724) a w Halštrowje

Wopak je,
zo **hódnostne papjery a dokumenty** doma sebi khowaš! Kak lohcy sebi je
zapołožiš, je zhubiš – też pokradnyć abo přez woheń zničić so mohłe.
Njechaš-li pak Twoje ważne effekty přepodać do wotewrjenoho skhowa (Depot), dokelž chceš **sam** wšitko trěbne wobkedźbować, kaž wupłaćenjo dividendow, kuponow, wulosowanja atd, potom Či radźimy, **skhowaj sebi swoje ważne wěcy** do
worclowoho přilopka w našim tresorje. Tam su zwěsćene před padušstwom a wóhnjom, też maš prawo zamkowanja.
Dresdner Bank
Budyšin, Žitne wiki.

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića Wam
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin — Seminarska dróha 2

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu poješ.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

8. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 23. februara 1935.	73. lětnik.

Běžće tak, zo myto dosahnjeće!

Z njedźelu septuagesima je so nowy dźěl cyrkwinskoho lěta započał. Křesćan bu z tym dopomnjeny, zo ma zasy bóle rozpominać, rozmysleć. Wón ma zasy w nowym swětle widźeć nadawki swojoho křesćanskoho žiwjenja. Na spočatku předpósta přiwoła jomu cyrkej ze swjatym japoštołom: „Běžće tak, zo myto dosahnjeće!“ Potajkim we běhańcy žiwjenja maš dopjelnić wolu swojoho njebjeskoho Wótca, Rozpominajmy:

1. Křesćan być rěka běžeć, nic sedźeć abo ležeć. Nic tón, kiž při mjasnych horncach sedźi, wojuje wo njezakhódnu krónu, ale tón, kiž „khosta swoje ćěło a je do poddanstwa honi!“ Křesćan być rěka běžeć, nic stać. „Štóž stoji njech hlada, zo njepadnje!“ W běhańcy žiwjenja je tón přěhrał, kiž so podda. Tuž njeposłuchaj na komando „stój“, ale na rozkaz „běž“! Jězus je prajił: „Njemysłće sebi, zo přińdźech pokoj přinjesć na zemju: njepřińdźech pokoj přinjesć, ale mječ!“ Křesćan być je potajkim běženjo, wojowanjo wo njezakhódnu krónu wěčnoho žiwjenja. Z druhimi słowami prajene, je akcijón, katolski skutk. Při tym so njejedna na prěnim městnje wo wulkotne skutki. Jězus dźěn slubi tomu, kiž by jenomu z najmjeńšich jenož kelušk zymneje wody w mjenje wučownika dał, zo wón swoje myto njezhubi. Ćim wjacy pak budźe hišće tón hódny swojoho Zbóžnika, kiž wojuje z nim přećiwo pohanstwu mjez křesćanami a zwonka nich. Tak rěka křesćan być běžeć a nic stać, wojować a nic so poddać a wšitko to w mjenje Božim.

2. Tuta běhańca njebudźe za wšěch jenajka! Hinak wona wupaduje pola dźěśća a hinak pola dorosćenoho. Naša młodosć ma dźensa wulki nadawk, přichodej křesćanstwo wukhować. Tohodla njech runje naši młodźi rady do běhańcy žiwjenja stupja. Jich wola ma być kruta, jich wóčko ma hladać jasnje do swěta! Jich wutroba ma być bydlenjo Boże! My wočakujemy wot našeje młodosće, zo ju njese čista, sylna lubosć k stworićelej a pastyrjej njesmjertnych dušow. Pola dorosćenych budźe běhańca žiwjenja měrniša. Kolije su pola staroho człowjeka wujězdźene. Starši człowjek dźe swój puć. Njech pak też wón njezapomni hesło dźensišeje njedźele, zo ma běžeć, zo by junu krónu wěčnoho žiwjenja dosahnył. Jenož pola někotrych zda so być běhańca skónčena, pola khorych a khiprych. Njech je jich stup pomałki a khabłaty, woni bjeru swój kříž na so a njesu jón kaž naš Zbóžnik, a su joho tak hódni. Woni zawěśće swoje myto dosahnu.

3. Běh křesćanskoho žiwjenja na człowjekow też wšelako skutkuje. Jenoho pozběhuje, druhoho potorhuje. Jězus dyrbješe wučownikow na jězorje jich małomyslnosće dla poswarjeć. Hač też někotryžkuli křesćan tajki porok sebi njezasłuži, dokelž měni, zo je přewjele přětrać dyrbjał? Abo zasy druhi dyrbjał lěpje porst Boži we swojim žiwjenju spóznać. Wón joho wjedźe přez wšelake pruhowanje a domapytanja. Swjaty Pawoł praji: „Ja tohodla tak běžu, nic jako na njewěste; tak wojuju, nic jako do powětra bijo!“ My chcemy při wšim kónc našoho prócowanja wopomnić, dopjelnjenjo wole njebjeskoho Wótca!

4. Kóždy wě, zo je tajki běh ćežki. Mnozy jón bohužel njewobstoja. Hdźe namakamy pomoc? Na prěnim městnje dyrbimy běh dokonjeć z Bohom. Dyrbimy rjec z japoštołom: „Ja dokonjam wšo w tym, kiž mje posylnja! Ja dokonjam wšo z Khrystusom, mojim Zbóžnikom, kiž je za mnje ćerpjeł a wumrěł.“ Tohodla modli so swój wšědny paćeŕ, přistup dostojnje a pobožnje k swjatym sakramentam. Přihotuj Božomu słowu dobru rolu we swojej wutrobje. Hladaj pak też na tych, kiž su před tobu běh žiwjenja dokonjeli. Hladaj na přikład swjatych, twojoho mjenapatrona, twojeje mjenapatronki. A skónčnje daj so sobuwjesć wot maćerje cyrkwje. Wona ma hižo dołhi puć zady so. Wona budźe tebi stajnje k pomocy, hdyž budźeš wojować wo njezakhódnu krónu.

M. C.

Rozhlad w swěće.

Němska wotmołwa so pruhuje.

Zastupjerjo zwonkownoho ministerstwa w Londonje němsku wotmołwu pruhuja. Wězo so ći najprjedy z francózskim knježeŕstwom doréča, potom so dalše jednanjo z Němskej wočakuje. Wopyt jendźelskich ministrow w Berlinje w bližšim času njeje wotmysleny. Němska je we swojej wotmołwje z najwjetšej kedźbliwosću tutym ważnym prašenjam přistupiła, dokelž su rozsudźace za jeje přichod. W jendźelskich kruhach wobstoji přeco, zo by so Němska hač kónc oktobra do Zwjazka ludow wróćiła.

Dla přerady

wojeŕskich potajnosćow su sobotu, 16. febr., dźělenu Benitu z Falkenhaynowu a Renatu z Natzmerec, wobej z Berlina, k smjerći zasudźili. Pólskoho staćana Jurja ze Sosnowskoho a Irenu z Jeny zasudźichu ke khostańi na čas žiwjenja. Prěnjej dwě žónskej buštej póndźelu rano wotprawjenej, dokelž němski kancler swoje prawo wobhnadźenja njewuži. Přećiwo tajkomu złóstnistwu krajn je přerady dyrbi so z krutymi khostanjemi zakročić.

Hospodarske jednanja.

Mjez Němskej a Šwicu je so srjedź januara w Bernje dla hospodarskich prašenjow jednało. K wosebitej debaće stoješe wuwoz twarožka do Němskeje. Jednanja njejsu hišće dokónčene.

W Mnichowje jednachu z južnosłowjanskim zastupjejom dla wikowanskoho zrěčenja. Wosebity stajny wubjerk ma jako organ wobeju krajow dźěło wuměnjenja tworow dla dohladować.

Dla Posaarskeje

stej so Němska a Francózska w Romje we wšitkich dypkach dojednałoj. Tuž je so cyłe zrěčenjo wo nawróće Posaarskeje k Němskej doskónčnje postajiło. Zrěčenjo je so póndźelu w Neaplu podpisało.

Hospodarske poměry Posaarskeje so po něčim poměram w Němskej přirunaju. Powyšenjo płaćiznow za cyrobu a tobakowe twory kaž też powyšenjo podružniskoho pjenjeza so zakazuje.

Naprawy němskoho komisara za dohladowanjo płaćiznow so z wosebitym postajenjom w Posaarskej zawjedu. Němski komisar za nawrót Posaarskeje, Józef Bürckel, dósta nadawk, wšitko w prawych kolijach zarjadować.

Posaarscy emingrantojo

so zaso do swojeje domizny wróćeja. Jich njejsu w Francózskej tak luboznje přijeli. Kaž to wšudźe, tak też tam. Emigrantojo dyrbjachu so podpisać, zo so ženje wjacy do Francózskeje njewróća. Před tydźenjom su hižo někotrych ćěkancow po jich přeću do Posaarskeje přiwjezli.

Belgiskomu knježeŕstwu

je so wutoru z 89 přećiwo 73 hłosam dowěrjenjo wuprajiło. Socialistojo so wosebje hóršachu, zo je knježeŕstwo za 24. febr. socialistiske demostracije zakazało.

Dowěrjenjo za Flandina.

Francózski ministerski president Flandin je sebi w komorje dowěrjenjo za swoju wosobu žadał. Wulka wjetšina, 444 zapósłancow, bě za njoho, jenož 124 přećiwo njomu. W poslednim času so přećiwo Flandinej khětro dźěłaše.

Japanska twornja za lětadła so zničiła.

W Janagawa w provincy Fukuoka je so wulka twornja, kiž cyłe japanske wójsko z lětadłami zastara, přez woheń zničiła. Wot 17 twarjenjow so 13 dočista spalichu. 800 motorow za lětadła, k zatwarjenju do lětadłow hotowe, bu zničenych. Škoda wobliča so na wjacy milijónow Yenow. Knježeŕstwo je krute přepytowanjo postajiło.

Wójnske zahorjenjo w Italskej.

W poslednim posedźenju wulkeje fašistiskeje rady wozjewi ministerski president Mussolini, zo su na 70000 čornokošlakow ze wšěch italskich wokrjesow prosyli, zo móhli do wojeŕstwa zastupić a potom do rańšeje Afriki hić. A tysac starych frontskich wojowarjow wupraji tesame přeco. Wozjewjenjo přija so z wulkim přikleskom. Tute je tola znamjo nacionalnoho zahorjenja staroho a młodoho splaha.

Sven Hedin — 70 lět.

Šwejdski spytnik Sven Hedin dokonja 19. febr. swoje 70. lěto. Wón je wuslědźeŕ wosebje tibetskoho kraja w Asiskej. Pod wulkimi ćežemi a strachami je sebi dobywał dowěru tibetskoho luda, štož so hewak žanomu Europjanej tak lohcy njeporadźi. Też němskomu ludej wěnowaše Sven Hedin za čas wójny swoje sprawne přećelstwo.

Rańša Asiska.

Khina chce na swojimaj samsnymaj nohomaj stać. To sebi tutón kraj dokładnje žada. W pjenježnym nastupanju móža jomu Zjednoćene Staty, Jendźelska, Francózska, Italska a też Ruska jara wjele pomhać. Hdyž so nětčiše położenjo prawje wutrjeba, budźe derje možno, zo so Khina w Zwjazku ludow zdźerži. Wona móže wyše toho swoje prawa sama zakitować.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Přeprošenjo „Jednoty“ na póstniski zabawny wječor bě dobry wothłós namakało. W rjanej ličbje běchu z blizka a z daloka hosćo přikhwatali do Kolpingowoho domu, zo bychu z „Jednotu“ w jednoće so prawje rozwjeselili. K zawodej wustupi měšany khór z třomi narodnymi spěwami. Knjez kantor Šołta je tu wutworił dobru spěwnu skupinu, z kotrejž zawěšće hišće wuznamne wuspěchi dócpěje. Hdyž běchu rjane, jara derje přednjesene spěwy wutroby wšěch hosći zapřimnyłe a zćopliłe, witaše wón jako předsyda towarstwa wšěch z přećom, zo by póstniski wječor z wjesołej serbskej towaršnosću k tomu přinošował, zo Budyšscy katolscy Serbja so bóle a bóle zeznaja, zbliža a zjednoća też we służbje za naše ludstwo, kotrež mamy hajić a spěchować. To też naš kancler chce a nam poruča. — Potom wustupi „Młoda Jednota“: dwanaće holcow, kóžda předstajejo jedyn měsac, kotryž bě po swojim razu woznamjenjeny: na přikład oktober, měsac kermušow: Z krupjanej kołbasu a tykancom. W silvestrowej nocy rozžohnuja so wšitke měsacy z rumpodichom. Ćehnjechu přez žurlu na jewišćo. Knjez kapłan Cyž, kiž bě tutón kruch „Nowe lěto“ za naše poměry připrawił, hosćom najprjedy wobsah předstajenja rozestaja. To bě zajimawa, rjana wěcka, kotraž so jara spodobaše. — Dźiwadłowy kruch połny tryskow a bryzlow, „Dundak a Šnupka“, potom pola hosći wjele smjeća a wjesela wuwabi. Jenož hdyž tak wustojni hrajerjo jón předstajeja kaž tući wjeseli pacholojo, móže wuspěch tak dobry być. Wšitkich zhromadnje rady pokhwalimy, jednotliwych wuzběhować so njehodźi. — Hdyž běchu so hosćo dosć nasmjeli, jednoćeše hišće wjesoła zabawa při rejach młodych a starych někotre rjane hodźinki.

Z **Khróšćic.** (Wurjadna hłowna zhromadźizna wšěch katolskich serbskich DJK-jednotow.) Njedźelu, 17. februara zwoła hłowny prezes, wysokodostojny knj. kapłan Andricki, wšitke jednoty ke generalnej zhromadźiznje, kotraž so popołdnju w 4 hodź. pola Wjeńkec wotmě. Hač na jenu běchu wšitke zastupjene. Hłowny prezes wotewri po wuspěwanju spěwa „Hdźe statok mój?“ a po přednjesenju basnje „Serbskim towarstwam“, wot młodoho Khróšćičanskoho sobustawa, popołdniše posedźenjo. Wita wjesnych knježich duchownych, wosebje pak našoho młodoměšnika knjeza kapłana dr. Hórnika. Zwjeseli so też nad bohatym wopytom. Na to wozjewi wobšěrny porjad a poda wysokodostojnomu knjezej fararjej Wjeńcy słowo k přednoškej. Přednošk bě cyle dźensišomu časej a wosebje tutej zhromadźiznje při-

měrjeny. Rěčeše wo bratrowskej lubosći a zhromadźeństwje a wo prawej zmyslenosći. K tomu poda dobre přikłady ze Swjatoho Pisma. My dyrbimy stajnje w bratrowskim duchu žiwi być. Mamy dwaj wulkej nadawkaj dopjelnić, a to, zo z tutej bratrowskej lubosću za našu swjatu cyrkej a za naš narod dźěłamy! Dyrbimy we wulkim cyłku z cyrkwinskimi organisacijemi zjednoćeni być, dokelž je tole naš škit. Njechamy pak też ženje zabyć na naš luby narod. Mjenujcy: Cyrkwinske žiwjenjo je zakład serbskoho narodnoho žiwjenja. Rěčeše dale wo „Domowinje“ a přeje sebi, zo by kóždy do „Domowiny“ zastupił, wón sam budźe hač do posledniohо za „Domowinu“ wojować! Njesměmy so na to spuščeć, zo budźeja nam druzy pomhać, ně, jenož na nas samych budźe zależeć, hač dale wobstojimy! Joho słowa zawostajichu hłuboki zaćišć. Hłowny prezes dźakowaše so rěčnikej za tutón tak načasny přednošk a postaji hnydom jako hesło za našu zhromadźiznu słowa rěčnika: Bratrowska lubosć — a přida hišće jeničke słowčko: Woporniwosć. Wopory dyrbimy přinjesć za cyrkej a narod. Bjez woporow njepóńdźe. — W druhim dypku porjada poda hłowny prezes powšitkowny rozhlad. Napomina wšěch, kruče stać k swjatej katolskej cyrkwi. Tola kaž dołho budźemy hromadźe stać jako bratřa za narod a cyrkej, nas rozšćěpić so nikomu njeporadźi a lubosć mjez nami złamać. Wěmy, zo też stat za nas stoji a naše dźěło škita! Rozpominaše dale naše dźěło w zańdźenym lěće. Nětko sćěhowachu rozprawy kóždeje jednoty. Z krótkich rozprawow bě spóznać, kajke poměry w jednotliwych jednotach knježa a kak so tam dźěła. Zasy słyšachmy baseń „Bratřa“, kotruž nam jedyn Radworčan z raznym wurazom přednjese. Po tym jednaše so wo khětro łoskoćiwej należnosći zawěsćenja. Přinošk ma so porjadnje płaćić, hewak zawěsćenjo spadnje. — Khrósćičanscy młodźency zanjesechu dwojohłósny spěw „Wěš mi mój rjany wótcny kraj“ pod nawjedowanjom towarša Šołty. — Dale so wobzamkny, zo wšě DJK-jednoty do „Domowiny“ přistupja. W mjenje jednoty rěčeše hišće knjez wučeŕ Měškank. „Domowina“ přeje sebi, zo maja młodźency a DJK cyłk tworić a přeje sebi dale, zo ma kóžda jednota swojoho wotrjadnika měć. Knjez faraŕ Wjeńka naspomni, zo wotměje so w juniju za serbskoho prócowarja Tecelina Měta w Rózeńće serbski katolski zlět a doda k tomu někotre myslički za swjedźeń. — Hłowny prezes skónči zhromadźiznu z přećom, so zasy znowa zahorić za našu wěru a naš narod w nowym lěće. Dyrbimy dale tak dźěłać, Bohu k česći a Serbam k spomoženju. Wunjesechmy hišće třikróćne „Strow daj“ a wuspěwachmy spěw „Bratrowstwo sej zawdawajmy“. Po tym skónči so oficielny dźěł zhromadźizny.

Z Pančic. Přeprošenjo „Lipy Serbskeje“ na 27. załoženski swjedźeń bě cyłu Klóštrsku wokolinu a dalšich hosći zańdźenu srjedu do Pančic nawabiło. Tak bohaty wopyt zrědka we našej žurli widźiš. Njesprócniwy dirigent „Lipy“ wyšši wućeŕ Słodeńk bě k swjedźenjej koncert přihotował z jara wuznamnym a wobšěrnym porjadom. Kelko prócy a sćerpnosće so žada, hdyž chce z prostymi mocami wšo tak wuwjesć, kaž to być dyrbi, zo bychu hosćo też swoje wjeselo nad poskićenjom měli. A nic jenož, zo by swoju spěwarsku črjódu derje nawučił a wjedł, ně, też orchester hišće měješe so wuwučić a wupruhować, zo by w zhromadnym skutku z měšanym khorom derje wobstał. Tutu wulku lubosć za dobru našu wěc a hobrsku prócu dyrbimy najbóle wobdźiwać a so dźakować też tym, kotřiž k poradźenju dobroho skutka — byrnjež njejsu Serbja — rad sobu pomhachu w orchestrje a na swojich instrumentach. Wšě orchestralne přewody, kotrež słyšachmy, su twórby knjeza dirigenty samoho, z prjedawšich lět, Zawěsće by so wjeselił a my z nim, hdy by časćišo přileżnosće było, zo tute komposicije we wumělskim wobzorje so předwjedu. — Wot wopisowanja jednotliwych čisłow koncerta wothladuju. Wosebje naspomnić pak tola dyrbju našoho serbskoho husličkarja knj. Mencla z Dobrošic, kiž nam na swojim historiskim 150 lět starym nastroju telko rjanych ludowych pěsnjow poskići, zdźěła z přewodom klavěra a bandonia. Wšitkim hromadźe pak słuša wutrobny dźak: dirigentej, měšanomu a mužskomu khorej, solistomaj, huslerjej, hudźbnikam a hrajerjam, kotřiž po koncerće hišće wjesołe dźiwadło poskićichu, lubosćow połnu hru wot Č. Leski. Wokoło 11 hodź. bě bohaty wobsah dočerpany a potom so wjeselachu stari a młodźi we wjesołej rejcy abo bjesadnje so zabawjachu. — Při započatku koncerta bě předsyda „Lipy“, knj. Jurij Rychtaŕ z Wotrowa, hosći lubje witał, wosebje kk. duchownych, wjednika skupiny NSDAP Poraka kaž też zastupjerja Domowiny. Też w němskej rěči tołmačeše myslički, kotrež su wosebje dźensa wuznamne za dźěło a prócowanjo k zdźerženju našeje serbskeje narodnosće, našeje ludnosće, kotruž chce nam naš wjednik a kancler Adolf Hitler tola też škitać. Jomu wunjesechmy sławu a wuspěwachmy němsku hymnu. Zastupjeŕ Domowiny,

Tachantska šula w Budyšinje.

22. septembra lońšoho lěta woswjeći nowa tachantska šula 25lětny jubilej wobstaća. Tachantska šula je najstarša a zdobom najmłódša šula w Budyšinje. To dopokazuja nam šulske stawizny.

I. Wot załoženja šule hač do reformacije.

Tachantska šula je drje nimale zdobom z tachantstwom nastała. Lěta 1213 bu tachantswo założene wot 21. Mišnjanskoho biskopa Bruna II. z Barta (1208—1228). Wón drje pokhadźeše z prastareje serbskeje zemjanskeje swójby a rěčeše sam serbscy. Biskop Bruno II. załoži tachantstwo w Budyšinje, zo by křesćanstwo mjez Serbami přisporjał. Wón da staru w lěće 999 natwarjenu, swj. Janej křćenikej poswjećenu cyrkej zwottorhać. Nowa cyrkej z dwěmaj wěžomaj bu natwarjena, kotraž pak je so w běhu lětstotkow wězo wjele přeměniła. Cyrkej poswjeći so swj. japoštołej Pětrej w lěće 1221. Cyły twar wuwjedźe biskop Bruno II. za swoje pjenjezy. Jenož jedyn stary pobožny Serb — tak pisa Budyšski analista — je nahladny pjenjez k twarej darił. Joho mjeno rěka Mockus, t. j. drje Mock abo Matejk (Łuž. čo. 1/35).

Mjez tachantskimi knježimi mjenuje so nimo propsta a tachanta wosebje scholastikus. Prěni scholastikus rěkaše Jan (Johannes scolasticus Budissinensis). Tak čitamy w biskopskim spisu z lěta 1218. W dalšim biskopskim spisu z lěta 1226 zhonimy, zo ma prawo, scholastika pomjenować, jenož Mišnjanski biskop sam. Hdyž so hižo 1218 jedyn z Budyšskich kanonikow scholastikus mjenuje, běše tu też hižo šula, dokelž scholastikus měješe dohlad nad šulu.

Mějachmy hišće hač do započatka lěta 1934 kanonika Budyšskoho tachantstwa, kotryž scholastikus rěkaše. Njeměješe drje dohlad nad tachantskej šulu, ale zastupowaše należnosće a prawa katolskich šulow w Sakskej. Zastojnstwo scholastika ma potajkim wulku zańdźenosć.

Tachantska šula je najstarša šula w Budyšinje. W cyłej Sakskej je mało šulow, kotrež bychu starše byłe hač naša tachantska. Też w druhich městach, hdźež běše tachantstwo, namakamy tajke šule. Z někotrych tutych šulow nastachu pozdźišo wysoke šule — university. Khowancy tachantskeje šule mějachu swoju wosebitu słužbu w tachantskej cyrkwi, dyrbjachu při Božich słužbach spěwać dopołdnja w dźewjećich a na nyšporach, druzy pak dyrbjachu k wołtarjej słužić. W Budyšskej tachantskej šuli přihotowachu drje so też do reformacije młodźeńcy na měšnistwo. Druzy pak měnja, zo je tachantska šula w Budyšinje hižo wot załoženja sem ludowa šula była. Bórzy po załoženju klóštra Franciskanow w Budyšinje (1218) zarjadowachu mniša najskerje swoju ludowu šulu, drje prěnju, kotraž je hdźe wobstała. Lěta 1540 lutherska měšćanska rada klóštrsku šulu „wobmjezowa“. Wona je potajkim hižo tehdom

knjez Krječmař, dźakowaše so towarstwu za rjane poskićenja a namołwješe wšitkich k pilnomu sobudźełu při našim narodnym prócowanju.

Z Kamjenca. Štóž lubosć wusywa, njeje wopuščeny też na khorołožu. Sym zrědka wjetši zajim namakał za jenoho khoroho w khorowni w Kamjencu, kaž za čestnoho młodźenca Jana Pjechec z Njebjelčic. Bě přez njezbožo přisadźił swoje wucho. Z 15 sučkami bu wucho přišite. Je nětko za krótki čas zasy přirostło. Zo je młodźenc hižo štwórtk, 21. febr. wjesele khorownju wopuščił a so domoj wróćił, to njesmě so znatym towaršam a přećelam zamjelčeć!

— Što stawa so zady Kamjenca? Do Njedźichowja je začahnył nowy knjez farař Guido Matuszek. Při zapokazanju bě so jomu prajiło, zo njetrjeba tudy runje 34 lět wostać kaž joho prjedownik knjez arcyměšnik farař B. Pohl. Knjez farař Matuszek je rodźeny 8. septembra 1900 w Hornjej Šlezskej a je był z kapłanom w Małym Čanšu (Kleintschausch) pola Wrótsławja. — Też za Kinsbórk pyta so nowy farař. Knjez farař R. Apelt je za wojerskoho fararja do Lipska powołany a budźe přichodnu njedźelu, 3. měrca, w Lipsku zapokazany. Zastupować mataj Kinsbórk hač do 1. apryla Kamjenc a Drježdźany (farař dwórskeje cyrkwje).

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc rěčeše wo ważnosći katechisma. Zo je to woprawdźe ważna kniha, pokazuja mnozy jara wučeni swjeći, kotřiž su najebać swojeje wučenosće tola přecy zaso w katechismje čitali a so joho wo radu prašeli. Štóž katechismus znaje, tón je wobhonjeny we najważnišich wučbach swjateje cyrkwje. Tola nic jenož znać dyrbimy katechismus, ale też po nim žiwi być.

K wopomnjeću 100. narodninow bamža Pia X. pojědźe wulki putniski ćah němskich katolikow do Roma. Wobdźělić móžeja so katolikojo ze wšěch biskopstwow w Němskej. Z tutym putnikowanjom chcedźa němscy katolikojo česćić bamža, kotryž je postajił, zo maja dźěći hižo zahe k swjatym sakramentam khodźić, dale ma so wozjewjenjo dekreta wo swjatym woprawjenju dźěći (25 lět) wopomnić. Putniski ćah wotjědźe 2. meje. Štóž chce so wobdźělić, njech so wobroći na: Hochwürdigen Geistl. Rat Pfarrer Heiser, Biblis bei Worms.

Hdyž Swjatomu Wótcej wunošk zběrki „Pětrowy pjenježk“, kotryž běše so w Romje nazběrał, přinjesechu, pokaza wón na to, zo tale zběrka pokhadźa z časow japoštołstwa. Tuž je hižo jara stara.

Před krótkim přija bamž jendźelskoho biskopa Amiga Southwarkskho. To je wosebity spěchowař procesa swjatoprajenja Domaša More, něhdušoho jendźelskoho kanclera.

Spěw
k česći Maćerje Božeje Róžeńćanskeje.

Budź, Marija, postrowjena,
Jasna knjeni na lipje,
Hdźež sy ludej přikhilena,
Khwali tebje w modlitwje.
O Marija, pomhaj nam!
Wuproš pokoj člowjekam!

Swjećo dawne krónowane
Kralownu Će česćuje.
Štož přez tebje požadane,
Wótc nam z njebjes daruje.
O Marija, pomhaj nam!
Wuproš pokoj člowjekam!

Čista studźeń swjatosćena,
Zbóžnika sy zrodźiła.
Ave, maćeř wuzwolena,
Kiž ty njejsy zhrěšiła.
O Marija, pomhaj nam!
Wuproš pokoj člowjekam!

Hdyž my něhdy dokonjamy
Swoje zemske žiwjenjo,
Daj, zo potom namakamy
Pola tebje bydlenjo.
O Marija, pomhaj nam,
Wuproš pokoj člowjekam!

---

najskerje khětro nahladna a derje wopytana była. Za serbsku wosadu założi so ludowa šula na „słonym torhošću“. (Hl. str. 43 „Wobrazy z cyrkw. stawiznow kat. Serbow“.) Husto so tachantska šula w starych zapiskach też klóštrska šula mjenuje. To je wězo wopak. Haj, někotři stawiznarjo samo přeja, zo je klóštrska šula franciskanow docyła wobstała. Jene pak je wěste, zo mějachmy potajkim hižo w času do reformacije ludowe šule. Z toho widźimy, zo je so katolska cyrkej najpřeńša wo wukubłanjo dźěći starała. Jako wučerjo tachantskeje šule skutkowachu w započatku jenož tachantscy kanonikojo a vikarojo. Dokelž pak mějachu pozdźišo ważniše dźěła, buchu też swětni wučerjo přistajeni. Prěni wučeř, kotryž pod dohladom scholastika stoješe, rěkaše rektor; wón měješe sebi druhich wučerjow k wučbje najimać. To běchu z wulkoho dźěła wězo duchowni abo znajmjeńša knježa, kotřiž so na duchownske powołanjo přihotowachu. W srjedźnym wěku wučeše so w Budyšskej tachantskej šuli nabožina, łaćonšćina, ličenjo, čitanjo, pisanjo, spěwanjo a musikalna hudźba. Nimo wučby w šuli mějachu šulerjo też Bože mšě a modleńske hodźiny w tachantskej cyrkwi wopytować. Šulerjo běchu hólčata z města Budyšina a wokolnosće. Mjez nimi běchu druhdy hižo dorosćeni mužojo. Za wučbu w šuli płaćachu wučerjej pak wěste gróše abo twory. Khudym běše kóždy dawk spušćeny. Wjetši dźěl wudawkow njeseše wězo tachantstwo. Pozdźišo płaćeše też Budyšska měšćanska rada poł mzdy za jenoho wučerja a staraše so za tepjenjo a wobswětlenjo šule. Za to dósta prawo, jene wučeńske městno wobsadźeć. Pozdźišo žadaše sebi město, też městno rektora wobsadźeć. To tachantstwo wězo njepřida. Rozkoru, kotraž přez to mjez tachantstwom a Budyšskej radu nasta, wujedna kejžor z tym, zo w spisu Concordia Carolina 19. měrca 1338 tachantstwu prawo da, rektora šule też w přichodźe postajeć.

W tutym času wězo njetrjebaše kóždy do šule khodźić. Njebu nichtón nuzowany. Šulske knihe za wučbu pisaše wučeř a šulerjo dyrbjachu je wotkupić. Šulske lěto měješe też swoje prózdniny. Zdobom běchu wěste dny k zabawje a wosebitym swjedźenjam postajene. Tak předstajichu tachantscy šulerjo pod nawjedom rektora z dowolnosću tachantstwa a Budyšskeje rady na njedźeli před swjedźenjom swj. Dorotheje w Lěće 1413 na hłownym torhošću pasijón swj. Dorotheje. W khrónicy so tuta hra wosebje mjenuje, dokelž so při tutej składnosći wulke njezbožo sta. Na łubi sukelnskeje khěže (Gewandhaus) bě so telko ludźi nastupało, zo so špundowanjo přełama a 32 wosobow wo žiwjenjo přińdźe.

Wosebite zawjeselenja mějachu tachantscy šulerjo póstnicy. Woni ćahachu spěwajo po hasach a dóstawachu za to wot wšelakich swójbow jěść a pić. Dokelž pak husto při tym wulka hara nasta, zakaza měšćanska rada lěta 1442 tute zawjeselenjo.

Tak dołho kaž tachantstwo a měšćanska rada so w dobrej přezjednosći za tachantsku šulu staraštej, přiběraše šula na nahladnosći. (Pokročowanjo.)

Pater Oblatow Paul Schulte běše we wójnje lětał. Po wójnje założi na namołwjenjo swojoho w misijónach zemrětoho přećela towarstwo Miva (Missions-Verkehrs-Arbeitsgemeinschaft), kotrež so wo to stara, zo bychu misijonarojo dobre wobkhodne srědki měli. Towarstwo móžeše hač dotal 58 automobilow, 8 motorskich čołmow a 7 lětadłow do misijónow pósłać. Druhowěriwi so patera hižo husto prašachu, što bamž k joho prócowanjam měni. Na to misijonar wotmołwi, zo Pius XI. prócowanja towarstwa Miva podpjera, dokelž wě, zo su moderne wobkhodne srědki w cuzych krajach jara nuzne, haj husto samo bjez nich skoro scyła što njeby. Dźiwał so jenož bamž je, zo pater Schulte, hdyž junu do Roma přijědźe, njeje z lětadłom přilećał, ale zo je ze železnicu jěł.

Portugalska je swojoho dotalnoho zastupjerja pola Swj. Stoła wotwołała a nowoho postajiła. Tutón přepoda bamžej swoje wupokazy. W swojej rěči praji nowy wotpósłanc, kak je joho domizna z małymi wuwzaćemi wot časa, zo samostatnosć dósta, z Vatikanom w dobrych poćahach stała, kak je katolsku tradiciju hajiła a wosebje też misijóny spěchowała. Pius XI. praji, zo so jara wjeseli nad wopytom zastupjerja Portugalskeje. Scyła wopyt pokaza, zo su poćahi mjez tutym krajom a bamžom jara dobre, haj wutrobne.

Na Swěčk-Marje přinjesechu bamžej, kaž so to kóžde lěto stawa, jako dar swěčki, kotrež budźeja so lětsa we Vatikanje a Pětrowej cyrkwi trjebać. Někotre z tutych wulkich swěčkow běchu wumělscy wupyšene. Jena z nich měješe kopiju postawy maćerje Božeje Czenstochowskeje, ke kotrejž je bamž jako nuncius w Pólskej junu putnikował. Swjaty Wótc so wutrobnje za rjany dar podźakowa a wuzběhny, zo je so wumjelcej kopija postawy derje radźiła. Hdyž so potom swěčki za druhe wulke cyrkwje Roma jako dar přinjesechu, poda so bamž w rocheće do zale konsistorija. Też joho sotra běše při tutych ceremonijach přitomna.

Nowše radijowe aparaty maja dźěl krótkich zmohow. Z nimi móžeš na poskićenja vatikanskoho rozsyłaka posłuchać. To njech też Serbja wužija. Wosebje rozsyłaja so cyrkwinske swjatočnosće. Kóždy pjatk popołdnju 1/2 5 hodź. přinjese Vatikan němske powěsće.

Świca. Mniša na St. Bernardźe (to je wysoka hora w Alpach) wopušćichu swój klóštr a ćehnjechu do wysokich horow w Indiskej. Tam chcedźa nětko w zymje ze swojimi psami za zabłudźenymi a w sněžy zmjerznjenymi pytać. Dokelž hišće nimaja dowolnosć k twarej, su mjez tym mału haptyku připrawili, z kotrejž hižo dźensa wšědnje wokoło 50 khorych wobstaruja.

W tutym zwjetšoho dźěla druhowěriwym kraju natwari a woswjeći so w poslednim času wjacy nowych katolskich cyrkwjow. Za druhe nowotwary cyrkwjow pak so hižo zakładne kamjenje położichu.

We Świcy prócuje so wjednik fašistiskoho hibanja wosebje wo to, zo by so zakoń wudał, kotryž by lowže zakazał. Je podpisma hromadźił, zo by knježeństwo dało wothłosować, hač je lud za tajku zakaznju swobodnomulerjow. Trěbnych běše 50000 hłosow, nahromadźiło je so 55500 hłosow. Wosebje přejachu sebi wobydlerjo w francózskej Świcy tajke ludowe wothłosowanjo a najbóle katolski Freiburgski kanton.

Francózska. Kónc decembra pomjenowa Swjaty Wótc pjeć nowych biskopow za Francózsku.

Dokelž so w Francózskej swjedźeń swj. Třoch Kralow wjele swjatočnišo swjeći hač pola nas, so swjedźeń swjateje swójby tak rjec w druhich swjatočnosćach zhubi. Tohodla je bamž dowolił, zo so tam swjedźeń swjateje swójby tydźeń pozdźišo swjeći. Wupadnyć pak swojeje ważnosće dla njesmě. Tole płaći najprjedy na 5 lět.

Kardinal Verdier poswjeći před krótkim nowu wulku cyrkej k česći Swjatoho Ducha. Je to kulowata cyrkej, kotraž je jara podobna mohamedanskej mošeji Hagia Sophia w Stambulu (Konstantinoplu.) Tuta běše prjedy katolska cyrkej, potom lětstotki mošeja a wot lońšoho muzej. Arcbiskop Verdier je też hižo zaso dał zakładny kamjeń k druhej nowej cyrkwi położić. Je to hižo 72. za čas joho biskopstwa.

W meji 1932 běše měsćanosta w Croix zakaznju wudał, po kotrejž so prócesijón na Boże Ćěło njesmědźeše zjawnje wotměć. Na to so tamny farař pola předstajeneje wyšnosće hóršeše. Statna rada postaji před krótkim, zo je tale zakaznja njepłaćiwa. Tutón rozsud płaći za cyłu Francózsku.

W městačku Landerneau chcyše katolskej cyrkwi njepřećelske towarstwo dźiwadło hrać. Tola hra předstaješe wěriwych ludźi a duchownych na wohidne wašnjo. Tuž so burja zhromadźichu a předwjedźenjo dźiwadła znjemóžnichu. Należnosć přińdźe potom samo do sejma. Tam jedyn kanonik burow zakitowaše a praješe, zo su cyle prawje činili, zo njejsu dali duše swojich dźěći z jědom njewěry morić.

Zemrěty jendźelski kardinal Bourne a Parizski kardinal Verdier běštaj bamža prosyłoj, zo by ke kóncej Swjatoho lěta a jako dopomnjeće na zjewjenjo swj. Marije w Lourdesu před 75 lětami dowolił, zo smě so w hnadownym měsće Lourdes tři dny zasobu, wo dnjo a w nocy, Boža mša swjećić. To je Swjaty Wótc dowolił a přeje sebi, zo by wjele putnikow w tutych dnjach do Lourdesa pućowało a zo bychu też wšitcy druzy wěriwi na cyłym swěće na to spominali a so wo měr a zbožo človjestwa k maćeri Božej modlili.

Tu wobstoji katolske hibanjo, kotrež chce cyrkwi wjacy dobrych měšnikow darić. Před krótkim wotmě so wosebity kongres, kotryž měješe so ze wšěmi prašenjemi powołanja k měšnistwu zaběrać. Běše to hižo 10. tajki zjězd. Dokelž móže skoro kóždy katolik k tomu něšto přinošować, mějachu też wšitcy swoje přednoški. Běchu wosebite za młodźencow, mužow, knježnow, žony a dźěći. Jedyn rěčnik namołwješe duchownych, zo bychu prawje horliwje za zbudźenjo měšniskoho powołanja skutkowali, zo by tole jich wutrobna należnosć była. Druhi rěčnik rozkładowaše, kak je dobre swójbne žiwjenjo zakład měšniskoho powołanja; dale rozpominaše, kak ma so strowosć theologow hajić, kak ważny je dohlad w prózdninach, w kotrychž je hižo tak někotry prawy puć zhubił. Zaso druhi rěčnik rěčeše wo duchownym wukublanju na měšnistwo studowacych. Kajki wuspěch je hibanjo hižo mělo, pokazujetej ličbje: 1925 měješe Francózska 12292 theologow, lětsa pak hižo 16775. Mjez žónskim wotrjadom wobstoji zaso zjednoćeństwo, kotrež so wo srědki stara, zo bychu khudym hólcam studije zmóžnili. W lěće 1933 nazběra tutón wotrjad přez poł milijóna frankow. Z nimi studowaše 862 młodźencow. We wotdźělu za maćerje wuzběhnychu rěčnicy wosebje, zo dyrbi mać duchowne powołanjo spěchować a kak ma so to stać.

Hakle před něšto lětami postajichu so někotři duchowni, kotřiž mějachu jenož khorych w spitalach a khorownjach zastarać. Woni hač dotal ničo za swoje dźěło wot města Pariza njedóstachu. Nětko pak so jim něšto přizwoli. Tomu samo někotre sobustawy lěwych stronow přihłosowachu.

W Francózskej założi so wosebite bratrstwo „Přećelow Lourdesa." Modlitwy, kotrež maja sobustawy so modlić, buchu postajene. Hłowny nadawk bratrstwa je, putnikowanjo do Lourdesa spěchować.

W Parizu wobstoji kěčjace misijónske družstwo. Ma 38 misijónskich wokrjesow z 211 milijónami wobydleri zastarać. Tam skutkuje 48 prelatow, 1046 europskich a 1435 domorodnych měšnikow. Dale studuje w 62 wustawach towarstwa 3508 domorodnych a přez połdra tysaca europskich bohosłowcow. Towarstwo ma 6086 kapałow, 2944 šulow ze 170378 šulerjemi, 347 syrotownjow z 20303 dźěćimi a 153 khorownjow a domow za wusadnych.

Kaž jena francózska nowina pisa, je so na cyłym swěće w lěće 1933 přez 4 milijardy dolarow za brónjenjo wudało. Kotra njesměrna suma a kelko dobroho móhło so z njej wuskutkować!

Jendźelska. Žarowanjo wo kardinala Bourne njewobmjezuje so jenož na katolske wobydleństwo kraja. Też njekatolske nowiny přinjesechu nastawki wo joho žiwjenju a skutkowanju. Samo jendźelski kral je kapitlej swoje sobu-

žarowanjo wuprajił a sławi njeboho. Praji, zo wo njoho njeličomnje wjele ludźi žaruje. Hdyž stoješe ćěło w biskopskej cyrkwi na marach, ćehnješe wjele tysac ludźi nimo, zo bychu zemrětoho hišće raz widźeli.

Nimo mjenowanoho kardinala zhubi katolska cyrkej w Jendźelskej hišće dweju druheju biskopow. Jedyn z njeju běše přez 94 lět. Hižo z 35 lětami bu z biskopom, je potajkim 60 lět biskop był, ale jenož w jendźelskej koloniji Neuseeland, hdźež je so swěru za postup křesćanstwa starał a wulki wuspěch měł.

Katolska wosada w Londonje woswjeći swoje 125lětne wobstaćo. Najprjedy měješe swoje Bože służby w małej kapałcy, haj samo w jenym wobydlenju. 1875 započachu potom cyrkej twarić, kotraž je swj. Bonifacijej poswjećena. Khwilu běše tež sakski prync Max, nětko profesor w Freiburgu w Šwicy, bratr zemrětoho sakskoho krala Bjedricha, z rektorom cyrkwje.

Jendźelska cyrkej, kotruž je kral Hendrich VIII. Romej wottorhnył, ma w swojej wučbje wjele katolskoho. Najebać toho pak je so wobzamkło, zo budźe při swjećiznach biskopow přeco jedyn biskop finnskeje statneje cyrkwje, kotraž je evangelska, přitomny, kaž nawopak w Finnskej přeco jedyn anglikanski biskop, hdyž tam nowoho biskopa wuswjeća. Dale smědźa sobustawy finnskeje cyrkwje w jendźelskej cyrkwi k woprawjenju hić. Na konferency jeneje z tuteju cyrkwjow póśćele też tamna swojich wotpósłancow.

W měsće Hayle je syn prěnjoho anglikanskoho biskopa Jenera w Dunedin na Nowym Pomorju (Neuseeland) 85 lět stary ke katolskej wěrje přestupił. Lěta dołho wón hižo znutřkownje swjatej cyrkwi přisłušeše a je husćišo zmužnje a raznje za nju wustupował.

W Bristolu wobstoji wosada swjatoho Gerarda Majelly, kotruž skoro jenož konvertitojo (to su tajcy, kiž su ke katolskej wěrje přestupili) tworja. Před 12 lětami je horliwy benediktin John Murty wosadu założił, a nětko da tam misijóny wotměwać za njekatolikow.

President jendźelskoho filozofiskoho zjednoćeństwa, wědomostnik Flemmington, we swojej nastupnej rěči přećiwo přiwisowarjam znatoho Darwina wustupi a praji, zo je wopaki, štož su woni wo starobje człowjeskoho splaha wulićili. Tak dołho, kaž woni praja, człowjekojo cyle wěsće hišće na zemi njejsu. Darwin je też wučił, zo człowjek njeje Bože stworjenjo, ale wot wopicow pokhadźa. Tamny wědomostnik pak praji, zo móžemy wobkrućić, zo człowjek pokhadźa wot najwjetšeje mudrosće a najwyššeje wole, wot Boha; je joho stworjenjo.

Wuheńska. Wjele lět do wójny, hdyž liberalismus wšudźe kćěješe, wobzamknychu we Wuheńskej nowy zakoń wo mandźelstwach. Z nim so postaji, zo je jenož před stawnistwom zwjazane mandźelstwo płaćiwe. Tehdom drje hižo katolikojo přećiwo zakonjej dźěłachu a kejžor Franc Józef jón skoro njechaše podpisać. Ale zakoń je też swoje sćěhwki měł. Spadowanjo mandźelstwow a přecy mjenša ličba porodow su skoro wšitkich powučiłe. Nětko ma so nowy zakoń wudać. Kardinal Seredi je namjetował, zo by cyrkwinske zwěrowanjo też před swětnej wyšnosću płaćiło, jeli zo staj wobaj zwěrowanaj samsnoho wěrywuznaća. Tele žadanjo budźeja wěsće też druhowěriwi podpjerać, dokelž dźěn to też jim lěpšinu přinjese.

Pólska. Loni pisachmy, zo bu ruski biskop Malecki na město ruskich komunistow Pólskej wudaty. Přińdźe tam jako lěsny dźěłaćeŕ zdrasćeny, dokelž běše we wuhnanstwje dyrbjał w lěsach drjewo pušćeć. Z jenoho jastwa do druhoho su joho Rusojo wodźili a skónčnje do wuhnanstwa wotwjedli, a to do prawje samotnoho, dokelž wón so nikoho njeboješe a bě mjez druhimi wuhnatymi dale jako duchowny skutkował, jich zahorjał za Boha a cyrkej, jim swjate sakramenty poskićał. Hdyž pak so potom skónčnje do Pólskeje wróći, běše hižo cyle słaby a khory. Hnydom so lehny a njeje wjacy stanył. 17. januarja je nětko wudychał. Wopor hidy bolšewikow, kotřiž njemóžachu widźeć, kak wón wšudźe bórzy dźěłaćerjow k sebi sćahny a z tym k Bohu!

Rjad Bazilianow sydli hižo dołho w Pólskej. Mniša natwarichu sebi 1784 we Waršawje wulki klóštr. Starachu so wosebje wo dušepastyrstwo mjez greksko-katolskimi, kotřiž běchu so zaso z Romom wujednali. Skutkowachu jara spomožnje. Hdyž pak bu Waršawa ruska, wzachu Basilianam klóštr a dachu jón ruskim prawosławnym. Katolikow dźěn wšudźe podtłóčowachu. Ale hdyž bu Pólska samostatna, dóstachu Basilianojo klóštr zaso wróćo. Nětko woswjećichu swjatočnje 150lětne wobstaćo swojoho klóštra.

W 17. lětstotku běchu evangelscy Šwejdojo Pólsku wobsadźili. Jich kral Korla Gustav běše knjez skoro nad cyłej Pólskej. Šwejdscy wojacy rubjachu a palachu po kraju. Nichtó sebi njezwěri, jich wotehnać. Hdyž pak Czenstochowu wobłěhowachu, zebra so tamniši prior Paulanow, Kordecki, z někotrymi wojakami. Najprjedy so před hnadownym swjećećom modlachu. Potom walichu so na Šwejdow. To pak bu znamjo za pozběhnjenjo cyłoho ludu, kotryž nětko zmužitosće nabu. Tak buštej Pólska a katolska cyrkej w kraju zaso swobodnej. Nětko su w Pólskej wulki film zhotowili, kotryž tele podawki předstaja. Je to wulkotny film, kotryž budźe so we wšěch kinach pokazować. Je pak też hnydom přikład dobroho filma scyła.

Zjednoćene Staty. Někotři wukrajni biskopja běchu amerikanskim katolskim biskopam pisali, zo so boja, zo budźeja Američenjo nětko, hdyž swoje njepóććiwe filmy doma wjacy njewotbudu, je do wukraja słać a tam z nimi ludźi kazyć. Na to amerikanscy biskopja wozjewichu, zo chcedźa so z wukrajnymi biskopami zjednoćić, zo bychu tak njepóććiwe filmy cyle wutupili. Jeli so wšitcy přistojni ludźo tutomu skutkej přizamknu, změja bórzy samsny wuspěch kaž amerikanscy. Katolski časopis tam samo kóždy tydźeń wosebity zapisk přistojnych a njepřistojnych filmow wozjewja.

W Americy je katolski měšnik ze swojimi nabožnymi přednoškami w radiju mnohe předsudki přećiwo katolskej wěrje a nabožinje scyła wotstronił. Samo stat čuje, zo ludźo přez nje počinaju wjacy zrozemjenja za nabožne prašenja měć. Zarjadnistwo radija je tohodla wobzamkło, zo chce štwórćinu časa w programje wšelakim wěrywuznaćam a swětonahladnym zjednoćeństwam k přednoškam přewostajić. To je wězo jara rjenje. Tola katolscy biskopja su přećiwo tomu protestowali, zo dyrbja też wšě małe sekty možnosć dóstać, swoje nahlady do swěta trubić a tak njepřezjednosć na nabožnym polu hišće pohóršić.

W južnym dźělu połnócneje Ameriki, potajkim w južnych krajach Zjednoćenych statow (nic pak w južnej Americy, kotraž dźěn je skoro cyle katolska), běchu prjedy přećiwo katolikam jara njepřećelscy zmysleni. Nichtó tam njebě, štóž by ludej pokazał, zo su joho nahlady wopačne. W lěće 1928 pak postaji demokratiska strona katolika Smitha za kandidatu při wólbach presidenta. Tehdom dyrbješe tale strona, kotraž drje sama zwjetša z njekatolikow wobstoješe, ludźom też wěrnosć wo katolskej wěrje prajić, hewak njebychu jeje kandidta wolili. W zhromadźiznach předstaji so katolska cyrkej připosłucharjam w cyle hinašim swětle hač běchu dotal zwučeni. Wot toho časa je so z katolskej cyrkwju polěpšowało, a dźensa su tam katolikojo widźani, a ći, kotřiž prjedy přećiwo nim dźěłachu, pytaja jich přećelstwo.

Podrězana klětka.

Hdyž Bernardin z Feletrije, muž japoštołskoho ducha, w Bologni prědowaše a přećiwo rozšěrjenym njepočinkam, wosebje přećiwo lichowarstwu, brójerstwu a worakawstwu z dobyćerskej mocu wěrnosće wojowaše, bywaše joho rěčniwosć najhóršim synam beliaskim ćim wobćežniša, ćim wjetši zaćišć wona w mnohich wutrobach zawostaji. Woni wumyslichu tohodla srědk, kiž dyrbješe Bernardina před posłuchařstwom wusměšić. Dachu mjenujcy w nócnej ćišinje nohi postawka, na kotrymž klětka stoješe, tak daloko podrězać, zo dyrbješe so při prěnim wjetšim hnuću prědarja wšitko z nim hromadźe sypnyć. Tuž běše cykej z posłucha-

rjemi napjelnjena, mjez kotrymiž joho přećiwnicy na poradźenjo swojoho njeskutka łakachu. Bernardin zastupi, dóńdźe ke klětcy, tam pak pozasta a praješe měrnje, ale dosć zrozemliwje: „Mojomu konjej drje su nohi wotrězali, tola chcu so z Božej pomocu na njoho synyć a dale jěchać.“ A wón nastupi strašnu wyšinu a prědowaše ze zatej horliwosću; joho njepřećeljo pak čakachu podarmo na starostnje přihotowany wokomik — klětka so njezwali, ani njekhabłaše. Bernardin stoješe tak kruće kaž hewak na skale wěčneje wěrnosće.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 158.—160. z Wotrowa: Pawoł Cyž, Jan Wawrij, Michał Delan; 161. z Krjepjec: Mikławš Koch; 162. z Bozankec: Marja Hesyna; 163. ze Zajdowa: Hańža Gebleŕka; 164.—166. z Budyšina: wyšši sekretaŕ Mikławš Holka, Hańža zwud. Měrćinkowa, Jakub Lajder; 167. z Hajnic: wyšši wučeŕ Pawoł Rječka; 168. z Pozdec: Michał Krawc; 169. 170. z Banec: Jurij Cyž, Jakub Brězan; 171. z Čěškec: Jan Lipič; 172. z Wutołčic: Hańža Ćemjerjowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 967. z W.: M. D.; čo. 968. z B.: K. M.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1091.: M. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Ćo. 1104.: M. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. z Budyšina 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 18. februara 1935.

100 wołow, 200 bykow, 302 kruwow a jałojcow, 1041 ćelatow, 775 wowcow, 3149 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) starše 29—34 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 25—28 hr. 4) Starše 18—24 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 33—35 hr. 3) Mjasne 30—32 hr. 4) Snadnje wuwite 26—29 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwješe rězneje hódnosće 33—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 26—32 hr. 3) Mjasne kruwy 21—25 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 12—19 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 34—37 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 30—32 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 43—45 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 35—42 hr. 3) Snadnje wuwite 30—34 hr. 4) Najšpatniše 23—28 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 38—41 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 34—37 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 51—52 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—52 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 46—50 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 43—48 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 45—47 hr.

W Budyšinje „RATAŔ“ Hošic hasa
poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Špihele, ramy a wobrazy,
mnohosće domjacej nadoby,
pórclin, křiže a swěčniki
tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin
Serbska dróha 16
Wilhelm

Kožuchi wšěch družin, bramy, wobšiwki, podšića
wosebity wubjerk za serbsku drastu poskića
Weidlichec kožuchowy dom
w Halštrowje — Telefon Elstra 282
Za Budyšin skład k předawanju pola Hokec (při serbskej cyrkwi)

Waš fotograf je:
Foto=Sołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Přemoknyć njemóžeš, hdyž Će škita dobry
předešćnik
wot K. Pfeiffer-a
Budyšin, nětko Hł. torhošćo

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića Wam
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin — Seminarska dróha 2

K zelenomu štwórtkej
dobre a rjane
wobućo
Budyšin
Serbske hrjebje
W. Sommer

Štož k zeživjenju
dobroho trjebaš kaž:
kolonialne twory, konservy
wubjerny kofej -- worjechi
sad -- aplsiny atd.
poskića Ci w stajnje čerstwym wubjerku
Budyšin
Dźiwadłowa hasa 6
Oscar David

„Złota hwězda“
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Derje skhadźace
symja
za wšě zeleniny, nuchawki, dźećel, kał atd.
Arno Rauchfuss
Budyšin
Žitne wiki 9 - Telefon 2069

Müller ec dobru konditarnju
kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — tež na wsy.
z khofejownju w Budyšinje
Póstowe naměstno

„Kapuziner“
Sławne Mönchshof=piwa z Kulmbacha a wšědnje něšto wosebite k jědźi poskićuje
Jan Zydek
Budyšin, Dźiwadłowa hasa
Ręči so serbski! (rózk Kotołskeje)

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Štož serbska žona k drasće trjeba,
tež za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Z zelenomu štwórtkej rjane dary!

Wulki wubjerk: časniki wšěch družin, rjećazki, wobručki, wšelake postawy, figury, sudobja atd.

Budyšin
Kejžorska droha 22 ***F. A. Lenke***

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20

Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Kakao zaručeny čisty

dobra družina, sylnje sčišćeny, punt 80 pj.

Gerling & Rockstroh

w Budyšinje, Znutřk. Lawska hasa 10
w Kamjencu, Budyšska droha 1
Zwingerska droha 12

To je wjeselo,
hdyž kmótr abo kmótra přinjesetaj
k zelenomu štwórtkej
rjanu drasćičku, falku, štrympički atd.

To wšitko Wam we wulkim wubjerku poskića

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann**

K nalětnim wusywam

trěbne hnoje a symjenja
wšěch družin,

tohorunja wulki skład
wuhla, koksa a drjewa
poruča

Albert Paatz w Kamjencu (Tel. 724) a w Halštrowje

Hdyž na ***dobre winko*** *ćehnje mje,*
dóńdu do

Küttnerec winaŕnje

Budyšin, Hauensteinska hasa, rózk Serbskeje hasy

Zjawny dźak

Rózeńćanskej swj. Mariji
a Pražskomu Jězusdźěćatku
za dóstatu strowotu!

Za tercijarow:
Sotra Bibiana (Madlena Mětowskec) je zemrěła.

Kedźbuj na nawěštki!

Wobstoji z lěta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10

Wšě możne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Serbja dawno wědźa,
što naš wobkhod wšo poskića: Wosebje **spódnju drastu** we wulkim wubjerku za žónske a mužske potrěbnosće.

Leopold **Posner**
Bohata dr. 24

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho synka

Jurja,

kotrohož je Bóh 14 lět staroho k sebi wzał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu w joho khorosći na kajkežkuli wašnjo pomhali a joho wopytowali, wosebje Khrósćičanskim knježim duchownym, kaž też wšitkim, kiž su na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlili a joho ćěło w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje kmótram, nošerjam a Khrósćičanskej šuli z knj. wuč. Pjetašom naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Jasenicy, na dnju pohrjeba, 15. febr. 1935.

Swójba Justec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

9. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. měrca 1935.** | **73. lětnik.**

Pětr

přez Božu milosć a swjatoho japoštolskoho Stoła hnadu biskop Mišnjanski, postrowja a požohnuje wysokodostojnych duchownych a wěriwych biskopstwa w Knjezu!

Wjelelubowani wosadni!

Wot hrěcha prěnjeju staršeju sem su po Božej woli človjekojo tu na zemi we wšěch časach křižnošerjo byli. Kóždy čas napołoži zemskomu putnikarjej hinaši kříž, tež naš čas. Pod wulkej ćežu ćerpjenjow a starosćow by drje někotryžkuli křižnošeŕ so zwjezł, njebyli balsam do joho ćerpjaceje duše kapał a móc z horjeka joho posylnjała. Tohodla sym za lětuši pastyŕski list sebi wotmyslił, nabožny zmysł našoho časa wuložić.

Wěčny Bóh je Knjez wšěch časow. We swojej sylnej rucy njese wón wšitko, štož so w času podawa. Čas pak je jenož hibanjo, so minjace. Trajacy zaměr je wěčnosć. Nam človjekam je čas daty, zo bychmy z Božej pomocu swoje spomoženjo skutkowali. „Wšitko dźěn je waše; njech je Pawoł, abo Apollo, abo Kefas, abo swět, abo žiwjenjo, abo smjerć, abo přitomne, abo přichodne, přetož wšitko je waše. Wy pak sće Khrystusowi, Khrystus pak je Boži.“ (1. Kor. 3, 22—23.) Tak ma kóždy čas, nabožnje posudźowany, hłuboki zmysł, kóždy čas je srědk k wěčnomu spomoženju. Tohodla płaća też za naš čas napominace słowa swjatoho japoštoła Pawoła: „Wukupujće čas“. (Ef. 5, 16.) „Hlej, nětko je spodobny čas, hlej, nětko je dźeń spomoženja“. (2. Kor. 6, 2.)

I.

Mnozy človjekojo ćerpja a žałosća pod podeńdźenjemi našoho časa. Sylne zepjery luda leža złamane na zemi. Nowy swět je nastał — wěčne hódnoty pak wostanu.

1. Před swětowej wójnu stojachu Němcy sylni a mócni w radźe ludow. Wótčina zda so njepowalnje wutwarjena za lětstotki. Hordźe a dobyća so nadźijejo wućahny wójsko do pola, zo by domiznu škitało. Wójna je bórzy wšitko přeměniła. Wótčina bu njemócna; nadiktowachu jej měr a nanućichu jej wučinjenjo, kotrohož jednotliwe paragrafy so přecy a zasy započinaja ze słowami: „Němska wzdawa so . . .“ Kćějaca młódna móc naroda, na kotruž też dźensa zasy nanajdźakownišo spominamy, bu w cuzej zemi porubana; zhubjena wójna je za mnohich jedyn cyły swět zničiła.

Nabožni človjekojo pak widźa w tutym hórkim horju hłuboki zmysł. Zemska wótčina njeje wěčna, jenož za zemski čas je wona naša wótčina. „Nimamy tudy wobstajnoho městna, ale pytamy přichodne.“ (Hebr. 13, 14.) My smy „cuzbnicy a putnikarjo“ (1. Pětr 2, 11) na zemi a pytamy lěpšu domiznu. Naše trajne wobydleŕske prawo je w njebjesach. „Wěmy tola“, pisa swj. Pawoł (2. Kor. 5, 1—2), „zo, budźe-li wottorhany naš zemski dom tohole přebytka, mamy twar wot Boha, nic z ruku natwarjeny, wěčny dom w njebjesach. Dokelž też w tutym žałosćimy, žadajcy, woblečeni być z našim přebytkom, kotryž je z njebjes.“ Čim khudši so tu na zemi čujemy, ćim bóle čujemy so nućeni, zo sebi w tamnym lěpšim swěće wobydleŕske prawo zwěsćimy; we swěće, wo kotrymž Potajne Zjewjenjo praja: „Hlej stan Boži mjez človjekami! A budźe bydlić z nimi, a woni budźa joho lud a Bóh sam budźe z nimi jich Bóh. A Bóh zetrje wšitke sylzy z jich wočow, a smjerće njebudźe dale ani rudźenja ani wołanja ani bolosće njebudźe dale, dokelž prěnje je zašło.“ (Zjew. 21, 3—5.)

2. W dowójnskim času, hospodarscy tak zbožownym a wěstym, je so někotryžkuli spušćał na swoje zemske wobsedźeństwo. Tu přińdźechu lichowarska dań, njesprawne wotedawanja wot zamoženja, inflacija a rubichu mnohim jich mětk a statk. To běchu twjerde křižowe puće za něhdy wobsedźacych, kotříž běchu tola zwućeni, dary dawać, a nětko nuzowani, sami dobroty přijimać a wot powšitkownosće pomoc brać.

Nabožnomu človjekej pak rěči z toho napominanjo evangelia: „Njehromadźće sebi pokłady na zemi, hdźež je zerzawizna a mola žerje a, hdźež je paduši wukopuja a kradnu. Hromadźće pak sebi pokłady w njebjesach, hdźež je ani zerzawizna ani mola njeżerje a hdźež je paduši njewukopuja ani njekradnu.“ (Mat. 6, 19—20.) Pytajmy tohodla wěčne kubła, njezakhodne hódnoty. Njemějće pak też přewjele starosće wo swoje žiwjenjo, ani wo jědź, napoj a drastu. „Waš njebjeski Wótc wšak wě, zo wšitko to trjebaće. Pytajmy najprjedy kralestwo Boże a joho sprawnosć a to wšitko budźe wam přidate.“ (Mat. 6, 33.) Prjedy běše žiwjenjo wjeselše a bjezstarostniše kaž dźensa; prjedy měješe tola też najkhudši znajmjeńša to, štož nuznje trjebaše

Dźensa nima ani kóždy dźěła, wjele mjenje to, štož za so a za swojich trjeba. Jeli pak mamy to, štož trjebamy, dźakujmy so Bohu za to z wutroby. Štóž hišće zemske kubła wobsedźi, njewěšej swoju wutrobu na nje. Štóž ma wjacy, hač trjeba, wobdźělej so na skutku lubosće k wolóženju nuzy, a pokładnicy křesćanskeje lubosće njech su jomu z woltarjom, na kotrymž w sobučujacej lubości swoje dary wopruje.

3. Někotryžkuli spušćeše so na swoju samsnu móc, na wot Boha jomu spožčene ćělne a duchowne mocy. Wón měnješe, zo budże sebi a swojej swójbje ze swojej dźěławej mocu khlěb a wobstaćo za cyły čas žiwjenja zwěsćić móc. Kaž błysk z jasnoho njebja překwapi tu joho bjezdźěłosć. Po milijónach buchu človjekojo z dźěła wustorčeni, najlěpše mocy buchu k prózdnistwu zasudźene, žana človjeska pomoc njemóžeše tomu zadźewać.

Za nabožnoho človjeka běchu tele lěta čas pruhowanja a wočišćenja. Hdźež zemske nadźije rozplunychu, zwosta jenož jenička nadźija: Bóh. My wšitcy smy w Božej rucy. Bjez njoho njemóžemy ničo činić. Boža wšohomóc pak njeje tak zdalena. Njejsmy hišće słowa swjatoho Pisma słyšeli: „Zawěrno, zawěrno prajam wam: Budźeće-li Wótca wo něčo prosyć w mojim mjenje, da wam. Dotal njejsće wo ničo prosyli w mojim mjenje. Prošće, a dóstanjeće, zo by waše wjeselo połne było.“ (Jan 16, 23—24.) Ženje njebudźe něšto mócniše na swěće dyžli človjek, kiž so modli. Cyła wšohomóc Boža nakhila so často k modlerjej, je-li joho wola Božej woli cyle spodobnjena. Ze swjatej Angelu dyrbimy so modlić: „Moja wutroba wotpočuje kóždy čas we wutrobje a woli Božej a Bóžska wutroba a wola w mojej wutrobje.“

4. Do někotrychžkuli swójbow, kotrež měnjachu, zo su zastarane za wšón přichod, dobychu so khorosće, smjerć njepřelutowa ani nana, zeživjerja swójby, ani maćerje, kotruž dźěći za swoje zastaranjo nanajnuznišo trjebachu. Človjeska existenca je wšak přecy wohrožena existenca.

Nabožnomu človjekej pak njemóžeš něšto rubić: wěru do Boha, do joho dobroćiweje předwidźiwosće, kotraž wšitko k lěpšomu wjedże. Hdyž je we swjatym Pismje pisane: „Njepředawatej so dwaj wroblej za pjenježk? a jedyn z njeju njepadnje na zemju bjez wašoho Wótca. Też waše włosy na hłowje pak su wšitke zličene. Tohodla njebójće so; lěpši sće wy dyžli wjele wroblow.“ (Mat. 10, 29—31.) Tak podrjadujemy so też tu Božej swjatej woli. Wšitko zemske je zakhodne. Njech Boža předwidźiwosć na sebje hišće potajnišich pućach so zjewja, Bóh njeje nas też při přehórkich dźělenjach bjez nadźije wostajił; wón je njeskónčnje dobroćiwy, wón njeje nas stworił za kubła, kotrež zańdu. Wšitke ćerpjenja twarja nam puć k Bohu. Tute žiwjenjo je jenož pućowanjo, tale zemja jenož puć k wěčnosći. Rozwučeni wo ničomnosći wšitkich stworjenjow wospětujemy my słowa wulkoho swjatoho Augustina: „Moja wutroba je njeměrna, doniž njewotpočuje w Tebi, o Božo.“ To je te wulke zjewjenjo, kotrež kóžde zemske horjo nam khudym človjekam dawa.

5. Při tym wulkim zwonkownym a znutřkownym wobroće, kotryž my dožiwimy, njemóža so wšitcy človjekojo tak lohcy a tak spěšnje přestajić, kaž to wobstojnosće časa sebi žadaja; ćerpja jara pod tym, zo zdźěděene a přiswojene nahlady nadobo so začiskuja. „Woprawdźe njeje mała ličba tych, kotřiž su přez wosud tohole překhoda zlemjeni. Njemóža nowe dorozemić a stare puščić, a tak zapaduja do bjezdna mjez woběmaj. Złamane formy běchu bjez wuwzaća dom, w kotrymž běchu milijóny wěsće žiwi. Njech też dom rózno jědźeše, w nim mějachu woni tola swoju dźěłarnju a swój kućik k wotpočnjenju. Njech je nowotwar sebje spodobniši, zwoprědka so khmanje w nim njebydli, je často włožny a zymny, syry a njeluby. Tak wobstoji dźensa wěsta bjezdomiznosć po cyłym swěće.“ (Gral, 4. zešiwk, lětnik 29. Januar 1935.)

Kak tróštnje klinči za wšitkich tychle človjekow 14. staw sćenja swj. Jana, w kotrymž rěka: „Njech so njerudźi waša wutroba. Wěriće do Boha, też do mnje wěrće! W domje mojoho Wótca su mnohe bydlenja; by-li tak njebyło, bych wam prajił; du, zo bych wam město přihotował. A hdyž woteńdu a wam město zepřihotuju, přińdu zasy a wozmu was k sebi, zo byšće, hdźež ja sym, też wy byli. A hdźe ja du, wěsće, też puć wěsće.“ Domaš jomu praji: „Knježe, njewěmy, hdźe dźeš; a kak móžemy puć wědźeć?“ Jězus jomu praji: „Ja sym puć a prawda a žiwjenjo; nichtó njeńdźe k Wótcej, khiba přeze mnje.“ (Jan 14, 1—6.)

Khrystus je potajkim puć k njebjeskej wótčinje, kročenjo za Khrystusom wjedże nas do wěčneje domizny. Tohodla je nadawk křesćanskoho človjeka, kóždy čas za Khrystusa dobyć, jón ke Khrystusej wjesć, jomu wobličo Khrystusowe začišćeć. Tak stoji katolski človjek, kaž hižo w pastyřskim lisće lońšoho lěta prajich, positivnje (skrućeny) ke kóždomu časej; wěmy tola, zo Bóh kóždy čas ze sylnej ruku wjedże, zo je wón kóždy sebje mócniši wobrot časa do swojich mysli přijał, zo by joho wotpohladam służił.

6. Nowy swět je nastał — wěčne hódnoty wostanu. Kak stoji nětko katolski křesćan ke swojomu samsnomu ludej a swojej wótčinje? Dowoliće mi, zo při ważnosći tuteje wotmołwy, we wobłuku wułožowanja nabožnoho zmysła našoho časa tróšku dokładnišo k wam poběču.

Swěra a lubosć k zdźěděnej wótčinje słuša k namrěwstwu kóždoho katolika. Runje po swojim nabožnym přeswědčenju ma wón stajnje w nacionalnej fronće stać. Je nadawk wšitkich křesćanscy zmyslenych, zo na nacionalnym a křesćanskim staće sobudźěłaja, jomu natwarjace mocy přiwjeduja, z kotrychž móže narod a stat so wustrowić.

Jako němscy katolscy křesćenjo lubujemy my z cyłeje duše naš němski lud, z kotrohož smy zrodźeni. Kaž Khrystus so w prěnim rjedźe póslany čuješe k přisłušnikam swojoho luda (přir. Mat. 15, 24), tak je za nas němski lud tón, kotromuž my najprjedy a w prěnim rjedźe w lubości přisłušamy. Za nas katolskich křesćanow je lubosć k wótčinje počink, wo kotryž dyrbimy so prócować, počink, kiž je sam wot so zrozemliwy. Tale lubosć je jako počink něšto wobstajne, trajne zmyslenjo česćiwosće, woprawdźitoho derjeměnjenja a skutkowneje swěry. Ju wukonjamy Božeje wole dla a z lubosće k Bohu, wona njeje potajkim jenož něšto naturscy dobre, ale ma we sebi raz přeznaturskoho a z tym nabožnu hódnosć za wěčnosć.

Kak so nětko lubosć křesćana k wótčinje wopokazuje? Najprjedy w přiwisnosći k domiznje. Domizniske čućo je človjekej přinarodźene. Bohužel su hospodarske wobstojnosće dźensa mnohich z domizny wutłóčiłe a jich zwjazanosć z domiznu wosłabiłe. Dyrbimy so prócować, zo tym ludźom nowu domiznu damy, a jich na tych městnach, hdźež su dźěło a žiwjenjo namakali, znowa zakorjenimy. To čini stat, kiž strowu wobydleńsku politiku wjedże, kotraž kóždomu možnosć poskića, sebi swój samsny dom stajić. To čini wosebje cyrkej, kotraž ze swojej jenajkej Božej służbu człowjekej dušinu domiznu daruje, kotraž we předowanju, słowje a kěrlušu hłosy z domizny zanošuje. —

W diasporje móže cyrkeŵ wosebje k tomu přinošować, zo w katoliku, žiwym w rozpjeršenju, začućo za domiznu a skhowanosć zbudźuje na te wašnjo, zo też tu cyrkwinske wobrjady haji, kotrež su so w katolskich krajinach w tak wšelakorej podobje zdźeržałe. Wukhowajmy sebi tohodla swěrnje domyswjećenjo a křižeńske jěchanjo, putnikowanjo a wobkhady, žohnowanja a swjećena, adventske wěncy a łónca zelow, nabožne wašnja w mandźelstwje a času sluba. Wšitko to dyrbjeli my wědomje hajić a spěchować.

Wótčina pak je wjacy hač domizna. Tohodla dyrbi też lubosć k domiznje so rozrosć na lubosć k wótčinje a so na cyły němski lud poćahować. Runje naše wosady w diasporje su často ze wšěch němskich splahow zestajene. W nich móžemy najlěpje dopokazać, zo smy „jenički lud bratrow“.

Hdyž mamy tež swojoraz jednotliwoho splaha zańč a sebi jón ważimy, njesměmy so tola wot so dźělić; domoródni nic wot přikhadnikow, štarše sobustawy wosady nic wot připućowanych. Njech tež wo kóždej našej wosadźe diaspory płaći, štož japoštolske skutki wo křesćanskej prawosadźe w Jerusalemje pisaja: „Mnohosć wěriwych bě jena wutroba a jena duša". (Jap. sk. 4, 32)

Najnadobniša winowatosć lubosće k wótčinje wobstoji w tym, zo nabožne a póćiwostne žiwjenjo luda spěchujemy; kóžda zemska móc stoji tola skónčnje w służbje bóžskeje majestosće. Stat njemóže być wukónc a posledni zaměr človjeskoho žiwjenja. Tež wón stoji ze swojimi časnymi nadawkami, kotrež su jomu w porjedźe stwórby přidźělene, we służbje Wšohomócnoho. Witamy tohodla nanajbóle, hdyž wjednik so wupraji, zo chce křesćanske nabožnistwo za zakład ludstwa sčinić. Hdyž němski kancler swoje słowo za swobodu cyrkwje zastaji, hdyž dale so prócuje přez zakonjedawarstwo njekřesćanski duch w němskim ludźe wotstronić, tak nima wón při wšitkich tutych naprawach žanych horliwišich připóznawarjow, dyžli katolikow Němskeje.

Zo naša němska wótčina swój křesćanski raz wobkhowa, zależi předewšim na nas křesćanach samych. Wjeselimy so nad kóždej podpjeru, kotruž nam knježerstwo při tutym prócowanju poskića. Za křesćanski raz kraja njeje wola knježacych sama rozsudźaca. Křesćanski stat nastanje hakle z tym, zo knježacy a poddani so jako wěriwi křesćenjo čuja a wopokazuja. Nadobny přikład Jězusa Khrystusa dyrbi dźeń wob dźeń kóždy wobydleŕ před wočomaj měć. Kóždy dyrbi so prašeć: što by Khrystus činił w mojim położenju, na mojim městnje, w mojim powołanju? Kak by Wón so zadźerżał napřećo mojim sobučłowjekam, napřećo sobustaćanam, z kotrymiž mje žiwjenjo wšědnje hromadu wjedźe. Hdyž by kóždy z nas bóžskoho Zbóžnika we swojim žiwjenju a skutkowanju wšědnje a stajnje před wočomaj měł, hdyž by kóždy z nas ze swj. Pawołom prajić mohł: „Nic ja sym žiwy, ale Khrystus je žiwy we mni" (Galat. 2, 20), potom bychmy statej najsylniši zakład za joho wobstaćo wutworili, bychmy swojej wótčinje to najwjetše a najlěpše darili: křesćanski raz, zawdawk měra znutřkownoho a zwonkownoho, pomoc a podpjeru Božu, hnady a žohnowanja, kotrež chcemy we wšědnej modlitwje a wosebje w zhromadnych njedźelskich Božich służbach z njebjes wuprosyć. (Přichodnje dale.)

Popjelna srjeda.

Woćichnył, dodudnił je hołk, přestał w korčmach hrozny tyłk. Hercy wustali su dźěłać, holcy po rejach preč běhać, hólcy wólne pěsnje spěwać. Husle — trompejty nětk swjeća, nichtó njecha tryskow, smjeća. A wot kotrohož sem časa?

Njedźelu — póndźelu — wutoru bě hišće swět kaž cybnjeny, nic wšudźe drje — wěm, zo w Serbach póstnicy před wustajenym Najswjećišim swjeća — ale tola něhdźežkuliž też w ryzykatolskich krajach, haj, w tych snadź hišće bóle. Zda so, kaž by katolski křesćan wjeselšeje mysle był, hač štó druhi, kaž by wutrobu měł lóžšu, wuskočnišu nóžku, swětlišu měł dušu. Hač zależi to na tym, zo je wěsty swojeje wěry, dokelž ma njezmylnoho wučerja jeje wučbow? Abo hač wozboża joho mysl, zo su wodate joho hrěchi w swjatej spowědźi, zo, hdyž knjez joho wotwjaza, też njebjo z nim so wujedna?

Njewěm — njesudźu. Ale to sebi wěrju prajić, zo su katolske ludy, prawi katolscy křesćenjo — wjeseli ludźo. A derje tak. „Wjeselće so", dźeše Jězus, „a radujće so — waše myto budźe wulke w njebjesach." Kćeje-li nam wulke myto, přečo měli hłowu wěšeć, sylzy měšeć? Hdyž spochi panca, wšo hinje a kisa, a hdyž dźeń wote dnja słónco praži, wšo skhnyje a wisa. Woboje ma so wotměnjeć.

Kaž w přirodźe, tak też we wutrobje. Njech ma swój čas wjesela — ale też čas pokuty a rozkaća. Njech so wjeseli swojoho žiwjenja młody a też stary jenož, zo při tym njehrěši, přetož hrěchi njejsu nihdy žane směchi.

Pječće sebi mojedla pampuchi a plincy, zapiskajće, zahrajće sebi zaspěwajće — a čestnu serbsku rejku, nó — też teje njetamam.

Ale wšo po česći a póćiwje!

We wšěm njech je měra, we wšěm čas a swěra.

Hač do wutory nocy je naša mać, swjata cyrkej, wšak něhdźežkuliž ze sylzami we wóčku přihladowała. Hdyž pak z wěže połnóc ćepješe, hdyž nócny po wsy trubješe, stupi cyrkej kaž starosćiwa mać do srjedź swojich wólnych, zakhadźacych dźěći, wuhna hercow a ludźi, wuhasny na skakancach swěcy, zezamka rejwanske łubje, wotnjese z blida pječenki, wšě mjasne pojědźe. Dosć je wužiwał žołdk — dosć huba a wutroba — dosć wucho a wóčko. Nětk njech ćěło trada, pokući — duša pak njech stawa, wotući.

Do domu Božoho nas wjedźe. Ach, wšón cuzy, struchły na nas hlada. Wša pycha je z njoho zdrěna. Wodźete su wołtarje a swjećata z fijałkowymi rubami. Z khorhowjow su jenož hišće žerdźe zbyłe.

Ale čim pusćiša je swjatnica — ćim bóle wustupuje Boža martra na wołtarju. Wšo, štož wóčko wjeseli, je nam cyrkej wzała — wobraz Křižowanoho je nam jeničkoho wostajiła. Z Božej martru w rukomaj, ze zawodźetymaj wočomaj, kaž by widźeć njechała našu złósć a našu wólnosć, stupa dźensa swjata cyrkej před swoje hrěšne dźěći.

Boža martra njech nam stoji před wočomaj pospochi — njech je naša póstna kniha. Za kóždoho w njej je słowo. Pohladajće jomu do wočow, swojomu křižowanomu Zbóžnikej. Rozkłótej stej rucy, nozy, do ćerni je zwita hłowa; wutroba wša rozkoćena.

A čeji to skutk? njeskutk? Njehrěšmy so na židow, na romskoho bohota. Wjacy my smy zawinyli. Moja wina — twoja wina — naša je najwjetša wina.

Poklakńmy so před Božu martru a posłuchajmy! Jězusowa krwawa hłowa, što ći do swědomja woła?

Dźěćo snadź hišće běše — khodźeše do šule, njebě hišće dowuknył pisać a čitać — a hižo bě so zeznał z hrěchom. Hač traš njebě twoja křćestnička hižo wopancana, zapluskana z błótom, prjedy hač započa na wučbu khodźić? A ty rosćeše a z tobu twoje hrěchi. Ze šulerja bu młodenc. Na šulu — na służbu će pósłachu. „Spominaj na swojoho stworićerja w dnjach swojeje młodosće a nic hakle w létach, wo kotrychž sam prajiš, zo so ći njelubja!" Ach, kak husto bě tute słowo na wučbje słyšał? Sy-li so po tym měł — też tehdy, hdyž poča na reje khodźić, po nocach so wodźić — hdyž će do wojakow wzachu?

A hdyž so wróći do płuha, do bróžnje, na huna. Kajki bě a kajke twoje žiwjenjo? K čomu sy wužiwał strowe swoje stawy? Pohladaj na Božu martru — na křižowanoho Zbóžnika — na joho rozpjatej rozkłótej rucy!

Ach, kak stej styknywši so spěwałoj, kak stej kruće dźěłałoj, žohnowanjo rozsywałoj.

A twojej rucy — tajkej mjehkej, tajkej hładkej, tajkej běłej — što też to stej skutkowałoj? Z kartami a třělbami, z pólkami a karančkami, a snadź hišće z hóršim stej so zaběrałoj, dołha wjele nadźěłałoj, wótcow drohi statok do cuzych stej rukow dałoj, dźěći do swěta, do nuzy hnałoj. — Kaž kamjenje budźa će něhdy w rowje tłóčić hruzulki serbskeje zemje. (Prichodnje dale.)

Rozhlad w swěće.

Nawrót Posaarskeje.

Pjatk dopołdnja baron Aloisi a wubjerk třoch mužow we Zwjazku ludow we wokrjesnej sejmowni w Saarbrückenje němskomu ministrej Dr. Frickej Posaarsku přepoda. Potom so před twarjenjom knježerstwoweje komisije khorhowje swjatočnje wupowěsnychu. Krótko do připołdnja so župny wjednik Bürckel w tamnišej radnicy swjatočnje zapokaza. Nawrót saarskeje krajiny, kotraž je 15 lět pod mjezynarodnym zarjadnistwom stała, je po cyłej Němskej wulke wjeselo zbudźił. W samsnym wokomiku, hdyž němskostatne

khorhowje w Saarbrückenje wupowěsnychu, buchu też w Němskej wšudźom na zjawnych a privatnych twarjenjach khorhowje wupowěsnjene; tohorunja zaklinča ze wšěch cyrkwjow swjatočne zwonjenjo.

15lětne wopomnjećo NSDAP.

Wjednik Adolf Hitler rěčeše njedźelu wječor w Mnichowje při składnosći 15lětnoho wopomnjeća założeńskoho dnja NSDAP. 24. februara 1920 je wón prěni raz w tejsamsnej žurli rěčał kaž njedźelu. Tehdy wjedźeše joho kruta wěra do Němskeje, wěra do němskoho luda, do joho dobrych a njezachodnych hódnotow na tute městno. Stojimy dźensa hakle na započatku nowoho rozwića. Štož w času dweju lět pytachmy, je hakle wozjewjenjo toho, štož junu budźe. Chcu profeta być a wam prajić: Štož dźensa je, njezańdźe, a to, štož bě, so wjacy njewróći. Kóždomu dyrbi němski stat woprawdźita domizna być. Wěrnoho ducha ludowoho zjednoćeństwa mamy posylnjeć a wosobinske hódnoty přecy bóle wuwijeć. Dale mamy Němsku wuswobodźić. Naša generacija je so njemócna wopokazała. To ma wona zasy dobre činić. Před nami wurosće železny garant němskeje runoprawosće, a garant, zo wobstojimy na tutym swěće. Za měr wuprajamy kóždy čas swoje haj, za wotpóznaćo němskeje česće jenož ně. Narod je jeneje mysle we prócowanju wo měr a we zakitanju němskeje swobody. Nochcemy na žadyn pad swobodu wohrozyć. Hdyž pak chce nam něchtó swobodu wzać, dyrbi to z namocu činić. Přećiwo namocy pak budźemy so jako jedyn muž wobarać.

Darré rěčeše přez radio

wosebje k němskej młodźinje. Wjesnjenjo a měsćenjo maja so bóle lěpje zbližić. Zakonjej wo herbskich dworach a zežiwjeńskim stawje stej ważnej faktoraj w nowym staće. Dźensa dyrbi bur swoje mocy za lud a joho zežiwjenjo nałožować. Nacionalsocialistiski stat sebi wot bura wjacy žada, wjetši wunošk joho pódy a też wopor.

Nowe němskostatne zakonje.

Němske knježeństwo je wutoru zakoń přiwzał, kiž běše němski justicny minister předpołožił. Z tutym maju so njedostatki nětčišoho wurunanskoho porjada wotstronić. Njehódni dołžnicy dyrbja so bóle hač dotal wot wurunanskoho jednanja wotdźeržeć. Zakoń wo wotsronjenju sudniskich prózdninow je so tohorunja přijał. Brónje maja jenož ći trjebać, kiž lěsy a hońtwu škitaju, dale rybarscy zastojnicy a dohladowarjo. Druhi zakoń zniža dawk na wosobowe automobile, też čežite, wosebje hdyž so z njeżidkimi ćěridłami ćěrja. Zakoń wo zawjedźenjo dźěłoweje knihi je so tohorunja dowuradźił. Zakonjej přećiwo njesprawnej konkurency a k přeměnjenju wikowanskich zakońskich knihow so postajitej. Dale ma so potrjeba dźěłowych mocow w ratarstwje spokojić. Hospodarski minister předpołoži zakoń, kiž překhod hórnistwa na němski stat wotewri. Němski wukrajny dołh w dołžnych listach njepodleži wjacy wobmjezowanjam devizowoho zakonja.

Němsko-pólski wustaw

je so w Berlinje při Lessingowej wysokej šuli swjatočnje wotewrił. Němcy sebi wojowanjo Polakow waža a jich móc žiwjenja wobdźiwaja. Wobaj ludaj dyrbitej byćo susodnoho luda zeznać a rańšo-europsku, statnu, ludstwowu a kulturnu woprawdźitosć přeslědźić a zeznać. Nowy wustaw ma mjez ludomaj mosty twarić. Rozemić móżetej sebi ludaj jenož, hdyž so zeznajetej. Při wopominanju wulkoho wumělca Chopina w Drježdźanach su mnozy hakle spóznali, kak wuzke su poćahi mjez nimaj prjedy byłe.

Awstriski kancler Schuschnigg

je po zdaću z wunoškom swojich rozrěčowanjow w Parizu spokojom. Joho wopyt płaćeše předewšěm skrućenju politiskoho położenja w přidunajskim kraju. Też z Jendźelskej je so rozrěčował. Schuschnigg prosy Jendźelsku wosebje wo pomoc, zo by też Awstriska swoje runoprawo bórzy dóstała.

We zwisku z tutym Parizskim wopytom přimaja někotre nowiny francózskoho nutřkownoho ministra. Wone pisaju, zo awstriski zwjazkowy kancler njeje mohł swoju njedźelsku winowatosć dopjelnić, to rěka Božu mšu słyšeć, dokelž je joho policija wotdźeržowała. Hižo přikhad awstriskich hosći je so stał na jenym zwonkownym dwórnišću. Wšelake nowiny maja to za jara njepřistojne zadźerženjo francózskoho knježeństwa. To dopokazuje, zo je nutřkowny minister přesłaby, zo njemóže ani žiwjenjo cuzych hosći škitać. „Jour" porokuje ministrej samo, zo je sobustaw lože, tohodla njemóže přećiwo marxistam wustupić.

Wutoru je awstriski kancler ze swojim přewodom z Pariza wotjěł. Na dwórnišću a w ćahu běše so za njoho sylny policajski škit postajił.

W Sowjetskej Ruskej

wobstoji organisacija, kiž civilne wobydleństwo wojeńscy wukubłuje. Organisacija wopřija na 13 milijónow sobustawow a wudźeržuje 113 šulow za lětarjow a 2000 šulow za lětarjow z płachtatymi lětadłami. Też motorisowane wotdźělenjo wopřija 450000 wosobow. Młodźina twori wosebite zjednoćeństwo, kiž so w třělenju wuwučuje. Też šule za žónskich lětarjow wobstoja.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Wutoru, 26. februara, bu nowy wyšši měšćanosta města Budyšina, Dr. Opitz, swjatočnje w swjedźeńskej sali měšćanskeje sukelnicy do swojoho nowoho zastojnstwa zapokazany. K tutomu swjedźeńskomu aktej běchu so zešli zastupjerjo němskostatnych a krajnych wyšnosćow, wojeńskeje wobory, krajnych stawow, cyrkwje a šule, wšelakorych N.S. skupinow, sobustawy měšćanskeje rady a zastupjeństwa města Budyšina, zastupjerjo měšćanskich zastojnikow přistajenych a dźěłaćerjow. W mjenje wokrjesnoho hejtmana knjeza z Eberstein, kotryž bě zadźěwany, dokelž bě jomu mać wumrěła, zapokaza nowoho wyššoho měšćanostu knj. tajny knježeństwowy rada Dr. Ilberg z Drježdźan. Wón spomni we swojej narěči najprjedy na dotalne spomožne skutkowanjo nowoho měšćanosty w měśće Plawnje, z wotkelž přikhadża, a přeješe jomu, zo by so jomu z Božej pomocu poradźiło, městu spokojnosć a zbožo přinjesć, dowěru wobydleństwa sebi dobyć a město hospodarscy na prjedawši kćěw zasy pozběhnyć, wosebje pak město nawjedować w zmysłu našoho wjednika a kanclera Adolfa Hitlera k wutworjenju prawoho ludowoho zhromadźeństwa. Na to wotpołoži nowy wyšši měšćanosta swoju přisahu. — Potom postrowi měšćanosta dr. Förster, kotryž je dwě lěće na čole města stał, nowoho wyššoho měšćanostu, pokaza na stawizny starodawnoho Budyšina, na joho ćežke a zbožowne časy, na rany, kotrež je hospodarska nuza też Budyšinej nabiła, hdyž su też joho financy a zarjadnistwo w porjedźe; slubi za wšitkich měšćanskich zastojnikow swěrne sobudźěło. Hdyž běštaj zastupowacy předstojeŕ měšćanskich zastupjerjow Schinzinger a wjednik wokrjesnoho hamta Peschel wyššoho měšćanostu postrowiłoj, wza wyšši měšćanosta Dr. Opitz sam słowo. Wón rěčeše najprjedy nadrobnišo wo poćahu, w kotrymž měšćanosta po nowym gmejnskim porjedźe k měšćanstwu, partaji a statej stoji. Wón budźe so prócować, město zasy k najwyššim wukonam wukhmanić w zajimje wobydleństwa a cyłoho stata a prošeše w tutym zmysłu wo dowěrne sobudźěło wšitkich. Z dorazom wuzběhny: „Slubuju na tutym městnje, zo wšitke swoje mocy zapřahnu, zo bych tute město k wyšinje wjedł." Dale pokaza na to, zo město powjedźe w duchu statnoho wjednistwa, dokelž je tola město zatwarjene do statnoho cyłka. Skónči swoju rěč ze słowami: „Ke kóncej prošu Wšohomócnoho, zo by moje činjenjo a skutkowanjo žohnował k zbožu města, k zbožu našeje wulkeje wótčiny a k česći a sławje našoho wulkoho wjednika Adolfa Hitlera. To daj Bóh."

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo na měsac měrc:

Křesćanske mandźelske žiwjenjo.

Bóh tón Knjez zjewi so něhdy Mójzesej na horje Horeb we wohnjowym keŕku. Keŕk so paleše a tola so njespali. Knjez pak zawoła: „Mójzeso, Mójzeso! Njestup bliže! Zuj so črije! Přetož městno, na kotrymž stojiš, je swjata zemja!“ Haj, swjata zemja je tam, hdźež Bóh so zjewja a skutkuje swoje dźiwy.

Na swjatej zemi stojitaj křesćanskaj mandźelskaj. Bóh sam je jeju zwjazk jako njerozdźělny wobkručił a požohnował a pozběhnył na dostojnosć swjatoho **sakramenta.** Nětko rěka swjatu swěru dźeržeć mjez sobu a napřećo Božim kaznjam a zakonjam, kiž płaća za swjate mandźelstwo. Přez 6. a 9. Božu kaznju Bóh mócnje škita swjate mandźelstwo a joho prawa. Mandźelskaj pak nimataj znać jenož prawa, ale też winowatosće: **Swjata swěra** a woporniwa lubosć dyrbi jeju stajnje znowa wjazać, dźeń a kručišo. Zwjazk, kiž je sakrament, a swěra, to je dwoje wuměnjenjo za wulki a swjaty nadawk a zaměr mandźelstwa: Mandźelskaj směrtaj a dyrbitaj sobuskutkować po Božej woli a poručnosći na rozmnoženju člowjeskoho splaha. O dźiwy Božeje wšohomocy! Bóh dowěrja mandźelskimaj dźěćatko z njesmjertnej dušu, zo byštaj je wukubłałoj. Wonaj staj sobu zamołwitaj za časne a wěčne zbožo swojich **potomnikow.**

Potomnistwo, swěra, sakrament! Tele tři swjate kubła swjatoho mandźelstwa rozłoži swjaty wótc Pius XI. we swojim sławnym wokolniku z lěta 1930. W nim pak też Swjaty Wótc pokaza, kak su tele drohe kubła swjatoho mandźelstwa w našim času wohrožene. Z wótrym słowom wón wotpokazuje błudne nahlady a wučby našoho časa, dopokazujo jich wopačnosć a strašnosć.

Potom pak Swjaty Wótc přiwoła cyłomu swětej a też nam: Mějće wjacy česćownosće před swjatym mandźelstwom! Katolski křesćan dyrbi so w přednoškach a na kurzach dosć rozwučić dać wo swjatym mandźelstwje. Wšitcy dyrbja so sprawnje prócować, Bože kaznje swěru dopjelnjeć.

Tak wšak je: Bóh je dał ke škitej swjatoho mandźelstwa wosebity zakoń: 6. a 9. Božu kaznju. Človjek, kiž tónle Boži zakoń nochce znać a připóznać, zhubi mnohe časne kubła, kaž česć a strowotu, haj, často samo wěčne zbožo. Lud, kiž so njestara wo tamny Boži zakoń, ale hrěši přećiwo swjatomu mandźelstwu, pod Božim poklećom widźomnje hinje a wěsće zahinje. To stawizny wuča.

Změjemy-li dosć wulku a žiwu česćomnosć před swjatym mandźelstwom a budźemy-li swěru dźeržeć Boži zakoń, budźe naš lud žohnowany na potomnikach, budźe žohnowany na měšnikach, kiž jón powjedu do njebjes! Potom serbski lud njezańdźe, dokelž Bóh budźe z nim a budźe jón žohnować.

Runja Mójzesej kłońmy so z wulkej česćownosću před swojim Bohom a Božim zakonjom. Mandźelstwo budź nam něšto wulcy swjate a potajne, wot Boha postajene a zarjadowane. Modlmy so w tym měsacu, zo by też w našim ludźe było wšudźe: mandźelske žiwjenjo woprawdźe křesćanske.

ja.

— Wjeseli studentojo so štwórtk wječor w Serb. domje zetkachu k póstniskomu swjedźenjej. Tutón měješe nic jenož narunać jutrownu skhadźowanku, kotraž njehodźi so wotměć, ale chcyše poskićić też hodźinki žortniweje, wjesołeje bjesady, kaž ma to póstnicy być. Młodźi serbscy studowacy z wyššich šulow w Lipsku, Mnichowje, Würzburgu, Berlinje atd. su nětkle doma na prózdninach. W połnej ličbje běchu přikhwatali, zo bychu sebi z towaršemi Budyšskich šulow tutón póstniski wječor wuhotowali. Też hosćo běchu přeprošenju rady sćěhowali: Maćicarjo a druzy, wosebje pak serbske holiča. A tak so rozemi, zo so młodźi wjele w kole wjerćachu, hdyž hudźba tak wjesele k tomu wabješe. Mjez rejemi poskićachu někotři studenća žortniwe přednoški we wjazanej a njewjazanej rěči kaž też spěwnje.

— Kaž zhonimy, je před krótkim knjez Jurij Cyž ze Žuric swoje statne pruhowanjo na assessora wobstał. Na sudnistwach w Kamjencu, Drježdźanach a Kamjenicy je so jako referendar wuwučował. Słyšimy, zo chce so w Budyšinje jako prawiznik zasydlić. Wjele zboža!

Z **Radworja.** „Kat. Bjesada“ wotmě 24. februara swoju 2. porjadnu zhromadźiznu pola Kralec. Zapisowaŕ přednošowaše wo sławnym wótcu Kolpingu. Kajke dobre a ważne zasady je tutón woporniwy měšnik za swj. cyrkeŵ, za stat a za swójbu hižo wučił. Rěčnik spomni dale na złe sćěhwki, kiž wosebje w našej wótčinje alkohol a nikotin zawinujetej; 10. dźěl wšěch wob lěto zasłużenych hriwnow so hnydom „přepije“ a překuri. Pornjo tomu pije lud mało mloka! Sćěhowachu wólby! Dotalny pokładnik złoži zastońtwo; kěbětaŕ knjez Jan Winča bu z naslědnikom. Druzy knježa wostachu dale zapřehnjeni. Towaŕstwo njech rosće a kćěje! To daj Bóh!

Z **Khrósćic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 6. měrca, popołdnju w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu, 1/44 hodźin we Worklecach na šuli.

Ze **Zejic.** Njedźelu wječor zemrě najstarša wosoba našeje wsy Hana zwudowjena Wjenkowa, rodź. Pjechec z Khrósćic we starobje 79 lět. Wjenkec mać je we swojim žiwjenju wjele dožiwiła a přećerpjeła. Jeje mandźelski zemrě we Drježdźanach po operaciji 1912. Jeje jenički syn Jurij poda 1915 swoje žiwjenjo za wótčinu. Wot toho časa hospodarješe sama, dóniž po skóńčenju wójny skóńčnje kubło swojej wnučcy njepřewostaji. Wjenkec ćeta khodźeše kóždy dźeń na Božu mšu, hač bě wětřik abo dešćik, to ju ničo njemyleše. Hdyž poslednju njedźelu při wulkim dešćiku a wětřiku bě kemši pobyła, skhorje. Wjenkec ćeta je wjele woprowała, za cyrkej, khudych, za studowacych a za druhe dobre zaměry; jeje sudnik budźe ji cyle wěsće wšo mytować. Njech je ji swjata zemja lohka!

Z **Njebjelčic.** Dołhi čas mějachmy lětsa wot hód hač do póstnic. Towaŕstwa a zjednoćeństwa mějachu časa a přileżnosće dosć, swoje swjedźenje wotměć. Kaž kóžde lěto woła też lětsa Njebjelčanska Kat. Bjesada swojich přećelow k znatomu póstniskomu swjedźenjej. W nawěštku čitaće, zo so póndźelu wječor w 7 hodź. w Njebjelčicach wotměje. Program je rjany a bohaty. Tuž wočakuje Bjesada prawje bohaty wopyt. Chcemy jej to přeć za wšu prócu a woporniwosć, kotruž wukonja na narodnym polu na pomjezach serbskeje Łužicy. Tak na zasywidźenjo póstnicy póndźelu w Njebjelčicach!

Kedźbu serbscy mužojo a młodźency! Za tuni pjenjez — 5 hr. a hišće mjenje — je Wam móžnota poskićena, wot 18.—22. měrca w Hoheneichen pola Hosterwic-Drježdźany so na exercicijach wobdźělić. Čitajće nastawk w tymle čisle: „Za muži a młodźencow . . .“!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 8. měrca, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Kulowa. (Serbska marijanska kokgregacija knježnow.) Na generalnej zhromadźiznje, zańdźenu njedźelu 24. febr., słyšachmy sćěhowacu lětnu rozprawu. Zaso je so z Božej pomocu lěto w našim towarstwje pominyło. Wot poslednjeje generalneje zhromadźizny 21. 1. 1934 wotmě so 11 zhromadźiznow, wobstojace kóždy raz ze spěwanja, modlenja, prědowanja a swjatoho požohnowanja. K nuznym wuradźowanjam a k wjesołomu zabawjenju skhadźowachmy so w katolskej towarstwowni. Kongregacija wotdźerža swoje znate modleŕske hodźiny před wustajenym Najswjećišim w farskej cyrkwi a dźěše na zwučene wašnjo 4 razy ke generalnomu swj. woprawjenju a to kóždy króć na dopołdnišej hłownej Božej mši, kotraž so na měnjenjo kongregacije swjeći. Wobdźělenjo při zhromadnym woprawjenju běše powšitkownje nimale połnoličbne. — Spěwny wotrjad přinošuje k porjeńšenju Božich służbow, spěwa měsačnu njedźelu na rańšej Božej mši, kaž tež při wěrowanjach a pohrjebach našich sobustawow; pod njesprócniwym nawjedowanjom knj. organisty Paški so pilnje wuwučuje a měješe na 80 spěwnych hodźinow, nawukny nowu štyrihłósnu łaćonsku „lauretansku litaniju", krasnu nowu łaćonsku missu, a mnohe serbske wjacyhłósne kěrluše a spěwy, kiž su so hižo wjacy króć w cyrkwi jara rjenje přednjesłe. Spěwny wotrjad ze swojim dirigentom zasłuži sebi horcy dźak a připoznaćo. — Na Bože stpěćo zarjadowachmy wulět z kolesami do Ralbic, Khrósćic a klóštra Marijineje Hwězdy, wšudźom wobhladachmy sebi tamne rjane cyrkwje a druhe městna; na dompuću wopytachmy Worklečansku kapału a w hnadownej cyrkwi Roženćanskej wotdźerżachmy krótku marijansku pobožnosć. Přijeco 23 nowych sodalkow do marijanskoho kongresa wotmě so na wurjadnje swjatočne wašnjo. Naše sodalki wobdźělichu so tež pilnje na swj. ludowym misijónje, kiž so wot 20.—29 oktobra w farskej cyrkwi wotmě. — Na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła wopyta nas w nadobnej ličbje Njebjelčanska kongregacija ze swojim wjeledost. knj. prezesom. Tu wobhladachu sebi krasnu ponowjenu farsku cyrkej, nowu katolsku towarstwownju atd. Smy so na jich wopyće wulcy zwjeselili. Kongregacija dari za ponowjenu farsku cyrkej nowe wokno z rjanym wobrazom słódkeje wutroby Marije a z wěnowanjom w serbskim pismje. Wokno je so w běhu zańdźenoho lěta zhotowiło. Też za nowe wołtarne ruby je kongregacija sobu přinošowała a nahladny pjenjez dariła. Je to rjany dopokaz dźakownosće a wopórniwosće našich sobustawow za Božu česć, swěry a lubosće za jich Boži dom. Naša kongregacija wobdźěli so też na někotrych towarstwowych swjedźenjach tudomnych katolskich towarstwow. — K 174 sodalkam přitowarši so na dnju přijeća 23 nowych sodalkow. Do swj. mandźelstwa zastupi w běhu lěta 16 knježnow. Jena luba sobusotra bu derje přihotowana do wěčnosće wotwołana, knj. Hańža Mětkec z Kulowa w starobje 54 lět. 2 dyrbješej so bohužel z kongregacije wuzamknyć. Ličimy nětko 154 tudomnych sobustawow, nehdźe 20 su z wonka wosady na służbje a někotre su so serbskej kongregaciji wotcuzbniłe. Zapisanych sobustawow je 170. — „Nutrny dźak a zapłać Bóh" našomu wysokodost. knj. prezesej a fararjej za tak mnohe wopory, starosće a prócy, kiž wón nałožuje za naše towarstwo k lěpšomu a spěchowanju marijanskeje kongregacije. Wón je nam mnoho duchapozběhacowoho a powučacoho poskićił w swojich naréčach a přednoškach, nam też wjele wjesołych hodźinkow přihotował. Też wšěm, kiž su swěrnje sobudźěłałe, słuša wutrobny dźak. Tuž z hnadu Božej zasy do přichoda a do dźěła! Budźmy horliwe sodalki a swěrne dźěći našeje njebjeskeje maćerje. Naše hesło njech je a wostanje: „Přez Mariju k Jězusej!"

Za mužow a młodźencow

budźa wot 18. hač do 22. měrca exercicije w Hoheneichen pola Hosterwitz, blizko Drježdźan.

Lubi mužojo a młodźency! Hdyž wichory howrja, potom padaja słabuške štomiki; sylne, strowe, derje zakorjenjene pak wostanu stojo. To smy w tymle měsacu nadosć nazhonili, hdyž hrózbne wětry po Serbach zakhadźachu. Tola hišće druhe wětry duja a wuja nětkle po našej wótčinje: wětry njewěry a błuda. Cyrkej Jězusowu chcedźa powalić. To so jim wězo njeporadźi, dokelž je natwarjena na krutej skale, ale jednotliwe sobustawy móža zezhibować a zpowaleć, zo zahinu na wěčne, njejsu-li hłuboko zakorjenjene w Jězusowej swjatej wěrje. Spadać móža też tajcy, kotřiž wot młodosće korjenja w swjatej katolskej wěrje, ale su natočene wot błuda a čwěla a liwkosće a lohkomyslnosće kaž wulke štomiska, hdyž je čerw je přežrał. Tuž rěka so zkrućeć z hłubšim dopóznaćom wěčnych wěrnosći, wobnowjenjo dobrych wotmysleni, ze sylnosću kajkaž so wuliwa ze zhromadnoho modlenja a swjatych sakramentow. Nětko rěka, z dobrej khwilu sebi wobhladować swoje znutřkowne, što w nim je nahnite a njedobre, što mělo zasy so lěkować a wustrowić. K tomu poskićeju swjate exercicije dobru móžnosć. Přez tři dny bywaš sam za so, pod nawjedowanjom nazhonitoho duchownoho zanurješ so do wěrnosćow Božich, po nich wobhladuješ sebi kaž we špihelu swoje swědomjo a spóznawaš, što je wopačne, što słabe w twojim duchownym žiwjenju. Přez tři dny samoty zbudźiš dobre wotmyslenja k wotpačenju njerjanosćow, wukorjenjenju hrěšnych přiwučenjow, k wuhotowanju z lěpšimi kajkosćemi; wopominaš, kak maš swoje wobstojnosće přeměnić, w kotrychž sy dotal žiwy był, srěbać do so lóšt a lubosć k swjatosćenju swojeje duše. Mužoło, młodźency! Wužiwajće přileżnosć, kotraž so wam poskića. Z krutej wolu sebi přečitawši tele rjadki, prajće: póńdu na exercicije wot 18.—22. měrca. Hnydom póńdu k swojomu duchownomu, zo by mje za nje přizjewił w Hoheneichen. K tomu dodawamy, zo też lětsa dla njedostatka rumnosće njeje móžno, wosrjedź Serbow kaž dotal, we Worklecach exercicije zarjadować. Tuž njestróžće so dalšoho puća; waša duša je toho hódna!

Zo by kóždy při exercicijach w Hoheneichen so wobdźělić mohł, je pjenjez za bydlenjo a jěść jara tunjo wobliceny. Płaćić ma so za cyły čas 5 hr. Kotromuž je też to přewjele, njech sebi da to wot swojoho fararja wobswědčić a jomu so w Hoheneichen potom něšto spušći. mi.

Hnadna knjeni klóštra Marijineje Hwězdy zemrěła.

Póndźelu rano, 25. małoho rózka, roznjese so we wsy a po wokolinje struchła powěsć, zo je hnadna knjeni

Bernarda Hilžbjeta Stercec

zemrěja. Bě znutřkownje na wutrobu, jěrchenje a zahorjenjo płucow čežcy skhorjeła; wša lěkarska mudrosć njemóžeše drohe žiwjenjo zdźeržeć. Knjez nad mrócelemi hinak rozsudźi a wza swoju służownicu k sebi hakle w 45. lěće jeje žiwjenja. Po časach so z njej polěpšowaše a tak mějachu ji najbliže stojacy nadźije, zo wospjet zwotkhorje. Ale smjertny jandźel bě ju hižo ćiše wokošił a přewjedźe ju do rjeńšoho kraja nad hwězdami.

Zemrěta narodźi so w Lubnu (Hornjo-Ślezskej) 17. nazymnika (novembra) 1890. Jeje staršej so, hdyž bě hišće dźěćo, do města Oschatza w Sakskej a pozdźišo do Drježdźan přesydlištaj, hdźež hišće dźensa jeje přiwuzni sydla. Jeje dźěd bě z wučerjom w blizkosći Lubna. W Drježdźanach ludowu šulu wukhodźiwši, zaběraše so z modernymi rěčemi, wosebje z jendźelšćinu. Dokelž bě sebi hižo w młodych lětach předewzała, swoje žiwjenjo Zbóžnikej woprować w ćišinje klóštra, poda so do Wrótsława, zo by tam na wučerstwo studowała. Jeje studije trajachu wot 1907—1910. W poslednim lěće zastupi jako nowicka do tudomnoho cistercienskoho klóštra, bu 23. wulkoho rózka 1911 zadrasćena; 23. jutrownika (apryla) 1912 wotpołoži swjatočne sluby a přiwza so tak do kónčnje do klóštrskoho rjadu. Najprjedy bu

z wučeńku w ludowej holčacej šuli a pozdźišo wučeše we wustawje za khowancy wosebje jendźelšćinu. Zemrěta bě jara mjehkeje, nježneje powahi a njemóžeše nikomu krutoho słowa prajić. Tuž mějachu ju šulske dźěći rady, dokelž pokhłostanjo radšo druhim wučeńkam přewostaji.

30. hodownika (decembra) 1927 wuzwoli ju kovent z wjetšinu hłosow za swoju předstojićeńku; 14. małoho róžka 1928 bu přez osekskoho prelata do swojoho wysokoho zastojnstwa zapokazana. Tak móžeše lětsa 14. februara swoje sedmlětne předstojićeństwo woswjećić, tehdom hižo khětro khorowata. Husto dosć zawostaja Bohu spodobne duše pod wosebitymi wobstojnosćemi, pod kotrymiž Wšohomócny jich powoła, zaćisć hnadownoho wuzwolenja.

Tu dźěše swěrna służownica dom do njebjeskeje wótčiny, kotrejež dźěło a zmyslenjo bě złożene na službu Božu a zbožnosć duše. Jeje hesło bě: „Soli Deo honor et gloria" — „Bohu samomu česć a khwała!" Při tym staraše so też za běднych a khudych tak daloko hač klóštrske srědki to někak dowolachu. A tući ji nimo mnohich druhich trajace wopomnjećo wobkhowaja. Za čas jeje předstojićeństwa dósta cyrkej a konvent rjane tepjenjo, a cyrkej bu znutřka dospołnje wobnowjena, wo čimž smy we swojim času nadrobnišo pisali. Jeje horliwosć za Božu wěc, jeje pobožne zmyslenjo a lubosćiwe wašnjo a jeje nježny wobkhad z jeje sobusotrami doby jej wšitke wutroby. Tak wostanje jeje wopomnjećo pola wšitkich w česći.

Swjatočne pokhowanjo hnadneje knjenje Bernardy Stercec.

Khutne rozžohnowanjo ze swěrnej służownicu Knjeza.

Marijina Hwězda, 28. februara 1935.

Swjatočna čišina leže nad klóštrom, nad posmjertnym městnom droheje zemrěteje, kiž je tak nahle a njewočakownje swój zeński běh skónčiła. Struchłe mysle přewzachu konventualow, hdyž jich předstojićeńka ćežcy khora leže a wuhlady na polěpšenjo so dźeń a bóle pomjeńšachu. A tola buchu bolostnje překwapjene, hdyž póndźelu rano zahe jěra powěsć so roznjese: hnadna knjeni je njeboh!

Mjez tym zo klóštrske knježny w zažnych rańšich hodźinach do klóštra dźěchu a tam nutrnje spěwachu a so modlachu, nastupi duša zemrěteje swój puć k njebjeskim wyšinam. Swěrna duša dźěše do wěčnoho žiwjenja, kotrejež mysle a žadosće, zdalene wot swětnoho ropota, jenož służachu Božej służbje, k zbožnosći swojeje khudeje duše a nuzu ćerpjacomu človjestwu.

Tuta zdobna służownica Knjeza je swój posledni wotpočink namakała na knježnjacym kěrchowje, kiž pod klauzuru stoji. Swjatočne pokhowanjo wuwi so k pozběhowacej, nutrnej rozžohnowacej hodźinje. Bohate wobdźělenjo swědčeše wo česćownosći, kotrejež so njeboćička powšitkownje zwjeseleše. Swědčeše wo swěrje, kotruž chcedźa ji wobkhować přez daloki skhow, kotřiž su jej hdy w žiwjenju blizko stali a jeje lubosć a šćedriwosć nahonili.

Błuke, ćežkotne zynki zwonow přewodźachu ju k poslednjomu razej na jeje zeńskim puću a wołachu wěriwych k rozžohnowacej swjatočnosći do Božoho domu. Nakłóštr stoješe połny awtow a cyrkej bě napjelnjena z pobožnymi žarowacymi, zo bychu swědkojo byli swjatočnoho wokomika.

Ćěło zemrěteje stoješe w kapitlowej žurli, w křižnej khódbje na marach, hdyž je so husćišo ze swojimi sobusotrami k ważnym wuradźowanjom zešła a je nawjedowała. Tu wotmě so też officium posmjertnych. Knježny njesechu ćěło po křižnym khódniku hač k cyrkwinym durjam, hdyž je klóštrscy hajnkowje přewzachu a před kehelkami stajichu a zdobom čestnu stražu dźeržachu. Wulki drohotny wěnc, kralowskoho doma Wettinskoho, leže na wysoko stojacym kašću. Po krótkich modlitwach měješe Ossekski prelat, dr. Theobald Scharnagl, swjatočnu Božu mšu pod assistencu klóštrskich duchownych a Róženćanskoho administratora a propsta z Marijinoho Doła Rafaela Hory. Knježny spěwachu Requiem wot Piela a Graduale wot Ulbricha.

Biskopski ordinariat zastupowachu tachant Hartmann, generalny vikar dr. Soppa a tachantski kapitular Krječmar. Dale wobdźělichu so duchowni patronata Kamjencskoho arcbiskopstwa na čole farař Žur-Ralbičanski, a mnozy dalši knježa z diecezy. Klóštr redemptoristow w Filipowje bě zastupjeny přez P. Wacla. Mjez mnohimi žarowacymi widźachmy z Kamjenca hamtskoho hejtmana dr. Zobela, direktora hamtskoho sudnistwa Glänzela a mnohich druhich. Sakskoho markhrabju Křesćana zastupowaše hrabja Stolberg-Stolberg nad Brunjowom a malteski rjad baron z Fürstenberg z Worklec, zwotkelž běchu też sotry přikhwatałe, runje tak z Kamjenca a Goppelnja pola Drježdźan; přitomni běchu też zastupjerjo šulskeje gmejny wokolnych wsow, wjesnych towarstwow a klóštrscy zastupnicy. Z Budyšina přikhwata hamtski hejtman dr. Sievert. A potom zrudni zawostajeni, wosebje ćežcy pruhowany nan, kotromuž před krótkimi měsacami mandźelska zemrě. Tak bě njeboćičkeje mać prjedy wotemrěła, kaž bě sebi přała.

Po swjatočnosćach w cyrkwi njesechu knježny kašć na kěrchow a klóštrscy hajncy puščichu jón do khłódneje zemje. Tak je njeboćička hnadna swój posledni skhow blizko wulkoho wołtarja namakała. Z dwuhłósnym spěwom klóštrskich khowancow „Nad hwězdami je měr" wot Abta, skónči so pohrjebna swjatočnosć na kěrchowje. Připołdnju zeńdźe so na 60—70 wosebje přeprošenych hosći k małej hosćinje, hdyž so knjez propst w mjenje konventa a klóštrskoho duchownstwa wšitkim za nutrne dźělbraćo podźakowa.

Njeboćičkeje hesło bě: „Bohu samom' česć a khwała!" Tomu je też stajnje swěrna była a wostała. Hewak njeje wašnjo poniżnych knježnow, wo jich zasłužbach wjele rěčeć a pisać. A k wudospołnjenju jeje historiskoho wobraza ma so naspomnić, zo su so za jeje čas wulke přeměnjenja stałe, wosebje parne tepjenjo w konvenće a cyrkwi přewjedło, kaž też cyrkej sama a křižna khódba stej so dospołnje wobnowiłoj, runje tak Róžeńćanska hnadowna cyrkej. Wšitke tute zakładne dźěła běchu z mnohimi wudawkami zjednoćene, tola pak su do klóštrskich analow zapisane. Tak so jeje mjeno njezachodne w stawiznach tutoho klóštra wobkhowa, byrnjež krótke lěta z joho předstojeńku była.

R. i. p.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Po přečitanju dekreta wo swjatym žiwjenju jenoho měšnika pokaza Swjaty Wótc na raz swjatosće tutoho duchownoho. Zbožny njebě drje ženje ničo wosebite we swěće wukonjał a tola je wón wěsće hižo mjez swjatymi w njebjesach. Je swoje cyłe mocy zastajił w dźěle za duše, za swoje powołanjo. Hdyž my też tak činimy, potom dóstanjemy tohorunja njebjeske myto. Štóž by sebi myslił, zo joho jenož něšto wosebite do njebjes dowjedźe, tón by snadź bórzy dźiwajo na swoje słabe mocy wšě prócowanja spušćił a jenož za swět žiwy był. Ně, runje w małym, we swěrnym dokonjenju našich wšědnych winowatosćow dobudźemy sebi wěsće zbožnosć.

Kaž je w Lateranskich zrěčenjach mjez Italskej a Vatikanom wobzamknjene, přeńdźe hnadowne město Loreto do bamžowskoho zarjadnistwa.

Stare rukopisy a knihe bamžowskeje knihownje wužiwaja wězo też wučeni cyłoho swěta rady při swojich studijach. Zo pak by so jim to lěpje zmóžniło, zapisachu so rukopisy do wosebitych katalogow. Tute so nětko čišća. Tak móža wučeni, kotřiž tajki katalog wobsedźa, jenož do njoho pohladać, hač snadź su we Vatikanskej knihowni stare ważne spisy, kotrež bychu při swojich studijach trjebać móhli. Nětkle čišća so runje štyri wulke zwjazki, kotrež wopřijeja napisma starych łaćonskich rukopisow, dale štyri zwjazki z titulemi orientalskich rukopisow a dwaj zwjazkaj za grekske rukopisy.

Njedźelu, 7. apryla budźe so we Vatikanje w přitomnosći bamža wosebita modlitwa spěwać, w kotrejž so Bóh prosy, zo by tola Rusku wuswobodźił wot bolšewisma.

Swjatoprajenjo jendźelskeju zbóžneju, kardinala Fishera a kanclera Domaša Morusa, budźe najskěrje jenu njedźelu w meji. Do toho pak so nimale wěsće konsistorium zeńdźe, kotrež so hižo w advenće wočakowaše.

Němska. Biskop Dr. Bornewasser rěčeše wo swěrje katolikow k bamžej. Wuzběhny, zo my katolikojo stojimy kruće k bamžej w Romje. Žana móc na zemi nas wot njoho njewotdźěli. Tohodla njepoddamy so tež ženje, hdyž někotři němsku nacionalnu cyrkej poručeja a žadaja. Ta za nas njeje można, dokelž by nas wot Roma dźěliła. Wot Roma so dźělić pak rěka so dźělić wot jeničkeje praweje cyrkwje Khrystusoweje.

Němski swětowy pućowař Colin Roß (pokhadźa ze Šotiskeje) njeje runje wěriwy človjek. To wě, štóž je joho knihe čitał. Ale je tola sprawny. Tak pisa w jenej knizy, zo katolscy misijonarojo cuze pohanske ludy najlěpje znaja a zo z wulkej wušiknosću a z jara wulkim zrozemjenjom so wěnuja dźěłu mjez nimi. Wosebje pak wopisuje a wobdźiwa wutrajnosć, woporniwosć a njewustawace dźěło misijonarow mjez Eskimami w połnócnych zymnych krajach.

W Kölnjanskej diecezy su w měsće Neuß katolske dźěłaćerske towarstwo rozpušćili a zakazali, dokelž je pječa přećiwo stronje dźěłało a dokelž su wjednicy towarstwa dopušćili, zo so w zhromadźiznach nacionalsocialismus kritizowaše. K tomu pak Kölnjanski arcbiskopski ordinariat wozjewja, zo budźe sebi sudniscy žadać, zo by so towarstwo zasy dowoliło. Ordinariat protestuje přećiwo tamnym wumjetowanjam a je přeswědčeny, zo so towarstwu česć zasy wróći.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow tu a we wokolnosći přeprošujemy na serbske kemše njedźelu, 10. měrca 1935, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za februar.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Mjesačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—19	+14	+2,4	—	—	—	250	300	250	0,800	5	—	—	46,5

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 173. z Hornjeje Kiny: Lena zwud. Hórnikowa; 174.—176. z Bronja: Mikławš Hančik, Jurij Šenk, Franc Šołta; 177. z Khelna: Jurij Mjeń; 178. z Khasowa: Jurij Kubaš; 179. z Łuha: Jurij Wólman; 180. z Kamjenjeje: Beno Čemjera; 181. 182. z Radworja: Hańža Šołćina (kant.), Jurij Wicaz; 183. z Čorn. Hodlerja: Jan Bělk; 184. z Nowoho Města: farař Pawoł Grofa; 185. z Budyšina: Madlena Skibikowa.

Čo. 33. ze Žuric ma rěkać: Pawoł Krawža.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 969. z K.: B. Č.; 970. z K.: J. D.; 971. z H.: J. B.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Mikławš Hančik z Bronja 1,50 hr.

Rózarije posmjertne křiže cyrkwinske sweczki

we wulkim wubjerku poruča

Richard Völkel

w Khrósćicach (při cyrkwi)

„Złota hwězda"

Budyšin

Žitne wiki

Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.

W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.

— Burska jstwa —

Derje tu poješ.

Kurt Wunsch

a mandźelska.

Přemoknyć njemóžeš, hdyž Će škita dobry

předešćnik

wot **K. Pfeiffer**-a

Budyšin, nětko Hł. torhošćo

Čitaj nawěštki w „K. P."

Waš **fotograf** je:

Foto=Šołta

Kamjenc

Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Wupjerki

jenož dobre, ma stajnje

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, nětko

Jerjowa hasa 3

(Heringstraße)

Derje skhadźace

symjenja

za wšě zeleniny, nuchawki, dźećel, kał atd.

Arno Rauchfuss

Budyšin

Žitne wiki 9 - Telefon 2069

Wy znajeće

drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej**

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin — Seminarska dróha 2

Wšitke Waše

bankowe, nalutowanske a burzowe wěcy

wobstara

Dresdner Handelsbank

towarstwo na akcije, wotnožka w Budyšinje, Dźiwadłowa hasa

Přijimarnje: w Barće, Zemicach-Tumicach, Huscy, Hodźiju, **Budestecach** (překupc Jurij Rotha), Bukecach, **Rakecach** (rentski mištr na wotp. Zelder), Wjazońcy, Delnim Kumwałdźe, Hornim Kumwałdźe, Wopakej, **Pančicach** (póstowy agent Kokla), Wósporku, Wjelećinje, **Kulowje** (překupc Pawoł Lehmann).

Centrala (w Drježdźanach, Ostra-Alle 9/11 sćele **swojich burzowych wikowarjow na srjedźnoněmsku burzu w Lipsku.**

Khofej— ale kajki?

„Preisser"-Röstkaffee punt wot 2,—
„Preisser"-Kränzchen měšany . . . punt 2,40
„Preisser"-Perlen, najlěpše měšenjo . . . punt 2,60
„Preisser"-Carlsbader měšany . . . punt 2,80
„Preisser"-Maragogype měšany, wulke buny, naša wosebitosć, punt 3,—

Wurjadny
„Preisser-Kaffee"
bjez koffejina, ma wulcy dobry słód a aroma, a też dźěćom tyje, punt jenož 3,—

Karl Preißer jun.
Budyšin — Žitne wiki.

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě mózne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Špihele, ramy a wobrazy, mnohosće domjacej nadoby, pórclin, křiže a swěčniki tu namkaš we wulkej mnohosći!

Budyšin Serbska dróha 16

Wilhelm

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny

k zelenomu štwórtkej,

k wuhotowanju za šulu a k druhim składnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. A. Bokelmann nasl.

Wobstoji z léta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10

Wšě mózne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

K předawanju tkaninow
je wobkhod
Jurja Šustra w Hórkach
na dalše hišće wotewrjeny.
Rjadowař konkursa:
Rechtsanwalt **Große**
Kamenz

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

K zelenomu štwórtkej
dobre a rjane
wobućo
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Konvent klóštra Marijineje Hwězdy wozjewja zrudźacu powěsć, zo je Bóh wšohomócny we swojej njewuslědźomnej radźe

wysokodostojnu hnadnu knjeni

Bernardu Hilžbjetu Stercec

do swojoho njebjeskoho raja wotwołał.

Wona wumrě 25. februara rano 1/2 4 hodź., 44 lět stara, derje wobstarana ze swjatymi sakramenta mrějacych.

Zańdźeny štwórtk bu na klóštrskim pohrjebnišću ze swjatočnej Božej mšu pokhowana. — Poručamy dušu njebohičkeje do pobožnych paćerjow.

W klóštrje Marijinej Hwězdźe, 28. februara 1935.

Priorka a konvent.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

„Katolska Bjesada“ w Njebjelčicach
wuhotuje póstnicy póndźelu, 4. měrca, w hosćeńcu w Njebjelčicach swój
załoženski swjedźeń
z dźiwadłom, spěwami a rejemi.
Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so z tutym přeprošuja.
Předsydstwo.

Khofej **přecy čerstwy, dobry!**
1/4 punta hižo za 45 pj.; druhe sorty: 50, 60, 70, 75, 80 a 90 pj.

Šokloda, jubilejna, pakćik ze 4 tafl. 50 pj.

Gerling & Rockstroh
w Budyšinje, Znutřk. Lawska hasa 10
w Kamjencu, Budyšska droha 1
Zwingerska droha 12

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Serbja dawno wědźa,
što naš wobkhod wšo poskića: Wosebje **spódnju drastu** we wulkim wubjerku za žónske a mužske potrěbnosće.
K zelenomu štwórtkej
poručam wosebje: **drasćičku a woblečeńki** za holčki a hólčki, **mantle, pulovry, sukničkí, falki, měcy a kłobuki.**

Leopold **Posner**
Bohata dr. 24

Kuchińske kachle
ze znamjenjom **„Baldur“**
nowočasne, jara wužitkowne: su přez cyło hač do ryny sylnje wusadźane, kruće twarjene, su dobre a rjane!

Kedźbu na tutu přileżnosć: Za jara přijomnu płaćiznu poskićam jenož krótki čas trjebane **wulke kuchińske kachle (Baldur),** kotrež mějach přeměnić na jene wjetše.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě w 54. lěće swojoho žiwjenja njenadźicy, dóstawši poslednje Boże wolijowanjo, naš luby, starościwy mandźelski, nan, syn a bratr

bur Jurij Wićaz z Prawoćic.

Wróćiwši so wot rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su w tak bohatej ličbje za joho khudu dušu na póstwječorach so modlili, joho k rowu přewodźeli, wosebje nošerjam, wotdźělenjam NSDAP. a też městno-sknpinomu wjednikej knj. Porakej za rěč při rowje **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!**

W Prawoćicach, Tišnowicach, Zejicach a Wotrowje,
na dnju pohrjeba, 24. februara 1935.

We hłubokej zrudobje
Marja zwud. Wićazowa a dźěći
w mjenje wšěch zrudnych zawostajenych.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje ćety

Hany Wjeńkoweje
rodź. Pjechec

wuprajamy wšitkim za wopyt póstwječora, k rowu njesenjo a bohate přewodźenjo
najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Zejicach, na dnju pohrjeba, 27. febr. 1935.

W mjenje wšěch zrudnych zawostajenych
Rjedźic swójba.

Za wšu swojej njeboćičkej mandźelskej, našej lubej maćeri, sotře a ćeće

Khaće Jancynej ze Sernjan

wopokazanu lubosć, wosebje za paćeŕ a k rowu-přewodźenjo, wuprajamy
nutrny dźak a wutrobne „Zapłać Bóh“!

Poručamy jeje dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Sernjanach, na dnju pohrjeba, 24. 2. 1935.

W mjenje wšěch hłuboko žarowacych zawostajenych
Michał Janca.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

10. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. měrca 1935.** | **73. lětnik.**

Pětr

přez Božu miłosć a swjatoho japoštolskoho Stoła hnadu biskop Mišnjanski, postrowja a požohnuje wysokodostojnych duchownych a wěriwych biskopstwa w Knjezu!

(Pokročowanjo.)

II.

Křesćanstwo stoji we wojowanju. Nowa wěra bywa wozjewjana — křesćanska wěra ženje njezestari, křesćanske zjewjenjo je přecy nowe.

1. My wobžarujemy, zo někotři ludźo na rozdwojenju němskoho luda dźěłaja. Woni nam katolikam wótčinske zmyslenjo wotpóznawaja a wuprajeja podhlad často přećiwo tym, kotřiž k nam słušeja. Njechamy tutym ludźom lubosć k wótčinje wotpóznać, ale we woprawdźitosći jednaja woni přećiwo ludowej zhromadnosći, hdyž tajke tukanja přećiwo swěrnym katolikam wuprajeja. Tajke poroki přećiwo nam katolikam wšak njejsu nowe. Hižo Augustinus dyrbješe sebje a křesćanske nabožnistwo zakitać přećiwo porokej njepřećelniwosće přećiwo statej a wótčinje. Ze swjatym Augustinom wotmołwjamy my: „Tu njech junu ći ludźo, kotřiž wučbu Khrystusowu statej přećiwnu mjenuja, spytaja, tajkich poddanow tworić, kajkichž wučba Khrystusowa žada. Tajkich mandźelskich a tajke mandźelske, tajkich staršich a tajke dźěći, tajkich dawkipłaćerjow a tajkich dawkowych zastojnikow, kaž dyrbja woni po předpismach křesćanskeje wučby być.“ (Ep. 138 ad Marc. 2, 15.)

2. Nowa wěra so wozjewja. Wobžarujemy wosebje, hdyž so přecy a zasy pospyty činja, nowe nabožnistwo bjez abo ze křesćanskim přidawkom jenož na germanisku krew a němsku pódu tworić. Napřećiwo tutym prócowanjam dopominamy my na słowo swjatoho Pisma: „Nichtó njemóže druhi zakład położić, khiba tón, kotryž je położeny, kotryž je Khrystus Jězus.“ (1. Kor. 3, 11.) Khrystus je zakład wšoho žiwjenja. Wón je tón jenički a najwyšši, Syn Boži a Bóh sam, kiž je z njebjes k nam zestupił. Wšitke prócowanja, druhi zakład położić, dyrbimy my katolikojo runje z lubosće k našomu ludej a wótčinje wotpokazać.

Hdyž so praji: Dźensa wotuća pak nowa wěra — mythos krewje, wěra, z krewju też bóžske byćo čłowjeka docyła zakitać. Z najjasnišim spóznaćom sćelesnjena wěra, zo nordiska krew tamne potajnstwo předstaja, kotrež je stare sakramenty narunało a přewinyło (Alfred Rosenberg, Der Mythos des 20. Jahrhunderts, S. 111), tak wotmołwjamy my na to: Jězus Khrystus je prajił: „Ja sym puć, prawda a žiwjenjo.“ (Jan 14, 6.) Wón nima jenož někotre wěrnosće, wón ma wšitku wěrnosć. Wón poskića nam bóžsku přeznatursku wěrnosć a wozjewja cyłu wěrnosć. Tohodla je wón zakładnik a přinjesnik wěry. Khrystus praji: „Sym wam wšitko zjewił, štož sym wot swojoho Wótca słyšał“ (Jan 15, 15), tohodla podawa wón nam cyły wobsah wěry, wšitke wěrnosće a wšitke potajnosće. Hdyž Khrystus před Pilatom stoješe, prašeše so joho sudnik: „Tak ty sy kral?“ Jězus wotmołwi: „Haj, ja sym kral. Ja sym so k tomu narodźił a k tomu sym na swět přišoł, zo bych prawdźe swědčenjo dał. Kóždy, kiž je z prawdy, słyši mój hłós.“ (Jan 18, 37.) Kak krasnje je so tuta wotmołwa Khrystusowa dopjelniła! Wšitko, štož je Khrystus rěčał wo wěrje, wo hnadźe, wo hrěše, wo swojej cyrkwi, to je wón wulkotnje a dobyćerscy wobkručił we swojim z mortwychstaćom, kaž hišće ženje před nim a po nim někajki čłowjek tu na zemi.

Prajeja nam: „Hdźež křesćanstwo přestawa, tam so naše nabožnistwo započina. Wěra do jenoho wosobinskoho Boha, do zjewjenja a wumóženja je přiwěra, nic pak nabožnistwo. Cyle druhdze widźi a dožiwja we žiwjenjospytnistwu wobhonjeny dźensniši čłowjek problemy (prašenja) swojoho žiwjenja, nabožne kaž póććiwostne, hač hdźež je prěni křesćan abo srjedźnowěkowy čłowjek pytaše a namaka. Wone leža we swěće, we swěće přirody a woprawdźitosće, w krewi a pódźe, w ludźe a domiznje, w narodźe a wótčinje — to su pola dožiwjenjow, kotrež su dosć bohate na hódnotnym wobsahu spodźiwnoho a wěčnoho, zo bychu cyłk hłownych zakładnych a nabožnych začućow, začućo: z Bóžstwom jedne być, začućo swjatosće a zbóžnosće w našej wutrobje zbudźiłe a nadobne nabožne hnućo nad cyłe naše žiwjenjo rozpołożiłe.“ (Ernst Bergmann, Die 25 Thesen der Deutschreligion, S. 20, 21.)

Křesćanstwo, kotrež ženje njezestari ale přecy je nowe, wotmołwja na to: Wěra je rozwučenjo, kotrež Bóh sam

człowjekej wo najwyššim a najwjetšim dawa, štož so docyła myslić hodźi. Tute wulke, wjesołe powěstwo dawa Bóh wšitkim ludam a za wšě časy; w tutym zjewjenju je so wón z człowjekami zwjazał. Człowjek dyrbi so nětko też z Bohom zwjazać, to je nabožnistwo. Jadro wšoho nabožnistwa wobstoji pak we připóznawanju njeskónčneje, njesměrneje, absolutneje awtority a majestosće Boha, našoho Knjeza a Krala. Bóh da nam powěsć wo sebi přez swojoho Syna Jězusa Khrystusa, a dawa nam człowjekam hač do dźensnišo powěsć přez stajnje dale žiwoho Khrystusa, swoju swjatu cyrkeŵ. Srjedźišćo našoho nabožnistwa pak je: służba Boža, česćowanjo Boha Knjeza. Khrystus je spytowarjej prajił: „Je pisane: Ke Knjezej swojomu Bohu maš so modlić a jomu samomu służić.“ Bóžskomu Zbóžnikej Jězusej Khrystusej wopokazujemy bóžsku česć joho samoho dla; wšo druhe česćujemy my, wosebje to, štož w najwužšim počahu k njomu stoji, kaž Marija, joho mać. Wšitko zbytne pak, štož po joho stworićelskej woli nasta, kaž narod a wótčinu, swójbu, domiznu a lud, krew a pódu, wumělstwo a wědomosć, hospodarstwo a techniku mamy zańć a ważimy sebi jara; ale to wšitko njeje nam nihdy nabožnistwo. Boha česćić rěka za nas poniżnje hołdować Bohu, tomu knježićerjej njeskónčnosće.

3. Maja nětko tute nabožne wojowanja za nas křesćanow někajki zmysł? Štó z was njeznaje powěsć sćenikow wo wichorje na morju? Hdyž z Libanona, w połnocy wot Palestiny, ze sněhom pokrytoho, lodojty wichor k połdnju so nastaji, tu so wón často popadnje w jězoru Genezaretskim, kiž je wot połdnja, wječora a ranja z horami wobdaty. Wichor zaryje so potom hač na dno jězora a rozcychnuje surowje joho wody. Tak běchu junu při měrnej wječornej ćišinje wučownicy ze swojim mištrom po jězoru jěli. Nadobo wudyri wichor z połnocy. Žołmy morja so kopja. Kaž hrajka bywa čołm wot žołmow jězora tam a sem mjetany. Wučownicy napinaja wšitke mocy, ale žołmy pokrywaja łódź, wona naběži połna wody. Japoštołojo čuja, kak jich mocy woteběraja; bjez rady a pomocy wubudźa woni mištra, kiž njedźiwajo wšoho wichora měrnje spi. Jeničcy Měrny stany, poruči wětrej a rjekny jězorej: „Womjelkń! wućichń!“ Wichor so lehny, a bu wulka ćišina. (Mark. 4, 40.) Potom praji jim: „Što sće tak bojazliwi? Nimaće hišće wěry? A bojachu so z wulkim strachom a prajichu mjez sobu: Štó, měniš, je tutón, dokelž też wětr a morjo joho posłuchatej!“ (Mark. 4, 39—41.) Knjez pak je dźensa hišće we łódźi. Wón wjedźe też dźensa hišće łódź cyrkwje přez wichory našoho časa, nimo kamjeniskow a skalinow, do požadanoho přistawa měra a pokoja. Khrystus wam přiwoła: „Mějće tola wěru! Njech so njerudźi waša wutroba! Wěrće do Boha a wěrće też do mnje!“ (Jan 14, 1.)

Na najwjetšim a najkrasnišim dnju swojoho žiwjenja, na dnju swojoho horjestaća, praji sławny dobyćeŕ: „Ja sym, njebójće so!“ (Luk. 24, 37.) „Mi je wšitka móc data“. (Mat. 28, 18.) Tak přijimamy my nabožnistwo Khrystusowe, nic po našim spóznaću, ale Jězusa Khrystusa dla; dokelž wšitke wučby křesćanstwa su słowa joho wěrnosće, pruhi joho swětła, swědki joho bóžstwa.

4. Nabožne wojowanjo měri so přećiwo woběmaj křesćanskimaj wuznaćomaj w němskim ludźe. Katolikojo a protestanći hladachu dotal přečasto jenož na to, štož jich dźěli, křesćanscy bratřa wojowachu přećiwo sebi.

Bóh tón Knjez pak chce jednotu. Wo ničo njeje so Zbóžnik tak strachował kaž wo přezjednosć swojeje cyrkwje. Wón wědźeše, kajke strachi budźa w přichodźe jednotu joho cyrkwje wohrožeć. Tohodla pozběhny wón na kóncu swojoho žiwjenja w horcej nutrnej modlitwje swojej rucy k njebjeskomu Wótcej a modleše so we wyššoměšniskej modlitwje: „Daj, zo bychu wšitcy jedne byli, jako ty, Wótče, we mni a ja we tebi, zo bychu też woni we namaj jene byli, zo by swět wěrił, zo ty mje pósła.“ (Jan 17, 21.) Dźensa wojujetej křesćanskej wěrywuznaći w jednej fronće wo zhromadne nabožne wobsedźeństwo, wo wěru do Boha a do Khrystusa. Mamy zasy začuće, zo słušamy k sebi, smy sebi zasy wědomi, zo smy wšitcy stawy na ćěle Khrystusowym, kotřiž buchu přez křćeńcu jako stawy ćěłu Khrystusowomu zasadźeni. Nowa nadźija skhadźa we nas, zo přińdźe junu dźeń, hdźež budźe šćěpjene křesćanstwo zasy w jednym a tymsamym domje cyrkwje žiwe, zasy jednu a tusamu křesćansku wěru wuznawać. Štož lětstotki dołho so zdaše njemóžne, je nadobo we nas žiwjenjo nabyło: Bóh dawa nowu nadźiju na zjednoćenjo we wěrje skhadźeć. Što móżemy činić, zo bychmy tule jednotu dócpěli? Stojmy kruće k nabožnej wěrnosći. „Njesměmy hižo khabłace dźěći być, kotřiž so dadźa tam a sem mjetać wot kóždoho wětra wučby přez złósć człowjekow, přez lesć k zawjedźenju do błuda, ale prawdu činicy dyrbimy na wšitkom rosć w lubosći w tym, kotryž je hłowa, Khrystus.“ (Ef. 4, 14—15.) Modlće so nutrnje ke Knjezej cyrkwje, zo by jednotu křesćanskeje wěry zasy wobnowił, a jedna swjatnica křesćanskeje wěry zasy cyły němski lud wobjimała.

(Přichodnje skónčenjo.)

Popjelna srjeda.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Ale też wam, dźowki Jěwine, z křiża słowčko!

Krasne sće w družčej, njewjesćinskej pyše. Ale běda, jeli družka — před Bohom njeje čista duška — jeli njewjesta w borće — hrěch a tajeństwo ma w horće. A tajkich družkow, njewjestow, hač njeje w Serbach žanych? —

O Zbóžniko na křižu, što rozkoći ći wutrobu? Přečo čerstwa ćopła krej wotkapuje z křiża? —

Na Božu martru złožuj też ty, serbska maći, swojej woči!

Z kralowskoho rodu so pisa, kiž nahi na křižu wisa. A twoja popka – tajka wupikana, wuhotowana! Z horda ju wučiš — wutrobu jej mućiš!

Pod křižom dřeja wojacy a prója Jězusowu swjatu drastu.

A twoja ruka dřeje — próje serbske suknje, šórcuchi — a z jeje šlebjertkow sebi šije cuze „klejdy“.

Serbska česna drasta, wotkazana ći po wótcach, prawótcach, njeje ći hižo hódź. Woprawjeńska płachćička pójdźe nětko do kuta. We kłobučku, w rukajčkach chceš khodźić. A čohodla?

Hordoho sy ducha — a njewěš, zo ći do wutroby smjerć hižo bucha. Dźensa knjeni — jutře w zemi.

„Wopomń, człowječe, zo sy proch a do procha so wróćiš“, dźeše měšnik, hdyž z popjełom ći čoło posypa. A z wotkel tónle popjeł? Powostank to bołminow, kotrež cyrkej loni bołmončku swjećeše a swjatočnje z wobkhadom njeseše. Tehdy běchu młódne prućata — nětk su spalene — a štož je po nich zbyło — je horstka popjeła.

Hdyž nowowuzwolenoho bamža k trónej wjedu, pala ducy po puću tři króć čwačk dźěła prajicy: „Pater sancte, sic transit gloria mundi.“ („Swjaty Wótče, tak zańdźe swěta sława!“) Štož Swjatomu Wótcej spalene dźěło — to předuje nam popjeł na čole. Wšoho swěta spočatk — kónc — je proch a popjeł.

Hač ty w zemi stłaješ abo w pjecy taješ — do procha so wróćiš. A byrnjež był kaž Samson sylny, mudry kaž kral Salomon, byrnjež měł wšě kubła swěta, khodźił w židźe, somoće — smjerć će na proch rozmjeće.

Błazń tuž, štóž ćěłu kadźi, proch sebi waži. To spózna swjaty Franciskus Borgias, hdyž kralownu Isabellu k rowu přewodźeše. Najrjeńša mjeze wšěmi žónskimi na španiskim kralowskim dworje bě njebońčka była. Wšo bě so jej kłoniło, wšo so za njej honiło. Ale čohož so nichtó nadźał njebě — so sta; kralowna skhorje a ruče zemrě. Kaž hwězda w połnym błyšću bě z nahłej smjerću hasła.

A nětk ju wjezechu tam, hdźež su hač dotal hišće kóždoho dowjezli, kotryž je w žiwjenju španisku kralowsku krónu na hłowje nosył, do Eskurialskoho klóštra, hdźež španiskich kralow khowaja. Ale prjedy hač zemi přepodadźa, štož je jeje, da Franciskus Borgias, kralowski komornik, hišće raz kašć wotewrić. Posledni króć chce

pohladać na te překrasne wobličko — wóčko, wutrobu wokřewić — a lubozny wobraz do duše nutř zatłóčić. Ale što to? Wočom njemóže wěrić — z rukomaj sebi woči kryje. Wčora tajka krasna — dźensa hrozna, strašna. „A to bě moja kralowna, knjeni mojeje duše, wutroby?“ dźeše sam při sebi. „O błazniwy ja človjek, zo prochej a nic Bohu służach!“ Samsny dźeń hišće wopušći kralowski hród a dźěše so kłapać do klóštrskich wrót.

A tajkich nahłych smjerćow, kajkejež bě Franciskus swědk, njeje mało.

Njedawno pokhowachmy młodu žonu, mać pjeći dźěći. Njedźelu bě hišće w towarstwje. Widźach ju dobru wjesołu. Ducy domoj bě žortowała ze swojej towaršku prajicy: „Što też to by započała, hdy bych nětkle wumrěła.“ A póndźelu wječor roznjese so zrudna powěsć, zo je khora, zo snadź mortwa. Hnydom du tam pohladać. A hdyž durje wotewrich, wuhladach na blidźe wupřestrěne — jeje ćěło.

Haj, zawěrno, smjerć spochi łaka — ale zrědka čaka. Kóždomu njepóśćele Bóh, kaž kralej Ezechiasej, profetu z powěsću: „Přihotuj swój dom — přetož wumrješ — a njebudźeš žiwy.“ Ně, skěrje nawopak: „Smjerć přińdźe kaž paduch w nocy“, dźeše Jězus, „w hodźinje, w kotrejž ju najmjenje hladaš.“

Tuž, zo by nas nješeriła, njepřesłapła, wospjetujmy wodnjo a w nocy słowa, z kotrymiž nam měšnik popjelnu srjedu čoło z popjełom swjeći. „Proch sy, a do procha so wróćiš.“ Z tutej myslu stawajmy rano a khodźmy lehnyć wječor. A potom njech smjerć po nas přińdźe, hdyž a kaž je Boža wola, z radosću jej wočinimy durje: Pój, mój Jězuso, pój. K. P. 1911.

Rozhlad w swěće.

Swjatočne přepodaćo Posaarskeje.

Cyła swjatočnosć dósta wosebitu ważnosć, jako so njenadźicy wjednik Adolf Hitler we wuswobodźenym kraju pokaza. Pjatk tydźenja rano 3/4 8 hodźin bě z lětanišća na Tempelhofje wotjěł a dwě hodźinje pozdźišo přistaji w Mannheimje. Wottam jědźeše z awtom do Posaarskeje. Wokoło 2 hodź. dojědźe do Saarbrückena. Zahorjace wyskanjo rozlehny so po cyłym měśće. W awće stojo strowješe nimo kročacy ćah mnohich formacijow. Runjež so khětro dešćowało, wutra kóždy swěru na swojim městnje, nic naposledk też wjednik sam. Wón potom wječor k swojim swěrnym Posaarskim krajanam rěčeše: Wy śće mi slubili, zo, hdyž tale hodźina přińdźe, za Němsku wustupiće jako jedyn cyłk. Śće tónle slub dźerželi. Za to pak wam też Němska slubi, zo swoju Posaarsku njewopušći. Nětko smy wšitcy přezbožowni. Tutón dźeń je zbožowny za cyłu Europu. Přez tónle skutk je so jena njeprawda zasy wurunała. Njech so přez to poměry mjez Němskej a Francózskej zasy polěpša. Přez waše zmužite wothłosowanjo śće wy mi dźěło jara wulóžili. Wukónc tutoho sprawnoho prócowanja njeje žadyn druhi, hač Němsku swobodnu a zbožownu sčinić. Dźensa chcemy so wjeselić, jutře pak zasy do swojoho dźěła so wróćić. Stojimy hakle při započatku natwarjacoho dźěła. Wy wšitcy maće sobudźěłać. Budu w přichodźe hišće wjacy króć k wam rěčeć. Budźće wěriwi też w nowym staće, wěrće do swojoho přichoda, do swojoho wuspěcha, do swobody, do wěčnje trajaceje Němskeje! Darće swojej wótčinje swěru a dobru wolu!

Popołdnju bě so wjednik z wubjerkom třoch muži pod předsydstwom barona Aloisija zetkał. Wjednik a kancler wupraji komisiji za njestroniscy wjedźene dźěło najsprawniši dźak w mjenje němskoho luda.

Wjednik sakskoho knježeństwa

bu po poručnosći němskoho kanclera sakski bohot Měrćin Mučman. Ministerski president Killinger bu ze zastojnstwa puščeny. Zańdźenu wutoru je bohot Mučman sakske knježeństwo swjatočnje přewzał. We swětłowym dworje financnoho ministerstwa wotmě so służbny apel, při kotrymž so wšitcy zastojnicy, na čole ministrojo, wokrjesni a hamtscy hejtmanojo wobdźělichu.

Wulkowiki w Lipsku.

Zańdźenu njedźelu započachu so w Lipsku swětaznate wulkowiki. Na tysac wustajerjow je lětsa wjacy na wiki přišło hač druhe lěta. Wukrajni kupcy sebi němske twory z wulkim zajimom wobhladuja a kupuja. Też wulke skazanki

Tachantska šula w Budyšinje.

(Pokročowanjo.)

II. Wot reformacije hač do lěta 1821.

Hižo do reformacije nasta zwada a rozkora mjez tachantstwom a měšćanskej radu. K tomu założi so pódla tachantskeje też měšćanska šula, kotrejž potom při reformaciji město swoju darniwosć přiwobroći, dokelž dźěn so w tachantskej šuli w duchu prjedawšeje, katolskeje wěry přecy dale wučeše. Tachantska šula zhubi tohodla wjele srědkow a też po něčim wjacy a wjacy šulerjow. K tomu přińdźechu wšelake dalše přičiny, a tak so jeje nahladnosć přecy dale pominy. Wučerjo njemějachu w tutym času husto dosć stajnoho městna a ćahachu z jenoho města do druhoho. Jim so přidružichu młodźencojo jako wučownicy. Tola wot tajkich wokoło ćahacych wučerjow njemóžachu wjele nawuknyć khiba wšelake njepočinki. W tachantskej šuli wšak wostachu tola přecy někotři wučerjo dlěši čas, přetož ze šulskej służbu zwisowaše też cyrkwinska służba. Rektor šule běše zdobom na cyrkwinym khorje rektor, a druhi wučeŕ měješe zastojnstwo kantora a hraješe na piščelach.

Tachantska šula zhubi w času reformacije wjele šulerjow, kotřiž do měšćanskeje šule zastupichu. Tuta pak njeměješe w započatku wosebitoho šulskoho domu; tohodla wužiwachu jako šulsku jstwu městnosć w klóštrje Franciskanow. Hdyž pak jich guardian klóštra w lěće 1540 wupokaza, začahnychu do Michałskeje cyrkwje. Tuta běše tehdom tak mjenowana votivna cyrkej, hdźež so wob lěto jenož junu Boże służby wotměchu. W zymje pak běše w cyrkwi wězo jara zyma, tohodla wučeše so w připrawjenej městnosći radnicy. Lěta 1541 nasta w blizkosći napřeco sukelnskeje hasy nowa městnosć za měšćansku šulu. Z tuteje šule je pozdźišo nětčiše gymnasijum nastało.

Tachantstwo staraše so jara za to, zo njebychu šulerjo ze stareje šule wustupili, tola njemóžeše tomu cyle zadźewać. Też to njepomhaše, zo Budyšskej radźe wjetše prawa při wobsadźenju wučeŕskich městnow přizwoli. Tachantscy šulerjo dóstachu też wšelake wołóženja. Woni njetrjebachu wot nětka wjacy kóždy dźeń při Božej mši a też nic na nyšporje psalmy spěwać, ale jenož na njedźelach a swjatych dnjach. To wšitko pak ničo njepomhaše; mnozy wopušćichu šulu.

Tachantstwo měješe so runje w tymle času wjele wo swětne należnosće starać. Časy běchu woprawdźe zrudne. Po reformaciji zakhadźeše 30lětna wójna. Město Budyšin so wotpali. Nic jenož junu, ale někotre razy zniči woheń cyłe město. Bjez dźiwa, zo so nichtón wjele wo šulu njestaraše. 27. augusta 1619 přićahnychu měšćanscy zběžkarjo do tachantskoho dwora a wubichu wokna dekanata — wudawachu, zo je tachant z njeprawom piwo ludźom dawał — pobychu w cyrkwi a dobychu so potom do tachantskeje šule, zmjetachu šulsku nadobu, ławki, stólcy atd. z woknom won na hasu, wzachu pohrjebnej křižej a donjesechu tutej do noweje lutherskeje šule.

Tachantska šula pak wosta katolska. Šulerjo njemějachu jenož dale šulsku wučbu, ale dyrbjachu też při křćenjach, wěrowanjach a pohrjebach kaž dotal spěwać. Też nowa měšćanska šula mocowaše so spěwanja, haj, lutherscy chcychu sebi samo wunuzować, zo dyrbja też katolikojo sebi při pohrjebach wot noweje šule spěwać dać. Dokelž přecy a přecy zasy spěwanja dla zwady a rozkory nastachu,

na němske twory su so činiłe. Industrija so prócuje, zo by prawje wjele wukrajnych kupcow namakała. Nadźijomnje wulkowiki naše hospodarstwo spěchuja a z tym bjezdźełosć wotstronić pomhaja. Z wukraja přińdźe na 20000 hośći.

Hospodarska politika.

Komisar za dohladowanjo płaćiznow, dr. Gördeler, je na wulkowikach w Lipsku sćěhowacu narěč měł: „Swoje zastojnstwo bych cyle wopaki zastawał, hdyž bych so na pripokazowanjo płaćiznow wobmjezował. Smy z našim žiwjeńskim standartom na sěroki swět pokazani. Byrnje konkurenca wjetša była, my přecy naše hódnostne twory wotbudźemy. Potom móže so samo wyšša płaćizna žadać, hdyž su wudźełki prawje precizne. Wšitko zależi na zamóžnosći wosobow. Hdyž naš lud wobkhowa narodnu disciplinu a porjad w hospodarstwje, potom najwjetše wukonja. Płaćizny našich tworow a wudźełkow njedyrbja a njesmědźa so přejara wot swětowych płaćiznow zdalować. Dr. Schacht rjekny, zo so hospodarske zakonje cyle derje přeměnić hodźa. Mamy nětkole nacionalsocialistisku hospodarsku politiku, hačrunje su też druhe hospodarske politiki móžne. Duchowna móc nacionalsocialistiskoho hibanja cyły swět k rozmyslenju dowjedźe. Hospodarska kriza je po cyłym swěće rozšěrjena, hižo lěta dołho. To wšitko su sćěhwki swětoweje wójny. To popokazuja sćěhowace ličby: Do wójny měješe němski stat 25 milijardow hriwnow wot wukraja žadać. Nimale 15 lět pozdźišo pak měješe wjacy hač 25 milijardow dołha we wukraju. Stat je so sprawnje prócował, zo by swój dołh wotpłaćował. Husto dosć pak je nam to wukraj ze swojimi naprawami znjemóžnił. Jara bychmy witali, hdy bychu so přez internacionalne zhromadne dźěło dźensiše poměry přeměniłe. Dóniž so to njestanje, dyrbimy syrizny jenož tam kupować, hdźež naše twory a wudźełki woteběraju. Zasadnje mamy sebi spomjatkować: Nic wjacy kupować hač możemy zapłaćić; najprjedy to kupować, štož so najnuznišo trjeba.

Wotstorčenjo jendźelskoho wopyta.

Dokelž je němski kancler lohko skhorjeł — je so při swojim Posaarskim wopyće khětro zazymnił — dyrbješe so wopyt jendźelskoho zwonkownoho ministra Simona wotstorčić. Tak hakle po wustrowjenju našoho wjednika wotmysleny wopyt so wotměje.

Statny minister Hans Schemm †

Bajeński kultusowy minister Hans Schemm je wutoru wječor na Bayreutskim lětanišću smjertnje znjezbožił. Zemrěty běše zdobom wjednik nacionalsocialistiskoho wučeńskoho zwjazka Němskeje. Wón bě sobu jedyn z najstarših nacionalsocialistow a znamjenita wosoba w politiskim žiwjenju.

Balkanske kraje

boja so dla Grichiskeje šmjatańcy a škitaju kruće swoje mjezy. Położenjo je wšudźe jara khutne. Internacionalnym diplomtam přichod balkanskoho zwjazka najwjetše starosće čini.

Zběžk w Grichiskej.

Někotři namórscy oficěrojo pod wjednistwom admirala Demenstichi su pjatk tydźenja zběžk započeli. Jim je so poradźiło, někotrych wójnskich łódźi so zmocować a na kupu Kreta wotjěć. Grichiske knježeństwo je tohodla tamnišim přimórskim batterijam poručiło, zo maja na łódźe třeleć. Też lětadła su na zběžkańske łódźe bomby mjetałe. Zběžkarjo nochcedźa so poddać. Prjedawši ministerski předsyda Venizelos, přećiwnik nětčišoho knježeństwa, je so zběžkarjam přizamknył. Wšudźe knježi wójnske prawo. Na sto wosobow bu hižo morjenych.

Z Łužicy a Serbow.

Drježdźanska katolska filmownja předwjedźe tónle tydźeń w serbskej Łužicy zynkofilm „Ržaca hora“, kotryž je so hižo we wosadach wječorneje Sakskeje z wulkim wuspěchom hrał. Film hraje w Alpach a na horje Zupspitze a pokazuje wobrazy ze zemjerženja w Namlos w Tirolskej. Přida so hišće žortniwy kruch. Film so předwjedźe na tutych městnach:

Njedźelu, 10. měrca, w Pančicach pop. w 4 a wječor we 8 hodź. w hosćeńcu;

---

přewostaji tachantstwo lěta 1558 rozsud kejžorej. Dojednanjo mjez tachanstwom a městom sta pak so hakle 1583. Bu kóždomu přewostajene, pak staru pak nowu šulu sebi k spěwanju skazać. Tola při wěrowanjach měješe jenož katolski organista tachantskeje cyrkwje prawo piskać, dósta kóždy raz poł tolerja. Při składnosći měšćanskeje radneje wólby běchu do a po tutej Boże służby, při kotrychž měješe kantor też pišćele hrać; za to pak dósta toleŕ, połnu wodowu khanu piwa a dobru pječeń z přikuskami. 1661 skorži pak organist a kantor, zo njedóstawa płaćbu, kajkaž je jomu přilubjena; wosebje pohrjebow dla wospjetuje też tachantstwo 1701 a 1713 tajke skórżby.

Kaž so hižo naspomni, hrožeše tachantskej šuli po reformaciji wulki strach, zo njebudźe wjacy wobstać móc. Ličba šulerjow hladajcy woteběraše. We 18 lětstotku skutkowaštaj tu jenož dwaj wučerjej: rektor a kantor, tak mjenowanaj po służbje w tachantskej cyrkwi. Rektor wučeše dźěławe dny wot 7—9 hodźin a kantor wot 1—3 hodźin. W 9 hodź. spěwachu šulerjo při konventnej Božej mši. Po kemšach wuwučowaše rektor někotrych wobdarjenych šulerjow w spěwanju a huslowanju pod dohladom scholastika.

Stara tachantska šula stoješe na samsnym městnje kaž nětčiša stara šula pola cyrkwje, hdźež je nětko měšćanska knihownja zaměstnjena. Zo je šula na tutym městnje stała, sćěhuje też z toho, zo wotwjedźenjo officiala Hendricha z cyrkwje jedyn tachantski šuleŕ ze šulskeje jstwy wobkedźbowaše a to hnydom na tachantstwje wozjewi. Wězo bu tuta stara šula też wjacy króć přez woheń zničena. Lěta 1836 namakachu při twarjenju nětčišeje stareje šule wšelake zbytki, kotrež na woheń pokazowachu, kaž napalene drjewo, čeŕwjena barba granita atd.

W prjedawšich časach wuznamjenjachu so tachantscy šulerjo też přez to, zo wosebitu drastu nošachu. Pozdźišo pak to starši tutych hólcow wjacy njechachu. Tachantstwo so wosebje po reformaciji wo to prócowaše, zo by šula swój stary wuznam zasy dóstała a zo by ličba šulerjow přiběrała. Ze wšelakich spisow z 1706 samo čitamy, zo je dekan Vicky Swj. Wótca wo dowolnosć prosył, zo by mohł z tachantskeje šule gymnasij wutworić. Tola tute přećo njebu dopjelnjene. Kónc 18. lětstotka wosłabi žiwjenjo tachantskeje šule nimale cyle. Šula měješe hišće jenož jenu rjadownju. Haj, w spočatku 19. lětstotka wučeštaj drje hišće dwaj wučerjej w tachantskej šuli, rektor Franc Löbmann a kantor Ferdinand Schmidt, šulerjo pak běchu jenož hólcki, kotrež tachantskim knježim k wołtarjej służachu. Tući hólcy bydlachu na tachantstwje, dóstachu też darmotnu jědź a pić a drastu. Hakle před někotrymi lětami bu tute prastare zarjadowanjo wotstronjene. Dźensa służa k wołtarjej hólcy zdźěla z města, zdźěla z hólčacoho wustawa na dwórnišćowej drózy. Dokelž měješe w spočatku 19. lětstotka tachantska šula jenož hišće dźewjeć šulerjow, zběhny biskop Lok lěta 1821 skónčnje cyłu šulu a pósła tamnišeju wučerjow ze šulerjemi do šule při serbskej cyrkwi na tak mjenowanym słonym torhošću (Salzmarkt). (Twarjenjo stoješe hišće před něhdźe 30 lětami w rózku niže staroho kapłanstwa. Nětko stoji tam wulka nowa khěža, w njej je korčma „Stadt Budissin“). 20. oktobra 1821 poruči biskop a tachant Lok tehdomnišomu fararjej Matejej Kućankej (z Nuknic), zo ma so tachantska šula ze serbskej zjednoćić. To sta so 29. oktobra 1821. (Pokročowanjo.)

póndźelu, 11. měrca, w Haslowje pop. w 4 a wječor we 8 hodź. w hosćeńcu;
wutoru, 12. měrca, w Ralbicach pop. w 4 a wječor we 8 hodź. w Herbskej grychće;
štwórtk, 14. měrca, w Radworju pop. w 4 a wječor we 8 hodź. w Herbskej grychće;
pjatk, 15. měrca, w Zdźeri pop. w 4 a wječor we 8 h. na farje;
njedźelu, 17. měrca, w Budyšinje pop. w 4 a wječor we 8 hodź. w Kolpingowym domje.

Z Jaseńcy. Póstnicy póndźelu wuhotowa Jaseńčanska katolska Bjesada po zwučenym wašnju swój póstniski swjedźeń. Předsyda knjez bur Just powita sobustawow a jich swójbnych, kotřiž běchu so w bohatej ličbje zešli, z wutrobnymi słowami; dopomni zdobom na nadawk, kotryž ma towarstwo w nabožnym a narodnym nastupanju dokonjeć a namołwješe wšitkich, zo bychu so we swojim zmyslenju a žiwjenju stajnje wopokazowali jako přeswědčeni katolscy Serbja. Po wuspěwanju spěwa „Hdźe statok mój" předstaji so krótka wjeselohra „Žiwa postawa" wot sobustawa knj. Ryćerja do serbšćiny přełożena a za naše jewišćo připrawjena. Hra wubudźi wjele wjesela. — Póstnicy pak měješe tež žołdk k swojomu prawu přińć. Jomu je jara derje činił dobry kofej a wurjadnje dobre pampuchi. Dobry kofej z dobrymi přikuskami rozwjaza jazyki a wubudźi žiwu wjesołu bjesadu, kotruž zhromadnje spěwane serbske spěwy rjenje wožiwichu. Při „němej pantomimje", hrě połnej pryzlow a tryskow, móžachu so wšitcy do syteje wole nasmjeć. Wosadny knj. farař Wjeńka wza na to hišće słowo ke krótkej naréči; dźakowaše so hrajerjam za jich prócu a dźěło, přeješe sebi, zo bychu so přecy w Serbach póstnicy na tak přistojne wašnjo swjećiłe kaž dotal a namołwješe skónčnje wšitkich, zo bychu kruće stali ke swojej cyrkwi, přećiwo kotrejž so w nowišim času duch njewěry a bjezbóžnosće sylnje zběha. — Po naréči plećeše so wjesoła zabawa dale a wjesoła rejka dźeržeše hišće hodźinki dołho wšitkich hromadźe.

Z Pančic. K wjetšomu wohenjej móžeše póndźelu rano w Bejmic domskim dóńć. Tam so domjacy, hdyž póndźelu na ranjo domoj přińdźe, dohlada, zo so w Rychtarjec wobydlenju, kiž tam bydla, pali — mjenujcy jedyn wobraz na sćěnje, na čož so wot dróhi dohlada. Zawoła hnydom mějićela wobydlenja. Tomu bě hižo njedźelu wječor napadne, zo za kurom a sazami wonja, njemóžachu pak ničo wuslědźić. Tu khwilu bě so přez kuchinske kachle jena stara hrjada w sćěnje přez ćeńki wobmjetk zapaliła a so cyłu nóc žehliła, doniž woheń njewuprasny. Wobraz bě sej knjez Rychtař z Rańšeje Asiskeje sobupřinjesł, na kotrymž běchu japanske a khinejske wušiwanja. Też vertiko je so přez nastaty woheń wobškodźiło. Njebě-li so domjacy we prawym času na njón dohladał, bě so mohło najwjetše njezbožo stać a snadź cyła kněža wotpalić.

Z Ralbic. Po přeću wosadnoho knj. fararja wobdźěli so wot 26. februara hač do 1. měrca rjana ličba wosadnych knježnow a holcow na kurzu za přihotowanjo na swjate mandźelstwo a wosebje za wothladanjo małych dźěći. Hdyž běchmy Bohu lubomu Knjezej wšědnje na Božej mši naše należnosće poručiłe, kwatachmy na faru, zo bychmy čerpałe z wučby, kotruž nam knjeni Polsowa z Drježdźan podawaše. Kutnje nam knjeni Polzowa rozjasni, kak dyrbi so křesćanska knježna přez swoju cyłu młodosć z póććiwym a bohabojaznym žiwjenjom na tutón tak swjaty sakrament mandźelstwa přihotować. Kaž rólnik swoje symjo do role wusywa a žohnowanjo Boże wot Boha přez dešćik a słónčko wočakuje, tak dyrbi kóžda knježna swoje młode žiwjenjo Bohu woprować, zo by sebi na swj. mandźelstwo dobre płody wuprosyła a też je směła wočakować. Knježna njesmě sebi swoje najwjetše bohatstwo njewinosće přez njepóććiwe wužiwanjo swětnych zawjeselenjow a lóštarstwow rubić dać. Słuchachmy wšitcy z kedźbnosću na nju, hdyž so nam wjele wužitnoho poskićeše. W duchu pak spominachmy na naše lube maćerje, kotrež wšitke starosće a mocy nam wěnowachu, hdyž běchmy hišće małe, zo bychmy strowe a khmane wotrostłe. Tuž chcemy też my, jeli sebi nas Bóh luby Knjez k tomu wuzwoli, wšitko dokonjeć, zo bychmy twarić pomhałe na joho Božim kralestwje. Pře spěšnje minychu so dny kurza a prefekta towarstwa podźakowa so wjedźićercy za wšě jeje wopory a prócy. Tohorunja knjezej prezesej wutrobne „Zapłać Bóh" za wšu joho starosć. Njech Bóh luby Knjez jimaj mytuje a njech požohnuje naš skutk. Po skónčenju kurza podachmy so z dźaknej wutrobu do cyrkwje a so Wutrobje Jězusowej za dóstate hnady a dobroty podźakowachmy a dóstawši sakramentalne požohnowanjo wróćichmy so do swojoho wšědnoho dźěła.

Z Ralbic. Znowa běchmy přeprošeni na kurzus, zo bychmy so rozwučili wo wothladanju a woćehnjenju našich najmjeńšich. Rjana črjódka maćerjow našeje wosady so na nim wobdźěli. Po zwučenym wašnju so też tutón na štyri dny rozdźěli. Wopytachmy kóždy króć najprjedy bóžskoho přećela našich dźěći a joho z krótkej pobožnosću počesćichmy. W derje wutepjenej rumnosći na farje namaka kóžda dobre městno. Knjeni Polsowa z Drježdźan běše nam z wjedźićerku. Jako nazhonita mać nas wona derje rozwuči, kak mamy naše lube dźěći žiwić a wothladać. Mějachmy dobre wjeselo na kurzu, dokelž nawuknychmy telko dobroho za derjeměćo našich móličkich. Je dźěn to za kóždu mać najnadobniša winowatosć jeje powołanja, zo by so woprowała za swojich a tak była dobra dźěłarjefka w Knjezowej winicy. Při skónčenju kurza so knjez farař knjeni Polsowej za wšě jeje wopory podźakowa a nas wšitkich k wutrajnosći při wšěm dobrym namołwješe. Z hnujacym rozžohnowanjom so kurzus skónči, a khwatachmy do cyrkwje, zo bychmy Bohu lubomu Knjezej za wšě dobroty so podźakowali. Tuž smy dokonjeli skutk swjateje wěry a smy so měli po woli swjatoho Wótca. Njech Bóh luby Knjez nětko swoju hnadu wulinje a njech wobkrući w nas, štož smy wot njoho dóstali a wobkhowali, štož wobsynjemy.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. měrca, popołdnju w 2 hodź. na šuli.

Z Njebjelčic. Póstnicy póndźelu wuhotowa po tradiciskim wašnju naša Kat. Bjesada swój założeński swjedźeń. Hubjenoho wjedra dla njebě wopyt runje najbohatši. Předsyda Jurij Łužčanski powita hosći a přeješe wšitkim wjesołe hodźinki. Na kóncu joho naréče wunjesechmy jako swěrni staćenjo třikróćnu sławu na wótcny kraj a joho wjednika a wuspěwachmy němsku nacionalnu hymnu. Hnydom po tym wustupi mały spěwny wotrjad Bjesady. Pod wjednistwom knj. kantora Renarja zaspěwa najprjedy štyrihłósny mužski khór „Ze wšitkich krajow na zemi", a dwuhłósny mužski khór „Ta ćma, ta ćma tak wulka je", kotryž knjez dirigent na klavěrje přewodźeše. Tutej spěwaj so wšitkim lubještej. Sćěhowaše pak hišće jedyn spěw: „Ach, spominaj na mnje", tenorowe solo z khorom. Tute solo spěwaše ze znatej wěstosću a wustojnosću a z rjanym hłosom knjez Jurij Cyž z Njebjelčic. Druhe hłosy k tomu zynčachu. Też dźiwadło njepobrachowaše. Předstaji so wjeselohra „Dźiwotworny kłobuk". Dołha a ćežka to hra, ale pak też rjana a zajimawa, wosebje hdyž so tak wušiknje a žiwje předstaja, kaž to naši hrajerjo dokonjachu. Wšitcy běchu so do swojich rólow zaživili. Khwalobnje wužběhnjeni być pak sebi zasłužeja Sknadź (Jurij Žur), Podhorjanski (pohonč Jurij Cyž) a Hramosćak (Jurij Kral). Dźiwadło bě wuwučił bur Jakub Cyž z pomocu Jana Pjecha. Mjez 3. a 4. jednanjom poréča knjez farař přitomnym. Praješe, zo je tutón swjedźeń nuzny a třěbny, wosebje w nětčišim času, hdyž so réči wo zhromadnosći. Bjesada hromadźa w swojim kole wšitkich mužskich, a chce jich nabožnje a narodnje skrućić. Woboje je dźensa jara nuzne a třěbne. Hladajmy tola won do swěta, a spóznajemy, kak so přecy a bóle wupřestrěwa tak mjenowane nowopohanstwo a nowa wěra, kiž z křesćanstwom njecha ničo činić měć a chce je dospołnje wutupić. Wobkedźbujmy też pastyrski list našoho najdostojn. knjeza biskopa a też druhich biskopow. Też narodnje chcemy być zwjazani.

Smy Serbja a njehańbujmy so swojeje narodnosće a swojich wašnjow, nałožkow a prawow! Zjawnje so wuznajmy, zo smy katolscy Serbja a kóždy rozomny človjek změje nas zańč. Knjez farař apelowaše hišće na kóncu swojeje narěče na wšitkich młodych muži, zo bychu tola do našeje Bjesady zastupili, a starym praji, zo bychu swojomu towarstwu swěru dźerželi, pilnje a porjadnje zhromadźizny wopytowali. Hdyž so to stanje, potom też přińdże junu zasy khmańši přichod a namaka wšitkich přihotowanych. Bóh dał, zo bychu knjeza fararjowe słowa skutkowałe a bohate płody přinjesłe. Bohaty přiklesk mytowaše rěčnikej joho napominace a nuzne słowa. — Wjesoła reja, při kotrejž Njebjelčanscy hercy rjenje zapiskachu, dźeržeše hišće młodych a też starych hač skoro do ranja wjesołych hromadźe. Nětko pak chcemy swjaty póst hódnje a dostojnje woswjećić, słyšane namołwjenja rozpominać a potom do skutka stajić. J. P.

Z Kamjenca. Porjad Božich służbow hač do jutrow: Rańše w 7 hodź., dopołdniše kemše ½10 hodź., póstne prědowanjo z póstnej pobožnosću wječor w 6 hodź. — Druhu njedźelu měsaca ¼10 hodź. kemše w Połčnicy. — Třeću njedźelu we 8 hodź. hišće w Kamjencu šulske kemše ze zhromadnym swjatym woprawjenjom šulskich dźěći. — Boža mša na dźěławych dnjach w 7 hodź. (srjedu a pjatk šulske kemše tohorunja hižo w 7 hodź.). We swjatym Jurjowym domje čita so Boža mša póndźelu ¾8 hodź. a srjedu w 8 hodź. — Brunjow ma kemše na njedźelach ½10 hodź. — Kinsbórk w 9 hodź., jenož 3. njedźelu w 8 hodź.

Z Drježdźan. Zańdźenu wutoru praji swěrny sobustaw a dźěłaćeŕ w towarstwje „Jednoće“ knjez ass. Jurij Cyž, rodźeny ze Žuric, kotryž je tu statne pruhowanjo derje wotpołožił, a kotryž chce so w Budyšinje zasydlić, swojim sobustawam božemje. Čas swojoho přebywanja je wón za zaměry towarstwa na nabožnym a narodnym polu ze swěru dźěłał a je spěchował. Towarstwowe wječory je wón stajnje wopytował a nam přednoški poskićał. Hdyž bě raz skazany rěčnik zadźěwany, wón wupomha. Ale nic jeno w našim towarstwje, też pola wšěch tu bydlacych Serbow a w druhich towarstwach bě woblubowany. Za tajku lubosć k narodej, smy jomu wot wutroby dźakowni. My přejemy knj. ass. Cyžej na nowym městnje a na dalšim puću Boże žohnowanjo. Njech jomu Bóh joho prócu płaći. Nam pak njech je z přikładom, zo swěrnje jako Serb k Serbej stojimy a nihdy njezabudźemy, k čomuž je nas husto napominał a nam z dobrym přikładom był.

Khata Emma Pišlec —
nowa wuzwolena hnadna knjeni w klóštrje.

Zo by sej Osekski praelat wospjetny puć z dalokich Čech do klóštra Marijineje Hwězdy zalutował, je hnydom po smjerći njeboćičkeje hnadneje knjenje trěbne přihoty za nowowólby předstojeńki klóštra zarjadował. K tomu pak bě dowolnosć generala cisterciskoho rjadu trěbna, kiž we Romje sydli. Tutu dósta knjez praelat po telegrafiskim puću.

Wólba wotmě so nětko póndźelu dopołdnja. Do njeje měješe knjez propst Božu mšu, na kotrejž so zarjadnistwo wólby wobdźěli a to kk. praelat Dr. Scharnagel, P. Wacl z rjadu redemptoristow w Filipowje jako notar, administrator P. Romuald z Różanta a P. Norbert Fischer jako swědkaj. Božej służbje přizamkny so hnydom wólba. Wašnjo wólby je podobne kaž do sejmow abo gmejnow. Kóžda duchowna knježna smě sej kandidatku swojoho zmyslenja wolić. Při rozšćěpjenju hłosow přińdźetej tej do wužšeje wólby, kotrejž matej poměrnje wjetšinu hłosow. Do wójny bě přitomny při wólbje w nadawku sakskoho stata klóštrski bohot, posledni bě knjez z Posern, kiž je staršim wjesnjanam hišće znaty. Rozmołwješe so rad z domjacymi.

Z wotměteje wólby wuńdże duchowna knježna Khata Emma Pišlec jako abbatissa, prjedy priorka, zastupjeńka předstojićeńki, do kotrohož zastojnstwa bě přez zemrětu we lěće 1927 powołana. Nowa abbatissa, kiž w 58. lěće žiwjeńskim stoji, pokhadźa ze sakskeje Hornjeje Łužicy. Narodźi so 9. nalětnika 1877 we Kralowskim Haju (Königshain) pola Wostrowca a wobeńdże tule sobotu swoje 58. narodniny. Po klóštrskich postajenjach swjeća pak so jenož mjeniny, jeje 25. nazymnika. Jeje staršej staj hižo před lětami wumrěłoj, ma hišće pjećoch bratrow, kotřiž su we sakskej Hornjej Łužicy a w přimjeznych Čechach rozbrójeni. Swójba je jara musikalna a tohodla so też nětčiša hnadna, jenička dźowka swojeju staršeju, hižo w młodosći za hudźbu zajimaše a sej ju za wosebity předmjet swojoho wučeńskoho powołanja wuzwoli. Pódla toho wotpołoži hišće pruhowanjo w francózšćinje a němšćinje; na 26 lět je we klóštrskim wustawje za holcow wučiła. Při tym pak też wučeše spěw w holčacej ludowej šuli. Na wučeństwo bě so w klóštrje Waldsassen w Bajeńskej přihotowała a swoje pruhowanja před jenej komisiju w Budyšinje wotpołožiła. Hišće dźensiši dźeń so jara za hudźbu zajimuje a hraje wubjernje na pišćelach.

28. póžnjeńca 1897 bu zadrasćena a wotpołoži 11. smažnika 1900 swjatočne sluby. Hišće na wólbnym dnju zapokaza visitator, Osekski praelat, nowu hnadnu knjeni do nowoho zastojnstwa a přepoda jej swjatočnje pjerśćeń a bjerło; zdobom dyrbješe přisahać na regule swj. Bernarda, wobnowjerja cisterskoho rjadu. Dokónčnje wobkrućić ma wólbu general w Romje, štož njebudże dołho na so čakać dać. Też „Katolski Posoł“ přeje nowej hnadnej knjeni bohate Boże žohnowanjo a wutrajnu strowotu, zo by swoje zamołwite zastojnstwo Bohu k česći a k spomoženju klóštra wukonjała!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. „Agnus Dei“, kotrež budźeja lětsa žohnowane, maja na lěwym boku wobrazy swjatych, kotřiž buchu w Swjatym Lěće kanonizowani: Handrij Hubert Fournet, Marja Bernarda Soubirous, Johana Antide Thouret, Marija Michela, Luiza de Marillac, Pompilo Marija Pirotti, Józef Benedikt Cottolengo, Therezija Marhata Redi, Jan Don Bosco a Konrad Parzhamski.

30 hollandskich matrozow, kotřiž běchu z někotrymi podmórskimi łódźemi do Neapla přiješli, měješe audiencu pola Swjatoho Wótca. Wón na to pokaza, zo je žiwjenjo pućowanjo, štož dyrbja wosebje namórnicy derje zapřijeć, kotřiž tola přecy pućuja a kotrychž žiwjenjo je w połnym zmysłu słowa pućowanjo.

Dotalny wotpósłanc Italskeje pola Vatikana, hrabja de Vecchi, bu wot Mussolinia za ministra za ludowe rozwučenjo postajeny. Tuž praji we wosebitej audiency Swjatomu Wótcej božemje. Tutón wopyt traješe nimale dołho. Bamžowska nowina pisa jara khwalobnje wo dźěle wotkhadźacoho wotpósłanca.

Poslednje čisło „Acta Apostoliccae Sedis“ wozjewja założenjo praelatury w Palmas w Brazilskej, japoštołskoho vikariata w Šanghaju a jenoho vikariata w druhim chinejskim měsće. Dale postaja swjateju Antonia Paduanskoho a Franciska Borgia za patronow Portugalskeje.

Kaž je znate, chce cyrkej jendźelskoho martrarja kanclera Domaša Morusa a kardinala Fishera swjateju prajić. Nětko přińdże wot jenoho jendźelskoho evangelskoho towarstwa telegram do Roma, zo we Winje dokumenty leža, kotrež dopokazuja, zo běše kardinal Fisher krajny přeradnik, dokelž je pječa chcył we swojim času Španičanow do Jendźelskeje zwabić. Na to so z Roma wozjewi, zo chcedźa wězo tajke dokumenty derje pruhować, jeli su woprawne. Tohodla skazachu sebi fotografije wot tamnych dokumentow. Ale hdyž wobrazy přińdźechu, widźachu, zo su dokumenty hižo kongregaciji dawno znate, haj zo samo hižo fotografije we aktach swjatoprajenja ležachu. Tola móžachu hižo prjedy dopokazać, zo su wobskorżowanja wopačne.

Němska. W Berlinje zemrě pjatk 1. měrca wječor 1/4 11 hodź. njenadźicy tamniši naidostojniši biskop Dr. Mikławš Bares. Wón wumrě po lěkarskim wusudźenju na thrombosu, t. r. na zatykanjo žiłow přez zewrjenu krew. Biskop Bares běše naslědnik prěnjoho Berlinskoho biskopa Dr. Christiana Schreibera. Jenož pjeć štwórće lěta je Berlinske biskopstwo nawjedował, hdyž bě prjedy něhdźe 5 lět z biskopom w Hildesheimje był. Berlinska dieceza žaruje hłuboko wo tutoho swojoho wyššoho pastyrja, kotryž je ćežke zastojnstwo z njewšědnej wustojnosću zastawał. Wón bě muž pobožnosće, wědomosće a zrěčniwosće. Na wulkich nabožnych manifestacijach Berlinskich katolikow wědźese wón ze swojim mócnym słowom syły wěriwych za nabožne ideale zahorić. Na jednanjach, kotrež so wjedu mjez cyrkwju a nowym statom, zo bychu so wšelake dotal njedozrjadowane prašenja wujednałe, měješe wón hłowny podźěl. Joho prócowanjo bě na to złožene, prašenja tak dowujednać, zo byštej wobě stronje mohłej spokojom być. Njewočakowana smjerć je powšitkowne sobužarowanjo zbudźiła. Swjaty Wótc a kardinal Pacelli staj Berlinskomu kapitlej swoje nutrne dźělbraćo wuprajiłoj, tohorunja naš wjednik a kancler Adolf Hitler, kaž też biskopja Němskeje, nětčiši a prjedawši ministrojo, markhrabja Friedrich Christian, wójwoda sakski a druzy. Štwórtk, 7. měrca dopołdnja wotmě so joho swjatočny pohrjeb. Po dokonjanych cyrkwinskich wobrjadach bu joho ćěło w krypće Berlinskeje kathedrale swj. Jadwigi pokhowane.

R. i. p.

Bayerski minister Schemm připowědźi, zo maja so we Passingu, Bayreuće a Würcburgu wysoke šule za wukubłanjo ludowych wučerjow założić, kotrež budźeja studowacych wobeju wěrywuznaćow přijimać. Woni změja zhromadnje wučbu. To je potajkim to same kaž simultanska šula, tola za přichodnych wučerjow.

Sakske knježeŕstwo běše postajiło, zo maja wšitke dźěći so při nabožniskej wučbje wobdźělić. Tutón wukaz je so nětko zasy wróćo wzał.

Lětsa je tomu 400 lět, zo so sotry swjateje Wórše (Ursulinen) w Němskej zasydlichu. Prjedy běše kóždy klóštr cyle samostatny. Tola bamž Leo XIII. je 1906 dócpěł, zo też tutón rjad so do cyłka zwjaza. Tola zdźerža też kóždy klóštr dale jara wjele samostatnosće. Też rjad Benediktinow njeměješe w započatku žanych zhromadnych wyššich. Kóždy klóštr běše samostatny.

Časopis „Caritas" wopomina we swojim januarskim čisle zemrětoho kardinala Gasparria. Wón běše w ćežkich časach rěčnik Němskeje. Wosebje je njepřećelam Němskeje přecy porokował, zo su we swojej wójnskej hidźe njesprawni w žadanjach. Pozdźišo je dźěłał wosebje za sprawnosć nastupajo wobsadźenjo kraja wokoło rěki Ruhr.

Kniha „Pfaffenspiegel" běše w socialistiskim času najhórše, štož je so přećiwo katolskej cyrkwi pisało. Wšón njerjad a wšě njewěrnosće wona wopisowaše. W Berlinskich kioskach so nětkle wućah z tuteje knihe pokazuje a předawa. Katolika wězo tajke hanjenjo měšniskoho stawa hłuboko rudźi.

Towařstwowy powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) zeńdźe so přichodnu wutoru 12. měrca we 8 hodź. pola Suchec w Pančicach k dalšomu dźěłu.

Do Serbow. Po jězbach do Oberammergawa je so přileżnje wo jězbje do Roma a zdobom też do Neapla rěčało. Nětko su so někotři pola mje naprašowali, hač z njeje što budźe. Chcu so z tutym prašenjom dale zaběrać. Štož sym hač dotal wuslědźił, by so jězba z přenocowanjom a z jědźu (tři króć wob dźeń) na 230—250 hriwnow stajiła. Jězba by na 15 dnjow trała a so najlěpje spočatk abo srjedź meje hodźała. Do jutrow je přepozdźe a też přebywanjo w Romje wjele dróžše, dokelž je w tym času tam wjele cuzych. Štóž so za jězbu z awtobusom zajimuje, njech mi abo knježim duchownym to hač do 25. měrca wozjewi. Hač do toho dnja njeje nichtó na swoje wozjewjenjo zwjazany. Chcu z tym jenož wuslědźić, hač so třebna ličba, znajmjeńša 20, zeńdźe.

Jurij Słodeńk, wyšši wučeŕ.

Z zelenomu štwórtkej rjane dary!

Wulki wubjerk: časniki wšěch družin, rjećazki, wobručki, wšelake postawy, figury, sudobja atd.

Budyšin
Kejžorska droha 22 **F. A. Lenke**

Špihele, ramy a wobrazy,
mnohosće domjacej nadoby,
pórclin, kříže a swěčniki
tu namkaš we wulkej mnohosći!

Budyšin
Serbska dróha 16

Wilhelm

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20

Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Rózarije posmjertne kříže cyrkwinske swěčki
we wulkim wubjerku poruča
Richard Völkel
w Khrósćicach (při cyrkwi)

Waš **fotograf** je:
Foto=Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Čitaj nawěštki w „K. P."

„Kapuziner"
Sławne **Mönchshof=piwa** z Kulmbacha a wšědnje něšto wosebite k jědźi poskićuje
Jan Zydek
Budyšin, Dźiwadłowa hasa
Rěči so serbski! (rózk Kotołskeje)

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod:
Goschwitzstraße
čisći a barbi
wšu drastu — žonjacu, mužacu a dźěćacu

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej**
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin — Seminarska dróha 2

Należnosce našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 186. z Čemjerc: Jan Mjeń; 187.—190. ze Sernjan: Jakub Buk, Jakub Kórjeńk, Mikł. Krawc, Herman Rota; 191. 192. ze Smjerdźaceje: Michał Nuk, Hańža Kubašec; 193.—195. z Różanta: swójba Hławšec, Jakub Frencl, Michał Šefer.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 972. ze Ž.: J. Kr.; 973. z J.: J. M.; 974. z Drj.: tow. Hro.; 975. ze S.: P. J.; 976. 977. z P.: J. Š., M. H.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Jan Mjeń z Čemjerc 3 hr.

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,
ma jutře njedźelu, 10. měrca, wječor we 8 hodź. swoju **hłownu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje.
Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

K naléču rjany kłobuk abo čapku!
W bohatym wubjerku pola Kurt **Märckel** staroznaty wobkhod.
Budyšin — Lawske hriebje 6 — — Nizke płaćizny!

678 kolesow předach w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo **dobre** twory **tunjo** poskićam.
Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traš **300** na składze!
Po přeću na wotpłaćowanjo. Napłaćić ma so 10 hr., potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.
Nowe kolesa hižo za 35 hr., z balonami wot **45** hr.
J. Šibak, Budyšin, Mužakowska droha 4.

W Budyšinje **„RATAŔ“** Hošic hasa poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny
k zelenomu štwórtkej,
k wuhotowanju za šulu a k druhim składnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo
Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wobstoji z léta 1877 **T. Albert** Bautzen Lauengraben 10
Wšě móžne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

K wusywam poskićam
pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čerwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow
w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

Nawěštk w „Kat. Posole“ ma stajnje wuspěcha!

Prjedy hač kupuješ **groćane pletwa** za zahrodne płoty abo druhe potrěbnosće,
přińdź a wobhladaj sebi naš wulki skład nowych grotowych tworow!
Přichodnje je w „Posole“ bliže wopisamy.

Železowy dwór
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Müllerec *dobru* ***konditarńju***
*kóždy rad wopyta. **Najlěpše pječwa!** Do domu rad připósćelemy — też na wsy.*
z khofejownju ***w Budyšinje***
Póstowe naměstno

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Kedźbuj na nawěštki w „Kat. Posole“!

„Złota hwězda“
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Přemoknyć njemóžeš, hdyž Će škita dobry
předešćnik
wot **K. Pfeiffer**-a
Budyšin, nětko Hł. torhošćo

K zelenomu štwórtkej
dobre a rjane
wobućo
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Zjawny dźak
a Prażskomu Jězusdźěćatku a swj. Antonijej
za dóstatu strowotu!

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana

Michała Budarja,

wuměnkarja we Worklecach

— veterana z wójny 1870/71 —, kotrohož Bóh we wysokej starobje 88 lět po krótkej khorosći wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w tak nadobnej ličbje na pustym wječorje wopytali a k rowu přewodźeli, wosebje Khrósćičanskomu wojeńskomu towarstwu za wjezenjo a njesenjo k rowu swój najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!“

We **Worklecach, Welchowje, Koslowje, Haslowje, Pančicach, Kukowje** a **Jaworje,** na dnju pohrjeba, 3. měrca 1935.

Zrudni zawostajeni:
Wudowa, dźěći a přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

11. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. měrca 1935.** | **73. lětnik.**

Pětr

přez Božu miłosć a swjatoho japoštolskoho Stoła hnadu biskop Mišnjanski, postrowja a požohnuje wysokodostojnych duchownych a wěriwych biskopstwa w Knjezu!

(Skóńčenjo.) III.

Nowa póćiwosć so předuje, swjate Bože kaznje wudawaja so we wšelakim nastupanju za zestarjene a nowomu duchej nic wjacy wotpowědowace. Bože kaznje pak wobkhowaja přecy swoju płaćiwosć, za wšěch človjekow a za wšě časy. Hdyž pak so swjate a nadobne w našim času wjacy njewaži, ma to tež za wěriwoho křesćana nabožny zmysł. My bywamy wo póćiwosć so prócujo zasy sebi wědomiši našich katolskich zasadow. Z woprawdźe křesćanskim zadźerženjom, z wěrnej katolskej póćiwosću a zmyslenosću dopokazujemy, zo połnu wěrnosć jeničcy wučba Khrystusowa wopřija.

1. Mnozy človjekojo maja wšelake wobmyslenja přećiwo křesćanctwu. Misionarojo mjez njekřesćanskimi ludami zdźěleja, zo tohodla často so tak mało wuspěchow we misionskich krajach mjez pohanami dócpěje, dokelž mnozy křesćenjo njejsu žiwi a njejednaja po zasadach křesćanskeje wučby. Nahrabnosć, zawisć, žarliwosć, požadliwosć wočow a mjasa, hordosć njejsu tež mjez křesćanami přewinjene. Njewojujemy dosć khutnje přećiwo hrěchej, samo nic přećiwo hrěcham, kotrež mjez křesćanami njedyrbjałe ani mjenowane być. Dźensa pak přiwoła nam swět: Dopokaž mi swoju wěru ze swojich skutkow!

2. Kak dha je něhdy prakřesćanstwo nad pohanskim swětom dobyło? Wšsće přez wopowědowanjo křesćanskeje wučby, přez prědowanjo japoštołow a jich naslědnikow, kotřiž do swěta wućahnychu, zo bychu wšitkich za Khrystusa dobyli. W prěnim rjedźe pak přez woprawdźe křesćanske žiwjenjo. Wjetšinu přiwisowarjow Khrystusowych běše wěra do Khrystusa a lubosć k Mištrej hižo w prěnich křesćanskich lětstotkach tak wudokonjała, zo móžeše w lisće Diogneta (c. 5 a 6) zrěčniwy spisowaćel póćiwostne žiwjenjo a wobkhadźowanjo křesćanow z tymile słowami wopisać:

„Woni wjedu jako staćenjo spodźiwne a wot wšitkich wobdźiwane žiwjenjo. Woni wobydleja městna swojeje domizny, ale jenož kaž přisydnikojo. Maja podźěl na wšěm jako staćenjo a znjesu wšitko kaž cuzbnicy. — Su we mjasu, njejsu pak žiwi po mjasu. Na zemi přebywaja — w njebjesach pak wobkhadźuja. — Duša bydli drje w ćěle, njepokhadźa pak z ćěła. Runje tak bydla křesćenjo we swěće, njejsu pak wot toho swěta. — Duša drje je wot ćěła wobjata, dźerži pak ćěło hromadźe. Tak su tež křesćenjo we swěće kaž w jastwje dźeržani; woni pak dźerža hromadźe swět. Njesmjertnje bydli duša w smjertnym ćěle. Zakhodne je bydlenjo křesćanow; njezakhodnosć jich nadźija.“

Naša katolska duša pak zawyska, hdyž we wopisowanju apologeta Theophila z Antiochije (ad Autolyc. 3, 15) jednotliwosće wo póćiwostnym žiwjenju młodych křesćanskich wosadow słyšimy, tak zo swojej rucy modlo so styknjemy a prajimy: Knježe, daj, zo bychmy so dźensa po šěsnaće lětstotkach tymle křesćansko-katolskim rjekam runali: „Cuza je křesćanam myslička, něšto wohidne činić. Přetož woni wukonjeja mudre sebjewobknježenjo, zdźeržliwosć, wobkedźbuja jenožónstwo, wobkhowaja čistotu, wutupuja njesprawnosć, wutorhuja hrěch z korjenjom, činja prawdu, dźerža zakonje, wopokazuja pobožnosć we skutku, wuznawaja Boha, maja wěrnosć za to najwyšše. Hnada Boža jich wukhowa, pokoj jich škita, swjate słowo jich wjedźe, mudrosć jich wuči, wěčne žiwjenjo jich wjedźe. Bóh je jich kral.“

3. Skónčna sada tohole prastaroho khwalospěwa wo žiwjenju křesćanow w prěnich lětstotkach cyrkwje njech je tež hesło za nětčiši křesćanski čas. Khrystus, naš kral! Twoji smy my! Tež njekřesćenjo našoho časa dyrbja wěrnosć křesćanskeje wěry a móc křesćanskeje lubosće začuć. Bychmy so hewak podarmo prócowali, apologetiku prědować — křesćansku wěru zakitać. Křesćanska wěrnosć předuje so často jenož hłuchim wušam. Ale woprawdźite katolske žiwjenjo dopokazuje a přeswědčuje wo wěrnosći křesćanskeje wučby z tajkej mocu, zo nichtó njemóže so spjećić.

Hdyž dźensa nowa póćiwosć so předuje, tu budźemy my wěriwi katolikojo tónle čas nabožnje jako pokiw Boži wobhladować a z našim žiwjenjom cyłomu swětej dopokazować, zo Boži zakoń hišće płaći. Hłowne njepočinki našoho časa su: Łža, přisłodźenjo, njesprawnosć,

nječistota a njelubosćiwosć. My pak stajamy łži a přisłodźenju napřećiwo wěrnosć a sprawnosć; skaženosći — čistotu; njelubosćiwosći — lubosć k Bohu a bližšomu.

a) Wojujemy wo wěrnosć a sprawnosć.

Lětłysacy dołho je čłowjestwo, bjeztróštne a z horjom wobćežene, žedźiło za Zbóžnikom. Tu postany w času najzrudnišoho rozpada a hłubokeje małomyslnosće Jan křćenik, připowědowaŕ spomoženja. Něhdźe 30 lět bě so wón we dospołnej samoće z modlitwu a sebjezaprěwanjom na swoje swjate zastojnstwo přihotował. Wšu mjehkosć běše kruta pokuta wot njoho wzała, samota a pusćina joho skrućiła. Wón stoješe při Jórdanje jako muž njezlemjeneje mocy, kiž jasnje swój nadawk spóznawaše, kiž starym swjatym zakonjam njekhabłacu swěru dźeržeše a wšitkomu ludej z njepowalnej zmužitosću zjawnje wěrnosć připowědowaše. Joho Knjez a Mištr praja wo nim: „Mjez rodźenymi wot žónskich njepowstany žadyn wjetši dyžli Jan křćenik". (Mat. 11, 11.) Tónle Boži posoł wěrnosće njeda so też přez prašenja jomu samomu so lišćace wot wěrnosće někak wotwjesć. „Ty, štó sy?" praša so joho lud. A wuzna a njezaprě, a wuzna: „Ja njejsym Khrystus!" (Jan 1, 20.) Jan wuznawa wěrnje a zjawnje swoju čłowjesku nizkosć. We wěrnej najhłubšej pokornosći wopowěduje wón wjesele wulkosć Božu a swědči za Khrystusa, za joho přikhad, joho krasnosć, z kotrejž so sam njemóže přirunawać. „Dźe mócniši za mnu dyžli ja; kotromuž njejsym hódny so skhiliwši rozwjazać rjemjenja na joho črijach. Ja wukřćich was z wodu; wón pak budźe was křćić z Duchom swjatym." (Mark. 1, 7—8.) Tak rěčeše poniżny, sprawny, sylny muž wěrnosće wo swojim Knjezu, wučerju wšeje wěrnosće. Cyłe zjawne žiwjenjo Jězusowe je wuznamjenjene z joho překrasnym přikładom pócćiwosće. Khrystus je čista wěrnosć, zjawnje, wěrnosćiwje a runje won rěči a jedna wón. Wón nježada wot nikoho wjacy hač sam čini. Wón žada wot wšitkich to same bjez rozdźěła. Tym, kotřiž chcedźa joho sćěhować, praji wón sprawnje a jasnje, što maja wočakować. „Chce-li štó za mnu hić, zapřej sebje samoho, bjeŕ wšědnje swój křiž na so a sćěhuj mje." (Luk. 9, 33.)

Bjez stracha a bojosće před čłowjekami poswarja a porokuje wón; wón je najwótriši přećiwnik zełhańosće, tajenja a njewěrnoho počinjenja. Tohodla je wón też hotowy njepřećel njesprawnosće, tajenstwa a so-swjatostajenja pismawučenych a farizejow. „Běda wam pismawučeni a farizejowje, tajency, kotřiž dźesatk dawaće wot mjatlički, a koprika, a kimjelčki, a zanjechaće, štož je ważniše we zakonju: sprawnosć, smilnosć a wěru; tuto dyrbješće činić, a druhe njezanjechać. Slepi wodźerjo, kotřiž kuntwory cydźiće, kamele pak pożeraće. Běda wam, pismawučeni a farizejowje, tajency, wy čisćiće keluchi a šklě zwonka; znutřka pak sće połni rubjeństwa a nješčarnosće. Slepy farizejo, čisć najprjedy, štož je znutřka kelucha a šklě, zo by čiste było, štož je zwonka. Běda wam, pismawučeni a farizejowje, tajency, dokelž sće podobni wobělenym rowam, kotrež so čłowjekam zwonka rjane zdadźa, znutřka pak su połne kosći mortwych a wšeje njećistoty. Tak drje też wy zwonka čłowjekam sprawni so zdaće, znutřka pak sće połni tajenstwa a njeprawosće." (Mat. 23, 23—28.)

Hdyž dźensa wěrnosć, wěrnosćiwosć a sprawnosć so často njeważa a husto dosć su njeznate, tak su tele počinki tola cyle ważny dźěł winowatosćow, kotrež nam lubosć k bližšomu přikazuje; wone su spočatk wěrneje lubosće; dokelž jenož přez wěrnosćiwosć a wěrnosć może dowěra zbudźena być, bjez dowěry pak njemóže ničo dobre wuskutkowane być. Dyrbjało prašenjo wěrnosć-pytacoho woprawnjene być, kiž bě lěta dołho za wěrnosću a sprawnosću slědźił a skónčnje praji: Hdźe namakach ja wěrnosćiwosć, hdźe sprawnosć a wěrnosć? Nihdźe na swěće — tak rěka joho wotmołwa, też nic pola křesćanow. Kelko milijónow z jazykom wobeńdźenych hrěchow maja Boži jandźeljo wšědnje zapisować, kotrež też z křesćanskoho horta přińdźechu. Chcemy wšitcy bjez wuwzaća wokomik pozastać a w tołku a hołku žiwjenja sćěhowace sady rozmyslejo přepruhować: Naš Mištr a přikład, Jězus Khrystus, wěčna wěrnosć sama, nochce njewěrnych, njesprawnych człowjekow, kotřiž stajnje swoje měnjenjo přeměnjeć wědźa z bojosće před druhimi. Bojosć před člowjekami je njepočink dźensišoho časa; wottud wšitke te njewěrne wudawanja, wopačne rozprawjenja, budź zo so přehnawa, budź zo so pomjeńša, njewěrnosćiwe zamjelčenja, pospyty so wuwinjeć z dwórliwymi łžemi a wopačnymi wuzamołwjenjemi. Dokelž swět bojosć před člowjekami znaje, ale nic bojosć před Bohom, njemjenuje wšitke tute njepočinki ani z mjenom, kotrež sebi zasłužeja: mjenujcy hrěch, ale rěči wuzamołwjejo při wšitkich tychle wěcach wo słabosćach, wo snadnych zamylenjach, wo temperamenće, wo přinarodźenych nałoženjach. Tu njeje za prawych křesćanow žanoho wuzamołwjenja, ani w dokonjanej rěči, ani často sama we so přezběhowacej rěči; tu płaći jeničcy ta stara kaznja Boża ze Sinai też dźensa hišće. Při powšitkownej njewěrnosćiwosći a zełžanosći našoho časa rozšěrja so wohidna dwujazyčnosć dale a strašnišo. Je to křesćanstwo, hdyž sebi człowjekojo takle do wočow a za khribjetom hinak prajeja? Hdźež wěrnosć, tam je poniżnosć, hdźež łža, tam je hordosć; tohodla njeje dźensiša nakhilenosć ke kritizowanju a njepřipóznawate posudźowanjo druhich a jich dźěła ničo druhe hač sebičnosć a sebjewupjeranjo. Tuta hordosć a njesprawnosć dowjedźe nas samo k tomu, zo wopačnosće druhich khwalimy, swoje samsne potajamy; móżemy napřeco cuzym přećelniwi być, a smy w kole swojeje swójby tyranojo. Zo njeby tola tamne surowe „běda", kotrež je Khrystus nad njesprawnosću, njewěrnosćiwosću, tajeństwom so-swjatostajenjom farizejow junu wuprajił, też nam křesćanam płaćiło! Knježe wěrnosće, wuč nas, zo bychmy twój a swjatoho Janowy přikład sćěhujo sylni a wěrni byli!

b) Wojujemy wo čistotu.

Z połnym prawom žada cyrkej wot na měšnistwo so přihotowacoho człowjeka woporniwosć a čistotu joho młodeje wutroby, zo by so stał čiste přeznaturske žórło, z kotrohož by žiwjenjo hnady do swěta so žórliło; z tymsamym prawom žada ze swjatej cyrkwju wěriwa wosada wot z měšniskej dostojnosću hižo wuhotowanoho měšnika tusamu woporniwosć a čistotu, zo by wón jako čisty, bohuposwjećeny służownik přeznaturske žiwjenjo dale dawał.

Štóž cyrkej wot swojoho samsnoho służownika žada, to wočakuje wona też wot wěriwych, kotřiž sakrament mandźelstwa dóstanu: čistotu ze stajnej woporniwosću we rozpłodźenju naturskoho žiwjenja. Rodźinski zakład tutoho žiwjenja położi Bóh, wěčny stworićel, do swójby. Tuta je tón wulki skutk, kotryž Wšohomócny na kóncu stworjenja swěta dokonja, wona dyrbješe po joho wotmysłach być błónk nabožnosće a pócćiwosće. Tak widźimy, kak je we Starym Zakonju wěra do Boha we swójbje zakorjenjena; wutrobnje wjeselimy so nad nutrnym zwiskom, kotryž swójba patriarchi Jakuba, sćerpliwoho Joba, rjekowskoho Tobiasa z njebjeskim Wótcom we wšěch położenjach žiwjenja wudźeržuja. Hdyžkuli my radostnje z maćerju cyrkwje Magnifikat: tónle spěw nadobneje knježny a maćerje Božeje před měšniskim domom w Hebronje zanjeseny, spěwamy, hdyžkuli rozpominajo Mariju, na jeje puknikowanju z Nazaretha k połdnju sćěhujemy, tak założimy też přecy a zasy w duchu pola swójby Zachariasa a Hilžbjety, kotruž nam swjate Pismo na wukóncu Staroho Zakonja rysuje. Sprawnu, bohabojaznu, ćichu, poddatu, swěrnu we wšěm horju a wjeselu a „bjezporočnu we wšěch kaznjach a zakonjach Knjezowych." (Luk. 1, 7.)

Tu zestupi z klina swojoho njebjeskoho Wótca Jězus Khrystus do swěta. Jomu je cyły swět wotewrjeny — ale wón njeńdźe jako sławjeny wulkotnik do šěrokoho swěta; we wotležanym hórskim městačku skhowa so wón w čišinje swójby. Tam wostawa wón tříceći lět a powučuje swět wottud ćiše a dokładnje wo hódnosći swójby. Potom zastupi wón do zjawnoho žiwjenja; joho prěni bóžski skutk

bě, zo w Kana požohnowa założenjo swójby; tu wopokaza Khrystus k prěnjomu razej swoju bóžsku móc; wón pozběhny zwjazk dweju človjeskeju wutrobow na něšto nadobne, na něšto swjate, na sakrament. „Tute potajnstwo je wulke, prajam pak, w Khrystusu a joho swjatej cyrkwi.“ Mandźelstwo zwjazać njeje potajkim jenož něšto wurjadnje ważne, je něšto swjate. Dokelž pak je mandźelstwo swjaty sakrament, tohodla staja swjata cyrkej, wot Khrystusa społnomócnjena, tak khutne žadanja: 1. nastupajo zwjazanjo mandźelstwa a 2. žiwjenjo w mandźelstwje.

We wšitkich sakramentach skutkuje Bóh ze swojej hnadu; potajkim też w mandźelstwje. My človjekojo pak dyrbimy z hnadu Božej sobuskutkować; potajkim też při założenju swójby. Tohodla praša so kóždy pěkny katolski młodźenc před Bohom a swojim rozomom, hač móže strowu swójbu założić. Hdyž móže sebi na tute jara khutne prašenjo woprawdźe z „haj“ wotmołwić, budźe sebi z wědźenjom a přizwolenjom staršeju nadobnu a čistu katolsku knježnu pytać, zo byštej so w rozomnje wobmjezowanym času zeznałoj. Tutón čas znajomstwa je čas přihotowanja na sakrament; z toho sćěhuje, zo dyrbi to swjaty čas być, we kotrymž młodźi ludźo z paćerjom a z časćišim dóstawanjom sakramentow so přecy zasy posylnjuja, zo bychu cyli, čisći a nadobni človjekojo byli. Njeje to čas lohkomyslnosće, njeje to čas njekhmanosćow; njech zabłudźeny swět praja štož chce, Bóh wostawa při swojej krutej kazni: Budźće čisći! Přihotowanjo na sakrament je swjaty čas, čisty čas, je čas hnady.

Jězus Khrystus zwosta 30 lět we swójbje Nazarethskej. Chcyše pokazać, hdźe mamy joho ducha zbudźować, strażować a škitać. Swójba je zahrodka Boža, w kotrejž su starši dźěłaćerjo wěčnoho Boha. Zhromadne žiwjenjo žada, zo swójbni na so dźiwaja, sebi wodawaja a zabywaja; wěrne swójbne zbožo twori jenož starosćiwa, dźěława, so modlaca a ćerpjaca lubosć; płody tajkoho dźěła we słowje a skutku a přikładźe, su dźěći. Jich wukubłanjo rjaduje pobožne a mudre zmyslenjo staršeju; mudrosć wukubłanja dyrbja sebi wšědnje wot wulkoho wučerja, Khrystusa, wuprosyć. Najwyšše a najrjeńše swójbne dźěło pak je starosć wo njesmjertne človjeske duše. Štóž pak wědomje njesmjertnym dušam přistup do njebjeskoho kralestwa zawjera, njeje sam njebjeskoho kralestwa hódny. Štóž tohodla wědomje mandźelstwo wonječesća a naturskomu žohnowanju toho zwjazka zadźewa, wobćežuje swoju dušu z wulkej winu. To bě, to je a wostanje moralka našeje swjateje katolskeje cyrkwje. Tohodla přiwołam tak wótře hač možu wšitkim, kotřiž su w mandźelskim stawje žiwi: Wostańće čisći! Bóh njeda so ani w jednotliwej swójbje, ani w cyłym ludźe trajnje směšeć. Spóznajeće też wy, zo sće na wotpuće so podali, wróćće so, zo byšće naturskim žiwjeńskim zakonjam a zakładnym kaznjam křesćanskeje moralki znutřkownje přiwisowali; budźće zasy woprawdźe křesćanske swójby, přetož wone su sylny škit za lud, stat a cyrkej. Chceš-li ty, křesćano, swoje křesćanske mjeno w česći njesć, potom njes je hordźe a sylnje, wjesele a swobodnje, bjez bojosće a woporniwje wšudźom na swěće.

c) Wojujemy wo prawu lubosć k Bohu a bližšomu.

Kralowna wšěch počinkow je lubosć. Wona je přeznaturski počink, po kotrymž my w mocy Ducha swjatoho Bohu dobre přejemy joho samoho dla, nam samym pak a našomu bližšomu Boha dla. Lubujemy tak w prěnim rjedźe Boha jako te najwyšše kubło; potom pak też wšitke rozomne stworjenja, kotrež zamóžeja Bohu dale a bóle so podobać a z nim so zjednoćeć. Tale lubosć je nam jasnje přikazana z Božej kaznju: „Dyrbiš Boha swojoho Knjeza lubować z cyłeje swojeje wutroby, z cyłeje swojeje duše a z cyłeje swojeje mysle. To je ta najwjetša a prěnja kaznja. Druha je tutej runja: Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho.“ (Mat. 22, 37—39.) Z tutej kaznju je nam poručene, zo Boha lubujemy nade wšitko; zo wšitke swoje mocy do służby Božeje lubosće stajamy, a to tak, zo ničo njelubujemy tak kaž Boha, ničo bóle dyžli Boha a ničo přećiwo woli Božej. Tohodla stoji lubosć přecy ćiše před Bohom, tym najwyššim a lubosće najhódnišim kubłom samym; katolska moralka njeznaje ničo nadobnišoho.

Přeznaturska, wobstajna lubosć Boža, kotraž so we hłownej kazni wot nas žada, je hłowny počink. Wona je kralowska mać wšitkich počinkow, stajna dobyćerka za časnosć a wěčnosć; wona je hłowna kaznja w kralestwje Khrystusowym. Štóž Boha lubuje, Bohu přiwisuje jako tomu jeničkomu a njeskónčnomu dobromu, jako tomu lubosće najhódnišomu kubłu, toho ma Bóh we woprawdźitym zmysłu słowa za dźěćo swojeje lubosće. Wěrnosć katolskeje wěry a kaznje póćiwosće su wušle w prěnim rjedźe do swěta, zo bychu lubosć Božu we človjeskich wutrobach rozpłomjeniłe. To je prěni nadawk wšoho katolskoho prócowanja wo človjeske duše. Cyła potajnosć našoho znutřkownoho žiwjenja pak wobstoji w tym, zo dźěći Bože, njedźiwajo wšitkich swojich słabosćow a njedostatkow, skónčnje tola jenož Boha samoho pytaja; dźěći swěta pak, njedźiwajo swojich błyšćatych samotnosćow a někotrychžkuli počinkow, jenož sebje samych. Mnozy tuči Boha woprawdźe lubowacy človjekojo ćahnu so wot swěta wróćo, ćěkaja samo z tutoho swěta, a tola dyrbi swět připóznać, zo běchu runje ćile často dosć ći wulcy wobnowjerjo tohole swěta, wulcy človjekojo kultury, wulcy wustojni we wšěch powołanjach a zastojnstwach. Hdyž też njeběchu žiwi we swěće, su tola často dosć we swětnych, wědomostnych a kulturnych nadawkach samo tych přetrjechili, kotřiž sebi tutón swět jako jenički zaměr wuzwolichu. Štó dha je to wuskutkował? To wšitko wuskutkuje tamna wumělča a kralowna, mjenujcy lubosć, kotraž wšudźom něšto wot Boha, wšudźom Boha samoho widźi, wšudźom za Boha dźěła; tamna lubosć, kotraž wšitko človjeske do so přijima a wšitku človjesku a křesćansku dostojnosć znadobnja.

Wěrna lubosć Boža kroči poniżnje po pućach wot Boha pokazanych. Wyše pak wjedźe sebjezaprěwanjo k wyšinje Božeje lubosće, hdyž tute puće jenož njekroču, ale je samo lubować pytam. Křižowy puć hić je žiwjeński nadawk kóždoho človjeka, ale z lubosće k Bohu jón pytać, jón lubować, na nim samo najradšo přebywać, to su hižo wjeřski človjeskoho žiwjenja. Wulka syła Boha woprawdźe lubowacych rjekow a swjatych je tute puće kročiła a też dźensa hišće njeje ličba sćěhowarjow tychle wučownikow lubosće Božeje zawěsće mała.

Hłowna kaznja lubosće rěka dale: „Druha je tutej runja; dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho.“ Dyrbimy potajkim z bližšim derje měnić a hotowi być, jomu po swojich mocach pomhać. Tohodla wočakuje cyrkej, zo my njejenož natursku lubosć k bližšomu jako póćiwostny počink wukonjamy, kiž so na naturske poćahi człowjekow mjez sobu złožuje, ale też tamnu lubosć k bližšomu, kotraž bližšomu Boha dla dobre přeje a tohodla joho časne a wěčne zbožo po swojich mocach spěchuje. Z Božej lubosću njerozdźělnje zwjazana lubosć k bližšomu je sobučućiwa, wosobinska, praktiska, sylna, bohata, njesebična, a njeznaje nahladnosće wosoby. Wona pozastawa ćiše před kóždym człowjekom, też najbědnišim; wunamaka přecy zasy nowe methody; wostawa z wjednicu na starych a nowych pućach; wobkhowa stajnje sebjespokojnosć; ženje njeje poražena, stajnje zmužita, ženje zamjerzana. Lubosć k bližšomu je znamjo wučownikow Khrystusowych: „Nad tym dyrbja wšitcy spóznać, zo sće moji wučownicy, hdyž so lubujeće mjez sobu.“ (Jan 13, 35.) Lubosć k Bohu wupruhuje so w skutkownej lubości: „Tu kaznju mamy wot njoho: štóž Boha lubuje, dyrbi też swojoho bratra lubować“ (1. Jan 4, 21), a po skutkownej lubości wupraji Khrystus při poslednim sudźe swoje wusudźenjo: „Pójće, žohnowani mojoho Wótca, wobsedźće kralestwo, kotrež je wam přihotowane wot spočatka swěta. Přetož buch hłódny, a dašće mi jěść; buch łačny, a napojišće mje; běch cuzy, a hospodowašće mje; běch nahi, a zwoblekašće mje; běch khory, a wo-

pytašće mje; běch w jastwje, a přińdźešće ke mni. Tehdy wotmołwja jomu sprawni prajicy: Knježe, hdy widźachmy će hłódnoho, a nasyćichmy će? abo łačnoho, a napojichmy će? Hdy pak widźachmy će cuzoho, a hospodowachmy će? abo nahoho, a zwoblekachmy će? Abo hdy widźachmy će khoroho, abo w jastwje, a přińdźechmy k tebi? A wotmołwjejo kral jim rjeknje: Zawěrno praju wam, hdyžkuli to sčinišće jenomu z najmjeńšich mojich bratrow, to mi sčinišće." (Mat. 25, 34—40.)

Kralowna wšeje lubosće pozastawa pak też ćiše před hrěšnym, zadwělowacym, też před najnjekhmanišim człowjekom, dokelž też we nim widźi lubosć dźěćo Boże, kotrohož duša ma so na kóždy pad wukhować. „Nas ćěri jenož lubosć ke Khrystusej" pisa Pawoł w 2. lisće na Korintskich 5, 14. Tute słowo je najwyšša zasada wšoho japoštołskoho dźěła. Listy swjatoho Pawoła dawaja nam hladać do hłubiny joho japoštołskeje wutroby. Kaž woheń płomjeni a žehli so joho starosć wo duše, joho japoštołska horliwosć. Wšitke joho powučenja, wšitke joho listy, wšitke joho rozsudy su wot lubosće diktowane. „Ja pak chcu jara rad (swoje) woprować a sam woprowany być za waše duše." (2. Kor. 12, 15.) Tuta dušepastyrska lubosć žehleše so we wutrobje swjatoho Dominika, swjatoho Franca Xaveria, swjatoho Franca ze Sales; tale lubosć dyrbi też nas přewzać, hdyž spominamy na wšitkich tych, kotřiž dwělujo a zadwělujo z boka stoja při bjezdnach, hdźež njeje wjacy dodźerženja za wěru a póćiwosć. Žórło wšeje lubosće je jenož jedyn: Bóh, Jězus Khrystus, naš knjez a mištr a wumóžnik. Zahuba bě strašna, złósć bě wšu měru překročiła; tu přińdźe połnosć njebjeskeje lubosće w něžnym wodźewje zemskeje lubosće: Bóh jako dźěćo. „Zjewi so šćedrosć a dobroćiwosć Boha, našoho Zbóžnika a wozboži nas." (Tit. 3, 4.) Joho evangelium bu za wšěch człowjekow wysoka šula lubosće. Cyłe žiwjenjo Jězusowe njeje dźěn ničo druhe dyžli wučefnja lubosće, wočłowječeneje lubosće. Štó mohł so stajeć swjatej khutnosći skutkowneje lubosće k bližšomu w krasnym přirunanju Khrystusowym wo miłosćiwym samaritanje, kotřež Zbóžnik z tutymi słowami skónča: „Dźi a čiń też ty tak." (Luk. 10, 37.) Pomhaj tohodla sobu, tak derje hač zamóžeš, w karitativnych zwjazkach, w skutku zymskeje pomocy abo hdźežkuli je nuzne. Je wšo jedne, wot kohož dobre so čini, hdyž jenož so čini w prawym zmyslenju, „hdyž jenož we wšitkim Khrystus bywa připowědowany." (Phil. 1, 18.)

Lubowani wosadni! Stare pohanstwo je přez 2000 lět wšitke mocy napinało, zo by młodu cyrkej w krewi rjekow křesćanskeje wěry potepiło; to pak so jomu njeje poradźiło. Krew martrarjow bě přecy zasy symjo nowych křesćanow (Cyprian). Tale młoda cyrkej wuznawarjow ma w stawiznach stojnišćo, kotrež nima runjeća. Žadyn dalši lětstotk njeměješe tak ćežke nadawki, žadyn dalši njemóže so dźiwajo na rjekowske skutki z nim měrić. Cyrkej Khrystusowa je wšitke tute časy połne křižow přetrała. Dospołne dopjelnjenjo najwyššich nadawkow, njesebične dźěło za spomoženjo dušow druhich, rjekowske znutřkowne žiwjenjo je kharaktery wutworiło, kotrež w duchu z časa křesćanskich rjekow też ćeže dalšich lětstotkow přewinychu.

Hdyž też dźensa zasy mócne wojowanjo wo kralestwo Khrystusowe tu na zemi howri, hdyž nowa wěra so připowěduje, nowa póćiwosć so předuje, potom wróća so naše duchowne wóčko do zańdźenych časow swjateje cyrkwje. Kaž naši prjedownicy, tak rjadujemy so też my pod dobyćerskim znamjenjom Křižowanoho a krasnje z rowa Stanjenoho. Wšitko, štož so tu na swěće podawa, posudźujemy my nabožnje, naš posledni zaměr je wěčna domizna. Tohodla wostanjemy też w nowym času starej wěrje swěrni. Kaž lěttysacy maja też za nas nowočasnych człowjekow Bože swjate kaznje absolutnu płaćiwosć. Ze sprawnym wěriwym zmyslenjom wobkhowamy sebi wojujo póćiwosć, dokelž ničo druhe njerozsudźa naposled dobyćo. Hdyž we wšěch ćežach a bědźenjach křesćanskeje zańdźenosće z křiža Khrystusowoho móc a hnada zeńdźe, tak zawěsće wožiwi w mócnym duchownym bědźenju a wojowanju našoho časa we wutrobje wšitkich křesćanskich wuznawarjow, štož su naši wótcojo wo swjatym křižu prajili:

„Křiž Khrystusowy naša najwyšša wosława, křiž Khrystusowy naša najlěpša wučefnja, křiž Khrystusowy naša najsylniša wobora."

Požohnuj was wšohomócny Bóh † Wótc, † Syn a † Duch swjaty. Amen.

Date w Budyšinje, 10. februara 1935.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Rozhlad w swěće.

Brónjenjo w powětře.

General lětarjow, němski minister Göring, so jenomu jendźelskomu nowinarjej takle wupraji: Zo so w našim kraju wěsće a derje wobarani čujemy, dyrbimy so za wutwar lětadłow starać. Nochcemy z tutymi našimi lětadłami druhe kraje wohrožeć, ale z nimi našu wótčinu škitać. Jendźelske knježeństwo je Němsku napominało, jenomu paktej w powětře přistupić, štož chce Němska radlubje činić, hdyž so wo to jedna, měr a přezjednosć skrućić.

Berlin — Tokio.

Wutoru je mjez Němskej a Japanskej direktnje radiotelefoniski wobkhod so wotewrił. Jako prěnjej rěčeše němski zwonkowny minister Neurath z japanskim zwonkownym ministrom Hirota. Słyšeć bě jara derje. Japanscy wobdźělnicy počahowachu so při tutym rozrěčenju najbóle na dobre zwiski mjez woběmaj ludomaj. Japanske nowiny wuzběhuja wuznam radio-telefonowanja za politiske, kulturne a hospodarske žiwjenjo. Wosebje pokazowaše so też z wobeju stronow na sylne nacionalne mocy, kotrež w Japanskej a Němskej jenak skutkuja.

W južnej Tirolskej

je so na 1000 italskich swójbow zasydliło. Tute zasydlenjo zwisuje z industriju, kiž so tam sylnje rozšěrja. Wone koncentruje so wokoło města Bozena.

Nadpad na Swjatoho Wótca.

Francózska nowina „Le Jour" piše wo zbožownje wotwobroćenym nadpadźe na bamža Pia. Mexikanski staćan je wóndanjo wo audiencu pola swjatoho Wótca prosył. Wězo wuwoprašachu so joho najprjedy. Dokelž jomu njedowěrjachu, joho zajachu. Při přepytowanju namakachu wótry nóž. Wšelasy mysla, zo ma tutón nadpadnik zwiski z nabožnopolitiskimi njeměrami w Mexiku.

Flamojo so zaso hibaja.

Wjele z wójnskich wobdźělnikow znaje měrny ludźik Flamow w Belgiskej. Belgiske knježeństwo bě mjenujcy zjawnu zhromadźiznu Flamow zakazało, štož napjatosć wubudźi. Wosebje je tutón zakaz radikalnych Flamow rozhorił. W flamskich nowinach a też w zjawnosći so Flamojo namołwjeja, zo njebychu Brüsselsku wustajeńcu podpjerali. Flamojo so prócuja z połnym prawom, swoje nacionalne flamske zaměry přewjesć.

Z Jendźelskeje

zhonimy, zo je president statneje rady Baldwin w jendźelskim delnim sejmje wulku rěč měł: Wón tam praji, zo so wšitke wulke ludy na mobilisaciju industrialneje wójny přihotuja. Kraje, kiž so nochcedźa na dosahace wašnjo same škitać, ženje žaneje mocy a nahladnosće w swěće njezměja. Wón rozłoži też stojnišćo knježeństwa k jendźelskej wobornej politicy. Jendźelska chce přez Zwjazk ludow za přichod dźěłać. Cyły swět dyrbjał do Zwjazka ludow słušeć. Toho-

dla też Jendźelska zastup Ruskeje do njoho wosebje wita a přeje, zo by też Němska so zasy do Ženewa wróćiła. Štož „bělu knihu“ nastupa, kotruž je Jendźelska před krótkim wudała, spomni Baldwin, zo wona ničo njewopřija, štož njeby hižo w novembrje zańdźenoho lěta znate było.

Zběžk w Grichiskej

je skóńčeny. Knježeŕstwowe wojacy wšudźe dobychu. Zběžkarscy oficěrojo swojich wojakow wopušćeja. Woni přez bołharske a turkowske mjezy ćěkaja. Póndźelu je cyły generalny stab grichiskich zběžkarjow na bołharsku zemju přestupił a so bołharskim wyšnosćam poddał. General knježeŕstwowych wojakow Kondylis je presidentej wozjewił, zo su zběžkarscy oficěrojo nacionalnu banku w Kawalli wurubili a wjele milijonow hriwnow sobu přez mjezy wzali. Grichiske knježeŕstwo žada sebi wot Bołharjow, zo tući zběžkarjow a zebrane pjenjezy wudadźa. Venicelos, na kotrohož tukaja, zo je wón zběžk započał, je tohorunja ćeknył a so na jednu italsku kupu podał. Łódźe su zaso wšitke w knježeŕstwowych rukach.

Srjedu wotměchu so we wšěch cyrkwjach dźakne Bože służby. Też sobustawy knježeŕstwa so wobdźělichu. Njesměrne wulke syły luda jim před cyrkwju hołdowachu. Senat dyrbi so z ludowym wothłosowanjom wotstronić, štož tak lohko njepóńdźe, dokelž třećina staroho senata su přiwisowarjo prjedawšoho ministerskoho presidenta Venizela, kotryž je nětko na kupu Rhodos ćeknył.

Khinska a Japanska

chcetej w měrje a přezjenosći žiwej być. Njedawno škarachu khinske tworowe zjednoćeństwa přećiwo Japanskej. Někotrych wjednikow tutych organisacijow je khinske knježeŕstwo zajało; zjednoćeństwa su so rozpušćiłe.

Knježeŕstwo w Khinje zakaza we swojich wukazach cyle raznje boykotowanjo japanskich tworow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Žadnoho hosća dósta Budyšska wosada z tym, zo ju wysokodostojny knjez pater Jurij, kronprync Sakski, wopyta. Kak rady tola tutón knjez z bywšeje kralowskeje swójby do Sakskeje přikhadźa a tu k ludej předuje. Kak rady so wón rozmołwja ze starymi wojakami. A wšudźe namaka znatych. A ma-li Serba před sobu, šuknje jomu też słowo w serbskej ŕěči. Knjez pater Jurij měješe w Budyšinje wot 7. hač do 9. měrca wječorne prědowanja w tachantskej cyrkwi. Mnozy dyrbjachu stać, dokelž městna k sedźenju njedosahachu. Prědar ŕěčeše wo lubosći k Bohu, k bližšomu a k sebi. Po prědowanju wotmě so pobožnosć k dobyću jubilejskoho wotpuska. Zańdźenu njedźelu měješe knjez pater Jurij w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje rańše z prědowanjom wo maćeri Božej. Hnydom po kemšach žadny hósć Budyšin wopušći, dokelž běše w Drježdźanach póstne prědowanjo přewzał.

— „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady, wotmě zańdźenu njedźelu swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wopyt běše poměrnje dobry. Předsyda, knjez kantor Šołta, wotewri zhromadźiznu krótko po 8 hodźinach a postrowi wšěch sobustawow nanajwutrobnišo. Wuspěwachmy časej posta přiměrjeny kěrluš. Na to rozprawješe knjez předsyda wo lětnej dźěławosći towarstwa a dźakowaše so wšěm, kiž sobu pomhachu. Z dlěšimi słowami wón zaměr towarstwa rysowaše, wosebje namołwješe wšitkich, zo bychu nabožinu a narodnosć prawje hajili, přetož stej ze zakładom našoho ludstwa. Dopokazowaše nam to z přikładom posaarskich katolikow. Spominaše potom na zemrětu sobustawku Katu Šusterjowu a docyła na wšěch sobustawow, kiž běchu w běhu zańdźenoho lěta zemrěli. Jich swěru wopomnichu přitomni z dźaknym ćichim Wótče-našom. Sćěhowaše rozprawa zapisowarja. Dokelž bě pokładnik skorjeł, so pjenježna rozprawa wuwostaji, kaž też počesćenjo dweju jubilarow, a wólba pruhowarjow zličbowanja, štož so w přichodnej měsačnej zhromadźiznje stanje. Knjez předsyda so na to znowa do dźěła zapřahny, namołwješe, zo mamy w prěnim rjedźe naše serbske časopisy, wosebje naš tydźenik „Katolski Posoł“, a „Serbske Nowiny“ jenički dźenik podpjerać a čitać. Nětko dóńdźe k wólbam. Městopředsyda knjez kapłan Cyž wěnowaše knjezej předsydźe słowa połne dźaka. Znowa wuzwoli so jenohłósnje za předsydu knjez kantor Šołta a za zapisowarja knjez assesor Běmař. Do wubjerka wuzwolichu so: knjeni Marja Lajderjowa a kk. wučeŕ Hajna, sekretar Józef Rjeda a zahrodnik Jakub Deleńk. Dotalny khorhownik, knjez hosćeńcař Michał Hoka a přikhorhownikaj kk. Jakub Mjechela a Michał Rab wuzwolichu so na dalšej dwě lěće. Nětko słyšachmy zajimawy přednošk wo měsće Neaplu wot knjeza kapłana dr. Horjenja, kotryž tam, jako hišće w Romje přebywaše, poby. Rysowaše rjanosće města, wosebje tamnišu biskopsku cyrkej swjatoho Januaria a poskići nam wšelake wobrazy wo měsće. Dale ŕěčeše wo kupje Capri, wohenpluwacej horje Vesuv a měsće Pompeji, kotrež běše tohorunja wopytał. Mócny přiklesk mytowaše zajimawy přednošk. Předsyda dźakowaše so knjezej přednošowarjej. Jako nowe sobustawy zastupichu w běhu lěta do towarstwa kk. kubleŕ Jakub Lipič z Čemjerc, kublerjej Jan a Jurij Dučman z Hněwsec, wučeŕ Hajna, dr. Šołta a póstowy zastojnik Józef Wićaz, na samsnej zhromadźiznje zastupi knj. Marja Šusterka, tak, zo so wotkhad zasy trochu naruna. Wšitke dalše należnosće towarstwa so hišće dozrjadowachu. Zhromadźizna so wokoło 1/2 11 hodźin skónči.

— *Wučerjo a dźěći tachantskeje šule běchu cyłu wosadu* přeprosyli na wječor 13. měrca do Kolpingowoho domu. Jich wočakowanjo, zo prawje wjele hosći přikhwata, bě so dopjelniło. Žurla bě kopata. A tak budźe też wunošk wječora spokojacy. Ma dźěn służić spomožnej wěcy, zymskej pomocy a też tomu, zo mohła so potrjebnym dźěćom w šuli druhdy posylnjaca cyroba poskićić. Běše to woprawdźe wjeselo, přihladować, kak wustojnje a rjenje dźěći poslednjoho lětnika bajkojtu hru předstajichu pod mjenom „Lěsny domčk“. Zakuzłani, norny a kubołčiki jich rjany swět nam předstajichu. Hra njeje lohka. Přihoty k wuwjedźenju a scenerija žadaja wobšěrnu a wušiknu režiju. Słyšachmy mócnje zwony zwonić a pišćele hrać. K tomu bě so gramofon z posylnjakom připrawił. Dźěći wustupowachu z wulkej wěstosću, cyle mištrscy. Wjednik tachantskeje šule, knjez kantor Šołta, hosći postrowiwši, rozłoži zmysł tutoho wječorka a pokaza na winowatosć křesćanskeje lubosće; skónči ze sławu na wjednika.

Z Khróšćic. Njedźelu wječor zeńdźeštej so wobej wotdźěleni wosadnych katolskich młodźencow pola Wjenkec k swojej měsačnej zhromadźiznje. Tuta měješe wosebitoho wuznama přez to, zo towarstwo witaše swojoho nowoho prezesa, młodoměšnika knjeza kapłana dr. P. Hórnika. Předsyda towarstwa, Jurij Měrćink, witaše z wjeselom nowoho prezesa do našeje srjedźizny. Nowy prezes podźakowa so za tak přećelne a wutrobne powitanjo. Zwjeseli so nad sylnej ličbu sobustawow. Namołwješe wšěch, zo bychu kruće stali za našu katolsku cyrkej, za našu wěru a byli cyli mužojo, njekhabłacy karakterojo. Jenož potom móžemy wšě strachi wotwobroćić, kotrež nam hroža. Po dalšej rozmołwje poŕěča też wysokodostojny knjez faraŕ Wjenka přitomnym. Wuloži zmysł póstnoho časa a, što sebi wot nas cyrkej za tutón čas žada. Ŕěčeše też hišće ważne słowa wo Domowinskich należnosćach a přeješe, zo by so wšitko bórzy dozrjadowało. Dóńdźe hišće po tym k šěršej rozmołwje. W přestawkach zaklinčachu rjane serbske spěwy. Prjedy hač so rozeńdźechmy, wunjesechmy hišće třikróćnu „swěru zdar“ našomu nowomu prezesej a slubichmy ze samsnej dźěławosću a swěru k njomu stać, kaž smy našomu prjedawšomu prezesej, knjezej kapłanej Młónkej wopokazali! Ze spěwom a towarstwowym postrowom skónči so tuta znowa wožiwjaca a natwarjaca zhromadźizna.

— Srjedu před tydźenjom běchu so pola Wjenkec zešli sobustawy zjednoćeństwa, kotrež so zaběra z kontrolu dejnoho skotu. Bohužel w Serbach njeje hišće wjele burow, kotřiž bychu wulki wužitk tutoho towarstwa zeznali. Či pak,

kotřiž k njomu přisłušeja, wědźa, zo jim dobroty poskića. Předsyda zjednoćeństwa, knjez Rynč-Čornječanski, poda rozprawu wo zańdźenym lěće. Hačrunjež tak bojazna suchota knježeše, je tola mlokowy wunošk w přerězku spokojacy był a jenož wo něšto mjeńši hač 1933. Knjez Krječmař z Budyšina, wěcywustojny w plahowanskich prašenjach, wšelake rozjasnjenja wo kontroli mlokarstwa doda z přećom, zo bychu tola wšitcy burja skoro spóznali, kak ważna a dobra tuta wěc je. Potom rěčeše tón a tamny wo swojich nazhonjenjach při dejnym skoće. Dokelž bě so knjez Rynč rozsudźił, předsydstwo tawarstwa złožić, bu nowy předsyda woleny, a to knjez Wjeńka-Khróšćičanski. Wón zastojnstwo přija a dźakowaše so knjezej Ryńčej za joho dźěło, kotrež bě 10 lět dołho dobrej wěcy wěnował. W druhich krajinach je kontrola dejnoho skotu dawno lěpje zawjedźena, a to z wulkim wužitkom. Chcemy so nadźijeć, zo też serbscy burja bórzy wšitcy spóznaja, kak woprawdźe dobra tuta wěc je.

Z Marijineje Hwězdy. Zašły tydźeń wuzwoli so duchowna knježna Clara Marija Rychtarjec za priorku, za zastupnicu abbatissy. Hnadnej knjenje přisteji prawo, tutu sama postajić. Nowa priorka pokhadźa z Čech, z městačka Hainspacha, hdźež so 27. małoho rózka 1874 narodźi, steji potajkim w 62. lěće žiwjeńskim. 21. nazymnika 1892 bu zadrasćena a wotpołoži 24. małoho rózka 1895 swjatočne sluby, přisłuša tak přez 40 lět k cisterskomu rjadej. W prjedawšich lětach bě z wučeńku za ručne dźěła w holčej ludowej šuli a z předstojićeńku novicow (kotrež so na zastup do rjadu přihotuja) a naposled sakristanka. Jako tajka měješe cyrkej dohladować a zastarać. Tute zastojnstwo je nětko duchowna knježna Gratia Marija Strobachec přewzała. Narodźi so w Pruskej w městačku Düben 31. žnjeńca 1872, zadrasćena bu 24. małoho rózka 1895 a měješe swjatočny profes 8. pražnika 1896. Přejemy woběmaj knježnomaj w nowym zastojnstwje wjele zboža a Božoho žohnowanja a trajaceje strowoty.

Z **Kamjenca.** Wutoru, na swj. Józefa, su w 7 hodź. swjatočne kemše zjednoćene ze zhromadnym swj. woprawjenjom dźěći, kiž so štwórtk, 21. měrca, ze šule pušća. Srjedu rano w 7 hodź. je lětne wopomnjeće z Libera za wotemrětych sobustawow arcybratrstwa swj. Józefa w Kamjencu.

— Jandźel smjerće wotwoła w běhu tydźenja sćěhowacych staršich w młodych najrjeńšich lětach žiwjenja ze swěta: Bertu Dropjewskohu w Kamjencu, 33 lět, Pětra Weszku we Wóslinku, 40 lět, a Klaru Kaupowu we Brunjowje, 54 lět staru. Hłubokozrudźena khuda wudowa Weszkowa stoješe při rowje z dwójnikomaj z lěta 1932 na rukomaj a z dźesćomaj z lěta 1931 a 1928 při sebi na kěrchowje we Wóslinku, kiž płakachu bjez přestaća wo swojoho luboho nana a zastaraćerja.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 10. februara so w zali konsistorija we Vatikanje dekret wo martrarstwje zbóžneju kardinala Fishera a kanclera Morusa přečita. Swjaty Wótc pokaza na zmužitosć martrarjow, kotrajž staj swěru cyrkwi dźeržałoj hač do smjerće. Kardinal Fisher stupi ke šibjeńcy ze słowami: Sym Tebje Božo wuznawał před čłowjekami, nětko Ty mje wuznaj před Sobu!

Prěnju njedźelu měrca běše poslednje posedźenjo w procesu dla swjatoprajenja jendźelskeju martrarjow. Při swojej rěči spomni bamž na jene rozrěčowanjo, kotrež běše něhdy z jendźelskim kralom měł. Tehdom běše jomu kral prajił, zo słušeja katolscy wobydlerjo Jendźelskeje do najlěpšich stačanow kraja. Dale spomni bamž na to, zo swjatoprajenjo jendźelskeju martrarjow časnje nimale hromadźe padnje ze slěbornym jubilejom knježenja nětčišoho jendźelskoho krala. Jendźelske nowiny pisaja přećelnje wo tutych słowach Pia XI.

Komitej za swětowu wustajeńcu katolskoho nowinarstwa pod wjednistwom redaktora bamžowskeje nowiny, hrabje Dalla Torre, měješe audiencu pola Swjatoho Wótca. Tutón napominaše, zo by so tola wšo stało, zo by so zmysł katolskoho nowinarstwa jasnje pokazał. Dale dyrbi wustajeńca předstajeć, što je katolske nowinarstwo hižo dócpěło a što ma so hišće dokonjeć.

Nowy zešiwk Acta Apostolicae Sedis přinjese nowe postajenja wo swjatym firmowanju. Tam so praji, zo so tutón swjaty sakrament njesmě prjedy wudźěleć, hač dźěćo njeje dócpěło 7. lěto. To płaći wosebje za Španisku a Ameriku, hdźež so zdźěla swj. firmowanjo hnydom po swj. křćeńcy wudźěleše. Dale so na to kedźbne čini, zo maja so dźěći firmować, prjedy hač prěnje swjate woprawjenjo dóstanu. To pak njeměrka, zo ma so z prěnim swjatym woprawjenjom dlěje čakać. Jeli so hdźe jenož zrědka firmuje, a to drje móžemy pola nas rjec, potom móžeja dźěći też prjedy k prěnjomu swjatomu woprawjenju hić.

Smy hižo pisali, zo ma katolska cyrkej nětkle 52 kardinalow. Runje połojca z nich su Italčenjo, z tamnych pak 6 Francózow, 4 z połnócneje Ameriki, 2 z Pólskeje, 3 z Němskeje, 3 z Španiskeje, a přeco po jenym z Awstriskeje, Češkeje, Wuherskeje, Belgiskeje, Iriskeje, Portugalskeje, Kanady a Brazilskeje. Po poslednich pomjenowanjach kardinalow bě jich 58 kardinalow. Italčenjo mějachu wjetšinu, bě jich 30. Někotři praja, zo je so bamž w Lateranskich zrěčenjach na to zwjazał, zo změja Italčenjo přeco přewahu. Tola w tamnych zrěčenjach ničo wo tym njestoji. Dale pak so na to dopomina, zo drje je lětstotki dołho tak było, zo běše wjetšina kardinalow italska, tola cyrkej je so mócnje rozšěriła a, hdyž bychu so městna kardinalow po ličbje katolikow we wšelakich krajach rozdźěliłe, potom drje njeby scyła žadyn europski kraj na prěnim městnje stał.

Bamž je za 1. a 4. apryl konsistorium zwołał. Prěnje posedźenjo budźe tajne druhe pak zjawne. Najskerje so swjatoprajenjo jendźeiskeju martrarjow wozjewi, tola nadźijeja so też, zo bamž někotrych nowych kardinalow pomjenuje. Wo tym dźěn smy hižo wjacy króć pisali. Rozsudźić ma jenož Swjaty Wótc.

Němski biskop Hudal kotryž stajnje w Romje přebywa, je ćežko skhorjeł. Najprjedy so zdaše, zo bórzy wumrěje, tola je so spěšnje zaso z nim polěpšiło.

Měšnicy, kotřiž maja w Romskich cyrkwjach póstne prědowanja, mějachu pola Swjatoho Wótca audiencu. Wón jich napominaše, zo bychu we swojich prědowanjach pokazowali na nowe pohanstwo, dale na zmysłojtosć we žiwjenju a hońtwu za zabawu. Romscy katolikojo dyrbja so přizamknyć dosćčinjenju, kotrež so Bohu w Lourdesu na pasijónskej njedźeli poskići.

Němska. W Essenje zasudźichu dweju katolskeju duchowneju, dokelž běštaj dałoj jedyn za ponowjenjo cyrkwje a druhi za twar domu swj. Marije hromadźić. Wobaj mataj 50 hriwnow khostanja płaćić a nahromadźene pjenjezy wotedać.

Wo Tereziji Neumannec w Konnersreuće so dźensa wjacy wjele njepisa. Tuž sebi hižo mnozy mysla, zo drje cyła wěc njeje wěrna była, haj zo je snadź Terezija jebańka. Tak sebi wosebje ći mysla, kotřiž bychu sebi to přeli: njewěriwcy. Tola dale stawaja so w Konnersreuće spodźiwne wěcy. Kóždy pjatk wospjetuja so ćerpjenja. Dale ma Terezija wšelake widźenja. Też stachu so wustrowjenja. To pokazuja pisomne dźakprajenja. Wosebje dócpěja ći wusłyšenjo swojich prózstwow, kotřiž sebi njechadźa wustrowjenjo atd. wunuzować, ale poniżnje wo nje proša. Terezija nětko hižo lěta dołho wjacy zemskeje cyroby njewoptawa a tola je strowa. Też dźensa móže hišće kóždy, kotryž sebi pola biskopskoho ordinariata dowolnosć wuprosy, knježnu Neumannec wopytać.

Profesor Heiler, kotryž bu jako hólc katolscy woćehnjeny, pozdźišo wot cyrkwje wotpadny a bu evangelski duchowny. Nětko je 43 lětny zaso so ke katolskej cyrkwi wróćił.

Kaž před krótkim Trierski, tak pokazuje nětko też Kölnjanski biskopski ordinariat na pismo pruskoho ministra Rusta. Po nim njemóže katolika nichtó nuzować, zo by Rosenbergowe knihe „Mythus des XX. Jahrhunderts“ čitał.

Wot někotrych so też wudawa, zo je Rosenbergowe měnjenjo program nacionalsocialistiskeje strony. K tomu ma so rjec, zo samo Rosenberg sam praji, zo knihe joho privatne měnjenjo wopřijeja. To je też württembergski Gauleiter wuzběhnył. Tuž njetrjeba so nichtó bojeć, hdyž tamne knihe wotpokazuje.

Profesor Hauer, wjednik nowych njekřesćanskich hibanjow, měješe wulku rěč w Kölnje. Tam wězo wšo křesćanske wotpokazowaše. Kardinal Schulta pak da na wšěch klětkach napřećiwnu wotmołwu přečitać. Hauer běše sebi samo też zwěrił prajić, zo je ze swojim wojowanjom za nowe pohanstwo wolu němskoho wjednika prawje zrozemił.

W Trieru wumrě tamniši swjećacy biskop Dr. Mönch. Bu wutoru, 19. februara swjatočnje pokhowany.

W Mnichowje mějachu so starši wuprajić, do kajkeje šule chcedźa swoje dźěći słać, pak do konfesionelneje abo do zhromadneje. Za zhromadnu šulu činješe so wulka propaganda. Mjez tym, zo so loni hišće 84% staršich za konfesionelnu šulu wupraji, bě jich lětsa jenož 64%; pola tych dźěći, kotrež hakle jutry do šule přińdu, so samo skoro połojca za zhromadnu šulu wupraji. Kardinal Faulhaber běše hišće we swojej rěči při bamžowskim swjedźenju katolskich staršich napominał, zo bychu swoje dźěći do konfesionelneje šule słali a pokaza, zo je to jich winowatosć.

W Berlinskim němskim dźiwadle hrajachu před krótkim nowu hru. We njej hraje mnich hłownu rólu. Ale skoro wšě hroznosće, kotrež so katolskej cyrkwi připisuja, wukonja tutón mnich. Křesćanstwoso předstaja jako by wšo dobre w človjeku ničiło. Kak dyrbja tajke njewěrnosće na ludźi skutkować, kotřiž tak hižo ničo wo wěrnosćach swjateje cyrkwje a jeje rjanosći a jeje wuspěchach njewědźa!

Awstriska. Lincska dieceza słušeše 1044 lět do Passauskoho biskopstwa. Hakle w lěće 1785 so wot tamneje wotdźěli. Tak wobstoji lětsa 150 lět. Jubilarske biskopstwo ma, kaž joho biskop dr. Gföllner we swojim pastyrskim lisće wozjewja, 35 dekanatow z 421 wosadami. 95 wosadow ma duchownych ze wšelakich rjadow. Biskopstwo ma 902318 wobydleri, z nich su 868099 katolikojo. W diecezy skutkuje 1226 měšnikow, 763 swětnych a 463 klóštrskich. Na jenoho duchownoho přińdźe 764 wěriwych. Mužskich klóštrow ma biskopstwo 19 ze 828 sobustawami a žónskich rjadow je jich tu tohorunja 19. Wone maja 2922 sobustawow.

Tak mjenowany dwór Korle Marxa, hobrsku wobydleńsku kasernu, w kotrejž wjele stow ludźi bydli, je kardinal Innitzer poručił pateram rjadu oblatow. Woni maja za tamnych wobydleri cyrkej natwarić a cyły blok dušepastyńscy zastarać. Oblatojo njejsu hišće dołho we Winje. Hakle 1934 natwarichu sebi tam prěni domčk. Rjad skutkuje w zwonkownych misijónach, tola też w ludowych misijónach w Europje a Americy. W Europje dźěła 2096 oblatow, w Americy 1916, Aziji 227, Africy 328 a Awstralskej 9. Rjadej přisłuša 16 biskopow a jedyn kardinal.

Pólska. Pólske knježeństwo drje njeje runje přećiwo křesćanstwu, tola wostaja hišće wjele móžnosće za wšelake wojowanja přećiwo cyrkwi. Dale prócuje so wo młodźinu. To pak škodźi katolskim zwjazkam młodźiny. Jene z knježeńskwowych towarstwow młodźiny je legija młodych. Legija je podobna fašistiskej młodźinje. Jeje program je, młodźinu woćahnyć jenož za stat, dźělenjo cyrkwje a stata, zestaćenjo podkopkow atd. Jeje časopis „Stat dźěła" kritizuje druhdy cyrkej a duchownstwo na njerjane wašnjo. Mjez studowacymi ma towarstwo wjele sobustawow. Tući poskićeja so za přednoški a činja tak propagandu za nje. Šulske wyšnosće wabja tohorunja młodźinu do legije. Katolski zwjazk pak wyšnosće rady njewidźa. Spytaja jomu na wšelake móličkostne wašnjo zeškodźeć. Praji so, zo ma jenož stat młodźinu woćahnyć!

W Hornjej Šlezskej a w Krakowskim biskopstwje wobroća so cyrkwinska wyšnosć přećiwo cyrkwinjepřećelskim nowinam. Njewěriwe nowinarstwo so w Pólskej počina wosebje wupjerać, mjez tym zo druhe kraje tomu bóle a bóle zadźewaja. Katolikojo dyrbja skónčnje wědźeć, zo njemóžeja so za dobrych křesćanow wudawać, hdyž tola dale njewěriwe nowiny čitaja. Starši maja so wo to starać, zo jich dźěći jenož dobre nowiny, knihe a časopisy čitaja. W njekatolskim nowinarstwje so wosebje swobodnomulerjo wo móc prócuja. Ale mnozy katolikojo — też pola nas běše tak — so zdadźa jara mudri a tola ani njewidźa, wo čo tu dźe. Čitajmy też my katolske nowiny! Před lětami přińdźech do jenoho katolskoho domu a namakach tam jenu wobrazowu nowinu, njekatolsku. Wšelake wobrazy so njehodźachu do katolskoho domu. K tomu běše w swójbje hišće hólc, kotryž poslednje lěto do šule khodźeše. Hnydom sčinich swojoho towarša na sćěhwki kedźbnoho, kotrež móže čitanjo tajkeje nowiny za dźěćo měć. Tute sćěhwki njedachu dołho na so čakać. Hólc drje njeje hišće předołho ze šule, ale kelko staroscow je hižo staršimaj načinił, njecham tu wopisować. Wěsće běchu też tamne njepřihódne nowiny, kotrež husto do domu přińdźechu, wina.

Italska. Synojo swj. Don Boska, Salezianojo, dźěłaja nětko lěto w nowej provincy Littoria. Su tam 4 měšnikojo a dwaj bratraj. Maja Bože służby w 6 cyrkwjach. Junu za tydźeń je nabožinska wučba.

Francózska katolska nowina „Croix" pisa wo prócowanjach bamža Pia XI. wo měr. Swjaty Wótc je pokazał, zo chce měr wokoło so. Tuž zjedna so z italskim statom dla bamžowskoho krajika. Ale też ludy je přecy k měrej napominał. Je pokazał, kak tola stare njepřećelstwa traja dale w politicy wšelakich krajow, dale w hospodarskich poćahach, wosebje pak w brónjenju. Nowina pokaza dale na to, zo je bamž hižo někotre razy Boha prosył: Rozpjerš ludy, kotrež chcedźa wójnu!

Podobnje kaž někotři w Němskej, kotřiž chcedźa komunistiske nahlady do nowoho stata njesć, pokazuja so też w Italskej nowinarjo, kotřiž wozjewjeja, zo je wšo jene, hač dźěćo pokhadźa z mandźelstwa abo hrěšnych poćahow. K tomu pisa bamžowska nowina, zo drje nikoho njesměmy zaćisnyć, kotryž je padnył, tola njesměmy ženje prajić, zo je njemandźelski wobkhad něšto prawe a dowolene. Jeli by stat to činił, potom by sebi sam row rył.

W bamžowskim hrodźe Castel Gandolfo so pilnje dźěła. Připrawjeja so tam rumnosće za bamžowskich zastojnikow a służownikow. Kaž so zda, chce Swjaty Wótc lětsa dlěje w tutym hrodźe přebywać hač loni.

Jena francózska nowina běše pisała, zo so katolikam w Němskej hubjeńšo dźe hač w Mexiku. K tomu pisa „Osservatore Romano", hač tamna nowina z cyła njewě, kak katolikow w Mexiku přesćěhaja, kak surowje z nimi zakhadźeja.

Z wobkhodnoho žiwjenja.

Swětoznata wulkotwornja za črije „Salamander" wobstoji nětkole 25 lět. Z přileżnosću swojoho jubileja poruča so firma też čitarjam „Katolskoho Posoła" přez zastupjeństwo w Budyšinje: Görlitzer Schuhhaus, Bohata dróha. (Hl. nawěštk.)

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 196. 197. z Kukowa: Madlena Rjenčec, Hana Měrćinkowa; 198. 199. z Nowolic: Michał Čornak, Michał Kórjeńk (čo. 17); 200. 201. z Koslowa: Bjarnat Kmječ, Mikławš Wawrik; 202.—205. z Khrósćić: Franc Natuš, Hana Kronsec, Jakub Šěrc, Marja Rjenčcyna; 206. ze Smječkec: Pawoł Cyž; 207. z Worklec: Jurij Salowski; 208. z Nuknic: Jurij Hanski; 209. z Prawoćic: Jurij Křižank; 210. z Łuzća: Marja Zyndźina; 211. z Hory: Jan Rjeda; 212. z Drježdźan: Marja Kóskec; 213. z Istambula: Hana Kóskec; 214. z Hartensteina: Marja Jenkec; 215. z Lipska: architekt Jakub Bjeńš; 216. ze Swientochlowice: farar Viktor Otremba; 217. z Kulowa: Hańža Nazdalic.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 978. 979. ze Š.: P. H., M. Š.; 980. z Khr.: F. N.; 981. z W.: M. B.; 982. z W.: M. Š.; 983. z H.: H. K.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Lejna 1 hr.; Jakub Šěrc z Khrósćic 1 hr.; N. N. z N. we wěstej należnosći 5 hr.; N. N. z Wudworja 0,30 hr.

Přechodne modlenja Božich mšow.

19. měrca.

Swj. Józefa, nawoženje swj. knježny Marije, wuznawarja. I. rjadu. Běła.

Tón swjedźeń bu kónc 14. stoléča na 19. měrca położeny; 1621 rozpřestrě jón bamž Hrjehoř XV. na cyłu cyrkej.

O kajkeje swjatosće a čistoty je swjaty Józef był, zo joho Bóh za nawoženju a mandźelskoho swjateje Marije a za pěstona Jězusowoho na swoje město wubra! Tajkeje hódnosće nichtó ze wšěch swjatych muži njedósta. Podobnje kaž Józef přez swoje zwěrowanjo z Mariju prawo na Syna swojeje mandźelskeje w přirodnym rjedźe naby, tak stoji wón přez zwjazk z Mariju z Jězusom w duchownym přiwuznistwje — na měsće Boha Wótca. Z póznaća teje wysokeje hódnosće swjatoho Józefa wukhadźa naše česćowanjo. Bóh je joho wuzko z našim wumoženjom spjał a za joho swjate počinki z wulkej mocu wuhotował. Prošmy joho z dowěru! „Dźiće k Józefej!“

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 91, 13—14.) Sprawny kaž palma skhadźa, rosće kaž cedra na Libanonje. Sprawny, sadźeny w Knjezowym domje, kće w dworach našoho Knjeza. (Ps. 91, 2.) Dobro je Knjeza khwalić a psalmy spěwać Twojomu mjenu, Wjeršny. Khwała ... **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Prosymy Će, Knježe, njech nam zasłużby nawoženje Twojeje najswjećišeje maćerje pomhaju k tomu, zo bychmy na joho zastupne prósstwy dóstali to, štož ze swojimi mocami dosahnyć njemóžemy. Kiž žiwy kraluješ Bóh ...

3) **Lectio** libri sapientiae. **Čitanjo** z knihi Mudrosće 45, 1—6.

Čitanjo jedna wo Mójzesu, płaći pak runje tak wo swj. Józefje. Swjata swójba je křesćanskim swójbam a kóždomu z nas z přikładom, kak móžemy so za dospołnosću prócować. Tak přewinjemy wšě spytowanja złych duchow a twarimy kralestwo Bože.

Mójzes bě luby Bohu a ludźom; joho wopomnjeco je žohnowane. Bóh joho překrasni kaž swjatych a wulkoho sčini njepřećelam zatrach a na joho słowo hrozne čwěle wotewza (skludźi). Wosławi joho před kralemi a přepoda jomu kaznje za swój lud a pokaza jomu swoju krasnosć. Za joho swěru a čichosć sčini joho swjatoho a wuzwoli sebi joho z cyłoho človjestwa. Słuchaše na njoho a joho hłós a dowjedźe joho do mróčele. A poda jomu sam kaznje, zakoń žiwjenja a zdźěłanosće.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 20, 4-5.) Knježe, Ty přinjese jomu najlubozniše žohnowanjo napřeco a staji jomu złotu krónu na hłowu. Žiwjenjo sej wot Tebje prošeše, a Ty je jomu spožči; dołhe žiwjenjo sej přeješe, Ty dari jomu wěčne.

W předposću a posće so njespěwa **Alleluja**, ale:

Traktus. (Ps. 111, 1—3.) Zbožny muž, kiž so Knjeza boji, kiž joho kaznje jara lubuje. Mócne budźe na zemi joho potomnistwo; narod sprawnych je žohnowany. Česć a bohatstwo stej w joho domje, a joho sprawnosć zwostawa wěki na wěki.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 1, 18—21.

Hdyž bě Marija, Jězusowa mać, z Józefom slubjena, prjedy hač so zeńdźeštaj, bu namakana, zo ma w žiwoće wot Ducha Swjatoho. Józef pak, jeje muž, kiž běše sprawny a nochcyše ju hańbje wustajić, chcyše ju skradźu wot so pušćić. Hdyž pak na to mysleše, hlej, zjewi so jomu jandźel Knjeza wo snje prajo: Józefje, syno Davidowy, njeboj so, Mariju, swoju mandźelsku, k sebi wzać; přetož, štož je we nej rodźene, je wot Ducha Swjatoho. Porodźi pak syna a narjeknješ joho mjeno Jězus; přetož wón wumože swój lud wot jich hrěchow. **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 88, 25.) Moja prawda a moja smilnosć stej z nim a w mojim mjenje rozmnoži so joho móc.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Po našej winowatosći służimy Tebi, Knježe, a prosymy Će pokornje, zo by wo nas hajił swoje dary na prósstwy swjatoho Józefa, nawoženje maćerje Twojoho Syna, našoho Knjeza Jězusa Khrystusa; k woswjećenju česćomnoho swjedźenja swj. Józefa woprujemy Ći khwalobny wopor. Přez toho samoho Knjeza našoho Jězusa ...

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno dostojne a prawe, spodobne a spomožne je, Tebi stajnje a wšudźe so dźakować, Hospodźe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, a Tebje na swjedźenju swj. Józefa z winowatej khwału překrasnjeć, žohnować a sławić. Joho, muža sprawnoho, da Ty knježnje Boharodźičcy za nawoženju a postaji joho swojej swójbje za swěrnoho a mudroho służownika, zo by Twojoho Jednorodźenoho, wot Ducha Swjatoho podjatoho, na měsće Wótca zastarował, Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza. Přez kotrohož Twoju hordosć jandźeljo khwala, knjejstwa so jej kłonja, mócnosće před njej třepotaju. Njebjesa a mocy njebjes a tež swjeći serafojo ju w zhromadnej radości wokrasnjeja. Z nimi daj, prosymy, tež naše hłosy so zjednoćić, kotřiž Će pokornje wuznawamy prajejcy: Swjaty ...

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Mat. 1, 20.) Józefje, syno Davidowy, njeboj so Mariju, swoju mandźelsku, k sebi wzać; přetož štož je w njej podjate, je wot Ducha Swjatoho.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Budź z nami, prosymy Će, smilny Božo, a na zastupnistwo swjatoho Józefa, wuznawarja, zakhowaj nam miłosćiwje swoje dary. Přez ...

Kěrluš

našich přěnjowoprawjeńskich dźěći.

(Spěwa so po hłosu: Swjaty, swjaty, swjaty ...)

Swjate dny a njedźelu
Wšitcy ludźo kemši du.
Měšnik swjeći Božu mšu.
Jězus je na wołtarju.

We tym swjatym woblatku
dawa so nam k žiwjenju.
Jězusa ja lubuju.
Wumrě za nas na křižu.

Bohu dam ja wutrobu
rjanu, čistu, pobožnu.
Bohu so ja poswjeću
w swojim cyłym žiwjenju.

C.

Wopak je,

zo **hódnostne papjery a dokumenty** doma sebi khowaš! Kak lohcy sebi je

zapołožiš, je zhubiš – też pokradnyć abo přez woheń zničić so mohłe.

Njechaš-li pak Twoje ważne effekty přepodać do wotewrjenoho skhowa (Depot), dokelž chceš **sam** wšitko trěbne wobkedźbować, kaž wupłaćenjo dividendow, kuponow, wulosowanja atd, potom Ći radźimy, **skhowaj sebi swoje ważne wěcy** do

worclowoho přilopka w našim tresorje. Tam su zwěsćene před padušstwom a wóhnjom, też maš prawo zamkowanja.

Dresdner Bank

Budyšin, rózk Kejžorskeje dróhi

K zelenomu štwórtkej
rjane wužitne **dary**
za hólcy a holcy.

K serbskej drasće
banty, canki, bórty, knefle
we wulkim wubjerku
dobre a tunjo.
Serbske posłuženjo.

Arno **Kube**
Budyšin — Kejžorska dr. 12

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod:
Goschwitzstraße
čisći a barbi
wšu drastu —
žonjacu, mužacu a
dźěćacu

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej**
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin — Seminarska dróha 2

Płót z Budyšina do Lubija
możemy sćahnyć, hdyž dóńdu groćane pletwy, kotrež k nalećej skazachmy. Naš skład wopřija wjacy hač
20000 metrow.
Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".
Nowe zakończy škitane **smuhojte pletwo** (Streifengewebe) **jenož my** předawamy. Tutón grotowc je lětsa hišće khmańši — a dokelž jón z wulka nakupichmy, też **tuńši.**

K zelenomu štwórtkej
dobre a rjane
wobućo
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Wobstoji z lěta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10
Wšě możne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Rózarije
posmjertne křiže
cyrkwinske swěčki
we wulkim wubjerku poruča
Richard Völkel
w Khrósćicach (při cyrkwi)

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu poješ.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Waš **fotograf** je:
Foto=Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

K wusywam poskićam
pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čerwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow
w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeř** dobroho pyta, tu namaka.

Špihele, ramy a wobrazy, mnohosće domjacej nadoby, pórclin, křiže a swěčniki tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin Serbska dróha 16
Wilhelm

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny
k zelenomu štwórtkej,
k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo
Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě możne, też „přikusy" te dobre „serbske"
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

25 Jahre Alleinverkauf
DER WELTBEKANNTEN MARKE
SALAMANDER
QUALITÄT, PASSFORM UND NIEDRIGER PREIS HABEN DEN SALAMANDERSCHUH ZUM MEISTGETRAGENEN SCHUH DEUTSCHLANDS GEMACHT.
MARKE SALAMANDER
Görlitzer Schuhhaus
Bohata dróha 24 **Budyšin** Dalokoreč̌ak 3678

Rjane dary
k zelenomu štwórtkej,
prěnjomu swj. woprawjenju a druhim přileżnosćam
kupuj we wobkhodźe
wěcywustojnoho
Johannes Redl
Časniki, juwjele, złotu a slěbornu pychu, dobrejědźne graty.
Kamjenc
Herrenstraße 4, při mjasowych jitkach

Čitaj nawěštki w „K. P.“

Hdyž na **dobre winko** *ćehnje mje,*
dóńdu do
Küttnerec winarńje
Budyšin, Hauensteinska hasa, rózk Serbskeje hasy

W rjenje ponowjenej **konditarńi a khofejowni**
budże so našim hosćom lubić!
K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.
Kamjenc *Jurij* **Wolf** *a mandž.*
Budyšska dróha 8.

Wšě **mašiny, nastroje a graty** za hospodarstwo poskićamy!
Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!
Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.
Milde & Hering
Kamenz — Tel. 504

Müller *ec* *dobru* **konditarńju**
kóždy rad wopyta. ***Najlěpše pječwa!*** *Do domu rad připósćelemy — tež na wsy.*
z khofejownju ***w Budyšinje***
Póstowe naměstno

Wužitny dar **k zelenomu štwórtkej** je rjane
štrykowane woblečenjo.
Wulki wubjerk w „Bleyle“ a druhich tworach.
Budyšin
Kamjeńtna dr. 7 *Otto* **Osswald**

Z zelenomu štwórtkej rjane dary!
Wulki wubjerk: časniki wšěch družin, rjećazki, wobručki, wšelake postawy, figury, sudobja atd.
Budyšin
Kejžorska droha 22 **F. A. Lenke**

Zjawny dźak
swj. Judźe Tadejej
za wusłyšanu prostwu.

Zjawny dźak
swj. Konradej z Parzham
za wusłyšanu prostwu.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Wróćiwši so hłuboko hnući wot rowa našoho luboho syna a bratra

Jurja,

kotrohož je Bóh 13 lět staroho k sebi ze srjedźizny staršiskoho domu wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu telko lubosće wopokozali, wosebje kotřiž běchu nam z tróštom w poslednich wokomikach, naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W Khrósćicach, na dnju pohrjeba, 12. 4. 1935.

Swójba Donatec w mjenje přećelstwa.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

12. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. měrca 1935** | **73. lětnik.**

Djaboł abo Khrystus?

W času Khrystusowym měješe zły duch wulku zwonkownu móc. Nic jenož běše wón knježićeŕ nad človjeskej dušu ale husto też nad ćełom. Wot djaboła wobsydnjeny stoji dźensa w swjatym sćenju před nami. Djaboł sčini joho slepoho a hłuchoho. Khrystus wuhna djablisko a ćwělowany je wustrowjeny. Ludźo to wuhladawši so spodźiwaja, a jich wutroba, kaž so zda, so wěrje do Khrystusa wotewri. „Je traš to syn Davidowy?“ Tak šukotaja mjez sobu.

Zły duch pak njeda so tak lohcy předobyć. Hnydom potom sebi wón wupuć namaka. Přez nahladnych „pobožnych“ farizejow spyta wón lud zamylić a rozhorić. Farizejowje su dźiw widźeli. Woni jón njemóža prěć. Ale woni nochcedźa přidać, zo Bóh sam přez Jězusa skutkuje. Tutón Jězus njesmě na žadyn pad być wot Boha pósłany mesias. Tutomu Jězusej dyrbi so dźěło a próca njemóžna sčinić. Šćuwarstwo čini tu najlěpšu słužbu. Hač so wěrnosć praji abo nic — to ničo njewadźi. Přeco tola něšto wisajo wostanje! Słyš, luby čitarjo, kak woni palaty jěd do wuchow a wutrobow pluskaja: „Přez Beelzebuba, wjećha djabliskow, wuhonja wón djabliska“. — Zbóžnik jim hnydom na to wotmołwi: „Potajkim hela napřećo sebi wojuje. Djaboł wuhonja djaboła. Tuž drje mjez sobu wojowace kralestwo złoho ducha bórzy so zniči.“

Připosłucharjo dyrbja Jězusej prawo dać. A tola njemóža so myslički wzdać: Naši wjednicy z jich Beelzebubom maja snadź tola prawje. Wotpohladany zaměr bě tak dócpěty. Zahoritosć syły ludu je podušena. Do mnohich dušow zašćěpi so dwělowanjo.

Přez swojich pomocnikow je djaboł dobył. Přez nich wottorhny wón lud wot Khrystusa. Haj, skónčnje so jomu poradźi, Zbóžnika na Kalvarsku horu dowjesć. To běše joho wjećba za časćišu poražku. — Ale woprawdźity dobyćeŕ běše tola skónčnje Křižowany. Wón wutorhny človjekow z putow złoho ducha, wón wukupi nas ze swojej drohej krewju. A nětko smy my wšitcy zasy wumóžene dźěći Bože. My móžemy, jenož zo chcemy, wšitcy njebjesku domiznu dócpěć.

Djaboł je dospołnje přěhrał. A tola wón njeje hišće mortwy. Přecy hišće wón mjez človjekami wokołodunda a pyta za človjeskimi dušemi. Přecy hišće ma wón też dźensa spodźiwnu móc nad človjekami.

Djaboł wojuje wo kóždu človjesku dušu. Najradšo drje wón widźi, hdyž je wona njeskedźbnje w přiwučenym hrěše žiwa. Kóždy nowy hrěch je za njoho nowe puto. Też potom so wón njeda zamylić, hdyž widźi, zo človjek drje husćišo swjate sakramenty dóstawa, ale bjez wěrnoho polěpšenja. Wšak so jomu durje do wutroby přeco zasy wočinjeja. Přeco zasy dźěn so wón z Bohom wotměnja. Njech też Bóh husto dobudźe, wón njepušći nadźiju, zo skónčnje tola wón dobyćeŕ wostanje. Přetož Bóh to na žadyn pad wěčnje njećerpi, zo človjek přeco zasy přez ćežki hrěch so wot njoho wotsali a so złomu duchej přiwobroći.

„Zo by tola zymny był abo ćopły. Ale dokelž sy liwki a ani zymny ani ćopły, počnu će wupluwać ze rta swojoho“ Zj. 3, 15, 16.

Zo je to djaboł, kiž z twojej dušu wojuje, to hakle potom pytneš, hdyž junu cyle khutnje spytaš so nakazać; hdyž chceš so wot přiwučenoho hrěcha, na kotryž sy sputany, cyle wuswobodźić. Před hrěchom ći njepřećel twojeje duše takle do swědomja šukotaše: „To wšak tak złě njebudźe! To tola druzy też tak činja! Móžeš dźěn so toho zasy wuspowědać! Njemóž tola sebi wšitko zapowěsć!“ Nětko pak, hdyž chceš so hrěcha wotrjec, słyšiš joho takle rěčeć: „Što budźa druzy ludźo prajić? To je přećežke. Ty to njemóžeš dokonjeć!“ Prjedy zawrě ći wón wutrobu, zo bychu so napominanja swědomja podusyłe. Nětko pak wón pyta ći hort zawrěć, zo so njeby wěrnje a wěrnosćiwje wuspowědał. Jeli tónle puć k wuspěchej njewjedźe, zasłyšiš: „Wotstorč hišće kwilku!“ Wón derje wě: Čas dobyć rěka mnoho dobyć.

Djaboł wojuje wo twoju njesmjertnu dušu. Ale też Khrystus so wo nju prócuje. Komu chceš ty přisłušeć? To so wě — Khrystusej! Tohodla wukonjej cyłe dźěło na swojej duši! Njemóžeš tola wěčnje mjez Khrystusom a

djabołom khabłać. Hewak sy Bohu a djabołej k směcham. Jutrowna swjata spowědź so bliži. Wućěř złoho ducha cyle raznje ze swojeje duše!

Djaboł šćuwa přećiwo Khrystusej a joho swjatej cyrkwi kaž něhdy tak hišće dźensa. Něhdy kaž dźensa njebě joho šćuwanjo podarmo. Pola mnohich je swjata wěra wosłabiła, haj wustudnyła. Kak stoji z tobu, luby čitarjo? Wotuć z hrěšnoho spara! Mamy dźěn čas swjatoho posta — čas pokuty a čas wulkich hnadow za našu dušu. Čim bóle so hela mocuje, čim bóle njech so twoja wěra skrući! Čim zahorićišo njech twoja wutroba bije za Khrystusowe kralestwo w tebi! Njech cyła hela so přisłodźejo pozběhuje, naše hesło je a wostanje: Khrystuso, naš kralo a wjedniko, tebi smy a wostanjemy swěrni hač do smjerće! ń.

Rozhlad w swěće.

Němska ministerska rada

je sobotu připołdnju wobzamkła, zo so powšitkowna wojeńska winowatosć zasy zawjedźe. Knježeństwo je zakoń jenohłósnje přijało. Zakoń ma sćěhowacy wobsah:

§ 1. Służba woborneje mocy stawa so na zakładźe powšitkowneje woborneje winowatosće.

§ 2. Němske měrowe wójsko z přidruženymi wojeńskimi policijemi dźěli so do 12 korpsowych komandow a 36 divisijow.

§ 3. Dodačne zakonje k rjadowanju powšitkowneje woborneje winowatosće ma němski woborny minister bórzy předpołožić.

Tutón ważny zakoń bu wot wjednika a wšitkich sobustawow němskoho knježeństwa podpisany. Proklamacija je na wšitkich sobustawow kabineta wulki začišć činiła.

Kancler a wjednik Adolf Hitler je sobotu popołdnju w přitomnosći zwonkownoho ministra z Neurath francózskoho, jendźelskoho, italskoho a pólskoho pósłanca přijał a jim rozsudny zakoń knježeństwa wo zawjedźenju powšitkowneje wojeńskeje służby zdźělił.

Jendźelske knježeństwo je póndźelu přez swojoho pósłanca w Berlinje němskomu knježeństwu notu přepodało, kiž napřećiwjenja Jendźelskeje k němskomu zakonjej wo natwarje wojeńskeje mocy wopřija. Na kóncu tuteje noty so Jendźelska praša, hač je němske knježeństwo zwólniwe, při wopyće jendźelskoho zwonkown. ministra Simona w Berlinje dypki Londonskoho wozjewjenja z 3. februara rozrěčeć. Na to je minister přihłosujo wotmołwił.

Francózske knježeństwo njeje z jendźelskim stojnišćom k Němskej prawje spokojom a so dźiwa, zo jendźelski zwonkowny minister tola hišće do Berlina pojědźe. — Někotre francózske nowiny pisaja, zo by Simon najprjedy do Pariza dojěł a tam jednał a potom hakle do Berlina, zo je nuzne, spěšnje, energiscy a swjatočnje přećiwo němskomu zakonjej ze 16. měrca protestować. Hdyž pak tesame nowiny před krótkim pisachu, zo so francózski wojeński służbny čas podlěši, tak mějachu druhe staty změrom přihladować. — Francózska potajkim přecy hišće rozeznawa dobyćeńske staty, kiž smědźa brónić tak wjele kaž móžno, a přemoždne staty, kiž maja sebi wšitko lubić dać. Francózske poćahi mjez Londonom a Moskwu khabłaja. Zwonkownomu ministrej Lavalej bu tohodla přez ministersku radu poručene, zo dyrbi do Moskwy pućować. Ale Jendźelska pokaza zmužitosć a nochce wotwisna być wot Francózow.

Francózska ministerska rada je wobzamkła, zo chce wona němski zakoń, w kotrymž je so brjónjeńska swoboda a powšitkowna wojeńska służba dowoliła, před ludowy zwjazk přinjesć.

Zwjazk ludow ma hnydom radu powołać. Turkowski zwonkowny minister jako předsyda čas skhadźowanki postaji. Też Italska je z Francózskej přezjedna, zo so dla němskoho zakonja na Genfskim forumje jedna.

Jendźelska pak nochce, zo by so Zwjazk ludow z němskej należnosću zaběrał. Nowina „Times" měni, zo přezjednosć w tym wobstoji, Němsku do Genfa wróćić. Wobskórźba pak před Zwjazkom ludow móže nawrótej zadźěwać. Zwjazk ludow njemóže też dale ničo činić, hač wuprajić, zo je Němska Versailleske zrěčenjo zraniła. Ważne prašenjo je te, hač su druhe kraje z Němskej přeco prawje wobkhadźowałe. Tuž maja wone same złe swědomjo. Wobzamknjenjo francózskoho knježeństwa móže mjezynarodne położenjo hišće zlhóršić a dočinić, zo Němska z cyła wjacy do Genfa nochce.

President Roosevelt wozjewi swojim nowinarjam, zo nochce do położenja, kiž je němski zakoń wutworił, zapřimnyć. Wón khwali sebi princip dobroho susodstwa a so nadźija, zo so tute amerikanske hesło też we wobkhodźe mjez narodami w Europje płaćiwosć dóstanje.

Belgiske knježeństwo

je wróćo stupiło, dokelž njeje při wukonjenju swojich nadawkow w sejmje a kraju dosahacu podpjeru namakało.

Venizelos,

spiritus rektor grichiskoho zběžka, je wutoru do Neapla přijěł. Joho přewodźachu mandźelska a na sto přiwisowarjow, kotřiž su z kupy Krety ćeknyli. Neapelske wyšnosće Venizela a joho přiwisowarjow před nadpadom škitaju.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W klóštrku franciskankow budźe póndźelu, na swjedźenju přizjewjenja swj. Marije, rano 3/47 hodźin Boža mša, we 8 hodź. swjedźeńska Boža mša z prědowanjom, potom wotpołożenjo slubow. Wječor swjate požohnowanjo.

Z Khróśćic. Zańdźenu njedźelu zarjadowa holčaca powołanska šula rjanu wustajeńcu ručnych dźěłow, nawarjenych jědźow a napječenych přikuskow. Wjele zajimcow bě so zešło, samo šulski rada powołanskich šulow, knjez Hohlfeld z Budyšina, bě přijěł. Wón so wosebje za serbsku drastu, kaž jaki, fale a měcy, kiž běchu někotre šuleńki našiłe, zajimowaše. Wučeńka knj. Skatulic a šuleńki móža z jich wuspěchami jara spokojom być.

— Štwórtk rano w 7 hodź. běchu swjatočne kemše za wotkhadźacych šulerjow a šuleńki Khróśćičanskeje a Worklečanskeje ludoweje šule. Knjez kapłan Dr. Hórnik měješe swjedźeńsku narěč, při kotrejž dopominaše dźěći na zańdźeny šulski čas, na dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja. Dźeń wotkhada ze šule dyrbi być dźeń dźaka a Božeje hnady, kiž dźěći na dalšich pućach žiwjenja škita a wjedźe. Dźěći přistupichu wšitke k swjatomu woprawjenju a wobnowichu křćeński slub. — W 9 hodź. běše potom w šuli swjatočne pušćenjo. Swjatočnosć bě wobrubjena ze spěwami a deklamacijemi. Rjadowny wučeř, knjez Hördl r, poda dźěćom wšelake dobre pokiwy na dalši žiwjeński puć. Z wustajenja njeboh kantora Hile dósta 8 dźěći, kiž běchu so w šuli přez pilnosć a pěkne zadźerženjo wuznamjeniłe, rjane knihowe dary: Eiseltec z Lejna, Grofic a Šimanec z Khróśćic, Nowakec z Jaseńcy, Rychtarjec a Panec z Hórkow; dale šulerjej Hórbank z Prawoćic a Šołta z Wudworja. Tak wopušći 41 dźěći — 20 hólcow a 21 holcow — Khróśćičansku šulu. Přejemy jim strowosć, wjesołu mysl a spokojnosć do přichoda.

Z Różanta. Na swjedźenju swjateje Marije přizjewjenja budźa w Różeńće Bože służby: rano, dopołdnja z prědowanjom a popołdnju.

Z Kukowa. Swjedźeń padnjenych so też pola nas na dostojne wašnjo woswjeći. Po dopołdnišich kemšach zestupa so swjedźeński ćah, nimale wšitke wjesne towarstwa z khorhowjemi, a ćehnješe k wjesnomu pomnikej, hdyž so jednora, ale pozběhowaca swjatočnosć wotmě. Wotdźěl HJ zaspěwa khutny spěw k česći padnjenych rjekow a počesći jich hišće z rěčnym khórom. We swojich swjedźeńskich

słowach spominaše knjez wučeŕ Bejmak na zašłe hrózbne wójnske časy; kak su rjekojo swoje žiwjenjo zmužiće woprowali za wótčinu, a zo je wopomnjeńska njedźela za nich dźeń česće a dźaka. Tuž so tym 22 wjesnym padnjenym, kotřiž zwjetša w cuzej zemi spja, horco dźakowaše za jich wopor wótčinski. Na to wuspěwa so khutny spěw wo dobrym towaršu. Wjednik wojeńskoho towarstwa Glawš położi rjany wěnc z přihódnymi słowami při pomniku.

Z Pančic. Mały Brylec Jurij bě před někotrymi tydźenjemi na klóštrskich łukach pola Jawory hawrona popadnył, kiž wjacy khmanje lětać njemóžeše. Běše sej mjenujcy jene křidło nałamał. Tuž wza joho sobu domoj a tykny joho do kisty, kotruž z grotom zabi. Wothlada swojoho čornoho přećela derje a tak křidło też zasy zarosće. Wutoru staji wočinjenu klětku na dwór. Tutu přileżnosć wuži hawron a ćekny na dróhu a lětaše dale po štomach a třěchach. A dźěći přecy za nim. Zo by so jich wobruł, wuleća sej na pola a łuki hač k Woleńkec hatej. Tam placny drje z mučnosću do wody a njemóžeše so sam z njeje wudrapać. Mjez tym přikhwatachu dźěći a natyknychu jomu žerdku, a na tu so sydnywši daše so hawron zasy popadnyć. W triumfalnym ćahu njesechu joho domoj, hdźež móže nětko swój dyrdomdejski wulět do Božeje stwórby na rjanym nalětnym dnju měrnje rozpominać.

Z Njebjelčic. Na dostojne wašnjo woswjeći so w našej wosadźe dźeń padnjenych rjekow. Wojeńske towarstwo so před wójnskim pomnikom zeńdźe a tam wěnc położi. Srjedź Božeje mšě běše předowanjo. Knjez farař spominaše na padnjenych wojowarjow, předstaji jich jako rjekow, kotřiž z wěčnosće k nam rěča a nas k nabožnomu žiwjenju napominaja. Pokaza też na to, kak je naša winowatosć, so za nich modlić. Z wěčnosće přiwołaju našomu ludej a napominaju jón, dźeržeć k zhromadnosći a lubować cyrkej a wótčinu. Přez swój přikład pokazuja, w ćerpjenju žiwjeńskim kročić k njebjeskomu Taborej. Po Božich służbach stoješe čestna straža při wójnskim pomniku.

Z Kamjenca. (75. narodniny.) Hana zwud. Paulikowa z Wóslina (Ossel) pola Halštrowa, zawostajena mandźelska njeboho twarskoho mištra Mikł. Pauliki w Časecach, pozdźišo we Wóslinje, woswjeći 23. měrca 1935 swoje 75. narodniny w swj. Jurjowym domje w Kamjencu. Je přisadźiła wobeju synow přez wójnu, kiž zawostajitaj wobaj wudowu ze swójbu. Nětko je wona ćerpliwa we swojich khorosćach, derje přihotowana na puć do wěčnosće, doniž njenamaka swój zeński wotpočink w Khrósćicach při swojim njebohim mandźelskim. Na wysokej starobje přetrjechja ju hišće druzy, 2 mužaj a 4 žony, wot 80—89 lět.

Wurjadny dźeń tachantskeje šule w Budyšinje.

Zašły štwórtk, 21. měrc, je w stawiznach tachantskeje šule měznik. Dwaj z jeje wučerjow staj rjanu ličbu lět jako wukubłarjej dźěći dokonjałoj. Knjez wyšši wučeŕ Schwoppa je 40 lět wučeŕ a je wot tutych lět najwjacy na tachantskej šuli wučił. A 25 lět swojoho wučeńskoho powołanja knjez wučeŕ Thomas wopominaše. Mjez mnohimi dźěćimi, kiž su tutymaj wučerjomaj k nohomaj sedźałe, je też mnoho serbskich šulerjow, kiž su tachantsku šulu wopytowali. Tutaj jubilejej dźeń bóle k radostnomu swjedźenjej sčiništej. Tola też hórke božemje klinčeše do njoho. Rozžohnowaše so tola na tutym dnju nic mjenje hač 71 dźěći wot tachantskeje šule. Tuta wysoka ličba drje so hišće ženje dócpěła njeje. Rano běše w kapali Boža mša, na kotrejž knjez farař Sprentzel prědowaše. Rozestaji dwoji puć: puć k Bohu a tón, kiž wot Boha preč wjedźe. Prěni dźěl dalšeje swjatočnosće běše wěnowany jubilaromaj. Jimaj knjez kantor Šołta dźak a zbožopřeća wupraji. Dźěći to na swoje wašnjo wobstarachu. Druhi dźěl šulskoho swjedźenja płaćeše dźěćom, kiž nětko šulu wopušća. Knjez kantor Šołta rysowaše we swojej naréči, kak ważny je sprawny človjek za zbožo cyłoho ludu. Bohužel wot 41 wotkhadźacych hólcow 17 hišće žane městno nimaja, hdźež bychu dźěłać a we wojowanju žiwjenja swoje mocy měrić móhli. Wotkhadźace dźěći přednjesechu na to božemje k swjatomu křižej, před kotrymž běchu we wšěch khwilach přebywali. Čŕjódka móličkich wupraji wšěm wotkhadźacym swoje hnujace dźělbraćo. Spěwy a přednoški dźěći tołmaćichu dźak a ścelechu róže zbožopřeća na dalši puć žiwjenja. Po wudźělenju cenzurow wunjesechu zhromadźeni sławu na wjednika a wuspěwachu dźakny kěrluš. Přichodnu njedźelu budźe za dźěći w cyrkwi zhromadne swjate woprawjenjo. K wustupej ze šule mějachu dźěći nabožne přednoški, kotrež za hólcy knjez farař Lehmann, za holcy knjez farař Sprentzel dźeržeše.

Ze šule!

Dźěći bjeru božemje.
Wustupja nětk ze šule,
Dźakuja so wučerjej.
Woči so jim błyšćitej.
Šulski čas nětk nimo je,
Nowy čas so započnje.

Sam nětk hić a dźěłać maš,
W čŕjódźe so wjac' njekhowaš.
Tola ně, ty njejsy sam,
Bóh je z tobu tu a tam.
Wón će dale powjedźe.
Puću derje, zbožownje! -y-

Zmužita holčka.

Něžne płomješko wěčneje lampki mikotaše přez cyrkwičku Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje. Běše žno khětro pozdźe; přez wokna so zjewi tu a tam na njebju z ćěmnomódrym błyšćata hwězdźička. Tola w dalokosći čerwjenješe so njebjo a surowe płomjenja sapachu do powětra; škrě lětachu a načinjachu, hdźež padachu, bědu a hrubu smjerć. Husitojo běchu cyłe rjane městačko Lubij wurubili, kněže zapalili a ludźi zamordowali. Nětko ćehnjechu z haru a hołkom přećiwo Budyšinej. Wobydlerjo, z wonka muri bydlacy, ćěkachu do města, zo bychu tu někajki škit namakali před złym njepřećelom.

A hlej, do našeje lubeje cyrkwički, kotraž tehdy hižo na samsnym městnje kaž dźensa z wonka muri stoješe, zastupi 16lětna holčička. Klakny so samalutka před wołtař so modlicy, zo by Bóh lube město škitał, a rady by so sama woprowała, by-li přez to Budyšin wuswobodźić mohła. Přecy bliže přińdźe wójsko, cyrkwine murje třepotachu. Tola čim hórje hołk zakhadźeše, čim pobožnišo spěwaše holčka.

A hlej, za krótki čas palachu so hižo kněže w blizkosći cyrkwje a kur waleše so w tołstych mróčelach wokoło woknow a sčini swjaty dom hišće ćěmniši. A holčka blizki strach spóznawši, poskoči khětře skhodźeńk k wołtarjej horje, wotewri tabernakel, ke kotromuž měješe jako dźowka zwónka klučik, wza swjaty keluch a wuži wšě swjate woblatka, zo by Zbóžnikowe ćěło zdźeržała před wonječesćenjom hrubych Husitow. W tym samsnym wokomiku wotewrichu so z mocu durje, a z haru zastupi čŕjóda rubježnych wojakow.

Holčka běše so zasy před wołtarjom poklaknyła, jeje ličcy błyšćeštej so jako róžowej pupkaj, a swjata horliwosć sapaše jej we swětłu wěčneje lampki z módrych wóčkow. Wojacy rubachu do swjatych wobrazow a mjetachu wšu cyrkwinsku pychu dele. Skónčnje přińdźechu też k wołtarjej a złoty keluch wuhladawši hrabachu lakomscy za nim. A tu storči jedyn z nohu do holčki.

„Štó dha tu je?“ zawoła wojak a torhny holčku k sebi.

„Přinjes nam kluče za kapalu; chcemy je měć; dyrbiš wo nich wědźeć“, zareji hnydom cyła čŕjóda.

„Te ja njedam“, wotmołwi holčka zmužiće.

„Njedaš-li je nam, zabijemy će!“

„To móžeće mojedla činić; ja pak je njedam. Bože kubła rubić, je ćežki hrěch, ke kotromuž wam pomhać, mi

Hłowna zhromadźizna tow. ss. Cyrilla a Methoda w Khrósćicach.

Hłowna zhromadźizna towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wotměje so přichodnu njedźelu, 31. měrca, w Khrósćicach. Popołdnju w 2 hodź. budźe w farskej cyrkwi w Khrósćicach swjatočny nyšpor z prědowanjom. Na 1/2 4 hodź. započnje so zhromadźizna we Wjeńkec hosćeńcu.

Předsyda wotewri ze zawodnymi słowami zhromadźiznu. Potom so nam poskići zajimawy přednošk, kak nastawa časopis, nowina; z druhimi słowami, što je wšo třebne, prjedy hač čišćane słowo w podobje časopisa abo nowiny do Serbow dźe.

Po přednošku budźemy słyšeć nadrobne rozprawy redaktora „Katolskoho Posoła", dale wo pjenježnym położenju našoho towarstwa a wo składźe a wudawanju knihi atd. Skónčnje budźe přileżnosć k rozrěčenju a namjetam.

Zo by so běh zhromadźizny hišće bóle wožiwił, přednjesu so wšelake spěwy a młodostne towarstwa zahraja nam časej přiměrjenu hru. —

Předsydstwo wočakuje bohaty wopyt. Dopokažmy ze sylnym wopytom, zo sebi ważimy dźěło towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a mamy dorozemjenjo za joho tak ważne zaměry.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Vatikanski radijowy rozsyłak dósta z tworńje znatoho slědźerja a „wótca radija" Marconija nowy aparat, kotryž móže so na tři wšelake zmohi stajić. Wón ma wosebje program do europskich krajow rozsyłać, mjez tym zo dotalny aparat wosebje do Ameriki rozsyła. Vatikanski radijo-rozsyłak stoji na najwyššim dypku Vatikanskeje zahrody. Wjednik je jezuitski pater Soccorsi.

Katolska mužska młodźina w Gdansku je Swjatomu Wótcej postrow pósłała, w kotrymž jomu njekhabłacu swěru slubuje. Na to dósta zwjazk němski telegram wot bamža, w kotrymž Pius XI. pokhwali zmužitosć Gdanskeje młodźiny.

Khowancy kolegija Germanika w Romje wopytachu pod wjednistwom rektora patera Noppela Swjatoho Wótca a přepodachu jomu hołdowanske pismo. W Germaniku studowaštaj ze serbskich duchownych knjezaj Dr. Horjeń a Dr. Hórnik.

Němska. Kaž evangelska nowina „Reichsbote" wozjewja, přestupichu w poslednim času w Bajeńskej 1056 ke katolskej cyrkwi. 959 přisłušachu prjedy k evangelskej cyrkwi. Dale nowina pisa, zo hišće jenož mało ludźi wot katolskeje cyrkwje wotpaduje. — Chcemy so tu prašeć: Stojimy my wšitcy tak kruće, zo nas kajkižkuli wichor wot zdonka cyrkwje njewottorhnje? A je naše swědomjo tak jasne, zo nas warnuje też před zababjenym pospytom, nas pomałku wot maćerje cyrkwje dźělić? Kak kruće wěriš wučbje cyrkwje? Kak stojiš ke katolskim towarstwam? Hdźe su twoje dźěći? Rěčiš přeco z česćownosću wo katolskim měšniku?

We wšelakich němskich biskopstwach wobstoji pomocny skutk žónskich za měšniske powołanja. Bu 1926 na namołwjenjo Swjatoho Wótca założeny. Sydło je w Freiburgu. Předsydka je wójwodka, mandźelska prynca Jana Jurja. Sobustawy njejsu do towarstwow zwjazane. Chcedźa so modlić, zo by Bóh prawje wjele młodźencow powołał k měšnistwu, a wo dobrych měšnikow. Dale zběraja małe dary, zo bychu khudych móhli podpjerać při studijach.

Němski zymski pomocny skutk wozjewja, zo dźěći, kotrež k prěnjomu swjatomu woprawjenju du, njemóžeja podpjeru dóstać, zo bychu sebi drastu wobstarałe. Wo to ma so cyrkwinske spomožerstwo postarać.

Někotre nowiny su pisałe, zo je so wojakam zakazało, z cyrkwje wustupić abo němskej wěrje so přizamknyć. Kaž pak so hamtscy wozjewja, so to wojakam zakazało njeje.

We swojim pastyrskim lisće pisa kardinal Schulte wo propagandźe nowych pohanow mjez młodźinu. Wón skorži, zo tući samo mjez młoduškimi šulskimi dźěćimi přiwisowarjow łója. Praji wěriwym, zo su biskopja husto warnowali a so wobroćeli přećiwo hanjenju křesćanskeje wěry. Rěči so hižo wo syłach młodych němskich pohanow.

Tam a sem pokazuja so zaso tak mjenowane rjećazowe listy. To dóstanješ njepodpisany list, w kotrymž rěka, zo maš list 9 króć wotpisać a dale pósłać, potom ći zbožo kiwa, hewak pak njezbožo. To je wězo wulka hłuposć. Tajki přiwěrk je hrěch. K tomu móžeš hišće policiju na kožu dóstać, dokelž tajke pisanjo je też policajscy zakazane. Tuž, jeli tajki list dóstanješ, do kachli z nim!

W Lipsčanskim wučbnym planje za ludowe šule rěka mjez druhim, zo je lěpje, hdyž so dźěći wo germanskej wěrje rozwučeja hač w bibliskich stawiznach Staroho Zakonja. Cyrkej je też pječa tójšto germanskoho swobodnoho ducha potłóčiła. Khrystus dyrbi so předstajeć jako zmužity wojowař, nic tak, jako by sćerpnje njesprawnosće znjesł. Dale so praji, zo je Jězus arier był. (Swjate Pismo pak jasnje pokazuje, zo bě Jězus židowskoho pokhoda. To posłuchaj na swjate sćenjo na Bože Ćěło při prěnim wołtarku!)

---

dowolene njeje." Njebojaznje rěčeše holca; Zbóžnik, kotrohož běše dóstała, a Duch Swjaty, kotrohož běše wo pomoc prosyła, pomhaštaj jej.

Lědma běše to wuprajiła, porazy ju tamny wojak tak hrubje k zemi, zo jej čoło sylnje krawješe.

W tym samsnym wokomiku zastupi też wojeński wyšk; wšitcy zmjelknychu a zestupachu so do rynka. Tutón pak ćežcy zranjenu holčku wuhladawši bu hnuty a wopraša so wojakow, štó z nich je to činił.

Tamny wojak přistupi a powědaše wšo z wěrnosću. „A ty sebi zwěriš, tajku słabu holčku zranić, ty njekhmaniko? Dźi mi z wočow! Nochcu wo tebi wjacy wědźeć."

Na to poruči druhim wojakam, holčku z cyrkwje do wójnskoho lěhwa donjesć. A sam zakaza, so wo zmužitosći khudeje holčki dźiwajo, cyłomu wójsku, cyrkej wurubić. Tak wona zwosta njezranjena.

Potom poda so sam do swojoho lěhwa, hdźež běchu holčku mjez tym do mjehkoho łoža położili. Při njej stoješe młoda žona, wyškowa mandźelska, kotraž jej wobčas zymne wobalki wokoło čoła kładźeše.

Wojacy běchu zastali rubić a wšitcy, z wuwzaćom stražowacych, běchu hižo wusnyli. Wyšk zastupi, wokoši swoju mandźelsku, kotraž jako jandźel lubosće khoru holčku wothladowaše.

„Słyš, Wjacsławje! Hižo zasy wo Swjatym Duchu powěda, zo by jej sylnosć dał, město wot njepřećelow wuswobodźić. Hladaj jenož, kak jej ličcy palitej. Pój, sčin jej po jeje woli!" Tak powědaše rjana žónska; młody mandźelski njemóžeše ničo napřećiwić, a woprawdźe poruči na druhe ranjo swojim wójskam, dale ćahnyć. Zmužitu holčku wróći jeje staršimaj a dari jej nimo toho sto toleř.

Njewuprajita wjesołosć a njeskónčna radosć napjelni wutrobu měšćanow při tutej powěsći. Holčku sławjachu jako swoju wumóžerku. Ta pak wuspěwa před cyłym ludom dźakowny paćeř k lubomu Zbóžnikej a k Swjatomu Duchej, wědźicy, zo ma so jimaj za spěšnu pomoc dźakować.

Wšě khěže před murjemi běchu spalene, jenož naša cyrkwička zwosta njezranjena cyłomu swětej k wěčnomu dopomnjeću na tamnu Božu pomoc. Chcyše drje pozdźišo wjele wosobnych młodźencow našu zmužitu holčku za mandźelsku měć, tola wona žanoho njepřija, ale wuzwoli sebi sama Ducha Swjatoho samoho za nawoženju zastupiwši do klóštra, hdźež wjele dobroho skutkowaše Bohu k česći a sobućłowjekam k zbožu. „K. P." 1910.

Politiski wjednik za Westfalsku, dr. Mayer, wopyta před krótkim, hdyž přez Paderborn jědźeše, też tamnoho arcbiskopa dr. Kleina.

Swjaty Wótc pósła kardinalej Schulće w Kölnje z ruku pisany list, w kotrymž swoje wjeselo wupraji, zo katolikojo Kölnjanskeje diecezy tak kruće ke katolskej cyrkwi stoja, najebać wšěch ćežow a strachow. Dale wupraji bamž swoje připóznaco nad studijemy wo swjatym Albertu Wulkim. Wšelake wědomostne wustawy prócuja so mjenujcy, zo bychu w starych pismach prawje wjele wo swjatym namakali. To je so też poradźiło a móžeja sebi tak hižo cyle dobry wobraz činić wo žiwjenju Alberta Wulkoho, kotryž běše jara wučeny, wosebje też přirodospytnik, wo kotrymž sebi ludźo spodźiwne wěcki powědachu. Njemóžachu za tamny čas wurjadnje wulku wučenosć zrozemić.

W Dortmundźe běše w jenym klóštrje mnich Jordan Maj žiwy. Zwonka klóštra njeběše skoro znaty. Też joho sobubratřa w klóštrje joho cyle njepóznachu. Dokelž drje bě jara pobožny, hewak pak nic přejara wobdarjeny, wukonješe w klóštrje najbóle najnižše dźěła. Tola bórzy po joho smjerći (1922) wozjewi wjacy ludźi wšelake spodźiwne wusłyšenja, hdyž běchu zemrětoho wo zastupnu próstwu prosyli. Zasy dopokaz, zo drje je někotryžkuli swjaty, wo kotrymž ludźo to njewědźa.

Paderbornski arcbiskop je rjany dar k swojim 70. narodninam, kotrež w augusće woswjeći, dóstał, mjenujcy jenu cyrkwičku. Duchowni a wěriwi biskopstwa chcedźa w jenej wosadźe, kotraž cyrkwje nima, mału cyrkej natwarić, kotraž dyrbi w lěće hotowa być. Arcbiskop Dr. Klein praji, zo tajki dar z wjeselom přijima.

Jezuit pater Spiecker běše w jenym prědowanju rěčał wo Khrystusu našim wjedniku. Jedyn druhowěriwy studijowy rada běše to jako politiku wobhladował a policiji wozjewił. Pater Spiecker běše potom w jatbje. Sudniske jednanja pak pokazachu, zo tamny studijowy rada njeje wo tym dosć wobhonjeny był, zo katolikojo Jězusa też rady mjenuja swojoho wjednika. Też njemóžeše so wjacy jasnje na słowa prědowanja dopomnić. Pater Spiecker pak rozestaja, zo to njeje politiske prědowanjo było. Joho wuwinowachu, dokelž njebě dosć dopokazow. Tola zdźeržachu joho w škitanskej jatbje.

W Bajeńskej je statna policija zakazała, wo Rosenbergowej knizy „Mythus des XX. Jahrhunderts“ w zjawnych a zawrjenych zhromadźiznach rěčeć. To je jenož w cyrkwi dowolene.

Kardinal Schulte woswjeći w Kölnje dwě nowej lětadle za misijóny. Z jenym z njeju poleći hejtman Köhl, kotryž jako přeni z Europy do Ameriki lećeše, do južneje Afriki. Wón je tam z inspektorom misijónskich wobkhodnych srědkow towarstwa Miva, wosebje lětarstwa.

W Mnichowskej universiće chcyše pater Przywara wo křesćanstwu přednošować. Ale mnozy młodźi studenća činjachu haru, tak zo dyrbješe rěčnik přestać přednošować.

Českosłowakska. Kaž druhdźe, tak też w Prazy zasy wjacy ludźi ke katolskej cyrkwi přistupuje a mjenje wustupuje hač dotal. Ličba konverzijow je wjetša hač ličba wustupow. Też ličba tych, kotřiž žanej cyrkwi njepřisłušeja, so pomjeńša.

Msgr. Panico, prjedy bamžowski legat za Saarsku, je so do Prahi wrócił a zastawa tam dźěła zastupjerja bamžowskoho nuncia. Prjedawši nuncius Ciriaci bu do Portugalskeje póslany, tak zo Česka wjacy bamžowskoho nuncia nima. Najskerje so tajki też prjedy njepostaji, hač njeje so mjez cyrkwju a statom wujednało, kajke prawa ma katolska cyrkej w Českosłowakskej. Tuž je wšo, štož je so prjedy wo nowowobsadźenju nunciatury w Prazy pisało, znajmjeńša přezažne było.

Pola jeneje banki w Prazy postajichu wosebitu lutowansku służbu za powšitkowny zlět katolikow Českosłowakskeje. Też najmjeńše pjenjezy móžeja so do wosebitych nalutowanskich knižkow zapłaćić. Tak móžeja so też khudźi pomałku na to přihotować, zo bychu na zjězdźe so wobdźělić móhli.

W Českosłowakskej je stat wšelake cyrkwinske wobsedźeństwa, kaž wulke dźěle polow a lěsow rozdźělił. Při tym je napadne, zo někotre zbytne kubła židźe dóstachu, byrnjež so też druzy wo kup prócowali. Haj, w jenym padźe chcychu samo mjeńši ludźo zbytne kubło kupić a mjez sobu rozdźělić. Tola woni je njedóstachu, ale žid.

Šwica. Katolske ludowe towarstwo přihotuje zjězd katolikow, kotryž ma so kónc augusta w Freiburgu wotměć. Wočakuje so 20000 hač do 30000 wobdźělnikow. Też do Vatikana je so přeprošenjo póslało, a nadźijeja so, zo snadź Swjaty Wótc legata postaji.

Na jenym zlěće katolikow w Ženewje (Genf) wobzamknychu sapacy protest přećiwo přesćěhanjam katolikow w Mexiku.

Jedyn muž běše prajił, zo je so jomu pola městačka Roggliswila mać Boža zjewiła. Po nim běchu pječa też dźěći tute widźenjo měle, a jene dźěćo bu, tak so praješe, wustrowjene. Na to postaji so komisija, kotraž dyrbješe podawki pruhować. Wobstoješe z tšoch duchownych a dweju lěkarjow. Komisija zwěsći, zo podawki njejsu wěrne a žadyn dźiw. Tamny muž njeje cyle strowy na čuwy, dźěćom pak je so jenož tak zdało. Tajke wěcy dźěn su pola dźěći hižo znate, wone podleža najbóle tajkej samosugestiji a sugestiji cyłeje črjódy. Tamne wustrowjenjo dźěsća też njebě ničo spodźiwne. Wone bu strowe, dokelž je so po přikaznjach lěkarja mělo. Biskop je tohodla wěriwych napominał, zo bychu so městna, na kotrymž je so to pječa stać dyrbjało, zdalowali. Cyrkej drje najlěpje wě, zo su dźiwy, wosebje zjewjenja swjateje Marije móžne, su pak tola něšto wurjadne.

Awstriska. Biskopja su wšěm wučerjam nabožiny (to su tu wosebje duchowni) wosebity kołopis póslali, w kotrymž wo nadawkach wučerja nabožiny rozprawjeja. Njedyrbja jenož wučić, ale młode wutroby też zahorjeć za Boha a cyrkej. Dale spominaja biskopja na to, zo su knježeństwu a mužam, kotřiž su w konkordaće katolskej cyrkwi telko móžnosćow ke skutkowanju dali, wosebity dźak dołžni.

We Winje zhromadźichu so rjadowi duchowni, kotřiž so wo dušepastyrstwo mjez młodźinu staraja. Mějachu tam rozwučowanjo, na kajke wašnjo móžeja młodych za Boha a cyrkej dobyć.

We Winje załoži so po přeću kardinala Innitzera hibanjo, kotrež chce čitanjo Swjatoho Pisma mjez katolikami spěchować. W poslednim času su so tola tak tunje dospołne Swjate Pisma wudałe, zo móhło jene w kóždym katolskim domje być. Też w Serbach je so naprašowało, čohodla katolska cyrkej wěriwym zakazuje, Swjate Pismo čitać. Ale štó je to zakazał? Nichtó. Ně, runje čitać je dyrbiće! Wězo jenož katolske wudaćo. Jenož njepřećeljo cyrkwje praja, zo katolska cyrkej Swj. Pismo čitać zakazuje. Je zrudnje, zo so mjez katolikami hišće tajcy namakaja, kotřiž to njewědźa!

We Winje maja so wšelake hasy po wuznamnych zemrětych katolskich wosobach pomjenować.

W lěće 1929 běchu profesorej Udźe zakazali, wo katolskej wěrje přednošować. Nětko pak su jomu biskopja to zasy dowolili.

Ličba swobodomulerjow w Awstriskej přecy dale wotběra. We Winje drje hišće wšě lóže wobstoja, tola maja skoro jenož židow za sobustawow. Na kraju pak su samo někotre lože rozpušćili, dokelž běchu skoro wšě sobustawy wustupiłe.

Stat je dźakowny katolskim duchownym, kotřiž so wo młodych ludźi w lěhwach dźěłoweje służby staraja. Tući młodźi mužojo su husto cyle bjez wěry a wědy wo Bohu wotrostli. Hdyž pozdźišo dźěłowu służbu wopušća, je lohko móžno, zo puć k cyrkwi njenamakaja. Tak maja duchowni nětkole składnosć, młode duše na prawy puć dowjesć.

Miłosćiwi bratřa skutkuja hižo 320 lět we Winje. Też w zańdźenym lěće su wjele činili za khudych a běnych.

Tak lěkowaše so w jich khorownjach 6343 khudych ludźi. Z nich móžachu so 5737 jako strowi zasy domoj wróćić. Dale wobstarachu 2820 khudych khorych doma a dawachu jim tež cyrobu a hojeńske srědki. (Wšo hromadźe na 40486 dnjach.) Dale wopytachu mniša 101908 khorych doma. 110000 khudych dósta darmo jěsć. To bratřa wězo njewozjewjeja, ale to pokazuje jich statistika a jich zapiski. Tajke pak dyrbja wězo wjesć. Křesćanska Caritas njehordźi so ze swojimi skutkami.

Italska. Po cyłym kraju woswjeći so tu šesta lětnica podpisanja Lateranskich zrěčenjow. Wšě bamžowske twarjenja běchu khorhowje wupowěsnyłe. W Lateranje wotměchu so swjatočne kemše. W Romje wostachu tutón dźeń šule zawrjene, wučby njebě.

Katolski akcion wotmě w měsće Lecce dźeń holčiny. 5500 holcow so wobdźěli. To je 90% tamneje žónskeje młodźiny. Wšě stawy běchu přišłe: studentki, wučeřki, holcy z wyššich šulow, zemjanske, měsćanske, dźěłaćeńske holcy a służowne. Wone wšitke slubichu, zo chcedźa być žiwe po wučbje cyrkwje, chcedźa swój křćeński slub swěrnje dźeržeć.

Cyrkej swjatoho Antonia w Paduwje běše prjedy wobsedźeństwo stata. Po Lateranskich zrěčenjach pak słuša nětko Vatikanej. Cyrkej drje je hewak rjenje wuhotowana, tola njeje nutřka hišće dospołnje wumolowana. Wokoło chora drje su rjane mólby na sćěnach, tola dyrbi so cyrkej hišće dale z freskami (tak mjenuja so wobrazy, kotrež su hnydom na sćěnu molowane) wudebić.

Mjez duchownymi w Italskej žada sebi suchoćina wjele woporow. Wot 1000 duchownych wuměra na nju wjacy hač 58. Wjetša pak je ličba hišće mjez studowacymi we měšniskich seminarach. Tohodla je jara nuzne, zo so wo napřećiwne naprawy staraja. To bychu snadź sanatorije přećiwo tuberkulozy byłe, w kotrychž bychu so khori a wohroženi měšnicy lěkowali. Hač dotal wšak njebě hišće móžno, tajki sanatorij natwarić.

Udinski arcbiskop je pastyński list wudał, w kotrymž pisa, z kak snadnymi srědkami dyrbja měšniske seminary wobstać. Napomina wěriwych, zo njebychu na modlitwu za dobrych měšnikow zabyli, ale tež měšniske seminary z jałmožnu podpjerali.

Pola Indianow w jich domiznje.

Indianske ludy bydla w Americy, nam najznaćiše w Zjednoćenych Statach, Mexiku a Kanadźe. Wjele je so wo nich napisało, kóždy młody pola nas so za nich zajimuje. Mato Kósyk, naš delnjołužiski basnik, kiž hižo wjele lětdźesatkow w Americy přebywa, je nam něšto wo nich powěł w basnjomaj: Indiska, kak indianske zernka nastachu. Zo hišće hinu, njeje wěrno. Wěrno pak je, zo tež skoro njepřiběraju. Ale hinu jich rěče, jich kultury. Wjele je so drje wo nich napisało, dopisało pak so njeje tójdy hišće wšitko. K spisam druža so tež wobrazy, muzeje, film, gramofonowe tačele. Wězo so ameriscy wučeni wo Indianach najbóle zaběraju, tola tež druzy. A jedyn z nich je professor dr. Franc Pospíšil, direktor etnografiskoho (ludowědnoho) wotdźěła w krajnym muzeju w Brnje na Morawje, znaty a připóznaty ludowědnik swětowoho mjena.

W lětomaj 1930 a 31 přepućowa z awtom a lětadłom kraje SW.-Indianow Zjednoćenych Statow: Ariconu, Nowy Mexiko, Kaliforniju a přimjezne strony. Su to wysoke, zdźěła puste krajiny; ze šule znajeće snadź jich rěku Colorado. Profesora přewodźeše joho mandźelska.

Wjele maćizny je tu prof. Pospíšil nazběrał a chce, štož so hodźi, swětej wozjewić ze spisami w němskej, češkej, jendźelskej a francózskej rěči. Prěni dźěł je hižo wušoł z joho nakładom w Brnje 1933 a rěka: Etnografické materialie z jihozapadu U. S. A. (= Zjednoć. Statow Ameriki) Díl I. Je to krasna kniha z dwěmaj pisanymaj přiłohomaj a 414 wobrazkami. Jara žiwje wopisuje wobšěrne wyšiny, předrěne z hłubokimi rěkami, jich suche podnjebjo, rostlinstwo (kaktusy, majs, glauku, tobak atd.), zwěrinu (něhdyšu a nětčišu — wowcy atd.), kamjenje (tyrkisy . . .), ludźi a jich stawizny (z najdawnišich časow), bydła, wašnja, drasty, jědła, dźěła (w ratarstwje, hornčerstwje, tkalstwje, kowanju slěbra atd.), jich wědomosće, nabožinu a wumětstwo. Pospíšil dźe wšomu na dno, tohodla njeje joho spis ničo za zwjeršnych ludźi. Zaběra so dokładnje ze wšim, samo indianske mjena za wšě ważne wěcy podawa. Dźiwa też na rasy a rozdźěle jednotliwych splahow (Navaho, Hopi atd.). Zkrótka: kniha je natykana ze solidnej wědomosću, a tohodla sym ju z jara wulkim wužitkom čitał. Budźe-li časa, dowolu sebi našim Serbam z njeje wobšěrnišo powědać. Přeju spisaćelej tohole dobroho dźěła, zo by mohł bórzy wjacy ze swojich pokładow na swětło dać. M. N.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 218. z Nowoslic: Pětr Cyž; 219. 220. ze Šunowa: Józef Kowc, Pětr Kurjat; 221. z Drježdźan: Madlena Kórjeńkowa.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 18. měrca 1935.

106 wołow, 271 bykow, 311 kruwow a jałojcow, 1457 ćelatow, 788 wowcow, 3106 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 36—38 hr. 2) starše 31—35 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 26—30 hr. 4) Starše 21—25 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 36—39 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 34—36 hr. 3) Mjasne 31—33 hr. 4) Snadnje wuwite 27—30 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 33—35 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 25—33 hr. 3) Mjasne kruwy 21—24 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 13—20 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće — hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 36—38 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 48 50 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 38—46 hr. 3) Snadnje wuwite 30—37 hr. 4) Najšpatniše 22—30 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 40—43 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 35—39 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 51—52 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—51 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 46—50 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 43—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 46—47 hr.

K wusywam poskićam pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čerwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

Cigary wosebje poskićam: Clairsina . . 10 pj. Sandbl. Havana 12 pj. Senior . . . 15 pj. **cigarow-skład** Friedrich Otto **Sachse** **Budyšin** Nutřkowna lawska dr. 1 **(Gewandhaus)**

Wy znajeće drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej** **Hilger** nasl. **E. Wilček** Budyšin — Seminarska dróha 2

Wupjerki jenož dobre, ma stajnje **A. Kasper nasl.** w Budyšinje, nětko **Jerjowa hasa 3** (Heringstraße)

Hłowna zhromadźizna tow. Cyr. a Met. 31. 3.

K nalětej
Symjenja - Wósk k šćěpjenju - Carbolineum za sadowe štomy - Łyko (Bast)
Drogownja
Rudolf Hilscher
Kamjenc - Budyšska dr. 52

Waš **fotograf** je:
Foto=Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Hilger Lotzestraße 201
Dobre wupjerki - šaty k pósłanjam, ruby, košlacy płat, mušlin
Zbytne kruchi
Bemberg-**židy**, židźanoho **płaćika** atd. k falam, pjezlam, khutam a dźěśćacej drasće.
Nowosće! - Wulki wubjerk.

3 Gerös
3% RABATT IN MARKEN
REKLAME SCHLAGER!
Kaffee garantiert rein, aus gesunden Bohnen, stark entölt. Das ganze Pfund 80 Pf
Familien Kaffee
Für den täglichen Gebrauch das Richtige. ¼ Pfund 60 Pf
Weitere beliebte Sorten zu 50, 70, 75, 80 und 90 Pfg.
Zubi! Zähne Schokolade 50 Pf
Paket mit 4 Tafeln
Unser grösster Erfolg!
Gerling & Rockstroh

Budyšin, Znutřkowna lawska dróha 10
Kamjenc, Budyšska dróha 1 (rózk torhošća)
„ Zwingerowa dróha 12

Rjane dary
k zelenomu štwórtkej,
prěnjomu swj. woprawjenju a druhim přileżnosćam
kupuj we wobkhodźe
wěcywustojnoho
Johannes Redl
Časniki, juwjele, złotu a slěbornu pychu, dobre jědźne graty.
Kamjenc
Herrenstraße 4, při mjasowych jitkach

K zelenomu štwórtkej
dobre a rjane
wobućo
Budyšin
Serbske hrjebje
W. Sommer

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod:
Goschwitzstraße
čisći a **barbi**
wšu drastu — žonjacu, mužacu a dźěćacu

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeř** dobroho pyta, tu namaka.

Wobstoji z léta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10
Wšě móžne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.
Wulki a dobry skład — **to je znate!**

K naléću rjany kłobuk abo čapku!
W bohatym wubjerku pola Kurt **Märckel** staroznaty wobkhod.
Budyšin — Lawske hrjebje 6 — — Nizke płaćizny!

Špihele, ramy a wobrazy, mnohosće domjacej nadoby, pórclin, křiže a swěčniki tu namkaš we wulkej mnohosći!
Budyšin
Serbska dróha 16
Wilhelm

Wužitny dar **k zelenomu štwórtkej** je rjane
štrykowane woblečenjo.
Wulki wubjerk w „Bleyle" a druhich tworach.
Budyšin
Kamjeńtna dr. 7
Otto Osswald

Wšě **mašiny, nastroje** a **graty** za hospodarstwo poskićamy!
Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!
Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.
Milde & Hering
Kamenz — Tel. 504

Hłowna zhromadźizna

towařstwa swj. Cyrilla a Methoda

budźe njedźelu, 31. měrca 1935

pop. ½4 hodź. w Khróśćicach pola Wjeńkec

Porjad: 1. Powitanjo - 2. Přednošk - 3. Rozprawy - 4. Rozmołwa a namjety

Předsydstwo

Płót z Budyšina do Lubija

móžemy sćahnyć, hdyž dóńdu groćane pletwy, kotrež k naléćej skazachmy. Naš skład wopřija wjacy hač

20000 metrow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Nowe zakońscy škitane **smuhojte pletwo** (Streifengewebe) **jenož my** předawamy. Tutón grotowc je létsa hišće khmańši — a dokelž jón z wulka nakupichmy, też **tuńši.**

W rjenje ponowjenej **konditařni a khofejowni**

budźe so našim hosćom lubić!

K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.

Kamjenc Budyšska dróha 8. *Jurij* **Wolf** *a mandź.*

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny

k zelenomu štwórtkej,

k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Šulske toše - Kofry

toše za akty a wšě druhe potrjeby; toški žonam a holcam do ruki.

Wulki wubjerk nizke płaćizny **Otto Büttner** Budyšin Hłowne torhošćo 9

Paul Otte

Hotowe žonjace drasty, wulki wubjerk tkaninow — budźe też we swojej nowej předawarni, do kotrejež je 20. měrca **přećahnył,** Serbow rady witać.

nětk: Žitna dróha 1 - rózk hłownoho torhošća

K zelenomu štwórtkej — k prěnjomu swjatomu woprawjenju a při druhich składnosćach zwjeseliš z wužitnym darom: *Jědźne graty* poslěbornjene, chromowane, njezerzawja Solinske worclowe twory z wobkhoda wěcywustojnoho!

Wulki wubjerk! W Kamjencu, Anger 6 *Franc Beitel*

Hižo z léta 1866 wobstoji naš wobkhod. Něšto dobre ke kurjenju Či stajnje poruča

cigarowy **Lehmann-** *Reichardt*

Jenož při Hłown. torhošću (Bohata dróha)

Mužacu a hólčacu drastu — mantle a woblečenja za **žony**

kupujeće derje a tunjo pola

Wilhelm Seifert

Budyšin - Bohata dróha 22

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. měrca 1935.** | **73. lětnik.**

„Laetare“ - „Wjesel so“!

Dźensiša njedźela mjenuje so po introitu Božeje mšě, kotryž je wzaty z knihi profety Isaiasa, „Laetare“ - „Wjesel so“! Wona ma wosrjedź khutnoho pokutniwoho časa štyrcećidnjowskoho posta na sebi wěsty wjesoły raz. Z tym chce nam cyrkej prajić, zo ma samo też pokuta wjele tróštnoho a zwjeselacoho we sebi. Trjebamy jenož spohladować ke Khrystusej, kotryž přez horja a ćerpjenja do swojeje krasnosće přeńdże a swojim swěrnym wučownikam w jich horjach a ćerpjenjach bohaty tróšt spožčuje. Wšě cyrkwinske wobrjady tutoho dnja wuča nas tu wěrnosć, zo pokuta bywa překrasnjena a znadobnjena přez Božu hnadu a Bože pokojenja. Wšitke dźěle Božeje mšě stajeja nam ze žiwymi, zahorítymi słowami tule myslička před woči:

Introitus. (Laetare.) Wjesel so, Jeruzalemje, a zhromadźće so wšitcy, kotřiž jón lubujeće. Radujće so wjesele, kotřiž sće zrudni byli, juskajće a nasyćće so z joho połnym spokojom! Kak so zwjeselich, jako mi prajichu: Do domu Knjeza pójdźemy!

Oratio. Popřej nam, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy, kiž za naše počinanjo po zasłužbje ćerpimy, z pokojom Twojeje hnady wokřeći byli.

Čitanjo, epistla, napomina nas k wjeselu, dokelž buchmy w Khrystusu ze zastorčenych dźěći zasy dźěći slubjenja. Wjesołosć dychaja Graduale, Offertorium a Postcommunio:

Graduale. Zwjeselich so, jako mi prajachu: Do domu Knjeza pójdźemy. Budź pokoj w Twojej twjerdźiznje a wšoho dóstatk w Twojich wěžach. Traktus. Kotřiž so Knjezej dowěrjeja, su kaž hora Sion; nihdy njezakhabła, štóž bydli w Jeruzalemje. Kaž hory wokoło njoho, tak je Knjez wokoło swojoho ludu wottal a na wěki.

Offertorium. Khwalće Knjeza, přetož je dobroćiwy, spěwajće joho mjenu; přetož Wón je lubozny. Štožkuli je chcył, sčini na njebju a zemi.

Postcommunio. Daj nam, prosymy, Božo smilny, zo bychmy Twoje potajnosće, z kotrymiž nas njepřestajnje napjelnjuješ, wěrnje česćowali a je přecy z wěriwej myslu přijimali.

Swjate sćenjo skónčnje nam powěda, kak Zbóžnik w pusćinje khlěby spodźiwnje rozmnoži. Wón chcyše z tutym dźiwom hłódnomu ludej, kotryž bě bóle wo spomoženjo duše so starał hač wo zemńske zeżiwjenjo, joho horliwosć a joho žadosć za duchownymi kubłami mytować, zdobom pak też swoju dobroćiwosć a wšohomóc wozjewić. Z tutoho dźiwa spózna lud, zo je Jězus tón Wočakowany a chcyše joho krala sčinić. Tak so nam Khrystus wosrjedź časa pokuty a posćenja jako wjeselo a radosć swojoho ludu předstaja.

Přispomnjenjo, zo běchu runje jutry blizko (Jan 6, 4), dopomina nas na to, zo bychmy w dźiwje spodźiwnoho rozmnoženja khlěba znamjo njebjeskoho, eucharistiskoho khlěba spóznali, z kotrymž Jězus, wěrne jutrowne jehnjo, žiwy khlěb z njebjes, wšitkim, kotřiž so přez wěrnu pokutu toho hódni wopokazuja, radostnu hosćinu přihotuje, ke kotrejž je wosebje w jutrownym času wšitkón křesćanski lud přeprošeny.

Jězus, wjeselo a radosć swojoho luda. Tuta myslička zjewja so też we wosebitej swjatočnosći, kotraž so tu njedźelu w Romje wotměwa. Wot starodawna sem swjeći bamž na tutym dnju „złotu róžu“, kotruž potom wjerchowskej wosobje dari jako připóznaćo za horliwe wukonjenjo dobrych a nadobnych skutkow. Wot toho rěka tuta njedźela też „róžowa njedźela“. Róža je wumělscy z dobroho złota zhotowjena a bywa při swjećenju z balsamom a roztołčenym pižmom (Moschus) polata. Wo jeje wuznamje praji Innocenc III.: „Troja je maćizna tuteje róže: złoto, pižmo a balsam. Z pomocu balsama bywa pižmo ze złotom zwjazane. Tež w Khrystusu je troja bytosć: Bóžstwo, ćěło a duša. Z posrědkowanjom duše pak je ćěło też z Bóžstwom zjednoćene.“ Jězus Khrystus so potajkim předstaja jako Bóh-človjek, abo kaž bamž Eugen III. praji we swojim „ćerpjenju a horjestaću“ pod znamjenjom złoteje róže; wašnjo pak, złotu róžu wjerchowskej wosobje darić, je drje dopomnjenjo na Jězusa jako krala kralow, kotrohož chcyše něhdy zwjeseleny lud na horje swojoho krala sčinić, w kotrohož mjenje a nadawku maja wšitcy kralojo swěta knježić a česćeni być.

Rozhlad w sweće.

Nowy komisariski minister.

Po namjeće němskoho bohota za Saksku, Mutshmanna, je němski kancler ministra za ludowe wukubłanjo dr. Hartnaka ze zastojnstwa puścił. Za komisariskoho wjednika wosyroćenoho ministerstwa bu župny wjednik NSLB Göpfert pomjenowany.

Natwar němskeje woborneje mocy.

Woborny minister z Blomberg wozjewja: Ze wšěch worštow němskoho luda wšědnje pola ministerstwa pjenježne dary přikhadźeja jako přinoški za natwar woborneje mocy. Wuprajam wšitkim wutrobny dźak za tajku woporniwosć. Štóž chce dalše přinoški nam přiwobroćić, njech póscele pjenjezy na konto „Wehrdank“ pola němskeje banki. Też jeje filialki dary přijimuja.

Jendźelski wopyt.

Njedźelu popołdnju staj jendźelski minister Simon a lord Eden w lětadle do Berlina přijełoj. Ludźo běchu so po tysacach na lětanišću zešli, mjez nimi jendźelske pósłanstwo, na čole wupósłanc Eric Philipps, němski zwonkowny minister z Neurath a statny sekretař Dr. Meißner jako wosobinski zastupjeŕ němskoho kanclera. Wječor bě potom na jendźelskim pósłanstwje mała hosćina. Póndźelu dopołdnja su so pola němskoho kanclera rozrěčowanja z jendźelskim zwonkownym ministrom, lord Edenom a jendźelskim pósłancom započałe. Też němski zwonkowny minister z Neurath a społnomócnjeny za wotbrónjeńske prašenja, knjez z Ribbentrop, so na jednanjach wobdźělištaj. Rozrěčowanja trajachu póndźelu hač do 1/2 8 hodźin wječor. Simonowy a Edenowy wopyt w Berlinje dyrbješe wosebje k informacijam, to rěka k wobhonjenjam, służić. Wutoru wječor su so němsko-jendźelske rozrěčowanja skónčiłe. Při tutych jednanjach je so wo prašenjach rěčało, kotrež su so w Londonskim wozjewjenju 3. februara mjenowałe. Kaž so piše, su so rozrěčowanja na přećelne wašnjo wjedłe a z dospołnym wujasnjenjom nahladow wobeju stron skónčiłe. Wobě knježeŕstwje dźěłatej za zaměr, zo byštej měr Europy ze spěchowanjom internacionalnoho zhromadnoho dźěła zwěsćiłoj a skrućiłoj. Srjedu je so jendźelski zwonkowny minister zasy do Londona wróćił. Lord Eden pak puću je dale do Moskwy, Waršawy a Prahi.

Pólski pósłanc w Berlinje

je sobotu němskoho zwonkownoho ministra wopytał a so z nim wo nětčišim mjezynarodnym położenju rozrěčował. Někotre wukrajne nowiny běchu mjenujcy pisałe, zo je też Pólska, kaž hižo druhe staty přećiwo němskomu zakonjej wo wojeńskej służbje so hóršiła. Tute wopačne wudawanja pólski pósłanc w mjenje swojoho knježeŕstwa wotpokaza.

Rězny dawk so zniži.

Financny minister je wot 1. apryla zniženjo rěznoho dawka postajił. Pola swini so dawk wot 9 na 8 hr., pola wowcow wot 2 na 1 hr. zniži. Tute zniženjo woznamjenja za němske hospodarstwo witane wołóženjo.

Zwjazk ludow.

Wukonjacy president rady Zwjazka ludow, dr. Aras, chce radu Zwjazka hakle w prěnim tydźenju apryla zwołać. Tam ma so zapodaty namjet francózskoho knježeŕstwa pruhować.

Japanska

je ze Zwjazka ludow wustupiła. Tuto je japanski zwonkowny minister Hirota w kabineće wozjewił. Wo přichodnych poćahach Japanskeje k mjezynarodnomu dźěłowomu hamtej njeje so hišće ničo wobzamkło.

Kupu Sachalin

chce Japanska kupić, to rěka połnócny dźěł. Wo tutej naježnosći je so hižo ze sowjetskim knježeŕstwom rěčało. Japanska a Ruska so w tutych prašenjach wěsće dojednatej. Z tym dopokaza Ruska wobšěrne dorozemjenjo za japanske wobstojnosće. Kupa Sachalin je za japanski krajny škit jara ważna, dokelž ma wjele petrolejowych žórłow.

Rumunski minister Titulesku

je do Pariza přijěł, po puću so z južnosłowjanskim a češkosłowakskim zwonkownym ministrom zetkawši. W Parizu chce pječa zhromadne stojnišćo Małeje ententy a balkanskoho zwjazka zcyła wujasnić, kiž je přez nowy němski wukaz nastało.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Přichodnu sobotu, 6. apryla, najdostojniši knjez biskop na dopołdnišich Božich służbach w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament měšniskeje swjećizny wudźěli. Na měšnika budźe wuswjećeny też Serb, knjez diakon Jurij Šołta z Khrósćic.

— Officielne jubilejne pućowanjo do Roma z Mišnjanskeje diecezy k wopominanju 25. lětnoho jubilea dekreta wo zažnym woprawjenju dźěći a 100. narodninow Joho Swjatosće bamža Pia X., kotrež katolski swět w lěće 1935 swjeći. Wopyta so row swj. Pětra Kanisia w Freiburgu (w Świcy) a swj. Don Boska w Turinje. Też Swjaty Wótc putnikow přijmje. Wotjězd 2. meje 1935. — Nadrobne prospekty atd. dóstanješ pola: Katholischer Reisedienst, Dresden, Schloßstraße 32 III.

Ze Zdźěrje. Bě to nabožnje a cyrkwinje pozběhowaca swjatočnosć, hdyž so zańdźenu njedźelu na dopołdnišich Božich służbach rozžohnowachmy z našimi šulerjemi, kotrychž bě štwórtk prjedy też šula wotpušćiła. Wosadnu katolsku šulu běchu wukhodźiłe 4 dźěći, 3 hólcy a 1 holca. 8 dalšich dźěći pak, a to 2 hólcaj a 6 holcow běchu wopytowali 5 druhich po wosadźe ležacych šulow. Hižo štwórtk popołdnju přikhwatachu wšitke k powučacym přednoškam do cyrkwje, zo bychu so skrućili do dalšoho přichoda. Też sćěhowacej dnaj běštej k tomu wěnowanej, a dyrbi so woporniwosć młodostnych khwalić, dokelž ani jedyn z nich njeje wuwostał, hačrunjež mějachu wšelacy wjacy hač 10 km puća. Njedźelu dopołdnja zhromadźichu so potom wotkhadnicy ze swójbnymi a cyłej wosadu po wašnju prěnjoho swjatoho woprawjenja k swjatočnym Božim służbam. Po evangeliju rozłoži wosadny knjez faraŕ w prědowanju młodostnym na zakładźe słowow swj. pisma: Dt. 30, 19: „Sym wam žiwjenjo a smjerć předpołožił, tohodla wuzwolće žiwjenjo, zo byšće žiwi byli,“ zamołwjenja połny přichod młodostnoho katolika w dźensnišim času. Po prědowanju wobnowichu dźěći křćeński slub a měšnik prošeše na nich we wosebitej modlitwje Bože žohnowanjo. K swj. woprawjenju přistupichu wšitke ze swojej prěnjowoprawjeńskej swěčku. Po Božej mši pak poswjećichu so před wustajenym Najswjećišim we z měšnikom zhromadnje dokonjanej poswjećeńskej modlitwje Khrystusej kralej za cyłe přichodne žiwjenjo, stajichu so pod wosebity zakit Maćerje Božeje, swojich swj. patronow a Božich jandźelow. Z mócnym hłosom spěwaše na to cyła wosada dźakne „Te Deum“ a po dostatym požohnowanju z Najswjećišim prošeše wosadny knj. faraŕ hišće wosebite žohnowanjo njebja na wotkhadźacu młodosć. Po swjatočnosćach, kotrež naš cyrkwiny wučeŕ, knj. J. Mjechela, spěwnje ze znatej wustojnosću nawjedowaše, zhromadźichu so dźěći z nim na farje k małomu pohosćenju. Hdyž so rozžohnowachmy z tutymi nětko do žiwjenja kročacymi, bě naše poslednje přeco a próstwa na Boha: Žohnuj a zdźerž a wukhowaj tutu čŕjódku, kotraž je naša česć, naše wjeselo a naša nadźija, před wšej škodu ćěła a duše!

Z Khrósćic. Sobustawy „Serbosława“ zeńdźechu so njedźelu wječor pola Wjeńkec k hłownej zhromadźiznje. Rozprawy wo dźěławosći towaŕstwa w zańdźenym lěće so podachu. Knjez faraŕ Wjeńka měješe přednošk wo wulkej starobje našich bibliskich patriarchow, kiž někotre sto lět dócpěchu. Cyle wěsće pak njeměješe tehdy lěto 12 měsacow

kaž dźensa, ale ličachu najskerje jedyn za połne lěto. Dale słyšachmy krótku rozprawu wo zhromadźiznje Domowiny, kiž khětro žiwu rozmołwu wubudźi. Bychmy do našeje srjedźizny hišće wjacy dobrych Serbow witali, dokelž nětčiša swěrna črjódka „Serbosławjenjow“ je za našu metropolu přesnadna.

— Po jutrach so w našej šuli někotre přeměnjenja stanu. Jako nowa němska wučeŕka přińdźe k nam knježna Ernstec, kiž bě tež krótki čas w Róžeńće. Knjezaj Tilch a Eiffler budźetaj tež we Wotrowje a Róžeńće wučić. Jako serbska pomoc přińdźe k nam knj. wučeŕ Wuješ z Njebjelčic, ale jenož 6 hodźin wob tydźeń. Knježna Swopic změje jenož 14 hodźin w Khrósćicach, druhe we Worklecach, Róžeńće a Ralbicach. Kn. Skatulic wuči jenož při powołanskej šuli tu a w Ralbicach. Powołanskich šulerjow změje dale wučeŕ Hoppa z Kamjenca.

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. apryla, popołdnju w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu, 1/2 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Jawory. Jara wobžarujomne njezbožo sta so na Kamjenčanskej drózy blizko křižnika do Miłoćic a Jawory. Hańža Młynkowa, rodź. Rabec, bě na předstajenju w klóštrskej šuli pobyła, hdźež so wotkhadźace dźěći ze swojimi wučeŕkami a staršimi rozžohnowachu, a jědźeše na wječor domoj. Krótko před křižnikom dósćežeštaj ju dwaj motorskaj kolesarjej. Snadź njeje druhoho słyšała abo chcyła před nim hišće drohu na lěwo přejěć, z krótka, druhi kolesaŕ prasny, byrnjež poměrnje přespěšnje njejěŕ, tola z wotmachom do njeje, zo so hnydom znak čisny, ze zadnej hłowu na twjerdu drohu dyri a při tym sej nop pukny a mozy stŕase. Lěkaŕ ju bórzy zawjaza, tola wumrě 1/2 11 hodź. bjez toho, zo by wjacy k sebi přišła. Hakle rano bě k swjatym sakramentam pobyła a tak so z Božej jědźu na puć do wěčnosće nasyćiła. Tutón jara zrudźacy pad wospjet wuči, kak kedźbliwi dyrbimy při přeprěkowanju drohow a pućow być, hdźež je sylniši wobkhad. Kolesarjej běštaj z Wojerec. Po policajskim přepytowanju njepotrjechi kolesarja žana wina. Bě drje ze swojim socijom tež na dróhu padnył, tola při wšěm zbožownje wotešoł.

Z Miłoćic. Zašły tydźeń dźěše burski syn při wjesnej rěčcy na łuku a so dohlada, zo so něšto we wodźe hiba. Zwěrisko wukopa so jako sylna pižmowa šćura. Dokelž ničo druhe hnydom k rucy njeměješe, dyri ju z desku něšto razow na khribjet a ju mori. W bližšim statoku ju wotwažichu; měješe přez tři punty a dołha bě přez 67 centrimetrow. Zymski kožuch ji woćahnychu, dokelž je pječa něšto hódny a jeje khětro tučne mjaso zežrachu psy a kokoše. Běše dospołnje dorosćeny sanc a měješe wjele tuka. Wjesnjenjo sebi hižo myslachu, zo w rěčcy šćurkow wjacy njeje. Tola tutón pad znowa pokaza, zo ma so na tohole škódnika rybow jara kedźbować a za nim slědźić.

Z Pančic. (Starej lipje so puščiłoj.) Mócnej lipje stej so za knježim dworom, na „Młónčiku“ dołho hordźiłoj, nětko ležitej rozkuskowanej na zemi. Najwjetša z njeju měrješe 25 metrow wysokosće, w přeměrje 1,35 m a wokoło zdonka 4 metrow. Běštej hižo khětro starej, tola žadyn čłowjek jeju starobu njeznaje. Snadź stej hižo 30 lětnu wójnu widźałoj. Najradšo bych wucho na puklinaty zdonk położił a słuchał, hač njeje w nim hłós słyšeć, kiž by wotmołwy nam dał. Jena je khětro hoła; hodźitej so jenož k palnomu drjewu wužić. Z česćownosću zhladuješ na tajkich hobrow, kotrejž mohłoj nam wjele ze zašłych časow powědać. Staléta šwórčeše rěčka nimo njeju a powódnješe jimaj korjenje a koruški. Podobnje je so dubej što, kiž při puću do Wětenicy, na wukóncu „Hłubokoho puća“, prjedawšeje „Kralowskeje (Wysokeje) drohi“, stoješe. Njebě tak wulki a tołsty, kaž joho „tysaclětnej“ bratraj při knježim dworje, ale měješe někotre lětdźesatki na khribjeće. Porjeńšeše wobraz wokoliny a zhladowaše měrnje na wjesku. Kelko spěšnych ludźi, pobožnych kemšerjow a šulskich dźěći je nimo joho ćahnyło? Přimjezny puć dyrbješe so rozšěršić, štož so bjez rjanoho duba njehodźeše, dokelž je napřeću wysoki brjoh. Spušćane štomy su wobraz krajiny tróšku přeměniłe.

Z Njebjelčic. Na swjatu Mariju měješe naša „Bjesada“ swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskich Pazlicach. Pokładnik, knjez Cyž, poda rozprawu wo swjedźenju póstnicy a wo dokhodach a wudawkach cyłoho lěta. Zličbowanjo so za prawe připózna. Mjez tym přijedźěštaj kk. dr. Cyž a Šajba z Budyšina. Posledni měješe přednošk wo nowinarstwje. Rěčeše najprjedy wo nastaću pismowstwa a potom ćišća. Tež staji nam před woči, kak dźensa tajki časopis a dźenik nastanje. Pokaza na dźěło redaktora a potom předwjedźe cyły ćišć a wudaćo časopisa. Z kedźbnosću posłuchachu wšitcy na zajimawy přednošk. Knjez faraŕ Mič rěčeše wo serbskim a katolskim pismowstwje a poručeše „Kat. Posoł“ a „Serbske Nowiny“. Też knjez dr. Cyž rozkładźe, kak mało sebi Serbja swoje kulturne kubła waža a kajke bohatstwo je we nich. Tak běše cyła zhromadźizna jara zajimawa a powučaca. Cuzymaj hosćomaj wupraji so wutrobny dźak. Njech rěčane słowa přinjesu prawje wjele dobrych płodow!

Z Kulowa. Njedźelu, 17. měrca, woswjeći swoje 85. narodniny při dobrej ćělnej a duchownej strowosći lěsny dohladowaŕ na wumj. Jakub Wels. Knjez Wels je dobry katolski Serb, kiž sebi waži swoju maćeŕnu rěč a dobre serbske nałožki haji a pěstuje. We swojej wysokej starobje wón hišće porjadnje na Bože służby khodźi a swoje małe hospodarstwo hišće sam ze swojej dźowku wobdźěła. Wón ma spodźiwnje dobry pomjatk, rady bjesaduje, a wě wjele ze staro-dawnych časow, z lět swojoho dźěćatstwa a młodosće powědać, zajimawe a žortne podawki. Ale też jara khutne, nuzypołne a ćežke časy je dožiwił a přetrał. Tak dołhe žiwjenjo je zawěsće bohate na nazhonjenjach a hórkosćach. Ćežke domapytanja su joho a joho mandźelsku potrjechiłe, smjerć rubi jomu najstaršoho syna, — kotryž měješe rjane zastojnstwo (Stadtkämmerer) — w kćěwje žiwjenja. Druhi syn wumrě rjekowskeje smjerće we swětowej wójnje a też najstarša dźowka wumrě jako młoda mandźelska hižo před wjacy lětami. To wšo zlemi wutrobu maćerje, a Welsec nan dyrbješe potom też lubu mandźelsku pohrjebać. We wšitkich tutych ćežkich hórkosćach wosta wón njekhabłacy w dowěrje do Boha luboho Knjeza a jomu poddaty. Je lubowany a česćeny pola wšěch, kiž joho znaja. Bóh spožč jomu hišće dale dobru strowotu a mocy na wječorje joho žiwjenja. Joho jenički starši bratr, Mikławš Wels (Pašternakec dźěd), kotryž hakle też tu před krótkim zemrě, dócpě wysoku starobu: 90. lěto žiwjeńske.

Hłowna zhromadźizna tow. ss. Cyrilla a Methoda 31. měrca 1935 w Khrósćicach.

Hłowna zhromadźizna towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wotměje so jutře njedźelu, 31. měrca 1935, w Khrósćicach. Popołdnju w 2 hodź. budźe w farskej cyrkwi w Khrósćicach swjatočny nyšpor z prědowanjom. Na 1/2 4 hodź. započnje so zhromadźizna we Wjeńkec hosćeńcu.

Předsyda wotewri ze zawodnymi słowami zhromadźiznu. Potom so nam poskići zajimawy přednošk, kak nastawa časopis, nowina; z druhimi słowami, što je wšo třebne, prjedy hač ćišćane słowo w podobje časopisa abo nowiny do Serbow dźe.

Po přednošku budźemy słyšeć nadrobne rozprawy redaktora „Katolskoho Posoła“, dale wo pjenježnym położenju našoho towarstwa a wo składźe a wudawanju knihi atd. Skónčnje budźe přileżnosć k rozrěčenju a namjetam.

Zo by so běh zhromadźizny hišće bóle wožiwił, přednjesu so wšelake spěwy a młodostne towarstwa zahraja nam časej přiměrjenu hru. —

Předsydstwo wočakuje bohaty wopyt. Dopokažmy ze sylnym wopytom, zo sebi ważimy dźěło towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a mamy dorozemjenjo za joho tak ważne zaměry.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo na měsac apryl:

zo bychmy spóznali a lubowali křižowanoho Zbóžnika.

Jubilejne lěto našoho wumoženja bliži so ke kóncej. Što dyrbješe nam wone być? Lěto swjatoho wopomnjeća. Spóznać dyrbjachmy znowa, hdźe swoje wěrne zbožo namakamy: nihdy we swěće, ani w tym, štož swět poskića, přetož swět je z ničoho a wróći so do ničoho; nihdy w človjekach, njech su lubosćiwši napřećo nam a njech su mócniši. Swoje zbožo a dospołne spokojenjo namakamy jeničcy w Bohu.

Jeničcy Khrystus, Syn Boži je nam wupuć z bědy a hubjenstwa časa. Jeničcy swjaty křiž je znamjo, w kotrymž dobudźemy nad njepřećelemi swojoho zboža: nad djabołom a hrěchom. Jenož Khrystus křižowany je nam zbóžnik. Jenož wot Khrystusa směmy wočakować wšo dobre a rjane tudy a něhdy.

Khrystus je nas wumožił přez swój swjaty křiž a ćerpjenjo, přez swój krawny wopor na kalvariji. To je skutk našoho wumoženja. Z tym je nas Khrystus wućahnył z bjezdna wěčnoho njezboža a nam zasłužił zbožo njebjes. Khrystusowy wopor na křižu, to je tuž srjedźišćo našeje swjateje wěry! Khrystusowy wopor so k stajnomu wopomnjeću njekrawnje wobnowja kóždy dźeń na našich wołtarjach. Wopor Božeje mšě je nam žórło potajnych mocow a hnadow, kotrež nas wuswobodźuja z putow hrěšnoho swěta a nas z mocu ćahnu do njebjes.

Hdyž nas naš křižik ćišći a boli, njesměmy z krótkim rozomčkom jenož zhladować na sebje samoho a sebičnje myslić jenož na swoju nuzu. Dyrbimy z dowěru pohladać na Khrystusa na křižu! To dawa nowe mocy. We wšitkich našich domach, haj we wšitkich jstwach njech tuž stoji na wuznamnym městnje Boža martra. We wšitkich našich wsach a při polach njech na wuznamnym městnje stoji znamjo našoho spomoženja: swjaty křiž. Nowy křiž stajić, abo stary ponowić — to by był swjaty skutk dźaka w swjatym jubilejnym lěće.

Čas swjatoho posta sebi žada, zo časćišo hač hewak dźemy najebać nuznoho dźěła k woporej Božeje mšě. Tam zjednoćmy swój wopork z wulkim woporom Nowoho zakonja. Potom njebudźemy tak njewjeseli a njespokojni wosrjedź wostudłoho wšědnoho dźěła. Ně, namakamy we swojim dźěle, we swojich křižikach a wšědnych woporach to, štož nas z křižowanym Zbóžnikom jednoća. Dźeń a bóle spóznajemy a budźemy lubować Khrystusa křižowanoho.

Spóznać w Khrystusu swoje zbožo a tohodla z lubosću kříž wobjimać, kajkižkuli Bóh nam napołoža, a jón sćerpnje, wutrajnje a wjesele za Khrystusom njesć, to wšak njeje wěc človjeskeje hordeje mudrosće, to njeje wěc človjeskoho rozoma, to je hnada, kiž Bóh nam da, hdyž joho ponižnje wo nju prosymy.

Tohodla je na kóncu jubilejnoho lěta Swjaty Wótc za cyły katolski swět na měsac apryl wudał hesło: „Modlmy so, zo bychmy spóznali a lubowali křižowanoho Zbóžnika.

ja.

Powołanske wuběhowanjo.

Po cyłej Němskej su so nětkle wotměwałe za kóžde powołanjo wuběhowanske dźěła. Młodźi ludźo samsnoho abo podobnoho wukubłanja so skhadźowachu tu a tam a mějachu wukonjeć wšelake nadawki a dźěła. Najlěpše dźěła budźa so mytować. Z tutym nowym zarjadowanjom ma so wosebity zajim wubudźeć w młodźinje, zo by horliwje wšu prócu nałožowała k nawuknjenju swojoho powołanja. K prěnjomu razej so po cyłym kraju tajke něšto powšitkownje wuwjedźe, a tohodla tutón prěni pospyt traš w kóždym nastupanju dospołny njebudźe. Tola wotpohlad je jara dobry! Też za našu ratařsku młodźinu na kraju by była wulka dobrota, byli so jej poskićiło wjacy přileżnosće, dokładnje nawuknyć pod wěcywustojnym nawjedowanjom swoje powołanske dźěła. Myslu tu na přikład na wothladanjo skotu, wosebje koni, na jězdźenjo, jěchanjo atd. To njedosaha, hdyž hólc sebi jenož tak trochu wothlada, kak ma so přahać, gratować atd. Hdyž druhdy widźiš, kak njewušiknje, jeli nic bjezrozomnje někotry jedna, potom so dźiwaš, zo nichtón so wo khmańše wukubłanjo ratařskeje młodosće njestara. Jedyn přikład. Njedyrbjało nihdy so stać, zo hólc, kotromuž je nan abo hospodar konje dowěrił, z nimi po horje dele w skoku ćěri. To je jenož jedyn z mnohich přikładow. Mělo so jara witać, byli wuběhowańswo, kotrež z krótka so wotměwaše, nastawk k tomu dało, zo by naša wjesna młodźina wjacy přileżnosće dóstała, dokładnje swoje powołanske dźěło nawuknyć. Kaž słyšimy, su też w Serbach tajke wuběhanstwa so wotměle, a to na kubłomaj pola bura Cyža w Prawoćicach, hdźež so 21 hólcow wobdźěli, a pola bura Šołty w Njebjelčicach, hdźež 15 holcow wšelake dźěła wukonjachu. Snadź nam jedyn abo jena z wobdźělnikow hišće rozprawi, kak je było.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Wotpósłancy zwjazka katolskich studentow mějachu pola Swjatohó Wótca audijencu. Wón so jim dźakowaše za sobudźěło w katolskim akcijónje, kotrež je hižo dobry wuspěch přinjesło. Dale pokhwali jich nowu zasadu, zo chcedźa do swojich studentskich towarstwow přijimać radšo něšto mjenje, za to pak jenož dobrych katolikow. Bamž pak też rjekny, zo ličbu cyle zanjechać njesměmy. Jeli je ličba sobustawow wulka a wšitcy su dobri křesćenjo, potom je to hišće lěpje. Derje też je, hdyž studenća haja zwiski ze srjedźnošulerjemi. Tak dóstanu najlěpje dorost.

1925 założi so bamžowska komisija za Rusku. Wona zaběra so ze wšěmi prašenjemi katolskich wosadow łaćonskoho rita. Wosady a biskopstwa starosłowjanskich ritow pak podstoja kongregaciji orientalskich cyrkwjow. Dotalny předsyda komisije za Rusku, biskop d'Herbigny, je dla khorowatosće swoje zastojnstwo złožił. Bamž so jomu kaž cyłej komisiji za dotalne wuspěšne dźěło dźakuje. Kajku lubosć ma Swjaty Wótc też wot Roma dźělenym křesćanam prawosławneje cyrkwje, pokaza jasnje tuto. Biskopja schismatiskeje cyrkwje běchu husto skoržili, zo nimaja liturgiske knihe. Nětko je so bamž wo to postarał, zo woni dóstanu tute knihe, zo so znowa ćišća.

We Vatikanje pokazuja so nětkle w jenej wustajeńcy wobrazy starych ruskich cyrkwjow. Wjele z nich drje je dźensa wottorhanych abo tola do muzejow, kinow, lokalow za zhromadźizny atd. přetwarjenych. Wobrazy pak tola pokazuja, kak je w Ruskej z dawna sem křesćanska mysl zakorjenjena.

Nadźijamy so, zo so tute žórło křesćanstwa też zasy bórzy póčnje žórlić.

Osservatóre Romano pisa, zo wot poslednjeje wójny sem hišće prawy měr na swět začahnył njeje, ale jenož někajki přiměr. Ludy dale brónja a so wobkedźbuja z njedowěru. Hdyž hdźe strach hrozy, potom drje někotři hnydom wołaja, zo je wójna wulka njeprawda. Ale z tym hišće wójnu njezaćěriš. Je drje derje, zo maja tajcy ludźo, kotřiž to praja, wulku přećiwnosć přećiwo wójnje, ale to njedosaha. Wězo móže powšitkowne swětowe měnjenjo derje pomhać wójnje zadźěwać, ale k tomu dyrbi kóždy wosebje a dokładnje studować, kajke ćeže wójna kóždomu partnerej powšitkownje přinjese, a kajke ćeže w kóždym padźe wosebje. Křesćan dyrbi też wo powšitkownym swětowym położenju wobhonjeny być, tak najlěpje spóznaje, kelko móže kóždy zhubić, kotryž chce někajku wójnu. Hdyž by kóždy tak wobhonjeny był, potom njebychu sebi mnozy tak špěšnje na wójnu myslili. — Dopomnju so hišće, kak na pućowanju słyšach jenoho Italćana sławić italske lětarstwo. Z kajkej lohkomyslnosću hrajkaše wón z myslemi wójny! Praješe, zo je trjeba jenož někotrych hodźin, a jich lětadła bychu popławiłe cyły cuzy kraj z bombami atd. Njepomysli sebi ani kuska na to, zo by so też njepřećel hibał, zo bychu bomby wobeju zničiłe wjele člowjeskich žiwjenjow, a dalša wójna přinjesła same surowosće a samu zrudobu! Modlmy so wo měr, kaž smy to činili před swjatymi křižemi we swětowej wójnje!

Swjaty Wótc přihotuje nowu encykliku, w kotrejž chce rozłožić powšitkowne politiske położenjo we swěće a kotraž dyrbi skónčić z modlitwu wo měr we wšěm swěće. Wudać dyrbi so kołopis na kóncu jubilejskoho lěta, 28. apryla.

Kardinal Pacelli je kardinalej Šulće w Kölnje, kotryž woswjeći před krótkim swój sleborny biskopski jubilej, dołhi list pósłał. W nim wopomina skutkowanjo biskopa, wosebje w dźensnišim khutnym času. Hdyž so mnozy na biskopow přisłodźeja, potom pak stoja dobri wěriwi kručišo k swojim wjednikam cyrkwje.

Před Romom zalězechu někotre dźěći do jeneje dźěry. Wone so hnydom njewróćichu. Tohodla zalězechu někotre druhe za nimi. Też wone wjacy njepřińdźechu. Hdyž maćerje počachu za swojimi 13 dźěćimi wołać, bu wěc znata. Nětko dźěštej dwě skupinje hašerjow do podzemskich khódbow. Namakachu tam dotal njeznate katakomby wo dołhosći 10 kilometrow. Tola jena z tuteju skupinow so też njewróći. Tuž dźěše hišće jena za nimi, kotraž pak přiwjaza při zakhodźe běły powjaz, kotryž potom dale wotwiwaše. Tak namakachu dźěći a tamnu skupinu hašerjow. Někotři hižo z hłodom spachu. Pozdźe w nocy přiwjedźechu wumoženjo swojich wumoženych z katakombow. Tam běše wulka syła ludźi na nich čakała. Witaše jich z wjeselom a z italskim wyskom.

Lětarski hejtman Hermann Köhl, inspektor misijónskoho lětarstwa w južnej Africy, měješe pola Swjatoho Wótca audijencu.

7. apryla, na pasijónskej njedźeli, změje bamž w Pětrowej cyrkwi dosćčinjensku pobožnosć. Budźe so wosebje też wo měr a swobodu wšěch ludow modlić. Napomina so, zo bychu so też wěriwi na samsnym dnju w tutym zmysle modlili.

Po přečitanju jenoho dekreta wo zbóžnej Filipinje Duchesne pokaza bamž, zo móže človjek, kotryž je swoje ćělne mocy zhubił, tola hišće swojim sobučłowjekam pomhać ze stajnej modlitwu.

Němska. Němski minister za wukubłanjo je postajił, zo tam, hdźež wobsteji wyšša šula za holcy, njesmědźa hólče wyšše šule holcy přijimać.

W lěće 1933 zwjazachu so wšelake nowopohanske towarstwa do jenoho cyłka pod wjednistwom horjeka mjenowanoho profesora Hauera. Tola bórzy po zjednoćenju so też prěnje towarstwa zasy wot cyłka wotdźělichu. Hač dotal hižo zasy sydom zjednoćenstwow wustupi. Haj, kóždy sebi mysli, zo ma wón prawje a tamny wopaki, wosebje też pola nowych pohanow.

W Kölnje přečita so po jenej zhromadźiznje nowych pohanow z klětkow katolskich cyrkwjow pismo kardinala Šulty. Tam so katolikojo warnuja před hibanjom profesora Hauera. Wón mjenujcy praji, zo je nowe pohanstwo prawy wuraz němskoho člowjeka. Žada sebi, zo by so nabožinska wučba w šulach atd. wotstroniła.

Jedyn zastupjeŕ Hauera chcyše w jenej zhromadźiznje w Rhynskim městačku Rheydće rěčeć. Tam pak někotři na přednošowarja wołachu. Hdyž chcychu tutych ze zale wućišćeć, poča zhromadźizna nadobo spěwać „Tebje my Boha khwalimy“. Hdyž běchu wšě štučki wuspěwane, započachu druzy hnydom evangelski spěw. Tak přednošowaŕ dale rěčeć njemóžeše. Katolikojo a evangelscy města běchu so zrěčeli a zhromadnje tak dócpěchu, zo policija zhromadźiznu rozpušći. W Drježdźanach chcyše Hauer też rěčeć, tola tam su hnydom wotkiwnyli.

Župny wjednik NSDAP za Hessen-Nassausku je postajił, zo sebi njesmědźa stronine instancy žadać, zo dyrbja so zhromadźizny cyrkwinskich towarstwow stronje přizjewić. Tohodla nimaja so też zhromadźizny kontrolować. Tola župny wjednik přistajl, zo so nadźija, zo změja wjednicy telko wobdarjenosće, zo přecy derje a dospołnje wědźa, wo čim so w tajkich zhromadźiznach jednu a rěči.

W Bambergu wumrě tamny swjećacy biskop Dr. Senger. 21. měrca joho w tamnišim domje pokhowachu. Běše 75 lět.

Aachenske biskopstwo drje ma měšniski seminar, ale za njón žanoho twarjenja. Tohodla położichu zakładny kamjeń za nowy dom měšniskoho seminara.

Paderbornski arcbiskop Dr. Klein spomina we swojim pastyŕskim lisće na wšelake katolske zjězdy a putnikowanja. Praji, zo hišće ženje so katolikojo tak hromadźili njejsu wokoło swojich biskopow, kaž to w poslednim času bě. Jenož při swjatym misijónje w Paderbornskim arcbiskopstwje so wobdźěli wokoło 1 280 000 wěriwych. Hdyž nětko biskop rěčeše, potom přikhwata 15, 30, haj 70 tysac katolikow. A tak bě w cyłej Němskej. Wšelake katolske towarstwa dóstachu dowolnosć, zo smědźa na předpisane wašnjo za swoje zaměry pjenjezy hromadźić. Su to wosebje Bonifacijowe towarstwo, Franciska Xaverijowe towarstwo a towarstwo dźěćatstwa Jězusowoho.

Kardinal arcbiskop Bertram w pastyŕskim lisće wěriwych napomina, zo bychu kruće stali we wěrje. Wšelake spisy so rozšěrjeja, kotrež Jězusa a joho cyrkej předstajeja jako bajku, jako něšto wumyslene, jako zawjednicu a kažeŕku ludu.

Před 250 lětami narodźi so znaty hudźbnik Jan Bosćan Bach. Běše z kantorom a organistom w evangelskej cyrkwi swj. Domaša w Lipsku. Sobu do najrjeńšoho pak, štož je komponował, słuša zawěsće katolska missa. Njeje to spodźiwnje, zo je skoro kóždy evangelski wulki hudźbnik też komponował jenu abo wjacy katolskich misow? Też woni su spóznali, zo je tale hudźba krónowanjo wšeje druheje. To je rjane připóznaćo katolskich Božich službow.

Českosłowakska Kajki wuznam powšitkowny zjězd katolikow kajkoliožkuli naroda w Českosłowakskej změje, kotryž ma so w lěće w Prazy wotměć, pokazuja wosebje swobodnomyslerjo a bjezbóžnicy. Woni su za samsny čas napřećiwne demostracije a zjězdy zwołali. Liberalne strony pak tutych podpjeraja, prajo, zo škitaja z tym swobodu swědomja. Bjezbóžnicy też wšelake wopačne wudawanja rozšěrjeja. Tak wozjewichu, zo so zjězd katolikow dla zwady mjez katolskimi stronami njewotměje. Tola mjez tym katolikojo dale za zjězd přihotuja. Wosebje zarjaduja katolske towarstwa za swojich sobustawow nabožne tydźenje. W přednoškach so hižo wo thematach rěči, kotrež změja za zjězd wosebitu ważnosć.

Pražski arcbiskop dr. Kašpar bu za českosłowakskoho wojeńskoho biskopa pomjenowany. Wón ma jurisdikciju nade wšěmi wojeńskimi katolskimi duchownymi a wojakami romsko-katolskeje a greksko-katolskeje (z Romom zjednoćeneje) cyrkwje.

Hižo mjenowany duchowny Monsignore Stašek z čěskeje ludoweje strony namjetuje ludowe wothłosowanjo w šulskim prašenju. Praji, zo by tajke wothłosowanjo pokazało, zo chcedźa starši měć wnznawansku šulu, a zo maja w Čěskej jenož tohodla šulu njekonfesionelnu, dokelž sebi to socialistiscy wučerjo přeja a nic snadź starši.

Pólski pólny biskop Gawlina prócuje so po přeću Swjatoho Wótca wo to, zo by prawje wjele wojakow so na swjatych exercicijach wobdźěliło.

Francózska. Biskop Gerlier prosy biskopow cyłoho swěta, zo bychu za čas třidnjowskeje pobožnosće w Lourdesu wosebite modlitwy we swojich diecezach postajili, zo bychu wěriwi na cyłej zemi tak sobu tamne hnadow połne dny w Lourdesu w duchu sobu swjećili. Započnu so 25. apryla pop. a přestanu so 28. apryla pop. W tutym času budźa so na hnadownym městnje njepřestawajcy Bože mšě swjećić.

Jendźelska. Na jenej skhadźowancy wědomostnikow praji Sir Ambrose Fleming, zo je horjestaćo Jězusowe stawizniscy dopokazane. Tohodla wón też do Khrystusa wěri. Ale tutón dźiw je dopokaz, zo su też tamne dźiwy Jězusowe woprawne. Žadyn khutny wědomostnik to njemóže prěć.

Jedyn jendźelski arcbiskop pisa w nowinach, zo katolikojo při přichodnych wólbach swój hłós žanej stronje njedadźa, kotraž jasnje dosć njepraji, zo katolikam konfesionelnu šulu zarukuje. Jendźelscy fašisća, kaž so zda, chcedźa so wo to prócować, zo knježefstwo da konfesionelne šule założeć. Tak hodźi so znajmjeńša z jich poslednich nowinow sćěhować.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 222. z Njebjelčic: Mikławš Žur; 223. z Drježdźan: Marja Žurec; 224. z Budyšina: Jan Hajnca; 225. z Khasowa: Marja Bětcyna; 226. z Bronja: Marja Wjerabowa; 227.—231. z Radworja: Marja Ryćeŕka, Jan Smoła, Jurij Žoŕka, Jakub Rječka (młynski), Jan Bjenada; 232. z Khelna: Michał Bjarš; 233. z Boranec: Jakub Wowčeŕk; 234. z Bořima: faraŕ Michał Rab.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 985.—988. z R.: J. S., M. R., J. R., P. H.; 989. z B.: J. P.; 990. z R.: J. Č.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1092.: N. S.; čo. 1093.: N. R.; čo. 1094.: N. Č.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1105.: N. N.

Zjawny dźak
swjatomu bratrej
Konradej z Parzhama
za pomoc
w khorosći.

Zjawny dźak
swj. Mariji,
Róžeńčanskej maćeri Božej,
za wusłyšanu prózstwu!

Zjawny dźak
Pražskomu Jězusdźěćatku
za wusłyšanu prózstwu.

W rjenje ponowjenej **konditařni a khofejowni**
budże so našim hosćom lubić!
K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.
Kamjenc *Budyšska dróha 8.*
Jurij **Wolf** *a mandž.*

W Budyšinje **„RATAŔ“** Hošic hasa
poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny
k zelenomu štwórtkej,
k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo
Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeŕ** dobroho pyta, tu namaka.

Hižo z lěta 1866 wobstoji naš wobkhod.
Něšto dobre ke kurjenju Či stajnje poruča
cigarowy **Lehmann-**
Jenož při Hłown. torhošću (Bohata dróha) *Reichardt*

Müller *ec* *dobru* ***konditařnju***
kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — też na wsy.
z khofejownju w Budyšinje
Póstowe naměstno

Šulske toše - Kofry
toše za akty a wšě druhe potrjeby; toški žonam a holcam do ruki.
Wulki wubjerk nizke płaćizny **Otto Büttner** Budyšin Hłowne torhošćo 9

Mužacu a hólčacu drastu — mantle a woblečenja za **žony**
kupujeće derje a tunjo pola
Wilhelm Seifert
Budyšin - Bohata dróha 22

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

K zelenomu štwórtkej a swjatym dnjam
pyšnu falu w nowym barbońišću
dobru **khutu**
Wot lěta 1882 hižo wuznamny rjane **rubiško**
wobkhod za dobru **serbsku drastu.**
Alfons **Schauseil**

Hilger Lotze-straße 201
Dobre wupjerki - šaty
k pósłanjam, ruby, košlacy płat, mušlin
Zbytne kruchi
Bemberg-**židy**, židźanoho **płaćika** atd. k falam, pjezlam, khutam a dźěśćacej drasće.
Nowosće! - Wulki wubjerk.

Waš **fotograf** je:
Foto=Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Kedźbuj na nawěštki w „Kat. Posole"!

Wužitny dar **k zelenomu štwórtkej** je rjane
štrykowane wobłečenjo.
Wulki wubjerk w „Bleyle" a druhich tworach.
Budyšin
Kamjeńtna dr. 7 **Otto Osswald**

K wusywam poskićam
pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čerwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow
w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

K zelenomu štwórtkej —
k prěnjomu swjatomu woprawjenju
a při druhich składnosćach zwjeseliš z wužitnym darom:
Jědźne graty poslěbornjene, chromowane, njezerzawja Solinske worclowe twory z wobkhoda wěcywustojnoho!
Wulki wubjerk!
W Kamjencu, Anger 6 **Franc Beitel**

Wšě **mašiny, nastroje**
a **graty** za hospodarstwo poskićamy!
Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!
Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.
Milde & Hering
Kamenz — Tel. 504

Hdźe kupju
groćane pletwo ze 4 abo 6 wóčkami, w kóždej wysokosći a sylnosći,
kałčikojte groty — grót k **spinanju,**
wšě do zahrody třěbne **graty** ?
Cyle tunjo pola
August **Heyne** Wobkhod za železne twory
Rěču serbski
Budyšin, Kamjeńtna dróha, napřećo swinjacym wikam

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod:
Goschwitzstraße
čisći a barbi
wšu drastu — žonjacu, mužacu a dźěćacu

K jutram
wosebje tunjo:
Wobłečenja za dźěći holčacu drastu
nalětne dźěćace mantle
štrykowane pjezle, lacy, pulowry
kłobuki — čapki
fale — spódnje suknje
židźane šaty
zwjeršne a športske košle
khornarje — šlipsy
nohajcy, rukajcy.
Za muže, žony a dźěći:
košle, kholowy
košlokholowy, štawćiki atd.
Rudolph
Kejžorska dr. 16
Najwjerši wobkhod toho razu

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej**
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin — Seminarska dróha 2

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Rjane dary
k zelenomu štwórtkej,
prěnjomu swj. woprawjenju a druhim přileżnosćam
kupuj we wobkhodźe
wěcywustojnoho
Johannes Redl
Časniki, juwjele, złotu a sléběrnu pychu, dobre jědźne graty.
Kamjenc
Herrenstraße 4, při mjasowych jitkach

Kamjenc **Emil Hertwig**
Wosebitosće: dobre **čistowołmjane tkaniny**
žida a wołmjany muslin
za **fale, rubiška, khuty a suknje**
banty - wobsadki - wobšića - knefle - nohajcy a trikotaže

Hłowna zhromadźizna

towařstwa swj. Cyrilla a Methoda

budźe njedźelu, 31. měrca 1935

pop. ½4 hodź. w Khróśćicach pola Wjeńkec

Porjad: 1. Powitanjo - 2. Přednošk - 3. Rozprawy - 4. Rozmołwa a namjety

Předsydstwo

Dych naléća

njech sapa też do Wašoho bydlenja přez

rjane gardiny,

kotrež dyrbja być wjesoła pycha też Wašeje jstwy.

We wulkim krasnym wubjerku namakaš je pola

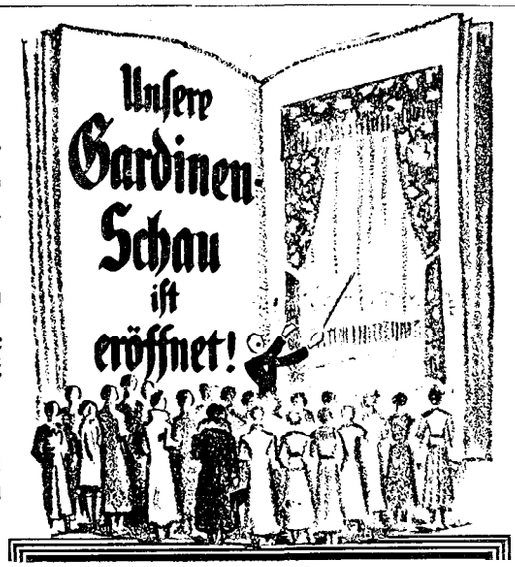

Johs. Schaafa Bohata dróha

Grońane pletwo? Haj —

ale: **smuhojte** (Streifengewebe)

te je tuńše a khmańše kaž jednore pletwo.

Samlutki předawa:

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wobstoji z léta 1877 **T. Albert** **Bautzen** Lauengraben 10

Wšě możne **kožane** wěcy za kajkežkuli potrjeby: kofry, toše a toški wšěch družin — rjane **šulske** — Wuhotowanja za **šport** atd.

Wulki a dobry skład — **to je znate!**

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Budyšin Škleńčerńja Serbska dróha 16

Sobotu, 23. febr., wječor bu naš luby nan, přichodny nan a dźěd

Jurij Šołta

w 72. žiwjeńskim lěće do wěčnosće wotwołany. Srjedu smy joho čěło na Mikławšku pokhowali. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho k rowu přewodźeli a za joho dušu so modlili, **wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"**, wosebje towařstwu „Jednoće" a „Katolskomu mužskomu towařstwu".

W Budyšinje, Drježdźanach a Habrachćicach,

na dnju pohrjeba. **Zrudni zawostajeni.**

Wróćiwši so wot rowa našeje horcolubowaneje maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Madleny Klimanoweje

rodź. **Mudrochec,**

kotruž Bóh w starobje 74 lět k sebi wotwoła, wuprajamy **wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"** wšitkim, kotřiž na pustych wječorach a při přewodźenju za nju so modlachu, kaž też za wjezenjo a njesenjo k rowu.

We Wudworju, Ralbicach, Khelnje a Budyšinje,

na dnju pohrjeba, 21. měrca 1935.

Zrudni zawostajeni.

Na sćěhwkach znjezboženja wumrě njedźelu 24. měrca wječor ¼11 hodźin naša horcolubowana mać a mandźelska

Hańža Młynkowa

rodź. **Rabec z Jawory**

w 52. žiwjeńskim lěće. Štwórtk ju na Khróśćičanskim kěrchowje pokhowachmy.

„Zapłać Bóh tón Knjez" wšitkim, kotřiž su za njebohčičku so modlili a ju k rowu přewodźeli, kaž też wšěm, kotřiž běchu mi w kajkejžkuli należnosći k pomocy.

W **Jaworje** a **Józefowym domje** (nad Rhynom).

Jan Młynk a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. apryla 1935** | **73. lětnik.**

„Stała maćeŕ bolosćiwa."

Jutřiša njedźela rěka w rěči cyrkwje njedźela ćeŕpjenja, passijónska njedźela. Wona je tute mjeno dóstała, dokelž swjata cyrkej wot toho dnja hač do jutrownički na Božich służbach na wosebite wašnjo rozpomina hóŕke ćeŕpjenjo a wumrěćo Jězusa Khrystusa. To je za nas zdobom napominanjo, zo też my dźěći cyrkwje horliwišo dyžli hdy w tutych dnjach Jězusowe hóŕke ćeŕpjenjo pobožnje rozpominamy a česćujemy.

Kóždomu katolskomu křesćanej budźe bjeze wšoho zrozemliwe, zo cyrkej w tutym času pobožnoho rozpominanja Jězusowych ćeŕpjenjow so też dopomni na joho mać, zo wopomina a česćuje też jeje bolosće a hórkosće. Tak swjećimy přichodny pjatk swjedźeń bolosćiweje maćerje.

„Pod křižom stoješe Marija, joho mać", tak čitamy pola swjatoho Jana. Krótke to słowo, ale tola połne wobsaha! Tute słowo wopřija hobrske horjo. Cyrkej mjenuje Mariju „kralownu martrarjow". Njeje to přewjele prajene? Marija njeje trjebała swoju krew přeleć, ani jedyn staw njebu jej skřiwjeny, wjele mjenje złamany; njeje trjebała znjesć surowe ćwile martrarjow, wo kotrychž z hrózbu čitamy w stawiznch swjatych martrarjow. A tola mjenuje ju cyrkej: kralownu martrarjow.

Cyrkej njepřehnawa. Ale wona hlada hłubje, dokelž je wot Ducha swjatoho rozswětlena, začuwa hłubje, dokelž je sama mać a tohodla wě, što maćeŕna wutroba začuwa. Tohodla mjenuje Mariju kralownu martrarjow. Móžemy a dyrbimy bjeze wšoho přehnawanja prajić: Marija je wjacy ćeŕpjeła dyžli žadyn martraŕ, njech su joho też pražili na žehliwym róženju abo joho warili we warjacej smole abo joho ćěło na koło připinjene rozdrěwali.

Wšitcy wěmy, lubi čitarjo, zo je na swěće wjele horjow. Njetrjebam je wam bliže rozestajeć. Mjeze wšěmi horjemi pak je jene, kotrež je ćežše dyžli wšitke druhe a kotrež bóle boli dyžli wšitke druhe. To je sobučućo, sobućeŕpjenjo. Nic tamne sobučućo, kotrež so jenož z někotrymi pokojacymi słowčkami spokoja a potom zasy wjesele wodychnje, hdyž je jstwu khoroho wopušćiło a so wjeseli swojeje samsneje strowoty a mocy. Tajke zwjeŕšne sobučućo njeměnju. Měnju woprawdźite sobučućo — sobućeŕpjenjo z druhimi; tamne hłuboke sobućeŕpjenjo, kotrež kóždu wutrobu přima, hdyž dyrbi přihladować, kak lubowany sobučłowjek w bolosćach so wije, bjez toho, zo by pomhać mohło.

„Hlej, pod křižom stoješe Marija joho mać." Stoješe a dyrbješe přihladować, kak buštej rucy a nozy jeje Syna z hozdźemi přebitej, a kak na křižu wisaše w surowych bolosćach. Tu bě jej, jako by dyrbjała jej wutroba so puknyć. Běšeli tu jedyn z hrubych wojakow přišoł a prajił: To je joho mać — křižujmy ju", to by jej zawěsće derje činiło. Tu wona njeby trjebała ze strowymi stawami přihladować, kak stawy jeje Syna krawjachu.

Tak stoješe Marija pod křižom. Wona stoješe. Jeje wobličo drje bě blěde, na jeje hubomaj hraješe bolosć, jeje wóčcy płuwaštej w zrudobje. Štož pak wona we swojej duši ćeŕpješe, njewidźeše nichtó. Nichtó z človjekow — jenož njebjeski Wótc a jeje Syn na křižu. Mjez tym, zo wona tu stoješe a ćeŕpješe, spleće jej njebjeski Wótc z njewidźomnej ruku krónu wokoło jeje čoła: krónu kralowny martrarjow.

Ćěło jeje Syna leżeše na klinje maćerje. We wječoru so słónčko khowaše ze wšej krasnosću. Joho barby hrajachu wokoło wěžow a murjow staroho města. Ptački spěwachu swój wječorny dźakny spěw stworićerjej. Z města samoho dobywaše so k horje horje hołk a hara. — Marija njedźiwaše na hołk a haru. Swětło zapadowacoho słónca a lubozny spěw ptačkow činješe jeje wutrobje złě. Jenož jenu lubosć, jenož jenu žadosć začuwaše jeje wutroba: žadosć za jeje lubym dźěśćom, za jeje Bohom.

Hlejće lubi čitarjo, tohodla sćele Bóh runje tym, kotrychž wón wosebje lubuje, najhórše horjo: w ćeŕpjenju so duša lubosće k swětnomu wjeselu a rozpjeršenju wzdawa a přitula so ćim krućišo Bohu.

Marija stoješe pod křižom. To je hižo dołho, zo je tam stała. Nětko sedźi wona na prawicy swojoho překrasnjenoho Syna a wjeseli so z nim w njebjeskej zbóžnosći. Jenož wokomik to bě, zo stoješe pod křižom a tam ćerpješe, hdyž to přirunawamy ze zbóžnosću wěčnosće. Hlejće, tohodla da Bóh tym swojim ćerpjeć, kotrychž lubuje, dokelž wě, zo wšitke zemske horjo, a njech traje sebje dlěje, njech traje traš cyłe žiwjenjo, tola jenož wokomik woznamjenja porno zbóžnej wěčnosći. My traš žałosćimy — Bóh pak šwika — dokelž wě, zo budźemy cyłu wěčnosć za to so wjeselić.

Rozhlad w swěće.

Zběhnjenjo šulskich deputacijow.

Pruski ministerski president Göring je w mjenje němskoho kanclera zakoń wo zběhnjenju šulskich deputacijow, šulskich předsydstwow a šulskich komisijow wozjewił, kiž zdobom powołanjo šulskich radow postaja. Kultusowy minister poda hišće trěbne wuwjedźeńske postajenja. Zakoń stupi hižo z 1. aprylom do mocy. Měsćanske šulske deputacije a wjesne šulske zwjazki, kiž běchu runja gmejskim zastupjeństwam parlamentariske institucije, so wotstronja. Noworjadowanjo změje so po wjedniskich zasadach. Do nowych šulskich radow maja słušeć: měsćanosta (wjesnjanosta), dwaj abo tři wučerjo, dwójcy telko měsćenjow (wjesnjanow), potom hišće jedyn zastupnik Hitlerskeje młodźiny a wosadny farař. W powołanskich šulach a zwjazkach ma so zakoń na podobne wašnjo přewjesć.

Dźěłowa służba.

W naléću 1935 budźa z poslednim zwołanjom wšitkich studentow tući swoju studentsku winowatosć dźěłoweje służby wukonjeć. Potom njebudźe žadyn student na němskej wysokej šuli móc swoje studije započeć, njeje-li prjedy dźěłowu służbu wěsty čas zastawał.

Zastupny wjednik Rudolf Heß

je wutoru w jenej fabricy pola Mnichowa přez wšitke němske radia k němskim dźěłaćerjam rěčał. Dźěłaćerske skupiny maja so mjez sobu w ludowej towaršnosći wudospołnjeć. Nowotwar wójska njeje jenož moraliska należnosć, ale je też materialna, dokelž ludowe hospodarstwo škita potrjeba. Z tym, zo so młode lětniki do wojakow powołaja, wuprózdnja wone staršim dźěłaćerjam městna. Němske hospodarstwo so też tak zaso bóle hospodarstwam druhich ludow přibliža. To służi wěsće hospodarskomu wustrowjenju cyłoho swěta. Wšitcy możemy hordźi być na naše nowe wójsko, dokelž škita nas, naše swójby, našu domiznu, naš cyły němski stat. Nowe wójsko njeznaje wjacy jenolětnych dobrowólnikow. Z wjednikom może tam być, kiž ma dary woprawdźitoho wjednika we sebi. Wójsko je wójsko němskoho luda a wójsko za němski lud. Wone nima žanych imperialistiskich nadawkow, wone służi powšitkownomu měrej w Němskej.

Zymska pomoc.

Skutk zymskeje pomocy je so 31. měrca skónčił. NS.-spomožeństwo je w poslednich měsacach 13,5 milijona ludźi před hłodom a zymu škitało, na darach a pjenjezach 362 milijonow hriwnow nahromadźiło a potrěbnym rozdźěliło. Srjedu popołdnju je němski kancler we swojej kencli statnoho nawjednika NS.-spomožeństwa, wjednika hłownoho hamta Hilgenfelda a joho župnych nawjednikow přijał a jim swój dźak a swoje připóznaco za dokonjane dźěło wuprajił. Tutym słowam wjednik prostwu přistaji, zo bychu so w přichodnej nazymje zaso z cyłej swojej mocu skutkej zymskeje pomocy wěnowali. Skutk zymskeje pomocy ma nadawk, zhromadnosć našoho luda zhłubšić. Wězo by też móžno było, wjele milijónow pjenjez z dawkami zwjesć, ale moralny, dušiny a duchowy wuspěch njebychmy z tym dócpěli. Zymska pomoc ma socialne swědomjo, naše začuco za nuzy bližšoho wótřić a zbudźować. Wona ma dopokazać, zo so wšitcy zjednoćeni čujemy w dobrych a złych dnjach.

Lord Eden w Moskwje.

Z Berlina je so jendźelski zastupjeŕ Eden do Moskwy podał. Z ruskimi zastupjerjemi Stalinom, Litwinowom a Molotowom su so přećelne rozrěčowanja měłe. Eden je jim też wo swojich jednanjach w Berlinje rozprawjał. Wšitcy běchu přeziedni, zhromadny system wutworić, kiž by za bjezstrach w Europje rukował. Při tym njemysli so na zaměr, zo by so tón abo druhi stat wosamoćił abo wobstupił. Přez wobdźělenjo Němskeje a Pólskeje dyrbi so jenajke rukowanjo za wšitkich wobdźělnikow wutworić. Mjez Jendźelskej a Ruskej njewobstoja žane napřećiwnosće.

Pólska.

Zastupjeŕ Jendźelskeje lord Eden je z Moskwy so wróćiwši też Waršawu wopytał. Tam měješe z maršalom Pilsudskim rozrěčowanjo. Wosebje je so tam jednało wo narańšim pakće. Po wuprajenju Pilsudskoho nochce so Pólska nanihdy wobdźělić na nim, khiba zo by Francózska swoje stojnišćo někak přeměniła. Narańši pakt (zwjazk) njemóže Pólskej ničo zwěsćić. Wón zaruča jej jeničcy podpjeru baltiskich statow a Československeje. Ale w Pólskej je hišće dopomnjeco žiwe, zo je w lěće 1920 we wójnje z Ruskej Československa Polakam pomoc zapowědźiła.

Před lětom hišće je so Pólska bojała, wosebje pólski lud při nawječornych mjezach, zo by Němska so do Pólskeje dobyć mohła. Němsko-pólski pakt je tutón strach wotstronił. Tohodla je pakt ludowy, w narodźe zakorjenjeny. Pólska nochce ničo započeć, štož by Němskej mohło być napřećiwne.

Francózska

Francózska chce wojeńsku dyrbjeńsku służbu podlěšić. Wojacy, kiž běchu so poprawom k 15. aprylej puščić dyrbjeli, wostanu hišće pod khorhowjemi.

Francózska komora je ministerskomu presidentej Flandinej swoju dowěru z 410 hłosami přećiwo 134 wuprajiła. Flandin ma wojeńske zarjadowanjo hnydom za nuzne. Wěste přesuwanjo wojakow je so hižo 22. měrca wobzamkło. Namjezne wobhrodźenjo, wosebje garnisony při mjezach maju so w dobrym porjedźe dźeržeć. Knježeństwo je też wobzamkło, nowe złote pjenjezy dźěłać. Jedna so wo złoty louis w hódnoće 100 frankow, kiž budźe 6 gr ćežki.

Grichiscy zběžkarjo

buchu wotsudźeni. Žadyn z wobskorženych njebu k smjerći zasudźeny. Hłowni wjednicy zběžka dóstachu khłóstańju na čas žiwjenja. Jenož dwaj wobdźělnikaj buštaj wuwinowanaj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Sobotu, 6. apryla, wudźěli najdostojniši knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi měšnisku swjećiznu. Na měšnikow buštaj wuswjećenaj kk. Jurij Šołta z Khróšćic a Edmund Rudolf ze Šěrachowa. Zdobom buchu na diakonow wuswjećeni dotalni subdiakonojo kk. Andersch z Drježdźan, Quecke ze Zhorjelca a Hipp z Badenskeje.

— Drježdźanska katolska filmownja je sebi wotmysliła, w Budyšinje a w Janskej kupjeli w Smječkecach měsačnje filmy předwjesć. Wutoru, 9. apryla, budźe so w Kolpingowym domje w Budyšinje hrać wulko-zynkofilm: „Spěw čornych horow“ a to popołdnju w 4 a wječor we 8 hodźinach; w Janskej kupjeli w Smječkecach srjedu wječor we 8 hodź. Na posledniše předwjedźenjo su też wobydlerjo Worklec a wokoliny wutrobnje přeprošeni. Zastup je nizki, jenož 50 pj. Njech so tuta dobra wěc podpjera!

— Swjedźeń přizjewjenja swjateje Marije nawabi tóšto ludźi ze Serbow do města. Mnozy z nich njedachu sebi swjedźeń nimo hić bjez toho, zo njebychu też dopołdniše kemše w serbskej cyrkwi wopytali. Mała črjódka Serbow wšak so na tutym dnju do klóštyrka franciskankow wonka při nowych kasernach nastaji, zo bychu so tam na žadnej swjatočnosći wobdźělili. Duchowna knježna Marja Laurentia

Lipičec z Dubrinka złoži hromadźe ze swojej sobusotru knježnu Marju Hilžbjetu jednore sluby. Knježna Laurentia budźe do tak mjenowanych wonkownych knježnow, tamna do knježnow w khórje słušeć. Jako wonkowna knježna změje kapalu wobstarać, zahrodku wobhladać a puće w měsće činić. Knježny w khórje maja modlenjo před Najswjećišim wodnjo a w nocy na starosći a wušiwaja wyše toho skazane wěcy. Tukhwilu liči klóštyrk na 20 knježnow. Kapala běše za žadnu swjatočnosć dostojnje wupyšena. Kemše a wšě wobrjady wukonješe knj. rektor Löbmann.

Z **Hajnic.** Zašłu njedźelu běše we wulkej žurli hosćeńca „Forsthaus“ w Budestecach za Hajničansku wosadu posledni wosadny wječor zymskoho połłěta. Žurla běše hač do poslednjoho města wobsadźena. Z toho je widźeć, kak woblubjene wosadne zhromadźizny su. Nawabja tola zasy mnohich k stadłej wěry, kiž hewak nazdala stoja. Knjez farař Cyž wšitkich wutrobnje powita, wosebje Šěrachowsku młodosć postrowi. Knjez pater Hruza S. J. měješe přednošk. Rěčeše wo dobyćerskim postupowanju katolskeje cyrkwje w tukraju a wukraju. Joho słowa wšěch mócnje zahorichu. Šěrachowscy pacholjo a holiča zahrachu hru: Handrij Hofer. Hra so do póstnoho časa jara hodźeše.

Z **Khrósćic.** Po jenož tydźenskej khorosći zemrě štwórtk dopołdnja Lipičec wowka, mać knjeza wučerja Lipiča. Wona je žohnowanu starobu 82 lět dócpěła. Hač do poslednich dnjow je wšědnje wopytowała Boži dom a khodźiła k swj. woprawjenju. Hač do pózdnjeje nocy je so husto modliła a tu a tamnu khudu dušu z tym wumožiła. Nětko je też wona wudychała. We swojim dołhim žiwjenju je dyrbjała něštožkuli přećerpjeć. Narodźi so we Łazkowskim młynje, přesydli so pozdźišo do Kozaric, do Pančic, do Budyšina a Mišna. Mandźelskoho zahe zhubi. Jenička hišće žiwa sotra je jako knježna w jenym Pražskim klóštrje žiwa. Wo drohu njebohu mać žaruja tři synojo. Njech je jej serbska zemja lohka! R. i. p.

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. apryla, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z **Njebjelčic.** Zańdźenu njedźelu złoži naš dołholětny kantor Michał Włoch z Njebjelčic swoje zastojnstwo jako spěwař. Na 40 lět běše tu z kantorom a je na wšitkich Božich służbach, pobožnosćach a wobkhadach swój rjany a sylny hłós zaklinčeć dał. Stajnje běše so wo to staral, česć Božu spěchować. Z wulkej radosću je křižerske wobkhady nawjedował a jutrowne kěrluše zanošował. Je dźe so sam wjacy hač 50 lět na jutrownym jěchanju wobdźělił. Nětko posłabjeja joho mocy, dokelž je 80 lět dócpěł. Tohodla zasłuži sebi prawy wotpočink. Zańdźenu njedźelu dźakowaše so jomu wosadny farař za 40 lětne swěrne dźěło k česći Božej. Njech je jomu spožčeny hišće rjany wječor žiwjenja! Jako nowy kantor bu pomjenowany: bur Jakub Cyž z Njebjelčic. Też jomu wjele zboža za woporniwosć k česći Božej!

Z **Němcow.** Knjez wučeŕ Emil Wels je so 1. apryla tohole lěta na derje zasłużeny wotpočink podał dócpěwši starobnu mjezu. 42 lět je wón w šulskej służbje stał; 32 lět je na šuli w Němcach spomožnje skutkował. Wječor swojoho žiwjenja chce přežiwić w Kulowje, zwotkelž pokhadźa. Rozžohnowaca swjatočnosć, kotruž Němcy swojomu wotkhadźacomu wučerjej srjedu w šuli wuhotowachu, pokaza prawje jasnje, kajku česćownosć a lubosć je wučeŕ Wels we swojej gmejnje wužiwał. W rjenje wupyšenej rjadowni běchu so šulerjo, šulscy předstojićerjo a zastupjerjo gmejny kaž też wosebje přeprošeni hosćo zešli. Knjez farař Kral poréča wutrobne słowa rozžohnowanja pohodnosćejo hišće junu wulcy zasłužbne skutkowanjo knjeza wučerja. Hdyž běštej hišće dwě dźešći w wjazanej rěči swojomu dotalnomu wučerjej swěrne božemje prajiłoj, podźakowa so na wotpočink wotkhadźacy wučeŕ hnuty za wšě wopokazy lubosće a česćownosće. Při zhromadnym přebywanju w hosćeńcu „zum Elstergrund“ wupraji wjesnjanosta hišće swoje wobžarowanjo, zo powšitkownje lubowany a ważeny wučeŕ wotkhadźa. Knjez farař Kowalik z Wojerec spominaše ze zrěčnymi słowami na zasłužby, kotrež bě sebi wučeŕ Wels wo katolske Wojerowske kasino dobył. — Wšelake dary, kotrež so zasłužbnomu wučerjej přepodachu, budźa joho na to dopominać, kak su sebi wšitcy joho dźěło a prócu ważili.

Hłowna zhromadźizna tow. ss. Cyrilla a Methoda 31. měrca w Khrósćicach.

Tak ma to być! — Kaž tónkróć w Khrósćicach. Wosada bě na hłownu zhromadźiznu najwažnišoho katolsko-serbskoho towarstwa přihotowana. Hižo na derjewopytanym nyšporje běše to widźeć. A swjedźeńske prědowanjo knjeza fararja Wjeńki bě tak prawje přimérjene zaměrej, kotryž měješe nas wšitkich w Khrósćicach jednoćić. Prědaŕ wědźeše žiwjenjoběh a wuznamne skutkowanjo ss. słowjanskeju japoštołow Cyrilla a Methoda z rjanymi horliwymi słowami předstajić a potom na ważnosć towarstwa pokazać, kotrež ma wysoki nadawk, za nabožne wukubłanjo serbskoho luda w joho rěči so starać. Po nyšporje zeńdźechu so wosadni a dalši hosćo na Wjeńkec žurli, kotraž běše přepjelnjena, hdyž předsyda towarstwa, wysokodostojny knj. can. cap. Hejduška zhromadźiznu wokoło 4 hodź. wotewri. K zawodej zaspěwa „Jednota“ pod knj. wučerjom Čornakom rjanu hymnu „Łužica“ a młodźenc z Khrósćic přednjese jara derje baseń „Ja sym Serb“ wot J. Hajncy. W powitanskich słowach předsyda swoju wjesołosć nad bohatym wopytom a wosebje nad tym wupraji, zo běchu też žony a knježny w rjanej ličbje přikhwatałe. Z wysokodostojnych duchownych wobdźělichu so nimo wosadnych knježi kk. farař Mič z Njebjelčic, farař Nowak z Radworja a kapł. Andricki z Ralbic.

Tónkróć njeměješe so wědomostno-zasadny přednošk poskićić. Za to spyta stajeński mištr J. Rječka, kiž je hižo wjele lět za techniske zhotowjenjo „Posoła“ zamołwity, we wuwučowanskej hodźincy swojich připosłucharjow nawučić tute „potajne“ ćišćeńske wumělstwo. Pokazowaše nam wšelake pismiki a nastroje, też hotowe zestajane rynčki sćeleše k wobhladowanju přez žurlu, samo pismowe kašće a ćišćeńske mašiny — tola jenož na wobrazach. Wjele je nam ze swojoho potajnskoho dźěła powědał a pokazował, tola najebać toho drje nichtó z připosłucharjow tute „čorne“ wumělstwo — kaž před lětstotkami jomu rěkachu — dowuknył njeje.

Sćěhowaše zličbowanjo za ćišćeńnju, kotruž nawjeduje nětko knjez dr. Šołta. Nic wulki čisty wunošk zbywa z lěta 1934. (80 hr.)

Knjez předsyda Hejduška rozprawješe potom powšitkownje wo dźěle towarstwa a wo redaktorstwje „Kat. Posoła“. Towarstwo ma mjeno ss. Cyrilla a Methoda. To woznamjenja zdobom program towarstwa! Wulki wuznam tuteju swjateju za słowjanske ludy a też za nas Serbow znajemy. Też naše towarstwo ma japoštołski skutk wukonjeć. Kubła swjateje wěry chcemy kruće dźeržeć, našu maćernu rěč a našu domiznu a wjetšu wótčinu lubujmy! „Katolski Posoł“ je přecy tute hesło sćěhował a budźe je swěru dale pěstować. Po tutych zahorjacych słowach dźakowaše so knjez předsyda hišće junu wšitkim, kotřiž běchu na kajkežkuli wašnjo k porjeńšenju zhromadźizny přinošowali, a to wosebje Khrósćičanskej „Jednoće“ a towarstwu knježnow, předewšěm pak knjezej fararjej Wjeńcy za nałożenu wulku prócu. Potom wobroći so z dźakom wosebje na tych, kotřiž z tajkej lubosću a njesebičnosću porjadnje dopisuja do „Posoła“, dale wšitkim sobudźěłaćerjam při redakcijonelnym a ćišćeńskim dźěle a napominaše k dalšomu horliwomu sobudźěłu a podpjeranju našeje nimo měry ważneje a tak dobreje wěcy.

Wobšěrny přehlad wo hospodarskich należnosćach cyłoho towarstwowoho wobsedźeństwa poskići knjez kantor Jurij Šołta. Wón njeréčeše jenož w ličbach, ně, wón pokazowaše z horliwymi słowami też na přisłušnosće katol-

skich Serbow. Należnje poručeše, zo bychu so tola naše rjane nabožne knihe bóle rozšěrjałe, też za dary ke kwasam, zelenym štwórtkam a při druhich składnosćach so wužiwałe. — Rjane wobsedźeństwo ma towarstwo we wulkej kněži před šulerskimi wrotami čo. 21 z wjetšej zahrodu. Jara mudrje a spomožnje su ći mužojo jednali, kotřiž w lěće 1919 za towarstwo tutu hódnu kup wobzamknychu a zmóžnichu. Tak daloko rozprawa knj. kantora Šołty, kotrohož přispomnjenjo zajimowaše, zo je hižo w lěće 1879 joho předkhadnik w tutym pokładniskim dźěle był joho wuj, can. cap. P. Šołta. Wšitke štyri zličbowanja buchu jenohłósnje skhwalene.

Z dobrej wustojnosću přednjese hišće Khrósćičanska knježna Ćišinskoho „Budź Serbowka". W sćěhowacej rozmołwje knjez farar Wjeńka wospjet zahorješe přitomnych, zo bychu wšitcy dźěło towarstwa podpjerali a wosebje „Kat. Posoł" a protyku „Krajan" rozšěrjeli. Wězo mamy sebi pódla też naš serbski dźenik „Serbske Nowiny" derje važić.

Knj. wyšši wučeŕ Słodeńk sebi přeje, zo by naš „Katolski Posoł" pola wšěch kat. Serbow tusamu važnosć dócpěł, kaž němski diecezanski njedźelnik. Też knjez farar Mič wutrobne, pohonjace słowa wědźeše prajić, hdyž namołwješe wosebje k čitanju prěnjeje strony „Posoła", kotraž wopřija přecy dobre nabožne rozpominanjo. Braška knjez Rynč doda hišće žortniwje wjesołe přispomnjenjo. Hdyž bě porjad zhromadźizny skónčeny, zwjeselichu nas knježny Khrósćičanskoho towarstwa z předstajenjom jara rjaneje hry, kotraž wjedźeše nas do časow prěnjoho křesćanstwa w Romje. Knjez farar na wotp. Jakub Nowak-Horjanski je tutu hru připrawił. Hra dyrbi so jara wustojnje předwjesć, jeli so wuspěcha wočakuje. A to je so Khrósćičanskim knježnam wulkotnje poradźiło. Překwapichu nas z mištrskim wustupowanjom. Wšitke jich mjena njeznaju. Wosebje wuzběhowaše so hrajerski talent w róli młodeje romjanskeje knježny. Pokhwalić dyrbi so też jara dobre wurjekowanjo při hraću. Chcyli tola wšitcy wšudźe na važnosć runje tutoho dypka myslić! Hdyž so wobkedźbuje, potom nazhonja hakle młodźi hrajerjo a też připosłucharjo, kak rjana naša maćerna rěč je, nawuknu tak, sebi ju važić a bóle a bóle ju lubować.

We swojich dokónčnych słowach pokaza knj. can. cap. Hejduška na rjany pozběhowacy přikład prjedy pohanskich, křesćanskich knježnow, kotrež swoju krutu wěru do Khrystusa ze *smjerću wobtwjerdźichu a wupraji přeco, zo by wšitke* dźěło našoho towarstwa służiło k lěpšomu cyrkwje a wótčiny. Do kónca zaspěwa hišće „Jednota" wjacyhłósnu hymnu „Bywachu Serbojo", a zhromadźizna so skónči wokoło 1/48 hodź. ze zhromadnym, našu serbsku domiznu wukhwalowacym spěwom „Hdźe statok mój". -ł-

Swjatočne požohnowanjo noweje Hnadneje knjenje.

W Marijinej Hwězdźe, 4. jutrownika 1935.

Spočatk nalětnika bu prjedawša priorka Kata Emma Pišlec za abtysu tudomnoho klóštra wuzwolena, a přez visitatora wobeju łužiskeju klóštrow do swojoho wysokoho zastojnstwa zapokazana. Na dźensišim dnju so swjatočne požohnowanjo a benedikcija wotmě. Tajke požohnowanja wudźěla cyrkej wosobam we wosebitych powołanjach a prosy za nje wo Boże žohnowanjo. Byrnjež wo tutym wurjadnym swjedeźnju zjawnosć ničo njewědźała, běchu so tola nahladne črjódy wěriwych w Božim domje zešle. K tutomu zaměrej běštaj też prelataj z Wysokoho Brodu a z Oseka w Češkej, Dr. Tecelin Józef Jaksch, zdobom generalny vikar cisterskoho rjadu (zastupnik rjadowoho generala w Romje) a Dr. Theobald Scharnagel, přikhwatałoj. Benedikciju wukonješe biskop Pětr Legge. Wysocy duchowni a druzy knježa buchu swjatočnje do cyrkwje a z njeje wjedźeni pod zwukom zwonow. Mócnje klinčachu pišćele, hdyž kročachu po cyrkwi k wulkomu woltarjej, hdźež měješe biskop swjatočnu Božu mšu pod assistencu klóštrskich duchownych, tachantskoho assessora Dr. Hötzla z Budyšina, fararja Justa z Wotrowa a kapłana Kurcy z Worklec. K tomu spěwachu duchowne knježny w znatej wudokonjanosći třihłósnu Božu mšu „Salve regina" wot Stehle, Graduale wot Leitnera a hišće wšelake druhe liturgiske wěcy.

Wobkuzłacy błyšć dopołdnišoho słónca napjelni cyły Boži dom hač do wyšin stołpow. Kaž by so cyrkej we morju błyšća a swětłosće tepiła, zbožowne wěšćeńko za wurjadny dźeń! Štóž je hdy při swjatočnosći tajkoho požohnowanja přitomny był, njemóže zabyć na hłuboki začišć, na rjanosć, nadobnosć a dostojnosć wotpowědnych ceremonijow. Po Graduale stupi Hnadna knjeni, přewodźana wot dweju assistentkow, před visitatora, a so hłuboko pokłoniwši, přisaha na wustawki swj. Benedikta a swj. evangelia. Po wšelakich *modlitwach swjeći visitator bjerło, pjerśćeń a hrudźny křiž* a přepoda tute wěcy abtysy. Po woprawjenju dźe wona wospjet k woltarjej a wopruje swěčcy, kotrejž z ruki biskopa dóstanje, potom poskići so jej swjaty křiž k wokošenju, a při woprawjenju poda so jej samej Boże ćěło. Krótko do poslednjoho sćenja zestupaja so čorne a běłe knježny do presbyteria (před woltarjom), kroča potom nimo Hnadneje knjenje, slubja jej klečo swěru a posłušnosć, po čimž jich Hnadna wobjima a wokošuje. Ke kóncej Božeje mšě zaspěwaja knježny swjatočne „Te Deum laudamus". Z tutym požohnowanjom su trěbne formality k přewzaću tutoho wysokoho a zamołwitoho zastojnstwa předstojerki klóštra skónčene, z kotrohož městna přeco zasy nowe žohnowanjo ćeče do luda. Njech je nowej wuzwolenej při wšěch jeje dźěłach a prócowanjach Bóh luby Knjez ze stajnym wodźerjom a pomocnikom!

Swjedźeń serbskeje młodźiny.

„Domowina" wuhotuje **srjedu po jutrach** wječor w Budyšskej „Krónje" wulki pisany wječor z dospołnje nowym programom. Tutón wječor ma přichodnje być nalětni swjedźeń a zjězd serbskeje młodźiny. Chcemy našej młodźinje nowe puće pokazać za wuspěšnu dźěławosć we wjesnym cyłku. Zasłyšimy tam ludowe pěsnje, ludowu hudźbu na jednorych nastrojach. Knjez Jeńka zaspěwa ze swojim khórom dźěći. Zasłyšimy rěčne khóry, budźemy widźeć ludowe reje a změjemy „serbsku přazu", drje nic z přaznymi koleskami, ale po wobsahu tola podobnu tutomu rjanomu staromu nałožkej. Porjad je potajkim jara zajimawy, jara pisany a cyle wěsće kóždomu wopytowarjej někotre rjane hodźinki poskići. Přeprošujemy tohodla hižo dźensa cyłu serbsku zjawnosć na tutón nowy swjedźeń, wosebje pak serbsku młodźinu a wšitkich, kotřiž maja zajim a wutrobu za nju a kotřiž rad mjez młodźinu přebywaja.

Krótka rada.

Před krótkim přińdźech junu popołdnju do cyrkwje. Šula bě so runje skónčiła a tuž so tam też někotři mali pacholojo modlachu. Wobkedźbowach jich khwilku. Haj, što měješe to rěkać? Khodźachu po khódbje a před stacijónami so klakachu a modlachu. To so zwjeseliš! Też ja. Ale moje wjeselo tola njebě cyle dospołne. Pacholjo kročachu mjenujcy křižowy puć wot zady. Započeli běchu potajkim pola XIV. stacijóna. Kak bě to móžno? Wěsće běchu jim doma kazali, zo bychu nětkle w póstnym času druhdy šli křižowy puć. Njeběchu pak sebi na to pomyslili, jim też prajić, kak maja to činić!

Tuž wzach hólcow a nětko jich rozwučich cyle zkrótka wo kročenju křižowoho puća. Dźěchmy před woltař a tam Jězusej prajichmy, zo chcemy hić wopominać, kak je wón za nas ćežki křiž njesł a za nas ćerpjeł. Ničo wjacy nic. Hdyž je dźěćo małe, so wone radšo modli, hdyž předołho njetraje. Potom dźěchmy k prěnjomu stacijónej. Dźěći běchu sebi wěsće mysliłe, zo je najwažniše, hdyž so před kóždym wobrazom pomodla Wótče-naš. Nětko jim prajach, zo drje móžeja to činić, jeli maja khwile, najprěnše a najwažniše pak je, zo sebi wobraz prawje derje wobhladaja a

rozmysla, što tam widźa. Jich mysle drje přewulkotne njebudźa, snadź budźa też jenož sebi wobrazy stacijónow wobhladować, ale to budźe Jězusej też lubo. Tak nawuknu same lěpje w myslach so modlić, jenož wobkedźbować, što je Jězus za nas ćerpjeł — kontemplativnu modlitwu.

1. Pilatus sebi tam rucy myje a chce so wočisćić wot njesprawnosće. Jězusa pak wjedu křižować.

2. Jězusej bywa ćežki křiž napołoženy. Dyrbi jón njesć. Wě, zo budźe na njón přibity a zo na nim wumrěje, a tola přijima jón z wjesołosću, zo móže nas wumožić.

3. Hižo je Jězus z křižom padnył. Tu leži a njemóže sam stanyć; k tomu joho hišće storkaja a do njoho kopaja.

4. A tu je mjez ludźimi čakała joho swjata mać. Wona padny njemócna, tak so stróži, hdyž swojoho syna wuhlada. A to Jězusa też jara boli, hdyž widźi, kak je so joho mać stróžiła.

Na kóncu poklaknu so dźěći hišće raz před tabermaklom a praja: „Jězuso, telkole sy ćerpjeł! A sobu wina běchu też moje hrěchi. Mi je jich žel. Prošu, wodaj mi a pomhaj, zo njebych wjacy hrěšił!“

Na tajkele wašnjo du dźěći cyle wšće rady křižowy puć. To dołho njetraje. Móžeja dźěn też hišće krótku modlitwu přistajić. Tola najwažniše je, zo sebi předstajeja, štož widźa. Potom też wšće njebudźa křižowy puć wjacy nawopak kročić. Hdy by mać snadź jónu abo dwójcy z dźěćimi takle křižowy puć šła, potom bychu wone to też bórzy same z wulkim dušinym dobytkom dokonjałe.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Bamžowska Hrjehorjowa univerzita měješe w zańdźenym lěće 84 profesorow a 2068 studentow. Poslednja ličba je so porno předposlednjomu lětej wo něšto powjetšiła. Studenća pokhadźeja ze wšěch ludow zemje.

Osservatore Romano sławi zemrětoho italskoho wučenoho na polu psychologije, profesora De Sanctis. Wón běše horliwy katolik. Jara wjele je wón pisał a slědźił wo wšelakich khorosćach čuwow. Njemóžemy tu wšo wopisać, štož je wón wuslědźił. Ale po joho rozsudźe mějachu so mnozy druzy wučeni cyłoho swěta. We wjacy zwjazkach je rozprawjał wo dušinych khorosćach dźěćatstwa a wo sudniskim posudźenju wšelakich čuwowych khorosćow.

Kaž so z Vatikana powě, je bamž za nastupjerja zemrětoho jendźelskoho kardinala Bourne pomjenował monsignora Hinsleya. Westministerski arcbiskop je najwyšši katolski duchowny Jendźelskeje.

Swjaty Wótc rěčeše před młodymi duchownymi wo katolskim skutku. Katolski akcijón ma so cyle zdalować stronineje politiki. To pak njeréka, zo ma so wón wobmjezować jenož na nabožne wěcy. Ně, cyłe žiwjenjo ma so tola wotměć po wučbach a kaznjach Božich.

Wšitcy Romscy kardinalojo buchu na 1. apryl dopołdnja w 10 hodź. do Vatikana přeprošeni. Kardinal Laurenti přečita na tutym tajnym posedźenju konsistorija žiwjenjoběh jendźelskeju martrarjow kardinala Fishera a kanclera Morusa. Potom prašeše so bamž kardinalow, hač su za to, zo byštaj so martrajej swjataj prajiłoj. Na to postanychu kardinalojo po předpisanym rjedźe a z njepřikrytej hłowu wuprajichu potom přihłosowanjo.

Jene z misjónskich lětadłow, kotrež je kardinal Schulte w Kölnje na mjeno swjatoho Pětra woswjećił, je do Roma přilećało. Su je z autom do Vatikanskoho města dowjezli. Tam je wustajene. Mnozy ludźo a zastupjerjo cuzych statow přikhadźeja sebi lětadło wobhladać. Někotři su sebi wězo na to myslili, zo mohło lětadło někotre sekle nad Vatikanskim městom lećeć. Ale dokelž je to po Lateranskich zrěčenjach zakazane, njechaja też w tutym padźe žanoho wuwzaća činić, hewak snadź bychu bórzy też druzy přišli a wo dowolnosć přelećenja prosyli.

Italska nowina „Stampa“ pisa wo nowej bamžowskej encyklicy. W njej praji Swjaty Wótc, zo je hodźina přišła, zo ma zastupjeŕ Khrystusowy so wobroćić na wšě ludy a jich napominać, zo bychu puće sebićiwosće a rozkory wopuščiłe. Jeli to njećinja, potom hroža wulke strachi wójny. Tajka nowa wójna by wulke surowosće pokazała. Swjaty Wótc praji, zo by był z přeradnikom, jeli njeby pokazał na strachowpołne hodźiny, do kotrychž so swět podawa. Napomina knježerstwa, zo bychu sebi wědome byłe zamołwitosće, kotraž na nich přińdźe, jeli so dale mjez sobu wohrožuja. Ludy pak napomina, zo bychu so modliłe a křesćanske žiwjenjo wjedłe. Kołopis skónči z modlitwami wo swětowy měr, a wšitcy wěriwi dyrbja so tutym modlitwam přizamknyć. Chcemy też my so sobu nutrnje wo měr modlić!

Bamžowski lětnik za 1935 je runje wušoł. Tuta kniha podawa zasy wšelake zajimawe ličby wo swětowej cyrkwi. Bamž Pius XI. je 261 naslědnik swjatoho Pětra, potajkim 262. bamž. Kardinalow ma cyrkej nětkle 51. 2 kardinalskej městnje je bamž in peto reservował. (To rěka, zo sebi na dweju biskopow mysli, kotrejuž chce bórzy za kardinalow pomjenować, tola jeju mjenje njeje wozjewił), tuž wonaj też hišće ničo wo tym njewěstaj. 17 kardinalskich městnow je njewobsadźenych. Mjez kardinalemi je jenož hišće jedyn, kotrohož je bamž Leo XIII. pomjenował, štyrjo, kotrychž powoła Pius X., 12 Benedikt XV. Tamnych 34 je nětčiši bamž pomjenował.

Němska. Monsignore Schlich rěčeše při swjatočnych kemšach w Saarbrücken. Praji, zo su katolikojo Saarskeje hłosowali za Němsku, byrnjež też jich wutroba wobćežena była ze staroscemi dla cyrkwi njepřećelskoho hibanja wšelakich kołow w Němskej. Katolik wostanje swěrny swojej domiznje.

„Łopjeno swjatoho Konrada“ je časopis katolskich swójbow w Freiburgskim biskopstwje. W tutym časopisu běchu před něšto časom wočišćeli list z Braziliskeje. Dla toho lista bu časopis na štwórćlěta zakazany. Tola redaktor wozjewi, zo njeje chcył z listom Němcow zranić. Tuž dowolichu časopis zaso.

Pruske ministerstwo je postajiło, zo maja w Pruskej cyrkwinske dawki znižić, dokelž tola nětko zasy mnozy dawk płaća, kotřiž běchu prjedy bjez dźěła.

Najprjedy bě so w Němskej postajiło, zo dyrbja wšitcy zastojnicy a wojacy přisahać z přistajenjom „Tak wěrnje hač mi Bóh pomha!“ Někotři pak njejsu chcyli tak přisahać. Tohodla bu znowa postajene, zo móže zastojnik přisahu też bjez kóždeje nabožneje formy złožić.

W Münsterskej biskopskej cyrkwi ma jedyn młody pater jezuitow póstniske předowanja. Wulka cyrkej je kóždy raz cyle połna. Ani městna k staću tam najbóle wjacy njeje. Wosebje přikhadźa w bohatej ličbje mužska młodźina a mužojo. Biskop hrabja Galen je też přeco přitomny.

Dźěłaćerjo jeneje Düsseldorfskeje fabriki chychu so při zymskej pomocy z darami wobdźělić. K tomu chcychu sebi dać něšto wot mzdy wotćahnyć. Ale wjednik fabriki dary njeje přijimał, njeje je wot mzdy wotćahnył, ale dźěłaćerjam połnu mzdu wupłaćił. Tajna statna policija joho tohodla zaja.

W dwěmaj cyrkwjomaj w Frankobrodźe n. M. zeńdźe so 14000 młodostnych katolikow. K nim rěčeše generalny prezes katolskich towarstwow młodźiny, Monsignore Wolker. Mužska młodźina slubi swěru ke katolskej cyrkwi a jeje wučbje, kaž też bamžej a biskopam.

Minister Dr. Frick praji na jenej zhromadźiznje we swojej rěči, zo njepřezjednosć a wojowanjo w evangelskej cyrkwi w Němskej dale traje. Najskerje budźe dyrbjeć zaso stat zapřimnyć, kaž je to hižo junu činił.

W jenej nowinje němskich juristow žada znaty Mnichowski prawiznik, zo by so w Němskej mandźelske prawo tak zarjadowało, zo by lóžo było, mandźelstwo dźělić.

Mohučski biskop Dr. Hugo je w Ludwigshafenje wumrěł. Zemrěty narodźi so 1871 w pfalzskim městačku Arzheim jako syn wučerja. 1921 bu za biskopa pomjenowany a měješe khoroho Mohučskoho biskopa Dr. Kirsteina zastupować a podpjerać. Hdyž tutón w samsnym lěće hišće wumrě, bu Dr. Hugo joho naslědnik.

Njekatolska nowina „Deutsche Allgemeine Zeitung“ pisa, zo dyrbjeli tola skoro přestać katolikam wumjetować, zo woni njejsu dobri staćenjo. Husto so přisłodźenja wězo jenož skhowanje pokazuja. Tak praja někotři, zo njeměnja katolikow ale katolicismus jako swětanahlad. Zasy druzy praja, zo so njewobroćeja přećiwo katolikam ale přećiwo Romej. Mjenowana nowina praji, zo prěnje njeje cyle sprawne a druhe „saudumm“. Hakle w Saarskej su katolikojo pokazali, zo su woni dobri staćenjo. Štóž to njecha připóznać, njech znajmjeńša hubu dźerži. Ale časopis „Flammenzeichen“ so tu hnydom hórši a so na tule njekatolsku ale sprawnu nowinu wobćežuje prajo, zo wšo, štož je němskomu statej njepřećelscy zmyslene, je Romej přećelnje zmyslene. Časopis praji, zo je to, štož je „D.A.Z.“ pisała, . . . hłupe a khrobłe.

Awstriska. Při wotewrjeńskej swjatočnosći socialnoho tydźenja we Winje praji kardinal Innitzer, zo je Awstriska so prócowała, socialne zakonjedawarstwo na zakład bamžowskeje encykliki Quadragesimo anno stajić. Hižo njeboh kancler Seipel je w přednoškach wo wučbach kołopisa rěčał, njeboh kancler Dollfuß pak je hnydom postajił, zo maja so socialne zakonje złožić cyle po encyklicy. Wězo njeje hišće wšo dokonjane. We wšěch nowych prašenjach dyrbja so přeco zasy prašeć: što wuči bamžowski kołopis Quadragesimo anno.

Kardinal Innitzer woła wěriwych k wojowanju modlitwy. Katolikojo dyrbja so modlić wo nabožne a swětne derjeměćo Austriskeje. Kóždy měł jeli nic cyły różowc, tola wšědnje jenu štučku na tajke měnjenjo spěwać.

W St. Pölten dyrbješe so měšniski seminar wutwarić. Tola njebě za to pjenježnych srědkow. Tuž hromadźachu. Při tym so pokaza, zo wosebje khudźi z wulkej horliwosću dawachu. Połojca wšěch trěbnych darow bu wot khudych ludźl a wosadow nawdata.

Generalny komisariat za swjaty kraj we Winje běše wustajeńcu wo Swjatym kraju zarjadował. Z njeje je nětko nastał muzeum, kotryž přeco we Winje wostanje. W nim khowaja so wšelake zdźěla drohotne dopomnjeńki. Hakle w poslednim času kupi komisariat zasy někotre drohotne wěcy ze Swjatoho kraja.

Hódnosć ćerpjeni.

W dawnych časach jedyn zbožny wótc swojomu khoromu wučobnikej rjekny: „Njeżaruj, mój syno, khorosće swojoho ćěła dla. Sy-li żelezo, minje so ći z wohnjom zerz. Sy-li złoto, přida so ći přez njón nowy błyšć. Sy-li kamjeń, so wobćesaš a wuhładźiš a wobtočiš. Je-li twoje ćělne wóčko slepe, rozjasni so ći wóčko twojoho ducha, a żana swětna błudnička a żahłosć će wjacy njezaslepi. Je-li twoja wutroba twjerda, wona womjaknje kaž wósk. Je-li twoja wola słaba, so ći zesylni. Bolosć zahanja lóšty a požadliwosće, wuzdźi rozwólnosće a njepočinki zdaluje. Zkrótka: Khorosć ćěła duši wuhojenjo a strowotu njese. Njedaj so tohodla zamućić a zarudźić, hdyž Bóh ći khorosć posyła. Ty njemóžeš so Božej woli spjećować, tuž njes sćerpnje kříž. Proš Boha, zo by ty chcył, štož chce Bóh.“ N.

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,

ma jutře njedźelu, 7. apryla, wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Přednošk je přilubjeny. Wšitkich lubych sobustawow kaž też hosći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 235. z Koslowa: Mikławš Nuk; 236. z Budyšina: Hańža Dejec; 237. z Bělšec: Khorla Martin; 238. z Nuknic: Jurij Donat; 239. z Now. Wjeski: Jurij Wojnař; 240. 241. z Khróšćic: kapłan dr. Pawoł Hórnik, Handrij Wićaz; 242. z Jaseńcy: Mikławš Handrik; 243. ze Stareje Cyhelncy: Madlena Hilina; 244. 245. ze Zejic: Jurij Rjeda, Jakub Špitank; 246. z Kozarc: Khata Nowakec; 247. z Grubbenvorst: Marja Wagnerec; 248. 249. ze Sernjan: Mikławš Čornak, Mikławš Kokla; 250. z Nowoslic: Pětr Serbin; 251. 252. ze Smjerdźaceje: Marja Wićazec, Jakub Šewc; 253. z Różanta: Michał Krawc; 254. z Dobrošic: Madlena Nowakowa; 255. z Pěskec: Jurij Kórjeńk.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 991. z K.: P. K.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1095. z H.: N. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1106. z H.: N. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 1. apryla 1935.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 37—40 hr. 2) starše 33—36 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 29—32 hr. 4) Starše 26—28 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 38—40 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 36—37 hr. 3) Mjasne 34—35 hr. 4) Snadnje wuwite 30—33 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 36—37 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 27—35 hr. 3) Mjasne kruwy 20—26 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 12—19 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće — hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—39 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 50—51 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 41—49 hr. 3) Snadnje wuwite 31—40 hr. 4) Najšpatniše 24—30 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 38—42 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 34—37 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje — hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 49—51 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 47—50 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 45—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy — hr.

Słyš

a kedźbuj na **nawěštki** firmow! Hdyž tam kupuješ, njezabudź jich pokhwalić za to, zo maja naš „Posoł“ zańć.

K naleću rjany kłobuk abo čapku!
W bohatym wubjerku pola Kurt **Märckel** staroznaty wobkhod.
Budyšin — Lawske hrjebje 6 — — Nizke płaćizny!

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny
k zelenomu štwórtkej,
k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo
Serbske hrjebje rožk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Šulske toše - Kofry
toše za akty a wšě druhe potrjeby; toški žonam a holcam do ruki.
Wulki wubjerk nizke płaćizny **Otto Büttner** Budyšin Hłowne torhoščo 9

A. Kadner
Budyšin - Žitne wiki 20
Štož **kurjeř** dobroho pyta, tu namaka.

Zjawny dźak
swj. Konradej
za wusłyšanu prostwu.

Rjane dary
k zelenomu štwórtkej,
prěnjomu swj. woprawjenju a druhim přileżnosćam
kupuj we wobkhodźe
wěcywustojnoho
Johannes **Riedl**
Časniki, juwjele, złotu a sľěbornu pychu, dobre jěd́źne graty.
Kamjenc
Herrenstraße 4, při mjasowych jitkach

„Złota hwězda"
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu poješ.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Nětkle su
krjepjace kany trěbne!
Z cynkom a lakom woprawdźe tunjo
wot **Siegel**
Budyšin, Zadnja bohata dróha 15

Carbolineum, najlěpše,
za sadowe štomy,
łyko (Bast), wósk k šćěpjenju, hnojidła.
Zničowanjo wšoho škódnistwa na štomach a w zahrodźe.
Hermann Schubert
Moltke-Drogerie, Moltkowa dr. 4

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod:
Goschwitzstraße
čisći a **barbi**
wšu drastu — žonjacu, mužacu a dźěćacu

Hdźe kupju
groćane pletwo ze 4 abo 6 wóčkami, w kóždej wysokosći a sylnosći,
kałčikojte groty — grót k **spinanju,**
wšě do zahrody trěbne **graty?**
Cyle tunjo pola
August **Heyne**
Wobkhod za železne twory
Rěču serbski
Budyšin, Kamjeńtna dróha, napřećo swinjacym wikam

Wšě **mašiny, nastroje** a **graty** za hospodarstwo poskićamy!
Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!
Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.
Milde & Hering
Kamenz — Tel. 504

W Budyšinje **„RATAŔ"** Hošic hasa
poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Mužacu a hólčacu drastu —
mantle a woblečenja za **žony**
kupujeće derje a tunjo pola
Wilhelm Seifert
Budyšin - Bohata dróha 22

Müller ec *dobru konditarnju*
kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — tež na wsy.
z khofejownju w Budyšinje
Póstowe naměstno

Hilger Lotzestraße 20 I
Dobre wupjerki - šaty k pósłanjam, ruby, košlacy płat, mušlin
Zbytne kruchi
Bemberg-**židy,** židźanoho **płaćika** atd. k falam, pjezlam, khutam a dźěsćacej drasće.
Nowosće! - Wulki wubjerk.

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jěd́źe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Kjutram
wosebje tunjo:
Woblečenja za dźěći holčacu drastu
nalětne dźěćace mantle
štrykowane pjezle, lacy, pulowry
kłobuki — čapki
fale — spódnje suknje
židźane šaty
zwjeršne a športske košle
khornarje — šlipsy
nohajcy, rukajcy.
Za muže, žony a dźěći:
košle, kholowy
košlokholowy, štawćiki atd.
Rudolph
Kejžorska dr. 16
Najwjetši wobkhod toho razu

Waš **fotograf** je:
Foto=Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Nawěštki
w „Kat. Posole" maja stajnje wuspěcha!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Kłobuki **Čapki**

Kožuchowe khornarje
šlipsy — kornarje — šawle — gamaše atd.

Wulki skład! **šuleŕske čapki** Nizke płaćizny!

Hugo Lehmann Bohata dr. 25

Wužitny dar **k zelenomu štwórtkej** je rjane

štrykowane woblečenjo.

Wulki wubjerk w „Bleyle“ a druhich tworach.

Budyšin
Kamjeńtna dr. 7 **Otto Osswald**

W rjenje ponowjenej **konditaŕni a khofejowni**

budże so našim hosćom lubić!

K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.

Jutrowne jejka, šokoladowe a marcipanowe,
ze swojeje twornje.

Kamjenc
Budyšska dróha 8. *Jurij* **Wolf** *a mandź.*

K wusywam poskićam

pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čeŕwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow

w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

K zelenomu štwórtkej —
k prěnjomu swjatomu woprawjenju
a při druhich składnosćach zwjeseliš z wužitnym darom:
Jědźne graty poslěbornjene, chromowane, njezerzawja
Solinske worclowe twory z wobkhoda wěcywustojnoho!

Wulki wubjerk!
W Kamjencu, Anger 6 **Franc Beitel**

K zelenomu štwórtkej a swjatym dnjam
pyšnu falu w nowym barbośišću
dobru **khutu**
Wot lěta 1882 hižo wuznamny rjane **rubišku**
wobkhod za dobru **serbsku drastu.**

Alfons **Schauseil**

Štó njeby znał Budyšski piwowy hosćeńc

Zum Echten?

Po wotkhadźe knjeza Schreibera sym jón 1. apryla 1935 přewzał. Mi na tym zaleži, zo so wšitkim, kotřiž k nam přińdu, tu spodoba. Serbskich hosći budu přecy rady witać.

Herbert Drechsler.

W Budyšinje - napřećo dźiwadłej.

Na hermank do Budyšina

njedźelu a póndźelu, 13. a 14. apryla, tola přińdźeće!

Wy trjebaće nowočasny žonjacy mantl, mužace a hólčace mantle a woblečenja, drastu k swj. woprawjenju a za šulu.

Wšitko namakaće pola

Bohata dr. 4 **Franc Mrštny**

Kurjata

z wosebitym plotom wobhrodźiš,

kotryž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše.

Tak wobhrodźiš kurjacy dwór derje a najtuńšo!

Samlutki předawa:

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Skleńcu za twarjenja — wšu **skleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, kříže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Skleńčeŕnja
Budyšin Serbska dróha 16

Bohu Knjezej je so spodobało, štwórtk, 28. měrca, našu starosćiwu mandźelsku, mać a wowku

Hańžu Wjeńkowu ze Smječkec,

74 lět staru, do wěčnosće wotwołać. Zańdźenu njedźelu smy jeje čěło w Khrósćicach pokhowali. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej poslednju česć wopokazali a na pustych wječorach bohaće wopytowali a ju k rowu přewodźeli,

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

W **Smječkecach a Njebjelčicach,** na dnju pohrjeba, 31. 3. 35.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

15. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. apryla 1935.** | **73. lětnik.**

„Hosanna!"

Na dnju po sabaće dźěše Jězus ze swojimi wučownikami z Bethanije do Jeruzalema. Pokorny běše spočatk tutoho pućowanja a wulkotny joho wukónc. Z toho pućowanja bu dobyćeŕski ćah, woprawdźity triumf. Tónle podawk ma nimo měry wulku ważnosć; wón drje je sobu najhordozniši dźeń w smjertnym žiwjenju Jězusowym.

Zbóžnik chce dźensa před cyłym swětom pokazać swoju móc — wón chce wustupić dźensa jako tón Knjez.

1. Wón je so dźensa ze swojimi wučownikami z Bethanije nastajił do Jeruzalema. Dźensa pak wón njecha pěši hić, kaž bě wón to we swojej khudobje zwučeny. Poruči dwěmaj swojimaj wučownikomaj, zo byštaj do blizkoho Bethphage dóšłoj a jomu wóslicu, kotraž je tam ze swojim žrěbjećom přiwjazana, přiwjedłoj. A jeli by jeju wobsedźeŕ što napřećiwił, mataj prajić: „Knjez potrjebuje jeju". A tak so sta. A město sedła a šabraki ćisnyštaj wučownikaj swojej płašćej na skoćeći a Jězus sydny so na žrěbjo, mjez tym, zo wóslica pódla dźěše. Najskěrje wzachu wučownicy Jězusa do srjedźa, a lud, kiž bě blizko, so jim přizamkny. We swojej zahoritosći wupřestrěchu swoju drastu jomu na puć — to bě znamjo wosebiteje česćownosće — rubachu hałzy ze štomow a rozsćełachu je před nim. Wšitcy, wučownicy a ludźo, kotřiž před nim a za nim dźěchu, počachu, hdyž z Wolijoweje hory dele kročachu k městu, wołać: „Hosanna synej Davidowomu! Žohnowany budź, kiž přikhadźa jako kral w mjenje Knjezowym, žohnowany budź so bližace kralestwo našoho wótca Davida! Pokoj w njebjesach a krasnosć we wyššinach! Hosanna!"

Hdyž putnikarjo, kotřiž běchu na jutry do Jerusalema přišli, ćah wuhladachu a khwalbne spěwy zasłyšachu, přeskoči zahoritosć też na nich. Woni dźěchu ze syłami ćahej napřećo, łamachu palmy a zmahowachu z nimi a wołachu tohorunja: „Hosanna, žohnowany budź, kiž přikhadźa we mjenje Knjezowym, kral Israela!" Tak bliže̊še so ćah, kiž dale a bóle na ludźe rosćeše, pod njewuprajnym wyskom městu. Wobydlerjo města so spodźiwachu a wšitcy so prašachu, štó po prawym to je, kiž takle swjatočnje do města přikhadźa. Jim wotmołwichu, zo je to Jězus, profeta z Nazaretha w Galileji. Wón zastupi nětko do templa a wustrowješe slepych a khromych; mjez tym dźěći w templu ze swojej jasnej šiju znowa zanošowachu khwalbny spěw: „Hosanna synej Davidowomu". Potom rozhladowaše so Jězus w templu, nic jako swjedźeński putnikaŕ, ale jako syn w domje swojoho Wótca.

2. Tak bě hižo cyle po zwonkownym Jězusowy přikhad do Jeruzalema wulkotny a krasny. Hišće wjele wulkotniši a krasniši je wón po swojim wuznamje. To njebě jenož politiske ale nabožne wustupjenjo. Swjatočny ćah do Jeruzalema je pobožne putnikowanjo k swjatnicy, swjedźeński procesijón; zjawne připóznaćo Jězusowych dźiwow, wuwołanjo Jězusa Khrystusa na krala a mesiasa. Ničo druhe njewoznamjenja mjenujcy te njesenjo a zmahowanjo palmow, wolijowych a rućinych hałžkow, a wospětne spěwanjo swjatočnych responsorijow: „Hosanna! Žohnowany budź, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza!" To su spěwy a wobrjady ze swjedźenja stanow, kotryž bě cyle a dospołnje swjedźeń Mesiasowy; w nich je wuprajeny žohnowacy kralowski postrow wočakowanomu potomnikej Davidowomu. Tohodla prajeja też swjeći sćenikojo, zo su wučownicy khwalbu Bohu zawdawali wšitkich tych dźiwow dla, kotrež běchu widźeli, a lud je jomu tele swědčenjo dał, dokelž bě słyšał, kajki dźiw bě na Lazarje sčinił. Z tutym dobyćeŕskim ćahom dopjelni so po słowje wulke wěšćenjo profety Zachariasa, zo Mesias do Siona přińdźe, poniżny, jěchajo na wóslicy a žrěbjeću, młodźeću přežneje. Dokelž dyrbješe tute přežne skoćo swjatu službu wukonjeć, njebě směło hač dotal nikoho druhoho njesć.

3. Skónčnje zjewi so nam hordoznosć tohole triumfa hišće jasnišo, hdyž wopominamy joho přičinu. Přičina njeje nichtó druhi hač Zbóžnik sam, joho wosoba, móc joho hnady a bóžstwa, kotraž je so tak krasnje w dźiwach wopokazała. Wón přikhadźa bjez wójska, bjez pokładow, bjez bróni, bjez zwonkowneje pychi. Z nim pak přikhadźa Duch swjaty, kiž

ze swojimi pohnuwanjemi a hnadami wšitko za so dobywa. Z wučownikow přeńdże zahoritosć na lud. Nichtó jomu njezadźéwa. Samo Pilatus, hewak połny njedowěry napřećiwo wšitkim zjawnym wustupjenjam na swjedźenju jutrow, so njehiba. Farizejowje njezamóža tohorunja tomu zadźéwać. Podarmo přistupja woni při Wolijowej horje, rozmjerzani stajnoho „Hosanna"-wołanja dla k Jězusej a žadaja, zo by tola swojim wučownikam tole zakazał; podarmo hórša so wyšši měšnicy a pismawučeni na njepřisłušne wołanjo dźéći w templu. Jězus wotmołwja: „Budźa-li tući mjelčeć, budźa kamjenje wołać", a tak je to wěsćene: „z erta njeréčacych a céšnych sy sebi khwalbu přihotował". Woni dyrbja sebi wuznać, zo wšitko ničo njepomha a zo cyły swět za Nim dźe. Tutón triumfalny přikhad zatraši přećiwnikow, tak, zo so swojoho wotmyslenja wzdachu, Jězusa na swjedźenju zajeć. Zawěsće běše to hordozny dźeń za Zbóžnika. Ženje njebě wyšši měšnik a kral tajki abo podobny triumf swjećić mohł. Krasnosć tohole dnja pak běše cyle a jeničcy skutk Zbóžnika samoho.

„Hosanna synej Davidowomu! Žohnowany budź, kiž přikhadźa w mjenje Knjezowym" tak spěwa swjata cyrkej na kóždej bołmončcy znowa, hdyž wopomina swjatočny přikhad Jězusowy do Jerusalema. Z tutym khwalbnym spěwom pak njecha wona jenož historisku dopomnjeńku na tamny hordozny podawk w Jězusowym žiwjenju wobnowić a wožiwić, nč, z tutym khwalbnym spěwom chce wona před wšej zjawnosću wuznaćo wuprajić. Wona wuznawa z nim, nětko kaž něhdy, zo je potomnik Davidowy Jězus Khrystus, tón slubjeny a swětej pósłany wumóžnik, jenički najwyšši Knjez a kral, wěrny, woprawdźity Bóh.

Tute wědomjo a přeswědčenjo, lubi čitarjo, wobnowmy a wobkrućmy też my w sebi, hdyž zmysłapołne wobrjady ze swjatej cyrkwju na bołmončcy swjećimy. „Spěwajće tom' kralej psalmy, spěwajće jom' wěriwi! Salem kładźe jomu palmy a też drastu na zemi. Wón je z Davidowoh' splaha, bóžski a wot wěčnosće. Tón, kiž jomu mjeno dawa, khwaleny budź pobožnje. Jězu, kralo njebjeski, khwała, česć budź wěčna Ći!"

Rozhlad w swěće.

Nacionalsocialismus a křesćanstwo.

Němski kultusowy minister Rust réčeše w Kölnje. Němska njeje ani kraj katolicisma, ani kraj protestantisma. Dwójcy je naš wjednik Adolf Hitler rjekł, zo nochce jenož cyrkej, ale też jeje wěrywuznaćo škitać. Hdyž pak dźensa wosebje w evangelskej cyrkwi jednota njeknježi, je to wězo za němski stat jara ćežko, zo by swoje winowatosće dopjelnić mohł. A runje w tutym dypku so njehodźt, zo so po dwojich a dźělenych pućach kroči. Chcemy křiž na cyrkwjach škitać, ale na športowych a druhich městnach ma zmahować khorhoj z hokatym křižom.

Namołwjenjo.

Sakski bohot Mutschmann namołwi sakski lud, zo dyrbi pomhać, wupłodźeńsku bitwu dobyć. Bóle hač prjedy matej wjesny lud a industrija hromadźe stać a mjez sobu so podpjerać. Wot sakskich burow so wočakuje, zo we wjetšim wobsahu len, wołmu, wolij a tuk wupłodźa. Potom móže so tekstilna industrija bóle rozšěrjeć. Plahowanju wowcow dyrbi so wša kedźbliwosć wěnować, hewak móže so potrjeba na wołmje jenož ćežko spokojić. W zańdźenej zymje su so wšelake pokiwy podałe, kiž so za sakske hospodarstwo hodźa. Tuž kruće zapřimńće a hospodarsku bitwu wobstojimy zbožownje.

Ministerski president Göring

bu srjedu w Berlinje z knj. Emmy Sonnemanec zwěrowany. Swědkow činištaj wjednik Adolf Hitler a němski minister Kerrl. 200 muži sylna kapała němskeje wobory, policije atd. přinjese nawoženju rjane zastaničko, za kotrež so minister Göring wutrobnje dźakowaše. Lětadła lětachu cyły dźeń nad Berlinom a česćachu z tym powětrowoho ministra. Němski biskop Müller zwěrowa jeju w Berlinskim domje. Přez wótřeréčak so zwěrowanska swjatočnosć wonka stojacym přednjese. Kwasna hosćina wotmě so w historiskim „Kejžorskim dworje".

Bój wo dźěło.

Znaty wustaw za wobstaranjo dźěła je w měrcu zwěsćił, zo je bjezdźěłosć sylnje wotběrała. Na kóncu měrca wučinješe jich ličba 2400000, potajkim 415000 mjenje hač w prjedawšich měsacach, byrnjež też prěnja ličba 52000 Posaarskich sobu wopřijała. Přiběranjo dźěła je so na wšitke powołanja wuskutkowało.

Wunošk wólbow w Gdanskej.

W swobodnym měsće Gdansk su so zańdźenu njedźelu wólby za ludowy sejm wotměte. Při tym dóstachu jednotliwe strony tele hłosy: NSDAP 139200, SPD 37530, centrum 30059, nacionalna fronta 9760, Polakojo 8100, KPD 6880, lisćina Péć 750. Wjetšina Gdanskoho wobydlerstwa stoji potajkim zady NSDAP a knježerstwa. Senat w Gdansku wupraji wšém dźak za dopjelnjenjo wólbneje winowatosće.

Hdyž wšitke kraje brónja,

žada też Českosłowakska wěste narodne zakitanjo. Češke wójsko njewobhladuje so wot wěstych stronow jako dosahace. Minister Bradač mysli na 21ětnu wojersku słužbu. Dale trjeba wjetšu ličbu wuwučenych oficěrow. Cyły narod dyrbi měć zrozemjenjo za sylne wutworjenjo wójska.

Konferenca w Strezy.

Francózskaj zastupjerjej: ministerski president Flandin a zwonkowny minister Laval — staj srjedu do Strezy přijěłoj. Mussolini běše hižo připołdnju z lětadłom přilećał. Štwórtk dopołdnja je jendźelska delegacija přijěła. Wosobinscy je Mussolini wobeju delegacijow witał. Prěnje rozrěčowanjo běše štwórtk dopołdnja w 1/2 11 hodź. w palacu Borromejo na kupje Isola Bella.

Lord Eden

kiž běše jako přewodźer jendźelskoho zwonkownoho ministra w Berlinje, potom sam w Moskwje, Waršawje a Prazy krajne knježerstwa wopyta, je so domoj wróćiwši skhorjeł. Lěkarjo mjenja, zo je joho wutroba přez powětrowne pućowanjo khětro přenapinana. Wón trjeba za přichodne 4—6 njedźele měr a wočerstwjenjo.

Francózske wójnske łódźerstwo

Francózska politika wo wójnskim łódźerstwje je so zakładnje přeměniła. Wulke bitwiske łódże dyrbja z rjapom francózskoho namórnistwa być. Wone wjacy swój hłowny zajim podmórskim čołmam a lohkim wójnskim łódźam njepřiwobroća, hačrunjež je so po wójnje wjele tajkich natwariło. Po nětčišich planach budże francózske wójnske łódźerstwo dwě bitwiskej łódźi wo 35000 tunow, dwaj bitwiskej křižakaj wo 26500 t, tři bitwiske łódże wo 23000 t a tři bitwiske łódże wo 22500 t wopřijeć. Tři starše 18000 t wulke łódże hišće w reservje stoja. Washingtonske zrěčenjo njemóže Francózsku spokojić.

Italska

dale wojerske wotdźělenja z Neapla do rańšeje Afriki wotwožuje. W přistawje štyri italske parniki čakaja, z kotrymiž je so kónc februara prěni wojerski transport wotwjezł. Jedyn z tutych parnikow je póndźelu wječor na swoju druhu jězbu do Afriki wujěł. Divisijne komando je wutoru wječor na druhim parniku wujěło.

Japanska

je 4 lětny plan k zesylnjenju škita z lětadłami postajiła. Wjele šulow za lětarjow ma so připrawić a nowe wojerske korpsy za škit přećiwo lětadłam zestajeć. Japanska so w tutym nastupanju do třoch wokrjesow rozdźěli: ze srjedźišćami

w Tokiju, Osacy a na kupje Kinschin. Do poslednjoho dźela słušatej přistawnej měsće Modši a Šimonoseki.

W Tokiju je japanska policija tŕoch Korejanskich zajała. Pola nich namakachu revolvry a kałače. Tući słušeja do revolucionarneje organisacije, kiž mandźurske a japanske wyšnosće w Mandźurskej přesćěhuja a jich sobustawam za žiwjenjom du.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** „Jednota“, towarstwo kat. Serbow Budyšskeje wosady, wotmě zańdźenu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wopyt běše dobry. Po postrowjenju wozjewi předsyda porjad zhromadźizny, kotruž zahaji z kěrlušom „Ach, poruč Bohu . . .“ Sćěhowaše rozprawa pokładnika, kotryž bě hłownu zhromadźiznu khorosće dla zadźewany, wo towarstwowych dokhodach, wudawkach a zličbowanju. Zamoženjo je hišće spokojace. K pruhowanju postajištaj so kk. wikowar Jurij Wrobl a sekretar Józef Rjeda. Na to přednošowaše stajeński mištr Rječka wo tak mjenowanym „čornym wumělstwje“. Dowjedże nas w duchu do Donnerhakec ćišćerńje a rozłoži nam, kak w běhu tydźenja naš „Kat. Posoł“ nastawa. Přednošk zbudźi wulki zajim. Předsyda podźakowa so přednošowarjej a doda k tomu hišće wšelake, wosebje přeprosy přitomnych bołmončku w 4 hodź. k wobhladanju ćišćerskich rumnosćow „Kat. Posoła“. Potom rozłoži nam w dlěšich słowach zajimawosće wo nastaću a wuwiću serbskoho nowinarstwa. K nastawkej „Narys wuwića serbskoho nowinarstwa“ w „Serb. Now.“ doda, kak je „Serbski Nowinkar“ nastał a kajki bě joho wobsah. 1. čisło tutoho tydźeńskoho časopisa wuńdże 25. měrca 1848, wudate wot F. A. Reichela w Budyšinje; redaktor běše z wopředka wučeŕ Jan Wjela z Bórka, korektor pak gymnasiast K. A. Jenč. Prěnje čisła, kiž wšelakosć a wobšěrnu rozprawu swětnych podawkow wopřijachu, rad kupowachu. Pozdźišo bu z korektorom J. A. Smoleŕ a z redaktorom wučeŕ Jan Bartko z Khwaćic. „Serbski Nowinkar“ skónči z 21. čisłom 12. augusta 1848, wobsah so ludźom wjacy njespodobaše a tak časopis njekupowachu. Knjez předsyda pokaza dale, kak su so we wšitkich časach wosebje studenća wo wuwićo serbskoho nowinowarstwa starali. Do stawiznow serbskoho nowinarstwa słuša „Łužiski Serb“, časopis za serbski lud a studentow, I. a II. lětnik 1885—1886. Prěni redaktor běše Mikławš Žur, wot 9. čisła II. lětnika wudawaštaj jón zhromadnje Jan Gólč a Mikławš Žur. Katolscy Serbja čitachu wot 1848—1850 „Jutrničku habo Nowiny za podjanskich Serbow“ wot Jakuba Kućanka. „Katolski Posoł“, założeny wot Michała Hórnika, poča wukhadźeć wot lěta 1863. Rěčnik rozjasni, kak je so „Kat. Posoł“ w běhu lětdźesatkow wuwił. Na to poréča knjez kapłan Cyž hišće něšto wo Pražskim studentstwje, wosebje wo nastaću a skutkowanju Serbowki. Předsyda spominaše potom też na dołholětnych sobustawow „Jednoty“, kk. wyššoho póstowoho zastojnika Jana Delana a Jurja Wencla, kiž staj hižo na wšě 25 lět swěrnaj Jednoćanaj. W mjenje zhromadźenych jubilaromaj najwutrobniše zbožopřeću wupraji. Dale spomni předsyda hišće na primicu knjeza Jurja Šołty, syna Khrósćičanskeje wosady, a napominaše kruće, zo bychmy so starali za duchownski dorost, za serbskich měšnikow, za nich přinjesli wopory a so za nich modlili. Skónčnje poréča hišće wo duchownym knjezu Jurju Swětliku, pokhadźacym z Kulowskeje wosady, kotryž bu pozdźišo z tachantskim knjezom w Budyšinje. Wokoło 1/2 11 hodźin so zajimawa zhromadźizna z katolskim postrowom skónči.

Ze **Sernjan.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 16. apryla, popołdnju 1/2 2 hodź. w Sernjanach w hosćeńcu, 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu a 1/2 4 hodź. w Serbskich Pazlicach w hosćeńcu.

Z **Ralbic.** Na bohaće wopytanej zhromadźiznje „Katolskeje Bjesady“ rozpominachmy wšelake načasne a wosadne prašenja. Wosebje nas zajimowaše rozprawa knj. předsydy a fararja wo położenju tepjenja do našeje cyrkwje. W sćěhowacym přednošku zaběrachmy so z prašenjom: Što čini swjata katolska cyrkej dźensa w tak spodźiwnym času, hdyž na nju mnozy wěriwi a njewěriwi hladaja a kedźbuja? Wona přihotuje swojich wěriwych za přichod: wona wuči. Wona nas namołwja so modlić. Wona pokazuje nam žiwjenjo Swjatych, kotrychž sćěhowarjo smy. Słyšachmy też někotre drobnostki ze žiwjenja jendźelskoho kanclerja Thomasa Mora a biskopa John Fishera. — Z powšitkownej zabawu skónči so zhromadźizna.

Z **Wotrowa.** Tragiski dónt je potrjechił swójbu Nowotnec. Jeje zastaraćeŕ, dźěłaćeŕ Jurij Nowotny, je na sćěhwkach ćežkeje khorosće w jenej Drježdźanskej khorowni zemrěł. Z nim je šoł šlachotny čłowjek z časnosće, kotrohož žiwjenjo bě we wšěm po Božej woli zarjadowane. A tak je też po joho zmysłu było, zo je swojoho swěrnoho służownika po čłowjeskim měnjenju přezahe z tutoho swěta wzał. Kaž bě swěrny swojomu Bohu, tak w samej měrje swojomu narodej. Bě jedyn z najswěrnišich sobustawow towarstwa „Lipy Serbskeje“. Ničo njemóžeše joho wot wopyta spěwnych hodźinow abo zhromadźiznow wotdźeržować. W běhu 25 lět swojoho sobustawstwa je traš dwaj abo tři razy wuwostał. Tute towarstwo bě jomu zwjetša jeničke wokřewjenje, kotreż sebi pódla swójby a dźěła popŕa. A kak swěrny, pilny a swědomity dźěłaćeŕ je był, móžachmy na pohrjebnym dnju z erta nawjednika Thonbergskich jiłowych jamow słyšeć. Kajkeje česćownosće a lubosće bě sej tutón prosty měrny dźěłaćeŕ nadobył, wo tym swědčeše pohrjeb, hdyž dobry towarš a přećel swój posledni puć nastupi a telko česće a připóznaća žnješe, kiž ze wšěch słowow klinčeše. A „Lipa“ zaspěwa swěrnomu sobudźěłaćerjej poslednje harmoniske Božemje před statokom a na kěrchowje. Lohcy njeje, so do rowa lehnyć wot črjódki drobnych dźěćatkow, wot pjećich w starobje dwě hač dźewjeć lět. Tu móže křesćanska lubosć dobroty činić a wbohu swójbu podpjerać. To by było najrjeńše dosćčinjenjo za zemrětoho, kiž je přezahe wot nas šoł. Njech wotpočuje w měrje w ródnej zemi!

Primica w Khrósćicach.

Nimale 12 lět je trało, zo móžeše naša wosada zasy zańdźenu njedźelu swjatočnu primicu dožiwić. Rjany statok při Zejičanskim puću dósta w poslednich dnjach druhi napohlad, znajmjeńša znutŕka. Tam přihotowachu pilne rucy wšo možne, zo bychu swojomu primiciantej, knjezej nowoměšnikej Jurjej Šołće, hódny přebytk za tutón tak krasny dźeń připrawiłe. Runje tak pokazowaše też Boži dom a cyła wjes wjesołu pychu, hačrunjež mamy tola póstny čas. Hdyž běše naš primiciant sobotu w tachantskej cyrkwi w Budyšinje měšnisku swjećiznu dóstał, přinjese nětko Bohu Knjezej njedźelu swój prěni wopor Božeje mšě. Towarstwa z khorhowjemi, hólčina a holčina, cyrkwine předstojićerstwo, khěbětarjo a druzy ćehnjechu do kemši na faru. Tam postrowi wosadny knjez farař nowoměšnika, joho přiwuznych a cyłe přećelstwo. Mała družka přednjese hnujacu pěseń; w farskej khěži potom hišće družka rjane hrónčka wupraji.

Swjatočny ćah hibaše so nětko po kěrchowje do cyrkwje. Z wěže žołmješe mócne zwonjenjo. Duchowni sobubratŕa, staršej, bratr, sotra a přećelstwo přewodžachu młodoho měšnika. Prjedy hač wón do Božoho domu zastupi, wuzběhny hišće družka ważnosć swjatoho powołanja. Potom zaklinčachu pišćele, ćah zasta před wołtarjom a přisłušny psalm so wuspěwa.

Na klětku stupiwši, prědowaše knjez farař Delan-Baćonski wo měšniskim powołanju, kak mamy sebi je ważić, kak swojich serbskich duchownych česćić. Za duchownski dorost mamy so starać, sobu pomhać přez wšelakore srědki, zo změjemy też w přichodźe dobrych serbskich měšnikow. Abo chceš ty, katolski křesćano junu bjez měšnika wumrěć? Našomu serbskomu ludej pak hłuboko do wutroby zaśćěpi ważne, biskopske słowo: „Dajće mi dobrych maćerjow a dam wam dobrych měšnikow“. Dobre, pobožne maćerje trjebamy,

a změjemy pobožnych duchownych nadosć. To njech je wam serbske, katolske maćerje swjate hesło! Nowoměšnikej přeješe Božu hnadu, bohate žohnowanjo do přichoda. Při započatku Bożeje mšě wuspěwa primiciant „Veni creator Spiritus“ z połnym jasnym hłosom. Wosadnaj kapłanaj assistowaštaj při Božej mši a knjez farař Wjenka činješe paranymfa.

Měšany khór pod nawjedowanjom knj. wučeria Čornaka spěwaše wustojnje łaćonsku missu „De angelis“. Při swjatym woprowanju přednjese so 4 hł. khór: „Zo měšnik sym ja dostojny w twojej swjatej winicy“ jara rjenje a jasnje. Staršimaj a přiwuznym wudźěli primiciant potom swjate woprawjenjo, swjatočny to wokomik! Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy a z „Tantum ergo“ skónčichu so dopołdniše kemše. Wjele kemšerjow přistupi hišće k swjatomu požohnowanju.

W staršiskim domje wotmě so potom jednora kwasna hosćina. Čestne wrota stojachu při puću do domu z rjanym napismom: Dźensa sta so tutomu domej zbožo! Při hosćinje, na kotrejž so najbliži přećelјo, susodźa a duchowni, kiž běchu při swjatočnosći sobuskutkowali, wobdźělichu, poréča wosadny knjez farař w mjenje wosady. Dalše zbožopřeco wupraji knjez farař Delan-Baćonski. Hnuty so knjez primiant za wšitke wopokazy lubosće podźakowa. Popołdnju na nyšporje zeńdźe so zasy wjele wosadnych. Nowoměšnik dźeržeše swjatočny nyšpor a po nim dźěchu zasy črjódy ke kehelkam, zo bychu dóstali prěnjoměšniske požohnowanjo. Njech tuta swjatočnosć wotewri znowa naše zawrjene wutroby za ćežke zastojnstwo měšniskoho powołanja. Njech pohnuje dobrych staršich, zo bychu swojich wobdarjenych synow dali studować a, dali Bóh, so přihotować na swjaty staw w Knjezowej winicy. Koho wuhladamy w přichodźe jako primiciantu w našej wosadnej cyrkwi?

Swjedźeń serbskeje młodźiny.

„Domowina“ wuhotuje srjedu po jutrach wječor we 8 hodź. w Budyšskej „Krónje“ wulki pisany wječor z dospołnje nowym programom. Tutón wječor ma přichodnje być nalětni swjedźeń a zjězd serbskeje młodźiny. Chcemy našej młodźinje nowe puće pokazać za wuspěšnu dźěławosć we wjesnym cyłku. Zasłyšimy tam ludowe pěsnje, ludowu hudźbu na jednorych nastrojach. Knjez Jenka zaspěwa ze swojim khórom dźěći. Zasłyšimy rěčne khóry, budźemy widźeć ludowe reje a změjemy „serbsku přazu“ drje nic z přaznymi koleskami, ale po wobsahu tola podobnu tutomu rjanomu serbskomu nałožkej. Porjad je potajkim jara zajimawy, jara pisany a cyle wěsće kóždomu wopytarjej někotre rjane hodźinki poskići. Přeprošujemy tohodla hižo dźensa cyłu serbsku zjawnosć na tutón nowy swjedźeń, wosebje pak serbsku młodźinu a wšitkich, kotřiž maja zajim a wutrobu za nju a kotřiž rad mjez młodźinu přebywaja.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Na zańdźenej pasijónskej njedźeli běchu w Pětrowej cyrkwi w přitomnosći Swjatoho Wótca wosebite pokutne kemše jako dosćčinjenjo za bohahanjenja bjezbóžnikow. Bamž při tutej přileżnosći wěriwych napomina, zo bychu so modlili wo swobodu katolskeje cyrkwje we wšěch krajach a wo měr a přezjednosć mjez ludami.

Lětsa wotměja so we Vatikanje swjate exercicije za świcsku gardu, (Bamžowskich wojakow), a to po tŕoch skupinach. Jena wopřija tych, kotřiž francózski rěča, druha a třeća pak tych, kotřiž němski rěča. Tych je wjacy. Mjez tym, zo ma jena skupina přednoški a zwučowanja, matej tamnej służbu zastawać.

Za Jubilejske lěto běše wosebity „komitej za Swjate lěto“ postajeny. Hdyž je nětko swoje dźěło dokonjał, je Swjaty Wótc postajił, zo ma komitej dale wobstać jako centrala, kotraž ma so zaběrać ze wšěmi prašenjemi putnikowanja do Roma. Centrala ma wosebje organizować wjetše putniske procesijóny. Tohodla ma mjeno: „Peregrinatio Romana ad Petri Sedem“. Z italskim knježeństwom je hižo wujednała, zo so wšěm tukrajnym a wukrajnym putnikowarjam jězba na italskich železnicach wo wjele potuńši. Komitej sebi přeje, zo bychu so we wšěch druhich krajach też wubjerki za putnikowanjo do Roma założiłe.

O. R. pisa wo wulkim italskim spisaćelu Mioni, kotryž je před krótkim wumrěł. Je wosebje za zrališu młodźinu pisał. Před něšto lětami zastupi do rjadu dominikanow. Potom je też wšelake wědomostne knihe wosebje wo misijónach spisał.

Runje nětkle so katolskej cyrkwi wjele wumjetuje, zo wona postaja, što maja katolikojo wěrić. Ale kiž takle pisaja, njeznaja sami katolske zasady. Wosebje ma so tu rjec, zo katolska cyrkej hakle husto potom něšto jako sadu wěry postaja, hdyž su to wěriwi hižo dawno wěrili. Dale njejsu sady wěry (dogmy) ničo wumyslene. Wšě sady wěry su hižo w Swjatym Pismje abo w cyrkwinskich podawiznach wopřijate. Wosebje pak njepřećeljo cyrkwje husto něšto jako sadu wěry wudawaja, štož scyła žana njeje. Štož su jednotliwe cyrkwinske wyšnosće wudałe a poručiłe, njeje hišće žana sada wěry, kotruž dyrbja wšitcy katolikojo wěrić. Jenož hdyž bamž sam abo z powšitkownej cyrkwinskej zhromadźiznu jenu wěrnosć jako dogma postaji, potom maja ju wšitcy wěrić, kotřiž chcedźa hišće katolikojo być. Wosebje w zańdźenych lětstotkach je so tam a sem stało, zo su podrjadowane cyrkwinske wyšnosće wučby wšelakich wučenych zasudźiłe. Jeli su so tele wyšnosće myliłe, a to wone druhdy tam a sem su, da tola njemóže nichtó prajić, zo je so „cyrkej“ myliła.

Bamž je kardinala Pacellija swjatočnje do zastojnstwa bamžowskoho Camerlenga zapokazał.

4. apryla běše nětko swjatočne zjawne konsistorium we Vatikanje. Wšelacy nahladni Italčenjo, wukrajni zemjenjo, zastupjerjo cuzych krajow a rycerjo rjadu Maltezow běchu pritomni. Z tutym konsistoriom so proces swjatoprajenja jendźelskeju martrarjow skónči. Nowych kardinalow Swjaty Wótc pomjenował njeje.

Wo podawkach Swjatoho lěta je so film zhotowił. W jenym Parizskim kinje bu prěni króć předwjedźeny. Wšelacy nahladni ludźo a zastupjerjo knježeństwa sebi film wobhladachu. Je pjeća wulkotna dopomnjeńka na Jubilejske lěto Jězusowoho ćerpjenja a wěmrěća a našoho wumoženja.

Jutrowničku změje bamž w Pětrowej cyrkwi zaso swjatočne kemše a potom požohnuje z wonkowneje lodźije cyrkwje město a cyłu zemju.

Jedyn pohanski Inder pisa wo Swjatym Wótcu Piu XI. w jenej nahladnej indiskej nowinje w Colombo (Ceylon). Praji, zo je Pius XI. po cyłym katolskim a njekatolskim swěće znaty jako wuznamna wosoba. 13 lět joho skutkowanja su pokazałe, zo joho nic jenož katolikojo česća ale wšitcy, kotřiž sprawnje wo podawkach sudźa, byrnjež hewak też symphatije za katolsku cyrkej njeměli. Bamž je woprawdźe hłós, kotryž ma wo moralnych wěcach rozsudźeć. A wón čini to sprawnje a ze wšej česću.

Jedyn francózski nowinar pisa podobne wo Swjatym Wótcu. Wón hišće dale praji, zo bamž sam najlepje wě, što ma činić. To je so wosebje pokazało, hdyž so wo zjednanjo mjez Italskej a bamžom jednaše. Junu běše prjedawši španiski kral Alfons bamžej někotrych duchownych mjenował, kotřiž bychu so po joho měnjenju za biskopa hodźeli. Ale bamž njepomjenowa ani jenoho z nich. Junu běše jenomu biskopej zdźělił, zo joho za kardinala pomjenuje. Dokelž pak biskop to k swojej česći dale powědaše, joho Pius XI. tola njepomjenowa. Jara so bamž zwjeseli, hdyž k njomu přińdu jednori ludźo abo młodźina, wosebje hdyž k njomu přińdźe katolska němska młodźina ze swojim: swěru zdar, abo Khrystej zdar!

Němska. W Dortmundźe wobstoji wosebita šula za wuwučenjo wosadnych pomocnicow. Nowe šulske lěto započina so 29. apryla 1935. Naprašowanja a přizjewjenja přijima: H. H. Rektor H. Lutz, Elkeringhausen b. Winterberg (Westf.), St. Bonifatius.

W hnadownym měsće Altöttingu běše kardinal Faulhaber ke katolskim mužam rěčał. Bě jich wězo też mjenował: Katolscy mužojo. To pak je jednej připosłuchařcy bojaznje do kosći zajěło, a wona pisa w jenym časopisu němskowěriwych, zo je njesměrnje wohańbjace, zo su sebi ćile němscy mužojo to bjez rozhorjenja a hóršenja lubić dali, zo jim rěka kardinal: Katolscy mužojo! Křik hněwa dyrbjał ze wšěch hortow wuprasnyć na tajkele wohanjenjo. „S.V." so praša, hač so njeje nichtó namakał, štóž by tejle žonje mokre trěnjo wokoło čoła położił. Tamnomu časopisej pak móžemy jenož zbožo přeć tajkim dopisowarjam. Też praji žona, zo dyrbi so mječ němskoho hněwa postarać, zo bychu so bórzy wšě „romske błudničky za Alpami zbuhiłe"!

Časopis „Seher" hižo zaso mudruje, zo Jězus njeje był žid, ale je był ariskeje rasy. Mysli sebi, zo je něšto cyle nowe wunamakał. Ale to je hižo jara stara kačka. Hižo před lětdźesatkami mjenujcy su ju jako wopačnu jasnje zwěsćili.

Biskop Dr. Bornewasser-Trierski praji na jenym zjězdźe, zo katolscy biskopja swěrnje k statej stoja. Tomu też napřećiwo njestoji, hdyž woni přećiwo nowomu pohanstwu w Němskej wojuja, dokelž tele pohanstwo dyrbi zakłady křesćanskoho stata podryć. Ale namakaš přeco hišće tajkich, wosebje mjez nowymi pohanami samymi, kotřiž hnydom praja, zo biskopja njejsu khmani Němcy, hdyž woni přećiwo bjezbóžnistwu wojuja. Runje nawopak pak je. Biskopja wopokazuja z tym wótčinje dobru službu.

Biskopski ordinariat w Passawje wozjewja, zo je so w poslednim času samo stało, zo je so w šulach přećiwo katolskim misijónam we cuzych krajach, pola čornuchow atd. rěčało a so też druhdźe prajiło, zo tola njedyrbjeli dale tute misijóny podpjerać. K tomu ma so rjec, zo je same knježeństwo připoznało, zo misijónarojo derje za zrozemjenjo za Němsku dźěłaja a zo z tym stat na nahladnosći we wukraju dobywa.

Kölnski arcbiskopski ordiniat předpisuje, zo dyrbja duchowni te dźěći, kotrež šulu wukhodźichu, wosebje zhromadźić a jich k swěrje napřećo Khrystusej a joho cyrkwi napominać.

President dr. Syrup je postajił, zo ma so na to dźiwać, kak z nabožnymi poměrami we wšelakich wokrjesach stoji, hdyž tam młodych ludźi jako pomoc na kraj k buram sćelu. Katolik smě sebi přeć, zo přińdźe do katolskeje wokoliny, runje tak smě sebi evangelski młodźenc wuzwolić wokolinu, kotraž je bóle evangelska.

Šwica. Loni swjećeše hnadowne městno klóštr Maria Einsiedeln tysaclětne wobstaćo. Kaž rozprawa wo jubilejnym lěće pokazuje, je loni wjele wěriwych hnadowne městno wopytało. Ličba wopytowarjow ze Šwicy sameje běše tři króć tak wulka kaž druhe lěta.

Šwica chce też kaž druhe staty swoje wójsko modernizować a wudospołnić. K tomu knježeństwo wothłosowanjo ludu trjebaše. Najebać toho, zo bě katolska strona katolikam radźiła, za wudospołnjenjo wójska hłosować, tola skoro wšě katolske kantony (wokrjesy) přećiwo tomu hłosowachu.

Wuheńska. W lěće 1933 je we Wuheńskej 6829 wosobow swoje wěrywuznaćo přeměniło, a to 2933 muži a 3836 žonow. Mjez poslednimi běchu sebi wésće mnohe muža z druhoho wěrywuznaća wzałe a potom jomu k woli ze swojeje cyrkwje wustupiłe. Jenož tak so hodźi zrozemić, zo je ličba přestupjenych pola žonow wjetša dyžli pola muži. Najwjacy wustupi z katolskeje cyrkwje (2376), tola na jich městno přistupichu zasy druzy ke katolskej cyrkwi, a tych bě wo 651 wjacy hač wustupjenych. Tak je katolska cyrkej hišće wjacy sobustawow dobyła hač žana druha. We Wuheńskej so w poslednim času wosebje sekty khětro přisporjeja. Najwjetša z nich su baptistojo. Woni mějachu w lěće 1932 8950 sobustawow, loni pak 9290.

Wot serbisko-prawosławneje cyrkwje wotdźěli so před krótkim wuheńsko-prawosławna cyrkej. Stat pak njemóžeše wšelakich winow dla wjednika tuteje noweje cyrkwje připóznać. Tohodla so wona nětko wot knježeństwa dohladuje.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćeni 1934: 1. januara: Christina Klara, m. dź. Franca Mittaga z Pančic; 2.: Józef, m. s. Pawoła Handriki z Kukowa; 3.: Theresia, m. dź. Pawoła Zyndy z Wotrowa; 14.: Beno, m. s. Jana Hajnka z Dobrošic; 18.: Wórša, njem. dź. z Bóšic; 21.: Richard Oskar, m. s. Hendricha Jupta z Kukowa; 28: Marja Madlena, m. dź. Michała Šołty z Kukowa; Beno Jurij, m. s. Jurja Nowaka z Noweje Wjeski; 4. februara: Theresia, m. dź. Bjarnata Nowaka z Hory; Marja Madlena, m. dź. Mikławša Brězana z Worklec; 15.: Jan Jurij, m. s. Jurja Bessera z Khrósćic; 18.: Pawoł, m. s. Jurja Lorenca z Hórkow; 20.: Beno, m. s. Mikławša Handriki z Wudworja; 20.: Jurij, njem. s. ze Stareje Cyhelnicy; 22.: Theresia Hana, m. dź. Jurja Šwóraka z Jasenćy; 25.: Rudolf Felix, m. s. Wilija Blocka z Lejna; 1. měrca: Felix, m. s. Pawoła Delana ze Smječkec; Lejna, m. dź. Jana Kocha z Hórkow; 7.: Theresia Wórša, m. dź. Michała Hermana z Kukowa; 10.: Borbora Hana-Marja, m. dź. Bena Pjecha z Miłoćic; Pawoł, m. s. Pawoła Čornaka z Hórkow; 11.: Jurij Jozef, m. s. Jana Pjetaša z Hory; Theresia, m. dź. Pawoła Kmječa z Worklec; 2. apryla: Rudolf Józef, m. s. Pawoła Čórlicha z Jawory; 4.: Madlena Hana, m. dź. Jana Maršnera z Wudworja; 10.: Jurij Beno, m. s. Jurja Lebzy z Khrósćic; 14.: Marja, njem. dź. z Hrańcy; 22.: Beno, m. s. Michała Weclicha z Kukowa; 26.: Madlena, m. dź. Jurja Handriki z Hórkow; 1. meje: Marta Lejna, m. dź. Jana Cyža z Lejna; 3.: Angela Herta, m. dź. Jurja Tryčka ze Smječkec; 6.: Jan Franciskus, m. s. Jurja Krala z Pančic; 8.: Marja Theresia, m. dź. Jakuba Šmidta z Hórkow; 13.: Jan Konrad, m. s. Franca Gruberta z Worklec; 16.: Jan Jurij, m. s. Jurja Buka z Miłoćic; 20.: Marja Hańža, m. dź. Jana Wawrika z Nuknic; 27.: Ingeborg Marja, m. dź. Gerharda Fiebiga z Hatow; 7. junija: Madlena Edith, njem. dź. z Jasenćy; 10.: Hilžbjeta Marja, m. dź. Pawoła Čóški z Wudworja; Theresia, m. dź. Jurja Lajmera z Noweje Jasenćy; 17.: Jan Beno, m. s. Jurja Kokle z Wudworja; 23.: Beno, njem. s. z Wudworja; 24.: Beno Pawoł, m. s. Jana Hejduški z Hórkow; 27.: Jan, m. s. Jurja Libša ze Smječkec; 29.: Madlena, m. dź. Jurja Libša ze Smječkec; 11. julija: Marja Hildegard, njem. dź. z Kukowa; Jurij Pawoł, m. s. Józefa Gruhla z Dobrošic; 29.: Jurij, m. s. Józefa Šołty z Worklec; 8. augusta: Marja, m. dź. Pawoła Herrlicha z Worklec; 9.: Lejna Khata, m. dź. Jana Běra z Kopšina; 15.: Marja Theresia, m. dź. Jakuba Domanje z Worklec; 19.: Marja Hana, m. dź. Jana Lipiča z Khrósćic; Marja Monika, m. dź. Jana Ryćerja z Noweje Jasenćy; 23.: Bjarnat Bosćij, m. s. Jurja Nuka ze Stareje Cyhelnicy; 29.: Beno Joachim, m. s. Jurja Weclicha z Khrósćic; Beno, m. s. Pětra Čornaka z Hrańcy; 2. septembra: Alfons Pawoł, m. s. Pawoła Kubicy z Worklec; Theresia, m. dź. Jurja Kórjeńka z Noweje Wjeski; 9: Jurij Jan, m. s. Michała Šołty z Khrósćic; 16.: Ruth Theresia a Křesćan Günther, dwójnikaj Alberta Koneckoho z Hory; 20.: Jan Jurij, m. s. Jurja Donata z Časec; 23.: Monika Lejna Hańža, m. dź. Jana Nowaka z Hatow; Monika, m. dź. Jurja Šołty z Noweje Jasenćy; 26.: Lejna, m. dź. Arnošta Graupnera z Dobrošic; 27.: Měrćin Jurij, m. s. Jurja Wićaza z Wětenćy; 7. oktobra: Jan, m. s. Mikławša Maršnera z Třoch Khěžow; 21.: Měrćin, Jurij, m. s. Pawoła Šołty z Noweje Wjeski; Hilžbjeta, m. dź. Pawoła Lukaša z Khrósćic; 20.: Hana Hańža, njem. dź. z Pančic; 24.: Jurij, m. s. Pawoła Rynča z Dobrošic; 31.: Norbert Gerhard, m. s. Bjarnata Fiedlera z Marijineje Hwězdy; 1. novembra: Marja Lejna, m. dź. Jana Wjeńki z Lejna; Marja Hilžbjeta, m. dź. Józefa Ješki z Worklec; 4.: Jurij Měrćin, m. s. Jurja Krala z Jawory; 5.: Gerhard Waltař, m. s. Richarda Cyža z Worklec; Marta, m. dź. Jana Domaški z Wudworja; Měrćin, m. s. Jurja Šołty z Worklec; 7.: Beno, njem. s. z Hórkow; 11.: Měrćin Rudolf, m. s. Emila Andersa z Lejna; 20.: Měrćin Alfons, m. s. Korle Völkla z Khrósćic; 21.: Marja, m. dź. z Jasenćy; 22.: Jurij, Mikławš, m. s. Jurja Raba z Kukowa; 25.: Alfons, m. s. Bena Šołty z Kukowa; 29.: Jurij Handrij, m. s. Jakuba Čornaka z Noweje Wjeski; 2. decembra: Beno Jan, m. s. Jurja Swodeńka

ze Stareje Cyhelnicy; 9.: Beno Rudolf, m. s. Jurja Ćěsle z Jaseńcy; Lejna Marja, m. dź. Jurja Jakubaša z Kukowa; Marja Borbora, m. dź. Pawoła Wjeńki z Worklec; 10.: Alfons Mikławš, njem. s. z Kukowa; Marja, m. dź. Bjarnata Wawrija z Hórkow; 12.: Marja Hilžbjeta, m. dź. Franca Gruhla z Dobrošic; 16.: Jan Mikławš, m. s. Jakuba Wernera z Hórkow; 20.: Theresia, m. dź. Mikławša Khole z Wětenćy; 25.: Marja Christa, m. dź. Kurta Endlera z Budyšina; 26.: Hana, m. dź. Mikławša Nuka z Dobrošic; 27.: Brigita Marja Gisela, njem. dź. z Wětenćy; 29.: Jurij Jan, njem. s. z Worklec; 30.: Marja Hańža, m. dź. Michała Šewca z Jawory.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk. 256. z Budyšina: Michał Rjeda; 257. 258. ze Šunowa: Michał Dźisławk, Marja, zwud. Brojerowa; 259. z Nowoslic: Mikławš Lebza; 260. z Pozdec: Herta Smolina; 261. z Nowoho Łuzća: Cyrill Mikan; 262. z Baćonja: Pawoł Handrik; 263. z Haslowa: Madlena Viccyna.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1096.: N. N.

678 kolesow předach w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo **dobre** twory **tunjo** poskićam.

Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traš **300** na składže!
Po přeću na wotpłaćenjo. Napłaćić ma so 10 hr., potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.
Nowe kolesa hižo za 35 hr., z balonami wot **45** hr.
J. Šibak, Budyšin, Mužakowska droha 4.

Njedźelu 14. apryla wotewrjene!
Kłobuki **Čapki**
Kožuchowe khornarje
šlipsy — kornarje — šawle — gamaše — nohajcy atd.
Wulki skład! **šuleńske čapki** Nizke płaćizny!
Hugo Lehmann Bohata dr. 25

Müller ec *dobru* ***konditarńju***
*kóždy rad wopyta. **Najlěpše pječwa!** Do domu rad připósćelemy — też na wsy.* *z khofejownju* ***w Budyšinje*** *Póstowe naměstno*

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.
Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —
Rudolf **Wilhelm** Škleńčerńja
Budyšin Serbska dróha 16

Za zeleny štwórtk, k jutram a běłej njedźeli
su
dobre knihe, modleńske, powučace a zabawjace, **rjany dar!**
Też nabožne wobrazki, krjepjeńčki, Bože martry atd.
Dombuchhandlung M. Dilger
Budyšin — Mjasowe jětki — Tel. 3422
Radlubje připósćelu z póstom. Bołmončku je wobkhod wotewrjeny wot 11—6 hodź.

Symjenjowy wobkhod Preissera
Budyšin Žitne wiki 24
Němski a „Siebenbürger“ čerwjeny dźećel, šwejdski, běły a Inkarnat-dźećel, „Eckendorf“-runklicu, žołtu a čerwjenu, hróch, woku a seradellu, wšě możne trawy
Drježdźanske cyble k tykanju a wšě druhe symjenja za polo a zahrodu.

Kurjata
z wosebitym plotom wobhrodźiš,
kotryž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše.
Tak wobhrodźiš kurjacy dwór derje a najtuńšo!
Samlutki předawa:
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

*Hdyž na **dobre winko** ćehnje mje, dóńdu do*
Küttnerec winarnje
Budyšin, Hauensteinska hasa, rózk Serbskeje hasy

K nalětej
Symjenja - Wósk k šćěpjenju - Carbolineum za sadowe štomy - Łyko (Bast)
Drogownja
Rudolf Hilscher
Kamjenc - Budyšska dr. 52

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěcha!

„Złota hwězda“
Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.
W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.
— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.
Kurt Wunsch
a mandźelska.

Wy znajeće
drje mój wobkhod! Płatowe a rubjane šaty a wšelake tkaniny, jara dobre — poskića **k zelenomu štwórtkej**
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Carbolineum, najlěpše, za sadowe štomy, łyko (Bast), wósk k šćěpjenju, hnojidła. Zničowanjo wšoho škódnistwa na štomach a w zahrodźe.
Hermann Schubert
Moltke-Drogerie, Moltkowa dr. 4

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
(Heringstraße)

Cigary

wosebje poskićam:
Clairsina . . 10 pj.
Sandbl. Havana 12 pj.
Senior . . . 15 pj.

cigarow-skład
Friedrich
Otto **Sachse**
Budyšin
Nutřkowna lawska dr. 1
(Gewandhaus)

Rjane dary
k zelenomu štwórtkej,
prěnjomu swj. woprawjenju a druhim přileżnosćam
kupuj we wobkhodźe
wěcywustojnoho
Johannes **Redl**
Časniki, juwjele, złotu a slěbornu pychu, dobre jědźne graty.
Kamjenc
Herrenstraße 4, při mjasowych jitkach

Što? w aprylu hromak? (Spargel)
a to tuni? Haj!
Wužij dobru přileżnosć! Z wobšěrnoho składa poskićam hromakowe konserwy bjezporočnje pjelnjene:
tyza (1 kg) hromaka
sylnoho . . hr. **1,93**
sylnišoho abo **wosebje sylnoho** wurjadnje tunjo . hr. **1,98**
Otto Sachse
Dobre žórło zeźiwjeńskich srědkow.
Budyšin
Bohata dróha 4.

K hermankej wopytajće
kupny dom (křesćanski wobkhod) **Max Herde** w Budyšnje Sukelnska dróha 9

Hłowaki, z kopřiwiny, šite	hižo za	0,59
Hłowaki, běłe, šite	hižo za	0,65
Hłowaki, pisane, šite	hižo za	0,75
Hłowaki, smuhaty płat, šite	hižo za	0,95
Hłowaki, damastowe, šite	hižo za	0,95
Hłowakowe wupjerki, šite	hižo za	1,35
Cychi, kopřiwina, šite	hižo za	2,95
Cychi, běłe, šite	hižo za	2,95
Cychi, barbne, šite	hižo za	3,95
Cychi, smuhaty płat, šite	hižo za	3,95
Cychi, damastowe, šite	hižo za	3.95
Wupjerki, za spódnje poslešća, šite	hižo za	4,95
Wupjerki, za zwjeršne posl., šite	hižo za	5,95
Wupjerki, za zwjeršne posl., za 2 wos.	hižo za	9,95
Cychi, kopřiwinowe, za 2 wosobje	hižo za	3,95
Cychi, barbne, za 2 wosobje	hižo za	4,95
Cychi, smuhaty płat, za 2 wosobje	hižo za	4,95
Cychi, damastowe, za 2 wosobje	hižo za	5,95
Łožowe płachty, dowlasowe, 150/200	hižo za	1,50
Mužace košle, z kopřiwiny	hižo za	1,50
Mužace košle, běłe	hižo za	1,95
Mužace košle „Wochenend“	hižo za	1,95
Mužace zwjeršne košle, běłe	hižo za	2,50
Mužace zwjeršne košle, z běł. mustr.	hižo za	2,95
Mužace zwjeršne košle, pisane	hižo za	2,50
Mužace košle do dźěła, z krótkimaj rukawomaj	hižo za	0,95
Mužace košle do dźěła, z dołhimaj rukawomaj	hižo za	1,25
Mužace spódnje kholowy, kosmičk.	hižo za	0,95
Mužace košlo-kholowy, z wum. židy	hižo za	0,95
Mužace spódnje košle, z wum. židy	hižo za	0,95
Košle z předkošličku za hólcow	hižo za	0,95
Mužace nócne košle	hižo za	1,95
Dźěćace šport. wobleki, małe čisla	hižo za	1,50
Dźěćace šlypfry, małe čisła	hižo za	0,29
Dźěćace šlypfry, z wumělsk. židy	hižo za	0,49
Žonjace šlypfry, z wum. židy, małe	hižo za	0,50
Žonjace košle z kholow., z wum. židy	hižo za	0,95
Žonjace prynces-suknje, z wum. židy	hižo za	1,50
Žonjace spańske wobleki	hižo za	2,95
Žonjace nohajcy, mako, 2. družina	hižo za	0,49
Mužace nohajcy, mako	hižo za	0,50

Wosebje kedźbujće:

12 dtz. k přityknjenju rysowankow	jenož	0,07
3 m gumijow. wobruka za šlypfry	jenož	0,10
Paski za žonjace nohajcy	hižo za	0,10
Wobšiće, čorne, hładke	hižo za	0,10
10 hwězdźičkow cworna	hižo za	0,25
Bant za šórcuchi, módry	meter	0,05
Bant za šórcuchi, bruno-smuhaty	meter	0,05
3 dtz. zapinacych jehłkow	jenož	0,10
12 dtz. cwornowych kneflow	jenož	0,25
12 dtz. kneflow za kholowy	jenož	0,25
Hejkojte jehlički, 50 gramow	jenož	0,10
6 m bałmino-wołmjan. banta, běłoho	jenož	0,10
Přetykowački za slě, 3 štuk	jenož	0,10
3 pory šnórwanjow za črije, mtr. dołhe	jenož	0,10
3 pory šnórwanjow za črije, 65 cm dołhe	jenož	0,10

Płat za košle	hižo za	0,29
Linon, 80 cm šěroki	hižo za	0,49
Makopłat	hižo za	0,49
Kopřiwina za košle, smuhata	hižo za	0,39
Kopřiwina za košle	hižo za	0,39
Košlowy barchent, barbny	hižo za	0,39
Košlowy barchent, běły	hižo za	0,49
Panama, nowočasny a módry	jenož	0,49
Płat za športske košle, 2. družina	hižo za	0,29
Mušlin, płočliwy, 2. družina, zbytki	hižo za	0,25
Wumělska žida, 2. družina, zbytki	hižo za	0,29
Wołmjany mušlin, 2. družina, zbytki	hižo za	0,39
Vistra, jenobarbny za drasty	hižo za	0,50
Popjelinu, jedn. za drastu	hižo za	0,60
Romske smuhi, z wumělskeje židy	hižo za	0,75
Somot, płočliwy, 2. druž., zbytki	hižo za	0,69
Crep de chin, wumělska žida	hižo za	1,25
Crep Georgettes, čista žida	jenož	1,50
Reversible, za drasty	hižo za	1,50
Žołmjaty crep za drasty	hižo za	1,50
Žonjace pullovry, z krótkim ruk.	hižo za	0,95
Žonjace pullovry, z dołhim ruk.	hižo za	1,95
Žonjace nohajcy, błěda žida, 2. druž.		0,59
Mužace zoki, z wumělskeje židy		0,50

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

K jutram
je bohaty wubjerk najrjeńšich
wěcow dóšoł: nohajcy, wołmjane nowotnosće, pulovry, pjezle, zwjeršne košle, rukajcy, štrykowana drasta. Woblečenja za **hólcy a holcy;** rjane mantle. - Kłobuki, čapki, košle za šport, jopy, Bolero, šlipsy, khornarje, slě, spódnju trikot-drastu we wšěch wulkosćach za žony, (muže a dźěći). Drasćička a wša potrjeba za dźěćatka: rjane dary! fale, spódne suknje, židźane šaty, corselaty a druhe potrjeby za žónske, nócne woblečenja — — **Wšo jara tunjo!**
Njedźelu hermanka je wotewrjene!
RUDOLPH Budyšin Kejžorska dr. 16

M. Schubärth
Budyšin
twornja: Fabrikstr. 10
wobkhod: Goschwitzstraße
čisći a barbi
wšu drastu — žonjacu, mužacu a dźěćacu

Waš **fotograf** je:
Foto-Šołta
Kamjenc
Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje „DOMOWINA“, Zwjazk Łužiskich Serbow, srjedu po jutrach, 24. apryla, wječor we 8 hodź.

Wšitcy tam póńdźemy! **w Budyšskej „Krónje“**

Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowankha cyłoło serbskoho luda!

Towarstwo młodźencow w Radworju

hraje 2. dźeń jutrow
wječor 1/2 8 hodźin w herbskej grychće

Wódnoho muža

Nowe serbske dźiwadło w 4 jednanjach.

Přeprošeni su wšitcy přećeljo našeje młodźiny a serbskoho dźiwadła — wosebje tež młodźina sama.

88. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje

srjedu, 24. apryla 1935, popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad:

1. Přednoškaj: knj. assesor Cyž wo njeboh' fararju Kubašu, knj. dr. Šołta wo Serbskim nowinarstwje.
2. Rozprawy wotrjadow, předsydstwa a wubjerka.
3. Nekrologi.
4. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje
Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

K naleću nowy wulki wubjerk:

Kłobuki, sportowe a módre **čapki,**

wšitke **šuleńske čapki,** čapki za wojeńske a druhe **uniformy** (ze swojeje twornje).

Nalětne kožuchi — lišće a druhe — pjezle.

Krawaty w rjanych barbach.

Kurt Rinke Budyšin, Bohata dróha 5.

Šulske toše solidne sedłarske dźěło!

T. Albert Budyšin, Lawske hrjebje 10 (blizko Serbskoho domu)

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Štwórtk, 4. apryla zemrě nam, derje wobstarana ze swjatymi sakramentami mrějacych na puć do wěčnosće, we wysokej starobje 82 lět, naša luba mać, sotra, wowka a přichodna mać

Hana zwud. Lipičowa

rodź. Kumerec.

Wšitkim, kotřiž njeboćičkej poslednu česć a lubosć wopokazachu, wuprajamy z tutym

nutrny dźak a wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Khrósćicach, Jejnje, Drježdźanach a Prazy na dnju pohrjeba, 7. apryla 1935.

We hłubokej zrudobje
Jan Lipič, wučeŕ.

Po dlěšej ćežkej khorosći wusny w Knjezu naš luby mandźelski, nan a dźěd

Jan Pjech w Krjepjecach,

žiwnosćeŕ a klóštrski lěsny dohladowaŕ, dócpěwši 62 lět. Dźensa podachmy joho čěło poswjećenej zemi we Wotrowje. Dźakujemy so najwutrobnišo wšitkim, kotřiž su so na póstwječorje za njoho modlili, joho w tak nahladnej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wjeledostojnomu knjezej propstej, a kotřiž su z wěncami joho posledni puć wupyšili:

Zapłać Bóh wšo najnadobnišo!

W Krjepjecach, 11. apryla 1935.

Marja zwud. Pjechowa
w mjenje wšěch žarowacych přiwuznych.

Z cyrkwje a swěta.

Němski Caritas-Zwjazk wuda swoju lětnu rozprawu na 1934. Po njej spóznaješ hobrske wuměry skutkowanja katolskoho spomožerstwa. W joho służbje stoji 120000 ludźi, a k tomu hišće přińdże 600000, kotřiž so při druhim powołanju hišće karitativnomu dźěłu wěnuja. Z prěnišich je 80000 sotrow a mnichow, kotřiž so jenož dźěłu křesćanskeje lubosće wěnuja. Tamne 40000 su laikojo, kotřiž su wosebje za swoje skutkowanjo wukubłani. Za strowotu bližšoho stara so 1602 wustawow z 148436 łožemi. Dale wobstoji 148436 wočehnjeńskich wustawow z 80657 łožemi, 1225 wustawow z 30000 łožemi za khudych jenotliwcow atd. 6303 wustawow stara so wo zaradżenjo khorych abo hospoduja sotry, kotrež khorych wopytuja, pola nich stražuja atd. 154 wustawow hospoduje a wothladuje khorych, kotřiž pak jenož wob dźeń we wustawach přebywaja, w nocy pak su doma. 10715 wustawow podawa khudym jěsć. Wšě wustawy hromadże maja 257000 łoži, potajkim wjacy hač štwórć milijóna. W katolskich khorownjach přeby loni 1,48 milijóna ludźi, potajkim skoro połdra milijóna. Sotry mějachu wšo hromadże 1,35 milijóna nócnych stražow. K tomu přińdu hišće nócne straže we swójbach (664000). Też doma wothladowachu wjacy hač połdra sta tysac khorych. W katolskich wočehnjeńjach kubłuje so 600000 dźěći a młodostnych. To njeje hišće wšo, ale njemóžemy tu wjacy ličbow podać, tola wěsće dosahaja hižo tute k dobromu předstajenju. A to zwěri sebi hišće jena nowina pisać, zo dyrbjeli katolske khorownje wotstronić, katolske sotry z nich wuhnać. Tale nowina praji, zo mnozy do katolskich du, dokelž je woporniwe wothladanjo katolskich sotrow znate. Ale wone wužije so k tomu, zo bychu ludźi za katolsku cyrkej łójili. To činja potom duchowni, kotřiž wbohich khorych nadběhuja. Hdże je so tajke něšto stało, nowina njepraji, to wona też njemóže. Katolscy duchowni nikoho njewobćežuja. Katolske wustawy pak ćerpja husto nuzu. Tohodla ważmy sebi swoje katolske wustawy.

Jendźelska. Šottiska garda je w Londonje zajimawu wustajeńcu zarjadowała. Pokazuje we njej wšo, štož su sebi wojacy z bitwišća w Francózskej sobu přinjesli, a druhe dopomnjenki na swětowu wójnu. Najzajimawši drje je mały božodźěsćowy štomik. Na nim wisaja hišće někotre sléborne niće. Z nim měješe so takle: běše hody 1915. Pola Neuve Chapelle w Francózskej ležachu sebi Němcy a Jendźelčenjo jenož 50 metrow zdaleni napřeco. Nadobo wječor so z němskeje linije zawoła: Tomy! Tomy! Z jendźelskich hrjebjow so wotmołwi: Haj, Bjedricho, što chceš? Z němskeje strony so zaso zawoła: Njetřělej junu. Polězu nětkle z hrjebje. Chcemoj so mjez hrjebjemi zetkać! A jedyn jednory němski wojak a jendźelski korporal so mjez frontomaj zetkaštaj. Němc je mały božodźěsćowy štomik sobu přinjesł a jenu cigaretu. Jendźelčan pak dari jomu cigarety a šokoladu. Z tym drje běše hodowny swjedźeń mjez frontami skóńčeny. Ale běše tola wulkotny dopokaz, zo běchu mjez wojakami mužojo, kotřiž wosobinskoho njepřećelstwa njeznajachu. A tamny mały božodźěsćowy štomik khowaja sebi stari jendźelscy wojacy dale a maja jón w česći jako znamjo lubosće.

W Jendźelskej wobstoji hižo 15 lět towarstwo, kotrež je sebi předewzało, w zjawnosći wo katolskej cyrkwi rěčeć. Sobustawy du na hasy a do zjawnych parkow a druhdże, zhromadźuja tam ludźi wokoło sebje a rěča wo wučbje katolskeje cyrkwje. A kajki wuspěch je towarstwo mělo? To pokazuja nam słowa biskopa, kotryž na dnju 15lětnoho wobstaća k sobustawam poréča. Wón mjenujcy praji, zo dyrbja woni nětko hinak k ludźom rěčeć hač tehdom, hdyž w kraju hišće předsudki knježachu a sebi mnozy katolikow jako najnjezdźěłanišich a najhóršich čłowjekow předstajachu. Dźensa dyrbjeli woni předować, jako bychu ludźo hižo z wulkoho dźěła rozwučeni byli. Na katolsku cyrkej zhladuja woprawdże hižo cyle hinak hač před 15 lětami. Katolska cyrkej je dźensa skoro wšěm znata a jenož po mjenje su mnozy hišće anglikanojo. Rjenši wuspěch drje sebi towarstwo přeć njemóže.

Na jenej zhromadźiznje katolskich studentow praji w swojej narěči arcbiskop Mackintosh, zo drje njetrjeba kóždy w nabožnych wěcach tak derje wobhonjeny być kaž swjaty Tomaš Akwinski. Ale wočakować dyrbiš wot kóždoho studenta, zo je jara derje wo hłownych wučbach katolskeje wěry wobhonjeny, lěpje hač jednori ludźo. Ale wšitcy dyrbja też swoje žiwjenjo cyle po katolskich zasadach zarjadować. Hdyž druzy wučeni wšelake moderne wučby, kotrež přećiwo swjatej wěrje stoja, jako cyle wěste poručuja, potom dyrbja woni zmužitosć měć a rjec, zo tajke nowe wučby njejsu zwěsćene a zo wo wšelakich wěcach hišće jara mało wěmy.

W delnim sejmje narěžny jedyn zapósłanc prašenjo přesćěhanja nabožiny w Mexiku. Prašeše so ministra, kak so jendźelscy staćenjo, kotřiž w Mexiku bydla, před přesćěhanjom škitaja a hač so jim možnosć dawa, nabožinske winowatosće dopjelnić, swobodnje a zjawnje. Na to znaty Sir Simon praji, zo chce so wo tym pola jendźelskoho wotpósłanstwa w Mexiku naprašować. Někajku možnosć, přećiwo přesćěhanjam wustupować, pak wón njewidźi. Jenož jendźelskich podanow móžeja přećiwo njomu škitać.

W Buckfasće natwarichu sebi mniša sami rjanu cyrkej. Wot nich su Cisterčenjo wukli, kotřiž pola Leicestra nětko też klóštr a cyrkej twarja, kotrejž budźetej swj. Bernardej poswjećenej. Rysowanki je znaty architekt zhotowił, twarja pak jenož mniša sami. Su zakład wuryli a nětkle dźěłaja w skałach a łamaja sami trěbne kamjenje.

Belgiska. Loni znjezboži belgiski kral Albert I. smjertnje. Biskopja su wěriwych napominali, zo bychu so dale za tutoho sprawnoho krala modlili a swjate sakramenty za joho dušu woprowali. Sotra tutoho njeboho krala, pryncesa Józefina, wudowa němskoho prynca Korle Antona z Hohenzollern, je do klóštra pola Freiburga zastupiła.

Nětkole je Palestina jendźelski mandat. Jendźelska pak njeje katolski kraj a tuž tam też druhdy cyle hinak wustupuje, hač by to katolski stat činił. Před krótkim so praji, zo je kardinal Mercier w lěće 1920 z francózskim generalom Clemenceau-om rěčał a jomu namjetował, zo by so Swjaty kraj postajił jako mandat za Belgisku. Potom by z knježićerjom w tutym kraju był katolski kral. Clemenceau přilubi, zo chce ze wšelakimi politikarjemi wo tutej należnosći jednać. Ale bórzy po tym podleža we wólbje presidenty Francózskeje; na to so wjacy z politiku njezaběraše a tak so tamny plan njewuwjedźe.

Ruska. W ruskim kodexu za wočehnjenjo młodźiny rěka, zo dźěći njetrjebaja nana a mać česćować, hdyž njejstaj dobraj komunistaj. Hewak tale kaznja za dźěći njepłaći. Dale rěka tam: Křesćanstwo drje wuči, zo njesměš morić, ale tajku moralku wy, ruske dźěći, njetrjebaće. Jeli widźiće, zo je něchtó bolšewismej škódny, potom směće joho bjeze wšoho morić!

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za měrc.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadże w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—15	+22	+2,3	—	—	—	150	300	800	1,250	10	—	krokus-róže	38,7

Mužacu a hólčacu drastu — mantle a woblečenja za **žony**

kupujeće derje a tunjo pola

Wilhelm Seifert

Budyšin - Bohata dróha 22

Štó njeby znał Budyšski piwowy hosćeńc

Zum Echten?

Po wotkhadźe knjeza Schreibera sym jón 1. apryla 1935 přewzał. Mi na tym zaleži, zo so wšitkim, kotřiž k nam přińdu, tu spodoba. Serbskich hosći budu přecy rady witać.

Herbert Drechsler.

W Budyšinje - napřećo dźiwadłej.

Mnichowske HACKERBRÄU 14 17 HAT WELTRUF *Hackerbräu*

Do swojoho nowoho rjenje připrawjenoho hosćeńca, w kotrymž přećelna bjesadnosć je zdomom, budźe Was lubje witać

Budyšin ***Jan Lehmann***

Kamjeńtna dróha ***prjedy wobsedźeŕ „Bahnhofstunnel“***

K hermankej wobhladajće sebi mój jara wulki skład

štrykowanych tworow

dobrych a pjenjez hódnych.

Wulki wubjerk w „Bleyle“ a druhich tworach.

Budyšin

Kamjeńtna dr. 7 ***Otto Osswald***

K wusywam poskićam pjenjezhódnje z rukowanjom za khmanosć wšě družiny hnojow, kosćiny a kalk. — Symjenja: Hróch, woku, čeŕwjeny, žołty a šwejdski dźećel, len, seradella. Do dwora abo z mojich składow w **Kamjencu** abo **Kubšicach.** **Gustav Bombach**

Modleŕske knihe - paćerje - krjepjeńčki

Bože martry - wobrazy atd.

mam na składźe. — Waš rozpadany Wosadnik a druhe knihe derje přewjazam - krute nowe wjazki!

Bruno Gersdorf w Kamjencu, Połčinčanska dr. 6

W rjenje ponowjenej ***konditaŕni a khofejowni***

budźe so našim hosćom lubić!

K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.

Jutrowne jejka, šokoladowe a marcipanowe, ze swojeje twornje.

Kamjenc *Budyšska dróha 8.* *Jurij* ***Wolf*** *a mandź.*

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny

k zelenomu štwórtkej,

k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasł.

Hdźe kupju

groćane pletwo ze 4 abo 6 wóčkami, w kóždej wysokosći a sylnosći,

kałčikojte groty — grót k **spinanju,** wšě do zahrody trěbne **graty** ?

Cyle tunjo pola August **Heyne** Wobkhod za železne twory

Ŕěču serbski

Budyšin, Kamjeńtna dróha, napřećo swinjacym wikam

Šulske toše - Kofry

toše za akty a wšě druhe potrjeby; toški žonam a holcam do ruki.

Wulki wubjerk nizke płaćizny **Otto Büttner** Budyšin Hłowne torhošćo 9

Wšě **mašiny, nastroje a graty** za hospodaŕstwo poskićamy!

Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!

Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.

Milde & Hering

Kamenz — Tel. 504

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihičišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **20. apryla 1935.** | **73. lětnik.**

Christus vicit – doby!

I.

Dobywajće, hordźće so,
Slepće lud a twarće zło;
Juskajće sej, lesć a łža,
Zawisć, hida, falš a ćma,
Njewěra a wjećiwosć,
Hrubosć, namóc, njesmilnosć!
Wupjeraj so, knjeni smjerć,
Jeno nop sej njezawjerć!
Mysliš sej, zo dobudźeš?
Dobywajcy přěhraješ!
O wy mocy djabołske,
Njewyskajće dočasnje!
Nihdy njedobudźeće,
Row sej same ryjeće!
Přětrajeće třeći dźeń?
Kedźbujće wšak na kamjeń,
Kotryž ćěło přikrywa
Toho, kotryž wudycha
Za wčerawšim na křižu,
Mjez njebjom a mjez zemju!
Mysliće, zo zničišće
Joho; to so myliće!

II.

Hižo zerja stawaju
Wobdychujcy Golgotu.
Pójće zo mnu pohladać,
A so sobu radować!
Što — nó prajće, što wam je,
Što wy zdobom blědnjeće?
Što je do was zajělo?
Njetulejće wobličo!
Štó was dyri šwip a šwap,
Zo wam zhibuje so rjap?

Waše horde postawy
Třasu so kaž wosycy! —
Što wam wjaznu wyskanja,
Što wam jazyk woněmja?
Stójće, mocy djabołske!
Što kaž dźiwje ćěkaće? — —
Kaž by zdunył, zhubi so
Cyłe hrozne pasmišćo.
Přede mnu so přepadźe,
Štož so smjerdnje hordźeše.
Sława krótka zahiny,
Hdyž so kamjeń zahibny.

III.

Jandźel kamjeń wotwali,
Jězus mój so překrasni:
Žiwjenjo smjerć přewiny,
Jeje móc so pominy.
Prawda, swětło, sćerpliwosć,
Lubosć, sprawnosć, luboznosć
Předobychu złósć a hrěch;
Podarmo bě złósće směch!
Wšitka bolosć hłuboka
A wša wboha zrudoba
Změni so do radosće,
Do wjesela, krasnosće.
Krótka hórkosć wosłódni,
Zbožo k njej so stowarši.
Dobyćo najsławniše
Pokaza so na swěće!
Wyskaj, hordź so, křesćanstwo:
„Witaj, wjedź nas, Zbóžniko!
Kraluj nětko wěčnje nam,
Ty sy dobył wšo, ty sam!
Halleluja! Ty sy naš!
Wšohomócny, tu nas maš!“

M. Nawka.

Wjerch živjenja je živy a kraluje!

Naše jutrowne jehnjo je Khrystus. Wón bu morjeny wulki pjatk, ale wón je předobył helu a hrěch a smjerć a je horjestanył a je živy. Rano zahe du žónske k rowej, zo bychu wotemrěte ćěło Khrystusowe žałbowałe, ale row je prózdny, Khrystus tam njeje. Zemja rži, jandźel so zjewi, rowowy kamjeń je wotwaleny, strażnicy ćěkaju.

Štóž chce jutry dospołnje dožiwić, dyrbi jutrowne ranjo spóznać spytać. Hdyž stwórba horjestaćo swjeći, hdyž kwětaški swoje keluški wotewrjeja, hdyž ptačata swoje rańše kěrluše žanošuja, to je hodźina, w kotrejž je Zbóžnik z rowa stanył smjerć předobywši. Nětko też človjek ze spanja stawa. Horjestanjeny Wjerch živjenja a zestawana stwórba prědujetaj duchowne horjestaćo. „Hdyž sće z Khrystusom horjestanyli, pytajće, štož je horjeka".

Štóž chce jutry dožiwić, njech do Serbow přińdźe, do katolskich Serbow, hdźež hižo jutrowničku z rańšimi zerjami prěni křižerjo wućahnu, zo bychu radostne alleluja wunjesli też do stwórby. Nichtó njemóže jutry hłubšo dožiwić, dyžli wěriwy serbski ratař. W nocy je měšnik w domje Božim wozjewił horjestaćo Khrystusowe, a nětko to w duši wěriwoho človjeka dźěła a njeda jomu měra a pokoja, doniž wón tutu radosć njewunjese do stwórby.

Ale běda človjekej, kotryž sebi mysli, zo su to hižo cyłe jutry, hdyž wón přihladuje a připosłucha křižerjam, a potom pola přiwuznych w cyrkwinskej wsy so khofeja napije a tykanca so najě; to je jenož zwonkowny wotbłyšć znutřkowneje dušineje radosće a dušinoho zboža. Jeli twoje zbožo njeje hłubše a sylniše a jenož we zwonkownosćach so nasyćić pyta, potom sy ty wbohi a khudy človjek a wobžarowanja hódny.

Jutry nas dopominaja na našu swjatu křćeńcu. Jutry bě tón wulki dźeń, hdyž buchu nowi křesćenjo do swjateje cyrkwje přiwzaći. Přez cyły dołhi čas posta buchu woni wšědnje rozwučowani wot biskopa abo wot duchownoho. Po wěstym času dóstachu woni dowěrjene „Japoštołske wěrywuznaćo" „Wótče naš" „Dźesać Bože kaznje". We wěstych wotrězkach buchu pruhowanja postajene, kotrež dyrbjachu zwěsćić, hač so křćijomni też na swjaty sakrament derje přihotuja a za swjatu wěru so wukmanuja. Jutrowna nóc jim potom přinjese tute najwjetše zbožo živjenja. W hodźinje, w kotrejž bě naš Zbóžnik ze smjerće stanył, też woni k swjatomu žórłej křćeńcy kročachu, zo bychu z Khrystusom horjestanyli k nowomu živjenju w Bohu.

We swjatej křćeńcy bu ty dźěćo Bože. Khrystus bě sam jónu k Nikodejmej rěčał: „Zawěrno, zawěrno praju tebi, štóž so z wody a Ducha swjatoho znowa njenarodźi, njezastupi do kralestwa Božoho". Nikodemus najprjedy tutón nowy narod njerozemješe, my pak dyrbjeli přez našu wučbu a přez staru tradiciju wědźeć, što ma tute znowazrodźenjo woznamjenjeć. Bohu budź skoržene, zo też dźensa mnozy křesćenjo ani kuska njejsu zapřimli ważnosć tutoho sakramenta. Tohodla so runje w jutrownym času spěwa tamne „Vidi aquam". Měnjena je ta woda, kotraž je na našim křćeńskim dnju naše čoło mačała, a nam njewuprajne zbožo a wulkotne prawa na wěčnosć zwěsćiła.

Jutry tuž so dźakuj swojomu Wumožnikej za tutu njesłyšanu hnadu! Jutry su za nas dźakny dźeń, na kotrymž so za tutu najwjetšu hnadu swojoho živjenja z wutrobu dźakujemy.

Nowe živjenjo w stwórbje, nowe živjenjo we človječej duši. Wšitko je też w cyrkwi wobnowjene: Nowy woheń je swjećeny, nowa jutrowna swěca je swjećena, nowa křćeńska woda napjelnja dupu, nowe swěčki so na wołtarju swěća. Też človjek sam dyrbi na nowoho, po Bohu stworjenoho so přetworić. Na to chcemy so dopomnić, a tohodla jako wěrne dźěći Bože w joho swětle khodźić. Wšitke zwěršne, połojčne, nahnite křesćanstwo dyrbi wotemrěć, dyrbi pohrjebane a pokhowane być. Z rowa stanyć dyrbi nowe křesćanske zmyslenjo, kajkež sebi naš Zóžnik žada.

Nowe živjenjo dyrbi też w našich wosadach stanyć. Swjaty Pawoł napomina: „Wy wšitcy, kotřiž sće křćeni na Khrystusa, sće so Khrystusa woblekli". „Wustorčće stary zakis, zo byšće so stali nowy zaměs!" Nowe živjenjo njech so jewja w našich wosadach. Naš biskop nas napomina k modlitwje, njewotwlakujmy so jeje dlěje. Jězus čaka w najswjećišim sakramenće, k blidu Knjezowomu tuž, młodźi a stari, mužojo a žony, dźěći a starši! Wjacy khutnosće w nabožnych wěcach! Žana njedźela bjez Božich służbow! Žadyn pjatk, zo by ty Jězusowe ćerpjenjo njećesćił z dźerženjom wot mjasnych jědźi! Wjacy swědomitosće, štož nastupa zbožo našeje njesmjertneje duše.

Też naša młoda wosada dyrbjała jutry swjećić. Njech je wona sebi wědoma swojeje zamołwitosće. Nowy duch Khrystusowy wotuća přeco bóle w dušach našeje młodźiny, našich młodźencow a knježnow, też we wutrobach našeje hólčiny. Nowe dobyćeńske naléćo stupa z tutymi młodymi do našich wosadow. Nowy zakis so přihotuje.

Tuž dha njech so wěrnosć stanje, na jutrowne zmyslenjo rysuje, štož naši młodźi zanošuja we wuznawańskim spěwje:

Khryst Kralo, my swěru ći njezłamamy,
hdyž trjeba, Će přez nocy ponjesemy!
Ty žohnuj nas młodych!
Naš posledni wodych
Khryst Kralo Ći poswjećamy. -k.

K stotym posmjertninam P. Tecelina Měta.

Sławny spisowaćel katolskich Serbow — „Konservator linguae Wendicae."

W běhu měsaca pražnika hotuje so serbski lud, wosebje pak katolscy Serbja, k swjatočnomu woswjećenju stotych posmjertninow sławnoho serbskoho spisowaćela P. Tecelina Měta. 18. julija budźe runje sto lět, zo je wot nas šoł a wosrjedź dźěła za swój drohi lubowany lud swoje pjero na wěčne złožił. Wšón serbski lud ma winowatosć, spominać na wuznamnoho wótčinca a narodnoho prócowarja, kiž ničo druhe nochcyše, hač nabožne a duchowne zbožo swojoho luda, z kotrohož bě wušoł. Joho hobrske dźěło bě zakładne za powšitkowne Serbstwo, wón da nastork, knihi za serbski lud wudawać. Tehdom bě njewšědnoho njedostatka na nich. Tomu chcyše P. Tacelin na katolskej stronje wotpomhać.

Sławny spisowaćel pokhadźa z jednoreje wjesneje swójby, narodźi so 1759 w Kukowje na statoku, kotromuž hišće dźensa „pólnych" Młynkec rěkaju. Mało je nam znate z joho dźěćacych lět. Wěsće je do Kukowskeje šule khodźił, kotruž bě klóštr założił a ju też wudźerżeše. Tu buštaj snadź duchowny a wučeŕ na joho wurjadnu duchownu wobdarjenosć kedźbnaj. Tak přińdźe na gymnazij w Nowej Cali pola Gubina, prjedawši cisterski klóštr, kotryž bě markhrabja Hendrich Nadobny 1268 założił, pruski stat pak 1817 zběhnył. Je drje tam darmo studował. Pozdźišo poda so na Serbski seminar w Prazy, hdźež so na duchowne powołanjo přihotowaše. Tu swoje studije dokónčiwši wróći so zasy do klóštra Noweje Cale a zastupi do tutoho rjadu. Budyšski biskop Schüler wuswjeći joho na měšnika. Najprjódcy bě z kapłanom w tamnym klóštrje, pozdźišo w Marijnej Hwězdźe a skónčnje w Róženće.

P. Tecelin bě jara pobožny a wučeny bobosłowc a muž kruteje powahi. 25. nalětnika 1816 bu za Róženćanskoho administratora pomjenowany a zapokazany, hdyž bě tam hižo wot 1793 jako kapłan skutkował. Tola nowe zastojn-

stwo wukonješe jenož dobre 6 lět hač do 4. rožownika 1822. Wotstupi je na dotalnoho kapłana P. Polykarpa Šěna. Tuta kročel so sta, zo mohł so w měrje a wuznamnje cyle pisanju serbskich nabožnych knihi wěnować, na kotrychž bě tehdom wulki njedostatk; tuž chcyše jomu wotpomhać. Wězo je hižo jako kapłan a aministrator pilnje knihi pisał. Kak by hewak móžno było, w běhu krótkoho časa telko knihi wudać! 1809 wuńdźeštej katechismaj za mjenše a wjetše dźěći, 1814 wuda Nowy zakoń (z 600 čišć. stronami), 1816 prědowanja, 1819 Kročenjo za Khrystusom, 1829 Jadro křesćanskeje wučby (w serbskej, němskej a łaćonskej rěči) a k tomu přidawk serbskich kěrlušow. Joho poslednje dźěło bě: Česćowanjo swjatych, wosebje swjateje Marije z lěta 1834. Wšo hromadźe je wudał dźesać serbskich knihi z 2000 čišćanych stron, to je nimale 5000 pisanych. A štož je jara ważne: W nich nałožowaše nowy, porjedźeny prawopis, z kotrohož so nětčiši analogiski wuwi. Zo bychu němscy stajerjo joho pismo lěpje čitać móhli, pisaše wšitko w čišćanych pismikach. (Joho rukopisy su z wulkoho dźěła zdźeržane.)

Při tutym napinacym dźěle wukonješe hišće zastojnske. P. Polykarp njewobknježeše serbsku rěč tak daloko, zo bě mohł Serbow bjezporučnje nabožnje zastarać a tuž dyrbješe P. Tecelin wulki dźěl dźěłow administratora přewzać. Tuž prědowaše kóždu njedźelu a kóždy swjaty dźeń, bě jako horliwy a dobry prědar znaty, skutkowaše pilnje w spowědnym stole, štož pak bě jomu při přiběracej starobje jara wobćežne, a wučeše też šulske dźěći nabožinu. Tola so ženje na dźěło njehóršeše. Jeli scyła wodychny, popra sebi z někotrymi znatymi hru „solo“, kiž drje so zćežka wjacy hraje.

Při swojim jednorym žiwjenju hromadźeše srědki za wudawanjo serbskich knihi. Po zběhnjenju klóštra Noweje Cale 1817 dóstawaše lětnje 200 tolerjow wumjenka, kotrež na čišć nałoži. Pódla toho podpjeraše też cyrkej, šulu a khudych. 6. rožownika swjećeše swój 50lětny měšniski jubilej. Z tutej přileżnosću dósta wot sakskoho krala Bjedricha Augusta złotu tyzku w hódnosći 200 tolerjow. Hižo prjedy bě joho ze złotym pjenjezom, hódny dźesać dukatow, wobdarił, kotrež pak je cyrkwi zawostajił. Złoty měšniski jubilej woswjeći so jara swjatočnje. Na nim wobdźělichu so biskop Mauermann, Budyšskaj kanonikaj Smoła a Haška, hnadna knjeni z 12 klóštrskimi knježnami a wšitcy duchowni z bližšeje a dalšeje wokoliny. Na jubilejnym dnju prědowaše P. Tecelin sam serbski a měješe potom Božu mšu, při kotrejž jomu mjenowanej kanonikaj służeštaj. Při swjedźeńskej hosćinje dźeržeše powitansku rěč a přeprosy zdobom na swój pohrjeb, kiž bě woprawdźe někotre tydźenje pozdźišo. Hižo 18. pražnika zemrě z ćicha, na wulkim stólcu sedźo, runje připołdnju. Bě drje na smjerć přihotowany, tak joho njepřekhwata. Ćěło pokhowachu w Róženćanskej cyrkwi blizko swj. Józefowoho woltarja do wumurjowanoho rowa. Serbscy burja njesechu joho k rowu. Tak wotpočuje na městnje, hdźež bě 42lět nabožnje a narodnje z njewšědnym wuspěchom skutkował. K joho 50lětnym posmjertninam staji so jomu 1885 čestny pomnik při ródnym statoku w Kukowje z napismom:

P. Bosćij Tecelin Měr
měšnik w cisterskim rjadu
rodźeny 24. oktobra 1759 na tutej žiwnosći,
zemrjety 18. julija 1835 w Róženće.
K wopomnjeću
50lětneho smjertneho dnja sławneho, njewustawaceho serbskeho a rozhladniweho duchowneho wučerja postajichu tutón wopomnik k znamjenju njezapomniteje česćownosće
dźakni Serbja.

Swjedźeń nawjedowaše Kukowska Katolska Bjesada, a Khrósćičanska Jednota skutkowaše wuznamnje sobu. Přednjese swjedźeński spěw „Trać dyrbi Serbowstwo zawostać“ wot Jakuba Šewčika a hišće druhi: „Te hłowy módry pokhilejće!“ wot Ćišinskoho. Zo njebě tehdom wšitko w přezjednosć wotešło, móžemy w „Łužiski Serb“ čo. 4 z lěta 1885 čitać, kotrohož redaktor bě tehdom Mikławš Žur.

Tola bě swjedźeń wurjadny dźeń cyłoho Serbowstwa. Na nim wobdźěli so wjele towarstwow. Toho so też nadźijamy při woswjećenju stotych posmjertninow P. Tecelina, byrnjež też bóle župnoho razu měło, dokelž ma je župa „Michał Hórnik“ na prěnim městnje wuhotować. Tola budźe so pomnik w Kukowje bórzy ponowić dyrbjeć. Dešć, słónco a zmjerzk su pismo znjehódniłe a njeje skoro wjacy čitajomne. Prjedy wotmyslene přewjezenjo pomnika do Różanta, hdźež by wěsće nahladnišoho městna měł, njehodźł so dla do kamjenja wurubanoho teksta wuwjesć. A tak drje so k trajacomu dopomnjeću na sławnoho a płódnoho spisowaćela na Róženćanskej administraturje tafla připrawi.

Joho njezachodny skutk wobstoji w tym, zo je zahe, hižo před 150 lětami, ważnosć serbskoho pismowstwa, wosebje nabožnych knihi, spóznał a tohodla swoje cyłe žiwjenjo tutomu dźěłu wěnował. Z tutymi knihemi je P. Tecelin nabožinu a z njej narodnosć mjez serbskim ludom spěchował. Wón da jomu duchowneje cyroby, na kotrejž bě naš serbski lud před nim jara khuduški. Za joho knihemi hrabachu wulcy a mali, zdźěłani a njezdźěłani, wosebje prosty lud. Joho nadobne dźěło je potom towarstwo ss. Cyrilla a Methoda přewzało, kiž mohło so hišće bóle podpjerać. Kelko katolskich wěriwych khodźa ze serbskimi knihemi ke mši? Pohladaj w cyrkwi na twojoho susoda, w kajkej rěči spěwa a modli so k swojomu Bohu! W tym jewi so też dobre serbske zmyslenjo a lubosć k narodej. Je a wostanje zasadne žadanjo: K Bohu so modlić w maćernej rěči. Wona je wuraz duše, wutroby a zmyslenja.

W jenej pomjatnej knizy mjenuje so P. Tecelin „konservator linguae Wendicae“, wukhowaŕ serbskeje rěče. Haj, wukhował je swojomu ludej rěč a wěru, je jomu z mócnym słowom do wutroby zapisał: Lubuj Boha swojoho Knjeza, ale też nana a mać — wonej stej njerozdźělnej jednoće.

P. Tecelin je drje prěni katolski Serb, kotromuž je serbski lud pomnik stajił. Rjeńši pak je tón, kiž so wulkomu wótčincej we wutrobach wšitkich dobrych Serbow staji, kotřiž w joho zmysłu skutkuja, štož by jomu najwjetši dźak był. Někotryžkuli traš bjezdźaknje nimo joho pomnika w Kukowje dźe abo jědźe. Němy kamjeń, na wysokim brjozy stojacy, před 50 lětami stajeny, ma nam dźensa hišće mnoho prajić. Njech spěwaja so paćerje a zaklinča kěrluše w ródnej rěči hač do najdalšich časow, k čomuž je P. Tecelin zakład położił. Njech njewotběraja syły tych, kotřiž nimo pomnika puću na hnadowne městno Różant. Wurjadny talent njeseše joho ze swojeje mocy k swětłu. Nječakaše na druhich, ale zapřimny kruće do nabožno-narodnoho dźěła a je so swojomu ludej dźesać a wjacy lět přezažnje woprował. Dźěłaše, napinaše wšě swoje mocy hač k wrotam mjez žiwjenjom a smjerću, je snadź z pjerom w rucy kaž joho naslědnik Michał Hórnik wumrěł. Z joho dźěła rěči dźensa hišće šlachotna powaha, njewšědna njesebičnosć — wšitko za druhich, ničo za sebje — njewustawaca pilnosć. Kak by hewak móžno było, telko knihi spisać? Serbski kraj da joho duši formy, joho duchej podobu a joho žiwjenju rhytmus.

A hdyž budźe so lětsa z wosebitym swjedźenjom na sławnoho spisowaćela, duchownoho a prědarja, na „konservatora linguae Wendicae“ spominać a Domowina na njón přeprošować, budźa drje mnozy moralneje winowatosće začuwać, hišće po sto lětach swój dźak a swoju česćownosć njezapomnitomu Róženćanskomu knjezej wopokazać.

J. Sł.

Rozhlad w sweće.

Dawkowe prašenja.

Po postajenju naměstnika našoho wjednika, R. Heßa, maja so wšitcy politiscy nawjedowarjo, sobustawy NSDAP namołwić a z dobrym přikładom być, zo swoje dawki porjadnje wotedadźa. To nastupa sprawnosć, dypkownosć

dawkowych winowatosćow. Štóž so po tym nima, móže so samo ze strony wuzamknyć.

Ćežki rozsud.

Naprašowanja pola wšelakich zastupjeństwow Zwjazka ludow wujasnjeja, zo njebudże francózskomu, jendźelskomu a italskomu knježeństwu tak lohko, moraliske zasudźenjo němskeje wojeńskeje służby přez radu Zwjazka ludow wuprajić. Gdanski zwonkowny minister Munch nochce jako rozprawjeŕ za tute 3 Strese-mocy wustupić. Štož nastupa francózsku protestowansku notu dla němskoho brónjenja, stajatej so Pólska a Gdanska najbóle přećiwo njej. Tutej dwě mocy přejetej, zo njeby rada Zwjazka ludow Němsku zasudźiła. Też Južno-Amerika so tutomu sprawnomu stojnišću přizamknje. Jendźelska nowina „Liverpool Daily Post“ wotpokazuje francózsku protestowansku notu a měni, zo su za němski wukaz ze 16. měrca, (nastupacy wojeńsku winowatosć) te knježeństwa w Europje zamołwite, kiž něhdy měrowe wučinjenja postajichu.

Francózscy frontscy wojowarjo

su so w sylnej ličbje 1600 muži na wopyt do Italskeje podali, zo bychu zwjazk italskich frontskich wojowarjow počesćili. Při přebywanju francózskich starych wojowarjow budża wšelake swjedźenje zarjadowane. Maršal Pétain francózskich frontskich wojowarjow wjedże.

Komunistiska propaganda.

Sowjetske nowiny rozprawjeja wo komunistiskich přihotach za 1. meju. Wulke zhromadźizny so w Ruskej, Francózskej, w Americy, Belgiskej a Pólskej zarjaduja. Wšitke tute zhromadźizny maju za komunismus po cyłym swěće agitować. Z wosebitym spokojenjom wuzběhuja ruske nowiny rozšěrjenjo komunisma w Americy, hdźež čornuchi tutomu přiwisuja.

W Francózskej su komunistojo njedźelu zjawnje přećiwo 2lětnej wojeńskej służbje protestowali. Demonstraciju pak zwjesć njemóžachu, dokelž policija tomu zadźěwaše. Při zraženju su někotrych komunistow zajeli. We wječornych dźělach Pariza komunistojo też přećiwo sobustawam francózskeje akcije wustupowachu.

Rěč w Belgiskej.

Póndźelu je belgiska komora wo zakonju nastupacym trjebanjo rěče před belgiskimi sudami jednała. Waloniski zapósłanc spyta, tutón zakoń z nowa wotstorčić. Senat pak je hižo zakoński naćisk přijał, z kotrymž so Flamam jich stare žadanja dopjelnja. Wšelacy waloniscy zapósłancy so tomu raznje přećiwjachu. Tuž dóńdże k sylnomu wuměčowanju mjez Flamami a Walonami. Při wothłosowanju pak Walonojo podležachu.

Zběžkarja Venicela,

kiž přebywa z druhimi přeradnikami we wukraju, wotsudźichu pjatk w njepřitomnosći. Z předsydu wójnskoho suda bě šef wójnskoho łódźstwa Sakellerion. Z Venicelom zasudźi so też joho syn a prjedawši financny minister Maris. Sud jednaše w Athenje.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Najdostojniši knjez biskop Joho excell. Pětr Legge je pomjenował za fararja w Kamjenicy (fara swj. Józefa) knjeza Ludw. Kirscha, dotalnoho fararja w Reichenbachu; za fararja w Reichenbachu knjeza Jana Derksena, dotalnoho kapłana w Lipsku. Dotalny kapłan w Plawnje, knjez Hermann Essel, bu za farskoho vikara — z titulom fararja — do Kinsbórka powołany. Nowoměšnik Jurij Dittel z Wulkeje Hartawy w Sakskej (na měšnika wuswjećeny w Freiburgu w Badenskej 31. měrca 1935) bu postajeny za kapłana w Plawnje; Dr. Otto Spülbeck, kapłan w Kamjenicy bu do Lipska (fara Najswjećišeje Trojicy) přesadźeny. Dotalny farař w Markneukirchenje, knjez Helmut Opic, je so khorosće dla swojeje fary wzdał.

— (Diecezanske powěsće.) Přeje so należnje, zo by so skónčenjo jubilejnoho lěta po móžnosći swjatočnje wotmělo. Dušepastyrjam je přewostajene, kak swjatočnosć zarjaduja. Zo bychu wěriwi pohonjeni byli jubilejny wotpusk hišće junu dobyć, je so dobyćo wotpuska na te wašnjo wołożiło, zo je so při zhromadnych cyrkwinskich wopytach pod wjednistwom přisłušnoho dušepastyrja ličba k dobyću wotpuska trěbnych cyrkwinskich wopytow na tři znižiła. —

Alleluja.

Kajka je to we swěće tola radosć. Naléćo je přišło jako mócny dobyćeŕ nad lodom a smjerću. Po něčim je so hižo joho wójnske wobličo rozjasniło a změrniło. Rozhladuje so po swěće jako krasny jandźel. Ptački z dalokich krajow přilětuja zasy k nam, zo bychu je ze swojej pěsnju postrowiłe a powitałe. Sněhowki a fijałki a wšelake druhe pisane kwětki kukaja wćipnje hižo ze zemje a wusměwaja so na nas we swojej krasnosći a zbožownosći.

Po wsy ćahaja dźěći, piskaja na wjerbjacych pišćałkach, a naléćo swěći so jim z młodych woči. Też starcam a staruškam rozhrěwa so zwjadła wutroba a bije z nowej lubosću k žiwjenju. Hdźež wóčko pohladnje, wšo so raduje a spěwa z tysacorym hłosom: Alleluja.

W małej khěžcy sedźi stara žonka z różowcom w rucy při woknje, a při kachlach koleba młoda žona dźěćatko. Je sobota před jutrami. Hólčata haruja, holčata mjetu pilnje dwory a haski, z wuhenjow so kuri, z kuchiń wudobywa so wóń tykancow, cyła wosada je we wěstym radostnym spěchu, zo by so dostojnje přihotowała na hordozny swjedźeń.

Staruška pak a młoda žona nimatej wohnja w pjecy, njećinitej někajke přihoty. Sedźitej ćiše, zrudnje, a sylzy so jimaj kuleja po licach, kaž by wšitka jeju radosć, wšitke jeju zbožo ležało ze Zbóžnikom w rowje. Byštej drje też za swjedźeń přihotowałoj ale za koho byštej přihotowałoj. Samej jěztej hižo z dawna khlěb hórkosće a tón njesłodźi, njech je čorny abo běły. K čomu pjec tykancy, hdy byštej je tola mačałoj ze sylzami?

Staruška zdychny po dołhim mjelčenju hłuboko: „Kak pak budże naš khudak swjedźeń swjećić?“

„Runje sebi na njoho myslu“, wotmołwi młoda žona ze zrudnym hłosom. Je so mi dźensa wo nim zedźało. Dźało je so mi, zo přileća łastojčka z lisćikom na krku, z pyskom zaklepa do wokna; wotewrich jej woknješko, wzach lisćik a zawyskach z radosću. Lisćik běše wot našoho Józefa. A kaž zawyskach, wotućich. Bóh wě, što je w tym lisćiku stało.“

„To je dobre znamjo, luba dźowka“, praji staruška. „Łastojčka je swjaty ptačk a njezbožo njepřinoša. Snadź Józef borzy přińdże“.

Młoda mać stykny rucy, pohlada k njebju a zdychny horco: „Daj to Bóh Knjez dobroćiwy, zo by znajmjeńša to móličke wohladał! Bjez njoho mi docyła tak njeje, jako bychu jutry byłe. Maćerka, hdy by takle na swjedźeń hišće přišoł!“

„Ach, prošu će, luba dźowčička, njemóžu sebi ani pomyslić, zo by to móžno było. Mój smoj woprawdźe tej najnjezbožownišej. Kowarjec je přišoł domoj, Michałkec, Dwórnikec; jenož tón naš khudak njemóže domoj. A tola bychmy joho tak nuznje trjebali. Ći druzy su nježenjeni — bychu móhli tam skerje wostać.“

„Štó wě, hač hišće w khorowni njeleži“, wotmołwi młoda žona. „Prošu će, njenastróžej mje tak“, porokowaše staruška. „Je nam tola sam pisał, zo je jomu hižo lěpje a zo dyrbi jenož hišće čakać, doniž so njezesylni, zo by so mohł podać na puć do domizny. Bóh luby Knjezko, hdy by takle na swjate dny přišoł, z radosću bych njewědźała, što.“

Nadobo pak so zarudźi: „Ale kak dha bychmy khudaka počesćili? Nimamoj w domje ani próška běleje muki, ani šwerćik tuka.“

Biskopski ordinariat je postajił, zo maja so jutrownu sobotu, na narodnym dnju našoho wjednika a kanclera, na cyrkwinskich twarjenjach khorhowje wupowěsnyć.

— Dopominamy hišće junu na zhromadźiznu „Maćicy Serbskeje“ srjedu po jutrach w Serbskim Domje a na swjedźeń serbskeje młodźiny, kotryž so wječor samsnoho dnja wotměwa w Krónje.

Z Radworja. Zańdźeny tydźeń wot štwórtka ke pjatkej poby Radwořska hólčina w Khrósćicach. Štwórtk rano hižo w 5 hodź. ćehnješe hólčina spěwajo, bubnujo a piskajo z Radworja. Přez Baćoń pućowaše hólčina do Khrósćic. Khrósćicy ju lubje witachu. W farskej bróžni, kotruž wysokodostojny knjez farař jej přewostaji, bě so zasydliła. Popołdnju přikhwata tež Worklečanska a Klóštrska hólčina do Khrósćic. Wězo so tež Khrósćičanska hólčina zhromadźi. — Při ćopłym krasnym nalětnim wjedrje so našim serbskim hólčatam rjenje přez lěs a łuku, po puću a šćežcy běhaše. To bě wočerstwjenjo za ćěło a dušu. — Na słomje spać: to bě něšto za našich hólcow. To móžachu so naskakać a . . . też nabać. Nócne šerjenja! Te pak też spar přewiny. — Nazajtra pjatk rano zymna woda wšěch dospołnje wubudźi. — Po wulkich kemšach zesłodźachu „flaumusowe“ pomazki skoro kusk přejara derje, dokelž hłódne brjuški njechachu so nasyćić. — Přez Šibjencu a Wětrnik ćehnješe hólčina domoj. Nazajtra rjekny mi jedyn z hólčiny na prašenjo, hač je so wuspał: „Wčora popołdnju so do łoža lehnych a hakle dźensa rano wotućich“. Tak a podobnje je drje so kóždy wuspał. — Dźensa pak mi też prajachu, zo bě wulět „fajn“. — Wěste pak je, zo su naši hólcy sebi čerstwe mocy a prawoho młodoho ducha nasrěbali. Zo pak je so scyła ta wěc tak derje radźiła, je zasłužba wysokodostojnoho knjeza fararja Wjeńki Khrósćičanskoho, kiž je z radu a z skutkom Radwořčanam pomhał. Bóh luby Knjez jomu zapłać! Radwořska hólčina to njezabudźe.

Z Miłkec. Při drózy z Miłkec do Čornoho Hodlerja buchu wjeřski dwanaće sadowych štomow najskerje wot złóstniskeje ruki wotłamanych. Štóž něšto wě, štož by mohło k wuslědźenju njekničomnika służić, njech to žandarmej wozjewi.

Z Haslowa. W rjanej meji, hdyž w Božej stwórbje wšitko kćěje a znowa wožiwja, wuleći sej spěwne towarstwo „Lipa Serbska“ w Pančicach do našeje wsy a wuhotuje pola Měrćinkec rjany serbski koncert z jara bohatym a wotměnjacym porjadom. Při nim budźe mjeńši orchestr sobuskutkować a spěwy přewodźeć, něšto nowe w našim hudźbnym žiwjenju. Dale wustupi tež naš znaty serbski časnikař Jurij Mencl z Dobrošic a chce nam na serbskich huslach, kotrež je zasy k nowomu žiwjenju wubudźił, serbske spěwy a reje zahrać z přewodom klavěra a bandonia. K tomu Kamjeńscy hercy, kotřiž tež w orchestrje sobuhudźa, k wjesołej rejcy zapiskaja a tak swjedźeń porjeńša. „Lipa Serbska“ ma dobre mjeno mjez Serbami a so tuž prawje bohatoho wopyta nadźija. Zastup budźe poměrnje tuni.

Do Serbow. Kaž hižo druhe lěta poskića so też lětsa składnosć, z awtom do Filipowa dojěć. Wosebje staršim ludźom je z tym móžno, w běhu jeničkoho dnja hnadowne městno wopytać. Štóž chcył so wobdźělić, njech so pola Čornakec w Khrósćicach na pósće prawje bórzy zamołwi. Płaćizna za jězbu wučinja jenož 3 hr. Prěni raz pojědźe awto štwórtk 2. meje, rano w 4 hodź. z Khrósćić a wróći so sasy po mejskim nyšporje. Dalše jězby budźa: Njedźelu 12. meje, štwórtk 16. meje, njedźelu 19. meje, njedźelu 26. meje a na Bože stpěćo, 30. meje. Njech sebi kóždy wot swojoho wjesnjanosty mały wupokaz wobstara, zo njeby na hranicy žaneje ćeže měł. Wšo dalše zhoniće pola Čornakec w Khrósćicach na pósće.

Diecezanski zwjazk Caecilijinych towarstwow

a cyrkwinskich khórow za Mišnjanske biskopstwo wuhotuje wot 29. apryla hač do 18. meje t. l. cyrkwino-hudźbne kurzy. Na nich budźe rěčeć jich nawjednik P. Dr. Gregor Schwake z benediktinskoho klóštra Gerleve we Westf. wo „móžnosći Gregorianskoho ludowoho khorala w diasporje“.

W Budyšinje wotměje so kurzus 6. a 7. meje w Kolpingowym domje na Garbařskej hasy. Porjad je sćěhowacy:

„Ach što wo to“, machny młoda žona z ruku, „klamař by nam požčił. A hdy bych dyrbjała samo mój nowy woblek předać — pjekło by so a wariło“.

Něchtó zaklepa do duri a nječakajo ani, hač so jomu přiwoła „dale“, zastupi do jstwy.

Bě to stara Kowarjowa. Postrowiwši rozhladowaše so po jstwi a praji: „Prošu was, ludźička, što tola činiće. Pola was docyła njeje tak, jako bychu swjate dny byłe“.

„Prošu was“, praji staruška, nam je wšo jedno, hač su swjate dny abo nic. Pola nas je stajnje zrudoba.“

„Njeje wam Józef ničo pisał?“

„Hižo pjeć njedźel ničo“.

„Tón khudak“, potřase Kowarjowa z hłowu, „Bóh wě, kak so jomu wjedźe! Pola nas poby dopołdnja hejtman a praji, zo je w nowinach čitał, zo naši wojacy pječa dale počahnu hłubje do njepřećelskoho kraja.

„Z tym byšće nas rjenje zwjeseliła!“ wuwoła wustróžena staruška.

Młoda žona zblědny jako sćěna, wza dźěćatko z kolebki a stłóči je kruće k wutrobnu.

„Ja tola njejsym prajiła“, dźeše Kowarjowa, zo waš tam też počehnje. Sym wupowědała jenož, štož sym słyšała“.

„Naposledku tón mój són jenož rěka“, rěčeše při sebi młoda žona, „tón lisćik wot Józefa, zo dyrbi zasy dale.“

Z wěže zazwoni prěnje zwonjenjo jutrowne.

„Ani na horjestaco njepóńdźeće?“ prašeše so Kowarjowa. „Hižo je zazwoniło. Na Boha luboho Knjeza njezabudźće, zo by was njewopušćił.“

„Što? Na horjestaco njedyrbjałoj hić — smoj traš mój židowcy?“ rjekny staruška hórcy; „ale štož je wěrno, je wěrno; človjek nima pře samu zrudobu prawu lubosć k modlenju“.

Zwoblekaštej so. Staruška dźěše do cyrkwje. Młoda žona pak wosta na zahrodźe před khěžku stojo, zo by so znajmjeńša z wočomaj wobdźěliła na swjatočnym wobkhadźe. Z dźěśćom njemóžeše do cyrkwje.

Zazwonichu k druhomu razej. Knjez farař wuńdźe z fary w swjatočnym talaru. Za khwilu zawrjeskotachu před cyrkwju bubony, hudźbnicy hrajachu swjatočne radostne melodije, ministranći klinkachu, na wěži wyskachu wšitke zwony, knjez zanjese wjesołu powěsć wo Zbóžnikowym z-mortwych-staću. Swjatočny wobkhad pohibowaše so wokoło cyrkwje pod mócnym zhromadnym spěwom wosadnych.

Wšitcy sće hižo widźeli tajki swjatočny wobkhad. K čomu bych jón bliže wopisował. Bjez toho njehodźi so runje to najkrasniše, štož so wosebje na tajkich wobkhadach Bohu Knjezej lubi, bliže wopisać, mjenujcy nutrnosć a pobožnosć we wutrobach wěriwych.

Młoda žona poklakny so na zahrodźe pódla bozankowoho kěrka a hladaše ze sylzojtymaj wočomaj na złotu monstrancu, zybolacu so we swětle khowacoho so słónca, w kotrejž so najhordozniše potajnstwo našeje swjateje wěry khowaše.

Hdyž tak klečeše a bě jeje duša sebi zalećała na křidłach modlitwy wysoko nad njebjesku módriznu, tu wotewrichu so nadobo wrota; wona to ani njepytny. Běchu ćiche kročele słyšeć, wona je njesłyšeše. A hdyž wusłyša zady sebje wjesołe płakanjo, wobhladny so, a zady njeje klečeše brodaty muž, hišće trochu blědy a zdrěny, we wójnskim płašću.

Žona z radosću zawoła: „Józefje“ a padny jomu wokoło šije.

Po wsy klinčeše swjatočna hudźba a procesijón spěwaše wjesele: „Alleluja!“

1. dźeń.

W 10,— hodź.: Powitanjo a zawodne słowa.
10,15 „ Wučbne wustupjenjo ze šulskimi dźěćimi.
12,— „ Konferenca duchownych.
12,30 „ Wobjed a krótka přestawka.
14,— „ Přednošk za wšitkich: Kak přewinjemy ćeže khorala? Ludowy khoral a wumělski khoral.
15,30 „ Přestawka.
16,— „ 2. wučbne wustupjenjo z dźěćimi.
17,— „ Hłowna pruha w cyrkwi za jutřiše spěwane kemše.

2. dźeń.

W 10,— hodź.: Liturgiske zawodne prědowanjo — spěwana Boža mša z ludowym khoralom.
11,— „ W kurzowym lokalu přednošk: Nazhonjenja w tu- a wukraju.
12,30 „ Skónčace słowa.

Přeprošeni su na tutón kurzus wšitcy knježa duchowni, wšitcy organistojo a wjednikojo khorow, wšitcy katolscy wučerjo a wučeŕki, wšitke sobustawy našich cyrkwinskich khorow a też laikojo, kotřiž maja wosebity zajim za cyrkwinu hudźbu. Na kurzus ma so sobupřinjesć Graduale po vatikanskim wudaću.

Wokrjesni šulscy rady su wot ministerstwa połnomóc dóstali, wučerjam a wučeŕkam, kotřiž chcedźa so na tutym kurzu wobdźělić, dowol dać.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Pius X. prašeše so junu při audijency jenoho bohosłowca, kelko znamjenjow prawa cyrkej Khrystusowa ma. Student wotmołwi: Štyri: jena, swjata, katolska a japoštołska je cyrkej. Bamž so dale prašeše: „Jenož to? Ničo wjacy? Dokelž theologa njewědźeše, što mohło hišće wjacy ważne być, wotmołwi bamž sam: Khrystusowu cyrkej husto přesćěhaja. W Swjatym Pismje stoji: Kaž su mje přesćěhali, tak budźa też was přesćěhać.

W jenej narěči praji Swjaty Wótc wo swjatym Józefje, zo je wuznamjenjeny mjezy wšěmi swjatymi, dokelž je Bóh jomu přez swojoho jandźela zjewił, zo je joho mandźelska, swjata Marija wot Ducha Swjatoho podjała Syna Božoho. Swjaty Józef je potom był ze zastupjerjom Božim při wočehnjenju Jězusowym.

We wustajeńcy wo katolskim nowinarstwje ma so też misijónske pismowstwo pokazać. Za nje so wosebita zala připrawi.

Bamžowska nowina wobroća so přećiwo wšalakim filmam, kotrež so we wukraju pokazuja a swjatočnosće Jubilejskoho lěta pokazuja. Mjenuja so też „bamžowske filmy“. To pak wone njejsu. Jenož neutralny bamžowski organizačny komitej je prawo měł, autentiski film wo Swjatym lěće zhotowić. Z wuwzaćom někotrych krajow pak so tutón film njesmě w zjawnych kinach pokazować.

Dale přinjese „O. R.“ rozprawu wo europskich filmach lońšoho lěta (1934). Što móža ludźo, wosebje młodźi z nich nawuknyć, widźiš z tohole: filmy předstajachu mnoho njeskutkow. Tak pokazowaše 310 filmow mordarstwo, 165 filmow padušstwo, 104 rubježnistwo, 74 wunuzowanjo, 43 zapaleŕstwo, 14 jebanstwo, 642 wulkojebanstwo, 181 wopačnu přisahu, 110 načinjenjo škody, 54 zawjednistwo młodych ludźi, 405 mandźelstwołamanjo. To je zrudna statistika.

Dokelž so bamžowstwu nětkle wšelake wumjetuje a dokelž so křesćanam porokuje, zo su słabušcy, njech je tu też woćišćane, štož „S. V.“ 12. 4. pisa. W prěnich křesćanskich časach słušeše k tomu wulka, haj najwjetša zmužitosć. być z romskim biskopom, bamžom. Kelko bamžow su čwilowali, kelko druhich wuhnali, do jastwa tykli atd.

Bamžowski nuncius Orsenigo je do Roma přijěł a wuradźuje ze Swjatym Wótcom. Wosebje jedna so wo němskim konkordaće a wo pomjenowanju noweju biskopow za Berlin a Mohuč a swjećaceju biskopow za Trier a Bamberg.

Ruska. Kaž je najlěpši znajeŕ cyrkwinskich poměrow w Ruskej biskop dr. Herbigny při jenym prědowanju w Parizu prajił, je w Ruskej 400000 katolikow we wuhnanstwje žiwych. To je zrudny dóńt, hdyž sebi pomysliš, zo maja ćile wuhnancy jenož hišće čisło, mjena nimaja, jich mjeno je njeznate. Nimaja žanych zwiskow ze swojimi přiwuznymi. A jeli by snadź tola mandźelska abo něchtó druhi spytał, k nim přinć abo jich namakać, by to njemóžno było, dokelž dźěn znaći njewědźa, kajke čisło jich luby we wuhnanstwje ma a hdźe přebywa.

Towarstwowy powěstnik.

Hudźbny wotrjad M. S. změje srjedu po jutrach dop. z dypkom 1/2 11 hodźin posedźenjo w Serbskim domje. Přednošk podpisanoho: „Naš serbsko-hudźbny přichod“. Kóždy zajimc je witany. Dotalne sobustawy wotrjada maja přitomne być, abo so wzdadźa swojoho sobustawstwa. Bj. Krawc.

Khróśćicy. Srjedu 24. 4. pojědźe z Khróśćic awtobus do Budyšina na swjedźeń młodźiny. Płaćizna tam a sem 1,20 hr. Z dypkom 1/2 7 hodźin so wotjědźe. Zamołwić so hnydom pola Natuša w Khróśćicach.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 264. ze Serbskich Pazlic: Jakub Wróbl; 265. z Njebjelčic: Mikławš Pječak; 266. 267. z Pozdec: Jan Khilank, Pawoł Wels; 268. z Łuzća: Jakub Brojeŕ; 269. z Khróśćic: Jurij Donat; 270. z Nuknic: Pětr Lešawa; 271.—276. z Kozarc: Hana Henčlowa, Jakub Lajder, Hańža Lipičowa, Pawoł Khěžka, Jurij Matek, Hańža Serbinowa; 277. ze Smječkec: Pawoł Hanski.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 992. z Ł.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1097.: N. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1106.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. z Khróśćic 1 hr.

Skleńcu za twarjenja — wšu **skleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, kříže** atd.
Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —
Rudolf **Wilhelm** Skleńčeŕnja
Budyšin Serbska dróha 16

Hižo z lěta 1866 wobstoji naš wobkhod.
Něšto dobre ke kurjenju Či stajnje poruča
cigarowy Lehmann-Reichardt
Jenož při Hłown torhošću (Bohata dróha)

Müller ec *dobru konditarńju*
kóždy rad wopyta. Najlěpše pjećwa! Do domu rad připósćelemy — też na wsy.
z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Hólcy a holcy,

kiž **do šule** póńdźa, derje pola nas zadrasćiš!

Hólcam: Wobleki, pulowry, kholowy, športske a druhe košle.

Holcam: Suknje, pulowry, woblečenja, čapki, nohajcy atd.

Budyšin
Bohata dróha 24
Leopold **Posner**

Wšě **mašiny, nastroje a graty** za hospodarstwo poskićamy!

Wšě **wuporjedźenja** derje wukonjamy!

Twarimy **připrawy za wodu** do domu, kuchinje, **samonapojadła** za skót, za **wuwožowanjo hnoja** z hródźow atd.

Milde & Hering

Kamenz — Tel. 504

W rjenje ponowjenej ***konditarńi a khofejowni***

budże so našim hosćom lubić!

K zelenomu štwórtkej: torty hižo za 2.- hr.

Jutrowne jejka, šokoladowe a marcipanowe,
ze swojeje tworńje.

Kamjenc
Budyšska dróha 8.

Jurij **Wolf** *a mandž.*

K naléću nowy wulki wubjerk:

Kłobuki, športowe a módre **čapki,**

wšitke **šuleńske čapki,** čapki za wojeńske a druhe **uniformy** (ze swojeje tworńje).

Nalětne kožuchi — lišće a druhe — pjezle.

Krawaty w rjanych barbach.

Kurt Rinke Budyšin, Bohata dróha 5.

Nazhoniwši mnohe dopokazy luboho dźěłbraća w dnjach měšniskeje swjećizny a primicy dźakuju so wšěm, zdobom też w mjenje mojeju lubeju staršeju, z měšniskim požohnowanjom. Zapłać Bóh luby Knjez wšo bohaće! Swjaty wopor budże mi ze składnosću, wopokazaneje lubosće před Bohom spominać.

W Khróšćicach, w aprylu 1935.

Jurij Šołta, nowoměšnik.

Wupjerki

jenož dobre, ma stajnje

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, nětko

Jerjowa hasa 3

(Heringstraße)

Nětkle su

krjepjace kany trěbne!

Z cynkom a lakom woprawdźe tunjo wot **Siegel**

Budyšin, Zadnja bohata dróha 15

„Złota hwězda"

Budyšin

Žitne wiki

Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.

W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.

— Burska jstwa —

Derje tu poješ.

Kurt Wunsch

a mandźelska.

Kübler Kleidung

Auch für Ihre Kinder das Richtige zum Spielen und für die Schule: Schön, gesund, praktisch bequem und sehr dauerhaft.

Wulki wobkhod „Kübler"-drasty bohaty skład

Rudolph

Kejžorska dróha 16.

Dwě

mjeńšej bydleni

so k 1. julijej přenajetej na

ryćeŕkuble w Sernjanach.

Dalše je zhonić pola knj. Buka tam.

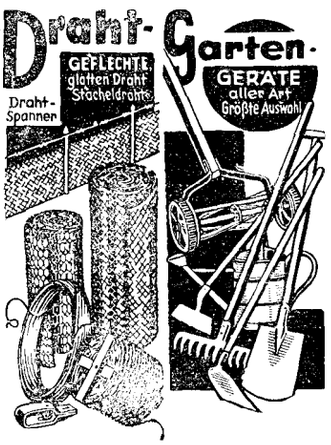

Paul Lehmann

Kamenz i. Sa.

Markt-Ecke Fernruf 777

Libjata

so derje radźa, njekusaja so a dóstanu bórzy pjerjo, hdyž w prawym času dóstawaju jako **přidawk** k wšědnej picy

dr. Roeberowy

pólvr za libjata

(Krieschelpulver)

Předawa samlutka:

Drogownja

dr. Roeber

Bohata dróha 27.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin
Serbske hrjebje **W. Sommer**

Waš **fotograf** je:

Foto-Šołta

Kamjenc

Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Najnowše pyšne

ručne toški za holcy a žony

a znaty wulki wubjerk kofrow, tošow, športskeje drasty atd.

T. Albert Budyšin, Lawske hrjebje 10 (blizko Serbskoho domu)

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje „DOMOWINA“, Zwjazk Łužiskich Serbow, srjedu po jutrach, 24. apryla, wječor we 8 hodź.

Wšitcy tam pójdźemy!

w Budyšskej „Krónje“

Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowanka cyłoho serbskoho luda!

„Lipa Serbska“ w Pančicach

wuhotuje **njedźelu 5. meje**

serbski koncert w Haslowje

pola Měrćinkec. Započatk 1/2 8 hodź.

Po koncerće reje jenož za hosći.

Wšitkich wutrobnje preprošuje **towarstwo.**

Założeński swjedźeń towarstwa młodźeńcow w Radworju

2. dźeń jutrow

wotměje so jako **zawrjeny.** Přistup maja tohodla jenož přeprošeni hosćo.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

---

88. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje

srjedu, 24. apryla 1935, popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad:

1. Přednoškaj: knj. assesor Cyž wo njeboh' fararju Kubašu, knj. dr. Šołta wo Serbskim nowinarstwje.
2. Rozprawy wotrjadow, předsydstwa a wubjerka.
3. Nekrologi.
4. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Za zeleny štwórtk, k jutram a běłej njedźeli

— serbske a němske —

dobre knihe, modleńske, powučace a zabawjace, **rjany dar!**

Też nabožne wobrazki, krjepjeńčki, Bože martry atd.

Dombuchhandlung M. Dilger

Budyšin — Mjasowe jětki — Tel. 3422

Radlubje připósćelu z póstom.

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy wšelake drastne tkaniny

k zelenomu štwórtkej,

k wuhotowanju za šulu a k druhim sładnosćam poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Do Filipowa

pójdźe procesijon **srjedu 1. meje.** W Khrósćicach rano w 5 hodź. kemše, w 6 hodź. woteědźemy. Postarajće so wo wopismo pola wjesnjanosty.

Michał Narćik.

Kurjata

z wosebitym plotom wobhrodźiš,

kotryž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše.

Tak wobhrodźiš kurjacy dwór derje a najtuńšo!

Samlutki předawa:

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje přezahe zemrěteje dźowki a sotry

čestneje knježny

Marje Winčec z Radworja

wuprajamy wšěm naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“, wosebje wysokodostojnymaj kk. fararjej Nowakej a drej. Horjenej, miłosćiwym sotram za wothladanjo, knj. wučerjej Nawcy za kěrluš při rowje, kmótram, nošerjam, towarstwu knježnow a šulskim towaršam wotemrěteje, za wěncowu pychu a za bohate přewodźenjo k rowu.

W Radworju, na dnju pohrjeba, 16. apryla 1935.

Jara zrudźeni zawostajeni.

Marja Andrickec
Maks Rječka
slubjenaj

W Radworju a Rózeńće *Jutry 1935*

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

17. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. apryla 1935.** | **73. lětnik.**

Běła njedźela.

Łaćonske mjeno tuteje njedźele „Dominica in albis (depositis)“ woznamjenja: njedźela wotpołożenych běłych drastow a pokhadźa z toho, z w prěnich křesćanskich lětstotkach nowokŕćeni hišće jónu na tutej njedźeli w běłych křćeńskich drastach zhromadnje na Božich służbach so wobdźělichu. Po tutej njedźeli też woni při Božich służbach so drasćachu kaž druzy křesćenjo.

Tale njedźela, kotraž jutrowny tydźeń skónča, so też „Quasi modo“ mjenuje po prěnich słowach z Božeje mšě. Tele słowa introita su wzate z prěnjoho lista swj. Pětra, kiž rěči k nowowukŕćenym prajo: „Jako runje narodźene dźěći žadajće za rozomnym njekajenym mlokom (swjateje wučby), zo byšće z nim rostli k zbóžnosći (I. Pětr 2, 2). Wosebje dowurazuje so duša tohole dnja w cyrkwinej modlitwje, z kotrejž swjata cyrkeŵ tak rjec božemje běrje wot dokončenych jutrownych swjatočnosćow a so modli „Prosymy Će, wšohomócny Božo, spožč nam, kotřiž jutrowne swjatočnosće dokóńčamy, zo tesame z Twojej hnadu we wobkhadźe a žiwjenju wobkhowamy. Přez našoho Knjeza . . . “

Tak ma tale njedźela prěnjotnje swojoho mjena ze staro-křesćanshoho nałožka. Tola je też kaž žana druha jara derje přiměrjena swojim dźensnišim swjatočnosćam: je dźeń njewinowatych, běłych, čistych dźěći, kotřiž k prěnjomu razej k blidu Božomu kroča, zo bychu z měšnikoweje ruki khlěb bójskeje lubosće dóstałe. Khlěb za žiwjenjo je Najswjećiši sakrament woltarja — a zawěrno nic jenož khlěb wěčnoho žiwjenja. Naš čas doraznje dopokazuje, hdyž so na njedźelskich a dźěławych dnjach dołhe, dołhe rjady bohabojaznych wěriwych we wulkich městach a też na wsach tłóča k blidej Božomu, zo runje won wšelakora nuza a ćwělowaca sćěpjenosć žadosć za khlěbom zbudźuje, kiž žiwjenjo, móc a pokoj zamože dawać. My wěriwi dźensnišoho časa wšak derje wěmy, zo móc Jězusa Khrystusa woprawdźe nuznje we wojowanjach wo naše dušine, wěriwe ale też ćělne dale wobstaćo potrjebujemy. Što njechał dowidźeć, zo naša jenitka pomoc a naš posledni wućek zamože jenož Bóh we swojej njeskónčnej wšohomocy być? Što njeje hišće dopóznał, kak mamy we njewustawacych mócnych a dowěriwych próstwach njebjesa nadběhować? Što z wěriwych njedyrbjał přeco hišće wědźeć, kak jara trjebamy Božu smilnosć, dobroćiwosć a lubosć?

Běła njedźela je dźeń zboža, wjesela a dopjelnjenja wulkeje žiwjeńskeje ważnosće za čiste dźěći, kiž so wjedu k prěnjomu razej k swjatomu blidu Knjeza. Kak wulke zbožo, kak słódka radosć za dźěći, zo smědźa do derje přihotowaneje wutroby swojoho Boha jako hosća witać!

Kajke něžne dopomnjeća pak zbudźuje tónle dźeń też w nas! Też my buchmy podźělni toho samoho wysokoho zboža, teje sameje čisteje wjesołosće. Też my stupichmy k prěnjomu razej k blidu Knjeza, pyšeni z kwasnej drastu swjatosćaceje hnady. Też za nas drje bě to najrjeńši dźeń, kotrohož dopomnjećo nas njewopušći. Dopominamy so też zaso na znate słowo prěnjoho Napoleona, kiž kaž z hłubokich myslow wubudźeny w kole swojich swěrnych praji: „Najrjeńši a najzbožowniši dźeń mojoho žiwjenja bě dźeń mojoho prěnjoho swjatoho woprawjenja“. —

Też my, štožkuli smy w žiwjenju začuwali, wužiwali abo dožiwili, drje tola ženje wjacy tak wulkeje, čisteje a we wšěm spokojaceje radosće dožiwili njejsmy kaž na dnju našoho prěnjoho swjatoho woprawjenja.

Tola njestawaja we dopomnjeću na tónle tak wozbožacy dźeń też druhe začuwanja hač začuwanja radosće a dźaka napřećo Bohu we nas? Njewotuća w nas też želnosć a horjo a stysk? Kak smy Bohu w žiwjenju swoju dźakownosć wopokazowali? Kak dźeržachmy swój křćeński slub? Snadź tak, kaž to na běłej njedźeli slubichmy, hdyž wobnowichmy, štož bu hižo jónu w našim mjenje za nas slubjene? Hdźe wosta naša swěra Bohu, kiž našu młodosć zwjeseli? Njespadny naša młodostna zahorjenosć z tamneje swjatosće bórzy hač do lodoweje zymnosće? Křćeje w našej wutrobje

hišće lilija njewinosće a wšě druhe póćiwosće, kotrež běchu tehdy deba našeje duše? Što bu z prěnjowoprawjeńskoho dźěsća tamnoho dnja? Na dnju našoho prěnjoho swjatoho woprawjenja zeskhadźa Khrystus jako zbožopřipowědowace słónco hnadow nad našim žiwjenjom — wostachmy tutomu słóncu swěrni; bu nam wone wjeselo a lóšt našoho žiwjenja? A smy-li so wotbłudźili wot puća póćiwosće, hlej, luby Zbóžnik woła nas wróćo a chce zaso k nam přińć, kaž něhdy na našim prěnjowoprawjeńskim dnju. „Njebudźeće-li jako dźěći . . .!“ Jeli swojej woči na pobožnje a poniżnje skłonjene hłójčki prěnjowoprawjeńskich njezłožimy — jeli njedamy so hnuć přez jich njedźělene, zahorjene a dowěriwe Bohu podaćo, njespytamy-li jich prosty, čisty přikład nadobneje zwjazomnosće z Bohom horliwje sćěhować, potom zmohi žiwjenja nad nami hromaduzraža a nas dokónčnje zaćěrja do bjezpokojneje wopušćenosće. Bóh pak woła nas na běłej njedźeli! Směło swjatoho wulkoho Boha lubosćepołne přeprošowanjo swojich zemskich človjeskich stworjenjow wuklinčeć bjez wusłyšenja? Wy zbožowne, žohnowane dźěći, přez kotrychž hubje k prěnjomu razej swjata hosćina Jězusa Khrystusa do přihotowanych, wupyšenych wutrobow zastupi: modlće so w najswjećišej a najrjeńšej hodźinje swojoho žiwjenja za swjatu cyrkeŵ a jeje dźěći, modlće so za cyły swět. Wam je na běłej njedźeli móc spožčena, zo wuprosyće človjestwu žohnowanjo. Bóh budź z wami! A też z nami! -k-

Rozhlad w sweće.

Wojeńska khmanosć.

Nětko su so hamtske postajenja nastupajo wojeńsku khmanosć wozjewiłe. Po tutych postajenjach ma lěkař přepytowanomu lěkańske posudźenjo wo joho khmanosći wozjewić. Joho přiwuznym a druhim wosobam ma so wuslědk lěkańskoho přepytowanja jenož potom zdźělić, hdyž je to służbnje nuzne abo hdyž sebi to strowosć přepytowanoho žada.

Zo bychu so wulke žadanja służby we wójsku dopjelniłe, maja so jenož ći přepytowani jako khmani woznamjenić, kotřiž su sylneje postawy, derje wuwići a bjez tajkich brachow, kotrež strowosć, hibićiwosć a wutrajnosć wobmjezuja. Duchowna čerstwosć a hibićiwosć, zmysł za towaršnosć a krutosć kharaktera, kaž też lěpša a skrućena ćělna khmanosć z ćělnym zwučowanjom w młodych lětach su po postajenjach lěpšiny, kotrež we wěstych mjezach ćělne brachi narunaju.

Najmjeńša wulkosć za służbu we wójsku je 154 cm. Wojeństwa winowaći a dobrowólnicy, kotřiž su mjeńši hač 160 cm, so jenož přijimaju, hdyž sebi to wosebite wobstojnosće žadaju. Posudźowanjo wojeńskoho lěkarja ma rěkać: khmany (1) abo (2), z wuměnjenjom khmany, nakhwilnje njekhmany, wobmjezowanje khmany, njekhmany (za wobornu służbu), dospołnje njekhmany.

Naš wjednik swjeći swoje narodniny.

Zańdźenu sobotu počesći němski lud swojoho wjednika a kanclera Adolfa Hitlera k joho 46. narodninam z wulkim hołdowanjom. Swjećeše wón tola prěni raz po smjerći našoho njezapomnitoho presidenty Hindenburga jako wjednik cyłoho němskoho luda swoje narodniny. Z wulkim dźakom dopominamy so na njoho, kiž je telko njesebičnje za swój lud dokonjał. Po tysacach khwatachu gratulantojo do joho kenclije, mjez nimi na prěnim městnje diplomatojo a ministrojo. SA je wjednika z wosebitym darom zwjeseliła: z eskadru lětadłow, to su tři wojowanske stafety, kiž běchu na Staakenskim lětanišću wustajene.

Němske knježeństwo

je wšitkim radźinym mocam protestowacu notu připósłało. Z njej wone mjez druhim piše: Wobzamknjenjo rady Zwjazka ludow woznamjenja pospyt nowoho poniženja Němskeje — noweje diskriminacije — a so tohodla nanajraznišo wotpokazuje. Cuzym knježeństwam je so dale zdźěliło, zo Němska swoje stojnišćo k jednotliwym prašenjam w bliższim času wozjewi.

Politika w Bołhańskej.

Bołhańske knježeństwo je štwórtk tydźenja prjedawšoho ministerskoho presidenta Cankowa, wyška Georgiewa, kabinetowoho šefa Karakolowa a druhich do wuhnanstwa wotwjesć dało. Cankow wobhladowaše so w Bołhańskej jako přichodny muž. Ćim bóle je joho wotwjedźenjo zjawnosć překwapiło. Powěda so, zo je Cankow přećiwo nětčišej knježeństwowej politicy wótrje rěčał a dźěłał. Cankow žada, zo so kralowe prawa zasy postaja. Joho wotwjedźenjo so wobhladuje jako připowědźenjo wojowanja knježeństwa přećiwo sylnomu nacionalnomu hibanju.

Bołhańske knježeństwo je wróćo stupiło. Kral je generalej Zlatewej poručił, nowe knježeństwo zestajeć.

Ruska.

Cyłej Europje hrozy strach, zo so zakitańka komunistiskoho stata sčini, jeli politika, kotraž je so w Parizu wukrćiła a w Ženewje so požohnowała, po samsnym směrje postupuje kaž dotal. Tak pišu španiske nowiny. Tute maja za směšne, zo so Litwinow na škitarja europskoho porjada pozběhuje. Bolšewismus ma „po wustawje“ nadawk, tysaclětne wobstaćo europskich ludow zničić. Bolšewismus žada wot človjeka, zo by ze wšěm złamał, štož joho duchownje z křesćanskej civilisaciju Europy a Ameriki zwjazuje. Tutej politicy njemóžemy bjez starosćow do přichoda přihladować. Tuta njejednota a tute šćěpjenjo woznamjenja prěnju kročel nadpada na europsku civilisaciju.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. (Diecezanske powěsće.) K swjatočnomu skónčenju jubilejnoho lěta našoho wumóženja wustaji so njedźelu 28. apryla we wšitkich farskich, filialnych a wustawnych cyrkwjach našeje diecezy na hłownych Božich służbach Najswjećiše. Po Božej mši budźe „Te Deum“ spěwane a sakramentalne požohnowanjo wudźělene.

— Najdostojniši knjez biskop, Joho excellenca Pětr Legge, je knjeza kapłana Roberta Schlirfa, dotal při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach za kapłana w Kamjenicy při cyrkwi swjatoho Jana Nepomuka pomjenował. Za kapłana při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach bu pomjenowany knjez N. Zimmermann, kiž nakhwilnje farstwo w Markneukirchen zastarowaše.

— Lětuša jutrownička běše wulkotny swjedźeń za cyłu wosadu. Jutrownu sobotu njeběchu w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje kaž hewak rano kemše, ale swjećenja wohnja, dupy atd. wotměchu so w nocy k njedźeli. W 11 hodź. w nocy bě cyrkej z wosadnymi nimale cyle wobsadźena. Wšitcy sćěhowachu ceremonijam a Božim służbam hač do kónca, 1/2 2 hodźin. Mnozy přistupichu k blidu Božomu. Też křćeńca dorosćenoho so před cyłej wosadu wotmě, štož mnozy hišće při staršej wosobje widźeli njeběchu. Wšitcy „wěru“ a „wótče naš“ sobu spěwachu a swój křćeński slub wobnowichu. Też hewak skutkowachu wěriwi sobu při wukonjenju prastarych wopominanjow. čitachu wótře Praefaciju. Litaniju Wšěch Swjatych wšitcy sobu wospjetowachu. Jutrowničku rano w 5 hodź. swjećachu křižerjo swoje jutry z kěrlušom a swjatym woprawjenjom. Po zwučenym wašnju křižeński prócesijon dopołdnja 1/2 11 hodźin cyrkej tři króć wobjěcha a na to wotjěcha. Knjez Jurij Ryćef z Budyšina so k 25. razej jako křižeř wobdźěli. Pódla staršich dostojnych křižerjow widźachmy też młodych k prěnjomu razej na wupyšenym konju w staro-křesćanskim prócesijonje. Wšo hromadźe naličichmy 26

porow. Popołdnju w 5 hodź. so naši křižerjo z Radworja wróćichu wot zwonow a ludu radostnje witani. Młode jutry w našej wosadźe prěnje swjate woprawjenjo njeje. Budźe po zwučenym wašnju njedźelu do swjatkow. Dźiwajo na swjedźeń Maćerje Dobreje Rady, kiž do tutoho tydźenja padnje, změja Jednoćenjo njedźelu rano w 6 hodź. wosebite kemše ze zhromadnym swjatym woprawjenjom. Wječor w 7 hodź. budźe w tachantskej cyrkwi swjatočny nyšpor, z kotrymž so Swjate Lěto skónči.

— Na prěnim šulskim dnju popołdnju buchu w katolskej wyššej šuli w Budyšinje we swjedźeńscy wupyšenej šulskej sali nowozastupjeni šulerjo a šuleńki swjatočnje přiwzaći. Zdobom rozžohnowa so po 32 lětnym skutkowanju knjez studijny rada Bruno Stenzel z tutej šulu. Wón bě wosebje wučeŕ wo ćěłozwučowanjo a němsku rěč. Ministerstwo je joho přećo, zo by swoju službu złožić směł, zo bychu młode mocy mohłe zastupić do dźěła, dopjelniło. Na joho městno stupi knjez studijowy assesor Alfons Kindermann, kiž je wot lěta 1922—1928 nadtwarnu šulu tachantskeje katolskeje wyššeje šule wopytował.

Z Khróšćic. Při najrjeńšim wjedrje wotmě so po zwučenym wašnju křižeŕski prócesijon. Krótko do 1 hodź. wuspěwa wosadny knjez faraŕ próstwowu modlitwu wo dobre poradźenjo jutrownoho jěchanja. Potom přepodachu so khorhowje, Boža martra a horjestaćo. Runje prěnja hodźina ćepješe, hdyž zaspěwa kantor radostny kěrluš „Stanył je horje Jězu Khryst...“ Přez Zejicy a Swinaŕnju wotjěcha prócesijón do Klóštra. Po nyšporje přijěchachu klóštrscy křižerjo, 24 porow sylni. 3 króć wobjěchachu kěrchow a wuspěwachu přisłušne modlitwy. Wokoło 1/26 hodźin wróći so Khróšćičanski křižeŕski prócesijón. Jich naličichmy 80 zapřahow. Z ertow cuzych móžachmy jenož khwalbu a sławu dla krasnoho jěchanja słyšeć. Wosebje lubjachu so jim sylne konje z kudźelkatymi hriwami a pisanymi bantami. Njech Bóh tón Knjez přez pobožny prócesijón wusłyši horce žadanjo našich rólnikow, njech žohnuje jich pola a domy, zo by dale w přichodźe klinčałe jutrowne alleluja“.

— (Zapozdźene.) Na swjedźenju Bolosćiweje Maćerje Božeje přija so 31 nowych sobustawow do kongregacije maćerjow. Ličba sobustawow tutoho cyrkwinskoho towaŕstwa saha daloko přez 200. Bóh daŕ, zo by so ličba w přichodnym lěće hišće přisporjała.

— Jako nowy wučeŕ a wjednik při powołanskej šuli skutkuje wot wutory sem knjez Klaus z Herrnhuta. Mjenowany knjez budźe też w Ralbicach někotre hodźiny dawać.

— Srjedu popołdnju wotmě so w cyrkwi rjany nyšpor za našich šulskich nowačkow. Knjez faraŕ wuspěwa někotre modlitwy k swjatomu Duchej a poda přitomnym staršim dobre rady a pokiwy za swojich lubuškow. Ze swjatym požohnowanjom skónči so nyšpor. W šuli potom přija so 46 abcejerjow, 24 hólčkow a 22 holčkow. Wučerjej kk. Pjetaš a Čornak přepodaštaj tutym rjane tity. Dźěći su ze 13 wsow šulskoho wokrjesa: z Khróšćic tón raz 17, z Hórkow 9, z Jaseńcy 5, z Noweje Jaseńcy 3, z Prawoćic, Lejna a Zejic po 2, z Nuknic, Łuzća, Hory, Bóšic, Wučkec a Wudworja po jenym. Bóh daŕ, zo bychu swój šulski čas prawje derje a wužitnje nałožowałe.

Z Marijneje Hwězdy. Při miłym, słónčnym a ćichim wjedrje wotmě so lětuše jutrowne jěchanjo a nawabi zasy po lětach tysacy a tysacy přihladowarjow, kajkuž ličbu za dłóši čas wjacy njepomnimy. Druhdy bě woprawdźe strašnje, hdyž privatne awta, motorske kolesa a wulke omnibusy zhromadami do wsy přikhwatachu, kak přez wjes do Kamjenca abo Budyšina jědźechu. Našło bě so na 8000 ludźi, kotřiž chcychu stary nadobny nałožk wobdźiwać. Dwory a drohi běchu połne awtomobilow a motorskich kolesow. Tudomny křižeŕski procesión ličeše jenož 24 zapřahow, bě poměrnje trochu słaby, štož dyrbi so wobžarować. Wuznamny křižeŕ bě wumjeńkaŕ Mich. Šołta z Kukowa, kiž lětsa k 59. razej jěchaše. Je zdobom kantor a nosy hižo lěta dołho křiž. Njech so rjany nałožk křižeŕskoho prócesijona dale pěstuje hač do najdalšich časow.

Z Miłoćic. K lětušim jutram je so naša nawjes khětro přeměniła. Stoji tam pomnik za padnjenych. Městnosć bě w běhu lět khětro zarostła, też płót skoro rozpadny a lipje so tak prawje do cyłka njehodźeštej. Wšo to kažace je so wotstroniło, a jutrownu sobotu nasta wokoło pomnika rjana zahrodka, připrawjena po naćisku zahrodnika Pohla we Wudworju. Pomnik wobstoji z mócneje zornowcoweje tafle, do kotrejež su mjena pjećoch padnjenych ze wsy a z Wětenicy zarubane a pozłoćene. Njedaloko stoješe křiž, swójbje Šołćic słušacy, kotryž pak je wona gmejnje dariła. Nětko su jón bliže k pomnikej stajili, štož wězo lohke dźěło njebě, dokelž dźě na 60 centnarjow waži. Wokoło njoho stoji zelena kerčina, mjez njej žiwe drjewo, před taflu pozběhujetej so žarowacej róži jako znamjo želenja wo padnjenych rjekow, a srjedźa błyšća so młódne kwětki. Mištr Pohl je sebi z tym sam žiwy pomnik stajił a gmejna je wospjet swoju lubosć a česćownosć napřećo padnjenym pokazała.

Z Wotrowa. Po starym dobrym wašnju, kotrež so we wšěch serbskich katolskich wosadach jenak pěstuje, jutrowničku woswjećichmy. Wotrowscy křižerjo hižo rano zahe, hdyž dźeń swita, wokoło wjesnych honow jěchaja, nic pak w křižeŕskej pyše, ale w jednorej drasće na z lohka gratwanych njerozplećenych konjach. To drje so w žanej druhej wosadźe tak nima. — Prawje tak, hdyž so mjena tych křižerjow wozjewjeja, kotřiž našich wótcow stare nałožki njewustawajcy a horliwje haja z tym, zo so po móžnosći sami wobdźěluja při tutym prócesijonje. Dwaj křižerjej lětsa k 25. razej sobu jěchaštaj: wosadny a křižeŕski kantor Pawoł Cyž-Wotrowski a Jurij Krawža-Žuričanski. Wosadny knjez faraŕ před cyrkwju wobeju počesći z připóznawacymi słowami přepodawši jimaj wopomnjeńku. — Tak rjane słónčne wjedro, kajkež lětsa dźeń horjestaća wuznamjenješe, bychu sebi křižerjo ke kóždej jutrowničcy přeli. Lětsa naličichmy jenož 24 porow.

Z Kulowa. Jutrowničku dopołdnja 1/211 hodźin wotjěcha naš derje zestajany křižeŕski prócesijon w rjanym porjedźe, wjesołe jutrowne alleluja spěwajo, z Kulowa do susodneje wosady, do Ralbic, zo by připowědował wjesołu powěsć wo hordoznym horjestaću křižowanoho Zbóžnika. Prócesijon ličeše lětsa 75 zapřahow; ličba jěcharjow běše khětro mjeńša kaž hewak. Nadźijomnje budźe k lětu zasy stara znata ličba połna. Krasne słónčne a ćopłe wjedro jutrownički nawabi wjele cuzych do našoho městačka; chcychu sebi wobhladać pyšnych křižerjow. Na hasach a torhošću so wšo čornješe z ludźimi. Mjez našimi křižerjemi běchu też někotři jubilarojo, pyšeni ze slěbornymi wěncami, kiž su hižo 25 lět jěchali. Bóh spožč jim strowotu, zo bychu też junu, debjeni ze złotym wěncom, byli česć a pycha jutrownoho křižeŕskoho prócesijona!

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serb. w Budyšinje

srjedu, 24. apryla 1935.

Srjedźišćo wšoho wědomostnoho prócowanja za naš narod je Maćica Serbska. Swoju hłownu skhadźowanku wotměwa kóždołětnje srjedu po jutrach. Tak też lětsa. Hačrunjež běchu wosebje naši serbscy wučerjo z wulkoho dźěła zadźewani, tónkróć so wobdźělić, dokelž bě šulska służba hižo wutoru so započała, bě tola nahladna ličba Maćicarjow so zešła, hdyž předsyda Maćicy, knjez krajnosudniski rada dr. Symank hłownu zhromadźiznu po wuspěwanju hrónćka hymny „Rjana Łužica“ wotewri. Po powitanskich słowach předsydy poskići najprjedy knjez studijny direktor profesor Oto Wićaz ze Stollberga swój přednošk, kotryž běše z woprědka do dopołdnišoho porjada stajeny. Tutoho přeměnjenja dla wotstorči knjez assesor Cyž swój přednošk wo fararju Kubašu na pozdźiši termin. Ze swojich wobšěrnych wědomostnych přepytowanjow podawaše rěčnik jara zajimawe pokazki ze Serbskoho byća wokoło Wittenberga w času reformacije. Za swoje ludowědne přepytowanja wuži naš sławny stawizniski slědźeŕ wosebje Lutherowe rěče „za blidom“. Serbske wědomjo a žiwjenjo je so w tamnym kraju spěšnje po-

zhubiło, dokelž Serbam so Bože służby njeposkićachu w maćernej rěči. Serbskoho pismowstwa tehdom też hišće njebě Te hakle poča so wuwiwać po 30lětnej wójnje. — Zajimawe bě zhonić, kak daloko Serbstwo w času reformacije we wokolnosći Wittenberka k połnocy hišće sahaše a kak je so reformator wo kajkosćach serbskoho luda wuprajił. Z rozpominanjom staršich serbskich stawiznow zahaji potom swój přednošk też knjez dr. Jurij Šołta. Kak a hdy su nastałe prěnje serbske spisy a knihe, z kajkich duchownych hibanjow su so wuwiłe serbske časopisy a nowiny — tute za naše narodne žiwjenjo tak ważne prašenja buchu dokładnje rozłożene w tutym 2. přednošku. — Hdy by tola cyły serbski lud zeznał swojich wulkich tak zasłužbnych serbskich prócowarjow! Najwjetšu česćownosć a wěčny dźak je jim dołžny! Winowatosć kóždoho sebjewědomoho Serba pak je, zo waži sebi a spěchuje časopisy a nowiny, kotrež w narodnej rěči k njomu rěča! —

Maćica Serbska wěnowaše po tym posmjertny dźak lubym přećelam, kotřiž buchu w běhu lěta z jeje rjadow wotwołani do wěčnosće: Wyšš. wučerjej Janej Kóžkarjej z Njeswačidła, wyšš. wučerjej Janej Křižanej z Bukec, překupcej Jurjej Valtinej z Wojerec a wyšš. wučerjej Janej Racheli z Różanta.

Wo dźěławosći předsydstwa Maćicy rozprawješe knjez farař Kapleř-Budyšski, wo knihiskładźe knjez wyšši insp. Kubjenc a wo Serbskim domje joho zarjadowař knj. Janak. Knjez justicny radźićel dr. Herrmann hišće to a tamne doda a dźakowaše so knj. Janakej za joho swědomite dźěło.

Rozprawu za rěčespytny wotrjad poda knjez redaktor Marko Smoleř, za paedagogiski šulski wotrjad knjez wučeř Šěca-Rachlowski. Wjednik Domowiny, knjez Nejdo, k tomu nuzne přispomni wo swojich prócowanjach za serbske šulske należnosće. Při kopjatym so dźěle za Domowinu njemóže serbski muzej wjacy zastarać. Na joho městno bu postajeny knjez wučeř Měškank-Zdźěrjanski.

Z tym bě dźěło jutrowneje hłowneje zhromadźizny M. S. dokonjane. Njech bohate žohnowanjo za naš luby narod z njoho wukhadźa! Do kónca dźakowaše so knjez dr. Symank wšitkim, kotřiž běchu na kajkežkuli wašnjo swoje dźěło Maćičnomu prócowanju wěnowali. Z horcym přećom za naš serbski narod wuspěwachmy potom:

Časo přichodny, zakćěješ nam ty?
O zo bychu z twojoho
Klina wušli mužojo,
Hódni wěčnoh' wopomjeća!

* * *

Wječor serbskeje młodźiny.

Dołhi čas hižo bu přez nowiny kedźbnosć cyłeje serbskeje zjawnosće złożena na „wječor serbskeje młodźiny", kotryž so na Maćičnej srjedźe wječor w „Krónje" wotmě. Rjane słónčne wjedro, kotrež jutry wuznamjenješe, pak so přewobroći runje srjedu popołdnju do hrimota a dešća a někotrohožkuli wotdźerža wot wopyta tutoho wječora. Knjez wučeř Měškank hosći w mjenje domowinskoho wjednika witaše a nawjedowaše potom program; kóždy wustup připowědźiwši a rozłożiwši.

Najlěpje drje so spodobachu wšitkim spěwy, kotrež dźěsćowski khór ze swojim wučerjom knj. kantorom Jenku poskići a też rejki, kotrež dźěći wuwjedźechu. W rjanych narodnych drastach potom Bukečenjo pokazachu wšelake ludowe reje. Radwořscy hólcy předstajichu so jako wušikni piskarjo na wšelakich nastrojach, kotrež běchu k małomu orchestrej zjednoćili. Sćěhowaštej rěčnaj khoraj a deklamacija Radwořskoho młodźenca. Kak Serbja „přazu" wotměwaja, so hosćom też pokazowaše. We wšědnym serbskim žiwjenju pak je to trochu hinak było. Štož Bukečanscy turnarjo na hrjadźe wukonjachu, bě jara dobre a kedźbliwosć přihladowarjow putaše. Z předstajenjom žiwoho wobraza „ludowa scena" bě porjad skónčeny. Zhromadnje wuspěwachmy hrónčko hymny „Rjana Łužica". Při rejach potom so wjeseleše dale młody a też stary lud, druzy pak zjednoćichu so k lubej bjesadźe z přećelemi a towaršemi, kaž to na Maćičnych dnjach tak bywa.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 9. meje wotměje so zasy konsistorium w Vatikanje. Kardinal Rossi je wšěm kardinalam, kotřiž 100 abo mjenje mil wot Roma bydla, zdźělił, zo bychu tola na konsistorium přišli. Kardinalojo maja předpisane, zo we wěstym času do Roma k Swj. Wótcej přińdu. Jeli zo kardinalojo na konsistorium 9. meje přińdu, so jim přichodne předpisane pućowanjo do Roma spušći.

Rěč, kotruž je bamž 1. apryla přećiwo wójnje měł, so po cyłym swěće jara wobkedźbuje. Wosebje jendźelske nowiny wo njej pisaja, zo rěč wšěm ludam płaći. Jena

Spěwaj a dźěłaj!

Sedźu w železniskim wotdźělu třećeje rjadownje. Tři druzy tam hišće ze mnu sedźa. Dwaj z njej předźěštaj někajku bjesadu wo wšelakich podeńdźenjach a kritizowaštaj to a tamne po swojim wašnju. Ja, zanurjeny do swojich nowin, bu nadobo skedźbny, do kajkoho temata běštaj cuzaj zajěłoj. Bjez dwěla běštaj to dwaj małowěriwaj človjekaj, kaž móžach to z jeje rozmołwy dopóznać. Jedyn wot njeju rozmyslowaše. Skónčnje započa druhi młódši zasy rozmołwu. „K čomu hišće dźěłać? — Je cyle njetrjebawše! Wšitko sym zhubił we powójnskim času! Swój wobkhod sym zhubił, nětko pak wjacy njedźěłam."

Tamny jomu přihłosowaše. „Njepomha wšak też ničo. Nam njemóže też žadyn Bóh wjacy pomhać!"

„Na, tón hižo dawno wjacy njepomha. Hdyž jenož słyšu: spěwaj a dźěłaj, padam hižo do womory. Nichtó nam wjacy pomhać njemóže."

We mni počina so warić nad tajkej bohahanjacej bjesadu. Tola prjedy hač wočakowach, přimaše so napřeco mi sedźacy młody človjek słowa. Rěčeše měrnje, cyle bjez napinanja a hladaše při tym runjewon, jako by chcył přewidźeć cyły ćah hač do poslednjoho woza.

„Snadź byštaj knjezaj něšto słyšałoj, štož je jeju zabawje přiměrjene. Zo je to wěrnosć, štož chcu prajić, wo tym swědči bluzna na mojim čole a włosy na hłowje, kiž mi jako dwacećilětnomu po někotrych dnjach po tym zešedźichu.

We swojim času pućowach ze swojim wjednikom po Alpach. Puć na wysoku horu wjedźeše přez jara strašne městna. Móžachmoj wšak też po wěsćišim puću hić, tola rozsudźich so za stražniši, zo bych wjednikej swoju zwažliwosć dopokazał. Njezdaše so mi to docyła pře strašne być! Džensa hišće njewěm, kak bě tamne njezbožo možno a kak je so poprawym stało. Jenički zakřik dweju človjekow, potom surowe bolosće a skónčnje hišće bolostniše dyrjenjo wo wótry kamjeń we hłubinje hórskeje škałoby.

Jako k sebi přińdźech, ležach we hłubokim sněžy we wuzkej škałobje. Při mni leže z krawjacej hłowu mój přewodnik — mortwy! Kaž běchmoj z powjazom hromadu zwjazanaj, tak dyrbjach joho nětko sćěhować do smjerće. Što dha dyrbjał w tutym kamjeńtnym rowje dale wočakować? A pódla mje tłajace ćěło. Pomocy z blizkeje wsy njemóžach docyła wočakować, dokelž njewědźachu wo namaj. Druheje možnosće pak njebě, so z tuteje wumožić. Wołach wo pomoc, tola mój hłós zhubi so w lodźanych skaliznach a skónčnje cyle womjelkny. Padnych do womory.

Jako zasy wědomja nabych, rozrěznych powjaz, kiž naju přeco hišće hromadu wjazaše. Potom přepytach nakribjetniki, zo bych wědźał, kak dołho móžu sebi hišće žiwjenjo zdźeržeć. Bě wšak jara mało, štož w nimaj namakach . . . Haj, a něšto namakach w nakribjetniku mojoho přewodnika: modleńsku knižku! Nětko bě mi možno, swojimaj staršimaj pósłać postrow. Tuž počach wopisować na někotre njepoćišćane łopjena knižki, za prěnjoho, kiž naju snadź po lětach namaka, njezbožo,

nowina pisa, zo bamž ze słowami psalmisty „Rozpjeŕš ludy, kotrež chcedźa wójnu!“ njeje měnił Jendźelsku; ta dźěn chce měr. Italske nowiny pak wjele njepisaja. Italska ma rozkoru z Abezynskej; tohodla čini wšě přihoty, jeli by wójna wudyriła.

Před 1050 lětami wumrě swjaty Method, japoštoł Słowjanow. Z teje přileżnosće wopytachu duchowni a studenća słowjanskich wysokich šulow w Romje Swjatoho Wótca. Dźakowachu so jomu, zo je hižo tak husto słowjanskim ludam swoju lubosć pokazał. Swjaty Wótc přeješe, zo bychu wšelakore słowjanske ludy tworili jenu křesćansku swójbu. Spomni też, kak je jónu swjaty Method přišoł bamžej do Roma.

Němska. Wěsta Frankfurtska nowina běše pisała, zo su w tŕoch porhynskich městach cyłe skupiny katolskeje młodźiny ze swojimi wjednikami wustupiłe z katolskich zwjazkow, wšo hromadźe 5900 wosobow. Generalny hamt katolskeje młodźiny k tomu wozjewja, zo to cyle prawje njeje. Wěrno je, zo staj tam wšo hromadźe dwaj hólcaj z katolskeje hólčiny wustupiłoj.

Zamoženjo Hiltrupskich misijónskich sotrow Jězusoweje Wutroby su ćazali. To je hamtske sudnistwo w Münsteru postajiło, kaž też generalny statny rěčnik krajnoho sudnistwa w Berlinje. Ćazanjo wupraji so na zakładźe zakonja wo hospodarjenju z devizami.

Někotři młodźi katolikojo běchu so pola statneje pósty zamołwili, zo chcedźa pola njeje do służby zastupić. Woni buchu wotpokazani, dokelž njeběchu sobustawy Hitlerskeje młodźiny. Na to je so cyrkwinska wyšnosć na knježeŕstwo wobroćiła. Tute rozsudźi, zo bě so wotpokazanjo bjez praweje winy stało. Žadać so jenož dyrbi, zo je zamołwjeny po zasadach nowoho stata žiwy.

W Saarbrückenje zeńdźe so katolska młodźina, zo by před biskopom dr. Bornewasserom přisahała swěru k cyrkwi Jězusowej. Wulke syły młodych ludźi běchu so zešłe. Trierski biskop njeseše sam w prócesijonje relikwiju swj. křiża. Potom pokaza we swojim prědowanju młodźinje, kak krasne tola je, swěru dźeržeć katolskej cyrkwi a z tym Khrystusej też w ćežkich časach. Njech też naša katolska hólčina to wě a pokaza, zo ma hižo karakter, zo njepadnje kaž słomička w małym wětŕiku, zo hižo pokazuje prawoho sebjewědomoho muža, hdyž kruće stoji k swojomu towaŕstwu a swojej cyrkwi. Nad hólcami, kotŕiž kruće stoja we wšelakich wabjenjach, mamy swoje wjeselo. Bóh budźe jim to wěsće też junu žobnować, wosebje potom, hdyž znjesu też wšelake ćeže.

Časopis „Der Brunnen“ kotryž běše też hižo někotre razy zakazany, pisa w jenym čisle, zo běštaj Horst Wessel a Schlageter cyle hinašej rjekaj hač Jězus Khrystus. Dale praji: My njechamy Khrystusa. — K tomu mamy jenož přispomnić, zo pak běštaj mjenowanaj rjekaj dobraj křesćanaj. Wosebje wo Schlageteru je nam to znate. Dósta też před swojim zatřělenjom hišće swjate sakramenty, kaž to swojimaj staršimaj pisaše a kaž joho spowědnik wobswědči. Hač je Schlageter też myslił, zo tola njeběše Jězus pornjo njomu žadyn rjek?

Wjednik powětrowoho škita w Düsseldorfje rěčeše w jenej zhromadźiznje ke katolskim a evangelskim duchownym. Praji na kóncu, zo maja duchowni při nadpadach z lětadłami duchownje napinanomu wobydleŕstwu pomhać a joho zmužitosć a dowěru zesylnjeć.

Němski minister Frick je Caritas-Zwazkej dowolił, zo smě wot 18. do 24. meje za swoje poměry pjenjezy zběrać. Hač do 1. oktobra ma so jomu wozjewić, kelko je so nahromadźiło, kelko wudawkow je při tom nastało a za čo su so nahromadźene pjenjezy nałožiłe.

Kóžde lěto wotměwa so w Kölnje w posće a to w nocy k pasijónskej njedźeli nócne putnikowanjo muži a młodźencow. W času, hdyž marxisća po hasach ćahachu, nastachu tele procesijóny. Wosebje pater Spieker běše jich spěchował. Też z wokoliny Kölna mužojo přićežechu w procesijonach a zjednoćeni ćehnjechu na 35000 muži k hnadownomu městej Kalk. 3 hodźiny traješe ćah. Wosebje wjele młodych muži wobdźěli so lětsa při pokutnym procesijónje. Dokelž běše wjedro hrozne, běše to wosebje dobra pokuta, ale katolscy mužojo a młodźency so njejsu bojeli. Na ranjo ćehnjechu potom wšitcy do swojich wosadnych cyrkwjow a dóstachu tam jutrowne swjate woprawjenjo. Ći, kotŕiž běchu z wosebitymi ćahami přijěli, dźěchu w Domje k swjatym sakramentam. Njech su ćile katolscy mužojo za nas z přikładom!

Českosłowakska. Město Kolin nad Łobjom ma wurjadnje rjanu cyrkej. Do njeje dobychu so započatk měrca rubježnicy, rozpačichu tabernakl a woporniki. Monstrancu a Ciborium rozbichu, wusypachu swjate woblatka a po nich teptachu. Mjez katolikami ale też mjez njekatolskimi wu

---

swoje mjeno, wjes a čas njezboża, kaž też druhe wobstojnosće. A tu nawědźich, zo mi sylzy do wočow stupichu, zo styknych swojej krawnej rucy a so modlach. Nic traš wo wumóženjo ze swojoho běrnoho jastwa, to njebě móžno, ale wo zbóžnu smjertnu hodźinu.

Nadobo přińdźe mi słowo mojoho přewodnika do myslow — kotrež běchu jomu z hesłom při ćežkej wjedniskej służbje — spěwaj a dźěłaj! A slubich na radu toho prostoho človjeka posłuchać. Tutón človjek je mi woprawdźe najzdobnišeje służby za cyłe moje žiwjenjo wopokazał. Za to budu jomu wěčnje dźakowny. Dźěłać — haj, ale što? Mějach mału sekerku. Z tej počach wurubać do twjerdeje skały małe skhodźeńki. Zo wšak njemóžach wósmdźesać metrow wysoke skalizna na tute wašnjo přewinyć, wšak derje wědźach, ale chcych dźěłać, doniž mje mocy njewopušća. Bóh chce też dźěła w časach nuzy a hubjenstwa. Prěnje dny so minychu. Sněh wužiwach za wodu. Khlěb a druhe požiwadła lutowach. Wodnjo wurubach z wulkej prócu někotre skhodźeńki a w nocy wotpočowach we hłubokim sněžy a pytach tróšt jeničcy w modleŕskej knižcy mortwoho towaŕša, kiž pódla mje ze sněhom wodźety wotpočowaše — na wěčne. Tola po dnjach poča ćěło tłać a žałostna wón pohubjenši powětr.

Kak zhladowach tehdy do wyšiny, hdźež wětŕik zehrawaše z lohkim sněhom. O Božo, daj mi čisty powětr . . .

Po někotrych dnjach poradźi so mi skhodźeńki hač na šwarnu wysokosć wurubać. Sydźech so na posledni skhodźeńk, hižo khětro wysoko nad strašnej hłubinu a srěbach prěni raz zasy čisty powětr. Zbožowny čitach w modleŕskej knižcy, hač . . . hač mi ju wětr njewutorhny z rukow a ju dale do powětra njeseše. Wótře płakach ze zrudoby nad nowym njezbožom. Zhubich też hišće to, štož bě mi z jeničkim tróštom we mojim smjertnym běd̄źenju. Jenož z modlenjom z tuteje knižki přětrach zańdźene dny, pohrjebany we swojim žiwym rowje, jenož paćeŕ bě mi pomhał přez dołhe zrudne nocy a je mje pohonjował k dźěłu. Potom wlečech so zasy do hłubiny, zo bych skónčił swoje žiwjenjo . . . Po dołhim, dołhim spanju wotućich, běch wumoženy. Tamnu modleŕsku knižku, kiž mi wětŕik wutorhny, donjese wón do blizkeje wjeski a małe dźěćo namaka ju runje před cyrkwju, jako ludźo z njedźelskich kemšow dźěchu. Zo běch zapisał do njeje wšitko wo swojim dóńće, bě z mojim zbožom. Po dwajdnjowskim prócowanju poradźi so pomocnym ludźom mje wumožić.

Bě to dźiw? Snadź! Mi pak je to wjele wjacy. Spóznawam z toho, zo je Bóh mój paćeŕ wusłyšał a wupósłał swojoho swjatoho jandźela k mojomu wumoženju. Na tamnych pak, kiž měnja, zo jim samo Bóh wjacy pomhać njemóže, zhladuju ze sobuželnosću, zo su tak zabłudźeni. Njeje tak hłubokoho bjezdna nuzy a hubjenstwa, z kotrohož by nam Boža wšohomóc njepomhała, hdyž z dowěru k njomu so wobroćamy“.

Bj. W.

budźi to swjate rozhorjenjo. Hnydom rano běše dosćčinjeńska pobožnosć. Najswjećiše so do nowoho sudobja położi, rozbite sudobja so wustajichu, woltař bu wurjedźeny a z běłymi kwětkami pokryty. Při prědowanju mnozy wěriwi wótře płakachu. Při třidnjowskej pobožnosći běše cyrkej skoro přeco połna. Najskěrje su njedočincy jenož katolikam škodźeć chcyli. Ale runje nawopak je so stało. Za jenož krótki čas wróći so 600 wotpadnjenych wosobow zaso ke katolskej cyrkwi, samo cyłe swójby so nakazachu. Mnozy buchu ze swojoho nabožnoho spara wubudźeni, njejsu wjacy liwcy ale dobri katolikojo. Wosada drje měješe hižo prjedy wjele swjatych woprawjeni, ale hišće ženje telko kaž nětkle.

Pola Brna wustrowi stary muž z běłej brodu a wulkim horbom wjele khorych. Mnozy so na njoho wobroćichu. Zdaše so měć wjele potajnych srědkow. Někotrych khorych běchu lěkarjo hižo spušćili, dokelž mějachu khorosć za njewuhojomnu. Tola starc jich wumoži. Lěkarjo joho wobskoržichu jako fušarja. Ale před sudnistwom so pokaza, zo bě sebi muž brodu a horb jenož přičinił, běše cyle młody, studowany a wobdarjeny lěkař.

Kaž Pražske nowiny pisaja, chce tu jedyn prjedawši minister jako mnich do klóštra zastupić. Je to prjedawši postowy minister dr. Nossek. Za krótki čas stej jomu mandźelska a dźowka wumrěłoj.

Bórzy budźeja nowe wólby. Kaž je znate, sebi bamž přeje, zo njebychu so katolscy duchowni wjacy tak w politicy wobdźěleli kaž dotal. Tohodla so też duchowni jako nowi kanditaći na wólbne lisćiny politiskich stronow njestaja. Tola smědźa so dotalni parlamentarojo mjez duchownymi zaso wolić dać, dokelž strony njemóžeja bjez nich wuspěšnje dźěłać kaž dotal. Smědźa też swoje zastojnstwa w politiskim žiwjenju zdźeržeć. Wjednicy wšěch stronow, kotrež katolikojo wola, su duchowni: pola čěskeje ludoweje strony Šramek (minister) a Stašek, pola słowakskeje ludoweje strony Hlinka a Tiso, pola němskich křesćansko-socialnych pak Hilgenreiner.

Awstriska. Na hłownej zhromadźiznje škita maćerjow namołwješe kardinal Innitzer, zo bychu so wšě mocy zastajiłe, zo njeby wjacy ličba porodow dale tak wróćo ša kaž dotal. W Awstriskej praji kardinal, so wob lěto wokoło 60000 nastawacych žiwjeńckow mori. To je surowa hańba.

Biskop dr. Gpfölner rozprawješe w jenej zhromadźiznje dźěłaćerjow, kak maja so też ći dźěłaćerjo, kotřiž běchu so dali wot socialistow slepić a kotřiž z cyrkwje wustupichu, zasy za wěru dobyć. Runje katolske dźěłaćeńske zwjazki maja tu wulki nadawk a najlěpšu nadźiju na wuspěch. Wuzběhnyć dyrbi so při tajkim wojowanju wo duše dźěłaćerjow jenož to, štož njepřećelow jedna, nic to, štož dale rozkorja.

W Salzburgu zasydlichu so k prěnjomu razej jezuića. Jim so w jenym předměsće nowa wosada přewostaji, kotraž je so před něšto časom wot druheje wosady z 20000 dušemi wotdźěliła. Nowa cyrkej, poswjećena swjatej Hilžbjeće, je nimale hotowa.

Smy hižo wo wotpadnjenym katolskim duchownym Krennu pisali. Wón běše słobodnomysleŕ a marxist. Tola wón je so zasy do klina cyrkwje wróćił. Nětko přednošuje před samsnymi dźěłaćerjemi, kotrymž je prjedy přećiwo cyrkwi rěčał, wo jeje wěrnosćach a rjanosći. Dopokazuje tym, kotrychž je prjedy k wotpadej wabił, čohodla je sam zasy k wěrnosći přišoł a kak je so to stało.

W klóštrje karmelitkow w St. Pölten njebydla hižo wot započatka zańdźenoho lětstotka wjacy sotry. Cyrkej stoješe prózdna. Nětko pak je biskop postajił, zo ma so wobnowić a potom maja so w njej wotměwać Bože służby za młodosć a za wojakow.

W poslednich lětach wuńdźe z Wuheńskeje 120 katolskich rjadownikow jako misijonarow do swěta. Wuheńscy su sebi nadawk stajili, swojich misijonarow wosebje do tych krajow słać, w kotrychž ludy bydla, kotrež su po rasy z Wuherjami trochu zwjazane. Su to mjez druhimi: Khinjenjo, Turkojo a Finojo.

W kasernje policije we Winje budźa Bože służby zarjadowane. Tak móža też policisća, kotřiž maja służbu w kasernje, Božu mšu wopytać. Woni su też sami wšelaku potrjebu za městnosć, w kotrejž so Boža mša wotměwa, zhotowili, kaž na př. rjany swjaty křiž. Druhe wěcy je kardinal Innitzer daril, někotre policiska direkcija. Při Božej mši służa policisća k woltarjej.

Běše so pisało, zo su mnozy, kotřiž su z politiku awstriskoho knježeństwa njespokojni a też w katolskej cyrkwi sobu winu dawaja, z cyrkwje wustupili a do starokatolskeje cyrkwje zastupili. Kaž pak starokatolska sekta sama wozjewja, je jenož 552 wosobow pola njeje zastupiło a 192 wustupiło. Potajkim wučinja přirostk jenož 247 wosobow. Cyła sekta ma w Awstriskej jenož 43487 sobustawow.

Kardinal Šeredi praji w swojim pasyŕskim lisće, zo so njecha měšeć do politiki, ale tola dyrbi k přichodnym wólbam rjec, zo katolikojo njesmědźa strony a kandidatow wolić, kiž za katolsku cyrkej njejsu a kiž nochcedźa lěpše wótčiny, byrnjež to też hewak prajili.

15622 měšanych mandźelstwow so we Wuheńskej w poslednim lěće zwjaza. Też tajke su sobu ličene, kotrež z cyła katolikow njenastupaja. 6974 porow so wujedna dla woćehnjenja dźěći. Tu su we wjacy hač połojcy padow njewjesły dócpěle, zo so dźěći we jich wěrywuznaću woćahnu. Ale wjetša połojca nowomandźelskich so njebě docyła dla woćehnjenja dźěći zrěčała. Ličba tych mandźelstwow, we kotrychž katolski dźěl dócpě, zo so dźěći w katolskej wěrje woćahnu, běše wo 398 wjetša, hač ličba mandźelstwow, w kotrychž so katolski dźěl na swoju winowatosć njedopomni. Pola druhich wěrywuznaćow da přecy jenož mjeńši dźěl dźěći w swojim wuznaću woćahnyć.

Italska. Kaž „O. R." pisa, so Romske wobydleństwo wo tysacy a zasy tysacy přisporja. Tohodla so też město dale rozšěrja. Mjez tym, zo je w nutŕkownym měsće dosć katolskich cyrkwjow, maja wobydlerjo při kromach Roma zdźěła samo hač do 14 km k bližšej cyrkwi hić. Tohodla dyrbja so tam dale mnohe cyrkwje twarić.

Romski skutk za měšniske powołanjo je w poslednim lěće 119462 lirow nahromadźił. Wuswjećić móžachu w tutym lěće w Romje 220 nowoměšnikow.

Wšelacy biskopja w Italskej su zhromadny pastyŕski list wudali, w kotrymž staršich na woćehnjeńske winowatosće pokazuja. Starši maja so wo to starać, zo jich dźěći dóstanu křesćansku wučbu. Hižo w prěnich dnjach maja dźěći wukřić dać. Starši dyrbja dźěćom być z přikładom w zadźerženju při Božich służbach. Njedźelsku Božu mšu pobožnje słyšeć je pod ćežkim hrěchom přikazane. Žana druha pobožnosć, też žadyn wopor ju narunać njemóže. Dopomnju so tu na jenoho katolika we wulkoměsće. Powědaše mi, zo husto nima khwile na njedźelsku Božu mšu hić, dokelž by z tym mnohu pjenježnu zasłužbu spušćił. Ale da za to husto wšelaku jałmožnu. Njechaše sebi rěčeć dać, zo Bóh joho jałmožnu tak rady njepřijima jeli najprjedy winowatosć njedopjelni.

W Neaplu bu wustajeńca zarjadowana, kotraž pokazuje, kelko dobrych mysličkow a idejow su wumjełcy ze swjatych sćenjow brali. Pokazuje so tam njesměrnje wjele mólbow a druhich wobrazow a postawow.

Milanski kardinal arcbiskop Schuster běše zemrětoho redaktora nowiny „Italia", monsignore Olivo, mjenował japoštoła katolskoho nowinařstwa w Hornjej Italskej. Tola też italske statne nowiny su z tutej přileżnosću pokazałe, kak sebi statna wyšnosć katolske nowinařstwo waži a kak je česći. Při pohrjebje dźěchu z boka kašća wuznamne wosoby statneje wyšnosće a fašistiskeje strony. (To tam telko woznamjenja, kaž zo bychu zemrětoho k rowej njesli.)

W Italskej nětkle wšelake sekty za swoju wěru łója. Kardinal arcbiskop Minoretti-Genujski je nětko wšelake prašenja wozjewił, kotrež dyrbja wěriwi, hdyž k nim pósli sektow přińdu, tutym stajić. 1. Za kotru sektu wy propagandu činiće? 2. Čohodla so wo katolikow prócujeće, hdyž maće přiwisowarjow druhich sektow? 3. W čejim mjenje wustu-

pujeće? 4. Maće wy Italsku za kraj dźiwich, do kotrohož hišće swětła pruha wěry přišła njeje? 5. Směće sebi zwěrić, swoju wěru ludej přednjesć, kotryž ma hižo 2000 lět prawu wěru? a kotryž je ju derje wobkhował?

Jendźelska. Wo poslednim jendźelskim kralu, Eduardu VII., je so powědało, zo bu na smjertnym łožu katolski. Kak so z tym ma? Nowiny w Jendźelskej tehdom jenož to pisachu, štož so jim z kralowskoho hrodu zdźěli. Wo tutym pak so jim ničo zdźěliło njeje. Ale tola je nětko cyle jasne, zo bu kral Eduard VII. katolski. Jezuit pater Assmann w Oppeln z Hornjeje Šlezskeje je so 1929 pola nětko zemrětoho kardinala Bourne wo tym naprašował. Kardinal jomu zdźěli, zo bu farař Forster, do kotrohož wosady kralowski hród słuša, ke kralej 6 njedźeli před joho smjerću zawołany. Tehdom je kral do katolskeje cyrkwje zastupił. Potom njeje žanomu anglikanskomu duchownomu wjacy dowolił, k njomu přińć. Kral je też swjate sakramenty dóstał.

We Wrexhamje wumrě biskop dr. Vaughan. Zemrěty pokhadźa ze swójby, kotraž katolskej cyrkwi hižo 5 biskopow dari. Mjez nimi běštaj 1 kardinal a 1 arcbiskop. Wěsće knježi w tutej swójbje hižo přez generacije wubjerne katolske žiwjenjo. Kak by so jej hewak stała wulka hnada, zo Bóh z njeje powoła telko biskopow za swoju cyrkej?

Birminghamski biskop šwika w pastyřskim lisće lěnjosć mnohich katolikow. Jenož ćile su wina na tym, zo cyrkej bóle njepostupuje. Dadźa so jenož wot cyrkwje sobu wlec ale sami njećinja ničo, zo by dale šło.

17 anglikanskich duchownych je Notinghanskomu katolskomu biskopej pisało, zo je čas, zo so anglikanska cyrkej zaso zjednoći z romskej, wot kotrejež su ju před lětstotkami z namocu wottorhnyli.

Mexiko. Tu traje přesćěhanjo katolikow dale. Před krótkim zajachu arcbiskopa Diaza. Běše drje jenož 24 hodźin w jastwje, dokelž jomu njemóžachu ničo zakazane dopokazać. Ale z nim wobkhadźowachu tón dźeń w jastwje hórje hač ze žanym njedočinkom.

Z lěta 1926 sem traje nětko hižo přesćěhanjo. W tutym času morichu hižo 5300 katolikow, mjez nimi 300 duchownych. Tute ličby poda biskop w Philadelphiji. 14 mexikanskich statow je cyle bjez duchownych. (Mexiko je wjacy hač dwójcy tak wulke kaž Němska.) Guverněr w mexikanskim staće Tabasco ma třoch synow. Jim je dał mjena z „evangelija Bolšewikow". Hólcy rěkaja: Lenin, Lucifer a Satan.

Potrěbne wopisma nastupace njedrohe kowy (metale).

Rjemjesłowe wobkhody maja swoju potrjebu na njedrobich kowach za přichodny měsac porjadnje hač do 20. předkhadźacoho měsaca rjemjesłowej komorje w Drježdźanach, Grunaer Str. 50, wozjewić. Formulary su wot tuteje komory dóstać. Při tutym přizjewjenju jedna so jeničcy wo njedrohe, njepředźěłane kowy (wołoj, kopor, nikl, cynk a cyn a jich legěronki). Pokazać ma so na to, zo je za małopřetrjebarjow za někotre njedrohe kowy swobodna mjeza so postajiła. Wšo bliže nastupajo swobodnu mjezu, družinu tychle kowow a jich mnohosć, zhoniš wot mjenowaneje komory. Jenož při prawočasnym přizjewjenju móže so z tym ličić, zo potrjeba na kowach za přichodny měsac so wobstara.

Wšelčizny.

Napoleon I. měješe jónu něšto jara ważne z wosobnej zemjanskej knjenju poručeć, a dokelž ju doma njenadeńdźe, pytaše a namaka ju w cyrkwi. Dźěše w runym měrje k njej a zarěča hnydom na nju. Knjeni pak wza kěžora za ruku a rjekny: „W cyrkwi njejsmy k tomu, zo bychmy wo swětnych wěcach jednali, ale zo bychmy Božu mšu słyšeli; tuž budźe lěpje, zo so poklaknjeće a so też modliće". Napominany poklakny so kěžor woprawdźe a słyšeše Božu mšu. Po Božej mši wopušćištaj cyrkej a wonka rjekny jej, štož chcyše jej rjec. Mjez druhim praji jej też tole: „Moja knjeni, tajka nabožnosć, kajkaž je Waša, ta je hódna, zo cyłeje swobody nabožnistwa wuživa. Lubju Wam, zo tule swobodu dam".

Čista knježna, witaj!

Čista knježna, witaj!
Młodźinu nam škitaj!
Zły law za njej rujo khodźi,
Nihdy njech jej njezeškodźi!
Komuž čistotu wón rubi,
Na wěčne so duša zhubi!
Čista knježna, witaj!
Młodźinu nam škitaj!

Z Jězuskom sy spjata,
Maći Boža swjata!
Wućeř złóstne zwěrjo z kraja,
Hdźež so duše k tebi znaja.
Dźěćom čistotu zdźerž čiłu,
Hrěšnym poskić pomoc miłu!
Z Jězuskom sy spjata,
Maći Boža swjata!

Časy su dosć zrudne.
Zawróć wowcki błudne
K stadłu, kotrež twój Syn hlada!
Dušu kóždu wón sej žada.
Jenu wowćeńnju wón twari,
We njej přebytk njech nam dari!
Časy su dosć zrudne.
Zawróć wowcki błudne!

1933. M. N.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 278. z Koslowa: Jurij Kubica; 279. z Pěskec: stud. Jurij Lebza.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo 993. N. N. z P.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 24. apryla 1935.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 2) starše 37—40 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 32—35 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 37—39 hr. 3) Mjasne 32—36 hr. 4) Snadnje wuwite 28—32 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—40 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 30—37 hr. 3) Mjasne kruwy 25—29 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 15—24 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće — hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 35—38 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 60—62 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 53—60 hr. 3) Snadnje wuwite 43—52 hr. 4) Najšpatniše 36—42 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 44—47 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 42—45 hr. 3) Mjasne wowcy 40—41 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 34—38 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 45—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 44—50 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 42—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy 44—45 hr.

Zjawny dźak

swj. Józefej za wusłyšanu prósstwu.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

„Lipa Serbska“ w Pančicach

wuhotuje **njedźelu 5. meje**

serbski koncert w Haslowje

pola Měrćinkec. Započatk 1/28 hodź.

Po koncerće reje jenož za hosći.

Wšitkich wutrobnje preprošuje **towarstwo.**

Kurjata

z wosebitym plotom wobhrodźiš,

kotryž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše.

Tak wobhrodźiš kurjacy dwór derje a najtuńšo!

Samlutki předawa:

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

W rjenje ponowjenej

konditarńi a khofejowni

budźe so našim hosćom lubić!

Kamjenc
Budyšska dróha 8.

Jurij **Wolf** *a mandž.*

Dobre knihe,

— serbske a němske —
modleŕske, powučace a zabawjace, **rjany dar!**

Też nabožne wobrazki, krjepjeńcki, Bože martry atd.

Dombuchhandlung

M. Dilger

Budyšin — Mjasowe jětki — Tel. 3422

Radlubje připósćelu z póstom.

Wupjerki

jenož dobre, ma stajnje

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, nětko

Jerjowa hasa 3

(Heringstraße)

Waš **fotograf** je:

Foto=Šołta

Kamjenc

Budyšska dr. 10 - Telefon 472

Też mały nawěštk
w „Katolskim Posole“ ma

wulkoho wuspěcha!

Falki, wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy,
wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje
rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele,
ramy, wobrazy, swěčniki, křiže atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Škleńčerńja
Budyšin Serbska dróha 16

Do Filipowa

pójdźe prócesijon **srjedu 1. meje.** W Khrósćicach rano w 5 hodź. kemše, w 6 hodź woteńdźemy. Postarajće so wo wopismo pola wjesnjanosty.

Michał Narćik.

Kedźbuj na nawěštki w „Kat. Posole“!

„Złota hwězda“

Budyšin
Žitne wiki
Hosćeńc z wupřahanjom a k přenocowanju.

W ponowjenych rumnosćach so młodym a starym lubi.

— Burska jstwa —
Derje tu pojěš.

Kurt Wunsch
a mandźelska.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin
Serbske hrjebje **W. Sommer**

Za wšitke tak počesćowace wopokazy sobužarowanja, lubosće a swěry při smjerći a swjatočnym pokhowanju našoho luboho a starosćiwoho nana, přichodnoho nana a dźěda

Jurja Cyža, wuměnkarja w Prawoćicach,

za wšě tróštowanja při joho khorosći, za pobožne modlitwy na pustych wječorach, za wobdźělenjo při přewodźenju wuprajamy wšitkim, wosebje wojeńskomu towarstwu a „Jednoće“, dale nošerjam za poslednju česć a lubosć, za přewod z khorhowjemi swój

najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Prawoćicach,** na **Horje** a w **Nowoslicach,** na dnju khowanja, 20. 4. 1935.

W mjenje žarowacych dźěći
Pawoł Cyž, bur.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńnje (měj. tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

18. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **4. meje 1935.** | **73. lětnik.**

Zhromadny pastyŕski list němskich biskopow
wo šuli a winowatosćach staršich.

Lubowani wosadni!

W našim rozsudnym času je to wulki tróšt za wašoho biskopa, hdyž móže zrozemjenjo rosć widźeć, z kotrymž na starosćach wo kralestwo Boże dźěl bjerjeće. Z tutym zrozemjenjom smě waš biskop wosebje dźensa, na njedźeli šule a wukubłanja, ličić. Su to tola waše dźěći, wo kotrychž zbožu a njezbožu chcu dźensa k wam réčeć.

My wšitcy, waši biskopja a měšnicy, a wy, křesćanscy starši a wukubłarjo, znajemy hódnosć a dostojnosć dźěsća. Nam su znate słowa našoho Knjeza a Zbóžnika, z kotrymiž dźěći do swojoho škita bjerje a praji: „Štóž jene z tutych móličkich w mojim mjenje přiwozmje, mje přiwozmje.“ Wosud dźěsća je starosć Khrystusowa, přećel dźěsća je přećel Khrystusowy, zawjednik dźěsća je njepřećel Khrystusowy. Nam je tež wědome, kak nutrnje sebi Knjez přeje, zo by we wutrobje móličkich krasnosć swojoho njebjeskoho kralestwa widźał. Haj, my wěmy, zo je w kóždym z našich dźěći wěsty dźěl dóńta a přichoda Božoho kralestwa wopřijaty. Nam wšitkim je Knjez zamołwitosć napołožił za róst kralestwa Božoho we wotrosćacej młodźinje, a žana móc swěta nima prawa, cyrkwi, staršiskomu domej a wukubłarjam w dopjelnjenju winowatosćow zadźewać, kotrež z tuteje zamołwitosće wukhadźeja.

Njesměće tež zabyć, katoscy nanojo a katolske maćerje, zo sće w sakramenće mandźelstwa swjaty nadawk dóstali. Nadawk wot Khrystusa a cyrkwje. Kaž biskopej we joho diecezy, měšnikej we joho wosadźe, tak bu kralestwo Boże we swójbje, wosebje w dušach dźěći wam dowěrjene. A z tutym nadawkom bušće zdobom z bohatymi hnadami wuhotowani. Dokelž po słowach Swj. Wótca njeje mandźelstwo jenož we swojim spočatku, ale tež we swojim daletraću sakrament. Wone je potajne hnadowne znamjo Khrystusa a cyrkwje, woprawdźite žórło mocy hnady. Jako křesćanscy starši sće žiwi a skutkujeće wy potajkim stajnje z połnosće hnadow sakramenta, kotrohož zaměr je, zo by kralestwo Khrystusowe so we swójbje postajiło.

Kak wulki je potajkim waš nadawk, kak wulke waše wobhnadźenjo, kak wulki pak tež skutk, kotryž maće we swojej swójbje, we swojich dźěćoch dokonjeć! Dyrbiće nastroje Khrystusowe być! Z tym, zo swoje swójbne žiwjenjo z duchom Khrystusowym napjelnjeće a po myslach Khrystusowych tworiće, pomhaće swojim dźěćom, zo do kralestwa Božoho zarostu, kotrež bu w nich w křćeńcy założene. Wy pomhaće jim, zo wěra, nadźija a lubosć, kotrež w spočatkach w nich wotpočuja, so rozwija, a zo po něčim k mužskej zrałosći Khrystusowej wotrostu. We křesćanskej swójbje, tutym móličkim žiwjeńskim błóńku Božoho kralestwa, móže dźěćo k prěnjomu razej potajnstwo Khrystusowe we wulkej cyrkwi nazhonić a dožiwić. Kak zbožowne dźěći, kotrež maja tajkich staršich, a kak zbožowni starši, kotřiž so cyle tutej słužbje Khrystusowej na swojich dźěćoch poswjećuja!

Ale tute staršiske zbožo je zdobom khutna staršiska starosć. Hdyž dźěćo z pokročowacym wukubłanjom nakhwilnje abo trajnje koło křesćanskeje swójby wopušći, bywa tež potom dale wjedźene, štož bu započate? Budźe šula w staršiskim domje założene nabožne zmyslenjo w samsnej měrje dale spěchować? Budźe tež wona kaž křesćanska swójba žiwjeński błónk kralestwa Božoho? Tu su starosćepołne prašenja, kotrež we wutrobje swojeje zamołwitosće sebi wědomych staršich a runje tak w duši biskopow a měšnikow nastawaja. Kak wosudne by to tola było, hdyž by so něžne nabožne wuwićo našoho dźěsća nadobo přetorhło; hdyž bychu cuze nahlady a zmyslenja młodych čłowjekow zamylałe w času žiwjenja, w kotrymž tajkim pruhowanjam hišće na žane wašnjo zrosćene njejsu. Tajke zapuščenjo njeby so mělo jenož z nabožnoho stojnišća wobžarować, waše dźěći bychu tež njenarunajomnu škodu na žiwjeńskej khmanosći a karakteru poćerpiłe. Runje naš čas, kotryž ma tak žiwe zrozemjenjo za wurunany karakter, čistosć rasy a składa, dyrbjał tute zwiski jara khutnje posudźować. Tohodla maja starši, kotřiž su we swojich dźěćoch nabožno-pócćiwostne žiwjenjo we swojej swójbje pěstować započeli, swjate prawo a khutnu winowatosć žadać, zo by duch šule wotpowědował duchu křesćanskeje swójby, t. r. duchu katolskeje wěry. Za waše katolske dźěći katolsku šulu a katolskich wukubłarjow! A my biskopja a měšnicy, haj cyrkej ze swojej cyłej awtoritu, stojimy za tutym swjatym prawom staršich. Tute njeje hižo zwěsćene z tym, zo su nabožne hodźiny mjez druhimi wotrjadami wučbnoho rozrjada zapołožene. Što woznamjenjeja tute jednotliwe nabožne hodźiny, hdyž w hewašim rozwučowanju by cyle hinaši duch na waše dźěći skutkował a jenož hańił a ničił, štož w tamnych so twari? Nabožina

njeje jenož wotrjad mjez druhimi wotrjadami. Tute měnjenjo z liberalistiskoho časa dyrbjało dźensa přewinjene być. Pak je nabožina duša, kotraž cyłe žiwjenjo človjeka překisuje a přežołmja, abo wona je přidawk k žiwjenju bjeze wšeje skutkownosće.

Jednotna wuznawanska šula je a wostanje ideal a žadanjo cyrkwje a křesćanskoho staršiskoho domu. Ju žada na kóždy pad, dóniž budźe róznosć wěry w němskim ludźe wobstać, křesćanske swědomjo a widźi w njej jenički škit swojeje swobody, kotruž zańć měć je najwyšša winowatosć a dostojnosć kulturnoho luda. Hdyž so praji: z tym so konfesionalna šćěpjeńca jenož dale dźerži — wotmołwjamy my: „To njeje wěrno"! Čim hłubje młody človjek do znutřkownoho wopřijeća swojeje wěry so předobywa, čim bóle tuta wěra joho žiwjenjo znutřkownje twori, čim wjetša budźe joho česćownosć před znutřkownym nabožnym žiwjenjom druhich. Wón spóznaje a připóznaje jako najwyšši zakoń swojoho žiwjenja: lubosć, lubosć k wěrnosći, zdobom pak też lubosć k błudźacym. „Nabožnu zwadu" njezbudźuja dźensa w ludźe positivnje-wěriwi křesćenjo — wustupuja woni tola zhromadnje kaž nihdy prjedy w zwjeselacej jednomyslnosći za Khrystusa — ale ći, kotřiž pozdatne „nabožne wadźenjo" jako zamołwu trjebaja, zo bychu na runjewon šćuwanske a swědomjo přemocowace wašnjo za nowu wěru agitowali a tak nowe šćěpjenjo do luda njesli. Zo konfesionelne wukubłanjo njetrjeba rozkorjeć, za to su naši katolscy a evangelscy wojacy we swětowej wójnje žiwy dopokaz byli. Cyrkej a katolski lud „na to njemysli, dźěći wot ludowoho zhromadnistwa dźělić a duchej naroda wotcuzbnjeć. Wonej chcetej so wjele bóle wo po móžnosći dospołne wukubłanjo za nje starać, kotrež też derjemećo stata nanajlěpje spěchuje". Tak je to Swjaty Wótc Pius XI. we swojim wokolniku wo křesćanskim wočehnjenju jasnje wuprajił.

Hdyž pak so přecy a zasy, tak, zo je to hižo k wostudźe, praji, zo křesćanske wukubłanjo ludowske herbske byćo wohroža, trjebamy jenož na staru zakładnu zasadu křesćanstwa dopomnić, zo nadpřiroda přirodu njewohroža a też njeniči, ale ju žada a wudospołnja. Bóh je stworićeŕ naturskoho ludowoho žiwjenja a też stworićeŕ přeznaturskoho žiwjenja hnady. Štož je woprawdźe prawe a hódnostne w našim ludowskim herbstwje, wšo to bywa swjatosćene přez hnadu. Runje křesćanska wěra do wosobinskoho a žiwoho Boha stworićerja a do Wumóžnika wšitkich človjekow a ludow zadźewa tomu, zo stworjene daća so njewaža a woprawdźite hódnoty ludowoho žiwjenja so zacpěwaja a wothódnosćeja. Štóž křesćanske zawostajenstwo našich wótcow w dźěćoch pěsći, škita a znadobnja też ludowske herbstwo naroda.

Hdyž wuznawansku (konfesionelnu) šulu žadamy, stojimy na zakładźe prawa, kotrež je w němskostatnym konkordaće zawěsćene. Artikl 23. rěka: „Wobstaćo a nowozałožowanjo katolskich wuznawanskich (konfesionelnych) šulow wostanje zaručene".

Štož wo šuli płaći, wostanje też wěrne a ważne za wočehnjenjo a wukubłanjo zwonka šule. Swobodne zjednoćeństwo młodosće w jeje zwjazkach twori młodych človjekow často hišće hłubšo a sylnišo hač šula. Wočehnjeńske dźěło křesćanskeje swójby by so přetorhnyło a runočarojte wuwiće młodostnoho človjeka so kazyło, hdyž by tu hinaša wukubłanska zasada skónčnje a naposled płaćiła, kotraž njeje Khrystus, njeje katolska wěra.

Lubowani wosadni! Wulku starosć čini nam tak mjenowane nakrajne lěto (Landjahr). Naše dźěći wot 13—14 lět, přez 30000 w tymle lěće, bywaja w rozsudnej starobje wuwića, po wuznaću njerozdźělene, w domach za nakrajne lěto wočehnjene. Tele konfesionelne měšenjo wobhladuje so jako jedyn ze zaměrow nakrajnoho lěta, zo bychu so z tym „konfesionelne přećiwnosće" wuhładkowałe. Što tutón wuraz ma rěkać, njeje jasne. Biskopja žadaja, zo so njeby město wočakowaneje přezjednosće nabožna liwkosć abo zamylenosć do dušow našich dźěći přinjesła. Tutón strach wobstoji bjeze wšoho při tajkim změšenju w dźěćowskej starobje.

Lubowani wosadni! Hdyž my wo wukubłanju wašich dźěći k wam rěčachmy, tak so dótknychmy jadra wašoho staršiskoho powołanja, za kotrež w sakramenće mandźelstwa nadawk a poswjećenjo dóstašće. Dopjelnjenjo tohole powołanja we swěrnej zwjazanosći z wašim biskopom a wašimi měšnikami je za was najwažniši dźěł katolskoho skutka, ke kotromuž je Swjaty Wótc was namołwjał. Wón wobstoji po słowach Pia XI. w tym, zo laikojo na hierarchiskim japoštołstwje cyrkwje so wobdźěleja. Jeli hdy, tak dyrbi tute waše wobdźělenjo na japoštołskim nadawku cyrkwje raznje do skutka stupić we wokomiku, hdyž dyrbi waša cyrkeŵ wojować wo křesćansku šulu a wo wukubłanjo wašich dźěći w duchu katolskeje wěry. Tu dyrbja biskop, měšnik a lud hromadźe stać w zhromadnej modlitwje, zhromadnej starości, a je-li trěbn, we zhromadnym wojowanju a woprowanju. Dźe tola wo kralestwo Bože, wo cyrkeŵ, kotraž je ćěło Khrystusowe, dźe wo spomoženjo dušow a wěčne powołanjo wašich dźěći, dźe też wo najswjećiše kubła našoho lubowanoho luda. Najćežša zamołwitosć je położena na was. Čim wjetše bywaja strachi za wěru wašich dźěći a čim mjenje wukubłanske wobstojnosće zwonka swójby idealej křesćanskoho wukubłanja wotpowěduja, čim horliwišo dyrbiće so starać, zo waše swójbne žiwjenjo na swjate polo wutworiće, na kotrymž móža waše dźěći na krutowěriwych křesćanow wotrosć, na Bože dźěći, kotrymž njeje ničo tak swjate a drohotne kaž jich katolska wěra. Lubosć Boža, kiž je zdobom njeskónčna móc a sylnosć a žiwjenjo, njech was a waše dźěći a wšitkich wukubłarjow žohnuje!

Na njedźeli šule wotměwa so na wšěch Božich służbach zběrka za nadawki katolskeje šulskeje organisacije. Prosymy was wutrobnje, dajće rady swoju šerpatku za wulke nadawki katolskoho wukubłanja a šule!

Za diecezu Mišnjansku:

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Rozhlad w swěće.

Wjednik dźěłoweje fronty Dr. Ley

je k 1. meji namołwjenjo wudał, w kotrymž so nadawki dźěłoweje fronty za bližši čas rozrisuja. Wón chce system mzdow, akkorda a wašnjow dźěła na sprawny wužitny skhodźeńk stajić. Nochce pak tute prašenjo zwjeršnje rozrisać, nochce też w starych kolijach tarifnych zrěčenjow jězdźić. Dr. Ley chce so z tutym prašenjom dokładnje zaběrać kaž to nacionalsocialismus žada. Wón jedna po nadawku a z połnym dowěrjenjom němskoho kanclera. Štož jenož jenej stronje pomha, njeje dospołne. Dźěłaćeŕ a dźěłodawaŕ dyrbitaj přiměrjeny wužitk měć. Nacionalsocialismus znaje puće a ma srědki, zo by kóždomu sprawnu mzdu po joho zasłužbje dał a zwěsćił. Stary, njehódny pohonjeński system w dźěle so ze systemom najwjetšeje samozamołwitosće naruna. Němski hospodarski minister Dr. Schacht, němski dźěłowy minister Seldte a Dr. Ley su so pod wjednikowym škitom dojednali, zo natwar a dźěło dźěłoweje fronty so přeměni. Wšitkich Dr. Ley prosy, zo bychu ducha zhromadnosće pěstowali a móličkostne wosobinske wěcy do zady stajili. Chcemy wšitke naše mocy za naš lud, kiž wo swoje byćo a tyćo wojuje, zjednoćić, jomu wěnować.

100 němskich dźěłaćerjow

je naš wjednik a kancler Adolf Hitler 1. meje popołdnju w 5 hodź. w domje němskoho presidenty přijał. Kóždoho wosebje z ruku powita a so za joho starosćemi a wobstoj-

nosćemi wopraša. Dale wón přija 38 dobyćerjow a dobyćerkow w powołanskim napřemowojowanju. Wjednik tutych jich dokonjanosće dla pokhwali.

Smólnicowy ćah w Berlinje.

Přisłušnicy wojeńskeje mocy a sobustawy wšelakich zwjazkow, na 10000 muži, ćehnjechu srjedu wječor přez hłowne město ze smólnicami. Ćah bě runje 4 km dołhi. Berlinscy wobydlerjo z najwjetšej kedźbliwosću tutomu ćahej přihladowachu.

Francózska — Němska.

Louis Bertrand, sobustaw francózskeje akademije, žada, zo by zwonkowny minister Laval na swojim pućowanju do rańšeje Europy też w Berlinje pozastał. Přeje so, zo by Laval z němskim knježeństwom wo poćahach mjez Němskej a Francózskej so wuprajił. Dźiwajo na kulturne a politiske wosebitosće móžetej so wobej krajej derje zbližować. Wójna dyrbi so na kóždy pad wobeńć. Dale so radźi, zo byštej Němska a Francózska zrěčenja wo njenadpadnjenju mjez sobu sčiniłoj. Tutón zwjazk so bóle wupłaći hač njenaturske zrěčenjo z dalokej Ruskej.

Francózska — Pólska.

Tutej dwaj krajej sebi w poslednim času tak blizko wjacy njestojitej. Njedźiwajo toho pak je Francózska přeco hišće brónje do Pólskeje podawała. To so w přichodźe přeměni. Dwaj francózskaj wulkoindustrielnaj staj so z Francózskeje namołwiłoj, zo byštaj přestałoj wójnsku potrjebu do Pólskeje podawać. Praji so, zo Pólska njeje pjenježne wuměnjenja dopjelniła. Francózska nochce wjacy za Pólsku pjenježnje rukować. Woprawdźita wina pak je, zo chce Francózska Pólsku zatrašeć a swojim přećam podwólnu sčinić.

Italske wójnske přihotowanja přećiwo Abesinskej

Rozprawjeŕ jendźelskeje nowiny piše wo swojim pućowanju přez Erythreju. Hasy městačka Massaua su z wójnskim materialom přepjelnjene. Tutón móže runje tak za offensivne kaž też za defensivne wotpohlady postajeny być. Powšitkownje so wočakuje, zo njepřećelstwa po dešćikowej periodźe zjawnje so započnu. Potom budźe Italska dospołnje přihotowana. Katastrofa z lěta 1896 njebudźe so wospjetować. Najskěrje je Mussolini tutomu wukóncej přišoł, zo je Abesinska přihódna, sylnje so rozšěrjacy italski lud přijeć. Wězo budźe so Abesinska dosć zepjerać a zmužiće wojować přećiwo italskim dobudźowarjam, ale wona nima telko materiala. Kaž so powěda, chce Japanska brónje do Abesinskeje podawać. Hižo dźewjeć brónjeńskich firmow je hłowne abesinske město wopytało.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop, exc. Pětr Legge je we zašłym tydźenju wot 28. apryla hač do 5. meje w jednotliwych farskich wosadach w Drježdźanach swjaty sakrament firmowanja wudźělał. Při tutej přileżnosći je też katolske wustawy: khorownje, syrotownje, Benno-gymnasium atd. wopytował. We Dwórskej cyrkwi zhromadźichu so njedźelu, 28. apryla, wječor katolske žónske, štwórtk katolska młodźina a njedźelu 5. meje katolscy mužojo města Drježdźan k nabožnej manifestaciji. Běchu to mócne wuznaća katolskeje wěriwosće a nabožnoho přeswědčenja.

— Kaž druhdźe tak so też w Budyšinje skóńčenjo swjatoho lěta našoho wumoženja na swjatočne wašnjo woswjeći. Hižo srjedu po jutrach wotmě so w serbskej cyrkwi jubilejska pobožnosć, kotraž běše jara derje wopytana. Pjatk wječor běše druha pobožnosć, wuznamjenjena z tym, zo najdostojniši knjez biskop Pětr Legge so na njej wobdźěli. Też wšitcy Budyšcy duchowni, tak daloko hač njeběchu zadźewani, so na pobožnosći wobdźělichu. Cyrkej běše nabita połna. Muži bě wjele. Pobožnosći přizamkny so wulkotny procesijón z Najswjećišim do tachantskeje cyrkwje. Knjez biskop njeseše monstrancu pod baldachinom. Skoro wšitcy njesechu zaswjećene swěčki w rucy. Zastupjeństwa towaŕstwow dźěchu z khorhowjemi w ćahu. Wobdźěliło je so na wšě tysac ludźi. Po puću so litanija (wo mjenje Jězusowym a najswj. sakramenće) wótře spěwaše. To derje skutkowaše, dokelž běchu kantorojo słyšeć. W tachantskej cyrkwi dyrbješe knjez biskop najprjedy dołho čakać, dóniž móžeše k wulkej wosadźe prědować. Wón jara khutne słowa wo křesćanstwje dźensnišoho časa rěčeše a k dźakej, lubosći a pokućenju napominaše. Njedźelu běše zhromadne swjate woprawjenjo. Rano měješe w 6 hodź. Budyšska „Jednota“ zhromadne swjate woprawjenjo, kiž měješe jara bohate wobdźělenjo. Wječor skónči so swjatočnosć swjatoho lěta z pobožnosću w tachantskej cyrkwi.

Z Khrósćic. „Běła njedźela“ swjećeše so w našej cyrkwi na swjatočne wašnjo. 30 hólčkow a 28 holčkow z Khrósćičanskeje a Worklečanskeje šule přistupi k prěnjomu razej k blidu Božomu. W dostojnym ćahu podachu so wone

„Maći, nochcu tola swjaty być!“

Wobraz z francózskeje revolucije.

Štyri lube dźěćatka bě hižo wobradźił Bóh luby Knjez nahladnomu překupcej Le Clerco a joho pobožnej mandźelskej, jako w lěće 1745 w novembru so mały Ludwik Mikławš narodźi. Něžne, měrne dźěćo, kotromuž běchu wšě wutroby přikhilene. Ale wón njebě hišće tón posledni. Šěsć dalšich dźěćatkow so hišće za nim tutej dobrej swójbje k wjeselu a radości narodźi.

Kak wjesele a lubje hrajachu sebi tući jědnaćo, z khwilemi drje też trochu žiwišo a wótřišo mjez sobu harowachu. Ale też ta najžiwiša wjesołosć a hara womjelkny, jako so swójba wokoło wulkeje Božeje marty zhromadźi, zo bychu wječorny paćeŕ so modlili.

Nan modleše so prěni, wón, na kotrohož ramjenjomaj wotpočowaše telko starosćow a winowatosćow. Wón namaka přeco telko časa, swojomu Knjezej Stworićerjej służić w pobožnej modlitwje, jako by to było joho hłowne powołanjo. Hdyž to čas dowoli, dźěše mać z dźěćimi do cyrkwje, zo by mału pobožnosć před tabernaklom wotdźeržała. Doma potom powědaše husto swojim dźěćom ze žiwjenja swjatych. Skedźbnje posłuchachu dźěći na mać. Jenož małomu Mikławšej trajachu tajke prědowanja pře dołho a junu njemóžeše wjacy so zdźeržeć a zawoła: „Ale maći, ale ja njecham tola swjaty być!“

A runje wón dyrbješe być z martrarjom. Jenož jeničke słowčko trjebaše rjec a hižo by wukhował swoje žiwjenjo. Ale tute słowčko njepřińdźe přez joho jazyk. Samo tu najhrózbnišu smjerć chcyše ćerpjeć, hač „haj“ rjec wjednikam hrózbnoho knježeństwa, kotreż měješe přińć, jene „haj“, ja přisaham, zo přeju swojoho Boha!“ A wón znjese też tutu smjerć bjez khabłanja, wón, kotrohož dźěćacej hubje nětkle smějo prajištej: „Ale maći, ja nochcu tola žadyn swjaty być!“

Najprjedy pomhaše Mikławš nanej we wobkhodźe. Jako bu Mikławš 21 lět stary, pósła joho nan do Pariza, zo by so we swojim powołanju wudospołnił. Hižo we swojej młodości běše wón přeżiwił wichorojte časy. Wonka howrješe wójna, kotraž wohrozy też joho swójbny dom. K prěnjomu razej srěbaše do so powětr wulkoho města, kotreż so runaše nowočasnomu Sodomej, w kotrymž wšědnje nowe spytowanja na njoho so walachu. Tehdom, jako zdaše so swět być dospołnje rozswětleny, rozšěrjachu so ze wšch stron błudnowěriwe spisy a hišće wjacy spytowanjow na hasach Pariza so za njeskaženoho młodoho muža kopjachu.

Joho nanej drje běchu strachi tutoho wulkoho města znate. Tohodla da swojoho syna sprawnomu a dobromu překupcej. Druzy přistajeni běchu tohorunja dobri towaršojo, tak bě młodźenc derje wobstarany. A tola hrožeše hišće strach. Hosćeńcaŕ, pola kotrohož přistajeni jědźachu, běše bjezswědomity dosć, zo swojich młodych hosći z hanjacymi rěčemi přećiwo wěrje a druhim wobćežowaše.

wot šule do cyrkwje, na čole ministrantojo a knjez farař. Rjenje přewodžachu jich z mócnym zwukom naše zwony. Přihladowacy kemšerjo dopomnichu so pohnući při tym wšće też na swoje prěnje swjate woprawjenjo. O kak hnadowpołny, zbožowny dźeń je tuta „Běła njedźela“ za dźěći, staršich, za cyłu wosadu. We swojej narěči rozłoži wosadny knjez farař ważnosć tutoho prěnjowoprawjeńskoho dnja. W dostojnym rjedźe přistupichu potom małe dźěći ke kehelkam. Też starši a přiwuzni so přidružichu. Na nyšporach wudźěli so prěnjowoprawjeńskim dźěćom swjate požohnowanjo. Popołdnju w 1/24 hodź. zeńdźe so wosada na Wjenkec žurli. Tu poskići so wšitkim rjana nabožna historiska hra „Maruška“ z pjera Delanskoho znatoho spisowaćela. Horcy dźak za wobradźeńku! Widźachmy, kak mamy sebi najswj. sakrament woltarja ważić, kak mamy Jězuska w swj. woblatku česćić. Někotre holćki přednjesechu naše dostojne sakramentalne kěrluše. Knjez kěbětař rěznik Grofa tołmačeše za přitomnych najwutrobniši dźak knjezej fararjej a wšitkim, kotřiž běchu sobu pomhali, swjedźeń porjeńšić. Chcemy našich dušepastyrjow w jich dźěle widźomnje podpjerać. Chcemy so toho hódni wopokazać, zo mamy dobrych duchownych, kiž so za swoju wosadu wótcowscy staraju a jeje rozkćěw prócuja. Na kóncu wuspěwa hišće Jednota „Česć Božu hory powědaju“ a z dźakom a nutrnym „Zapłać Bóh“ wšitkim, kiž běchu na Běłej njedźeli sobuskutkowali, rozžohnowachmy so k lětu na zasywidźenjo.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 8. meje, popołdnju w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu, 1/24 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Pančic. Lětuša meja je do wsy přišła. Loni stoješe wona na prózdnym blaku před młodownju, lětsa pak pódla Hawšec kowarnje, cyle přijomne městno, kiž bu po času z pjeršću wupjelnjene. Wysoki šćežor z wjeršom měri na 20 metrow. Njebě lohke dźěło, jón do zemje pušćić a w pódźe skručić. Ju witachu, wosebje Hitlerska młodźina, ze spěwom, słowom a rěčnym hłosom. Wosebje spominaše lokalny wjednik Khrósćičanskeje skupiny, knjez Porak, na zašłe lěta, w kotrychž so też dźeń narodnoho dźěła swjećeše, ale w hinašim zmysłu. Napominaše wosebje młodźinu k swěrje Bohu, wótčinje a wjednikej. Joho słowam přizamknyštej so narodnej hymnje. Meja je pyšena z pisanymi bantami a z wulkim wěncom.

— W klóštrskej wokolinje ma spěwne towarstwo „Lipa Serbska“ ważnoho nadawka: pěstować serbski spěw a hudźbu, a nochce tutón khwalobny zaměr na městnosć swojoho skutkowanja wobmjezować. Tuž je so towarstwo rozsudźiło, přichodnu njedźelu — 5. meje — do Haslowa wulećeć a tam rjanosć serbskoho wumělskoho a ludowoho spěwa a hudźby šěršej zjawnosći pokazać. Tohodla zeńdźe so towarstwo zańdźenu wutoru w Pančičanskim hosćeńcu k poslednim přihotam za tutón koncert. Dale zaběraše so też z druhimi towarstwowymi należnosćemi. Najprjedy přečita předsyda dopis Domowiny, po kotrymž maja towarstwa wjednistwu Domowiny doprědka wozjewić, jeli chcedźa so na zarjadowanjach druhich organisacijow wobdźělić. Potom měješe so za zemrětoho pokładnika nowy wuzwolić. Tute dźěło přewozmje krawski mištr Jan Rjeda w Jaworje. Też nowoho zapisowarja trjebachmy. Za tute zastojnstwo wuzwoli so Jan Pjech z Njebjelčic. Dotalnaj předsydaj, Jurij Rychtař z Wotrowa a Jurij Cyž z Njebjelčic, swoje zastojnstwo dale powjedźetaj. Tak je předsydstwo zasy dospołne a budźe so wo rozkćěw a postup towarstwa starać. Přeje wšak so, zo by towarstwo wjacy podpjery we ludźe samym namakało. Zaměr a dźěło towarstwa sebi to zasłuža.

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 10. meje, popołdnju w w 2 hodź. w młodowni.

Z Worklec. Srjedu rano, na dnju wulkoho nacionalnoho swjedźenja, zhromadźichu so tu šulske dźěći wokolnych šulow, zo bychu posłuchałe na rěče wšelakich wjednikow z Berlina. Škoda, zo běše tak zyma. Dźěći khětro dyrkotachu. Kajke wjeselo pak do nich zaćahny, hdyž móžachu sebi potom z čopłym kofejom žołdk wohrěć! Też słódke pšeńčne całty dźěćom derje zesłodźachu. Worklečanska gmejna je sebi z tym wulku khwalbu dobyła. Tute zhromadne zeńdźenjo šulskich dźěći je so wšitkim spodobało.

Z Ralbic. Po zwučenym wašnju přistupi zańdźenu (běłu) njedźelu 17 dźěći swjatočnje ze zaswěćenej swěčku k swjatomu woprawjenju, wobnowiwši swój křćeński slub. Nimo toho dźěše też 13 małuškow, přewodźane wot nana a maćerje, k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Njech młodźi kaž stari dawaja dale mjez sobu dobry přikład! Njech we nas wšitkich přibywa lubosć a swěra ke Khrystusej w najswjećišim sakramenće!

— Zańdźenu wutoru běše pola Wowćerkec-Rěpkec zběhanjo. Twarcy, dźěłaćerjo a susodźa so na nim wobdźělichu. Z mócnym „Tebje my Boha khwalimy“ so swjatočnosć skónči. Bórzy budźe bróžeń, kotraž so w februaru wotpali, dotwarjena.

— Naša wjesna młodźina je sebi pola Grofic rjanu wysoku serbsku meju stajiła.

Mikławš wosta při wšěm tym khutny a změrny. Joho měr nikomu dale njenapadny, dokelž bě to tak stajnje joho wašnjo, a joho towaršojo běchu na njoho zwučeni. Jomu běše nimo měry hrózbno, připosłuchać, kak druzy, štož sebi wón za to najwyšše waželeše, to hanja a směša. Ženje drje sebi mysłł njeje, zo je přez měru pobožny. Hłuboka nabožina, kotruž je srěbał do so na wutrobnje swojeje maćerje, zdaše so jomu tak woprawdźita być, zo sebi ju za ničo dale hač jenož za pócćiwosć přiliči. A hdyž podótknychu so tuteje pobožnosće, bě jomu, kaž bychu jomu wosobinscy někajku křiwdu načinili. Bóle hač hdy, žadaše za domiznu. Listy joho maćerje běchu jomu kaž wokřewjacy mórski powětr, kiž čisći a hóji.

Bórzy začu wěste wograwanjo před tutym Sodomom. Njezranjena bé wostała joho wutroba; měješe pak tola hišće mnohe bědy wustać. Potajnje před swojimi towaršemi móžeše wón hač dotal dospołnje swoje nabožne winowatosće dopjelnjeć. Tu w Parizu wukonješe runje wšo tak, kaž doma w dnjach swojoho dźěćatstwa: Dźěše zrědka hdy nimo cyrkwje, zo njeby wopytał tam swojoho Zbóžnika w tabernaklu.

Junu zetka připadnje jenoho rjadnika z Boulogne, prjedawš ho wučerja ze swojeje domizny. Wjeselo bě tak wulke, zo hišće dołho w cyrkwi w horcej modlitwje wosta. Tu wusłyša hłós we swojej wutrobje: „Też ty budźeš junu rjadnik!“ We swojej radości wuzna Mikławš to swojomu spowědnikej a bórzy wróći so k swojim do domizny, kiž so wězo jara dźiwachu; wón prošeše swojeju staršeju wo dowolnosć a žohnowanjo za swoje nowe powołanjo. Ze sylzojtymaj wočomaj a radostnej wutrobu dopjelništaj pobožnaj staršej joho prózstwu.

Tak pućowaše młodźenc do Rouen a zastupi w lěće 1767 w St. Yon do klóštra. Běše to skoro dźiw, zo njeskazy sebi tam swoju njezranjenu wutrobu, ale wuńdźe z tuteje hrěšneje jamy jako rjadnik.

Běše to w lěće 1792 na swjedźenju Marije-do-njebjeswzaća. Jakobinarjo, francózscy revolucijonarojo, přesćěhachu měšnikow a rjadownikow, kotřiž njechachu přisahać k bjezbóžnomu knježeństwu. Też bratr Salomon, tak Mikławš w klóštrje rěkaše, běže nuzowany, we swojim bydlenju so skhować.

Přeco hrózbnišo kopjachu so mróčele nad Parizom za wbohich rjadnikow, dokelž běchu so zapowěli, wot bamža zaćisnjenu přisahu měsćanskim wustawam přisahać. Wšě klóštry běchu najebać wšěch prócowanjow ze strony bratra Salomona zběhnjene.

Swětnje zdrasćeny khodźeše bratr Salomon wokoło. Wědźeše pře derje, zo stoji na lisćinje revolucijonarnoho komiteja jako „přeradnik“. Wón pak so posměwaše: Nimaja woni prawje? Njerosćełam nabožne spisy mjez ludom? Mysleše sebi, zo přez swoje měrne a ćiche žiwjenjo

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac meju:

Česćujmy Mariju, kiž dawa nam přikład dosćčinjenja!

Hlejmy na mać Božu! Kak so wona raduje w jutrownym wjeselu! „Marija njej' wjac w zrudobje, alleluja!" „Zašle su wšě bolosće, a połna je nětk radosće." Jeje syn je překrasnjeny z mortwych stanył. Je hrěch a helu předobył. Winu Hadamowu zapłaćił. Z Bohom nas wujednał. My so z Mariju wjeselimy. My ju nětko česćimy jako rjanu meje kralownu.

Tola česćowanjo Marije njebudź nam mjehko-słabe, połne słódko-luboznych začućow. Česćujmy Mariju jako maćeŕ sylneje woporniweje lubosće. Njezabudźmy, zo je radosć maćerje Božeje tohodla tak wulka, dokelž měješe wona najwjetšoho podźěla na Jězusowym křižu a ćerpjenju.

Marija bě hnady połna. Tuž derje spózna, zo mać Boža być njeměrka jeno wužiwać maćerske wjesela, ale sobu ćerpjeć a sobu njesć bolosće bójskoho Syna. A mać Boža bě wot prěnjeje hodźiny k tomu hotowa, kóždy, też najćežši wopor přinjesć z lubosće k Bohu za nas hrěšnikow.

„Hlej, sym służownica Knjeza!" Z tymle zmyslenjom njeseše mać Boža Jězusdźěćatko do templa, zo by je Bohu Knjezej woprowała, a zasłyša wot Symeona hórke słowo: „Twoju samsnu dušu přeńdźe mječ!" Jako maćeŕ bolosćow dźěše Marija ze swojim bójskim synom ćežki křižowy puć hač horje na Kalvariju. Tam wona wutra pod křižom, doniž Jězus njebě swój krawny wopor dokonjał.

Tak bu Marija kralowna martrarjow. Wot wšitkich človjekow ma wona najwjetši podźěl na wujednacym skutku našoho wumoženja: na Jězusowym ćerpjenju. Z Jězusom najhłubšo zjednoćena jako joho mać činješe wona dosć a woprowaše za hrěchi swěta.

Swjaty wótc Pius XI. je 8. meje 1928 wudał wokolnik wo dosćčinjenju, kotrež smy dołžni Najswjećišej Wutrobje Jězusowej za naše hrěchi a za hrěchi swěta. A njejsu hrěchi swěta dźensa do njebjes wołace? Kelko sebjewědomeje hordosće! Kelko djabołskeje zełžanosće! Kelko zjawnoho bohahanjenja! Kelko zasakłeje bjezbóžnosće! Wšón swět dźens Boži hněw na so woła. A štó wotwobroći swětej Boži hněw? My křesćenjo to dyrbimy a móžemy, dokelž nam Bóh poskići trěbne mocy a hnady! My křesćenjo to chcemy, dokelž mamy přikład dosćčinjenja: swjatu mać Božu!

Česćujmy Mariju předewšěm w tymle jej poswjećenym měsacu z tym, zo jeje swětły přikład sćěhujemy! My drje njemóžemy na so wzać krawny wopor smjerće kaž Jězus Khrystus, jeli njejsmy k tomu přez wosebitu hnadu powołani a wuzwoleni. Ale přikład maćerje Božeje móžemy wšitcy sćěhować! Wón budź nam z pohonjom! Njesmy ćiše njekrawny wopor našich wšědnych ćerpjenjow a křižikow, našich paćerjow a druhich dobrych skutkow! Zjednoćmy jón z Khrystusowym wujednacym woporom, kiž so wšědnje njekrawnje wobnowja na Božej mši!

Wuprošmy sebi po měnjenju Swjatoho Wótca w tymle měsacu hnadu prawje poniżnoho, pokutnoho zmyslenja! Bóh dał nam spóznaćo, zo to njeje hišće wumoženjo z běd a hubjeństwa, hdyž človjekam spadnu někajke zwonkowne puta hrubeje namocy, ale zo nam hakle kiwa spokojenjo a wjeselo, hdyž smy z Bohom sprawnym wujednani, hdyž je nam wša wina wodata, wšón dołh zapłaćeny.

Česćujmy kralownu meje! Wopytujmy mejske nyšpory! Mać Boža wuproš nam hnadu, zo bychmy jeje přikład dosćčinjenja spóznawši a sćěhujo, prawje hódnje swjećili měsac junij, měsac dosćčinjenja, měsac Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje. ja.

---

přesćěhanja so zminje; tola we swojej wutrobje běše hižo wopor swojoho žiwjenja Bohu přinjesł.

Słónco bě so hižo skhowało. Tu kłapaše so mócnje do duri. Nic mjenje hač 50 muži, njemdrych Jakobinarjow, so do joho bydlenja doby.

„Sy ty twoju přisahu hižo wukonjał?" rejachu na njoho ze wšech stron. Na joho měrne „ně" wotwjedźechu joho hewrjekajo k druhim jatym do karmelitskoho klóštra.

Cyle njewopisajomne je, štož dybjachu tući wěryrjekojo w jastwje karmelitskeje cyrkwje ćerpjeć.

Husto dopomni so tu w jastwje na swoju lubu domiznu, a ze sylzojtymaj wočomaj modleše so často, štož bě so jako zbožowne dźěćo na maćernym klinje modlił. A wón dopomni so na tamne słowa „Ale maći, ja nochcu tola być swjaty!"

Miłe słónco wobdawa jatych, kotřiž móža so tróšku wonka w zahrodźe překhodźić.

Tu nadobo hrózbna rejeńca. Mjez nimi hłosy: Woni du! Woni du!" A čerwjeni bratřa w čerwjenych čapkach, revolver w prawicy, w lěwicy tesak, přihnachu do zahrody.

Dźiwja honjeńca započa so mjez ludźimi, kotraž njehodźi so wopisać. Wbohe wopory buchu potřělane, porubane a jako běchu murje a štomy z krewju polate, ležeše tam 114 wěryrjekow morjenych. Też Salomon, tamny hólčec, kiž bě junu maćeri prajił: „Ale maći, nochcu być tola swjaty, sta so w tutym wokomiku ze swjatym martrarjom. m. a.

Z Njebjelčic. Bělu njedźelu běše też w našej wosadźe radostny dźeń. Syła młodych křesćanow witaše prěni raz Zbóžnika do swojich młodych wutrobow. Do kemši dźěše so po dźěći na šulu a we wobkhadźe wjedźechu so pod zwonjenjom zwonow do cyrkwje. Tu rěčeše jim knjez farař wo wěrje, dowěrje a lubosći k Zbóžnikej w najswjećišim sakramenće wołtarja a złoži też wutrobne słowa na přitomnych starših. Při Božej mši přistupi 20 dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Po kemšach běše swjatočny wobkhad z Najswjećišim wokoło cyrkwje dla skónčenja jubilejn. wotpuska, a khwalbny kěrluš „Tebje my Boha khwalimy" skónči dopołdnišu swjatočnosć.

— Zańdźenu njedźelu wuleća sebi naša „Bjesada" do Pěskec a wotdźerža tam swoju měsačnu zhromadźiznu. Knjez předsyda Łužčanski móžeše rjanu syłu Bjesadnikow powitać. Wosebje běchu Pěskecy derje zastupjene. Knjez farař Mič měješe přednošk: „Móže też katolski křesćan dobry staćan być?" a rozkładźe po swj. pismje, kak mamy swoju wótčinu lubować. Dale rěčeše wo zbóžnej Katyrnje z Emerich, kotraž měješe tohorunja kaž Tereza Neumanec widźenja a Khrystusowe rany na swojim ćele. Tuta běše před 100 lětami žiwa a bu tohorunja wot Boha wobhnadźena. Też rjany nastawk so hišće čitaše: „Žiwjenjo w Khinje". Tak běše zhromadźizna zajimawa a płódna a zawěsće też swoje płody ponjese. Slubichmy bórzy zasy do Pěskec přińć.

— Paduštwa a njedočinstwa zasy rostu a přiběraja. Před někotrym časom běchu ze začinjenoho kurjeńca bura Šołty 20 kur z honačom pokradnyli. Zańdźenu njedźelu běše so paduch zasy do domskoho khěžkarja Brankačka nutřdobył. Je wokno wutłóčił a do jstwy zalězł a tam 5 hriwnow pjenjez, šokoladu, wěrowanski pjeršćeń, butru a truhanski aparat pokradnył. Při wšěm kradnjenju běše paduch derje powječerjał a sebi też hišće brodu wotruhał. Słuša k tomu wulka khrobłosć. Za paduchom nimaja hišće sleda.

Z Lubija. Rjany, pobožny nałožk je so wot něšto lět sem też pola nas zakorjenił. „Wulki pjatk" naša wosada wo dnjo a w nocy z nutrnym paćerjom „Boži row" strażuje. Kóždy wuzwoli sebi wěstu abo wěste hodźiny; a to wo dnjo žony, knježny a dźěći a w nocy mužojo a mužska młodźina.

— Lětsa zastupi 7 hólčkow a holčatkow do našeje katolskeje šule. Kaž něhdy kmótřa tute dźěći k swj. křćeńcy jako duchowni starši do cyrkwje přinjesechu, tak přewodźachu nětko krejni starši sami swoje lubuški, prjedy hač buchu do šule přiwzate, do Božoho domu, zo by je w mjenje bójskoho lubowarja dźěći, měšnik požohnował. Wosadni běchu so w cyrkwi zhromadźili a šulske dźěći z korhowju powitachu swojich nowych towaršow. Starši přiwjedźechu młoduškow ke kehelkam a wosadny farař požohnowa kóžde dźěćo wosebiće ze znamješkom swj. křiža, při tym so modlo a skónči pobožnosć z eucharistiskim požohnowanjom.

Meje kralownje.

Kralownu w kwětkach znaju,
Knjeni čistu w Božim raju.
Bóh ju jara lubuje,
Bóh ju maćeř mjenuje.

Kwětku dźerži wona w rucy,
Wurosće na swjatej łucy.
Kwětka stany z jeje klina,
Hdyž mać da nam Božoh' Syna.

My Će zasy powitamy,
My Ći česć a khwalbu damy.
Boha z Tobu lubujemy,
Jónu k Tebi, maćeř, chcemy.

Pokhil so nam z swojoh' tróna.
Dowěř nam nět swojoh' Syna.
Tohodla my k Tebi dźemy,
Z kěrlušom Će wěncujemy.

Dóniž zemju wobdźěłamy,
K Tebi so rad wućekamy.
Kralowna a swjata maćeř,
Słyš nas, swojich dźěći paćeř.

M. C.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Před lětom wumrě tu kardinal Ehrle, jezuit. Běše z bibliotekarom w bamžowskej knihowni. Wjele je w tutej knihowni dźěłał a při tym hišće mnoho knihi sam spisał. Čłowjek so ze spodźiwanjom praša, kak je móžno, telko dokonjeć. Do bamžowskeje knihownje sćelechu cuze biblioteki, wučeni a knježeřstwa drohotne stare pisma, kotrež počachu rozpadować. Kardinal Ehrle běše mjenujcy wosebity wustaw připrawił, w kotrymž so tajke pisma wobnowichu, bjez toho, zo by so na nich něšto přeměniło. Wšelacy wučeni (chemikarjo) běchu to wunamakali. Hdyž bu Ehrle 80 lět, přeješe jomu swjaty Wótc před wjele biskopami, kardinalemi, wukrajnymi zastupjerjemi a wučenymi zbožo. 81 wučenych z Němskeje, Jendźelskeje, Pólskeje, Belgiskeje, Awstriskeje, Španiskeje, Świcy, Francózskeje, Ameriki, haj samo Japanskeje hołdowaše tehdom w dźakownosći organisatorej bamžowskeje knihownje. Swoje hołdowanja běchu do štyrjoch krasnych zwjazkow zapisali, kotrež bamž kardinalej Ehrli potom přepoda. Naposled pak kardinal woslepi. Potom wuhladachu joho jenož hišće ze swjatym różowcom w rucy. Tak widźimy, kak krasny naš swjaty różowc je, hdyž jón też spěwaja tak sławni wučeni.

7. apryla měješe Swjaty Wótc w Pětrowej cyrkwi pokutnu pobožnosć. Přitomni běchu też zastupjerjo druhich krajow. Bamž prošeše ze wšěmi přitomnymi, zo by Bóh zadźewał prócowanjam bjezbóžnikow a zo by jich dowjedł k nakazanju. Před wustajenym Najswjećišim modlachu so potom litaniju wo wšěch Swjatych.

Zwjazk muži w katolskim akcijónje měješe audijencu pola bamža. Towařstwo je wobzamkło, zo chce so nětkle wosebje wo tajkich muži prócować, kotřiž drje su hišće wěriwi, ale swoje nabožne winowatosće jenož jara liwko dokonjeja. Tajkich liwkich katolikow dźěn je dźensa runje jara wjele. Swjaty Wótc wotpohlad zwjazka pokhwali.

Prezident republiki Peru (w južnej Americy) dósta wot bamža wysoki rjad. Bonavides je wot lěta 1932 president a zastawa swoje zastojnstwo cyle po katolskich zasadach.

Jutrowničku měješe bamž swjatočne kemše a potom k 6. razej po wujednanju Italskeje požohnowanjo zwonkowneje lodźije. Wulke syły ludu běchu so zaso na Pětrowym naměšće zešle a přiwyskachu Swjatomu Wótcej. Swjatočnosće buchu přenjesene też přez radio. Na bamžowskich kemšach wobdźěli so lětsa pječa 75000 ludźi.

Jutrownu póndźelu měješe katolska młodźina z Němskeje audijencu pola bamža. Generalny prezident němskeje katolskeje młodźiny, prelat Wolker, předstaji Swjatomu Wótcej 1200 hólcow. Přepodachu bamžej hołdowacu adresu. Wón k nim w němskej rěči poréča a praji, zo je wosebje wjesoły, zo su w tak ćežkich časach k njomu přišli. Časy móža tak złe być, zo čłowjek skoro na wšěm zadwěluje. Ale Bóh tola z nami wostanje. Wón wšitko wjedźe. Potom pokhwali młodźencow, zo stoja kruće ke katolskej cyrkwi a zo njejsu wojebali dowěru swojich biskopow a bamža. W cyrkwi běchu rjane městno dóstali, cyle blizko wołtarja.

Němska. Katolska młodźina w Mnichowje zhromadźi so w cyrkwi swjatoho Michała, w nocy k pasijónskej njedźeli, zo by so zhromadnje a po rěčnych khorach modliła pasijón swjatoho Mateja. Kardinal Faulhaber měješe zawodne prědowanjo. Pokaza, kak je Jězus zwonkownje podał wobraz słabosće a njemocy, tola znutřkownje běše tola połny zmužitosće, ani wokomik njepomysli na to, swój wumožeński skutk skónčić, prjedy hač njebě dopjelnjeny. Tak je też z cyrkwju. Też ju drje druhdy přesćěhaja a ji wjele ranow nabija, zo mnozy wotpadnu, ale najebać toho wostanje cyrkej tola kruta we swojej wučbje. Jězus też mjelčeše, hdyž přećiwo njomu šćuwachu. Hakle na křižu prosy zaso: Wodaj jim! Ale štó běše swěrny hač do kónca. To so na horje Kalvarija derje pokaza. Skoro wšitcy joho přiwisowarjo běchu rozćěkali, jenož ći najswěrniši stojachu pod křižom a wzachu ćěło dele. Tak swěrna dyrbi też młodźina być. Cyrkej nic wopušćić, a byrnjež ju bóle hidźili, byrnjež mnozy zwotpadali.

Němski minister za rozwučenjo je postajił, zo maja so wobdarjeni ale khudźi hólcy bóle hač dotal pjenježnje podpjerać. Tak dyrbi so też khudšim zmóžnić, zo bychu swojim dźěćom studować dali. Podpjera ma so wosebje potom dać, hdyž wjacy dźěći jeneje swójby studuje.

Wyšši prezident w Šlezskej je wšě zjawne zhromadne wustupy za prašenja wěry a nabožiny zakazał. Tola prócesijóny, kotrež so hižo lěta dołho wotměwaja, su dowolene.

W športowym palasće w Berlinje přihotuja nowi pohanojo (Němske wěrywuznaćo) wulki zhromadny wustup. Wšě

jich nowiny hižo za to dźěłaja. Wosebje pisaja, zo japoštołojo noweje wěry też do małych wsow du a tam za swoje zjednoćeństwo wabja. Hłownu rěč na zhromadźiznje zmėje profesor Hauer.

W Berlinje wotmě so nětkle swětowy filmowy kongres. Na njón běchu też kardinala Bertrama-Wrótsławskoho přeprosyli. Dokelž so wón wobdźělić njemóžeše, zastupuje joho Berlinski biskopski ordinariat. Katolscy wobdźělnicy z cyłoho swěta wopytachu Berlinskoho generalnoho vikara dr. Steinmanna. Wón jich lubje witaše a so jim dźakowaše za to, zo so prócuja też katolske žadanja w filmowej industriji přećišćeć.

W Essenje chychu katolscy mužojo a młodźency na wulkim naměšće započatk meje hnadowne swjećo „Marija w nuzy" zjawnje počesćić, kaž bě so to też hižo loni stało. Tola so to lětsa njedowoli. Tuž dyrbi so swjatočnosć w cyrkwi wotměć.

Hač dotal studowaše přeco mjenje młodych evangelskich křesćanow na duchownstwo. Nětko pak so to polěpšuje. Někotre krajne cyrkwje samo hižo warnuja před studijemi evangelskeje theologije.

Českosłowakska. Před 10 lětami běše skoro we wšěch wosadach w Českej njedostatk na duchownych. To so samo hišće pohóršeše, dokelž jenož jich mało na duchownstwo studowaše, a mnozy mrějachu, dokelž běchu stari. Potom pak so biskopja počachu doraznje wo měšniski dorost prócować. Też wosebite towarstwa so założichu, kotrež so wo powołanja modlachu a khudych studentow podpjerachu abo dary za měšniske seminary hromadźachu. To wšo je też dobry wuspěch mělo. Nětko zaso wjele wjacy młodźencow na měšnistwo studuje, wosebje němskich. Też seminar w Krupcy bu w tym času powjetšeny.

W Českej smě so po smjerći jenož spalić, štóž je sebi to za čas žiwjenja sam přał. To pak maja priwuzni před swětnej wyšnosću wobswědčić. Nětko pak je so też husto stało, zo samsni přiwuzni zemrětoho k měšnikej přińdźechu a prajachu, zo sebi zemrěty njeje spalenjo přał, zo su tajke jenož někotři přiwuzni postajili. Potom prošachu duchownoho, zo by tola znajmjeńša do domu přišoł a tam ćěło cyrkwinscy požohnował. To so najbóle sta. Nětko je so to cyle zakazało. Jenož privatnje a bjez wšoho přizjewjenja smě duchowny za zemrětoho Božu mšu swjećić.

Redemptoristojo češkeje provincy su na namołwjenjo Swjatoho Wótca w Michalovcy klóštr natwarili a wot tam w Podkarpatskej, kotrejež wobydlerjo su skoro wšitcy wot Roma dźěleni, za zasyzjednoćenjo z Romom skutkuja.

Francózska. Wot pjatka hač do Běleje njedźele swjećeše so w Lourdesu bjez přestaća Boža mša. Swjaty Wótc bě jako wosebitoho legata kardinala Pacellija do Lourdesa póslał. Dale bě na swjatočnosće, kotrež so wotměchu ke kóncej jubilejnoho lěta, 70 biskopow a arcybiskopow přišło. Też tysacy duchownych. Wěriwych bě so přez 200000 zešło. Na skónčacych swjatočnych kemšach njedźelu wobdźěli so na 250000 putnikow ze wšoho swěta. Kardinal Pacelli měješe za duchownych wosebite prědowanjo we łaćonskej rěči. Też na prócesijonje z Najswjećišim so jenož měšnicy wobdźělichu.

Jendźelska. Před něšto časom přestupi anglikanski duchowny dr. Orchard ke katolskej cyrkwi. We swojim prěnim prědowanju jako katolski duchowny praji, zo je prjedy přecy jenož anglikanskim prědował, a zo katolikojo jich njepřećeljo njejsu. Nětko pak chce katolikam prědować. Też mjez anglikanskimi je wjele ludźi, kotřiž su jara bohabojazni.

We Westminstru wotmě so zajimawa rozmołwa mjez katolskim a protestantskim wučenym. Lud měješe přistup a so też we wulkej ličbje wobdźěli. Protestantski duchowny praji, zo staj kardinal Fisher a kancler Morus jenož politiskich winow dla wumrěć dyrbjałoj. Ale katolskomu zastupjerjej běše lohko dopokazać, zo wobaj njejstaj chcyłoj na to přisahać, zo je kral wjednik cyrkwje w Jendźelskej. To pak je nabožna wěc.

Kajku hidu w Šottiskej přećiwo katolskej wěrje maja, pokazuje tole: W Edinburgu chce katolski zwjazk mužskeje młodźiny swój zjězd wotměć. K tomu pisaja druhowěriwi zjawnje, zo je tajki zjězd katolskeje młodźiny hańba za Šottisku, dokelž chcedźa katolikojo kraj za bamža wróćo dobyć. Tu dyrbja protestantojo stać: w jenej rucy Swjate Pismo a w druhej mječ.

Iriska. Lětsa so swjedźeń swj. Patrika, patróna Iriskeje, wosebje swjatočnje woswjeći. President De Valera so na swjatočnosćach wobdźěli a změje naréč přez radijo. Praji, zo je Iriska přecy była křesćanska a katolska, a tak dyrbi też přichodnje wostać. Nowe hibanja njesmědźa tu wliwa dobyć.

Španiska. W Barcelonje měješe jedyn pater póstne prědowanja. Tute je też radio w cyłej Španiskej rozsyłał.

Dokelž je stat duchownym dokhody wo wjele přikrótšił, bu jim dowolene, zo smědźa sebi při swojim zastojnstwje hišće druhu zasłužbu pytać. Wona pak njesmě na lěto 5000 pezetow překročić.

W poslednich lětach běchu marxistiscy měšćanosći skoro wšudźe swjatočne zjawne prócesijóny na Bože ćěło zakazali. W Barcelonje je duchownstwo nětko prosyło, zo by so směł procesijón na Bože ćěło lětsa zaso tak swjatočnje wotměć kaž prjedy. Na to wotmołwi měšćanosta, zo chce swoje činić, zo by město zaso swój tradicijonelny procesijón dóstało, kajkiž je hižo lětstotki dołho mělo. Tuž je nadźija, zo so też druhdźe zaso krasne procesijóny w zjawnosći dowola.

Mniša karmelitskoho klóštra w Oviedźe su knihu wudali, w kotrejž wopisuja, kak stej jich klóštr a cyła Asturiska pod hroznosćemi marxistow ćerpjełoj. Je wěšće Bože předwidźenjo było, zo mniša runje w samsnym wokomiku po powjazowych rěblach z klóštra ćeknychu, w kotrymž jón marxisća do powětra buchnychu. Jenož Superiora lepichu njedočincy a joho zatřělichu.

Katolske dźěłaćerske towarstwa činja nětkle za sebje wulku propagandu. Hižo mnozy dźěłaćerjo, kotřiž prjedy marxistiskim zwjazkam přisłušachu, zastupichu do katolskich. Samo dźěłaćerjo jeneje firmy, kotřiž běchu prjedy wšitcy marxistiscy organizowani, dachu so wšitcy zapisać. Mnozy prajichu, zo njejsu byli z přeswědčenja sobustawy marxistiskoho zwjazka, ale jenož dokelž běchu jich nuzowali zastupić.

Towarstwowy powěstnik.

Knjez Jurij Šołta w Dresden-N. 6, Königsbrückerstr. 33, nam pisa, zo je wón wot němskoho generalnoho sekretariata Pražskoho zjězda katolikow, kotryž so wot 27. hač do 30. junija wotměje. nadawk dóstał, jězbu ze Sakskeje do Prahi nawjedować. My sakscy katolikojo wotjědźemy z Drježdźan pjatk, 28. junija, připołdnju w 12 hodź. a smy njedźelu wječor zasy wróćo. Na wudawkach za jězbu, překhod přez mjezu, swjedźeńsku kartu ma so na mnje płaćić 13 hr. Wobstaram też po přeću kwartěr po móžnosći tunjo. Wo přizjewjenjo prošu hač do 25. meje nanajpozdźišo.

Zwjazk młodźencow ma njedźelu, 5. meje, popołdnju w 4 hodź. wurjadnu zhromadźiznu w Khróśćicach pola Wjeńkec. Hłowny prezes.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—0	+22	+8,5	—	100	200	300	350	450	0,800	22	3	z wisnje	64,9

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 280. z Budyšina: Jan Brusk; 281. z Khanec: Jakub Winger; 282. ze Žuric: Hańža zwud. Šěrakowa; 283. z Wotrowa; Hańža zwud. Juršowa; 284. z Čornec: Jakub Dźisławk; 285. z Nowoho Łuzća: Jurij Vicky; 286. z Wutołčic: Pawoł Nuk; 287.—290. z Ralbic: Hańža zwud. Brěžanowa, Wórša zwud. Čornakowa, Hańža Błažikec, Jurij Žur (Konjecht); 291. z Koslowa: Jurij Budař.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 994.: N. N. z R.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Jakub Winger z Khanec 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. apryla 1935

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) starše 38—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 35—37 hr. 4) Starše 27—33 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 40—42 hr. 3) Mjasne 36—39 hr. 4) Snadnje wuwite 33—35 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 32—40 hr. 3) Mjasne kruwy 25—31 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 18—24 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 39—40 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 60—62 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 51—60 hr. 3) Snadnje wuwite 42—50 hr. 4) Najšpatniše 33—40 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 47—50 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 46—48 hr. 3) Mjasne wowcy 41—43 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—41 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—49 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 47—50 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 45—50 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 42—48 hr. 5) Rancy — hr.

Sym so jako praktiski skótny lěkař w Kukowje-Pančicach zasydlił.

Dr. med. vet. H. Wolenk.

Tel. Pančicy 212.

Kurjata

z wosebitym plotom wobhrodźiš,

kotryž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše.

Tak wobhrodźiš kurjacy dwór derje a najtuńšo!

Samlutki předawa:

Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory —Wulki wubjerk—

Rudolf **Wilhelm** Škleńčerńja

Budyšin Serbska dróha 16

W Budyšinje **„RATAŘ"** Hošic hasa

poskića

wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rožk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wupjerki

jenož dobre, ma stajnje

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, nětko

Jerjowa hasa 3

(Heringstraße)

Nětkle su

krjepjace kany trěbne! Z cynkom a lakom woprawdźe tunjo wot **Siegel**

Budyšin, Zadnja bohata dróha 15

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminařska dróha 2

Eckard-Sparvertrag

podawa njewupowědźomne požčonki w kóždej wysokosći. — Dalše zhoniš pola Šewčika w Kukowje.

Hilger Lotzestraße 20 I

Dobre wupjerki - šaty k pósłanjam, ruby, košlacy płat, mušlin

Zbytne kruchi

Bemberg-**židy,** židźanoho **płaćika** atd. k falam, pjezlam, khutam a dźěšćacej drasće.

Nowosće! - Wulki wubjerk.

Radna pinca

w Budyšinje

Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!

Přećelnje přeprošuje

nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Zjawny dźak

maćeri Božej Rožeńčanskej a Pražskomu Jězusdźěćatku za dóstatu strowotu!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

19. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 11. meje 1935.	73. lětnik.

Pastyŕske słowo ke karitas-dnjej.

Lubowani wosadni!

Němski dźeń křesćanskeje miłosće, (karitas-dźeń) 1935 wobroća so połny dowěry na najrjeńšu póćiwosć, kotraž we človjeskej wutrobje bydli, na lubosć a woła nas wšitkich k sobudźěłu.

Žórło a přikład wšeje lubosće je Bóh. Tohodla přistoji lubosć tak jara naturje našoho bóžskoho mištra Jězusa Khrystusa, kiž, kaž Japoštołske skutki (10, 38) nam powědaja „je wokoło khodźił dobre činjo a wustrowjejo“. Kak rjany přikład dawa Zbóžnik tu nam, swojim swěrnym!

Ličba khudych a potřěbnych w našej němskej wótčinje je jara wulka. My wšitcy pak mamy mnohe mocy a srědki, zo bychmy hubjeństwu wotpomhali. Nam su přecy ke służbje: dobre myslički, přećelne słowa, dobroćiwe pohladnjenja, dobre skutki, modlitwy a přeznaturske mocy. Kóždy człowjek wobsedźi tajke dary Boże; tohodla bywaju wšitcy mjez nami namołwjeni k sobudźěłu, samo najkhudši a najpotřěbniši. Měra nuzy w našim ludźe njeby poł tak wulka była, hdyž by kóždy z nas jenož te wot wěčneje lubosće nam spožčene dary darniwje a prawje nałožował. Skutki miłosće mamy zwonkownje z horliwosću a wjesołosću wukonjeć, znutŕkownje pak z woprawdźitym póććiwnym zmyslenjom, jenož z najswjećišich přičinow; přetož naš Mištr je dobre činił Boha dla, wón je we potřěbnych człowjekach widźał podobnosće a dźěći swojoho njebjeskoho Wótca.

Khrystusowa kaznja lubosće nući nas, khudym a potřěbnym našoho luda pomhać, a to nic jenož zwonkownje. Křesćanska miłosć začuwa wjetše winowatosće. Naša křesćanska miłosć je lubosć w duchu Jězusowym, kotryž so wšomu, štož bě khore, khude, słabe a z winu wobćežene, přikhili, zo by to w krutym swjatym bědźenju wukhował a k lubości Božej dowjedł. Tu je runje žiwy přikład křesćanskoho žiwjenja woprawdźe pomocny skutk.

Lubosć pak njesmě słaba, mučna, přemjehka być. Němski lud je w nuzy, tohodla dyrbja jomu sylni, wojowarscy a rjekowscy człowjekojo postanyć. Hdyž němske knježeŕstwo němski karitas-dźeń dowola, čini wone to z wjesołeje nadźije, zo budźa runje tajke dny jomu człowjekow twarić, kotřiž su znutŕkownje skrućeni a hotowi, najwyšše wopory přinjesć.

Jasny přikład wěrneje woporniweje lubosće je była Hilžbjeta, wójwodka Durinskeje a Hessenskeje, kotraž bu přez bamža Hrjehorja IX. 27. meje 1235 swjata prajena. Hdyž so w meji tohole lěta nětko 700 lět dopjelni, zo tale wulka němska žónska česć wołtarjow dóspě, tu so wjeselu, zo móžu runje při składnosći lětušoho němskoho karitas-dnja na přikład tuteje nadobneje wjeŕchowki pokazać, zo byšće tež wy, moji lubowani wosadni, rjekojo křesćanskeje miłosće byli. W poslednich lětach buchu wopisowanja žiwjenja teje wulkeje němskeje Swjateje wudate, kotreż nam wědomostnje zwěsćeny wobraz wo wulkim bědźenju a wojowanju tuteje patronki křesćanskeje miłosće podawaja. Swjata Hilžbjeta měješe wukonjejo njesebičnu woporniwu lubosć přecy zasy so bědźić z mocami ćěmnoty; ale zmužita nadobna žónska wopokaza so w tutym bědźenju jako woprawdźe wobdźiwajomnje wulka rjekowka. Štóž miłosć wukonja, dyrbi ličić z njewuspěchom. Hdyž nětko nadobna, sylna duša wulkeje wjeŕchowki při wukonjenju lubosće na zadźewki ženje njedźiwaše, potom wě kóždy z nas, kiž žiwjenjo znaje, kelko krutoho sebjewobknježenja a sylneje wutrajnosće je trěbne, zo by człowjek sam nad sobu z knjezom wostał. Njech też swj. Hilžbjeće wjacy zadźewkow do puća stupi, hdyž Khrystusowu kaznju lubosće přecy a zasy dopjelnješe; njewustajne dźěło na sebi samej, najsylniša wěra do Boha a njekhabłaca dowěra pomhaše tutej rjekowcy lubosće k Bohu a człowjekam też to najćežše přewinyć.

Němski lud potrjebuje nětkle znutŕkownje skrućenych rjekow woporniweje lubosće, kotřiž so wšědnje na přikładze swjateje Hilžbjety zdźěłuja, jara nuznje. Naša swjata cyrkeŵ dyrbjała prawje wjele tajkich sylnych naturow Bohu, lubej wótčinje a swojomu samsnomu zhromadnistwu darić. Tohodla postajam, zo by njedźelu, 26. meje t. l., při składnosći

700lětnoho woswjećenja swjatoprajenja we wšitkich cyrkwjach biskopstwa we prědowanju při hłownych Božich službach dźěło swj. Hilžbjety so pohódnosćiło. K porjadnej modlitwje za našu němsku wótčinu ma so Wótče-naš přidać w měnjenju, zo by duch wěrneje lubosće přecy bóle w našim ludźe rostł.

Stajne dopjelnjenjo Božeje kaznje lubosće njeje lóhke; wone bywa nam jenož móžne, hdyž stajnje spohladujemy k našomu mištrej Jězusej Khrystusej, kiž we swojej woporniwej lubosći hanibne drjewo křiža a samo smjerć na nim njezacpě.

Njech z njeskónčneje lubosće našoho Zbóžnika nam wšitkim najbohatše žohnowanjo wurosće.

Požohnuj Was wšohomócny Bóh, † Wótc, † Syn a † Duch swjaty. Amen.

Date w Budyšinje w jutrownym tydźenju 1935.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Rozhlad w sweće.

Dawkowa politika.

Dawkowi zastojnicy z cyłeje Němskeje su so w Eisenachu zešli. Tam je jim statny sekretař Reinhardt dawkowe zakonje wułožował po swětonahladźe nacionalsocialisma. 4 zasady w dawkowej politicy wón mjenowaše: 1. Bjez dawkow žadyn stat. Lisćina komdźacych dawkarjow so prěni króć w naleću 1936 zestaja. 2. Dawki dyrbja socialnje sprawne być. 3. Dawki złožuja so po wobydleńskej politicy. Dokhodny dawk za swójby a na dźěći so znižuje. 4. Dawki zběraja so po zamóženju dawkarjoweje wosoby.

Strowotnistwowy hamt

so też w Sakskej připrawja. Po nowym ministeralnym wukazu so za kóžde hamtske hejtmanstwo statny strowotnistwowy hamt připrawi. W městach: Lipsk, Drježdźany, Kamjenicy, Plauen, Cwikawa — wobstojachu hižo tajke podobne hamty, kiž so w přichodźe jako strowotnistwowe hamty připóznaju.

Přećiwo resoluciji Zwjazka ludow.

Wutoru je jendźelski horni sejm wo resoluciji rady Zwjazka ludow jednał. Horni sejm přijeco resolucije wobžaruje, dokelž njepřezjednosć mjez europskimi ludami zesylni. Chcemy pak přećelne zhromadne dźěło zmóžnić. Skónčnje horni sejm knježeństwo prosy, zo bychu druhe mocy z Němskej zasy jednałe po tajkim wašnju, kiž móže němski lud přenjesć. Po času je so pokazało, zo njehodźa so wšitke zaměry přez Zwjazk ludow dócpěć. Nowa generacija je nastała, kiž njeje hubjeństwo poslednjeje wójny sobu přeživiła. Ludy maju so na zakładźe zhromadnoho dźěła wujednać. Nětčiši čas je k tomu jara přihódny. Też druzy zasudźeja postupowanjo Zwjazka ludow.

Češka a Pólska.

Wutoru je Češkosłowakska sowjetskej Ruskej kredit we wysokosći 250 milijonow krónow přizwoliła. Tute pjenjezy so za nakupowanjo tworow w Češkosłowakskej wužija. Jednanjo wjedźeše češkosłowakski minister Dr. Trapl.

Italska znowa mobilizuje.

Italska dale jara kedźbliwje škitanjo swojich kolonijow w rańšej Africy přewjedźuje. Pakaza na to, zo wěste europske brónjowe dźěłańnje khětro wjele brónjow do Abesinskeje sćelu, zo abesinske knježeństwo mobilizaciju přihotuje, zo je abesinski kejžor wulku rěč měł. Po Mussolinijowej poručnosći so 3 divisije mobilizuja. Tak nětko też lětnik 1913 pod khorhowjemi stoji kaž lětnikaj 1911 a 1912.

Francózska a Italska.

Štwórtk je so lětańskwowy minister Denin do Roma podał. Chce tam hospodańske, wojeńske a techniske prašenja z italskimi wyšnosćemi rozpominać. We wikowanskim lětańskwje maju so nowe zakłady wutworić. Wujednać matej wobej krajej lětanjo mjez Parizom a Romom a lětansku čaru do Ameriki, dale přelětowanjo zakazanych pasmow. Minister Denin je też fabriki a šule za lětańskwo w Italskej wopytał.

Gmejnske wólby w Francózskej.

Poslednju njedźelu wotměchu so po cyłej Francózskej wólby do gmejnskich a měsćanskich radow. W 374 gmejnach so wólba hnydom rozsudźi. W 376 gmejnach dyrbja so wukałanske wólby wotměć. Strony zapisachu sćěhowacy přiwisk: starosocialistojo 71, nowosocialistojo 7, socialni republikanojo 18, radikalni socialistojo 83, njewotwisni radikalni 22, liwični republikanojo 62, ludowi demokratojo 4, Maurinowa skupina 61, konservativni 6, njewotwisni socialistojo 1, komunistojo 33. K tutomu wunoškej wólbow pisaja nowiny, zo je so liwična fronta w Parizu zbiła. Dla njesměrneje propagandy pak je ličba komunistow přiběrała.

Laval na swojim pućowanju.

Prjedy hač je so francózski zwonkowny minister Laval do Waršawy a Moskwy podał, měješe hišće někotre važne diplomatiske rozrěčowanja. Tak je Lavalej italski pósłanc w Parizu wo wunošku konferency we Venedigu rozprawjał. Też z pólskim pósłancom Chlapowskim so rozrěčowaše. Dale přija pósłancow Grichiskeje a Južnosłowjanskeje a japoštołskoho nuncija.

Belgiska.

Belgiska zjawnosć njeje po zdaću prawje spokojom z francózsko-ruskim zrěčenjom. Tam nimaju žane zrozemjenjo za to, zo su dołholětne prócowanja wo organisowanjo měra nětko jenož k wobnowjenju francózsko-ruskoho dowójnskoho zwjazka dowjedłe. Wosebje też katolske nowiny na to pokazuja, kajki rozdźěl w tutym nastupanju mjez Jendźelskej a Francózskej wobstoji. Jendźelska nochce so na dóńt zdalenych rańšich statow zwjazać. Wona je swoju pomoc njeposrědnym susodam přilubiła. Swoje Locarnske winowatosće chce Jendźelska jasnje dopjelnjeć. Belgiska njebudźe tuž khabłać móc. Za dyrdomdejsku politiku Francózskeje njemóže so na žadyn pad rozsudźić.

Knježeński jubilej w Jendźelskej.

Po cyłej Jendźelskej knježi zahorjenjo a wjeselo. Hłowne město London je nanajkrasnišo pyšene. Na drohach zmahuja so khorhowje, domy pyši wjele pletwow, z tysacami swětłomjetakow je cyłe město wobswětlene. Po drohach khodźachu sobotu wulke syły ludźi, wótčinske spěwy spěwajo. Někotre drohi běchu za powšitkowny wobkhod cyle zawrěne. Wopyt w hosćeńcach a khojejach, w kinach a dźiwadłach běše sylny. Najsławniše hotele dyrbjachu so dla přepjelnjenja hnydom wot policije zawrěć. Před kralowskim hrodom zhromadźichu so wulke syły luda. Hdyž so za někotre wokomiki kral abo něchtó z přiwuznych při woknje pokaza, přiwyskaše jim lud. Přez poł milijona wopytarjow z Jendźelskeje, jendźelskich kolonijow a z druhich krajow je wosebje do Londona přijěło. Póndźelu hibaše so wulkotny ćah po měsće. Hižo při rańšim switanju bě so na 14000 wojakow zestupało. 40 hudźbnych kapałow je za ludowu zabawu postajenych. Dźakna Boža služba wotmě so w kathedrali swjatoho Pawoła. Też němski kancler je jendźelskomu kralej zbožo přał. Němska wobkedźbuje z připóznaćom sprawne jendźelske prócowanja wo skrućenjo měra.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Mjez našimi křižerjemi widźachmy lětsa k 25. razej bura Mikławša Kopra z Kamjenjeje. Knjez farař běše joho ze slěbornymi „25“ w zelenym wěnčku wudebił. Jubilar je wšak hakle w poslednich lětach, hdyž je so do Kamjenjeje woženił, započał sobu jěchać. Tuž je ćim khwalobnišo, zo stare dobre nałožki spěchuje! Džak a sława jomu!

— „Katolska Bjesada“ wotmě njedźelu 28. apryla swoju porjadnu zhromadźiznu pola Kralec. Předsyda, knjez farař, spomni na ważne, dokónčene jubilejne lěto, na wuznamne swjatočnosće w Lourdesu, hdźež so tři dny pospochi, wodnjo a w nocy, Bože mšě swjećachu atd. Potom knjez wučeŕ Nawka wo rasach ludow rěčeše. Jene je človjestwo, jedyn korjeń, započaty w paradizu. Ariski lud bydli w Europje, ale tež njeariski, kaž Wuherjo a Finojo. Rěč a rasa wšak je dwoje. W rasach mamy wulke měšeńcy. Europje hrozy „žołty strach“ wot Rańšeje Asije sem, wot Khinskeje a Japanskeje. — Do towarstwa buštaj nowaj sobustawaj z Boranec přiwzataj. Knjez předsyda powědaše hišće wo lětušich jutrownych swjatočnosćach w Romje. Pod prelatom Wolkerom je Swj. Wótcej na 2000 młodostnych z Němskeje hołdowało. Přez konkordat su w Němskej katolske zwjazki młodźiny dowolene. Měsćanosta Brankačk zdźěli hišće porjad za swětny swjedźeń 1. meje.

— Hač dotal měješe praktisku wučbu w našej holčej pokročnej šuli miłosćiwa sotra Brigita. Nětko pak tu tež swětna wučeŕka z Njeswačidła wuči. Mamy tři holče rjadonje. Wučerjo z ludoweje šule w pokročnej abo powołanskej šuli hižo lěta dołho wjacy njewuča. Ludowa a pokročna šula stej žiwej pod jenej třěchu, ale stej hewak cyle dźělenej. Kóžda šula ma swojich wosebitych wučerjow.

— Srjedu, 8. meje, tu w šulskim dworje muž wšelake skludźene zwěrjata pokazowaše, jako hady, zmijicy, tkhóra, šwinca, sedmispanca (drěmotka) atd. Kóždy běše nadosć spokojeny. — Sobotu, 11. meje, jako dźeń maćerje, bu tež w našej šuli po přikaznjach wyšnosće swjećeny. Dźěći přednjesechu wšelake hrónčka. Tež ručne dźěła běchu wustajili, kotrež maja so našim maćerjam a jich najmjeńšim lubuškam darić. Bóh chcył nam stajnje dobrych, swěrnych wukubłańkow našich dźěći dać a je nadobnje žohnować!

Z Lubija. Póndźelu 6. meje woswjeći wysokodostojny knjez arcměšnik a farař Pawoł Šołta w Lubiju swoje 60. narodniny. Wón narodźi so 1875 jako syn překupca Mikławša Šołty we Wotrowje. Wukhodźiwši gymnasialnu praeparandu na katolskim seminarje w Budyšinje přesydli so nazymu 1889 do serbskoho seminara w Prazy, zo by tu swoje gymnasialne studije na małostronskim wyššim statnym gymnasiju dokónčił a potom na theologiskejf akuľce bohosłowstwo studował. Poslednje lěto studowaše w měšniskim seminaru w Mohuču nad Rhynom. Wuswjećeny 13. aug. 1898 w Mohuču na měšnika skutkowaše jako kapłan w Radworju, Žitawje, Seitendorfje, Wostrowcu a Budyšinje. 1906 bu za fararja w Hajnicach powołany. 1918 bu po smjerći knj. fararja Jurja Wingerja z fararjom w Lubiju. Hdyž bu knjez farař a arcměšnik Pawoł Kretschmer ze Šěrachowa do Budyšina za kanonika powołany, bu knjez farař Pawoł Šołta za arcměšnika w Lubijskim wokrjesu pomjenowany. Rjane lěta skutkuje hižo nětko spomožnje w Lubiju a wužiwa mjez swojimi wosadymi, kaž měsćanami docyła wulku nahladnosć a přikhilnosć. To so pokaza wosebje při woswjećenju joho 60. narodninow. Zbožopřeća njedósta jenož we wulkej ličbje wot swojich wosadnych — ale tež wot najwyššich měsćanskich a šulskich instancow. Knjezej šěsćdźesatnikej přeje tež „Katolski Posoł“ zbožo a Bože žohnowanjo na dalši puć žiwjenja. Knj. arcměšnik Pawoł Šołta je swoje pjero husto zastajił do dźěła za naš tydźenik, „Katolski Posoł“. Je pilnje do njoho dopisował — wosebje rjane nastawki do njoho podawał wo swojim pućowanju po swjatym kraju. Tak je dopokazał, zo ze swojim ludom, z kotrohož je wušoł, so stajnje zwjazany čuje. Nimo toho je spisał někotre mjeńše spisy kaž: Czenstochowa, pólski Różant; Bosniski kraj a raj a Wotrow, Łužiska Troja. To su po wobsahu a rěči jara derje poradźene wjesne biografije. Wšitke joho knižki a nastawki so derje čitaja, ćim bóle, dokelž wě spisowaćel do wobsaha časćišo tež dobre žorty zaplesć. Bóh luby knjez zdźerž našoho šěsćdźesatnika čiłoho a strowoho hišće mnohe lěta, wobkhowaj jomu wjesołu a jasnu powahu, a žohnuj bohaće joho měšniske skutkowanjo.

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

I. Hilža a jeje mać Róža.

Hilža, khuda, něhdźe dźesać lět stara holčka, šćipaše w lěsu truskalcy. Bě jara horce popołdnjo; na słónčnych městnach w lěsu, hdźež žanoho čerstwoho powětra njeduješe, bě sama tužnota. Hilžiny lohki słomjany kłobuk njezamóh wjacy palacym pruham słónca dowobarać. Wulke krjepy pota stojachu jej na čole, a jeje ličcy žehleštej so kaž woheń. Ale njedźiwajcy toho šćipaše wona bjez přestaća. „To je za moju khoru maćeŕku!“ rjekny wona, mjez tym zo sebi z běłym rubiškom pót z mjezwoča tŕěješe. „Pjenjezy, kiž za tute jahody dóstanu, móžu tola k tomu nałožić, zo bych ju zwjeseliła.“

Před wječorom dźěše wona z korbikom połnym jahodow přez lěs domoj. Nadobo poča so dešćować. Přecy wótrišo šumjachu dešćowe krjepy w štomowych łopjenach, a z daloka bě sylny hrimot słyšeć. Jako Hilža z lěsa přińdźe, zběže so wulki wichor, sylny dešć šwikaše jej napřećo, a na čerwjenym njebju wisachu ćmowe mróčele. Hilža wědźeše, zo błysk najbóle do wysokich štomow bije, tohodla pytaše wuček před njewjedrom a dešćom pod nizkimi keŕkami.

Nadobo zasłyša w blizkej wólšowej keŕčinje někajke njejasne zynki; bě kaž žałosćenjo małoho dźěsća. Hilža njeda so wot wětra a dešća, błyska a hrimanja wotdźeržeć, zo njeby za tym pohladała, što snadź by to być mohło. Wona dźěše a widźeše tam mjez keŕkami jehnjatko ležo, kiž bě wot dešća cyle mokre.

„Ty wbohe skoćatko! Ně, ty njesměš tu zahinyć. Pój, wozmu će sobu domoj!“ rjekny Hilža a wza jehnjatko skedźbnje na rucy a khwataše z nim domoj.

„Hladaj, maći!“ zawoła, hdyž do nizkeje, čisteje jswički zastupi, „hladaj, što sym namakała! Hladaj, tajku rjanu wowcku! O kak zbožowna sym; tale wowcka je moje cyłe wjeselo!“

„Dźěćo“, rjekny khora mać, mjez tym zo so we łožu pozběhny a hłowu na ruku zepře, „ty njewopomniš we swojej wjesołosći, zo tute jehnjatko hižo swojoho knjeza mać. Wone je jenož zhubjene, a tohodla dyrbimy je zasy wróćić. Zawěsće słuša bohatomu burej na dworje Dubin. Cuze kubło njesměmy ani přez nóc w domje wostajić. Donjes wowcku potajkim hišće dźensa tam!“ —

„Wy sće tola prawje hłupi ludźo!“ zawoła hłuboki hłós z wočinjenym woknom nutř. „Njesměće so hnydom tak jara bojeć!“ Muž, kiž tole praješe, běše murjeŕ, kiž murju khěžki wuporjedźeše; wón běše jeju rozmołwje připosłuchał a nětko z woknom nutř hladaše. Mać a dźowka nastróžanej na njoho hladaštej. Wón pak dźeše dale: „Njećińtej tak spodźiwne mjezwoćo; ja z wamaj derje měnju! Chcemy zwěrjatko zarězać a mjez sobu dźělić. Mjasa wšak přewjele njeje, něšto pječenjow pak přecy je, a koža je tež hišće něšto hódna. Tamny bohaty bur ma přez sto rjanych wowcow; hač tutu mału tež ma abo nic, na tym jomu njezaleži. Chcu ju potajkim spěšnje zarězać. Nimaće so při tym ničoho bojeć, wšak to nichtó njewidźi. A na mnje móżeće wšak so spušćeć. Móžu dźěn mjelčeć kaž tuta murja.“

Z Różanta. Je hižo z tradiciju, zo naše towarstwo młodźencow swojich sobustawow a přećelow towarstwa zwoła młode jutry k zawjeselenju a k dobrej zabawje. Tak bě to też lětsa. Z wjeselom smědźeše tuž prezes towarstwa, knjez P. Romuald, wšitkich najwutrobnišo powitać. Wuzběhny zkrótka zaměr našich serbskich katolskich towarstwow, jich dźěło a zabawu. Młodźency nam na to krótku wjeselohru w hrónčkach: „Nócny strażnik a Serbske brašćenjo“ zahrachu. Hłowna wosoba, Tobias Hawron, nócny strażnik městačka, wuwabi hižo přez swoju zwonkownosć posměwk přihladowarstwa. Też tamne druhe wosoby swoju wěc khwalobnje činjachu. W Serbskim brašćenju so nam najlěpje spodobaše Młynkec Marja, kotraž nam w rěči a předstajenju swoje wutrobine začuća jasnje tołmačeše, a tamny typiski Jejkowy Handrij, połny dźiwnuškich šibałosćow. Ze spokojnosću a z dźakom smě towarstwo na swój derje poradźeny wječork zhladować.

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu njedźelu woswjeći tudomna hólčina swoju khorhojčku. K tomu běchu so towaršojo z Ralbic, Worklec, Khrósćic a Wotrowa zešli. Před swj. Marijinym wołtarjom w klóštrskej cyrkwi poswjeći knjez kapłan dr. Hórnik z Khrósćic khorhojčku. Při tym rozłoži hólčinje znamjenja na nowej khorhojčcy, wukhwalowaše małych wuznawarjow jako katolskich hólcow, a potom napominaše cyłu młodźinu, zo by Khrystusowu khorhoj, tute znamjo dobyća, sćěhowała a so k njej kruće dźeržała. K woswjećenju khorhojčki bě so wjele ludźi zešło. K njomu přizamkny so nyšporna pobožnosć, při kotrejž hólčina kěrluše k česći najswjećišoho sakramenta wołtarja spěwaše. Pobožnosć skónči so ze swjatočnym požohnowanjom. Potom ćehnješe zhromadźena hólčina po wsy a Khanječanskim puću do Lipja, hdźež sebi khofej a přikus słodźeć daše. Tomu přizamknychu so wšelake hry. Tak ma tudomna hólčina też swoju khorhojčku a budźe wšće prawje wjele hólcow pod nju zhromadźeć.

Z Kukowa. Njedźelu 5. meje bě so 25 lět minyło, zo njesprócniwaj mandźelskaj Jurij Krawc (Šnajder) a Hańža rodź. Kórjeńkec z Nowoslic, k Božomu wołtarjej přistupištaj a sebi swěru na čas žiwjenja slubištaj. Njedźelu zeńdźechu so přiwuzni a póndźelu mnozy wjesnjenjo, zo bychu jubilaromaj zbožo přeli a so z nimaj wjeselili a radowali. Też klóštrskaj duchownaj běštaj mjez gratulantami. Z mandźelstwa wuńdźechu štyri dźěći, tři hólcy a jena holca. Jedyn hólc loni zemrě. Jubilar pokhadźa ze Swinarnje, z prjedawšoho Kocorjec statoka. Rjane dary swědčachu wo lubosći a česćownosći, kotruž staj sebi jubilaraj nadobyłoj. Njech so wšitke dobre přeća, ertnje a pisomnje wuprajene, dopjelnja! Też „Kat. Posoł“ sćele swojimaj swěrnymaj čitarjomaj wjele zboža!

Z Wětency. Naš wjesnjan, Bjarnat Hejduška, syn tudomnoho žiwnosćerja Hejduški, wotpołoži w běhu měsaca haprleje swoje pomocnikowe pruhowanjo z něhdźe druhimi 18 pomocnikami z cyłoho Kamjenskoho hamtskoho hejtmanstwa. Na podłožku swojich theoretiskich a praktiskich dźěłow dósta najprjedy prěnju cenzuru; joho dźěła běchu tak wurjadne, zo wyše toho hišće prěnju premiju dósta a to wulkotnu wobšěrnu knihu „Jllustrowane stawizny rězniskoho rjemjesła wot 12. lětstotka hač do přitomnosće. Na tutym njewšědnym wuspěchu so cyła pruhowanska komisija dźiwaše a to ćim bóle, dokelž bě pruhownik jenož do wjesneje ludoweje šule w Pančicach khodźił. Na wuspěchu wjesela so też starši, přiwuzni a mištr a druzy. Wuznamjenjeny bě, ludowu šulu wukhodźiwši, najprjódcy hišće lěto doma wostał a tu w ratarstwje dźěłał, prjedy hač so na rězniske powołanjo zwaži. Dźiwajo na dobre wuswědčenja dóstanje drje wupokaz k wosebitomu wósmtydźeńskomu pućowanju po Němskej wot rjemjeslniskoho zarjadnistwa. Přejemy serbskomu młodźencej dalšoho Božoho žohnowanja do přichoda.

Z Konjec. Dnja 10. meje zhladuje knjez wyšši wučeŕ Mikławš Hajna ze swojej mandźelskej Khatu, rodź. Wincarjec z Worklec na 25 lět zhromadnoho zemskoho pućowanja. Ze swójbu, dwěmaj synomaj a dwěmaj dźowkomaj zjednoća so naša wjes a cyła Ralbičanska wosada, zo by k slěbornomu jubilejej horce zbožopřeća wuprajiła swojomu wučerjej a prócowarjej, kotryž je sebi w dołholětnym skutkowanju w Konjecach wulke zasłužby dobył za gmejnu a šulu. Kóždy čas je był zwólniwy, wšě so poskićace dźěła w powšitkownym zajimje njesebičnje dokonjeć. Za wšitku tutu woporniwu prócu je sebi zasłužił knjez wučeŕ Hajna zjawny dźak, kaž też za joho wótčinske prócowanja za naš luby narod, wosebje z wustojnym nawjedowanjom našoho spěwnoho towarstwa „Lilije“. Zbožopřećam k slěbornomu mandźelskomu jubilejej

---

Hilža so tajkich rěčow naboja. Swoju mysličku, sebi jehnjatko zdźeržeć, wona hnydom spušći. „Wy nimaće prawje“, rjekny wona k murjerjej. „Štož žadyn človjek njewidźi, to widźi tola Bóh! Ty pak, luba maći, maš prawje, a ja so dźiwam, zo mi to, štož ty praješe, samo wot so na mysle njepřińdźe. Ja bych sebi wowcku“, rěčeše wona dale, a sylzy stupachu jej do woči, „tak rady, o tak rady zdźeržała! Tola Bohu dyrbimy posłuchać“! Wona wza jehnjatko do fale a dźěše z nim na dwór do Dubina, hačrunjež dešć hišće přestał njebě.

Jako Hilža do Dubina na dwór přińdźe, stoješe burowka ze swojim najmjeńšim dźěśćom na rukomaj před khěžinymi durjemi, a wjetše dźěći stojachu wokoło njeje. Woni wobkedźbowachu krasnu tučel, kotraž bě nětko po njewjedrje w cyłej swojej rjanosći a krasnosći widźeć. „Hlejće tutu tučel“, rjekny mać dźěćom, mjez tym, zo z wupřestrjenej ruku na nju pokazowaše, „a khwalće toho, kiž je ju sčinił! We płomjenojtym błysku a w hrózbnym hrimanju pokazuje nam Bóh swoju wulku móc a krasnosć, w rjanych barbach tučele pak swoju přećelnosć a miłosć.“

Hilža wjeseleše so nad luboznymi barbami tučele, wjeseleše so też nad so smějkotacymi wobličemi dźěći a njepraji ani słowčka, hač so tučel zhubi. Nětko wza wona jehnjatko z fale, sadźi je dele a powědaše, kak je je namakała.

To je jara rjenje wot tebje“, rjekny burowka přećelnje, zo sy tak pozdźe wječor a to hišće w dešću přišła! Ty jara dobra a sprawna holčka“!

„Haj zawěrno! To wona je“, rjekny bur, kiž runje z khěže wustupi. „Tak pěkni a sprawni kaž tuta holčka, dyrbiće też wy być a wostać, moje dźěći. Lěpje je, nic jenu jeničku wowcku měć a sprawny a čestny być, hač sto wowcow wobsedźeć a njesprawny a njećestny być. Sprawnosć, z kotrejž tute khude dźěćo jehnjatko wróćo da, je pokład we wutrobje, kiž je bohatši hač cyłe stadło wowcow — a tutón pokład njemóže nam ani wjelk, ani njepřećel rubić.“

Franc, hólčec tutoho bura, běžeše nětko k wowčeŕni a přiwjedźe staru wowcu. O kak tute młode wjesele a radostnje k njej přiskoči. Hilža sebi to wšo wobhlada a dźeše: „Hižo wo tute wjeselo, kiž wbohe zwěrjatko nětko ma, so njekaju, zo je wróćich, tak lube hač mi wone też bě, a tak rady hač běch sebi je zdźeržała!“

„Wěš ty?“ rjekny bur, „dokelž sy tak sprawna, chcu ći jehnjatko darić, přetož widźu, kajke wjeselo na nim maš. Nětkole pak ći wone njeby ničo pomhało, dokelž hišće bjez mloka žiwe być njemóže. Tola za dwě njedźeli budźe so hižo móc wot trawy a druhoho žiwić, potom dyrbi ći je Franc přinjesć“.

„Kedźbuj pak na nje potom derje!“ rjekny burowka. „Je wоćahnyć, k tomu njetrjebaš wjele prócy ani pjenjez. Mjez tym, zo ty truskalcy šćipaš a šiješ, móžeš je pasć, a tak wjele trawy móžeš sebi nahromadźić a wusušić, bjez toho zo by ju runje z łuki brała, štož jehnjatko přez zymu trjeba. Hdyž budźe wone potom wulke, budźeće joho mloko we wašej khudej kuchinje jara nuznje trjebać a wołma je też přeco trěbna.

„A jeli maće zbožo z wowcu“, rjekny mały hólčec, móžeće hišće cyłe stadło dóstać.“

přizamknje so rady też towarstwo ss. Cyrilla a Methoda, dźakujo so knjezej wučerjej Hajnje za wšu lubosć a prócu, kotruž je stajnje zaměram towarstwa, „Kat. Posołej“ a wosebje też našomu „Krajanej“ z pilnym sobudźěłom přiwobroćał.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pónd́zelu, 13. meje, popołdnju w 2 hodź.

Ze Smječkec. W Janskich kupjelach předwjedźe Drježd́žanska katolska filmownja 15. meje druhi zynkofilmowy wječor a to we 8 hodź.: „Što je swět?“. Je to wulki khwalospěw na cyłu stwórbu. Štóž ma kusk zajima, njeskomdź rjane wobrazy z cyłoho swěta. Za 50 pj. je to přecy hódnje sebi wječor do kupjel wulećeć. Hodźi so to też z mejskim nyšporom w Róžeńce (1/48) abo we Worklecach (1/28) zjednoćić.

Z Wotrowa. Wotućaca přiroda wabi nětkle někotrohožkuli won z domu a wjeski, wulećeć sebi trošku dale do swěta. Tak mjerwješe so poslednju njedźelu w našej wjescy z cuzymi hosćemi. Hižo w 2 hodź. bě tu mnoho sobustawow towarstwa knježnow za Klóštrsku wokolinu pod nawjedowanjom Khrósćičanskoho knj. kapłana Handriki dóšło. Wotdźeržawši krótku pobožnosć w cyrkwi wobhladachu sebi naš powjetšeny dom Boži a kěrchow, kiž ze swojimi z kwětkami wobsadźenymi rowami so zda być kaž sama kćějata zahroda; potom dóńdźechu na „kupcy“, hórku za wsu ke Kašecam a wužichu tam krasny rozhlad, kiž wosebje k połnocy je wulkotny. Wšu serbsku krajinu, samo wěžu Wulko-Zdźarjanskeje cyrkwje, wuhenje Werminghofa a Ćisowa tam wohladaš. Wottam dóńdźechmy na „hrodźišćo“, z kotrohož je zasy wulkotny wuhlad na krajinu ke Khrósćicam a Wujězdej. Rozwjeselene a wokřewjene wróćichu so na wječor domoj. — Wokoło 4 hodźin přikhadźachu nowi hosćo. Klóštrske kasino bě sebi tu dóšło a wotdźerža swoju měsačnu zhromadźiznu. Wotrowski knjez faraŕ powita jich do swojeje wosadneje wjeski a přednošowaše jim wo žiwjenju a dźěławosći † duchownoho knjeza Tecelina Měta. Klóštrske kasino ma wosebite poćahi k tomule zasłużenomu serbskomu nabožnomu spisowaćelej, přetož joho zasłužba je, zo so jomu při joho ródnym domje w Kukowje we swojim času postaji pomnik. Při zhromadźiznje so wobzamkny, zo towarstwo — Kukowska gmejnja budźe při tym zawěsće pomhać — napismo na pomniku da wobnowić a na počesćowanjo † Tecelina 14. 7. při pomniku wosebitu swjatočnosć wuhotuje. Při zhromadźiznje přečita so też 50 lět stary protokol, kotryž nam rozprawja, kak je so kasino před 50 lětami wo postajenjo pomnika starało a je docyła zmóžniło. Wobzamkny so, zo so tónle protokol zajimawosće dla do „Kat. Posoła“ poda. Zo bychu so wudawki za wobnowjenjo pomnika nazběrałe, so sobustawy wuléta wzdachu, kotryž hewak kóžde léto zhromadnje činja. Khwalobny to wotpohlad! Na wječor wohladachmy tu też hišće khowanki klóštrskoho wustawa swjatoho Józefa, kotrež běštej rjany dźeń a krasna Wotrowska wokolina k nam wuwabiła.

Křiž w katolskich krajinach.

Křiž jako symbol našoho wumoženja a wuraz křesćanskeje wěry je zdawna w katolskich Serbach znamjo hłubokoho nabožnoho zmyslenja. Mamy na wsach, ale też w polu a holi stare křiže, kotrež su němi krónikarjo a mohłe nam mnoho powědać. Tola powědaju nam po swojim wašnju ze starych časow, na př., štó a hdy je jón stajił, komu je potajkim tehdom statok abo ležomnosć słušała, druhdy zhoniš też wukonjerja křiža, kajke pismo a kajka rěč je so tehdom nałožowała a hišće druhoho. Z česćownosću dyrbiš nimo tajkoho pomnika hić a byrnjež hižo widźomnje sćěhwki wysokeje staroby pokazował. Něhdy je też nowy a rjany był, ale wjedro je jomu rjap zlemiło.

W katolskich Serbach njebłyšća so křiže jenož na domjacych wołtařkach abo na sćěnach, ale stoja, jako pominarjo w Božej stwórbje, na honach, hdźež Bóh Knjez dźěło ratarja žohnuje. Tajke znamjo našoho wumoženja móžemy też nětko při puću z Kukowa do Wudworja widźeć, na hórcy, hdźež zhladuje daloko do wokoliny. Prjedy stoješe w blizkosći pěskoweje jamy při puću do Smječkec, dale Jakubašec cemen-

Njewěš ničo nowoho,

štož mohło też „Kat. Posoł“ a joho čitarjow zajimować? Napisaj nam tola! Njeboj so, njeměł-li najlěpšu serbsku ruku. Radlubje Twój dopis wudospołnimy a joho zmylki, dyrbjał-li tajke měć, wotstronimy. Ty sam změješ wulke wjeselo nad tym a nawuknješ z časom dobry serbski wuraz a prawopis.

Hilža dyrbješe nětko hišće při wječeri wostać a da sebi mloko a butrowu pomazku jara derje słodźeć. Burowka da jej hišće kusk dobreje butry a něšto jeji sobu domoj. „Daj to twojej maćeri“, rjekny wona, mjez tym, zo jeja skedźbnje do fale składźe, „postrow ju wote mnje přećelnje, a Bóh chcył ju bórzy wustrowić.“

Hilža khwataše z wjesołosću domoj. Njebjo bě so zasy wućahnyło a měsačk rjenje swěćeše. Cyła stwórba krasnje wonješe, tak zo bě Hilža njewuprajomnje zbožowna. „Po njewjedrje“, mysleše wona, „stej njebjo a zemja přeco rjeńšej, tola tak rjanoho wječora, kaž dźensniši je, njejsym hišće dożiwiła“.

Wona to wšitko doma swojej maćeri wupowěda. „Hlej“, rjekny mać, „to je štož ći stajnje praju. To je wjesołosć čistoho swědomja. Hdyž prawje činimy, napjelni słódki měr našu wutrobu. Bóh dawa nam přez swědomjo spóznać, zo je z nami spokojom. O Hilža, nječiń tohodla ženje ničo, štož je před Bohom złe! Ty wěš, zo smy khudźi a nimamy ničo na swěće, tola hdyž mamy stajnje čiste swědomjo, smy dosć bohaći.“

Hilža ličeše nětko kóždy dźeń, a njemóžeše dočakać, zo by jehnjatko skoro dóstała. Wona by też wšědnje do protyki hladała, hdyž by tajkeje měła, tuž hladaše kóždy wječor na měsačk a dźěše potom wjesoła lehnyć. „Přetož“, dźeše wona, „hdyž budźe połny, dóstanu swoju wowcku“.

Skónčnje bu połny měsačk, tola jehnjatko njechaše přińć. Hilža čakaše a čakaše — a bě hižo wšu nadźiju zhubiła. „Ja drje njebudu wot mojeje wowcki ničo wjacy widźeć“, rjekny wona junu wječor, jako zrudna při maćerjnym łožu sedźeše. „Měj sćerpnosć“, dźeše mać, „hdyž budźe wulka dosć, potom ći ju Franc też přinjese.“ A hlej! nadobo so durje wočinichu a wjesoły hólčec přińdźe z jehnjatkom a z połnym korbom zeleneje trawy. Hilža běžeše z wjesołosću napřećo, poklakny so při jehnjatku, hładkowaše je a dźeše: O kak je hižo narostło! Ja je skoro wjacy njeznaju. Kak rjanu běłu wołmu hižo ma! O nětko je moja wjesołosć dospołna.“

„Chcych ći jehnjatko hižo před něšto dnjami přinjesć“, dźeše hólčec, „tola mój nan rjekny, zo dyrbi tu hišće něšto časa wostać, zo by potom sylniše a strowše było.“

„Ty a twojej staršej sće tola jara dobroćiwi“, rjekny Hilža. „Hdyž 'noż njebych tak khuda była, zo bych ći też něšto dać mohła! Tola wot prěnjeje wołmy, kiž wot wowcki změju, zhotowju ći něšto nohajcow. Budźeš potom widźeć, zo wěrnosć rěču!“

Hólčec dźěše zasy dom, a Hilža dowjedźe jehnjatko do małeje hródźe, kiž bě khěži přitwarjena, a da jomu picu. Jehnjatko so na nju bórzy zwuči a bu tak skludne, zo jej khlěb z ruki jědźeše, ze šklički mloko piješe a stajnje za njej běhaše. Hilža trjebaše je jenož zawołać, a wone hnydom přiskoči. Hdyž mać nětko hdys a hdys přihladowaše a widźeše, kajke wjeselo Hilža nad jehnjatkom ma, rjekny husćišo: „Njewěrno, nětko so wjacy njekaješ, zo sy po mojej radźe měła a jehnjatko wróćiła!“

„O, maći“, znapřećiwi Hilža, „kaž mi jehnjatko na kóžde wołanjo posłucha, tak posłušna chcu ja też přećiwo tebi być. Přetož wěm, ty lubuješ mje hišće wjele bóle hač ja moje jehnjatko!“ (Pokročowanjo.)

tańnje. Přez separaciju (hromadźekładźenjo leżomnosćow) přeńdźe tute polo na druhoho wobsedźerja a tuž je bur Lajder kříž přestajić dał na nětčiše městno.

Wěsty G. Robel (něhduši Wudworjanski bur Jurij Wrobl) je jón drje 1858 (lěto je hubjenje wučitać) wudźěłać dał. W běhu dalšich lět je kubło hižo w štwórtych rukach. Wěsće so kříž bórzy ponowi. Serbski tekst na tafličcy je hišće derje čitajomny, snadź bu hakle před lětami znowa pozłoćany.

Też w druhich katolskich krajinach, wosebje w Bajeńskej, nadeńdźemy też kříže na wsach, při pućach, na polach a samo też na horach, tak na př. na najwyššej horje Němskeje Zugspitze. Też wjedu tam martrowne puće, debjene z wobrazami z ćefpjenja a wumrěća našoho Zbóžnika hač na městnosć joho smjerće, na tak mjenowane kalvańske hory, debjene z wysokimi křižemi. Też ze wšelakich horow tute znamjo dobyća zhladuje daloko do kraja. Wuhladachmy je na jězbach do Triera a Oberammergawa, na př. w klóštrje k štyrnaće swjatym (Vierzehnheiligen) w klóštrje Ettal njedaloko Oberammergawa a druhdźe. Stajenjo křižow na wysokich horach njebě lohke dźěło. Hajncy a hórscy wjednicy dyrbjachu dźěle z wulkej prócu na wyšinu nosyć. Tak stoji na horje Zugspitze tři centnarje ćežki a pjeć metrow wysoki železny kříž z pozłoćanej koprowej kulu z lěta 1851 na nawječornym wjeršku, wot lěta 1882 stoji pak na narańšim wjeršku.

Najwjetši kříž swěta krónuje Józefowu wyšinu pola Stolberka w južnych Smolinach (Harc) jako 38 metrow wysoka křižna wuhladna wěža. Tutón hobrski kříž waži 2400 centnarjow. Wón bu 1896 na město drjewjanoho kříža stajeny, kotryž błysk zniči. Samo ze žołmow Bodamskoho jězora saha před kupu Mainau kříž, tak mjenowany šwedski kříž, k dopomnjeću na wójnsku nuzu při wobłěhnjenju Šwejdow w łěće 1634.

Spodźiwny je napohlad hobrskoho elektriscy wobswětlenoho wohnjowoho kříža na wjeršku křižneje hory napřeco městačku Arnsberg w Sauerlandźe. Wón so jutrowny wječor swěći pódla hobrskoho wohnja, za kotryž su 16 wozow materiala k palenju trěbne. Tak nadeńdźemy powšitkowne česćowanjo kříža w Božej stwórbje też w druhich katolskich krajinach. Tele wašnjo korjeni ze zastarskoho w katolskich Serbach a chcemy je też wobkhować. Tola dyrbi so na to hladać, zo so napisma w našej ludowej rěči stawaju. To słuša do krajininoho wobraza. Wšudźe so njeje tute žadanjo přewjedło. Njech so w přichodźe wobkedźbuje. k.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je hižo wot započatka swojoho knježenja namołwjał, zo bychu so za misijóny domoródni wukubłali a potom byli z měšnikami a misijonarami mjez swojim ludom. Kelko je so tu hižo dóspěło, pokazuje statistika w „Köln. Volksz." Mjez 16050 měšnikami w misijónach je 5384 domoródnych, to je potajkim skoro třećina. Tola w misijónskich seminarach přihotuje so nětkle hižo 18000 młodych studentow na dušepastyrstwo mjez swojimi. Kinscy katolikojo maja hižo 40 % swojich duchownych, Indojo 25 %, w Africy su 15 % misijonarow čornuchojo. Samo na kupach w Čichim oceanu, kotrychž wobydlerjo su samo hišće dźensa tam abo sem ludźižračcy, skutkuje hižo 11 domoródnych měšnikow. Też mjez mnichami a sotrami, kotříž we cuzych krajach skutkuja, so ličba běłych přeco pomjeńša a ličba domoródnych rosće. Mjez 7305 mnichami je 2333 domoródnych, mjez 38504 sotrami pak 18144. Za wučerjow w misijónskich šulach njebjeru so nětkle scyła wjacy běli ale jenož domoródni.

Před krótkim zemrěty bratr kardinala Pacellija, ma wosebite zasłužby, zo so Italska z bamžom zjedna a zaso mały Vatikanski stat připózna. Lěta dołho je wón ze zastupjerjemi italskoho stata jednał, a skónčnje je potom z Mussolinijom samym należnosć cyle wujasnił, dokelž bě profesor Barone, zastupjeŕ italskoho stata, wumrěł. Njeběše napinanja, kotrež tajke jednanja wšědnje wot ranja hač do wječora trajace, přinjesechu, přetrał. Marchese Pacelli dósta wězo kaž wot bamža też wot italskoho krala najwyšši rjad za zasłužby.

Spěwny khór biskopskeje cyrkwje w Aachenje, kotryž kaž na př. też Drježdźanski z hólcow wobsteji, měješe audijencu pola Swjatoho Wótca. Při tom bamž, hdyž běchu hólcy někotre nabožne a swětne spěwy wuspěwali, wosebje zaso młodźinu pola sebje witaše. Dopomni jich hišće raz, kaž tamnych 1800 katolskich młodźencow z Němskeje, zo Bóh wšo wjedźe a ma móc nade wšim. Tuž njetrebamy ženje nadźiju spušćić, a byrnjež so zdało, jako by wšo zhubjene było.

Awstriska. We winje přihotuje so pomnik za měšnika z rjadu kapucinow, Marka d' Aviano. Tutón pater je sebi wulke zasłužby dobył w času, hdyž Turkojo Win nadběhowachu. Wubjerk, kotryž so wo zhotowanjo pomnika stara, pućowaše nětkle do Roma a wopyta też Swjatoho Wótca. Bamž k wopytowarjam poréča a praji, zo bu z Božim wjedźenjom wjednikam awstriskoho luda puć wurunany k postupej a k polěpšenju hospodarskich, socialnych a statnych poměrow. Potom praji, zo wosebje žohnuje cyrkwinskich a statnych wjednikow w Awstriskej.

1. meja swjeći so wot nětka tu jako dźeń noweje Awstriskeje. Za tutón dźeń je arcbiskopski ordinariat we Winje wosebje postajił, zo bychu duchowni wěriwych, kaž też statne wyšnosće a wustawy namołwjeli, zo bychu so na swjatočnych kemšach wobdźělili. Z tutymi kemšemi su so ludźo wosebje Bohu dźakowali, zo je ze swojej hnadu pomhał, zo so z awstriskim hospodarstwom polěpšuje, a dale su prosyli, zo Bóh też dale njeby swoju pomoc zapowěł.

Kancler dr. Schuschnigg réčeše w jenej zhromadźiznje žonow we Winje wo poćahach mjez statom a cyrkwju. Praji, zo so knježeŕstwo dospołnje ke křesćanstwu wuznawa. Cyrkej chce škitać a ji wšu móžnosć dać, zo by swoje žohnowanjo do ludu njesła a lud wocahnyła. Časy, hdyž móžeše kóždy w mjenje swobodnoho myslenja přećiwo katolskej cyrkwi réčeć, su nimo. Tohodla pak knježeŕstwo wězo tych njepřesćěha, kotříž su hinašoho měnjenja, jenož njesmědźa dale šćuwać a tak měr a natwar kazyć. Štóž dźensa hišće w Awstriskej réči wo klerikalnych a antiklerikalnych, tón je njepřećel natwara.

Wjerchbiskop Pawlikowski w Hradcu réčeše wo nadawkach cyrkwje w zjawnym žiwjenju. Měšnicy drje so wjacy njestaraja wo politiku. Ale štóž by jich też hišće chcył wućišćeć ze zjawnoho žiwjenja, tón by jednał přećiwo woli Khrystusowej. Kak by to tola było, hdyž by měšnik jenož směł hišće w cyrkwi něšto rjec, ničo pak wjacy w towarstwach a druhdźe w zjawnosći. Wupjera so tola nětkle wšudźe pohanstwo a chce cyrkej wućišćeć. Tu njeréka wjacy, sebi žadać křesćanow, kotříž kaznje Bože dźerža, ale žadać křesćanow, kotříž spytaja też druhich za Boha dobyć. Tele prócowanjo wo njesmjertne duše pak dyrbi so też měšnikej w zjawnosći zmóžnić.

Kaž evangelska wyšša cyrkwinska rada we Winje wozjewja, zastupi 1934 w Awstriskej 25140 ludźi do evangelskeje cyrkwje, 1696 wosobow z neje wustupi. Mjez tamnymi, kotříž buchu evangelscy, bě 7415 prjedawšich katolikow. Wšo hromadźe ma evangelska cyrkej w Awstriskej 308957 sobustawow. 17541 z tamnych, kotříž loni zastupichu, njeběchu prjedy scyła žanej cyrkwi přisłušeli.

Južnosłowjanska. Po statisticy kralestwa je mjez wobydlerjemi 6785000 prawosławnych, 5218000 katolikow, 1661000 mohamedanow, 231000 protestantow, 78000 izraelitow, 70000 přisłušeja sektam a 1000 nimaja scyła žanoho wuznaća.

Też w Južnosłowjanskej su katolscy biskopja duchownym zakazali, so jako sobustawy politiskich stronow do parlamenta wolić dać. Jenož w někotrych jara ważnych padach je so to dowoliło.

Ličby studowacych na katolske měšnistwo su pola młódšich lětnikow wjetše hač pola starších, to je dopokaz, zo też tam ličba powołanjow rosće. Scyła je za měšniski

dorost w kraju starane. Nadźijomnje dale tak wostanje. 11 młodych katolikow z Južnosławjanskeje přihotuje so w Romje na měšnistwo.

Horliwosć katolikow, kotřiž w diasporje bydla, rosće. Wosebje może so to rjec wo biskopstwje Skoplje. Tamniši biskop je hižo dał 9 cyrkwjow twarić. Dale je natwarił měšniski seminar a wjele farow. Dokelž biskopstwo hač dotal jara ćerpi pod njedostatkom na měšnikach, je biskop swoju prjedawšu wosadu zdźeržał, je potajkim też hišće farař. A tola stara so też hišće swěrnje wo rozbrojene wosady, pućuje sam do nich, a to jara jednorje, pak mjez druhimi ludźimi w autobusu, pak samo pěši.

Nuza, kotraž tam a sem knježi, skutkuje druhdy jara złě na katolikow. Su tak zlemjeni, zo swoju wěru wostaja, jenož, zo bychu so hospodarscy polěpšić móhli. Biskop napomina wěriwych, zo njebychu tola mjenje hódni byli hač katolikojo w Ruskej a Mexiku. Prosy jich, zo bychu spytali, sebi hospodarske towarstwa założić a sebi tak sami pomhać. Dale žada, zo bychu jomu hnydom pady wozjewili, w kotrychž su katolikow z hospodarskimi lěpšinami k wotpadej wabili.

Kaž je ministerski president Jewtič při nastupje knježerstwa prajił, chce stat z Vatikanom konkordat wobzamknyć.

Arcbiskop Bauer a joho koadjutor (pomocnik) biskop Stepinac staj pastyrski list wo katolskim skutku wudałoj. Wosebje so wuzběhuje, zo katolski skutk nima ničo činić z politiku.

Organisator serbiskeje prawosławneje cyrkwje Sava běše před 700 lětami živy a prawosławna cyrkej joho swjatoho praji. Běše prěni serbiski biskop ale też wulki wótčinc. Tohodla woswjeći lětsa prawosławna cyrkej a też stat joho wopomnjeco. Arcbiskop Bauer je postajił, zo so katolikojo, też nic katolske šulske dźěći, na cyrkwinskich swjatočnosćach prawosławnych wobdźělić njesmědźa. Wězo pak smědźa schismatiskoho biskopa při swětnych swjatočnosćach jaka narodowca česćić. Tohole wukaza dla su so wšelake njekatolske nowiny na arcbiskopa wottorhle.

Albanska. Tu katolikam hišće přeco ważne prawa njedadźa. Tak su hišće katolske šule zamknjene, byrnjež też Vatikan hižo wjacy króć přećiwo tomu protestował. Knježerstwo chce, kaž so zda, jenož mohamedanam wšě prawa dać a jich na wšě ważnjo podpjerać. Też prawosławnych runje njepotłóčuje, za to pak romsko-katolskich.

Francózska. Francózske knježerstwo je 5 katolskim wyššim duchownym křiž čestneje legije spožčiło.

Na hłownej zhromadźiznje katolskoho instituta žadaše biskop Le Senne trěbne prawa za katolske šulstwo. Praješe, zo to njedosaha, zo drje stat wjacy stare zakonje njenałožuje, kotrež katolskim rjadnikam wučenjo zakazuja. Ně, knježerstwo dyrbi tele wohańbjace zakonje hnydom wotstronić.

Skoro w samsnym času, hdyž biskop Le Senne tajke rěčeše, zapodachu francózscy frontscy wojowarjo knježerstwu pismo, w kotrymž žadaja, zo maja so stare zakonje, kotrež katolskim rjadniskim duchownym wšě skutkowanjo w šulach, njech zjawnych, njech privatnych, zakazuja, zběhnyć. Też woni prajachu, zo njedosaha, zo so jenož tak zćicha ćerpi, zo rjadnicy zaso do kraja a do šulow přińdu. Jim ma so połne stacanske prawo dać, dokelž runje mjez francózskimi mnichami je jich wjele. kotřiž su we swětowej wójnje sobu we fronće wojowali a swoju krej za wótcny kraj přeleli.

Katolska organisacija ratarjow měješe krasnu hłownu zhromadźiznu. Sobustawy putnikowachu k cyrkwičcy na hórcy Montmartre w Parizu. Tam mějachu cyłu nóc modlenjo před Najswjećišim. Też dóstachu swjate woprawjenjo. Na kóncu běchu potom wuradźowanja. Rěčeše so wo wšelakich prašenjach, na kóncu wo najważnišich, mjenujcy, što ma so stać přećiwo přiběrjacej komunistiskej propagandźe.

Před něšto časom pisachmy wo šulskim strajku, dokelž běše wučeŕ Božu martru ze šulskeje jstwy na hornju łubju donjesł. To samsne sta so nětkle zaso w druhej francózskej wjescy. Też tam wozjewichu starši šulskej wyšnosći, zo swoje dźěći tři dny do šule njeposćelu. Nětko ma wyšnosć hišće słowo. Što wona postaji, njeje hišće znate.

Ruska. Tu su w poslednim času zasy jara wjele katolikow zajeli a do wuhnanstwa pósłali. Jim wumjetowachu, zo su bjez dowolnosće do wulkich městow přišli (štož je najskerje zakazane) a zo njejsu při swojim pućowanju trěbnoho pasa měli. (W Ruskej dyrbi kóždy też w tukraju pućowanski pas měć, kaž bě to hižo prjedy pod carom wašnjo.) Woprawdźita wina pak bě, zo běchu katolikojo Bože służby wopytowali. Za tajke wučušlowanja kemšikhodźerjow ma knježerstwo cyłu syłu derje płaćenych wobhonjerjow.

Započatk měrca pušći policija cyłu syłu katolskich duchownych, kotřiž běchu wjacy lět w jastwje sedźeli. Tola za nich je zrudnje. Jenož někotři dóstachu dowolnosć, so něhdźe zasydlić. Wjetši dźěl dyrbi prošo po kraju ćahać, dokelž jim njeje dowolene, na jenym městnje dlěje hač někotre hodźiny přebywać.

Ruske hibanjo za bjezbóžnistwo ma nětkle wjacy hač 5 milijónow sobustawow. Wudawa 10 dźenikow a 23 časopisow w 14 rěčach. Hač dotal je 37 milijónow wšelakich lětakow abo małych knižkow rozdźěliło a 600 milijónow knihi wudało. Znaty spisowaćel Maxim Gorki, kotrohož knihe so też pola nas wjele čitachu a w nawječornej Europje so też hišće čitaju, bu za předsydu bjezbóžnikow pomjenowany. Wón wuwučuje wosebje ludźi w prawej propagandźe za bjezbóžnistwo. Zjednoćeństwo wudźeržuje też 80 muzejow a wustajeńcow.

Sowjetski komisariat za woćehnjenjo njeje z wuspěchom we wojowanju přećiwo Bohu spokojom. Tohodla je zastupowacy komisar za woćehnjenjo, Max Epstein, wšelake wukazy přiwótřił. Šulscy dohladowarjo dyrbja přichodnje wosebje na woćehnjenjo přećiwo Bohu kedźbować. Nowiny za wučerjow maja wosebite měsačne rozprawy wo nazhonjenjach w hibanju bjezbóžnych. Šulske knihe dyrbja měć dosć maćizny přećiwo nabožinje, a to „dobru maćiznu“, kotraž dyrbi živje na dźěćo skutkować. Dale dyrbja wučerjo měć mnoho knihi, kotrež přećiwo cyrkwi a Bohu šćuwaja. Wše šule maja podpjerać błónki, do kotrychž su dźěći jako wojowarjo přećiwo Bohu zjednoćene.

Ale najebać přesćěhanjow njemóža też w Ruskej wšě nabožne wědomjo zničić. Přeco zasy skorža nowiny, bjezbóžnikow, zo so ludźo přeco k cyrkwi dźerža, pisaja wo nabožnych skandalach. Wosebje pisaja tajke wo wokolinje Moskwy. W měsće Ugliču nad hornjej Wólgu zwěrichu sebi šulerjo jeneje zjawneje šule samo zapodać próstwu, zo chcedźa měć nabožinsku wučbu. W tutej wokolinje ma 35 cyrkwjow jara wjele wopytowarjow Božich służbow.

Wšelčizny.

Tři křidy. Rozhorjeny přikhwata k mudromu Sokratej susod a praji: „Słyš, Sokrato — to ći tola dyrbju wupowědać — słyš, što twój přećel . . .“

„Zastań, zastań, luby susodo,“ prasny Sokrates jomu do rěče, „sy to, štož chceš mi powědać, přez tři křidy přesał?“

„Přez tři křidy přesał?“ so zasłapjeny susod wopraša.

„Haj, luby přećelo,“ napřećiwi zasy Sokrates. „Chcemoj tola pohladać, hač to, štož chceš mi wupowědać, přez te tři křidy dźe! Prěnja křida je wěrnosć! Sy też wšo, štož chceš wo mojim přećelu mi donošować, pruhował, hač je wšitko wěrno?“

„Ně, to njejsym; zasłyšach, kak sebi druzy to mjeze sobu powědachu a . . . “

Tak! Tak! — Ale wěsće sy to přez tu druhu křidu přesał. Je to, štož chceš mi powědać, dobre?“ Z wotmołwu so dlijo, susod skónčnje měnješe: Ně, dobre to njeje, nawopak . . . !

„Tak, tak“ přetohrny joho Sokrates, tuž chcemoj tola też tu třeću křidu wzać a so prašeć, hač je to też cyle nuzne, zo ja to zhonju, štož tebje tak rozhorja?“

„Nuzne? Ně, to runje nic!“ wuzna so susod.

„Potajkim, luby towaršo," wotmołwi zasy Sokrates, „hdyž to, štož chceš mi powědać, njeje ani wěrne, ani nuzne, dha njech je to pohrjebane a njepoćežuj sebi swědomjo z tym."

* * *

Filip II., španiski kral, dohlada so, hdyž bě na Božej mši, na dweju dwórskeju knjezow, kotrajž cyły čas swjatoho wopora hromadźe šukotaštaj. Wustupujo z kapale rjekny jimaj kral: „Słyšitaj wój takle Božu mšu? Njepokazajtaj so ženje wjacy na mojim dworje!" Tute jeničke słowo dyri jeju kaž błysk. Jedyn zemrě za dwaj dnjej, a druhi bu zamyleny. Kak mnohim mohło so tež dźensa tak stać, njeby-li Bóh tak dołhomyslny a smilny był!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 292. z Njebjelčic: Jurij Cyž; 293. z Paderborna: stud. theol. Pawoł Ćórlich; 294. z Wjazońcy: Jan Winař; 295. z Kukowa: Hana Lubcyna; 296. z Pančic: Michał Bryl; 297. z Marijineje Hwězdy: Pawoł Šołta; 298. z Libonja: Jakub Donat; 299. z Łahowa: Jakub Nawka.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 6. meje 1935

167 wołow, 308 bykow, 355 kruwow a jałojcow, 1472 ćelatow, 705 wowcow, 3228 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 2) starše 37—40 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—36 hr. 4) Starše 28—31 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 38—41 hr. 3) Mjasne 34—37 hr. 4) Snadnje wuwite 32—33 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 32—39 hr. 3) Mjasne kruwy 25—31 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 17—24 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 38—41 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 60—62 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 48—58 hr. 3) Snadnje wuwite 37—47 hr. 4) Najšpatniše 28—35 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 47—50 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 46—48 hr. 3) Mjasne wowcy 43—45 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—42 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 47—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 46—49 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 43—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy 45—46 hr.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno naše je firmy:

Joh. Miessner.

Tež brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Hudźbna jednota Meja w Radworju

změje njedźelu 19. meje w 20 hodź. pola Šubertec

pisany koncert.

Nowinka. (Wjacy so njepřeradźi.) Reje z měšćanskej hudźbu. Wěmy, zo budźe zala zasy połna. Přetož pola nas je přecy rjenje a zastup nizki.

Barby suche a hotowe k barbjenju, laki, firnis a serščowcy (pinzle) **Natuš w Krósćicah**

Skleńcu za twarjenja — wšu **skleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory —Wulki wubjerk—

Rudolf **Wilhelm** Skleńčerńja

Budyšin Serbska dróha 16

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rožk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Witany dar

je **pórclin:** ze złotej kromu, z winowymi łopjenami, z němskej rožu potrušowany, běły pórclin.

— k sležbornym kwasam —

Dobre **Rosenthal**-kofejowe a blidne servisy.

Wšě druhe sudobjo — hornčerske a kamjenine — a wšu domjacu nadobu: železowu, email., alumin. atd.

Špihele, korby, šćětki a druhe wěcy w najwjetšim wubjerku wosebje tunjo.

„Hausbedarf"

M. Pfuhl, Znutřk. lawska dróha 6

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Eckard-Sparvertrag

podawa njewupowědźomne požčonki w kóždej wysokosći. — Dalše zhoniš pola Šewčika w Kukowje.

Wupjerki

jenož dobre, ma stajnje

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, nětko

Jerjowa hasa 3

(Heringstraße)

Tež mały nawěštk w „Katolskim Posole" ma

wulkoho wuspěcha!

Postawy, křiže, rózowcy atd.

we wulkim wubjerku poskića

Malischke

Při Pětrowej cyrkwi 9 w domje tachantskeje fary.

Zjawny dźak

Róžeńćanskej swjatej Mariji za poskićenu pomoc!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. meje 1935.** | **73. lětnik.**

„Du k tomu, kiž mje pósła.“

„Du k tomu, kiž mje pósła“, to su słowa, kiž je Zbóžnik rěčał při poslednjej wječeri, hdyž so rozžohnowaše ze swojimi japoštołami. Što chcyše wón z tutymi słowami prajić?

Zo je hodźina přišła, hdźež ma so dźělić wot swojich japoštołow, hdźež přestanje widźomnje přitomny być mjez nimi; zo je hodźina přišła, hdźež ma nastupić puć ćerpjenja a sebje samoho jako krawny wopor woprować na zdonku kříža; zo je potajkim hodźina přišła, hdźež ma dokonjeć swoje pósłanjo, swój nadawk, kotryž je jomu po Božej radźe postajeny wot wěčnosće, nadawk mjenujcy, człowjestwo wumožić.

Krótke to słowa — a tola słowa połne wobsaha a wuznama. Štož Zbóžnik wo sebi něhdy praji we swjatočnej khwili, to, lubi čitarjo, ma też kóždy z nas přecy a zasy sebi prajić a přiwołać: „Du k tomu, kiž mje pósła“.

W tutych krótkich jednorych słowach je wuprajeny naš pokhad, naš nadawk, naš zaměr; z druhimi słowami: zwotkel smy přišli, hdźe pućujemy. Pósłani smy na swět. Bóh je nam dał žiwjenjo. Naš spočatk je potajkim Bóh, tón njeskónčnje wulki, njeskónčnje mudry a dobroćiwy, tón wšohomócny knjez njebjes a zemje. Joho stworjenja smy my, joho wuzwolene stworjenja. Z wosebitej lubosću je nas wón něhdy do žiwjenja zwołał, swoju podobnosć a swój wobraz do nas zapołožił, człowjeka sčinił za krala a knjeza cyłeje stwórby. „Sčińmy człowjeka po swojim wobrazu a swojej podobnosći“.

Tole je nadobny pokhad człowjeka, kóždoho człowjeka, njech je wulki abo mały, wysoki abo nizki, bohaty abo khudy, wučeny abo njewučeny. Kajka dostojnosć a hordoznosć leži tola w tutym pokhadźe! Tule dostojnosć slěkaja człowjeka ći, kotřiž přeja žiwoho Boha, kotřiž přeja, zo je człowjek z Božeje ruki wušoł. Człowjek, kiž takle rěči abo wuči, zestupuje sam ze swojoho tróna, na kotryž je joho Bóh posadźił. Abo móžo to człowjeka powyšić a joho dostojnosć množić, hdyž so přećiwo wšomu człowjeskomu rozomej a jasnej wučbje křesćanskoho zjewjenja wobkruća, zo je człowjek so něhdy někak z prabłóta wudrapał? Samo to su wobkrućeli, jenož zo njebychu wěrić trjebali, zo je człowjek stworjenjo Bože.

A kaž je pokhad człowjeka jednotny, tak też wukónc joho žiwjenja. Naše zemńske žiwjenjo je pućowanjo. My dźemy k tomu, kiž je nas na swět pósłał. Wróćić mamy so k tomu, wot kotrohož smy wušli — k Bohu swojomu stworićerjej. Boža wola je, zo my stworjeni człowjekojo so junu zjednoćimy z našim stworićerjom, człowjeska słabosć z Božej wšohomocu, my hrěšniwi a njedospołni człowjekojo z njeskónčnje dospołnym, najwyššim kubłom. Naša stworjena człowjeska natura ma być junu překrasnjena a dźělbrać na mocy, krasnosći, zbožownosći a knježeŕstwje našoho Boha a Knjeza. Kajke přenadobne to powołanjo! Štó mohł wuměrić tu lubosć a dobroćiwosć, kotraž so jewi w tutej radźe Božej! Bóh, wsohomócny stworićeŕ njebjes a zemje, nakhila so k swojomu stworjenju, zo by je pozběhnył a powyšił a jomu so jako wěčne myto spožčił.

Hdyž smy sebi wědomi tutoho swojoho pokhada a powołanja, potom budźemy tutu zemju a tónle swět a wšitke jeju kubła w prawym swětle widźeć. Njezmějemy tónle swět za swoju woprawdźitu domiznu; zminjemy so žałostnoho błuda, jako by naše powołanjo było, jenož kubła tutoho swěta pytać, joho wjesela wužiwać, za joho česćemi hrabać. Człowjek je za wyšše stworjeny hač za proch a pjeršć a błyšć zemńskoho žiwjenja. „Nimamy tu trajnoho městna — ale pytamy přichodne“.

Jednotny pokhad a jednotne powołanjo wujedna nas z róznosćemi a rozdźělemi zemńskoho žiwjenja. Zemńske žiwjenjo pokazuje rozdźěle, dźěli człowjekow do wšelakorych stawow a powołanjow. Něchtóžkuli traš skorži, zo dyrbi tu być žiwy w nizkim stawje, zo ma so tu bědźić z nuzu a khudobu zo ma w poće swojoho wobliča khlěb jěsć, sebi jón z ćežkim, traš njenahladnym dźěłom zasłužić. Kak lohko postanu w tajkich wobstojnosćach w człowjeku hórke začuwanja mysle njepopřatosće a zawisće! Tute skóržby pak zawěsće

woćichnu, hdyž sebi človjek pomysli na swoje pósłanjo, hdyž so dopomni, zo je wot Boha pósłany do tutoho žiwjenja, zo je tónsamón Bóh rjadował wobstojnosće zeńskoho žiwjenja a powołanja. Njezaleži tola na tym, zo sy tu we wysokim a nahladnym stawje žiwy, njezaleži tola na tym, kajke dźěło tu dźěłaš — ně, zaleži jenož na tym, zo swoje dźěło dźěłaš, a njech je tež nižše a njenahladniše, w prawym duchu, zo swoje winowatosće, ze stawa abo powołanja wukhadźace, z praweje lubosće a posłušnosće napřećo Bohu dopjelneš. Potom wotpowěduješ swojomu pósłanju — a dobudźeš zawěsće njebjesku domiznu. Tale je wšitkim přilubjena, njedźiwajo na rozdźěle a předprawa, kotrež zeńske žiwjenjo twori.

Wšitcy mamy jenajki pokhad — wšitcy jenajke powołanjo. Smy Bože dźěći, dokelž smy z ruki tohosamoho bóžskoho stworićerja wušli — mjez sobu bratřa a sotry — wšitcy spěchamy k tejsamej domiznje, njebjeskej wótčinje. Njedyrbjała nas tu lubosć wjazać na zemi, njedyrbjeli sebi tu derje měnić, hdyž tola junu chcemy zhromadnje bydlić w rjanych njebjesach?

Dźemy k tomu, kiž nas pósła.

Rozhlad w swěće.

Němski sejm so 21. meje zeńdźe.

Knježeństwo je na wutoru 21. meje wječor we 8 hodź. němski sejm zwołało. Jenički dypk na dnjowym porjedźe je wozjewjenjo němskoho knježeństwa. Němski kancler sam budźe rozprawjeć. Kóždy změje móžnosć, přez radio powěsć z němskoho sejma słyšeć. Prěni raz je na tutym posedźenju też posaarska krajina zastupjena. Wšo hromadźe liči nowy sejm 669 sobustawow.

Pólska žaruje.

Pólski lud je hłuboko zrudźeny nad smjerću swojoho maršala Pilsudskoho. Njedźelu wječor zańdźeli woči, hdyž běše jomu wojeński kapłan hišće swj. sakramenty wudźělił. Jenož někotre měsacy běše khutnišo khory był. Sobotu so khorosć nadobo zhórši; žołdk jomu njenadźicy krawić poča. Zesłabjenjo wutroby zawiny nahłu smjerć 67 lětnoho muža.

Pólski statny president je swój lud namołwjał: „Maršal Pisudski je wot nas šoł. Přez wjele ćežow w swojim žiwjenju je wulku móc we pólskim ludźe wutworił. Stat je wón přez swoje ženialne mysle a železnu energiju k nowomu žiwjenju zbudźił. Wón dowjedźe jón k znowanarodźenju samsneje mocy, k wuwiću, na kotrež móže so Pólska w přichodźe zepjerać. Jako myto za joho monumentalne dźěło bu jomu spožčene, naš stat žiwy a naše wójsko dobyćeńske widźeć. Tutón najwjetki muž pólskich stawiznow je móc ducha z hłubokosće nacionalneje zańdźenosće čerpał. Wón wupyta sebi muži k samostatnomu dźěłu, na kotrychž ramjenjach dyrbješe cyłe zamołwjenjo wotpočować. Wón zawostaji swojomu ludej namrěwstwo swojich na česć a móc stata złoženych mysli. Tónle testament mamy přewzać a dale wjesć. Njech joho wopomnjeću wědomjo zamołwitosće we nas powyši."

Za nowoho wójskowoho inspektěra je knježeństwo generala Rydźa-Smiglia a generala Zbigniewa Kasprzyskoho za wjednika wójnskoho ministerswa pomjenowało. Znutřkowne ministerstwo je na dłěši čas wšitke zjawne předstajenja zakazało. Jenož pólske radija tukhwilu powěsće podawaja a njesćelu žadyn druhi program. Nowy wjednik wójnskoho ministerstwa je we přikazu na wójsko wozjewił, zo so njedźiwajcy ćežkeje porażki, kotruž je narod a wójsko ze smjerću maršala Pilsudskoho poćerpiło, w ničim hódnosć a móc wojeńskeje służby njemóžetej zesłabić.

Němski kancler a wjednik Adolf Hitler je na pólskoho presidentu telegram pósłał, w kotrymž dla zemrěća maršala Pisudskoho swoje sprawne sobužarowanjo wupraja. Pólska zhubi w zemrětym maršalu spłodźerja nowoho stata, swojoho naswěrnišoho syna. Z pólskim ludom žaruje też Němska wo wulkoho patriotu, kiž je přez zhromadne dźěło wobeju krajow nadobnu zasłužbu dócpěł a z tym ważnje přinošował k europskomu měrej.

Laval we Waršawje.

Pólski zwonkowny minister Beck při składnosći wopyta francózskoho ministra Lavala praji, zo je časćiše pólsko-francózske rozpominanjo načasnych politiskich prašenjow nuzne. Laval měni, zo so francózsko-ruske zrěčenjo z francózsko-pólskim zwjazkom a z němsko-pólskim zrěčenjom znjese. Laval je pólskomu knježeństwu nowe francózske plany powšitkownoho rańšo-europskoho zrěčenja z wobdźělenjom Němskeje a Pólskeje předpołožił. Minister Beck je sebi přał, zo by so při tajkim zrěčenju na wosebite zajimy Pólskeje dosć dźiwało.

Póndźelu je francózski zwonkowny minister Laval z Waršawy do Moskwy přijěł, hdźež měješe dlěše rozrěčowanjo ze Stalinom kiž so w jara přećelnym duchu wotmě. W duchu zhromadnoho dźěła staj sebi wšitke prašenja, kotrež z Parižskim zrěčenjom zwisuja, rozestajałoj. Laval bě jara spokojeny přez přećelne powitanjo a přijeću, a wupraji ruskim wyšnosćam a cyłomu ludej horcy dźak.

Ruska.

Sowjetske wyšnosće su w poslednim času 80 wukrajniokw pječa dla statej njepřećelskeje dźěławosće z Ruskeje wupokazałe. Też 15 direktorow statnych předewzaćow su zajeli a do wuhnanstwa pósłali, dokelž su njepołěpšomnje po starym wašnju přećiwo dźěłaćeńskej klasy zmysleni. Mjez wuhnatymi je najwjacy židowskich komunistow, kiž su w Moskwje zwulka žiwi byli a njespokojnosć mjez ludom rozsywali.

Ludowy komisariat wozjewja hamtski wukaz, po kotrymž ma so wosebita kontrola financow, wšelakich wyšnosćow, industrialnych a wikowanskich předewzaćow přewjesć. Komisija dyrbi etat wokrjesnych a naměstnych sowjetow stajnje pruhować a, hdyž je trěbne, wottwarić. Zarjadowanske wudawki maju so zalutować. Štož so někak spjećuje, tutón zwjazk so rozpušći.

Rusko-čěskosłowakske zrěčenjo

je poslednje dny z wuspěchom było. Tohodla staj zwonkowny minister Beneš a ruski pósłanc w Prazy štwórtk zrěčenjo podpisałoj.

Jendźelska.

Posylnjenjo jendźelskeje brónje w powětře dyrbi so přez nowe zarjadowanjo wo tři króć powjetšić a to wšo w běhu dweju lět. Po nowych planach změje Jendźelska něhdźe 2000 lětadłow. Jeli kabinet planej přihłosuje, budźe jendźelske lětaństwo runje tak sylne kaž francózske.

Italsko-abesinska zwada.

Jendźelska a Francózska stej pola italskoho knježeństwa zakročiłoj dla postajenja rozrisacoho wubjerka k spěšnomu wujednanju abesinskoho prašenja. Wubjerk dyrbi so z dweju zastupjerjow Italskeje a Abesinskeje a jenoho neutralnoho sobustawa zestajeć.

Abesinske prašenjo so wšudźe z njelubymi začućemi wobkedźbuje. Italska so z myslu nosy, ze Zwjazka ludow wustupić, hdyž tutón Italskej w abesinsko-italskim prašenju spyta, někak napřeki dźěłać. Postajeny rozrisacy sud njezměje wuspěcha. Tutón móže so jenož z namjeznymi připadami zaběrać, ženje pak ze nutřkownymi prašenjemi. Jadro zwady tohodla wotstronić njedokonja. Mussolini je wutoru wječor w senaće rěčał. Mjez druhim praji, zo nikomu njeradźi, so do italskich naprawow měšeć. Tohodla też jendźelsko-francózske zakročenja wotpokaza.

Wójnske prawo w Grichiskej
je so skónčnje zasy zběhnyło. Jenož wobmjezowaca censura a zakaz nowinam, zo njesmědźa wo „republicy a monarchiji", wo znutřkownej politicy zańdźenosće a wo zběžku pisać, hišće wobstoji. Kóžda komunistiska propaganda je zakazana. Nowe wólby budźa započatk junija.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu 19. meje, woswjeći knjez wyšši wučeŕ a kantor Jan Symank w Budyšinje swoje 75. narodniny. Njemóžemy tutomu dnjej nimo dać hić bjez toho, zo bychmy wjele zasłubnomu knjezej wyššomu wučerjej tu najwutrobniše zbožopřeća wuprajili. Jan Symank narodźi so 19. meje 1860 we Wotrowje. Wustudowawši na katolskim seminarje w Budyšinje skutkowaše najprjedy wot lěta 1882 jako wučeŕ w Zdźěri, wot lěta 1884 w Khrósćicach a wot l. 1886 w Čornecach. W lěće 1889 přepołoži so Čornečanska šula do noweje farskeje wsy Baćonja. Tu je Jan Symank zdobom cyrkwinsku službu zastawał. 1924 woteńdźe, kaž to postajenja wottwarjenskoho sakskoho zakonja žadachu, na wotpočink. Jan Symank móže wróćo hladać na wjelestronske nimo měry płódne dźěło žiwjenja. Je jako wučeŕ skutkował z woprawdźe přikładomnej wustojnosću. Wšitcy, kotřiž su k joho nohomaj hdy sedźeli, začuwaja horcu dźakownosć za wšo to, štož je jim za žiwjenjo sobu dał. Cyrkwinsku službu je wukonjał ze wšej horliwosću a so wo dostojny spěw starał při Božich służbach. Njezakhodne zasłužby je sebi dobył při wobdźělanju kěrlušow „Pobožnoho Wosadnika", z wudaćom „Hłosow k Pobožnomu Wosadnikej a „Knihi za pišćele". Podawši so na wuměnk njeje swojej rucy położił do klina a wotpočował. W tym času přewza redakciju našoho belletristiskoho časopisa „Łužica" a wudźěleše serbskim studowacym na srjedźnych šulach w Budyšinje serbsku wučbu. Joho wučba měješe wěsty wabjacy raz: wón njewědźeše jenož jako wustojny paedagoga derje rozwučować, ale zdobom też zahoritosć zbudźować za wěc samu. Lěta dołho přisłuša wyšši wučeŕ Jan Symank jako městopředsyda předsydstwu towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a dźěła njesebičnje za joho zaměry. — Njech Bóh luby Knjez zdźerži zasłužbnoho knjeza čiłoho a strowoho hišće mnohe lěta!

Z Ćemjerc. Zańdźenu wutoru zemrě bur na wotpočinku knjez Jakub Kral w starobje 76 lět. Wón je posledni wot 6 synow njeboh Jana Krala a Marje rodź. Hilic ze Šunowskoho młyna. Jedyn joho bratr, Mikławš, běše bur w Baćonju a znjezboži smjertnje w lěće 1904. Bratr Jan studowaše a zemrě lěta 1906 jako krajny sudnik w Kamjenicy. Też njebućički Jakub poby w Budyšinje na katolskim seminaru. Tola wobeju synow nan sudować dać njemóžeše a tuž so šuleŕ Jakub zasy bórzy na kubło wróći. We Wulkim Hajnje je njebohi pola husarow służił a je čas swojoho cyłoho žiwjenja rady na swoju wojeńsku służbu spominał. Wón je so we swojim pozdźišim žiwjenju wjele z khorosću, z wiću, bědźić měł. Tohodla so też nježenješe, a po nanowej woli je joho sotra Theresija při nim wostała a joho swěru wobstarała. Hdyž wjacy kemši khodźić njemóžeše, dóstawaše doma porjadnje swjate sakramenty. Loni nazymu je so swojoho kubła wzdał a je swojomu naslědnikej přepodał. Njebohi njeje jenož swoje powołanjo lubował ale też z nuzy pomhał, hdyžkuli je mohł. Swoju khiprosć je sćerpnje njesł a je so rjenje na smjerć přihotować mohł. Při joho kašću běchu pódla dalšich přiwuznych też joho štyri sotry přitomne. Při pohrjebje, kotryž so wčera, pjatk, na Mikławšku wotmě, assistowaštaj knjezej kapłanej Cyžej knjez farař Sprencl a knjez kapłan dr. Horjeń. W Serbskej cyrkwi so Requiem přizamkny. Njech je hišće naspomnjene, zo z Kralec swójby też dwaj duchownaj pokhadźataj: pater Beno Kral, prjedy w Róžeńće, a pater Malachias w Ossegu. — Njech je zemrětomu ródna zemja lohka!

Z Boranec. Dźeći našeje wjeski běchu sebi meju stajili a zašłu njedźelu ju nětko dele bjerjechu. To bě rjane zawjeselenjo za małych a też wulkich. Dźěći zestupachu so na wšy do ćaha a ćehnjechu na zahrodu, hdźež meja stoješe mjez zmahowacymaj korhowjomaj. Zahrodu bě knjez Buša lubosćiwje přewostajił. Na čole pisanoho ćaha dźěše wjesna kapała, za njej holcy w běłej drasće, wězo też jejkowy Handrij, stary a młody wuhenjemjećeŕ a druhe wobrazy widźachmy. Też wšelako přehotowane: rusowska hrabinka z wozom, do kotrohož papjeru zběraše a při njej stara cyganka z dźěśćom na khribjeće. Też policaj měješe tu činić zo by dobry porjad wobkhował. Na zahrodźe poskićeše so wšelakora zabawa: Holcy předwjedźechu rejki, też hólcy swoje kumšty pokazowachu, kaž boksowanjo, brodu truhanjo, štož wjele smjeća načini. Program bě jara bohaty, a móhli hišće to a tamne naspomnić. Nawučiłoj staj dźěći knjez Henč a joho mandźelska. Na kóncu

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

(Pokročowanjo.)

II. Knjeni ze Skalic a jeje dźowka Wórša.

Wjeska, w kotrejž Hilža bydleše, ležeše při lěsnej hórcy. Přez wysoke duby na hórcy sahaše stary hród z wysokej wěžu. Tu bydleše wot krótkoho časa knjeni ze Skalic. Hród je něhdy jeje wobsedźeństwo był, tola po smjerći jeje mandźelskoho smědźeše tu wona jenož hišće bydlić a dosta zeživjensku připomoc. Dokelž bě hród khětro stary, je sebi tu wona něšto jstwow znowa wutwarić dała, z kotrychž měješe jara rjany wuhlad, a bě tu nětko w samotnosći ze swojej jeničkej dźowku Wóršu jara zbožownje žiwa.

Hilža přińdźe, tak dołho hač běchu truskalcy, nimale wšědnje do hrodu. Wórša njekupowaše truskalcy wot nikoho druhoho a mjenowaše ju stajnje pěknu truskalcowu holčku. Truskalcy, kiž Hilža šćipaše, běchu wšě dospołnje zrałe a čerwjene kaž krej; škla pak, w kotrejž truskalcy nošeše, bě drje z jednoreje škleńcy, ale čista a běła jako sněh; a jeje rucy a jeje drasta běchu runje tak čiste.

Tu Hilža přez tydźeń wjacy do hrodu njepřińdźe. Wórša, kotrejž běchu truskalcy lubše hač wšo druhe, skorženje, zo jej wona žanych wjacy njepřinjese. Jenoho ranja přińdźe Hilža skónčnje zaso do hrodu. Kuchařka dźěše ju připowědźić, Hilža pak wosta tak dołho wonka stojo. Wórša přińdźe hnydom won a rjekny: „Čohodla njepřinjese mi tak dołho žanych truskalcow? To njeje wot tebje prawje. Ty tola wěš, zo jenož wot tebje kupuju. Jeli pak maš tak mało kedźbnosće za mnje, tak mje jako woteběrańku zhubiš!"

Z Hilžinych wóčkow wukulichu so sylzy. „Ach, hnadna knježna!" zdychny wona, „moja mać je hižo dołhi čas khora. W tutym tydźenju pak bě z njej jara złě, tak zo ju ani hodźinu wopušćić njemóžach. Tola wčera wječor so z njej połěpšowaše, a tuž khwatach dźensa rano hnydom do lěsa, zo bych zaso něšto pjenježkow za nju zasłužiła."

„Čohodla mi njejsy prjedy hižo wo khorosći swojeje maćerje prajiła?" dźeše Wórša, „moja mać je stajnje za khudych była. Wona by was zawěsće też w tutej nuzy podpjerała."

„O hnadna knježna!" wotmołwi Hilža, „wěm drje, zo so wy a waša mać na khudych smilujeće, tola moja mać stajnje praji: „Tak dołho hač możeš sebi sam khlěb zasłužić, njesměš druhim k ćeži być. Je hišće wjele khudych, kiž docyła wjacy dźěłać njemóža. By tola hrěch był, tutym khlěb zebrać."

Tute słowa so Wórši jara lubjachu. „Dočakaj tu khwilku," rjekny wona přećelnje a khwataše do jstwy, zo by ze swojej maćerju porěčała. Jeje mać, knjeni ze Skalic, chcyše Hilžu widźeć. Wórša dowjedźe ju horje — a Hilža so cyle wustróža přez rjanosć a krasnosć jstwow, přetož tajkeje pychi njebě hišće w cyłym swojim žiwjenju widźała.

Hnadna knjeni pak, kiž runje sedźo wušiwaše, bu hłuboko hnuta, jako wona khude, bojazne dźěćo, kiž měješe

dóstachu dźěći šokoladu k piću a kóždy hromadu poprjancow. Wječor zarjadowa so hišće ćah z latarńčkami po wsy wokoło z hercami přewodźany.

Z Marijineje Hwězdy. Minjenu njedźelu, na dnju škitarja a patrona swj. Józefa mějachu katolscy rjemjeslnicy z Marijineje Hwězdy a wokoliny wosebity dźeń. Hižo rano zahe khwatachu młodźi rjemjeslnicy k blidu Božomu. Na Božej mši zanošowachu pobožne spěwy. Prezes Kolpingowoho towarstwa knjez pater Gerhard měješe krótku narěč. Wuzběhowaše ponižnosć a póćiwosć swj. Józefa, kotrohož woswjećichu zańdźenu njedźelu wšitcy katolscy rjemjeslnicy cyłeje Němskeje a zwonka tuteje. Wosebje ma sebi joho kóždy młodźenc rjemjeslniskoho stawa jako přikład brać a jako swoioho patrona wobladować. — Na wječor běše wulět do Smječkec k staromu sobustawej korčmarjej Roblej postajeny. Rjane wjedro přiwabi sem na połsta młodych pachołow. Tam so wjesele spěwaše a zabawješe, serbscy a němscy. Starši Kolpingowoho towarstwa Jurij Šewc poda přehlad wo dźěławosći towarstwa z minjenoho časa. Na to wza prezes słowo. Wukładowaše žiwjenjo założerja Kolpinga a namołwješe wšěch ke krutosći a swěrje ke towarstwu a katolskej cyrkwi. K najwjetšomu wjeselu wšitkich přiwza so na to na swjatočne wašnjo šěść nowych sobustawow do towarstwa. — Kaž za zawjeselenjo bě so tež derje za žołdk postarało, tak zo duch a ćěło k swojomu prawu přińdźe. Hišće někotre wjesołe hodźinki, a čas běše, so na dompuć nastajić. Zawěsće je so wšitkim spodobało a swjedźeńk swój zaměr dócpěł.

Z Drježdźan. Wutoru, 14. meje, wotmě naša „Jednota“ w hosćencu „Bayrische Krone“ swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Z narodnej hymnu zahaji so zeńdźenjo. Předsyda Helas postrowi wšěch přitomnych. Porjad so předpołoži. Posledni zapis so přečita. Potom wobswětli so skutkowanjo towarstwa w zańdźenym lěće. Rozprawa bě spokojaca. Towarstwo bě so skoro porjadnje kóždu wutoru zhromadźało. 11 zhromadźiznow bě z přednoškom. Dale bě towarstwo 4 wjetše zaradowanja mělo a dwaj wulětaj do Drježdźanskeje wokoliny. Kulturnej wječoraj wuhotowa „Jednota“ zhromadnje z druhimi towarstwami. Tež we Łužicy so při serbskich zhromadnych zeńdźenjach wobdźěli. Slědowaše rozprawa pokładnika. Serbskich kemšow dla nasta žiwa rozmołwa. Tež druhe prašenja mějachu so rozrisać. Přeměnjenjo wustawkow přeješe sebi knj. pjekarski mištr Žur. Na porok sobustawa bu k wědźenju date, zo je „Katolski Posoł“ organ kat. Serbow, tež naše „Serbske Nowiny“ jako centralny dźenik wšěch Serbow. Zo Serbja swoje časopisy woteběraja, złožuje so po hesle Serbow: „Serb Serbej bratr!“ a stawa so z lubosće k narodnym wosebitosćam. Knjez dr. Wjacsławk rěčeše wo statnej knihańni a je zwólniwy, towarstwu rumnosće Japanskoho paleja na jenej njedźeli pokazać. Dale so naspomni putnikowanjo do našoho sławnoho Różanta. Tež so poručeše „dźeń katolikow“ w Prazy wopytać, kiž so kónc junija wotměje. Po wšelakich dojednanjach skónči so zhromadźizna z namołwjenjom, přichodne serske kemše w slěbornej kapali Taschenberg-Palais wopytać. Po spěwje „Hišće Serbstwo njezhubjene“ podachu so wopytarjo na dompuć.

Łužiski swjedźeń w Budyšinje.

Łužiske města Budyšin, Kamjenc, Lubij a Žitawa hotuja so k swjedźenjam, kotrež maja so kónc tutoho měsaca wotměć k wopomnjeću na to, zo bu łužiski kraj před 300 lětami wot Češkeje dźěleny a ze Sakskej zjednoćeny (Pražski měr 30. meje 1635). Město Budyšin, wuznamne srjedźišćo Łužicy, chce tutón jubilej wosebje hódnje woswjećić z tym, zo zarjaduje wobšěrnu wustajeńcu, w kotrejž maja so zjawnosći pokazać wutwory zańdźenych lětstotkow, kotrež so wosebje khowaja w starych klóštrach, hrodach, cyrkwjach atd. Wšelakore wěcy budźemy tu wobdźiwać: z drjewa wurězane, złote a sleborne, škleńčane, pórclinowe, drohotne tkaniny atd. Wosebje bohaće zastupjene budźe nabožne a cyrkwinske wumělstwo. Najbohatše přinoški k tutomu podawa Budyšske tachantstwo a klóštraj Marijina Hwězda a Marijiny Doł, tola tež někotre cyrkwje serbskich wosadow, kaž Radwoŕ, Khrósćicy a Kulow, dale tež wšelake hrody. Zawěsće budźe wustajeńca wulcy zajimawa, dokelž budźa we njej drohotne wěcy widźeć, kotrež hewak přistupne njejsu.

Wobhladanja hódna budźe tež wustajeńca, kotruž Budyšske šule zarjaduja a to w rumnosćach rjemjeslniskeje

---

hišće sylzy we wočomaj, w joho hubjenej ale čistej drasće ze šklu w rukomaj při durjach stojo wuhlada.

„Pój tola bliže ke mni!“ rjekny wona přećelnje. „Tu njetrjebaš so bojeć!“ Mjez tym zo Hilža bliže stupi, wuhlada swoju postawu we špihelu. Wona njebě hišće tak wulki špihel widźała; jeje doma njebě wjetši hač mała protyčka. Wokomik mysleše sebi, zo tam hišće druhu holčku widźi. Tuž wosta zadźiwana stojo a widźeše tola, zo je tuta holčka runje tak zdrasćena kaž wona a zo runje tajku šklu w rucy dźerži. Wona spózna, zo je so myliła a so začeŕwjeni.

Knjeni ze Skalic směješe so nad mylenjom dźěsća a prašeše so jara přećelnje za khorej maćerju. Hilža so zaso zhraba a da na kóžde prašenjo dobru wotmołwu. Jako pak wo khudobje a ćeŕpjenjach swojeje lubeje maćerje powědaše, njemóžeše ze zrudobu ničo wjacy rjec a płakaše hórcy.

„Njepłakaj tola, lube dźěćo!“ dźeše knjeni, „chcu so za twoju mać starać. Dyrbiš pak mi nětko też rjec, hdźe wy bydliće. „We poslednjej khěžcy we wsy“, znapřećiwi Hilža. „Možeće tu z wokna słomjanu třěchu widźeć.“ „Derje tak“, rjekny knjeni, „tam potajkim twoja mać bydli. A kak wona rěka?“ „Róža Wićazowa“, wotmołwi Hilža; „we wsy rěkaju pak jej khuda Róža“.

„To je tola lubosćiwe a dobroćiwe dźěćo!“ rjekny knjeni k Wórši, jako bě Hilža wotešła. Wona je zawěsće lubowarka čistoty. Tola lubosć k jeje maćeri dźe pře wšo. Tajka wutroba połna dźěsćowskeje lubosće je wjacy hódna hač złoto a diamanty. „O Wórša, hdy bych ja tak khora a hubjena ležała, kaž Hilžina mać, by so też ty wo mnje tak starała, a mje tak zastarała? By też ty tak wjele za mnje činiła?“

Wórša, kotrejž hižo při Hilžinej rozmołwje sylzy we wočomaj stojachu, padźe k swojej maćeri płačo wokoło šije. „Bóh chcył zwarnować“, rjekny wona płačo, „zo by so ty, luba maći, na khorołožo lehnyła! Radšo njech na mnje někajku khorosć póśćele! A dyrbjała ty tola junu skhorjeć — o zawěsće, zawěsće njebych mjenje za tebje činiła, hač Hilža za swoju mać čini!“

„Bóh žohnuj će, lube dźěćo, za tutu twoju lubosć!“ rjekny mać. „O wostań tola přeco tak zmyslena, tak na zemi hišće wjele wjesołych dnjow přeživiš. Přetož wěr mi, kóždomu dźěsću, kiž swojej staršej z wutroby česći a lubuje, so derje dźe. A tak budźe też wboha Hilža hišće wjeselše dny widźeć.“

Hilža bě mjez tym wjesoła domoj khwatała. Jeje mać bě wulcy zwjeselena; dobra poliwka jej derje zesłodźa, přetož njebě dołhi čas ničo druhe hač wodźanu poliwku jědła. „O luba Hilža“, rjekny wona, „Bóh ženje tych swojich njewopušći. Wón pomha kóždy raz hišće w prawym času. — Chcemoj so dale na njoho spušćeć, ale też přeco pilnje dźěłać. Přetož widźiš, luba Hilža, hdyž njeby z lubosće ke mni tak truskalcy šćipała a přeco tak čista była, njeby tute zbožo měła, zo by so hnadna knjeni nad nami smiliła. Hlej, też te najmjenše dobre njewostanje bjez wuspěcha; Bóh wšu prawdu a pilnosć derje płaći!“

šule na Serbskich hrjebjach. Znate je, zo je naša tachantska šula najstarša šula w Budyšinje. Tohodla wobsedźi wona najwažniše spisy ze starych časow, hižo ze 14. a 15. lětstotka, a změje tež wobrazy někotrych sławnych muži pokazać, kotřiž su sebi wosebje zasłužby wo šulske należnosće dobyli (biskop Lock, tachant Kućank a druzy).

Zdobom činimy tež na to kedźbliwe, zo pónd́želu, 27. meje, popołdnju wokoło 3 hodź. wšitke měsćanske šule zarjaduja wosebity swjedźeński ćah, w kotrymž so mjez druhim tež wobrazki ze stawiznow předstaja.

Štwórtk 30. meje wuhotuje město Budyšin wulki swjedźeński ćah. w kotrymž změje naše serbske žiwjenjo ze starymi nałožkami, bajkami atd. wuznamne městno.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Hdyž Swjatoho Wótca 500 holcow wopyta, kotrež su w kontorach atd. přistajene a běchu so runje na swjatych exercicijach wobdźěliłe, napominaše je, zo bychu tež nětko hnydom, hdyž zaso do zjawnoho žiwjenja přińdu, předewzaća přewjedłe, kotrež běchu sebi w swjatych zwučowanjach napołožiłe. Nic čakać a wotstorkować ale hnydom započeć, tak kročimy k dospołnosći. Hdyž pak wuwjedźenjo swojich dobrych předewzaćow wotstorkuja, potom njewostanu jim tež stajnje swěrne.

Tež sobustawy austriskich katolskich zjednoćeństwow młodźiny wopytachu bamža. K nim rěčo pokaza jich na swjaty křiž, kotryž maja na swojich khorhowjach. Křiž pak je znamjo martrarstwa. To njetrjeba rěkać, zo dyrbi kóždy swoju krej za Khrystusa woprować, ale tež tón je martrař, kotryž dyrbi přećiwo druhim nahladam a šćuwanjam a hanjenjam swoju wěru zastupować abo po zasadach swojeje wěry žiwy być najebać wjele zadźěwkow. Hižo swjaty Hawštyn je prajił, zo móžemy pódla martrarstwa krewje też hišće wo druhich formach martrarstwa rěčeć.

P. Mulders S. J. rozprawja wo ličbje kardinalow a praji, zo njeje ničo wosebite, zo ma cyrkej nětkle jenož hišće 50 kardinalow. Tež w prjedawšich časach woleše jenož mała ličba kardinalow nowoho bamža. Hdyž na př. bamžojo w zajeću w Francózskej přebywachu, běše jich jenož 25. Tež hdyž so narańša cyrkej wot Roma wotdźěli, njebě ličba wjetša. W 15. lětstotku měješe cyrkej zwjetša jenož wokoło 30 kardinalow, hakle w přichodnym lětstotku so ličba powjetši. Na 60 hač 70 postupi pak hakle w 17. a 18. lětstotku, hdyž běše bamž Sixtus V. postajił, zo smědźa jich hač do 70 być. Wot 1823 hač do 1922 měješe cyrkej w přerězku 55 hač 65 kardinalow. Z wuwzaćom časa francózskeje revolucije pak tola ličba kardinalow hižo wot léta 1534 sem hižo wjacy tak nizka była njeje kaž dźensa.

Zastupjeŕ Francózskeje přepoda někotrym duchownym we Vatikanje wysoke francózske wuznamjenjenjo, wulkokřiž čestneje legije.

Kaž jena italska nowina pisa, je móžno, zo Japanska wosebite zastupjeŕstwo pola Swjatoho Stoła założi. Potom by Vatikan swojoho dotalnoho zastupjerja w Japanskej na nuncia pomjenował. Tajke zarjadowanjo by něšto wurjadne było, dokelž dotal hišće žadyn njekřesćanski (pohanski) stat zastupjeŕstwo pola bamža měł njeje. Skoro drje běše tajke před něšto lětami hižo China założiła, ale přećiwo tomu so druhe kraje wobarachu.

Swjaty Wótc je k slěbornomu jubilejej jendźelskoho krala swoje zbožopřeća wuprajił. W jendźelskim kolegu w Romje měješe rektor tutoho wustawa swjatočne kemše za jendźelskoho krala. Na Božej mši so wjele nahladnych wosobow wobdźěli, mjez druhimi kardinal statny sekretar Pacelli a joho pomocnik, sekretar Monsignore Pizzardo.

Wšitcy khori so namołwjeja, zo bychu lětsa zaso Swjatkowničku 9. junija kaž hižo loni swoje bolosće a ćerpjenja woprowali za Swjatoho Wótca a za misijóny.

Awstriska. Někotři su prajili, zo w nowej Awstriskej klerikalismus knježi. Přećiwo tomu wobroća so jara raznje biskop dr. Gpföllner w Lincu. Wón praji, zo ći, kotřiž to praja, cyrkwi wumjetuja, zo chce wona měć wjednistwo w politicy. Dale žada wón, zo by so cyrkwi najprjedy dopokazało, zo jeje duchowni klětku znjewužiwaja a so do należnosći stata tykaja. Ně, nowe zakonje w Awstriskej njejsu klerikalismus, ale stat je jenož pokazał, zo chce swoje należnosće cyle rjadować po zasadach křesćanstwa, po Božich zakonjach. Štóž pak přećiwo tomu wustupuje, je służownik laicisma, kotryž je bamž Pius XI. hižo husto jara kruće zasudźił. Laicismus chce wězo wšón wliw Božich zasadow wotstronić. Chce wšo rjadować po człowjeskim. Ale štóž je prawy křesćan, njemóže Bohu předpisać, kak

---

III. **Dóńt dweju maćerjow.**

Nazajtra bě njedźela. Hilža sedźeše tutón wječor, jako bě swoje dźěło zdźěłała a jehnjatko wobstarała, při łožu swojeje maćerje a čitaše jej pilnje a jasnje z jeneje knihi. Wječor bě jara rjany, a so khowace słónco swěćeše krewčerwjene do małeje jstwički. Nadobo zastupi knjeni ze Skalic z Wóršu. „Jej“, wurazy Hilža, a běžeše jimaj napřećo, „hnadna knjeni a knježna“. Khora mać bě přez tajki wopyt cyle wustróžana.

Knjeni wobhladowaše wjesele mału jstwičku. Sćěny běchu sněhběłe, talerje a cyła nadoba bě jara čista. Też łožowe płachty a drasta khoreje žony běchu drje hubjene ale cyle čiste. Knjeni sydźe so na stólc, z kotrohož bě Hilža prjedy stanyła. Tu wuhlada wona někotre korbiki ze šićom, přehlada je a bě z dźěłami maćerje kaž też dźowki jara spokojom.

„Wy zawěsće z tuteje wjeski njejsće“, rjekny knjeni. „Přetož wy njejsće šić a waša dźowka njeje čitać tudy tak derje nawukła. Wy drje sće přez někajke njezbožo sem přišła?“

„Haj, mějach wosebje hórke podeńdźenja!“ wotmołwi khora a poča powědać. „Mój muž“, dźeše wona, „bě wyšši hajnk pola jenoho knježstwa na druhej stronje rěki Rhyna. Běchmoj nimale dwě lěće ženjenaj a běchmoj tutón čas jara zbožownje žiwaj byłoj — nadobo wudyri wójna. Naše knježstwo ćěkaše přez Rhyn a njemóžeše nas sobu wzać. Mój muž stupi do honjeŕskoho połka do służby. Mi njebě dowolene z mojej dźowku, kiž bě tehdy hišće jara mała, joho sćěhować. Sylzy ronjo so dźěłachmoj. Ach, to bě posledni raz, zo joho widźach! Wón mi hdys a hdys pisaše, zo je hišće strowy, tola nadobo zhonich, zo je ćežko zranjeny, a bórzy po tym dóstach powěsć, zo je na swoje zranjenja wumrěł. Moja žałosć njeměješe kónca. To bě sprawny a dobroćiwy muž. Ja drje joho row njeznaju, tola joho powostanki zawěsće we měrje wotpočuja. — Ja přińdźech nětko do wulkeje khudoby, tuž podach so domoj ke swojimaj staršimaj. Ale też tuta wokolina bu wot wójny domapytana. Mojej staršej zhubištaj wšo a wumrěštaj bórzy na natykliwu khorosć, kotruž je wójna sobu přinjesła. Ja běch nuzowana wupućować. Njemějach ničo wjacy hač prózdnej rucy. Błudźach daloko wokoło. Skónčnje přińdźech do tuteje wjeski. Tuta khěža bě runje prózdna. Bur pak, kotremuž wona słušeše, dowoli mi, tu bydlić pod wuměnjenjom, zo joho dźowcy šić nawuču, štož rady činjach. Sym drje wjele ćerpjeła; tola Bóh je so stajnje za mnje starał a mi pomhał hač k wokomikej, zo je was, hnadna knjeni, pod tutu słomjanu třěchu dowjedł. Jomu budź za wšo dźak — za zrudobu a wjeselo!“

Knjeni ze Skalic jara skedźbnje připosłuchaše, a sylzy stojachu jej we wočomaj. „Ach“, dźeše wona, „moja zańdźenosć so wašej runja, tola je hišće zrudniša! Ja njejsym jenož kaž wy, staršej a mandźelskoho zhubiła, ale hišće swojoho jeničkoho syna. Mój mandźelski bě Major pola huzarskoho

daloko chce so Bohu podćisnyć. Pak hižo wěriš do Boha, potom maš so po joho kaznjach wšudźe měć, pak joho zcyła njepřipóznawaš.

We Winje móžeš nětkle — cyrkej kupić. Jo to ruskoprawosławna cyrkej, kotraž na wobsedźeństwje ruskoho pósłanstwa stoji. Ruska wězo za nju wosebitoho zajima nima. Dokelž so też njehodźi do někajkoho běrowa přetwarić, chcedźa ju předać. Wšě drohotnosće cyrkwje pak su dawno předate. Jenož ławki, wołtař a mólby na sćěnach tam hišće su, ale też to wšo jara zanjerodźene.

Českosłowakska. K powšitkomnomu zjězdej katolikow, kotryž ma so kónc junia w Prazy wotměć, wudachu biskopja wosebity zhromadny pastyrski list. We nim praja, zo nětčiše hubjenstwo we swěće njepřińdźe wot toho, zo njeby dosahało za wšěch, ale dokelž jenož někotři bohaći wšitko nakopichu, druzy pak hłodu tradaja. Bjez Boha wšak też ženje njemóže wěrne zbožo zaćahnyć. Zjězd katolikow dyrbi służić měrej. Najebać wšěch njepřećelstwow mjez narodami wšoho swěta, chcedźa ludy w Češkej pokazać, zo sebi ruku zawdawaja k zhromadnomu dźěłu.

Też kardinal Pacelli je w lisće, kotryž je němskim katolikam w Českosłowakskej napisał, jasnje přał, zo bychu katolikojo wšěch narodow w českosłowakskim staće zhromadnje dźěłali.

Najskerje so za něšto časa we Słowakskej założi katolska theologiska fakulta, a to w Bratislawje. We Słowakskej bydla 3 milijóny katolikow a 600 000 evangelskich. Ale najebać toho, zo je katolikow 5 króć telko, mějachu drje evangelscy theologisku fakultu, nic pak katolikojo. Tuta njesprawnosć so potajkim bórzy wotstroni.

Italska. Lud so na italski eucharistiski kongres přihotuje. Budźe w septembru. Hižo za prěnje jednanja a swjatočnosće je so 80 biskopow přizjewiło. Na zjězdźe ma so też cyle nowy khwalospěw na Najswj. Sakrament spěwać, tola ma so hymnus hakle komponować. Najlěpši spěw dóstanje myto. 103 komponistow so při wubědźowanju wobdźěli. We wšěch wosadach wotměja so pobožnosće před Najswjećišim. Khwalobne je, zo so też sobustawy wyšnosćow na nich wobdźěleja. Hižo lětdźesatki dołho so we wosadach telko spowědźow muži njenaliči, kaž nětkole. Tam a sem dyrbjachu duchowni samo přez cyłu nóc spowědź słyšeć. Bratrstwa Najswj. Sakramenta znowa wožiwichu.

W Romje zastupi znata knjeni, mać sławnoho profesora, do klóštra karmelitkow. Wona pokhadźa ze sławneje bjenjatskeje swójby Mocenigo, kotrejež sobustawy běchu we prjedawšich časach z wjednikami (dožemi) bjenjatskeje republiki. Z mjenom swojoho mandźelskoho, kotryž je zemrěł, rěkaše Misciatelli.

Wosebje sekta Methodistow činješe w poslednich lětach wulku propagandu w Italskej, kotraž dźěn je nimale cyle katolska. Wězo njemějachu Methodistojo wulkich wuspěchow, tola dóstawachu wjele srědkow z Ameriki. Nětko, hdyž je też tam wulka nuza, wuwostachu za nich srědki, a dyrbjachu tohodla swoju propagandu w Italskej zastajić. Tuž je hospodarska nuza też něšto dobre přinjesła.

Jendźelska. Nowy Westminsterski arcybiskop dr. Hinsley praješe k zastupjerjam katolskich nowin, zo budźe so po swojim nastupje najprjedy wo to prócować, zo bychu katolikojo lěpše prawa w šulskich wěcach dóstali. Nětkole je tak, zo drje woni sobu dawki płaća za statne šule, ale swoje katolske šule dyrbja pak sami zastarać a wot stata žaneje podpjery za nje njedóstawaja. Knježeństwo dyrbjało tu runje tak wulkomyslne być, kaž wone to w misijónach je. Tam mjenujcy też katolske šule dobre podpjery dótawaja. Dale chce so arycbiskop starać, zo by so dóńt dźěłaćerjow w Jendźelskej polěpšił, zo bychu dźěłaćerske swójby wosebje lěpše wobydlenja dóstałe. Skónčnje wupraji swoje wjeselo nad tym, zo smědźeše swoje zastojnstwo runje nastupić, hdyž mataj so prěnjej Jendźelčanaj po někotrych stach lět swjataj prajić. Wot reformacije sem njeje kraj hač dotal swjatoprajenja dožiwił.

Při slěbornym jubileju jendźelskeje kralowskeje swójby su so też katolikojo na rjane wašnjo wobdźělili. Biskopja postajichu, zo maja so wšudźe swjatočne Bože służby wotměć a na nich so za krala modlić. Wěriwi dyrbjachu swjate sakramenty za wjećha woprować. Tola katolskim měšćanostam a druhim zakazachu, so na tutym dnju na kemšach druhowěriwych wobdźělić.

Katolska unija w Šottiskej běše jendźelske knježeństwo prosyła, zo by přećiwo přesćěhanjam katolikow w Mexiku zakročiło. Tola knježeństwo da wotmołwić, zo jomu to z mjezynarodnych politiskich winow móžno njeje.

Prjedawši methodiski duchowny Gregory, nahladna wosoba, bu katolski. Běše w poslednim času knihu spisał a při tym so z katolskej wěru zaběrać dyrbjał. Přez tute

---

połka. Hnydom při spočatku wójny so wón jara wuznamjenješe, tola bu nadobo strašnje zranjeny. Ja khwatach hnydom po tutej powěšći ze swojimaj dźěśćomaj k njomu. Mi bě hišće spožčene joho hišće junu wohladać, potom wumrě w mojimaj rukomaj. Kak mi bě, móžeće sebi myslić, wopisać to docyła njemóžu. — Po tutej njezbožownej bitwje nasta wulka ćěkańca. Wšě drohi a puće běchu z ćěkancami połne. Ja buch w tutej šmjatancy sobu torhana, docyła njewědźo hdźe. Mojej dźěšći — lubozny hólčec štyri lěta stary a tuta dźowka, kiž tehdom docyła hišće lěto stara njebě – powjetšištaj moju bolosć. Jako z nimaj k Rhynej přińdźech a chcych přez móst, bě čišćeńca wojakow a koni tak wulka zo docyła k mostej njepřińdźech. Słónčko bě so skhowało. W krótkej zdalenosći hišće wojowachu, a hrimot kanonow přińdźe přeco bliže. Ach, to bě najbolostniši wječor mojoho žiwjenja. Někotři z ćěkancow wzachu sebi mału łódź, zo bychu přez rěku přišli. Ze sobuželnosće wzachu mje a mojej dźěšći sobu. Tola łódź bě tak přepjelnjena, zo so podnórješe. — Wyšk na druhej stronje rěki naš strach widźeše, tuž dwaj wojakaj z cyle małej łódźu nam k pomocy pósła. Wonaj přijědźeštaj, jako bě naša łódź runje so podnóriła. Mje a moju dźowku, kotruž kruće dźeržach, na poł mortwu, na kraj donjesechu. Tola mój syn je so w žołmach zatepił, a joho ženje wjacy njewidźach!"

Knjeni njemóžeše přez płakanjo ničo wjacy rjec. Za khwilu powědaše wona dale: „Ja a moja dźowka běchmoj zawěsće přez zymu a mokrotu zahinyłoj, njebyli sobučućiwe knježstwo, kotrež runje nimo jědźeše, naju sobu na wóz wzało. Tola přez bolosć a stróžele při podnórjenju łódźe, stajne rudźenjo wo mojoho mandźelskoho a mojoho syna, buch khora. Jako zaso wotkhorjech, pomyslich zaso na druhe njelube sćěhwki. Dokelž bě mój mandźelski bjez mužskoho herba wumrěł, dósta naše kubło krajny hrabja. Naš hród bu na mału khorhownju připrawjeny. Ja dyrbjach so dołho bjez kóždeje pjenježneje pomocy zežiwić. Skónčnje dóstach tu we hrodźe, kiž bě něhdy naš, wobydlenjo a też něšto podpjery. Přez smjerć mojoho mandźelskoho a mojoho syna sym wjele zhubiła, tola Boha sym lěpje spóznać nawukła. Njesměmy sebi tu na zemi ženje wjacy přeć, hač dosahace zežiwjenjo a ćiche městno, hdźež smy w měrje žiwi. Bohu służimy a swojim sobućłowjekam dobroty wopokazujemy — w tutej nadźiji, zo swojich wotemrětych něhdy w khmańšim swěće zaso wohladamy."

Čas bě so mjez tym minył, a knjeni stany. „Maće wy też lěkarja?" so wona hišće wopraša. „Ach ně", wotmołwi khora. „Tak wjele ja njewobsedźu zo mohła joho zapłaćić". Tuž slubi jej knjeni, swojoho domjacoho lěkarja pósłać, a přeješe jej bórzomnu strowotu. Hilži pak knjeni hišće poruči, „kóždy dźeń do hrodu za khoru mać po jěsć přińć", přeješe woběmaj dobru nóc a dźěše z Wóršu zaso wróćo do hrodu.

(Pokročowanjo.)

myslenjo pak też bórzy spózna, zo je katolska wěra prawa. Jomu so potajkim skoro tak zeńdźe, kaž prjedawšomu evangelskomu fararjej Albanijej w Smječkecach. Też wón běše hižo při pisanju jenych knihi wo swj. Pawole spóznał, zo joho dotalne nahlady cyle prawe njejsu.

Anglikanska (jendźelska statna) cyrkej je znutřkownje też khětro rozšćěpjena. Tak wšak so wšěm dźe, kotřiž so wot Roma dźěla. Nětko so prócuja, zo bychu přećiwnikow we swojim lěhwje zjednali. Chcedźa misijóny wotměć, na kotrychž dyrbja so wšě strony wobdźělić. Hač dotal pak tutón nahlad njeje hišće wuspěcha měł.

Jendźelske radijo njecha swjatočnosće při swjatoprajenju zbóžneju kardinala Fishera a kanclera Mora wot Vatikanskoho radija přewzać. To wězo katolikam njeje prawje. Na druhej stronje pak so tola při swjatočnosćach w Londonje też statne wyšnosće wobdźěla. Katolik je wěstej nowinje list napisał, w kotrymž anglikanskich namołwja, zo bychu tola z přileżnosću swjatoprajenja hłowu kanclera Tomaša Mora, kotraž je w jenej anglikanskej cyrkwi pokhowana, katolikam přewostajili. Hač so to stanje, je druhe prašenjo. Zbóžnomu Tomašej Morej ma so też pomnik stajić.

Pólska. Pólscy biskopja założichu 1918 w Lublinje katolsku univerzitu. Knježeństwo je ju nětko dospołnje připóznało. Jeje pruhowanja płaća runje telko kaž tamne statnych univerzitow. Biskopja maja też wjednistwo univerzity. Woni pomjenuja na př. rektora. Pjenježneje pomocy pak stat njepłaći. Univerzita ma 45 profesorow a wokoło 1000 studentow.

Před dwěmaj lětomaj założichu w Póznanje seminar, w kotrymž so měšnicy za wukrajnych Polakow wukubłuja. Najprjedy sebi myslachu, zo so wjele studentow njebudźe zamołwjeć, dokelž je dźěło měšnika mjez Polakami we wukraju jara ćežke a sebi wjele woporow žada. Tola wopyt seminara je dobry. Ma 80 studentow, k tomu hišće 85 mnichow. Hižo loni móžachu někotrych duchownych do wukraja pósłać abo skupinam pólskich dźěłaćerjow sobu dać, kotrež do wukraja dźěchu, druhich zaso pósłachu do městow, w kotrychž hižo wjacy Polakow bydli.

Někotři spisaćeljo a redaktorojo běchu we swojich časopisach katolskich měšnikow ranili. Tak bě jedyn pisał, zo je sebi katolski farař za pohrjeb dweju sławneju lětarjow 85 000 złotych žadał, štož pak njebě wěrno. Redaktor dósta 4 měsacy jastwa za tajke ranjenjo. Jedyn druhi dósta poł lěta jastwa, dokelž bě pisał, zo jo sebi samsny farař za pohrjeb jenoho Japanca 5000 złotych žadał, a dokelž bě dale njewěrnosć pisał, zo bu Japanc hakle na smjertnym łožu křćeny. Tak khosta pólska wyšnosć tych, kotřiž měšnikam česć bjeru.

Zjednoćene Staty. Arcybiskop Curly w Baltimorje so jara raznje přećiwo knježeństwu Zjednoćenych Statow wobroća, zo wone ničo njećini za přesćěhanych w Mexiku. To chce sebi 20 milijonow amerikanskich katolikow za přichodne wólby spomjatkować. Prjedy je Amerika přecy a wšudźe spytała, podtłóčowanych podpjerać a jim pomhać, ale nětkole so to wjacy njestawa. Na te městno je stupiło mjelčenjo. Arcybiskop potom zjawnje presidentej Rooseveltej porokuje, zo je wón poručił, zo so njeby po žadanjach senata stało, kotryž běše žadał, zo dyrbja so podawki w Mexiku přepytować. President je postajił, zo by so wšomu dalšomu zakročenju za přesćěhanych zadźewało. — Zwjazk dźěła wustupuje też za přesćěhanych w Mexiku. Je swojej wotnožcy w Mexiku pisał, zo dyrbi so wo to starać, zo by mohł kóždy wěrić, štož chce. Potajkim mělo so też křesćanam jich přeswědčenjo wostajić. Tola zwjazk dźěła je w Mexiku też wšu móc zhubił. Joho wliw su radikalne towarstwa přewzałe.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy. Wěrowanja 1934.

30. 1. Jurij Šuster z Worklec z Hanu Khěžkec z Kozarc; 6. 2. Jan Jakubaš z Časec z Hanu Nowakec z Worklec; 2. 4. Jan Khěžka z Drježdźan z Marhatu Ficklerec z Drježdźan; 11. 4. Michał Mihan z Brěžkow z Marju Henčlec z Njebjelčic; 17. 4. Jan Šworc z Njebjelčic z Madl. Frömichec z Jaseńcy; Pawoł Herrmann z Čornec z Hańžu Bulankec z Hory; 24. 4. Jan Młynk z Hory z Marju Rjenčec z Lejna; 30. 4. Pawoł Wornač z Pančic z Marju Libšec z Pančic; Pětr Zynda z Wotrowa z Hanu Rabec z Jawory; 1. 5. Pawoł Delan ze Smječkec z Hanu Měrćinkec z Hory; 8. 5. Jurij Šołta z Khrósćic z Hanu Pjekarjec z Worklec; 14. 5. Beno Ryćera z Krjepjec z Marju Kralec z Jawory; Jakub Kokla z Wotrowa z Hańžu Kralec z Wotrowa; Jan Mar z Boranec z Madlenu Kórjeńkec ze Zejic; Pawoł Mögel ze Zernjan z Madlenu Šnajderec z Worklec; 15. 5. Beno Ćemjera z Kamjenjeje p. Radw. z Hanu Krawčikec ze Zejic; Eduard Šubert z Hórkow z Emu Pětřkec z Wětrowa; 16. 5. Jakub Brycka z Noweje Wjeski z Hanu Hejšic z Noweje Wjeski; Pawoł Salme z Jaseńcy z Marju Šwejdźic z Łuzća; 22. 5. Jan Pětřka z Pěskec z Marju Herrmanec z Kukowa; Jan Pjetaš z Pančic z Hanu Hofmanec z Pančic; 12. 6. Pawoł Wrobl z Wotrowa z Madlenu zwud. Lebzynej z Worklec; 15. 6. Beno Šołta z Khrósćic z Marju Wowčeŕkec z Kukowa; 19. 6. Richard Fórman ze Zejic z Marju Kubicec ze Stareje Cyhelńcy; Jan Kubica ze Smjerdźaceje z Hańžu Wokec z Khrósćic; Jurij Měškank z Now. Łuzća z Marju Rachelic z Now. Bóšic; 25. 6. Jurij Ćemjera z Raibic z Marju zwud. Nowakowej z Now. Wjeski; 17. 7. Fryc Rychtař z Kašec z Hańžu Šołcic ze Zejic; 14. 8. Alfred Hěblak z Budyšina z Lejnu Zopic z Prawoćic; 26. 8. Jurij Kochta z Němcow z Hanu Wojnarec z Kukowa; 9. 9. Michał Kubaš z Worklec z Hilžbjetu Helic z Hórkow; 18. 9. Jan Bjarš z Wotrowa z Madlenu Suškec ze Swinańnje; Jan Hadank z Kukowa z Hańžu Šěrakec z Marijneje Hwězdy; 16. 10. Jan Kocor z Worklec z Marju Kórjeńkec z Noweje Wjeski; 22. 10. Jan Nawrocki z Miłoćic z Marju Wóskec z Miłoćic; 6. 11. Měrćin Wels ze Swinańnje z Khatu Šołćic ze Swinańnje; 11. 11. Bjarnat Dórnik z Drježdźan z Moniku Ryćerjec z Kukowa; 14. 11. Jurij Paška z Jawory z Marju Glawšec z Kukowa; 27. 11. Jurij Wrobl z Hory z Marju Hickec z Kukowa. — W Biskopicach buštaj wěrowanaj: 21. 5. Jurij Hěblak z Kukowa z Emu Gnaukec ze Stachowa.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 300. z Budyšina: Marja Šližec; 301. z Dobrošic: Jurij Mič; 302. z Różanta: Jurij Nuk; 303. z Pěskec: Mikławš Bělk.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Jurij Mič z Dobrošic 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 13. meje 1935.

135 wołow, 274 bykow, 567 kruwow a jałojcow, 1243 ćelatow, 713 wowcow, 3162 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) starše 37—39 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 31—36 hr. 4) Starše 26—30 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 39—41 hr. 3) Mjasne 34—38 hr. 4) Snadnje wuwite 31—33 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 30—37 hr. 3) Mjasne kruwy 23—28 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 17—22 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 36—40 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 56—60 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 43—55 hr. 3) Snadnje wuwite 34—42 hr. 4) Najšpatniše 26—33 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 46—50 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 45—47 hr. 3) Mjasne wowcy 40—43 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 35—38 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 47—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 46—49 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 44—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy 45—47 hr.

Towařstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšitcy lubi Serbja so na serbske kemše njedźelu, 26. meje, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais wutrobnje přeprošuja. Spowědź wot 7 hodź.

Budyšin. „Młoda Jednota“ ma jutře njedźelu hnydom po něšporje, ½2 hodź. wulět na Mnišonc. Woteńdźemy wot Serbskeje cyrkwje. Hosćo su lubje přeprošeni.

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu, ma jutře njedźelu hnydom po mejskim nyšporje **ważnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wočakujemy bohaty wopyt. **Předsydstwo.**

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa zaćišćane mjeno našeje firmy:

Joh. Miessner.

Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf Budyšin **Wilhelm** Škleńčerńja Serbska dróha 16

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě mózne, też „přikusy“ te dobre „serbske“

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Nawěštk w „Kat. Posole“ ma stajnje wuspěcha!

Hudźbna jednota Meja w Radworju

změje njedźelu 19. meje w 20 hodź. pola Šubertec

pisany koncert.

Nowinka. (Wjacy so njepřeradźi.) Reje z měšćanskej hudźbu. Wěmy, zo budźe zala zasy połna. Přetož pola nas je přecy rjenje a zastup nizki.

Müller ec *dobru* ***konditarńju*** *z khofejownju* ***w Budyšinje*** *Póstowe naměstno*

*kóždy rad wopyta. **Najlěpše pječwa!** Do domu rad připóśćelemy — też na wsy.*

Dobre a rjane **wobuće** ma na składźe Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Eckard-Sparvertrag

podawa njewupowědźomne požčonki w kóždej wysokosći. — Dalše zhoniš pola Šewčika w Kukowje.

Wěnčki k zelenomu k slěbornomu k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich

w Budyšinje, Serbske hrjebje 30

Postawy, křiže, różowcy atd.

we wulkim wubjerku poskića

Malischke

Při Pětrowej cyrkwi 9 w domje tachantskeje fary.

Witany dar

je **pórclin**: ze złotej kromu, z winowymi łopjenami, z němskej rózu potrušowany, běły pórclin.

— k slěbornym kwasam —

Dobre **Rosenthal**-kofejowe a blidne servisy.

Wšě druhe sudobjo — hornčerske a kamjenine — a wšu domjacu nadobu: železowu, email., alumin. atd.

Špihele, korby, šćětki a druhe wěcy w najwjetšim wubjerku wosebje tunjo.

„Hausbedarf“

M. Pfuhl, Znutřk. lawska dróha 6

Po dołhej, sćerpnje znjesenej khorosći zemrě, ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowany, wutoru připołdnju naš luby bratr a wuj

Jakub Kral,

burski wuměnkař w Ćemjercach,

swojeje staroby 76 lět. — Wčera, pjatk, smy joho zemske powostanki na Mikławšku pokhowali. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w khorosći wopytowali, na póstwječorje za joho khudu dušu so modlili a joho k rowu přewodźeli abo jomu na kajkežkuli wašnjo lubosć wopokazowali, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Ćemjercach, 18. meje 1935.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

21. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. meje 1935.** | **73. lětnik.**

Próstne dny.

Křižny tydźeń, próstne dny su so zasy přiblížiłe. To su dny modlenja, horliwoho zhromadnoho modlenja. Cyle wosebitoho modlenja. Katolscy křesćenjo po cyłym swěće zjednoćeja so ze swjatej cyrkwju, zo bychu z paćerjom nadběhowali Božu wšohomóc, miłosć a dobroćiwosć. Wšitcy modla so jene a tesame modlitwy, přednošuja jene a tesame próstwy. Wšitcy modla so w tymsamym duchu, proša wo tesame dary a dobroty. W duchu widźimy, kak so wěriwi w jednotliwych wosadach skhadźuja w domje Božim, zo bychu so wobdźělili na najmócnišim a najskutkownišim próstnym paćerju, na Božej mši; kak po dokonjanym woporje we swjatočnym wobkhadźe wobkhodźuja pola a hona, kak z paćerjom a kěrlušom Boha proša wo joho žohnowanjo a poradźenjo za pólne płody, zdobom pak też wo duchowne kubła: wo hnadu a žohnowanjo za swoju dušu.

Zo bychmy so ze wšej dowěru wobroćili na swojoho Knjeza a Boha, čita nam swjata cyrkej njedźelu w swjatym sćenju tamne słowa Zbóžnikowe, w kotrychž nas wón tak doraznje k dowěriwej modlitwje namołwja a kóždej modlitwje, w joho mjenje dokonjanej, wusłyšenjo zawěsća. „Budźeće-li Wótca wo něčo w mojim mjenje prosyć, da wam . . ., prošće a dóstanjeće, zo by waše wjeselo połne było.“

Su pak też tajcy, kotřiž nam praja: Njeměč nam wo modlenju; njewěrimy do joho mocy; smy wjele a dołho a dowěriwje so modlili a tola njebuchmy wusłyšeni. My so wjacy njemodlimy a też wjacy njewěrimy. —

Čohodla, lubi čitarjo, wěrimy my do mocy modlitwy? Tohodla, dokelž je Bóh paćerjej dobyćerńsku móc spožčił! Khrystus je to jasnje prajił: „A wo čožkuli budźeće Wótca prosyć w mojim mjenje, to sčinju, zo by Wótc wokrasnjeny był we Synu.“ „Zawěrno, zawěrno praju wam: budźeće-li Wótca wo něčo prosyć w mojim mjenje, da wam.“ „Tohodla praju wam: Wšitko, štožkuli byšće modlicy so prosyli, wěrće, zo dóstanjeće, a stanje so wam.“ Swjeći japoštołojo su w joho nadawku a mjenje tosamo wučili a wobkrućeli: „Jelizo pak štó z was mudrosć trjeba, njech Boha wo nju prosy, kiž wšitkim dawa šćedrje a njeporokuje, a budźe jomu data. Njech pak prosy we wěrje, nihdy njedwělujo; přetož kiž dwěluje, je ruuja mórskej žołmje, kotraž so wot wětřika zběha a wokoło honi“ (swj. Jakub). Swjata cyrkej wuči a je wučiła stajnje runje tak. Kak bychmy móhli dwělować? Njeby směł dwělować, byrnjež ženje njeby wusłyšany był. Přetož wyše hač twoje n zhonjenja a dožiwjenja stoji słowo Boże, wot kotrohož so ani pismika njepominje. „Wěrće, zo dóstanjeće“ (Mat. 11, 24), ale wěrće, dokelž je Bóh to prajił, nic tohodla, dokelž je was wusłyšał, dokelž je wam wašu wolu činił.

Tu traš nam praja: Njejsmy pak wusłyšeni byli, runjež-li je Knjez to přilubił.

Je woprawdźe tomu tak?

Jězus modli so na Wolijowej horje: Mój Wótče, je-li móžno, wzmi tón keluch wote mnje. Keluch pak Wótc wot njoho njewotewza. Město toho přińdźe jandźel a posylnješe joho. Swjaty Pawoł so modli, zo by djaboł wot njoho wotešoł. Wón dósta wotmołwu: Dosaha ći moja hnada. — Njebuštaj wobaj wusłyšenaj? Často dawa Bóh něšto druhe, haj lěpše hač to, wo čož smy prosyli. Snadź je twoja nuza, twoje hubjeństwo za tebje a twoje dźěći woprawdźite zbožo — njespóznawaš to traš, dokelž stej twojej woči dźeržanej.

Hač sy ty wusłyšany abo nic — to móže jenož Bóh ći zjewić. Najlěpše joho dary su čłowjeskomu wóčku njewidźomne. Jeli zwonkownu nuzu wot tebje njewotewza, wobohaći će traš znutřkownje ze swojej hnadu, ze swojim swětłom, ze swojej mocu, ze swojim pokojom.

Bóh widźi hłubje a wótrišo dyžli my. Nječasto so stawa, zo dźěćo we swojim njerozomje swojeju staršeju prosy, zo njeby wuknyć trjebało. Staršej widźitaj dale a wěztaj, zo budźe dźěćo w přichodźe wšitko nuznje trjebać, štož so w šuli wuči. Dźěćo njedyrbi jimaj junu porokować směć.

Čohodla staj tola junu mojim njemudrym prόstwam poleńkowałoj — nětko njejsym z trěbnym wědźenjom za žiwjenjo wuhotowane! — Dźěćo prosy nječasto we swojim njerozomje wo wěcy, kotrež su jomu škódne. Rozomnaj staršej jomu joho přećo nihdy njedopjelnitaj, ujech dźěćo sebje bóle žebri.

Hdyž rozomnaj človjeskaj staršej hižo tak jednataj, njebudźe to wjele bóle činić naš njebjeski Wótc we swojej njeskónčnej mudrosći a dobroćiwosći? Budźe wón nam njemudre přeća dopjelnjeć abo prόstwy wo nam škódne wěcy?

A njeje hišće druhich přičinow, čohoždla Bóh nas njewusłyša? Bóh je swěrny a dźerži swoje słowo, swoje lubjenjo. Hdyž nas wón po našim měnjenju njewusłyša, njejsmy tu sami na tym wina byli? Běše naš paćeŕ prawy? Słyšmy tola, što Duch Swjaty přez profetu Isaiasa praji: „Hlej, ruka Knjezowa njeje přikrótšena, zo njeby pomhać mohła, a joho wucho njeje zatykane, zo njeby słyšeć mohło. Ale waše njesprawnosće su mjez was a mjez wašoho Boha stupiłe a waše hrěchi su joho wobličo před wami zakryłe.“ Njeje naša njesprawnosć, naša hrěšniwosć wina, zo Bóh čaka z wusłyšenjom? Bóh njeje hrěšnikej słubił wusłyšenjo, khiba zo prosy wo hnadu pokuty a nakazanja. „Wostanjeće we mni, a wostanu-li moje słowa we was, štožkuli zechceće, prošće, a stanje so wam.“ „A za čožkuli budźemy prosyć, dóstanjemy wot njoho, dokelž joho kaznje dźeržimy a to, štož je spodobne před nim, činimy“. (Swj. Jan.)

Wusłyšany traš njebě, dokelž njejsy prosył „w mjenje Jězusowym“. Jenož tajkej modlitwje je wusłyšenjo přilubjene. W mjenje Jězusowym so modlimy, hdyž so modlimy z dźěsćowskej lubosću, z krutej dowěru, swjatej ponižnosću a dospołnej podatosću do wole Božeje. W mjenje Jězusowym so modlić, rěka tak so modlić, zo móže Jězus sam prόstwu Bohu Wótcej přednjesć. Móže wón za nas sebične, horde, nahrabne prόstwy zastupować?

Hdyž njebuchmy wusłyšeni, přepytujmy sebi sami swědomjo, bijmy so na swoju wutrobu a prajmy: naša to wina. Nihdy pak Bohu winy njedawajmy a nječińmy jomu poroki. Wjele mjenje hišće směmy so přestać modlić. Najhórše za človjeka je, hdyž so wjacy njemodli. Tajki človjek je wot Boha wopušćeny.

Wěčnje wěrne wostanu słowa Khrystusowe: Zawěrno, zawěrno praju wam, wo čožkuli budźeće Wótca prosyć w mojim mjenje, da wam!

Rozhlad w swěće.

Němski sejm.

Wutoru wječor w postajenym času wotewri ministerski předsyda Göring jako president posedźenjo němskoho sejma. Spomni na zemrětoho bajeŕskoho ministra Schema a njeboh pólskoho maršala Pilsudskoho. Zhromadźizna wopomnjeća tuteju mužow počesći. Minister Frick pokaza z krótka na wojeŕski zakoń, kiž je so wutoru wobzamknył. Potom rěčeše němski kancler nimale 2 hodźinje dołho. Wosebje wuzběhny přeco zaso a zaso, zo chce Němska měr. Wona trjeba měr a pokoj. Njewustupuje za to ze słabosće abo bojazliwosće, ale ma druhe winy. Krej, kotraž je so w Europje poslednje 300 lět rozlała, njestoji w žanych poměrach k dócpětym ludowskim wuspěcham. Měr móže so zakhować, hdyž wjednicy a knježićerjo jón chcedźa, ludy same sebi hišće ženje njejsu wójnu přałe. Wjednik kritizowaše dale internacionalne rozrěčowańske wašnja jednanja. Nochcemy so na žanej konferency wjacy wobdźělić, za kotruž hnydom wot wšoho spočatka program sobu njepostajimy. Z francózskim ludom chcemy wěrny měr a woprawdźite přećelstwo, tež poćahi k Awstriskej so z krótka rozrisaju. Němska wobžaruje, zo je konfliktej z Awstriskej dóšło. Přez to su so přećelne poćahi mjez Němskej a Italskej roztorhnyłe. Na kóncu rozłoži w 13 dypkach stojnišćo němskoho knježeŕstwa. Němski sejm wozjewjenjam němskoho kanlera jenohłósnje přihłosowaše.

Rozrěčowanjo ministrow.

Wutoru běše do posedźenja sejma rozrěčowanjo němskich ministrow. Woborny minister předpołoži woborny zakoń, kiž so dowuradźi a wobzamkny. Dale so přija zakoń, po kotrymž móža powšitkownje aktivni wojacy ministrojo być. Na kóncu posedźenja podźakowa so wjednik ministrej z Blomberg za wulke dźěło pri zasopostajenju woborneje swobody. Němski woborny zakoń je wušoł. Wón wopřija 5 wotrězkow ze hromadźe 38 paragrafami.

Nakhwilne wuzběhowańske poručenjo.

W tutym lěće so lětnikaj 1914 a 1915 na měru zwołatej. Lětnik 1914 so k dopjelnjenju swojeje wojeŕskeje służby wuzběhnje. Lětnik 1915 ma najprjedy swoju dźěłowu służbu wotsłužić. Wuzběhowanjo započnje so w nazymu 1935. Wójnske namórnistwo ma wšelake zastupne termije. Lětniki 1913—1910 móža so po dobrowólnym zamołwjenju do aktivneje wojeŕskeje służby stajić. Tute a starše lětniki so tukhwilu na měru njezwołaju. Wone so do aktivneje służby njezwołaju, ale jenož do krótkeje reservneje służby. Prόstwy wo dobrowólny zastup do wojeŕstwa so jenož hač do 1. julija přijimuja.

Posledni puć njeboho maršala Pilsudskoho.

W nocy k soboće jěduješe wosebity ćah wot Waršawy do Krakowa. Při železnicy běše so wšudźe pólski lud zešoł, zo by swojomu wulkomu wótčincej poslednju česć wopokazał. Wohnjowe wobory ze smólnicami spalěr tworjachu. Na wjetšich dwórnišćach ćah khwilu pozasta. Duchowni na pólnych wołtarjach Božu mšu čitachu. W Marijinej kathedrali w Krakowje stajichu kašć na purpurowy katafalk před kapału swj. Stanisława. Arcybiskop wjerch Sapieha měješe swjatočne requiem. Po tym dźeržeše statny president žarowańsku rěč. Hač do wječora kašć na katafalku stejo wosta. Potom donjesechu jón legionarojo do kralowskoho rownišća.

Němski kancler

bě sobotu dopołdnja w kathedrali swj. Jadwigi přitomny, hdźež so za zemrětoho pólskoho maršala Pilsudskoho swjatočne requiem wotmě. Tež druzy ministrojo, cyły diplomatiski korps, zastupjerjo woborneje mocy běchu přišli.

Prěni dźěl awtoweje drohi.

Njedźelu, 19. meje, je němski kancler prěni dźěl awtoweje drohi pola Frankfurta wotewrił a z tym zjawnomu wobkhadej přepodał. Wjele tysac ludźi bě so tu zhromadźiło. Generalny inspektor němskich drohow Dr. Todt wozjewi, zo je so prěni kruch drohi mjez městomaj Frankfurtom a Darmstadtom dotwarił. Druhi kruch pola Mnichowa budźe za 6 njedźeli hotowy. Wjednik Adolf Hitler kiž bě z lětadłom přijěł, so Dr. Todtej za dokonjane dźěło wutrobnje podźakowa, tež wšitkim dźěłaćerjam, kiž běchu za tutón hobrski skutk łopać zastajili. Hdyž běše hišće minister Dr. Goebbels poručał, poda so němski kancler do swojoho awta, roztorhny bant, kiž hač dotal wobkhad haćeše. Na 180 ćežitych awtow z 5500 dźěłaćerjemi a druhe awta so na prěnjej jězbje sobu wobdźělichu.

Ruska.

Wulke ruske lětadło „Maxim Gorki“, najwjetše cyłoho swěta, je so na Moskowskim lětanišću zwróciło. Tute měješe hišće mjeńše lětadło přiwjazane. Poslednje wuwjedźe

najebać zakazow wyšnosćow někotre wumělske předwjedźenja w powětře. Wobě dwě lětadle k zemi padnyštej. Při tym so 48 wosobow zarazy. Też wjednik małoho lětadła znjezboži. Lětadło „Maxim Gorki“ běše z 8 motorami wuhotowane a 7000 PS sylne. Měješe za 23 muži wobsadki a 40 pasažěrow městnosće. Sowjetske knježeŕstwo je wobzamkło, wšitkich na tak tragiske wašnjo znjezbožených na statne wudawki pohrjebać dać. Dale dóstanu zawostajeni statnu podpjeru.

Českosłowakska je wolila.

Wólby do parlamenta su so njedźelu po cyłym kraju wotměle. Po předležacym wunošku dóstanje

Česka ratařska strona	45	sydłow
„ socialdemokratiska strona	38	„
„ nacionalsocialistiska „	28	„
„ katolska ludowa „	22	„
„ přemysłowa „	17	„
„ fašistiska „	6	„
Češke narodne zjednoćeństwo	17	„
Němska socialdemokratiska strona	11	„
Zwjazk ratarjow	5	„
Němscy křesćijansko-socialni	6	„
Sudetsko-němska strona	44	„
Němsko-madźarski wólbny blok	9	„
Słowaksko-katolska ludowa strona	22	„

Wólby do senata mějachu nimale samsny wunošk. Sudetsko-němska strona je sylnje dobyła. Wulke přeměnjenjo na němskej stronje je pola českosłowakskoho knježeŕstwa najsylniši zaćisć zbudźiło.

Italski statny deficit.

Italski financny minister poda rozprawu zańdźenoho lěta, kiž so kónc junija skónči. Najskerje změje 17662 milijónow lirow dokhodow a 20636 milijónow lirow wudawkow. Tak budźe 2974 milijónow lirow deficita. Tutón deficit nasta wosebje přez wuwoz wojakow a wójnsku potrjebu do Rańšeje Afriki. Dale rěčeše so wo hospodarskim planje 1935/36. Njedźiwajcy njeporjadka a njewěstosće na internacionalnych wikach chce so knježeŕstwo złoteje měny dźeržeć.

Genfske delegacije

připóznawaju, zo wjednikowa rěč w němskim sejmje jara ważny program wopřija. Joho słowa wo revisiji su wosebity zajim namakałe. Tute prašenjo je mjenujcy jadro wulkeje rěče.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu hnydom po mejskim nyšporje swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje, kotraž běše derje wopytana. Po postrowjacych słowach knjeza kantora Šołty, a wuspěwanju kěrluša, přednošowaše knjez dr. Šołta wo wuwiću serbskoho pismowstwa wot prěnjoho započatka w 17. lětstotku hač do nowišoho časa. Spominaše wosebje na jednotliwych wuznamnych prócowarjow a wjednikow serbskoho luda, kotřiž běchu hódnotu a rjanosć našeje serbskeje narodnosće a rěče najlěpje spóznali, a tohodla swój serbski kraj a narod tak horco lubowachu a hobrske dźěło jomu rad woprowachu. Rěčnik namołwješe, zo bychu tola wšitcy Serbja wot našich horliwych wótcow nawukli znajmjeńša kusk zahorjenosće za swoje serbske ludstwo. Přednošk bu z mócnym přikleskom a dźakom předsydy přiwzaty. Spěwachmy zahorjeni hymnu „Rjana Łužica“. Potom knjez předsyda pokaza na 300lětny jubilej přisłušnosće Łužicy k Sakskej. Też naše towarstwo je namołwjene při tym sobuskutkować. K tomu so rjana ličba přitomnych zamołwi. K tej należnosći poręčachu też k.k. Krječmar a dr. Cyž za Domowinu. Jednaše so potom wo lětušim założeńskim swjedźenju towarstwa; dalše so hišće zarjaduje. Knjez kapłan Cyž namjetowaše, lětuši wulět zarjadować do Kulowa, a dompuć přez Różant a klóštr Marijinu Hwězdu do Budyšina. Wulět so jenohłósnje wobzamkny na njedźelu 16. junija. Dale spomni na serbske dźěći našeje wosady, kotrež njedźelu 2. junija k prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupja, prošeše też staršich, zo bychu bohaće so wobdźělili. Skónčnje poda knjez sekr. Rjeda hišće rozprawu wo přehladanym zličbowanju z hłowneje zhromadźizny, kotrež so jako prawe připózna, a tak so pokładnik wuswobodźi. Wokoło 11 hodź. so zajimawa zhromadźizna z postrowom skónči.

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

(Pokročowanjo.)

IV. Rozmołwa dweju dźowkow.

Za dwě njedźeli wopytaštej knjeni ze Skalic a Wórša khoru Różu zaso. Z khorej bě so mjez tym jara polěpšiło. Lěkarstwo a khmanša jědź je jej derje tyło. Wona bě runje stanyła, sedźeše při blidźe a šiješe. Jako wona hnadnu knjeni wuhlada, wona stany, khwataše jej napřećo, a sylzy wjesołosće a dźakownosće stojachu jej we wočomaj. Wona docyła słowow njenamaka, jej swój dźak wuprajić. Knjeni sydźe so za blido a šiješe, štož bě sebi sobu přinjesła. Wórši wona dowoli, z Hilžu sobu do zahrody hić.

Mjez tym zo so wobě maćeri wo swojim dóńće rozmołwještej, zawjeseleštej so dźowcy w zahrodźe. Hilža předwjedźe knježnje swoje jehnjatko, kak wone na słowčko posłucha. Wórša měješe na luboznym zwěrjatku wulke wjeselo. Wona njebě docyła hišće žaneje wowcy widźała, přetož bě we wulkoměsće wotrostła. Jehnjatko da so wot Wórše hładkować a jědźeše jej trawu z ruki. Wona přejěše sebi, też tajke jehnjatko měć. Tola njechaše Hilži tute jeničke wjeselo wzać.

Po tym hač běštej knjeni a Wórša zaso wotešłoj, powědaše Hilža swojej maćeri, kajke wjeselo je knježna na jehnjatku měła. Tuž dźeše mać: „Słyš junu, Hilža! Wórša a jeje mać stej wjele za naj činiłoj. Bjez njeju bych zawěse hižo w rowje ležała, a ty njeby žaneje maćerje měła. Ty by mohła Wórši wulke wjeselo wopokazać. Hdyž bych ja na twojim měsće była, bych wědźała z čim!“

„Jej moju wowcku dać!“ padźe Hilža maćeri do rěče. „Haj, to ja chcu!“ zawoła wona. „Jutře rano zahe dyrbi ju wona měć. Wóršina mać je mi to najlubše zdźeržała, štož tu na swěće mam — tebje, luba maći! Čohodla njedyrbjała Wórši jehnjatko, tak lube hač mi wone też je, z wjesołosću dać?“

„To mje wjeseli“, rjekny mać, „zo maš tak dźaknu wutrobu, a to je wjacy hódne, hač zo by jehnjatko na złoto zaměniła.“

Mać dopomni so, zo ma hišće něhdźe čerwjeny bančik ležo. Khětře sebi jón namaka a poča do njoho Wóršine mjeno wušiwać. Wona sebi předewza, zo prjedy lehnyć njepóńdźe, doniž dźěło njebudźe dokonjane. Skónčnje, wokoło połnocy bu wona z wušiwanjom hotowa, a Hilža bě nad tutym dźěłom tak zwjeselena, zo njemóžeše w nocy docyła spać.

Nazajtra rano, jako rańše zerja skhadźachu, khwataše holčka z jehnjatkom k rěcy, zo by je dokładnje wumyła. A hlej, wone bu běše kaž sněh. Nětko zwjaza mać jehnjeću bančik wokoło šije. Widźeštej, kak rjenje čerwjeny bančik k běłej wołmje přistoji, a wjeseleštej so, zo je so jimaj wšo tak derje poradźiło.

Hilža dowjedźe nětko jehnjatko do hrodu. Wona dźěše najprjedy do kuchiny, k starej kuchařcy a wopraša so, kak by dar najlěpje wotedała. Kuchařcy so rjenje wupyšene jehnjatko jara lubješe, a khwaleše Hilžinu a maćernu wušiknosć. Nětko wona jehnjo wza, dźěše k jstwi knježstwa a wočini mjelčo durje. Hnadna knjeni sedźeše při wočinjenym woknje a šiješe, Wórša pak jej z jeneje knihi čitaše, tak zo docyła njesłyšeštej, zo so durje wočinichu. Tu suny kuchařka

— Najdostojniši knjez biskop Pětr Legge je wysokodostojnoho knjeza kapłana Handrika w Khrósćicach za fararja w Markneukirchenje pomjenował. Přejemy wysokodostojnomu knjezej k nowomu zastojnstwu bohate Bože žohnowanjo!

— Frankobrodski rozsyłak poskići njedźelu, 2. junija, dop. w 9 hodź. katolsku rańšocyrkwinsku swjatočnosć, kotruž „rańšocyrkwinske dźěławe zjednoćeństwo“ při filosofiskej a theologiskej wysokej šuli St. Georgen w Frankobrodźe nad Mohanom zarjaduje. Program je sćěhowacy:

1. Předsłowo: Rańši kraj, žórło młodeje cyrkwje.
2. Z byzantiniskeje liturgije swj. Chrysostoma: Ektenie (prózstwy) z wotmołwami khóra we starosłowjanskej rěči. Přełožk so přez rěčnika přednjese.
3. Narěč kat. uněrowanoho měšnika Dr. Werhuna (fararja uněrowanych Wukrajincow w Němskej) wo wulkej naležnosći rańšeje cyrkwje.
4. Z byzantiniskeje liturgije swj. Chrysostoma: Štyrihłósne khorale w starosłowjan. rěči (přez rěčnika přeněmčene).
5. Modlitwa wo zasyzjednoćenju we wěrje.

Z Róžanta. Po dlěšich přestawkach putnikuja Drježdźanscy katolikojo na naše hnadowne městno. Tak też zańdźenu njedźelu po dwělětnym přetorhnjenju. Běše jich na 240. Při jězbje přez Radeberg zaklinčachu zwony katolskeje cyrkwje. Dale dźěše přez Kamjenc do Ralbic, hdźež so nowa bělo-žołta khorhoj přez knjeza arcměšnika Žura woswjeći. Wjednik prócesijona, knjez docent dr. Sudbrak, wudźěli putnikam požohnowanjo. Potom zestupa so ćah k prócesijonej do Róžanta, hdźež jich knjez P. Romuald powita a do cyrkwje dowjedźe. Tu dźeržeše wjednik Božu mšu a putnicy spěwachu němske kěrluše z přewodom piśćeli. Knjez arcměšnik měješe swjedźeńske prědowanjo. Wuzběhowaše mać Božu jako pomocnicu přećiwo wšěm njepřećelam a rozestaja, zo móžemy so jej we wšej nuzy ćěła a duše dowěriwje bližić. Po dlěšej přestawcy wotjědźechu putnicy do klóštra, hdźež so na łaćonskim něšporje wobdźělichu a po nim sebi cyrkej a naklóštr pod wustojnym wjednistwom wobhladachu. W 5 hodź. wotmě so w hosćeńcu film za putnikow a to najprjedy „Překhod po starym a nowym Romje“ a „Bratra Konradowa česć“. Popołdnju w 3 hodź. bě film za dźěći a wječor za dorosćenych. Na mejskim něšporje witaše jich P. Norbert a rěčeše wo swjatej Mariji jako maćeri cyrkwje a wuzběhny wosebje swěru, kotruž Drježdźanscy mužojo maćeri Božej dźerža. Knjez propst Maček modleše so lauretansku litaniju a njeseše pod assistencu klóštrskeju duchowneju Najswjećiše při sćěhowacym eucharistiskim swěčkowym wobkhadźe po klóštrskim dworje. Při tym so też wjele wosadnych wobdźěli. Wobkhad skónči so z khwalbnym kěrlušom. Bórzy po tym přihotowachu so putnicy na dompuć. Su najrjeńše zaćišće z hnadownoho městna a ze serbskoho kraja do sakskeje stolicy sobu wzali.

Z Koslowa. Naš wjesnjan Jurij Budař swjećeše pjatk, 24. 5., ze swojej mandźelskej Khatu rodź. Čornakec z Koslowa swój sleborny kwas. Je rodźeny 2. jan. 1887 we Worklecach (Třoch Kněžach) jako syn lětsa zemrětoho veterana Michała Budarja. Wjeselimy so z tutymaj mandźelskimaj w slebornej pyše a přejemy jimaj wjele zboža! W našej wjescy ma jubilar mnohe čestne zastojnstwo, a swědomiće wón swoje dźěło, wosebje też póstny wobkhad, wobstara. Ma wulke nazhonjenja. We wójnje bu ćežko zranjeny. Je też pilny čitař „Kat. Posoła“ a swěrny Bjesadźan Ralbičanskeje Kat. Bjesady. Za swoju cyrkej a za wosadne naležnosće rad sobu dźěła, a tak stoji wón ze swojej swójbu nam z najrjeńšim přikładom. Z mandźelstwa wuńdźe 10 dźěći, dwě hišće do šule khodźitej.

Z Ralbic. Naša zwučowanska jednota DJK wuhotowa zańdźenu njedźelu w Sernjanach naléćny zabawny wječor. Sobustawy jednoty spěwachu někotre spěwy a přednjesechu basnje wot Ćišinskoho a J. Nowaka. Po žortnym jednanju „Świžny zróst“ pokazachu zwučowarjo w dwojej skupinje někotre prostne a zwučowanja na bradłach. Wopyt běše jara dobry.

Z Njebjelčic. Zańdźeny pjatk wotmě so pola bura M. Šołty kurzus za pjelnjenjo sila a sušenjo trawy na drjewjanych kózlikach. K tomu běše so na 35 zajimcow zešło. Knjez Dr. Reetz wot krajnoho burstwa (Landesbauernschaft) z Drježdźan rozestaji w krótkim přednošku ważnosć silaže a dobroho sušenoho syna. Po tutym so praktiscy pokaza, kak ma so tute dźěło wukonjeć. Bur Šołta wobsedźi hižo dlěšše lěta silo a też ma wjele připrawow za sušenjo syna na drjewach. Wězo chceš-li tajke silo pjelnić, dyrbiš z časom so postarać,

---

jehnjatko spěšnje nutř, začini durje zaso mjelčo a khwataše wróćo do kuchiny.

Knjeni a Wórša njejstej wo wšěm ničo pytnyłoj. Jehnjatko wosta při durjach stojo, rozhladowaše so khwilu a poča potom wótře bječeć. Wórša so wohladny a zawoła: „Jej, Hilžine Jehnjatko!“ Wona wza kusk khlěba a da jón jehnjeću, dokelž měješe nad nim wulke wjeselo. Jehnjatko spodobaše so jej wjele bóle dyžli wčera, a jako wona złote pismiki swojoho mjena wuhlada a widźeše, zo je jehnjatko jej darjene, bu jeje radosć hišće wjetša.

„O, kak dobroćiwa tola Hilža je,“ rjekny wona, „zo je mi swoje najlubše dała! Njezwěrju sebi docyła je zdźeržeć. Što ty měniš, luba maći, što bych činiła?“

„Ty dyrbiš je zdźeržeć,“ wotmołwi mać, „hewak tute dobre dźěćo zrudźiš. Chcu Hilži to na druhe wašnjo zarunać.“

Wórša běžeše nětko do kuchiny, zo by swoju daričelku zawołała. Hilža chcyše hnydom zaso woteńć, tola kuchařka jej to njedowoli. Wona njechaše też z Wóršu sobu horje hić.

Knjeni bě mjez tym złoty pjenjez wupytała hdźež bě tajke jehnjatko wutłóčene. „Maš wulcy dźakownu wutrobu, moje dźěćo!“ rjekny knjeni, jako Hilža bojazliwje zastupi. „Ty sy mojej dźowcy wulke wjeselo přihotowała, wzmi sebi za to tute złote jehnjatko!“ Tola Hilža złoty dar wotpokaza, přetož by ju jara bolało, hdyž bychu jej jeje dźakownosć zapłaćili. Wona přińdźe do wuzkosćow a sylzy stupichu jej do woči! „O ně, ně hnadna knjeni“, rjekny wona, „njemóžu tutón złoty wzać. To by mi moju cyłu wjesołosć zničiło. Sym Wórši jehnjatko z čisteje dźakownosće dała, a je mi njemóžno, zo sebi to tak bohaće zarunać dam.“

Tute dobre zmyslenjo khudeje holčki so knjeni ze Skalic jara lubješe. „Tak“, rjekny wona, „chcu ći to na druhe wašnjo zarunać. Twojeje dobreje wutroby dla dyrbiš wot nětka towařška mojeje Wórše być! We twojej towařšnosći wona zawěsće ničo wopačne njenawuknje. Přińdź nětko wšědnje po wobjedźe k nam! Chcu wamaj hromadźe dźěło dać, a wšo dalše so hišće namaka.“

Jako Hilža domoj přińdźe a powědaše, kak je so jej zešło, bě mać z njej jara spokojom. „Nětko widźiš“, dźeše wona, „je tak, kaž ći husto prajach. Też te najkhudše dźěćo, hdyž je z wutroby dobre, namaka človjekow, kiž je lubuja. Nawopak zaso, najbohatša a najrjeńša holca, kiž njeje dobreje wutroby, so wot dobrych ludźi zastorči.“

V. **Cuzy přińdźe.**

Na wušitym bančiku, z kotrymž bě jehnjatko wupyšene, widźeše knjeni ze Skalic, zo je Róža wustojna wušiwařka. Knjeni da sebi nětko wot njeje něštožkuli wušiwać a wobstara jej też druhe skazanki. Róža namaka při tutym dźěle mału zasłužbu a móžeše nětko też husćišo do hrodu hić.

Knjeni sebi Róžu zwoprědka jenož ze sobuželnosće přiwza; jako pak ju wona bliže zezna, přeměni so tuta sobuželnosć do česćownosće. Ludźo so dźiwachu, zo so knjeni, wudowa nadobnoho majora, z khudej wójnskej wudowu zpřećeli. Tola knjeni ze Skalic rjekny smějo: „Wy tola skónčnje prajić njebudźeće, zo mój njebohi muž žadyn wojak był njeje? Jeje muž je runje tak we wójnje

zo maš tež dosć zelenoho k pjelnjenju, hewak ći te najrjeńše silo ničo njepomha. A tu móžachmy widźeć, kak bě so to tu poradźiło. Tak mjenowana „Landsberger Mischung“ běše tu woprawdźe wulkotna a zbudźi pola wšěch přihladowarjow wobdźiwanjo. Runje lětsa so pokaže, kak nuzne je, zo maš dosć a zahe tajkeje dobreje picy. Kóždomu so radźi, zo by so bóle z tutymi wěcami zaběrał. Kursus traješe něhdźe štyri hodźiny. Wjedro běše k tomu tež jara přihódne; tak dołho wočakowany Boži dešćik wokřewješe runje naše hona. A runje tele wjedro bě k tomu dźěłu tak prawje přihódne. Při dešćiku pówšachmy trawu na kózliki. — Ličeše so poprawym z wjetšim wopytom z našich kóncow. Hač běchu so někotři dešćika nabojeli? Skoro so tak zda! Wužiwajće w přichodźe tola wšitcy tajke nam darmotne poskićenja!

Z Jawory. Na drózy mjez Rušicami a Halštrowom znjezboži naš měšćanosta Pětr Šnajder. Jědźeše ze swojim konikom domoj; nadobo pušći so prawe wojo, čohoždla so hewak měrne skoćo naspłóši. Při wjerhanju woza padźe Šnajder z njoho na twjerdu dróhu, wobškodźi so sylnje na hłowje, střase sebi mozy a wuwali sebi ruku w prawym ramjenju. Bjez wědomja wosta ležo. Připadnje přijědźe znate Kamjenske awto, kiž joho do Halštrowa k lěkarjej dowjeze. Tam hakle přińdźe znjezbožený po času k sebi. Po zawobalenju hłowy a zrunanju ruki dowjeze joho awto domoj. Kóń bě so mjez tym změrował a paseše so na łucy před Halštrowom. Kolesaŕ dowjedźe konja najprjedy do jenoho tamnišoho hosćeńca, hdźež potom wjesnjan po njoho přińdźe.

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu wuleća sebi spěwne towarstwo „Bratrowstwo“ zhromadnje ze serbskim cyrkwinym khorom do Błótow. Při rjanym słónčnym wjedre wotjědźechmy rano 3/4 7 hodź. we dwěmaj awtobusomaj. W 8 hodź. wobdźělichmy so na njedźelskich Božich službach we Złym-Komorowje (Senftenberg). Woprawdźe natwarjacy zaćišć činješe to na nas, hdyž widźachmy tam we diasporje na Božej mši tak wulke črjódy ludźi, wosobje wjele muži, k blidu Knjezowomu přistupić. Po kemšach jědźechmy přez Rań (Groß Räschen), Kalawu do Lubnjowa. Tu podachmy so hnydom do čołmow, haj to běše nimo měry wulke wjeselo a radowanjo, spěwachmy a juskachmy na přemoh. Naše rjane serbske spěwy klinčachu tak rjenje a jasnje, spěwane wot wjacy hač 50 serbskich spěwarjow a spěwarkow. Wjednik čołma praješe nam po času, zo smy na 35 kilometrow daloko po wodźe jěli. Z wokolnosće Berlina přijědźeštej 2 wosebitej ćahaj z wulětarjemi do Błótow. Či njemóžachu so nahladać na rjanu serbsku narodnu drastu našich žonow a knježnow, wšo wobdźiwachu a wukhwalowachu, na wjacy razow nas fotografowachu. Haj, cuzy ludźo česća a khwala sebi Serbow narodnu drastu, wašnja a nałožki. A naše Serbowki wotpołožuja bohužel něhdyžkuli to, štož su wot dobrych serbskich staršich namrěle a drasća so po modernej módźe. Po wječeri, wokoło 9 hodź. podachmy so na dompuć; mjez tym, zo naši woženjeni runu smuhu domoj jědźechu, zastachmy młodźi ludźo hišće raz we Złym-Komorowje, chcychmy rady tróšku porejwać. Připadnje přińdźechmy do žurle, hdźež běchu reje towarstwa katolskich dźěłaćerjow, kiž swjećachu swój założeński swjedźeń a zdobom 25. lětny jubilej wobstaća towarstwa. Tući nas nanajpřećelnišo powitachu, běchu dźěn nas dopołdnja na kemšach widźeli. Zastup, reje, piwo za hólcy, khofej za holcy, wšo dóstachmy darmo, móžachmy so dosyta narejwać a nanajrjeńšo zawjeselić. Su nas jara česćili a so wulcy zwjeselili na našim wopyće. My pak smy jim naše rjane, serbske pěsnje wjesele spěwali, kiž su so jim wulcy spodobałe. Tak wostachmy tam někotre wjesołe hodźinki do nimale 1 hodź. Potom prajichmy Božemje našim lubym wěrybratram w diasporje. Wokoło 2 hodź. běchmy zasy zbožownje domoj. Wulět wostanje nam we najrjeńšim wopomnjeću.

Njedźelu 14. julija 1935 woswjeći nawječorna župa „Domowiny“ stólětne posmjertniny serbskoho spisowaćela Tecelina Měta. Budźe swjatočny nyšpor ze swjedźeńskim prědowanjom a wotkryje so wopomnjeńska tafla ze swjedźeńskej rěču a ze spěwami wšěch serbskich spěwnych towarstwow našeje župy. Hižo dźensa přeprošujemy cyły serbski lud ze wšěch župow a prosymy, zo žane serbske towarstwo za tule njedźelu ničo zarjadowało njeby. Swjedźeń so wěsće poradźi, hdyž zmeja wšě towarstwa bratrowsku lubosć a disciplinu a hnydom postaja: 14. julija ničo druhe a nihdźe druhdźe dyžli **do Różanta!**

wojował kaž mój, a wón je tež runje tak za wótčinu wumrěł, kaž mój. Podobnosć naju dóńta powjetši moju přikhilnosć k njej. Wona je wudowa kaž ja, dyrbješe wjele přećerpjeć kaž ja, ma kaž ja, jenož jeničku dźowku. Naju dźowcy stej w jenajkej starobje a lubujetej so mjez sobu wutrobnje — a jeli je moja Wórša tež tak dobra a sprawna kaž Hilža, potom sym jara spokojom. Njesměmy ženje po zwonkownosći sudźić, jenož sprawna a dobra wutroba čini človjeka bohatoho. Tuta wboha wudowa je sprawna, dobroćiwa, pobožna a přistojna, zo ju z wjesołosću moju towařšku mjenuju. A runje tak wjesoła sym, zo je Hilža Wóršina towařška, přetož je teje sameje wutroby.“

Knjeni přińdźe kóždu njedźelu z hrodu dele do wsy kemši a po kemšach wona stajnje Różu na mału khwilku wopyta. Wona tež husćišo Hilži poruči, zo dyrbi mać sobu do hrodu přińć, a bórzy tam wobě wšědnje po wobjedźe přikhadźeštej. Potom so hromadźe za blido synu a šija a wušiwaja. Po dźěle dyrbještej potom kóždy raz Róža a Hilža z nimaj sobu čaj pić, a wječor so hromadu wukhodźowachu.

Junu na rjanym lětnim wječoru dźěchu hromadźe do małoho lěsa, kiž blizko hrodu stoješe. Wjacy šćežkow, kiž běchu z pěskom posypane, wjedźeše přez lěs, a tu a tam stoješe čista kamjeńtna ławka. Cyły dźeń bě ćopło było a wječor bě tež hišće khětro tužno. Knjeni sydźe so ze swojej towařšku Różu na jenu z tutych ławkow, kiž rjenje pod štomom stoješe.

Wórša a Hilža dźěštej hišće dale, a kóžda njeseše rjany mały korbik w rucy. Bě runje w tym času, hdyž maleny zrawjachu. Hilža wjedźese towařšku na městno, hdźež bě najwjacy zralych. Wobě pilnje šćipaštej a daštej sebi rjane jahody derje słodźeć. Najrjeńše pak hromadźištej do swojeju korbikow, zo byštej je Wóršinej maćeri přinjesłoj. Jehnjatko, kotrež běštej sobu wzałoj, běhaše zwoprědka wokoło njeju, ale po času so wot njeju daloko wotsali.

Nadobo wuhlada Wórša cuzoho młodźenca, kiž jehnjatko hładźeše a šijiny bańćik jara skedźbnje wobhladowaše. Wórša a Hilža tam hnydom doběžeštej, přetož boješej so, zo by wón jehnjatko sobu wzać mohł. Młodźenc pak, jako jeju wuhlada, na njeju přećelnje pohlada. Wón bě rjany, čerwjeny, bě w ćemno-zelenym kłobuku. Jako holčcy bliže přińdźeštej, sebi wón přistojnje kłobuk sćahny, w lěwej rucy pak dźeržeše wón — na čimž so Wórša jara zadźiwa — złoty pjerśćeń.

„Wodajće, moja knježnička“, dźeše wón, jako Wóršinu bojosć spózna, njecham jehnjatku, kotrež, kaž widźu, wam słuša, křiwdy činić. Mi jenož tute pismiki nadpadnychu, kotrež su na bańćiku wušite. Su traš to pismiki wašoho mjena?“

„Haj“, wotmołwi Wórša, „to wone su. Tute tři złote pismiki na bańćiku rěkaju W. ze S., a ja rěkam: Wórša ze Skalic.“

„Wórša! Wórša!“ spodźiwaše so młodźenc.

Wórša so stróži, přetož mysleše, zo njeje cyle prawy. „Pój Hilža“, rjekny wona, wza ju za ruku a chcyše z njej wotećć. Młodźenc pak rjekny cyle měrnje: „Prošu was, wostańće tu hišće wokomik! Mam tu złoty pjerśćeń, w kotrymž su samsne pismiki. Hlejće tu: W. ze S.! Tohodla wobhladowach bańćik tak skedźbnje. Mi jenož na tym zaleži,

Tež Serbja su přeprošeni

na swjedźenjach so wobdźělić, kotrež so w Budyšinje wot přichodnoho tydźenja wotměwaja. W poslednim "Posole„ hižo na zaměr Łužiskoho swjedźenja pokazachmy. Kaž zhonimy, je wotmysleny tutón porjad za přichodny tydźeń:

Póndźelu 27. meje: Dźeń šulow.

Wustajeńca: „Šula a wučerjo wot 1635—1935" so wotewri dopołdnja we wobkhodnej šuli (Serbske hrjebje). Wustajeńca budźe přistupna wot 27.—30. meje (11—13 hodź, a 15—18 hodź.) 14^{30} hodź. swjedźeński ćah šulow, potom swjedźeński hermank za dźěći na mjasowych wikach. We 8 hodź. swjedźeń šulow w Krónje

Měsćanska straža

kajkaž je w prjedawšich lětstotkach była, budźe tu w Budyšinje službu wukonjeć a so njedźelu, wutoru a štwórtk w zjawnosći wšelakorje pokaza.

Wutoru: hermankowy swjedźeń, kotryž so hižo njedźelu na torhošću započina.

Srjedu: hermankowy swjedźeń. W 14 hodź wulki turnĕr za jěchanjo a jězdźenjo w kasarnach huzarow. W 21 hodź. „Zapfenstreich" na třeleńi (Schützenplatz).

Štwórtk: Wot 11—12 hodź. wulki swjedźeński ćah, předstajejo domiznu a ludstwo. W 12 hodź. so wustajeńca „Alt Lausitzer Kunst" wotewri. (Wostanje hač do awgusta přistupna). W 16 hodź. wulki politiski wustup.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Młodźina katolskoho akcijóna Italskeje měješe audijencu we Vatikanje. Swjaty Wótc rěčeše k njej wo swjatosćenju njedźele. Wosebje wuzběhny tamne słowa psalma, kotrež ći rěča, kotřiž Boha hidźa: „Chcemy wšě swjedźenje Knjeza na zemi wotstronić." Smy pod čežkim hrěchom winowaći, njedźelu a přikazane swjate dny Božu mšu pobožnje słyšeć. Derje wězo je, hdyž Zbóžnika też hišće dóstanjemy w swjatym sakramenće wołtarja.

Šwicska garda (bamžowscy wojacy) je nowe rumnosće dóstała. To běše tohodla nuzne, dokelž ma garda wot něšto časa sem něšto wjacy sobustawow hač prjedy.

Do Roma přikhadźeja wšědnje ćahi putnikow z Jendźelskeje. Wěriwi chcedźa so na swjatočnosćach swjatoprajenja zbóžneju jendźelskeju martrarjow kanclera Mora a kardinala Fishera wobdźělić. W Romje wočakuja telko jendźelskich putnikow, kelkož hač dotal swjate město hišće widźało njeje. Swjaty Wótc je też dowolił, zo smě z přileżnosću swjatoprajenja so wosebity pjenježk bić. Dale budźe też zaso junu Pětrowa cyrkej swjatočnje wobswětlena, kaž so to k poslednjomu razej při swjatoprajenju Don Boska sta.

K jubilejej jendźelskoho krala pokhwali bamž wosebje sobu jendźelsku kralownu. Praji, zo wona njeje hołdowała přecopřeměnjacej so módźe a je so přistojnje drasćiła. Swójbne žiwjenjo kralowskeje swójby je přikładowne. Też tu so kralowna njeje kłoniła tak mj. nowym nahladam. Jednorosć a zlutniwosć knježeše we swójbje kaž při cyłym kralowskim dworje. Tak běše kralowna z přikładom za cyły lud.

K mjeninam Swjatoho Wótca (Achilles) přińdźechu jomu kardinalojo zbožo přeć. Na tutym dnju woswjeći so we Venegonje w Milanskej diecejzy wulki měšniski seminar. Bamž pósła rjane ciborium, kotrež je jara rjenje a wumělscy dźěłane a z drohotnymi kamjenjemi debjene. Na nozy ciboria stoja słowa: „Kotřiž khlěb jandźelow wužiwaja, njech so za mnje modla."

Kaž němske nowiny pisaja, chce bamž započatk lěta 1936 do města Pompeji jěć. Tam bu hłowna cyrkej we poslednich lětach cyle wobnowjena. Dźěła so najskěrje hišće lětsa skónča. Swjaty Wótc by potom najskěrje so při znowa woswjećenju baziliki wobdźělił. Tajke pućowanjo by hač dotal něšto cyle wurjadne było, dokelž bamž hišće dale wot Roma był njeje, hač w swojim lěćnym přebytku w Albanskich horach, w Castel Gandolfo. Hač je tale powěsć wěrna, njeje nam znate. Z Roma so dotal hišće njeje wobkrućiła.

Němska. We Walbergu pola Kölna chcedźa Dominikanojo wysoku šulu nabožiny założić. We njej chcedźa katolskim laikam możnosć poskićić, so nabožnje dale rozwučeć. Tajcy nabožnje derje zdźěłani katolikojo bychu potom sami wot so prawe stejnišćo k wšelakim prašenjam nowoho časa namakali. W februaru 1920 wumrě w Dortmundźe franciskanski mnich, bratr Jordan Mai. Wón je čas swojoho

---

komu tutón pjeršćeń słuša. Wam wón zawěsće njesłuša," powědaše wón zrudny dale, „přetož stoji tu lěto 1886. Ach, tehdom wy hišće na swěće njeběšće!"

Wórša rjekny: „Moja mać ma samsne mjeno kaž ja; też wona rěka Wórša ze Skalic."

„Što", zawoła wón wjesoły, „To by móžno było, zo by pjeršćeń waše maćeri słušał. Njebyšće mje mohła k njej dowjesć?"

„Rady", wotmołwi Wórša. „Wona njeje daloko wottud, pójće hnydom sobu." Wona dźěše jomu k prawicy, a Hilža jeju z jehnjatkom sćěhowaše.

Jako wonaj k ławcy přińdźeštaj, wosta młodźenc zastróžany w krótkej zdalenosći stojo a hladaše na knjeni někotre wokomiki. Wón bě wot stróželow cyle blědy, a ruka, z kotrejž pjeršćeń dźeržeše, mócnje třepotaše. Za khwilu stupi wón bliže, pokłoni so, powědaše zkrótka, kak je připadnje pismiki na bańciku widźał — a přepoda jej pjeršćeń.

Knjeni wza pjeršćeń — wuhlada pismiki a bě skoro ze stróželemi hromadu zjěła, njeběli ju Róža dźeržała.

„Božo w njebjesach", zawoła wona, jako so wot stróželow zhraba. „To je pjeršćeń mojoho njeboh mandźelskoho! Hlejće, pjeršćeń tu na mojim porsće, kotryž mi mój mandźelski da; je na samsne wašnjo dźěłany. O powědajće, powědajće tola, kak přińdźešće wy k tutomu pjeršćenjej? Što dha wy sće? Što su waši starši?"

Młodźenc woblědny hišće bóle a třepotaše na cyłym ćěle. „Mój nan", dźeše wón, „bu we wójnje třěleny. Moja mać bě cyle čorna zdrasćena, jako ju posledni raz widźach, a płakaše přeco wjele. Mějach hišće mału sotřičku, kotraž Wórša rěkaše. Mać jědźeše z namaj přez Rhyn. Łódź so podnóri. Ja buch jako dźěćo něhdźe štyri lět stare z wody wućehnjene. Wo maćeri a sotře wot toho časa ničo wjacy njezasłyšach. Pjeršćeń bu w pakćiku, kotryž drastu wopřiješe, namakany. Wjac njemóžu wam wo swojimaj staršimaj a domiznje rjec. Moje mjeno je Jan."

„O Jano!" zawoła knjeni a padźe jomu wokoło šije, ty sy mój! Haj zawěrno, ty to sy! Sy cyle na twojoho nana podobny ... O Božo, o Božo, kak krasnje ty wšitko wjedźeš," zawoła wona z pozběhnjenymaj rukomaj. Młodźenc pak so tak zwjeseli, zo njemóžeše ničo prajić hač: „Maći, moja maći!"

Wórša stoješe, so na Hilžu zapjerajo — a płakaše. „Wórša", rjekny mać skónčnje, „o hlej, to je twój bratr. Jano, hlej to je twoja sotra! O, postrowtaj so tola."

Jan płačo swoju sotru wobja a rjekny: „O moja luba sotra! O Božo, kajku wjesołosć sy mi pósłał — zo sy mi mać a sotru namakać dał." Też Wórša njezamó pře płakanjo ničo wjac rjec hač: „Bratře, mój lubu bratře!"

Wšitcy tři běchu tak zbožowni a mějachu sebi tak wjele powědać, zo na wšo druhe wokoło so zabuchu. Słónčko bě so skhowało, a poča so wječorić, tola woni to njewidźachu. Róža jich skónčnje dopomni, zo je čas domoj. Knjeni dźěše nětko, z kóždeje strony jene swoje dźěćo, do hrodu, a Róža a Hilža jim sćěhowaštej. (Pokročowanjo.)

přebywanja w klóštrje jeno khorych wothladował. K joho rowej přikhadźeja hižo wot smjerće sem mnozy, zo bychu so jomu we wšelakich należnosćach dowěrili. Wjele ludźi je też hižo wusłyšenjo namakało. Nětko je arcbiskop dr. Klein w Paderbornje proces zbóžnoprajenja zahajił.

W Berlinje zaja policija jenoho muža, kotryž je w mnohich katolskich cyrkwjach kradnył. Wón bě na wječorne pobožnosće khodźił a potom žonam z tožkow pjenjezy kradnył. Dale bě so do jeneje cyrkwje dobył a dwaj złotej keluchaj kradnył. Bě jej rozškrěł a dźěl złota hižo předał. Druhi dźěl hišće w jenej khłódnicy, w kotrejž bydleše, namakachu.

Českosłowakska. Wubjerk za prěni powšitkowny zjězd katolikow w Českej wozjewja namołwjenjo, z kotrymž za prawje bohaty wopyt zjězda wabi. Zjězd dyrbi pokazać, zo je wučba cyrkwje wěrnosć a žiwjenjo. Dale dyrbi wón zaso wšěch katolikow w Českosłowakskej hromadźe zwjazać jako bratrow. Skónčnje dyrbi też druhowěriwym trochu pokazać, što katolska cyrkej je a chce, lud zwjazać ze swojimi měšnikami.

Hač dotal njeběše Pražske radijo ženje nabožne programy rozsyłało. To je so Wulki pjatk polěpšiło. Tehdom přinjese Pražske radijo dźěle Božich służbow z Prahi kaž też z Morawskeje a Słowakskeje. Tele poskićenja běchu wězo w českej a słowakskej rěči. Jutrownu sobotu přenjese so potom samo dźěl Božich służbow w Pětrowej cyrkwi w Romje, a to na wšě češke rozsyłaki.

Zjednoćeństwo katolskich studentow wšěch krajow, Pax Romana, změje lětsa swój zjězd w Českej. Kongres započnje so w Prazy, dale wotměje so we Wołomucu a skónči so w Bratislawje. Biskopja su protektorat nad zjězdom přewzali. Prěni přednošk změje arcbiskop dr. Kašpar. Němscy studenća so na zjězdźe njewobdźěla, dokelž dźěn w Němskej nabožne studentske towarstwa wjacy njewobstoja.

Šwica. 8. zjězd šwicskich katolikow wotměje so lětsa kónc augusta — započatk septembera w Freiburgu. Budźe to tak rjec krajny eucharistiski kongres. Na hłownych swjatočnosćach budźeja němske a francózske přednoški. Předwjedźe so też wulka nabožna hra. W połnocy wot 31. aug. do 1. sept. budźeja zwony wšěch cyrkwjow zwonić.

Mjez tym zo drje wšudźe we swěće biskop fararjow postaja, wola so w Šwicy fararjo w cyrkwinskim předstojićerstwje. Při tom so wězo też wěcy stawaja, kotrež su cyle njepřihódne. Tak puću ja potom sobustawy cyrkwinskoho předstojićerstwa, hdyž nowoho fararja trjebaja, po kraju. Du do cyrkjow tych duchownych, kotřiž su so zamołwili a posłuchaja na jich prědowanjo. Ale na tym njeje hišće druhdy dosć. Wobhonjeja so samo pola ludźi, haj we korčmach atd. wo hódnosćach kandidata. Stanje so samo, zo so wšelake njewěrnosće wo duchownym powědaja, kotryž je snadź jenomu sobustawej cyrkwinskoho předstojićerstwa njeluby. Biskopja napominaja wěriwych, wosebje wězo kěbětarjow, zo bychu tola při tajkich wólbach lěpše křesćanstwo pokazowali. Wotstronić so tajke wólby we Šwicy njehodźa, dokelž je statny zakoń žada. Tola biskopja praja, zo by tola jara na času było, zo by stat tele njehódne zakonje wotstronił a cyrkwi samsne prawa dał, kaž we druhich krajach ma.

W Bazelu ma so cyrkej k česći swj. Don Boska natwarić. Za nju so w cyrkwjach na jenej njedźeli hromadźeše. Zběrka pokaza dobry wunošk. Wěriwi woprowachu 10 króć telko, kaž wopor druhe njedźele přinjese.

Wulki katolski zjězd w Prazy.

Naš čas je połny njeměra a njepokoja. Hospodarska nuza a hižo lěta dołho trajaca bjezdźěłosć w mnohich krajach česni wutroby wěriwych křesćanow a kóždy so strachoćiwje praša, kajki kónc změje naša wichorojta doba. Kelko njepřećelstwa po cyłym swěće přećiwo křesćanstwu, wosebje přećiwo katolskej cyrkwi ze strony bjezbóžnikow!

We tutej našej wichorojtej přitomnosći je so pražski arcbiskop Dr. Karel Kašpar rozsudźił, zo wšitkich wěriwych českosłowakskeje republiki a ze wšěch kónčin swěta do Prahi na wulki manifestačny katolski zjězd zwoła.

Tutón wotměje so wot štwórtka 27. junija hač do njedźele 30. junija.

Kaž je ze wšitkich dotalnych přihotowanjow widźeć, budźe to katolski zjězd, kajkiž Praha hišće widźała njeje. Cyła Praha budźe we tutym času stać we znamjenju křiža. Na Wjacsławskim naměsće, při muzeju, budźe hobrski 30 m wysoki křiž postajeny. Ze wšěch kónčin pojědu do Prahi wosebite ćahi.

Wjedniska myslička tutoho zjězda je: „Khrystus naš wjednik z běd a nuzy.“ Tute hesło ma wosebje napominać, zo wšitke prócowanja wo lěpši a wjeselši přichod wostanje bjez wuspěcha, njewurosće-li tute ze zakładnych zasadow, kotrež je Khrystus swětej dał a kotrež su: lubosć k Bohu, lubosć k bližšomu a poswjećenjo sebje samoho. M. M.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy. Zemrěći 1934.

3. 1. Marja Knopowa z Khrósćic, 86 l. 10 m. 19 d.; 6. 1. Beno, m. s. Jana Rjeńča z Miłoćic, 1 m. 3 d.; 31. 1. Michał Česla ze Zejic, 62 l.; 7. 2. Mikławš Brězan z Worklec, 72 l. 4 m. 2 d.; 14. 2. Jakub Brojer z Worklec, 73 l. 10 m. 11 d.; 23. 2. Michał Šołta z Kukowa, 35 l. 5 m. 13 d.; 1. 3. Michał Lebza z Worklec, 61 l. 11 m. 20 d.; 10. 3. Pawoł, m. s. Pawoła Čornaka z Hórkow; 13. 3. Jurij Nowak z Noweje Wjeski, 50 l. 8 m. 4 d.; 24. 3. Marja Hušmanowa z Hory, 76 l.; Marja Krječmarjowa z Worklec, 63 l.; 27. 3. Jurij Manjok z Dobrošic, 50 l. 1 m. 11 l.; 19. 4. Marja Šewcowa z Hórkow, 38 l. 7 m. 23 d.; 28. 4. Madlena Jakubašowa ze Zejic, 31 l. 6 m. 14 d; 4. 5. Hańža Šołćic z Dobrošic, 21 l. 4 m. 12 d.; 11. 5. Hilžbjeta Sperlingowa z Kupjele, 74 l.; 12. 5. Beno Nowakec z Noweje Wjeski, 3 m. 18 d; 16. 5. Beno Kindermanec z Wudworja; 21. 5. Pawoł Šnajderec z Now. Wjeski; 10. 6. Jan Šewc z Hory, 60 l.; 12. 6. Khata Frenclowa z Kukowa, 78 l.; 25. 6. Jurij Frömig z Worklec, 20 l. 2 m. 15 d.; 26. 6. Beno Kocorec z Worklec, 13 l. 9 m. 15 d.; 28. 6. Jan Libšec z Smječkec, 1 d.; 30. 6. Pětr Šrama z Khrósćic, 82 l. 23 d.; 5. 7. Michał Delan z Wětećy, 82 l. 5 m. 22 d.; 15. 7. Hańža Mikelowa ze Swinafnje, 53 l. 4 m. 3 d.; 9. 8. Marja Rjedźina z Hory, 81 l.; 16. 8. Marja Młóńkec ze Stareje Cyhelńcy, 27 l. 4 m. 15 d.; 17. 8. Hana Nowakowa ze Smječkec, 80 l. 4 m. 2 d.; 19. 8. Jurij Krawcec z Kukowa, 19 l. 5 m. 27 d.; 19. 8. Hańža Budarjowa z Noweje Wjeski, 86 l. 8 m. 6 d; 28. 8. Marja Brojerec ze Stareje Cyhelnicy, 1 l. 9 m.; 5. 9. Katyrna Dórnikowa z Wudworja, 51 l. 9 m. 11 d.; 10. 9. Jurij Serbin z Kozarc, 48 l. 4 m. 15 d.; 28. 9. Mikławš Šanda z Dobrošic, 89 l.; 3. 10. Jurij Ryćerja z Wudworja, 71 l. 5 m.; 17. 10. Pawoł Suškec z Nuknic, 16 l.; 22. 10. Jan Šołta z Worklec, 33 l. 10 m. 27 d.; 27. 10. Lejna Nowakec z Hatow, 1 m. 12 d.; 29. 10. Jan Rachela z Now. Bóšic, 51 l.; 6. 11. Hana Markowa z Worklec, 80 l. 3 m. 10 d.; 22. 11. Pětr Matek ze Smječkec, 84 l. 4 m. 21 d.; Hańža Nukowa z Worklec, 27 l. 8 m. 9 d.; 1. 12. Marja Šołćina ze Smječkec, 70 l.; 10. 12. Marja Handrikowa ze Smječkec, 75 l. 4 m. 24 d.; 14. 12. Marja Gruhlec z Dobrošic, 3 d.; Beno Koklic ze Zejic, 4 l. 5 m. 13 d.; 16. 12. Hańža Glawšowa z Hórkow, 75 l. 11 m. 23 d.; 19. 12. Jakub Šewc z Hory, 74 l. 2 m. 1 d.; Borbora zwud. Friedrichowa ze Saca, 73 l. 2 m. 15 d.; 21. 12. Hana Młynkec z Hory, 4 l. 7 m. 26 d.; 23. 12. Terezija Kralec z Wětećy, 7 d.; Augusta Bjenadowa z Kukowa, 58 l.; 25. 12. Jakub Młynk z Hory, 77 l. 1 m 9 d.; 27. 12. Jurij Lebzec z Khrósćic, 8 m. 21 d. — W Ralbicach khowanaj: 16. 3. Wórša, m. dź. Alberta Rocha ze Sernjan, 5 m.; 30. 9. Maks, m. s. Maksa Herjeńca ze Sernjan, 3 m. — W Kamjencu khowana: 11. 5. Hilžbjeta Sperlingowa ze Smječkec, 74 l. — W Kulowje khowana: 28. 11. Hana Polkowa z Worklec, 65 l. — W Drježdźanach khowana: 11. 12. Sotra M. Regina z Cus, 27 l.

Towařstwowy powěstnik.

„Serbosław“ w Khrósćicach zarjaduje swjatki (2. a 3. swjaty dźeń) rjanu jězbu na hnadowne městno Albendorf w Šlezskej. Jězba płaći tam a sem **10** hr. Štóž chce sobu jěć, njech so hnydom zamołwi pola wučerja Pjetaša w Khrósćicach abo pola korčmarja M. Hoki w Budyšinje. Wotjědźemy swjatkownu póndźelu rano w 4 hodź. z Khrósćic a wróćimy so wutoru w nocy.

Do Albendorfa! Po dwělětnej přestawcy chcemy so zasy na pobožne pućowanjo do hnadownoho městna Albendorfa zmužić. Po starym wašnju smy so w tydźenju do swj. Jana na puć podali. To je lětsa w dnjach wot 17.—21. junija. Tak hordozny swjedźeń Božoho Čěła na hnadownym městnje woswjećimy a budźemy tam swědkojo wulkotnoho swjedźenja swjateje eucharistije, Pojědźemy z awtom póndźelu, 17. junija, rano 1/26 hodźin z Pančic přez Budyšin. Po puću móža wobdźělnicy přistupić. Potom póńdźe dale přez Lubij, Zhorjelc, Lubań, Hirschberg, Landeshut, Waldenburg atd. hač do Stróže (Wartha), hdźež budźemy přenocować. Jězba płaći 15 hr. Za tunju hospodu so postaramy. Trěbneje jědźe móže sebi kóždy sobu wzać. Zajimcy chcyli so bórzy zamołwić pola wyššoho wučerja Słodeńka w Pančicach abo Michała Cyža (Šołty) w Kukowje abo pola podpisanoho. Při bohatym wobdźělenju so hišće druhi awtobus wotnaja. Při zamołwjenju ma so 10 hr. napłaćić. Dalše za tydźeń. **Jan Hajna w Nowym Dworje.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 304. z Budyšina: Madlena Bokowa; 305. z Wotrowa: Jakub Rjeda.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 995. N. R. z N.

Budyšske wobkhody budźa njedźelu 2. junija (tydźeń do swjatkow) wot dop. 11 hač pop. 6 hodźin wotewrjene!

Prócesijon do Krupki: 7. junija; rano w 5 hodź. Boža mša we Wotrowje. Po Božej mši woteńdźemy. Ducy do Krupki přenocujemy w Berggießhüblu w „Goldner Stern“.
Michał Kokla w Nowej Wjescy.

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Skleńcu za twarjenja — wšu **skleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Skleńčeŕnja

Budyšin Serbska dróha 16

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA-kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy:

Joh. Miessner.

Tež brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Wupjerki, cychi, płachty, hłowaki běłe a pisane

C. G. Fiebiger
Serbska dróha 5.

Visitne kartki

kaž tež wšě druhe čišćeŕske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeŕni
w Budyšnje
Před šuleŕsk. wrotami 21

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wěnčki k zelenomu / k sliběrnomu / k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich
w Budyšinje, Serbske hrjebje 30

Postawy, křiže, różowcy atd.

we wulkim wubjerku poskića

Malischke
Při Pětrowej cyrkwi 9
w domje tachantskeje fary.

Zjawny dźak

swj. Józefej

za wusłyšanu prósstwu!

OTTO

40 lět

hižo je wobkhod

Otto Sachse

też Serbam derje znaty!

Poskića přecy dobre k zežiwjenju trěbne wěcy!

Jara dobry

khofej (paleny)

měšany 1/4 punta: **50, 60** a **70** pj.,

nowosć: „Bremer“-měšany wosebje słódny, punt **2,28**

najlěpši měšany 1/4 punta **0,85, 0,75.**

Spytajće mój čerstwje paleny sobotniši!

Słódny (Malz-) khofej
wuważeny . . punt **0,33**

Rajs
punt **16, 20, 22, 28** pj.

Poliwkowe měšenjo
za 3 talerje . . **10** pj.
nudle . punt **40, 50** pj.
makaroni punt **50, 75** pj.
łamany makaroni punt **41, 43** pj.

Połnojerje, šotske	10 štuk	1,15
„ němske	„	0,78
mlóčniki	„	0,98

Otto Sachse

Bohata dróha 4

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

22. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. junija 1935.** | **73. lětnik.**

„Pytajće, štož je horjeka“.

Štó njeby sebi druhdy přał křidła, zo by so z nižinow wšědnoho žiwjenja, z doła sylzow a starosćow, z doła hubjenstwa a hrěcha pozběhnyć mohł do kraja měra, pokoja, wokřewjenja a swětła! Naléćo je nětko ze wšej mocu a krasnosću do kraja zaćahnyło. W Božej stwórbje je wšědnje koncert, spěwany wot njeličenych ptačkow. Tu khwata tež človjek často won do krasneje Božeje přirody — khwata na wyšiny a hory, kotrež jomu rjany wuhlad zmóžnjeja. A hdyž z wjerška hory abo jeje wuhladneje wěže zhladuje do doła, tu je joho wóčko druhdy kaž wopojene a njemóže so nahladać na krasny pisany wobraz, kotryž před nim Boža stwórba wotwěra. Hdyž človjek tak z wysokeje hory hlada do doła, kak małke zda so jomu tu być wšo tu na zemi, kak mali wšitcy ludźička a jich počinjenjo. Je, jako by to było jenož mrówišćo.

Bože stpěćo, kotrohož oktavu nětkle swjećimy, pozběhuje naše wóčko hišće wyše, nade wšu přirodu, nade wšo zemńske, nade wšě hórki a mróčele, nad najzdaleniše módre hory a nad złote hwězdy. Swjedźeń Božoho stpěća wuči a nući nas, zo bychmy nadobnje myslili a wot wšoho móličkostnoho a njehódnoho so wotwobrońili. Tutón swjedźeń dopomina nas na to, zo zemńske žiwjenjo njeje najwyšše kubło, zo tale naša zemja njeje cyły swět, zo je wjele bóle jenož mały, haj nimo měry mólički dźěl njesměrnje wulkoho swěta. Předuje nam ze wšěm dorazom: „Pytajće, štož je horjeka“.

Štož my wot njesměrnje wulkoho swěta nad nami widźimy: njeličene wójsko hwězdow, widźomny horni swět, to wšo woznamjenja nam hišće wyšši njewidźomny swět, njebjesa, ke kotrymž je Khrystus nam puć pokazał. Naša zemja je jenož městno, hdźež so přihotujemy a zwučujemy za wyšše žiwjenjo. Dyrbimy tohodla swoje krótke zemńske žiwjenjo we swětle wěčnosće, we zwisku z wyššim swětom, wobhladować. Potom budźe to za nas wjeselo a radosć, zo móžemy skutkować tu na zemi, dokelž so tutomu zemńskomu swětej přidruži wyšši, rjeńši swět.

Jězus Khrystus je po swojim wotkhadźe z tutoho swěta spodźiwnoho wliwa a mocy nabył, bu z kralom človjeskoho ducha, tak zo samo zemńscy kralojo a kejžorojo a najwjetši a najsławniši dobyćerjo před tutym Jednym, před tutym cyle Wulkim, před tutej nadzemńskej Majestosću swoje kolenja zhibuja. Hdyž budu powyšeny, sćahnu wšitko na so — tak je wón sam wo sebi wěšćił. A kelko zadźewkow je dyrbjał Bóhčłowjek přewinyć, kak surowe wojowanjo wobstać z helskimi mocami, kelko hańby a ćerpjenja je wón znjesć dyrbjał, prjedy hač z Wolijoweje hory sławnje do njebjes so pozběhny!

Bóžski Zbóžnik je do njebjes spěł, zo by też nam tam wobdlenjo přihotował. Donjebjesstpěćo — to dyrbi też wukónc našoho človjeskoho žiwjenja być, to je tón najhordozniši a najkrasniši wukónc, kotryž so za človjeske žiwjenjo myslić hodźi. To je tón najwyšši triumf človjeskoho ducha nade wšitkim maćiznojtym, najkrasniše dobyćo za njebjesami tradaceje človjeskeje wole, kotrejž je tuta zemja přemała a přewuzka, kotrejž su wšitke pokłady a wužiwanja tohole swěta přenizke a přeprózdne.

Kak spodźiwny wuhlad wotewrja so tola nam ze swjedźenjom Khrystusowoho donjebjesstpěća! Kak saha tu naše wóčko do dalokosće, do najdalšich dalokosćow, do njeskónčnosće!

Wot dawna sem je hižo človjek dźěłał nad tym, zo by so też ze swojim ćěłom, runja ptačkej, mohł do powětra pozběhnyć. Človjekej je so też woprawdźe poradźiło, lětaki a powětrony natwarić. Ći, kotřiž so hdy w tajkich mašinach do powětra pozběhnychu a z wysokosćow na domy, města a jězory zhladowachu, wobkruća nam, zo je to wosebite wokřewjenjo. A tola je to jenož khuduška jězba poruno donjebjesstpěću Khrystusowomu. Wysoko do powětra njemóže človjek bjez toho so pozběhnyć, dokelž je powětr horjeka dale a ćeńši a skónčnje cyle wuńdźe. Hwězdyslědźeŕ dyrbi so z tym spokojić, zo swój dalokowid

na njesměrne zdalene hwězdy zastaji a z tak mjenowanym spektroskopom je přepytuje.

Za nas křesćanow pak wobstoji puć do wyšinow, zwisk mjez tutej zemju a swětom tam horjeka. Tutón puć je nam Khrystus ze swojej wučbu a ze swojim žiwjenjom pokazał. Wěmy, zo w tamnych wysokosćach stworjenja bydla, kotrež běchu też něhdy tu na zemi žiwe, tu na zemi ćerpjachu a wojowachu, zo tam nětko bydla w krasnej swobodźe, we swobodźe dźěći Božich. Hdyž z hwězdami posyte njebjo sebi wobhladujemy, wotuća we nas pokojaca myslička: Tam we njebjeskich wyšinach bydla stworjenja, kotrež běchu a su nam přiwuzne, kotrež pak su nětko wjele nadobniše a dospołniše hač my človjekojo. Tam dyrbiš też ty něhdy dóspěć — per aspera ad astra — po twjerdym puću sebjezaprěwanja k hwězdam, přez Wolijowu horu, horu poniženja a ćerpjenja, na horu překrasnjenja. (Po Vögele, Höhenblicke.)

Rozhlad w swěće.

W Drježdźanach

wotmě so sobotu a njedźelu wulki stroniny župny zjězd. Na 120000 muži bě so w rezidency zešło, politiscy wjednicy, SA, SS a Hitlerska młodźina. Zupny wjednik měješe njedźelu před zhromadźenymi wulku rěč. Na Lennéskej drozy běše potom krasny nimoćah mjenowacych formacijow. Sobotu mějachu wšelake wotdźělenja strony swoje přednoški a rozrěčowanja. Wšitcy wobdźělnicy su za tutón zjězd swoje wosobinske wopory přinjesli, štož wěsće wo wulkosći lubosće strony k wjednikej Adolfej Hitlerej swědči.

Němski zežiwjeński staw

je w Hamburgu wulku wustajeńcu zarjadował. Při wotewrjenju bě so nimale 100000 wosobow ze wšěch dźělow Němskeje zešło. Němski bohot Kaufmann wšitkich nanajwutrobnišo powita, wosebje němskoho burskoho wjednika Darré. Statny sekretař w němskim zežiwjeńskim ministerstwje Backe rěčeše wo zakładnych prašenjach płaćiznowoho a wičnoho porjada. Potom burski wjednik Darrè rěčeše: Wustajeńca pokazuje zwisk mjez človjekom, dworom a ludowym hospodarstwom. Wona nam předstaja bura jako zežiwjerja a zdźeržerja němskoho luda. Z wičnym porjadom je so burej starosć wzała, kak dyrbi swoje twory wotbyć. Wšitke swoje mocy móže nětk jeničcy swojomu burskomu dworej wěnować. Dale wo plahowanju koni, howjazoho skotu, swini a wowcow rěčeše. Też za plahowanjo rostlinow je so wjele činiło. Wustajeńca też pokazuje, kak chce mašinowa industrija našich burow při wulkim natwarnym dźěle podpjerać. Wustajeńca potajkim njepokazuje jenož wukony ratarstwa, ale předewšěm, kak ratarski staw so prócuje, swojomu ludej a z tym našomu wjednikej służić.

General Göring

a němski minister Kerrl buštaj w Bołharskej přez tamniše knježerstwo wuznamjenjenaj. Göring dósta přez bołharskoho krala wulkokřiž Alexandrowoho rjada, minister Kerrl pak křiž prěnjeje rjadownje samsnoko rjada. Na bołharskich ministerskich twarjenjach zmahowachu so pódla bołharskeje khorhowje też khorhowje hokatoho křiža.

Dobrowólne zamołwjenjo k wojakam.

Kaž so powě, móža młodźency jenož hač do 15. junija dobrowólnje k wojakam so zamołwić. Zwoprědka so to hač do 1. julija hodźeše. Nětko pak je jich telko zamołwjenjow dóšło, zo woborna móc skónčny termin 15. junija postaji.

Italska — Abesinska.

W italsko-abesinskej zwadźe je k wěstomu dojednanju dóšło. Zwadna należnosć dyrbješe so zwoprědka hač do septembra wotstorčić. Pjatk wječor w 11 hodźinje zeńdźe so ludowa rada w Genfje k nócnomu posedźenju. Laval a Aloisi so z Edenom a Litwinom rozrěčowaštaj. W nocy potom wotmołwa, kiž tukhwilu spokoja, z Roma přińdźe, zo rada Zwjazka ludow Italskej a Abesinskej trěbny čas k přewjedźenju ważnoho rozrisanja postaji. Krajej so zwjazaštej, zo w tutym času wójnu njezapočnjetej.

Žiwjenjo abo smjerć?

Italski lud so dźeń wote dnja namołwja, zo by so přisporjał a rozšěrjał. Wobydleństwo dyrbi po cyłym kraju přiběrać. Žentwy a narodźenja so mytuja, ale njedźiwajcy toho narodźenja woteběraju. Što je wina, zo pola Italčanow, kiž su dźěćom poprawom jara přikhileni, ličba žentwow a narodźenjow woteběra. Napjate socialne wobstojnosće, zdźěla

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

(Pokročowanjo.)

Jan powěda swój žiwjenjoběh.

Knjeni ze Skalic wuhotowa nětko w hrodźe mału hosćinu. Jan dyrbješe mjez swojej maćerju a sotru sedźeć, a Róža a Hilža dyrbještej też přitomnej być. „Přetož", rjekny knjeni, „bjez waju a wašoho jehnjatka njeběch swojoho luboho syna namakała." Jan bě wot dołhoho pućowanja hłódny; tuž da sebi wječeř derje słodźeć. Joho mać a sotra njemóžeštej z wjesołosću ničo jěsć, přetož měješte so joho wjele prašeć. Po wječeri dyrbješe potom powědać, kak je so jomu zešło.

„Moje dźěćace a moje młode lěta", započa wón, „přeživich wot toho wječora sem, jako mje z rěki wućahnychu, pola dostojnoho knjeza fararja, z mjenom Žur. Ja drje njebych wo swojim a swojeju staršeju dónće ničo wjacy wědźał, njebyli mi wón, štož jomu tehdy jako mały hólčec rjeknych, husćišo zaso powědał. Dobry farař, kiž njedaloko rěki bydleše, wopisowaše mi husćišo tutón zrudny wječor. Wójna so přeco hłubje do tamneje wokoliny dobywaše, a kanony wrjeskachu jako by so na stajnosći hrimało. Dwě wjescy stoještej w płomjenjach, a njebjo so daloko wokoło čerwjenješe. Poražene wójsko ćěkaše přez rěku, tola dobyćerjo jich njepřestachu přesćěhać. Cyłe swójby, nanojo, maćerje a dźěći ćěkachu zdźěla pěši, zdźěla z wozom, a njemóžachu nětko, hdyž k rěcy přińdźechu, dale. Ćišćeńca a tłóčeńca bě tu přewulka. Farař měješe jstwy z ćěkancami přepjelnjene; staraše so za nich jara. Nadobo so sylnje do duri zaklepa. Wón wočini a wojak z małym, płakacym hólčecom na rucy stoješe před durjemi. Tón hólčec běch ja!"

„Knjez fararjo", wojak zawoła, „smilće so Boha dla nad tutym wbohim dźěśćom a wzmiće je k sebi! Wućahnych je z rěki. Njewěm, hdźe bych je mohł druhdźe donjesć. Mokry pakćik wopřija dźěśćowu drastu a wšelake druhe. Wzmiće to — přetož dyrbju dale. Farař wza mje na rucy, a wojak spěchaše prječ, hišće wołajo: Bóh wam to zapłaći! Budźće tu w Božim mjenje."

Wjele farař wot mnje njezhoni, tola zo bě mój nan wyšk a zo je we wójnje padnył, a zo je moja mać ze mnu a z mojej małej sotřičku na jězbje přez Rhyn znjezbožiła, jomu prajich. Tuž poda so wón, tak khětře hač bě to móžno, do susodnych wsow, a prašeše so, hač njejsu tutu žonu widźeli. Zetka też ludźi, kiž běchu na tej samej łódźi byli. Wšitcy rěčachu ze sobuželnosću wo wudowje a rjeknychu, zo je so zawěśće z małym dźěśćom zatepiła; přetož je jich jara mało, kiž so wukhowachu. Farař pak přeco dale slědźeše, tola podarmo. Wšitcy wobkručichu, zo njejsu tajkeje žony widźeli kaž ju wón wopisowaše. Tuž mje farař zdźerža, zo by mje woćahnył. Wón bě jara přećelny a wulki lubowař dźěći. Dny swojoho dźěćatstwa njebych sebi rjeńše a zbožownišo přeć mohł. Bě ze mnu přecy wjesoły a přećelny. Joho prěnja należnosć bě, mje we wěrje roz-

też wójnske strachi su wina. Ćeža dawkow je wulka. Italski stat zdźerži wot poslednjoho lěta wulki deficit. Wjele Italčanow też do wukraja wućahuje, do Ameriki a Francózskeje.

Francózska.

Financielne położenjo w Francózskej njeje runjewon różojte. Knježeŕstwo je cyłe wobstojnosće pruhowało. Měna tohodla w straše njeje. Tukhwilne ćeže su nastałe přez krute wupřimanjo spekulacije. Knježeŕstwo so tohodla wobroći na wšitkich swojich poddanow, zo bychu zhromadnje francózski frank (pjenjez) zakitowali. Financny minister je tohodla namjetował: Senat a komora wotpósłancow přepodadźa knježeŕstwu móc, hač do 31. decembra t. l. wšitko zarjadować, štož je za wustrowjenjo zjawnych financow a wožiwjenjo hospodarstwa, zdźerženjo měny trěbne. Wotkhad na złotu wučinješe wot 1.—17. meje jenu milijardu, wot 17—24. meje pak tři milijardy. Wosebje je ćěkanjo ze złotom do Jendźelskeje so započało. W běhu jenoho dnja je so 1250000 puntow sterlingow złota z lětadłom wotwjezłe. Privatni pasažěrojo su złoto a złote pyšeńki (debjenki) při sebi měli a je do Jendźelskeje sobu wzali. Francózojo chcedźa w Jendźelskej swoje franki do sterlingow wuměnić. Też do Ameriki jědu łódźe, kiž maju złoto sobu.

Jendźelska.

Prjedawši kancler Snowden piše w jenej nowinje, zo je Hitlerowa wulka rěč europske położenjo khětro přeměniła. Němska bě tak dołho wohroženjo europskoho měra, doniž pod nanuzowanymi njesprawnosćemi ćerpješe. Swobodna Němska, kiž ma rune prawo z druhimi krajemi, njetrjeba brónje přimać. Změje-li Němska skónčnje tutu runoprawosć w radźe narodow, potom njeje w Europje žadyn kraj, kiž by za pokoj a měr wjetši zajim měł, kaž Němska. Němske namjety ničo njewopřijeja, přećiwo kotrymž bychu so druhe mocy mohłe hóršić! Hdyž Jendźelska při nowym położenju kruće a energiscy wjednistwo na so torhnje, potom druhe kraje sćěhuja. A prjedawši jendźelski ministerski president Lloyd George přistaji, zo njeje Hitler jenož wulku rěč měł, ale też zmužite a statnikej přihódne wjedniswo přewzał.

Češkosłowakska.

Ministerska rada, kiž měješe wutoru dopołdnja posedźenjo, wobzamkny, zo knježeŕstwo wróćo stupi. Ministerski president Malypeter dyrbješe presidentej Masarykej hnydom powěsć podać. Tutón pak ministerskoho presidentu prošeše, nowy kabinet wutworić.

Wšitkich dowěrnikow

Nawječorneje župy Domowiny přeprošujemy wutrobnje, zo bychu so njedźelu, 2. julija, popołdnju w 3 hodź., pola Wjeńkec w Khróćicach zešli. Poskići so powučacy přednošk wo nadawkach Domowiny a jeje dowěrnikow, a zdobom ma so wo poradźenju woswjećenja 100lětnych posmjertninow našoho wótčinca Tecelina Měta — 14. julija 1935 w Różeńće — wuradźować. — Křesćanska bratrowska lubosć, wo kotruž smy wšěch powołanych katolskich wjednikow našoho luda w zajimje zhromadnoho dźěła prosyli, budźe dopokazana, hdyž budźa w Khróśćicach wšě katolske wsy, kóžda za so, zastupjene. — So samo wě, zo też knjezow duchownych a wučerjow wěsće wočakujemy. **Nawječorna župa Domowiny.**

Z Łužicy a Serbow.

Z **Khróśćic.** Zańdźenu njedźelu měješe „Serbosław" swoju měsačnu zhromadźiznu pola Wjeńkec. Dla wšelakich přičinow bě so jenož mała horstka swěrnych sobustawow zešła. Městopředsyda bur J. Špitank powita přitomnych, wosebje knjeza kapłana Dr. Hórnika. Tutón poskići potom zajimawy přednošk wo serbskich zhromadźiznach w starych časach, kiž so najbóle pod hołym njebjom wotměwachu. Dale jednaše so wo swjatkownej jězbje do Albendorfa. Na 20 wobdźělnikow je so hižo zamołwiło, 40 pak móža sobu jěć. Wo bórzomne zamołwjenjo pola knjeza wučerja Pjetaša so prosy. Wězo też druzy Serbja móža sobu jěć. Přichodna zhromadźizna „Serbosława" budźe kónc junija.

Z **Noweje Wjeski.** Njedźelu, 26. meje bu pola nas cyle nowy wjesny swjaty křiž swjećeny. Wulki wětr, kiž lětsa 3. februara zakhadźeše, běše stary wjesny křiž, kiž před Wojnarjec statokom stoješe, powalił, a při tym też Božu martru rozbił. Při dobrym křesćanskim a cyrkwinym duchu, kiž w Nowej Wjescy knježi, běše bjez dźiwa, zo so bórzy wužši wubjerk zeńdźe, kiž měješe so postarać, zo by ćicha wjeska za krótki čas zasy swój zwonkowny křesćanski a serbski wuraz w nowym wjesnym swjatym křižu dóstała. Předsyda běše knjez Jakub Kórjeńk, zličbował a zběrał knjez Jurij Suchi a jako pomocnicy přistupichu knježa Jan Brojeŕ, Jakub Brycka, Jakub Dyrlich a Jan

---

wučować. Štož wón rjekny, bě stajnje tak zrozemliwe, zo swojoho Boha a Wumožnika z wutroby lubowach. Wón wučeše mje čitać a pisać, a jako spózna, zo derje wuknu, dawaše mi też wučbu we łaćonskej rěči, a čitaše ze mnu łaćonske knihi. Štož běch čitał, dyrbjach potom pisomnje do němskoho přełožić. Dóstach tak wjac knihow, ze swojej ruku pisanych, kotrež wón rjenje zwjazać da.

Joho rjana, mała farska khěžka bě z rjanej zahrodu wobdata. Hdyž běchmoj hodźinu čitałoj, potom dźěłachmoj hodźinu w zahrodźe. Wón ju mjenujcy sam wobdźěłaše, a ja dyrbjach jomu přeco pomhać. W zymje abo na dešćojtych dnjach wužiwachmoj čas k rysowanju, w čimž bě wón runjewon mištr. Nawuknych tak po času krasne rysowanki zhotowjeć. Běch stajnje wjesoły a zbožowny.

Knjez farař měješe też wjele ćerpjeć. Wón dyrbješe zrudobu wójny sobu znjesć, přetož fara bu dwójcy wurubjena. Wón mi też husćišo slubi, zo chce mje na šulu pósłać.

Knjez farař měješe we Winje bohatoho přećela. Na tutoho wón napisa, hač njeby khudomu młodźencej móžnosć k wuknjenju wobstarać mohł? Bórzy přińdźe wotmołwa, zo chce mje do swojoho domu přiwzać a so dale za mnje starać. Ja chcył pak, pisaše wón, so hnydom na puć podać, zo bych mohł hnydom pruhowanjo wotpołožić.

Překupc, kiž fararja husćišo wopyta, bě so runje na pućowanjo do tuteje wokoliny nastajił a rjekny mi, zo chce mje darmo sobu wzać, štož też z wjesołosću přijach.

Ranjo, na kotrymž so wot swojoho dobroho zastaraćerja rozžohnowach, wostanje mi wěčnje njezapomnite. Dobroćiwy knjez ze šěrymi włosami wza mje do swojeju rukow a mačeše moje wobličo ze sylzami. „Lubši Jano", dźeše wón, „čas je nětko přišoł, zo dyrbiš won do swěta. W našej ćichej wjescy a we mojim domje njejsy ničo druhe hač dobre widźał a słyšał. We wulkim měsće, do kotrohož nětko přińdźeš, budźe hinak. Přińdźeš wšak do přistojnoho domu a zeznaješ też w měsće wjele dobrych človjekow, tola budźeš też złych přikładow dosć widźeć a wjele złoho słyšeć. O Jano, njezabudź moje dobre napominanjo — njedaj so zawjesć — wostań dobry młodźenc!"

„Tute napominanjo", rjekny Jan, „da mi wón też pisomnje, zo njebych ničo zabył. Mam papjerku, kotruž móžeće potom čitać". „O ně, ně", wołachu wšitcy, „chcemy tute dobre wučby hnydom słyšeć!" Tuž wza Jan papjerku a čitaše.

„Najlubši syno! Předewšěm wostań našej swjatej wěrje swěrny! Wona je naš najdrohotniši pokład tu na swěće, a wěrny njebjeski khlěb za našu njesmjertnu dušu. Njekhodź jenož zwonkownje do domu Božoho, ale poswjeć też swoju ćichu komorku k templej Božomu! Njezabudź ženje, zo će Bóh wšudźe widźi. Jomu swoju nuzu wuskorž a jomu so dowěř! Njezabudź na njoho a też wón na tebje njezabudźe.

Budźeš někotrežkuli lohkomyslne rěče přećiwo wěrje słyšeć. Tajkich rěčow so zdaluj! Štóž wučbu křesćanskeje wěry sćěhuje, zhoni, zo je wona wot Boha.

Kilank. Swjaty nadawk bu wot wubjerka ruče a wušiknje wuwjedźeny. Dubowe drjewo za křiž dari Worklečanska gmejna a Boža martra bu w Hornim Ammergawje skazana. Knjez Mikławš Dyrlich sen. je Božu martru a křiž dostojnje pobarbił. Na descy spody Božeje martry stoji serbske hrónčko: „Jězuso, na křižu wisajo, daj nam zbožo a Bože žohnowanjo!“ Swjaty křiž je wobdaty wot běłoho płotu, kotryž Nowa Wjeska dari. Městno, na kotrymž křiž nětko stoji, słuša gmejnje a je přihódniše dyžli prjedawše. Wosrjedź wsy stoji křiž cyle swobodny a njeje na žane wašnjo skhowany. Kóždy wosadny znaje tola móst we Nowej Wjescy, hdźež so puće z třoch stron, z Khróšćic, z Worklec a z Różanta, zetkuja. Poswjećenjo swjatoho křiža běše njedźelu, 26. meje, popołdnju w 5 hodź. při najrjeńšim wjedrje. Wosadny farař bě z knjezomaj kantorom Grofu a ze zwónkom Hojerom přišoł. Z kěrlušnymi spěwami a modlitwami a ze swjedźeńskim prědowanjom traješe swjatočny nyšpor, ke kotromuž běše cyła wjes, stari a młodźi a dźěći na rukomaj maćerjow přišli, runje 3/4 hodźiny. Ze słowami: „Njech wostanje Nowa Wjeska stara we swojim křesćanskim duchu, ale njech je runje w našich časach stajnje nowa w lubosći ke Zbóžnikej a k joho cyrkwi!“ skónči swoje prědowanjo. — Swjaty křiž a wšitke připrawjeńske dźěła su dospołnje zapłaćene. Wšitcy wjesnjenjo bjez kóždoho wuwzaća su hódnje k tomu woprowali. Njech je nowy swjaty křiž žórło bohatych Božich hnadow za Nowu Wjesku, za wšěch, kiž puću ja z Khróšćic do Różanta, za Khróšćičansku wosadu a za cyły serbski kraj!

Swjedźeń Łužicy,

na kotryž hižo w zańdźenymaj čisłomaj „Posoła“ pokazowachmy, je so w Budyšinje wot njedźele 26. meje hač do Božoho stpěća woswjećił po porjedźe, kotryž před tydźenjom wozjewichmy. Cyłe město bě krasnje wupyšene z khorhowjemi, čestnymi wrotami, pletwami a brězyčkami. Wjesoły wuraz swjedźenja wosebje pokazowaše Měšćanska straža, kotraž na žortniwe wašnjo po měšće službu wukonješe we zastarskej drasće, kaž ju před 300 lětami nošachu. To bě wjeselo wosebje za dźěći, hdyž toho abo tamnoho po hasach łójachu, do rjećazow joho sputachu a potom přez město na stražu wotwjedźechu.

Jubilej Łužicy skónči so štwórtk z wulkim swjedźeńskim ćahom, podobnym, kaž so wotmě před něšto lětami, hdyž Budyšin swjećeše 1000 lětny jubilej. Też serbske ludstwo bě w ćahu bohaće a derje zastupjene. Budyšska „Jednota“ bě so za to postarała, zo też křižerjo na hódne wašnjo sobu jěchachu. Při prěnim zawodnym poskićenju njedźelu popołdnju hižo běchu žónske sobustawy „Jednoty“ pod nawjedowanjom knjeza kantora Šołty w rjanej našej narodnej drasće sćěhowałe namołwjenju, zo chcemy zjawnje při tutej składnosći pokazać, kak drohe narodne bohatstwo my Serbja mamy. Wuhotowanjo druhich serbskich poskićenjow w swjedźeńskim ćahu bě „Domowina“ jara derje wobstarała.

Ze skónčenjom swjedźeńskich dnjow bu wotewrjena na dnju Božoho stpěća w Budyšinje wustajeńca, kotraž budźe přistupna hač do 4. augusta.

Tutu wustajeńcu chcemy też katolskim Serbam wosebje poručeć, dokelž budźe wšitkich zawěsće wulcy zajimować. Wustajeńca pokazuje nam wumělstwo ze zańdźenych lětstotkow, kotrež je we Łužicy hišće zakhowane. Wosebje bohaće je zastupjene nabožne cyrkwinske wumělstwo: wjele stow lět stare cyrkwinske sudobja, kheluchi, drohotne monstrancy, cyrkwinska drasta, wuznamne nabožne postawy a wobrazy atd.

Zwólniwje su ze wšěch stron k tomu přinošowali, zo by tuta wustajeńca po móžnosći dospołnje so wutworiła. Tachantstwo a klóštraj Marijina Hwězda a Marijiny Doł su wustajeńcu najbóle wobohaćiłe. Wosebje wuzběhnyć ma so też Radwoř, hdźež so tak rjane stare wumělstwo w starej cyrkwi khowa. Też Khróšćičanska cyrkej je zastupjena a druhe.

Wustajeńca bu zarjadowana wot Budyšskoho zjednoćeństwa za wumělstwo pod nawjedowanjom hamtskoho hejtmana Dr. Sieverta. Zarjadowanjo wustajeńcy je dokonjał direktor museja, knjez Dr. Biehl. Naspomnić tu wosebje chcemy, zo naša čišćeńnja je wukonjała zhotowjenjo wědomostnoho kataloga za tutu wustajeńcu. Chceš-li wobsah wopytahódneje wustajeńcy derje rozemić, dyrbiš tajki katalog měć.

Što nam powěda pomnik na mjasnych wikach w Budyšinje?

Nad studni mjasnych wikow w Budyšinje je postajeny kamjentny pomnik. Wón předstaja nam sakskoho kurwjećha

Dalše hl. str. 182

Njećiń ženje ničo złoho a njejednaj ženje přećiwo swojomu swědomju! Njepřitowarš so tajkim čłowjekam, kiž z njewinowatosću žortuja, zdaluj so jich, jako bychu wot khorosće natyknjeni byli! Jenička lohkomyslnosć zawjedźe hižo někotrohožkuli rjanoho kćějatoho młodźenca, trjeba jenož krótki čas hrěchej njećistoty so podać. Wobkhowaj swoju dušu čistu, tak wobkhowaš też młódnu barbu swojich ličkow a měr swojoho swědomja. Jeli će junu zasy wohladam, ći rjeknu, hač sy hišće dobry a njewinowaty.

Budź pilny we swojim dźěle. Powołanjo wučenoho je rjane powołanjo. Njech budźeš z lěkarjom abo duchownym, wšo budźeš wukonjeć k dobroće swojich sobučłowjekow. Lěta wuknjenja su čas wusywanja; wužiwaj čas, prjedy hač ći čeknje — hewak njeje nadźije na dobre žně. Sy w našej wjescy widźał, kak so burja dźeń wote dnja prócuja, zymu a čopłotu sćerpnje znjesu a wšě mocy napinaju, nic jenož zo bychu so zeživili, ale zo bychu też dawki prawje wotedać móhli, kiž su k zdźerženju wučenoho stawa trěbne. Dźěłaj też ty potajkim za tutych dobrych ludźi, kiž telko za nas činja, zo jim njeby junu škodźał, ale pomhał.

O mój najlubši syno! Zawěsće je to dźensa posledni raz, zo mje widźiš. Sym nimale sydomdźesać lět stary a njejsym wjacy zdaleny wot rowa. A potom — kajki dobytk bych wo to měł, jeli bych ći njewěrnosć rěčał? Wěř mi potajkim a wostań dobry. Přetož hlej, sy-li dobry, sy sam sebi dobry, a ty sam změješ wužitk z toho. Byli pak junu złe činił, by k twojej škodźe było, a k twojej zahubje. Luby Jano — **wostań, o wostań dobry.“**

Wšitkim so tute dobre wučby spodobachu. Jan połoži papjerku zasy na blido a powědaše dale. „Tutón dobroćiwy knjez“, dźeše wón, „da mi nětko złoty pjerśćeń, z třomi, mi tak drohimi pismikami, a rjekny z hnuteje wutroby: „Wzmi tu cyłe zawostajeństwo twojeju lubeju staršeju! Skhowaj sebi pjerśćeń derje, přetož móže hišće k twojomu zbožu być!“

„Na to wza starc poslednjej złotakaj z kašćika. Ach, wón je nimale swoje cyłe zamoženjo za mnje zwudawał. Wón da mi tutej złotakaj, kotrejž tu widźiće a rjekny: „Wzmi to mało, lubši syno — a potom hišće něšto, štož je wjacy hódne hač wšě złoto — tutón Nowy Zakoń! Wjacy ći dać njemóžu. Budź jenož tak žiwy, kaž nas tuta kniha wuči, wostań bohabojazny a dobry — potom sy bohaty dosć.“

„Na to mje hišće junu z dyrkotacymaj rukomaj a ze sylzojtymaj wočomaj požohnowa, wobja mje hišće junu a rjekny mi poslednje božemje — a ja woteńdźech płakajo“.

Jan płakaše znowa, jako to powědaše, też joho maćeri a sotře a wšěm druhim kulachu so sylzy po licomaj. „Tutón farař“, rjekny mać, „je zawěrno jara dobry muž a wulcy-česćeny duchowny. Je to něšto wulke, telko lět wo cuze khude dźěćo so starać a hišće posledni pjenježk za nje woprować. Tajke něšto zamóže jenož naša křesćanska wěra.“

VII.

Kak Jan sem přińdźe.

Jan mjelčeše khwilu a třeješe sebi sylzy, potom wón dale powědaše: „Překupc, kiž mje sobu wza, bě jara sprawny

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac junij:

Zo bychmy so často wobdźěleli na woporje Božeje mšě.

Najdostojniša a nawosobniša Boža służba, to je Boža mša. Naš knjez Jězus Khrystus sam dźěn ju swjeći. Měšnik joho widźomnje zastupuje. A my křesćenjo, kiž so na Božej mši wobdźělamy, ju sobu swjećimy jako žiwe stawy potajnoho ćěła Khrystusowoho, jako stawy swjateje Cyrkwje.

Boža mša je wjacy hač paćeŕ. Nuzne wšak je a jara spomožne, zo w pobožnym paćerju swoje mysle pozběhujemy k njebjesam. Chcemy-li do njebjes, dyrbimy ze žadosću runja japoštołam zhladować za Jězusom, spějacym do njebjes. Wjacy pak hač mysle a słowa waża skutki. Wjele bóle hišće so Bohu lubimy, hdyž jomu widźomny dar dawamy, hdyž jomu woprujemy, kaž su to človjekojo wot wšoho spočatka činili. Tola wšě wopory človjekow běchu njedospołne. Samo krawne a njekrawne wopory słaroho zakonja, wot Boha samoho postajene, su přestałe. Wone běchu předznamjo jeničkoho wulkoho wopora nowoho zakonja — wopora Božeje mšě.

Boža mša je tohodla tón naš najdospołniši a Bohu najspodobniši wopor. Syn Boži sam je woporny dar a woprowacy měšnik. Wšědnje wopruje so wón njekrawnje na našich wołtarjach pod wobličwomaj khlěba a wina, zo by stajnje wobnowjał a nam přitomny činił swój krawny wopor na křižu. A my so ze Synom Božim na Božej mši zjednoćamy. Z nim a přez njoho woprujemy so njebjeskomu Wótcej: sebje samych a wšo, štož mamy.

Bóh je nas stworił, wón je nam dał ćěło a njesmjertnu dušu. Bóh je nas pozběhnył w swjatej křćeńcy na dźěći Boże. Bóh je nas wuzwolił a powołał w swjatym firmowanju jako wojowarjow za kralestwo Boże na zemi. Dźak a khwalbu smy jomu za to dołžni. Najrjeńši dźak a najwjetšu khwalbu pak dawamy Bohu přez wopor Božeje mšě. Z našim hrěšenjom smy Boha, swojoho najwjetšoho dobroćerja, hłuboko zrudźili a rozhněwali. Boži hněw a sprawne khostanjo wotwobroćimy, hdyž so z našim Bohom zasy wujednamy přez Khrystusa našoho Knjeza we woporje Božeje mšě. A kelko mamy přećow a prózstwow na zemi! Hač Bóh je wusłyši? Cyle wěsće: přez Khrystusa našoho Knjeza, nad kotrymž ma Wótc swoje najwjetše spodobanjo.

Tuž zjednoćmy so z woprowacym Khrystusom na Božej mši! Boža mša je tón kužoł Božich mocow a hnadow. Kelko Božoho žohnowanja so wottud roni do našoho žiwjenja, njeje wopisać. To nihdy njedowidźimy. Ale wěrmy to! Měmy so po tym!

Chcemy-li pak měć podźěla na bohatych płodach Božeje mšě, dyrbimy so na swjatym woporje prawje wobdźělić: njesměmy w ćmowym kućiku zady cyrkwinoho stołpa abo zady pišćelow drěmać; njesměmy sami za so někajku pobožnosć k česći swj. Antonia wukonjeć abo někajku litaniju k česći swj. Józefa čitać. Ně, dyrbimy ze zhromadźenymi wěriwymi zhromadnje so modlić a spěwać kemšace modlitwy a kěrluše. Jeli pak to njemóžemy, wosebje na mjelčacej Božej mši, modlmy so z měšnikom, po móžnosći samsne modlitwy, znajmjeńša někotre, najwažniše. Na kóždy pad pak modlmy so rozpominajo jenu „pobožnosć na Božej mši“, kajkuž w „Pobožnym Wosadniku“ a druhich kemšacych knižkach namakamy.

Hdyž takle so z měšnikom — ně, z Khrystusom samym modlimy a woprujemy, potom bjerje naš wěčny měšnik Jězus Khrystus naš słaby paćeŕ a naš khuduški dar do swojeju swjateju měšniskeju rukow a poskića jón njebjeskomu Wótcej. A z kajkim spodobanjom hakle zhladuje na nas Bóh Wótc, hdyž so samo woprawdźe z Khrystusom našim Knjezom zjednoćimy w třećim dźělu Božeje mšě, w swjatym woprawjenju. Potom hakle smy wopor Božeje mšě dospołnje sobuswjećili!

Modlmy so a woprujmy Bohu! Njech smy słabi hrěšnicy, njech njeposkićamy ničo druhe hač swoje prócowanja a ćerpjenja, sebje samoho; tónle naš wopor budźe přez Jězusa Khrystusa Bohu naš najnadobniši a najdospołniši skutk. Haj woprawdźe, njemóžemy na swěće ničo važnišoho a wjetšoho skutkować, njemóžemy Bohu lěpje służić, dyžli połni kruteje wěry, sylneje nadźije a dospołneje lubosće, so wobdźěleć na woporje Syna Božoho, na Božej mši.

Modlmy so wo tele poznaćo! Změjemy-li tu hnadu, budźemy rad a často, je-li to móžno, wšědnje kemši khodźić. Budźemy swojich domjacych, wosebje swoje dźěći porjadnje kemši słać.

Budźmy japoštoljo! Khodźmy sami kemši a modlmy so, zo bychu druzy naš dobry přikład sćěhowali. Přetož to je měnjenjo swjatoho Wótca w tymle měsacu Jězusoweje Wutroby, zo bychmy lubosć k Jězusej w najswj. sakramenće wołtarja wopokazali z tym, zo so často a pobožnje wobdźělamy na woporje Božeje mšě.

ja.

---

a wjesoły muž. Wón wědźeše stajnje něšto wjesołe powědać a prócowaše so nastajnosći, zo bych moje zrudne dźělenjo zabył. Powědaše rjane stawizny, pak nadawa mi hódančkow, pak zaspěwa sebi zasy wjesoły spěwčk. Kóždu wjes mi wón z mjenom praji a w městach pokazowaše mi wšě wosebitosće. Něhdźe tři mile wottudy dyrbjach so wot njoho dźělić, dokelž dyrbješe wón druhi puć jěć. Wón přeješe mi zbožo a Bože žohnowanjo k mojomu předewzaću, napominaše mje k pilnosći a k dowěrje na Boha, da mi hišće jedyn złoty a dźěše swojoho puća.

Też tute dźělenjo bě ćežke. Ja běch nětko wot wšěch znatych dźěleny. Wokoło wječora přepućowach lěs, kiž tutón hród wobdawa. Běch wot ćopłoty a dalokoho běženja, štož zwučeny njeběch, jara sprócny. Sydźech so tohodla na ławku, kotraž pod štomom stoji, zo bych tróšku wotpočnył. Stary hród, kiž bu wot wječornoho słónca wobswětleny, měješe rjany napohlad. Wzach sebi kruch papjery a počach hród rysować. Tola dyrbjach započatu rysowanku bórzy zaso wotpołožić, přetož ćichota samotnoho lěsa a so přibližowaca nóc we mni bojosć wubudźi. Ach myslach sebi, nóc so nawali, a ja hišće njewěm, hdźe přenocuju! Daloko wokoło žanoho znatoho človjeka nimam a přińdu nětko jenož k cuzym ludźom. Mój luby zastaraćer, wot kotrohož sym hižo tak daloko wotsaleny, je stary, a joho zawěsće we swojim žiwjenju wjacy njewohladam. A mojej lubeju staršeju njejsym docyła hišće dokładnje zeznał.

Jana Jurja I. We swojej prawicy dźerži wón dokument Pražskoho měra, lěta 1635 wobzamknjenoho. Kaž napismo praji, bu pomnik za čas knježenja krala Jana 1865 postajeny. Podnoha pokazuje wopon kurwjeńcha, sakskoho krala a też města Budyšina.

Hdyž lěta 1619 kejžor Matthias wumrě, dźěći njezawostajiwši, a Ferdinand, joho přiwuzny a sobuknježićer, naslědnistwo nastupi, njepřipózna joho Češka. Wona wuwoła 23lětnoho Friedricha z Pfalcy, kiž bě načolnik protestantskeje unije, zjednoćeństwo protestanskich wjeńchow, za swojoho krala. Też Łužica stupi po dołhim dlijenju na stronu Češkeje. Lěta 1620 přińdźe Friedrich do Zhorjelca, hdźež so jomu jako wjeńchej hołdowaše. Hižo so nastaješe do Budyšina, zo by też tu sebi hołdować dał. Město so hižo hotowaše, joho swjatočnje powitać. Tu dosćahny joho powěsć, zo kejžorscy (wojacy kejžora Ferdinanda) dobyćeńscy postupuja. Tuž wróći so Friedrich do Češkeje. Kejžor Ferdinand běše mjenujcy Maximiliana bajerskoho a Jana Jurja I. sakskoho jako zwjazkarjow dobył, poslednišoho wosebje přez to, zo jomu Łužicu jako zastawu přewostaji. Hdyž nětko sakski kurwjeńch Jan Jurij, zwjazkař kejžora Ferdinanda, wójsko do Łužicy pósła, zo by ju wobsadźił a zdobom też češki kral Friedrich, wotdźěl swojoho wójska, pod wjeńchom Janom-Jurjom Jägerndorfskim stojacoho, wot Žitawy sem k Budyšinej wotpósła, přińdźe město do wulkoho stracha. Ze spěšnym pokhodom dócpě hejtman Hanuš Karnicki, nawjednik Friedrichowych wojakow Budyšin prjedy dyžli Saksojo, kotřiž so też přibližowachu, a wobsadźi město. Na 9. septembra 1620 přiće̊že 14000 Saksow z mnohej artilleriju a poča Budyšin bombardować. Karnicki njezhubi wutrobitosć, porjedźeše wobtwjerdźenja, wobrónješe měšćanow a wotbiješe stajnje napady. Nadběhi na město wobnowjachu so kóždy dźeń, předměsća spalichu so dospołnje, měšćanske murje so pukachu, cyrkwje a wjetše twarjenja rozpadowachu, ale železna wola Karnickoho dźeržeše wobsadku w posłušnistwje a dawaše jej nadźiju na wotpokazanje nadpadow na štyri tydźenje. A hdyž hižo žana nadźija na wotwoboru wjacy njezbywaše, wopušći Karnicki ze swojim małym wotdźělom 5. oktobra 1620 Budyšin, z woleńskim wjeńchom sakskim swobodne wotstupjenjo sebi wujednawši.

Po joho wotkhadźe přepoda rada města Budyšina klečo sakskomu kurwjeńchej kluče města a prošeše joho wo škit a přelutowanjo. Kurwjeńch přilubi městej swoju wjeńchowsku přikhilnosć a zawostaji w nim sylnu wobsadku. Sam pak nastaji so, twjerdej hrodaj w Barće a Hrodźišću předobywši, do delnjeje Łužicy, hdźež jomu města zwjetša dobrowólnje swoje wrota wotewrichu. Tak přińdźe Łužica do rukow Jana Jurja I., kiž sebi 13. julija 1621 w Kamjencu — město Budyšin leżeše hišće w rozpadankach — wot łužiskich stawow hołdować daše. Doniž sakski kurwjerch we zwjazku z kejžorom zwosta, měješe Łužica měr, tak zo móžeše město Budyšin po něčim po ćežkej poražcy so zhrabać. Hinak pak bu, hdyž Jan Jurij I. 1631 wot kejžora wotpadny a na stronu šwejdskoho krala Gustava Adolfa stupi. Nětko spytachu kejžorscy Łužicu wróćo dobyć.

30. oktobra 1633 přićahny Wallensteinske wójsko před Budyšin. Saksa wobsadka, jenož 600 muži sylna, dyrbješe město wopušćić, a kejžorske wójsko pod nawjedom wyška z Golc začahny do njoho. Ćežke pruhowanjo započa so nětko za město, kotrež něhdźe poł lěta traješe. Pincy a łubje buchu přepytane a wurubjene, durje wubite a křinje wułamane. Měšćenjo dyrbjachu ćěkać ze swojich wobydlenjow a přikhadźachu k stražnym wohnjam, hdyž bě zyma zastupiła, zo bychu so wohrjewali. Dokelž wyšk z Golc při trjebaj nahłym nadpadźe sakskoho kurwjeńcha na město Budyšin dosć mužstwa njeměješe, zo by cyłe město wobsadźene dźeržał, rozsudźi so, sylnje wobydlene předměsta potorhać a jenož znutřkowne město wobarać. Połojca zwonkowneje lawskeje hasy, psyča hasa, Hošic hasa, Bohate hrjebje, sukelńska hasa, dźěl kamjentneje hasy, hornčeńska hasa, serbske hrjebje, Taschenberg a garbeńska hasa, buchu potorhane a zbytki šěroko rozmjetane. Kónc apryla 1634 roznjese so nadobo powěsć, zo sakske wójsko so bliži k wuswobodźenju města — a hižo 2. meje zjewichu so načolne wotdźěle, wobstojace ze štyrjoch połkow jězdnych pod wójwodu Wylema z Altenberka, před Budyšinom. Wyšk z Golc běše sebi surowu wěc wumyslił. Dokelž město njemóžeše dźeržeć, chcyše njepřećelam jenož hromadu popjela a rozwalinow zawostajić.

Hdyž 2. meje popołdnju w 2 hodź. sakski trompetař před wrota města Budyšina přińdźe a přepodaćo města w mjenje sakskoho kurwjeńcha žadaše, bu z wutřělom na torhošću stojaceje kanony znamjo date k zapalenju města. Bórzy stoješe Židow, rybańska hasa, zbytki předměstow w płomjenjach, tak zo wóhniwe pasmo cyłe znutřkowne město wobdawaše. Ale nic na tym dosć — też w znutřkownym měšće założichu wohenje. Po něhdźe poł hodźinje běše cyłe město jeničke wóhniwe morjo, kotrež wětřik tam a sem wjerhaše.

Při tutych mysličkach stupichu mi sylzy do woči. Wzach sebi pjerśćeń do ruki, wobhladowach jón a myslach: mój Božo, tutón pjerśćeń je hišće wot mojeju staršeju. Tute tři małe pismiki dopominaja mje hišće na mojoho nana abo mać, a njewěm hišće ani, kak tute mjena rěkaju! Tónle pjerśćeń nošeše zawěśće mój nan, kotrohož ruka dawno hižo w rowje tlaje, abo moja mać, kotraž je traš hišće žiwa! Haj, zawěśće bě wona junu — a njeje njemóžne, zo je wona hišće w tutej krajinje žiwa!

Při tutych myslach bu mi tak ćežko wokoło wutroby, zo počach płakać, padźech na koleni a so modlach: O luby Božo, ty sam jenož wěš, hač je moja mać hišće žiwa. Ty sam móžeš, jeli je wona hišće žiwa, mi ju namakać dać! Ach, ty mi tutón pjerśćeń zawěśće bjez mudroho wotpohlada zawostajił njejsy. Pismiki na nim móža mje hišće k mojej maćeri dowjesć. O, tuta luba, dobra mać! Wona wopłakuje mje, jeli je wona hišće žiwa jako mortwoho; o kajke wjeselo by wona měła, hdyž by mje jako młodźenca zasywohladała! Kak zbožowny bych był, hdyž bych so jej za wšu lubosć, kotruž je mi wona wopokazała, dźakować mohł. Kak rady bych ju w jeje starobje podpjerać chcył. O mój Božo, ty nano wudowow a syrotow — jeli — haj jeli je wona hišće žiwa — o dowjedź mje, dowjedź mje k njej! Wusłyš moju modlitwu a daj mi ju zasy namakać!

Jako so takle modlach a ze sylzojtymaj wočomaj k njebju pohladach, zasłyšach w blizkej kěřćinje někajki ropot. Ja tam pohladach, wuhladach jehnjatko — a złote pismiki na čerwjenym bańciku błyšćachu so we wječornym słóncu. Bě mi, jako by na mnje někajke njebjeske swětło padało, jako by pismiki njebjeske swětło wobswětlało. Mi bě jako by mi něchtó prajił: „Twój paćeŕ je wusłyšany. A tak też bě. Runja jandźelej přińdźe mi we swojej běłej drasće a we błyšću wječornoho słónca moja sotra napřećo a mjenowaše mi prěni raz drohe mjeno mojeje maćerje. Tak, luba maći, je mje Bóh k tebi dowjedł".

„Haj, tak to je moje lube dźěći", rjekny mać. „Smilny Bóh, naš dobroćiwy nan w njebjesach, je nas wšitkich tŕoch zasy hromadu dowjedł. Wón je mi tebje, luby Jano, jako bě hišće mały, wzał a će dobromu mužej dowěrił, kiž će derje wućahny. Wón je mi tebje jako kćějatoho młodźenca zasy dał a sylzy bolosće, kotrež přez tebje płakach, do sylzow wjesołosće přewobroćił. O lube dźěći! Chcemy so joho swjatym wjedźenjam dźakować!" Wšitcy tŕo nětko mjelčachu, jenož jich wutroby rěčachu z Bohom. Też Róža a Hilža sedźeštej ze stysknjenymaj rukomaj a ze sylzojtymaj wočomaj a so modleštej.

„Kak wjesoły", rjekny Jan, „budźe starc, mój druhi nan, hdyž wo tutym wjedźenju zasłyši. Hišće w nocy dyrbju jomu wjesołu powěsć napisać." Bě hižo pozdźe w nocy, jako Jan do swojeje jstwički přińdźe, Wón sydźe so za blido, kotrež wo jstwje stoješe a pisaše swojomu swěrnomu zastaraćerjej, wšo nadrobnje. Wón bě tak do pisanja zanurjeny, zo docyła njezhoni, zo hižo rańše zerja skhadźeja, a zo so swěčka njetrjebawši pali.

(Pokročowanjo sćěhuje.)

Na hašenjo abo wukhowanjo swojeje nadoby njemóžeše nichtó myslić. Kóždy hladaše jenož na to, kak by swoje žiwjenjo wukhował. Horcota bě tak wulka, zo so mnohim ćěkacym wosrjedź drohow drasta zapali. Mnozy wućeknychu so na swobodne naměstna abo do Ćwingera. Wjele stow ludźi pytaše wukhow w Pětrowej cyrkwi, kotraž ze swojimi tołstymi murjemi dobry škit přećiwo wohenjej a horcoće poskićeše. Dołho pak njetraješe, tu zapali so jeje wěža a płomjenja dyrichu do znutřkownoho cyrkwje, kotraž so dospołnje wupali. Jenož někotři, kotřiž běchu so sem wućeknyli, so wukhowachu — tamni wšitcy so w płomjenjach zadusychu.

Skónčnje bě so woheń dopalił. Surowy napohlad město poskićeše. Budyšin bě přestał być. Wupalene murje woznamjenjachu jenož hišće, hdźe běchu prjedy twarjenja stałe. Ani jenički twar njebu přelutowany — wjele stow ludźi bě w płomjenjach zahinyło. Sakski kurwjeřch, kiž bě před Budyšin přišoł, hdyž woheń w nim zakhadźeše, a surowy wobraz wuhlada, přizwoli kejžorskim swobodny wotstup, zo by ćežko domapytanomu městu po móžnosći było pomhane. Ale móc a zamožitosć města Budyšina bě přez tute njezbžo na dołhi čas zničena — a jenož po něčim postany z rozwalinow nowe město. Při tutym wulkim wohnju bu wězo też wjele starych lisćinow a pisomnych pomnikow zničenych, kotrež bychu nam mohłe za stawizny Budyšina a cyłeje Łužicy mnohe wujasnjenja podać. Baja je wyška z Golc do šerjenja přewobroćiła. Na lětnym wopomnjeću wulkoho wohenja wuskoči wón z kamjentneje dźěry pod hrodom a ćěri so cyle palacy přez prjedawše lawske wrota do města. W swjedźeńskim štwórtkownym ćahu so też jara derje poradźeny wobraz z wohniwym psyčiskom pokazowaše.

Hdyž bě Łužica wot kejžorskich wójskow wuprózdnjena, padny sakskim wojakam też hišće wjetši dźěl Ślezskeje do rukow, tak zo kejžor nětko na to mysleše, měr ze Sakskej sčinić. Zbožownišo wojowachu kejžorske wójska w Bajeńskej. W samsnym lěće 1634 poćerpichu Šwejdojo pola Nördlingen jara ćežku poražku. Po tutym wuspěchu kejžorskich mysleše też nětko sakski kurwjeřch Jan Jurij I. na wobzamknjenjo měra. Po dlěšich jednanjach bu skónčnje 30. meje 1635 w Prazy měr mjez Rakuskej a Sakskej wobzamknjeny, w kotrymž kejžor wobě Łužicy na sakskoho kurwjeřcha wotstupi k zarunanju wójnskich wudawkow.

Jutrowny spěw.

(Po cyrkwinskim.)

Rańše zerja njebjo rozpaleja,
pruhi swětła khwalbu roznošuja.
Swět wšón dobyćeřscy wyska,
jenož ćmi so strašnje styska.
Mjez tym kral tak mócny, sławny,
złamał smjerće puta krawne.
A wón wjedźe wótcow zhromadźiznu
k błyšćej žiwjenja w paradizu.
Njech też z hromadami straže stoja,
joho row před njepřećelom škitać maja,
dobyćeř wón tola je a ćehnje
žiwy z rowa smjerće w Božim mjenje.
Dosć njech je z płačom, žarowanjom,
Přestańće nětk z wašim žałosćenjom.
Stanył dźěn je Knjez ze swojoh' rowa,
kaž to jandźel w błyšću swojim woła.
Zo by był, Ty Jězu, bjez přestaća,
Wysk naš, zbožo jutrownoho časa.
W Tebi z mocu nowej wumoženi
chcemy hódnje khwalić Će na zemi.

M. C.

Z cyrkwje a swěta.

Italska. Fašismus drje je njedźelske dźěło zakazał, tola tale zakaznja so tola cyle njewobkedźbuje. Husto so tam a sem hišće połdnja dźěła abo wšelake klamy su zdźěła njedźelu wočinjene, samo rjemjesłnicy někotre hodźiny dźěłaja. Zo bychu so poměry tola polěpšiłe, wotmě katolski zwjazk młodźiny wosebity kurzus, na kotrymž so wo tych wěcach ręčeše. Na studijach wobdźělichu so też zastupjerjo wyšnosće a strony.

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota" změje njedźelu 16. junija wulět do Kulowa. Wotjědźemy w 12 hodź. Zamołwjenja hač do swjatkow pola knjeza kapłana Cyža.

Khrósćicy. Štóž wot zamołwjenych wobdźělnikow na jězbje do Albendorfa swoje 10 hr. hišće zapłaćił njeje, njech to hač do srjedy wobstara pola k. wučerja Pjetaša.

Kukow. Wotrjad kat. młodźencow swj. Jurja w Kukowje změje njedźelu 9. junija wječor we 8 hodź. pola Natušec swoju měsačnu zhromadźiznu. **Wjednik wotrjada.**

Do Albendorfa! Našomu tydźeńskomu wozjewjenju chcemy hišće dodać, zo sebi po puću sławne městna kaž klóštr Grüssaw, zahrodny paradiz w Libichowje pola Delnj. Salzbrunna, Waldenburgsku wuhlowu krajinu, na češkich hranicach wulkotne hobrske skalnišća w Adersbachu a Weckelsdorfje, na dompuću we Wrótsławje krasne cyrkwje a město same atd. wobhladamy. Mamy k tomu časa dosć. W Albendorfje, hdźež wšitke předpisane dołhe pobožnosće z pomocu nazhonitoho Słanknowskoho kantora přewjedźemy, budźemy při wosebitej Božej mši serbske kěrluše spěwać. Tak budźa Serbja na zdalnym hnadownym městnje mać Božu we swojej maćerščinje česćić, a tuž so zajimcy wospjet na tute ważne putnikowanjo wot 17.—21. junija dopominaja. Nic „Wosadnik" zabyć! Štóž ma snadź hišće wot prjedawšoho knižku Albendorfskich pobožnosćow a swjatočnosćow, njech ju sobu wozmje. Zamołwće so pola znatych wosobow!

Jan Hajna w Nowym Dworje, dołholětny wjednik.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 307. z Ralbic: Hana zwud. Wjacsławkowa; 308. 309. z Nowoslic: Michał Kórjeńk (Hórnik), Mikławš Domaška; 310. z Łazka: Michał Žurk; 311. z Jitka: Jurij Handrijanc; 312. z Łuha p. Smječkec: Handrij Cyž; 313. z Worklec: Hana Wincarjowa; 314. ze Stareje Cyhelńcy: Mikławš Młynk; 315.—321. ze Smječkec: Jurij Zarjeńk, Jurij Nowak, Pawoł Mróz, Jakub Cóška, Mikławš Handrik, Mikławš Hrjehork, Jurij Lajder; 322.—324. ze Smječkec: Jan Fichta, Pětr Krawc, Jan Krawc; 325. z Huski: Hana Lubkec.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 996. z N.: H. N.; 997. z N.: P. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1098.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. z Łuha 1 hr.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy:

Joh. Miessner.

Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Škleńčeřnja

Budyšin Serbska dróha 16

Prócesijon do Krupki: 7. junija; rano w 5 hodź. Boža mša we Wotrowje. Po Božej mši woteńdźemy. Ducy do Krupki přenocujemy w Berggießhüblu w „Goldner Stern". **Michał Kokla** w Nowej Wjescy.

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

K naléću nowy wulki wubjerk:

Kłobuki, sportowe a módre **čapki,**

wšitke **šuleŕske čapki,** čapki za wojeŕske a druhe **uniformy** (ze swojeje tworne).

Nalětne kožuchi — lišće a druhe — pjezle.

Krawaty w rjanych barbach.

Kurt Rinke Budyšin, Bohata dróha 5.

678 kolesow předach w zańdźenym léće. To dopokazuje zo **dobre** twory **tunjo** poskićam.

Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traš **300** na składze! Po přeću na wotpłaćowanjo. Napłaćić ma so 10 hr., potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.

Nowe kolesa hižo za 35 hr., z balonami wot **45** hr.

J. Šibak, Budyšin, Mužakowska droha 4.

Miele-Elektro-nastroje k płokanju

dóstanjeće pola

Milde & Hering

wobkhod z mašinami - Kamjenc - Telefon 504.

Wěrowanske pjerśćenje tuńše!

Serbski časnikaŕ w Dobrošicach.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wěnčki k zelenomu k sćěbornomu k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich

w Budyšinje, Serbske hrjebje 30

Postawy, křiže, rózowcy atd.

we wulkim wubjerku poskića

Malischke

Při Pětrowej cyrkwi 9 w domje tachantskeje fary.

Za dóstatu strowotu **Maćeri Božej „Zapłać Bóh"!**

Našomu knjezej **fararjej** za mnohu pomoc při khorosći našoho nětk wustrowjenoho synka wutrobne „Zapłać Bóh"!

Z bohatoho składa swojeje

winoweje pincy

poručam wosebje:

34er **„Pfälzer"** litr **0,85**
zawdawk za blešu **0,20**
Rhynske 3/4 litra
z blešu **1,— 1,15 1,25**
Moselske 3/4 litra
z blešu **1,05 1,25 1,35**

Južne wina:

Taragona z blešu **1,35**
Samos, słódke, z blešu **1,40**
Malaga z blešu . . **1,45**
Madeira z blešu . . **1,55**
Połonowe ze suda litr **0 90**
Połonowe litr-bleša **0,95**
Janske jahod. wino litr, z blešu **0,88**
Cyder, słódnje wuhib. jabłuk. wino, litr, z blešu **0,84**

Palency:

Kimjelowy 30 % ½-litrska bleša **2,25**
Bergamotte 30 % ½-litrska bleša **2,25**
Pfefferminz 30 % ½-litrska bleša **2,25**
Różowy likör 30 % ½-litrska bleša **2,25**
Rum (Verschn.) 38 % ze suda, litr **3,80**
Rum (Verschn.) 45 % ze suda, litr **4,60**
Weinbrand (Verschn.) 38 %, ze suda, litr **3,60**
Weinbrand 38% ze suda, litr **4,50**

Otto Sachse

Bohata dróha 4

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wołedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

23. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. junija 1935.** | **73. lětnik.**

Khori ćahnu do wójny.

„Bitwu bijachu, horcu železnu něhdy naši wótcojo“, tak spěwamy w jenym našim ludowym spěwje. A bitwy bijemy nětko husto. Kak často móžemy nětkle čitać wo „bitwach přećiwo bjezdźěłosći“, wo bitwje „přećiwo zymskej nuzy a bědźe“, wo bitwach za škit w powětře a tak dale. Swjatki pak ma so jena druha bitwa bić, bitwa, ke kotrejž napomina nas „wótc měra“, spěchować lubosće k bližšomu, swjaty Wótc sam. A hdyž hewak stajnje jenož strowi a sylni ćahaju do boja, dha maja po joho napominanju Swjatki do bitwy so nastajić khori a khipri, brašni a sprócni, wobćeženi a bědni. Bitwu maju bić, nic zo bychu zemsku wótčinu škitali, zemske kraje dobyli, ale zo bychu z ćerpjenjom a křižikom dobywali mjez pohanami za křesćanstwo, maju wojować, zo bychu wutohrli njepřećelej wěry duše za njebjeske kralestwo. Swjatki 1935 maja po woli swjatoho Wótca być „dźeń wšitkich khorych k spomoženju misijónstwa“.

Swjaty Wótc napomina wšitkich khorych po cyłym swěće, zo bychu Swjatki wšitku swoju bědu, wšě swoje bolosće poswjećili jako próstwu na njebjeskoho Wótca, zo by wón žohnował dźěło a wopory našich misijonarow wo rozšěrjenjo našeje swjateje wěry.

Khori a bědni! Zasłyšće tónle hłós Jězusowoho zastupnika na zemi! Njemyslće sebi, jako byšće byłe stworjenja bjeze wšoho wužitka za so a druhich, ně, ze swjatym japoštołom (1. Kor. 9. 22) sebi prajće: „Buch słabym słaby, zo bych słabych dobył. Wšitkim buch wšitko, zo bych wšitkich zbožnych sčinił“. Hdyž swoje horjo woprujeće za misijonarow, potom bywaće sami misijonarojo.

Ale też wšitkich wotkhorjacych a strowych napomina Swjaty Wótc k tomule swjatomu nadawkej. Też wy dyrbiće „Wótca wšeje miłosće prosyć wo hnadu, zo wšitcy pohanojo spóznaja toho jenoho žiwoho Boha a kotrohož je wón pósłał, Jězusa Khrystusa“.

Štóž też je drje strowy, dha je tola też bědny. Štó zamóže wobličić wšě te ćerpjenja, kotrež kóždy dźeń nam přinoša? wšě te wobćežnosće, kotrež naše powołanjo nam nakładuje? wšě te tyšnosće a starosće, kotrež nětčiši čas nam přihotuje? wšě te bědźenja, kotrež z našich słabosćow a z wabjenjow tohole swěta mamy?

Wšě tele horja njesmědźa wostać bjez wužitka; wone maja być žórła spomoženja za njesmjertne duše: sama próstwa, zo bychu „wšitcy spóznali toho jenoho žiwoho Boha, a kotrohož je wón pósłał, Jězusa Khrystusa „w kotrymž samym je spomoženjo a zmortwychstaćo“. Ludźo, předewšim wy khori, hišće dosć njewopominaju, kak spomožne ćerpjenja su za wukubłanjo duše a wutroby, na pokućenjo a dobywanjo zasłužbow a Božeje hnady. Nam so dźe podobnje kaž dźěsću při sćěhowacej podawiznje. Wěsty Jendźelčan přińdźe w Indiskej do małeje wsy a trjechi tam na črjódku dźěći, kotrež sebi z kamuškami hrajkachu. Při tym jomu nadpadny, zo jene dźěćo ze spodźiwnje čornym kamuškom mjetaše. Hdyž běchu dźěći dohrałe, sebi wón kamjeń zběhnywši wobhlada a spózna, zo njeje to, hačrunjež cyle próšny a mazany, žadyn jednory kamjeń. Přistupiwši k dźěsću da jomu něšto pjenježkow a so wopraša, hač smě sebi tón kamušk wzać. „So samo rozemi“, měnješe dźěćo a wjesołe donjese tych něšto kroškow swojej maćeri.

Došedši domoj, da Jendźelčan kamjeń wěcywustojnomu přepruhować. Tón spózna, zo je kamušk jedyn z najdrohotnišich kamuškow, kotrež buchu hdy w Indiskej namakane. Za wjele stowtysacow hriwnow předa wón kamjeń britiskomu musejej w Londonje.

Wbohe khuduške dźěćo! Njespóznawši hódnosć kamjenja zminy so bohatstwa, kotrež by z nim sebi dobyć móhło.

Njejsmy my často podobni tomule dźěsću? Też my mamy husto tajke pokłady w rucy a to njewěmy, dokelž jich hódnosć njespóznawamy. Hdyž na swoje ćerpjenja zhladujemy z wočomaj kaž te dźěćo na tón kamušk, potom zdadźa so nam wone być něšto wohidne, wostudłe, bolostne, njetrjebawše. Zhladujemy-li pak na nje w zmysłu, w kotrymž je njebjeski Wótc je pohódnosća, potom su wone za nas něšto wužitne, za čas a předewšim za wěčnosć spomožne. To wěmy,

hdyž pomyslimy, zo Syn Boži sam je ćerpjeł wot žłobika hač na křiž. „K tebi so modlimy, Jězu Khrysće a žohnujemy će, přetož přez swój swjaty kříž sy cyły swět wumóžił."

A njeje nětko Jězus přez swoje ćerpjenjo a swoju hórku smjerć też našim ćerpjenjam tajku spomožnu móc zasłužił? Na tebi je, zo tule móc do nich zalinješ přez dobre měnjenjo. Hdyž te maš při swojich ćerpjenjach, potom móžeš pokućić za swoje a cuze hrěchi; hdyž te maš, potom móžeš z ćerpjenjemi sebi a druhim wudobyć wšelake hnady: też pohanam spóznaćo praweje wěry.

Tole Swjaty Wótc chce, hdyž je lětuše Swjatki postajił jako „dźeń ćerpjenja za misijóny".

Tuž, wy khori a khipri, wy wšitcy, kotřiž sće wobćeženi: poswjećće Swjatki tomule zaměrej. A přińdźe-li „Posoł" hakle njedźelu pozdźe k tebi do rukow, dha poswjeć jeje zbytny čas, cyłu póndźelu a wutoru hišće tomule zaměrej. Prócuj so wo ćerpnosć a modl so: Wótče naš, kiž sy w njebjesach: přez swoje ćerpjenjo, će prošu, přińdź twoje kralestwo też pohanam! Mojoho křižika dla pomhaj misijonaram při jich japoštolskim dźěle!

A wužitk změješ też ty. Podobniši dyžli hdy budźeš swojomu bóžskomu wumóžnikej. Joho wopory, joho dźěło běchu poswjećene druhim. Kaž wón wukonješ potom službu cyłomu človjestwu. Po tym dźěše wón do njebjes; też ty dobywaš, woprujo so na zemi za druhoho, sebi prawo na tamny swět: hdźež njebudźe ani bolosćow wjacy, ani smjerće zrudoby, ale wěčna zbóžnosć.

Rozhlad w sweće.

Francózska a Němska.

Zwonkowny minister Laval měješe póndźelu rozrěčowanjo z němskim a ruskim pósłancom. Nowina „Petit Parisien" dopomina na wulku Hitlerowu rěč. Joho namjety njesmědźa so tak zkrótka na stronu położić. W poslednich dnjach je Francózska spytała, so Němskej zbližić. Je so też jednało dla rańšoho pakta. Politikarjo mysla, zo so rozrěčowanjo na němske stojnišćo wuskutkowanja francózsko-ruskoho pakta poćahuje.

Nowe francózske knježeŕstwo

bě so před tydźenjom w nocy wot pjatka k soboće zestajało. Tute wopřiješe zastupjerjow sejma wot socialistow hač k wulkej Morinowej prawičnej stronje. Najsylnišo zastupjeni běchu radikalni socialistojo. Maršal Petain a wěcywustojny za financy senator Caillaux běštaj so jako ministraj bjez wobwoda do knježeŕstwa powołałoj. Zwonkowna politika bě wostała w dotalnych kolijach, dokelž so Laval zasy jako zwonkowny minister postaji.

Nowe knježeŕstwo pod presidentom Bouisson-om měješe jara krótke žiwjenjo. Lědma bě zestajane — tu bu też hižo powalene, dokelž sejm knježeŕstwu požadane połnomocy k zrjadowanju hospodarstwa a k zwěsćenju měny njepřizwoli.

Francózscy frontscy wojowarjo

su wšitkim sejmskim zapósłancam sćěhowacy rozsud připósłali: Nichtó w Francózskej wjacy njerozemi, zo so knježeŕstwa, kiž su so wospjet powaliłe, přecy zasy z tymi samymi wosobami narunaja. Přez tute wašnjo so wustrowjenjo financow a zakitowanjo měny tajkim mužam přepodawa, kiž přez swoju njemóc hakle cyłu miseru zawinychu. Frontscy wojowarjo a jich přiwisnicy zhubjuja dźeń wote dnja prawu dowěru do knježeŕstwa. Dołhi čas su přihladowali. Nětko pak pozbudźa zjawnosć a su zwólniwi, połne zamołwjenjo přewzać. Předsydstwo frontskich wojowarjow je też presidentej francózskeje republiki Lebrunej tute stojnišćo wozjewiło.

Khutne położenjo w Francózskej.

Nowe knježeŕstwo zestajeć, njezda so tak lohko być. Ani senatowy president Jeanneusy, ani Lavai a Herriot nochce knježeŕstwo zestajeć. Nětko je president Lebrun namórnistwowoho ministra Pietri-a powołał a jomu wutworjenjo knježeŕstwa poručił. Najbóle radikalni socialistojo zestajenjo znjemóžnjeja. Pietri je toho měnjenja, zo budźe čežko, spěšnje a wužitnje wěc dojednać. To pak je nuznje trěbne, zo by so w kraju, wosebje we wulkich městach měr wobkhował.

Přiwisowarjo francózskoho akcijóna su přećiwo politicy nowin „Petit Journal", kiž běše wothódnosćenjo pjenjez za dobre měła, protestowali a wšitke wokna wobkhoda rozbili. Też z druhich městow so powě, zo je tam k njeměram dóšło. Hódnostne papjery a devizy so kruće dohladuja. Kóždej spekulaciji přećiwo frankej ma so zadźewać.

Belgiska a Němska.

Hospodarske jednanja mjez woběmaj statomaj su so zańdźeny tydźeń w Brüsselu stałe. Nětčiši system rozličenja so do swobodnišoho płaćeńskoho wobkhoda přeměni. Nadrobniše prašenja pak njejsu hišće rozrisane. Po swjatkach budźetej wobě delegacije znowa jednać.

Jendźelska a Němska.

Pósłanc z Ribbentrop, wjednik łódźstwoweje delegacije, je póndźelu ministra Johna Simona a ministerskoho presidenta Macdonalda wopytał. Potom so Ribbentrop z namórnistwowym ministrom zeńdźe. Wutoru započachu so němsko-jendźelske zrěčowanja wo wójnskim łódźstwje, na kotrymž su předewšěm wěcywustojni wobdźěleni.

Nowe česko-słowakske knježeŕstwo

je so zestajało. Wutoru su nowe sobustawy knježeŕstwa předpisanu přisahu złožiłe. Knježeŕstwowy předsyda Malypetr je sćěhowach nowych ministrow powołał:

Minister za krajne zakitanjo: direktor Machnik,
„ za socialne zastaranjo: zapósłanc Nečas,
„ za wikowarstwo a přemysło: zapósł. Najman,
„ za zjawne dźěło: zapósłanc inženěr Dostalek,
„ za strowotnistwo: zapósłanc dr. Čech,
„ bjez wobwoda: zapósłanc dr. Spina.

Hewak so w dotalnym knježeŕstwje ničo njepřeměni.

Italska

wozy dale swojich wojakow a wójnski material do Rańšeje Afriki. Přecy žiwiše tempo so při tym zjewja. Z Triesta je póndźelu wulki italski parnik ze 4000 specialnymi dźěłaćerjemi wujěł. Dale so transporty dźěłaćerjow z Genuy a Livorna wozjewjeja. Też započnje so wujězd 3. mobilizowaneje divisije ze Sardiniskeje.

Lětarstwo dźe doprědka.

Póndźelu dósta sowjetska Ruska wopyt z Česko-słowakskeje. Češcy wojeŕscy lětarjo wobhladowachu sebi wulke lětaniśćo pola Moskwy. Tu so hosćom wšelake lětadła najnowšeje konstrukcije pokazowachu. Někotre lětadła so też do powětra pušćichu a so zwučowachu. Předwjedźenja běchu wulcy zajimawe.

Zemjerženjo w Indiskej.

We hłownym měsće Belučistana, Quetta, je na 20000 ludźi přez zemjerženjo smjerć namakało. Najbóle su domoródni žiwjenjo přisadźili, ale też něhdźe 200 Europjanow su mjez mortwymi. Město Quetta je dospołnje zapusćene. Jendźelscy a indiscy wojacy pomhaja zranjenych a mortwych z rozpadankow wukhować. Docyła je při tutym surowym zemjerženju na 50000 hač 60000 človjekow wo žiwjenjo přišło.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po zwučenym wašnju běše njedźela do swjatkow za wosadu ważny dźeń. Po dlěšim přihotowanju doma

a w šuli přistupi rjana črjódka dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Swjatočnosć němskich dźěći nawjedowaše knj. farař Sprentzel, kiž też dźěćom a jich staršim a přiwuznym ważne pozběhowace słowa wěnowaše. Na Božej mši dźěći liturgiske modlitwy spěwachu. Serbskich woprawjeńskich dźěći běše 13. Přistupichu na dopołdnišich kemšach k blidu Božomu. Wjetša šulska holca přednjese na farje móličkim swjedźeński postrow a na to buchu wot khorhowjow, ministrantow, wobeju knjezow kapłanow a staršich do cyrkwje přewodźane. Na kemšach spěwachu so přihotowace modlitwy. Dźěći wobnowichu ze swěčku w rucy křćeński slub a dźěchu k woporu. — Popołdnju běše za dźěći a wosadu wulět do Smochćic. W lěsu předwjedźechu dźěći pod nawjedowanjom sotrow wšelake hry. W kapałcy běše skónčaca pobožnosć.

— Najdostojniši knjez biskop, exc. Pětr Legge, budźe swjatkowne dny swjaty sakrament firmowanja we wokrjesu Lubijskoho arcměšnistwa wudźěleć a to Swjatkowničku w Šěrachowje a Hajnicach, swjatkownu póndźelu w Lubiju a Zdźěri, swjatkownu wutoru w Leutersdorfje a Habrachćicach.

— Přichodnu srjedu, 12. junija woswjeći Rychtarjec wowka, rodźena Hrjehorkec z Lutowča w poměrnej čerstwosći swoje 80. narodniny. Z mandźelskim Mikławšom by mohła też lětsa w juniju woswjećic złoty kwas. Bóh pak joho w lěće 1933 do wěčnosće wotwoła. Nětko přebywa pola swojeje dźowki Hany, zwud. Hejdušcyneje. „Kat. Posoł" přeje jubilarcy, kotraž je hižo 50 lět z joho swěrnej čitarku, wjele zboža. Njech jej Bóh luby Knjez spožči swoje žohnowanjo za měrny wječor žiwjenja.

Z Radworja. Njedźelu 26. meje wotmě tu naša Katolska Bjesada pola Kralec swoju 4. lětušu zhromadźiznu. Wučeŕ Kubaš přednošowaše wo čłowječej krewi. W ćěle ma jeje kóždy na 4½—6 litrow. Byli něchtón snadź połojcu swojeje krewje někak zhubił, sćěhuje smjerć. Rěčnik spomni na trombozu, na štwore skupiny krewje, na policiju w našej krewi (běle krejowki) atd. Też fibrin, přez čož so krew sydnje, je cyle wužitny. Po žiłkach (arterijach a wenach) honi krew naša wutroba. Kak jara a wšelko zamóže tola čłowjek přećiwo 5. kazni so přehrěšić! Sćěhowaše rozmołwa wo zajimawej maćiznje. Spominachmy hišće na 300 lětne jubilejne swjatočnosće w našej Łužicy. Dale na přesydlenjo knjeza kapłana Handriki jako fararja do Markneukirchen. Bóh chcył nowomu knjezej fararjej wšu prócu mytować, kiž je lěta dołho z našej wosadu a Bjesadu měł. Wjele zboža do přichoda! Na wjesołe zasywidźenjo!

Nowy šulski hodźinski plan za našu ludowu šulu ma so hišće trochu přeměnić. Budyšska młodostna skupina (Jungbann 1/103) přeje sebi nětko, zo by wučeŕ Ebermann tu stajnje był sobotu wuswobodźeny wot šulskeje wučby, zo by so móhł lěpje službam młodoludstwa (Jungvolk) wěnować. Njedźelu 16. junija chce našu šulu młodoludstwo z jeneje Drježdźanskeje šule wopytać a wšelake zabawne hry předwjesć. Wšě naše dźěći a cyłe naše wučeŕstwo maja so tu zeńć.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 14. junija 1935, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Wotrowa. Paduch zaléze při swětłym dnju, mjenujcy na dopołdnišich kemšach swjedźenja Khrystusowoho donjebjes-stpěća — z woknom do prěnjoho poskohda farskoho domu. Bě sebi w zahrodcy rěbl stajił a wěsće čas wobkedźbował, dóniž njeběchu domjacy do cyrkwje, zo móžeše tak bjez starosće a njemyleny pakosćić. Bohužel je jomu něšto pjenjez do padušnych rukow padnyło, kotrež hospozy słušachu. Tuka so tu na „prošerja, kiž je so napadnje wokoło fary wačił. Hač dotal nimaja za paduchom sléda.

Z Worklec. Hač dotal njeznata padušna cwólba je so do klamow a do łódnicy tudomnoho rěznika nutrłamała a na štyri centnari połća, mjasa, kołbasow, črjowow atd. kradnyła. Tutu mnohosć cyroby su jenož móhli z awtom wotwjesć. Při tym je też wjesna khorownja potrjechena, kiž sebi wšelake mjaso tu khowaše. Za paduchami so kruće slědźi. Też ludźo so namłowjeja, při tym pomocni być.

Z Noweje Wjeski. K rozprawje w poslednim čisle „K. P." wo poswjećenju swjatoho křiža w Nowej Wjescy připósła so nam tutón dodawk: Drjewo ke swjatomu křižej bu nam darjene; druhe wudawki su so z dobrowólnych darow wobydlerjow Noweje Wjeski zapłaćiłe.

Z Pěskec. Před tydźenjom sta so w popołdnišich hodźinach na křižniku při wjesnej korčmje njezbožo z awtomobilom, kiž móžeše hišće hórše sćěhwki měć. Budyšski awto přijědźe spěšnje po Róžeńćanskej drózy, wot Jitra pak druhe, kotrež wobsedźeŕ skały, Wowčeŕ z Brěznje wodźeše. Při nim sedźeše

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

(Pokročowanjo.)

VIII. Janowy zastaraćeŕ.

Janej so na hrodźe jara derje spodobaše. Joho přikhad měješe hišće druhe wjesołe sćěhwki za njoho, za joho mać a za sotru. Hród, kotryž bě něhdy wobsedźeństwo joho nana, měješe nětko krajny hrabja; tola nětko móžeše sebi Jan hród, dokelž bě nanowy herba, zaso wróćo žadać. Joho mać wodźeše joho tohodla wšudźe w hrodźe wokoło, pokazowaše jomu wokolinu hrodu a kubła, kotrež k hrodej słušachu.

Při tajkej rozmołwje sedźachu junu knjeni ze Skalic, Jan a Wórša na rjanym popołdnju na starej dubowej ławcy, kotraž při starym blidźe na rjanym, čistym městnu při hrodowych wrotach stoješe. Tu widźachu woni starca ze sněhbělymi włosami w čornym wobleku k nim so bliżić, kotryž měješe dołhi kij w rucy. „Božo w njebjesach! Mój zastaraćeŕ!" zawoła Jan, a běžeše jomu napřećo. „Je to móžno? To sće wy, knjez farař! Kak přińdźeće sem!"

„Luby Jano! Drohi syno!" dźeše farař; „jako twój list dóstach, so hnydom rozsudźich, njedźiwajo na wysoku starobu, so na daloke pućowanjo nastajić. Moje stajne přećo bě, twoju mać a twoju sotru zeznać a wjeselo, kotrež je wam Bóh wobradźił, z wami dźělić." Jan padźe jomu wokoło šije, a mać a Wórša njemóžeštej so fararjej dodźakować.

Starc, kotryž bě wot pućowanja mučny, sydźe so k nim na ławku. Knjeni ze Skalic da jomu najprjedy něšto k piću. Tola jomu njebě wo jěsć a pić. Wón poča hnydom wo Božej předwidźiwosći powědać, a rozjasni jim, što maja činić, zo by krajny brabja Janej hród zaso wróćił.

Mjez tym přińdźeštaj Róža a Hilža, kaž přecy, na wopyt. Knjeni ze Skalic knjezej fararjej wobě předstaji. „Hlejće, luby knjez fararjo", rjekny wona, „to je tute dobre dźěćo, kotrež je nam z jehnjatkom tajke wjeselo přihotowało, a tu je jeje mać, kotraž je bańčik z pismikami tak rjenje zhotowiła." Knjez farař wjeseleše so jara, zo móže Róžu a jeje dźowku zeznać.

Knjeni ze Skalic rjekny nětko Róži, zo by čaj, khlěb a butru přinjesła. Wórša a Hilža pak so wotsalištej, wupyšištej jehnjatko, kotrež bě stajnje běle jako sněh, z wěncami, zwjazaštej jemu wušity bańčik wokoło šije a předstajištej je knjezej fararjej. Přećelnomu starcej so wone lubješe, wón je hładkowaše a rjekni knjeni ze Skalic a Wórši: „Wy sće mi dweju čłowjekow, přez kotrež je wam Bóh wulke zbožo přihotował, zeznać dałoj a samo jehnjatko njejstaj zabyłoj, kotrež je wam k zbožu dopomhało. Nětko dyrbiće pak hišće muža zeznać, kotryž je hólčeca z wody wućahnył."

Tón muž je hišće wjele ćerpjeć měł, po tym hač je Jana wukhował. Dowolće, zo wam to z krótka rozpowědam. Wón we wójnje zmužiće wojowaše a bu skónčnje zranjeny. Wón a wjele druhich ćežko zranjenych buchu z wozom wotwjezeni. Wozy nimo krawca jědźechu, kiž blizko rěki bydleše. W tutej khěži je wojak jónu někotre njedźele w hospodźe był a krawcej wjele dobroho wopokazał. Krawc runje z woknom hladaše, zo by wozy widźał — a wuhlada mjez zranjenymi swojoho něhdušoho dobroćerja, kotryž so na wozu trósku pozběhny a žadosćiwje na wokna hladaše.

wjesny ryćeŕkubleŕski najeńk. W njepřewidźnym róžku zrazyštej z tajkim wotmachom hromadźe, zo brěznjanske auto do murje wjesneje wulěkowańje zleća a so při tym jara wobškodźi, zo dyrbjachu je z konjom wotwjesć. Při tym so najeńk na prawej rucy ćežcy zrani, tež na dalšim ćěle. Wodźeŕ awta rozrěza sebi wot rozbitych škleńcow tołstu žiłu praweje ruki, zo krej jenož tak ćečeše. Sanitetar baraki, kiž připadnje wonka stoješe, zawjaza dóniž lěkaŕ njedóńdźe, rany. Też tamnomu awtej wotorhny zezhibowany prědkny blach kolesowu wobruč. Brěznjanskomu awtej wotłama so sylne wodźidło. Hižo z toho je widźeć, z kajkim wotmachom stej do so zrazyłoj. Najeńk hižo před tydźenjom praji, zo móže so na tutym njepřewidnym strašnym městnje někajke njezbože stać. Nětko bě prěni, kiž dyrbješe to na swojim ćěle nazhonić. Je pak też na času, zo so róžkowna murja z někajkim płotom zaměni, zo so křižnik lěpje přewidźeć hodźi. Hewak njebudźe to prěnje a poslednje njezbožo.

Z Kamjenca. Při wopominanju 300lětneje přisłušnosće Łužicy k Sakskej wotmě so też w Kamjencu rjany swjedźeń. Hobrske zhromadźeniśćo niže pastwiny so poswjeći, zdobom wójnski pomnik z pjeć wulkich zornowcowych stołpow wobstojacy, kiž ma 5 lět wojowanjow 1914—18 předstajeć. Poswjećeńsku rěč měješe superintendent Thomas, za katolikow rěčeše knjez faraŕ Rjeda a pokaza wosebje też na to, zo su w krwawnej poslednej wójnje Němcy a Serbja we swěrnym bratrowstwje hromadźe stali. Njedźelu popołdnju přijědźe němski bohot Mutschmann do Kamjenca. Na tak mjenowanym „Thingplatz" dźeržeše rěč. Rjana hra „Neurode" při kotrejž 800 wosobow sobuskutkowaše, zawostaji najsylniši zaćišć. Pónd'elu wobdźělichu so wokolne šule na swjedźenju. Też z Drježdźan a druhich sakskich městow běchu tysacy dźěći přišłe. Popołdnju zarjadowa so różowe korso přez Kamjenske hasy.

Wustajeńca,

kotraž w Budyšskim muzeju bu před tydźenjom wotewrjena, je wulcy zaji nawa. Wosebje rad naš katolski lud sebi wobhlada mnohosć wěcow nabožnoho raza, kotrež su so ze zańdźenych lětstotkow wukhowałe. Tu widźiš jenož dobre wěcy, kotrež su wumi łske a zdźěła jara drohotne: Złote monstrancy, keluchi a druhu cyrkwinsku nadobu, też wjele rjaneje cyrkwinskeje drasty. Wobrazow a postawow, křižow a druhoho so tu wjele pokazuje. Spomnichmy hižo, zo też naše serbske cyrkwje su wosebje bohaće zastupjene: Radwoŕ a też Khrósćicy. Wurjadnje wobohaćena bu wustajeńca přez wobdźělenjo tachantstwa w Budyšinje a klóštrow Marijineje Hwězdy a Marijinoho Doła.

Njezabudźće tutu wustajeńcu sebi wobhladać. Njech su wosebje też towaŕstwa na to pokazane, zo při zhromadnym wopyće zastup je jara zniženy. Za jednotliwca płaći hewak 60 pjen. Wozjewće do našeje ćišćeŕnje, jeli su zhromadne wopyty wotpohladane. Postaramy so radlubje za to, zo dobry wjednik wopytowarjam wustajeńcu derje wukładźe a rozjasni. Katalog z rjanymi wobrazami je naša ćišćeŕnja zhotowiła. Dokelž ma hódny bohaty wobsah a so powšitkownje spodoba, móžemy jón wopytowarjam wustajeńcy rad poručić. Płaći 1 hr. Wustajeńca budźe wotewrjena hač do 4. awgusta.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W Romje běše kongres zastupjerjow bałmineje industrije. Wjednik zjednoćeństwa je Francóza. Hdyž wobdźělnicy zjězda bamža wopytachu, praji wjednik we swojej naŕěči před Swjatym Wótcom, zo chcedźa so sobustawy zjednoćeństwa měć po bamžowskej encyklicy „Quadragesimo anno", w kotrejž je Pius XI. jasnje wuprajił, zo ma dźěłaćeŕ prawo na duchowne a ćělne derjemećo. Wjednik wuzna, zo je tohodla telko nuzy na swěće, dokelž je so hospodaŕstwo přeco dale wotsaliło wot žadanjow bamžowskoho kołopisa. Swjaty Wótc wupraji swoje wjeselo nad tym, zo su zastupjerjo bałmineje industrije spóznali, zo su duchowne kubła wjacy hódne hač wobsedźeństwo.

K němskim putnikam z Mohuča a Šlezskeje praji Swjaty Wótc, zo je přeco wšohomócny Bóh z nami, njech človjekojo přihotuja a činja, štož chcedźa. A modlitwa móže wjele wuskutkować pola Boha. Wón też wě, zo so němscy katolikojo wjele modla a mnoho činja za dobru wěc.

Pius XI. wupraji swoje wjeselo, zo najebać wšeje nuzy a wulkich zadźewkow tola dźěło w misijónach postupuje. Dopomni tych, kotřiž za misijóny dźěłaja abo samo w misijónskich krajach, zo bychu sebi přeco wědomi byli, zo je cyrkej mystiske ćěło Khrystusowe.

Hnydom khwataše krawc dele, postrowi joho a prošeše wyška, kotryž ćah nawjedowaše, zo by słaboho muža jomu přewostajił. — Wójnski lěkaŕ bu zawołany a rjekny, zo zranjeny khorhownju žiwy wjacy njedócpěje, a zo móže so smilnomu mužej přewostajić.

Krawc wza nětko swojoho něhdušoho přećela a dobroćerja do swojeje khěže. Dobre zastaranjo a wušiknosć lěkarja ze samsneje wsy wumoži joho z Božej pomocu wot smjerće; wosta pak hišće dołhi čas tak słaby, zo njemóžeše dale pućować, njezamóh też ćežkoho dźěła wukonjeć. Dokelž bě krawc jara bohaty, móžeše zranjeny při nim wostać. Dokelž měješe zranjeny rjany rukopis, zastara krawcej wšě pisańske dźěła.

Tola nadobo so wěc přeměni. Dobroćiwy krawc nahle wumrě. Smjerć joho přenahle překhwata, hewak by na swojoho towaŕša zawěsće w testamenće spomnił. Joho zamoženjo padny joho přećelstwu do ruki, khěža bu předata, a njesmilni herbja dachu khudomu mužej z prózdnymaj rukomaj ćahnyć. Wón dyrbješe swój přebytk druhdźe hladać. Chcyše pak prjedy hišće rady wědźeć, što je so z dźěśćom stało, kotrež bě wón z wody wućahnył. Wón přińdźe runje na tym dnju wječor, hdyž bě Jan rano wotpućował, do mojeje khěže. Ja so jara zwjeselich, jako joho wuhladach, a dach jomu w mojej khěži nócłěh.

Tu přińdźe Janowy list z njewočakowanej wjesołej powěśću. Ja mějach za nuzne, joho sobuwzać. Přetož z prěnja myslach sebi, móže wón wobswědčić, zo je tehdy hólčeca wot něhdźe štyri lět z wody wućahnył a joho ke mni přinjesł; z druha nadźijach so, Jan njebudźe so přećiwo swojomu wumožerjej njedźakowny wopokazać — dokelž je muž dobry w pisanju a ličenju, předewšěm pak dobry hajnik a wothladaŕ lěsa, tak móže jomu dobru službu wopokazać."

„O hdźe wón je? Hdźe dha je?" wołachu wšitcy jenohłósnje.

Faraŕ so wobroći, kiwny derjezdrasćenomu mužej, kotryž njedaloko stoješe, wza joho za ruku, předstaji joho hnadnej knjeni a rjekny: „Tu wón je — tón dobroćiwy a swěrny Jurij Wićaz!"

„Jurij Wićaz!" zawoła Róža, kiž runje čaj přinjese. „O Božo, to je mój muž!" Wona padźe jomu do rukow a postrowi joho z wjesołosću třepotajo.

Wšitcy so dźiwachu nad tajkim wjedźenjom Božim. Před khwilu hišće njeznaty muž płakaše z wjesołosću. Wulcy zwjeselena Róža zawoła nětko swoju dźowku: „O Hilža, to je twój nan!" Hilža, kotraž ze styknjenymaj rukomaj zady nich stoješe, so jomu bojazliwje přibliži — a wón wokoši wobě pod horcymi sylzami. Wšitcy tři mějachu tajke wjeselo, kajkež mějachu před někotrymi dnjemi knjeni ze Skalic, Jan a Wórša.

Jako běchu so wot prěneje wjesołosće zhrabali, stupi Jan k swojomu wumožerjej, wobja joho a so jomu wutrobnje dźakowaše. Też knjeni ze Skalic a Wórša jomu so dźakujo ruku zawdaštej. „Luby Wićazo", dźeše knjeni. „Wy, waša žona a waša dźowka dyrbiće wot dźensnišoho pola nas na hrodźe přebywać a ničo njedyrbi nas dźělić, a jeli my, kaž so nadźijam, naše kubła wróćo dóstanjemy, potom dóstanjeće tu zastojnstwo, z kotrymž budźeće zawěsće spokojom."

Westminsterski arcbiskop je, hdyž z mnohimi prelatami bamža wopyta, so za swjatoprajenjo jendźelskeju martrarjow podźakował. Też jendźelske nowiny khwala, zo je so Swjaty Wótc tak rjenje wo jendźelskim kralowskim domje wuprajił, hdyž na jubilej spominaše. Runje tak je so kral z telegramom za zbožopřeća wutrobnje podźakował.

Před něšto časom wopyta bamža francózski minister Laval. Nětko měješe też francózski minister lětarstwa Denain audijencu we Vatikanje. To wšitko pokazuje na to, zo chce Francózska zaso lěpše poćahi ze Swjatym Wótcom měć, hač to w poslednich lětdźesatkach běše.

Jedyn Amerikan dari bamžowskej knihowni stare Swjate Pismo, kotrež je 1584 w Španiskej čišćane. Stary Zakoń hebrejscy a Nowy łaćonscy. Jendźelske přełožki Swjatoho Pisma su so jara po tutej knizy złožowałe. Biblija słušeše najprjedy jenomu katolskomu měšnikej, kotryž běše w času kralowny Hilžbjety, kotraž běše wulka hidźefka katolskeje cyrkwje, w Jendźelskej žiwy. Pozdźišo měješe ju jena swójba w Iriskej. Loni nětko zdźeđźi knihu přiwuzny w Americy, kotryž ju bamžej dari.

Katolske misijóny maja nětkle 36000 misijonarow a 160000 domorodnych pomócnikow. Kóžde lěto dobudu misijonarojo za Khrystusa 400000 wosobow. Ličba wěriwych pak so też wosebje tohodla přisporja, dokelž so katolskim staršim w misijónskich krajach kóžde lěto wokoło $3^1/_2$ milijóna dźěći narodźi. We wšěch krajach, w kotrychž mohamedanojo njesydla, skutkuja misijonarojo. Tola w krajach, hdźež maja woni móc, stoji hubjenje z misijónami. Do krajow Afghanistana, Tibeta, Arabiskeje, Buthana, Nepala, Ruskeje, dźělow Mongolskeje a na někotre kupy w Ćichim oceanu nimaja misijonarojo přistupa. Francózska scele najwjacy misijonarow do swěta, ma jich 9000 (měšnicy, mniša a sotry sokuličene). Potom přińdźe Němska z 5136 misijonarami, Italska z 4013 misijonarami. Hollandska, kotraž ma jenož 3 milijóny katolikow, ma 3211 misijonarow, Španiska pak jenož 1626.

Českosłowakska. Mjez Vatikanom a knježeństwom so tu nětkle wo wšelakich prašenjach jedna, kotrež běchu w zańdźenym času z přičinu njepřezjednosćow a małych zwadow. Jednanja wjedźe monsignore Panico. Najskerje změja wuspěch, dokelž sej knježeństwo přeje, zo by bamž na powšitkowny zjězd katolikow wosebitoho legata pósłał. To by mjenujcy nahladnosć českoho knježeństwa też we wukraju powjetšiło. Wosebje jedna so při nowym „Modus vivendi“ wo pomjenowanju biskopow, dale wo znowawobmjezowanju mjezow českich biskopstwow. Tak je na př. pražski arcbiskop dr. Kaspar posledni raz w tutym dźěle swojoho biskopstwa pobył, kotryž w Němskej leži a je tamnym wosadnym Božemje prajił. Też němskomu kanclerej je telegram pósłał. Wjednik je so za njón podźakował. Dźěl Wrótsławskeje diecezy pak, kotryž w Českej leži, so Pražskej přizamknje. Też kardinal Bertram Wrótsławski je hižo swojim dotalnym wosadnym w Českej Božemje prajił. Pozdźišo ma so mjez cyrkwju a statom hišće jednać wo njedźelskim dźěle, nabožnym woćehnjenju a wróćenju cyrkwinskich kubłow a wjazanju mandźelstwa. Zo chce knježeństwo woprawdźe měr z Vatikanom, pokaza też to, zo su so skónčnje po 12 lětach swobodne městna kanonikow při kapitlu w Litoměricach wobsadźiłe. Češke knježeństwo běše sebi mjenujcy za tute wobsadźenjo samsne prawa žadało, kotrež běchu prjedy Habsburgscy (Kejžorojo dowójnskeje Rakuskowuherskeje) měli. Cyrkej wězo do tajkoho přenjesenja prawow njemóže zwolić. Nětko pak sebi knježeństwo wjacy tamne prawa njeżada.

Ličba na měšnistwo studowacych w Českosłowakskej přiběra. To wšak je też nuzne. 1933 studowaše w seminarach wšo hromadźe 1270 bohosłowcow, dźensa pak 2009. Rjana ličba. Wosebje wjele studowacych ma tu pólska mjenšina, najmjenje (wězo poměrnje) pak Čechojo. Hakle na skoro 11000 českich wobydleri přińdźe jedyn češki theologa, na 7950 němskich wobydleri jedyn Němc a na 2700 Polakow jedyn pólski student.

W českim radiju běše so při rozsyłanju swjatočnosćow w Lourdesu prajiło, zo je so, kaž legenda powěda, swjata Marija knježnje Bernadeće Soubiros zjewiła. Přećiwo tomu katolikojo protestowachu prajo, zo je 77% českosłowakskoho wobydleństwa katolskich. Za nich njeje tamne zjewjenjo legenda ale derje dopokazana woprawdźitosć. Na tajke přeswědčenjo dyrbjało też radio dźiwać. Je tola dźiwno. Swět wšo wěri, a byrnjež hewak něchtó něšto powědał. Ale hdyž so jich tola tak wjele dźiwow stawa, a za nje ma cyrkej mnohich dobrych a spušćomnych swědkow a dokładne akty, potom tomu swět wěrić „njemóže“.

IX. **Wjeselo we wsy.**

Knjeni ze Skalic njeje hnydom wokoło powědała, zo je cuzy młodźenc jeje syn. Tola pohonč, kiž bě staroho knjeza a joho přewodźerja přiwjezł a měješe swoje konje w korčnje we wsy stojo, to wupowěda. Jako wón wječor wóz myješe a konje picowaše, přińdźechu ludźo, kiž runje z dźěła dźěchu, k njomu a prašachu so, čeji to wóz je? Pohonč rjekny: „Sym knjeza fararja přiwjezł, kiž je wašoho hnadnoho knjeza woćahnył.“ „Što“, wołachu wšitcy, „młody knjez je so tola jako dźěćo zatepił!“ „Ně“, wotmołwi pohonč, „wón je hišće žiwy, je horjeka na hrodźe. Wón bu wot muža, kiž při knjezu fararju we wozu sedźeše, z wody wućehnjeny, ja sym knjeza fararjowy pohonč; sym wašomu młodomu knjezej, jako bě hišće mały, wjele stow króć na starym konju, kotrohož widźiće, na polo a na łuku jěchać dał. Jan pak je też cyle dobry a přistojny knjez, a wy budźeće z nim spokojom.“

Powěsć, zo je Jan, kiž je w hrodźe narodźeny a w farskej cyrkwi křćeny a kotryž bu hižo tak dołho jako mortwy wobhladowany, zasonamakany, rozšěri so hnydom we wsy. „Što?“ rěčachu ludźo mjez sobu, „młody knjezyk, kotrohož smy wjele króć jako lubozne dźěćo na rukomaj hnadneje knjenje widźeli, dyrbjał hišće žiwy być? To tola skoro wěrić njemóžemy. Dyrbimy so ze samsnymaj wočomaj přeswědčić! Chcemy joho widźeć!“ Wšitcy we wsy, młodźi a stari, běžachu z wjesołosću k hrodej. Jako pak woni knježstwo wonka na ławcy sedźo widźachu, wostachu nazdala stojo. Tu zhromadźichu so nanojo, maćerje a dźěći, bjez toho zo by to knježstwo we swojej wulkej radosći widźało.

Knjeni ze Skalic jich prěnja wuhlada a so prašeše, što wjesnjenjo chcedźa. Kuchařka, kiž k druhomu razej čaj přinjese, rjekny: „Tući ludźo bychu rady młodoho knjeza widźeli, woni runje zhonichu, zo tu wón je.“

Tuž dźeše farař: „To je rjenje, to so mi wot nich lubi! Dowolće mi, hnadna knjeni, zo jim wašoho syna předstaju a někotre słowčka poręču!“ Starc wza hnuty swoju čornu somoćanu čapku z hłowy, stany, hladaše ze sylzojtymaj wočomaj k njebju a poča rěčeć.

„Wy starši a dźěći, wy nanojo a maćerje, synojo a dźowki, stupće bliže a wohladajće a słyšće, što je Bóh wašomu knježstwu a też wam do wjesela přihotował!

Bóh, bjez kotrohož wole žadyn ptačk z třěchi njepadnje, kotryž ličbu włosow na našej hłowje znaje, je krasny we swojich pućach a wě wšo mudrje wjesć. Wón, Bóh wudowow a syrotow, nan wšitkich ćerpjacych, je hišće žiwy a nam wšitkim pomha, hdyž joho prosymy. Też te najmjeńše dobre njewostaji wón njezarunane a mytuje husto hižo tu na zemi na krasne a spodźiwne wašnjo.“

Farař powědaše nětko najwažniše z Janowoho žiwjenja, štož bě ludźom hišće njeznate a dźeše potom dale.

Hlejće kak krasnje Bóh wašu hnadnu knjenju mytowaše, za dobrotu, kiž je khudej, khorej Róži, kiž swojoho muža za mortwoho wopłakowaše, wopokazała. Bóh ju tak derje mytowaše, zo jej jeje syna wróći.

Bohaće žohnowaše Bóh knježnu Wóršu za jeje sobuželnosć z khudej holčku a za přećelniwosć, kotraž hordosće njeznaje. Wona so z khudej Hilžu tak přećelnje rozmołwješe, jako by to jeje sotra była — a Bóh da dobrej knježnje

Italska. Z přileżnosće 700lětnoho wobstaća III. rjadu swj. Dominika wotmě tutón rjad w Italskej narodny kongres w Boloniji. Jednaše so wosebje wo propagandźe wšelakich sektow w Italskej. Kóždy sobustaw třećoho rjada dyrbi być stražowaŕ, zo so njeby błudnowěra do skoro cyle katolskeje Italskeje dobyła. Sobustawy, kotřiž duchowni njejsu, móžeja tu druhdy lěpje skutkować hač měšnicy rjadu.

Francózscy wójnscy wojowarjo přebywachu před krótkim w Romje. W Koloseju mějachu swjatočne Bože służby. W prědowanju dopomni jich zastupjeŕ italskoho wojeŕskoho biskopa, zo su w tutym cyrkusu tysacy křesćanskich martrarjow swoju krej přeleli, też woni su byli dobri stećenjo, ale nochcychu tola dać statej a kejžorej česć, kotraž jenož Bohu słuša, njestajichu swětnu wótčinu nad Boha. Katolscy wojacy też wědźa, zo ma stat so po Božich kaznjach měć, a woni su runje tohodla też najswěrniši stećenjo a wojacy.

Kardinal Schuster woswjeći w Milanje nowy měšniski seminar. Tutón su tamni katolikojo před 7 lětami započeli twarić jako dar za Swjatoho Wótca. Při woswjećenju wobdźělichu so 7 biskopow a zastupjerjo wyšnosće.

Znaty wučeny wunamakaŕ na polu elektriki, Marconi, praji w jenej rěči zjawnje, zo wědomosć njemóže na kóžde prašenjo wotmołwić. Wosebje pak wona zapraji w najwažnišim, mjenujcy w prašenjach wo zmysle našoho žiwjenja. Tohodla wón zjawnje wuzna, zo je wěriwy človjek, nic jenož jako swěrny katolik, ale zo wěri kruće też jako wědomostnik.

Kaž w druhich krajach, tak założi so nětkle też w Romje zjednoćeństwo, kotrež chce ze wšěmi modernymi wědomostnymi srědkami přećiwo bolšewismej a bjezbóžnistwu wojować. Ale jenož k wjetšej česći Božej.

Južnosłowjanska. W južnosłowjanskim měśće Lubljanje wotměje so wot 28. hač 30. junija zjězd katolikow.

W Južnosłowjanskej je hibanjo přećiwo bjezbóžnosći (Pro Deo) jara žiwe. Na wšelake wašnjo so pokazuje, kak bjezbóžnicy dźěłaja. Samo prawosławni maja so po wašnju tutoho katolskoho hibanja. Wosebje čini so wězo na prócowanja ruskich bjezbóžnikow kedźbne, kotřiž dźěn maja swojich přiwisowarjow we wšěch druhich krajach. Na wšelake wašnjo so njewěra do ludu dobywa, najbóle tak, zo ludźo ani to njepytnu.

Zwjazk z katolskej cyrkwju zjednoćenych Rumunow so prócuje, zo by stat katolsko-prawosławnu cyrkej runje tak připóznał, kaž greksko-prawosławnu. Dale chce wojować přećiwo njekhmanym kniham, časopisam, nowinam a filmam, při univerzitach katolske domy za studentow natwarić, žadać, zo by so cyrkwi dał fond, kotryž je stara austrisko-wuheŕska monarchija za wudźělenjo nabožiny a za katolske šule założiła, a kotryž ma nětkle rumunske knježeŕstwo.

Belgiska. K prěnjomu razej bu z wosebitej dowolnosću Swjatoho Wótca Boža mša hłuboko pod zemju čitana a to w jamje „Espérance“, podkopkach pola Lütticha. Boža mša so čitaše za wopory, kotrež běchu podkopki sebi žadałe. W dołhej khódbje, 700 metrow hłuboko pod zemju, bě mały wołtaŕ postajeny, na nim kříž z jědlowych hałžkow splećeny. Na wołtarju swěćachu so jenož hórniske lataŕńcki město swěćkow. Na twjerdej zemi klečeše wjele stow hórnikow ze zaswěćenymi lataŕńckami; běchu z wulkej pobožnosću přitomni při Božim woporje. Při Božej mši służeše najwyšši wjednik dźěłaćerjow.

Zjednoćene Staty. Tam a sem bě so pisało, zo cyrkwje w Americy hinu a mrěja, dokelž ludźo so přecy bóle křesćanstwa wzdawaja. Ale statistika cyrkwjow pokazuje cyle hinaši wobraz. Mjez tym, zo je w Americy dźensa 22 króć telko ludźi kaž 1800, maja cyrkwje tola 80 króć telko sobustawow kaž před 130 lětami. Ličba sobustawow wšelakich křesćanskich wuznaćow rosće kóždolětnje wo 750 000 wosobow.

We hłownym měśće Kanady, Ottawje, wobstoji katolska univerzita. Swjaty Wótc je ju tajku připóznał a jej trěbne prawa spožčił. Univerzita je tu jara ważna. Ma 2000 studentow. We njej wuči so we dwěmaj rěčomaj: francózscy a jendźelscy.

W měśće Spring je hobrski hotel. Wobsedźeŕ běše evangelski křesćan. Wón pak je nětkle swój cyły wulki hotel jezuitam daril. Woni z njoho sčinichu dom za exercicije. Park tutoho nowoho domu jezuitow je 234 hektarow wulki. Khěža ma přez 700 krasnje wutwarjenych jstwow z rjanej nadobu. Hłowna zala je 90 metrow dołha, 45 metrow šěroka a 63 metrow wysoka. Prjedawši wobsedźeŕ pisa w hamtskim pismje wo swojim darje, zo je dom jezuitam daŕ, dokelž je widźaŕ, kak woni horliwje a njebojaznje za wěc Božu skutkuja, kak měrnje

---

za to njewočakowane wjeselo, zo móžeše swojoho bratra zaso namakać.

Krasnje mytowaše Bóh khudu Róžu, zo wona ćeŕpjenja swojeje khorosće a khudobu tak sćeŕpnje znjese, swoju dźowku tak derje woćahny, a ju k pilnosći a čistoće a wšěm dobrym počinkam namołwješe. Tute dobre woćehnjenjo přinjese maćeri hižo nětko zwjeselace płody a přeměni jeje ćeŕpjenja do wjesołosće.

Rjenje zapłaći Bóh dobrej Hilži jeje sobučućo ze zhubjenym jehnjatkom, posłušnosć napřećo jeje maćeri, sprawnosć, z kotrejž wona wowcku wobsedźerjej zasy wróćo da, a dźakownosć, z kotrejž ju wona knježnje dari.

Kak krasnje dowjedźe Bóh wašoho młodoho hnadnoho knjeza do rukow joho lubeje maćerje, kotraž měješe joho hižo dawno za morwoho, zo by jej mohł swoju dźěsćowsku lubosć wopokazać. Bóh je pobožny paćeŕ zrudnoho młoženca tam w lěsu hnadnje wusłyšał.

Widźomnje mytował je wón wojaka, kotryž ze sobuželnosće za dźěsćom do wody skoči, zo by je wukhował. Za to so też Bóh nad joho žonu a dźěsćom smili, wumoži je z nuzy, a spožči jomu tych swojich zasy namakać. Nan, mać a dźěćo hladaja nětko po mnohich přetratych ćeŕpjenjach zasy zbožownišim dnjam napřećo.

To wšitko dopušći Bóh přez tute jehnjatko, kiž jako labozny wobraz njewinosće, běłe kaž lilija a z rjanymi różemi wudebjene, we wašej srjedźiznje stoji. Wón dopušći, zo so zhubi, wón wjedźeše Hilžu tam, zo by je namakała; da burej do myslow, zo by je Hilži daril; wón da Hilži a jeje maćeri do myslow, je Wórši dać, a wjedźeše jehnjatko do ruki pućowacoho młodźenca, zo by přez nje swoju mać zasy namakał.

A dyrbjał nětko Bóh, kiž jehnjatko tak derje wjedźeše, was z myslow pušćić? O, z wjele wjetšej lubosću a sobuželnosću, hač Hilža jehnjatko přiwza, nosy wón was wšěch we wutrobje. Haj, wón, kotrohož służownik ja sym a kotrohož wjesołe poselstwo prěduju, je wěčnje swěrny, luby pastyŕ za nas wšitkich. Wón znaje wšě swoje wowcy, mjenuje je z mjenom, wjedźe a pase je. Wón pyta zhubjene wowcy a chce kóždu na swojimaj ramjenjomaj do njebjes dowjesć. Spušćejće so na njoho tohodla z cyłeje wutroby!

„Wy pak moje lube dźěći“, skónči faraŕ swoju rěč, „wy wjetše, kiž sće mi tak swěrnje připosłuchali, a wy mjeńše, kiž jenož za luboznym, běłym jehnjatkom hladaće, kiž je tak rjenje z różemi wudebjene — o, was wšěch chcył Bóh žohnować! Haj, Bóh chcył, zo byšće wšitke tak njewinowate wostałe, kaž tute jehnjatko. Jězus Khrystus, naš dobry pastyŕ, kotrohož wowcki też wy sće, wón je też za was swoje žiwjenjo daŕ, chcył was na swojimaj rukomaj a we swojej wutrobje nosyć, a was do swojoho škita wzać, hdyž wam hrěch njećistoty hrozy!“

Tak rěčeše faraŕ, joho wobličo bu wot pruhow so khowacoho słónca wobswětlene. Wón tu stoješe ze sylzojtymaj wočomaj k njebju hladajo — a wšitkim, kiž joho słyšachu, stojachu sylzy we wočomaj, a nowa dowěra k Bohu napjelni jich wutroby. „To bě rjenje!“ rěčachu woni mjez sobu na dompuću, „a tajku wjesołosć drje njejsmy hišće dožiwili, tak dołho hač tuta wjeska stoji.“ (Skónčenjo přichodnje.)

wutraja w přesćěhanjach a kelko su dokonjeli na polu wědomosćow.

Quebekski kardinal je postajił, zo katolske towarstwa, tež spomožerske, njesmědźa wjacy žane loterije wotměwać. Na to je tež prěni minister stata Quebek wšě statne loterije zakazał. Praji, zo drje je sam był za statne loterije, ale chce so tež měć po radźe biskopa. (Biskopska zakaznja pak płaćeše jeno cyrkwinskim towarstwam.) W staće Quebek bydla najbóle katolikojo, kotřiž su z Francózskeje přićahnyli, wězo hižo před lětdźesatkami.

Amerikanscy biskopja wobroćeja so přećiwo přesćěhanju katolikow w Mexiku a praja, zo drje mexikanske knježerstwo wšudźe rozšěrja, zo wone nikoho njepřesćěha wěry dla. Ale zo tajke wudawanjo wěrne njeje, pokazuja mnohe zamknjene cyrkwje. Cuzy pućowacy wězo scyła njemóža spóznać, kak so katolikam wjedźe, dokelž jim jenož to pokazaja, štož smědźa widźeć. Wěrno pak je, zo w 14 wot 32 mexikanskich statow žanoho duchownoho wjacy njeje. Jich su morili abo wuhnali.

Na zhromadźiznje w Chikagu so wozjewi, zo su komunisća 1934 za wojowanjo přećiwo nabožinje a knježerstwu 1 milijón dolarow wudali. 37000 towarstwow a 6000 rěčnikow dźěłaše za pjenjezy cyle po planje w komunistiskim zmysle.

Swjatki.

Nětk lěto k wyššinje so bliži,
Róže kćěja w zahrodach.
Wšudźe wulcy so ći zjewja
Wšohomócnosć wěčnoh' Boha.

Cyły wulki swět nětk kćěje
A kóžda trawčka dopomnja:
Bóh žohnowanjo přestrěwa
Na kěrki, zahrody a hona.

Zdal nětk so hołych staranjow,
Kiž zemske, strašne jenož su,
A stupaj wjes'le spěwajo
Přez rjanu našu krajinu!

J. Mikławškowy.

Wšelčizny.

„Dźěła kaž kóń."

W časopisu „Swobodnje přistajeny" (Der freie Angestellte) čitachmy tutu rjanu stawiznicku:

„Ach, knjez direktor" praješe knjez Majer, „dokelž telko pjenjez zasłužiće, móhł mi tola wo něšto mało moju mzdu polěpšić."

„Dźěłaće wy telko, knjez Majer?"

„Ja? Haj wězo! Dźěłam kaž kóń!"

„Chcemy hladać. Zańdźene lěto měješe 366 dnjow, njewěrno?"

„Wězo."

„Wósm hodźinow wšědnje spiće, njewěrno?"

„Haj."

„To je třeći dźěl lěta, potajkim 122 dnjow. Wostanje 244 dnjow."

„Prawje!"

„Wósm hodźinow wšědnje sće swobodny, to je hišće raz 122 dnjow, wostanu potajkim — 122 dnjow."

„Cyle prawje."

„Njedźelu njedźěłaće docyła ničo, to je 52 dnjow, wostanu 70."

„Hm . . . haj."

„Sobotu dźěłaće jenož poł dnja, dźe 26 dnjow prječ a zbywa jich hišće 44."

„Haj, haj! Haj, cyle prawje!"

Dwě njedźeli měješće prózdniny, njewěrno?"

„Haj, tute mějach."

„Zbywa potajkim 30 dnjow; potom je 9 swjatych dnjow wob lěto, tak wostanje 21 dnjow."

„Ah, hm, ha—a—aj."

„5 dnjow běšće khory. Wostanje 16 dnjow, njewěrno?"

„H—h—haj!"

„Potom maće kóždy dźeń připołdnišu přestawku, to wučinja 15 dnjow. Potajkim zbywa 1 dźeń a to bě 1. meja, hdźež maće swobodne. Maće hišće zbožo, knjez Majer, zo bě loni přestupne lěto, hewak by wam jedyn dźeń hišće pobrachował!" Majer swoju próstwu wo polěpšenjo swojeje mzdy wróćo wza.

* * *

Njezbožo.

Dundak sam při sebi rěči přede wsu: „Měnju, radšo drje so zawróću! W tutym hnězdźe mějach hižo trójcy njezbožo a kóždy raz bě hórje. Prěni raz mje do dźěry tyknychu, druhi raz zhubich swoju palencowu blešku a třeći raz dóstach dźěło. Hdyž tam nětko zaso póndu — snadź su tam mjez tym wustaw za polěpšenjo pičkow natwarili!"

* * *

Dobroćiwje.

Pućowař (wot dweju dundakow nadpadnjeny): „Pola mje bohužel ničo wjacy njenamakatej, mojej lubaj . . . tamle za różkom lěsa sym wot dweju waju kolegow wurubjeny."

Dundak: „Ow, tutej lumpakaj! Běchmoj tola cyle blizko . . . čohodla njejsće na pomoc wołał?

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota" změje njedźelu 16. junija wulět do Kulowa. Wotjědźemy w 12 hodź. (Wobhladamy sebi tež wustaw slepych w Rakecach a hnadowne městno Różant.) Zamołwjenja hač do swjatkow pola knjeza kapłana Cyža.

Khrósćicy. Do Albendorfa wotjědźemy 2. dźeń swjatkow rano w 4 hodź. přez Zejicy a Lejno do Budyšina. Tam přistupja wobdźělnicy z Radworja a Budyšina. W 5 hodź. je w Serbskej cyrkwi Boža mša ze zhromadnym swjatym woprawjenjom. 1/2 6 hodź. pojědźemy dale. „Wosadnik" a předešćnik nic zabyć!

Jězba do Albendorfa! Štóž chce hišće sobu jěć, njech so hnydom pola wyššoho wučerja Słodeńka w Pančicach zamołwi, su jenož hišće štyri městna prózdne. Štóž pas nima, njech sej wot swojoho měšćanosty wupokaz wustajić da, dokelž tež česku mjezu přestupimy. Potom njech kóždy wobdźělnik so za tym ma, zo móžemy 1/26 hodź. z Pančic wotjěć. Štóž chce něhdźe druhdźe přistupić, njech to wozjewi. Hač dotal ma so zastać při Lejnjanskej cyhelnicy a w Prěčecach. Po potrěbnosći so w Budyšinje při Serbskim Domje a na Drjewowych wikach zastanje. W „Posole" wozjewjene pokiwy njech so derje wobkedźbuja! Nic na trěbne wěcy k přenocowanju zabyć Štóž je so k jězbje přizjewił, je na swoje zamołwjenjo zwjazany.

Jan Hajna w Nowym Dworje.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za meju.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—3	+22	+11,2	500	600	1600	700	800	750	+0,450	26	10	kčenjo	32,2

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 326. z Wotrowa: Pawoł Rychtař; 327. z Drježdźan: Hańža Winarjec; 328. 329. z Wotrowa: Hana Šramic, Michał Rjeda.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knježna Hańža Winarjec z Drježdźan 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. junija 1935.

107 wołow, 261 bykow, 363 kruwow a jałojcow, 7134 ćelatow, 581 wowcow, 4007 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće — 42 hr. 2) starše 38—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 34—37 hr. 4) Starše 29—33 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 40—42 hr. 3) Mjasne 37—39 hr. 4) Snadnje wuwite 35—36 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 35—40 hr. 3) Mjasne kruwy 29—34 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 20—28 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 36—40 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 62—65 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 52—60 hr. 3) Snadnje wuwite 43—50 hr. 4) Najšpatniše 33—42 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 46—48 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 42—45 hr. 3) Mjasne wowcy 36—39 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 34—36 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 49—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 47—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 45—49 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 44—47 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke — hr. 5) Rancy 45—46 hr.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy. Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składže a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Müller dobru ec **konditarńju**

kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připóśćelemy — też na wsy.

z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Radna pinca

w Budyšinje

Najlěpše jědže a pića za nizke płaćizny!

Přećelnje přeprošuje

nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminařska dróha 2

Zjawny dźak

swj. Józefej

a

wšěm khudym dušam

za wusłyšanu próstwu.

Wěnčki k zelenomu k slěbornomu k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich

w Budyšinje, Serbske hrjebje 30

Skleńcu za twarjenja — wšu **skleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Budyšin Skleńčerńja Serbska dróha 16

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Pokhwal tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Srjedu wječor 1/27 hodź. zemrě po dołhej, ćežkej khorosći, dóstawši swjate sakramenty, derje přihotowana naša njezapomnita luba mać, wowka, sotra a ćeta

Hana zwud. Wjacsławkowa

z Ralbic

w 73. žiwjeńskim lěće. — Za wšě wopokazma lubosće při jeje khorosći, za sobužarowanjo a paćeŕ na pustych wječorach, za k rowu přewodźenjo

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh"!

Prosymy dale wo memento a paćeŕ za jeje dušu!

W Ralbicach, Drježdźanach, Deutsch-Eylau a Kunnersdorfje, 6. junija 1935.

W mjenje hłuboko žarowacych zawostajenych:

Beno Wjacsławk, faraŕ.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆cak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

24. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. junija 1935.** | **73. lětnik.**

„W mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho.“

Najhłubše potajnstwo w njebjesach a na zemi je potajnstwo Najswjećišeje Trojicy: jedyn Bóh w třoch wosobach. Kóžda z nich je wěrny Bóh, a tola su wšitke tři jene Bóžske byćo; jedyn Bóh! To njemóže žadyn stworjeny duch sebi wumyslić, to njemóže žadyn jandźel wopřimnyć, to njemóže ani mać Boža, njewjesta Ducha Swjatoho, sydło „mudrosće“ dospołnje zrozemić. A njeje spodźiwne: Najhłubše potajnstwo našeje wěry běše našej dźěsćacej duši najprjeńša wučba! Wone běše w našim žiwjenju najpřeniše staršiske žohnowanjo! Wone běše naš najpřeniši paćeŕ we dźěćacych lětach! Přetož w mjenje Wótca, Syna a Ducha Swjatoho je nas naša dobra mać ze swjatym křižom woznamjeniła w prěnim wokomiku, hdyž do žiwjenja zastupichmy. A lědom běše naš rozomčk trochu wotućił, tu je nam maćeŕka našej ručcy stykła a ze swojej ruku nas kříž wučiła na čoło, hort a wutrobu a swjatočnje a khutnje prajiła: „W mjenje Wótca, Syna a Ducha Swjatoho.“ Na našim cyłym žiwjenju błyšći so nad nami w trojim swětle, Bóžske swětło Najswjećišeje Trojicy. W mjenje Najswjećišeje Trojicy bu wukŕćeny. Krasne zemjanstwo Božoho ći date a wobkrućene w mjenje Wótca, Syna a Ducha Swjatoho. W mjenje Najswjećišeje Trojicy je nam ruka biskopowa na firmowanskim dnju znamjo Ducha Swjatoho njewuhasomnje do duše začišćała. W mjenje Najswjećišeje Trojicy bywa swjaty khlěb přežohnowany při woporje Božeje mšě, kiž so tohorunja započina ze swjatym křižom a so skónči z měšniskim požohnowanjom w mjenje Wótca, Syna a Ducha Swjatoho. Kak často w našim žiwjenju buchmy jako khudźi hrěšnicy wotwjazani wot hrěcha, winy a khostanja w mjenje Najswjećišeje Trojicy! A jeli so nam junu w mjenje Najswjećišeje Trojicy sakrament poslednjoho wolijowanja wudźěli, potom wěmy, zo je w rozsudnej hodźinje našoho žiwjenja, w hodźinje smjerće, swjata cyrkej z měšnikom při našim smjertnym łožu a zo našej mučnej duši so poslednje žohnowanjo dawa ze smjertnymi modlitwami swjateje cyrkwje: ćehń, křesćanska duša, w mjenje Wótca, kiž je će stworił, w mjenje Syna, kiž je će wumóžił, w mjenje Ducha Swjatoho, kiž bu do tebje wulinjeny. Też měšnicy cyrkwje Božeje bywaja swjećeni w mjenje trojjeničkoho Boha; biskopja konsekrěrowani, bamž krónowany w mjenje Najswjećišeje Trojicy. Wši rjadnicy: mniša a knježny, bywaja zadrasćeni a wotpołoža swój profes we mjenje jenoho Boha w třoch wosobach. Měšnik swjeći a žohnuje přecy w mjenje Wótca, Syna a Ducha Swjatoho. Při wěrowanskim woltarju stojitaj nawoženja a njewjesta a jeju wutrobje bywatej zjednoćenej, jeju rucy žohnowanej k jenomu njerozdźělnomu a njewuhasnomu sakramentalnomu žiwjeńskomu, ćerpjeńskomu zwjazkej a zwjazkej lubosće w mjenje Boha w třoch wosobach. A najrjeńše swjećo Najswjećišeje Trojicy je křesćanska swójba tu na zemi: nan, mać a dźěći; a tute tři su też jeneje wučby, jeneje swěry, jeneje lubosće. A hdyž my junu z Božej hnadu, pomocu a miłosću zeńdźemy k wěčnomu wotpočinkej, potom budźe přez cyłu wěčnosć naše zbóžne wjeselo a radosć, před trónom Najswjećišeje Trojicy spěwać: Česć budź Bohu Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu, nětk a přecy, wěki na wěki. Činmy sebi přecy swjaty kříž prawje pobožnje a wuznawajmy wšudźom bjez bojosće našu wěru do Boha Wótca, kiž je nas stworił, do Boha Syna, kiž je nas wumóžił, a do Ducha Swjatoho, kiž je nas swjatosćił! Kak trěbne to bywa w našich časach, hdźež so wěra často mało waži a so tak mnohe woprawdźitu a wěrnu wěru podrywace nahlady a měnjenja předuja. Kak mnohi so dawa zaslepić a zhubi a přisadźi drohe kubło wěry! A hdyž my při čitanju swjatoho sćenja na Božej mši a před přědowanjom sebi čoło, hort a wutrobno ze swjatym křižom woznamjenjamy, potom chcemy so prawje nutrnje modlić: „Trojjenički Božo, daj, zo twoje swjate słowo, kiž je pisane słowo Boże, a te w tabernaklu zakhowane wočłowječene słowo Boże, ze swojim rozomom přecy lěpje zeznaju; zo ze swojim hortom přecy wěriwje wuznaju a we wutrobje přecy bóle lubuju.“ Haj budźmy prawi křesćenjo nic jenož z hortom, ale we woprawdźitosći a skutku, zo nam naša wěra naše najdróžše kubło bywa w žiwjenju a zo sebi ju

z ničim rubić njedamy. Wot prawoho křesćanstwa a wuznaća w našim času wšitko wotwisuje. „Štóž mje před člowjekami česći, toho budu česćić.“ Njepřirunjomna česć a krasnosć budże nas junu wobdawać, zo trojjenosć jako Boha w njebjesach wobsedźimy, hdyž w žiwjenju běše naša prěnja a poslednja mysl: „Wšitko k Božej česći.“

Rozhlad w swěće.

Francózscy frontscy wojowarjo.

Zwjazk prjedawšich francózskich frontskich wojowarjow, kiž politiscy na prawicy stoji, je so w měsće Brest zešoł a je swój zjězd z přijećom wšelakich resolucijow skónčił. Wobkedźbować ma so zwjazkowe stojnišćo k zrěčenju mjez Francózskej a Ruskej. Zwjazk žada, zo by so zastajenjo komunistiskeje propagandy w Francózskej a jeje kolonijach swjatočnje zarukowało.

Francózscy marxistojo.

W Mühlhausenje w Elsaßu so na swjatkownych swjatych dnjach francózscy marxistojo na swój 32. zjězd zeńdźechu. Na zjězdźe so wosebje z prašenjom zaběrachu, hač chcedźa bóle z komunistiskej stronu hromadźe dźěłać. Rěč generalnoho sekretara Pawoła Faura je wulke spodźiwanjo zbudźiła. Wona běše jasne hroženjo z wobydleńskej wójnu. Faure francózskich wojakow namołwješe, zo bychu, jeli dyrbjeli přećiwo marxistam, službu zapowědźili. Při wuspěchach, kotrež su francózsy marxistojo, wosebje pak komunistojo, při poslednich wólbach do gmejnskich radow měli a z kotrychž je so čerwjene pasmo wokoło Pariza wutworiło, žada sebi rěč generalnoho sekretara wjetšeje skedźbnosće.

Česko-słowakska a Ruska.

W Moskwje stej so sobotu potwjerdźeńskej lisćinje wo pomocnym pakće wuměniłoj, tohorunja lisćinje wo sowjetsko-česko-słowakskim wikowanskim zrěčenju. Dale měještaj zastupjeŕ Ruskeje, Litwinow, a zastupjeŕ Česko-słowakskeje, dr. Beneš, rozrěčowanjo wo mjezynarodnym politiskim położenju.

Jendźelska a Francózska.

Jendźelske financne wyšnosće su francózskomu ministerskomu presidentej Lavalej slubiłe, zo chcedźa joho při stabilizowanju franka podpjerać. Frank dyrbi so znajmjeńša tajki zdźeržeć, kajkuž hódnosć dźensa ma.

Italska.

Mussolini je sebi póndźelu w Tassarinu swojich wojakow wobhladował. Wobydlerjo a čornokošlerjo jomu mócnje hołdowachu. Za wšitku zmužitosć a sylnosć so Mussolini wobydleństwu a wojakam dźakowaše. Wón skónči swoju rěč ze słowami: Wojujmy dale za postup naroda, za lěpše našoho luda a za česć italskich khorhowjow.

Wólby w Grichiskej.

Njedźelu wotměchu so w Grichiskej wólby. Přiwisowarjo Venicela připowědźichu najprjedy, zo swój hłós njewotedadźa. Ale poměrnje jara mało wolerjow je so wothłosowanja wzdało. Knježeństwowa strona dósta 287 sydłow, druhej dwě stronje pak hromadźe jenož 13.

Japanska a Khina.

Napjatosć w połnócnej Khinje přećiwo Japanskej je popuščiła. Japanske žadanja so w Khinje připóznawaju. Knježeństwo w Nankingu je wukaz wudało, zo maja wšitke šćuwanja we słowje a skutku přestać, dokelž přećelne poćahi mjez krajomaj kaža.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knj. biskop excell. Pětr Legge poswjeći jutře njedźelu nowu cyrkej w Cwikawje.

Z Hajnic. Swjatkownička běše za Hajničansku wosadu firmowanski dźeń. Popołdnju w 3 hodź. móžeše zwónčk kapałki najdostojnišoho knjeza biskopa powitać, kiž wot Šěrachowa wot knj. kantora Krječmarja přewodźany z awtom přijědźe. Wosadne towarstwa, mužojo, rjemjeslnicy a młodźency z khorhowjemi a tež druzy wosadni běchu so před kapałku wosrjedź kćějaceje přirody k powitanju zestupali. Holčka wupraji we wjazanej rěči, zo su so firmujomni z wučbu a paćerjom na swjedźeń přihotowali. Wosadny knj. farař Jan Cyž wěnowaše najdostojnišomu knjezej biskopej słowa wutrobnoho powitanja. Při zastupje do swjatočnje wudebjenoho Božoho domu spěwaše cyrkwinski khór „Ecce Sacerdos“ wot knjeza Józefa Haasa, pozběhujo wěriwych k radostnomu přikhadej najwyššoho pastyrja. 23 křesćanow a křesćankow, najstarša z nich běše 70 lět, dósta znamjo swj. firmowanja. Šěrachowskej knjezaj kapłanaj a Budyšski knjez kapłan Cyž pomhachu při swjatym wobrjedźe. We sćěhowacej katechezy pruhowaše wosadny pastyŕ młode stadło we zakładnych wučbach swjateje wěry. Najd. knjez biskop podźakowa so dźěćom za khwalobne wotmołwy. Prošeše jich, zo bychu we wěrje k swjatej cyrkwi stali wuznawajcy stajnje wěru do Boha, wšohomócnoho stworićela. Mocy hele, tak pokročowaše biskop, njejsu w zańdźenosći cyrkej Khrystusowu powalić móhłe a njebudźa tež w přichodźe kralestwo Boże na zemi zničić móc. Z modlitwu, z kěrlušom a požohnowanjom skónči so firmowanska swjatočnosć. Lubozny wobraz poskići so při wustupje z cyrkwje, hdyž najmjeńši knjezej biskopej dowěrliwje přistupichu, zo bychu sebi znamjo swjatoho křiža na čoło sčinić dali. Před faru poréča wyšši pastyŕ z kmótami, zastupjerjemi towarstwow cyrkwinskoho předstojićerstwa a šule. Na wječor wopušći knjez biskop wosadu.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 18. junija, popołdnju 1/2 2 hodź. w Sernjanach w hosćeńcu, 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu a 1/2 4 hodź. w Serb. Pazlicach w hosćeńcu.

Z Konjec. Njeje drje možno, zo so kóžde žiwjeńske lěto we Posole naspomni, kotrež je Bóh luby Knjez tomu abo tamnomu hižo wobstarnomu člowjekej spožčił. Hdyž pak je člowjek tak wysoku starobu dócpěł kaž naša wjesnanka Madlena zwud. Henčowa, bu 13. junija 91 lět stara, potom mamy we hódnej česćownosći před starymi ludźimi tajki žadny dźeń wopomnić. Henčec wowka je čiła a strowa na ćele a na duchu. Je jara wjesoła, hdyž k njej nječtó na bjesadu přińdźe, a je tež wosebje małym dźěćom dobra. Na słónčnych dnjach sedźi wona wonka w zahrodźe a pase husy. Před sobu widźi znazdala Ralbičanski Boži dom a we duchu před woltarjom Božim ścele někotryžkuli nutrny paćeŕ k njebju a so tak přihotuje na puć do njebjeskeje domizny. Hdyž mamy we Šunowskej kapałcy Božu mšu, so staruška kóždy raz na njej wobdźěli. Bóh spožč jej miły a strowy žiwjeński wječor a njech mytuje jeje woporne žiwjenjo něhdy z njebjeskej radosću.

Cyrkwine swjatočnosće w swjatkownych dnjach w Zdźěrjanskej wosadźe.

Po tym hač bě so wosada njedźelu před swjatkami w jednotliwych wotdźělenjach dźěći, młodosće, mužow a žonow wosady zhromadnje w 13 hodźinskej pobožnosći před wustajenym Najswjećišim modliła, stupi samsny dźeń po dokónčenych swjatočnosćach wječor w 8 hodź. P. Zorell z Hoheneichen před bohaće zeńdźenu wosadu, zo by ju w přichodnych dnjach derje přihotował na swjaty sakrament firmowanja, kiž měješe so swjatki póndźelu wudźělić.

Wjeledostojny knjez je nětko w njewustawacej horliwosći wosadźe wěrnosće Boże předował a to kóždy dźeń rano na 15 hač 20 mjeńšim šulskim dźěćom. Na to we dlěžšim předowanju dorosćenym a wječor w 8 hodź. běše tohorunja dlěžše předowanjo. W kóždym času swjatoho tydźenja běše přileżnosć k swjatej spowědźi. Pjatk rano

skónčichmy duše zahorjace rozwučowanja wo našim postajenju za Boha ze swjatočnym poswjećenjom wosady Wutrobje Jězusowej. W mjenowanych dnjach bu přez 400 swjatych woprawjenjow wudźělenych.

Štwórtk tohole swjatoho tydźenja dožiwichmy we wosadźe jara zwjeselacy podawk. Witachmy nowy zwón za našu cyrkej do nas. Z pletwami a wěncami rjenje wupyšenym wozom dojěchmy popołdnju po njón na dwórnišćo. Kajka bě to radosć, hdyž wuhladachmy rjany a za naše poměry tola nic přemały zwón. Wšě šulske dźěći a wulka črjóda ludu přewodźachu zwón do farskoho dwora, hdźež hižo P. Zorell na nas čakaše a w rjanej powitanskej rěči wosebje młodosći khutnje do wutroby rěčeše. Na Swjatu Trojicu budźe popołdnju swjatočne poswjećenjo nowoho zwona, na čož potom k prěnjomu razej wosadu na Bože Ćěło k swjatočnosćam tohole wulkoho swjedźenja zwoła.

Swjatkowna póndźela pak běše nětko po dobrym přihotowanju wosady dźeń wosebiteje radosće. Witachmy dźěn našoho knjeza biskopa k nam, zo by rjanej črjódcy młodych křesćanow wudźělił Ducha Swjatoho. Wot Lubija, hdźež bě dopołdnja firmował, přijědźe Joho Excellenca popołdnju w 3 hodź. k nam. Na hranicy farskeje wsy powita joho po starym serbskim wašnju wotdźěl křižerjow. Knjez Pawoł Šefer wupraji tu prěni postrow biskopej. Přewodźany wot křižerjow dojědźe w jara wulkej mnohosći joho při Mužakowskej drózy pod rjanymi čestnymi wrotami wočakowacej wosadźe. Tu witaše joho wosadny knjez farař, na čož mała družka w serbskej a hólčec w němskej basni radosć wosady biskopej wuprajištaj.

Hnydom zrjadowa so na to procesijón na kěrchow, hdźež w dźaknym zwisku z lubymi wotemrětymi předpisane modlitwy dokonjachmy. Pod kěrlušowanjom ćehnjechmy na to do domu Božoho. Pod rjenje přednjesenym „Ecce sacerdos“, nawjedowanym wot knjeza wučerja J. Mechele, stupi najwyšši pastyr biskopstwa před wołtař, zo by nětko 45 młodym křesćanam Ducha Swjatoho wudźělił a jich posylnił za njebojazne wuznawanjo swojeje swjateje wěry. Zhromadnje modlachmy so wěrywuznaćo a po dóstatym biskopowym požohnowanju wotmě wosadny knjez farař katechesu šulskich dźěći. Na to stupi knjez biskop před wosadu, zo by k njej poručał dźensišomu za cyrkej a katolikow njewšědnje rozsudźacomu časej posylnjowace a pokojace słowa. Wosebje kładźeše serbskomu dźělej wosady należnje na wutrobu, kak dyrbi swoje stare a cyłe wěriwe a cyrkwine žiwjenjo njesměrnje, haj runjewon rozsudnje nawjedowace dobre wašnja a nałožki z katolskoho přeswědčenja sebi važić a zdźeržeć. Po biskopowych słowach wuspěwachmy „Tebje my Boha khwalimy“ a po dóstatym požohnowanju z Najswjećišim přewodźachmy Joho Excellencu z domu Božoho. Před swjatnicu pak rozmołwješe so biskop hišće z mnohimi wosadnymi, wosebje pak, zo by móličkim ze znamjenjom swjatoho křiža na čoło do wšěch žiwjeńskich lět sobu dał Boži zakit, prošo staršich, zo bychu tež woni swoje dźěći wšědnje přez jich požohnowanjo a krjepjenjo ze swjećenej wodu wukhować pytali wšomu złomu.

Njech nětko po tak wjele dopokazmach Božeje miłosće cyła wosada stoji přez dóstate hnady Boże kruće za Khrystusa!

Swjatkowni putnikarjo w Albendorfje.

Khrósćičanske mužske towarstwo „Serbosław“ bě někotre njedźele dołho k jězbje na hnadowne městno Albendorf w Ślezskej namołwjało. Šwarna črjódka bě so zamołwiła, běchmy ze šofěrom runje 40 wosobow a 2 dźěći. Druhi dźeń swjatkow wotjědźechmy při najrjeńšim wjedrje z Khrósćic, po puću w Zejicach, Lejnje a Pozdecach pozastawši. W 5 hodź. mějachmy w Budyšinje w serbskej cyrkwi Božu mšu ze zhromadnym swjatym woprawjenjom wšitkich wobdźělnikow. Knjez farař Sprentzel wučita nam hišće rjanu modlitwu a poda nam swjate požohnowanjo na puć. Za to smy knjezej fararjej wulcy dźakowni.

Po krótkej khofejowej přestawcy jědźechmy $^3/_4$6 hodź. rano z města. Po puću spěwachmy rjane kěrluše a psalter. Přez Lubij, Zhorjelc, Lubań, Greiffenberg dócpěchmy we 9 hodź. Hirschberg. Tu zapołožichmy $^3/_4$-hodźinsku přestawku. Bože słónčko přederje z nami měnješe na cyłej dołhej jězbje. To drje njemóže so nichtó hóršić. Přejědźechmy přez Landeshut, wuhlowu krajinu wokoło města Waldenburg a Neurode. $^1/_2$4 hodź. popołdnju wohladachmy skónčnje, wšitcy zbožowni, hnadowne městno Albendorf.

W rjanym porjedźe kročachmy do hnadowneje cyrkwje. Tu zaspěwachmy z radosćiwym hłosom: „Powitana budź Marija!“ a přisłušnu modlitwu. Potom podachmy so do hosćeńca „K lawej“, hdźež dobry wobjed na nas čakaše. Wšěm też po dołhej jězbje jara słodźeše. Hižo $^1/_4$3 hodź. zasy dźěchmy k nyšporu. Po nyšporje wopytachmy hnydom kapale w křižowej khódbje. W 5 hodź. nastajichmy so na hórki Albendorf wobdawace, hdźež je w 74 kapałkach Khrystusowe ćerpjenjo a wumrěćo předstajene. Puć njebě woprawdźe tak wobćežny, kaž bě so nam doprědka wěšćiło.

Jehnjatko.

Přełožił B. Šołta z Hodlerja.

(Skónčenjo.)

X. Swjedźeń dźěći.

Knjeni ze Skalic poda so nětko z Janom ke krajnomu hrabi, předstaji joho a prošeše joho wo wróćenjo kubłow. Farař a zmužity Wićaz běštaj też jako swědkaj sobu přišłoj. Hrabja wěrješe jim, zo je Jan młody knjez ze Skalic a wróći jim kubła.

Wjesoła wróći so knjeni ze Skalic na hród. Farař wotpućowa za něšto dnjow hnuty z dźakownosće zaso wróćo do swojeje lubeje wjeski. Zmužity Wićaz pak bu jako wyšši hajnk a wothladaŕ lěsa postajeny.

Junu wječor sedźeše nětko Jan ze swojej maćerju a Wóršu na ławcy před hrodom. Runje ćěrjachu wowcy do wowćelnje. Knjeni bě sebi jich hišće wjele přikupiła. Jan a Wórša počeštaj jehnjatka a wowcy ličić. „Na, dźěšći“, rjekny knjeni, jako bě stadło nimo, „móžemy naše wotmyslenjo dopjelnić, wo kotrymž wam hižo dawno rěčach. Stadło je nětko wulke dosć. Jutře je runje lěto, zo Bóh mi a wamaj přez jehnjatko tak wulke wjeselo přihotowa. Jutřiši dźeń dyrbi tohodla za cyłu wokolinu mały dźěćacy swjedźeń być. Haj, też starši dyrbja swoje wjeselo měć!“ Knjeni ze Skalic dźěše nětko z Janom a Wóršu do hrodu, wupyta něšto najrjeńšich wowcow a poruči wowčerjej, zo by je wosebje zawrjeł. Nazajtra rano poruči wona służownym, zo bychu je wumyli. Wowcy buchu běłe jako sněh, a Wórša a Hilža wupyšištej je hišće z różemi a bantami.

Knjeni ze Skalic da nětko wšě dźěći wokoliny, kiž hišće do šule khodźa, popołdnju w dwěmaj na hród přeprosyć. Dźěći, hólcy a holcy, běchu hižo hodźinu prjedy w rjanej swjedźeńskej drasće před wrotami zhromadźene. Z dypkom w dwěmaj buchu wone do dwora zawołane. A hlej, tu stoješe wulke blido, nimale tak dołhe kaž cyły dwór, a na blidźe nastajene rjane tykancy a wjele druhich kłóšćeńkow. Dźěći so nětko na dołhe ławki zesydachu, a to na jenu stronu hólcy, a na druhu holcy, a dachu sebi wot wšoho derje słodźeć.

Jako běchu so wšitcy najědli, zaklinča nadobo wjesoła hudźba. Synojo wowčerja přićežechu z hudźbu do dwora, a čiste, rjenje wupyšene stadło wowcow staroho wowčerja sćěhowaše. Dźěći mějachu na rjanych wowckach wulke wjeselo a wołachu: „O tak rjane, běłe wowcy, z tak rjanymi bančikami njejsmy hišće widźeli.“ Kak wulke pak bě jich wjeselo, jako zasłyšachu, zo so wowcy mjez nimi rozdźěla, a zo dźěći kóždoho domu hromadźe jenu dóstanu. Knjeni zarjadowa to tak, zo maja so wowcy po čisłach rozdźělić. Kóžda wowca měješe na bančiku čisło, tuž dyrbješe kóžde dźěćo pola knjenje papjerku z čisłom wućahnyć. Jako nětko

Za 2 1/2 hodźinje běchmy so hižo pola 54 kapałkow modlili, to rěka krótku serbsku modlitwu po Wosadniku a „Wótče naš“ wuspěwali. 1/2 8 hodź. běše wječorna pobožnosć, potom procesijón ze swěčkami, hdźež so powšitkownje wobdźělichmy. Skónčnje wuhladachmy krasne wobswětlenjo cyłeje prědkowneje fasady hnadowneje cyrkwje. Na 1600 elektriskich lampkow poskićichu wobkuzłacy wobraz. Mučni podachmy so po wječeri k derje zasłużenomu měrej.

Wutoru rano hižo zahe stanychmy, potom spěwachmy po 33 skhodźeńkach a hišće junu 15 skhodach postajene paćerje. W 5 hodź. běše prěnja Boža mša. Na njej so wobdźělichmy a dźěchmy też k swjatomu woprawjenju. Někotři horliwcy wostachu też na druhej, samo třećej Božej mši.

Po snědanju wopytachmy zbytne 20 kapalow a kročachmy křižowy puć w křižnej khódbje. Potom sej hišće tu abo druhu wopomnjeńku za našich lubych domjacych wobstarachmy.

W 11 hodź. mějachmy swjatočne rozžohnowanjo wot hnadownoho městna Albendorfa. Knjez kapłan Tokarz dźeržeše nam hnujace prědowanjo a poda nam swjate požohnowanjo na dompuć před wustajenym Najswjećišim. Spominamy tu wosebje na knjeza kapłana Tokarza, dokelž je nam Serbam radźił a stajnje a wšudźe k pomocy był. Njech jomu Bóh tón Knjez wšitko junu mytuje. Z kěrlušom: „Ach Marija, dobru nóc“ ćehnjechmy z hnadowneje cyrkwje.

Po spokojacym wobjedźe, kiž nam přećelny korčmarjec nan a mać za tuni pjenjez poskićištaj, wotjědźechmy 3/4 1 h. z Albendorfa do Stróže. Po puću wopytachmy našoho luboho serbskoho krajana Alfonsa Andrickoho z Radworja, kiž přebywa prěnje lěto w jesuitskim klóštrje w Mittelsteinje. Tón so njemało zwjeseli na překwapjacym wopyće a nam za krótki čas najzajimawše z jich wšědnoho žiwjenja w klóštrje wupowěda.

Přez město Glatz z wulkej twjerdźiznu dócpěchmy 1/4 3 hodź. druhe hnadowne městno Wartha (Stróžu). Hnadowna cyrkej je swětliša a čini tuž rjeńši začišć. Też tu začehnjechmy z rjanym serbskim kěrlušom. Potom dźěchmy kapałki swj. rózarija wopytać, kiž su na jenej hórcy wyše města natwarjene. Kapałki su woprawdźe krasne.

Na dobry kofej dźěchmy k Neumanec wujej a ćeće, pjekarnja, kiž je wšitkim putnikarjam derje znata. Knjeza Neumanowa sotra je w Njeswačidle ženjena. Za přichodnych serbskich putnikarjow smy hižo přebywanjo wučinili. Tam maju za 60 wosobow nócłěh. Na wysoku a wobćežnu Stróžowu horu, hdźež je rjana kapałka natwarjena, njemóžachmy wšitcy dóńć dla krótkoho časa. Jenož dwaj horliwcaj staj ju wopytałoj a nam rozprawu podałoj. W 5 h. mějachmy hišće zbožo, prědowanjo redemptoristy słyšeć, kiž so ze swjatym požohnowanjom skónči.

W 3/4 6 hodź. wotjědźechmy, tón króć na wjele přihodnišim puću přez Świdnicy a Hohenfriedeberg do Hirschberga. Na poł puća do Greiffenberga zastachmy w jenej wjesnej korčmičcy. Tam so ćělnje wokřewichmy. W 1 hodź. w nocy dócpěchmy zbožownje Budyšin. Tu nas wopuščichu wosadni z Budyšina, Radworja a ze Zdźerje.

Po poł hodźinje wulězechu w Khrósćicach posledni z Pěčkec awta. Tuta krasna swjatkowna jězba do Albendorfa a Stróže je wšitkich sobupućowacych spokojiła a dušinje wokřewiła. Njech je a wostanje trajaca wopomnjeńka. Hdyž budźe po lětach nowa awtowa droha też w šlezskej krajinje hotowa, potom cyle wěsće za krótši čas (4—5 hodźinow) hnadowne město dócpějemy.

Wjesołe brězyčki.

Při kromje wulkoho lěsa rosćechu w přezjednosći někotre ćmowe jědle a běłe brězy. Naléćo běše wšitke štomy a keřki nowe swjedźeńske drasty woblekło: sněhběłe, krejčeŕwjene a jasnočeŕwjene. Njezwjadliwu drastu jědleńkow běše wone z jasnymi kónčkami wupyšiło, kiž so daloko błyšćachu, a brězyčkam běše ruku na hłójčki położiło. Wšudźe běchu jasnozelene łopješka wurostłe, kiž so we wětřiku libotachu. Hdyž brězy tak swoje młódne hłójčki na šwižnym sležbornym zdonku kolebachu, běchu ći woprawdźe kaž wobraz njewinowateje młodźiny. „Wonjate lěsne bajki“ mjenowachu je stare šmrěki, kotrež běchu młode štomiki pod swój škit wzałe. Kak wjesołe žiwjenjo wšitcy wjedźechu! Wětřik sej wšědnje z nimi hrajkaše a přenošowaše prošk jich kćeničkow. Pčołki přilětowachu a powědachu wjele rjanoho wo swojim dźěle, mjedźe a wósku. Mjetelčki bychu sej powotpočnyłe na brězowych łopješkach; sorna a zajac khowaštej so spody hustych jědlowych hałžkow. Samo rěčka, kiž ma hewak přecy nuzne, měješe khwile, ze štomikami žortować. Wona poskakowaše na jedyn wyšši kamjeń a tryskaše swoje kapki kaž sležborne parle na nje. Hdyž potom štomiki swoje hałžki třasechu, padachu kapki běłemu podležkej a lěsnym fijałkam na hłójčki. To běše přecy wulke wjeselo ročkej a małomu kralikej na blizkej lěšćinje (worješincy), haj samo stara wjerba, kiž so hewak

---

jene dźěćo po druhim papjerku z čisłom ćahaše, zahudźi hudźba a hudźeše tak dołho, doniž so wowca ze samsnym čisłom ze stadła njewza. Dźěći so při tym wjeselachu a radowachu, tak zo cyły dwór klinčeše.

Jako běchu wowcy rozdźělene, ćehnješe hudźba a za njej dźěći z wowcami do wsy. Hdyž ludźo piskanjo a radosć dźěći zasłyšachu a rjenje wupyšene wowcy wuhladachu, njewědźachu, što ma to rěkać. Jako pak słyšachu, zo je knjeni dźěći tak bohaće wobdariła, wjeselachu so sobu a njemóžachu so knježstwu dodźakować.

Do tamnych domow, hdźež dźěći njebě, pósła knjeni ze Skalic też hišće po jenej wowcy. Też na sprawnoho bura a burowku, kiž běštaj junu Hilži jehnjatko dałoj, wona njezaby. Dokelž běchu tući ludźo bohaći, a mějachu sami hišće dosć wowcow, přeprosy jich knjeni přichodnu njedźelu k wobjedu, a bur sebi tute přeprošenjo wyše waželeše, hač by jomu knjeni sto wowcow dała.

Nazajtra zano přińdźechu nanojo ze wsy w njedźelskej drasće na hród, zo bychu so knježstwu za wopokazanu lubosć podźakowali. Nětko wza Jan słowo a dźeše: „Lubi mužojo! Wy wěsće, jako khudy młodźenc, kiž ničo njeměješe khiba kij, pućowach ja junu přez tutu wokolinu. Přez jehnjatko dopomha mi Bóh k mojej maćeri a sčini mje zbožownoho. Moja mać, moja sotra a ja přejachmy sebi, zo by wjeselo, kiž nam Bóh wobradźi, też we wopomnjeću našich potomnikow dale žiwe było. Tohodla słyšće, što smy wobzamknyli:

Prawo plahowanja wowcow měješe w našej wsy hač dotal jenož knježstwo. Tute prawo dostanjeće wot dźensnišoho wšitcy. Tohodla da moja mać wašim dźěćom k małomu započatkej tute wowcy, Bóh chcył wam je žohnować.

Chcu też předźěłarju wołmy w našej wsy natwarić, a ja so nadźijam, zo junu dźeń přińdźe, hdźež so wšitcy naši wobydlerjo wot samodobyteje wołmy drasća. Bóh chcył k tomu swoje žohnowanjo dać.“

Jan zhotowi nětko wo krasnym wokomiku zasonamakanja rjany wobraz. Cyle prědku na kamjeńtnej ławcy narysowa wón swoju mać z jeje towaršnicu Rózu. Dale w lěsu wuhladaš Wóršu a Hilžu a joho samoho, a w jich srjedźiznje jehnjatko. Wón dźerži w jenej rucy pjerščeń a z porstom druheje ruki pokazuje na złote pismiki, kiž su na čeŕwjenym bančiku jehnjeća jasnje widźeć. Wórša pak pokazuje z wupřestrjenej ruku na swoju mać, jako chcyła rjec: „Tamle wona je!“ Jan wumolowa wobraz z rjanymi barbami a kóždy je derje zeznać. Wón wobda wobraz hišće ze złotym wobłukom a powsny jón do jstwy, hdyž bě hišće ze złotymi pismikami napisał: „Pod Božim wjedźenjom!“

přecy puzoleše, wjeseleše so tak jara, zo jej nowe hałžki rosćechu.

Jónu wječor běchu brězyčki a jich ćmowe towarški khětro zrudne. „Što je so stało?“ prašeše so jedyn stary šmrěk starosćiwje. Tuž słyšeše, zo běchu popołdnju, jako bě sebi pozdrěm sčinił, dźěći w lěsu kwětki pytałe. Jene z nich, šěsćlětny Jurij, khětro dźiwi worakawc, běše kaž hłupy wokoło hanjał a so při tym wo wulku brězu storčił. „Hłupy štomje“, wón zareji, „ty chceš mje też storkać? Tebje dawno hižo čuć njemóžu; čakaj, hdyž budu wulki, wozmu sekeru a was wšě sporubam.“ A potom powědaše swojim sotřičkam, zo sebi nan z hałžkow tychle štomikow prut rěza. Sotřički wšak jón woptać hišće trjebałe njejsu, ale wótře pak běchu hižo płakałe, hdyžkuli bu Jurij z nim khłostany. Tohodla so zacpěwajo wotwobroćichu. A to běše z přičinu, zo běchu brězyčki tak zrudne. „Tohodla so njetrjebaće rudźić“, pokoješe stary šmrěk. „Mały hólčk wam ženje žaneje křiwdy njesčini, ale budźe was pozdźišo žohnować. Dokelž, štož je lěkarstwo za khorych, to je prut dźěsću. Jenož potom so prut wuživa, hdyž wšě druhe srědki wjacy njepomhaja. — Hewak pak je kóžda z was brězow we swojej błyšćatej zeleninje znamjo wjesela a radosće. Tak mnohe cyrkwinske a swětne swjedźenje wy porjeńšujeće! Hlejće tamle delka we wsy tón krasny nowotwar, skoro je dotwarjeny. Wjele pótnych kapkow je sobu nutř zamurjowanych, a dźensa budźeja twar zběhać. Na ponošku wjeseli so młoda bréza z kwětkami a pisanymi bantami pyšena. Deleka pak swjeća pilni dźěłaćerjo z jědźu a pićom „zběhańku“ a wjesela so nad dźěłom swojeju rukow. Młode brězy su też wobraz wjesołoho swjatkownoho časa.

W někotrych kónčinach stajeja sebi was ludźo swjatkownički před khěžine durje jako postrow hosćom. Najwjetšu ważnosć pak maće na swjedźenju Božoho Ćěła. Tola wšo wam njewupowědam, snadź sće wuzwolene lětsa za pychu na Bože Ćěło. Ale nic jenož k wjeselu sće stworjene, ale też dobroćeŕki čłowjekow dyrbiće być. We wšěch wašich stawach ćeče hójaca móc, skoru, pupki, łopjena a brěčku ludźo za lěkarstwo wužiwaja. Z troski, kotruž do wašoho zdonka za njebozom tyknu, běži brěčka, z kotrejež brězowe wino, kaž z pupkow brězowy wolij dźěłaju. Tružerjej a wojnarjej služi waše drjewo a kožerjej waša skora. W połnócnych krajach su brězy nanajwažniše drjewa. Hdźež so wšitke žiwjenjo přestawa, hdźež žane štomy wjacy njerostu, brězy tam hišće wjesele rostu. Tam poskićeja ludźom skoru, zo bychu swoje budki kryli abo sebi korbiki, powjazy a sudobja z njeje zhotowili, kaž sebi też w Serbach dźědojo tobakowe tyzki z brězoweje skory dźěłachu. Wobućo sebi z jeje spódneje skory hotuja, ta so też „łyko“ mjenuje; lisćo za matracy a pucawki wužiwaja. Na Kamšatcy (połkupje) z łyka samo khlěb pjeku. Tam brězu jako dobroćeŕku česća a po dołhej krutej zymje ćahnu wšitcy won do Božeje stwórby a swjeća při brězach wjesołe swjedźenje, pyša so z jeje hałžkami a wyskaja krasnym dnjam naléća. Njech was to wšo pokoja“, skónči stary šmrěk swoju wučbu. A wjesoła mysl zaso štomiki woživiwješe a žadosćiwje čakachu na tón krasny swjedźeń.

Swjatki so minychu a přeco hišće stojachu brězy na kromje lěsa. Skónčnje druhu srjedu po swjatkach zaklinčachu jasne dźěćace hłosy w lěsu. Dźěći pytachu při puću, při rěčcy a při lěsu za kwětkami. Z nimi chcychu přichodny dźeń puće posćełać, hdyž knjez wšohomócnoho Boha wokoło ponjese, zo by wšitko žohnował. Dźěći powědachu sebi wo swjedźenju a wo małej Marhaće, kotraž chcyše rady jandźelk być a nětko ćežko khora ležeše. Brězyčki na nje posłuchachu a běchu małej khorej holčcy z wutrobu přikhilene, byrnjež ju też njeznałe. Bórzy po tym, zo běchu dźěći wotešle, přijědźechu někotři mužojo z wozom. „Ow kak krasne su tute štomiki!“ prajichu sebi, „te wotrězamy.“ Tak też sčinichu a ćisnychu brězyčki na wóz. Potom wotjědźechu. Zrudnje zhladowachu jědleńki a stare šmrěki za nimi. We wsy knježeše wjesołe žiwjenjo. Krasne pletwy pyšachu dróhi, kiž so lěsnym pućikam runachu. Hdźež měješe so požohnowanjo wudźělić běchu pod zelenymi stanami wołtarje připrawjene. Naše brězyčki mějachu česć, tajki stan tworić. Stojachu při khěžinej muri a dótkachu so z hałžkami swětłych wokneškow. Jene běše powočinjene, tak zo móžeše brězyčka do jstwički sameje pohladać.

Tu widźeše w sněhbělym łóžku nježnu sydomlětnu holčku ležeć. Na blědymaj ličkomaj kćějachu čerwjene róžički, kiž ludźo kěrchowske kwětki mjenuja. Skoro přewidnej běštej blědej ručcy. Smjertny jandźel hižo při łóžku čakaše. „Jutře budu ja też jandźelk“, zdychowaše khora ze słabym hłosom. „To budźe rjenje! Ach, to budźe krasnje!“

Krasne skhadźeše nazajtra słónco, jako by wědźało, kajki wysoki swjedźeń ma porjeńšić. Swoje błyšćate złoto wuliwaše na wupyšenu wjes. Wołtarki běchu połne kwětkow. Skoro ze wšěch woknow zmahowachu khorhowje w rańšim powětře, zo bychu Zbóžnikowe dobyćo nad hrěchom a smjerću připowědałe. Potom zaklinčachu zwony na znamjo, zo so procesijón započina. Prědku kročachu dźěći, potom towarstwa z khorhowjemi, a před Najswjećišim sćelechu družki kwětki na puć. Sléborne zynki małych zwónčkow připowědowachu přikhad bóžskoho dobroćerja. Duchowny w krasnej měšniskej drasće staji monstrancu wosrjedź zaswěćenych swěčkow. To małe štomiki hnuješe a wjeseleše. Ze swojimi hałžkami kiwachu khoromu dźěsću, kotrež w bělej drasćičcy a z wěnčkom we włosach wot zahłwkow wobdate při wočinjenym woknje sedźeše. „Maći, njepłakaj“, wone praji, „luby Zbóžnik mje cyle wěsće zasy wustrowi, hdyž nětkole nimo přińdźe.“ Dych dźěsća słabnješe dale a bóle, zymica woteběraše a měrnje wotpočowaše holčka maćeri na rukomaj. A nětko pozběže měšnik monstrancu, kiž so we słóncu błyšćeše.

Wysoko k njebju lećeše škowrončk a spěwaše swoje Benediktus, třělby wrjeskachu a zwony zwonjachu. Potom wšo womjelkny a klinkački wozjewjachu, zo chce Bóh swój lud žohnować. Wšitcy so poklaknychu, a też wboha mać pokhili hłowu a prošeše wo móc a podaćo do Božeje wole. Ćežša zdaše so jej khora, a na požohnowanju wopušći duša slabuške ćěło, a jandźel Boži njeseše ju do wěčneje domizny. Mjelčo połoži mać swojoho zemrětoho lubuška na łóžko. Nětko běše jandźelk, kaž běše holčka to chcyła. Brězyčki zadyrkotachu, hdyž mać někotre hałžki wotłama, zo by z nimi ćěłko wupyšiła.

„Też to je swjedźeń“, pokoješe po wobkhadźe knjez faraŕ zrudźenu mać, „hdyž dźěćo do njebjes zastupi, zo by krónu wěčnoho žiwjenja dóstało.“

„Derje čłowjekej, kiž bjez hrěcha swět wopušći,
joho posledni dźeń je też joho najrjeńši.“

Brězyčki tute słowa słyšachu. Tohodla so też njerudźachu, ani so njerudźachu, hdyž sej maćerje z nich hałzy łamachu, zo bychu je do prutow zwjazałe za te dźěći, kotrež njejsu tak rjane a pěkne kaž ta luba Marhatka.

Připrawiła H. W.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kak wulkotny čłowjek běše tola loni zemrěty kardinal Ehrle S. J.! Tak jednorje kaž wón drje mnozy žiwi njejsu. Joho łožo běše cyle jednore, železne, kaž tajke w młodownjach atd. stoja. Po tym zo bu Ehrle z kardinalom, kupi joho służowny mjez druhim też někotre ruby za blido. Ale hdyž potom prěni raz jěsć na blidźe přihotowa, praji kardinal, zo tajkoho kołowokoło trjeba njeje, a zo dyrbi jomu wobjed hnydom na pisanske blido přinjesć ale na tableće stojo wostajić, zo njebychu so spisy a knihe womazałe. Swobodny čas wón docyła njeznaješe, dokelž měješe wjele dźěłać, a tak też jenož zrozemiš, kak je mohł telko wědomostnych knihi wudać a telko dokonjeć w bamžowskej knihowni. Joho aktowka běše tak hubjena, zo běše służownika hańba, dale z njej khodźić, tohodla darichu jomu nowu kožanu, ale wón měnješe, zo wšak by

joho tamna też hišće dodźeržała. Wosebite jěsć sebi ženje njeje přał a přecy jara jednorje jědł. Tak je też dołho strowy wostał. W zymje 1924—25 bu khory. W nocy sebi mysleše, zo bórzy smjerć přińdże. Ale njechaše nikomu nócny měr kazyć. Tohodla stany a rjadowaše wšě spisy a knihe a připołoži wšudże papjerku, što ma so z tym abo z tamnym stać. Hdyž bě dorjadował, so lehny. Hdyž rano njepřińdże Božu mšu čitać, dźěchu do joho jstwy. Ale kak so stróžichu, hdyž ju połnu hromadkow knihi namakachu. A kardinal leżeše ćežko khory we łožu a přeješe sebi jenož měšnika a lěkarja. Hdyž jomu porokowachu, zo w nocy njeje nikoho wołał, praješe, zo njeje chcył nikoho mylić a zo dźěn by dyrbjał tola sam puć do tamnoho žiwjenja hić. Wšitcy běchu ze strachom kaž poraženi, jenož kardinal nic. Wón wšak potom zaso wotkhori a Bóh da jomu hišće 10 lětkow.

K njedźelskim putnikam praješe Swjaty Wótc w jenej audijency, zo njesmě nas hańba być, po druhich činić, štož je dobre. Potom spomni, kak ćežko za někotroho je, swojej wěrje mjez cyle pohanskim swětom swěrny wostać. Dokelž štož nas wšěch wobdawa, je tola husto žiwjenjo, kotrež na Boha scyła njedźiwa a hišće mjenje na joho swjatu cyrkej. Nas wobdawa praktiske pohanstwo. Tu rěka za kóždoho kruće stać we wěrje, hewak nas duch swěta bórzy cyle hrabnje.

Komandant bamžowskeje gardy, wyšk Hirschbühl je wróćo stupił, je 52 lět. Na joho město stupi wyšk Jurij Sury d' Aspremont. Dotalnomu komandantej pósła kardinal Pacelli list, w kotrymž khwali joho wustojnosć a joho dobry přikład. 1910 běše joho bamž Pius X. za komandanta pomjenował.

Bamžowska lětna rozprawa poda mjez druhim też rozhlad wo wysokich cyrkwinskich šulach a wustawach w Romje. Na wjeršku stoji Hrjehorjowa universita, kotraž jězuitam podstoji. Jej stej přizamknjenej bamžowski institut za slědźenja wo Swjatym pismje a institut za slědźenja wo narańšich cyrkwjach. Potom přińdże Romski seminar. Dale kolleg swj. Urbana, kotryž „K. de Propaganda Fide" podstoji. Też wšelake rjady maja wysoke šule: dominikanojo t. mj. Angelikum, benediktinojo S. Anselmo, franciskanojo S. Antoninum. Do rjadu słušeja dale bamžowski wustaw za cyrkwinsku hudźbu: Musica sacra a bamžowski archäologiski institut. Wot wšelakich ludow maja wustawy Němcy: Germanicum, Anima a Campo Santo, dale maja podobne Amerikanojo, Armenojo, Belgičenjo, Kanadźenjo, Äthiopiscy, Grjekojo, Jendźelčenjo, Iriscy, Češa, Hollandscy, Brazilianojo, tamne južnoamerikanske ludy, Polacy, Portugiscy, Rusojo, Ruthenojo, Južnosłowjenjo, Šotojo a Španičenjo.

Awstriska. Towarstwo swj. Lukaša (katolscy lěkarjo) měješe we Winje zhromadźiznu. Přednoški zaběrachu so z wosebitymi nadawkami katolskoho lěkarja. Wosebje přednošowachu někotři wučeni cyrkwinskich rjadow a jena misijónska lěkarka. W přednoškach so wuzběhny, zo so lěkarjo, też njekatolscy, zasy pomału wot naturalisma wotwobroćeja a lěpje spóznawaja, zo ma človjek ćěło a dušu a zo wobej na so zhromadnje skutkujetej. Dale měješe přednošk pater Schmitz S. V. D. Žadaše, zo njeby katolski lěkarj był jenož lěkarj za ćěło ale też za dušu. Hižo do zwjazanja mandźelstwa ma so młody lud na to kedźbny činić, zo ma być čisty a zo ma wjesć póćciwe žiwjenjo. Čiste žiwjenjo do mandźelstwa je najlěpši zakład za zbožo w pozdźišim mandźelstwje. Mandźelskich pak ma wón na to dopominać, zo ma so też cyłe spłažne žiwjenjo měć po Božich kaznjach. Tak może lěkarj derje pomhać, zo so zhubja nowočasne wašnja, kotrež zbožo mandźelstwow a ludow ničа. Kelko zadźewkow móže tola dobry lěkarj wotstronić w mandźelstwach, hdyž je sam přeswědčeny katolik! Jako šulski lěkarj pak měł wón staršim dobre rady dawać za prawe wočehnjenjo dźěći. Skónčnje dyrbi katolski lěkarj hromadźe skutkować z dušepastyrjom.

Awstriske ministerstwo je postajiło, zo maja so w šulach, kotrež maja dwě abo wjacy rjadownjow jenoho lětnika (parallelne rjadownje), wšitcy katolscy šulerjo do jeneje a wšitcy njekatolscy šulerjo do druheje rjadownje zwjazać.

Južnosłowjanska. Ministerski president Jewtič praji na jenej wólbnej zhromadźiznje, zo ma krutu wolu, z katolskej cyrkwju lěpše poměry hajić hač dotal. To je też hižo w parlamenće prajił. Kaž president wozjewi, so samo jednanja z Vatikanom ke kóncej bliža a bórzy móže so konkordat podpisać.

Prawosławny patriarch Barnabas woswjeći swój 25lětny biskopski jubilej. Wón běše z najbližšim radźićelom zamordowanoho krala Alexandra. Před ważnymi rozsudźenjemi so joho prašachu, a najbóle so kral też po joho radźe měješe. Barnabas je na akademiji w Pětrohrodźe (nětko Leningrad) studował a stara so tohodla też jara wo ruskich emigrantow, kotřiž su před bolšewikami z domizny ćeknyli.

Rumunska. Kónc meje wolachu w Bleju nowoho arcbiskopa, kotryž je też z metropolitom w Rumunskej. Biskop Lugoji dósta 42 hłosow, tamnaj kandidataj pak 27. Najebać toho pak budże so knježeństwo jara prócować, zo by so jedyn z njeju, dr. Juliu Hossu, za arcbiskopa pomjenował. Ale poslednje słowo ma tola Vatikan.

Kaž so zda, počinaja so njepřećeljo katolskeje cyrkwje w Rumunskej hibać. Skoro wšě nowiny rozšěrjeja nahlady profesora Ghiby, kotryž praji, zo postajenjo swjedźenja Khrysta Krala njepřećelsku gestu přećiwo Rumunskej woznamjenja. Hdyž kulturny minister Lapedatu wšelake krajiny wopyta a kontrolowaše, prošeše joho farař Biro, zo so tola njebychu katolscy zastojnicy nuzowali, na statnych swjedźenjach prawosławne Bože służby wopytować. Runje tak nic šulske dźěći. Ale minister tole raznje wotpokaza a praji, zo dyrbja zastojnicy, kotřiž chcedźa katolske Bože służby wopytować a nic prawosławne, swoje zastojnstwo złožić. Tajke něšto w našim času wjacy za móžne njeby měł.

Świca. Katolske ludowe towarstwo wobstoji w Świcy 30 lět. Na swjedźeńskej zhromadźiznje měješe wjednik towarstwa rěč, w kotrejž praješe, zo so zjawne a privatne žiwjenjo přecy bóle bolšewizuje a so nowe pohanstwo wupjera. Bjezbóžnistwo so přecy dale dobywa. Ale tohodla katolikojo njesmědźa zadwělować; wězo njeje so wšo dopjelniło, štož je towarstwo chcyło, ale mnoho wuspěcha je tola mělo. Tohodla dyrbja so katolikojo wjeselić, zo maja tajke towarstwo, kotrež so wo jich žadanja stara a za katolske zajimy wojuje, njepřećelske pak spyta wottražeć.

W měsće Chur twari so nowy měšniski seminar, wězo nic nadobo, ale po etapach. Hač dotal wšak też hišće wjele pjenjez za njón nimaja. Tohodla napomina biskop wěriwych, zo bychu za seminar składowali. Wosebje bohaći móhli wjetše sumy darić.

Katolikojo protestuja wótrje přećiwo cyrkwi njepřećelskim wustupam při swjedźenju 1. meje. Jasnje su tam słyšeli, kak su z ćaha wołali: Zapalće cyrkwje, wobwěsńće bamža, mořće duchownych! To je so w Genfje stało. A to w ćahu, na kotrohož započatku kročachu wysocy zastupjerjo statneje wyšnosće a mnozy wotpósłancy. Tajke něšto je za Genf wulcy wohańbjace a katolikojo žadaja sebi krute přepytowanjo. Tajke něšto njesmě so ženje wjacy wospjetować.

Świcscy katolikojo hibaja so też pilnje přećiwo swobodnomulerjam. Lože su tola sobu najjasniši wuraz liberalisma. Katolikojo su hižo podpisma hromadźili za to, zo by so lud směł we wosebitym wothłosowanju wuprajić, hač chce dale lože we swojim kraju ćerpjeć abo nic. Wot katolikow budże też wosebje wotwisować, kajke wothłosowanjo budże.

Hollandska. Někotři zapósłancy katolskeje strony běchu so wot tuteje dźělili a wosebitu katolsku stronu założili. Ale při wólbach njeběchu wulki wuspěch měli. Tohodla złoži předsyda noweje strony swoje zastojnstwo, a tak je nadźija, zo so tamni zapósłancy zasy z wulkej katolskej stronu zjednoća.

Minister za ludowe rozwučenjo Marchant bu katolski. Tohodla je swoje zastojnstwo jako minister złožił a też ze swojeje dotalneje politiskeje strony wustupił. Też joho konverzija pokaza, kajka zmužitosć tola husto k tomu słuša, ke katolskej cyrkwi přistupić. Marchantej su to joho dotalni přećeljo a njepřećeljo jara porokowali. Dyrbješe samo rjec, hač wón skónčnje sam nima te prawo rozsudźić, hač chce katolski być abo nic.

Dokelž ma Hollandska też wjele bjezdźětnych, so wo planje rěči, kotryž by 60 milijónow šěsnakow za wobstaranjo dźěła poskićił. Też katolska politiska strona jara za to wustupuje a je hižo próstwu na kněžeństwo zapodała.

Katolscy studenća wysokeje ratarskeje šule we Wageningenje su wosebite běro założili, w kotrymž chcedźa ratarske prašenja misijónskich krajow studować a potom katolskim misijónam a misijonaram darmo radu podawać. Tak chcedźa přepytować, kotre rostliny so za tón abo druhi misijónski kraj najlěpje hodźa, dale ma so slědźić wo přenjesenju europskich ratarskich rostlinow do tamnych krajow. Skónčnje chcedźa hišće darmo khorosće rostlinow, kotrež so w plantažach misijónow pokazuja, studować, a srědki přećiwo nim pytać. Štó by sebi myslić mohł, zo móžeja studenća takle wuspěšnje za cyrkej dźěłać! Haj, lubosć Khrystusej namaka wšak puće.

14% wobydlerstwa je tu wot 1909 sem ze swojeje cyrkwje (evangelskeje a katolskeje) wustupiło a njepřisłuša z cyła wjacy žanomu wěrywuznaću. Su to 613705 mužskich a 530688 žónskich (mjez 7935565 wobydlerjemi z cyła). Wokoło lěta 1909 wopušćichu najprjedy sobustawy intelligency (zdźěłaneje woršty) cyrkej, potom sćěhowaše też srjedźny staw a skónčnje dźěłaćerjo we wulkich syłach. Ale w skoro čistokatolskich wokrjesach běše ličba wotpadnjenych wjele mjeńša hač w druhich, njewučinješe mjenujcy 14%, ale jenož 1%.

W hollandskich misijónach je katolska cyrkej w poslednim lětstotku rjenje postupowała. 1830 skutkowaše tam 5 měšnikow, 1880 potom 16 měšnikow, 10 mnichow a 136 sotrow. 1930 pak skutkowaše w tamnych krajach w Ćichim oceanu 396 měšnikow, 359 mnichow a 1410 sotrow. Wěriwych je tam nětkle 59385.

Jendźelska. Při jenej swjatočnosći k česći swjatoprajenja kanclera Mora a kardinala Fishera praji Lord Russel of Killowen, wysoki juristiski zastojnik, zo je jara škoda, zo Jendźelska njeje skupinu juristow na swjedźeń swjatoprajenja do Roma pósłała. Kancler Mores je tola był sławny jurist a je w jendźelskim prawje a zakonjewuložowanju wulku rólu hrał.

Na zjězd katolskich nowinarjow přińdźe też nowy Westminsterski arcbiskop. Z tym, praji wón, chcyše pokazać, za kak ważne ma wón katolske nowinarstwo. Přeje sebi, zo by so za nje wjele wjacy propagandy činiło. To je też jene misijónstwo.

Jendźelski admiral, komandant skupiny křižakow, J. K. im Thurn, bu na kupje Malće w Srjedźnym morju do katolskeje cyrkwje přijaty.

W Šottiskej katolikow přecy hišće dale wobćežuja. Tak zběža so před jenym domom w Edinburghu, w kotrymž běše zhromadźizna katolskich młodźencow, wulka syła ludźi, wokoło 20000 wosobow. Tući protestowachu přećiwo tomu, zo so tam katolikoju zeńdu. Policija dyrbješe młodźencow škitać a runje tak dlěžši čas katolske cyrkwje tutoho města. Biskopowe awto chcychu nadpadnyć, tola też tu policija hišće runje w prawym času zapřimny. Na jenej zhromadźiznje protestantskeje cyrkwje w Šottiskej žadachu sebi wšelake naprawy přećiwo katolikam. Katolikoju njesměli z cyła žane šule dóstać, katolske klóštrske a duchowne wosoby njesměše wučbu wudźěleć, kněže abo pola atd. njesměli katolikoju z cyła wobsedźeć!

Hewak cyle socialistiski (haj skoro komunistiscy zmysleny) jendźelski basnik a spisaćel Bernard Shaw je namjetował, zo by so Khrystusowa cyrkej w Dublinje, hłownym měsće Iriskeje, zasy katolikam dała. Tuž zapoda 300 nahladnych wosobow próstwu wyšnosći anglikanskeje cyrkwje. Ale tuta da zdźělić, zo njemóže próstwu dopjelnić.

Putnikowanjo do Altöttinga w Bajerskej.

Wot swjatoprajenja bratra Konrada, klóštrskoho wrótnika při swj. Hanje w Altöttingu, sem, přikhadźeja tysacy a tysacy wěriwych katolikow k joho rowej, k nowomu swjatomu Němskeje, zo bychu swoju wutrobu wusypali před nim we swojich ćěsnosćach. Přecy a zasy přihotuja so putnikowanja do Altöttinga, swjatnicy Bajerskeje, do města swjatoho bratra Konrada.

Też my sakscy katolikojo smy na putnikowanjo do Altöttinga přeprošeni. Tute wotměje so wot 19.—28. julija. Jězbu nawjeduje wysokodostojny knjez dr. Sudbrack w Drježdźanach. Jězba so započina pjatk 19. julija dop. w 9,44 hodź. na hłownym dwórnišću w Drježdźanach a wjedźe přez Kamjenicu, Plawno, Hof, Regensburg do Altöttinga; wutoru 23. julija do Berchtesgaden, dale do Mnichowa, Nürnberga a Bamberga a skónči so njedźelu 28. julija wječor w 21,46 h. w Drježdźanach.

Płaćizna za wobdźělenjo při tutym putnikowanju wučinja 130 hr.

Přizjewjenjo a zapósłanjo pjenjez ma so najpozdźišo stać hač do 4. julija. Wšo dalše zhoniš wot: Katholischer Reisedienst Dresden-A 1, Schloßstraße 32.

Bratřikaj na kwasu.

(Přejetaj zbožo ćeće, kotraž so do Delan dawa.)

A.: Dźens zasy kwas w Ž . . . je —
to bjez naju tu njepóńdźe.
B.: Do Ž . . . rady sej dóńdźemoj,
wowku, wujow a ćety tu mamoj.

A.: Hdyž so namaj praješe,
zo ćeta Marja ćeknyć chce —
B.: Mój khwatachmoj, zo bychmoj ju
'šće widźałoj na kwasnym dnju.

A.: Dźens swjatočnje je zdrasćena
a z bortu serbskej debjena! —
B zrudnje so prašejo: A młody muž, kiž při njej sedźi,
tón sebi ćetu nětko zdźerži?

A ćeknje z njej do dalokich
wulkich lěsow Delanskich?
A.: W Delanach — o tam je rjenje,
tam hola serbska krasna kćěje!

Holanskich ptačkow wjesołe spěwy
klinča přez wótčinske zahony.
Też baćonow tam wjele je —
te přinjesu žohn'wanjo bohate.

Wobaj: Njech słónčko zboža Wamaj swěći
a hrěje Waj w lubosći.
Bóh Knjez daj Wamaj žohn'wanjo
a něhdy wěčne wjeselo. —l—

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota" ma wutoru 18. junija wječor we 8 h. spěwanjo w Serbskim domje za założeński swjedźeń. Prošu, přińdźće wšitcy! J. Šołta.

Drježdźanska „Jednota" ma njedźelu 23. junija wulět na „Goldene Höhe". Jědźemy z omnibuzom E hač na Boderitzer Straße w Kaitz. Tam 1/24 hodźin pěši dale. Bohate wobdźělenjo so wočakuje.

Wobhladaj sebi wustajeńcu

w Budyšskim museju na kóždy pad! Jenož krótki čas, hač do 4. aug., budźa tu zhromadźene krasnosće zjawnosći přistupne. Potom so zasy skhowaja w klóštrach, na tachantstwje, w hrodach atd., hdźež je wjacy njewohladaš.

Towarstwam poruča so zhromadny wopyt, dokelž je zastup wjele tuńši; wučini 30 pj., hdyž so znajmjeńša 20 wosobow wobdźěli. — W katalogu, kotryž je naša čišćeŕnja zhotowiła, je wšitko derje wopisane.

Wosebje rjane drohotne wěcy pokazuja tam Budyšske tachantstwo, klóštraj Marijina Hwězda a Marijiny Dół a Radwořska cyrkej.

Njezakomdź poskićenu přileżnosć! Krasne wumělske wutwory — wosebje cyrkwinske — ze zańdźenych lětstotkow tu zhromadźene, ženje wjacy njewohladaš!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 330. z Bozankec: Jurij Domš; 331. z Njebjelčic: Jurij Kórjeńk.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. junija 1935.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) starše 39—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 37—38 hr. 4) Starše 34—35 hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 38—40 hr. 4) Snadnje wuwite 35—37 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 35—42 hr. 3) Mjasne kruwy 29—35 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 21—28 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće — hr. 6) Hewak mjasne jałojcy — hr. **Čelata:** 1) Najlěpše kormjene čelata wot cyca 60 64 hr. 2) Srěnje kormjene čelata wot cyca 52—60 hr. 3) Snadnje wuwite 43—50 hr. 4) Najšpatniše 36—40 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 42—45 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 40—45 hr. 3) Mjasne wowcy 35—36 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 49—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 47—49 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 45—48 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 45—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke — hr. 5) Rancy, tučne 44—46 hr.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno naše.e firmy. Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składže a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Škleńcu za twarjenja — wšu **škleńčanu nadobu,** špihele, **ramy, wobrazy, swěčniki, křiže** atd.

Pórclinowe twory — Wulki wubjerk —

Rudolf **Wilhelm** Škleńčeŕnja

Budyšin Serbska dróha 16

Wobleki, košle, spódnju drastu, nohajcy, rukajcy, wšelake drastne tkaniny, šaty wšěch družin, falki a dźěćacu drastu

poruča we wulkim wubjerku a tunjo

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Miele-Elektro-nastroje k płokanju

dóstanjeće pola

Milde & Hering

wobkhod z mašinami - Kamjenc - Telefon 504.

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminařska dróha 2

Wěnčki k zelenomu k slěbornomu k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich

w Budyšinje, Serbske hrjebje 30

Wóčny lěkař dr. Rězak zapućował.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **22. junija 1935.** | **73. lětnik.**

Lauda Sion Salvatorem.

1. Sionje, khwal Wumožnika, * pastyrja a nawodnika, * z kěrlušemi joho khwal! * Kelkož móžeš, spěwaj telko, * zwaž so na wšo, khwal joh wšelko, * wón je wěčnej sławy kral!

2. Sławić ma so dźiw nad dźiwy: * Předstaja so tebi žiwy * khlěb tu dźens a zežiwny: * Khlěb, kiž za wječerju swjatej * bratrow dwanatcy da znatej * woprawdźe Knjez hordozny.

3. Twoja khwała njech je jasna, * połna, zwučna, luba, krasna. * Wyskaj z myslu nadobnej! * Swjatočnje so wopomina * wječeř, z kotrejž započina * błyšć so sławy dźensnišej.

4. Tam da nowy Kral ze sobu * nowe jehnjo a z tym dobu * skónči staroh wobrjada. * Stare zańdźe, přińdźe nowe, * prawda spłóši sćinje ćmowe, * jasny dźeń nóc wotehna.

5. Štož je Khryst tam činił, praji, * to njech čini so a haji * k wopomnjeću na njoho. * Po tym swjatym postajenju * khlěb a wino k wopomnjenju * poswjećamy woprujo.

6. Dogma křesćanam so dawa, * zo so z khlěba mjaso stawa * a zo z wina Boža krej. * Zwonkowne rad mysle zmući, * žiwa pak njech wěra skrući, * štož tu z wóčkom widźeć njej.

7. Haj, pod dwěmaj podobamaj, * znamjenjomaj, njewěcomaj * kryje wěc so wubrana. * Krej je napoj, jědź je mjaso, * dźěleny tak Khrystus zda so, * cyły pak so wšudźe ma.

8. Přijimacy njerozmlěje * Khrystusa a njerozdrěje: * Njezranjeny jěsć so da. * Přińdźe jedyn, přińdu syły, * kóždom Khryst so dawa cyły, * wužity žiw zwostawa.

9. Hdyž so Swjatosć rozłamuje, * to so Khrystus njeskóncuje, * krušk też telko wobsahuje, * kelkož w cyłku je, haj wšo. * Znamjo nož so łamać hodźi, * wěcy pak to njezeškodźi, * bytosć z tym so njerozpłodźi * ani njepomjeńši so.

10. Tu khlěb jandźelow so khowa, * jědź to pućowarjam strowa, * dźěćom dawa přec so znowa, * ale psam so njemjece. * Předznamjenja starodawne * wopory su byłe krawne: * Izak, jutry jehnjo sławne, * manna wótcam w pusćinje.

11. Dobry Jězu, khlěbje wěrny, * smil so, pastyrjo Ty swěrny! * Ty nas pas a Ty nas škitaj, * Ty sej do njebjes nas witaj, * hdźež je dobrych žiwjenjo. * Ty, kiž wšo wěš, wšohomócny, kiž nas smjertnych paseš sprócny, * sčiń, zo za blidom my z Tobu * byli a při swjatych sobu * khwalili Će na wěčne. Amen. Alleluja.

Potajnosć wěry.

Před 30 lětami knježeše w Francózskej jara njepřećelski duch přećiwo katolskej cyrkwi. Swobodnomulerjo běchu tam k mocy přišli a wustupowachu nětk nanajwótrišo přećiwo njej. Wšě poćahi ze Swjatym Stołom so hrubje přetorhnychu. Dźělenjo stata a cyrkwje so wupraji a ze wšej wótrosću přewjedźe. Wšě klóštrske rjady so zběhnychu a jich zamoženjo so zebra. Tehdom přińdźe też do wulkoho wustawa za skrofuloznych Saint-Maclon w Reims, kotryž miłosćiwym sotram słušeše, statna komisija z wysokich statnych zastojnikow wobstojaca. Hač dotal so nichtó wo tutón wustaw starał njebě. Wyšša knjezow ze słowami powita: „To je jara rjenje, moji knježa, zo wy přińdźeće też raz za našimi khorymi pohladać. Hdyž budźeće tute hubjeństwo widźeć, budźeće nam wěsće k pomocy!“ Potom jich jara lubosćiwje přeprosy a jich po dołhich wulkich salach, z běbnymi człowjekami napjelnjenych, wodźeše. Wšudźom běše wšo jara čiste, wšudźom rjane běłe pósłanja. Wšudźom sotry z miłym, přećelnym wobličom a wašnjom. Tola wšak napohlad khorych běše wšo druhe hač rjany. A k tomu tuta žałostna wóń! To njebě k wutraću. Ći knježa běchu visitu najradšo hižo skónčili! To pak tola derje njeńdźeše. Tuž ćahachu swoje smorkniki a zadźeržowachu sebi nós. A tola hišće najhórših khorych ani wohladali njeběchu! Wyšša wobsta na tym, zo bychu też tute sale widźeli a tak sebi prawy wobraz wo tutych wobstojnosćach přiswojili. To běše wězo pře wšu měru žałostne. Hdyž běchu skónčnje wšo widźeli a wšo přětrali, běchu cyle womjelkli a kaž poraženi. Hdyž so jara ćiše a měrnje rozžohnowachu, wopraša so jedyn: „Kak dołho skutkujeće w tutym wustawje, sotra?“ „Štyrceći lět, mój knježe“, wyšša runje tak měrnje wotmołwi. „Što? Štyrceći lět? Ale prajće mi tola, z wotkel bjerjeće wy mocow, tole wšitko znjesć a wutrać?“ — „Ze swjatoho woprawjenja“, dźeše wyšša, „njebychmyli wšak najswjećiši sakrament we swojim domje měli, njeby nichtón z nas tu wutrać mohł.“

Z tutej wyššej pak móže kóždy prawy křesćan wotmołwić: Też ja njebych wutrał na swojim městnje, też ja njebych přenjesć mohł swoju bolosć a swój křiž, też ja njebych přětrał we swojim znutřkownym wojowanju a we swojich spytowanjach, njebych-li měł swojoho Knjeza a Zbóžnika w najswjećišim sakramenće wołtarja! Jězus we swjatym woblatku je moja sylnosć a moja móc, je cyroba mojeje duše. Kak chcu tola jomu być dźakowny, zo je też mi tajki kužoł žiwjenja wotkrył, zo też mi dźeń wote dnja blido z tajkej cyrobu přihotuje. Hlej potajnosć našeje wěry a našeje mocy! Znowa woswjećamy swjedźeń tuteje Bóžskeje potajnosće a lubosće. Zasy wotewrjamy šěroko cyrkwine wrota a wunjesemy Bože Cěło, přez cyłe lěto we tabernaklu našich wołtarjow skhowane, w hordoznym procesijónje won do našich wsow po wupyšenych pućach, po rozpósłanej wonjatej trawje, nimo zelenych brězyčkow k starodawnym, znowa natwarjenym, ze wšej lubosću wudebjenym wołtaŕkam. A wšitcy budźemy jomu so kłonić a jomu hołdować a spěwać a na swojich kolenach před nim klečeć, hdyž wosadny farař pozběhuje to Bože Cěło, zo by z nim žohnował naše statoki a swójby, naše wobsedźeństwa a pola, naš kraj a lud. Jězus naš Knjez a Bóh — my joho swěrni hač do smjerće! Kaž naši prjedownicy tak też my joho wuznawamy, jomu so přiznawamy za wšón čas. Jězus we swjatym woblatku potajnosć našeje wěry, naša móc a naše žiwjenjo: nic we zwonkownym hołdowanju a česćowanju jeničcy, wjele bóle w znutřkownym dušinym wobsedźeństwje. Nic tohodla dźěn njeje jeničcy naš Knjez a Zbóžnik w najswjećišim sakramenće přitomny a nic tohodla njestupuje kóždy dźeń při kóždej Božej mši w potajnosći swojeje lubosće na naše wołtarje, zo bychmy joho jeničcy zwonkownje česćili a nosyli a wón zwonkownje mjez nami był, ale wjele bóle, zo bychmy joho znutřkownje — kóždy z nas — wobsedźeli a joho we swojich wutrobach přijeli a nosyli. A to nic jenož jónu wob lěto, kaž to zwonkownje a z wulkim přihotom činimy na kóžde Bože Cěło, ale husto, prawje husto: kóždy měsac, kóždy tydźeń, haj kóždy dźeń. Naš wšědny khlěb daj nam dźens! Kóždy dźeń trjebamy tutu cyrobu, tutu móc, tute žiwjenjo. Kóždy dźeń so tutón njebjeski khlěb přihotuje, kóždy dźeń so wudźěla. Kóždy dźeń je za tebje tute blido kryte, kóždy dźeń sy też ty přeprošeny. Tuž njekomdź so a so njewuzamołwjej. K hosćinje so dawa nam, njese zbóžnosć wutrobam! -ž.

Rozhlad w swěće.

Wulke njezbožo

sta so štwórtk zańdźenoho tydźenja w Reindorfje pola Wittenberga. Přez rozbuchnjenjo zasypny so w jenej fabricy něšto twarjeni. Hač dotal je so 60 morwych wuhrjebało. Wjele bu čežo abo lóže zranjenych. Za zawostajenych tutych woporow dźěła su so znamjenite pjenježne podpjery přez knježeŕstwo a jednotliwych ministrow přepokazałe. Haj, we wšěch stronach Němskeje su so dary za zawostajenych a zranjenych składowałe. Pomocny wubjerk je so wutworił. Zawostajeni z dźěćimi dóstachu po 1000 hr., bjez dźěći po 500 hr.

Němski rjemjesłniski zjězd.

Sobotu a njedźelu wotmě so w Frankobrodźe n. M. (Frankfurt) wulki rjemjesłniski zjězd. Němski rjemjesłniski mištr Šmidt wšitkich powita. Hospodarski minister Dr. Schacht přinjese wutrobne přeća knježeŕstwa. Wosebitosć cyłoho zjězda běše wulki swjedźeński ćah, kiž so njedźelu popołdnju po Frankobrodskich drohach hibaše. Po dźaknym kěrlušu, kiž na 6000 muži sylny khór rjemjesłniskich spěwarjow přednjese, poréča statny wjednik Dr. Ley. Němski kancler je Frankobrod přichodne město němskoho rjemjesła mjenował. Rjemjesłniski mištr Šmidt je na to dźakny telegram wjednikej pósłał, zo so wón w mjenje wšitkich wobdźělnikow za kanclerowe postrowy a přeća dźakuje. Organisowanjo je so na zakładźe nacionalsocialistiskich zakonjow za rjemjesło zbožownje dokónčiło. Při starych rjemjesłniskich wašnjach a nałožkach wšitcy wobdźělnicy hišće někotre hodźiny we wjesołym towarstwje so zabawjachu.

Jendźelske knježeŕstwo

wobkedźbuje wuwiću w Khinje z wulkim zajimom. Financny radźeŕ jendźelskoho stata pojědźe bórzy do Khiny, zo by po swojim nawróće nadrobnje rozprawjał. Zwonkowny minister Sir Samuel Hoarc zdźěli hišće, zo wón z posrědnistwom jendźelskeju diplomatiskeju zastupjerjow w Tokiju a Nankingu z japanskim a khineskim knježeŕstwom stajnje w zwisku stoji. Jednanja njejsu hišće skónčene.

Japanske wójsko

pokazuje mjez městomaj Schankaj a Tientsin wjetšu aktivnosć. Tute zakročenjo je njeměr pola khinskich wyšnosćow zbudźiło. Japanski pancerowy ćah je do Khiny wotjěł. Na 13 transportskich ćahow přihotowanych stoji. Też lětadła su so do khinskoho kraja dobyłe. Japanska wojeńska wyšnosć wozjewja, zo chcedźa so wěste mocy do khinsko-japanskeje zwady tykać. To njeby wona ćerpjeła. A hdyž so tute mocy skónčnje na Zwjazk ludow wobroća, to Japanska też njepřipóznaje, dokelž njeje wjacy sobustaw tutoho Zwjazka.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Naš gmjeński wjesny puć, kiž do Čornoho Hodlerja wjedźe, so nětko porjedźa. Dźěło nawjeduje stat, kiž je tutón puć wot Radwořskeje gmejny přewzał. Puć ma so zdobom też wurunać, a to zady Radworja, a wot Kěžkec hórki před dwórnišćom a potom zady železniskoho zawinjenja hač k Wjeršecom we Čornym Hodlerju.

Z Lejna. Sobotu wječor přihna so do našeje rjaneje wjeski wulki wichor a potorha tudomnomu Eiseltec cyheńsku kólnju. Kólnja je so přez wulki wichor cyle na prawy bok k zemi nakhiliła. We njej běchu hišće čerstwe žołte cyhele nastajane. Kólnja dyrbi so nětko zaso znowa natwarić.

Z Kukowa. „Wotrjad katolskich młodźencow swj. Jurja w Kukowje“ wotmě prěni dźeń swjatkow swoju měsačnu zhromadźiznu. K wotewrjenju našeje zhromadźizny wuspěwachmy našu narodnu hymnu. Po tym powita starši wotrjada rjanu ličbu sobustawow a přečita protokol prěnjeje zhromadźizny. Namołwješe wšitkich, zo bychu nabožinu a narodnosć prawje hajili. Po tym wotměchu so wólby staršoho, wjednika a zapisowarja. Na to wza słowo wysokodostojny knjez prezes kapłan Dr. Hórnik a rysowaše nam swjedźeń Ducha swjatoho a joho wliw na wuwiće cyrkwje. Dale rěčeše nam wo wěčnym měśe Romje a wopisa nam, kak so tam na wulkich swjedźenjach kupola cyrkwje swj. Pětra wobswětla. Na pjeć tysac smólnicow so za mjeńšinu zaswěći a to wot 500 dźěłaćerjow z razom. Dale rěčeše wo Romskich wobydlerjach, też, kak so w Romje swjedźeń Božoho Ćěła swjeći. W přestawcy zaklinčachu naše rjane serbske spěwy. Při wjesołej bjesadźe horjachu so młodostne wutroby za naše drohe nabožne a narodne kubła. Prjedy hač so rozeńdźechmy wuspěwachmy „Hdźe statok mój“.

Z Lubija. Swjatkownu póndźelu, 10. junija, mějachmy pozběhowacu swjatočnosć firmowanja. Najdostojniši knjez biskop wudźěli 78 wosobam, mjez nimi też někotrym dorosćenym, swjaty sakrament. Arcyměšnik Šołta z knjezom P. Zorell S. J., kotryž běše w zahorjacym triduum wosadu na swjatočnosć přihotował, powita pokornje najdostojnišoho knjeza biskopa při cyrkwinskich durjach. Po pontifikalnej Božej mši a swjatym firmowanju wotmě knjez arcyměšnik nabožne pruhowanjo, na kotrymž so wšitcy firmowani žiwje wobdźělichu, štož też knjez biskop w sćěhowacej narěči wosebje wuzběhny. We wšěch wosadach Lubijskoho arcypresbyteriata wokrasni woprawdźe słónčne wjedro a jasne njebjo firmowanske swjatočnosće.

Wulět Budyšskeje „Jednoty“ do Serbow.

Hižo dołhe lěta je pola Budyšskeje „Jednoty“ wašnjo, zo sebi w krasnym nalětnim času do bližšeje abo też dalšeje wokoliny wuleći. Lětsa běchmy sebi njedźelu Najswjećišeje Trojicy k tomu wuzwolili. Serbski nyšpor bu hižo po dopołdnišich Božich służbach wotdźeržany. Wokoło 12 hodź. zhromadźi so nahladna licba Jednoćanow (běchmy jich na 75 wosobow) na Žitnych wikach a krótko po 12 hodź. wotjědźeštej wulkej hač na poslednje městno wobsadźenej awtobuzaj. Bórzy běchmy won z měsćanskich murjow, a wobdawaše nas zelena Boža stwórba, kotraž bě přez płódny sobotniši dešćik rjenje wokřewjena. Tuž bjez dźiwa, zo so też kóžda wutroba radowaše a zo knježeše na cyłym wuléće strowa, wjesoła mysl. W Rakecach wulězywši z awta wobhladachmy sebi wustaw za slepych. Wobdźiwachmy wulku wušiknosć tutych wbohich sobučłowjekow za ručne dźěła. Drje kóždomu a kóždej bě tutón wopyt z přičinu, so Bohu Knjezej dźakować za wulki dar widźenja, kotryž sebi husto dosć přemało ważimy.

Na to podachmy so zasy do awtow a dale dźěše jězba přez saksku hranicu do „Bramborskeje“. Runje w 2 hodź. dojědźechmy do starosławnoho Kulowa, hdźež Kulowčenjo w rjanej jičbje k nyšporu khwatachu. Też Budyšscy hosćo so w połnej ličbje na nim wobdźělichu. Po nyšporje spominaše so w modlitwach też wosebje na zemrětych sobustawow brstrstwa swj. rózarija. — Potom khwataše kóždy, zo by so dobroho kofeja napił.

Po tutej přestawcy so wšitcy zasy w cyrkwi zhromadźichmy. Tam postrowi nas wysokodostojny knjez faraf Kral a rozprawješe nam zajimawje wo historiji a wuwiću swojoho nětko wulkotnje wobnowjenoho domu Božoho.

„Prošće a dóstanjeće!“

Z tutym napismom wozjewi něšto lět do swětoweje wójny španiski časopis „Lectura popular“ w Madridźe rozprawu patra Ambrosija (z Valenciny), w kotrejž wón na móc modlitwy a na Božu předwidźiwosć dopomina. Tuž posłuchajmy, što je napisał! Hač je hišće žiwy?

„Pućowach přez Francózsku do Roma a ducy po puću wostach někotre dny w našim klóštrje w Marseille. (Marseille je najwjetše přistawne město Francózskeje při Srjedźozemskim morju.) Junu rano, jako so z někotrymi patrami rozmołwjach, přińdźe wrótnik a praji: „Dwě małej sotře khudych stej w čakarni a žadatej měšnika k mrějacomu starcej. Chcetej rady měšnika, kiž španiscy rozemi.“

Zdobom pohladachu wšitcy na mnje, a ja wotmołwich: „Sym zwólniwy, snadź jedyn mój krajan za sakramentami mrějacych žada“.

Podach so z jenym druhim patrom do teje starcownje. Jako do špitala zastupichmoj, čakaštej sotře z wyššej při wočinjenej stwě, hdźež khory leżeše. Wyšša khoromu hišće někotre słowa šepny a potom naju sameju wostaji.

Přistupich k łožu. Starc mje dobroćiwje a njebojaznje witaše a wopraša so z dźěśćowskej prostotu: „Rozemiće španiscy?“ „Haj“. Khory kruće na mnje pohlada a praji za khwilku: „Ale ... Wy sće Španjan?“ „Haj, přećelo a k tomu hišće z Andalusiskeje“. „Z Andalusiskeje? Ow, kajke zbožo, potajkim mój krajan!“

Starc bě tak přehnuty, zo třepotaše, wokoši moju ruku a praji: „Sym z Granady, (Granada, krasne město w Andalusiskej,) tam so narodźich. Ach, nět je so třiceći lět minyło, zo sym bjez spowědźe, bjez Božeje mšě, nimale bjez paćeri žiwy. Běch hubjeny křesćan ... je nuzne, zo so z Bohom wujednam, hdyž so njemóžu z Karmenu, swojej jeničkej dźowku, wujednać.“

Starc pozasta a, hdyž so dźiwajo a sobučućiwje na njoho hladach, powědaše: „byrnjež byšće mje tu w hubjenych wobstojnosćach widźał, pokhadźam tola ze zemjanskeje swójby. Nošu sławne mjeno a mějach wysoke zastojnstwo we wójsku.

Ale w času revolucije wobdźělich so na jenym přisahanstwje přećiwo knježeństwu. Zo bych sebi žiwjenjo wukhował, ćeknych za mjezy a wudawach so za wikowarja.

W Marseillju wjedźech přez 30 lět žiwjenjo, kajkež Wam w spowědźi wopisam.“

Bjez komdźenja započa spowědź a skónči ju hórko płakajo. Na kóncu modleše so hišće „Salve regina“. (Witaj kralowna, maći miłosće.)

Jako małe dźěćo běše na klinje swojeje maćerje tutu luboznu modlitwu nawuknył a modleše so ju na smjertnym

Štóž je staru Kulowsku cyrkej znał, so njemóže dodźiwać, kak je so móhła tak krasnje a wulkotnje wobnowić. Knjez farař pokaza nam też starej knizy z 15. a 16. lětstotka, kotrejž so tam khowatej. Knjez kantor Šołta zapiska na nowych pišćelach, a zaspěwachmy kěrluš k česći Wutroby Jězusoweje a Maćerje Božeje. Potom dowjedźe nas knjez farař hišće do stareje křižneje cyrkwički, do młodownje, na kěrchow a skónčnje hišće na městno třělcow, hdźež knježeše wjesoła zabawa.

Přespěšnje pominy so čas, a dźakowneje wutroby rozžohnowachmy so wokoło 1/26 hodźin wot hospodliwoho Kulowa a wosebje wot joho přećelnoho a žortniwoho knjeza fararja. Jomu za wšitko hišće junu wutrobne „Zapłać Bóh"!

Na dompuću jěchmy přez Salow a přez Sulšecy, hdźež před lětom Boži woheń wjacy statokow zniči. Přecy zasy zaspěwachmy sebi naše rjane serbske spěwy a pěsničkí. Po krótkej zastawcy w Šunowje přijěchmy do Ralbic. Tam witaše nas wutrobnje něhdyši Budyšski kapłan, knjez farař a arcyměšnik Žur. Też tu wopytachmy dom Boži a wuspěwachmy kěrluš.

Přez Nowoslicy a Sernjany jěchmy do rjanoho nam wšitkim tak drohoho Różanta. W ćichej modlitwje so tam Maćeri Božej poručichmy. Knjez administrator P. Romuald so radowaše nad tak mnohim wopytom swojeje rjaneje swjatnicy.

Přez krasne Delanske lěsy dojěchmy skónčnje do klóštra Marijineje Hwězdy. Tam nam klóštrske knježny hižo zamknjenu cyrkej hišće junu wotzamknychu, a po krótkim wopyće tohorunja krasnje wobnowjenoho klóštrskoho domu Božoho běše wulki čas na dompuć. Wokoło 1/411 hodź. běchmy zasy doma w Budyšinje cyle wěsće z tym začućom, zo smy rjany, wulkotny dźeń dožiwili. Zasy junu smy nazhonili, kak prawje ma naš basnik, hdyž spěwa: „Rjana Łužica, sprawna přećelna, mojich serbskich wótcow kraj, mojich zbóžnych sonow raj, swjate su mi twoje hona!" Też tu budź hišće horcy dźak wuprajeny wosebje knjezej kapł. Cyžej, kiž je cyłu jězbu zarjadował, kaž też wšitkim, kiž nas po puću tak přećelnje hospodowachu. Witkim wutrobne „Zapłać Bóh". Wulět do Serbow wostanje cyle wěsće kóždomu wobdźělnikej w najrjeńšim dopomnjeću.

K stawiznam P. Tecelina Měta.

Kaž smy w „Kat. Pósle čitali, chce serbski katolski lud 14. julija t. l. k wopomnjeću na stolětny dźeń smjerće wustojnoho, pilnoho a woporniwoho spisowaćela Tecelina Měta w Różeńće swjedźeń wuhotować a při tym wopomnjeńsku taflu wotkryć. Zajimać budźe tohodla mnohich z nas, kak před 50 lětami serbski lud też wopomnjeće tohole muža woswjeći, a kak předewšěm Kukowske Kasino měješe tu zasłužbu, zo a kak so to sta. Wo tym rozprawjeja jara zajimawje zapiski tohole towarstwa. Z protokolantom towarstwowym běše tehdy J. Bryl, dźěłaćeŕ a kněžkař w Starej Cyhelńcy, nan profesora Jana Bryla, kiž před krótkimi lětami w Budyšinje wumrě a bu w Khróśćicach pokhowany. Wón je zapisał — w němskej rěči — tole:

We swojim 12. čisle z 20. junija 1885 přinjese „Katolski Posoł" nastawk z podpismom M. Hórnika, w kotrymž tón wozjewješe, zo budźe tomu 18. julija 50 lět, zo je pater Bosćijan Tecelin Mět, duchowny cisterskoho rjadu w Różeńće, zemrěł. Tón bě so 24. oktobra 1759 w Kukowje narodźił. Wón bě we swojim času jenički, kiž za swój serbski lud spisy a knihe w joho rěči za swoje pjenjezy wudawaše. Z nich so hišće wjele mjez ludom a na Różeńćanskej administraturje khowa. Wosebje je wón prócu na to nałožał, zo by młodosć serbscy čitać nawučił. Na připóznaćo tychle zasłužbow so w mjenowanym časopisu katolski serbski lud prosy, zo by na prjedy naspomnjenym dnju abo njedźelu na to wosebity swjedźeń zarjadował, abo na ródnym domje dostojnoho zemrětoho wopomnjeńsku taflu wupowěsnył, zo bychu też hišće potomnicy w dalšich časach na joho zasłužby z khwalbu spominali, dokelž je sebi wón też mjez nami tak sławne dopomnjeće wobkhował. Katolske towarstwa, wosebje Kukowske Kasino, so napomina, zo bychu wo należnosć so postarałe a swjedźeń přihotowałe, hdyž tola je wone najbliže narodnomu domej zemrětoho, a tak drje so tejle wokolinje předewšim přistoji, tónle swjedźeń serbskeje dźakownosće zarjadować.

Rad změje so naše Kasino po tymle napominanju, a ma to za wosebitu česć, tajki nadawk dokonjeć. Hižo 29. junija powoła předsyda wurjadnu zhromadźiznu, kotraž bě k spokojnosći wopytana. Też hosćo běchu na nju přišli, kaž knježa kapłan Rězak-Khróśćičanski, kapłan Bjedrich-Ralbičanski, předsyda a jedyn sobustaw Khróśćičanskoho spěwnoho towarstwa „Jednota".

Tu nětko so rada składowaše, što ma so stać, a so wobzamkny, wopomnjeńsku taflu, „monument", při tamnym domje postajić, w kotrymž je jónu kolebka tohole sławnoho muža stała. Nětčiši wobsedźeŕ tamneje khěže, žiwnosćeŕ Michał Mět, kiž je też sobustaw našoho Kasina, nam při joho domje městnosć přewostaji.

łožu z tajkim wurazom želnosće, dowěry a nježnosće, zo ja hišće ničoho podobnoho słyšał njejsym.

Potom jomu wo swojim pućowanju powědach. Starc posłuchaše z wulkim wjeselom a ze spodźiwanjom. Hłuboko wodychnywši praji: „Hdyž so do Španiskeje wróćiće, sposrědkujće mojej dźowcy požohnowanjo jeje mrějacoho nana a wotprošejće jej, zo sym ju wopušćił."

Po spowědźi powědaše mi wbohi starc wo Karmenje, swojej jeničkej dźowcy, kotruž běše w Španiskej zawostajił.

„Jako dyrbjach ćeknyć, zawostajich swoju dźowku w klóštrje w Granadźe. Wottudy njechach jej pisać z bojosće, zo móhli mje wuslědźić a zajeć. Pozdźišo chcych so předstojićeŕki klóštra naprašować, ale njemějach telko zmužitosće, dokelž mějach hišće za někotre měsacy za kubłanjo płaćić ... Ach wbohe dźěćo je snadź wumrěło ... je hišće žiwe? ... Ow, snadź je přez zrudobu a tyšnosć wokipriło! Wboha Karmena, hdźe jenož sy? Hdy by će twój nan při swojim smjertnym łožu měł, kak měrnje by wumrjeć mohł! ... "

Jako mi starc tole powědaše a hórcy płakaše, dopomnich so, zo sym junu w jenym klóštrje Vincenćinkow swjate exercicije nawjedował. Tam bě mi jena ze sotrow, kotruž powšitkownje „syrotu" mjenowachu, wo swojim zrudnym wosudźe powědała.

Wona bu we wustawje za zemjanske dźowki w Granadźe wot Vincenćinkow kubłana. Jako sotry spóznachu, zo je wote wšěch na swěće wopušćena a zo je ke klóštyrskomu žiwjenju powołana, wuskutkowachu jej přiwzaćo do klóštra w Maladzy. (Malaga přimórske město — plahuja tam dobre wino („Malaga").

Tu bě wboha syrota swoje zbožo namakała. Běše pola swojich sobusotrow woblubjena a přez swoju póćiwosć a dobru powahu běše zastojnstwo mištrki nowickow (nowych sotrow) dóspěła. Rěkaše z klóštrskim mjenom Józefina Jězusowa; a běše, jako ju widźach, 26 lět w klóštrje.

Dźeń wote dnja woprowaše Bohu a Božej maćeri swoje modlitwy a sebjezaprěwanja, zo by před swojej smjerću někajku powěsć wo swojim nanje dóstała. Přez 24 lět njezhubi dowěry, ale wěrješe słowam Jězusowym: „Prošće a dóstanjeće!"

Wona bě mi też mjeno swojoho nana prajiła, ale njemóžu so na nje dopomnić a też jeje křćeńske mjeno běch zabył. Ale nětko so zaso na wšo dopomnich. Khětře prajich: „Njeréka Waša dźowka Karmen F. ze C. . . ?"

Khory kaž sprostły na mnje pohlada, zblědny a z njewuprajnje bojaznym pohladnjenjom praji na połwótře: „Wy moju dźowku znajeće? Wona je žiwa? Je też zbožowna? ... Ow, powědajće mi wo mojej dźowcy w mjenje Božim a w mjenje najzbóžnišeje knježny, prošu! ..."

Dale wuzwoli so wubjerk, kotryž měješe so wo swjedźeń, ale też wo dobrowólne dary za njón postarać. Tuž so postaji, zo ma so wo wuspěše tejele zhromadźizny w „Katolskim Posole“ rozprawjeć, a wšitkim katolskim Serbam so próstwa wo dobrowólne dary k tomule nadobnomu skutkej wuprajić. To je so też přez dostojnoho knj. kapłana Rězaka stało. Wjelèdostojnoho knjeza Barta, Radwořskoho administratora, jako serbskoho basnika je naše Kasino prosyło, zo by za swjedźeń wosebity spěw zbasnił, kiž ma při započatku swjedźenja Khrósćičanska „Jednota“ zanjesć. Tónle dostojny knjez namjetowaše, zo bychu na njedźelu 12. julija wšitke Kasina něhdźe dosrjedź Serbow so zwołałe, a tak wšo trěbne so doradźiło. Jako k tomu so přihodźace městno bu Haslow wuzwoleny. Tola ani mjenowany dostojny knjez, ani nichtó druhi z Radworja njebě do Łazka (tu drje je so protokolant přepisał, zawěsće ma rěkać „do Haslowa“) přišoł, jenož Jaseńčanska „Jednota“ a naše Kasino běštej zastupjenej. Tuž dyrbjachu ćile mužojo bjeze wšoho wuspěcha zasy woteńć.

19. julija wotmě so naša měsačna zhromadźizna a myslička wo swjedźenju zaběraše wšón čas tule zhromadźiznu. Hdyž bě předsyda posedźenjo wotewrił a protokol poslednjoho posedźenja so přečitał a wot přitomnych so přiwzał, buchu hnydom přitomni prašeni, hač woni za tajki swjedźeń a postajenjo tajkoho „monumenta“ su abo nic. Ze wšelakich stron wupraji so bojosć, hač drje so też trěbne pjenjezy ze Serbow nawdadźa, a zo budźe jenož kasa našoho Kasina za to stać dyrbjeć. Rězbař Rödl-Kamjeńčanski běše tajki „monument“ na 300 hr. wobličił. Hač so tajki pjenjez zwjedźe, so dwělowaše. Tomu pak so wotpomha: Sedm knjezow přewza za to rukowanjo; mjenujcy předsyda (kaž je z druhich zapiskow widźeć, běše tehdy předsyda Michał Pjech, bur w Swinańi, joho zastupnik Michał Wawrik, młynk w Khanecach), joho zastupnik, Cyž-Khanečanski, Bryl-Jaworski, Jakub Delenčka, młynski najeńk Hajna a Měšeř-Kukowscy. Na to so wobzamkny, Rödla na 22. t. m. do Kasinoweje jstwy přeprosyć a z nim trěbne rozpowědać. Wjeledostojny knjez farař Hermann-Wotrowski bě napismo zestajał a našomu Kasinej připósłał. Jakub Delenčka chcyše druhi raz wo wunošku dźensišoho posedźenja w „Katolskim Posole“ rozprawić a wo trěbny dar mjez serbskim ludom prosyć. Wšo druhe so na přichodne posedźenjo wotstorči. Po rozmołwje, kiž na to so wuwi, skónči předsyda zhromadźiznu a to $^1/_2$8 hodź.

W Kukowje, 19. julija 1885. J. Bryl, zapisowař.

Po tejle zhromadźiznje wotměchu so hišće štyri druhe, w kotrychž so wo swjedźenju wuradźowaše. Też nazběra so 26 hriwnow a zestaja so porjad, po kotrymž měješe so ćah a wšo druhe wotměć. Programow da so 300 w serbskej a němskej rěči pola Smolerja w Budyšinje ćišćeć.

Jenož hač do 4. augusta

budźe wustajeńca wotewrjena, kotraž wumělske rjanosće ze zańdźenych lětstotkow, w Hornjej Łužicy wukhowane, pokazuje. Wosebje tachantstwo a našej dwaj starej klóštraj w Sakskej, dale też Radwořska a Khrósćičanska cyrkej, někotre hrody a wšelake wustawy su rad swoje drohotne wumělske pokłady, přez lětstotki swěru stražowane, tutej wulcy zajimawej wustajeńcy na khwilu požčiłe, zo by też lud jónu tute hewak njepřistupne drohotnosće widźeć mohł. Wopisane su wšitke tute w Budyšskim muzeju nětkle wustajene wěcy — wobrazy, postawy, škleńcy, wšelaka cyrkwinska nadoba kaž monstrancy, keluchi, duchownska drasta atd. — we wobšěrnym katalogu z wjele rjanymi wobrazami.

Hdyž so towarstwa zhromadnje wobdźěla — znajmjeńša 20 wosobow — wučini zastup jenož 30 pjenježkow.

Za krótki čas so wšitke tute w Budyšskim muzeju na khwilu zhromadźene rjanosće zasy skhowaja do krowow klóštrow, hrodow a archivow. Tam Tebi přistupne njebudźa. Tohodla njezakomdź, sebi je nětkle wobhladać! Po přeću też dobry wjednik wopytowarjam wustajeńcy wšitko derje pokaza a rozestaja. Rjany katalog je ćišćeŕscy zhotowiła naša ćišćeŕnja L. A. Donnerhakec, před šuleŕskimi wrotami,

kotraž też wšitke druhe ćišćeŕske dźěła nanajlěpje wukonja!

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, towarstwo kat. Serbow za Budyšin a wokolinu, woswjeći njedźelu 30. junija swój **załoženski swjedźeń** w Kolpingowym domje. Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje předsydstwo.

Kukow. Wotrjad kat. młodźencow swj. Jurja w Kukowje změje njedźelu 30. junija wječor we 8 hodź. pola Natušec swoju porjadnu zhromadźiznu. Wjednik wotrjada.

„Ow, luby přećelo, hižo dawno je Wam Waša dźowka wodała. Wo to ju njetrjebaće prosyć a požohnowanjo jeje mrějacoho nana chcu jej sposrědkować. Nětko pak njech je dosć a přihotujće so na swjate woprawjenjo.“

Starc so nanajlěpje spřihotowa a z wulkej pobožnosću přija Najswjećiše. Potom prošeše mje wo jenu medalku abo pak jenu Božu martru. Nětko hakle so dopomnich, kak sobučućiwa je Boža předwidźiwosć, zo mějach we swojim pućowanskim kofru škapuléry, kiž běchu mi w klóštrje w Maladzy darili. Skoku pósłach po tyzku, hdźež mějach je skhowane. Wočinich ju před starcom. Mjez wšelakimi škapulérami běše jedyn krasnje wušiwany wot najswjećišeje wutroby Jězusoweje, na kotryž běše cedulka přityknjena ze słowami: „Sotra Józefina Jězusowa swojomu duchownomu nanej.“

Kajka přezbožowna namakanka! Kajka spodźiwna dopomnjeńka! Spěšnje wotstronich předposlednje słowo wěnowanćka, tak zo nětk rěkaše: „Sotra Józefina Jězusowa swojomu nanej!“ a přepodach starcej škapulér ze słowami: „To posyłatej Wam Najswjećiša Wutroba Jězusowa a Waša dźowka.“

Zbožowny nan spózna rukopis swojeje dźowki, a rozhnuty a zwjeseleny stłóči škapulér k wutrobje a potom jón wokoši, ale njezamó ani słowička prajić. Skónčnje wudobychu so jomu słowa z horta: „Ow, moja dźowka! Ow, naša luba knjeni! Ow, Najswjećiša Wutroba Jězusowa! Wodajće, běch jara špatny! Bohu dźak! Tute zbožo njejsym sebi zasłužił. Moje dźěćo, moja dźowka, to sy mi ty zasłužiła z 30 lětnym modlenjom, kotrež sy za swojoho njedźakownoho nana Bohu woprowała.“

Wulcy překwapjeny starc přecy zasy słowa radosće wospjetowaše a z wjeselom płakaše. Spytach joho změrować dopominajo joho na wulku hnadu, kiž bě runje dóstał, a napominach joho, zo by so derje na smjerć přihotował. Potom so wróćich slubiwši jomu, zo zasy přińdu.

Před wječorom dachu mi sotry prajić, zo starc bórzy wumrěje a chce hišće junu ze mnu poréčeć. Z khwatkom tam dóńdźech a směm rjec, zo hišće nikoho tak derje wumérać widźał njejsym. Rozkaty a z dowěru k Bohu wumrě, jako dźěćowscy k maćeri Božej prošeše. Joho poslednje přećo bě: „Prajće mojej dźowcy, zo by mi wodała a zo ju mrěo žohnuju.“

Hdyž sebi pomyslich, zo je tuta tak horco lubowana dźowka 30 lět dołho prosyła a za 30 lět wusłyšenjo namakała, dopomnich so na pokojace słowa Jězusowe: „Prošće a dóstanjeće.“ To je napismo a kónc mojeje rozprawy.

Wobdźěłała H. W.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. „Ty sy Pětr (skała), a na tu skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele ju njepřemoža.“ Tute słowa stoja we wulkich pismikach w kupoli swj. Pětroweje cyrkwje w Romje. Khrystus je je k Pětrej prajił a jomu poručił: „Pas moje jehnjata, pas moje wowcy.“ Wšitcy njepřećeljo cyrkwje wosebje też přećiwo tutym słowam ripaja. Tak, mysla sebi, zniča najprjedy katolsku cyrkej, kotraž dźěn na bamžach, Pětrowych nastupnikach, stoji. Podarmo pak su so přećiwnicy cyrkwje prócowali. Dopokaz, zo tute słowa Khrystusowe wěrne njejsu, so jim poradźił njeje.

31. meje woswjeći Pius XI. swoje 78. narodniny. Z teje přileżnosće dósta ze wšěch kóncow zemje zbožopřeća. Wosebje hołduje jomu też italske nowinarstwo. Pius XI. je nětko hižo 13 lět z bamžom. Jenož 37 mjeze wšěmi 261 bamžemi su dlěje hač 13 lět knježili. Ale dotalny pontifikat našoho Swjatoho Wótca je też połny žohnowanja był. Njeje drje pobrachowało na nadběhach a njepřećelstwach přećiwo cyrkwi a přesćěhanjach we wšelakich krajach. Ale ličba stawow cyrkwje je też dale a bóle rostła, a wosebje w misijónach je so mnoho wuspěchow pokazało. Duchowni pak přihotuja so přecy lěpje na swoje nadawki a laikoju su jim k pomocy we służbje za Khrystusa we Katolskim akcijónje.

Romskim studentam, kotřiž su sobustawy katolskoho skutka, praji Swjaty Wótc w audijency, zo njesmědźa při swojich studijach, z kotrymiž so přihotuja na swoje zastojnstwo, zabyć na studowanjo w nabožinje. Wězo njemóžemy jako človjekoju wšě wěrnosće wěry cyle wopřimnyć, dokelž su potajnosće. Ale tola dyrbja nabožne wěrnosće naše cyłe žiwjenjo překisać. K tomu pak dyrbimy je znać.

Też z dalokeje Indiskeje běchu na swjedźeń swjatoprajenja jendźelskeju martrarjow putnikoju přišli. Jich bamž na to pokaza, zo je katolska cyrkej staršiski dom za wšě ludy a zo njedźiwa na wšelakosć rěčow, narodow a rasow. Wšitcy su w přezjednosći w tutym staršiskim domje žiwi. Runje tak ma zastupjeć Khrystusowy wěrnu lubosć k wšěm swojim dźěćom. Skónčnje wuzběhny hišće, zo su runje indiscy putnikoju dyrbjeli wjele ćežow pućowanja na so wzać, hdyž chcychu do wěčnoho města.

W Italskej wobstoji zjednoćeństwo žónskich, kotreż so wo cyrkwinske drasty stara. Hdyž sobustawy bamža wopytachu, praji wón, zo je jich dźěło wosebje zasłužbne. Jězus je prajił, zo chce kóždomu zapłaćić, štož jenomu z najmjeńšich joho bratrow čini. Wone pak skutkuja we runym měrje za Khrystusa, hdyž tola jomu w swjatym sakramenće wołtarja swoje dary přinjesu.

Po słowach Swjatoho Wótca, kotreż je ke katolskim sotram prajił, je křesćanske wućehnjenjo jena z najwjetšich hnadow, kotruž móže człowjek dóstać. Płody tuteje hnady čujemy čas žiwjenja we nas. Njech to też našich serbskich staršich na to dopomni, zo maja wulku winowatosć, swoje dźěći za Jězusa wućahnyć. To stanje so w staršiskim domje, w šuli, ale też w katolskich towarstwach.

Hdyž kardinal Gasparri swoje zastojnstwo jako statny sekretar złoži, pisaše kardinalej, kiž wjedźe kongregaciju za narańše cyrkwje: Dźensa wopušću statny sekretariat. Wot toho wokomika poskiću so Wam cyle za napisanjo prawa narańšich cyrkwjow. — A za to je Gasparri potom hač do smjerće sobu dźěłał. W rumnosćach, w kotrychž je w tutym času dźěłał, postajichu nětko bronzowu postawu zemrětoho kardinała.

Němska. Arcbiskop Klein Paderbornski a biskop dr. Bornewasser Trierski wuznaštaj, zo je so katolske wědomjo w jeju diecezach w poslednim času jara pozběhnyło. Ženje hišće njejsu katolikoju tak swěrnje k swojim biskopam stali kaž dźensa. Tohorunja so hišće ženje njejsu telko na nabožnych swjatočnosćach wobdźělili. To same praješe kardinal Bertram. Stojmy tola też my katolscy Serbja prawje kruće ke swojej swjatej cyrkwi. Njebudźmy njemudri a njeprajmy, zo ma cyrkej jenož prawo w cyrkwi. Ně, wšudźe w žiwjenju mamy so po jeje kaznjach złožować.

Biskopski vikariat w Münsteru wobraća so přećiwo předawanju a kupowanju Božich martrow a postawow, kotreż so po ćmje swěća. Wosebje njesmědźa sebi ći, kotřiž tajke Bože martry atd. kupuja, myslić, zo maja woni podźěl na wosebiiych hnadach. To běchu mjenujcy předawarjo ludźom powědali. Tajke křiže namakaš też tu a tam w Serbach.

31. meje 1090 dari wjerchowka Juditha klóštrej Weingarten drohotnu relikwiju, mjenujcy małe sudobjo ze swjatej krewju. Kožde lěto njese so poslednjeje meje tuta relikwija w křižerskim procesijónje wokoło města a polow. To sta so też lětsa. Ale ženje hišće njewobdźěli so na tutych swjatočnosćach we Weingartenje telko ludźi kaž lětsa; njepřińdźechu jenož ze Šwabow a z Würtembergskeje, ale skoro z cyłeje Němskeje. 2000 křižerjow so při procesijónje wobdźěli. Někotre sta putnikow modlachu so cyłu nóc w cyrkwi.

Pólska. Při pokhowanju maršala Pilsudskoho pokaza so jasnje nabožnosć pólskoho ludu. Stari a młodźi so za joho dušu modlachu a Bože służby wopytowachu. Zemrěty dźeržeše w rukomaj wobraz hnadownoho swjećeća maćerje Božeje Ostrabramskeje, kotruž je wón čas žiwjenja česćił, a kotrejež wobraz je přecy při sebi nosył.

Na poslednjej konferency pólskich biskopow wobdźěli so 33 biskopow. Předsyda je kardinal Kakowski. Biskopja žadachu, zo bychu so w šulskim žiwjenju bóle katolske zasady přewjedle. Wosebje w statnych šulach pokazuja so wšelake poměry, z kotrymiž katolikoju njemóžeja spokojom być. Tak wuča katolsku młodźinu husto njekatolscy profesorojo. Dale staja so husto ćělne wuwićo nad wuwićo ducha. Tak ćerpi potom moralnosć młodźiny. Skónčnje haji też statna młodźina wšelake zasady, kotreż njejsu katolske. Biskopja so nadźijeja, zo stat njedostatki wotstroni a, zo budźe potom dospołna přezjednosć mjez knježerstwom a wjednikami katolskeje cyrkwje.

Swjate Lěto skónči so wosebje w hnadownym měsće Czenstochowje jara swjatočnje. Tak wotmě so tam procesijón, kotryž běše 2 km dołhi. Dale běše Najswjećiše tři dny pospochi wustajene a na kóncu měješe biskop swjatočnu Božu mšu, na kotrejž so 50000 wosobow wobdźěli.

We Wukrajinje a Wolhyniskej wróća so přecy wjacy prawosławnych ke katolskej cyrkwi. Runje tak w Polachiskej a Běłoruskej. Ale woni chcedźa raz swojich Božich służbow ze starosłowjanskej rěču zdźeržeć, kaž dźěn to na přikład też grekskokatolscy na Balkanje maja. Hač dotal wutwori so hižo 42 wosadow. 60 duchownych skutkuje za zasyzjednoćenjo prawosławnych z katolskej cyrkwju. Tamne wosady běchu dźěn też w zańdźenym lětstotku hišće katolske, ale Rusojo je k wotpadej wot Roma nućachu. Za měšnikow nowych wosadow stara so seminar, kotryž ma nětkle 40 alumnow, a kiž pod wjednistwom jezuitow stoji. Cyłe wsy proša japoštołskoho vizitatora, zo by je do katolskeje cyrkwje přijał, ale je pod wosebitu hierarchiju słowjanskoho rita stajił. Najskerje móžeja so pozdźišo samo zasy biskopstwa założić, kotreż su tu prjedy wobstałe, pod ruskim knježerstwom pak zašłe.

1921 běše pólski sejm k dźakej za wukhowanjo Pólskeje před ruskimi bolšewikami wobzamknył, na najwjetšim naměsće we Waršawje cyrkej k česći Božeje předwidźiwosće natwarić. Ale hač dotal so njeje hišće twarić počało. Při postajenju noweje statneje wustawy pak je ministerski president prajił, zo chce twar spěchować, a je 500000 złotych jako fond ze statneje pokładnje dał. Nadźija so, zo budźe też pólski lud swobodnje za twar cyrkwje składować.

Awstriska. Rektor němskoho wustawa „Anima“ we Romje je biskop Dr. Hudal. Pokhadźa z Hradca a bu před krótkim 50 lět. Byrnjež wón też trajnje w Romje přebywał, liča joho tola awstriscy katolikoju cyle do swojich. We wójnje běše wojeński duchowny při ruskej a italskej fronće.

Potom pućowaše po Balkanje a studowaše cyrkwinske poměry we prawosławnej cyrkwi. 1919 bu z profesorom we Prazy a 1923 nastupi swoje zastojnstwo w Romje. Je tež wšelake nabožne wědomostne knihe wudał.

Wot 1910 hač do lěta 1934 pomjeńši so w Awstriskej ličba katolikow wo 109628 na 6116215. Ličba wobydlerjow pak so w samsnym času wot 6645984 na 6760233 powjetši, potajkim wo 114249 wosobow. Tež ličba židow so pomjeńši, ličba evangelskich pak so powjetši wot 206506 na 275452. Tež ličba tych, kotřiž žanej cyrkwi njepřisłušeja, so powjetši a wučinješe loni 1,6% wobydlerstwa. Škoda, zo tutón čas wot 1910 hač do 1934 njeje do wěstych wotrězkow dźěleny. Hibanja su tola do wójny, po wójnje a wosebje loni cyle hinaše byłe.

Markus d Aviano rěkaše kapucinski mnich, kiž 12. sept. 1683 w bitwje přećiwo Win nadběhowacym Turkam před křesćanskimi wojakami swjaty křiž njeseše. Tutón křiž khowa so hewak w Cattaro. K wopomnjeću na tutoho sławnoho bamžowskoho legata a wojowarja za wěru wotměchu so we Winje wulke swjatočnosće. Njedźelu, 2. junija běše na starym bitwišću před tamnym křižom, kotryž běchu na khwilu do Wina přinjesli, Boža mša. Na swjatočnje wudebjenej łódźi wjezechu na to swjaty křiž po Dunaju do Wina a donjesechu jón do doma swj. Šćěpana. Tam bě hišće raz swjatočna Boža mša. Wjele tysac ludźi so wobdźěli. —

Španiska. Katolikojo so tu nic jenož na politiskim polu, ale tež na polu cyrkwinskich organizacijow hibaja. Tak ma zwjazk katolskich žonow dźensa hižo 114000 sobustawow, kotrež so na 934 wosadne towarstwa rozdźěleja. Zwjazk katolskich nanow ma 80000 sobustawow. Na swojim zjězdźe jednachu mužojo wosebje wo šulach. Dokelž přeco hišće laicismus w statnych šulach knježi, dyrbja so katolske šule prócować, zo wone wjacy dokonjeja hač statne. Na wustawach za wukubłanjo wučerjow ma so jara na nabožinsku wučbu dźiwać.

Zo je w Španiskej tola tóšto hinak hač loni, pokazujetej swjedźenjej, kotrejž so k česći maćerje Božeje wotměštej. W Andalusiskej wobdźěli so wobydlerstwo we wulkich syłach na swjedźenju Našeje lubeje knjenje w La Cabeza. Runje tak wulkotne běchu swjatočnosće w prjedawšim skoro cyle socialistiskim měsće Caceres. Tam hołdowachu „Našej Lubej Knjeni na horje". Runje dźěłaćerski lud wobdźěla so jara wjesele při swjatočnosćach.

Wjednik katolskich dźěłaćerjow Madera je při łońšich zběžkach wosebje přećiwo marxistam wojował. Za to hroža jomu tući nětko ze smjerću. Lohko móže so jomu stać, zo joho skóncuja. Dokelž nima pjenjez, njemóže policiji nadawk dać, zo by joho wosebje škitała. Tola wón w nowinach wozjewi, zo rady za katolsku wěc wumrě, jeli je to Boža wola. Katolske hibanjo budźe tola najebać toho postupować.

W Kataloniskej dóspěchu katolikojo, zo gouverněr provincy wšě njepřistojne filmy zakaza. Dale postaji tónsamón, zo ma policija jara na to kedźbować, zo njebychu wašnja při kupanju ženje zakonje přistojnosće překročiłe.

Wšelčizny.

Poměrnosć w dowolenych wěcach. Hdyž bě swjata Hilžbjeta hišće młoda, rejwaše wona kaž druhe młode holcy rady, tola wobkedźbowaše při tym kaž při druhich wjeselach prawu měru; přetož hdyž bě junu reju wurejwała, by prajiła, hdyž ju k dalšim rejam namołwjachu: „Jena je dosć za swět, te druhe spušću k česći Khrystusowej".

Zapis knihow w knihiskładźe towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom 9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom 9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom . 7,—
Wosadnik, z čerwj. rězkom . 4,—
Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik)
wjazany 8,—
njewjazany 3,—
Jandźel pěston (M. Žur) . . . 1,—
Dobry křesćan „ čerwj. 1,75
złot. 4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala)
čerwj. 2,50 złoty 4,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš)
čerwj. 2,50 złoty 4,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.", wjaz. 2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow —,50
Hłosy za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika", zwjazane . . . 2,50
Hłosy serbskich kěrlušow z přewodom pišćeli, njewj. . . . 5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe . . —,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej . . . . . —,40
Perikopy, zwj. . . . . 6,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady —,10
Spowědny špihel za dźěći . . —,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš . . . . —,05
Kěrluš na Božej mši . . . . —,10
Boža mša k Jězusowej Wutr. —,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu 1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš) . . . . . —,50

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak)
wjazany 20,—
njewjazany 10,— za stud.
„ 16,—
Syntax (J. Libš) 6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš. 1,50
Kulow: město a farska wosada „ 1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) . . . . . „ 1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) . . . . . „ 1,20
Swětlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) . . . . . „ 1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika —,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak) . . . 1,—
Bibl. Stawizny, małe (rozpředate)
„ „ wulke (dr. Jakubaš) 1,—
Einst und Jetzt . . . . . 1,—
Fibla (Na wsy) . . . . . —,60
Raj rěče (M. Nawka) . . . . —,60
Dźiwni kmótřa . . . . . —,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł . . . . . —,25
Prěnja hodownička . . . . —,15
Wodźan, spěwohra . . . . —,30
Křesćanka . . . . . —,30
Złote hrody . . . . . —,20
Genofeva . . . . . —,40
Dźiwotworny kłobuk . . . . —,40
Slepy Benjamin . . . . . —,20
Nócny strażnik . . . . . —,50
Krótkowidźaca Wórša . . . —,30
Swjata Hilžbjeta Durinska . . —,40
Boži narod . . . . . —,40

Zabawjace a druhe knihi:

Czestochowa (P. Šołta) . . . —,25
Bosniski kraj (P. Šołta) . . . —,35
Z duchom swobody (Nowak) 1,—
Legendy . . . . . —,20
Stara jabłučina . . . . . —,20
Plisty. Ducy z kowarnje . . —,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi . . . . . —,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje . —,20
Češki nan a serbski syn . . —,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy . . . . . —,20
Baje, baje basnički . . . . —,15
Konstantin wulki a Napoleon mały . . . . . —,10
Pěseń wo zwonu (Dučman) . —,20
Łužiski Serb . . . . . 2,—
Kwasne basnje (Nawka) . . —,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.)
za sobustawow tow. Cyrilla a Meth. —,90
za njesobustawow 1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata . . . . . —,20
Knjeza fararjowa plista . . . —,20
Pokěrluški ze serbskoho luda —,20
Don Bosko . . . . . —,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni a na farach.

Maćeŕna lubosć. Młody človjek skhori. Joho dowjezechu do khorownje. Prěnju njedźelu, hdyž běchu wopyty dowolene, přińdźechu joho towaršojo. Kóždy přinjese někajku khóšćeńku sobu; tež kwětki jomu darichu. Hižo druhu njedźelu přińdźe jich mjenje, třeću lědom hišće jedyn. Potom so nichtó wjacy njepokaza. Khorosć pak traješe dale. — Tu ležeše wosamoćeny — tola nic cyle. Kóždu njedźelu, haj skoro kóždźički dźeń přikhadźeše staruška, khuduška žónska a přecy měješe něšto sobu, z čimž chcyše khoromu wjeselo sčinić, jomu lubosć wopokazać. A štó to bě? — To bě joho maćeŕka. Teje swěrna lubosć njewusta, hdyž tež wšitcy běchu na njoho zabyli. Tak dołho a hišće dlěje, haj wěčnje traje Boža lubosć k nam človjekam.

* * *

Z nastawka Wonec Leńki na wyššěj šuli.

Žołmy dypachu do wysokich zdonkow, sołobiki spěwachu, wjeŕski starych khójnow šumjachu! Ćicho, ćicho, kołowokoło. —

* * *

Ze zamołwjenskoho lisćika dźěłaćeŕki.

Prošu was, zo chcyli zamołwić, hdyž zańdźeny pjatk na dźěło njepřińdźech; dokelž pjatk wječor swojomu mužej do rukow přińdźech, a sćěhowacoho rozrěčowanja dla dyrbjach někotre dny we łožu wostać.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 332. z Budyšina: Madlena Šěrakowa; 333. z Hajnic: Hana Zarjeńkec.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. junija 1935.

79 wołow, 264 bykow, 333 kruwow a jałojcow, 982 ćelatow, 595 wowcow, 2912 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće — 42 hr. 2) staršе 40—42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 34—39 hr. 4) Staršе — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 37—40 hr. 4) Snadnje wuwite 35—36 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće — 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 37—41 hr. 3) Mjasne kruwy 32—36 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 24—31 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 36—39 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 62 65 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 50—60 hr. 3) Snadnje wuwite 43—50 hr. 4) Najšpatniše 38—42 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 45—48 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, staršе kormjene borany a derje wuwite wowcy 42—45 hr. 3) Mjasne wowcy 38—42 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 33—36 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 47—49 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 46—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke 44—45 hr. 5) Rancy, tučne 45—47 hr.

Zjawny dźak

swjatej Mariji

přecytrajaceje pomocy

a

khudym dušam!

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminaŕska dróha 2

„Jednota", towaŕstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći

njedźelu, 30. junija 1935, wječor ½8 hodź.

swój

załoženski swjedźeń

w Kolpingowym domje w Budyšinje.

Wšitkich lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje

předsydstwo.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA-kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy. Tež brusy, kunki, rynki atd. ma na składže a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Müller *ec dobru* ***konditaŕnju***

kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — tež na wsy.

z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake ktaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčeŕnja Serbska dr. 16

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

26. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **29. junija 1935.** | **73. lětnik.**

Swjateju Pětra a Pawoła.

Swjedźeń wobeju japoštołow swjeći so na jenym dnju, dokelž wobaj buštaj lěta 67 w Romje na samsnym dnju wotprawjenaj.

1. Swjaty Pětr, zwoprědka Syman mjenowany, narodźi so w galilejskim městačku Betsaidźe na brjozy jězora Genezaret. Do šule njekhodźeše, nabožinu wuknješe doma a w zynagogach. Woženiwši so bydleše w Kafarnaumje tež z přichodnej maćerju. Hromadźe z bratrom Handrijom žiwještaj so z rybařstwom. Hdyž Jan křćenik při Jórdanje prědować poča, wobaj k njomu dóńdźeštaj. Handrij při nim wosta; hač Pětr tež, njeje wěste. Jako pak Handrij wot Jana a tež z rozmołwy z Jězusom samym zhoni, zo je Jězus slubjeny Zbóžnik, přida so sam a přiwjedźe tež Pětra k njomu. A Jězus na Symana pohladawši slubi jomu mjeno Kefas abo Pětr (skała). Dlěžši čas wostaštaj bratraj kaž druzy wučownicy z Jězusom. Tak poby Pětr z nim na kwasu w Kanje, hdźež Zbóžnik prěni dźiw sčini. Pozdźišo wróći so kaž druzy wučownicy k swojomu rjemjesłu. Ale bórzy — po bohatym popadźe rybow — powoła joho Zbóžnik znowa, a wot toho dnja wosta při nim stajnje jako japoštoł. Z krutej wěru a žahłej lubosću horješe so za swojoho Mištra a bě hotowy, za njoho tež wumrěć. Pětr wuzna: „Knježe, ke komu póńdźemy? Ty maš słowa wěčnoho žiwjenja.“ „Ty sy Khrystus, Syn žiwoho Boha.“ „Za tebje dam swoje žiwjenjo.“ Wón drje w straše lubowanoho Mištra zaprě, tola z dospołnej želnosću wobroći so k njomu znowa z njepowalnej wěru.

Jězus Pětra před druhimi japoštołami wuznamjenjowaše; tak da jeno jomu nowe mjeno, jeno za njoho płaćeše templowski dawk, za njoho so wosebje modleše, a jomu so z rowa stanywši wosebiće zjewi a jomu jeničkomu předpowě wašnjo smjerće. Pětrej přepoda „kluče njebjeskoho kralestwa“, a Pětra wuzwoli sej za najwyšše zastojnstwo we swojej Cyrkwi (primat), za swojoho naměstnika na zemi (bamža), jako rjekny: „Pas moje jehnjata, pas moje wowcy!“

A hdyž bě Jězus do njebjes spěł, hnydom wjedźeše Pětr młodu Cyrkej; po joho radźe bu na Judašowe městno druhi japoštoł wuzwoleny (Maćij); po póslanju Ducha Swjatoho prědowaše wo Khrystu Židam; prěni sčini wón dźiw wustrowiwši khromoho wot naroda; prěni ćerpješe z Janom w jastwje za swojoho Mištra; prěni přija Pětr do Cyrkwje tež pohanow atd. Dohladowaše młode wosady, w Antiochiji (Syrskej) zarjadowa biskopstwo. Z jastwa w Jeruzalemje přez Božoho jandźela wuwjedźeny założi w Romje lěta 42 křesćansku wosadu a biskopske sydło, na kotrymž wutra hač do smjerće, wězo z přestawkami; tak dowjeze so lěta 50 do Palestiny, jako kejžor Klaudius wšěch Židow z Roma wuhna, dokelž so stari Židźa ze židowskimi křesćanami wo Khrystusu wadźachu, a lěta 51 bě na Cyrkwinej zhromadźiznje w Jeruzalemje atd. Posledni króć wróći so do Roma ze swjatym Pawołom, buštaj zawrjenaj a lěta 67 skóncowanaj; Pětr bu znak wukřižowany, kaž bě sebi wuprosył, dokelž měješe sebje za njehódnoho tež tak na křižu wumrěć kaž joho Mištr. Nad joho rowom stoji najrjeńša Cyrkej cyłoho křesćanstwa.

2. Swjaty Pawoł narodźi so w Tarsu w Ciliciji. Bě syn židowskeju staršeju, kotrajž pak měještaj prawa romskich stačanow. Tohodla daštaj jomu hebrejske mjeno Saul (Šawoł, to je Wuprošeny) a romske Paul (Pawoł, to je Mały). W Tarsu rěčeše so zwjetša grichiski, a tak Pawoł hebrejsku a grichisku rěč nawukny. Też nawukny tkalstwo, zo by so ćělnje wuwijał a so pozdźišo z tym dźěłom žiwił. Hdyž bě wokoło 15 lět dócpěł, pósła joho nan do Jeruzalema; tu zezna pola najsławnišoho wučerja Gamaliela derje Stary Zakoń a doby sej wulku wobrotnosć w rěči a rozeznawanju prawdy a błuda; horješe so za wěru swojich wótcow. Dokónčiwši šule po něšto lětach wróći so domoj; to bě prjedy hač Jan křćenik a Jězus zjawnje wustupištaj. Do Jeruzalema přińdźe Pawoł hakle zasy, hdyž bě Jězus do njebjes spěł; tak ani Jana ani Jězusa njewohlada.

Sam farizej, ale žadyn falšny, wobkhadźeše z farizejemi, kotřiž Jězusa hidźachu, a tak staji so přećiwo židowskim křesćanam, dokelž měješe jich za wotpadlikow. Haj, přesćěhaše jich, kaž na př. Šćěpana. Samo do Damaska so za nimi pušći. Ale tu joho před městom nahłe swětło z njebjes woslepi, a Jězus so joho hebrejski wopraša: „Saulo, Saulo, čohodla mje přesćěhaš?“ A Pawoł nakaza so, a bu „z Božeje miłosće“, kaž sam wuzna, najhorliwiši wuznawaŕ a prědowaŕ Khrystusowy. Wón bě tehdy wokoło 30 lět stary. Joho wobroćenjo swjeći Cyrkej 25. januarja. Z Damaska poda so do Arabije Zbožowneje, zo by so tu w samoće tři lěta na japoštołske dźěła přihotował. W Jeruzalemje zetka so prěni króć ze swjatym Pětrom; bě to lěta 40. Pobywši dwě abo tři lěta w Tarsu poda so na Barnabasowu próstwu do Antiochije w Syriskej (do 3. města za Romom a Alexandriju w romskim kejžorstwje). Skutkowaše potom na třoch wobšěrnych pućowanjach wosebje mjez pohanami w Małej Asiji (Efesu), Grichiskej (Athenje, Korinće), Makedoniji (Tessalonicy) a w Romje. Samo w Španiskej je najskerje pobył. Wjele by so wo tym napisać dało! Čitaj wo nim w zawodźe k Nowomu Zakonjej (Łuzčanskoho a Hórnika) na stronach IXX do XXVII a joho 14 listow! Z Korinta přewjezeštaj so ze swj. Pětrom, snadź hižo jataj, do Roma a přebyštaj 9 měsacow w mamertynskim jastwje; kejžor Nero da jeju 29. junija 67 morić. Swj. Pawołej hłowu wotćachu, dokelž joho jako romskoho staćana křižować njesmědźachu. Ćěło swj. Pětra khowa so we swj. Pětrowej cyrkwi, ćěło swj. Pawoła w cyrkwi swj. Pawoła zwonka muri, jeju hłowje pak w swj. Janowej w Lateranje, hłownej cyrkwi katolstwa. — Wo swj. Pawole rěka, zo by wón, hdy by w našim času žiwy był, z nowinarjom był. Dobre katolske nowiny a časopisy wojuja najwuspěšnišo za Cyrkej. Ważmy sej naš „Katolski Posoł“!

Rozhlad w swěće.

Swjatočne pokhowanjo w Reinsdorfje.

Wutoru 18. junija připołdnju pokhowa so 60 smjertnych woporow. Němski kancler bě sam přikhwatał a z nim wjele zastupjerjow knježeŕstwa. Žarowansku rěč měješe ministerski president Göring, kiž położi w mjenje wjednika krasny różowy wěnc. Evangelski krajny biskop a katolski propst dr. Winkelmann měještaj wopomnjeńsku rěč. Posledniši wupraji też sobuželnosć Swjatoho Wótca. Wjednik a kancler poda so po swjatočnosći k přiwuznym a jim ruku poda. Žarowanscy hosćo potom wotjědźechu. Na to přistupichu přiwuzni ke kašćam a so za zemrětych pomodlichu. Wjacy kašćow so do domizny morwych dowjeze, hdźež so hišće na samsnym dnju pokhowachu.

Přestawka z hromadźenjom.

Minister dr. Frick je dla wjele ćežow, kiž ma lud z přinoškami za partaju a za druhe zjednoćeństwa, wot 1. julija hač do 30. septembra wšitke hromadźenja na drohach a dom wot domu zakazał. Zběrki, kiž su za tutón čas hižo dowolene, so njesmědźa přewjesć.

Cuze rěče w šulach.

Na wyššich šulach maja so po wukazu ministra Rusta pódla jendźelskeje a francózskeje też druhe ważne rěče, kaž italska, pólska, šwejdska, ruska, španiska, češka a danska wučić. Tute rěče maja na namjeznych krajinach, w mórskich přistawach wulku ważnosć. Dowolnosć k wutwarje cuzorěčnych kurzow dawaju krajne knježeŕstwa, jeli so znajmjeńša dźesać šulerjow abo šuleŕkow na tajkim kurzu wobdźěli.

Wopyt němskich frontskich wojowarjow w Jendźelskej.

Něhduši westfalscy wójnscy jeći běchu cyły tydźeń jako hosćo w Brightonje. Britiska legija jich zahoriće witaše. Wjednik němskich wojowarjow, Kleinkorres, so za čestnoho sobustawa britiskeje legije pomjenowa. Wjerch Bismarck, kiž němskoho pósłanca zastupowaše, měješe wułku rěč, w kotrejž na měrowe pósłanjo frontskich wojowarjow pokaza. Wopytarjo njemóža dokhwalić wutrobnosć, kotruž jim nic jenož legija, ale też wobydleŕstwo napřećo přinjese.

Němsko-jendźelske zrěčenjo.

Mjez Němskej a Jendźelskej dóńdźe k dojednanju wo wójnskim łódźstwje. Wone je so zmóžniło přez dorozemjenjo jendźelskoho knježeŕstwa a němskeje delegacije. Po lětach dołhich njepłódnych jednanjow a konferencow je so tuta kročel w prawym času k wobmjezowanju wotbrónjenja stała. Z tutym zrěčenjom je so nadźijomnje zakład přećelstwa mjez Jendźelskej a Němskej położił. Přichodna sylnosć němskoho wójnskoho łódźstwa stoji pornjo jendźelskomu wójnskomu łódźstwu w poměrje 35 : 100. Wšitke wukrajne nowiny, wosebje pak jendźelske a němske wo tutym historiskim podawku pišu.

Wikowanske zrěčenjo

mjez Němskej a Francózskej njeje k wuspěchej dowjedło. Z francózskeje strony chcychu tworowy a płaćeński wobkhad na nowy podłožk stajić. Němska je Francózskej jara napřećo přišła, ale njedźiwajo toho so njehodźeše ničo dócpěć. Francózscy wotpósłancy běchu na jara krute instrukcije zwjazani.

Francózska so za brónjenjo na morju wuprajiła.

Komorny wubjerk je so za połnu swobodu na morju wuprajił, dokelž stej Jendźelska a Němska samoj łódźstwowe zrěčenja započałoj. Knježeŕstwo so namołwja, zo by wšě naprawy činiło, kiž za bjezstrach Francózskeje w Srjedźnym a Atlantskim morju rukuja. Sylnosć francózskoho wójnskoho łódźstwa wučini 54 % jendźelskoho łódźstwa. Poćahi k Italskej su so polěpšiłe.

W Južnosłowjanskej

je so nowe knježeŕstwo wutworiło, kotrež je financny minister Stojadonowić zestajał. Khorwatscy wotrjadni ministrojo, kiž hižo poslednjomu ministerstwu přisłušachu, we swojim zastojnstwje wostanu. Nowi ministrojo, kaž dr. Korošec za romsko-katolsku słowinsku ludowu stronu, dr. Spaho za bosniskich mohamedanow staj znataj politikarjej. Wšitke splahi Južnosłowjanskeje su so do jenoho cyłka zjednoćiłe. Su skónčnje spóznałe, zo móže so jim swoboda a njewotwisnosć zakhować, hdyž so jako bratŕa a sotry po krewi a rěči k jednej zhromadnej wótčinje wuznawaja. Dr. Maček, wjednik opposiciskich stronow, je so njedźelu do Zahrjeba wróćił, hdźež joho wobydleŕstwo wyskajo witaše. Serbojo a Khorwatojo so pomałku zbližuja.

Eden w Romje.

Po tym hdyž bě wotpósłanc Jendźelskeje, Eden, z Francózskej rozrěčenjo měł, je do Roma wotjěł, hdźež so z Mussoliniom zetka. Italske nowiny wo Edenowym wopyće jenož z krótka rozpominachu. Na wróćopuću poręči Eden hišće junu z Lavalom. Potom Laval nahlady jendźelskoho knježeŕstwa lěpje spóznaje. Wo někotrych dypkach je Eden hižo zamohł, přilubjenja činić.

Protektorat nad Abesynskej.

Ważny politikaŕ Word Price praji, zo chce Italska nětkle w Abesynskej tak pokročować, kaž je Francózska před 30 lětami w Marokku činiła. Italska so njeby dlijiła, Jendźelskej wikowanske přizwolenja činić, hdy by protektorat abo nadknježstwo w Abesynskej přewzała.

Při Edenowym wopyće w Italskej su so tři ważne dypki rozpominałe:

1. We wšěch europskich prašenjach byštej Jendźelska a Italska zhromadnu politiku wjedłoj, kiž by z Francózskej přezjene była.

2. Dla jendźelsko-němskoho łódźstwowoho zrěčenja njeje Italska přejara do njeměra přišła. Wašnjo pak začuwa jako njepřijomne, po kotrymž je k tomu dóšło.

3. Mussolini přihłosuje nowomu powšitkownomu zrěčenju wo wobmjezowanju brónjenja a wustupuje za bórzomne jednanjo wo wječorno-europskim lětarstwowym pakće.

Je Abesynska na wójnu přihotowana?

Generalny stab abesynskoho wójska je so tele dny zestajał. Na čole stoji jako president negus (kejžor). Dalše najwyšše zastojnstwo ma prjedawši turkowski general Wasif paša. Wón je z hłownym rozkazowarjom wójska. Pjeć Europjanow jomu podstoja, mjez nimi dwaj prjedawšej belgiskej officěraj a dwaj Šwejdaj. Najwažniši muž w generalnym stabje je negusowy tajny poradźowar, kiž ma we wšěch wójskowych prašenjach rozsudźić. Joho mjeno je njeznate, tola rěka, zo je to Jendźelčan. Tutón ma wulki wliw na kejžora, bydli w joho hrodže a nosy drastu domoródnych. Italse nowiny mjenuja joho „šěra eminenca".

Z Łužicy a Serbow.

Wustajeńca

w Budyšskim museju je wotewrjena wšědnje

wot 10 hač do 5 hodźin.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.

Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtón, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

— Rjemjesłowi wučownicy móža na železnicy za jězbu domoj wužiwać potuńšene měsačne khartki kaž šulerjo. Kóždy měsac maja so tute listnička wobnowić a při tym dyrbi so wučomc wupokazać z wopismom, z kotrohož je dowidźeć, zo je wuwučenjo hólca z mištrom porjadnje wučinjene. Tajke wuswědčenja njebudże přichodnje wjacy kaž dotal rjemjesłowa komora wustajeć, ale wokrjesne rjemjeslnistwo (Kreishandwerkerschaft). Na tute maš so wobroćić a pisomne wučbne wučinjenjo tam předpołožić.

— Papjerjane bankowki po 20 hr. ze žonjacej hłowu a dnjom 11. oktobra 1924 hodźachu so hač do 30. junija wuměnić. Wot 1. julija docyła žaneje hódnoty wjacy nimaja a krajna banka njetrjeba je wjacy přijimać.

Ze Zdźěrje. (Woswjećenjo nowoho zwona.) Na swjatu Trojicu mějachmy po nyšpornej pobožnosći swjatočnosć woswjećenja našoho nowoho zwona. Na rjenje wuhotowanym blidže při wołtarju steješe zwón wobwěncowany a z różičkami wupyšeny. Po poručnosći knjeza biskopa wotmě swjatočnosć poswjećenja wosadny knjez farař. We swojim prědowanju pokaza na wuznamnu swjećiznu zwonow, kotraž so w mnohim runja swjatej křćeńcy, čohoždla so też zwony na mjeno swjatych swjeća a jim so kmótři. Wuzběhny dale nadawk nowoho zwona jako hłós Boži za cyłu wosadu. Při předpisanych wobrjadach swjećizny kmótřeštej tomule mótej knjenje Madlena Žurowa a Hańža Kilanowa ze Zdźěrje. Zwón bu swjećeny na mjeno patrónki wosady a cyrkwje, to je: Njewoblakowane podjećo najzbóžnišeje knježny Marije. Do zwona je zapušćeny wobraz Njewoblakowanoho podjeća a ma napismo: „Njewoblakowane podjećo najzbóžnišeje knježny Marije, proš za nas. Swjatki 1935." Kmótře wěnowaštej swoje zbožopřeća wosadnomu zwonej w rjenje přednjesenych hrónčkach. Zwón bu laty wot firmy Schilling w Apolda a klinči na a, kotryž zynk so jasnje po krajinje znošuje. Připrawjenjo zwona do wěže bě wobćežne, je pak so techniscy derje poradźiło, tak zo zwonjenjo wěžu w najmjeńšim njewohroža. Na Boże Čěło je nas k prěnjomu razej do swjatočnosćow tohole swjedźenja wołał, zo by wot nětka był za wšěch wosadnych při wjesołych a struchłych podeńdźenjach wosadnoho žiwjenja wjednik a wołał k Bohu.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. julija, popołdnju w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu, a 1/4 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Kukowa. Kaž z rozprawy w poslednim čisle „K. P." zhonimy, je sebi naša Katolska Bjesada wo postajenju pomnika P. Tecelina Měta najwjetše zasłužby nadobyła. Wona chce nětko też pismo na pomniku, kiž je w běhu 50 lět khětro ćerpjeło, ponowić dać. Tute dźěło, kotrež dyrbi hač do 7. julija hotowe być, je blidarski mištr Dyrlich w Nowej Wjescy do rukow wzał. Dokelž na tutym dnju

Strowe Kneippowanjo.

Žort. — Spisał † Mikławš Bjedrich.

Knjez Kupnaty běše překupc. Toho stajnoho wikowanja pak běše syty; njeje też to žana dobrota, kaž bjez dycha cuzym ludźom posłužować a jim pospochi po hubje rěčeć; kóždy znajmjeńša to njedokonja. Tuž sydaše so na wotpočink. Wotpočink budże złoty, tak sebi mysleše. A čohodla też nic? Šwarnu hromadku sebi nawikowawši a k tomu šwarnu hromadku sebi namrěwši, móžeše ze swojim zamoženjom wšomu přichodej bjez stracha do woči hladać.

Prěni čas wotpočinka dźě so jomu też jara lubješe, měr a pokoj, dobra khwila a žana starosć běchu jara přijomne. Ale po času póznawaše Kupnaty, zo wšak dospołnosć njeje z tutoho swěta. Też złoty wotpočink měješe swoje wótre špaki. Dźeń traješe jomu tola druhdy bjez kónca, doniž so skónčnje rjana hodźinka zabawy za piwnym blidom njepřibliži — a to běše też jenož hodźinka. Też nóc traješe jomu dlěje, dyžli prjedy. Srjedź połnoho dźěła a staranja běše so jomu minyła, kaž by z čapku wo zemju dyrił; spał běše kaž zaraženy. Ale nětko, hdyž smědźeše sebi dobrotu popřeć, tehdom hdyž wšitcy druzy ludźo stawachu, so hišće jónu wobroćić a khwilu dale smorčeć, dyrbješe sebi kusk toho spara łójić; a hišće joho kóžda myška, kotraž sebi něhdźe w kućiku zaškrabny, a kóžda kuntwora, kotraž sebi spicy třichny, wubudźi. K tomu namakachu so hišće druhe špaki. Dóniž dźeń wote dnja swojim kupowacym hosćom posłužejo tam a sem běhaše, druhdy bjez wodychnjenja, a za kóždym jerjom hłuboko do suda so khileše, za tym po rěblu horje, za tamnym dele do pincy, a zasy po skhodźe horje pod samu třěchu běhaše, to druhdy ani njewědźeše, zo wšelakich stawow, pjatow na nozy, praweje abo lěweje strony a žołdka ma. Nětko to často dosć njeluboznje dopózna. Pak kałaše joho w prawej, pak w lěwej stronje; pak cybaše joho w kolenach, pak štapi joho hroznje w pjatach a žołdk druhdy borkaše, kaž by so tam někajki zły njedobry zasydlił. Pódla hišće někajke přeradne wjerćenje we hłowje. „Přehusta krej", mysleše Kupnaty, „to njeje po dobrym. Z časom lěkarja pytać, je poł dobyća." A po lěkarjowej radźe pożera krjepki a próški; žołdk so změrowa, druhe špaki kałachu dale. Z nowej nadźiju pak sebi Kupnaty wodychny, hdyž wo tak mjenowanym strowym kneippowanju zasłyša. Bosy po mokrej trawje běhać, we wodże pancać, rěkaše, ničo lóžše a ničo strowše, dyžli to.

„To budu ja też", rozsudźi so Kupnaty, „a budu strowy kaž ryba we wodże."

Tola we swojej domiznje, hdyž mnohe čestne zastojnstwa zastawaše a z měsćanostu za jenym blidom sydajo swój karanćk prózdnješe, sebi to njesmědźeše zważić. Bosy po zelenym trawniku abo po rěčcy łazyć, k tomu

ma so při pomniku jednora swjatočnosć k česći stotych posmjertninow Tecelina Měta wotměć, kotruž tohoruunja Kat. Bjesada zarjaduje.

Z Kulowa. Zańdźeny pjatk, 21. junija, jědźeše 29lětny hospodarski pomocnik Gerhard Popjela, syn njeboh konjacoho wikowarja a překupca Huga Popjele, ze swojim motorskim kołom do Koblic. Krótko před Mortkowom přijědźe awto. Při nahłym zawinjenju puća, kiž do wsy wjedźe, zrazyštaj awto a motorski kolesar hromadu. Popjela bu na hłowje a nozy ćežko zranjeny a dyrbješe so hnydom do krajneje khorownje do Wojerjec dowjesć. Tam wumrě njedźelu bjez toho zo by wědomja nabył. Awto a koło buštej ćežko wobškodźenej. Kaž rěka, trjechi wjednika awta wina nad wulkim njezbožu.

Z Drježdźan. Kóžde lěto, hdyž Boža stwórba w najkrasnišej pyše stoji, wabi tež towarstwo „Jednota“ swojich sobustawow a hosći, zo bychu zabyli starosće a wobćežnosće wšědnoho dnja a wobdźiwali Bože krasnosće. Tež lětsa běchmy so na puć nastajili, na rjanu městnosć w blizkosći Drježdźan, na złotu wyššinu (Goldene Höhe). Z wjesołosću móžachmy, hdyž w Kaicu na awtobus čakachmy, kotryž dyrbješe wobdźělnikow přiwjesć, wysokod. knjeza fararja dr. Jakubaša powitać, kotryž běše zmóžnił, z nami wulećeć, hdyž tež dyrbješe nas hižo zasy prjedy wopušćić, dokelž zastojnske winowatosće wołachu. Črjódka khwataše nětko (mjez wobdźělnikami jědnaco z mjenom Žur!) přez krasne hole a něhdy serbske wsy. Mjena a stare twarjenja nam to prajeja, zo smy poprawym w lubej domiznje. Čim wyše kročachmy a krasniši napohlad so nam poskići. Bože słónčko derje měnješe a někotružkuli kapku pota dyrbjachmy woprować, prjedy hač wjeršk dócpěchmy. Za to pak wuhlad, zo so raduješ! K ranju strowi nas Saksa Švica a nam wšěm lube hory a wulětowanske městna. Dale saha wóčko a widźimy hory wokoło Gottleuby. Widźimy sedłowu horu (Sattelberg) pola Schönwalde a puć, hdźež serbscy putnikarjo do Krupki wyššinu překročuja. K juhu wobdźiwachmy krasne Rudne Hory a městnosće, hdźež sebi Drježdźenjo na deskach wočerstwjenjo pytaja. Bliže je widźeć kraj, hdźež bu w sydomlětnej wójnje pruski general Finck z 15000 mužemi, 9 generalami a jara wjele nadoby wot awstriskoho pólnoho maršalla Dauna zajaty, a kotryž ma tohodla mjeno Finkenfang. Dale k wječoru mamy wuhlad na krasnu Poisentalsku holu a mnohe rjane doły. W blizkosći nas strowi Wichorowa hora, a pomnik na njej nas dopomina na naš kónc. Tam zhubi w ćežkej službje w podkopkach přez wuhlowe płuny 264 hórnikow swoje žiwjenjo. K wječoru a dale mamy hłowne město w swojej cyłej wulkosći a rjanosći před sobu. Widźimy stolicu, kak so wupřestrěwa wot sakskeje Niccy (Lößnitz) hač do Pilnic. Móžemy tež wuhladać městnosć, hdźež dyrbi so pola Pirny-Copic, mnohim Serbam snano hišće z wojeńskoho časa znate, wulka zawjera (Talsperre) twarić. Wot połnocy dopomina nas hora Keulenberg na Kinsbórk a Jejowa hora pola Połčnicy je derje widźeć. Bliže jewi so nam rjana Drježdźanska hola. Dale widźimy Łoswicy z jich rjanej wokolinu. Z radosću wobdźiwachmy Božu krasnosć a smy z dźakownosću hnući a zdychujemy próstwu, zo by Bóh luby Knjez tola wšu škodu wotwobroćił wot rjanych płodow. Po posylnjenju a rjanej bjesadźe nastajichmy so zasy na dompuć. Serbske spěwy klinčachu přez wsy a wječornu holu. Bórzy wotwjedźe awtobuz wobdźělnikow do jich domizny. Njech su wšitcy z nowej mocu posylnjeni a z rjanosćemi wuléta znowa zahorjeni za luby narod a za swojich přiwuznych. Khwalobnje ma so wuzběhnyć, zo so naš sobustaw M. Rynč njedźiwajcy swojeje wysokeje staroby na kóždym wuléće wobdźěli a je ze swojej wjesołej myličku někotromužkuli młodomu sobustawej z powučerjom a přikładom. Wšěm druhim, kotříž běchu někajkeje přičiny dla zadźewani, hižo do přichoda poručamy, so druhi raz wobdźělić, čohož so ženje kać njebudźa.

K stawiznam P. Tecelina Měta.

(Wupisk z protokola Kukowskoho Kasina.)

Zapisk z 30. 8. 1885 wo wotkryću pomnika za P. Bosćijana Tecelina Měta, před 50 lětami zemrětoho.

Přišoł bě dźeń swjatočnoho swjedźenja, kajkohož we serbskim kraju hišće dožiwili njeběchu. Hačrunjež bě dźeń prjedy najrjeńše wjedro było a wšitko bě so na swjedźeń wulkotnje přihotować móhło, dha běchmy dźensa wšitcy nanajbóle poraženi, přetož sylnje so dešćowaše, a dešćowaše so hač do popołdnja, a bě strach wo naš rjany swjedźeń. Hižo radowaše so wutroba tym, kajkichž dźěn je při tajkich składnosćach wšudźe dosć, zo mjenujcy naša wěc so njeporadźi a nam budźe runjewon strowo, hdyž smy podarmo so prócowali. Tola, ow wjeselo a radosć! W 3 hodź. rozpušćichu so mróčele, a přećelne wjedro so zjewi. Wšo móžeše po našim přeću so wotwiwać. A tak tež bu. Z blizka a z daloka běchu so w 4 hodź. Serbja w Deleńčkec korčmje a rumnosći Kasinowej zhromadźili. W 4 hodź. zestupachu so ludźo do swjedźeńskoho ćaha, jenož křižerjo wjedra dla

---

wuslěkany z wuwornjenymi kholowami a z nahej hłowu — što by to šulska młodosć k tomu rjekła, hdy by so ji tajki pokazał. Šulska młodosć, wosebje w městach, je móc, kotruž dyrbiš khětro kedźbu měć, njerodźiš-li směchow bjez kónca a njeluboho přewodźenja po zjawnych pućach hač k samym domjacym durjam.

Tuž rozsudźi Kupnaty, zo ze žonu a dźowku do zdaleneje kupjele pojědźe, hdźež je we wokolnosći łukow, kužołow a lěsow, zo by móhł kneippować do syteje wole.

„Pojědźemy na štyri njedźele do kupjeli“, rjekny za wobjedom. Joho dźowka Marhata běše z prostwu hnydom tu: hač njesmě Felix Prawda, daloki wuj, runje prawa wustudowawši, sobu jěć? Wón je wbohi w poslednich studijach so wšón přewzał; joho blěde wobličo to přeradźa. Pjenjez je dźěn tež khudźinka jara žadny. A joho towarstwo budźe tak přijomne.

„Ně, to so njehodźi“, wotrazy Kupnaty wótrje. „My tři smy ludźi dosć a towarstwa tež dosć nadeńdźemy.“ Wón njeměješe toho wuja Felixa rady; tukaše mjelčo na njoho, zo sebi joho dźowku Marhatu, abo lěpje joho pjenjezy, brašći — tón khudźas, a zo do dobroho zastojnstwa dóńdźe, hdy dha to budźe? Hłuboki doł a wysoka hora so tola ženić njemóžetej: ženje njepřińdźetej do jednoty, khibali zo kóždy přestanje być, štož je był. Hora dyrbi so do doła walić — a po njej je. Tak sebi to Kupnaty wopisowaše. Joho pjenjezy bychu so w khudym dole jenož podnuriłe. Wón přeješe sebi přichodnoho syna, kiž tež něšto zamóže, wosebje na połnu móšeń placać. Tajke mandźelstwo mjez dwěmaj tajkimaj — móšnjomaj, drje wón njewupraji, ale na mysle jomu dźěše — dawa rjeńšu jednotu.

Kupnaty přihotowaše wšitko z časom: wubjeraše staršu drastu ke kneippowanju, nakupi sebi surowych košli, kaž sebi to kneippowanjo žada. Skónčnje wotjědźechu tři sami do kupjelow. Zetkachu tam hižo znatych.

Prěni dźeń wobhladowaše sebi Kupnaty kupjele a ludźi a wotdychowaše wot puća. Na wječor pak bywaše hižo njesćerpny, lědma móžeše dalšoho ranja dočakać. Nazajtra hnydom po swačini so wotsali, zo by wokolnosć wuskušował. Bórzy nadeńdźe, štož pytaše. Čichu přećelnu wjesku, wobdatu z łukami a lěsami, k tomu swětłe rěčki.

Samotny pućowar wotpołoži kłobuk, wsleče so suknju a lac a zwěša wšitko na někajku hałzu. Potom wuzu so też škórnje a nohajcy a składźe je z předešćnikom na z mochom porosćeny kamjeń. Naposledku zwuworowa sebi kholowy nimale hač do kolen. Tajki započa hnydom kneippować.

Ach, kak so to rjenje mjehcy stupaše po zelenym włóžnym trawniku! Začuwaše bórzy, kak krej žiwišo a ćoplišo po žiłach žołmješe, kak sama strowota po stawach horje hač k wutrobje stupaše. Haj, to je hinajše strowjenjo,

přijěchali njeběchu. Ćah započinaše wohnjowa wobora klóštra Marijineje Hwězdy, kotraž so tež wo porjad staraše, potom hudźbna kapała, wojeńske towarstwa z Pančic a wokoliny, serbske towarstwo z Budyšina, katolske kasina: Jaseńčanske Radworske Łaskowske, Kamjenčanske. Na to kročachu: Khrósćičanske spěwarske towarstwo „Jednota", předsyda a joho zastupnik našoho Kasina, pjeć družkow — wjacy bě so jich přizjewiło, běchu pak so wot hroznoho wjedra wotdźeržeć dale — a to štyri wotrosćene a jena šulska holca, mjenujcy Wěteńčanskich Pjechec. Tamne štyri běchu: Miłoćanskich Jawrichec, Kukowskich Bulankec, Wudworjanskich Šołćic a z Noweje Wjeski Hickec, służowna w klóštrje. Na to sćěhowachu duchowni knježa: swjedźeński rěčnik, knj. farar Wornar-Khrósćičanski, knj. f. Hórnik-Budyšski, knjez farar Herman-Wotrowski, knj. administrator P. Tadejus Natuš-Róžeńćanski, P. Vincenc a P. Hugo z Marijineje Hwězdy, na to studentstwo a skónčnje kasino. Hdyž běchmy hač k ródnomu městnu njeboho wjeledostojnoho knjeza P. Tecelina Měta dóšli, wuspěwa spěwne towarstwo „Jednota" pod wjednistwom Khrósćičanskoho wučerja Hile swjedźeński spěw. (Zbasnjeny wot wjeledostojnoho knjeza administratora J. Barta-Radworskoho.) Na to stupi wjeled. knjez farar J. Wornar-Khrósćičanski jako swjedźeński rěčnik před pomnik a poréča w dlěšej swjedźeńskej narěči. Wón rozestaji, kak je postajenjo tajkoho pomnika za našu krajinu něšto nowe, hačrunjež w druhich krajach hižo dawno tajke postajeju a to husto dosć mužam, kotříž jich ženje tak hódni njejsu kaž P. Tecelin. Na to rysowaše joho sławnu dźěławosć we pisanju spisow, kotrež maju za wšitkich Serbow wulki wužitk, a naspomni wšitke joho knihe, kotrychž wón tak wjele a to za swoje pjenjezy je wudał. Skónčnje so zhromadźenym joho sćěhowanja hódne žiwjenjo jako wučerja a duchownoho a joho bohupodata a nabožna smjerć wopisa. Sta připosłucharjow stojachu na puću blizko pomnika a na wysokim polu na druhim boku puća a słuchachu z česćownosću a spodobanjom na rěčnikowe słowa. Po tutej rěči wotkrychu družki pomnik a położichu wěncy we serbskich barbach před njón. Nětko wuspěwa „Jednota" hišće spěw (tekst wot Šewčika). Dokelž program dalše rěče njedowoli, położichu z krótkimi słowami wěncaj před pomnik: wjeled. knjez farar Hórnik-Budyšski jako předsyda „Maćicy Serbskeje" přewodźany wot swojoho wjeled. kapł. J. Skale jako sekretara, a knjez seminarski wyšši wučer Dr. Grolmus jako předsyda Budyškoho serbskoho towarstwa (z wotpósłancami: wyššim žandarmom Bukom, wučerjom Somerom a překupcom Měršom). Prěni praješe, zo wón kładže před pomnik wěnc z imortelow ze serbskimi seklami a serbskim napismom jako znamjo njezakhódneje česćownosće w mjenje „Maćicy Serbskeje", jako towarstwa, kotrež w duchu a po přikładze P. Tecelina dźěła nic jenož za katolskich Serbow, ale za wšitkich Serbow Hornjeje a Delnjeje Łužicy. — Druhi położiławrjencowy wěnc z runje tak rjanymi serbskimi seklami z napismom na počesćenjo pilnoho a horliwoho serbskoho spisowaćela a wótčinca. Nětko stoješe pomnik we wšej swojej krasnosći před nami. Wón stoji na muri ze zornowca, najprjedy podłoha a potom obelisk ze syenita a ma tele wot knjeza fararja Hermana-Wotrowskoho zestajene napismo: „P. Bosćijan Tecelin Mět, duchowny cisterskoho rjadu, rodź. 24. 10. 1759 w tymle domje, zemrěł 18. 7. 1835 w Róženće. K spominanju na 50lětny dźeń zemrěća sławnoho, njesprócniwoho serbskoho spisowaćela, swěrnoho a wobhladniwoho duchownoho wučerja postajichu tónle pomnik jako znamjo njezakhódneje česćownosće dźakowni Serbja."

Naše Kasino ma mysle, pomnik hišće ze železnym płotom wobdać, hačrunjež wudawki na žane wašnjo hišće wurunane njejsu; přecy hišće so spušćamy na darniwosć wšitkich Serbow, ma-li napismo na pomniku wěrne wostać. Dotal su dóšłe dary z Marijinoho Doła 50 hr., Marijineje Hwězdy 40 hr., wot Drježdźanskeje „Jednoty" 10 hr., Jaseńčanskoho Kasina 16 hr., zběrka našoho kasina wunjese 26 hr., w „Kat. Pósle" dotal 36 hr. 50 pj.

Při wotkrywanju pomnika piskaše hudźba, tež někotre serbske ludowe spěwy so zanjesechu. Na to zestupa so ćah na dompuć do rumnosće našoho Kasina, hdźež předsyda, kaž bě prjedy tam hosći a towarstwa powital, nětko so jim podźakowa za wšu wopokazanu česć a kedźbliwosć. Na to rozwi so bjesada; najprjedy přečita wjeled. knj. farar Hórnik tři listy, wopřijace wuzamołwjenja tych knjezow, kotříž njeběchu na swjedźeń přińć móhli: wot knj. prof. dr. Pfuhla z Njeswačidła, knj. kapłana Libša a knj. administratora Zarjeńka jako předsydy Drježdźanskeje „Jednoty". Jim so třikóćna „sława" wunjese. Dale so přednošowaše; při tym napominaše so k přezjednosći, kotraž ma so předewšim při přichodnych wólbach do sakskoho sejma wopokazać. K tomu poréčachu knježa farar Hórnik, kapłan Skala a wučer Kral-Radworski. Zabawa so plećeše skoro hač do połnocy. Při swjedźenju su sebi sobustawy wohnjoweje wobory Marijineje Hwězdy wosebite zasłužby dobyli, štož ma so k jich česći tu wosebje zapisać.

W Kukowje, 30. 8. 1885. J. Bryl, zapisowar.

---

hač z lutymi krjepkami a próškami! Wobnowjene žiwjenjo hižo na prěni wokomik! Khodźeše tam a sem dobru khwilu, tola nic prózdny. Hladaše na blizku ćichu wjesku; jeje cyrkwina wěža jomu přećelnje kiwaše a statoki joho lubje strowjachu. Při tym bu joho wutroba cyła ćopła; dźěše jomu tak na mysle, hač njeby za tule njeznatu lubu wjesku něšto činić, ju ze zabyća wutorhnyć a swoje mjeno zdobom hwězdam připnyć mohł? Z nazdala miwoleše so jomu kaž widźenjo: marmorowa tafla na rjenje wučesanym stołpje, a potomnicy čitachu złote pismo na tafli: „Tule kneippownju a powětrowu a wódnu kupjel wuslědźi a założi bywši překupc Luboměr Kupnaty z Něhdźec lěta 18 . . Sława joho nadobnomu wopomnjeću!" Tale mysl joho tak horco jimaše, zo so wšón hnuty začu. K tomu dyrbješe hišće tři króć za sobu třichnyć. „Mašle! Wěsćiwěrno! To je woprawdźe spodźiwnje." A horješe so kaž žehliwa khachlica.

„Waw, waw, waw, waw!" zašćowka so nahle z hłuboka jomu za khribjetom. Wulki kosmaty lawdan so přihna a łóješe khětrje złósćiwje za joho nahimi bristwami.

„Jěrom pomhaj", wustóža so Kupnaty a čěkaše. Njemdre zwěrisko wězo za nim. Dys a dys ćisny Kupnaty hruzl abo kamjeń do psyčiska. Pos drje so zastróži, ale jenož wokomik, potom čěrješe ćim dźiwišo šćowkajo za nim. Hižo běše blizko za pjatami, tu wuhlada Kupnaty statok, trochu wote wsy zdaleny, a njedaloko krušwinu. Statok njehodźeše so wjacy dosćahnyć, ale krušwina lubješe wumoženjo: rěbl stoješe na nju zeprěty. Rěbla so hrabnyć a po štelkach horje snować, to dokonja Kupnaty za jene wodychnjenjo. Njepřećel skakaše při rěblu khwilu za nim, potom kołowaše ze złobami harujo wokoło štoma.

Nětko smědźeše sebi Kupnaty tola trochu wodychnyć — haj smorže! Nowe stróžele!

„Hrom a błyski! Mam će skónčnje, ty njestwora, njekničomny paduše!" šerješe joho wótry, škropawy hłós. Truba sudnoho dnja njeby joho bóle wustróžała.

„Ach, wy so myliće, mój luby", rjekny z třepotacym hłosom so wobarajo: Sym rentier Kupnaty z blizkeje kupjele Wodźan!"

„Tak? Z wotkel dha sydaja rentierowje bosy nohi a wuslěkani na mojej krušwinje? Dele z tobu. Ze štoma, praju! abo pokałam će ze žerdźu. Ale to ći doprědka praju, mjehka žerdź njebudźe. Radšo měj so do spěcha!"

„Ach jej, ach jej! ja wšak njecham tu horjeka wostać", jakotaše wustróžany Kupnaty a z woběmaj rukomaj so rěbla přimajo stupaše dele. „Dźeržće znajmjeńša trochu rěbl, zo njepadnje!"

„Tež hišće? Tebje chcu dźeržeć a to kruće, ty njeplecho!"

Z cyrkwje a sweta.

Vatikanske město. Hač dotal wolachu bamža jenož kardinalojo, kotřiž su wězo wšitcy romsko-katolscy. Biskopja a patriarchojo greksko-katolskeje cyrkwje, kotraž dźěn je tež z Romom zjednoćena, jenož zo při Božich službach (jenož liturgiskich) město łaćonskeje rěče starosłowjansku wužiwa, pak njemějachu žanoho wliwa na wólbu nowoho bamža. To ma so nětko přeměnić. Pius XI. chce pječa postajić, zo tež patriarchojo z bamžom zjednoćenych narańšich cyrkwjow na konklave so wobdźěla. Tak bychmy tež hnydom zrozemili, čohodla Swjaty Wótc w poslednich lětach njeje wjacy nowych kardinalow pomjenował. Jich ličba by so mjenujcy dyrbjała trochu pomjeńšić.

Žónske, kotrež w Romskej poliklinicy baby wuknu, wopytachu bamža. Tutón pokaza jich na ważnosć powołanja, kotrež su sebi wuzwoliłe. Sobuskutkować, zo by so te młode žiwjeńčko, kotrež je Bóh stworił, tu na zemi derje zakorjeniło, je wulki nadawk. Wosebje pak mózeja wone pozdźišo w powołanju tež mnoho za swójby činić. Snadź dyrbja tu jene dźěćo nuznje wukřćić, tam zasy staršeju dowjesć na prawy křesćanski puć w mandźelstwje, druhdźe pak khudobje wotpomhać. Ženje njesmědźa zabyć, zo je młode žiwjeńčko, kotrež wone pěstuja, tež stworjene za njebjesa, nic jenož za zemju.

Stote narodniny bamža Pia X. wopomninachu we Vatikanje na mnohich Božich mšach a pobožnosćach. Tři dny klečachu při jednorym kamjeńtnym kašću tutoho bamža, kotryž je swjate žiwjenjo wjedł, měšnicy a wěriwi so modlo.

Rektor katolskeje univerzity Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje w Milanje je pater Gemelli O. F. M. Wón je tež sobustaw bamžowskeje akademije wědomosćow. Tuta pak njeměješe hižo něšto časa předsydy. Nětko wuzwolichu patera Gemellija jenohłósnje za předsydu a Pius XI. joho tež wobkrući. To je tež wěste počesćenjo Milanskeje katolskeje univerzity.

Bamžowski nuncius Orsenigo wupraji němskomu knježeństwu po poručnosći Swjatoho Wótca sobužarowanjo nad njezbožom w tworni rozbuchadwow w Reinsdorfje.

W aprylu wumrě bamžowski internuncius w Hollandskej. Nětko bu tam nowy postajeny. Wón běše dotal nuncius w Kolumbiskej. Je to titularny arcbiskop Giobbe. Budźe tež w Hollandskej dale nuncius rěkać. Zastojnstwo nuncia je mjenujcy něšto wyšše hač internuncia. Hollandske knježeństwo wot něšto lět sem zastupjerja pola Vatikana wjacy nima.

Swjaty Wótc přija před krótkim 18 chinskich lětarjow, kotřiž so lěto w italskim lětarstwje wuwučuja. Lětarjo přepodachu bamžej pismo, w kotrymž so jomu dźakuja za lubosć, kotruž je přecy jich domiznje wopokazał, wosebje z tym, zo je Chinjanam dał domorodnych biskopow.

W južnej Americy wojowaštej dotal dwaj skoro čistokatolskej krajej, mjenujcy Paraguayska a Boliviska wo krajinu Gran Chaco. Swjaty Wótc je so husto prócował, zo byštej tola krajej so zjednałoj. 1932 wuskutkowa, zo so hodowničku 24 hodźin wšě wojowanjo zastaji. Dale je so wo ranjenych a zajatych starał. Nětko, hdyž je zasy měr, přeješe bamž knježeństwomaj zbožo a pósła ludomaj japoštołske požohnowanjo.

Němska. K swjedźenjej 700lětnoho jubileja swjatoprajenja swjateje Hilžbjety Duringskeje je kardinal Bertram wosebity pastyrski list wudał. W nim praji, zo chcedźa wěste woršty młodźinu jenož swětnje wukubłać. Wosebje na ćelne wuwićo kładu wulku ważnosć. Tu dyrbi za nas swjata Hilžbjeta być namołwjenjo, naše dźěći a našu młodźinu Bohu poswjećić a ju nabožnje derje wukubłać. Hižo w zažnej młodosći mamy naše małuške wjesć k Jězusej, zahe wosebje też k blidu Božomu. Dale pokazuje kardinal na strašny błud, zo mataj slubjenaj hižo wšě prawa a zo njetrjebataj so čistej dźeržeć. Hdźež so tajke nahlady zakorjenja, tam je nimo z póćciwosću. Swjata Hilžbjeta pak je wótry protest přećiwo tutym prócowanjam.

W radioaktivnych kupjelach Brambach je so nowa kapała natwariła. Njedźelu, 23. junija, bu wot arcměšnika Scheuringa poswjećena. Kapała je natwarjena česći swj. Wałpory. Z tym maja katolikojo Brambacha a tamnišeje wokoliny swój Boži dom. Z dobom su z tym přeća tamnišich kupjelanskich hosći za wosebitym domom Božim a Božimi službami dopjelnjene. Twar bu wosebje zmóžnjeny přez nahladne podpjery swj. Bonifaciowoho towarstwa.

Československa. Swjaty Wótc je za bamžowskoho legata při powšitkownym zjězdźe katolikow w Prazy kardinala Verdiera-Parizskoho postajił. To je po cyłym kraju wulke wjeselo zbudźiło. Kardinal Verdier je tež česćował japoštołow Słowjanow, Cyrilla a Methoda. Je přikazał, zo ma 1050lětne wopomnjeće jeju smjerće tež w joho biskopstwje swjatočnje so woswjećić. 2. junija je położił zakładny kamjeń k jenej cyrkwi swjateju Cyrilla a Methoda w Parizu.

Wubjerk zjězda katolikow měješe wotpohlad, na naměsće swjatoho Wjacsława (tute budźe tež mnohim čitarjam znate) wulki swjaty křiž postajić. Ale w Pražskim parla-

---

„Ale 'nož tola posłuchajće, luby přećelo; dajće sebi wujasnić!"

„Dundyr je twój přećel! Wujasnjenjo pak ći pólcaj da. Dele z tobu, abo so mje hladaj!"

Sylna pjasć přimny joho kaž z kłěšćemi kruće za košlu a prjedy hač so dopomni, sćahny joho z rěbla. „Stupaj doprědka, abo pomham tebi ze suchimi wosuškami do khribjeta, ty rubježniko na běłym dnju! A njesmilny muž wlečeše a storkaše joho, doniž joho do někajkeje hródźe nješwikny. Kupnaty słyšeše hišće, zo so zasuwa wonka na durjach suwaše, potom wołaše tónsamy hłós: „Hej, Bosćijo, Běž skoku po pólcaja! Hnydom dyrbi přińć: mamy tu rjanoho ptačka popadnjenoho. Čepl naj naj! ja so boju, nimale połny kórc krušwow je mi tón njeplech pomału wušćipał. Šiju jomu zwinu, tomu njedočinkej!"

Dobru khwilu sedźeše Kupnaty stuleny a płošeny, kaž hromadka njezboža na zemi, potom pozběhny hłowu, zo by so rozhladował, hdźe je, a joho wóčko zetka wobličo rohatoho woła, kotryž wulkej woči na njoho wuwaleše a skónčnje, kaž by joho postrowjał, zawu: „M-m-mwu-u-ujo!" Też na lěwicy zebra so hrozne korčenjo, kotrež Kupnatomu so zdaše, kaž: „Hósć, hósć, hósć!" Tam běše drjewjane wobhroženjo, a za nimi najskerje borło swini. Też na prawicy so hibaše a někajke dźiwje stworjenjo so jomu rjepotajo wošćeraše: „Hehehehe! Hehehehe!"

Tajkile přebytk běše sebi na swojim złotym wotpočinku hišće nadešoł! Na, tule hańbu, hdyž so to do ludźi roznjese! Njemóžeše pak dołho za tym myslić, dokelž koza přińdźe sebi na njoho ponuchać a jomu swoje rohi pokazować. Na dobre zbožo přibliži so něchtó z drjewjanymi toflemi čěrchajo k durjam. Zasuwa so wotsuny. Dźowka z pola so wróćejo a wo cyłym podawku ničo njewědźo, wočini durje a ćisny widły a hrabje do hródźe. Dokelž koza k durjam přiběža, zaprasny je hnydom zasy, jatoho ani njepytnywši. Ryhel pak njezasuny. Čěrchajo so wotsali.

„Nětko abo nihdy!" šeptaše Kupnaty. „Lěpšeje składnosće k ćeknjenju njedočakam." W jenym skoku z hródźe a z dwora! Pos běše na zbožo štó wě hdźe hižo zaběžał. A Kupnaty spěchaše jachlo kaž z kanony wutřěleny k lěsej. Hdy by jeno so zasy tam namakał, hdźež běše prjedy swoju drastu wotpołożił! Pola, łuki a štomy běchu tu jedyn kaž druhi na so podobne. Pót stoješe jomu z krjepjelemi na čole. „Ale, tajkele zbožo!" zajuska. Wuhlada mjenujcy dwaj worješinowej keŕkaj a za nimaj čerstwy trawnik. Tej běštej jomu z prjedawšoho kneippowanja w pomjatku zawostałoj. Hišće něhdźe sto kročeli na lěwo, a prawe městno budźe dócpěte! Z lohkej nohu přeskoči mału rěčku a khwataše k štomej, hdźež měješe joho drasta wisać.

(Skónčenjo přichodnje.)

menće maja komunisća a socialisća wjetšinu, a woni wobzamknychu, zo so to njedowoli. Na to wozjewi znaty słowakski duchowny Hlinka, zo je tajka zakaznja špatna provakacija, a přećiwo tutej dyrbi katolski lud raznje protestować. Dale wozjewi, zo Słowakojo kříž wudźěłaja z najdrohotnišich drjewow Tatry a jón ponjesu na Hradčin. Tam so wokoło kříža zhromadźa a wuspěwaja kěrluš k česći swjatoho kříža.

W Českej skutkuje misijónska kongregacija, kotraž pod škitom swjatoho Michała stoji, jara wuspěšnje. Cyle po zmysłu katolskoho skutka. Wosebje wěnuje so rozšěrjenju katolskoho pismowstwa a nowinarstwa. Podpjera dušepastyrstwo z filmami a druhimi swětłowobrazami. Wosebje spomožnje skutkuja bratřa kongregacije, kotřiž z kolesom a w poslednim času samo z awtom filmy, časopisy, knihe, aparaty za předwjedźenjo filmow atd. do wosadow přinošuja.

Katolska cyrkej w Słowakskej dósta 31. meje swoje kubła, kotrež běchu hižo wot wójny w rukach stata, zasy. Su wšak so 1919 też wo wjetšu třećinu pomjenšiłe. A stat njeje z wuspěchom dźěłał, ale měješe dotal 100 milijónow krónow deficita. K tomu su cyrkwinske kubła jara předołżene. Wot stata přewza w mjenje cyrkwje kubła japoštołski administrator biskop Dr. Jantawš.

Italska. Też w Riëse, narodnym měsće bamža Pia X., woswjećichu so joho 100. narodniny swjatočnje. Najprjedy drje to njebě wotpohlad, ale potom přizjewi so telko duchownych a wěriwych, zo buchu wjetše swjatočnosće nuzne. Tak nasta wulki nabožny ludowy swjedźeń. Popołdnju přińdźe też z wjele biskopami kardinal Lafontaine Bjenjatski. Też swětna wyšnosć so wobdźěli. Narodny dom Pia X. so na muzej přetwari, a też pomnik so tutomu swjatomu bamžej staji. Wobej pak so hakle nazymu woswjećitej.

W Pescara wobzamknychu, zo chcedźa tam k wopomnjenju Lateranskich zrěčenjow (mjez cyrkwju a Italskej) wosebitu cyrkej natwarić. Nad tym je so Mussolini zwjeselił a je ze swojoho 50000 lěrow za twar darił.

Před 700 lětami bu założeŕ rjadu, Dominikus, swjaty prajeny. K wopomnjeću na to wotměchu so we wšěm swěće pola Dominikanow swjatočnosće. Tak też w Romje. Hłowa swjatoho Dominika khowa so w Boloniji. Wot tam so wona k swjatočnosćam do Roma přewjeze. Na dwórnišću drohotnu relikwiju witachu a přewodźachu ju do cyrkwje Santa Maria sopra Minerva. Kardinal Pacelli měješe potom swjatočne kemše. Po nich njesechu hłowu w procesijónje do cyrkwje swjateje Sabiny. Tu cyrkej je swjaty Dominikus twarić dał.

W Teramo běše lětsa italski narodny eucharistiski kongres. K trajnomu wopomnjeću na njón natwari so na jenej horje wulki swjaty kříž a kapała. Z dźěłom chcedźa 1. septembra započeć. Prjedy pak wotměje so dwěnjedźelski ludowy misijón. Tutón budźa jezuića nawjedować.

Jendźelska. W jendźelskich katolskich towarstwach běše hač dotal wašnjo, zo so při zhromadnych hosćinach też na strowosć bamža piješe. Westminsterski arcbiskop Hinsley pak je nětko poručił, zo ma so na tute město při hosćinach za Swjatoho Wótca krótka modlitwa wuspěwać. Też modlitwu je arcbiskop postajił. To je so stało, dokelž je sebi to Swjaty Wótc wosebje přał, hdyž joho arcbiskop Hinsley wopyta.

W Šottiskej pak pokazuje so dale njepřećelstwo přećiwo katolskej cyrkwi. Tak žadaše na přikład jena zhromadźizna šottiskeje cyrkwje, zo stat njeby katolskim šulam wjacy podpjery płaćił. (To so mjenujcy w Šottiskej stawa, nic pak w Jendźelskej.) Zhromadźizna dale praji, zo je katolska cyrkej ze strachom za anglikansku cyrkej a za človjesku swobodu. Potom rěka, zo katolske wustawy kaž hriby ze zemje rostu. To pak so njepraji, zo su to wosebje spomožerske wustawy, kaž khorownje, syrotownje atd., kotrež wšěch ludźi, njech su katolscy abo nic, do swojich domow bjeru, a zo su wustawy potajkim z dobrotu za wšěch. Wězo rěči so też zasy wo bohatstwach cyrkwje. Runje w Šottiskej pak su katolikojo a cyrkej jara khudźi.

Wšelčizny.

Na burskim kuble běše kwas. Najstarši syn bě so woženił. Stary nan bě přiwuznych, někotrych dobrych znatych a też dwaceći měšnikow přeprosył. Hdyž běchu wšitcy zhromadźeni ke kwasnej hosćinje, stany nan a praji, zo drje budźa so někotři wěsće dźiwać, zo je telko duchownych přitomnych. Wón je jich přeprosył, dokelž je jich ze swojimi nalutowanymi pjenjezami studować dał a dokelž chce z tym swojoho syna powučić, zo by joho w lubosći k měšnistwu, kotraž w joho domje z dawna knježi, swěrnje sćěhował. Hakle z tychle słowow dostojnoho bura su jednotliwi přitomni měšnicy zhonili, zo njeje jenoho abo druhoho z nich, ale wšitkich dwacećoch studować dał. Tele zdźělenjo pohnu wšitkich k dźakownej wjesołosći.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", towarstwo kat. Serbow za Budyšin a wokolinu, woswjeći jutře njedźelu, 30. 6., swój **załoženski swjedźeń** w Kolpingowym domje. Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje předsydstwo.

Njebjelčicy. Njedźelu 7. julija woswjećenjo khorhowje towarstwa kat. serb. młodźencow. 1/2 2 hodź. swjatočny nyšpor, potom zabawny porjad. Wšitke młod. tow. su z khorhowju přeprošene.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 334. 335. z Kulowa: Michał Möller, Jakub Comak; 336. z Bronja: Mickał Kopr; 337. z Boranec: Jurij Wićaz; 338.—344. z Radworja: wyšši wučeŕ kantor Jan Andricki, Hana Brankačkowa, Jurij Brankačk, Michał Rynč, Jakub Brycka, Mikławš Paška, Jurij Haša; 345. z Měrkowa: Madl. Grofina; 346. 347. z Njebjelčic: Jurij Łuzčanski, Hańža Hejduščyna.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 998. z B.: N. N.; 999. z R.: N. N.; 1000. z R.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Radworja 1 hr.; N. N. z Měrkowa 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 24. junija 1935.

90 wołow, 283 bykow, 675 kruwow a jałojcow, 1277 ćelatow, 765 wowcow, 2960 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) starše 40—42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 33—39 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 37—40 hr. 4) Snadnje wuwite 35—36 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 35—41 hr. 3) Mjasne kruwy 27—34 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—26 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—42 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 56—60 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 43—55 hr. 3) Snadnje wuwite 35—42 hr. 4) Najšpatniše 28—34 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 46—50 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 43—47 hr. 3) Mjasne wowcy 38—43 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—38 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 50—51 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 48—50 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 47—49 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 45—48 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy, tučne 45—46 hr.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbskadr. 16

Towařstwo kat. serbskich młodźencow w Njebjelčicach
woswjeći njedźelu 7. julija swoju

khorhoj.

1/2 2 hodź.: Swjatočny nyšpor ze swjedźeńskim prědowanjom a poswjećenjom khorhowje. Po nyšporje wotwiwa so bohaty športowny porjad. — Wječor ludowe reje.

Wšitke serbske młodostne towařstwa su na tutón swjedźeń — z khorhowju — wutrobnje přeprošene. **Předsyda.**

Njedźelu 30. junija wječor 1/2 8 hodźin přińdźće wšitcy do

Njebjelčic

na załoženski swjedźeń wojeńskoho towařstwa.

Předstaja so jara žortniwa hra „Na měrje". — Potom reje.

Nawjednik.

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja
dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Cychi, płachty, hłowaki,

žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći,

nohajcy, wšelake ktaniny.

Serbske hrjebje rožk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Pokhwal tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Zjawny dźak

swj. Józefej
a
swj. Judašej Tadejej
za wusłyšanu próstwu.

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminařska dróha 2

Wotročk, pilny a spušćomny, namaka hnydom abo 15. 7. službu pola bura **Šołty w Njebjelčicach.**

Wšitkim lubym Serbam

z blizka a z daloka, přećelam a znatym wozjewjamoj, zo po wotkhadźe swójby Hajncec **póndźelu 1. julija** přewozmjemoj

Serbsku kofejownju

w Serbskim domje w Budyšinje.

Budźemoj so wjeselić, hdyž přikhilnosć, naju předkhadnikej dotal wopokazana, so też namaj zdźerži.

Swědomiće chcemoj so wo to starać, zo wšitke přeća hosći po móžnosći so dopjelnja.

Rad budźemoj lubych Serbow witać!

G. Janak a mandźelska.

„Jednota", towařstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći
njedźelu, 30. junija 1935, wječor 1/2 8 hodź.
swój

załoženski swjedźeń

w Kolpingowym domje w Budyšinje
ze spěwami a wuwjedźenjom hry: „Wódny muž" (Zhubjena njewjesta) wot Jurja Kubšćana.
Potom reje.
Wšitkich lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje
předsydstwo.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy. Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje a našeje maćerje

Khaty Šnajderoweje

rodź. Nowakec

wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustych wječorach za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, kaž też za wšitke druhe tak mnohe wopokazma lubosće w tutych ćežkich hodźinach naše

najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez".

W **Smječkecach,** na dnju pohrjeba,
22. junija 1935.

W mjenje wšitkich přiwuznych we wulkej zrudobje
Jan Šnajder a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̌ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

27. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. julija 1935.** | **73. lětnik.**

Japoštołstwo modlenja:

Wobnowjenjo filma po katolskich zasadach.

Měnjenjo za měsac julij:

1. **Wulkómóc.**

Film je wulkomóc swěta. Něhdźe 55000 kinowych khěžow a palastow je na swěće. Wšědnje wjerći so tam film. 250 milijónow wopytowarjow wob tydźeń! Bohaći a khudźi, stari a wosebje młodźi tam w črjódach khwataja a wćipnje hladaja, woprujo často swoje poslednje fenki. Film je wulkomóc nic jeno tychle hobrskich ličbow dla, ale dokelž ma wón na přihladowarja najwjetšoho wliwa. Film předobuoże lohko naš rozom a wjedźe bórzy naše cyłe myslenjo. Njetrjebaš sam ničo wjele myslić ani čitać, widźiš wšo a słyšiš w zynkofilmje widźane wosoby rěčeć. To puta cyłu twoju skedźbnosć, a widźane přikłady skutkuja na twoju wolu a fantaziju. Štož sam widźiš, to njeje suche, kožane, wostudłe rozwučenjo, ale same žiwjenjo a hibanjo. To zamóže we nas zbudźić dobre předewzaća, ale też złe požadosće. Wosebje młodoho človjeka zamóže film lohko přetworić a přeměnić w cyłym zmyslenju a zadźerženju. Film zamóže joho k dobromu dowjesć, ale też k złomu zawjesć.

2. **Boži dar.**

Film je Boži dar. Potajne to mocy, kotrež je Bóh, njeskónčnje mudry, położił a skhował do Božeje stwórby. Človjeski rozom je te nětko „wunamkał". Wohladaš-li nowočasny zynkofilm a k tomu trěbne wulkotne naprawy a aparaty, dyrbiš wobdźiwać človjesku wědomosć a techniku, ale wjele bóle hišće Božu wulkosć a mudrosć. Tajki dar Boži dyrbjał človjek dźaknje wužiwać na prěnim městnje k Božej česći a sławje. Při tutej Božej służbje by so potom też človjek sam najlóže wukubłał a najrjeńšo wokřewjał na ćěle a duši. Kelko dobroho mohł a dyrbjał film na swěće skutkować, tale wulkomóc, tónle dar Boži!

3. **Swjaty Wótc.**

Kak nětko tomu woprawdźe je? Swjaty Wótc je wo prašenju filma hižo často swój hłós pozběhnył. Loni je filmowym nowinarjam cyłoho swěta, kotřiž běchu jomu k audijency přišli, tole do woči prajił: Film čini mi w poslednim času najwjetše starosće. W nadrobnych rozprawach skorža mi misijonarojo, biskopja a kardinalojo cyłoho swěta jenohłósnje, połni njeměra a starosće, wo zrudźacych skutkach a sćěhwkach hubjenoho filma. Tale wulkomóc wjedźe djabołsku wójnu přećiwo swjatej wěrje a kaznjam Božim. Hrózbne je, kak duch tohole swěta znjewužiwa tónle Boži dar. Spóznawši načinjenu škodu a dalši hrožacy strach hubjenoho filma podpjera a žohnuje Swj. Wótc dźěło mjezynarodneje katolskeje filmownje, kiž je před někotrymi lětami w belgisim měsće Löwen nastała. Na wjednika filmownje piše Swj. Wótc, zo su křesćenjo wšěch krajow po swědomju winowaći, z prašenjom filma so zaběrać. My wšitcy dyrbimy podpjerać na kajkežkuli wašnjo prócowanja wo dobry film, kiž je złoženy na katolske zasady.

4. **My wšitcy.**

My wšitcy? Tak so snano někotry česćeny čitać z hłowu wijo praša. Njestara dha so naš stat a knježeŕstwo wo dobry film? Film zajimuje bóle měsćanow, nas na wsy zajimuja bóle wišnje a rěpa. — Prawje maš: Cyrkej so prócuje, stat so stara, tebi wosobinscy snano žadyn strach ze strony filma njehrozy. Ale su mjez nami na wsy też młodźi doprědkarjo, kiž radźi raz film wohladaja. Tych sćel předewšěm na dobre powučace filmy, kotrež naša katolska filmownja pola nas druhdy na wsy, w Budyšinje a w kupjelach pola Smječkec porjadnje pokazuje! Z tym pokazaš hižo zajim za prócowanjo katolskeje filmownje a podpjeraš dobry film!

A modli so na měnjenjo Swjatoho Wótca, zo bychu so zamołwići ludźo filma khutnje a z wuspěchom prócowali wo dobry film! Modli so, zo bychu też prócowanja našoho stata wo dobry film, złoženy na zasady swjateje wěry a Božich kaznjow, so poradźiłe. Paćeŕ dźěn je wulkomóc, kiž zamóže přewinyć też najhóršoho čornoho njepřećela. Na-

jebać wšěch druhich starosćow, wosebje nětkle w žnjeńskim času, sćelmy w tymle měsacu Bohu Knjezej horliwy njesebičny paćeŕ na měnjenjo Swj. Wótca. Tale njesebičnosć, to hakle je prawe japoštołske modlenjo! A měniš, zo Bóh luby Knjez ći njebudźe to žohnować časnje a wěčnje? „Pytajće najprjedy kralestwo Bože, wšo druhe budźe wam přidate!“

Rozhlad w swěće.

Pólski zwonkowny minister Beck

je srjedu rano do Berlina přijěł. Na dwórnišću čakachu zastupjeŕ kanclera a wjednika, zwonkowny minister Neurath, statny sekretar Meißner a druzy a powitachu cuzoho hosća. Potom wyšk Beck najprjedy ministra z Neurath w zwonkownym hamće a potom kanclera Adolfa Hitlera w němskostatnej kencliji wopyta. Minister Beck so wupraji, zo budźe móc přilubić, zo Pólska politiku swojoho wulkoho maršalla dale powjedźe.

K česći pólskoho hosća wuhotowa němski kancler srjedu wječor hosćinu, na kotrejž so też pólski pósłanc w Berlinje, Lipski, němski pósłanc we Waršawje, z Moltke, a druzy přewodnicy ministra Becka kaž też někotři z němskoho knježeŕstwa wobdźělichu.

Němske knježeŕstwo

njemóže za wuporjedźace a wudospołnjace dźěła na twarjenjach podpjerow dale wjacy přizwoleć. Tak daloko hač njeje so na zapodate prózstwy hišće wotmołwiło, so namołwja, zo dyrbja zličbowanja městnym wyšnosćam dla wupłaćenja knježeŕstwowych přiběrkow so zapodać, dokelž je so akcija skónčiła.

Też prózstwy šulskich wokrjesow a zwjazkow njehodźa so wjacy w tych rozměrach dopjelnjeć kaž prjedy. Hdźež su twarjenja jara wobškodźene, tam dyrbjało so wuporjedźenjo na wjacy lět rozdźělić. Ministerstwo móže so hakle potom rozsudźić, někajku žadanu podpjeru přizwolić, hdyž hospodarski plan 1935 předleži.

Nowa awtowa dróha.

Pola Mnichowa je so dźěl noweje awtoweje dróhi, kiž powjedźe wot Mnichowa hač k němskej mjezy, wobkhodej přepodał. Přitomny bě też němski kancler. Generalny inspektor dr. Todt měješe něhdźe sćěhowacu naŕeč: Wjednik a němski dźěłaćeŕ staj tutón skutk wukonjałoj, němski lud dyrbi jón wobsedźeć. Zdar, mój wjedniko! — Adolf Hitler so generalnomu inspektorej wutrobnje podźakowa. Jako prěni přerězny wjednikowe awto zawjerjacy bančik, potom sćěhowaše sto druhich wozow, też pyšny nakładny wóz němskeje awtoweje čary.

Bjezstrach na dróhach.

Prjedy hač změjemy awtowe dróhi přez cyły němski kraj, so hišće někotre lěta pominu. Zo by so bjezstrach wobkhada na dróhach polěpšił, chce němski znutřk. minister motorizowanu policiju po ličbje powjetšić. Tuta dróhowa policija je w poslednim času někotrym ćežitym awtam znamjenja zebrała a wozy z wobkhoda sćahnyła. Też motorowe kolesa su husto dosć w najwjetšej njerodźe. Kołojězdni pokazuja druhdy wulku njedisciplinu. 1 hriwna khostanja je so jako dobry srědk k woćehnjenju wopokazał. Pohončam so porokuje, zo wosrjedź puća jězdźa, spja a tak wobkhod haća.

Khartykładźenjo je zakazane.

Duringski znutřkowny minister je policijski wukaz wudał, přez kotryž so khartykładźenjo, stajenjo horoskopa, wułožowanjo hwězdow a sonow zakazuje. Wukładowanjo kharaktera z rukopisma na wědomostnym zakładźe njeje zakazane.

Dóńt Awstriskeje.

W jendźelskich nowinach namaka so powěsć, zo so mjez jendźelskimi diplomatami namjet rozpomina, Awstrisku po šwicskim přikładźe neutralisować. Jendźelska je zwólniwa, wšitke prócowanja diplomatiscy spěchować, ale za wojeŕske zakročenjo njemóže žanych winowatosćow přewzać.

Francózscy frontscy wojowarjo

wopušćichu zańdźenu njedźelu němski kraj. Tydźeń běchu z hosćemi pola fabrikanta Roberta Boša w Stuttgarće byli. Něhduši wojowarjo su dobry zaćišć dóstali wo měrowym zmyslenju Němskeje k dorozemjenju z jeje susodom. 50 němskich zranjenych wojowarjow je so sobu do Francózskeje podało, hdźež někotre dny jako hosćo wostanu.

Francózski minister Laval

je so w komorje wuprajił, zo knježeŕstwo zakonjowy naćisk wo pjenježnym přidawku za wójsko wróćo njebjerje. To so njedótka bjestracha Francózskeje, dokelž móže knježeŕstwo na podłožku njedawno wobzamknjenoho zakonja wšitke nuzne připrawy činić. Wone ma tu połnomóc, za škitanjo kraja samo wot so wudawki činić, za kotrež hakle pozdźišo přihłosowanjo parlamenta trjeba.

Laval a financny minister Regnier staj před financnym wubjerkom wo nuznych naprawach rěčałoj, kiž maja so dla wutworjenja financow přewjesć. Dwójni zasłužerjo dyrbja so wuslědźić a jim dwójna zasłužba zakazać. Lutowanske wubjerki pola wójnskoho a lětaŕstwowoho ministerstwa maja so założić. Dale so wulka revisija z njeprawom so dóstawacych pensijow přewjedźe. Też kontingentske systemy so wotstronja.

Jendźelska wotradźa.

Dla italsko-abesynskeje zwady je jendźelski zwonkowny minister Eden też z Mussoliniom rozrěčenjo měł. Jendźelske knježeŕstwo čini sebi tuteje zwady dla wulke starosće, přetož jendźelska zwonkowna politika je na Zwjazk ludow złožena. Jendźelska je zwólniwa, Abesynskej smuhu kraja w jendźelskej Somaliskej přewostajić a jej z tym puć k morju dać. Z tymle poskićenjom pak Italska přezjena njeje. Tuž budźe dyrbjeć jena třeća móc zapřimnyć, prjedy hač so njetrjebawši krej přeliwa. Italska je na wójnu derje přihotowana. Tola też Abesynska chce hač do poslednjoho muža za swoju swobodu wojować.

Njezbožo w indiskich podkopkach.

We wuhlowej jamje Bagdighi w Britiskej Indiskej sta so póndźelu ćežke njezbožo, kiž žadaše sebi 16 morwych a 23 zranjenych. Njezbožo so zawinowa přez rozbuchnjenjo.

Njewjedrowa katastrofa w Japanskej.

Hamtska powěsć wo wulkej katastrofje je wudata. We 17 provincach na kupje Kinschu a wječornej Japanskej so 9 wosobow mori a 130 zrani. 1700 khěžow so cyle abo zdźěła powali. 192000 twarjeni so přez wulku wodu zapławi.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** We wšěch kónčinach swjedźenje a k tomu w Budyšinje na Třělnišću cyły tydźeń trajacy znaty ludowy swjedźeń. A też towaŕstwo katolskich Serbow w Budyšinje bě přeprosyło swoje sobustawy a přećelow, zo by swjedźeńscy wopomniło 33 lět swojoho wobstaća. Žurla Kolpingowoho domu njebě runje — kaž druhdy — hač do poslednjoho městna wobsadźena, tola bě wopyt spokojacy. K zawodej zaklinčachu krótko po 8 hodź. pjeć měšanych khórow, kotrež bě předsyda knjez kantor Šołta swoju swěrnu čŕjódku spěwarjow a spěwaŕkow wustojnje nawučił. Po tym wotwiwaše so na jewišću hra, dotal hišće mało znata, ale jara přijomna a dosć hódna, zo by so wšudźe w Serbach wuwjedła. „Wódny muž“ abo „Zhubjena njewjesta“ je powučaca hra a pokazuje młodosć na strachi, přez zawjednikow jej hrožace. Wšu złósć zawjednisku zjednoća w sebi „Wódny muž“, kotryž nadobo na jewišću so zjewi na městnje človjeskoho zawjednika. Wulki talent hrajerja wědźeše dämonisku čertowsku bytosć Wódnoho muža prawje wuraznje woznamjenić. A też zhubjena njewjesta namaka

wustojnu předstajeŕku. Tuta měješe jara wobšěrnu a nic lohku rólu wuknyć. Wjele hrajerjow a hrajeŕkow sobuskutkowaše, a su za cyle krótki čas z lubosće za dobru wěc zhromadnje dócpěli, zo „Wódny muž“ na swjedźenju „Jednoty“ bu tak wušiknje a wuraznje předstajeny. We zastawcy mjez dźiwadłom witaše předsyda, knjez kantor Šołta, hosći, wosebje knjeza wučerja Wjelu, kiž je Serbam tutu rjanu hru wobradźił; rozjasni potom z krótka zmysł a wobsah hraća. Z napominacymi słowami namołwješe wšitkich wěrnych Serbow, zo bychu lubowali swoje přinarodźene bohate kubła a drohu našu serbsku zemju. Po dokónčenju dźiwadłowoho předstajenja wobroći so předsyda towarstwa swj. Cyrilla a Methoda, wysokodostojny knjez scholastikus Hejduška, ze słowami dźaka na wšitkich, kotřiž běchu z předsydu, knjezom kantorom Šołtu, sobuskutkowali k poradźenju rjanoho wječora.

— Mjez katolskimi Serbami derje znaty serbski korčmaŕ pódla Serbskeje cyrkwje w Budyšinje, knjez Michał Hoka, woswjeći pjatk 6. julija ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Měrćinkec sleborny kwas. 25 lět je so tež minyło, zo je jubilar sobustaw „Jednoty“, a 10 lět, zo nosy khorhoj tutoho towarstwa. Skónčnje je tež 25 lět hižo sobustaw towarstwa swj. Cyrilla a Methoda a pilny čitaŕ našoho „Katolskoho Posoła“, kotryž swójbje Hokec wupraja z tutym wutrobne zbožopřeća.

— Serbska kofejownja w Budyšinje je na wšě 30 lět była w rukach knjeza Jana Hajncy, rodźenoho w Brěžecy. Ze swojej mandźelskej a dźowkami je swojich mnohich hosći ze serbskoho kraja, kotřiž rad tam wobkhadźuja, stajnje přećelnje witał a dobry napoj abo pojědź jim poskićał. Serbja z kraja začuwaja w Serbskej kofejowni wěstu domjacnosć a rad tam tež wotpołoža wačoki a druhe wěcy, w měsće nakupjene, doniž njewotjědu. Knjez Hajnca je tež znaty přez dobry měd, kotryž předawa. Wón je sam wustojny pčołaŕ a zasłužbny sobustaw pčołaŕskoho towarstwa w Šprewinym dole. Kaž słyšimy, budźe we wobkhodźe na Mjasowym torhošću měd a pčołaŕske připrawy dale předawać. Swójbje Hajncec tež wšitcy katolscy Serbja přećelne wopomnjenjo wobkhowaja, hdyž wjacy w Serbskej kofejowni hospodarić njebudźe. — Nowomu hospodarjej Serbskeje kofejownje pak, knjezej Janakej a joho mandźelskej přejemy, zo byštaj přećelne poćahi mjez Serbskej kofejownju a serbskimi hosćemi dale spěchowałoj a prawje wjele zboža, wuspěcha a spokojenja na nowym polu dźěławosće namakałoj.

— Duchowny zastaraćeŕ katolskich studowacych we Drježdźanach, knjez dr. Leo Sudbrack nam w tymle zmysłu pisa: „. . . dyrbju tohodla katolskich Serbow na to kedźbliwych sčinić, zo žanych studowacych namołwjał njejsym, po katolskich Serbach wěsty němski časopis ke kupowanju poskićeć. Prošu wo to, zo bychu so mi mjena studentow, kotřiž to wudawaja, zdźěliłe, zo bych mohł napřećo nim zakročić. Na žadyn pad njeje moja wola, zo by so dobrym katolskim Serbam někajki časopis nanuzował z powołanjom na moje mjeno!“

Z **Radworja.** Naša „Katolska Bjesada“ wotmě 29. 6. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Kralec. Bě derje wopytana. W přednošku zhonichmy, kak derje a spomožnje zamóže nan za swójbu a wosebje za swoje dźěći skutkować. Předsyda, knjez faraŕ, prošeše wosadnych, zo bychu so prawje bohaće 14. julija w Rózeńće zešli. † Tecelin Měť je wulkoho swjedźenja zawěsće hódny. Dale bu wobzamknjene, zo sobustawy ze swojimi mandźelskimi 4. julija zhromadnje jubilejnu wustajeńcu w Budyšskim muzeju wopytaja. Hišće lětsa ma so tež w našej cyrkwi tepić počeć. Wulke kachle płaća na 3000 hriwnow. A dotal nahromadźene pjenjezy za nowe pišćele (něhdźe 1200 hriwnow) wužijemy hnydom za tule wěc. Ważna zhromadźizna bu z kěrlušom čisło 213 skónčena.

— Při Bronjanskej šćežcy mamy wulke lěhwo statneje młodźiny. Wšědnje wosebje dźěći zabawjeju. Tuž je tak rjec cyła wjes wožiwiła. Tež na nowej šuli wšelacy hosćo bydła a so wočerstwjeju.

Z **Khrósćic.** Na městno wučerja Tilcha je šulska wyšnosć knj. wučeŕku Rösnerjec sem póslała. Nowa wučeŕka je wnučka wyššoho wučerja na wusł. Čocha, kiž prjedy w Kukowje a Zdźěrje skutkowaše. Pola nas wuči jenož sobotu, zbytne dny we Wotrowje. Škoda, zo nowa wučeŕka serbsku rěč njewobknježi.

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. julija, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z **Kukowa.** Porjadna zhromadźizna wotrjada katolskich młodźencow swjatoho Jurja w Kukowje wotmě so njedźelu 30. junija. Ze spěwom „Towaršnosć, ty hwězda złota“ ju zahajichmy. Potom powita starši wšitkich a přeješe knjezej prezesej wjele zboža k joho mjeninam. Dale rěčeše wo tym, kajki ma być młody katolski človjek. Chce-li pak młodźenc swój zaměr dócpěć, dyrbi sebi jón wubědźić, ma so dać powučować, ćiše a pilnje so wukubłować. We

Strowe Kneippowanjo.

Žort. — Spisał † Mikławš Bjedrich.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

„Jěrom pomhaj!“ Skoro bu jomu před wočomaj tołsta ćma. Wšitka joho drasta je prječ. Je dha ju wětřik wuduł? Ach, ně wšak! Město njeje leža tu stare, dźěrawe črije, póduše na poł wotpróte rozdajeja na njoho hrózbnu tlamu; pódla zmjećeny kłobuk, kotromuž su najskěrje wulke myše kromu hroznje wobkusałe; a hišće woblečenjo z wulkimi dźěrami na rukawomaj a na khribjeće a z cankami po kromach wudebjene. Někajki dundak je sebi tu zaležł a dobru přileżnosć njezacpějo sebi joho drastu wuměnił. Kupnaty wšitko přehladawši zblědny kaž lany rub. Što nětk? — Njewosta hižo druheje rady, khibali ćmowu nóc dočakać a po ćmje so domoj kradnyć. Kak dołho jeno budźe to trać! Słónčko stoješe hišće wysoko a swěćeše tak wjesele, kaž by so joho njezbožu wusmjeć chcyło. „Ach jěrom! ach jěrom!“ Wšón wosłabjeny a mučny lehny so pod štomom na zeleny dorn. „Dyrbju hladać, zo někotre hodźiny přespju, hewak z wostudu wumru.“ Woprawdźe też wusny, ale běše jara njeměrny; dźiješe so jomu wo psu a lózym mužu. Skónčnje wubudźi joho strašne wołanjo.

„Tule leži ta njetwora, tón paduch!“ klinčeše k joho wušomaj. „Skoro by nam wulećał tón rjany ptačk!“

Kupnaty roztorhny woči a wuhlada muža, kiž bě joho na krušwinje trjechił, a pódla šnawcarjatoho pólcaja.

„Hej, stawaj, njeroda! Nimamy khwile na tebje čakać, doniž so wuspiš. A hnydom tule swoje draby so zwoblekaš! Nó, budźe skoro? Abo dyrbju tebi pomhać?“ wrjeskaše pólcaj z mječom šćerkajo a do trundlow kopajo.

„Hu! prječ z tym njerjadom! To nihdy njesčinju!“ roćeše so Kupnaty. „Sym kupjelanski hósć z Wodźan. Wostajće mje na pokoj!“

„Ty drje maš nas za hłupych hansow, što? To so hladaj!“ wrjeskaše pólcaj dale a staji jomu zedrjeny kłobuk na hłowu. „Měj so do spěcha!“

„Phi!“ škrěkaše Kupnaty. „To je mi pře wšu měru. Prječ z tymi trundlemi! Phi, phi! Na pomoc! na pomoc!

„Njebudźeš-li změrom, budźe něšto za wuši sydać. Tajkich ptačkow hižo znajemy, kiž sebi wosobne title dawać wědźa. Chceš so skónčnje swoje črije wobuwać a kabat woblekać — haj abo ně?“

Skoro wšón do womory padajo a wšón zawjerćany tuleše so Kupnaty nuzowanju. Wón sam přećiwo dwěmaj a hišće z mječom! Što by jomu też pomhało, hdy by swoje mjeno přeradźił? Njebyštaj jomu tola wěriłoj. A potom — puć do kupjeli Wodźan běše nimale daloki. Nadźijomnje so prjedy wječor přibliži, hač do Wodźan dóńdu. Na sudnistwje dźě możeše so wupokazać. —

swojej wosadze budź stajnje z dobrym přikładom! Dale spominaše na P. Tecelina Měta a Barta-Čišinskoho, na tuteju wulkej wótčincaj, rodźenaj w Kukowje. W jeju duchu chcemy też my w našim času hišće dźěłać. Na to jimaše so prezes, wjeledostojny knjez kapłan Hórnik, słowa a rěčeše wo swjatym Pawole. Předstaješe joho nam jako zmužitoho a njebojaznoho japoštoła. Też my dyrbimy kaž wón kruće stać za našu wěru a naš narod. Ze spěwom a towarstwowym postrowom bu zhromadźizna skónčena.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pónd́zelu, 8. julija, popołdnju w 2 hodź.

Ze **Sernjan.** Njedźelu rano wobkedźbowachu ludźo, hdyž skotej po picu dźěchu, podhladnjeju mužskeju při klóštrskej wodźe. Hižo rano zahe bě tam wotnajeŕ rěki pobył, tola njebě nikoho widźał. Bě jomu znate, zo cuzy skradźu tu ryby łója. Jomu to wozjewichu a wón zawoła hnydom přistojacu policiju telefoniscy, kiž tu bórzy ze psom bě. Mjez tym běštaj so podhladnaj z procha měłoj, ale jeju před Nowoslicami dosćežechu. Tam dóńdźe k njeluboznomu wustupej. Jedyn z njeju žadaše sej wot policaja wupokaz, dokelž bě w civilnej drasće přijěł. Najprjódcy drje prěještaj, zo staj ryby łójiłoj, też wopačnej mjenje wudawaštaj. Skónčnje pak so wuznaštaj a so jako Kulowčanaj wupokazaštaj. Napisawši jeju mjena, daše jimaj policaj běžeć.

Z Njebjelčic. Po lětach je so tu zdobne wašnjo wuwiło, zo wjesne swójby dźěći a družki z druhich wsow na swjedźenju Božoho Ćěła, hdyž kemše a z dnjom zjednoćene swjatočnosće khětro dołho traja, sebi sobu na wobjed wozmu, zo bychu mohłe nyšpornu pobožnosć w prawym času zasy wopytać. Po kemšach čakaja hižo wjesne dźěći na swojich towaršow a towaršku a kazaja jim z dowolnosću staršich do swojoho statoka, zo bychu jich tam hospodowałe. Družki pohosćuja so zwjetša na farje a zbywaca młodźina rozdźěli so potom po wjesnych statokach, hdźež su wšitke dźěći lubje witane. Nichtó so tomu njezapowě. Před 10 a snadź wjacy lětami su jenotliwe swójby z hospodowanjom započałe a nětko je to hižo powšitkowne wašnjo, za čož su dźěći a starši wulcy dźakowni.

Z **Pěskec.** Zańdźeny tydźeń zemrě po krótkej khorosći žiwnosćerka Marja Šołćina rodź. Hokec ze Smjerdźaceje a bu póndźelu na Njebjelčanskim kěrchowje pokhowana. Z njej je wjesna dobroćerka časnosć wopuščiła, na kotruž budźa mnozy dźaknje spominać. Wšudźe pomhaše, hdźež bě nuza, wosebje khorym žonam a njedźelničam. Wona kmótřeše we swojim času wojeńskej khorhowi Róžeńčanskoho towarstwa, hdźež je jeje mandźelski Jurij Šołta z předsydu. Khorhoj, wot někotrych sobustawow přewodźana, daše jej poslednju česć. Město wěnca budźe towarstwo za drohu zemrětu Božu mšu dźeržeć dać. Njebočička bě też pilna čitarka „Katolskoho Posoła“, kaž sej z cyła serbske nowinarstwo wysoko važeše. W tym mohłe mnohe serbske žony ju sćěhować. Njech je jej ródna zemja lohka!

Z Ralbic. Na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła nastajichu so knježny Marijanskeje kongregacije na daloki puć a wulećachu sebi do Bramborskeje. Jědźechmy po znatym puću do Kulowa, dale přez Wojerecy a Hródk do Mužakowa. Tam čakaše na nas hižo wjelečesćeny knjez farar Kral, bratr našeje prefektki a fararjec kuchařki; ta drje so najbóle na to wjeseleše. Naši młodźency, kiž hižo rano zahe, w 5 hodź. z kołami wotjědźechu, běchu sebi hižo dźěl rjanoho parka wobhladali. Hdyž bě nas wysokodostojny knjez farar lubje powital, dźěchmy do rjenje wudebjeneje cyrkwje; tu wotmě krótki nyšpor naš wysokodostojny knjez prezes. Hdyž wuńdźechmy a so k farje bližachmy, sapaše nam hižo wóń dobroho bunacoho kofeja napřećo, a nutřka bě hižo na blidach nastajene mnoho dobroho tykanca a babow. Po dalokej jězbje zesłodźa wšitkim wulkotnje. Za to mamy so dźakować Mužakowskej fararjec kuchařcy, kotraž so za wšitko tak derje postara. Wokoło 3 hodź. wjedźeše nas tamniši knjez farar do rjanoho wulkoho parka, w kotrymž popołdnjo přeživichmy. Z wjesołym spěwom so wróćichmy. Z wutrobnym dźakom a z rjanym dopomnjećom wotsalichmy so. Dompuć wjedźeše nas přez Bělowodu, hdźež sebi rjany Boži dom wobhladachmy a kěrluš wuspěwachmy. Dale jědźechmy po Budyšskej drózy do Zdźěrje. Tu wobhladachmy sebi skoro wšitkim njeznatu cyrkwičku a pozběhnychmy z kěrlušom naše mysle k Bohu. Dokelž běše hižo pozdźe, khwatachmy zasy k našimaj awtobusomaj. Na to sahaštej awtobusaj přez Rakecy k Ralbicam. 1/2 10 hodź. běchmy domoj. Běše to za nas wurjadny dźeń; wjele rjanoho wohladachmy. Najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“ słuša knjezej prezesej a knjezej kapłanej, kotrajž wšitko derje nawjedowaštaj, tohorunja knjezej fararjej Kralej za wšu lubosć, kotruž je nam wopokazał. Wulět do Mužakowa wostanje nam wšitkim we žiwym wopomnjeću.

Z Wotrowa. Towarstwo katolskich młodźencow wuleća sebi na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła do Šěrachowa a dale. Rano 1/2 5 hodź. sydnychmy so na swoje worclowe

---

Mjez tym běše też w kupjeli Wodźanach wulke rozhorjenjo.

„Hdźe jenož Luboměr je? Hdźe je wostał? Najskěrje je so zabłudźił w njeznatej wokolinje — a tón lózy lud, kiž po dróhach łazy!“ skoržeše starosćiwa mandźelska hižo hodźiny dołho. Dźowka Marhata so jej družeše.

Wuj Feliks Prawda, kotryž bě njeprošeny na wopyt přišoł, běhaše pospochi na puće a hladaše do wšěch rózkow, hač Kupnaty nihdźe njeńdźe; naprašowaše so toho a tamnoho a přinjese skónčnje powěsć, zo su po pólcaja přišli, dokelž su nětdźe někajkoho njedočinka lepili.

„Ty słódka dobrota!“ zaskorži mandźelska. „Wón je so zabłudźił, je do rubježnikow padnył. Su joho wuslěkali a štó wě hdźe zawjedli!“ A dźowka přihłosowaše.

„Jeno nic hnydom to najhórše myslić!“ pokoješe Feliks. „Dźiwno wšak je, hdyž so knjez Kupnaty tak dołho njepokaza. Dyrbi so za wujom pytać. Póńdu wyšnosći wozjewić.“

Poł hodźiny pozdźišo khodźeše po kupjeli nowinka: Kupjelanski hósć je do rubježnikow padnył; rubježnika su lepili a přiwjedu joho sputanoho do Wodźan.

W kupjeli, hdźež ludźo cyły dźeń ničo za dźěło nimaja, čini tajka nowinka wulke rokoćenjo. Wšitcy też to sputanomu rubježnikej z črjódami napřećo khwatachu. Mjez ludźimi běše horca žarliwosć, štó joho prěni zawohlada.

Hodźi so lohcy myslić, z kajkimi běbnymi začućemi Kupnaty prěnich, kiž napřećo dźěchu, zetka; a z nazdala bližeše so přeey wjetša mnohosć přihladowarjow. A wón sam roztorhany mjez dwěmaj mužomaj, pólcajom a burom. Bjez dwěla budźetaj też joho mandźelska a dźowka mjez tymi črjódami. „Ach, kajke to zasywidźenjo!“

„Tamle joho wjedu, toho rubježnika. Na, to je wubrany hólc, jedyn z tych najhóršich. To je hižo zwonka widźeć. Tajkele šerjenjo!“ Tak rěkaše mjez ludźimi.

„Ow jej, ow jej! mi chce so zecnyć!“ zastona Kupnatowa; wona měješe wótrej woči a běše swojoho muža spóznała.

„Ale to dźě je překupc Kupnaty!“ zawoła tu něchtó.

„Njeje móžno! — Ju tola! — A takle zwoblekany! — Z tajkim přewodom! — Kak je to móžno? — Što jeno je so stało?“ Tak klinčeše z jenoho boka do druhoho.

„Što? to je tón njedočink, tón paduch, kotryž je moje krušwy kradnył“, zawoła bur hrubje do ludźi.

„Hłuposće! Dźerž hubu!“ zawrjeska Feliks Prawda na njoho. „Tónle knjez je mój wuj, rentier Luboměr Kupnaty z Něhdźec. Joho mandźelska a dźowka a někotři knježa tule móža to wobswědčić. Dalše so pozdźišo wujasni. Lubši wujo, sym tebi wóz napřećo přiwjedł, stup do woza, luby wujo! a pojědźemy domoj.“

Feliks běše woprawdźe najrozomnišu mysličku měł. Ducy swobodny wóz zetkawši běše jón hnydom najał. Do njoho móžeše so Kupnaty znajmjeńša nětkle před telko

koniki a jěchachmy přez Wujězd, Spytecy, Holcu, Wjelećin a přijědźechmy 3/4 7 hodź. wjeseli a dobreje mysle do Šěrachowa. Ale naše wjeselo přeměni so nadobo do zrudoby. Lědom běchmy do městačka dojěli a hižo nas „kneflaty“ za kornaŕ dźeržeše. Chcychmy sebi runy puć do Božoho domu dojěć, tola běše tu kóžde jězdźenjo zakazane. Te sćěhwki snadź za nami přijědu. We sedmich běchu tu rańše, kotrež wopytachmy. Na Božej mši zwjeze so nam jedyn towaŕš hromadźe; bě so snadź přenapinaŕ. Bórzy bu jomu zasy lěpje. Po kemšach posylnichmy so we radnej pincy a při tym sebi wuradźichmy, zo te mjerzanje, kotrež hižo při započatku našoho wuléta mějachmy, z čěskim piwom zwopłokamy. Na to wobhladachmy sebi hišće Šěrachow bliže, wosebje napadnychu nam tamniše drohipokazowarje. Su to na podnozy stojace postawy, předstajace „originalne“ wosoby z města Šěrachowa samoho. Tak na př. wěstoho hamtskoho sudnika, kiž do sudnistwa khwata, joho psyčk pak, kotrohož na štryčku wjedźe, běži napřećiwny směr. Druhdźe stoji rěznik; na drozy k dwórnišću znaty překupc, jako z wulkimi kročelemi, kofork w rucy, w poslednim wokomiku před wotjědźenjom ćaha hišće k ćahej khwata. Potom nastajichmy so přez Sohland ke čěskej hranicy, hdźež dyrbłachmy swoje móšnički pokazać a potom běžachmy pěši přez Rosenhain, Königshain do Slanknowa. Skónčnje tam dóńdźechmy, a podachmy so do bližšoho hotela, hdźež sebi dobre čěske piwo słodźić dachmy a naš wjesoły serbski spěw po rumnosćach klinčeše, štož też druhich hosći jara zajimowaše. Jedyn z hosći přistupi k našomu blidu a předstaji so nam jako: Pater Gotthard, kiž bě loni we našim klóštrje na prózdninach přebywał. Spěšnje minyštej so hodźinje a dyrbjachmy sebi zaso na wróćopuć myslić. Prjedy toho wobhladachmy sebi krasnu cyrkej tutoho městačka. Nětk běžachmy zaso wróćo, hdźež naše koniki na nas čakachu. Jědźechmy wróćo hač na statnu drohu, kiž přez Warnsdorf, Steinigtwolmsdorf na Sokolnicu (Valtenberg) wjedźe. We lěsnej korčmje so hišće junu posylnichmy. Tamna pinčnica wukopa so nam jako Serbowka. Khwilku z njej při šalcy khofeja bjesadowachmy. Wosebje khwalobne bě, kak wubjernje hišće serbšćinu wobknježeše, hdyž nam tola wuzna, zo je hižo 12 lět wot swojeje serbskeje domizny dźělena. Potom doběžachmy sebi na horu. Z wěže sebi krasnu sakšku a susodnu češku krajinu wobhladachmy. Po horje dele kročachmy a potom so přez Wjazońcu, Póckowy, Biskopicy, Porchow, Žuricy, Kašecy při wjesołym spěwje do Wotrowa wróćichmy.

14. julija 1935 do Różanta!

Njedźelu, 14. julija 1935, změje serbski lud składnosć, dźakownu česćownosć wopokazać zasłužbnomu wótčincej Tecelinej Mětej, kiž je w prawym času ważnosć nabožnych knihi za wukubłanjo serbskoho ludu w cyrkwi a we šuli spóznał a po namołwjenju swojoho swědomja so hnydom pjera přimał, zo by z katechismom, z Nowym Zakonjom, z Kročenjom po Khrystusu, ze Žiwjenjom Swjatych a z druhimi spisami swojomu lubowanomu ludej to darił, štož jako Bože žadanjo spózna. Tomule šlachotnomu mužej, kiž nětko hižo 100 lět w Różeńćanskej cyrkwi spi a kiž so cyle prawje wukhowaŕ serbskeje rěče mjenuje, chcemy hołdować. W kóždej serbskej wjescy rozdźěla so tónle tydźeń program za swjatočnosć, kotraž budźe 14. 7. w Różeńćanskim Božim domje a w farskej zahrodźe. Na swjatočnym nyšporu, kiž je w 2 hodź., předuje knjez faraŕ Mič z Njebjelčic, a swjedźeńsku rěč k wopomnjeću 100-lětnych posmjertninow — Tecelin Mět je 18. 7. 1835 we Różeńće zemrěł — změje knjez faraŕ Cyž z Hajnic. Při cyrkwinskich wrotach zwonka cyrkwje budźe jara dostojna wopomnjeńska tafla wotkryta, zo by do najdalšoho přichoda Tecelina Mětowy duch žiwy wukhowała mjez serbskim ludom, kiž rady khwata do Różeńćanskeje swjatnicy. Rjany prolog, kiž je knjez wučeŕ Nawka-Radwoŕski wosebje zbasnił, a wšelake wjacyhłósne khóry spěwaŕskich towaŕstwow Domowinskeje župy Michała Hórnika budźa swjatočnosći z dostojnym wobłukom. Tuž přeprošujemy wutrobnje cyły serbski lud z Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Štóž ma hišće škričku wótčinskeje lubosće, njech kupi hnydom pola dowěrnikow Domowiny program a znamješko, kiž hromadźe płaćitej jenož 30 pj. Za tele 30 pjenježkow ma kóždy zastup do cyrkwje a do farskeje zahrody. Tak chcemy wudawki a wopomnjeńsku

---

wočemi skhować. To běše kaž wumóženjo. Skoro na poł mortwy zlehny so do różka docyła mjelčicy, jenož dys a dys bolosćiwje stonajo. Doma wšak wotući ze swojeje němeje womory.

„Sym wohańbjeny, do smjerće wohańbjeny, do žra a kosći!“ stonaše bjez wodychnjenja. „Njemóžu so wjacy swój žiwy dźeń nihdźe pokazać, nihdźe, tu nic, a doma nic, dokelž za to so hižo dušni přećelojo postaraja, zo so domoj donjese. Čas žiwjenja mjez štyrjomi sćěnami sydać, kaž jaty — o jěrom, o jěrom!“

„Změruj so, luby wujo!“ pokoješe Feliks. „Wěc njeje tak zła, wšitko so hišće zhładkować hodźi. Mam dobru mysličku.“

„Ty? Ty by był! Woprawdźe? Hdy by to dokonjał, njewěm runje, z čim bych tebi wotrunał! — Ale to wšak njeje móžno; njećiń mi prózdne nadźije!“ A z nowa poča skoržić: „O jěrom, o jěrom! Na tule hańbu! Hdy bych so jeno něhdźe do zemje zaryć mohł! Abo pojědźemy do Ameriki, bórzy, hnydom jutře!“ —

Nazajtra čitaše so we Wodźanskim tydźeniku krasna nowinka:

„Dobry žort je sebi wjele znaty a česćeny bywši překupc knjez Kupnaty w našej kupjeli zehraŕ. Zetkawši so z Jendźelčanom staj sebi mjeze sobu tole zrěčałoj: Kóždy sadźi tysac hriwnow. Knjez Kupnaty pak slubi, zo so do trundlatoho dundaka přewobleka a cyłe kupjelanske towaŕstwo zrokoći a zamyli. A wubjernje je so jomu ta pryzla poradźiła. Knjez Kupnaty wotkupi někajkomu dundakej zedrjenu drastu a wědźeše swój žort tak daloko zehnać, zo so hišće jako sadowy paduch zajeć a šem do kupjeli přiwjesć da. To je woprawdźity proch do woči! Tysac hriwnow je krasnje dobytych. Knjez Kupnaty, to ze wšej česću wuzběhujemy, je dobyte tysac hriwnow wulkomyslnje tudomnej khudobnej kasy darił.“

„Luby wujo, što k tomu prajiš?“ dźeše Feliks, hdyž bě za snědanju tule nowinku wótře přečitał. „Njelubi so tebi tale powěsć?“

„To sy woprawdźe wubjernje sčinił“, bórčeše Kupnaty znutřkownje wšón přezbožowny nad tejle mudrej mysličku swojoho wujka; bjerješe pak so na kedźbu, zo njeby so z radosću před nim překhwatał: „Ale z čim jenož tebi hubu zatykam?“

„Ach, ničo lóžše hač to, wujo!“ rjekny Feliks zahorjeny. A hdyž Marhata runje z durjemi zastupi, mikaše wjesele na nju a postanywši wospjetowaše: „Ničo lóžše, dyžli to.“ Přimny Marhatu za ruku a přiwjedźe ju za blido. „Jowle, z tejle ruku, luby wujo, zatykaš mi hubu hač do smjerće.“

Kupnaty sćahny křiwu hubu, kaž by runje do najjěršoho płónča kusnył, potom połoži jeju ruku do ruki a rjekny poważnje: „Nó, mojedla! Njeje mi druheje rady. Mje płaći kneippowanjo tysac hriwnow a wamaj je pomhało.“

taflu, kotraž někotre sta hriwnow płaći, zapłaćić. Přeprošenjo stawa so jenož přez „Katolski Posoł“ a přez „Serbske Nowiny“ a wosebite přeprošenja so nihdźe njesćelu, zo bychmy wudawki na najnuzniše wěcy wobmjezowali. Njech wšitke towarstwa z khorhowjemi přińdu!

Tuž přińdź, luby serbski ludo, 14. julija w prawym času do Różanta! Jedna so wo **twoju wěc a česć, wo ničo druhe!**

Domowina,
župa Michała Hórnika.

Na šlezskich hnadownych městnach Grisaw—Wambořicy—Stróža.

Wo putnikowanju pisa znaty nabožny spisowaćel Alban Stolz: „Tež hewak sym husto we mni začuwał, zo mi pućowanjo bóle k nabožnomu hromadźeństwu hač k swětnomu rozpjeršenju služi. Hdyž žanych ludźi njewidźu, kotřiž mje na moje wšědne žiwjenske wobstejnosće dopominaja a ze wšědnymi myslemi přepławjeja, hori so we mni woprawdźite a najlubše žiwjenjo mojoho ducha a hwězdny błyšć wyššoho swěta so we mni swěći. W mojej ćichej komorcy doma njećuju so tak z Bohom sam kaž husto wosrjedź rojeńcy cuzych ludźi. Doma je moje znutřkowne z prochom wšědnych podeńdźenjow přikryte a jadušiwe. W dolinje wěje čerstwy powětr stajnje so wotměnjacych nowych podawkow. Duch zjednoća so tam na přitomny wokomik a na ćichu blizkosć Božu. W dolinje je mi samo wšědne domjace žiwjenjo překrasnjene. Tuž dyrbiš rad pućować a putnikować. Bur, kiž so cyličke lěto dreje, wopušći swoju jstwu a wšědne starosće ze žonu a z dźěśćom, ze skotom a kołom, ze susodami a wikowarjemi. Hdyž je z wobłuka swojeje wjeski won, dopomni so hakle tak prawje na so a na swoje žiwjenjo. Bóh je jomu přitomniši a joho mučna wutroba wodychnje wospjet. Lohko a swobodnje je jomu kaž ptačkej, kiž z klětki do njeskónčneje njebjeskeje šěrokosće wuleći. Po dołhim času je nětko k prěnjomu razej zasy človjek a prawe dźěćo Boże.“

Lěpje drje njeje žadyn znamjenity spisowaćel važnosć putnikowanja rysował, hač tutón pobožny katolski theologa. Tute słowa, před nimale 100 lětami pisane, płaća hišće dźensa, snadź we wjetšim rozměrje hač w tamnišim času bjez železnicow, awtow a lětadłow. Štóž je přileżnosće měł, horjeka naspomnjene hnadowne městna w tydźenju před swjatym Janom wopytać, tón drje je wšitko to na a we sebi nazhonił a začuł, štož je nadobny katolski duchowny pisał.

Wězo dyrbja putnikarjo tak z wutrobu a z dušu při tym być, kaž tamni 30 pobožni serbscy pućowarjo, kotřiž so wot 17. hač 21. junija z „Korzyńskej łastojčku“ do Šlezskeje podachu. Pućowachu nimale po slědach swjatkownych wulětnikow z Khrósćic a wokoliny. Dokelž bě nam wjacy časa k rucy, móžachmy sej wězo wjacy wobhladać a wšitko dokładnišo. To pak bě też jenož móžno, dokelž awtobus woprawdźe z „łastojčnej spěšnosću“ sahaše přez njeskónčne krajiny. Wotjědźechmy 1/4 7 hodź. rano z Pančic a běchmy hižo 1/4 5 hodź. popołdnju we Wambořicach (Albendorfje). Hač do Budyšina přistupichu na wjacorych městnach přisłušnicy a potom khwatachmy přez Lubij — pola Bukec kiwaše nam k prawicy stary serbski Čornobóh — a Zhorjelc, hdźež so z runiny hobrska Krajna króna (Landskrone) pozběhuje. Dale přez Lubań — ze znatym 1320 założenym klóštrom k swjatej Madleni, Greiffenberg, kotrohož radna wěža kaž turkowski minarett přez khěže a město saha. A potom Hirschberg ze swojimi 23000 wobydlerjemi, wukhod do Krkonošskich hór, najwjetše a najrjeńše wobkhodne město w tutym wokrjesu. Dósta 1108 měsćanske prawo a bu 1242 přez wójwodu Bolesława II. khětro powjetšene. Ma mnoho zastarskich kněžow a khłódne khódby, kotrež nam kulturny a wobkhodny wobraz z tamnišoho časa poskićeja. Blizko při torhošću stoji hłowna cyrkej. Wobstoješe hižo 1288, hdźež w jenej lisćinje wójwody Bolka II. so farař z „Hywsbergka“ mjenuje.

(Pokročowanjo sćěhuje.)

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Před 25 lětami wuda bamž Pius X. dekret, w kotrymž poruči, zo maja dźěći hižo prawje zahe k swjatomu woprawjenju hić. K wopomnjeću na to póndźa lětsa 15. augusta, swj. Marije do njebjes wzaća, dźěći cyłoho swěta k swjatomu woprawjenju. Nic jenož za dźěći ale też za dorosćenych budźe tajke zhromadne swjate woprawjenjo Jězusowych lubuškow krasne dožiwjenjo. Na to so dopomnja, kak w samsnym času nic jenož dźěći jenoho luda ale wšěch ludow zemje kroča k blidu Božomu. Njech potom też my tak prawje spóznajemy a začujemy, što je jena powšitkowna cyrkej, kaž to naša katolska je.

Redaktor bamžowskeje nowiny „Osservatore Romano“, hrabja Dalla Torre bu, kaž smy hižo pisali, za předsydu zwjazka katolskich nowinarjow wuzwoleny. Jako tajki wopyta před krótkim bamža. Tutón jomu swoje wjeselo wupraji nad tym, kak katolske nowinarstwo zapřija swój nadawk. Kak kruće wone wosebje stoji k zastupjerjej Khrystusowomu na zemi, k Swjatomu Wótcej. Dalla Torre rozprawješe wo zjězdźe katolskich nowinarjow w Marseille. Pius XI. zaso pokhwali, zo so nowinarjo hižo pilnje přihotuja na powšitkownu wustajeńcu katolskoho nowinarstwa w Romje.

Při audijency romskich prěnjowoprawjeńskich dźěći pokaza bamž na važnosć dobroho křesćanskoho woćehnjenja. Kajku zamołwitosć maja tola woćehnjerjo, njech su to starši abo wučerjo! Kak strašne słowa praji Jězus wo tych, kotřiž dźěćom pohoršk dawaja. Na tym hižo spóznajemy, zo skoro ničo hóršoho być njemóže, hač dźěći špatnje woćahnyć, jim hubjeny přikład dawać, jich duše krjudować. Kak zasłužbne pak na druhej stronje zaso jo, so sprawnje wo dobre woćehnjenjo młodźiny prócować.

70 putnikow z Indiskeje bě Swjaty kraj wopytało. Potom přińdźechu też do Roma. Tutej dwě městnje stej najwosebićišej putniskej městnje. Na prěnišim běše naš Wumožnik žiwy a je tam za nas ćerpjeł, na druhim pak bydli joho zastupjeŕ, a wot Roma du pruhi wěry do wšěch krajow zemje.

Nowe čisło „Acta Apostolicae Sedis“ postaja, zo ma so nabožnej wučbje wjacy važnosće přicpěwać. K tomu maja so wězo też wučerjo, kotřiž nabožnu wučbu wudźěleja, derje wuwučić. Też my njesměmy sebi myslić, zo smy w šuli dosć nawuknyli! Junu přińdźech do katolskoho domu. Tam čitachu runje Swjate Pismo. To je rjenje, njewěrno. Haj, hdyž je biblija katolska, ale tale to njeběše. Hdyž prajach, zo njeje dowolene, tajke čitać, mi wotmołwichu, zo tola w katolskej bibliji wšo njestoji. Što to nic? Prajichu mi, štož běchu runje čitali. Ale tu so pokaza, zo běchu wšak najskěrje też hižo wšitko zabyli, štož běchu něhdy w šuli wukli, dokelž to, štož mi powědachu, stoji samo w šulskich bibliskich stawiznach. (Wězo też w cyłym Swjatym Pismje). Tuž njemudrujmy w prašenjach wěry, ale budźmy woprawdźe mudri a čitajmy też přecy nabožne spisy.

Čisło 6 „Acta Apostolicae Sedis“ wupisa nowy zakoń. Khori, kotřiž njemóžeja do cyrkwje hić, móžeja so doma 5 Wótče-našow a Strowa-sy-Marijow a Česć budź Wótcej . . . modlić a sebi při tom přeć, zo bychu móhli tute modlitwy před Najswjećišim w cyrkwi spěwać. Potom maja so hišće samsne junu na měnjenjo Swjatoho Wótca modlić a dóstanu tak wotpusk 5 lět. Hdyž pak to přez tydźeń wšědnje činja, dóstanu dospołny wotpusk.

Njepřezjednosć mjez Italskej a Abessinskej wuskutkuje so też hubjenje na katolske misijóny w Abessinskej. Tam skutkuja mjenujcy skoro jenož italscy misijonarojo. Wězo maja woni tohodla wšelake ćerpjeć. Jich wobhladuja tam z njedowěru. Tam a sem wuhnachu jich z brónjemi, a dyr-

bjachu do Egyptowskeje čěkać. Tola tam njepřijachu jich jendźelscy wojacy też runje přećelnje, dokelž mjez italskimi a jendźelskimi nahladami wo Abessinskej je khětro rozdźěl. Bamž je swojomu vikarej poručił, so wo misijonarow starać. Misijonarojo su tola jeničcy, kotřiž maja na čornych telko wliwa, zo móhli jich wot najhóršich surowosćow přećiwo wšěm bělym wotdźeržować a tak měr pomhać zakhować.

Němska. Biskopski ordinariat w Aachenje je wozjewjenjo wudał wo dźěle za katolske towarstwa młodźiny. Tam rěka: Zo njebychu njedorozemjenja nastałe, tu wozjewjamy, zo za katolske dźěći žana prawna zakaznja njewobstoji, z konkordatom dowolenym cyrkwinskim towarstwam a zwjazkam přisłušeć. Tajka zakaznja njewobstoji też za dźěći niže 10 lět. Katolske organisacije a towarstwa su po konkordaće (też hólčina) bjeze wšoho wobmjezowanja po starobje dowolene.

We Würtembergskej su so wonječesćenja swjatych křižow khětro přisporiłe. Wobydlerstwo je wězo z tajkimi činkami jara rozhorjene.

Kaž „Völkischer Beobachter" pisa, běchu so sobustawy katolskeje hólčiny a Hitlerskeje młodźiny při jenym swjedźenju němskeje młodźiny w Braunsbergu w Rańšej Pruskej mjez sobu zwadźili. Wjednik hólčacoho konvikta, Pater Wiemer, běše do zwady zapřimnył a někotrych Hitlerskich hólcow z kijom bił. Joho wječor zajachu a do škitanskeje jatby dowjedźechu.

We Würtembergskej buchu wšě nabožne swjatočnosće zwonka cyrkwjow zakazane. Prócesijóny a wobkhady, kotrež so hižo z dawna sem wotměwaja, su dowolene. Runje tajke zakaznje płaća w Durinskej.

Awstriska. Prócesijón, kotryž so na Bože Ćěło při Winskej biskopskej cyrkwi (swj. Šćěpana) wotměwa, běšo přeco tak dołhi, zo mnohim ludźom scyła njebě móžno, se poniżnje modlić. Tuž je so prócesijón lětsa hinak zarjadował. We nim kročachu jenož někotre dźěći, khorhowje katolskich towarstwow z někotrymi zastupjerjemi, wotdźěle wojakow z hudźbu, duchowni a rjadownicy. Potom sćěhowaše Najswjećiše a za nim dźěchu president a knježerstwo, druhe nahladne wosoby a zaso wojacy. Wěriwi pak běchu so po towarstwach rozdźěleni při štyrjoch wołtarkach zhromadźili. Při kóždym wołtarku čitaše měšnik, prjedy hač prócesijón přińdźe, Božu mšu. Hdyž so procesijón bliżeše, spěwachu kěrluše. Tak běše procesijón dostojny a kóždomu běše też móžno, so pobožnje při swjatočnosćach wobdźělić, byrnjež też sobu za Najswjećišim njekročił.

Salcburgscy dušepastyrjo wobroćeja so přećiwo předawanju wšelakich małohódnych dopomnjeńkow na swjate firmowanjo. Překupcy samo husto starših a kmótrow nimale nuzuja, tajke kupować. Město toho budźeja so k wopomnjeću na dóstaćo swj. sakramenta firmowanja wobrazy ćišćeć a předawać. Čisty wunošk wužije so za khude dźěći.

Pólska. Zemrěty maršal Piłsudski je přeco připóznał, zo je Pólska katolski kraj a zo dyrbi to wosebje też nowa Polska być, jako twjerdźizna přećiwo ruskomu bolšewismej a bjezbóžnistwu. Swoje nabožne zmyslenjo je wón z wočehnjenjom w staršiskim domje dóstał. Je też wjele za to činił, zo byštej cyrkej a stat měrnje htomadźe dźěłać mohłoj. Tohodla je pólski konkordat z wulkoho dźěła joho zasłužba. Na jednanjach je so sobu wobdźělał a husto je hodźiny dołho ze zastupjerjom pólskich biskopow hromadźe jednał. Też při cyskwinskich wulkich swjatočnosćach je so maršal husto wobdźělił. Mjenje znate pak je, zo běše wón z přećelom bamża Pia XI. A to wot toho časa, zo běše Achille Ratti bamžowski nuncius we Waršawje, hdyž pólske wójsko kaž z dźiwom zbi ruskich bolšewikow, kotřiž chcychu tutón kraj sobu pózreć.

Kardinal Hlond je před dlěšim časom socialnu radu zestajał. Sobustawy su wědomostnicy a druzy nazhonići katolikojo. Su studowali, kak by so socialne žiwjenjo w Pólskej najlěpje po bamžowskich encyklikach wutworiło.

Duchowni někotrych pólskich biskopstwow su wobzamkli, zo chcedźa sami pjenjezy dać za nakład katolskich abo druhich dobrych knihi. Z tym chcedźa wojować přećiwo někotrym nakładam, kotrež jenož tohodla njepócćiwe a njepřistojne spisy a knihe wudawaja, dokelž z tym pjenjezy zasłużeja.

Šwica. 1874 zběhnychu w Bernskim kantonje wot scyła 74 katolskich wosadow 34. Z tym chcychu starokatolikam pomhać, dokelž myslachu, zo wěriwi k tutym přeńdu. Jenož 40 katolskich wosadow potajkim tehdom hišće zby. 1905 dowolichu potom zaso wšo hromadźe 59 wosadow. Lětsa pak bu wobzamknjene, zo smědźa katolikojo zaso wšě 74 farow a hišće 7 mjez tym nowozałożenych z duchownymi wobsadźić. Jenož to sebi rada žada, zo bychu so 15 fararjo 6 lět z dokhodami kapłanow spokojili. (Dokhody płaći mjenujcy stat.)

Jendźelska. Jedyn protestant pisa: Běch wćipny, kajki tola ludowy misijón je, kotryž w cyrkwi Franciskanow jezuića wotměchu, kaž běch čitał. Njeběch hišće ženje w katolskej cyrkwi pobył a dóńdźech sebi tohodla na skóńcacu pobožnosć. Dyrbju rjec, zo běch překwapjeny nic jenož nad rjanosću Božich służbow, ale też nad syłami ludu, kotrež běchu na pobožnosći. Dokelž běch hižo wjele wo tym čitał, zo su cyrkwje skoro prózdne, wědźach nětko, zo katolska cyrkej też z tuteje misery njeposłabjena wuńdźe. Štož mje najbóle překwapi, běše wulka ličba muži.

Španiska. Tu zběhnychu wšelake dźěle zakonja, kotryž katolske rjady zakazuje. Prěni dźěl zakonja pak hišće wobstoji, wosebje też, zo stat za duchownych ničo njepłaći. Ale wobstoji nadźija, zo so też to po času polěpši. Wšelake rjady su Španiskej jara nuzne, wosebje te, kotrež maja šule, dokelž kraj scyła nima telko wučerjow, zo by mohł wšě dźěći do šulow słać.

Něšto zrudne ale tola Božu sprawnosć pokazowace sta so w Madridźe. Tam přińdźe młody dźěłaćeŕ do katolskeje khorhownje. Pokaza sotře jenož ruku a praji, hač jomu njemóže ničo přećiwo bolacomu dać. Ale sotra spózna, zo je khorosć strašniša hač so być zdaše. Dowjedźe joho k lěkarjej. Tutón po přepytowanju rjekny, zo dyrbi ruku wotewzać, dokelž su kosće tuberkulozne. Nječinili pak to, by młody človjek dyrbjał wumrěć. Wón płačo praji, hač njeje druheje pomocy. Tola lěkaŕ rjekny: Ně. Nětko dźěłaćeŕ też swoju druhu ruku ze zaka wućahny a ju pod sylzami pokaza a rjekny: Hlejće knjez doktor, hdyž loni wulki klóštr Maravillas zapalichu, běch pódla. A wuhladach tam w palacym so domje postawu swj. Józefa a wotrazych jej wobě rucy. A takle je mje Bóh khostał. — To sta so hakle před krótkim we hłownym měsće Španiskeje Madridźe.

Łaćonska Amerika. Bamžowska nowina khwali argentinskich katolikow a wosebje wjednikow kraja. Zo su woni khwalby hódni, pokaza so na mjezynarodnym zjězdźe katolikow w Buenos Aires. Za čas bamża Pia XI. wutworichu w Argentinskej 5 arcbiskopstwow a 10 biskopstwow. To su rjane wuspěchi.

W Equadorje pomjenowachu někotrych franciskanskich duchownych za wokrjesnych hejtmanow. To je dźak za dźěło, kotrež su misijonarojo we wukubłanju tamnych dźiwich ludow, kotrež běchu zdźěla samo hišće ludźižračcy, wukonjeli. Dale je knježerstwo jenoho biskopa za strowotniskoho inspektora w joho biskopstwje pomjenowało. Tak chce wone strowotniske srědki, wosebje lěkarstwa, sprawnje rozdźělene wědźeć. Dale skutkuja tam duchowni jako dohladowarjo při twarjenju dróhow. Wězo njestoja cyły dźeń pola dźěłaćerjow jich dohladujo. Ale maja ważne naprawy postajić. Też wudźěleja mzdy.

Swjaty Wótc je mexikanskoho arcbiskopa Diaza, kotryž přecy zmužiće za katolsku wěc wojuje, za bamžowskoho trónskoho assistenta pomjenował. Na swjatočnosć joho zapokazanja do joho zastojnstwa běchu 4 biskopja a mnozy rjadniscy a swětni duchowni přišli. Ale wšitcy w jednorej

swětnej drasće, dokelž je w Mexiku nětkle zakazane, zo duchowni wosebitu drastu so woblekaja.

Surowje je, kak w Mexiku dźěći přećiwo cyrkwi šćuwaja, haj samo přećiwo staršim, jeli su tuči hišće cyrkwi swěrni. Dźěći so namołwjeja, zo bychu potom swojeju staršeju hidźili. Wučerjo dyrbja při nastupje swojoho zastojnstwa přisahać, zo su njewěriwcy a zo chcedźa, hdźežkuli móžeja, pomhać katolsku wěru wutupić.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 1. julija 1935.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) starše 36—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 31—36 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 34—38 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 28—38 hr. 3) Mjasne kruwy 23—27 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 18—22 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 34—38 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 51—54 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 40—50 hr. 3) Snadnje wuwite 35—42 hr. 4) Najšpatniše 28—34 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 46—50 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 43—47 hr. 3) Mjasne wowcy 38—43 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—38 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 49—50 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 46—49 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 46—48 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 45—47 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy, tučne 44—45 hr.

Wustajeńca

w Budyšskim museju je wotewrjena wšědnje

wot 10 hač do 5 hodźin.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.

Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtón, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 348. z Baćonja: cyrkw. wučef Mikławš Cyž; 349. z Haslowa: Mikławš Dubaw; 350. z Budyšina: Mikławš Šustyf.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za junij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Čopłota Mjesačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+5	+35	+14,5	1900	2750	4300	650	1300	1500	+ 5,500	29	17	kosrjanc	40,7

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy. Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład **škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow** atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** skleńčerńja Serbska dr. 16

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Při wotkhadźe ze Serbskeje kofejownje džakuju so mojim lubym hosćom za wšu mi přecy wopokazanu přikhilnosć a zawdawam wšitkim **wutrobne Božemje.**

Zdobom dowolam sebi wozjewić, zo też dale chcu poskićeć

dobry měd a pčołarske potrjeby

we swojim wobkhodźe **Mjasowe wiki 6** (Ditrichec rěznistwo).

Tam budźe Was rady witać

Jan Hajnca a swójba.

Holca, traš 18—20 lět stara, spušćomna a čista, kotraž by w našim wobkhodźe a domje rad dźěłać chcyła, a kotraž móže derje pisać a ličić, namaka **hnydom** abo **1. aug.** službu **w pjekarni a kofejowni P. Tryčki** w Khrósćicach (při cyrkwi).

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake ktaniny.

Serbske hrjebje rožk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Radna pinca

w Budyšinje

Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!

Přećelnje přeprošuje nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminarska dróha 2

Pokhwal tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. julija 1935.** | **73. lětnik.**

„Kralestwo Boże je we was“,

Knjez praji. Wobroć so z cyłeje swojeje wutroby ke Knjezej a wopušć łutón hubjeny swět, a twoja duša namaka wotpočink. Wukń zacpěwać zwonkowne wěcy a so přiwobroćeć k znutřkownym a budźeš widźeć, zo kralestwo Boże do tebje přikhadźa. Přetož kralestwo Boże je pokoj a radosć w Duchu swjatym, kotraž so njedawa bjezbóžnym. K tebi Khrystus přińdźe a tebi dari swój tróšt, sy-li jomu wot nutřka přihotował dostojnje wobydlenjo. Wšitka joho deba a krasnosć je znutřka a tam so jomu spodoba. Husto wón spožčuje nutrniwomu człowjekej swój wopyt, słódke rozmołwjenjo, lubozny tróšt, wjele pokoja, nimoměry spodźiwnu dowěrnosć.

Tuž dha, swěrna duša, přihotuj tutomu nawoženi swoju wutrobu, zo by so dostojnił k tebi přińć a we tebi bydlić. Přetož tak wón praji: „Lubuje-li mje štó, budźe moje słowo dźeržeć, a mój k njomu přińdźemoj a wobydlenjo pola njoho sčinimoj.“ (Jan 14, 23.)

Tuž daj městno Khrystusej, a wšomu druhomu zapowjedź zastupjenjo. Hdyž maš Khrystusa, sy bohaty a maš dosć. Wón sam budźe twój zastaraćeŕ a twój swěrny zastupnik we wšěch wěcach, zo tebi njebudźe trjeba na człowjekow so nadźijeć. Přetož człowjekojo so bórzy přeměnjeja a so spěšnje pominu; Khrystus pak wostanje do wěčnosće a budźe kruće stać při tebi hač do kónca.

Njesměš wulkeje dowěry stajeć na kiproho a smjertnoho człowjeka, hdy by tebi też wužitny a luby był; a też nječiń sej tohodla wjele zrudoby, hdyž so druhdy přećiwja a napřećiwo rěči. Ći, kiž su dźensa z tobu, móža jutře přećiwo tebi być; a też nawopak so často wjerća kaž wětřik. Złožuj wšitku swoju dowěru na Boha, a wón sam budź twoja bojosć a twoja lubosć. Wón sam budźe za tebje wotmołwjeć a budźe prawje činić, kaž budźe najlěpje. Tule nimaš zwostawacoho městna; a hdźežkuli budźeš, sy kaž cuzbnik a pućowaŕ; a też njezměješ ženje pokoja, jelizo njebudźeš najnutrnišo zjednoćeny z Khrystusom.

Što so tu wobhladuješ, hdyž tola tu njeje městno twojoho wotpočinka? W njebjesach dyrbi być twoje přebywanjo a na wšitke zemske wěcy dyrbiš hladać, jako by ty nimo šoł. Wšitke wěcy so minu a ty runje tak. Hladaj so, zo na nich wisajo njewostanješ, so njepopadnješ a njezahinješ. Pola Najwyššoho njech su twoje mysle, a twoje modlenjo njech so ke Khrystusej bjez přetorhnjenja znošuje. Njewustojiš-li so na rozpominanjo wo wysokich a njebjeskich wěcach, wotpočuj při Khrystusowym ćeŕpjenju a rady přebywaj w joho swjatych ranach. Jelizo mjenujcy k Jězusowym ranam a drohotnym błuznam swój wuček bjerješ, budźeš začuwać wulki tróšt we zrudobje; a njebudźeš so wjele starać wo zacpěwanjo człowjekow a snadnje přenjeseš porokowace słowa.

Też Khrystus bě na swěće wot człowjekow zacpěwany, a w najwjetšej nuzy wot znatych a přećelow hanibnje wopušćeny. Khrystus chcyše ćeŕpjeć a być zacpěwany a ty sej zwěriš na něčo so wobćežować? Khrystus je měł přećiwnikow a wobrěčerjow, a ty chceš měć wšitkich za přećelow a dobroćelow? Za čo chcyła twoja sćeŕpnosć mytowana być, hdy by tebi ničo přećiwne napřećiwo njepřišło? Njechaš-li ničo přećiwne ćeŕpjeć, kak budźeš přećel Khrystusowy? Budź sćeŕpny z Khrystusom a za Khrystusa, chceš-li kralować z Khrystusom.

Hdy by ty znajmjeńša jónu dospołnje zastupił do Jězusowoho znutřkownoho a hdy by jeno něšto mało joho horjaceje lubosće zawoptał, potom so na žane wašnjo njeby starał wo swój samsny wužitk abo wo swoju samsnu škodu, ale wjele bóle by so wjeselił nad hanjenjom, kotrež je so tebi načiniło; přetož lubosć k Jězusej čini, zo człowjek zacpěwa sebje samoho. Jězusowy lubowaŕ a lubowaŕ wěrnosće a tajki, kiž je wěrnje znutřkowny a swobodny wot njeporjadnych přikhilnosćow, móže so bjez zadźewka wobroćeć k Bohu a so wuzběhnyć nad sebje samoho w duchu a spomožnje wotpočować.

Štóž wšě wěcy tak spóznawa, kajkež su, nic, kaž so mjenuja abo waža, tón je woprawdźe mudry a wučeny bóle wot Boha dyžli wot človjekow. Štóž rozemi znutřkownje wobkhadźeć a zwonkowne wěcy sej mało važić, tón njepyta městnow a też nječaka na časy, zo by mohł pobožne zwučowanja wotměwać. Znutřkowny človjek so spěšnje zasy zhromadźi, dokelž so ženje njerozpjerši na zwonkowne wěcy. Jomu njezadźewa zwonkowne dźěło abo wobstaranjo, kotrež je na khwilu nuzne, ale kaž wěcy přikhadźeja, tak so jim přisprawnja. Štóž je znutřkownje derje dopřiprawjeny a zrjadowany, tón so mało stara wo dźiwne a wopačne činjenjo človjekow. Telko človjek bywa zadźewany a rozpjeršeny, kelkož wěcy k sebi poćahuje.

Hdy by z tobu derje było, a hdy by ty był derje wučišćeny, by tebi wšitko tyło k dobromu a k pokročowanju. Tohodla so tebi mnohe wěcy njespodobaju a će husto zamyleja, dokelž njejsy hišće dospołnje sebi samomu wotemrěł a so dźělił wot wšitkich zemskich wěcow. Ničo njewoblakuje a njezapletuje človjesku wutrobu tak, kaž nječista lubosć k stworjenjam. Jelizo pak so wotrjeknješ zwonkownoho trósta, budźeš móc rozpominać wo njebjeskich wěcach a často so zaradować znutřkownje.

Rozhlad w swěće.

Wjednik a kancler Adolf Hitler

běše při zwučowanju transportskich motorskich wozow pola Grafenwöra přitomny. Komanděrowacy general 4. armejowoho korpsa, generalny leutnant List, je wjednikej wšitko nadrobnje rozestajał. Tutym wuwjedźenjam naš wjednik z widźomnym zajimom sćěhowaše.

Němska železnica twari.

Wurjadny wulki program je zarjadowaca rada němskeje železnicy wobzamkła. W połłéće 1936 dyrbi so 2200 železniskich wozydłow wšeje družiny nawarić, mjez nimi 86 parnych lokomotivow za spěšne ćahi, 27 elektriskich lokomotivow a 48 małych lokomotivow za přesuwansku službu, dale 268 wozow za spěšniki, 142 druhich wosobowych wozow a 849 tworowych wozow.

Němske łódźstwo twari.

Też němske wójnske łódźstwo ma so powjetšić. Lětsa započnu so twarić: dwě pancerowanej łódźi, 26000 tunow wulkej, z 28 cm kanonami wuhotowanej; dwaj křižakaj, 10000 tunow wulkej, z 20 cm kanonami; 16 zaničakow po 1625 tunach z 2,7 cm kanonami; 20 podmórskich čołmow po 250 tunach; šěsć podmórskich čołmow po 550 tunach; dwaj podmórskaj čołmaj po 750 tunach.

W Francózskej

so podobny přewrót přihotuje kaž léta 1933 w Němskej. W zwjazku „wohnjowoho křiža“ su so přećiwnicy komunistiskoho knježstwa zjednoćili. Dźeń wote dnja přiběra na sobustawach. Bojosć, njewobhladniwosć a słabosć poslednich francózskich knježerstwow su francózski stat blizko do revolucije dowjedłe. Tući „wohnjowi křižerjo“ chcedźa knježerstwo přewzać. Moraliscy su hižo dobyli. Lěwicarjo chcedźa tutych wuznamjenjenych k dočasnej offensivje zawjesć, zo bychu tak rjec jako zběžkarjo płaćili a policija a wójsko dyrbjałoj jim napřeco stupić. Njeporjad ma so najprjedy wotstronić, kiž je skaženy parlamentarismus zawinował. Hdyž so ideje „křižerjow“ do ludu předobudu, potom budźe też lěpje za njezasłużerjow. Duchowne a materielne wurunanjo Francózow so na wyšši skhodźeńk dowjedźe.

Francózska ministerska rada je porjad za 14. julij postajiła. Při wokołoćahanju w Parizu so kóždomu zetkanju lěwićneje a prawićneje fronty zadźewa. Nacionalna fronta poćehnje k wječorej k dobyćerskim wrotam, hdźež při rowje njeznatoho wojaka płomjo zapali. Lěwični pak ćahnu k ranju. Přećiwniskim demonstracijam budźe policija, wojacy a mobilna garda wobarać wědźeć.

Amerikanske wojerske lětarstwo.

Ministerstwo je twar 500 nowych namórniskich lětadłow wšěch typow připowědźiło. Hižo lětsa w augusće dyrbi so hobrski program wupisać a skazać. Nětčiše bomby mjetace lětadła maja kóžde 4 motory po 800 PS a móže 6000 bombow sobu wjesć. Lětarstwo chce samo hišće sylniše motory, 1000 PS, zatwarić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Na swjedźenju Marije wopytanja wujědźe sebi po rańšej Božej mši Khróšćičanske towarstwo kat. serb. młodźencow z tšomi mjeńšimi awtobusami přez Biskopicy, Drježdźany, Moricburg, Mišno a Riesu do Zeithaina, zo by swojoho něhdušoho prezesa, wykokodost. knj. fararja Młónka wopytało. Přez 60 towaršow so wobdźěli. W Drježdźanach hodźinu zastachmy. Wulětnicy wobhladachu sebi Cwinger a Dwórsku cyrkej, też Łobjo z joho wobkhodom pilnje wobkedźbowachu. W Moricburgu pozastachu autobusy jenož wokomik, dokelž je sebi towarstwo hižo jónu tutón hońtwjerski kród bliže wobhladało. Mišno měješe serbskich młodźencow dlěši čas za hosći. Wopytachu najprjedy rjanu katolsku cyrkej. Potom so wočerstwichu z napojom w Kolpingowym domje a spěwachu při tym serbske spěwy. Na to dźěchu do statneje pórclinoweje manufaktury. Drohotne wěcy tu widźiš. Jena wulka vasa je jenož 6000 hr. hódna! A hódnosć jenoho wulkoho špihela z wumělskim wobłukom je 40000 hr. Z jeneje wěže słyšachu wulětnicy hru pórclinowych zwónčkow, kotrež su zwonka wěže připrawjene. Wosebje rjany napohlad dele na město a wokolinu je z naměstna horka při domje a Albrechtowym hrodźe. — Skónčnje dócpě towarstwo popołdnju wokoło 4 hodź. Zeithain. Knjez farar Młónk měješe hižo wjele hosći z Riesy. Tuž dźěchu sebi towaršojo najprjedy wulke wojerske zwučowanišćo wobhladać. Knjez farar Młónk wotmě ze swojimi němskimi a serbskimi hosćemi swjatočny nyšpor z požohnowanjom. Na to hosćo z Riesy wotjědźechu a nětko hakle běše knj. fararjej móžno, swojich serbskich hosći wosebje powitać. Při kofeju z wosuškom knježeše zajimawa rozmołwa a plećeše so potom wonka před faru dale. Směrki hižo padachu. Tuž rozžohnowachu so naši młodźency z knjezom fararjom a joho serbskej kuchařku, kotraž też tu serbska khodźi, z někotrymi rjanymi serbskimi spěwami. Po 8. hodźinje nastajichu so na dompuć přez Wulki Hajn, Kinsbórk a Kamjenc a dojědźechu w 11. hodźinje do Khróšćic.

Z Njebjelčic. Na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła wuleća sebi też lětsa naše towarstwo knježnow do swěta. Z awtom nastajichmy so najprjedy do Budyšina. Tu zastachmy a dźěchmy sebi Łužisku wustajeńcu w muzeju wobhladać. Za tuni pjenjez mějachmy zastup. A dokelž běše cyły muzej wotewrjeny, wopytachmy też Stieberowy muzej. Jara nas zajimowachu starožitnosće, kaž nadoba, drasta, brónje atd. Też wurywanki a natur-historiske wěcy sebi wobhladachmy. Potom podachmy so do Łužiskeje wumělskeje wustajeńcy. Tu móžachmy wosebje cyrkwinske wumělstwo wobdźiwać: drohotne keluchi, monstrancy, křiže, wobrazy, postawy, cyrkw. drasty, ruby, wušiwanja atd. Też krasne běchu stare wołtarje, klětki a wjele druhoho. Z cyłeje Łužicy: z tachantstwa, klóštrow a cyrkwjow su wěcy hromadźene a tu wustajene. Ze spodźiwanjom hladachmy na nje, dokelž hišće tajke rjanosće widźeli njeběchmy. So samo rozemi, zo móžeš sebi za někotre hodźiny wšitko jenož z khwatkom wobhladać. Njemóžachmy tu předołho wostać, dokelž chcychmy hišće dale. Spěšnje jědźechmy dale a w 3 hodź. běchmy w Hajnicach. Tu nas knjez farar Cyž jara přećelnje powita a wjedźeše nas na kěrchow. Też joho wulke a derje wobdźěłane zahrodnistwo sebi wobhladachmy, a na-

posled faru a cyrkej. Z wulkej kedźbnosću a zajimom wobdźiwachu naše knježny wšitko. Po něhdźe hodźinskej přestawcy podachmy so dale, do Šěrachowa. Tu čakaše na nas hižo dobry kofej a přikusk, kotryž so nam w Hilžbjećinym domje poskići. Při rjanej kofejowej zabawje zanjesechmy sebi też někotre serbske spěwy. Po dlěšim ćělnym wokřewjenju wobhladachmy sebi cyły Hilžbjećiny dom a joho zarjadowanjo, štož nam lubosćiwje knj. kapłan rozpokaza. Potom podachmy so do cyrkwje a też tu wobhladachmy sebi nadrobnišo wšitke jeje rjanosće a wumělstwa. Pod wustojnym wjednistwom knjezow kapłanow bu nam wšitko rozkładźene: wołtarje, postawy atd. Też w domje Božim zanjesechmy serbski kěrluš. Štó pak njeby wobdźiwał a so spodźiwał nad Šěrachowskim rjanym kěrchowom? Kóždy row je tu pěstowany a z krasnymi różemi wobsadźeny. Kěrchow nima w cyłej Sakskej swojoho runjeća. Štóž jón hišće widźał njeje, tomu so radźi, sebi jón raz wobhladać. Kak by nas wjeseliło, hdy bychmy w našich serbskich wosadach też tajke kěrchowy měli! Před wječorom mějachmy mały wulět přez Melzerowu horu ke kapałcy, kiž tam stoji, a spohladowachmy z hory na městačko. To běše rjany wuhlad! Potom so wróćichmy. Tak běše so čas spěšnje pominył a dyrbjachmy na dompuć myslić. Wokoło 1/2 9 hodźin wopušćichmy Šěrachow a běchmy za něhdźe hodźinku zasy doma. Z radosću spominamy na tutón rjany wulět, na kotrymž smy telko nowoho widźeli a nazhonili.

Z Njebjelčic. Zańdźena njedźela běše za Njebjelčanske towarstwo młodźencow radostny dźeń. Na tutym dnju woswjeći so jich nowa, z Düsseldorfa pokhadźaca, khorhoj. Tutón žadny swjedźeń dyrbješe so na hódne a dostojne wašnjo wobeńć. Tohodla su sebi naši młodźency, hólčina a holčina wulku prócu brali a wšelake rjane turnarske a športske předwjedźenja a zwučowanja, proste a na narjadach, nawukli. Tola poslednje dny wuńdźe wukaz, hiž nam wšě športske a turnarske wustupjenja znjezmóžni. Cyrkwinske woswjećenjo khorhowje pak běše dowolene. Wšě towarstwa młodźencow a knježnow běchu so přeprosyłe. Sćěhowace towarstwa běchu z khorhowju k nam přikhwatałe. Radworske, Ralbičanske, Róžeńćanske, Khrósćičanske a Wotrowske. Też Wotrowske towarstwo knježnow so z khorhowju a z wjele sobustawami wobdźěli. Khrósćičanska a Wotrowska hólčina ze swojimi rjanymi khorhowčkami běštej też přijěłoj. Hdyž bě k nyšporu wotzwoniło, zestupachu so wšě towarstwa k swjedźeńskomu ćahej a ćehnjechu do cyrkwje. Při tym spěwachu kěrluš: Ach Wótče, Wótče luby naš ... 1/2 2 hodź. bě swjatočny nyšpor. Za cuze towarstwa běchu prědkowne ławki swobodne wostajene. Khorhownicy zestupachu so z kóždoho boka před wołtarjom a před kehelkami. Tu leżeše na blidźe nowa khorhow, kiž měješe so woswjećić. K zawodej swjedźeńskoho nyšpora spěwaše so kěrluš k česći Jězusowej wutrobje. Nětko sćěhowaše swjedźeńske prědowanjo knjeza kapłana Andrickoho z Ralbic. Swjedźeński prědar rozemješe tak prawje wšitkich připosłucharjow sputać a rozkładźe nam z krutymi a jasnymi słowami naše nadawki. Mamy wšitcy na straži stać a sebi swoju swjatu wěru jako swoje najdrohotniše kubło hladać. Hdyž bychmy tutu zhubili, smy wšitko zhubili. Wšitcy katolikojo maja hromadźe stać a posłuchać na hłós najwyššoho pastyrja, bamža, a na namołwjenja našich biskopow a duchownych, zo bychmy skrućeni byli přećiwo wšomu nowopohanstwu. Na kóncu swojoho prědowanja namołwješe młodźencow a rozkładźe, kak maja bědźić, so zadźeržeć a kruće a swěrnje stać ke khorhowi, kiž je zwonkowoe znamjo towarstwa a jednoty. Tute rjane a też krute prědowanjo je na wšitkich hłuboki začišć činiło. Nětko sćěhowaše woswjećenjo khorhowje, kiž knjez farař Mič z pomocu knjezow kapł. Andrickoho a Dr. Hórnika zwukonja. Na spočatku wupraji starši młodźencow knjezej fararjej prostwu, zo by tutu khorhow woswjećił, a wotpołoži jomu w mjenje towarstwa slub swěry. Po tutym wukonjachu so wobrjady woswjećenja a wuspěwa so Magnifikat. Młodźency přednjesechu hišće rěčny khór a wuspěwachu přisahanski spěw: „Swjatom' bojej poswjeć". Z kěrlušom k česći swjatoho Aloisia skónči so tutón rjany a pozběhowacy nyšpor. — Wot 4 hodź. běchu potom reje we wjesnej korčmje. Tu móžeše so kóždy do syteje wole narejwać a po česći zawjeselić. Knježeše tu tola hač do kónca wjesoła zabawa a spěwachu so naše rjane serbske spěwy. Tak bě so zawěsće kóždomu pola nas lubiło, a hdyž něšto podobnoho w Njebjelčicach zasy so wuhotuje, zawěsće wšitcy zasy k nam přijědu.

Kedźbu!

Mamy zasy **Wosadniki**

z **čerwjenym** rězkom (4 hr.) na składźe.

Donnerhakec knihićišćerńja a knihańja.

Pruha wutrobineje žiły.

Žortny wobraz wot Mikławša Bjedricha.

Knjez Wuhlanski wikowaše z drjewom a wuhlom po měsće a też na wsy a měješe zbožo. Je dźe to často tak wašnjo zboža, zo pilnoho, kotryž sebi kóždy čas a kóždu přileżnosć k radźe bjerje, a sprawnoho křesćana přewodźa. Ludźo prajachu wo nim: Tón ma wobkuzłanej rucy; mjez joho porstami so drjewo a wuhlo do slěbora a złota přeměnja. Po słowje wšak to wěrno njeběše. Ale to běše wěrno, zo bě sebi za tójšto lět swěrnoho prócowanja šwarne zamoženjo nahromadźił. Stajnoho njeměra mjez wikowanjom skónčnje mučny, předa swoje překupstwo a kupi sebi blizko města kubleško. Tu nětko ze žonu a dźowku spokojnje a měrnje hospodarješe. Dokelž běše přecy přećelny a wjesoły zabawjeŕ był, njebu tak lohcy zabyty. Wjele znatych a dobrych přećelow w měsće zawostaji, kiž jomu, hdyžkuli joho zetkachu, přecy zawěsćachu, zo joho njemóža zabyć.

„Přińdźće dźe mje wopytać!" rjekny přećelny Wuhlanski. „Pola nas na wsy je strowy powětr, a za khachle was też sadźeć njebudźemy, na to móžeće so trochu spušćeć."

Tuž dha so přećelam samo wot so rozemješe, zo tam dźěchu. Vila „Bjezstarosće", kaž Wuhlanskoho statok mjenowachu, rjana sadowa zahroda ze šćežkami, ze žołtym pěskom posypanymi, so jim jara lubješe. A też Wuhlanskim so samo wot so rozemješe, zo jim přećelnje posłužowachu, kaž so lubym hosćom służić přistoji.

Črjóda tych, kotřiž njedźele a swjatki na vilu „Bjezstarosće" khodźachu, bu přecy wjetša. Kus so překhodźić je dźe strowe, a hdźe je čerstwišoho powětra, khibali na wsy mjez trejdami a zelenymi łukami a lěskami? W zahrodźe pod zelenymi worješinami a druhimi sadowymi štomami wodychować, je sama radosć. Słódne mloko a butrowa pomazka z mjedom posylnja žołdk a wutrobu, a z čerstwym twarohom rostu nowe jatra. K wšomu tomu khopik abo dwaj, też tři, dobroho kofeja srěbnyć, njeje wólbyr. A něšto sobu na puć je hišće rjeńšo: za zajećej mjedowej pomazku kóždy łóji. Štó budźe so to dołho drožić? Wšako jim kruwy same deja, a pčołki same noša, a na polu też samo rosće. Někotrych přikupjenych kofejowych bunow a kulkow cokora je tola dobre přećelstwo hódne. W měsće dyrbi so kóždy šlebjerdk kupować; ani wody njeje darmo.

Wopyt wobmjezowaše drje so jenož na njedźele a swjate dny, ale bu po času tak mnohi, zo mějachu Wuhlanscy běhanja a wobstaranja do syteje wole, hórje dyžli dźěławy dźeń. Bjez dźiwa, zo wo tajkej nadobnej hospodliwosći cyłe susodstwo też powědaše. A někajki pryzlak

Wurjadny wopomnjeński dźeń Klóštrskoho Kasina.

18. julija je so 100 lět minyło, zo w Różeńće wumrě duchowny knjez Tecelin Mět, sobustaw cisterskoho rjadu. Joho ródny dom stoji w Kukowje, a wjesne katolske Kasino je před nim před 50 lětami pomnik stajić dało, kiž česći muža, kotromuž maja so katolscy Serbja tak wjele dźakować. Kasino je pomnik zasy rjenje ponowić dało, a wobsedźeŕ statoka, knjez Mět, je też wokolnosć porjeńšił. Zańdźenu njedźelu wotmě Kasino swjatočne wopomnjenjo smjertninow sławnoho knjeza. Sobustawy a duchowni ćehnjechu po nyšporje we wulkej ličbje k pomnikej, wjedźeni wot khorhowje a hólčiny.

Před pomnikom wuspěwa so kěrluš. Knježna Bětnarjec přednjese swjedźeński prolog, a hólčina wuzna swěru Khrystej Kralej, kotromuž běše duchowne dźěło Tecelina Měta płaćiło. Wo nim wědźeše nětko wjele pozběhowacoho knjez farař Wjeńka powědać. Wón pokaza na to, zo je knjez Mět wšitko za swój lud dźěłał a woprował. Wón prošeše, zo bychu też Kukowčenjo w Domowinje so organisowali, naše nabožne spisy, „Katolski Posoł" čitali a tak so w skutku knjezej Mětej dźakowali.

Rěčnikowe słowa wšěm k wutrobje dźěchu. Drobnosće z časa studijow Tecelina Měta wědźeše knjez propst Maček powědać. Wón so też w mjenje klóštra knjezej Mětej dźakowaše za joho njesebične dźěło za serbski lud a położi k pomnikej krasny rabikowy wěnc z čerwjenymi różemi.

Za Różeńćanskoho administratora, kiž měješe doma putnikam służić, rěčeše knjez wyšši wučeŕ Słodeńk. Wón położi z česćacymi słowami dubowy wěnc k pomnikej. Spěw a kěrluš wobrubi narěč, a Bože słónčko swoje pruhi na swjedźeńskich hosći sćeleše. Běše to hódna wopomnjeńska hodźinka, kiž česćeše njezapomnitoho knjeza Měta a zdobom wjes, kotraž sebi joho tak waži. Tak někotryžkuli je dotal nimo pomnika bjez praweje wědomosće šoł. Tale swjatočnosć je zasy młodych a starych na to dopomniła, zo je ze statoka „Pólnych Młynkec" dobry měšnik swojoho luda wušoł.

Kasino wěnowaše też hišće swójbnu zhromadźiznu, kotraž so na žurli hnydom přizamkny, dostojnomu wopominanju. Nic jenož, zo sobustawow, knjenje mandźelske a hólčinu z kofejom a tykancom pohosći, běše so też za dobru bjesadu postaralo. Hdyž běše předsyda, knjez Bryl, wšitkich powitał a přičinu k tajkomu swjedźenjej z přiměrjenymi słowami rozestajał, poměča knjez farař Just. Wón běše jako dźěćo njedaloko pomnika wotrostł a móžeše wjesołe dopomnjeńki na Mětec statok powědać. Mjenowaše też tamnych sydom sobustawow Kasina, kiž běchu w swojim času stajenjo pomnika na so wzali. Bjez jich prócy njeby wjes pomnik měła. Wón dale wuzběhny, zo je knjez Mět za našu rěč a nabožnosć był z pionerom. Druzy su wot njoho hakle wuknyli.

Knjez wyšši wučeŕ Słodeńk běše z Różeńćanskeje administratury knihe knjeza Tecelina Měta sobu přinjesł a z nich wšelake předčita. Też joho rukopisy móžachu přitomni widźeć a rjane pismo wobdźiwać. Z nich rěčeše pilny duch serbskoho syna.

Knjez farař Wjeńka wupraji krutu nadźiju, zo wšitkich w podobnej swjedźeńskej mysli za tydźeń w Różeńće zasy widźi.

Knjez předsyda Bryl dźakowaše so wšěm rěčnikam za jich słowa, swójbje Mětec za přiběrk při pohosćenju a swojomu pomocnikej, knjezej Wornačej, a skónčnje Klóštrskej discipliněrowanej hólčinje. Pozběhowaca zhromadźizna ćerpješe jenož na jenički njedostatk, zo tu jeje prezes, knjez kapłan dr. Hórnik, njebě. Jomu so tón króć w Njebjelčicach najskerje lěpje lubješe. Hdyž knjez wjesnjanosta Bětnaŕ měnješe, zo je joho zwjeseliło, dokelž bu naše Kasino tak khwalene, njebudźe tuta khwalba za towaŕstwo přičina k wotpočowanju, ale dyrbi je dale pohonjeć k dźěłu Bohu k česći a Serbam k spomoženju. —ž.

14. julija 1935
pójdźemy wšitcy
do Różanta!

Njedźelu, 14. julija, wotkryje so w Różeńće při cyrkwinskich wrotach wopomnjeńska tafla za našoho wótčinca Tecelina Měta. Hdyž je so hižo lěta 1885 cyły katolski serbski lud w Kukowje zešoł, zo by při ródnym domje pilnoho a njesebičnoho serbskoho spisowaćela ze swědkom był wotkryća pomnika, potom njech njeje cyły serbski lud, hdyž 100lětne posmjertniny k tomu pominaja, mjenje

---

bě jenu nóc na wrótka do zahrody napis připinył: „Kofej a mjedowa pomazka za lubowarjow". Wuhlanski to widźo so wusmja a rjekny: „Wšako nikoho njebodźe, njech tu wisa!" Ale bjez sćěhwkow tónle napis tola njewosta.

Běše zasy njedźela. Wuhlanskich zahroda měješe napohlad hosćeńca abo kofejownje. Z mužemi, žonami a dźěćimi so tu wšo mjerwješe. Wuhlanscy běhachu won a nutř, zo bychu wšitkich hosći derje spokojili. A běše to khwalenjo a wuzběhowanjo! Bjez dźiwa: Huby dźě běchu z mlokom a kofejom namačane a z mjedom słódke. „Tajkile rjany Boži dar, kaž sama całta! Hdy bychmy my w měsće jenož jónu tajkoho měli! Ach, a tale butra, słodźi kaž włóski worjech. O, tónle słódki měd, to je widźeć, zo wubjerny pčołaŕ za kołčemi stoji! Kuchaŕku, kiž tajkile kofej warić wě, móžeš druhdźe po swěće na bělym dnju z latarnju pytać, a tola jeje njenamakaš. Wěŕće, to was wobkhowamy w dobrym wopomnjeću! Ně, to ženje njezabudźemy, tajkule lubosć a hospodliwosć! Hdyž jónu do města přińdźeće abo hewak rady njewěsće, wšako wěsće, hdźe my bydlimy . . ."

Tu nadobo zaklinča do mjerwizny wšelakich rěči surowy hłós kaž hrimot:

„Hrom a błyski! što je tu do bědnoho posłuženja we tejle kortowskej kofejowni!"

To běše zawěsće cuzy, kotrohož bě napis wonka na wrótkach zamylił a zawjedł, zo tu zastupi a za prózdnym blidom so posydny. Srjedź towaršenja a zabawy njebě to nichtó pytnył. Nětko doběža Wuhlanski spěšnje tomu knjezej a zamołwješe so: „Ach wodajće, knježe, mjez tej zabawu so njedohladachmy — što by wam k lubosći było? Z čim móžu posłužić? Njechaće traš so tamle tym knježim přisydnyć, snadź někotrohožkuli znajeće?"

„Dźakuju so", wotmołwi cuzy, „mi je samota lubša. Přinjesće mi šalku kofeja, ale trochu spěšnje, čakał sym dołho dosć!"

„A traš něšto k přikusowanju? Mjedowu pomazku, abo —"

„Dźakuju so, njetrjebam ničo dale, jenož kofej."

Wuhlanski khwataše požadany kofej wobstarać. Mjelčo při sebi so z radosću posměwaše, kak budźe so cuzy dźiwać, hdyž so jomu powě, zo tu njeje kofejownja, ale jenož hospodliwy dom za přećelow a znatych.

Za khwilu też to cuzy zasy z kijom wo blido klepajo wołaše: „Chcu płaćić!"

Wuhlanski přiskoči zdobom a wujasnješe zdwórliwje: „Wobžaruju, knježe, njemóžu pjenjez brać. Je mi było wutrobne wjeselo, wam posłužić, ale mój dom wšak njeje, kaž je so wam zdało, kofejownja. Su to moji znaći z města, kiž su mje wopytali."

(Přichodnje skónčenjo.)

dźakowny! Hdyž su so lěta 1885 pola ródnoho domu Tecelina Měta wšitke katolske „Kasina“ a spěwarske towarstwa zhromadźiłe, dyrbjał so čim bóle při swjatnicy, hdźež je Tecelin Mět Bohu k česći a Serbam k spomoženju 40 lět skutkował, nětko při 100lětnych posmjertninach cyły serbski lud k dźakownomu wopomnjeću zeńć. Za 30 pj., kotrež k zapłaćenju wopomnjeńskeje tafle woprujeće, poskića so wam přebohaty program: swjatočny nyšpor z prědowanjom, swjedźeńska rěč, wjacyhłósne spěwy wšěch spěwnych towarstwow župy Michała Hórnika, prolog a kěrluše. Přeprošujemy jenož w „Katolskim Posole“ a w „Serbskich Nowinach“ a prosymy, zo bychu **wšě** serbske towarstwa z khorhowjemi přišłe. Towarstwa młodźencow njech zakońske postajenja swědomiće wobkedźbuja!

Lud, kiž swojim zasłužbnym synam dźakownosć wopokazuje, zasłuži česćownosć! Tuž pójdźemy a pojědźemy z blizka a z daloka, **ze wšěch kónčin cyłych Serbow,** njedźelu do Róžanta a w prawym času tam budźemy, dokelž so swjatočnosć z dypkom w 2 hodź. započina. Po móžnosći přinjesće „Wosadnik“ sobu.

Domowina,
župa Michała Hórnika.

Na šlezskich hnadownych městnach Grisaw — Wambořicy — Stróža.

(Pokročowanjo.)

Dale a bóle spěchaše awtobus do hórskich krajin. Daloko k prawicy, snadź na 20 kilometrow zdalene, pozběhowachu so Krkonošske hory, z kotrychž so „Schneekoppe“ ze swojej 1605 metrow wysokosću wupjeraše. Dołhi čas nas wone nazdala přewodźachu. Tak dojědźechmy sej do městačka Schmiedeberg, stare hórske wikowaniščo, kiž je na pjeć kilometrow dołhe. Tak nima po prawym karakter města, najmjenje horni dźěl ze swojimi bóle wjesnymi rjanosćemi. Stare patriciske kněže móža powědać z časow, hdźež sydliščo přez wikowanjo z linjanym płatom wobohatni. Wo mjenje nam kronista Efraim Nasone sćěhowace powěda: W lěće 1148 daše wosobny hórski mištr Ławrjenc Angel w tutej hórskej dźiwinje za kowom ryć. A hdyž bohatu železnu jamu namaka, namołwješe wosebje kowarjow, zo bychu so tu zasydli. Natwari jim też primitivne bydlenja z drjewa. Pozdźišo přićahowachu hišće druzy rjemjeslnicy a twarjachu sej hižo kněže z kamjenja a cyhela. Tak bě so po času na 200 kowarjow naběžało.

Tuž móže sej kóždy lohcy mjeno města rozjasnić. Hakle w lěće 1531 dósta Swidniske měsćanske prawo. Błyšćaty kow, pluskotate hórske rěčki a krasna krajina su město znate a sławne sčiniłe. Z kowa dźěłachu nože, serpy a kosy a tak bu město daloko znate, kiž něhdy „Smedewerk“ rěkaše. Tola tu so też brónje připrawjachu a kowarjo dóstachu nadawki z dalokich krajow.

Dokelž bě awtobusej w prědknym kolesu dych tróšku popušćił, a tohodla na khwilku zastać dyrbjachmy, zhonichmy wot runje na městnje bywacych dźěłaćerjow wšelake powěsće. Tak ma měsćanski wopon we swojim delnim dźěle wobraz konja bjez wuzdy a klepač. Kak je město k tutomu znamjenju přišło? Powěda so, zo je w lěsu něhdy dźiwi rubježnik zakhadźał, kiž překupcow a pućowarjow nadpadowaše, jich wurubjowaše a zabiwaše. Jónu přińdźe ke kowarjej a chcyše sej konja wobkować dać. Tola kowař spózna złóstnika, sćahny wuzdu konjej z hłowy a storhny rubježnika z konja. Hdyž chcyše joho zadajić, hrabny kowař klepač a zarazy njedočinka. Wšón lud wyskaše a wobydlerjo wobhladowachu jako swoju winowatosć, wobraz — mjenujcy konja a klepač — do wopona přiwzać, zo bychu potomnicy wo zmužitym kowarju zhonili.

Dokelž chcychmy na najkrótšim puću do klóštra Grisaw přińć, radźachu nam, přez městačko Libaw jěć. W poslednim času bu wosebje přez to znate, zo na swojim stadionje „šlezski ludowy pasijon“ wuwjedźechu, při čimž na 200 ludźi sobuskutkowaše. Krajina so k tomu runje tak derje hodźi kaž w Hornim Ammergawje, kotromuž pak z tym na žadyn pad konkurencu činić nochce. Dale je městačko wuwołane dla swojoho „ženťwiskoho hermanka“, kotryž so tu kóždolětnje na swjedźenju do-njebjes-stpěća pod hesłom „Budź luba!“ wotměwa. Běchmy potajkim so zapozdźili a tak njemóžachmy žanoho pod drjewjanc a žanu pod čěpc přinjesć. Z blizka a z daloka přikhadźeja hólcy a holcy, zo bychu so zeznali a pory, kotrež so na hermančnym dnju pola stawnika připowědaja, dóstanu 10 hriwnow premije.

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Před 5000 něhdušimi italskimi grenaděrami poréča Swjaty Wótc a praji, zo maja so wěriwi křesćenjo runać grenaděrskim wojakam, dyrbja być Bohu wosebje swěrni a joho kaznje derje dźeržeć, hotowi być, swoje žiwjenjo woprować za swojoho krala a wjednika. Za to pak ma dobry křesćan też wěste prawa, kotrež druhi nima. Kaž je wojak gardy swojomu kralej bliže hač druzy, tak je też wěriwy křesćan Bohu wosebje blizki a spodobny. Tak dźeržmy přecy kruće našu wěru, nadźiju a lubosć.

12 wuhefskich generalow wopyta bamža. Generalojo běchu runje na kěrchowach pobyli, na kotrychž też we wójnje padnjeni wuhefscy wojacy wotpočuja. Dźakowachu so Swjatomu Wótcej za wšě modlitwy, kotrež katolska cyrkej za padnjenych k Bohu sćele a jim tak ćwile w čisću wołoža a přikrótša. Pius XI. na to wotmołwi, zo bychu tola też žiwi płody tutych modlitwow začuwali, a zo bychu wšitcy spóznali, zo je nuzne, so přeco wo měr mjez ludami prócować a tak swět zakhować před nowej hišće surowišej wójnu.

Ke khinskim putnikam rjekny Swj. Wótc, zo ma nadźiju, zo so też za chinskich studentow w Romje junu wosebity koleg wotewrić hodźi, a zo bychu potom powołanja mjez chinskej młodźinu też so přisporjałe. Tak by jich wótcny kraj potom sam skoro dosć měšnikow měł. Dale praji bamž, zo budźe skoro móc jenoho chinskoho něhdušoho ministerskoho presidenta zbóžnoho prajić. Wón běše před 300 lětami žiwy a bu z horliwym pomocnikom katolskoho misijonara.

Loni běchu sobustawy mandźelskoho sudnistwa w Romje měli wo 93 padach rozsudźić, hač běše mandźelstwo prawje zwjazane abo hač běše hižo wot spočatka njepłaćiwe. We 50 padach so zwěsći, zo běše mandźelstwo cyle prawje zwjazane a tohodla prawe, płaćiwe. W tamnych 40 padach pak zwěsćichu, zo běchu tute mandźelstwa scyła njepłaćiwe. Snadź sebi mysliš, zo je to wjele. Ale tomu tak njeje. Prózstwy wo rozjasnjenjo přikhadźeju tola z cyłoho swěta. Dale zapodawaja dźěn so jenož tajke, kotrež su njejasne. A to drje ličba 93 njeje na swět přewulka. Ale też z nich so hišće wjacy hač połojca mandźelstwow jako prawych wupokaza.

Před krótkim pisachmy, zo so ličba kardinalow pomjenši a zo so za to też patriarchojo greksko-katolskeje cyrkwje (z Romom zjednoćeneje) do konklava powołaja a bamža sobu wola. K tomu so nětko wozjewi, zo sebi we Vatikanje na tajke přeměnjenjo njemysla. Wězo by bamž prawo měł, tajke přeměnjenjo zawjesć, ale wón dźěn ma hižo tak prawo, biskopow rańšeje cyrkwje za kardinalow pomjenować.

Před 20 lětami přeprosychu katolscy biskopja Španiskeje Swjatoho Wótca Benepikta XV., zo by Vatikan wopušćił a do Španiskeje přišoł. Što měješe to rěkać? Italske wyšnosće běchu mjenujcy listy, kotrež z Němskeje a spřećelnych krajow k bamžej přikhadźachu, zadźeržałe abo wróćopósłałe, haj samo běchu so wočinjałe a přečitałe. Italska njewěrješe, zo budźe bamž Benedikt XV. neutralny. Zo pak by wón tola swoju lubosć wšěm ludam wopokazać mohł, je nuzne, zo

smě wón sebi ze wšěmi krajemi dopisować. Samo wot so so rozemi, zo wón to ženje njeby k špijonaži wužił.. Zo pak by wón tola swobodny mohł być we wšitkich swojich skutkach, joho do Španiskeje přeprosychu. Ale hižo tele přeprošenjo měješe wuspěch, zo so Italska potom hinak přećiwo bamžej zadźeržeše.

Zjězd katolikow w Prazy pósła bamžej hołdowanski telegram w kotrymž so wosebje też za wotpósłanjo legata dźakuje. Dale słubuja katolikoje wšěch narodnosćow w Československej bamžej stajnu swěru. Bórzy po tym přińdźe wot kardinala Pacellija dźakny telegram z přećemi Swjatoho Wótca. Tutón wosebje namołwja, zo bychu wšitcy přezjednje hromadźe dźěłali za lěpšinu wótčiny a cyrkwje. Swjaty Wótc běše też hižo do zjězda kardinalej Verdierej Parizskomu list pósłał, w kotrymž joho za swojoho legata pomjenuje a ważnosć zjězda katolikow rozłoži.

Němska. Wulkotny běše prócesijón na Bože Ćěło w Mnichowje. Běše na 4 km dołhi. Najswjećiše njeseše kardinal Faulhaber. Po cyłym puću stojachu po bokomaj policija a wojacy. Swjatočnosće buchu też z elektriskimi rěčadłami wótře přenjesene, zo móžeše kóždy wšo derje zrozemić, štož so pola wołtarkow modleše a spěwaše. Při prósesijónje wobdźěli so wosebje wjele młodych ludźi, dale profesorojo university, wysocy oficěrojo z wójska, lětarstwa a policije. Drohi běchu wulkotnje wudebjene.

W Kölnje słubi při wulkej nabožnej swjatočnosći 40 000 sobustawow katolskich młodźinskich zwjazkow Khrystusej a cyrkwi swěru a wobnowichu křćeński słub.

W měsće Eichstätt běchu njedočincy w nocy před Božim Ćěłom jedyn hižo natwarjeny wołtark skóncowali a kruchi do rěki zmjetali. To sta so samo na naměsće, na kotrymž je hłowna stacija policije. Dokelž hakle njedočinstwo rano pytnychu, móžachu jenož provizoriski wołtark natwarić.

Na horje swj. Hany w Ślezskej zhromadźi so 70 000 katolikow. Kardinal Bertram měješe najprjedy na hnadownym městnje jimace prědowanjo a potom swjatočnu Božu mšu.

Za nowóho biskopa Berlinskoho pomjenowa Swjaty Wótc dotalnoho Eichstättskoho biskopa hrabju Preysinga. Tutón pokhadźa ze stareje zemjanskeje swójby, a bě štwórte dźěćo mjez 11. Najprjedy je wón prawiznistwo studował a běše też hižo při sudnistwach přistajeny. Potom bu ze zastojnikom při bayerskim pósłanstwje pola kralowskoho dwora w Romje. Tam činješe na njoho cyrkwinske žiwjenjo wulki začišć, też běštaj mjez tym dwaj z joho bratrow měšnisku swjećiznu dóstałoj. Tu spózna hakle swoje prawe powołanjo a studowaše theologiju.

Awstriska. Na mjezynarodnej konferency katolskich Caritas-zwjazkow cyłoho swěta, kotraž so we Baselu wotmě, so wuzběhny, zo je katolska Caritas w Awstriskej najlěpje zarjadowana a zo tam tohodla też zamóže najlěpje skutkować. To samsne płaći pak też wo katolskim akcijónje. A Caritas a katolski skutk dźěłatej tu jara wuspěšnje hromadźe.

Jenomu němskomu klóštrej w Jeruzalemje je swójba z Wina wołtař dariła, kotryž płaći jako dar Awstriskeje. Hdyž so wołtař poswjeći, budźe też ćah putnikow z Awstriskeje přitomny. Postawy na wulkim wołtarju je tirolski wumjelc zhotowił.

Wuherska. Tu šćuwaja wšelacy přećiwo cyrkwi dla jeje wobsedźeństwa, kaž klóštrow atd. Na jenym zjězdźe katolikow wobroći so předsyda jara raznje přećiwo wšitkim pospytam, cyrkwi wobsedźeństwa zebrać. Na to wuda knježeństwo pismo, kotrež wobkruća, zo sebi na wuswojenjo cyrkwje njemysla. Wosebje pak so też praji, zo je cyrkej swoje wobsedźeństwa přecy k spomoženju stata a luda trjebała.

Policija zakaza tu towarstwo, kotrež chcyše w kraju nowe pohanstwo rozšěrjeć. Hižo před něšto časom běchu spisarja jeneje knižki, kotraž propagandu za nowe pohanstwo činješe, do jastwa sadźili.

Rotary-klub je zwjazk, kotryž je po cyłym swěće rozšěrjeny. Lětsa dyrbješe so hłowna zhromadźizna w Mexiku wotměć. Na to so wuherske sobustawy towarstwa hórša a praja, zo so tola klub njemóže w kraju skhadźować, kotryž najsnadniše prawa swědomja potłóčuje.

Jedyn znaty industrialny dari swój wulkotny hród rjadu Pawlinow.

Italska. Pius XI. ma wosebity zajim za wosadu Pompeji. Dźěl tuteje wosady twori wot meje sem najmjeńše biskopstwo Italskeje. Pisa so samo, zo chce Swjaty Wótc w bližšim času nowu diecezu wopytać.

Nowy měšniski seminar w Milanje je najwjetši w Europje. Ma města za 1000 wosobow.

Před něšto lětami założi so w Genuwje Eucharistiske japoštołstwo za khorych. Wone je so też hižo po druhich diecezach rozšěriło. Mnozy biskopja je jara khwala. Sobustawy japoštołstwa maja nadawk, husto khorych wopytować a jim zmóžnić, husto, haj wšědnje swjate woprawjenjo dóstać, wosebje pak w smjertnej hodźinje.

Wosebje w někotrych wokolinach Italskeje plahuje so rajs. Do tutych krajinow zaćehnje ze wšelakich wosadow započatk lěća wokoło 100 000 holcow, zo bychu při rajsowych žnjach pomhale. Na dwaj měsacaj su holcy wot swojich, wosebje pak też wot wosadnoho žiwjenja dźělene a mnohim stracham duše wustajene, kaž to přecy je, hdyž wjele młodych ludźi hromadźe bydli. Tajke spytowanja su mnohe holcy na hubjene puće zwjedłe. Tohodla je so konsistorialna kongregacija z prašenjom zaběrała a postajiła, zo maja wosadni duchowni, prjedy hač holcy dom wopušća, za nje wosebite lóžše exercicije wotměć a je na prědowanja přeprosyć. Dale dyrbja holcy też w cuzbje swój cyrkwinski časopis dóstać a duchowni dyrbja sebi z nimi dopisować. Najwjetši nadawk maja tamni dušepastyrjo w tamnych rajsowych krajinach. Dyrbja so wot započatka žnjow wo młode dźěłaćerki starać a je we zwisku z cyrkwju zdźeržeć. Bamžowska nowina mjenuje to japoštołstwo w rajsowych polach.

Jendźelska. Lětsa runje na Nowe lěto zemrěty kardinal Bourne bě sebi přał, zo by so joho wutroba pokhowała w seminaru we Wonershu. Tuta poslednja próstwa so w juniju dopjelni.

Powostanki swjatoho martrařskoho kanclera Tomaša More buchu najprjedy w cyrkwi pokhowane, do kotrejež běše wón wšědnje na Božu mšu khodźił. 1872 pak so w tutej cyrkwi twarješe, a tuž donjesechu někotre kašće z ćěłami do druheje cyrkwje, tola kašće nimaja někajkoko znamjenja. Tuž budźe cyle swědomitych přepytowanjow trjeba, zo bychu też woprawdźite powostanki martrarja namakali. Joho hłowa wšak khowa so w jenej anglikanskej cyrkwi.

Jendźelske katolske nowiny wobžaruja, zo w knježeństwje njeje ani jenoho katolskoho ministra. Kaž rěka, wěnuje so přemało wobdarjenych katolikow zjawnomu žiwjenju, a kotříž to činja, tych katolikoje sami mało podpjeraja. Najebać toho pak so katolikojo nadźijeja, zo budźe so knježeństwo też wo jich zajimy starać. Wosebje je minister za šulstwo česćehódny a sprawny muž a dale přisłuša knježeństwu też wěsty Lord Percy, kotryž je w lětach 1924/29 so přećelniwje wo šulske należnosće katolikow starał.

W Jendźelskej přiwobroći so znaty anglikanski farař katolskej cyrkwi. Prjedy běše z prawiznikom był. Tola pozdźišo theologiju studowaše a bu 1924 z anglikanskim duchownym. Bu tehdom z fararjom při jenej cyrkwi, kotruž běše ze swojich pjenjez natwarić dał.

W anglikanskej cyrkwi njeběchu sebi hišće hač dotal jasni, hač chcedźa też mandźelstwa dźělić abo nic. Nětko su so zjednali a praja, zo dyrbi mandźelstwo njerozdźělomne być, kaž je sebi naš Knjez přał. Tohodla też njesmědźa tajkich, kotříž su so k druhomu razej woženili, hdyž je hišće prěni mandźelski žiwy, k sakramentam připuščić. Ale škoda jenož, zo přizwoleja tu wuwzaća. Praja mjenujcy,

zo smě biskop to tola dowolić, jeli je spóznał, zo bychu za toho, kotryž chce so druhi raz wożenić, mnohe moraliske strachi hrozyłe, jeli to njeby činił. To je wězo jara njejasne stojnišćo.

Šwicske misijónske towarstwo w Immensee je horliwoho misijonara zhubiło, Hižo wjacy lět skutkowaše wón w Chinje a Mandžuskej. Běše tež wyšnosćam wjacy króć z pomocnikom we wšelakich jednanjach. Wjacy króć běše hižo wot rubježnikow zajaty a wotwjedźeny, ale to joho njezatraši. Dźěłaše dale we Jězusowej winicy mjez pohanami. Nětko pak joho komunistiscy chinscy rubježnicy morichu.

Katolske towarstwa za zasydlenjo su kubło kupili, na kotrymž so tajcy młodźi ludźo wuwučuja, kotřiž chcedźa pozdźišo sydlić a małe abo wjetše kubło wobdźěłać. Liverpoolski arcbiskop praji, zo je tež za Jendźelsku sydlenjo jenička możnosć, bjezdźěłosć wotstronić. Prjedy běše Jendźelska tak rjec twornja za cyły swět. Ale tute časy su nimo. Ludy, kotrež prjedy wot Jendźelskeje kupowachu, maja dźensa same twornje wšěch družinow industrije. Hdyž pak by so jendźelski kraj cyle derje wobdźěłał, by mohł samo wokoło 70 milijónow wobydlerjow zežiwić. To praja ratarscy wěcywustojni.

Zjednoćene Staty. Loni přistupi tu 64000 wosobow ke katolskej cyrkwi. Wot lěta 1924 sem je so katolska cyrkej wo 1869025 wosobow přisporiła, wot 1914 pak wšo hromadźe wo 4213723 wěriwych. Wězo přińdźe tu wulki dźěl na w tutym času narodźene dźěći katolskich swójbow, wjele pak też na konverzije. Też ličba na měšnistwo studowacych rosće najebać nuzy w kraju. Runje tak je zrostła ličba šulerjow na srjedźnych šulach a wosebje katolskich studentow na universitach. Wobdźiwanja hódne wosebje je, z kajkej woporniwosću amerikanscy katolikojo wšě swoje wustawy, kaž cyrkwje, šule, seminary, university atd. bjeze wšeje statneje pomocy sami ze swojimi pjenježnymi srědkami wudźeržuja.

. . . a mocy hele ju njepřemóža.

Dźiwne powěsće z Ruskeje přikhadźeja. Hibanjo bjezbóžnych so posłabuje. Wótra zaničaca wójna bolšewikow přećiwo nabožinje a cyrkwjam, kotraž bě so w lěće 1929 z powjetšenej mocu wobnowiła, dokelž wona za postajene pjeć lět njebě swój nadawk dócpěła, njeje zamohła ruski lud wot wěry wotwobroćić. Započatk meje „Eclesiastica", archivowe łopjena za tučasne cyrkwinske stawizny, pisachu, zo wliw bjezbóžnych w Sibirskej hladajcy woteběra. Ruska młodźina počina zwonka materialistiskich zasadow zasy za nabožinskim idealom pytać. Nawrót k nabožinje je so na wsach hišće wjele wuraznišo pokazał. Na wšelakich městnach wučefki dźěći zasy do cyrkwjow wodźa. Tele powěsće su přezjene z powěsćemi, kotrež lětušu jutrowničku w Ruskej wopisachu. Pokazachu, zo njedźiwajcy fanatiskoho hibanja bjezbóžnych so wliw nabožiny na ludowe črjódy w Ruskej hišće přecy njeje zhubił. To su prawosławne jutry dopokazałe. Do 40 Moskowskich cyrkwjow, w kotrychž so hišće Bože służby wotměwaju, njeličomni wěriwi k modlitwam přikhadźachu. Črjódy běchu tak wulke, zo dyrbjachu sta na dróhach hodźiny dołho we so lijacym dešću wutrać. Mjez wěriwymi bě najwjacy žónskich, tola bě też wjele mužskich a młodych ludźi widźeć.

Wosebje spomnjenja hódna pak je powěsć, zo je tydźenik „Bjezbóžnik", hamtski organ hibanja bjezbóžnych, njedawno přestał wukhadźeć. Wšelacy maja to za znamjo, zo je bolšewiske knježeństwo swoje stojnišćo k wěrje přeměniło.

Komunistojo su w Ruskej tysacy wobydlerjow, kotřiž jich knježstwo nochcychu připóznać, morili, wjele stow duchownych ćwělowali abo jim na lodojtych kupach Běłoho morja zahinyć dali. Wšě tele hrózbnosće a surowosće njejsu mohłe křesćanstwo w Ruskej wutupić a wukorjenić. Też hibanjo bjezbóžnikow je podarmo było. Kaž je něhdy křesćanstwo přesćěhanja romskich kejžorow, kotřiž křesćanow lawam a tigram jako žratwu podawachu, přetrało, tak křesćenjo też z přesćěhanja ruskoho komunisma jako dobyćerjo wuńdu.

Cyrkwinske powěsće.

Ralbicy.

Křćeni: 20. 1. Hańža, m. dź. Jurja Zarjeńka w Ralbicach; 24. 1. Rozalija, m. dź. Pawoła Šołty w Ralbicach; 7. 2. Beno Pawoł, m. s. Jana Hajny w Šunowje; 13. 2. Jurij, m. s. Jana Weidlicha w Koslowje; 17. 2. Jan Jurij, m. s. Maxa Pjecha w Smjerdźacej; 24. 2. Madlena, m. dź. Jurja Mróza w Róžeńće; 28. 2. Pawoł, m. s. Jurja Kubicy w Koslowje; 4. 3. Jurij, m. s. Mikławša Kubicy w Šunowje; 7. 3. Marja Monika, m. dź. Michała Šołty w Šunowje; 17. 3. Józef, m. s. Jurja Kupki w Koslowje; 31. 3. Pawoł, m. s. Jakuba Šołty w Sernjanach; 11. 4. Hana, m. dź. Jurja Kobalca w Róžeńće; 12. 4. Helmut, m. s. Hendricha Jakubeca w Konjecach; 22. 4. Terezija, m. dź. Pawoła Čornaka w Konjecach; 24. 4. Herta, m. dź. Jakuba Kórjeńka w Ralbicach; 16. 5. Hana Terezija, m. dź. Pawoła Matki w Róžeńće; 27. 5. Michał, m. s. Mich. Krawca w Róžeńće; 1. 6. Jan Jurij, m. s. Pawoła Krawca w Smjerdźacej; 2. 6. Monika, m. dź. Jana Wowčeńka w Šunowje; 23. 6. Hana-Hilža Jadwiga, m. dź. Pětra Donata w Šunowje; 26. 6. Hańža Marja, m. dź. Jurja Ješki w Konjecach.

Wěrowanja: 5. 2. Wudowc Jurij Měrćink, žiwnosćeŕ w Haslowje, z wudowu Khatu Domašcynej rodź. Budarjec z Koslowa; 11. 2. Jakub Hajna, rentnaŕ we Worklecach, z Hanu Libšec, hosp. pom. z Nowoslic; 12. 2. Wudowc Jurij Jakubaš, žiwnosćeŕ w Zejicach, z Hańžu Ćemjerec, domjacej z Ralbic; 19. 2. Jan Langa, muleŕ w Serbskich Pazlicach, z Hanu Handrikec, domjacej ze Šunowa; 13. 5. Jan Wowčeńk, dźěłaćeŕ w Koslowje, z Hańžu Paškec, domjacej z Jitka; 14. 5. Pawoł Kilank, hospodarski pomocnik w Sulšecach, z Marju Mikławškec, hosp. pom. ze Šunowa; 21. 5. Pawoł Janca, hosp. pom. w Dobrošicach, z Madlenu Kowcec, domjacej ze Šunowa; 4. 6. Pětr Modźink, dźěłaćeŕ w Kulowje, z Wóršu Žurec, domjacej ze Šunowa; 3. 6. Bernhard Mögel, dźěłaćeŕ w Sernjanach, z Marju Glawšec, domjacej ze Sernjan.

Zemrěći: 10. 1. Jakub Pječak w Nowoslicach, 86 l. 8 m. 22 d; 21. 1. Jurij Eiselt w Róžeńće, 53 l. 10 m. 19 d.; 21. 2. Khata Ryćerjowa w Sernjanach, 74 l. 3 m. 7 d.; 12. 3. Hana Šejdźina w Jitku, 68 l. 2 m. 7 d.; 14. 3. Hana, m. dź. Maxa Herjenca w Sernjanach, 2 l. 9 m. 23 d.; 22. 3. Marja Koplanscyna w Sernjanach, 77 l. 1 m. 7 d.; 5. 6. Hana Wjacsławkowa w Ralbicach, 72 l. 6 m. 28 d.; 24. 6. Pětr Woko w Konjecach, 75 l. 5 m. 18 d.

Wšelčizny.

Němy. Zwudowjena burowka dyrbješe sebi někotrych čeladnikow dźeržeć, dokelž běchu dźěći hišće małe. Wotročk měješe wašnjo, nješwarne wěcy bledźić, a druzy tomu też swoje słowčko přiwdachu. Burowcy běše to jara žel, dokelž widźeše, kak dźěći wćipnje na njoho posłuchachu. Jeje napominanja ničo njepomhachu. Junu, hdyž za wobjedom sedźachu, stupi němy čłowjek do jstwy. Dokelž rěčeć njemóžeše, pokazowaše na šklu a na swój hort. Burowka kiny jomu něšto jědźe do talerja a staji jón na kachlowu ławku. Mjez tym zo prošeŕ jědźeše, hladaše čeledź na njoho a wotročk praji: „To je tola zlě, hdyž čłowjek rěčeć njemóže; tajki je čas žiwjenja bity." Burowka praji: „Haj, prawje maš; rěč je wulki dar Boži; njemóžemy so Bohu za nju dodźakować. Tola tónle čłowjek změje něhdy wjele mjenje zamołwjeć, dyžli my. Haj, jomu je lěpje, dyžli někotromužkuli, kotryž móže rěčeć. Wotročko, ty budźeš sebi na smjertnym łožu snadź přeć, zo bě němy był. Rozemiš drje, što měnju."

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.

Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Pokhwal tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 351.—353. ze Sernjan: Jurij Megel, Michał Kórjeńk, Mikławš Bjeńš; 354. z Hrańcy: Mikławš Lebza; 355. 356. z Hórkow: Mikławš Hejduška, Michał Weclich; 357.—359. ze Smječkec: Hana Šimanowa, Michał Krawža, Jakub Šewc; 360. ze Zejic: Jakub Krawčik; 361. 362. z Khróšćic: Jan Krons, Pawoł Groła (*kantor*); 363. z Jaseńcy: Mikławš Just; 364. 365. z Worklec: Jurij Krawc, Pawoł Wrobl; 366. z Wudworja: Michał Lipič; 367. 368. z Nuknic: Jakub Kral, Jan Smoła; 369. z Łazka: Hańža Bjaršec; 370. 371. z Konjec: Pětr Brězan, Jakub Hanski; 372. z Ralbic: Hańža Zarjeńkowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1001. z R.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933/32.

Čo. 1099.: N. N.; čo. 1107.: N. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 8. julija 1935.

74 wołow, 233 bykow, 469 kruwow a jałojcow, 936 ćelatow, 694 wowcow, 2871 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) starše 38—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 33—36 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 38—40 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 40 - 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 32 - 39 hr. 3) Mjasne kruwy 27—32 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 20 - 26 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 40 - 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 35 - 40 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 55 - 58 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 47—54 hr. 3) Snadnje wuwite 40—46 hr. 4) Najšpatniše 35 - 39 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 48—51 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 46 - 48 hr. 3) Mjasne wowcy 40—43 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 35 - 38 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 51—52 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 50—52 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 46—51 hr. 4) Połnomjasne wot 160 - 200 puntow 46—50 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke — hr. 5) Rancy, tučne 48—49 hr.

Při jara ćežkej khorosći w swójbje smy so swj. Mariji, pomocnicy křesćanow, a swj. Don Boskej wołali a poručeli. Hižo wjacy króć běštaj nam we wulkich starosćach pomhałoj. Tak staj nam też tutón króć dopjelnjenjo našeje prózstwy wuprosyłoj.

Za wšitke k naju slěbornomu kwasej wuprajene zbožopřeća a poskićene rjane dary wuprajamoj z tutym swój

najwutrobniši dźak!

W Budyšinje, 13. julija 1935.

Michał Hoka a mandźelska.

Twornja, hižo 200 lět wobstojaca, khwali jako swój najlěpši wupłod

ELEKTRA=kosu.

Tohodla ma tuta kosa začišćane mjeno našeje firmy. Też brusy, kunki, rynki atd. ma na składźe a znate **železowe twory** za dom, dwór a zahrodu. — Jara sebi khwala naše wosebje dobre **groćane pletwo** k wobhrodźenju hus a kurjatow.

Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Cychi, žonjacu lětnu drastu, nohajcy,
płachty, šaty wšěch družin, wšelake
hłowaki, rjanu drasćičku za dźěći, ktaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** Škleńčerńja Serbska dr. 16

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a piča za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

29. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 20. julija 1935.	73. lětnik.

Wo horliwym polěpšenju žiwjenja.

Budź kedźbny a horliwy we służbje Božej a často wopominaj: k čomu sy přišoł a čohodla sy swět wopušćił? Nic k tomu, zo by był žiwy Bohu a so sčinił duchowny človjek? Tuž horliwje pokročuj, dokelž za krótki čas dóstanješ myto za swoje napinanja; a potom njebudźe tebje wjacy wobdawać bojosć abo bolosć. Nětko budźeš so trochu napinać a potom namakaš wulki wotpočink, haj wěčnu radosć. Jelizo ty wostanješ we skutkowanju swěrny a horliwy, budźe bjez dwěla Bóh swěrny a darniwy při mytowanju. Dobru nadźiju dyrbiš wobkhować, zo palmu dobyća dóstanješ, ale starosće tohodla njesměš wotpołožić, zo ty njeby woliwknył abo zhordnył.

Něchtó, styskniwy, mjez bojosću a nadźiju husto khabłaše, a jónu wšitkón zarudźeny w cyrkwi před wołtarjom so wupřestrě, zo by so modlił, a rjekny: „O, hdy bych wědźał, zo hišće wobstajny wostanu!“ A hnydom znutřkownje zasłyša wotmołwjenjo Bože: „Hdy by ty to wědźał, što by ty chcył činić? Čiń nětko, štož by potom chcył činić, a z dobrym prawom budźeš wěsty.“ A bórzy tróštowany a posylnjeny dowěri so wón woli Božej a styskniwe khabłanjo přesta. Njechaše dale wćipnje slědźić, zo by wědźał, kajki budźe joho přichod, ale prócowaše so bóle spóznać, kajka je spodobna a dospołna wola Boža, zo by kóždy dobry skutk započał a dokonjał.

„Dowěrjej so Knjezej a čiń dobre“, profeta praji, „bydli w kraju a žiw so z joho bohatstwom!“ (Psalm. 36, 3.) Jena wěc je, kotraž mnohich wotdźeržuje wot pokročowanja a wot horliwoho polěpšenja: strach před wobćežnosću abo napinanjo při wojowanju. Přetož bóle hač druzy w počinkach pokročuja ći, kiž zmužićišo přewinyć so prócuja to, štož je jim wobćežniše a přećiwniše. Přetož w tym človjek bóle pokroči a wjetšu hnadu zasłuži, při čimž sebje samoho bóle přewinje a so w duchu womori.

Ale wšitcy nimaja jenak wjele přewinjeć a womorjeć. Tola horliwy wojowař změje, hdy by też wjacy nahłych nakhilnosćow měł, wjetšu móc k pokročowanju dyžli druhi, kiž je derje wukhmanjeny (wukubłany) w počinkach, kiž pak so mjenje horliwje prócuje wo počinki. Wosebje dwě wěcy pomhatej k wulkomu polěpšenju: mjenujcy z mocu so zdalować toho, k čomuž je přiroda złóstniwje nakhilena, a horliwje so prócować wo dobru samownosć, kotrejež štó bóle potrjebuje. Też so prócuj toho so bóle na kedźbu brać a bóle to přewinjeć, štož so tebi husćišo znjespodoba na druhich.

Wšudźom měj kedźbu swoje pokročowanjo, zo by so k sćěhowanju zahorjał, hdyž dobre přikłady widźiš abo słyšiš. Jelizo pak něšto wobkedźbuješ, štož dyrbi so porokować, bjeř so na kedźbu, zo to samsne nječiniš; sy-li pak to jónu sčinił, prócuj so, to skerje lěpje porjedźić. Kaž twoje wóčko druhich wobkedźbuje, tak zasy ty wot druhich bywaš wobkedźbowany. Kak radostne a lubozne je widźeć horliwych a pobožnych bratrow, kotřiž su w počinkach a w posłušnosći wudokonjeni! Kak zrudne a ćežko je widźeć tajkich, kiž su njeporjadnje žiwi, kiž to njedopjelnjeja, k čomuž su powołani! Kak škódne je, zanjerodźić wotpohlad swojoho powołanja a mysle přiwobroćić k tomu, štož nam njeje přepodate k wobstaranju.

Wopominaj předewzaćo, kotrež sy na so wzał a předstajej sej wobraz Křižowanoho. Ze wšěm prawom hańbować so móžeš, hdyž sej wobhladuješ žiwjenjo Jězusa Khrystusa, dokelž so hišće njejsy prócował, jomu so podobny činić, hačrunjež sy dołho na puću Božim. Klóštrski rjadownik, kotryž so kedźbliwje a pobožnje zwučuje w najswjećišim žiwjenju a ćerpjenju Knjezowym, w nim nadobnje wšitko namaka, štož je jomu wužitne a nuzne; a jomu njeje trjeba zwonka Jězusa što lěpše pytać. O, hdy by křižowany Jězus do našeje wutroby přišoł, kak bychmy spěšnje a dosć rozwučeni byli.

Horliwy rjadownik wšitko derje njese a na so bjerje, štož so jomu přikazuje. Njerodny a liwki rjadownik ma ćežu nad ćežu a ma ćěsnosć ze wšěch stronow; dokelž paruje znutřkownoho tróšta, a zwonkownoho pytać je jomu

zapowědźene. Rjadownik, kiž je žiwy zwonka přikazanosće, přewostaja so strachej ćežkoho padnjenja. Štóž pyta to, štož je powolniše a swobodniše, tón budźe přecy we wuzkosćach, dokelž budźe so jomu pak jene pak druhe njespodobać.

Kak činja to tak mnozy druzy rjadownicy, kotřiž su dosć wuwjazani pod klóštrskej přikazanosću? Z rědka wukhadźeju, samotnje su žiwi, jara khudušcy jědźa, maja hrubu drastu, mnoho dźěłaju, mało rěča, dołho bywaja wotućeni, zahe stawaju, modlenja podlěšeja, často čitaju a so dźerža we wšitkej přikazanosći. Hladaj na kartusijanow, cistercijanow a na mnichow a mniški wšelakich rjadow: kak kóždu nóc stawaju, zo bychu Knjezej psalmy spěwali. A tohodla by hańba było, zo by ty chcył lěni być w tak swjatej wěcy, mjez tym zo tak wulka mnohosć rjadownikow počina Boha khwalić.

O, zo bychmy ničo druhe činić njetrjebali, khiba Knjeza, našoho Boha, z cyłej wutrobu a z hortom khwalić! O, zo ty ženje njeby trjebał jěsć ani pić ani spać, ale zo by ty mohł stajnje Boha khwalić a so złožić jeničcy na duchowne prócowanja: potom by ty był wjele zbožowniši dyžli nětko, hdyž kajkeježkuli potřěbnosće dla ćěłej służiš. Zo by tutych potřěbnosćow njebyło, ale zo bychu jenož duchowne wokřewjenja duše byłe: kotrychž, o běda, dosć zrědka zawoptawamy!

Hdyž je človjek hač k tomu dócpěł, zo swojoho trósta wot žanoho stworjenja njepyta, potom hakle počina w Bohu swój słód (wokřewjenjo) dospołnje namakać; potom budźe też cyle spokojom z kóždym dóńtom. Potom njebudźe so ani wjeselić nad wulkim ani so rudźić nad małym; ale cyle a dowěrnje so přewostaji Bohu, kotryž je jomu wšitko we wšěm: kotromuž dźěn ničo njezáhinje ani njewumrě, ale kotromuž je wšitko žiwe a na kiwnjenjo bjez komdźenja służi.

Spominaj přecy na kónc a zo so zhubjene ženje njewróći. Bjez starosćiwosće a pilnosće ženje njedócpěješ počinkow. Počinaš-li woliwknjeć, počina z tobu špatnišo być. Daš-li pak so přewzać z horliwosću, namakaš wulki pokoj a budźeš začuwać, zo so twoja próca wolóža přez hnadu Božu a přez lubosć k pócćiwosći. Horliwy a pilny človjek je ke wšomu hotowy. Wjetša próca je, so přećiwjeć złósćam a nahłym nakhilnosćam (nahłosćam), dyžli so pući při ćělnych dźěłach. Štóž so na kedźbu njebjerje małych brachow, po něčim pada do wjetšich. Wjeselić budźeš so přecy wječor, nałožiš-li dźeń wužitnje. Měj kedźbu na sebje samoho, pohonjej sebje samoho, napominaj sebje samoho; a njech ma so kažkuli z druhimi, ty njezanjerodźej sebje samoho. Telko pokročiš, kelkož mocy nałožiš přećiwo sebi samomu.

Rozhlad w swěće.

Jendźelscy frontscy wojowarjo

pućuja po Němskej. Wosebje wobhladuja sebi Berlin. Němski kancler je jich póndźelu w dlěžšej audiency přijał. Pósłanc z Ribbentrop postrowi zastupjerjow jendźelskeje legije. Wón praji: Historiske poselstwo, kiž maja zwjazki nehdušich frontskich wojowarjow dopjelnić, leži we wujednanju ludow. My rad ruku přećelstwa zawdawamy. Frontscy wojowarjo maja powětr wučisćić, zo bychu statnicy so na trajne a wužitne poměry móhli dojednać. Wutoru wopytachu cuzy hosćo Kyffhäuserski zwjazk. Wjednik zwjazka, wyšk na wusłužbje Reinhard, jich přećelnje witaše. Tu so jim też krótki stawizniski přehlad tutoho najstaršoho zwjazka prjedawšich němskich wojakow poda. Wjednik jendźelskeje delegacije, major Fetherstone-Godley, so za hospodliwosć wutrobnje podźakowa. Njech so zhromadne dźěło wobeju zwjazkow k žohnowanju wobeju krajow wuskutkuje.

Ćežke njezbožo

sta so póndźelu připołdnju w podkopkach pola Dortmunda přez rozbuchnjenjo. Njezbožo žadaše hač dotal 14 mortwych a 30 zranjenych. K wotpomhanju nastateje nuzy je němske dźěłaćerske zjednoćeństwo tukhwilu 50000 hriwnow přepokazało. Wjednik Adolf Hitler je 30000 hr. darił. Tuta jama je dołhi čas před njezbožom přelutowana była. Poslednje njezbožo sta so krótko do swětoweje wójny.

Njeměry w Iriskej.

Poslednje tři dny wudyrichu w Iriskej w měsće Belfast njeměry. Třělenja, zapalenja a wurubjowanjo wšelakich wobkhodow so wotměnjachu. Pjeć wosobow so při tym mori, na 80 wosobow so zrani. 12 kněžow so nimale spali, 38 kněžow so wobškodźi. Wina na njeměrach je njepřećelstwo mjez nacionalkatolskimi wobydlerjemi Iriskeje a anglikanskimi, kiž k Jendźelskej dźerža.

Ćežke awtowe njezbožo

poćerpi awstriski zwjazkowy kancler Dr. Schuschnigg, hdyž ze swojej swójbu na dowol so poda, njedaloko Linca. Při tym so joho mandźelska mori, kancler sam a joho 9lětny synk so zraništaj. Dr. Schuschnigg je so zasy zhrabał, tak zo móže wšelake statne należnosće sam zasy rjadować. Kanclerowa mandźelska je so wutoru we Winje swjatočnje pokhowała. Zwjazkowy president, cyłe zwjazkowe knježeństwo, diplomatiski korps z němskim pósłancom z Papen přewodźachu. Kardinal-arcybiskop Dr. Innitzer ćěło požohnowa.

Italska.

Italske wójnske přihoty za rańšu Afriku so pospěchuja. Italske nowiny dźeń a bóle raznišo pisaja. Wutoru je lětadłowa łódź ze 24 wójnskimi lětadłami a 80 lětarjemi z Neapla wotjěła.

Na dźesać divisijow je Italska za evt. wójnu w Abesynskej zastajiła. Pjeć divisijow wobstoji z italskoho wójska a pjeć z milicy čornokošlakow. Łódźam za transporty je so poručiło, nanajspěšnišo jězdźić, zo bychu wojakow a material w postajenym času do kolonijow dowjezłe. Hač so italski privatny mórski wobkhad zamjezuje, njeje hišće znate.

Hačrunjež wjetše staty wo tutej zwadźe jednaju, njezměja jich prócowanja najskěrje wuspěcha. Italska wě, zo budźe jeje wliw a nahladnosć we swěće přiběrać; tuž nochce na žadyn pad składnosć skomdźić, zo by so we Abesynskej kruće zasydliła. Italska budźe potom, jeli so jej wšitko w Abesynskej poradźi, wulka kolonialna móc.

Italska — Japanska.

Wutoru je Mussolini japanskoho pósłanca přijał. Tutón je jomu po poručnosći swojoho knježeństwa wozjewił, zo Japanska žanoho wotpohlada nima, zo by na někajke wašnjo do italsko-abesynskeje zwady zapřimnyła. Japanska nima žanych politiskich zajimow w Abesynskej.

Abesynska pyta wojakow.

W połnócnej Americy, hdźež wjele čornuchow bydli, so rekruća za Abesynsku najimaja. Hižo započatk augusta někotre tysacy čornych dobrowólnikow do Abesynskeje pojědu. Dokelž so najimanjo we wulkich rozměrach stawa, drje Washingtonske knježeństwo bórzy zakroči.

Wulke přeměnjenja w japanskim wójsku.

Konferenca generalnoho štaba je wulke přeměnjenja japanskeje armeje wobzamkła, kiž maja so k 1. augustej

přewjesć. Sylne zjednoćenjo cyłeje wojeńskeje politiki ma so přez to dócpěć. Dla zwonkopolitiskoho zadźerženja napřećo Ruskej a Khinje ma Japanska jenajke stojnišćo. Ale w znutřkopolitiskim žiwjenju njeje přezjednosć. General Mazaki je wróćo stupił. Na joho městno bu postajeny general Watanabo, kiž bě prjedy junu z wojeńskim attachéjom w Berlinje a wukraj derje znaje.

Z Łužicy a Serbow.

Wojacy prjedawšoho połka pólneje artill. 268 chedža so zjednoćić. — Zo by so to dócpěło, su wšitcy kameradojo tutoho połka prošeni, zo bychu swoje napismo a też napisy druhich jim znatych sobustawow hnydom wozjewili kameradej Emil Buchholz, Peine (Hannov.) Boelkestr. 2. W přichodnym lěće ma so zasywidźenjo swjećić!

Z Budyšina. Na duchownych městnach stanu so k přenjomu awgustej tute přeměnjenja: kapł. Jan Andricki z Ralbic do Budyšina k cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje; kapłan Dr. Horeń do Khróšćic; seminarski měšnik Jurij Šołta do Ralbic; seminarski měšnik Edmund Rudolf do Plawna; dotalny hrodowski kapłan Jan Kinderman do Drježdźan-Nowoho města nakhwilnje; kapłan Jurij Dittel, dotal w Plawnje, nakhwilnje do Drježdźan-Janowoho města.

Z Kukowa. „Bohu k česći a bližšomu k woborje!" Pod tutym hesłom je šewski mištr Jakub Ledźbor nětko na połsta lět dźěłał a tak móžeše zańdźenu njedźelu swój złoty woborny jubilej swjećić. Tajke ważne wotrězki w zjawnym žiwjenju njeswjeća so mjez štyrjomi domjacymi murjemi. Tuž wuhotowa jomu k česći dobrowólna wohnjowa wobora w Marijinej Hwězdźe swjedźeński wječork w žurli Pančičanskoho hosćeńca, hdźež wjesołe žiwjenje knježeše. Knjez měsćanosta Bětnař dźakowaše so jako předsyda sykawoho zwjazka (do njoho słušeja Pančicy, Kukow, Swinařnja, Jawora a Miłoćicy) jubilarej za dołholětnu swěru we woborniskej służbje, činješe to też w mjenje sykawoho zwjazka w Sakskej a přitykny jomu wuznamjenjenjo za połstalětnu přisłušnosć k woborje. Też knj. kowařski mištr Hawš wuzběhny jako hejtman wobory w dźakownych słowach jubilarowu lubosć a zwólniwosć w dźěle za woboru a přepoda jomu jako widźomne znamjo česćownosće a dźaka prezentny koš w mjenje wobory, za čož so wosławjenc hnuty podźakowa. Při tutej přileżnosći buštaj też towařšej Kümpfel a Pjekař z Kukowa za 25 resp. 10 lětnu přisłušnosć k woborje wuznamjenjenaj. Potom plećeše so při wjesołej rejcy zabawa dale, a budźe tutón dźeń z nowym mjeznikom w analach tudomneje wohnjoweje wobory a wjesneje króniki a wosławjencej rjana dopomnjeńka na stare dny.

Ze Stareje Cyhelnicy. Zańdźenu njedźelu pokhowachmy na wosadnym kěrchowje šulskoho hólčeca Bena B., kiž je na tragiske wašnjo wo swoje młode žiwjenjo přišoł. Štwórtk před dwěmaj njedźelomaj dźěše z druhimi hólcami do lěsa a zalězechu sebi, kaž to hólcy činja, na wjelču (dźiwju) wišnju, zo bychu zrałe płody zešćipali. Při suwanju po zdonku dele wobodrě so B. khětro na stołpje, tak zo krawješe. Doma ranu wospětnje wurjedźichu a z hojacej žałbu namazachu a tola so počinaše jětřić. Hdyž bu hórje, a samo šija joho počinaše boleć, skazachu lěkarja. Tón hnydom spózna, zo so tu wo wiwu (Wundstarrkrampf — kiž tak mjenowany tetanus bacillus zawinuje) jedna a zo žaneje pomocy wjacy njeje. W žałostnych bolosćach je potom hólčec nazajtra, runje tydźeń po zranjenju, při połnym wědomju wumrjeł. Při poslednim storku praješe hišće swojim wokoło stejacym přiwuznym: „Nětko drje budu dyrbjeć wumrjeć!" Tak też bu. Štwórtk před tydźenjom wudycha swoju njesmjertnu dušu. Tutón jara zrudźacy pad wospět wuči, samo na snadne rany kedźbować. Je čim bolostnišo, dokelž bě swójba před lětomaj hižo jene małe dźěćo přez njezbožo zhubiła.

Z Hirschfelde. Jutřišu njedźelu połoži so tu zakładny kamjeń za nowu katolsku cyrkew.

Kedźbu!

Mamy zasy **Wosadniki**

z **čerwjenym** rězkom (4 hr.) na składźe.

Donnerhakec knihićišćerńja a knihařnja.

Pruha wutrobineje žiły.

Žortny wobraz wot Mikławša Bjedricha.

(Pokročowanjo a skóńčenjo.)

Cuzbnik poskoči zastróženy a też trochu hněwny, tola hnydom so zasy zhraba a rjekny khutnje:

„Luby knježe hospodarjo, dźakuju so wam za wašu dobrotu. Dowolće, zo bych wam swoje spodźiwanjo nad wašej njewšědnej hospodliwosću wuprajił. K dopokazej swojeje dźakownosće pak bych was rady na něšto kedźbnoho sčinił, jeli rodźiće; hodźi so, zo traš móžeće moju radu něhdy wužić. Wěsće, luby knježe, sadźu z wami štó wě što: Ćile přećeljo a znaći nětko waše mjedowe pomazki a waš kofej a mloko wukhwaluja na přemoh a was wuzběhuja do wšěch mróčeli; potrjebaće-li pak jónu jich pomocy a poprosyće-li jich, póndźa nimo was, kaž nimo prózdnoho kołča. Štó so wo prózdny kołč stara? Trjebaće jónu spytać a zhoniće borzy, zo sym prawje měł! Hišće jónu wulki dźak a dobry wječor, luby knježe!" Z tym poda jomu khartku ze swojim mjenom a so pokłonjejo woteńdźe.

Wuhlanski hladaše zamysleny za nim a bórbotaše něšto při sebi kaž: Štó wě, hač nima tón knjez prawje? Tola borzy běše nuzowany, so zasy k swojim hosćom wróćić, tuž njeměješe khwile, dołho za joho słowami myslić. Hakle pozdźe wječor, hdyž běchu so posledni hosćo wotsalili, nadeńdźe přileżnosće, swojej žonje wo žadnym wopyće a joho słowach powědać.

„Hdy bych jeno wědźał, štó je to był", rjekny. „Běše woprawdźe dźiwne to wašnjo, kaž mi swój dźak wupraješe. Ach wěrno, mam dźě joho khartku! Tule je. Dr. Překlepany, rěčnik. Jako zapłatu za posłuženjo a kofej da mi čistu wěrnosć pożerać. Štó wě, naposledku nima tak njeprawje. Što dha ty k tomu měniš, žona?"

„Ja myslu, wón ma docyła prawje. Z cyłej wěrnosću prajić, ja mam tu wěc hižo dawno sytu. Njedźela je tola też dźeń wodychnjenja — ale mamy dha my žanoho wotpočinka? Běhamy a hanjamy z jenoho rózka do druhoho: hórša też robota być njemóže."

„To je mi cyle z wutroby wupowědane, luba žona. Ale što jeno bychmy činili, zo bychmy so bjez pohórška teje hary wuswobodźili? Traš so mi w nocy něšto wudźije. Ale štož chcych prajić, Marta, běše dha tu dźensa Dr. Krjepka?"

„Haj, je tu pobył, ale jenož mału khwilu. Chcych jomu šalku kofeja porjedźić, ale wón so wobaraše: ma jara nuzne, praji, hišće khoroho wopytać; tuž zasy woteńdźe."

„Maće hordźaka, naš kofej jomu njeje hódź! Njewěm, zo toho muža wustać njemóžu. Njeje mi žaneje křiwdy činił. Ale wóndanjo sym jomu też kofeja skićał — ale ně! njerodźeše, kaž by wjele lěpšoho zwučeny był. To mje mjerza. Tajkele hordźenjo a droženjo! Wězo je přecy někajki khory wina, zo ćěka. Někajku wuréč dyrbi człowjek měć!"

Swjatočne wopominanjo stolětnych posmjertninow P. Tecelina Měta.

Njedźelu, 14. julija, je naš Różant zasy junu widźał wulkotnu swjatočnosć. Serbski lud wopominaše 100lětne posmjertniny P. Tecelina Měta, sobustawa cisterciskoho rjada. 18. julija 1835 je tónle horliwy dźěłaćeŕ we winicy Knjezowej a na polu serbskoho pismowstwa swoju dušu wudychał. Z čŕjódami khwatachu katolscy Serbja do Różanta, zo bychu tomule wurjadnomu měšnikej a serbskomu spisowaćelej swoju česćownosć a dźakownosć wopokazali. Też evangelscy Serbja běchu zastupjeni; też woni chcychu hołdować serbskomu wótčincej.

Swjatočnosć wotewri so ze swjedźeńskim nyšporom, kotryž z assistencu wysokodostojny knjez propst Maček z Marijineje Hwězdy wotmě. Różeńčanska swjatnica poskiće̊še pozběhowacy wobraz. Wołtař kupaše so we swětle swěčkow; kwětki, z kotrymiž běchu jón pilne ruki wudebiłe, hrajachu w najněžnišich barbach. W połkole wokoło wołtarja běchu so zestupałe khorhowje serbskich towarstwow, 23 wulkich a šěsć małych — jedna krasniša kaž druha — a skupina družkow wudospołni pisany wobraz.

Ze zahorjenjom spěwaše zhromadźena wosada kěrluš „Chcemy jednej knježnje spěwać“. Po wuspěwanju modlitwow a wudźělenju swjatoho požohnowanja stupi knjez farař Michał Mič z Njebjelčic na klětku a rysowaše zhromadźenym z rěčniwymi słowami wuznam P. Tecelina Měta za serbski lud. W dwojim zmysłu je P. Tecelin Mět służił swojomu serbskomu ludej jako měšnik a spisowaćel. Jako horliwy měšnik je na klětcy a w šuli njewustawajcy wučił křesćanske wěrnosće a tak khlěb słowa Božoho łamał wulkim a małym. We woporje Božeje mšě a w swjatych sakramentach je duchowne žiwjenjo we wšitkich w Różeńčanskej swjatnicy so skhadźowacych žiwił, spěchował a skrućował. Wón pak njeje jenož z rěčanym słowom skutkował, ale też z pisanym. Tohodla wuda w serbskej rěči katechismaj za mjeńše a wjetše dźěći a wjacore nabožne knihi za wotrosćenych kaž: Stawizny Nowoho Zakonja, Kročenjo za Khrystusom, Česćowanjo swjatych a druhe. Njewšědna pilnosć a njesebičnosć bjez runjeća rěči z tutych joho dźěłow. Njeje tute knihe jenož sam pisał, ale też sam nakładował.

Po dokónčenju cyrkwinskeje swjatočnosće zestupachu so wšitcy k procesijónej a ćehnjechu wokoło swjatnicy kěrluš spěwajo na farsku zahrodu před hłowne cyrkwine wrota. Tu so ze swjedźenjom pokročowaše. Bože słónčko hladaše mile a jasnje z njebja dele na tute nabožno-narodne počinanjo. Zjednoćene serbske spěwne towarstwa: Lipa-Pančičanska, Meja-Radwořska, Jednota-Khrósćičanska, Lilija-Ralbičanska a spěwne towarstwo Baćońske zanjesechu wustojnje pod nawjedom wyššoho wučerja knjeza Słodeńka rjany domiznu wukhwalowacy spěw:

Rjana Łužica, sprawna přećelna,
Mojich serbskich wótcow kraj,
Mojich zbóžnych sonow raj,
Swjate su mi twoje hona. —

Hdyž běchu zynki tutoho pozběhowacoho spěwa wuklinčałe, přednjeseštaj knježna Bělkec a šuleŕ wyššeje šule Jan Kokla z Khrósćic z dobrym wurazom prolog wot wučerja Michała Nawki zbasnjeny:

Lud. Słyš, wótče Tecelino, w jstwičcy pod cyrkwju!
Stań, wustup z rowa a postup na klětku!

Poreč, kaž sy něhdy tu wótcam prědował
A jich tak za wšo dobre mócnje zahorjał!

Haj, wótče Tecelino, stań, budź prošeny!
Z čŕjódami smy přišli, sčiń, štož će prosymy!

Tec. Njebudźće mje, lubi, njech tu w měrje spju!
Tu wćipnosć stajće! Nimo — moje časy su.

Bóh luby Knjez je zbudźił wam knjezow měšnikow.
Posłuchajće tutych — wašich prědarjow!

Kaž ja, tak woni waši su prawi pastyrjo.
O ja was prošu z rowa: njezabudźće to!

Marta so nahle dopomni, zo ma w kuchini hišće něšto nuzne dźěłać, tohodla so khwatajcy wotsali. —

W nocy běše so Wuhlanskomu woprawdźe něšto wudźało. Nazajtra dawaše służownym po dworje rozkazy do dźěła, sam pak khwataše zasy nutř a sydaše so z papjeru a pjerom za blido a pisaše jara horliwje. Z časami so posměwaše a bórbotaše při sebi: „Sym wćipny, kak budźe to skutkować, haj sym woprawdźe wćipny.“ Pisaše pak list, kotryž měješe něhdźe tónle wobsah:

„Mój luby přećelo! Sym wšelake njezbožo měł a do wuzkosćow přišoł. Tohodla sym nuzowany, Was wo pomoc a podpjeru prosyć. Njedawno sym na wšelakich blakach pjenjezy přisadźił, a jeli so mi njeradźi na druhe wašnjo dźěry zatykać, boju so, zo budu skónčnje swoje kubło předać dyrbjeć. A to by mi tola jara žel činiło. Prošu Was tohodla, zo byšće mi chcył z Wašimi bohatymi srědkami k pomocy stać, znajmjeńša na khwilu. Wopominajće tule należnosć jako wěc tajneje dowěry a njewopušćće swojoho přećela! Bórzy přilubjace wotmołwjenjo wočakujo zwostawam Waš Handrij Wuhlanski.“

„Takle“, měnješe skónčnje Wuhlanski, „to drje budźe dosahać, zo so jasnosć pokaže. Nětko hišće dźesać abo dwanaće wotpismow. Potom hižo wohladamy, je-li rěčnik Dr. Překlepany woprawdźe prawje wěšćił.“ —

Přichodnu njedźelu popołdnju — spodźiwnje — wosta pola Wuhlanskich po domje a po zahrodźe wšitko ćicho. Njebě tu pódla domjacych ani žiweje duše. Wuhlanscy tajkoho pokoja skoro njezwučeni, hladachu wćipnje z časami z tym a zasy z tamnym woknom po puću do města, ale nihdźe ani sćina někajkoho přećela. Hakle před wječorom namaka so jedyn jenički — młody lěkaŕ Dr. Krjepka.

Wuhlanski joho přećelnje postrowi, ale kak so dźiwaše, hdyž so młody muž trochu tajnje wopraša:

„Njebych mohł z wami khwilku sam porěčeć, knjez Wuhlanski?“

„Rady lubje“, wotmołwi Wuhlanski, „hačrunjež njewěm, što by wam moje słowo abo moja rada pomhała, rady lubje wam posłužu.“

Lědma běštaj samaj, njemóžeše so Wuhlanski tomu dodźiwać, štož jomu lěkaŕ powědaše: zo je wo joho njezbožach słyšał, zo wutrobnje wobžaruje, ale tola so zasy wjeseli. „Sym njedawno po dalokim wuju małe zamoženjo namrěł; pjenjezy su kóždy čas k rucy. Knjez Wuhlanski, bjeŕće sebi je k wužitku, kaž ddłho so wam spodoba. Prošu, sčińće mi to wjeselo!“

„Ale hdźe dha sće tu cyłu stawiznu zhonił?“ wurazy Wuhlanski.

„Ach, ty słódka dobrota! Tych rěči dźě je cyłe město połne, zo budźeće dyrbjeć z kubła čeknyć. Runje hdyž z města dźěch, zetkach překupca Kupinskoho. Hižo z nazdala wołaše na mnje: „Hdźe tola tak spěšnje, knjez doktor? Tola nic do Noweje Wsy k Wuhlanskim? To

Lud. Haj, wótče Tecelino, to wěšće prawo maš.
Ty poručał sy wěrnosć, ty prawdu wuznawaš.

Za tute prědowanjo wšón dźak ći dołžni smy.
A wšitcy póznawamy, kak dobry sy nam ty.

Wěř, wótče Tecelino, my nic ze wćipnosću,
Če tudy přesćěhamy — ně, z čistej lubosću!

Kaž dźěći nana z města sej domoj hladaja,
Tak też za tobu naše sej duše žadaja.

Tec. Tu wašu lubosć ważu ja sebi, wěrće mi.
Ja za was dźě sym pisał lět skoro štyrceći.

W swojej jstwičcy ćichej sym pisał z kosačom
A płaćił ćišć tych knihow ze swojim wuměnkom.

Haj, zbožu serbskich dušow sym wšón so wěnował
A štož sym mohł, sym wšitko jim dał a wotkazał.

Dwaj katechismaj dźěćom sym spisał, wobradźił
A Nowy Zakoń wšitkim swěru přełožił.

A Kročenjo za Khrystusom sym z prócu zwukładwał
A česćowanjo swjatych tak rady spěchował.

Wosebje sym šěril česć Božej' maćerje.
O dźeržće ju a prošće a khwalće w Róžeńće!

Njech płody mojej' prócy su wěra, pobožnosć,
Lubosć, sćerpnosć, strjózwosć a prawa narodnosć!

Bjez nabožnosće nihdy njej' žana póćciwosć,
Bjez čestnosće pak, słyšće, je prózdna narodnosć!

Ja zemrjech, ale w spisach nihdy njewumru.
Tak w swojich lubych Serbach hišće skutkuju . . .

Bóh Wjeršny, bratřa, sotry, wón njech was žohnuje
Štóž swěru dźěła, spěwa, Bóh tomu mytuje!

Lud. Wótče Tecelino, dźak Tebi, božemje!
Twój duch a skutk a přikład — to nam njech wostanje!

Knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski wza na to słowo, zo by wšitkich wobdźělnikow na tutym wopomnjeńskim swjedźenju wutrobnje postrowił a powitał. Spomni na sławne stawizny hnadownoho městna Róžanta, na wliw a wuznam, kotrež je mělo za serbski katolski lud a kotryž dale a hłubje wukonja.

Po powitanskich słowach přińdźechu też mali wobdźělnicy na swjedźenju k swojomu prawu. Z čerstwym hłosom zanjesechu dźěći Róžeńčanskeje šule wot knj. P. Romualda zbasnjeny a knj. wučerja Winarja zhłosowany pokěrlušk k česći Maćerje Božeje Róžeńčanskeje:

Wójnske lěhwo wopušćichu
Frankojo we Wotrowje
Swjećo knježny wostajichu
Wyškojo pak we stanje.

Z lěhwa kroči knježna krasna,
Přez Łuh dźe do Róžanta
Błyšći so kaž słónco jasna,
Maćeř Boža njebjeska.

Na jelenja we Łuzy łaka
Zemjan Swětlik, křesćijan.
Jeleń stojo měrnje čaka
„Rani mje knjez ze Sernjan?“

Kłok drje leći spěšnje smjertny,
Tola ranić njemóže.
Jasna knježna dźěn jón zwjertny,
A kłok wisy w powětře.

Štomy khileja so k zemi,
Strowja swoju kralownu.
Kwětki zwonja; z jandźelemi
Ptački česć jej spěwaju.

Košić chce jej Swětlik hnuty
Wobrub płašća pokornje.
Ale spěšny kóń a kruty
Dosćahnyć ju njemóže.

Před Róžant knjez dojěchawši
Pod lipu wón pozasta.
Swjećo w hałzach wuhladawši
Khwału jomu zawdawa.

Z drjewa kapałku tu stwari,
Swjećo we njej postaji.
Přikhadźachu młodźi, stari,
Knježna mnohich wustrowi.

---

sebi tola dajće być! Tam šeri. Štó wě, hač tam hižo cuzych ludźi njezetkaće! Znajmjeńša je wšitko w cuzych rukach. Haj, te wulcyčinjenjo! Kóždy karan khodźi tak dołho po wodu, doniž so njerozbije. Sće-li sam sebi dobry, njekhodźće tam radšo! Kedźbujće radu dobroho přećela!“

Wuhlanski wurazy z lutymi směchami: „Tu to mamy. Tak spěšnje a dokładnje sebi ani njemyslach. — Podajće mi ruku, knjez lěkarjo! Chcu ju wutrobnje stłóčić, dokelž je woprawdźe přećelna ruka. Chcu wam z prawdu wuznać, běch na was hněwny, dokelž sće so jónu abo dwójcy poskićenoho kofeja wobarał. Zdaše so mi, zo so hordźiće; wodajće, sym so mylił! Ale też nad tamnymi sym so mylił. Khwalachu mój kofej a pijachu jón, z mojim mjedom sebi huby namazowachu do syta, ale jich přećelstwo so nadobo rozsypny. Dźakuju so wam tak wutrobnje, kaž bych woprawdźe wašeje pomocy trjebał. W skutku pak je to jenož basnička. Wěc je cyle hinaša. Sym jónu do wašoho rjemjesła přimał. Chcych swojim přećelam jónu na žiłu pomasać, kak mi jich wutroba pukota, a tu pokazachu mi, byrnjež sebi to ani njeżadał, wšitcy rjenje swój jazyk.“

Běše hižo ćma, hdyž lěkař stanywši božemje praješe.

Wutrobnje přeprošowaše joho Wuhlanski: „Přińdźće tola bórzy zasy, knjez doktor! Waš wopyt budźe nam stajnje jara witany.“

Lěkař też to rady slubi: „Dźakuju so dobroho słowa. Hdyž dowoliće, přińdu rady.“

Bjerješe drje so jara na kedźbu, zo njeby so z ničim přeradźił, tola so jomu to njeradźi. Woči so jomu zabłysknyštej, hdyž pódla jenož mału khwilu za Martu pohlada.

Marta přewodźeše lěkarja ze swěcu won. Traješe dobru khwilu, doniž so zasy njewróći.

„Nó, nó“, rjekny Wuhlanski, „knjez lěkař je wo tebje nimo měry starosćiwy, zo so tola njeby jara zapoćiła a potom traš nahle zazymniła. Sy drje naposledku po kóždej kročeli wodychować dyrbjała, što?“

„Dyrbjach tola hač k wrótkam sobu hić; přetož sultan je hižo puščeny — a tón tola knjeza lěkarja njeznaje —.“

„Haj wšak haj, zamołwjenja dyrbi človjek wědźeć — ale štož chcych prajić: knjez lěkař je wubjerny muž, ma hłowu a wutrobu na prawym blaku. Bych so wjeselił, hdy bych joho prawje husto pola nas widźał. Wćipny pak tola sym, što wón po prawym pola nas pyta a do kotroho rózka ze swojimi wopytami chce. Što dha k tomu měniš, Marta?“

Marta so začerwjeni a město wotmołwy skhowa čerwjenu hłowu na nanowej wutrobje.

„Nó, ja wšak njecham twojomu zbožu wobarać“, pokoješe nan.

Dr. Krjepka wopytowaše z toho časa prawje husto Wuhlanskich dom. Jónu pak wjedźeše sebi Martu sobu domoj; wona běše jomu slubiła, zo joho čas žiwjenja njewopušći.

Syna Božoho khwal, wěrnu
Maćeŕ Božu bjezhrěšnu,
Khwal ju Wótca dźowku swěrnu,
Swjatoh Ducha njewjestu.

Město na programje přizjewjenoho swjedźeńskoho rěčnika knjeza fararja J. Cyža-Hajničanskoho — běše dyrbjał zastojnskoho dźěła dla w poslednim wokomiku wotpowěsć — wustupi knjez faraŕ Jan Wjeńka-Khrósćičanski, zo by z ćopłym a jadriwym słowom dźěło a zasłužby P. Tecelina Měta wopominał. Rěčnik wupraji wysokodostojnomu knj. propstej Mačekej wutrobny dźak, zo je dowolnosć k přičinjenju wopomnjeńskeje tabule na cyrkwinej muri zwólniwje dał — dale knj. P. Romualdej, zo je přihoty za tutón wopomnjeński swjedźeń tak mócnje spěchował. Potom přiwobroći so mužej, kotrohož wopomnjećo měješe so z wopomnjeńskej swjatočnosću česćić. Dowjedźe nas w duchu wróćo pjeć lětdźesatkow, hdyž dźakowni Serbja w Kukowje postajichu P. Tecelinej Mětej čestny pomnik a rozłoži winy, čohodla sebi tutón muž tajkeje česće zasłuži. Pomniki stajamy zasłužbnym mužam. Do tych słuša bjez dwěla naš P. Tecelin Mět. Je wón tola swojomu ludej służił na přikładne wašnjo a wo joho duchowne a dušine zbožo so staraŕ. Rěčnik wuzběhny a pohódnosći wosebje joho wótčinske prócowanjo a skutkowanjo. P. Tecelin Mět hladaše z wěšćeŕskim wóčkom do přichoda a widźeše doprědka wotućenjo a womłodźenjo serbskoho naroda. Wo tym swědča joho słowa, kotrež je něhdy swojomu duchownomu sobubratrej prajił: Za 50 lět budźe so tež hišće serbscy rěčeć a prědować a hišće lěpje serbscy pisać, dyžli to nětko so stawa. Z namołwjenjom, zo bychu sebi wšitcy Serbja ważili swojich wótčincow a jich dźěło a po móžnosći přistupili k Domowinje a tak sobu twarili na přichodźe serbskoho luda, skónči rěčnik swoje zahorjace słowa.

Swjedźeńskej rěči přizamkny so hnydom wotkryćo wopomnjeńskeje tabule. Do njeje su zarubane tute słowa:

K stotym posmjertninam wustojnoho a
pilnoho spisowaćela P. Tecelina Měta † 18. 7. 1835.
Dźakni katolscy Serbja 14. 7. 35.

Nad pismom je rězbaŕ wudypaŕ rjany symbol: krónu, kotruž dźeržitaj jandźelej; z króny padaja pruhi na ruku, kotraž pjero dźerži. — Tute znamjo je woprawdźe zmysłapołne wosławjenjo pjera P. Tecelina Měta, t. r. joho nimo měry płódneje spisowaćelskeje dźěławosće. Hdyž bě běły wodźěw tabule spadnył, přistupichu serbske družki: Marja Mětec z Kukowa (prawnučka wosławjenca), Khata Šołćic, Hana Klimantec a Hilža Žurec z Róžanta a Lejna Serbinec z Nowoslic, zo bychu wopomnjeńsku tabulu wobwěncowałe a nad njej zdobom zelenu krónu připinyłe. Při tym prajichu swjedźenjej nimo měry derje přiměrjene hrónčka, kotrež njech su tu po słowje naspomnjene, zo njebychu byłe zabyte:

Sławnoh' muža serbskej krewje, kraja
Česćić Serbja wšitku winu maja.
Woprował je za nas swoje mocy,
Pisał pilnje wo dnjo a we nocy.

Serbske pismowstwo je přecy hajił,
Pomnik njezakhodny tak sej stajił.
Zańdźe lětow ličba wulka syła
Twoja sława wostanje Ći cyła.

Při wupyšenju tafle z wěncomaj:

K Božej česći pisał sy a dźěłał
Jako měšnik za swój lud sy spěwał
W cyrkwi, w šuli wučił sy ty stajnje,
Serbow dźak budź za to Tebi stajnje.

Róže hinu, kćenja zwotpadaja,
Časy zańdu, twary rozpadaja.
Sławne mjeno Měta wěčnje wostanje,
Wopomnjećo na njoh' ženje njezańdźe.

Při debjenju z krónu nade wšěm:

Z pjerom wojował sy jako z brónju,
Ruka twoja napisa nam mudrosć Božu,
Kiž nas Serbow stajnje wodźi k wěčnom' zbožu,
Daj Ći jandźel za to złotu krónu.

Hdyž bě rěčny khór Radwořskich dźěći hišće wustupił a 4hłósny mužski khór: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać“ pod nawjedowanjom knjeza wyššoho wučerja Słodeńka wuklinčał, wza słowo knjez wučeŕ Nejdo z Rakojd, wjednik Domowiny: Kłonimy so před wulkim wótčincom P. Tecelinom Mětom. 50 lět bě trěbnych, zo smy joho spóznali. Kelko wuznamnych njesebičnych prócowarjow mamy we Serbach! Z jich smjerću so zwjetša na jich mjeno a skutki zabudźe. Dźeržimy přemało hromadźe a přemało sebi dźěło našich wjedniskich muži ważimy. Naša nadźija je w našej młodźinje, kotraž dyrbi w našich rjekowskich prócowarjach swój přikład pytać.

Po nim poręča knjez scholastik Jurij Hejduška z Budyšina, zo by w mjenje towaŕstwow swj. Cyrilla a Methoda a Maćicy Serbskeje wuprajił, kajku dźakownosć a česćownosć jeju sobustawy začuwaja před wulkim synom serbskoho naroda, Tecelinom Mětom. Towaŕstwo swj. Cyrilla a Methoda smě w nim widźeć we wěstym zmysłu swojoho předkhadnika. Nadawk towaŕstwa swj. Cyrilla a Methoda je mjez druhim, zo by serbski katolski lud zastarało we prěnim rjedźe z trěbnymi nabožnymi knihemi, dale tež z powučacymi. P. Tecelin je hižo lětdźesatki do założenja tutoho towaŕstwa jako jednotliwc spóznał, što je za duchowne a dušine žiwjenjo katolskich Serbow trěbne; tohodla je pisał, njewustawajcy pisał za małych a wulkich a knihi wudawał, zo by nabožne potrěbnosće serbskoho katolskoho luda spokojił. Tež Maćica Serbska bjerje nutrny podźěł na wopomnjeńskim swjedźenju. Woznamjenja tola doba patera Tecelina Měta wěsty měznik na polu serbskoho pismowstwa. P. Tecelin je so z wupłodami swojoho pjera na wěčne zapisał do stawiznow serbskoho pismowstwa, joho spisy tworja ważny wobstatk serbskeje literatury. Kupować a čitać dyrbjałe so prawje pilnje serbske knihi, kotrychž mamy nětko nadosć na wubjerk, budź nabožnych budź powučacych.

Knjez P. Romuald Domaška, nětčiši strażowaŕ Róžeńčanskeje swjatnicy, wupraji wšitkim, kotřiž běchu na zarjadowanju a poradźenju tutoho swjedźenja sobuskutkowali, wutrobny dźak. Ze zhromadnym dospěwom skónči so dostojna swjatočnosć, na kotrejž je so něhdźe 1500 ludźi wobdźěliło.

40 lětny měšniski jubilej w Marijinej Hwězdźe.

Na swjedźenju swjatoho Šćěpana, třećoho abta cisterskoho rjadu — 16. julija — móžeše wjeledostojny knjez propst P. Maximilianus Aloisius Maček na 40lětne skutkowanjo we winicy Knjezowej zhładować. Na swjedźeńskim dnju samym swjećese wurjadny akt z wulkej Božej mšu, při kotrejž jomu joho klóštrscy bratřa assistowachu. Do cyrkwje a z njeje wjedźechu jubilara mnozy duchowni knježa, wjesnej towaŕstwje dźěłaćerjow a pomocnikow a šulske dźěći.

Zdobom je tež runje 15 lět, zo je z předstojićerjom klóštra a swoje ćežke zastojnstwo, ke kotromuž bu přez Osekskoho prelata powołany, w duchownej a ćělnej čiłosći wukonja, byrnjež staroba hižo trójšku wobćežnosćow činiła. Jubilar narodźi so w měsće Gmünd w Delnjej Awstriskej, 3. apryla 1872. Z časom přesydlištaj so joho staršej do Plznje w zapadnej Češkej, hdźež je swoje něžne dźěćatstwo přeživił, a bu jomu z woprawdźitej domiznu. Tam je tež ludowu šulu a pozdźišo měšćanski gymnazij wopytał. Swoje theologiske (bohosłowske) studije dokónči na diecezanskim

seminaru w Litoměricach a zastupi potom do klóštra Oseka, hdźež bu 21. septembra 1890 zadrasćeny a tam 23. sept. 1894 swjatočne sluby wotpołoži. Měšnisku swjećiznu dósta přez Litoměriskoho biskopa Dra. Schoebla w klóštrskej cyrkwi.

Najprjódcy skutkowaše lěta dołho za kapłana w Janeku a pozdźišo jako farař w Oseku a je tak 25 lět w zjawnym dušipastyrstwu skutkował, kaž dźě dźensiši dźeń hišće we spowědnym stole pilnje wupomha a tak wuprózdnjene městno njeboh P. Desideria wupjelnja. W lěće 1920 nastupi zamołwjenja połne zastojnstwo propsta w Marijinej Hwězdźe, runje w času hospodarskeje krizy. Njedźiwajo toho je pak z wobhladniwosću a wutrajnosću klóštrski čołmik do wěsćišoho přistawa dowjedł. Pod joho wjednistwom a z pomocu šćedriwych daricelow je w lěće 1933 znutřkownu cyrkej dočista ponowił, też wšitke wokna, kotrež běchu dodźeržane, dale je 1928 připrawił parne tepjenjo w konvenće a cyrkwi, třěchi hospodarskich khěžow zwuporjedźał, klóštrski dwór z nasadźenjom kěřčkow a kwětkow porjeńšił a druhe. Tak móže česćeny jubilar na mnohe skutki w měšniskim zastojnstwje a w klóštrskim zarjadnistwu zhladować, kotrež su do klóštrskich analow zapisane. We wšěm je joho Bóh Wjeršny widźomnje wjedł, a tuž płaćeše jomu najwjetši dźak na jubilejnym dnju. Njech jomu Bóh luby Knjez hišće mnohe lěta spožči k swěrnomu skutkowanju za klóštr a powšitkownosć!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kaž jena katolska powěsćerńja wozjewja, je wjacy prawosławnych ruskich biskopow, kotřiž su w Francózskej žiwi, bamža prosyło, zo by jich do katolskeje cyrkwje přijał.

K Swjatomu Wótcej přikhadźeja jara dobre powěsće wo postupje misijónow w Africy. Wosebje postupuje cyrkej w belgiskej Ruandźe. Loni wukřćichu tam misijonarojo 52632 ludźi. Dalše 100000 ludźi je so zamołwiło, zo chcedźa być w katolskej wučbje rozwučeni. Kraj ma 1160000 wobydleri. Kral Mutara IV. ma 1250 muži, kotřiž w kraju knježa. Z nich je hižo 90% katolskich, abo je so k rozwučenju zamołwiło, też kral je mjez nimi, a chce być do cyrkwje přijaty. Nabožne žiwjenjo je jara dobre. Tak wudźělichu zańdźenu hodownički jenož na jenej misijónskej staciji 19000 swjatych woprawjeni. Ale też hewak přikhadźeju wěriwi husto k blidu Božomu. Misijonarojo staraja so wosebje też wo to, zo bychu ludźo dóstali swojich duchownych. Loni wobsta 73 domorodnych hólcow pruhowanjo do měšniskoho seminara, tola seminar je mały a tuž móžachu jenož 38 z nich přijeć. Nětkle ma Ruanda 17 domorodnych duchownych a 43 čornych sotrow. Runje tak zwjeselace su powěsće z Urundi a hišće lěpše z Ugandy. Tam skutkuje hižo 53 domorodnych měšnikow. Misijónske towarstwo ma 16 měšniskich seminarow, z kotrychž hač dotal 122 čornych měšnikow wuńdźe.

Za wustajeńcu katolskoho nowinarstwa, kotraž budźe wot 1. apryla hač do 1. oktobra 1936 w Romje, so hižo mócnje přihotuje. Hłowny twar za wustajene wěcy budźe we vatikanskej zahrodźe. Budźe z metala a 6000 kósnych metrow wulki a do 30 rumow dźělany.

Swjaty Wótc je francózskomu presidentej Lebrunej wysoki cyrkwinski rjad spožčił. Tajki rjad spožča bamž jenož wjednikam tajkich krajow, kotrež haja dobre poćahi k Vatikanej.

Němska. W Eichstädźe dósta Dr. Wessels měšnisku swjećiznu. Je nětkle hižo 50 lět. Pokhadźa z dobreje katolskeje swójby a běše prěnje dźěćo mjez 14. Do započatka swojich bohosłowskich studijow běše z generalnym direktorom w industriji.

Pruska protestantska cyrkej měješe započatk tutoho lěta nimale 1500 njewobsadźenych farskich městnow. 537 z nich so też w bližšim času njewobsadźi. W poslednim času ličba evangelskich bohosłowcow přiběra.

W Raćiborje w Šlezskej budźe so bórzy z twarjenjom wyššeje šule za pólske hólcy w Němskej započeć. Wyššu šulu za hócow a to gymnazij maja Polacy hižo w Bytomju w Hornjej Šlezskej.

Jene berlinske sudnistwo je rozsudźiło, zo so tajkim, kotřiž swoje dźěći za marxismus wukubłuja, zakaza dźěći woćahnyć. Tak wza so jenomu nanej hólc, dokelž běše joho jako prjedawši sobustaw komunistiskeje strony přećiwo nacionalsocialismej a za marxismus woćahnyć chcył.

Před krótkim pisachmy wo wjedniku konvikta w Braunsbergu w Rańšej Pruskej. Joho zajachu, dokelž běše někotrych hólcow Hitlerskeje młodźiny nabił. Nětko su joho zaso pušćili ale z Rańšeje Pruskeje wupokazali.

W Pruskej běše w oktobrje 1934 102000 wučerjow w 32833 ludowych šulach. Mjez šulemi bě 22860 evangelskich a 8727 katolskich. Zbytne běchu pak powšitkowne (simultanske) abo židowske. Hólcow bě tójšto wjacy hač holcow. Na jenu katolsku šulu přińdźe přez 200 dźěći, na jenu evangelsku w přerězku 140. W Pruskej maja też hišće wulku ličbu šulow z jenož jenej rjadownju.

Awstriska. Biskopstwo St. Pölten woswjeći swoje 150-lětne wobstaco. Na hłownej swjatočnosći wobdźělištaj so też kancler Dr. Schuschnigg a president Miklas. Kancler wuzběhny we swojej rěči, kak je šulstwo w katolskich klóštrach Pöltenskeje diecezy přecy najlěpje kćěło. Tu ma so wosebje klóštr Melk mjenować. President Miklas pak wopominaše biskopsku dostojnosć a praji na kóncu ważne słowa: Před cyłym swětom chcemy to wozjewjeć, zo je katolski być a so po katolskich zasadach w žiwjenju złožować, bytostne znamjo awstriskoho kraja a tak dyrbi to też wostać. Město St. Pölten pak dari biskopstwu staru rjanu klóštrsku cyrkej, kotruž běchu w prjedawšich časach cyrkwi wzali a z njeje sčinili kólnju. Cyrkej bu wot cyle wuznamjenitoho twarca natwarjena.

Hdyž w klóštrje swj. Gabriela misijonarow won do swěta pósłachu, běše tohorunja president Miklas přitomny. Wón namołwješe nowych misijonarow, zo bychu stajnje za Khrystusowu wučbu dźěłali, też w zjawnym žiwjenju a so njebojeli najmócnišich. Dale jich prošeše, zo bychu so při woporje Božeje mšě druhdy dopomnili na swoju domiznu a prosyli, zo by Bóh ćerpjenja Awstriskeje a cyłeje Europy přikrótčił.

We swětowej wójnje bu biskopska cyrkej (katedrala) w Rheimsu roztřělana. Hač dotal ju zaso twarjachu. Hdyž je nětko nimale hotowa, přińdźe też francózski president Lebrun a wobhlada sebi cyrkej. Jenož w dźělu wokoło hłownoho wołtarja ma so hišće něšto dotwarić.

Listowanjo: Z nastawkom: Pućowanjo na šlezke hnadowne městna — budźe so w přichodnym čisle pokročować.

Redakcija.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 373. z Njebjelčic; Mikławš Pjech; 374. ze Serbskich Pazlic: Pawoł Haška; 375. z Wotrowa: Hana zwud. Lebzyna; 376. z Krjepjec: Marja zwud. Pjechowa; 377. z Budyšina: Hańža Krawcec; 378.—391. ze Serbskich Pazlic: Michał Hórnik, Jan Kral, Pětr Krawčik, Jakub Lebza, Jakub Lukas, Jurij Šeńkař, Józef Ledźbor, Michał Smoła, Jurij Statnik, Jurij Swejda, Hańža Wjacsławkowa, Jurij Wjeńka, Pawoł Rynč, Madlena Leńšowa; 392. z Kulowa: Khata Balantowa; 393. z Dubrjeńka: Khata Lipičowa; 394. z Kulowca: Jakub Hajńk; 395.—396. z Němcow: Pětr Čórlich, Michał Lulak; 397.—398. z Rachlowa: Marja Młodźinkec, Mikławš Mijan; 399. z Budyšina: Madlena Kralowa.

Přichodnje dale.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1002.—1003. z P.: N. N., N. H.; 1004. z K.: N. N.; 1005. z D.: N. N.; 1006. z K.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1100. N. N.; čo. 1101. N. N.

Towařstwowy powěstnik.

Kedźbu! Po wšelakich přećach pojědźe hnydom po žnjach zasy wulki awtobus na šlezske hnadowne městna a to do Grisawy, Wambořic (Albendorf) a Stróže na pjeć dnjow kónc žnjeńca (Awgusta). Zajimcy chcyli so hižo nětko zamołwić pod znatymi wuměnjenjemi, zo bychu sej městno zwěsćili. Po puću sej hišće druhe zajimawe městna wobhladamy. Dalše za tydźeń. J. Słodeńk, wyš. wuč. w Pančicach.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.

Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 15. julija 1935.

68 wołow, 210 bykow, 462 kruwow a jałojcow, 957 ćelatow, 820 wowcow, 2979 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 37—40 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 33—36 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 37—41 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 34—40 hr. 3) Mjasne kruwy 27—33 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—26 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—41 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 35—37 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 58—60 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 47—57 hr. 3) Snadnje wuwite 38—46 hr. 4) Najšpatniše 35—37 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 48—51 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 46—48 hr. 3) Mjasne wowcy 40—47 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—40 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 52—53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 51—53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 50—52 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 48—51 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 45—47 hr. 5) Rancy, tučne 46—48 hr.

Pokhwal tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Kosy, brusy, kunki, rynki

Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe

Groćane pletwa

Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład **škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow** atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** skleńčeŕnja Serbska dr. 16

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake tkaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił

Müller ec *dobru konditařnju z khofejownju w Budyšinje Póstowe naměstno*

kóždy rad wopyta. Najlěpše pječwa! Do domu rad připósćelemy — też na wsy.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

W Budyšinje **„RATAŔ"** Hošic hasa poskića

wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Dobre a rjane **wobućo** ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wěnčki k zelenomu k slěbornomu k złotomu **kwasej**

Kwěćele ke kóždej potrěbnosći, wěnčki za dźěći atd.

M. Petrich w Budyšinje, Serbske hrebje 30

Kofry, dobre kožane a druhe

rjane ručne toški, toše za akty, wšě športowske potrjeby a woblečenja poskića w bohatym wubjerku

T. ALBERT Budyšin Lawske hrebje 10

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

30. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 27. julija 1935.	73. lětnik.

Swjata Hana

K jeje swjedźenju 26. julija.

Na wołtaŕnym wobrazu w jenej Soestskej cyrkwi je wulkotnje předstajena „swjata swójba“. Westfalski mištr je jón w 15. lětstotku zhotowił. Cyła swójba, t. r. Jězusowe přećelstwo, je so w jenej cyrkwinej rumnośći zešła. Wosrjedź trónuje swjata maćeŕ Hana. W połnej česćownosći dźerži swoju dźowku z bóžskim dźěćatkom na klinje. Wokoło njeje steja swjaty Joachim, swjaty Józef, k tomu dalši přećeljo dźěsća hač k joho małym ćetkam a wujkam. Runjeźli je mištr dostojnosć a khutnosć cyrkwinoho wobraza wobkhował, dha wotpočuje tola nade wšěm spodźiwny swójbny duch.

Tutón wobraz je rjany přikład swójbnoho wjesela. Naši prjedownicy we wěrje njespokojichu so jenož z Jězusdźěćatkom, joho maćerju a zastaraćerjom; ně, dźěd a wowka a wšitcy z krejnoho přećelstwa Jězusa dyrbja pódla być. Wosebiće płaći to wo swjatej Hanje. Hižo prjedy hač bamž Hórban VI. 1378 zjawne česćenjo swjateje Hany Jendźelčanam dowoli a Hrjehoŕ XIII. 1584 swjedźeń swj. Hany na 26. julija wobkrući, słuša wona k woblubjenym swjatym cyłoho křesćanstwa. Mnohe Bože domy su jej poswjećene, samo cyłe sydlišća, na př. Annaberg w Rudnych Horach, w Hornjej Šlezskej a druhdźe su po njej pomjenowane.

Swjate Pismo nam ničo njewozjewja wo tutej swjatej. Wšitko, štož z jeje žiwjenja wěmy, złožuje so na ertne podawizny. Powšitkowne měnjenjo je, zo běštaj ss. Joachim a Hana staršej maćerje Božeje. Nahladnosć cyrkwje to wobkrući: přiwzaćo wobeju swjateju do jeje liturgiskich knihi dopokazuje, zo so tomu tak ma. W 17. lětstotku je cyrkej wšitke pisma, kotrež wumyslene měnjenja wo žiwjenju swjateje Hany wopřijachu, na index stajiła. Romske martyrologium naspomni pod 26. julijom jenož skrótka: Dormitio Sanctae Annae, quae mater exstitit immaculatae Virginis Genitricis Dei Mariae — t. r. zbóžny wotkhad swj. Hany, kiž bu z maćerju njewoblakowaneje knježny a Boharodźićeŕki Marije. Też brevěr dźerži so wróćo wo žiwjenju swjateje.

Najważniše žórło, z kotrohož su powěsće wo staršimaj maćerje Božeje wzate, je tak mjenowane protoevangelium Jakuba (prěnje starotestamentske wěšćenja wo Messiasu, 1. Mozes 3, 15), kiž do tych knihi słuša, kotrež cyrkej do wobsaha swjatych knihi přewzała njeje. Po nim běštaj Joachim a Hana w Nazareće žiwaj. Dołhi čas wostaštaj bjez potomnistwa. Dokelž so pola Židow bjezdźěsćnosć za hańbu wobhladowaše, bě Hana wšelakim poniženjam wustajena. Joachima samo jenoho dnja, hdyž chcyše swój dar na wołtaŕ přinjesć, wyšši měšnik wotpokaza. Z hańby ćekny do samoty. Tam zjewi so jomu jandźel, kiž porod dźěsća wozjewi. Hana měješe w samej hodźinje podobne zjewjenjo. Joachim a Hana trjechištaj so před templowymi wrotami, hdźež wjesołeje wutroby přikhwataštaj. Hana slubi, zo chce dźěćo Božej służbje w templu poswjećić. Wona swój slub dopjelni, hdyž bě dźěćo tři lěta stare. Z tym bě jeje žiwjeński nadawk dopjelnjeny. Hewak so ničo dale wo njej njewozjewja. Nadobnosć swjateje Hany wobstoji wo titulu, kiž jej liturgija da: „Maćeŕ najzbóžnišeje knježny Marije.“ Bóh da jej hnadu, mać najčisćišeje być. Jeje błyšć pokhadźa jenož z tutoho wuzwolenja. Swj. Hana je grat našoho wumoženja.

Tute stojnišćo woznamjenja jeje zwobraznjenjo w srjedźnym wěku po třoch wosobach — maćeŕ Hana njese swoju dźowku Mariju a ta zasy bóžskoho Syna. Na wšelakich druhich wobrazach ma Hana zeleny płašć. Ma so z tym pokazać, zo je z njej nadźija na wumoženjo přišła.

W mnohich należnosćach woła so lud k swjatej Hanje wo jeje zastupnu prózstwu. Wosebje płaći wona jako patronka maćerjow, dokelž maćeŕna česćownosć spožči jeje žiwjenju wosebitu hódnosć a ważnosć. Maćerje so na nju wobroćeja, zo bychu na jeje prózstwu Bože žohnowanjo při woćehnjenju dźěći dóstałe. Swjata Hana dyrbi jim při tym

z přikładom być. „Swjata Hana w našich cyrkwjach — je muoho. Swjata Hana w našich swójbach — je wjacy: by było dobyćo wěry w našim kraju a ludźe.“

Rozhlad w swěće.

Italsko-abesynska zwada.

Zwjazk ludow njemóže do italsko-abesynskeje zwady khmanje zapřimnyć; nadźija so, zo Jendźelska mórski přistaw Zaila Abesynskej hišće wotstupi. Za to by Abesynska kraj w Ogadenje Italskej wotstupiła, kiž leži při mjezach Somaliskeje. Ze wšej mocu chce Zwjazk ludow na Italsku skutkować, zo by wšudźe měrnišo wustupowała. Hač budźe Italska ze zaměnjenjom kraja spokojom, so jara praša, přetož widźi w tym jenož zesylnjenjo Abesynskeje. Mussolini pak žada knježstwo nad Abesynskej.

Rada zwjazka ludow, kiž so w bližšich dnjach zeńdźe, njebudźe cyłe italsko-abesynske prašenjo rozrisać. Italska chce so na posedźenju wobdźělić, jeli so jednanja wobmjezuja na dwaj dnaj. Hač traš měł so artikl 15. Zwjazka ludow nałožić, ma so hakle za měsac rozsudźić. Dopjelnjenjo tutych wuměnjenjow žada sebi Italska wot Zwjazka ludow, jeli měła so na posedźenju wobdźělić.

Wobydlerjo Abesynskeje su zahorjeni za swoju wótčinu. So wotměnjejo rěča tam w zjawnych zhromadźiznach měšnicy, statni zastojnicy a wojacy za krajne zakitowanjo. Też młodźina so organizuje a wojeńscy zwučuje. Abesynska je 2000 lět dołho njewotwisna była a chce to też dale wostać. 23. julija abesynski kejžor swoje 42. narodniny swjećeše. Wulke swjatočnosće so njewotměchu, ale kejžor měješe w parlamenće jenož rěč, kotraž sylny wothłós namaka. Abesynska je nětko też sobustaw Čerwjenoho kříža. Wosebje je amerikanski Čerwjeny kříž za pad wójny swoju podpjeru přilubił.

Jendźelske knježerstwo jedna ze wšěmi krajemi z wulkej khutnosću; wone njecha, zo by někajkeje móličkosće dla mjez Italskej a Abesynskej krawna, žadława wójna wudyriła. Jendźelska ma z Abesynskej 3000 km zhromadnu mjezu. Jendźelske nowiny žadaju, zo dyrbi so knježerstwo wo wuwozu wójnskeje potrjeby do Abesynskeje hnydom rozsudźić. Abesynska trjeba k swojomu zakitowanju brónje; tuž je nuzne, zo jej druhe kraje k tomu dopomhaju. Jendźelska tłóči k jasnomu rozsudej a žada, zo by so Zwjazk ludow zwołał a z tutym prašenjom zaběrał.

Japanska a Italska.

W japanskich nowinach je so wóndanjo pisało, zo italski lud Mussoliniowym wójnskim planam njepřihłosuje. Na tute pisanjo je so italske knježerstwo přez swojoho pósłanca w Tokiju hóršiło. Wone sebi žadaše, zo bychu so tajke nastawki přećiwo Italskej zakazałe. To pak japanske knježerstwo wotpokaza. Přećelne wustupy za Abesynsku w Japanskej su razne pisanjo w italskich nowinach wubudźiłe. Japanskej so porokuje, zo chce wjednistwo barbojtych ludow přećiwo běłej rasy na so storhnyć. Zcyła knježi w Japanskej měnjenjo, zo je italsko-abesynska zwada wojowanjo rasow.

Japanska je italsku skazanku, wučinjacu 100 000 porow šnórowanskich stupnjow, wotpokazała, dokelž po japanskim měnjenju stupnje za italskich wojakow trjebaju.

Japanska a Turkowska.

Też turkowske knježerstwo zaběra so žiwišo ze zwonkownej politiku. Turkowska liči so k orientalskim krajam a je Japanskej při nětčišich poměrach wosebje přećelnje zmyslena. Tutu přećelnosć Turkowskeje japanske knježerstwo jara připóznawa.

Amerika a Abesynska.

Amerikanski pósłanc je wutoru abesynskomu kejžorej k 42. narodninam zbožo přał. Hdyž so wón ze swojim awtom domoj wróćeše, jomu wobydlerstwo w Addis Abeba žiwje hołdowaše. To z dźaknej wutrobu činjachu, dokelž je amerikanske knježerstwo swojim officěram dowoliło, do abesynskoho wójska zastupić. — Też Japanska je abesynskomu kejžorej k narodninam zbožo přała. To je wosebite znamjo přećelstwa.

„Wojowanjo budźe dołhe a krute“.

Dr. Martin, abesynski pósłanc w Londonje, je jenomu rozprawjerjej francózskich nowin prajił, zo ertne dojednanjo w italsko-abesynskej zwadźe wjacy móžne njebudźe, dokelž je Italska hižo přewjele wojakow do Afriki pósłała a swój wotpohlad spušćić njecha. Abesynska pak wo swoju njewotwisnosć wojuje. Štó abo kotry kraj, a byrnjež pola čornuchow było, chcył woprować swoju swobodu? Tuž njepóńdźe bjez boja! Italscy wojacy njejsu afrikanske klima zwučeni; wojowanjo budźe dołhe a krute. Nowočasne wójnske srědki njebudźa so tu hodźeć tak nałožować kaž w druhich krajach.

Abesynski pósłanc je přeswědčeny, zo tuta zwada też druhe kraje sobu storhnje, a měni, zo budźe to fanal za zjednoćenjo barbojtych rasow přećiwo běłym, přećiwo kolonisowanju docyła. Abesynska kejžorka je žony namołwjała, zo bychu so k wójnskej służbje zamołwiłe a swojich mužow a synow přewodźałe.

Grichiska.

Nowe grichiske knježerstwo politiku dotalnoho dale powjedźe. Štož statnu reformu nastupa, chce so wone dospołneje neutralnosće dźeržeć. Republikanske nowiny pak widźa w nowym knježerstwje wuspěch wójnskoho ministra a z tym dobyćo monarchistow. Monarchistiske nowiny pak wudawaju, zo njeje nowe knježerstwo zmužićiše a khmańše dyžli stare. — Tak je wšudźe njespokojnosć a zawisć!

Spytany attentat.

Na železniskej čarje w Asturiskej namakachu bombu, kiž měješe španiskoho wójnskoho ministra Gil Nobles zamordować. Dokelž pak bombu w prawym času wuslědźichu, škody njenasta. Wójnski minister běše na wróćopuću wot wojeńskich zwučowanjow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Wutoru rano přinjese so do Kurjec domu zrudna powěsć, zo je syn Pawoł, notar a prawiznik w Stołpinje, póndźelu wječor z Božej ručku zajaty wumrěł. Najskerje njeje so njebóćički cyle čerstwy čuł. Wón běše w hosćeńcu w Stołpinjanskim dwórnišću kofej pił a na to ze swojim awtom dale jěł. Na runej drózy je awto nadobo do přěrowa zajěło. Knjez dr. Kurjo je z awta wulězł, ale so při nim hnydom zwjezł. Ludźo, kiž k njomu přistupichu, namakachu joho morwoho. Awto njebě wobškodźene. Tuž so wo njezbožo njejedna, ale nahła smjerć je pilnoho človjeka z dźěła wutorhnyła. Na 8 lět je dr. Kurjo jako notar a prawiznik w Stołpinje a wokolinje skutkował. Před tym běše w Grimje a Nowymsalcu na sudnistwje přistajeny. Njedźelu přebywaše wón zwjetša doma w Radworju. Běše zańdźenu njedźelu wosadne sotry do Róžanta dowjezł a so hakle wječor domoj wróćił. Njebóćički běše we swojej domiznje kaž też w Stołpinje a wokolinje jara česćeny, štož so też při pohrjebje pjatk dopołdnja w Radworju tak prawje pokaza. Njech wotpočuje ćiše w ródnej zemi!

60 lět hłowna skhadźowanka.

Před 60 lětami běchu serbscy studowacy runje tak po wšelakich srjedźnošulach a universitach rozbrojeni, kaž dźensa hišće a ničo jich njewjazowaše, khiba serbska krej a lubosć k serbskomu narodej. A kaž so kóžda woprawdźita lubosć tak prawje hakle jewi we skutkach, tak też tu. Generacija młodoho Ćišinskoho a młodoho Arnošta Muki zwoła wšitkich studowacych Serbow w lěće 1875 k prěnjomu razej k zhromadnomu zeńdźenju do Khrósćic. Tak mjeno-

wana hłowna skhadźowanka, kiž so wottal kóžde lěto we druhej serbskej wsy w lětnich prózdninach wospětuje, sta so z jewišćom studentskoho prócowanja a młodostnoho doprědkarstwa. K hłownej přidružištej so pozdźišo hišće dwě druhej skhadźowancy — hodowna a jutrowna. Tola najwuznamniša wosta hłowna skhadźowanka, kaž mjeno hižo praji, kiž je sebi pódla nazymskoho serbskoho koncerta, pódla wšoserbskoho zlěta a druhich narodnych swjedźenjow městno a wuznam w serbskim narodnym žiwjenju dobyła a zwěsćiła.

Zaměr skhadźowanki bě dwoji: K prěnjomu dyrbješe wšitkich serbskich studowacych katolskich a evangelskich, hornich a delnich Łužičanow, kotrychž samsna lubosć k serbskomu narodej ćěrješe, zhromadźić. Tu mějachu jeničcy składnosć, so mjez sobu zeznać, so narodnje wukubłać a skrućeć, wo dźěle we mjeńšich kruhach wukonjanym rozprawjeć a so we dźěle pohonjować. — Druhi nadawk bě, zbudźować serbski lud, jón zahorjeć za swoje ludstwo a přez zahorjacy přikład jón storhnyć z narodneje womory, we kotrejž hižo sta lět žiwjorješe.

To wšo je wostało bjez kóždoho přeměnjenja hač do dźensnišoho dnja zaměr a nadawk skhadźowankow. Štož pak je so tak přez poł lětstotka zdźeržało, je dopokazało, zo ma kruty twjerdy zdonk, kiž budźe so też dale wšěm wichoram stajeć. Zdonk budźe stać kruće, dokelž korjeni we dobrej skałokrutej pódźe: we strowym a čerstwym serbskim ludstwje. A njeje dźiwa, zo runje serbscy studenći so tak wuzko zwjazani čuja ze swojim ludom, wšako su skoro wšitcy synojo serbskich burow a dźěłaćerjow. Ze serbskich statokow, ze serbskich wjeskow su wurostli a potom so njedyrbjeli k swojomu ludej znać? — Tak su też skhadźowanka zwonkowny wuraz tuteje zwjazanosće. Studenći njewuhotuja skhadźowanki jenož za sebje, ale dyrbja to być wuraz za to, zo je cyły serbski lud zwólniwy, haj zo ma za swoju khutnu přisłušnosć, sebi swoje wot Boha darjene narodne kubła swěru hajić a ważić.

Lubi Serbja! Hdyž Was też lětsa Waše studentstwo na swoju hłownu skhadźowanku, tón króć na 28. pražnika do Łaza, přeprošuje, njekomdźće so, ale přikhwatajće z črjódami, a dopokažće, zo ma serbski lud też dźensa krutu wolu, žiwy być do wšoho přichoda, runje kaž před 60 lětami, khiba hišće bóle! Š.

Na šlezskich hnadownych městnach Grisaw — Wambořicy — Stróža.

(Pokročowanjo.)

A nětko klóštr Grisaw, kotrohož wulka cyrkej, swjatej Mariji poswjećena, w zašłych dnjach — mjenujcy wot 2.—11. julija — 200lětne wobstaćo swjećeše. Běchmy tam runje w připołdnišich hodźinach a tuž w klóštrskej korčmje powobjedowachmy. Nazdala hižo kiwaštej monumentalnej wěži, kotrejž mócnje do powětra sahatej. 22. okt. 1913 spali so horni dźěl lěweje wěže. Při wuporjedźenju koproweje třěchi powali wětřik kachličky k cynjenju a tak nasta woheń, kiž sewjernu wěžnu nahłownicu a też wulki zwón „Emanuel“ zniči. Dokelž pak wětřik derje stoješe a wohnjowe wobory zmužiće zapřimnychu, poradźi so druhu wěžu, cyrkwinu třěchu a znutřkowny twar zdźeržeć. Tola lětace škrě zapalichu tři statoki, na kilometer zdalene.

Hnydom po wohnju měješe stat wotpohlad, wěžu zasy wutwarić. Tola wójna a powójnska nuza zadźewaštej tomu. W lěće 1919 přewostaji nětko stat tutón klóštr sobustawam benediktinskoho rjadu, kotřiž běchu z Prahi wućahnyli. Tući dyrbjachu mjez druhim też wulku cyrkej wudźeržeć. Hdyž bu Grisawski klóštr na abtownju powyšeny, wza nětčiši abt Wojćech Schmitt starosć na so a wutwari 1930 spalenu wěžu w cyle prjedawšej formje a stilu. Při wumělskej a historiskej ważnosći wulkotneje fassady (prědknjeje strony) so samo rozemi hinak być njemóžeše, zo njeby napohlad cyrkwje škodował.

Spočatki klóštra sahaju wróćo hač srjedź 13. stołeta. Wójwodka Hana, wudowa w bitwje přećiwo Tartaram padnjenoho wójwody Hendricha II. Nabožnoho, założi 1242 we lěsnej dolinje při rěcy Zieder propstownju za češkich benediktinskich mnichow z Opatowic. Tući wobsydlichu a kultiwěrowachu pasmo při češkej hranicy. Wójwoda Bolko I. ze Świdnic a Jawory přepoda 1292 propstownju němskim cisterskim mnicham z Heinrichsau. Wuhotowa k samostatnej abtownje pozběhnjeny klóštr z bohatymi ležomnosćemi a dokhodami. Dobrowólne wotkazanja a přisłowna hospodarska zamóžnitosć mnichow powjetšichu wobsedźeństwo klóštra, kotrohož ležomnosće so hač k wrotam Świdnicy, Reichenbacha, Strigawy a Hirschberga ćehnjechu. Krajiny

Sławny dobyćeŕ bjez mjena.

(Dopomnjeńka z wójnskoho časa.)

Je hižo přez šěsćdźesat lět, zo Prusojo na Rakušanow a z nimi zjednoćenych Saksow do wójny ćehnjechu. Prusojo ćahnu! dźěchu stróžele po kraju. Do ludźi bě dźiwny strach zajěł, kotryž druhdy mysle mućeše. Prusojo přińdu a wšitko, štož njeje z hozdźikami přibite abo ze železnymi bantami přikowane, zebjeru nam. Tuž khowajće, štožkuli njeje přibite! Też w našej ćichej wjescy běše podobny njeměr. K tomu přiběža hišće ćesla, kotryž běše na polu na dźěle był, khwatajcy domoj — widźu joho hišće dźensa, runjež je hižo dawno na fararjec ladko šoł — a ducy stróžeše nas z powěsću: „Pola města je zlě: tam ludźi łója, jim rucy a nohi wjazaja, jich na wóz mjetaja a prječ woža!“ Hač je wón tole sam z wěriweje wutroby powědał, abo jenož wulcy činjo hwizdał, to njemóžach tehdom rozsudźeć; ja znajmjeńša kruće wěrjach. A nětko počinaše so pola nas, a też druhdźe, khowanjo. A ja běch hłowny muž pódla: zalězech po poručnosći do stareje pjecy při zemi a za mnu podawachu na khowanjo horncy z mjedom a z tučnym, też połće a mjaso, štož sebi z poslednjoho rězanja za přichod khowachmy a podobne wěcy. Pjenjez njemějachmy z hromadami, tuž też njepřińdźechu žane do teje khowanki. Dźěra do pjecy bu potom z deskami zastajena a z hromadu nepli zasypana. Skót po cyłej wsy honješe so do hłubokoho lěsa. Tam so ze skotom z druhich wsow zetka. Při wšěm ćěkanju ze skotom so ludźo sami šerjachu. Tu a tam sydny so jedyn abo druhi na konja; to zdaše so z nazdala kaž wojeński jěchař. „Rajtarjo hižo ćahnu!“ rěkaše; „tamle na tym šěmlu, to je signalista!“ A strach bu hišće wjetši. Lěpša drasta, płat a štožkuli podobne bu do lódki stykane; lódku wjezechmoj z našim Jakubom po ćmje do cyrkwje na njebjesa. Tam běše hižo cyły rjetomas lódkow. Na njebjesach drje tola njepřećeljo rubić njebudźa! Hakle po času bywaše pomału zasy měr, hdyž ani jedyn woprawdźity Prus so pokazać njechaše. Skhowany skót a skhowane wěcy wróćachu so zasy domoj.

Ale to dźě njeje moja mysl, tole šěroko wopisować. Chcu jenož wo bitwje powědać, kotruž je tehdom jeničći muž sam sławnje dobył. Joho mjeno wšak je njeznate wostało. A też ja je njemóžu přeradźić. Jenož dobyta bitwa stup do zjawnosće! A sym sebi dobry: wy wšitcy budźeće prajić: „Sława dobyćerjej.“

Běštaj dwaj bratraj nježenjenćaj; hólcaj wšak małeje wěry, nikomu rady njewěrještaj. Tohodla njepožčowaštaj nikomu, runjež mějoj z hromadami, khiba-li na skałukrute hypoteki. Też na dańsku banku njedawaštaj: cuzym ludźom je hišće mjenje wěry; radšo khowaštaj doma. To měještaj je tola přecy, hdyžkuli chcyštaj, w horšći. Někotromužkuli to też nimo měry wjeselo čini, takle sběborne hromadki z horšće do horšće přesypować, abo papjerjane módrobrune łopjeńka jene na druhe kłasć a pódla sebi basničku bać, kaž micka: „To wšitko je moje! K lětu budźe hišće wjacy. Nichtó njedyrbi wědźeć, hdźe sebi khowam.“ Nětko, hdyž rěkaše: „Wójna budźe! Prusojo ćahnu!“ stupaše bratromaj hroza do hłowy. „Što jeno započeć? hdźe khować?“ A rozsudźištaj so: „Zahrjebamoj mjelčo wšitke pjenjezy!“

we přestrěnju něhdźe 297 kósnych kilometrow z městami Schönberg, Libaw a 42 wsami běchu poddani „abtej a knjezej wjerchowskoho klóštra Grisawa“. Rubježne ćahi čěskich Husitow, kotřiž 1426 Grisaw zničichu, běchu za njón poražace. Hišće hórše běchu sćěhwki 30lětneje wójny. Hdyž Pruska Šlezsku přewza, skónči so złota doba staroho Grisawa. Wosrjedź wojownišća tšoch šlezskich wójnow ležace, ćerpješe žałostnje. Znowa sćehnjena hranica wotrězny stare wikowanske puće do juha, wikowanjo z linjanym płatom popušći a zamoženjo spadny. Pruske knježeństwo poćeži cyrkwinske dokhody a zamoženjo z njesměrnymi dawkami. Za stare kulturne městno započa so dołhe bolostne smjertne wojowanjo, kiž so ze zběhnjenjom klóštra w lěće 1810 skónči. Mnichow wupokazachu, gymnazij so zawrě, wumělcy wupućowachu a wjes wobkhudny. W lěće 1919 su so tu zasy mnichojo zasydlili.

We wěncu sławnych šlezskich klóštrskich cyrkwjow z časa baroka je Grisawska Marijina jena z najrjeńšich. Natwari so w lětach 1728—1735. Bě postajena za hnadowne městno maćerje Božeje — domus gratiae Sanctae Mariae — na to pokazuje bohata pycha postawow mócneje fassady. Też znutřkowne wupyšenjo w barbje a wuhotowanju hołduje česćowanju swjateje Marije; tuta rjanosć so njehodźi skoro wopisać.

Nad tabernaklom pod baldachinom stoji prastare Grisawske hnadowne swjećo, pokhadźa ze srjedźnoho wěka. Je na drjewjanu delčicu molowane, mać Boża dźerži Jězusdźěćatko na rukomaj a tute mału papjerjany zawisk (rólu). Po starym powědanju dari wójwoda Bolko I. tute swjećo mnicham při założenju klóštra. Pozdźiša legenda powěda, jandźeljo su je z Rimini w Italskej přenjesli a ma mjeno — Gratia Sanctae Mariae. 1426 so wone při nadpadźe Husitow zhubi. Hakle 18. decembra 1622 namaka je abt Hadam Wolfgang při přetwarjenju kapale pod špundowanjom. Bórzy bu wone srjedźišćo wulkich putnikowanjow, kotrež pak 1810 přestachu. Z wožiwjenjom klóštra w lěće 1919 putnikuja tam zasy wěriwi a ličba přiběra lěto wot lěta. Na Wšěch Swjatych so tu njeličomne črjódy zeńdu.

W njeposrědnej blizkosći Marijinoho Božoho domu widźimy cyrkej k swjatomu Józefej. W srjedźnym wěku stoješe tu cyrkwička k swjatomu Handrijej a služeše k nabožnomu zastaranju wjesnjanow a klóštrskich přistajenych. W lěće 1669 założi abt Bjarnat Rosa Grisawske bratrstwo k swjatomu Józefej, kiž měješe po 23 lětach hižo 43000 sobustawow z cyłeje Šlezskeje. Wobrazy na sćěnach a wołtarjach pokazuja wšelake podeńdźenja ze žiwjenja swj. Józefa. Cyrkej natwari so w lětach 1690—1696. Za wulkej cyrkwju su wobšěrne klóštrske twarjenja. (Pokročowanjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swj. Wótca wopyta 200 młodych italskich doktorow, kotřiž běchu so na jenym rozwučenju wo dźěle w katolskim akcijónje wobdźělili. Pius XI. wupraji swoje wjeselo a swój dźak Bohu, zo je jomu katolski skutk dał. We nim runje też wjele wučenych a studowacych sobu skutkuje. Tak móžemy so nadźijeć, zo budźe Khrystusowa cyrkej też w cyłym swěće postupować. Što pak my z toho wuknjemy? Hač dotal běše přecy tak, zo lud hakle po 30 a wjacy lětach to činješe, štož běchu wučeni w swojim času za prawe měli. Mjez tym pak bě wědomosć zasy dale pokročiła a měješe hinaše nahlady. To poslednje so w našim padźe wězo njestanje. Wěrnosće swjateje cyrkwje wostanu samsne, kaž dźensa tak před skoro 2000 lětami, ale też dale na wšě časy. Njechamy pak so komdźić a hakle za dołhi čas tak činić, kaž tamni młodźi wučeni dźensa hižo. Budźmy też my žiwi cyle po katolskej wěrje. A to wšudźe, doma, w bjesadźe mjez druhimi a też při swojim dźěle, njech je w tworni, njech na roli abo w skale!

30. junija wotmě so we Vatikanskim měsće swjatočnosć k wopomnjeću na prěnich romskich martrarjow. Najprjedy běše w cyrkwi Santa Marija w Campo Santo pobožnosć. Rektor Paschini rěčeše w swojim prědowanju wo prěnim přesćěhanju křesćanow we Romje. Potom wotmě so procesijón z Najswjećišim po tych dźělach Vatikanskeje zahrody, kotrež słušachu prjedy do cyrkusa kejžorow Gaja a Nera a k Nerowym zahrodam.

Přez bamžowski dekret bu knižka „An die Dunkelmänner unserer Zeit“, kotruž je Alfred Rosenberg wudał, na index stajena. Tuž trjeba katolik wosebitu dowolnosć, jeli chce knižku čitać.

Boliviska njeměješe tři lěta dołho zastupjerja pola Swj. Stoła. W juniju bu městno zasy wobsadźene.

Tuž dźěštaj najprjedy hladać, hdźe najlěpje. Khodźeštaj po dworje, dźěštaj do zahrody, na hrjadki, za pjecu. Ani słowa njeprajištaj, boješ taj so, zo byštaj hižo sebi někak přeradźiłoj; jenož z wočomaj mikaštaj abo z hłowu sebi kiwaštaj. Tak so też zrěčeštaj. Wróćiwši so do domu wodychnyštaj sebi lóže, dokelž poł stracha běše z wutroby, hdyž šwarnu khowanku wědźeštaj. Hdyž bu pozdźe wječor tołsta ćma a wšitcy druzy w domje — měješ taj něšto čeledźe — kruće spachu, dźěštaj hromadźe do zahrody: jedyn měješe latarnju a łopač, druhi njeseše wulki železnik, z rubiškom horjeka zawjazany, z woběmaj rukomaj — wón dyrbješe khětro móc trjebać, zo by njesł — zo byštaj hornc z pokładami zaryłoj.

W samsnym času pak běše też jeju susod, khudy dźěłaćeŕ, nan khětreje črjódki dźěći, we swojej zahrodcy pódla. Wón njeměješe ničo khować. Jeničku kozu běše měł, a ta běše skhowana: njedawno bě ju dyrbjał předać, zo by lěkarja z poslednjeje khorosće zapłaćił; maličkosć, kiž jomu hišće zby, so też rozmaza. A što bychu jomu njepřećeljo hewak wzali? Traš joho nuzu? Joho starosće? Dźakował by so jim za to z woběmaj rukomaj jara wutrobnje. Nuza a starosć běštej joho też nětko z domu wuhnałoj, zo by sebi znutřkownu horcotu w khłódnym wječornym powětře studźił. Miškrjata latarnja pola susoda joho z hłubokich mysli wubudźi; zwoprědka so trochu zastróži, potom so zasy zhraba a zašepta: „Sym wćipny, što też to taj tak pozdźe w zahrodźe chcetaj?“ Mjelčo přiwači so k rabičkowomu płotej, kotryž susodźic zahrodu wobmjezowaše a stuliwši so k zemi hladaše přez hałžki, što ma swětło na tamnej stronje znamjenjeć. Swětła latarnja po ćmje jomu poležkowaše, zo móžeše mužow lohcy wobkedźbować bjeze stracha, zo by sam widźany był.

Na prěnje pohladnjenjo zhuda, što so tu pola susoda stawa: łopač a hornc běštej dosć jasnej přeradnikaj. „Tajkile hornc! Tajkale hromada pjenjez w nim! Kak ćežko jeno wón njese!“ bodźechu joho mysle. Wutroba bywaše jomu wuzka, zo sebi jenož ćežko dycha nałóji.

Bratraj bližeštaj so jomu. Za pjecu běše črjopjenc, před nim zastaštaj.

„Tule potajkim?“ zašukota starši, tón z tej łopaču.

Druhi jenož z hłowu kiwaše: haj.

„Zo naju tola nichtó njewidźi?“ šeptaše zasy starši.

„Ach, štó by widźał?“ wotmołwi młódši. „Susod drje je hižo dawno k měru. Je khory był: budźe spara stradany. Ale přepokazaj dźě so a pohladaj přez płót!“

Starši bratr naćahowaše so přez płót. „Ně, nichtó tu njeje, tuž spěšnje!“ Zběhny łopač a da so do dźěła. Črjopy zwaha do boka zestorkawši wury hłuboku dźěru. „Takle, to budźe dosahać, njewěrno?“

Stajištaj železny hornc do dźěry; potom zmjetaštaj na njón zemju, zateptaštaj a wodźeštaj zasy črjopy. Kedźbliwje hišće wšitku ćěř, kotraž by někak jeju pokład přeradźić mohła, wotstranišťaj.

„Tón je derje skhowany: do sudnoho dnja jón nichtó cuzy njewuslědźi!“ rjekny młódši wodychujo.

Kedźbliwje so wobhladujo a do wšěch stronow słuchajo — nihdźe so ničo njepikny — woteńdźeštaj bratraj do domu.

Němska. Dokelž přecy hišće dosć lěkarjow za misijóny nimamy, wotmě so při instituće za misijónskich lěkarjow we Würzburgu zasy kurzus, na kotrymž so misijonarojo wo najważnišich prašenjach hojenja rozwučichu, zo bychu w nuznych padach a hdyž lěkarja dóstać njemóža, sami lěkować móhli. Misijonaram přednošowachu profesorojo z Würzburgskeje university a jeje institutow. Też jedyn profesor z němskoho instituta za tropy (ćopłe kraje) jich rozwučowaše. Dale wotmě so za 60 theologow sanitetny kuzus. Knježeństwo běše jón předpisało. Za to pak tući studenća njetrjebaja w dźělowej służbje swoje poł lěta służić.

Němski misijón za namórnikow a druhich łódźnikow je so derje wuwił. Duchowni wopytachu 7000 katolskich łódźnikow na 2300 łódźach. Wosebje so wjele katolskich časopisow rozdźěli. Dale założi so wosebity časopis za łódźniskich oficěrow. Katolske domy za namórnikow běchu přecy derje wopytane. Lětsa ma so nowy dom w Bremenje natwarić.

Kardinal Faulhaber je też za Mnichow cyrkej postajił, w kotrejž budźe Najswjećiše přecy, wodnjo a w nocy, wustajene. Tak móžeja wěriwi w kóždym času přikhadźeć a Jězusej so modlić.

Ministerski president Göring je jako šef statneje policije wosebity wukaz přećiwo tak mjenowanomu politiskomu katolicismej wudał. We nim poruča statnej tajnej policiji, zo by raznje přećiwo tym katolskim kruham postupowała, kotrež přećiwo nacionalsocialistiskomu statej dźěłaja.

Minister Kerrl bu za ministra za cyrkwinske należnosće pomjenowany. Wón ma potajkim wšě cyrkwinsko-politiske prašenja w Němskej wobdźěłać.

Kaž w Sakskej, tak zakazachu też w druhich krajach Němskeje katolskim organisacijam młodźiny uniformy a khorhowje kaž też wšě ćělne zwučowanjo. Też zebrachu w poslednim času we wšelakich městach katolske njedźelske nowiny, kaž w Bremenje, Speyeru, Mnichowje, Pirmasens.

Pólska. Wšelacy šćuwaja přećiwo biskopej Lukomskomu w Lomši. Praja, zo je wón zakazał Bože służby za zemrětoho maršala Pilsudskoho wotměwać. To pak njeje wěrno. Nic jenož za njoho, ale też za druhich sobustawow knježeństwa běchu w joho biskopstwje Bože służby. Na nich so biskop wobdźěli, tych pak, kotřiž so nětko na njoho přisłodźeja, tam njewohladachu.

W Lodźu je wosebita katolska universita za dźěłaćerjow. Tam wuwučuja so dźěłaćerjo wo wšelakich prašenjach katolskoho skutka. Też lětsa skónči so šulske lěto z jara dobrym wuspěchom.

Što hižo dźěći zamóža, pokazuje so w tamnych krajinach Pólskeje, w kotrychž wjele khudych ludźi bydli, wosebje tam, hdźež su poslednje žně jara hubjene byłe. Tam samo burske swójby hłodu tradaja. Nětko zjednoćichu so dźěći a khodźa dom wot domu. Do kóždeje swójby du a proša tam jenož wo jenu běrnu a donjesu naprošene běrny knjezej kapłanej, kiž je wšitke hromadźi a potom potrěbnišim swójbam dawa. Tajke zběrki maja wulki wuspěch, dokelž so kóždy dźeń tójšto nahromadźi a ludźo rady dawaja; proša dźěn jenož wo jenu běrnu. Tajke zjednoćeństwa dźěći mjenuja so „běrnjace bratrstwa".

Kaž chcedźa w Němskej někotři zasy stare pohanstwo wožiwić, tak prócuja so tam a sem też w Pólskej někotři, starosłowjansku wěru na město křesćanskeje wučby stajić. To same stawa so też w druhich słowjanskich krajach.

Italska. W Romje knježi tyfusowa epidemija; na 1200 wosobow je skhorjełło a 22 wumrěło. Zwotkel natykowace hribiki přińdu, hišće wěsće njewědźa. Pitna woda w Romje je strowa. Tuž je jenož móžno, zo ludźo tyfus wot jahodkow a druhoho sadu dóstachu, kotryž su na wikach kupili. Tola to ma so hišće přepytować. Wikowańnje z cyrobami so policajscy kruće kontroluja. Na hłownych wikach bu přez 25 centnarjow tworow zničenych.

W Paduwje wotmě so wosebity tydźeń studijow a modlenja za duchownych biskopstwa. Tak běše sebi biskop Agostini přał. Wón praji, zo dyrbi měšnik přecy derje wobhonjeny być wo tym, štož dušepastyrstwo nastupa. To žada wosebje też katolski skutk. Lěpje je duchowny wo wšelakich duchownych hibanjach atd. wobhonjeny, a lěpje móže swojich wěriwych rozwučeć a jich před błudom a hrěchom warnować.

Milanski krasny dom započachu w lěće 1386 twarić. Hakle za 200 lět móžeše jón swjaty Korla Borromejus wo-

---

Dźěłaćer pola płotu jachło wodychny a chcyše stanyć, tola hnydom so zasy hinak dopomni: „Je lěpje, khwilu wočaknyć, naposledku přińdźe jedyn hišće hladać."

Dobru khwilu tudy wočakny. Horjaca rozžahłosć joho jimaše, krej so jomu po žiłach horco žołmješe a njewidźomna móc so joho mocowaše, jomu pospochi šukotajo: „Stań dźě a spytaj! Tajkoho zboža žiwy dźeń wjacy njezetkaš. Jeno mału kročel waž a zbožo je twoje!" Hdyž ničo so njepikny, stany dźěłaćer. „Tónle płót přeskočić, je maličkosć. Mały hólc to bjez prócy dokonja. Jenož z ruku přimnyć a nohu zběhnyć trjebaš. Što so dlěješ? Někotryžkuli je sebi swoje zbožo přečakał a potom so čas žiwjenja mjerzał." Tak joho tajna móc pohonješe. Hižo złožowaše lěwu ruku na rabički, nimowólnje so prawa noha zběhny — z ćěłom so wuzběhujo hnydom so zasy zatorhny. „Sedma: Njedyrbiš kradnyć!" zašepta skoro wótře. Kaž by čuł, zo joho čorny muž z konjacej nohu kruće za šiju přima, hrabny sebi z ruku za tył, kaž by so wuswobodźić chcył; z mocu so wobwjertny a běžeše skoku do swojeje nizkeje khěžki.

„Što jeno tebi je?" rjekny žona wot kołwrota stawajo. „Sy dźě wšón kaž z dycha wuběžany. Mój Božo! kajki sy tola do woči, kaž by sam šerjenjo w susodźic zahrodźe widźał. Što dha ći tola je?"

„Ach, ty maš haru ze swojim šerjenjom!" wotmołwi muž wšě mocy zebrawši wobožnje. „Hłuposće! Ničo mi njeje. Ale pój, pójdźemy do łoža. Je hižo pozdźe; sym mučny."

Što jeno sy tak dołho činił tam zady? Chcych hižo za tobu hladać hić, hdźe sy wostał. — Ty sebi tola z někotroho časa přewjele starosće činiš, luby Handrijo!" pokročowaše mile a pokojejo. „Měj tola dowěru. Bóh luby Knjez nas njewopušći! Budźeš-li so přecy dale tak tyšnje pře našu nuzu starać, naposledku zasy skhorješ, a što potom ze mnu a z naju dźěćimi budźe?"

Muž zakusny wótrje ze zubami.

„Naše wbohe dźěći!" zaborbota potom, hdyž bě so žona na khwilu wotsaliła, durje zamknyć a to a druhe zrjadować. „Haj, wbohe dźěći! khudźinki! A tute móža nětko z lohka zbohatnyć. — Ale ně! Paduch być njecham . . . kak derje tola, zo sym ze zahrody! Štó wě, što by so stało, hdy by mje djaboł hišće kus krućišo přimnył; blizko dosć jomu hižo běch."

Hdyž bě so žona wróćiła, modleštaj so hromadźe po zwučenym wašnju wječornu modlitwu. Potom poručištaj sebje a swoje dźěći wosebje zakitej swjateje Marije a jandźelow pěstonow a dźěštaj lehnyć.

Podarmo pytaše dźěłaćer pokoj w žłobju spara. Njech woči zańdźeleše abo wotewrješe, njech so na prawo a na lěwo wobroćeše, přecy měješe před wočomaj čorny hornc a přez joho železne sćěny zyboleše so lesnje złoto a slěbro. „A što dha by też było", stawachu jomu přimysle, „hdy bych něšto tych pjenjez wzał? Njetrjebał dźě wšitko wzać. A hdy bych też wšo wzał, wonaj njebyštaj tohodla tradałoj; staj bohataj dosć, mataj polow, łukow a lěsow a traš někotry zakrasny pjenjez něhdźe na dani. Změjetaj hišće toho njerjada dosć." — „Nó, dźě so tola zmuž! njebudź wowca!" přiměčowaše jomu cuzy hłós. „Jimaj by tyło, zo by jeju něchtó trochu wołóžił. A ty we swojej nuzy — to dźě je tola sama mudrosć. Hdyž so tak drožiš, njemóžeš ženje zbožowny być." —

(Přichodnje skónčenjo.)

swjećić. Hotowy pak dom hišće njebě. Lěta 1616 započachu prědkowny dźěl cyrkwje twarić, ale też tutón so njedotwari. Pod Napoleonom započachu zasy z twarjenjom, ale też dźensa hišće hotowy njeje. 50 dźěłaćerjow drje přecy hišće na cyrkwi dźěła, ale ći jenož porjedźeja, štož kóžde lěto na poł milijóna lirow płaći. Nětko je so kardinal Schuster rozsudźił, cyrkej skónčnje dotwarić. K tomu su wězo wjacy hač 50 dźěłaćerjow trěbnych a też wjele pjejnjez. Mussolini so za tutón plan khětro zajimuje a drje też pjenježne srědki přizwoli. Za tři lěta dyrbi wšo hotowe być. Potom njetrjebaja Milanojo wjacy prajić: Wěčnje njedokonjane kaž naš dom! W tutej cyrkwi ma 4000 wosobow městna. Debjeny je dom z 2000 postawami. Znate dźěn je, zo je cyle z běłoho marmora twarjeny.

Jendźelska. We Westminsterskej kathedrali běše k česći martrarjow kanclera More a kardinala Fishera třidnjowska pobožnosć, na kotrejž so też arcybiskop Hinsley wobdźěli. Byrnjež to dźěławy dźeń było, běše cyrkej tola přecy połna. Ludźo też rad wopytuja jastwo, w kotrymž buštaj martrarjej wotprawjenaj, dale cyrkwičku, w kotrejž je kancler More jako zastojnik hišće k wołtarjej służił a, hdźež je joho prěnja mandźelska pokhowana.

W Hednesfordźe běše eucharistiski kongres Birminghamskeje diecezy. Něhdźe 20000 katolikow so wobdźěli. Město Hednesford leži runje w krajinje z mnohimi podkopkami.

W Jendźelskej założichu zwjazk katolskich nowinarjow. Ma hižo 100 sobustawow. To ma w Jendźelskej hižo něšto rěkać. Biskopja su protektorojo zwjazka.

Iriska. W połnócnych krajach Iriskeje, kotrež su pola Jendźelskeje wostałe, přesćěhaja zasy katolikow. Wosebje złě je we hłownym měsće Belfast. Tam husto katolikow nabichu a morichu, samo žony, holcy a dźěći. Katolskim překupcam rozbichu klamy. Dale kładźechu do khěžow, w kotrychž katolikojo bydla, bomby. Policija dyrbješe wjacy króć katolikow škitać, haj dyrbješe samo z pancerowanymi awtami přijěć. Wo bóle politiskich wojowanjach mjez katolikami a anglikanskimi, kotrež so hakle w poslednim času stachu, njechamy tu rozprawjeć.

Francózska. W Lourdes wotměje so započatk awgusta narodny kongres za měšniski dorost. Zjězd stoji pod škitom dweju biskopow. Wjednistwo kongresa je namołwjenjo na khorych wudało, w kotrymž so praji, zo je hišće wjele dobrych puchownych trěbnych, tola tych móžemy sebi jenož wuprosyć z modlenjom a woporom. To pak dokonjeja sobu najlěpje khori. Tohodla zhromadźa so 3. awg. t. l. rano wšitcy khori, kotřiž runje w Lourdes přebywaja. Cyła swjatočnosć přenjese so też přez Radio. Khori, kotřiž doma při swojim aparaće sedźa a njemóža do Lourdesa přińć, so proša, zo bychu so sobu modlili a na prědowanjo posłuchali.

Nětčiše francózske knježeństwo ma 7 ministrow, kotřiž su sobustawy lože (swobodnomulerjow). Wšě ważne ministerstwa maja woni. Scyła swobodnomuleństwo w kraju hišće jara wulki wliw wukonja. Katolikojo su sebi wědomi — wězo jenož dobri katolikojo — zo je to z wulkim strachom za lud. Jich zwjazk wuradźowaše, kak maja so w należnosćach šule a gmejnow atd. zadźeržeć, zo bychu móc swobodnomuleństwa trochu předobyć móhli.

Minister za ludowe rozwučenjo Marcomber wumrě před krótkim při jenym posedźenju knježeństwa. Boža ručka bě joho zajała. Hdyž tamni ministerjo widźachu, zo je strach wulki, zawołachu měšnika z fary pola cyrkwje swj. Madleny. Minister Herriot přija hnydom duchownoho a dowjedźe joho k mrějacomu, kotromuž měšnik poslednje Bože woliwanjo wudźěli. Nětko pak běchu tola tamni ministerjo zwjetša zastupjerjo a prěni wojowarjo laicisma. Tuž wězo laicistiske a njewěriwe nowiny jara mjerza, zo su woni khoromu po měšnika pósłali. Swojim čitarjam to zamjelčeja.

Mniša a měšnicy, kotřiž su we wójnje w polu wojowali, so zasy junu zeńdźechu. Zasy namołwjachu knježeństwo, zo by też jim dało wšě prawa francózskoho stećana. Jenož jim, kotřiž su tola też za wótčinu wojowali, tohodla prawa stećana njedaja, dokelž su rjadownicy a měšnicy. Dale dźakowachu so druhim organisacijam frontskich wojowarjow, kotrež běchu najebać toho, zo politiscy cyle hinak mysla hač duchowni, pola knježeństwa w samsnym zmysle zakročiłe.

Nowiny běchu pisałe, zo je jedyn duchowny młodeju slubjeneju samo w lětadle zwěrował. K tomu wozjewja cyrkwinska wyšnosć, zo so to z katolskimi zasadami njezniese. Duchowny, kotryž je tam wěrował, je hižo dawno ze zastojnstwa puščeny a ma zakazane, někajke cyrkwinske funkcije wukonjeć.

Norwegski lěkař dr. Hansen namaka 1882 hribik (bacilus), kotryž zawinuje wusad. Hač dotal pak njebě možno, hribik też zwonka človjeka plahować. Kaž so wozjewja, je so to nětkle poradźiło. Też namakachu hižo srědk, kotryž tute hribiki za 24 hodźinow mori. Hdy by to tola wěrno było! Kelko njesměrnje surowych dušinych a ćělnych ćerpjenjow by so z tym zasy človjestwu wotwezało. My drje wjele wo wusadźe njezhonimy. Jenož mało tajkich khorych je w Němskej, ale w ćopłych krajach zhnija při tutej khorosći při živym ćele. Najhórše za nich drje je, zo njesmědźa so ženje ze strowymi zetkać a dyrbja so wot wšitkich swojich cyle dźělić. Najbóle přińdu na někajku samotnu kupu, kotrejež so strowi hladaja kaž djaboła.

Španiska. W hnadownym měsće swj. Marije Perena běše wulka swjatočnosć. Po njej dźěše minister prawa k postawje swjateje Marije a da jej do ruki swój ministerski kij, kajkiž jón ministerjo w Španiskej jako znamjo swojeje dostojnosće maja. Z tym chcyše minister mać Božu prosyć, zo by joho skutkowanjo pod swój škit wzała. Minister pokhadźa z města Perena.

Jedyn znaty wumělc měješe w měsće Malaga rěč. Njezwaži sebi hewak ženje na politiske polo, ale rěči jenož wo wumělstwje. Tutón raz pak přińdźe na zańdźene přesćěhanja cyrkwje w Španiskej a praji, zo běše njehańbićiwosć, zo tamni knježićerjo tehdom njemóžachu přesćěhanjam zadźewać. Tute zwonječesćichu stawizny Španiskeje poslednich lět.

Prjedawši kapłan při španiskim kralowskim dworje je nětkle w Parizu živy. K njomu přińdźeštaj młodaj človjekaj, muž a žona, a poskićištaj jomu wšelake postawy a wołtař, wšitko rězane ze zubow helefantow. Prelatej so tola wěc dźiwna zdaše a praješe, zo dyrbja wěcy pola njoho wostajić, a zo chce sebi wo kupje rozmyslić. Wšo hromadźe dyrbješe 200000 frankow płaćić. Bórzy přińdźe druhi kupc a chcyše wěcy też měć, ale duchowny je njewuda. Wot toho časa so nichtó wjacy pokazał njeje, ale bu wujasnjene, zo běchu wulkotne wumělske wěcy loni nazymu při marxistiskich njeměrach w Španiskej z jeneje cyrkwje rubjene. Su wokoło poł milijóna frankow hódne. Prelat je so hižo za to postarał, zo wěcy zasy na swoje městno přińdu.

Portugalska. Knježeństwo je nowy zakoń wudało, z kotrymž so wšěm zastojnikam zakazuje, być ze sobustawom swobodnomuleństwa. Ale nětko je mjez sedm abo wosm tysac swobodnomulerjemi w kraju wjele wyššich zastojnikow a też oficěrow, wosebje z namórnistwa. Tući so wězo jara přećiwo nowomu zakonjej spjećowachu. Ale skónčnje tola wuńdźe. Nětko chcychu so přećiwo knježeństwu pozběhnyć. Tohodla dyrbješe tute policiju zesylnić, zo by strach wotstroniła. Tamnych zastojnikow a oficěrow pak wotsadźichu. Hač je swobodnomuleństwo z tym we Portugalskej hižo zlemjene, je druhe prašenjo.

Połnócne kraje. Před lětami dźěchu sotry swj. Jadwigi z Wrótsławja do Danskeje. Tam maja dźensa šule, khorownje a domy za dźěći a starych ludźi we wosm wšelakich městach. Skutkuja jara wuspěšnje a też druhowěriwi to připóznawaja. Do jich rjadu zastupichu też hižo někotre danske sotry.

W Šwejdskej woswjećichu 500lětne wobstaćo stareje biskopskeje cyrkwje w Upsali. Prjedy běše dom wězo katolski. Při wopomnjeńskej Božej službje wotměchu so swjatočnosće w skoro katolskej fórmje. To same mózachu też při swjećenju dweju evangelskeju biskopow widźeć.

Znata konvertitka a spisowaćelka Sigrid Undset pisa, kak ćežko je w Norwegskej husto za tych, kotřiž so katolskej cyrkwi přiwobroća. Husto jich přiwuzni cyle wopušća. Runje tak stari dobri přećeljo a znaći. Tak zeńdźe so wěstomu Korli Kjelstrupej. Hdyž bu před 40 lětami katolski, bu cyle wosamoćeny. To wěśće też někotrohožkuli wot přestupa wotdźeržuje. Ale tutón konvertit napomina: Zo bychu tola wšitcy posłuchali, hdyž Bóh jich woła, a zo bychu tola wopomnili, zo Bóh jich wutrobu přećiwo hnadźe zatwjerdnje, jeli zo ju wotpokazuja.

W Litawskej, Letiskej a Estiskej skutkuja mnohe katolske rjady. Wone wosebje su, kotrež katolske žiwjenjo we kraju zdźeržuja a haja. Wone přińdźechu do tutych krajow z Němskeje a podstoja też dźensa hišće swojim wyššim w němskich provincach. W Estiskej je jenož jara mało katolikow, tola maja tam ludźo zajim za katolsku cyrkej.

Mexiko. Nowy minister za nutŕkowne należnosće je postajił, zo maja so cyrkwje, kotrež je prjedy jedyn podrjadowany zastojnik zawrjeć dał, zasy wotewriłe a zo smědźa so w nich zasy Bože służby wotměwać. Dyrbja hišće dalše kročele sćěhować, zo z tym zasy nastanje měr mjez cyrkwju a statom. Hdyž by to wěrno było, by to było z najwjetšim zbožom za Mexiko.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćenja wot 1. jan. hač do 30. junija 1935: 2. 1. Jan, m. s. Pawoła Kindermana we Worklecach; 6. 1. Rudolf Manfred, m. s. Jana Tryčka w Khrósćicach; 6. 1. Beno Bosćij, m. s. Pětra Pawoła Pěčki w Nowej Wjescy; 6. 1. Lejna, m. dź. Michała Kokle w Nowej Wjescy; 6. 1. Pětr Pawoł, m. s. Pawoła Čornaka w Hórkach; 9. 1. Cyrill Pawoł, m. s. Jurja Marxa we Wudworju; 14. 1. Hańža, m. dź. Pawoła Knježka we Wučkecach; 17. 1. Khrysta Edith, njem. dź. na Horje; 20. 1. Madlena Terezija, m. dź. Jana Wićaza w Khrósćicach; 23. 1. Herta, m. dź. Jakuba Domaški w Dobrošicach; 23. 1. Terezija, m. dź. Jana Wrobla w Smječkecach; 27. 1. Měrćin Jurij, m. s. Jakuba Wornarja w Starej Cyhelnicy; 27. 1. Jurij Franc, m. s. Jana Jakubaša we Worklecach; 31. 1. Bosćij Jurij a Jan Bohuměr, mandźelskaj synaj Jakuba Knopfa w Jaseńcy; 3. 2. Borbora Hilžbjeta, m. dź. Richarda Wojnarja w Pančicach; 3. 2. Beno Bosćij, m. s. Jakuba Pawoła Krawca w Hórkach; 3. 2. Marja Hańža, m. dź. Měrćina Herberta Welsa w Swinańi; 10. 2. Alfons, m. s. Huberta Měta w Hatach; 24. 2. Marja Hana, m. dź. Pětra Pawoła Šołty w Hórkach; 26. 2. Jurij, m. s. Jurja Šewca w Hórkach; 26. 2. Hilžbjeta Monika, m. dź. Jana Mikele w Swinańi; 26. 2. Alfons Gerhard, njem. s. w Jaworje; 3. 3. Wórša Khrystina, m. dź. Roberta Kündigera w Marijnej Hwězdźe; 17. 3. Rozalija Madlena, m. dź. Michała Wowčerja w Kukowje; 17. 3. Pawoł Alfons, m. s. Emila Maxa Krawca w Pančicach; 19. 3. Lejna Józefa, m. dź. Jana Michała Ryćerje w Jaseńcy; 19. 3. Lejna, m. dź. Jana Pawoła Forcha w Khrósćicach; 28. 3. Gerhard Jan, njem. s. we Wěteńcy; 2. 4. Lejna Monika, m. dź. Mikławša Krawže w Khrósćicach; 4. 4. Hilžbjeta, m. dź. Jana Čóški we Wudworju; 7. 4. Jurij Rudolf, m s. Michała Hermana w Kukowje; 7. 4. Hańža, m. dź. Michała Budarja w Jaworje; 11. 4. Józef, m. s. Bjarnata Kokerta w Kukowje; 14. 4. Hana, m. dź. Jana Młyńka na Horje; 16. 4. Jurij, m. s. Jana Bjarša w Swinańi; 2. 5. Jan, m. s. Jurja Lorenca w Hórkach; 11. 5. Pawoł Albert, njem. s. w Nowych Bóšicach; 12. 5. Jan Sigmund, m. s. Ericha Helmuta Petzolda w Kukowje; 15. 5. Jan, m. s. Pawoła Salma we Łuzcu; 16. 5. Rozalija, m. dź. Michała Khěžki w Hórkach; 19. 5. Lejna Marja, m. dź. Jakuba Česle w Khrósćicach; 30. 5. Beno Franc, m. s. Jana Rynča we Worklecach; 6. 6. Hana, m. dź. Jakuba Barta, w Jaseńcy; 6. 6. Heinz Jan, m. s. Fryca Bruna Rychtarja w Kukowje; 7. 6. Jurij, m. s. Viktora Alberta Mittaga w Kukowje; 9. 6. Hańža, m. dź. Jana Handriki w Nowej Jaseńcy; 9. 6. Herta, Marja, m. dź. Pětra Pawoła Zyndy w Jaworje; 10. 6. Jan, m. s. Jurja Pawoła Klimanta w Nowej Wjescy; 10. 6. Monika Terezija, m. dź. Pawoła Hendricha Jancy w Dobrošicach; 11. 6. Pawoł, m. s. Jana Józefa Kubicy w Khrósćicach; 16. 6. Hana Herta, m. dź. Gerh. Gustava Fiebiga w Nowej Jaseńcy; 20. 6. Hańža Veronika, m. dź. Jurja Bjarnata Měškanka w Pančicach; 30. 6. Marja Herta, m. dź. Pawoła Jakuba Kokle w Zejicach.

Wšelčizny.

Wužitk jałmožny. Theodosius, abt w Antiochiji, dawaše kóždy zeleny štwórtk, na kotrymž khudźi a syroty so skhadźowachu, kóždomu wěstu měru žita, wina a mjedu. Po joho smjerći nasta wulki hłód, a tohodla zanjechachu mniša jałmožnu, kotraž běše pod Theodosiom wašnjo była. Hdyž pozdźišo bróžnje wotewrichu, namakachu žita skažene a dyrbjachu je do morja ćisnyć. Tu rjekny nowy abt bratram: „Njechachmy tu prjedawšu jałmožnu dawać a nětk skazy so nam dźesaćkróć wjacy. A što smy při tym dobyli?“

Towarstwowy powěstnik.

Kedźbu! Jězba na hnadowne městna Grisaw, Wambořicy a Stróža wotměje so wot 26.—30. awgusta. Potom budźa tołše žně nimo. „Kozyrńska łastojčka“ pojědźe rano w pjećich wot Kamjenca přez Pančicy a Budyšin. Tak móža wobdźělnicy wšudźe po puću přistupić. Wudawki móža so wo 2—3 hriwnow znižić, hdyž sej trěbne knihi za Wambořicy a Stróžu wot tych požčiće, kotřiž su tam hižo pobyli. Pobožna jězba je za wšěch jara pozběhowaca a zajimawa, štož móža wšitcy putnikojo wobkrućić. Přenocować a jěść móžeš tam tunjo, też smě so kóždy sam z jědźu zastarać. Wubjerne awto je wšudźe w postajenym času. Tuž so nihdźe njezapozdźimy. Prosy so, zo bychu so zajimcy hižo nětko zamołwili. J. Słodeńk.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 400. z Kukowa: Pětr Rječka.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1007.: P. Š. z N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 22. julija 1935.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 38—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 35—37 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 36—40 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 34—40 hr. 3) Mjasne kruwy 27—33 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 20—26 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—41 hr. **Čelata:** 1) Najlěpše kormjene čelata wot cyca 56—60 hr. 2) Srěnje kormjene čelata wot cyca 46—55 hr. 3) Snadnje wuwite 40—45 hr. 4) Najšpatniše 35—38 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 41—45 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 34—40 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 52—53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 50—53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 47—52 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy, tučne 50—51 hr.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do 1. septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.

Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Wupředawanjo 29. julija hač do 10. augusta.
Wožni hermank 4., 5. a 6. augusta.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
skleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** skleńčeŕnja
Budyšin Serbska dr. 16

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminařska dróha 2

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Radna pinca

w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Wupjerki, cychi, płachty, hłowaki běłe a pisane

C. G. Fiebiger
Serbska dróha 5.

Ručne toški

we wulkim wubjerku, jara pyšne a rjane — drohotne a tunje — kofry, toše za akty, wšě športowske potrjeby a woblečenja poskića

T. ALBERT **Budyšin** Lawske hrjebje 10

W Budyšinje **„RATAŔ“** Hošic hasa
poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake tkaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Knježkec *kofejownju a konditarnju*

(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbařskej hasy blizko Šuleŕskich wrotow
z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Wupředawanjo 29.7.—10.8.35

Nohajcy | Žonjace a mužske šaty
Zoki | Zwjeršne športne košle
Dźěćace pulowry, drasćička a falki
Tkaniny za fale, pisane bałmjane a wołmjane musliny
Blidne ruby — dobre běłe a pisane

Leopold Posner
w Budyšinje, Bohata dróha 24

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Kosy, brusy, kunki, rynki
Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe
Groćane pletwa
Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**
Klumpy
wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki
„Złota hwězda“.

Derje poješ a so napiješ
w hosćeńcu

„Złoty worjoł“

(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Wupředawanjo 29. 7.—10. 8.
Wožni hermank 3., 4. a 5. awgusta

Wužijće tutu poskićenu składnosć!
Khuty — fale — rubiška — wobšića atd.

W Budyšinje Bohata dróha **Alphons Schauseil**

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

31. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **3. augusta 1935.** | **73. lětnik.**

Khorym a strowym.

Dźakuj so Bohu wšědnje na kolenach, jeli sy strowy. Ale njemysli sebi, zo stajnje strowy wostanješ. Někotryžkuli człowjek zda so być strowy, a tola nosy tajnje we sebi skhowanu khorosć a kiprosć. A hdyž je człowjek wěste lěta překročił, potom počina so joho strowota łamać a woteběrać, druhdy pomału, druhdy spěšnje. Tale khorosć je zwjetša předposoł smjerće. Njech su tele rjadki na prěnim městnje spisane za khorych, wone płaća też wšěm strowym, kotřiž móža a budźa raz khori.

1. Křižik Boži.

Khorosć je křižik Boži, kotryž mnoho człowjekow přewodźa wot kolebki hač do rowa. Hórke su ćělne bolosće, hórša pak dušina ból khoroho. To khoroho najbóle we duši boli, hdyž dyrbi sej rjec: „Ja njemóžu wjacy dźěłać.“ Kak krjuduje tale myslička zestarjenu mać, kiž je čas žiwjenja bjez přestawki njesprócniwje dźěłała a so starała za dom a swójbu! Nětko sedźi na stole. Jeje stawy su sprostnjene. Wona njemóže wjacy to najmjeńše pomhać. Kak boli to dźěda, bywšoho hospodarja, hdyž dyrbi nětkle w času žnjow njemócny přihladować! Kak trapi to młodoho człowjeka, hdyž je so we swojim lubym dźěle přenapinał a nětko jomu lěkař přikaza: „Ničo dźěłać! Dospołny měr!“ Kak boli to khoroho, hdyž strowi sobučłowjekoju, za kotrychž ma wón snadź po Božej woli sobućerpjeć, z nim njepřećelnje wobkhadźuja abo hrubje zakhadźuja! Što pak khory dušinje ćerpi, hdyž widźi wokoło so same kisałe mjezwoča a słyši stajnje: „Tón lěnjoho pase! Tomu so ničo njecha!“

2. Swjata Bernadetta.

Swjata Bernadetta bě čas žiwjenja khorowata. Wona zastupi do klóštra. Často dyrbješe so tam dźěła wzdawać. Ležeć wšak njetrjebaše. Tuž měnjachu někotre jeje sobusotry, zo je lěnja a dźěłać njecha. Raz rjekny jej sobusotra njemdrje: „Bernadetta, što dha ty činiš?“ A khora wotmołwi: „Ja? Ja činju swoju winowatosć.“ „A kajka winowatosć to je?“ „Khora być!“ To bě mudre słowo a wěrne! Luby khory přećelo! Najwažniše za człowjeka je, zo wón nic swoju, ale Božu wolu dopjelnja. Boža wola pak jewja so ći nětkle jara jasnje: dyrbiš khory być. A přetraješ-li wšo ćerpnje, poddaty do Božeje wole, to je dobry skutk. To Božu wolu lěpje dopjelniš hač mnohi strowy. Haj, ty hišće wjacy skutkuješ hač my strowi: dokelž twoje skutki ćerpnosće a poddatosće do Božeje wole su poniżnje skhowane před swětłom swěta.

3. Wjele zamóžeš.

Ale ty skoržiš: „Mje nichtó njetrjeba, sym zbytny w žiwjenju a njekhmany. Njemóžu ničo prawe a wužitne skutkować za dobru wěc.“ Tola, přećelo, ja so će prašam: „Hdyž naš Knjez Jězus Khrystus wulki pjatk krawny puć křiža dźěše, běše to podarmo? Hdy je wón wjacy skutkował? Tehdy, hdyž wón w Kafarnaumje prědowaše a dźiwy činješe? Abo tehdy, hdyž wón na Kalvarskej horje na křižu wisajo so pomału wukrawi? Njebě joho ćerpjenjo a wumrěćo najwjetši skutk, kiž je so hdy na swěće stał? Wot toho časa sem je runje w ćerpjenju skhowana potajna móc našoho wumoženja. Swjata Terezija wot Jězusdźěćatka piše: „Přez ćerpjenjo so wjacy dušow wukhowa a wumoži hač přez najrjeńše prědowanja.“ Zawěrno, před Bohom zamóže khory a běny człowjek runje telko skutkować kaž čiły a strowy. Haj, wón zamóže lohko wjacy skutkować před Bohom hač strowy. Přetož wulkotne zwonkowne skutki, kotrež swět wobdźiwa, su husto mjenje hódne před Bohom, dokelž we nich tči lohko čerw człowjeskeje hordosće a sebičnosće.

4. Budź japoštoł:

Zjednoćuj tohodla, luby khory křesćano, swoje ćerpjenja z ćerpjenjom Jězusowym! Zbudźuj wšědnje často dobre měnjenjo a praj: „Wšitko k Božej česći a z lubosće k Jězusej!“ Jězuso, šćiń moju wutrobu podobnu twojej wutrobje!“ Hdyž takle zdychuješ a z Jězusom zjednoćeny ćerpiš, je twój wopor Bohu spodobny a swjatosćeny. Drohotny čas twojeje khorosće njeje nihdy zhubjeny. Twoje ćerpjenjo

změje wumožeŕsku móc. Twoja khorosć ponjese bohate płody za tebje a druhich. Budź japoštoł w modlenju a ćeŕpjenju! Wopruj wšo na měnjenjo Swjatoho Wótca za należnosće swj. Cyrkwje. Potom njestaraš so jeno za swoju njesmjertnu dušu, ale sy też drohotny a płódny staw swj. Cyrkwje. Hdy bychu tola mjez 30 milijónami wěriwych, kotŕiž su dźensa zapisani do japoštołstwa modlenja, byli też wšitcy naši khori. Bóh tón Knjez dyrbjał a by zawěsće wusłyšał paćeŕ a wopor, kiž swjata Cyrkej w swjatej zhromadnosći na měnjenjo Swjatoho Wótca wšědnje sćele k njebjesam za należnosće kralestwa Božoho na zemi.

5. Namakaš trósta.

Kelko trósta a pomyslenja čerpa khory z toho, zo móže sebi prajić: „Hóŕko drje nam ćeŕpjeć, ale w duchu sym zjednoćeny w paćerju a woporje z mohimi ćeŕpjacymi sobubratrami a sotrami. Naš zhromadny paćeŕ a wopor je wulkomóc a z najwjetšim spomoženjom za swjatu Cyrkej a jeje stawy. Tak mój čas khorosće njeje podarmo, ale wulcy zasłužbny a drohotny, čas hnadow.“ Njeby tebi tele japoštołske zmyslenjo twoju khorosć wolóžiło? Njeby ty był stajnje tróštowany a posylnjeny, hdyž přińdźe hodźinka styska a zrudoby?

Khrory kŕesćano! Budź japoštoł modlenja! Prašeš so, kak to činić? To njeje ćežko: Modl so wšědnje modlitwu za sobustawy japoštołstwa modlenja, kotruž dźensa w „Kat. Posole“ namakaš. Abo wuspěwaj też druhu, podobnu modlitwu, na přikł.: „Wšitko za tebje, o najswjećiša wutroba Jězusowa!“ Tele zdychnjeńčko je hižo paćeŕ, kiž pozběhuje a swjatosća wšě dźěło a wšu khorosć. Twoje ćeŕpjenjo budźe z wulkim žohnowanjom za tebje, za twój dom, za cyłe na zemi so běduce kralestwo Bože. A zo by też měł podźěla na wotpuskach japoštołstwa modlenja, dyrbiš wšak so dać zapisać do knihi sobustawow, kajkuž mamy w Budyšinje, w Ralbicach a druhdźe.

Modlmy so w tymle měsacu na měnjenjo Swjatoho Wótca wo rozšěrjenjo japoštołstwa modlenja mjez khorymi a slepymi!

Khinski student a khora holčka.

(Dodawk k zawodnomu nastawkej.)

W Francózskej studowaše raz młody student z dalokeje Khiny, zažrany pohan a swobodny muleŕ. Wón khodźeše ke katolskomu duchownomu na wučbu, nic, zo by katolsku wěru přiwzał, ale ćim lěpje mohł přećiwo njej wojować a šćuwać. Měšnik dawaše sebi najwjetšu prócu a student derje wuknješe, ale pódla toho pisaše hrozne šćuwace nastawki do khinskich nowin.

Abbé Boland, tak duchowny rěkaše, pytny to a dźěše k 15lětnej holčcy, kiž na khorołožu leżeše. Měšnik ju prošeše, zo by so za tamnoho pohana modliła a swoje ćeŕpjenja, haj swoje žiwjenjo woprowała za nakazanjo khinskoho studenta. Holčka to činješe. Zwotprědka wosta wšo při starym. Student wosta zasakły.

A hlej, raz přińdźe wječor młody Khinjan k swojomu duchownomu wučerjej prajo: „Knježe, prošu wo swjaty sakrament kŕćeńcy. Chcu być katolski.“ „Ale zwotkel nadobo tele wotmyslenjo?“ wopraša so duchowny. Khinjan njewědźeše wotmołwić. Abbé Boland spodźiwany zapisa do swojeje knižki: „Dźensa w nocy 10 mjeńšinow do 12 hodź. přińdźe ke mni Khinjan a prosy wo swjatu kŕćeńcu.“ A nazajtra dósta Abbé Boland wot maćerje khoreje holčki powěsć: „Naša dźowka je dźensa w nocy, 10 mjeńšinow do 12 hodź. zbožnje zemrěła. Jeje poslednje słowa běchu: „Maći, nochce so mój khinski student přeco hišće nakazać?“

Tamny khinski student pak dósta swjatu kŕćeńcu a bu z dobrym katolikom. Dźensa je z redaktorom katolskeje nowiny w Khinje. To je móc a płód japoštołskoho modlenja a ćeŕpjenja khoreje holčki.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wjeledostojny knjez kapłan dr. Pawoł Horjeń rozžohnowaše so zańdźenu njedźelu wot Budyškeje wosady Našeje Lubeje Knjenje. Dwě lěće je w njej skutkował po tym, zo bě so z Roma wrócił. W tachantskej šuli je knjez dr. Horjeń jako katechet serbskich a němskich dźěći drobne dźěło stajnje swěrnje dokonjał. W měšćanskej khorowni je mnohich khorych wopytował. W towarstwach je młodźinu, wosebje žónsku, nawjedował. W cyrkwi je skutkował jako prědaŕ a spowědnik. W Poršičanskej šuli bě jomu też nabožna wučba tamnišich katolskich dźěći dowěrjena. Joho ćiche ponižne wašnjo je na wšitkich hłuboki zaćišć činiło, kiž na joho słowa posłuchachu. Tak je jomu też dźělenjo wot lubowaneje wosady ćežko padnyło. Zastupjeŕstwo Budyšskeje „Jednoty“ poda so po kemšach do bydlenja knjeza dr. Horjenja, a předsyda, knj. kantor Šołta, móžeše z połnym prawom knjeza kapłana Horjenja jako najswěrnišoho sobustawa mjenować. Wón njeje jenož porjadnje na zhromadźiznach přitomny był, ale je też husćišo na nich přednošował. Za tutu swěru přepoda so jomu kwětka. Knjez kantor Šołta přeješe postajenomu prěnjomu kapłanej Khrósćičanskeje wulkocyrkwje wutrobne „Daj Bóh zbožo!“ Hnuty so knjez kapłan za tajke počesćenjo dźakowaše. Budyšscy katolscy wosadni, wosebje pak Serbja, přewodźeja knjeza kapłana dr. Horjenja z najlěpšimi přećemi do starosławnych Khrósćic. Jim so přizamkuja wšitcy, kiž su sebi joho jako spowědnika w tachantskej cyrkwi na sobotach ważili.

— W bližšim času ma so cyrkej Našeje Lubeje Knjenje znutŕkownje ponowić. Při tym maja so wšě wobstojnosće cyrkwje pruhować. Spody njeje su rumnosće, kotreż w prjedawšich časach jako rownišća służachu. Buchu wóndanjo w přitomnosći cyrkwinskoho předstojićeŕstwa a někotrych zajimcow wotewrjene. Do komorow wjedźe znutŕka cyrkwje skhód, kiž je z wulkimi kamjenjemi wodźety. Wón wjedźe do wjetšeje komory, hdźež so kosće namakachu. Rozpadane drjewo kašćow běše woda po zemi rozpławiła, kiž je so tam najskerje w prjedawšich časach dobyła, hdyž běše wokno w murji hišće wotewrjene. Tute ke Kamjeńtnej hasy ležane wokno bu pak pozdźišo zamurjowane. Pódla prěnjeje komory je na stronu k nětčišej farje druha komorka, něšto mjeńša ale dospołnje sucha. Jeje wjeŕch je wobmjetany. W njej stoji 18 z dźěla hišće derje zdźeržanych zwjetša dubowych kašći. Wone buchu njedosahacoho ruma dla tak zrjadowane, zo su dwaj a też tŕi nad sobu zestajane. Pismo na nich abo we nich hodźi so zdźěla hišće derje čitać. Też dźěle drastow su hišće zdźeržane. Hdy su tući tam spody cyrkwje pokhowani, njehodźi so tukhwilu hišće prajić. Cyrkej bu po wotpalenju w lěće 1692 zasy natwarjena a přitwarjena. Wokoło njeje je kěrchow był, štož stari ludźo hišće pomnja. Hdyž je so tam z khowanjom přestało, je drje so też rownišćo spody cyrkwje ke khowanju wužiwać přestało. Wěcywustojni twarcy wobdźiwaja derje zdźeržane wjelby. Pódla skhoda do podzemskich rumnosćow wuslědźi so hišće druhi skhodźik k murji na Kamjeńtnu hasu wjedźacy. Wo tutej rumnosći běchu sebi přitomni cyle njewěsći. Po wobhladanju a wuměrjenju komorow buchu skhody zasy zawrjene.

Z Khrósćic. Zańdźenu srjedu wulećachu sebi naši ministrantojo z knj. fararjom na Čornobóh. Bě to wjeselo! Hižo loni bě nam knj. faraŕ Wjeńka zarjadował rjany wulět na Butrowu horu, hdźež wšitcy pěši tam a sem nóžkowachmy. Lětsa nětko jědźechmy prěni raz z kolesami hač do Budyšina. Njebě to tak jednora wěc! Zdźěla z małymi pjerachami

na statnych drohach při dźensišim sylnym wobkhadźe! Ale zbožownje dosćehnjechmy Budyšin. Z ćahom dojědźechmy hač do Budestec. Wot tam běžachmy přez krasne hory a hórki na Čornobóh. Tu horjeka knježeše žiwjenjo! Wjele wopytowarjow bě so zešło, tež wulke awtobusy ze Zhorjelca. Wobhladachmy sebi wokolinu a spodźiwne skały kaž Prašicu, Klětku atd. Wězo nasyćichmy so tež z dobrej poliwku a z dobrym napitkom, štož nam knj. farař poskići. Na Bukecy so domoj wróćichmy. Tež tutu historisku wjes sebi wobhladachmy. W Pomorcach stupichmy do ćaha, kiž nas do Budyšina dowjeze. Tu sydnychmy so zaso na naše worclowe koniki a wokoło 8 hodź. dócpěchmy Khrósćicy. Běchmy zaso krasny dźěl lubeje domizny wohladali. Za to smy wjeledostojnomu knjezej fararjej Wjeńcy wutrobnje dźakowni a chcemy našu službu jako ministrantojo ćim horliwišo wukonjeć.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje w Khrósćicach, Worklecach a Pančicach w měsacu augusće wupadnje.

Z Pančic. Před tydźenjom popołdnju znjezboži Wotrowčan, hdyž nahłu hórku po statnej drózy na kolesu dele jědźeše. Sylny honač chcyše hišće w poslednim wokomiku před nim drohu přepřěčić. Při tym joho kolesaŕ přejě. Kolesaŕ padny na twjerdu drohu a zrazy sebi prawu ruku, tež koleso so tróšku wobškodźi, tola móžeše z nim dale jěć. Pad drje je hišće zbožownje wotešoł, tola su skót a zwěrjata hižo wjacy króć na wobkhodnych pućach a drohach njezboža z čežkimi sćěhwkami zawinowałe.

Z Kukowa. Měsačnu zhromadźiznu wotrjada swjatoho Jurja zańdźenu njedźelu 28. julija zahajichmy ze spěwom. Po tym jimaše so słowa wysokodostojny knj. prezes kapłan Hórnik a powědaše nam wo starych Słowjanach, wo jich sydlišćach, swjatnicach a skhadźowanjach. Kaž woni, chcemy tež my w našich zhromadźiznach z nowymi čerstwymi mocami so napjelnić, a čerpać ze zakładnych žórłow za naše narodne prócowanja. Starši rěčeše wo prócowanjach Domowiny, wo nadawku tuteje našeje cyłoserbskeje organisacije. Wjednik wotrjada namołwješe wšitkich, zo bychu byli z čełom a dušu katolscy Serbja! Swj. Jurij, ryćeŕ, wojowaŕ a wuznawaŕ Khrystusowy, je nam z najrjeńšim přikładom, kak mamy škitać wěru a narod. Starši dźakowaše so knjezej prezesej za zajimawy přednošk, a tež wjednikej a namołwješe, zo bychu so wšitcy na serbskim zjězdźe we Wojerecach wobdźělili. Ze spěwom bu zhromadźizna skónčena.

Z klóštra Marijineje Hwězdy. Zańdźenu njedźelu měješe Božu mšu a prědowanjo wjeledostojny knjez Pallotinskoho rjadu pater Maks Lehmann, rodźeny z Drježdźan. We wsy je knjez Lehmann hišće w dobrym wopomnjeću. Je před lětami pola šewskoho mištra knjeza Kaisera wučobnik był a tež wuwuknył. Hižo tehdy je žadosć měł do misijonow hić. Swoje předewzaćo je tež wuwjedł. Je w klóštrje pallotinow w Bruchsal studował a w Salzburgu wyšše bohosłowske studije dokonjał. 29. junija lětsa je tam měšnisku swjećiznu dóstał a w Drježdźanskej dwórskej cyrkwi je 7. julija primicu swjećił. Zańdźenu njedźelu přebywaše nětko pola swojoho šewskoho mištra knjeza Kaisera a prědowaše z wulkej zahorjenosću na klóštrskej klětcy. Z błyšćatymaj wóčkomaj posłuchaše kóždy na słowa něhdušoho wjesnoho šewca. Po kemšach wudźěli primicne požohnowanjo a popołdnju činješe to w Khrósćicah. Nan knjeza patra, kiž běše listynošeŕ, wumrě we wójnje. Mać pak njeje našeje wěry. Šěre sotry při Queckbrunnen w Drježdźanach podpjerachu młodoho nadźijepołnoho młodźenca. 16. augusta pojědźe nětko młody misijonaŕ do Montevideo w Južnej Americy. Wón zawěsće na klóštr njezabudźe, kaž też klóštrscy knjeza patera Lehmanna w dobrym wopomnjeću wobkhowaja.

Z Ralbic. Naša młodźina, towarstwo młodźencow a hólčina, rozžohnowa so zańdźenu njedźelu ze swojim dotalnym prezesom, knjezom kapłanom Janom Andrickim, kotryž z 1. augustom kapłanstwo w Budyšinje nastupi. Ze spěwom, narěčami a z rěčnym khorom wuprajichmy knjezej kapłanej kemšacy dźak za joho wustojne, pilne a horliwe dźěło we towarstwach a wosadźe.

... Prědował nam kaž Jan křćenik,
Lubował nas kaž Jan sćenik,
Joho słowo, joho dźěło
Za Khrystusa je nas zhrěło.
Na wšitko my spominamy,
Prajće, kak so wotrunamy? —
Hdyž nět' wot nas wotkhadźuje,
K dźakej wutroba nas hnuje.
Bóh wam zapłać wšitko rjenje.
Mnohe lěta! W Božim mjenje.

Tak rěčny khór młodźencow na kóncu tołmačeše swoje čuća, kotrež běše knjez wučeŕ Nawka rjenje hromadu zestajał. Starši towarstwa we wustojnych słowach spominaše na prezesowe dźěło a přepoda jomu jako mały widźomny dźak patenu ke khoromu-khodźenju a mału krjepjawku. — Też wosada z dźakom spomina na wustojne dźěło knjeza kapłana, kiž je tu tři lěta skutkował. Je nam samo na pišćelach z nuzy pomhał, hdyž tola žanoho wučerja dóstać njemóžemy, kotryž mohł kantorstwo přewzać. Knj. kapłan Jan Andricki je pokazał, zo je hódny syn jenoho wustojnoho cyrkwinskoho wučerja a kantora, kotryž njeje jenož nawuknył pišćele rjenje hrać, ale też z piskanjom kěrlušow a modlitwow pozběhnyć a pobožnosć wosady při Božich službach powyšić, kaž sebi to cyrkej wot kantora žada. Bóh zapłać wotkhadźacomu knjezej kapłanej tute a wšitke joho wustojne dźěło z nadobnym Božim žohnowanjom w joho dalšim skutkowanju. Budyškej wosadźe pak přeja Delany wjele zboža k nowomu kapłanej! Ad multos annos!

— Zdobom witamy wutrobnje nowoho kapłana: wjeledostojnoho knjeza Jurja Šołtu, a też jomu přejemy Božu hnadu a nadobne Bože žohnowanjo k dźěłu w Ralbičanskej Jězusowej winicy. Na mnohe lěta!

Z Ralbic. Jako podružnicy tu na zemi nimamy tu žanoho trajnoho byća, ale mamy naš žiwjeński nadawk tam dopjelnjeć, hdźež nas Bóh postaji. Tak wopušći wysokodostojny knjez kapłan Jan Andricki k prěnjomu augustej našu wosadu a přesydli so do Budyšina, zo by tam we Knjezowej winicy dźěłał. Tři lěta skutkowaše wón we našim lubym delanskim krajiku spomožnje jako dušepastyŕ. Jomu běchu wosebje dowěrjene naše lube dźěći, zo by je we šuli a zwonka šule wučił. Bóh sam wšitke joho prócy a wopory najlěpje znaje. Dokelž pak nam maćerjam njebě móžno, zo bychmy so jomu žhromadnje za wšitku joho duchownu podpjeru we woćehnjenju našich dźěći podźakowałe, wuprajamy jomu na tutym městnje horce „Zapłać Bóh luby Knjez!“ Slubimy knjezej kapłanej, zo chcemy so stajnje prócować, zo bychu symješka, kotrež wón do wutrobow našich dźěći położi, płody přinjesłe, a chcemy z nimi też dale spěwać modlitwy, kotrež je wón nawuči. Přejemy jomu Bože žohnowanjo a strowotu do přichoda. Wutrobnje witamy joho naslědnika, wysokodostojnoho knjeza kapłana Jurja Šołtu, do našeje srjedźizny. Přepodamy jomu swoje dźěći z dowěrnej prózstwu, zo by je nam wjesć pomhał na puću do njebja, a přejemy też jomu wjele Božoho žohnowanja za joho skutkowanjo.

Na šlezskich hnadownych městnach Grisaw — Wambořicy — Stróža.

(Pokročowanjo.)

Naša dalša jězba wjedźeše blizko čěskich hranicow. Tuž mějachmy najprjedy wotpohlad, sebi wysoke skały pola Weckelsdorfa w Češkej wobhladać. Hižo w Grisawje widźachmy nazdala do wyšin sahace skalnišća kaž kamjeńtne wěže. Krótko před městačkom Friedland, hdźež statna dróha do Čech wotbočuje, zhonichmy přez namjeznu stražu, zo je wot hranicy hač k Weckeldorfskim skalnišćam hišće na 6—8 km, štož by za našich staršich „pěškow“ předaloko

było. K tomu so miłoleše, tuž so wopyta wzdachmy a jědźechmy runu smuhu do města Waldenburga, w kotrohož wokolinje so wuhlo ryje, štož nam wysoke kopcy a nasypy přeradźichu.

Tu je jara wotměnjaca krajina. K lěwicy kiwaja Sowinske a k prawicy Synowe hory (Eulengebirge, Heuscheuer), ćahnu so pornoběžnje (paralell) a su dźěle Sudetow. Přez Neurode a Mittelsteine bližachmy so k najwažnišomu městnu našoho pućowanja,

k Wambořicam,

k němskomu (tež šlezskomu) Jeruzalemej. Najprjedy sebi tróšku wopak zajědźechmy a běchmy nadobo we Wünschelburgu; běchmy pak dyrbjeli něšto kilometrow před městačkom na lěwo wotbočić. Staršim putnikarjam bě puć do Wambořic jenož wot dwórnišća Rathen znaty, hdyž hewak najskerje ze železnicu jězdźachu a tón króć k prěnjomu razej z awtom, štož je so wšitkim jara lubiło. Tak maš wjele wjacy wot jězby, hdyž móžeš swojowólnje zastawać a sebi ducy po puću wšitko wobhladać.

We Wambořicach nas wjesele witachu, wosebje starych znatych, hdyž so po lětach zasy widźachu. Buchmy też swjatočnje do cyrkwje wjedźeni, štož so tam wob dźeń husćišo stawa, wosebje na njedźelach a swjatych dnjach, hdyž tola mnohe procesijóny z blizka a z daloka přikhadźeja na najwažniše hnadowne městno Šlezskeje, kotrohož rjanosće pjero do čista wopisać njezamóže. Na wěstych dnjach so šěroke skhodźeńki z pobožnymi putnikami čornja, kotřiž po skhodźeńkach klečo so modla a k česći najzbóžnišeje knjeżny kěrluše spěwaja, kaž smy to też my we swojej maćerščinje činili, na čož domjacy a cuzy słuchachu. Serbske zynki dźě njejsu tam něšto wšědne. Smy też swoju Božu mšu měli a při tym naše kěrluše z přewodom pišćeli spěwali.

Kak su „Vambořicy“ — to je češke mjeno za Albendorf — (namaka so tam tola hišće wjele češkich napismow) nastałe? Wokoło lěta 1200 je najskerje tehdomniši knjez z Rathen po jenym zjewjenju dźensa hišće zbywace hnadowne swjećo wurězać dał. Na městnje zjewjenja, při starej lipje stoji swjećo „madona Albendorfska“ jako pućnik. Tam daše so slepy z mjenom Jan wšědnje wot swojeje dźowki dowjesć, a wječor přińdźe dźowka zasy po njoho. Jenoho dnja chcyše slepy přezahe sam dompuć nastupić, storči pak do stareje lipy a padny. We swojim njezbožu pozběhny slepej woči k njebju a prošeše mać Božu wo pomoc. A hlej! Hižo wuhlada na štomje swjećo a spodźiwny sćin slepješe nětko strowej woči. Přezbožowny dźakowaše so wustrowjeny njebjeskej maćeri za wusłyšenjo swojeje prózstwy. Tu přińdźe dźowka a bě wězo mócnje překwapjena nad dźiwom. Tutón dźiw, kiž so bórzy po cyłej krajinje a dale roznjese, daše nastork k założenju hnadownoho městna.

Wambořicy njemjenuja so podarmo „němski Jeruzalem“. Stej sebi tutej městnje tola jara podobnej. Też Wambořicy wobdawaja tři hórki, mjez nimi ćehnje so Cedronski doł. Wysoko na hórcy pozběhuje so hnadowna cyrkej. Swobdny knjez Daniel Paschasius z Osterberga wutwari wokoło lěta 1700 městnosć, kotruž stwórba hižo podobnuje swjatomu městnej, a postaji na 100 kapałkow, wrotow a druhich twarow po planje Jeruzalema. Jomu je so pomnik před faru stajił. Wutwarjena Kalvarska hora nima drje runjeća w cyłej Europje.

„Wysoki skhód“ wjedźe mjez štomami na nju. Njezapomnity je zaćišć, kiž so do našich dušow zaryje, hdyž so rańše słónco přez łopjena a hałžki dobywa a z cunim błyšćom předstajenja ćerpjenja našoho Knjeza w kapałkach překrasnuje. Tu čuje so putnikaŕ tak prawje na nopownišću woprawdźitoho Jeruzalema, po kotrymž je tu wšitko twarjene, też měra je so wobkedźbowała, wosebje w kapali swjatoho rowa. Wo nim praji professor dr. Mader, direktor Orientalskoho wustawa Görresowoho towarstwa w Jeruzalemje, „zo je po měrje a formje najswěrnišo podobnjeny Khrystusowomu rowej“. Najhłubšo jima pobožnoho putnika kapałka, kotraž předstaja, kak so Jězus na křiž bije.

Na wjeršku hory Golgota stoji křižna kapała: Dokonjane! Jězus na křižu mjez dwěmaj mordarjomaj skhili mrějo swoju hłowu. Kamjeń pódla srjedźnoho křiża woznamjenja městnosć, hdźež je zwoprědka Jězusowy křiž stał. Na spodźiwne wašnjo přesuny so křiž w lěće 1699 na nětčiše městno. Tuž je srjedźny křiž runje tak wot tamneju dweju zdaleny kaž w Jeruzalemje. Po pódlanskim skhodźe dźe so k swjatomu rowej.

Krasnu hnadownu cyrkej, „Marijanski templ“, natwari hrabja Götzen w lětach 1715—1723. Njezda so ći być

Sławny dobyćeŕ bjez mjena.

(Dopomnjeńka z wójnskoho časa.)

(Pokročowanjo město skóńčenja.)

Tola hišće druhi hłós we wutrobje wotućeše přećiwo tomu: „tak abo tak, mało abo wjele, njewostanje padušstwo na wěki padušstwo? Je komuž je?“ — „Ach Božo, wobaraj mje před padušstwom!“ A mjelčo modleše so někotre wótčenaše.

Tu zawoła nadobo jene dźěćo, kotreż z nim w samej komorcy spaše, spicy wótře: „Nano, nano!“ — Wón postany nahle a słuchaše, tola dźěćo spaše ćiše dale. „Ach, dobre, lube dźěći! wy wotpočujeće hišće pokojnje a njeznajeće horja tohole žiwjenja, njeznajeće starosći swojich staršich. Bóle so prócujemoj, bóle lutujemoj, lědma poradźi so namaj, žiwjeńsku potrjebu za was dobyć. Trjeba nas małe njezbožo potrjechić; jedyn z naju trjeba zasy skhorjeć; ja dźě hišće ani kruty njejsym wot poslednjeje khorosće, a hižo wjacy njezamóžemoj was žiwić a drasćić — bychmoj dyrbjałoj was dwór wot dwora słać ... Ha, po prošenju słać!“ zabórbota ze zubami zakusujo. „Ně! nihdy, nihdy! Radšo chcu ... Wonaj dźě staj nježenjencaj, nimataj nikoho za sobu. Wonaj ani njewěstaj, što to rěka, dźěći žiwić. Njećujetaj, kak ćežko to je nanej, hdyž njemóže hłód swojich dźěći spokojić. Što dha po prawom chcetaj z telko pjenjezami? Bych ...? Božo, ach, Božo! njewjedź mje do spytowanja!“

„A žadyn człowjek to njepytnje“, šukotaše jomu zasy po khwili cuzy tajny hłós. „Trjebaš dźě něhdźe deleka přez płót skočić, tam nichtó za ćerju hladać njebudźe. A kak lohko je, črjopy do boka zesuwać! Łopaće ani njetrjebaš. Z někajkim wulkim črjopom zlohka mjehku zemju wuhrjebaš a cyły hornc je twój! Sama dźěćaca hra — a za to połny hornc lutoho zboža! A potom změješ dźeń jako dźeń kermušu. Wróćić móžeš so na druhu stronu ze zahrody — a hišće tam kruch dale, zo by trjebaj mylił. Ale wonaj wšak najskerje njezwažitaj, wjele wo tym powědać ze strachom, zo bychu jeju ludźo wusmjeli. Haj wusmjeli jeju bychu, teju skupeju tradakow, a jimaj popřeli. Haj wěrno, njeje ani kuska stracha pódla; štož to nastupa, to jeno w měrje waž! Njebudź zajac! Nó dźě so nad nimaj smil a wołóž jimaj trósku! Štó wě, kak su te pjenjezy hromadźe zdrapane, traš njesprawnje; to je hišće dobrota, kotruž jimaj wopokazaš. A ty maš hłubinow dosć, hdźež by je tykał. Ale kus kuraže dyrbi słowjek měć; ty tola hewak tak bojazny njejsy!“ —

Khwilu leżeše dźěłaćeŕ cyle změrom. „Bije jenu. Wšo je ćicho. Žadyn człowjek wjacy wotućeny.

„Durje a zamki dźě łamać njetrjebam. Za stwórć hodźiny je pokład zběhnjeny. Budu bohaty muž a budu móc swoje dźěći zdobnje a čestnje žiwić ... Ale što tola rěču? Čestnje? By to z česću było? A hdy by też žadyn człowjek njewidźał, njewidźi to Bóh, mój sudnik? A moje swědomjo, kak by mje spochi přesćěhało! Žadyn dortk khlěba mi njeby wjacy słodźał. Ně, ně, ně!“ zawoła skoro z hłosom: „to njećinju! Mój njeboh nan je mi za młode dny husto do swědomja rěčał: ‚Jenož z česću, mój syno,

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac august:

Rozšěrjenjo japoštołstwa modlenja mjez khorymi a slepymi.

Swjata katolska Cyrkej je kaž swójba. Swjaty Wótc w Romje je naš starosćiwy nan. A kaž nan so swěru stara za swoje dźěći, najbóle za te, kotrež su khore abo hewak běđne, tak stara so tež Swjaty Wótc z lubosću za wšěch khorych a ćerpjacych křesćanow. To je bamž Pius XI. pokazał lětsa swjatki, hdyž jim da we wosebitym poselstwje japoštołski nadawk, so modlić a woprować za misijóny. A znowa je pokazał swoju starosć za khorych: Wšitcy wěriwi cyłoho swěta dyrbja so modlić w tymle měsacu wo rozšěrjenjo japoštołstwa modlenja mjez khorymi a slepymi.

Kak spomožne je tele japoštołstwo za khorych samych a za kralestwo Bože na zemi! Čitaj sam a daj čitać khorym we wašim domje abo susodstwje, hdźež přecy hišće „Kat. Posoł" njeje z domom, dźensiši zawodny nastawk!

Modlmy so w tymle měsacu na měnjenjo Swj. Wótca, zo by so japoštołstwo modlenja rozšěrjało mjez khorymi a slepymi, mjez wšitkimi běđnymi a ćerpjacymi křesćanami k jich a našomu spomoženju!

Modlitwa za sobustawy japoštołstwa modlenja.

Wšědne poswjećenjo Najswjećišej Wutrobje Jězusowej.

Knježe Jězu Khryšće! Ty sam sy na zemi * Boha Knjeza wukhwalował * přez swoju bóžsku wutrobu * a nětko hišće njepřestajnje * khwališ w najswjećišim sakramenće wołtarja * po cyłym swěće hač do kónca časow.

W zjednoćenju z tym samym měnjenjom, * z kotrymž sy to činił, * wopruju Ći přez tónle cyły dźeń * w kóždźičkim wokomiku * po přikładźe najswjećišeje wutroby * najzbóžnišeje přecy čisteje knježny Marije * z cyłeje wutroby: * wšě swoje zamysły a myslički, * wšě swoje pohnuća a přeća, * wšě swoje skutki a słowa.

Wosebje Ći podawam tole wšitko * za Twoju swjatu Cyrkej a jeje wjednika, * a za wšě należnosće, kiž su sobustawam našoho japoštołstwa * na tón měsac a dźensa poručene.

Přispomnjenjo: Tale modlitwa je tež na dobrej papjerje z rjanym swjećatkom dóstać w Donnerhakec knihićišćerni a w Ralbicach na farje.

---

cyrkej, ale orientalski templ, pječa Herodianski z časa Khrystusowoho. Majestotna fasada kóždoho přemože. Začišć cyrkwineje fronty so hišće powjetšuje přez swobodny imposantny skhód, kotrohož srjedźanske 33 skhodźeńkow na Jězusowe žiwjeńske lěta dopominaja. Tři terasy wjedu k předdworam templa. Tu maš přemožacy wuhlad na městnosć a Kalvarsku horu. Swjatnicu wobdawa znutřka khódba z kapałkami, w kotrychž je Jězusowe młodostne žiwjenjo předstajene. Na sćěnach su wšelake dźakne delčicy (tafle). Hdźež je něhdy stara lipa stała, wisa nětko wobraz wo wustrowjenju slepoho Jana. W najswjećišim templa, w poswjatnej hnadownej kapali, stoji krasny wumělski wołtař. K joho bokomaj widźimy křinje ze sleběornymi darami ze zašłych časow. Hnadowne swjećo maćerje Božeje je wobsćinjene wot Ducha swjatoho w podobje hołbja, nad čimž jandźeljo krónu dźerža. Kaž něhdy cherubimaj nad křinju sluba, tak stojitaj nad tabernaklom jandźelej. Delčicy k nohomaj napominatej nas z napismomaj „Ecce mater Dei" (Hlej, mać Boža) a „Ecce mater Salvatoris" (Hlej, mać Wumožnika) na dostojnosć a lubosć Marije. Jandźeljo pokazuja na Wamboričanske hnadowne swjećo, kiž je prěnjotnje na starej lipje było. Z jeje drjewa je woćesank rězany, na kotrymž drohotna sleběorna křinja z hnadownym swjećećom wotpočuje, kiž nětko na 700 lětne wobstaćo zhladuje. Tu je so mnohich dźiwow stało.

Přez 100 000 putnikow a cuzych přikhadźa tu wob lěto z daloka: Němcy a Awstričenjo, Češa a Słowakojo, Polakojo a Serbja. Kóždy we swojej maćernej rěči hołduje najzbóžnišej knježnje. Spowědać móžeš so tam němski, pólski a češki.

We swjatočnym ćahu kroča procesijóny po wysokim skhodźe do swjatnicy před hnadowne swjećo k postrowjacej pobožnosći, k požohnowanju a k nutrnomu modlenju. Wobswětlena cyrkej je wyšina Wamboričanskich swjatočnosćow. Su-li so putnikojo na wječornych směrkach, ze zaswěćenej swěčku w rucy, na Kalvarskej horje zhromadźili, promjeni so na tamnej stronje rěčki Cedrona cyrkwina fasada na Zionje w swětle 1350 elektriskich žehlakow. Wjesołe, dušu a wutrobu pozběhowace spodźiwanjo přeńdźe črjódy. We swojej njewuprajomnej krasnosći a rjanosći je wobswětlena cyrkej Wamboričanska wokrasnjene wotznamjo njebjeskoho Jeruzalema, kiž ma nam jako wěčny cyl w ćemnosći zemskoho žiwjenja předswěćić. Swěčkowy procesijón kroči tři króć po khódbach wokoło templa a putnikojo spěwaja přecy zasy we swojej rěči „Strowa sy Marija!" Zwjetša zjednoća so k dokónčenju swjatočnosćow wšitcy putnikojo k zhromadnej pobožnosći před wobswětlenej cyrkwju. Potom začuwaja při napohladźe promjenjaceje so cyrkwje hłuboku žadosć za njebjeskim Jeruzalemom, za wótčinskim domom tam horjeka za mróčelemi, kiž zhladuje daloko přez kraje a ludy.

---

a z prawdu! Bóh swojich swěrnych njewopušći.' Ach Božo, luby Božo! njewopušć mje tež nětkle!"

Tak waleše so wbohi muž z wótrymi spytowanjemi přesćěhany na swojim twjerdym lěhwje. Hdyž skónčnje počinaše switać, njebě hišće ani wóčka k spanju zańdźelił. Potom pohlada słónčko z prěnjej pruhu přez wokno runje jomu do woči, tu zeskhadźa jomu w duši nadobo rozsudna mysl, a lědma bě ju zapřijał, dha tež to ju hnydom wuwjedźe.

„Mam syte to přesćěhanjo, njech je kónc na wšě časy!" rjekny měrnje ale kruće. Spěšnje wuskoči z łoža, zmjeta drastu na so a wuńdźe mjelčo z komorki, wuńdźe z domu. Za khwilu biješe z krutej pjasću pola susodow do khěžnych duri. Bratraj, kotraž traš tež njeběštaj tak kruće spałoj, wotewrištaj bórzy. Zadźiwanaj swojoho susoda wuhladawši prašeštaj so, što tola sebi přeje, abo što je jomu zwadźiło.

„Posłuchajtaj, susodaj!" rjekny z krótka naš hordźina. „Wój staj wčera wječor we črjopjencu za pjecu hornc pjenjez zaryłoj. Sym to widźał. Za cyłu nóc njejsym přez to spać mohł, ani wóčka njejsym zańdźelił. Bjez mała běch so paduch nad wamaj stał. Nětko pak waju wutrobnje prošu: wuhrjebajtaj pjenjezy hnydom a skhowajtaj sebi je druhdźe, zo njebych wědźał a dale přesćěhany był. Boži pokoj je mi lubši, dyžli wšitke waju sleběoro a złoto. Bóh budźe so za mnje dale starać. Budźtaj w Božim mjenje!"

Bratraj wuwaleštaj na njoho woči, tež hišće za nim, hdyž bě wotešoł; potom pohladaštaj sebi do woči, a hnydom dźěštaj sebi druhu khowanku hladać. Tu njeje nichó cuzy zhonił. —

(Přichodnje kónc.)

„Hdźe namaka duša domiznu, měr?
Hdźe wjedźe ze zeńskoho njebjeska čěř?
Swět njemóže być nam přebywanka,
Hdźež z hrěcha wurostu spytowanja.
Jeruzalem njebjeski je domizna nam,
Měr, pokoj 'nož duša namaka tam!"

(Pokročowanjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc napominaše při wěstej přileżnosći zaso, zo bychmy so tola wo dobrych a pobožnych měšnikow modlili. Jězus sam je prajił, zo mamy wo nich prosyć, hdyž rjekny: Prošće knjeza winicy, zo by dźěłaćerjow pósłał do swojeje winicy. Hdyž mamy dobrych měšnikow, potom přikhadźeja Bože hnady bohatšo k nam.

Ličba kardinalow je nětko na 49 spadła. Před krótkim mjenujcy wumrě kardinal La Fontaine-Bjenjatski. 1906 bu wón biskop, 1916 kardinal a po smjerći bamža Benedikta XV. mjenowachu joho też sobu mjez tymi, kotřiž mějachu wuhlad, być z nowym bamžom.

Bamžowska nowina „Osservatore Romano" pokaza na to, kak runje katolska cyrkej ludy jedna. Tak wobdźěli so na zjězdźe katolikow w Prazy 6 narodow, na zjězdźe w Lubljanje pak 3. Dale spomni „O. R." na nadawk, kotryž maja katolscy Słowjenjo při zasozjednoćenju wot Roma dźělenych rańšich cyrkwjow.

Zastupjeŕ boliviskoho knježeŕstwa pola bamža dźakowaše so Swjatomu Wótcej za wšě prócowanja wo měr we zwadźe mjez Boliviskej a Paraguayskej. Wosebje ważne běše, zo sebi njepřećelskej krajej swojich zranjenych jatych wuměnještej. To pak běše Pius XI. dócpěł. Runje tak přiměr hody 1933. Na kóncu audijency prošeše wotpósłanc hišće wo japoštołske požohnowanjo za sebje a za cyłu Bolivisku.

Wulka kupa Kuba njeměješe hač dotal žanoho zastupjerja pola Swjatoho Stoła. Nětko pak zdźěli bamžowski delegat w Habanje, ze je sebi Kubanska wyšnosć přała, zo by sebi też kupa Kuba wotpósłanstwo pola Vatikana założiła.

Južnosłowjanska je skónčnje konkordat z katolskej cyrkwju wobzamkła. Konkordat bu hižo wot kardinala Pacellija a wot ministra prawa dr. Auera podpisany. Po słowje so konkordat hakle potom wozjewi, hdyž so wopisma ratifikacije wuměnja. To pak je hižo znate, zo so w Južnosłowjanskej dwě nowej biskopstwje założitej, a biskopaj w Špliće a Lubljanje budźetaj wot nětka metropolitaj. Dale so jene biskopstwo, kotrež bu před nješto časom zběhnjene, zaso postaji. Tak drje budźe mjez katolikami w Južnosłowjanskej wulke wjeselo, zo so poměry katolskeje cyrkwje w jich kraju nětko polěpša.

Kaž je znate, so poćahi mjez Francózskej a Vatikanom w poslednim času polěpšichu. Što je Francózsku k tomu pohnuło, hdyž tola hižo lětdźesatki cyrkej potłóčuje? Z tym chce wona dócpěć, zo by so jeje nutŕkownopolitiske stojnišćo skrućiło. Hač dotal běše njepřećelstwo přećiwo katolskej cyrkwi kužoł wšelakich njespokojnosćow w kraju. Francózska je też hižo wjacy króć we Vatikanje prajiła, zo chce za měr dźěłać, kaž to też bamž chce. Nětko drje so Swjaty Wótc do politiki njetyka, ale to je jasne, zo to njemóže prawa wola k měrej być, hdyž tola Francózska sobu za to dźěłaše, zo by so Ruska do Zwjazka ludow přijała. Ta Ruska, kotrejež bolšewišmus budźe přeco žórło njespokojnosće a njeměra w cyłym swěće, kotryž sebi wójnu přeje, zo by swoje zaměry dócpěł. Swjaty Wótc pak wězo też dobru wolu Francózskeje njewotpokaza. Ma pak za to cyle druhe winy. Chce mjenujcy katolskim wěriwym po móžnosći wjacy swobody dobyć a wjacy prawow.

Bamž Hrjehoŕ XIII. wuda tak mjenowanu Gregorijansku protyku, dokelž běše prjedawša Julijanska wopačna. Nowu protyku přijachu hnydom katolske kraje. Někotre kraje ju hakle w poslednich lětach přijachu, haj zdźěła so samo přeco hišće někotři, wosebje prawosławni biskopja, přećiwo njej spjećuja. W Ruskej zawjedźechu ju hakle bolšewikojo. W Turkowskej ju też wyšnosć postaji. W Grekskej a Finiskej su ju někotři přijeli. Julijanska protyka kromi nětkle dwě njedźeli zady našeje a zmylk so přeco powjetša. Po njej bychu skónčnje hody a Nowe lěto w naléću swjećili.

Němska. Zakaznja uniformow, zwučowanjow atd. pola katolskich zwjazkow młodźiny bu nětko na cyłu Němsku wupřestrjena. Jenož při prócesijónach, kotrež so hižo wjele lět wotměwaja, smědźa katolske towarstwa młodźiny so ze swojimi khorhowjemi a khorhojčkami wobdźělić.

Swjaty Wótc je profesora theologije, dr. theol. Alberta Stohra, za biskopa w Mohuču pomjenował. Dr. Storh je najmłódši němski biskop. 1890 so narodźi. Hižo, hdyž běše hakle tři měsacy na měšnika wuswjećeny, bu z rektorom konvikta w Mohuču. Pozdźišo pak dźěše do dušepastyŕstwa.

Českosłowakska. Ke kóncej zjězda hatolikow w Prazy wudachu češcy biskopja zhromadny pastyŕski list. We nim napominaja wšě stawy, zo bychu Bože kaznje dźerželi a z tym też swěrnje k wótčinje stali. Dźěłaćerjam praja biskopja w tutym lisće, zo so katolska cyrkej přecy z nimi wo dopjelnjenjo sprawnych žadanjow prócuje. Tola dyrbja sebi dźěłaćerjo swoje prawa też wubědźić na zakońskich pućach a nic w politiskich stronach, kotrež chcedźa to jenož dócpěć we wojowanju klasow mjez sobu.

Na sokołskim zjězdźe w Taboru měješe minister Beneš naréć, w kotrejž wón praji, zo su so poćahi mjez statom a cyrkwju polěpšiłe. Dźensa nima cyrkej wjacy nadknježstwo nad statom, ale też stat njeznjewužiwa wjacy cyrkej za swoje prócowanja. Cyrkej a stat w Českosłowakskej woprawdźe Bohu datej, štož je Bože, a statej, štož statej słuša. Někotre nahlady, kotrež tam minister praji, drje njeběchu cyle prawe, ale réć tola pokazuje, zo su so poćahi mjez statom a cyrkwju w Českej polěpšiłe.

We Českosłowakskej njejsu hišće wšě prjedawše cyrkwinske kubła, kotrež hač dotal pod statnym zarjadnistwom stojachu, zaso cyrkwi wróćene. Budźe wšak też hišće něhdźe dwaj měsacaj trać, doniž njebudźeja wšě dotal přepodate kubła zaso prawje na cyrkwinske wokrjesy rozdźělene a potom do cyrkwinskoho zarjadnistwa stajene.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wopyta zhromadnje wustajeńcu w Budyšskim muzeju pod wustojnym wjednistwom, najskerje hižo njedźelu za tydźeń popołdnju. Bližše zhoniš w přichodnym čisle „Kat. Posoła".

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 401. z Budyšina: insp. Mikławš Pawlik; 402. 403. z Pančic: Michał Wićaz (Lejman), Jan Pawlik; 404. z Drježdźan: Marja Žurec.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. julija 1935.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 39—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—38 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 38—41 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 38—39 hr. 3) Mjasne kruwy 26—33 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 23—25 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće —42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—40 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 60—65 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 50—60 hr. 3) Snadnje wuwite 40—42 hr. 4) Najšpatniše 35—40 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 44—46 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 36—43 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 52—53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 52—53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 50—52 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 5) Rancy, tučne 52—53 hr.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Wěrowani. 8. 1. Mikławš Mikela z Marju Lebzec, wobaj ze Swinańnje; 27. 1. Richard Hermann Hillmann z Hańžu Straubic, wobaj z Jasenicy; 5. 2. Jurij Wowčeŕ ze Zdźerje z Hańžu Marhatu Bartec z Kukowa; 11. 2. Bjarnat Ryćeŕ z Krjepjec z Hertu Madlenu Kralec z Jawory; 11. 2. Jakub Kósk z Khrósćic z Hanu zwud. Nowakowej rodź. Šěrakec z Kukowa; 12. 2. Bjarnat Wojnaŕ z Now. Wjeski z Madl. Nowakec z Wudworja; 22. 4. Pawoł Fryca Witka ze Sofiju Hańžu Dudźikec, wobaj z Ješic; 24. 4. Vitor Albert Mittag z Marju Kitlec, wobaj z Pančic; 1. 5. Max Kurt Sperling z Now. Dwora z Marju Madl. Ryćerjec z Kukowa; 7. 5. Jakub Dubawa z Ralbic z Hańžu Wincarjec z Jasenicy; 21. 5. Jurij Mikławš Ćórlich z Khanec z Marju Madlenu Donatec z Nuknic; 4. 6. Jan Bjarnat Lešawa z Kukowa z Hańžu Ceciliju Panec ze Swinańnje; 5. 6. Pawoł Lisnaŕ z Marju Pěčkec, wobaj z Hórkow; 11. 6. Michał Beno Domaška ze Zejic z Madlenu Zarjeńkec z Čěškec; 12. 6 Willy Korla Wolf z Hertu Ryńčec, wobaj z Drježdźan; 18. 6. Jakub Rychtaŕ z Horhajnka z Hanu Khatu Matkec z Kukowa.

Zemrěći. 9. 1. Pawoł Jan, m. s. Pawoła Mikławška we Worklecach, 1 l. 3 m. 6 d.; 23. 1. Pětr Pawoł, m. s. Pawoła Čornaka w Hórkach, 22 d.; 25. 1. Khata zwud. Bergmanowa z Khrósćic, 71 l. 2 m. 5 d.; 31. 1. Michał Fulk z Noweje Jasenicy, 69 l. 4 m. 4 d.; 7. 2. Alfons Pawoł, m. s. Pawoła Kubicy we Worklecach, 5 m. 10 d.; 7. 2. Hańža Madlena Rjekowa z Nowych Bóšic, 58 l. 9 m. 9 d.; 11. 2. Jurij Mikł., m. s. Mikławša Justa w Jasenicy, 14 l. 2 m. 5.; 12. 2. Terezija Hańža, m. dź. Jana Wróbla w Smječkecach, 24 d.; 17. 2. Bosćij Jurij, m. s. Jakuba Knopfa w Jasenicy, 18 d.; 21. 1. Jurij Wićaz z Prawoćic, 53 l. 11 d. 26 d.; 21. 2. Marja Langowa z Pančic, 74 l. 1 m. 22 d.; 22. 2. Hańža zwud. Wojnarjowa z Kukowa, 59 l. 1 m. 6 d.; 23. 2. Hana zwud. Wjeńkowa ze Zejic, 79 l. 2 m. 9 d.; 25. 2. Hnadna knjeni abbatissa Bernarda Hilžbjeta Stercec z klóštra Mar. Hwězdy, 44 l.; 28. 2. Michał Budaŕ, wuměnkaŕ, z Horhajnka, 87 l. 6 m. 29 d.; 9. 3. Jurij Michał, m. s. Jurja Donata w Khrósćicach, 13 l. 5 m. 9 d.; 15. 3. Marja Frömigowa z Worklec, 61 l. 1 m. 17 d.; 17. 3. Madlena zwud. Klimanowa z Wudworja, 73 l. 8 m. 7 d.; 24. 3. Hańža Młynkowa z Jawory, 51 l. 2 m. 25 d.; 27. 3. Marja Hildegard, m. dź. Jurja Česle w Jasenicy, 3 l. 2 m. 16 d.; 28. 3. Hańža Wjeńkowa ze Smječkec, 74 l. 4 m. 20 d.; 4. 4. Hana zwud. Lipičowa z Khrósćic, 81 l. 9 m. 2 d.; 7. 4. Hana, m. dź. Michała Budarja w Jaworje, zemrě při porodźe; 9. 4. Jan, m. s Mikławša Maršnera w Horhajnku, 6 m. 7 d.; 10. 4. Khata zwud. Nowakowa z Kozarc, 75 l. 6 m. 28 d.; 11. 4. Hana Hańža Gneperec z Pančic, 71 l. 5 m. 24 d.; 12. 4. Pětr Wjeńka z Worklec, 70 l. 1 m. 4 d.; 17. 4. Jurij Cyž z Prawoćic, 70 l. 9 m. 1 dź.; 18. 4. Jurij, njem. s. z Worklec, 3 m. 23 d.; 23. 4. Hańža Młynkec z Hory, 52 l. 11 m. 27 d.; 8. 6. Jurij, m. s. Alberta Mittaga w Kukowje, 1 dź.; 14. 6. Jurij Handrik z Smječkec, 79 l. 3 m. 24 d.; 18. 6. Khata Krawcowa ze Smječkec 40 l. 8 m. 7 d.; 18. 6. Marja zwud. Šwejdźina z Khrósćic, 66 l. 11 m. 16 d.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do 1. septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.
Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancańnja)
w Budyšinje na Garbańskej hasy blizko Šuleńskich wrotow z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł“
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Wulki skład
woblečenjow za **muže a hólcy**
mantlow, kholowow a **dźěłanskeje drasty**
poruča **krawski** mištr **Hermann Müller**
w Kamjencu, Pfortenstraße 1
Wubjerk rjanych drastninow k zešiću po měrje.

Wupředawanjo 29.7.—10.8.35
Nohajcy | Žonjace a mužske šaty
Zoki | Zwjeršne športne košle
Dźěćace pulowry, drasćička a falki
Tkaniny za fale, pisane bałmjane a wołmjane musliny
Blidne ruby — dobre běłe a pisane
Leopold Posner
w Budyšinje, Bohata dróha 24

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** škleńčeńnja
Budyšin **Serbska dr. 16**

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Kosy, brusy, kunki, rynki
Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe
Groćane pletwa
Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**
Klumpy
wšěch družin a wulkosćow.
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Njedźelu 4. augusta su Budyšske wobkhody wotewrjene wot 11—6 hodź.

Wupředawanjo 29. julija hač do 10. augusta. — **Wožni hermank** 4., 5. a 6. augusta.

Srjedu, 14. žnjeńca 1935, póńdźe z Khrósćic, hdźež su 1/26 hodź. kemše, **prócesijón do Wölmsdorfa.** Wopisma dla překročenja krajneje mjezy wobstaraja so w Steinigtwolmsdorfje.

Jurij Šołta w Pěskecach, wjednik prócesijóna.

Štrykowanu a tkanu drastu
wšěch družin
poskića w nabjbohatšim wubjerku
Otto Oßwald
w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake tkaniny.
Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Wupředawanjo 29. 7.—10. 8. **Wožni hermank** 3., 4. a 5. awgusta
Wužijće tutu poskićenu składnosć!
Khuty — fale — rubiška — wobšića atd.
W Budyšinje Bohata dróha **Alphons Schauseil**

Jězby do Groß-Thiemig
so kaž dotal **też přichodnje kóždu srjedu** wuwjedu.
Připowědźenja přijimuja:
Gerhard Dietrich, Budyšin, Jurjowa dróha 23
a knihikupstwo Neumann, póstowe naměstno, pódla Radio-Schnorr.

Wšitko, štož **k turnowanju a športej**
trjebaće, namakaće w bohatym składže pola
T. ALBERT Budyšin Lawske hrjebje 10
Pyšne ručne toški — kofry — toše.

Wupjerki, cychi, płachty, hłowaki běłe a pisane
C. G. Fiebiger
Serbska dróha 5.

Gumij wobswětlenja přisłušne dźěle za jězdne koła
jězdne koła
poručataj
Bratraj Thomasec w Budyšinje
Kamjeńtna dróha 16.

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Dobre a rjane
wobućo
ma na składže
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wupředawanjo
hač do 10. augusta.
Wołmjane twory — drastne tkaniny
nohajcy — „šlypry“ — fale
domjace woblečenja, „Polo-bluzy“, drasta
mužace košle a nohajcy za šport.
Wobhladajće sebi wustajeńcu we woknach!
Otto Hauffe Hłowne torhoščo (sukelnica)

Póndźelu, 22. julija, wječor wopušći nas z nahłej smjerću w Stołpinje a bu pjatk (26. 7.) doma w Radworju, přewodźany wot mnohich sobužarowacych, pokhowany naš horco lubowany bratr

doktor prawa Pawoł Kurjo

rěčnik a notar w Stołpinje.

Stojo hakle we 38. lěće žiwjenja bě najmłódši z nas a woteńdźe přeni.

Wšitkim, kotřiž su jomu a nam w tychle dnjach z modlitwu, słowom, pismom, kěrlušom, wěncami, wopytom pustoho wječora a přewodźenjom swoju lubosć wopokazali, wosebje wjeledostojnomu knjezej fararjej dr. Šołće za tróšne słowa při rowje, a wšěm knježim duchownym wuprajamy

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Radworju a Khelnje, 26. julija 1935.

Bratr a sotry.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Za tute čisło zamołwity: Kapłan Michał Cyž w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

32. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. augusta 1935.** | **73. lětnik.**

Swjeć njedźelu!

My rěčimy wo dźesać Božich kaznjach. Z tym prajimy, zo maja wone swój spočatk w Bohu Knjezu. Wón je tute kaznje človjekam dał k swojej česći a človjekam k spomoženju. Hdźež so potajkim Boże kaznje swěru dźerža, tam so z nich Boże žohnowanjo wuliwa na lud a kraj. To płaći kaž za kóždu z nich też za třeću kaznju Božu. Štóž ju swěru wobkedźbuje, njewopokaže jenož z tym Bohu Knjezej krasnu službu, ale też sebi a cyłomu ludej. Třeća kaznja Boža nam praji:

1. Njezabudź na Boha Knjeza!

Je nuzne, tole přecy zasy wopomnić. Človjek wjele zabudźe. Jednotliwe dny tydźenja jomu wjele starosćow napołoža. Tuž je jomu jara spomožne, hdyž joho jedyn dźeń, njedźela, ze zapřaha swojoho wšědnoho dźěła wupřehnje. Dies Dominica — Knjezowy dźeń, mjenuje Cyrkej njedźelu. Z tym je hižo wuprajene, zo ma človjek Bohu Knjezej służić. A hdźež so njedźela swědomiće swjeći, tam ma wona něšto swjatočnoho na sebi. Na polach a łukach njewidźiš nikoho dźěłać. Na dróhach a pućach mjelči hołk a hara wšědnoho dnja. Doma je swójba, hewak rozbrójena, w přezjenosći zhromadźena. Wšo to roznošuje měr a pokoj, wšo to dycha lubosć. Bóh je w spočatku hižo tutón dźeń założił. Potajkim wón też chce, zo by z njoho wjele zboža wukhadźało. Njezabudź to, křesćanski ludo!

Najwjetše dźiwy je Bóh na njedźeli dokonjał. Jězus Khrystus, Syn Boži, je na jenej njedźeli z mortwych stanył. Swjaty Duch je na njedźeli so na japoštołow wulinył. Njezabudź to, křesćano! Njezabudź na Boha Knjeza! Spěwaj a dźěłaj! To je hesło, po kotrymž so zawěsće maš, luby křesćano. Derje, potom swjeć njedźelu! Dies Dominica, swjeć njedźelu tak, zo tebje samoho k Bohu wjedźe. Tohodla njedźela z druha praji:

2. Wy sće swjaty lud!

Na njedźeli rěka, Božu mšu pobožnje słyšeć, rěka, posłuchać na Boże słowo. Štóž to čini, dopjelnja kaznje Cyrkwje. Katolski křesćan, kiž to nječini, njeda Bohu, štož je Bože, mjenujcy swój dźak, swoju khwalbu a swěru. Dom Boži přijima křesćanski lud na njedźeli k swjatej służbje. Dominus vobiscum — Knjez budź z wami, praji měšnik. Wěrywuznaćo, wótče-naš a druhe prastare křesćanske modlitwy ronja so ze stow, haj tysac ertow, a wšitcy zhibuja koleno, hdyž klinka k Božomu Synej. Tabernaculum Dei cum hominibus — bydlenjo Boże z človjekami, stan Boži. Ani jedyn, kiž je winowaty, njesmě brachować njedźelu na woporje Nowoho Zakonja. Štóž by bjez winy njepřitomny był, by rynki „swjatoho luda“ słabił. Njedźela pak njecha słabić, ale chce wšěch hromadźić, posylnić, pozběhnyć. A móc, wulkomóc je paćeŕ. Njezabudź to, křesćanska wosada! Hdyž sy ty njedźelu zhromadźena we swojej wosadnej cyrkwi, potom sy ty „město Boże“. Posłuchaj tam na hłós swojoho krala, kiž wojuje za wěru a sprawnosć! Wopomń, zo je też měšnik jenož dźěłaćeŕ Khrysta Krala, zo potajkim stoji na twojej stronje. „Jedyn waš mištr, Khrystus, wy pak sće Khrystusowi!“ Khrystusowi, hač sće bohaći abo khudźi, Khrystusowi, hač sće młodźi abo stari, Khrystusowi, hač biskop, měšnik, bur, čeladnik, wučeŕ. Njezabudź to, křesćanski ludo, hdyž khwataš njedźelu do swjatnicy Knjezoweje! Hdźež pak je Knjez, tam je pokoj a radosć a zbožo. Njedźela praji:

3. Dźerž́će pokoj!

Pax vobis — pokoj z wami! Tak přiwoła Jězus přez měšnika swojomu ludej. Wěrny křesćan pyta z prěnja pokoj ze swojim Bohom. Jězus je tohodla sam na swět přišoł, zo by človjekow z Bohom wujednał. Dźerž tohodla pokoj ze swojim Bohom a Knjezom! Wzmi sej k wutrobje, štož słyšiš na prědowanju, čiń po słowach Jězusowych, po napominanju swjateje Cyrkwje! Potom změješ pokoj, kiž ći swět dać njemóže. Dźerž pak też pokoj ze swojim sobučłowjekom! Jězus njeje podarmo powědał wo človjeku, kiž njese wopor, ale po puću so dopomni, zo je z někim

njepřezjedny. Što Jězus tutomu kemšerjej na wutrobu położi? „Dźi najprjedy a wujednaj so ze swojim sobučłowjekom a potom přišedši wopruj swój dar."

Njedźela a swjećenjo njedźele zawostaja w křesćanu „njebjeske zmyslenjo". Khorych wopytować a bližšomu pomhać — je přecy dobry skutk był, wosebje za njedźelu. „Zbožni su miłosćiwi, přetož woni miłosć dóstanu." Dźěći, dźeržće tež pokoj ze swojim staršiskim domom a wopokažće tohodla staršimaj na njedźeli wosebitu lubosć a česćowność!

K njedźeli słuša tež zwonjenjo. Sym će ze swojimi rynčkami k třom zwonam dowjedł: „Njezabudź na Boha Knjeza!", „Wy sće swjaty lud!" a „Dźeržće pokoj!" — to njech su napisma na třoje zwonjenjo, zo by so njedźela w serbskim kraju derje swjećiła. -ž.

Duchowny rada, wjeledostojny knjez farař na wotp.
Jakub Šewčik †

Sobotu popołdnju w 4 hodź. wusny ćiše w Knjezu wjeledostojny knjez, dołholětny farař Khrósćičanskeje wosady, duchowny rada Jakub Šewčik. Bóh wotwoła swojoho swěrnoho służownika po dźěłapołnym skutkowanju hižo po jenož krótki čas wužitym wotpočinku z tuteje časnosće. Na swoju smjerć je wšak njebohićki přez ćělne hižo dlěžši čas trajace ćerpjenja přihotowany był. Runje hdyž naši wosadni k spowědźi porciunkulskoho wotpuska dźěchu, je so powěsć wo joho smjerći roznjesła. Tak je so někotryžkuli z ćichim paćerjom na něhdušoho pobožnoho měšnika dopomnił.

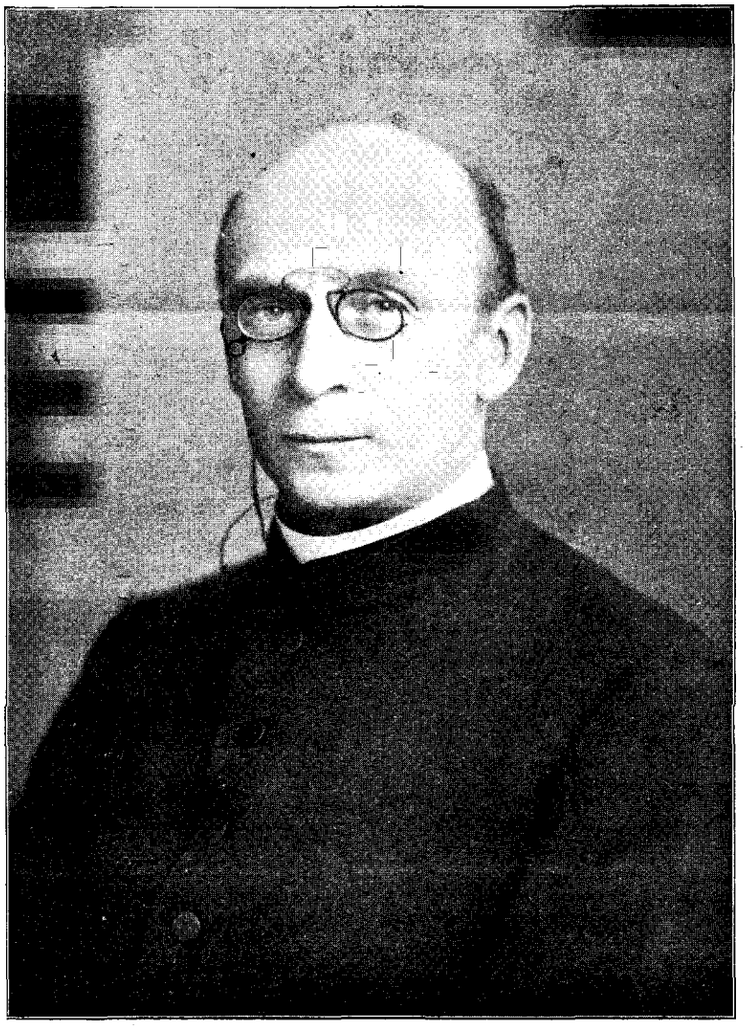

Knjez farař a duchowny rada Šewčik pokhadźeše z Baćonja, hdźež so w lěće 1867 narodźi. Běchu doma štyrjo hólcy, z kotrychž je hišće Mikławš žiwy. Zemrěty je w Budyšinje a Prazy studował a bu lěta 1892 na měšnika wuswjećeny. Jako tajki je w Budyšinje, Kamjenicy a naposledku w Khrósćicach skutkował. Wšudźe je sebi we wutrobach wosadnych pomnik stajił. We Budyšinje běše z tachantskim prědarjom a zdobom też wjelezasłužbny prezes katolskoho rjemjesłniskoho towarstwa. Kamjeničanska wosada swj. Jana Nepomucskoho ma so jomu wjele dźakować. Wosebje wjele dobrotow pak je zemrěty Khrósćičanskej wosadźe, do kotrejež so w lěće 1922 přesydli, wopokazował. W swojim duchownym powołanju je so wón wšěm wulkim a wobćežnym nadawkam stajnje swěru wěnował. Wón je pytał Božu česć a dušow zbožo. Boži dom je wón wo wjele wobohaćił. Je jomu nowe wulke zwonjenjo wobstarał. Dale dósta cyrkej, prěnja mjez farskimi cyrkwjemi w katolskich Serbach, cyle nowočasne tepjenjo. Kěrchow dósta drohotny křižowy puć a krasnu Lourdesku kapałku. Wosada tute předewzaća, kiž wjele pjenjez płaćachu, z dobrym skutkom podpjeraše.

Pódla duchownskich dźěłow namaka njeboh farař też hišće čas za zajimy swojoho luda we wšědnym žiwjenju. Sam běše na farskim kuble z hospodarjom. Dźěłaše też w gmejnskim zarjadnistwje a běše serbskomu ludej z wjednikom w ćežkich časach. Tak so joho mocy přetrjebachu a dyrbješe so po 11lětnym skutkowanju wot wosady dźělić a wotpočink wzać. Najdostojniši knjez biskop dr. Gröber připózna njewšědne spomožne dźěło knjeza fararja Šewčika z tym, zo joho na duchownoho radu pomjenowa. Jenož dwě lětcy je wón swój wotpočink na starej šuli pódla kěrchowa wužiwać směł. Nětko je tam w blizkosći swój posledni wotpočink namakał w khłódku Božoho domu. —

Pohrjeb zańdźenu srjedu pokaza, kak daloko je knjez farař znaty a česćeny był. Duchowni běchu mohł rjec z cyłeje Sakskeje a samo z Pruskeje Łužicy přijěli. Zawěsće je so někotryžkuli też tohodla wobdźělić móhł, dokelž njebě so šula hišće započała. Mjez duchownymi běchu joho towaršojo z lětnika 1892 a dale mnoho joho prjedawšich kapłanow. Wot serbskich duchownych z Łužicy běchu tu wšitcy, tak daloko hač doma přebywachu. Někotři běchu na exercicijach. Wšo hromadźe běše 35 duchownych přitomnych. To běše dopokaz, zo je wosoba knjeza rady Šewčika też mjez joho duchownymi sobubratrami najlěpše mjeno měła. Kašć bu z bydlenja do cyrkwje wot předstojićerjow njeseny. Towarstwa a młodźina ze swojimi swjećenymi khorhojemi a khorhojčkami přewodźachu kašć, při kotrymž běše wjeledostojny knj. farař Wjeńka modlitwy wuspěwał. „Jednota", posylnjena přez serbske wučerstwo, spěwaše po puću kěrluš. W Božim domje wotmě so najprjedy officium po wotemrětych. Na to měješe wjeledostojny knjez arcyměšnik Jakub Žur z assistencu kapłanow dr. Pawoła Horjenja a dr. Pawoła Hórnika pohrjebne requiem. Knjez kantor Měrćin Čornak spěwaše z „Jednotu" łaćonsku missu za wotemrětych. Wosadni w čornej drasće pjelnjachu cyrkej a sćěhowachu z kedźbnosću hnujacej swjatočnosći. Klětka a wołtarje mějachu žarowansku barbu. Po absoluciji při kašću zarjadowa so dołhi ćah k rowej. Pohrjeb měješe

knjez farař Wjeńka. Wón wozjewi, zo je sebi zemrěty kóždu rěč a narěč při rowje a pohrjebje zakazał. Wón so zemrětomu za wšitku lubosć, wosadźe a ludej wopokazanu, dźakowaše. Wěriwi wuspěwachu serbski a němski Wótčenaš za zemrětoho. Mužski khór zanjese želnje a swjatočnje spěw: „Do zemje“. Při rowje běše tež wobstarny bratr njebohočičkoho, knjez Mikławš Šewčik. Domowina połoži wěnc k rowu z napismom: „Swěrnomu synej serbskoho luda“ a serbske studentstwo dźakowaše so swojomu protektorej tohorunja z wěncom. Na pohrjebje wobdźěli so tež wjeledostojny knjez kanonik Hejduška z Budyšina, předsyda tow. swj. Cyrilla a Methoda, zo by knjezej Šewčikej dźak wuprajił jako něhdušomu redaktorej „Kat. Posoła“ a płódnomu spisowaćelej.

Po pohrjebje wotmě so hišće jandźelska Boža služba, kotruž knjez farař Cyž dźeržeše. Duchowni a cyrkwinscy starši zhromadźichu so na farje k wobjedej. To běše tež w zmysłu njebohočičkoho, kiž serbsku hospodliwosć sam wukonješe.

Tak wón nětko ćiše w rowje spi a čaka na zasywidźenjo ze wšitkimi, kotrymž je wón na klětcy, při woltarju, w spowědnym stole abo hewak něhdźe jako služownik Boži blizko stupił. „Zo bychu žiwjenjo měli a połnje je měli“, to běše joho dźěło, joho wola a zbožo. Njech nětko, hdyž je druhim wrota k wěčnomu žiwjenju wotewrjał, też sam namaka puć k bydlenjam Božim. Njech wotpočuje w měrje!

Na šlezskich hnadownych městnach Grisaw — Wambořicy — Stróža.

(Skónčenjo.)

Srjedu do Božoho Ćěła popołdnju rozžohnowachmy so z hnadownym městnom, we wšěm spokojeni a znutřkownje pozběhnjeni. W swjatočnym ćahu wopušćichmy Wambořicy a awtobus jědźeše po horatej krajinje do swětoweje kupjele Altheide, wosebje za ludźi, kotřiž na khorosće wutroby ćerpja. W blizkosći ležitej tehorunja sławnej kupjeli Reinerz a Kudowa. W Glacu, prjedawšej mócnej twjerdźiznje, zastachmy. Nasypy a wobrona su hišće zdźeržane, tola budźa so při wupřestrěwanju města po času runje tak zhubić, kaž w Budyšinje. Nadpadne nam bě, zo w žiće tamnych krajin mak jako pjanka so čerwjeni, kaž pola nas so kostrjanc módri. Město ze swojimi 21000 wobydlerjemi ma jenu z najrjeńšich cyrkwjow Šlezskeje. Rěka Nisa wije so mjez horami a hórkami a twori idylske krajiny a kućiki.

Na předwječoru dojědźechmy sej na hnadowne městno Stróža při rěcy Nisy, sobu najsławniše na šlezskej zemi. Byrnjež putnikowarstwo runje w časach, hdyž so susodna Wambořičanska swjatnica twarješe, najbohatšo kćěło, dha też nětko hišće přikhadźeja tysacy a tysacy pobožnych česćowarjow najzbóžnišeje knježny, štož je z najlěpšim dopokazom tamny prócesijón muži w lěće 1923, na kotrymž so też Wrótsławski biskop-kardinal dr. Bertram wobdźěli.

Założenjo hnadownoho městna saha hač do prastarych časow, do lěta 1006, snadź do časow, hdźež hakle so křesćanstwo w šlezskich krajinach počinaše rozpřestrěwać. Joho spočatki su bjez dwěla pólske. Hižo mjeno na to pokazuje, dokelž Warta je telko kaž straža. Najskerje je pólski wójwoda Bolesław Khroby w naspomnjenym lěće założi. Dyrbješe być straža abo namjezny hród přećiwo Českej, přećiwo kotrejž wón wojowaše. Pisa tola pólski stawiznar Bogusław, zo je Bolesław ke škitej swojich hranicow hrody twarił. A česka hranica bě jenož 3 kilometry zdalena. Rozskora mjez krajomaj traješe dale a skónčnje běchu Češa dobyćerjo. Tuči wutwarichu zasy zapusćeny hród a wjetšu kapału a poswjećichu ju maćeri Božej. Jako zwonkowny wuraz poswjećenja postajichu tu wobraz swj. Marije, kotraž so z blizka a z daloka česćowaše. Přez Glacski měr 1137 připadny Stróža zasy Pólskej. Hrodowa kapała přińdźe do swójstwa johanitskich, augustinskich a cisterskich mnichow, kiž sebi tu klóštr natwarichu, kiž so w lětach

Sławny dobyćeŕ bjez mjena.

(Dopomnjeńka z wójnskoho časa.)

(Skónčenjo.)

Swět wukhwaluje hordźinow, kiž we krawnych bitwach dobywaju; wije jim ławrjencowe wěncy a staja jim pomniki; ale zawěrno! naš hordźina w rubjanym kabaće — njeje sebi wón rjeńšoho wěnca zasłužił? Ale Bóh luby Knjez so hižo postara w prawym času za smjertny ławrjencowy wěnc. Tu na zemi pak njeje čas za tajke wěncy.

Druhdy drje dobroćiwy Knjez też tu na zemi małe znamješko da na tónle přichodny wěnc; a to so też tomule sprawnomu khudomu dźěłaćerjej sta. Po wójnje přińdźechu zasy měrniše časy; dźěła běše wjacy na wubjerk a też so lěpje płaćeše. Pilny dźěłaćeŕ, kručišeje strowoty sebi nadobywši, so zasy zhraba. Začu druhdy, zo je Bože žohnowanjo z nim. Na bohatu kćějatu hałzu drje njepřińdźe. To sebi też njeżadaše. Spokojnje, bjez tyšneje starosće so žiwić móc, jomu dosahaše. Přińdźe pak też druhi wopokaz Božoho žohnowanja.

Starši bratr susod poča khorwaty być; dyrbješe so lehnyć. Po lěkarja njesćeleše: je škoda pjenjez. Na khorym łožu poča póznawać, zo so jomu wšitko z rukow zhubja a nihdźe žane zapřimnjenjo, za kotrež mohł so kruće přimnyć. Tuž pósła sebi po njebjeskoho lěkarja — po knjeza. Hdyž bě domawobstarany a duchownje wokřewjeny, přińdźechu jomu nadobo mysle, kajkež swój žiwy dźeń njebě měł tak mócne. Hdyž běchu druhdy wotućałe, bě je hnydom z něčim druhim podusył.

Prošeše knjeza fararja, zo by hišće khwilku wostał, zo ma hišće něšto z nim porěčeć. A rěčeštaj dołhu khwilu samoj. Potom bu też młódši bratr wołany. Tomu wupowěda starši bratr před knjezom, što sebi přeje. Młódši bratr wiješe so najprjedy, kaž plećena witka.

„Namaj też nichtó ničo dał njeje. Ja dźě hišće ani njewěm, što budu ja trjebać. Mózu dołho khory być. Njezbožo a hubjenstwo móže mje potrjechić. Za cyrkej dźě ma so cyła wosada starać, tej to přisłuša. Za khudych je tu cyła gmejna. Mój smój sebi z tajkej prócu hromadu dźeržałoj, a woni budźa brójić; to kóždy wě, kak so čini.“

Hdyž młódši bratr so njepřesta wić, rjekny skónčnje starši něšto wo testamenće. Toho so stróži; mohło so při tym stać, zo by hišće wjacy sebi z rukow pušćił. Też slubi khoromu bratrej na ruku před knjezom fararjom, zo wšitko dopjelni, kaž sebi bratr přeje.

Khory bratr za něšto dnjow wumrě. Susod dźěłaćeŕ dźěše jomu na přewodźenjo. To so susodej słuša. Tuž na posledni kwas dźěše, zo by so jako dobry susod wopokazał. Po wobjedźe chcyše hnydom domoj. Tola młódši bratr joho za łohć skubny a zašepta:

„Wostań hišće: mam tebi něšto wot njeboho bratra prajić. Lěpje zo to hnydom praju.“

Hdyž běchu wšitcy wotešli, praji młódši bratr k susodej: „Mój njeboh bratr njemóžeše zabyć, kak sy ty napřećo namaj sprawny był — wšako wěš; a też njejsy nikomu přeradźił. To běše rjenje wot tebje. Knjez farař je mojomu bratrej na smjertnym łožu prajił, zo maš ty hólcow, kotrajž mohłoj studować, jenož pjenjez tebi faluje. Tohodla je mój bratr tebi tole zawostajił.“ Z tym wućahny z blidowoho kašćika do płatu zawalenu móšeń; wona běše khětro ćežka. „Tule wzmi. Njewobaraj so, hewak traš njeboh bratr njeby měra měł. Joho jenička prózstwa běše, zo byšće na njoho lubje spominali.“

Tu njeje trjeba wjacy wjele słowow. Dźěłaćeŕ so wutrobnje dźakowaše a njeseše sebi swój pokład wjesele domoj. To joho wutrobnje wjeseleše, zo móžeštaj nětko joho synaj něšto wuknyć. A joho žona hakle so wjeseleše. A joho starši syn dźěše do wučeri, młódši pak studowaše — tola wšitko radšo njewupowědam, hewak bych wjacy přeradźił, hač směm.

1810-1811 zběhny. Hakle w lěće 1900 założichu jón redemptoristojo znowa a su tu dźensa hišće. Z jich přikhadom też zasy ličba putnikarjow rosćeše a je přiběrała hač do našich dnjow.

Bórzy po tym počinachu so kapałki na tak mjenowanej „różowcowej horje“ twarić. P. Franc bu jako nawjednik prócesijónow postajeny a tón bórzy spózna, zo Stróża putnikarjam — dźiwajo na druhe hnadowne městna, na přikład Wambořicy — mało poskićuje, mjenujcy jenož cyrkej a hórsku kapału, kotruž pak stari a khorowaći ludźo dócpěć njemóžachu. Tuž so rozsudźi, z pomocu šćedriwoho dobroćela, 15 kapałkow natwarić, kotrež potajnstwa swjatoho różowca předstajeja, k tomu spočatnu a skónčnu kapału. Wšitke wšak hišće dotwarjene njejsu. Wone su we wšelakich stilach twarjene. Zwjetša tak, zo ma kapałka poćahi k potajnstwu.

W 17. letskotku natwari so hórska kapała na wjeršku tak mjenowaneje „Stróżečanskeje hory“ (ludźo mjenuja ju też „Marijansku horu“). Pozdźišo buchu potom mnohe stacijóny z Jězusowoho ćerpjenja natwarjene.

Hdyž běchmy so na znate hospody rozdźělili a so tam trósku rozhladali, nastajichmy so hišće we wječornych hodźinach na „Różowcowu horu“, zo bychmy psalter wuspěwali. Bohužel bě strażnik kapałku hižo zawrjeł a tuž dyrbjachmy za nim pytać a slědźić. Skónčnje joho na hórcy nadeńdźechmy a tak wšitke kapałki porjadu wotewrł, zo móžachmy w nich swoje paćerje wuspěwać. Najrjeńša a najwjetša z nich je bjez dwěla pjata, „Předstajenjo Jězusa w templu“.

Nazajtra, mjenujcy na swjedźenju Božoho Ćěła, podachmy so z časom do hnadowneje cyrkwje, hdźež so hnadowne swjećo khowa a přez swoju wulkosć kóždoho puta. Wona natwari so w lětach 1687—1705, ma dwě wěži a wopřija městna za 6000 ludźi. Město a cyrkej stej w běhu časow wjele wutrałoj, wosebje za čas husitskich wójnow. Hnadowne swjećo dyrbjachu samo we wobtwjerdźenym Kladsku wukhować. Po času běštej tu cyrkwi, němska a češka. Nětřiša pozběhuje so jako monumentalny twar.

Jara swjatočnje woswjeći so w Stróži swjedźeń Božoho Ćěła, na kotrymž so w čahu połnoličbnje wobdźělichmy, naše žony w swojej narodnej drasće. Jich wobrazy debja najnowiši prospekt města. Hnydom po wobjedźe podachmy so na horu k Marijanskej kapałcy, kotraž na wysokim wjeršku stoji a z wotkel je daloko widźeć do kladskeje krajiny. Puć wšak je khětro wobćežny. Stoja tam stacijóny Khrystusowoho ćerpjenja a wšelake postawy swjatych. Tu maja so — runje kaž we Wambořicach — předpisane modlitwy wukonjeć. Tutón putniski puć traješe na wšě štyri hodźiny a mučni wróćichmy so do swojich hospodow. Po wječornej pobožnosći mějachmy hišće khwile, sebi městačko wobhladać. Tehdom runje trubješe k wohenjej, twornja zwonka města so paleše. Hišće chcemy dodać, zo wobraz swj. Marije měšćanski wopon debi.

Nazajtra puščichmy so w rańših hodźinach na dompuć přez Frankenstein a Wrótsław. Tu pozastachmy wjacy hodźinow a wobhladachmy sebi na „tachantskej kupje„ wulku cyrkej a druhe. W Křižnej cyrkwi, a to podzemju, zaspěwachmy sebi serbski kěrluš pod přewodom pišćeli. Někotři wćipni kuknychu też do „Swidnicskeje pincy“, kiž je w lěće 1930 swoje 500lětne wobstaćo swjećiła. Też druhe měšćanske rjanosće nas překhwapjachu a ludźo so naprašowachu, hdźe smy jow. Tak zeznaja druzy Serbow, wo kotrychž su tam a sem něšto mało słyšeli. Na dalšim puću, kotryž „Korzymska łastojčka“ z njewšědnej spěšnosću přesahaše, zastachmy hišće w Lěhnicach a Zhorjelcu a běchmy w postajenym času w Pančicach, kaž smy też hewak wšudźe z dypkom byli. Potom poda so kóždy, nabožnje a dušinje natwarjeny a we wšěm spokojeny, do swojeje domizny. Tak spominaja hišće dźensa wšitcy na prěnje putnikowanjo z awtobusom na šlezske hnadowne městna, też z nutrnym dźakom na Boha, kiž je nam zbožowny nawrót spožčił. A zasy hotuja so druzy na rjanu jězbu wot 26.—30. augusta, na kotruž chcyli so zajimcy bórzy zamołwić. Budźe hišće rjeńša, dokelž mamy wjacy nazhonjenjow a hodźi so něštožkuli přijomnišo zarjadować. -k-

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Šulske lěto bamžowskich universitow a kollegijow so nětkle skónči. Nimale wšědnje přijimuje Swj. Wótc w rozžohnowacej audijency młodych měšnikow, kotřiž po dołhim studiju w Romje so podadźa do domizny. Tak přija Swj. Wótc też 40 nowoswjećenych měšnikow němsko-wuherskoho wustawa collegium Germanicum et Hungaricum, w kotrymž staj też nětčišej Khrósćičanskej

Spodźiwne zetkanjo.

Běše w jědnatym lětstotku. Tehdom powědaše so wjele wo wudowje ryćerja Wolframa, hrabincy Ludmili. Njedaloko Bamberga, blizko městačka Šeslic, bydleše wona na swojim hrodźe, kotrež bě na jenej z hórkow, Šeslicy wobdawacych, natwarjeny. Hród stoješe skhowany za hustym lěsom. Jenož třěcha a wěža pozběhowaštej so přez ćemny lěs.

Hród bě hrózbny přebytk tuteje „dźiweje hrabinki“, kaž ju powšitkownje mjenowachu. Ludźo njekhodźachu rady nimo hrodu, wosebje nic, hdyž smérki padachu, bojo so šerjenja. Ryćer Wolfram bě jara hruby a njesmilny človjek był a powědaše so, zo joho duch hišće w hrodźe wokoło khodźi. Mnozy měnjachu, zo su joho w lěsu blizko hroda wokoło khodźić widźeli. A to mějachu za sprawne khostanjo joho hrěšnoho žiwjenja.

W hrózbnych prózdnjeńcach tutoho hrodu bě mnohi jaty k ćerpjenju zasudźeny był. A tohodla boješe so lud tutoho hrózbnoho jastwa. Hrabinka Ludmila bě češkeje krewje. Běše nimo měry rjana. Njepokazowaše wšak wobkuzłacu žónsku nježnosć, tola někajki cyle njewšědny wuraz ju woznamjenješe. — Powědaše so, zo bě ryćer Wolfram Ludmilu z namocu wotwjedł, dokelž bě joho přecy wotpokazała, a to na horde wašnjo. Přez to njebě mandźelstwo zbožowne. Ludmila wodychny, hdyž hruby mandźelski wumrě. Ale na jeje rjanym wobliču bě wuraz znutřkownoho njeměra. Ze wšědnym wóčkom tutón njespóznawši, widźachu ludźo zwonkownje z wjetša jenož jeje dźiwju rjanosć a hordosć.

Hrabinka pak móžeše być też nimo měry přećelna a lubosćiwa.

Česćowarjo hrabinki khodźachu z hrodu nutř a won. Někotryžkuli so prócowaše dobyć wutrobu tuteje hrabinki a być junu z jeje mandźelskim. Ale Ludmila nochcyše so na nikoho zwjazać. We hrodźe pak knježeše stajnje wulke wjesełe. Hońtwy a swjedźenje wotměwachu so wšědnje a Ludmila bě při wšitkich tutych łóštarstwach na prěnim městnje. Při tym pak nichtón njewobkedźbowaše, kak hrabinka tola njebě nutřkownje zbožowna a spokojna. Běše zrudna. Wšě zawjeselenja njezamóžachu jej darić dušiny měr.

W swojim dźěćatstwje bu wot dobreje, pobožneje maćerje wukubłana. Mać pak wumrě, prjedy hač bě Ludmila wotrostła. Jeje wobkuzłaca rjanosć so přeco bóle rozwiwaše. Ze wšěch stron so k njej lišćachu, też tohodla, dokelž wobsedźeše wulke swětne bohatstwa. A na nimi wisaše a njezamjezowana hordosć zmocowa so jeje duše. Ale jeje duša wosta prózdna. Často spominaše na měrne a rjane lěta swojoho njeskaženoho dźěćatstwa. Duchownje ćerpješe. Zo by podusyła swoje dušine čwěle, pytaše bóle a bóle swětne rozpjeršenja a wjesela. Husto widźachu ju na konju jěchać přez městačko Šeslic, wobdatu wot mnohich ryćerjow.

Jenož służobnica, z mjenom Klarisa, wědźeše přederje, kak z jeje knjenju stoji. Hrabinka wědźeše, zo je Klarisa swěrna duša a njetaješe so před njej. Husćišo bě służobna pytnyła, kak hrabinka hórke sylzy płakaše. Tola wona mjelčeše.

Zaso junu jěchaše Ludmila do Bamberga w drohotnej

knjezaj kapłanaj přebywałoj. Na druhim němskim wustawje měšnikow Santa Maria dell'Anima běše w zańdźenym lěće 26 měšnikow. Tući wěnowachu so wosebitym studijam cyrkwinskoho prawa, biblijskeje wědy, dogmatiki, filosofije a cyrkwinskeje hudźby. Studenća wopytowachu zwjetša tele bamžowske šule: gregorijansku universitu, juristisku fakultu s. Apollinare, universitu dominikanow Angelicum, bamžowski biblijny institut a bamžowsku wysoku šulu za cyrkwinu hudźbu.

Bamžowska nowina „Osservatore Romano" powě, zo je w zańdźenym lěće na 25 tysac dźělenych křesćanow južnokatolskich cyrkwjow do romsko-katolskeje cyrkwje so wróćiło. Něhdušej šismatiskaj biskopaj jakobitow samaj staj na 10 tysac wěriwych za prawu cyrkej dobyłoj. To je tróštowacy wuspěch, tola domwrót mnohich šćěpjenych křesćanow južnych cyrkwjow wostanje za katolsku Cyrkej ćežke prašenjo časa.

W zańdźenym měsacu miny so sto lět, zo je Swj. Wótc kongregaciju Pallottinow dowolił a wobkrućił. K jubilejej tutoho klóštrskoho zjednoćenstwa napisa Swj. Wótc wosebity list. W nim napomina sobustawy, zo bychu po woli swojoho założerja Vincenca Pallotti swěru dale škitali a rozšěrjeli swjatu wěru a pod škitom maćerje Božeje wukonjeli skutki miłosće. Tele swoje nadawki maju dopjelnjeć we wuzkim zwisku z japoštołskim stołom. Wosebje pokhwali Swj. Wótc dźěło Pallottinow w misijónach. W Němskej mamy 2 provincy Pallottinow. Jeju sydło je w Limburku (Lahn) a w Ehrenbreitstein pola Koblenca.

W gregorijanskej universiće postajichu hobrsku postawu Jězusa Wumožnika, darjenu wot města Bergamo. Na njej su čitać słowa Jězusowe, kotrež tak prawje płaća bohosłowcam, kotřiž tam ze wšěch kónčin swěta přišedši studuja: „Dźiće a wučće wšitke ludy!" a „Hlej, ja sym z wami!"

Němska. Po poručnosći kardinala Faulhabera bu podobnje kaž w Münster tež w Mnichowje jena cyrkej postajena jako cyrkej wěčnoho modlenja. W njej wotmě Mnichowski kardinal Bože służby. W swojim předowanju praji, zo su ćiche městna pobožnosće trěbne za naš čas, dokelž człowjekojo połni starosćow husto njeznaja wulke słowo Knjezowe: „Přińdźće wšitcy ke mni, kotřiž sće sprócni a wobćeženi!" Wěčne modlenjo dyrbi być wěčne dźakowanjo a prošenjo za należnosće jednotliwca kaž zhromadnosće.

Spomnjenja hódne su ličby z rozprawy tŕoch wokrjesow berlinskich evangelskich cyrkwjow zańdźenoho lěta. Ličba wěrowanjow zrosće wot 3592 na 5142, ličba křćenjow wot 6328 na 7382, ličba wopytowarjow Božoho wotkazanja wot 64823 na 74367. Ličba cyrkwinskich pohrjebow wosta jenaka. Ličba přistupow do evangelskeje cyrkwje pak spadny wot 10790 na 4443.

W Berlinje je na poł milijóna katolikow. Boža mša swjeći so wšědnje w 130 cyrkwjach a kapałach. A tola je Berlin diaspora. Na 10 wobydlerjow přińdźe jedyn katolik. Mnozy katolscy maja wjele kilometrow dołhi puć hač k přichodnej cyrkwi, runjež w měsće samym bydleli. Tysacy katolskich dźěći njemóža katolsku šulu wopytować. Wěriwi přićahuja ze wšěch kónčin kraja. Mnoho swójbow bydli jeno krótki čas w Berlinje, potom zaso dale ćahnu. To je z wulkim njedostatkom za dušepastyŕstwo.

Pólska. Pólski wojeński biskop Gawlina je njedawno do połnócneje Ameriki wotjěł, zo by tam wulke pólske srjedźišća w New Yorku, Washington, Chicago a druhdźe wopytał. W Zjednoćenych Statach dźěn je přez $4\frac{1}{2}$ milijóna Polakow. Wjacy hač 800 wosadow je ryzy pólskich.

W Krakowje a Lwowje wotměchu so prěni raz wosebite Bože służby za khorych. Pospyt je so derje poradźił. Wšitkich khorych, kaž daloko so to hodźeše, zwožachu na wosebitych wozach do cyrkwje.

W poslednim času tež w Pólskej nowopohanske hibanjo nastawa. Siew (Syw) mjenuje so tale pohanska organisacija. Wosebje mjez wjesnej młodźinu namaka přiwisowarjow. Wona předuje: „Wróćo k starosłowjanskim nałožkam!"

Českosłowakska. Přećiwo zjězdej katolikow protestowachu w Prazy swobodomulerjo. Cyła manifestacija běše marxistiskoho razu. Ale wona ženje njedóspě tón zaćišć, kaž zjězd katolikow. Tež ličba wobdźělnikow njebě přewulka. Tak wobdźělichu so wot zjězda legionarow, kaž so oficielnje też mjenowachu, jenož někotre sta sobustawow, mjez tym zo bě jich tola 35000 w Prazy.

Świca. Tessinska dijeceza słušeše prjedy k italskimaj diecejzomaj Como a Milano. Před 50 lětami pak so wotdźěli a bu samostatne biskopstwo. Tutón jubilej so wězo też woswjeći. Ale swjedźeń bu też ze žarowanskej swjatočnosću, dokelž běše runje někotre dny do njoho biskop wu-

---

drasće přewodźana wot mnohich ryćerjow. Pisany ćah jěchaše runje nimo krasneje cyrkwje, kotraž bě wokoło jědnatoho lětstotka natwarjena. Sněh běše wodźeł zemju z bělym płašćom. Běše wokoło hód. Tu dohlada so Ludmila na krawe kapki w sněžy, kaž by człowjek z krawymaj nohomaj we sněžy kročił.

„Što ma to rěkać?" prašeše so hrabinka ryćerja Adalberta, při njej jěchacoho. „Je traš so tu stał někajki hrózbny njeskutk?"

„To nic", wotmołwi ryćeŕ. „Widźiće tamle, nadobna knjeni, šěru zdrasćenu postawu, kotraž w sněžy kroči? Dóśćehnjemy ju bórzy, potom móžeće sebi ju bliže wobhladać!"

„Ale, knježe Alberto, tamna žónska je cyle wěsće někajka prošeŕka, to dopokazuje tola hižo jeje drasta. Čohodla potom ju bliže wobhladać?"

„O, wona je hódna, zo na nju pohladnjeće!" Tuta khuda žónska je němska kejžorka, mandźelska kejžora Hendricha. W pokutnej drasće kroči tu z nahimaj nohomaj w sněžy, namačanym z krewju, kotraž z jeje rozkwěkanych nohow běži. Ryćeŕ Adalbert běše lěpje zmysleny, dyžli tamni ryćerjo, kotřiž běchu z wjetša wokoło hrabinki.

Joho słowa napjelnichu Ludmilu z wěstej česćownosću. „By to móžno było?" dźeše hnuta.

„O, naša hnadna kejžorka čini jara wjele dobroho", dźeše ryćeŕ dale. Wopruje so cyle za khudych a khorych. A kak spodźiwnje je skutkowała na swojoho mandźelskoho, kiž bě nimo měry kruty knježićeŕ. Hdyž něchtón padušstwo abo něšto podobne skući, dyrbješe to ze smjerću zapokućić. Ale joho mandźelska bě kaž dobry jandźel. Husto kejžora na kolenach prošeše, zo by zalutował njezbožownym žiwjenjo. Zamó joho přecy bóle přewinyć a znadobnić. Wona sama nosy poniżnje khudu drastu, a rozdawa wšitko, štož móže někak parować, khudym. Wšědnje přeprošuje třinaćoch khudych k wobjedu, kotrymž sama posłužuje. Pohladajće jej jenož junu mjez woči, nadobna hrabinka, a wy budźeće wša přewzata.

Ludmila bu při tutych słowach hłuboko hnuta. Stare dopomnjenja z jeje dźěćatstwa wotućachu nadobo w jeje duši. Hórka bolosć putaše jeje wutrobu. Spěšnišo jěchaše doprědka. A bórzy bě pódla khudeje žónskeje, kročaceje ze złożenymaj wočomaj. Ludmila pohlada do jeje blědoho wobliča. A woprawdźe kaž swjata so jej zezda, tak dostojna a miła, tak połna wysokosće a tola tak poniżna. Najradšo by hrabinka před njej so poklaknyła a ju prosyła wo požohnowanjo. Ně, tajke wobličo hišće na tutym swěće widźała njebě. Ludmila njemóžeše so wjacy wobknježić. Zlězy z konja — jeje pyšny přewod so njemało spodźiwaše — a padny na kolena před tutej khudej pućowarku.

„Waše požohnowanjo mi dajće, wysoka knjeni", šeptaše rjana, horda hrabinka, „njewotpokažće je khudej hrěšnicy, pohladajće jenož junu na mnje", Ludmila płakaše.

Swjata žónska na klečacu pohlada. Stańće, nadobna knjeni, njesłuša so, předemnu so kłonić. Móžu-li wam z něčim posłužić, rad sym zwólniwa."

Ludmila prosy, zo by so synyła na konja. Wona pak chce konja wjesć, hdźežkuli hnadna knjeni poruča. „Ja njecham jěchać", bě miła wotmołwa. „Hnydom tam budu,

mrěł. Zwjazkowy rada Motta měješe rěč, w kotrejž připózna, zo ma Tessinske biskopstwo cyle italski raz. Wobydlerjo dźěn su też italscy. Tohodla běše derje, zo je so tu nowa dijeceza wutworiła a zo so krajina njeje jenož do druheje šwicskeje dijecezy zarjadowała, kaž sebi to też někotři přejachu.

Zwjazk katolskich muži stara so wosebje wo zarjadowanjo swjatych exercicijow. Za bjezdźěłnych hromadźa so pjenjezy, zo by so jim zmóžniło, so při zwučowanjach wobdźělić. W přichodnej zymje ma so dale w tutym zmysle dźěłać.

We wokrjesu Lugano běše zjězd katolikow. 2000 muži a žonow so wobdźěli, zo bychu so na měrne wašnjo k swojej cyrkwi a swjatej wěrje wuznali. Ale nadobo jich marxistojo napadnychu. Socialistiske nowiny drje pisaja, zo běchu katolikojo wina, ale mjez tym su socialistiscy wobdźělnicy swoju winu přidali a so też zwjazali, zo chcedźa načinjenu škodu zarunać. Katolikojo chcedźa ze 450 frankami spokojom być.

Francózska. Francózske knježeŕstwo drje nawjazuje dobre poćahi z bamžom, ale najebać toho so tola njewěra wosebje w francózskich šulach wupjera. Tak měješe zjednoćeństwo, kotrež so wosebje wo swětnu šulu prócuje, hłownu zhromadźiznu. Tam pokaza so jasnje, zo su wjednicy tohole hibanja swobodnomulerjo. Ničo nabožne a cyrkwinske njesmě po jich měnjenju do šule. Na zhromadźiznje wabjachu też zjawnje za swobodnomuleŕstwo a přeprošowachu na zhromadźizny lowže. Katolikojo dyrbja so cyle sami za swoje katolske šule starać, stat jim ničo za nje njedawa. W statnych šulach woćahnu dźěći runje přećiwo cyrkwi. Tak žadachu sebi na swjedźenju šulow wot dźěći přisahu, zo chcedźa swoje cyłe žiwjenjo jenož swobodźe służić a wšo wěrić, štož z druhoho swěta přikhadźa. Też po kaznjach, kotrež je Bóh dał a nic človjeski rozom, so njesmědźa złožować. Hdyž so jedyn nahladny katolik přećiwo tajkej přisazy dźěći hóršeše, pisaše jomu minister, zo so z tym njeje ničo přećiwo cyrkwi stało. Mnozy starši su też dali swojim dźěćom přisahać, byrnjež wědźeli, zo je to wotpad wot cyrkwje. Ale bojachu so, zo móhli jich dźěći hewak někajku škodu poćerpjeć.

W Straßburgu wotmě so 10. narodny eucharistiski kongres. K swjedźenjej so też stare pišćele w münsteru wuporjedźichu. Porjedźeńske dźěła započachu so 1908. W Elzasu kćěje katolske žiwjenjo jara rjenje. Katolikojo pokazuja tu wulku woporniwosć, kaž jedyn francózski časopis rozprawja. Tak nawdachu za misijóny 1 500 000 frankow. Wězo ma so tu rjec, zo wulke ličby, wosebje hdyž so wo pjenjezy jedna, njejsu hišće prawa měra za nabožne žiwjenjo. Ale wěriwy človjek wě, zo nichtó bjez dobroho zmyslenja wjele za dobre skutki njedawa. Widźimy za ličbami dobre nabožne zmyslenjo. Potajkim, hdyž něchtó z nas za misijóny atd. pjenjezy daruje, potom jomu hišće tute pjenjezy, a byrnjež ličby wjetše byłe, wrota do njebjes njewotewrja, ale joho zmyslenjo a nabožne přeswědčenjo. A štóž tajke ma, tón pokaza to też w dobrych skutkach, tak daloko hač je jomu to wězo móžno. Haj móžemy samo rjec, zo so nutŕkowne zmyslenjo jenož w dobrych skutkach woprawdźe pokazuje. Słowa a pobožne činjenjo samej njejstej hišće dopokaz.

Amerika. Statny sekretar je wubjerkej za zwonkowne należnosće rozprawu podał wo nabožnym położenju w Mexiku. Při tom zaso poruči, zo so Zjednoćene Staty njebychu do należnosćow w Mexiku tykałe. To zaso pokaza, zo protesty katolikow a też dobrych evangelskich křesćanow njejsu ničo pomhałe. Tući běchu mjenujcy namjetowali, zo bychu USA (Zjednoćene Staty) wot Mexika žadałe, zo by skónčnje přestało, swědomjo krjudować a Cyrkej přesćěhać.

Z přileżnosću jeneje mjezynarodneje wustajeńcy zarjadowachu też dźeń katolikow. Na nim wobdźěli so 20 000 wosobow. Najprjedy běchu swjatočne kemše a potom wotmě so procesijón. Los Angelski biskop měješe prědowanjo, w kotrymž praji: Nowe pohanstwo so přeco bóle w Americy rozšěrja. Runje naš kraj ma so Bohu wjele dźakować, ale wón to njećini. Na wysokich šulach wuči so nowa wopačna filosofija. Prjedy wědźeše človjek, zo ma pokutu činić. Dźensa pak njesłušatej hańba a pokuta wjacy k hrěšnikej. Ně, wón čini, jako by to, štož je činił, zcyła žana njeprawda njebyła. Nowe nahlady a nowe wučby njejsu ničo druhe hač překrasnjenjo njeskutkow.

W New Yorku je jedyn pater Paulistow zjednoćeństwo założił, kotrež přećiwo bjezbóžnosći wojuje. Kak wone to čini? Kóždy tydźeń je zjawna zhromadźizna, w kotrejž

---

hdźež chcu dónć: mrějacej k pomocy, kotrejž měšnik přińdźe, zo by jej wudźělił poslednju pućnu cyrobu. Jeli chceće mje přewodźeć, bych so nimo měry wjeseliła.“ Swjata běše hnydom pohladnyła do duše tuteje žónskeje, spóznawši, zo dyrbi tu hojić, tróštować a pozběhować. Njewuprajomna radosć přewza při tutych słowach wutrobu Ludmily. „Pójdu sobu“, dźeše wša zahorjena, „o, mějće dźak, mějće dźak za wulku hnadu.“

Ryćerjo stojachu kaž sprostnjeni, hdyž hrabinka jim zdźěli, zo so wot nich dźěli.

Jenož ryćeŕ Adalbert ju nazdala sćěhowaše. — Spodźiwny to por, kotryž kročeše zhromadnje přez sněh, rjana, młoda hrabinka krasnje zdrasćena a starša žónska w šěrej, pokutnej drasće, po wobliču kaž swjata!

Do khuduškeje khěžki blizko cyrkwje wobě zastupištej. Njetraješe dołho, dźěše też měšnik z Najswjećišim do tutoho domčka. Po khwilcy wustupi duchowny knjez z radostnym wobličom z njoho. Što bě tam pozběhowacoho dožiwił? Z horcej žadosću bě duša w smjertnym ćěle dóstała swojoho Zbóžnika! Druha žónska, kaž swjata klečeše pódla. A snadź třeća, kiž to wšitko sobudožiwi, namaka puć z hrěšnistwa zasy k swojomu Bohu.

Wobej žónskej wustupištej z domčka, dźeržo so za ruku. Njeskónčna radosć jewješe so na wobliču swjateje, mjez tym zo po licomaj młodeje, kćějateje žónskeje so ronjachu sylzy. Jenož někotre słowčka hišće mjez sobu poŕěčeštej, potom so wobještej a woteńdźeštej; tola nic na přecy. To njebě dźělenjo na dołhe.

Zo bě hrabinka Ludmila něšto spodźiwnoho dožiwiła, wo tym so bórzy daloko a šěroko rěčeše. Ludmila njehotowaše žane hosćiny wjacy a ryćerjo też wjacy njepřikhadźachu do hrodu. Najwjeselša bě pobožna Klarisa, hdyž pytny, zo je so knjeni takle přewobroćiła. „Je snadź zetkała našu nadobnu kejžorku?“ mysleše służownica při sebi, wědźo, zo samón napohlad tuteje swjateje žónskeje móžeše wuskutkować nakazanjo.

Z luboščiwoho pohladnjenja hrabinki, kotrež nětko často swěrnu służownicu wozboži, bě hižo dušine přeswědčenjo spóznać! Njetraješe pak dołho, zo hrabinka sama wuzna swěrnej służownicy wšě swoje wutrobne należnosće a žadosće.

„Bórzy zastupju do klóštra, kotryž je założiła w Šeslicach naša nadobna kejžorka,“ zdźěli jenoho dnja Ludmila Klarisy.

„O, wzmiće mje sobu!“ prošeše służownica žadosćiwje. „Dawno je to moje přećo, ale njemóžach přez wutrobu přenjesć, was, nadobna knjeni, wopušćić, widźach na wami, kak njezbožowna we woprawdźitosći sće była.“

„Dobra dźowka! Ty dyrbiš mje sćěhować! Na jenym a tymsamym dnju zastupimoj zhromadnje do klóštra.“

Njetraješe dołho, a Ludmila ze swojej swěrnej służownicu wopušći hród. Prjedy pak rozdźěli dźěl swojoho zamoženja khudym a druhi dźěl přewostaji klóštrej.

Bórzy roznjese so powěsć, zo je wotpołożiła hrabinka ze swojej służownicu klóštrske sluby. Hród pak, w kotrymž bě so někotry ćežki njeskutk stał, bu po jeje poslednej woli z wohenjom zničeny. Kóžde dopomnjenjo na tute městno hrěšnych skutkow dyrbješe być zničene, dospołnje zničene.

m. a.

jedyn wučeny abo duchowny rěči. Dale je kóždy tydźeń w radiju přednošk. We nim so wšě wopačne nahlady, kotrež so wob tydźeń w nowinach rozšěrjachu, porjedźa. Tohodla rěka přednošk też hnydom: porjedźeńki. Dale ma zjednoćeństwo też ludźi, kotřiž zhromadźizny bjezbóžnikow wopytuja, zo móhli potom wo nich rozprawjeć. Wosebity běrow wšě tute maćizny wobdźěła. Za pytacych a dwělowacych wudawa so wosebity časopis.

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, ma jutře njedźelu, 11. augusta, wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wšitcy su wutrobnje witani. Předsydstwo.

K jězbje do Grisawy, Wambořic a Stróže ma so hišće přispomnić, zo móža so Budyšscy zajimcy na serbskej farje zamołwić. Z Budyšina wotjědže awtobus při serbskej cyrkwi 26. augusta rano něšto do šesćich, ze Šěrachowa 1/25, z Kamjenca 1/46 a z Pančic 1/26. Zajimcy chcyli so bórzy zamołwić, zo wěm, kelko wobdźělnikow je.
J. Słodeńk.

Wšitke listy a dopisy za redaktora „Kat. Posoła" njech so sćelu hač do kónc augusta do Donnerhakec knihićišćerńje (Buchdruckerei L. A. Donnerhak) w Budyšinje, před šulerskimi wrotami 21.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 405. z Banec: Michał Zynda; 406. 407. z Njebjelčic: kantor Jan Renař, Mikławš Herman; 408. z Kašec: Jakub Cyž.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1008. z B.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1102.: N. N.

Kupuj pola tych, kotřiž z naweštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 5. augusta 1935.

130 wołow, 224 bykow, 677 kruwow a jałojcow, 790 ćelatow, 1000 wowcow, 3190 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 38—42 hr. 2) starše 36—38 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 32—35 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 40—42 hr. 3) Mjasne 37—39 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 33—38 hr. 3) Mjasne kruwy 28—32 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—27 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 33—37 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 62—66 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 53—60 hr. 3) Snadnje wuwite 45—52 hr. 4) Najšpatniše 40—44 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 50—54 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 47—50 hr. 3) Mjasne wowcy 42—46 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 38—40 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 52—53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 46—50 hr. 5) Rancy, 52—53 hr.

Pčołarske towařstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańnje za julij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+10	+30	18,8	11100	10400	200	2550	2350	1250	15,550	31	16	z lipy	22,7

Srjedu, 14. žnjeńca 1935, pójdźe z Khróśćic, hdźež su 1/26 hodź. kemše, **prócesijón do Wölmsdorfa.** Wopisma dla překročenja krajneje mjezy wobstaraja so w Steinigtwolmsdorfje.

Jurij Šołta w Pěskecach, wjednik prócesijóna.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do 1. septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.
Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Naše wokna sebi wobhladajće!

T. ALBERT Budyšin Lawske hrjebje 10

Wšě potrjeby za šport a turnowanjo.

Pyšne ručne toški — kofry — toše.

Cychi, płachty, hłowaki, žonjacu lětnu drastu, šaty wšěch družin, rjanu drasćičku za dźěći, nohajcy, wšelake tkaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Kosy, brusy, kunki, rynki
Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe
Groćane pletwa
Připrawy za wodu do domu, **samoćerjace!**
Klumpy
wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Gumij wobswětlenja přisłušne dźěle za jězdne koła
jězdne koła
poručataj
Bratraj Thomasec w Budyšinje
Kamjeńtna dróha 16.

Małe Biblijske stawizny
— w nowym wudaću —
su zasy na składźe w našej ćišćeńi

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbskadr. 16

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow
z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Po dlěšej khorowatosći, husćišo domawobstarana ze swjatymi sakramentami, zemrě štwórtk připołdnju 1/21 hodź. naša lubowana mać, sotra, ćeta, přichodna mać a swakowa, **wuměnkarka**

Hańža Symankowa rodź. Lipičec
z Češkec

w 82. lěće swojoho žiwjenja a budźe njedźelu dop. 1/49 hodźin na wosadnym kěrchowje swjatočnje pokhowana. — To wozjewjeja jenož na tole wašnjo wšitkim přećelam a znatym, zdobom wo ćichi Wótče-naš za drohu zemrětu prošo

hłuboko zrudźeni zawostajeni.

We Wotrowje, 9. žnjeńca 1935.

Při smjerći našoho lubowanoho bratra, wuja a swaka,

wysokodostojnoho knjeza duchownoho rady

Jakuba Šewčika,
fararja n. w. w Khrósćicach,

su nam cyła Khrosćičanska wosada, wosadne towarstwa, Domowina, serbske studentstwo a mnoho duchownych knjezow z Mišnjanskoho biskopstwa telko česćowneje lubosće z modlitwami při wotpusku, na pustych wječorach w farskej cyrkwi a při swjatočnym pohrjebje wopokazali, zo jim z hnuteje wutroby wuprajamy horce

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

Wosebity dźak słuša cyrkwinskim předstojićerjam, kiž ćěło do cyrkwje a k rowu njesechu, Khrósćičanskej „Jednoće“ a knjezam wučerjam za rjane spěwy a wulkej ličbje měšnikow a wšěch přewodźerjow, kiž běchu z blizka a z daloka k dostojnym pohrjebnym Božim službam přikwatali.

W **Kukowje,** na dnju pohrjeba, 7. žnjeńca 1935.

W mjenje cyłoho přećelstwa:
Mikławš Šewćik, bratr.

Sobotu, 3. žnjeńca 1935, popołdnju w 4 hodź., runje hdyž bě wosada započała wulki wotpusk „porciunkula“ so modlić, bu naš

wysokočesćeny farař n. w. a duchowny rada, wysokodostojny knjez

Jakub Šewčik

derje přihotowany do wěčnych přebytkow w njebjesach přijaty.

11 lět je našu wosadu w lubosći k Bohu a swjatej Cyrkwi bohabojaznje nawjedował. Z njewšědnej prócu a njebojaznje zastupowaše prawa serbskoho naroda, kotrohož najswěrniši syn běše wot kolebki hač do rowa.

Bóh luby Knjez mytuj našomu zemrětomu knjezej radźe třilětne ćežke ćělne ćerpjenjo, kotrež podate do Božeje wole njeseše, z wěčnej zbóžnosću!

Srjedu, 7. žnjeńca, žněješe při swjatočnym khowanju nadosć lubosće, kotruž je za wěćne zbožo a časne wobstaćo cyłoho serbskoho ludu wusywał.

Joho ćěło wotpočuje nětko při Khrósćičanskej swjatnicy. Ale joho duch wostawa we swjatej Cyrkwi a w serbskim kraju žiwy a powjedźe nas dale!

R. i. p.!

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba, 7. žnjeńca 1935.

Farske zarjadnistwo a cyrkwinske předstojićerstwo.
Jan Wjeńka, farař.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Za tute čisło zamołwity: Kapłan Michał Cyž w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

33. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. augusta 1935.** | **73. lětnik.**

Duch wěrneje modlitwy.

Khrystus, naš Knjez a Wumožnik, je za kóždoho, kiž jako křesćan joho mjeno nosy, z błyšćatym přikładom. Wón stoji w swjatym pismje před tobu jako wulki wučeŕ. Kóždy dźeń joho poslednich třoch žiwjeńskich lět tu na zemi bě wupjelnjeny z horliwym dźěłom za česć swojoho njebjeskoho Wótca a za kóždu njesmjertnu dušu. Wodnjo Jězus prědujo, dźiwy činjo, tróštujo pućowaše přez wjeski a města Swjatoho Kraja. A w ćichej nocy njepopřeje sebi husto nuzny wotpočink, ale namakamy joho na samotnej horje w nutrnym paćerju pola swojoho lubowanoho Wótca. Dźensa tutón wulki wučeŕ modlenja tebje, luby křesćano a luba křesćanka, powuča, kajka dyrbi też t w o j a modlitwa być, jeli ma so Bohu Knjezej woprawdźe spodobać.

1. Zhromadne modlenjo.

„Dwaj človjekaj zeńdźeštaj do templa, zo byštaj so modliłoj." (Luk. 18, 10.) Z tutym je z h r o m a d n a modlitwa a zhromadny duch wšitkich so modlacych w Božim domje wuzběhnjeny. To je kaž j e n i č k e wołanjo k Bohu, kotrež z j e n e j e wutroby a z j e n e j e duše so k njomu pozběha. Hdyž je njedźelu a swjaty dźeń dom Boži napjelnjeny z pobožnymi kemšerjemi, a zwónčk při swjatym požohnowanju zaklinka a měšnik swjatu hostiju pozběhuje, potom su mysle wšitkich k j e n i č k e j modlitwje zjednoćene. Ze wšitkich wutrobow a dušow přińdźe s a m s n y paćeŕ a postupuje kaž woruch k trónej Najwyššoho. To je „so modlaca cyrkej". A kaž je to w našim domje Božim, tak też we w š i t k i c h katolskich cyrkwjach na cyłej zemi. „Hdźež su dwejo abo tři w mojim mjenje zjednoćeni, tam sym ja w jich srjedźiznje." Wšitcy hromadźe tworja te krasne „zhromadźeństwo Swjatych". A z wojowacej cyrkwju tu na zemi modli so też so radowaca Cyrkej w njebjesach. Swjaty wopor Božeje mšě pak so wopruje za ćerpjacu Cyrkej w čisću. To je woprawdźe katolske, to rěka powšitkowne zjednoćeństwo modlenja. Na to spominaj na kóždej njedźelskej Božej służbje! Khrystus sam je mjez swojimi, wón so z nami a za nas modli a so wopruje za cyłu wosadu.

2. Ponižne modlenjo.

„Człownik pak nazdala stojo nochcyše ani swojej woči k njebju pozběhnyć, ale biješe na swoje wutrobno prajo: Božo, smilny budź mi hrěšnikej." (Luk. 18, 13.) Wulkotnje je nam Zbóžnik w tychle krótkich słowčkach přikład pobožnoho wěrnoho modlerja před woči stajił.

Štóž so modlo před swojoho Boha stupi, tón dyrbi a smě to jenož z ponižnej, rozkatej wutrobu. Před majestosću a wulkosću wěčnoho Boha dyrbi so khuduški człowjek hač do procha ponižeć. We tym hakle zależi te prawe zmyslenjo při modlenju. Kóždy człowjek je kaž jałmožna z Božeje ruki. Wědźo, zo sami ze so n i č o njejsmy a bjez Božeje pomocy ničo njezamóžemy, modlimy so wulkomu, wšohomócnomu Bohu: „Wótče naš, kiž sy w njebjesach . . ."

Tajke wěrne modlenjo z ponižneje wutroby wurosće jenož z hłubokeje wěry do w o s o b i n s k o h o Boha, našoho Stworićerja, našoho Knjeza, našoho Wótca. Tohodla proš wšědnje: „Knježe, rozmnož moju słabu wěru!"

3. Wěrnosćiwe modlenjo.

„Božo, dźakuju so tebi, zo njejsym jako druzy człowjekojo, rubježnicy, njesprawni, mandźelstwołamarjo, abo też jako tónle człownik." (Luk. 18, 11.) Takle modleše so we swojej njewurjeknitej hordosći farisej w templu. Tajka modlitwa njemóže so Bohu Knjezej nihdy nanihdy spodobać. Hdyž je człowjeska wutroba a duša tak napjelnjena z hordosću a zacpěwanjom druhich, potom nima tam hnada Boža žanoho ruma wjacy.

W hodźinje w ě r n o h o, pobožnoho modlenja dyrbi człowjek wotpołožić swoju hordosć. Hdyž započinaš so z twojim Bohom w modlitwje rozrěčować, potom pokaž so jomu, kajkiž woprawdźe znutŕkownje sy: w twojej cyłej khudobje wědźo, zo sy sam jenož hrěšne stworjenjo.

Luby čitarjo! Hdyž sy tele rynčki přečitał, wzmi sebi něšto mjeńšinow časa a prašej so sebje samoho: Je we mni tutón wěrny a wěrnosćiwy duch modlenja woprawdźe žiwy? Abo mam so ja polěpšić?

Twoje křesćanske žiwjenjo dyrbi być so modlace žiwjenjo, a to nic jenož při njedźelskich Božich službach, ale runje tak při wšědnym powołanskim dźěle a při wobkhadźe ze sobučłowjekami. So woprowacy a so modlacy Khrystus budź tebi wšědnje z najrjeńšim wučerjom a přikładom! „Knježe, wuč nas prawje a derje so modlić!“

Wobrazki z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

Wulcy zajimawa wustajeńca w Budyšskim muzeju, kotraž so 1. septembra skónči, pokazuje nam wumělstwo ze zańdźenych lětstotkow, tak daloko hač je so we Łužicy wukhowało. Na prěnim městnje stoji też tu nabožne cyrkwinske wumělstwo. Ze wšěch stron su zwólniwje přinošowali, zo by so wustajeńca po možnosći dospołnje wutworiła. Nimo Budyšskoho tachantstwa a klóštrow Marijna Hwězda a Marijny Doł ma so wosebje wuzběhnyć Radwoŕ, kotryž je na wustajeńcy wuznamnje zastupjeny. Radwoŕski knjez farař słuša sobu da wubjerka wustajeńcy a je někotre z najrjeńšich Radwoŕskich drohotnosćow do Budyšina na pokazku dał. Po skónčenju wustajeńcy wróća so tute pokłady zasy do skhowa stareje farskeje cyrkwje w Radworju, w kotrejž je wšě wumělske bohatstwo hromadźene a rjadowane.

Swjata Marija před jandźelom přizjewjenja.
Postawa z drjewa w starej Radwoŕskej cyrkwi. Nasta wokoło 1750.

Jandźel přizjewjenja.
Postawa z drjewa w starej Radwoŕskej cyrkwi. Nasta wokoło 1750.

Wo to je sebi wosebitu zasłužbu dobył bywši Radwoŕski farař Jakub Nowak, nětko na wotpočinku we Worklecach. Wot njoho mamy też rjanu knihu, kotraž nam jara wjele powěda z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow. To dyrbjało kóždoho zajimować, štož tu ze zańdźenych lětstotkow ze serbskich wosadow zhonimy. — Zo je Radwoŕ wosebje bohaty na starych rjanych wumělskich wěcach, zrozemimy, hdyž wěmy, zo słuša Radwoŕ do najstaršich hnadownych městnow, a zo bu tam prěnja cyrkej najskerje hižo lěta 1270 natwarjena. W našim dźensišim nastawku njemóžemy a njechamy wopisować jednotliwe starožitnostne wěcy Radwoŕskeje cyrkwje. Přinjesemy tam a sem jedyn wobraz. Wjele bóle je nam wo to činić, zo by serbski katolski lud zeznał cyrkwinske stawizny našich wosadow. Złožujemy so na přepytowanja a dźěła knjeza fararja n. w. Jakuba Nowaka, kotrež je wón w lěće 1920 wozjewił we wulcy zajimawej knižcy „Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow“. (Tutu knižku dóstanješ za 1,50 hr. w našej ćišćeŕni, před šuleŕskimi wrotami 21.) Što so tam wo

Radworju

wozjewja? — Prěnju cyrkej w Radworju natwarichu najskerje lěta 1270, kotraž běše po tehdomnišim wašnju ze słomu kryta, kaž to hišće na jenym starym wobrazu widźimy. 200 lět pozdźišo (1489) da ju farař Hrjehoŕ Korchewest nowu natwarić. Při tym bu rjany kamjeńtny tabernakl z lěta 1319 ze stareje do noweje cyrkwje přewzaty a do nabočneje murje zatwarjeny, hdźež so hišće dźensa w starej cyrkwi namaka. Prěni Radwoŕski farař rěkaše Frycko. — Mjez tym dósta serbski ryćeŕ Sigmund Běr z Bndyšina „wićežne“ kubło w Kamjenjej wotkazane. (Po druhich powěsćach běše Běr zdobom wobsedźeŕ Radwoŕskoho ryćeŕkubła.) Wón přepoda sobu namrěte sudniske prawo nad Kamjenjej

Radwořskomu fararjej, předa wićežne kubło a natwari za dóstaty pjenez cyrkwičku swjatoho křiža w Radworju. Tuta bu po něčim hnadowne městno.

Křižna cyrkwička w Radworju nasta po starej podawiznje takle: Něhdy w nocy železny křiž ze zemje wurosće. Tutón bu k přepytowanju do Roma pósłany, njepřińdże pak wjacy wróćo. Jomu k česći natwari Sigmund Běr lěta 1397 cyrkwičku „swjatoho křiža". Při cyrkwi stajichu křiž, cyle tajki, kajkiž běše prěni, spodźiwny, křiž był. Tutón křiž a wšelake druhe drohotne cyrkwinske starožitnosće so při přetwarjenju cyrkwički lěta 1886 zničichu. Jenož kruch tutoho křiža bu lěta 1903 zasy namakany a khowa so nětko sobu w starej cyrkwi. Po tutym kruše a po starych powěsćach wudźěłachu nowy křiž a postajichu jón na městno prěnjotnoho (při wěži). Přez tutón spodźiwny křiž nastata cyrkwička bu po času hnadowne městno; wjele pućowarjow tam přikhadźeše, kotřiž pak po rozšěrjenju evangelskeje wěry po něčim wuwostachu.

Zo je cyrkwička woprawdźe hnadowne městno była, wobswědča: 1. dotal zdźeržana ertna podawizna, 2. jeje zamoženjo, kotrež je so z darow wusłyšanych nahromadźiło, a 3. zničene abo zaćisnjene powostanki. Při prjedy naspomnjenym nowotwarje lěta 1886 buštej dwě połnej karje krykow, kijow a brylow spalenej! Wšelacy stari ludźo su je hišće prjedy na cyrkwinej hornjej łubi a při přetwarje deleka widźeli. Kak su tam tute wěcy přišłe? Bědni wopytowarjo hnadownoho městna, kotřiž běchu tam widźenjo, čiłe stawy abo strowotu sebi wuprosyli, su je tam k wopomnjeću wostajili, kaž też dźensa na wšelakich hnadownych městnach tajke wěcy nadeńdźemy. Jenička dopomnjeńka na spodźiwne wusłyšenja je swjećatko, kotrež hač do spomnjenoho lěta 1903, z tramow wurězane a hrowadu złamane, na fararjec hornjej łubi leže še. Stare nowiny běchu z nim wodźete. Skónčnje bu zasy do wobłuka wupinjene a namaka so nětko w starožitnostnej zběrcy w starej cyrkwi. Na nim widźiš Jězusa na křižu a před nim dźěćo w zahłwčku, pódla njoho pak klečitaj muž a žona (drje dźěsćowej staršej). Po powšitkownišej podawiznje je to Budyšski měšćan, kotryž sebi tu za swoje khore dźěćo strowotu wuprosy a z dźakownosće tutón wobraz zhotowić da. Po Radwořskej powěšći pak běše dźěćo slepe a dósta tu widźenjo zasy. Nan pak njeje Budyšski měšćan, ale serbski bur. Tónle posledniši nahlad je wěrje podobniši; přetož pod wobrazom čitamy podpismo: George Lehmann, genannt Richter, aus Cž . . . (z Časec?).

W samsnym času, hdyž křižna cyrkwička w Radworju poča swoju ważnosć jako hnadowne městno zhubjeć, nasta nowa hnadowna swjatnica w tamnišej farskej (nětčišej starej) cyrkwi. Sta so tam mjenujcy tónle spodźiwny podawk: W cyrkwi w Njeswačidle stoješe hnadowna postawa swjateje Marije. Zwotkel je wona tam přišła abo što je so w Njeswačidle samym spodźiwnoho z njej stało, njeje nam znate. Hdyž nětko tuta wosada lěta 1547 k evangelskej wěrje přestupi, bojachu so Radwořćenjo, zo tam česćowanu postawu z cyrkwje ćisnu a wonječesća. Tohodla wzachu sebi ju do Radworja. Tola postawa běše na druhi dźeń rano zasy w Njeswačidle. Tuž ju hišće junu do Radworja přenjesechu. Postawa pak stoješe też tón raz nazajtra zasy na swojim městnje w Njeswačidlskej cyrkwi. Nětko Radwořćenjo znowa po nju dźěchu a ju po něčejej radźe we wulkotnym, swjatočnym procesijónje třeći króć do Radworja přenjesechu. A hlejće, nětko tu postawa wosta.

Zo je postawa woprawdźe „hnadowne" swjećo było, spóznawamy najlěpje ze zadźerženja Radwořskich katolikow. Hdyž susodny Minakał abo Klukš wot cyrkwje wotpadny, sebi nichtó na to njepomysli, zo by tamniše postawy swjatych do Radworja znosył. Hdyž pak so Radwořćenjo při wšěm njewuspěchu w Njeswačidle z tajkej wutrajnosću prócowachu, zo bychu tamnišu postawu maćerje Božeje do swojeje cyrkwje dóstali, je to dyrbjała wulcy ważena postawa, „hnadowne" swjećo, być. A spodźiwne podawki při přenjesenju do Radworja to znowa dopokazachu. Tohodla też wěriwi z druhich wosadow, kotřiž běchu je w Njeswačidle wopytowali, runje tak do Radworja přikhadźachu, zo bychu też tam pola maćerje Božeje w swojich nuzach pomoc pytali. A dokelž ju namakachu, přikhadźeše tam přecy wjacy a wjacy wěriwych. Tak bu Radwořska farska cyrkej hnadowne městno a je to hač do našich časow wostała. „Lubjenja" hišće dźensa na to dopomnjeja. — Postawa je po rozsudźe profesora Gurlitta z Drježdźan „wurjadnje wumělske" dźěło z časow 1300—1400. Stojaca do drjewa wurězana swjata Marija je něhdźe 150 cm wysoka a ma w prawej rucy sceptař, na lěwej pak Jězus-dźěćatko. Zo wysokeje staroby dla njeby rozpadnyła, su ju z płatom počahnyli a po nowšim wašnju pomolowali. Dokelž je postawa prjedy w Njeswačidle była, mjenuja ju hišće dźensa „Njeswarsku" swjatu Marju. (Přichodnje dale.)

Swjaty Jurij.
Postawa z drjewa w starej Radwořskej cyrkwi. Nasta wokoło 1480.

Jakub Šewčik, serbski spisowaćel a prócowař.

Hižo jako sobustaw Pražskeje „Serbowki", kotrejž bě 1889—1892 ze staršim, je Šewčik wjele we wjazanej a njewjazanej rěči pisał. Joho basnje wozjewjachu so wosebje 1884—1886 we „Łužiskim Serbje", někotre namakamy też w „Jubilejnych spisach Serbowki."

Šewčik wuda też něšto nabožnych spisow za naš lud: „Hnadowne Pražske Jězus-dźěćatko" (1886) a „Křesćanska młodosć". Z prěnja mjenowanu knižku, kotraž so wosebje přecy lubješe serbskim dźěćom, poswjeća spisowaćel luboznomu Jězus-dźěćatkej a joho „spodźiwnej maćeri", wo žohnowanjo za swój lubowany serbski lud a za so poniżnje prošo w dźěsćowskej lubosći. Předsłowo skónča z hnujacym přećom: „Tuž dha dźi, moja knižka, do lubych Serbow. Khodź dom wot domu. A hdźežkuli zrudnoho abo khoroho

nadeńdźeš, zašćěp jomu njekhabłacu dowěru k Pražskomu Jězus-dźěćatkej do wutroby. Potom sym wěsty, zo budźeš rozsywać měr a pokoj, strowotu a lubosć, zbožo a žohnowanjo po našich statokach a honach. Ty pak, hnadowne Jězus-dźěćatko, žohnuj mje, jeli sym z něčim přicpěł k twojej sławje — a k spomoženju dušow; a wobradź mi a wšěm, kotřiž tutu knižku z pobožnosću wužiwaja, něhdy wěčny raj!

Lěta 1897—1899 wjedźe Šewčik politiski dźěł „K. P.", 1906 přewza z 28. čisłom cyle joho redakciju a zdźerža ju do 17. čisła 1908, doniž so do Kamjenicy njepřesydli. Jomu ma so „Posoł" wjele dźakować. Wón poča jón we wjetšim formaće wudawać a bě prěni, kiž też nawěštki do „Posoła" přijimaše. Z tym skrući nowinu pjenježnje. Ženje njeje knjez Šewčik, byrnjež w cuzbje był, na „Posoł" zabył W lěće 1900 wutwori sobu „Koło serbskich spisowaćelow", kotrež pak zasy zańdźe.

Wjele, jara wjele je pisał, rěčał a skutkował za njesmjertne duše a za naš luby serbski narod. Jako horliwy narodowc je njebojaznje wustupował za Serbow wěc a prawa. Wosebje jewješe so to w tych lětach, hdyž bě z 1. předsydu Domowiny a we wólbnych časach.

A što njeje hišće čitał a spěwał joho pěsnje? Spomnić chcemy tu joho wulki epos „Khrósćanske zwony", kiž nasta lěta 1923, hdyž so nowe mjedźane zwony poswjećichu.

Wulka Šewčikowa zasłužba wo serbski lud je też, zo je wón „serbski muzej" w Budyšinje, hdyž tam bě w zastońtwje, zarjadował a wo wjele rozmnožił.

Tute krótke rjadki njemóža wězo dosć pohódnosćić wulke zasłužby, kotrež je sebi Jakub Šewčik wo serbske pismowstwo a ludstwo dobył. Chcemy jenož před tydźenjom podatu rozprawu z tutym z krótka wudospołnić, wědźo, zo bórzy wustojne pjero zapisa dokładnje a hódnje wšitko, štož je zemrěty pisomnje a skutkownje za naš serbski narod dokonjał.

Kedźbu!

Mamy zasy **Wosadniki**

z **čerwjenym** rězkom (4 hr.) na składźe.

Donnerhakec knihićišćerńja a knihařnja.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po skónčenju wulkich prózdninow zeńdźe so naša „Jednota" zańdźenu njedźelu zasy k swojej porjadnej zhromadźiznje w Kolpingowym domje. Wopyt běše spokojacy. Po postrowjenju a wuspěwanju kěrluša witaše předsyda, knjez kantor Šołta, wosebje knjeza kapłana Jana Andrickoho wutrobnje do srjedźizny „Jednoty". Naš nowy knjez kapłan podźakowa so za tak přećelne a wutrobne powitanjo. Wjeselimy so, zo chce stajnje z wopytarjom našich zhromadźiznow być a nam poskičeć přednoški. Knjez kapłan kóždoho wosobinscy postrowi. Wobzamkny so, zo towarstwo 25. augusta zhromadnje jubilejnu wustajeńcu w Budyšskim muzeju wopyta. Na to poskiči knjez kapłan Cyž rjany přednošk wo Pražskim katolskim zjězdźe. Wón wopisowaše nam puć, město a zjězd samón nadrobnje, a wosebje wšelake městna, kotrež běše při tym wopytował. Z wulkej kedźbliwosću posłuchachu wšitcy na słowa rěčnika. Předsyda dźakowaše so za zajimawy přednošk. Na to wuwi so hišće živa rozmołwa a k přednoškej poręčeštaj też knjez předsyda a knjez kapłan Andricki, kotrajž běštaj zjězd přez radio słyšałoj. Zajimawa zhromadźizna so z postrowom wokoło 1/2 11 hodź. skónči.

— K dopisej wo rownišćach pod cyrkwju Našeje Lubeje Knjenje, wo kotrychž „Posoł" pisaše, ma so tu hišće tole dodać. Hdyž wot nabočnoho boka do cyrkwje zastupiš, widźiš w hali na prawicy kamjeńtny pomnik k sćěnje stajeny. Wón předstaja prěnjoho fararja při nowonatwarjenej cyrkwi. Wón wumrě w lěće 1694. Wo nim praji łaćonske napismo, zo je rěkał knjez Jurij Bernardin Ruß, zo je był pobožny měšnik a prědar a zo je tam wjele Serbow pohrjebał, hdźež nětko też sam jako ćěło leži. Tu mamy pokazku, zo je mjez kašćemi pod cyrkwju, wo kotrychž „Posoł" pisaše, też snadź kašć, kiž khowa powostanki mjenowanoho serbskoho prědarja Rußa.

— Na swjedźenju swj. Marije do-njebjes-wzaća wopyta Mužakowske tow. katolskich žonow ze swojim prezesom, našim krajanom, knjezom fararjom Mikł. Šołtu, Budyšin. Dopołdnja wobdźělichu so na kemšach w tachantskej cyrkwi a wobhladachu sebi starosławny Mikławšk. Popołdnju buchu do serbskeje cyrkwje wjedźeni. Potom wotjědźechu do klóštra Marijineje Hwězdy a wróćichu so přez Różant do Mužakowa.

Z Wotrowa. 50 lět čłowjeskoho žiwjenja znamjenjeja wotrězk, kotryž so rad wopomni. Njehodźeše so zamjelčeć,

Bože młyny mlěja pomału . . .

Dźeń bě so nakhilił. Poslednje sapace pruhi wječornoho słónca pozłoćuja wjeńki štomow a kromy mróčelow so čerwjenja. Lubozny zynk wjesneje cyrkwički znošuje so po ćichich honach.

Při puću za wjesku wotpočujetaj prošerjaj na zelenym brjóžku. Zady njeju saha k njebju w khłódku třoch starych lipow swjaty křiž. Wotpočowacej prošerjaj njemóžetaj so runać po swojej wšelakorej starobje. Młody hakle něhdźe tři adwaceći, stary blizko šěsćdźesać lět. Při bjesadźe bu młody kedźbny na swjaty křiž a rjekny: „O, ty tu też hišće sy?" Starc so smějo wotmołwi: „Takle, hólče, Křižowany je twoje směšenjo słyšał, za to će storči do hele a će wěčnje pokhłosta!" „Mje do hele, ty! To chcył też pódla być! Kotry z naju da je hórši, hej!"

Stary so wošćěrajo rjekny: „Rozbi jomu kosće prjedy hač će do hele storči! — Ale praju, nimaš zmužitosće!"

„Što? — Ja nimam zmužitosće? — Wjacy hač ty, hdyž k wěcy přińdźe!" „Tak tola zběhn swój kij na křižowanoho!" „To mi trjeba njeje!" „Widźiš, wšak tola měnjach, kajki maš strach, zo mohł će Bóh luby Knjez za khornaf wzać! Tola hólče, kedźbuj, ja ći pokažu!" To prajo stary stany, wza swój pućowanski kij a rozbi ćěło. Jako prěni raz dyri, nabu też młody zmužitosće a pomhaše starom při joho dźěle.

Při tym młody ani njepytny, zo bě so stary do blizkeje keřčiny sunył a so zhubił. Hdyž za nim hladaše, pytny nadobo burskeju wotročkow w blizkosći, kotrajž chcyštaj so do njoho dać. We poslednim wokomiku so jomu poradźi tohorunja do keřčiny tłóchnyć. Wotročkaj pak so za nimaj pušćištaj, sebi poručejo: „Ty běž za starym, tutoho ja popadnu!" A hižo wotročk młodoho ćěkacoho dźeržeše.

Mjez tym pytaše druhi wotročk staroho njedočinka. Tón bě strach spóznał a so w prawym času z prócha měł. Ze strachom bě hnał, doniž měješe mocy. A woprawdźe bě strachej wućeknył. Jachlo zepjeraše so na swój kij.

Na rozpuću wostanje stojo, njewě, kotry puć by šoł. Krajina zda so jomu znata być. Traš je ju hižo raz přepućował? — Njemóže pak so wjacy dopomnić. Kroči po šěršim puću dale, wobdatym z wysokimi štomami. Jomu je, kaž by tón puć zdawna znał a ma za to, zo wjedźe do jenoho města; ale do kajkoho a kak daloko tam hišće je? Lětdźesatki njekhmanoho žiwjenja běchu joho pomjatk posłabiłe.

Stupa dale. Něhdźe tola dóńdźe. Wječor chce być hižo w tamnym měsće. Dokelž je sprócny, synje so na wulki kamjeń při puću. Nadobo bu na něšto skedźbny. Ze swojim kijom bě štapał w pěsku puća a něšto swěćate

zo naš wysokod. knjez farař Mikł. Just bě tutón žiwjenski skhodźenk dócpěł. Z tuteje přileżnosće wopyta joho njedźelu po kemšach cyrkwinske předstojićerstwo na farje, zo by wosadnomu dušepastyrjej wuprajiłe z małym darom najlěpše přeća za dalše spomožne skutkowanjo a wosobinske derjeměćo, z tym dopokazujo česćownosć a swěrnu přiwisnosć, kotrejež je knjez farař w cyłej swojej fařskej wosadźe wěsty. Też přiwuzni a přećeljo běchu přikhwatali z mnohimi dobrymi přećemi na Wotrowsku faru. — Rad dopomnja so też towarstwo ss. Cyrilla a Methoda při tutej składnosći z wutrobnymi přećemi na bywšoho redaktora „Kat. Posoła", kotromuž je w lětach 1916—1924 pilnje a horliwje służił. Wosebje přeje „Posoł" knjezej fararjej (a też sebi samomu), zo chcył staru swěru jomu přecy wobkhować a nětk, hdyž je najwjetše starosće dla cyrkwinskoho, tak wulkotnje poradźenoho twara přetrał, swoje wustojne pjero zastajił z nowej zahorjenosću do časopisa našoho katolskoho serbskoho luda. Na mnohe lěta!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so w Sernjanach wutoru, 20. augusta, popołdnju w 2 hodź., w hosćencu, w Serbskich Pazlicach pop. 1/24 hodź, w hosćencu.

Naša čišćerńja

L. A. Donnerhak Nachf. Pod šuleŕskimi wrotami 21

je derje znata — wšitke čišćerske dźěła,

njech su to knihe - listna - visitne khartki - žarowanske listy - zličbowanki atd.

nanajlěpje, spěšnje a po přihódnej płaćiznje zhotowi!

Cyrkwinski přehlad.

Němska. 700 lět je so zańdźenu njedźelu minyło, zo bu biskopska cyrkej w Limburku nad rěcy Lahn poswjećena. Z přileżnosću tutoho jubileja bu cyrkej rjenje wobnowjena. Na wysokich skaliznach cyle při brjozy rěki Lahn so tale stolica Limburkskeje diecezy w nowej pyše kaž njepowalny hród pozběhuje. Na jubilejske swjatočnosće přikhwatachu njedźelu njeličomne syły wěriwych. Znaty hudźbnik Józef Hasse je wosebitu swjedźeńsku misu za lud zhotowił. Kölnjanski kardinal Šulta dźeržeše biskopske kemše. Też jedyn misijónski biskop z Awstralskeje bě přitomny. Trěrski biskop Bornewasser prědowaše na zakładźe słowow swj. Hawštyna: Cyrkej twarić žada prócy, cyrkej swjećić woznamjenja wjeselo. Popołdnju bě swjedźeński nyšpor. We wulkotnym prócesijónje njeseše so Najswjećiše po cyłym měsće. Wšudźe na hasach běchu radiowe wótřeréčaki nastajane. Tak so po cyłym měsće znošowachu mócne zynki pišćelow z biskopskeje cyrkwje a lud móžeše wšudźe jenak rjenje bjez najmjeńšeje měšeńcy kěrluše sobu spěwać. Z wječornym wobswětlenjom města a biskopskeje kathedrale skónči so žadny jubilej.

Też Bamberkske biskopstwo je nowoho swjećacoho biskopa tón tydźeń dóstało. Je to Józef Kolb, dotalny kanónikus w Bamberku. Wón bu 9. augusta 1881 w hornej Frankowskej rodźeny. Wot lěta 1920—1935 běše z fararjom we wosadźe swj. Hilžbjety w Norimburku, kiž ma 12 700 duši. Hakle lětsa w juliju bu do arcybiskopskoho kapitla do Bamberka powołany. Nětko je hižo z naslědnikom swjećacoho biskopa Dr. Sengera, kiž je lětsa w měrcu wumrěł.

Francózska. W sewjernej Francózskej, we wjescy Steenvorde (Artois) swjećeše njedawno we wosadnej cyrkwičcy 5 nowoměšnikow swoju primicu. Wšitcy pokhadźeja z tuteje wosadki. Swjećacy biskop z Rissel a mnozy druzy wysocy duchowni wobdźělichu so na žadnej swjatočnosći. Bóh dał też našim serbskim wosadam tak bohaty duchownski dorost.

W měsće Tours sta so zańdźenu sobotu hrózbny podawk. Młody mužski woteda w klóštrje paket za wjednika wustawa. Sotra wostaji paket w komorcy při klóštrskich wrotach ležo a woteńdźe. Lědoma bě so wotsaliła, pakćik strašnje rozbuchny. Na zbožo wobškodźi jenož jstwičku a zniči jeje nadobu.

W Straßburgu wotmě so w zańdźenym měsacu 10. narodny eucharistiski zjězd. Z nim bu wotewrjena wulkotna wustajeńca cyrkwinskoho wumjełstwa. Zjězd započa so z Božej służbu za dźěći, na kotrejž so na 60 000 dźěći wobdźěli a swjate woprawjenjo dósta. Najsławnišej rěčnikaj běštaj general dominikanow P. Gillet a jezuita Yves de la Briere, kiž je z profesorom w Parizu. Wonaj rěčeštaj wo najswjećišim sakramenće wołtarja, kiž je žórło pokoja mjez

---

wuštapał. Spěšnje za tym hrabny. W rucy dźerži rjećazk, módry parličkojty z małym křižikom. Nadźiješe so něšto drohotnoho, a nětko dźerži jedyn — haj, kak dha rěka rjećazk z křižikom? Rjećazk? — Ně, tak so njemjenuje! Wě wšak, tola njemóže so na prawe mjeno dopomnić. Začuwa, zo je so w swojim žiwjenju z tutej wěcku hižo zaběrał. Ale hdy? Snadź jako dźěćo? Dopomni so na lěta swojoho dźěćatstwa. Nadobo wě, što je namakał a što dźerži w rukomaj. Bě to różowc, różowc, kajkiž bě dóstał wot swojeje maćerje jako mały hólčec.

Pućowaše nětko zasy dale a pytaše za rjanymi hrónčkami tutoho paćerja, kiž bě dobra mać něhdy joho wučiła. Nic pobožnosć, ale dopomnjenjo na joho zańdźenosć joho přewza. Zbožowna bě była joho młodosć; wón dopomni so też, kak je tutón puć hižo wospjet kročił. Ze swojej maćerju bě husto pućował na hnadowne městno. Spomina na tamne lěćne ranjo, hdyž z maćerju dźěše tutón puć, kak w lěsu spěwaše ptačina swój rańši paćeŕ Bohu lubomu Knjezej a juskaše. Na zelenym brjózku kćějachu różički w najrjeńšich barbach a rosa na trawičkach błyskotaše w pruhach rańšoho słónca. Žitne zahony žołmjachu w cunim wětřiku. Khilachu a zběhachu kłosy ke khwalbje Božej. Zwony wokolnych cyrkwjow witachu nowy dźeń z luboznym hłosom. Jasna wodźička pluskotaše po tučnych łučnišćach, na kotrychž so pasu stadła wowcow. Wysoko pak wuprestrěwaše so módre njebjo. Běłe mróčałki znošowachu so nad wjeŕškami zelenoho lěsa. — Přez tute krasnosće bě w młodych lětach pućował ze swojej maćeŕku na hnadowne městno. Mać bě so modliła pobožnje różowc. O, kak rjane a zbožowne běchu to tehdom časy!

Mać wumrě. Wón začahny do wulkoho města a zaby na domiznu. Bórzy zhubi swoju wěru. Bě sćěhował příkład złych towaršow a bě hłubšo a hłubšo padnył. A dźensa? Rubježnik najhóršeje družiny! Dobre symjo, kiž bě joho njeboh mać wusywała, njezeskhadźa, wón bě je podusył! Do druhich wutrobow samo bě wusywał złu pjanku. Kelko čistych dušow bě zajědojćił! Wčera wječor hakle bě swojoho towarša ze złym příkładom zawjedł, a tak bě přecy činił.

Mjez tym bě nóc so přibližiła. Hwězdźički so zybolachu. Přeco hišće bě na puću. Kak daloko tola hišće je hač do města. Dyrbjał tam tola skoro być. Žadyn štom, žadyn keŕk njewoznamjenja puć. Dokoła je sama runina. Też tu ma někak w pomjatku a wě zo je hač do města bjezlěsna krajina. Tola zda so jomu, kaž by so wot swojoho směra wotsalił. Widźeć ničo njemóže, je młody měsačk. Kroči zamyleny we swojich myslach. Nadobo zemja pod nim khabła. Jeničku kročel hišće sčini a zapadnje nadobo hač do koleń. Hdyž chce prawu nohu wućahnyć, zapadnje lěwa ćim hłubšo. Póčnje so strachować. Hrózba joho

čłowjekami samsnoho kraja a mjez čłowjekami wšelakich ludow a wěrywuznaćow. Na hłownych swjatočnosćach 21. 7. wobdźěli so na 20 francózskich biskopow a statysacy wěriwych. Japoštołski nuntius Msgr. Maglione swjećeše hłownu Božu mšu. Biskop Remond z Nizza prědowaše. Na kóncu Božich służbow poręča tež Swjaty Wótc přez radio.

P. Jan Mohamed Ben Abd El Jalil přistupi před 8 lětami z islama ke katolskej cyrkwi a zastupi do rjadu swj. Franciska. Po dołhich studijach je nětko w Fontenoy swoju primicu woswjećił.

Italska. Swjećacy biskop w Cremona, msgr. Stuani měješe njedawno swjatočne kemše. Hdyž bě při swj. woprawjenju swj. krej z kelucha wuživał, w samsnym wokomiku z wótrym křikom w surowej bolosći so zwjezy a padny do womory. Policija zwěsći, zo bě wino ze selowej kisalinu a druhim jědom zajědojćene. Podawk je w cyłej hornej Italskej wulke rozhorjenjo zbudźił. Zajědojćeny prelat so w khorowni lěkuje. Wina na zrudnym podawku je, kaž rěka, zwónk, kiž je w swojej njeskedźbliwosći wino z jědom zaměnił.

Danska. Danska je najmjeńši z skandinaviskich statow. Kraj je dospołnje protestantski a běše hač dotal kaž z lodźanej murju wobdaty a zamknjeny napřećo katolskej wěrje. Kaž parižska nowina „Croix" piše, počina so tež tale murja pukać. Mjez 3 500 000 wobydlerjemi běše před 20 lětami 10 000 katolskich křesćanow, dźensa je jich 25 000. A to su žiwi katolikojo skutka! 85 měšnikow pod japoštołskim vikarom jich wjedźe. Swětni měšnikojo su zwjetša Danojo, klóštrscy duchowni pak su z wukraja. 32 katolskich wosadow tam je; cyrkwjow a kapałow je 100. Nima kóžde lěto so nowy dom Boži přidruža. Z wotkel tele wuspěchi? Wuznamni mužojo buchu katolscy, kaž znaty spisowaćel Jan Jörgensen. K tomu přińdźe ćiche woporniwe skutkowanjo 600 katolskich sotrow, kotrež w najmodernišich wustawach khorych wothladuja. Mnoho dobroho skutkuja tež rozwučowace katolske knihe a spisy, kotrež katolikojo swěru rozšěrjeja. Danske njekatolske nowiny su přistojne a njeznaja ranjace a katolikam njepřećelne pisanjo. Za wotměwanjo Božich służbow, tež wonka, zadźewkow njeje, tež nic za katolske šule. Tak móže so japoštołstwo wšudźe rozšěrjeć. Duchowna napřećiwosć pak bywa dźeń a słabša.

Amerika. Z Ameriki (USA) so nam powě, zo tam mandźelskaj zastupištaj do klóštra. Wón, Alfred Oswald, wuznamny hudźbnik, je nětko z klóštrskim bratrom pola jezuitow a wuči na šuli jezuitow w Georgetown hudźbu. Joko mandźelska pak zastupi w Baltimore jako sotra Beatrice do rjadu karmelitkow a wołpołoži tam wěčne sluby.

W Americy je wjele sektow a wěrywuznaćow. We městačku Hershey maš 5 wosadow, kóžda je druhoho wěrywuznaća. Nětko je tamniši bohačk a milijónar, wobsedźeŕ cokorowych twornjow kóždej wosadźe, tež romskokatolskej 20 000 dollarow darił, zo bychu mohłe swój dołh zapłaćić.

Po cyłej Americy (USA) je znaty Father Coughlin. Tónle měšnik dźerži tam porjadnje w radiju prědowanja. Kaž je so zwěsćiło, ma wón wjele stowtysac připosłucharjow. Nětko ma Amerika hišće druhoho radijowoho měšnika. Wón předuje porjadnje w „Katolskej hodźinje". Joho rěče wudawaja so potom w knižkach a so jara wjele kupuja. Tež wón ma wjele připosłucharjow ze wšěch wěrywuznaćow. To je z toho widźeć, zo je so nětko sekretariat wutworił, kiž ma tysacy připisow a naprašowanjow w należnosćach wěry a nabožiny předźěłać. Telkole zajima zbudźuja prědowanja tohole měšnika, kiž rěka Fulton J. Sheen a je z profesorom na katolskej universiće we Washington.

Tež w Americy mamy diasporu. W městačku Ayden a wokolinje njebě hač dotal ani jenoho katolskoho křesćana mjez 25 000 wobydlerjemi. Kaž Mnichowska katolska cyrkwina nowina powě, zastupi tam 17 wosobow nadobo do katolskeje cyrkwje. Wšitcy dachu so wukřćić na dnju poswjećenja swojeje noweje wosadneje cyrkwje, kotruž su sebi natwarili. Tak narosće tam katolska wosada kaž hrib přez nóc. Zawěsće wona nětko rozrosće po amerikanskim tempo. Ze žonopowoho zornjatka nastanje wulki štom.

Dźi a čiń też tak

kaž wjele našich čitarjow, kotřiž so při kupowanju w Budyšskich a Kamjenskich wobkhodach na nawěštki w „Katolskim Posole" powołaja. Překupcy dyrbja wědźeć, zo je wužitne, hdyž w „Katolskim Posole" so poručeja.

---

přewozmje. Njewopřimnje, što je so stało. Je so zabłudźił do hata? — Ně! ćim bóle so prócowaše wulězć, ćim hłubje zapadowaše. Nětk bu jomu jasne, zo je tu hłuboke bahno. Spózna z hrózbu, zo je so wotsalił wot prawoho puća, do bahna, hdźež hrozy jomu njesmilna smjerć. Tu je kóždy wokomik drohi. Jachło napina wšě mocy, zo by wulězć mohł. Smjertny pót běži jomu po ćele. Tola zemja njepušći wot swojoho wopora. Z kóždej mjeńšinu spaduje hłubšo. Cyle pomału. Je w smjertnym straše. Smjerć steji jomu před wočomaj. Wojuje khroble ze zasakłym njepřećelom. Tak khroble njeje wojował wo swoju dušu, jako bě so zabłudźiła daloko preč wot puća prawdy.

Jako joho mocy wopušćachu, počina wo pomoc wołać. Kaž mrějace skoćo ruje ze zadwělowanjom do ćmoweje nocy. Nichtó pak joho njesłyši. — Ně, swět so njerozwali dla jeničkoho čłowjeka. Hwězdy njepadaja z njebja, hdyž čłowjeka chce zemja pózrjeć. Ničo so njepřeměni na swěće. Wšitko zdźerži swój porjad. Hdyž bě hodźinu dołho wo pomoc wołał, zalehny jomu rěč; swět joho wjacy njesłyšeše.

Hdyž rańše zerja skhadźachu, bě jenož z hłowu hišće nad zemju. Daloko před sobu widźi módre hory. Hibać so wjacy njemóže, tak kruće dźerži zemja swój wopor. Před něšto hodźinami běše hišće wonječesćał swjaty křiž. A nětko — spodźiwnje, njewupraja bohahanjace słowa, ně — je so w nuzy a straše dopomnił na modlenjo, haj nětk to zasy dokonja. A to tak derje a dokładnje, zo zamóh swoje cyłe žiwjenjo zapokućić we hłubokej želnosći. Wysoko zběha swoju prawicu, prawicu kotraž před krótkim zniči křiž. A we prawicy dźerži różowc.

Błóto jomu hižo do erta stupa. — K ranju hordostnje skhadźa we najrjeńšej pyše Bože słónco. Z poslednim pohladnjenjom wuhlada so tepjacy blizke město, błyšćo so we krasnym rańšim słóncu. Haj, bě to woprawdźe město, kiž bě ze swojej maćerju tak husto wopytował. Jako swjaty Jeruzalem leži před nim. Tola njezbožowny je hižo wjacy njewidźi. Želniwje pak bě swoju winu spóznał — nětk joho zemja pózrje. — Hodźinu pozdźišo dźěše po samym puću stražnik do města, wjedźo młodoho čłowjeka, kotryž ma so dla hruboho njedoćinstwa zamołwić. Dźetaj puć přez bahno a dohladaštaj so ruki, sahaceje ze zemje! — Jenož někotre kročele bě so wotsalił znjezboženy wot prawoho puća! Joho wusud bě hrózbny! Młodoho čłowjeka pak, kotrohož duša bě so zabłudźiła hižo daloko wot prawoho puća, je dowjedł napohlad tuteje pozběhnjeneje ruki zasy na prawy puć. We swojim pozdźišim žiwjenju njeje ženje zapomnił jimacy wobraz: Prawicu pozběhnjenu k njebju jako znamjo swěry a wutrajnosće hač do zbóžnoho kónca.

Přełožił Bj. W.

Španiska. Zańdźenu póndźelu pobychu paduši w staroźitnej biskopskej kathedrali w Pamplona a zebrachu mnoho drohoćinkow.

Khina. W belgiskim klóštrje swj. Handrija dósta P. Lou Tseng-Tsiang měšnisku swjećiznu. Khinske knježeŕstwo běše officielnje zastupjene. President khinskeje republiki a druhe wyšnosće wuprajichu nowoměšnikej wutrobne zbožopřeća. A to bjez dźiwa, hdyž hladamy na žiwjenjo tohole wulcy wobdarjenoho muža. P. Lou narodźi so w Šanghai. Studowaše w Pekingu. 19lětny bu z tołmaćerjom khinskoho pósłanca w Ruskej. 14 lět wosta w Pětrohrodźe jako wysoko khinski zastojnik. 1906 pomjenowachu joho za pósłanca w Haagu. Zaso přińdźe na jene lěto do Ruskeje. Potom bě na 7 lět z ministrom za zwonkowne należnosće w Khinje. 1913 wuzwolichu joho za ministerskoho presidentu. Wot lěta 1922—27 běše Lou khinski pósłanc w Šwicy. W lěće 1899 běše so P. Lou z jara wosobnej belgičanku woženił. Tak zezna Lou, kiž bě najprjedy evangelski, katolsku wěru a přestupi do katolskeje cyrkwje. Po smjerći swojeje mandźelskeje w lěće 1926 zastupi P. Lou do klóštra benediktinow. 1933 wotpołoži tam wěčne sluby, lětsa bu na měšnika wuswjećeny. W swojej ćichej samoće dóstawa P. Lou často wysoki wopyt swojich khinskich přećelow a wukrajnych diplomatow. Nětko pak stara so wo duchowne zbožo swojoho luda.

Kak móžeš našomu towaŕstwu pomhać?

1. Zo sy pilny čitaŕ „Katolskoho Posoła".
2. Zo nowych sobustawow dobywaš.
3. Zo lětny přinošk bórzy zapłaćiš.
4. Zo w tajkich wobkhodach kupuješ, kotrež swoje twory w „Kat. Posole" poručeja.
5. Zo też nawěštki do „Posoła" wobstaraš.
6. Zo też sam z nawěštkami „Posoł" podpjeraš.
7. Zo zajimawe podeńdźenja hnydom dowěrnikej abo też redaktorej wozjewiš.
8. Zo z nastawkami wobsah „Posoła" wobohaćiš.
9. Zo maš zajim a dobre słowo za „Posoł", hdyž sona njón swari.
10. Hdyž też twojim dźěćom „Posoł" k čitanju dawaš.
11. Zo naš ćišćerski wobkhod druhim poručuješ.
12. Zo z wulkej prócu spisane a wot našoho towaŕstwa nakładowane knihi a spisy kupuješ.
13. Zo rozkćěw našoho wobkhoda po swojich mocach pjenježnje podpjeraš.
14. Zo wšitke ćišćeŕske wěcy jenož w našej ćišćeŕni skazaš a je njezabudźeš zapłaćić.
15. Zo za zajimy towaŕstwa ss. Cyrilla a Methoda Boha wo žohnowanjo prosyš.

Towaŕstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wobdźěli so na poswjećenju khorhowje serbskoho burskoho towaŕstwa we Wojerjecach jutře njedźelu. Štóž chce sobu jěć, njech so hnydom zamołwi w „Serb. Now." dla zwěsćenja potuńšeneje jězby.

„Jednota" wopyta wustajeńcu w Budyšskim muzeju njedźelu za tydźeń, 25. augusta, a to hnydom po nyšporje. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Za jězbu do Grisawy, Wambořic a Stróže chcyli so zajimcy bórzy zamołwić, zo wěm, kelko wobdźělnikow je. Chcu tu hišće raz wozjewić, zo cyła jězba 15 hriwnow płaći, přenócowanjo (dwójcy we Wambořicach a dwójcy w Stróži) a ześiwjenjo je w Ślezskej tunje. 2—3 hr. hodźa so zalutować, hdyž sebi wobdźělnicy trěbne paćerjace knižki wot prjedawšich putnikowarjow pošća. Budźemy wot póndźele 26. 8. hač do pjatka 30. 8. po puću a přepućujemy wulki dźěl Ślezskeje. Njech kóždy wozjewi, hdźe chce do awtobusa přistupić, pojěde ½6 hodź. z Kamjenca a budźe wokoło 6 hodź. při Serbskej cyrkwi w Budyšinje. J. Słodeńk.

K wopomnjenju!

Z dźakownosću spomina towaŕstwo swjateju Cyrilla a Methoda w tutych dnjach na jenoho ze swojich prjedawšich najhorliwišich a najpilnišich sobudźěłaćerjow: na njeboh knjeza kantora Jana Rječku z Budyšina, kotryž 13. 8. 1915, potajkim před 20 lětami we swětowej wójnje na pólskej zemi před twjerdźiznu Nowo-Georgiewsk swoje žiwjenjo za wótčinu woprowaše. Wěčny dźak jomu zakhowamy!

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 409. z Budyšina: faraŕ em. Jurij Křižank; 410. z Ratarjec: Michał Handrik; 411. z Mišna: Khata Wozniakec; 412. z Khanec: Max Wuleńk; 413. ze Žuric: Jan Lipič; 414. 415. z Ralbic: Jakub Lebza, Jurij Domaška; 416.—418. ze Šunowa: Hana Krawžic, Mikł. Hrjehoŕ, Mikławš Šołta; 419. z Łazka: Jurij Kral.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. augusta 1935.

93 wołow, 216 bykow, 652 kruwow a jałojcow, 742 ćelatow, 900 wowcow, 3357swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 2) starše 36—39 hr. 3) Hewak połnomjasne młode — hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 40—42 hr. 3) Mjasne 37—41 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 39—42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 33—38 hr. 3) Mjasne kruwy 28—32 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—27 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 33—37 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 64—67 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 54—63 hr. 3) Snadnje wuwite 47—54 hr. 4) Najšpatniše 42—46 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 52—54 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 52—54 hr. 3) Mjasne wowcy 44—45 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 37—43 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 50—53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 48—51 hr. 5) Rancy 53 hr.

Wšitke listy a dopisy za redaktora „Kat. Posoła" njech so scélu hač do kónc augusta do Donnerhakec knihićišćeŕnje (Buchdruckerei L. A. Donnerhak) w Budyšinje, před šuleŕskimi wrotami 21.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do 1. septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.
Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Chceš-li pak wustajeńcu na druhim dnju wobhladać, dyrbiš při małych wrotkach na Kotołskej hasy zwonić!

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Małe Biblijske stawizny

— w nowym wudaću —

su zasy na składźe w našej ćišćeŕni.

Płaćizna 1,— hr.

Zjawny dźak

swj. Judašej Tadejej
a
Pražskomu Jězus-dźěćatku
za wusłyšanu prósstwu.

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancańa)
w Budyšinje na Garbařskej hasy blizko Šuleńskich wrotow
z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Cychi, žonjacu lětnu drastu, nohajcy,
płachty, šaty wšěch družin, wšelake
hłowaki, rjanu drasćičku za dźěći, tkaniny.
Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasł.

Cyble bělych lilijow
(„swj. Józef")
ma nětkle na składze a poruča
Pjekař **Winař**
w Khelnje čo. 6

Kašće
mam přecy na bohatym składze a wšě
blidařske dźěła
zhotowju ruče a po hódnej płaćiznje.
Pawoł Pjekař
w Kukowje,
blidařnja. (Kunigundenberg.)

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Gumij wobswětlenja přisłušne dźěle } za jězdne koła
jězdne koła
poručataj
Bratraj Thomasec w Budyšinje
Kamjeńtna dróha 16.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Kosy, brusy, kunki, rynki
Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe
Groćane pletwa
Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**
Klumpy
wšěch družin a wulkosćow.
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** škleńčeńnja
Budyšin **Serbska dr. 16**

Naše wokna sebi wobhladajće!
T. ALBERT **Budyšin**
Lawske hrjebje 10
Wšě potrjeby za šport a turnowanjo.
Pyšne ručne toški — kofry — toše.

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy" te dobre „serbske"
Sobotu dopołdnja
dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Derje poječ a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł"
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan a dźěd
wuměnkař
Mikławš Pěčka z Noweje Wjeski
bu po krótkej ćežkej khorosći, dóstawši swjate sakramenty mrějacych, w 62. lěće žiwjenja pjatk 9. augusta připołdnju 3/41 hodź. do wěčnosće wotwołany.

Wšěm, kiž so za joho khudu dušu na pustych wječorach modlachu, a joho ćěło k rowu přewodźachu, wuprajam
wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Nowej Wjescy,** na dnju pohrjeba, 12. aug. 1935.

We hłubokej zrudobje
Marja zwud. **Pěčcyna** rodź. Hajdanec
a dźěći.

Pjatk 9. augusta wječor 3/49 hodźin zemrě po dołhej khorosći, derje přihotowany ze swjatymi sakramentami, mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan a dźěd
Jurij Wałda,
wuměnkař w Khrósćicach,
w 73. lěće swojoho žiwjenja.

Dźakuju so wšitkim za paćeŕ na pustych wječorach a za bohate wobdźělenjo při joho khowanju, wosebje wysokodostojnymaj knjezomaj fararjej Wjeńcy a arcyměšnikej Žurej kaž też nošerjam z wutrobnym
„Zapłać Bóh luby Knjez!"

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba, 13. augusta 1935.

W mjenje zrudźenych zawostajenych
Hana zwud. **Wałdźina**
rodź. Bukec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Za tute čisło zamołwity: Kapłan Michał Cyž w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆cak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

34. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. augusta 1935.** | **73. lětnik.**

Te žně su z Boha domoj.

Po serbskich wsach swjeća zaso kermuški. Po našich domach Božich žołmuja w mócnych hłosach kěrluše, Bohu dźak přiwołace: „Te žně su z Boha domoj“ a zaso „My widźimy te bróžnje połne“. A připołdnju sedźa pilni žnjeńcarjo a brune, spalene žnjeńcańki při słódnym kermušcynym wobjedźe. Ke kofejej přikhwataja přiwuzni a znaći a wječor so młodźina zabawja pola Korčmarjec na rejach.

Ale štó je, kiž by we wěrnym spominanju so dopomnił na Boże dobroty? Štó je, kiž by rozpomnił zmysł domkhowanki? Hdyž njeby knjez farař na klětcy předował wo winowatosći dźaka napřećo Bohu Knjezej, štó by potom sam wot so, pohnuty z hłubokeje dźakownosće so dopomnił na dawarja wšitkich dobrych darow?

Nětk dźakujće so Bohu wšitcy! Stwjelco a zorno stej we wysokej bróžni, hrimot je womjelknył, žadyn seklowacy błysk wjacy njehrozy, krupy wjacy nješkodźa. Štož je Boža darniwosć nam na našich honach narosć dała, je nětko naše. Tohodla bur wodychuje a z kralowskim spěwarjom zanošuje. (Psalm 64.)

Wopytuješ Božo zemju, ju powodźujo,
a nadobnje ju wupłodźujo.
Rěka Boža je napjata z wodami,
z kotrymiž ji žito přihotuješ.
Přetož ty napoješ jeje włože,
pjeršć zemje přemačujo.
Z kapacym dešćom ju womjehkuješ,
a wokřewješ młody zróst.
Krónuješ lěto ze swojimi darami,
a twoje hona su přepjelnjene z płódnosću.
W połnej zeleni stoja puste łuki,
a z radosću so hórki pasaja.
Runiny so drasća z boranami,
a doliny ze žołmjacym žitom.
Wone spěwaju a zanošuja kěrluše,
a wosławuja Twoje mjeno.

Mamy winy nadosć so Bohu dźakować. Kóžde zornjatko, do zemje wusyte, kóžde stwjelco, kiž ze zemje wurosće, bě žohnowane a zezrawi po woli njebjeskoho Wótca. Kóžda krjepka rosy a kóždy wopłodźowacy dešćik, bu wot njoho pósłany, wot dawarja wšoho dobroho. Kóždy wětřik, kiž kćějace žita a přeńcy wopłodźowaše a žołmowate stwjelca na jich sylnosć pruhowaše, bě słaby wotbłyšć tamnoho dycha, wukhadźacoho z Božoho erta.

Boże słónčko sćeleše swoje ćopłe pruhi na našu zemju. Tu rozta sněh we našich dołach a na našich hórkach. A hdyž bur wótřeše, so za nim kurješe, přetož hižo bě rola rjenje poskhnyła. Do zemje žohnowanoho klina bě symješko wusyte, kiž zeskhadźa a stwjelco so sta. Słónco so kaž starosćiwa mać wo nje dale staraše. Bě pak so słónco skhowało, zeskhadźa měsačk a starosćiwje zhladowaše ze swojimi dźěćatkami hwěžkami dele na rostliny, kiž w měrje wotpočowachu a ćiše spachu. Miła rosa přińdźe ćišinko a dychaše na nje wokłódnjenjo po ćopłoće lěćnoho dnja. — Ale někotryžkuli přikhadźa njedźakowny a praji: „Ja sym wbohi bjez pólka a bjez žitnoho zahona, a njejsym žanych žnjow měł“. A druhi: „Na mojich polach bě lětsa tak sucho, zo mam jara khuduške žně“. A třeći: „Haj žně drje běchu spokojace, ale što budźe z nazymskej picu, z runklicu a rěpu a kolijom.“

Tak rěča jenož njedźakowni. Njedźaka wšak je na swěće stajnje wjacy było hač dźaka. Zabyćiwosć a njedźak stej zakoń čłowječoho mjasa. Mnozy wědźa žadać, prosyć, wočakować ale mało, kiž móža so dźakować, so wjeselić a spokojom być.

W prjedawšich časach su też dźěłali a su lutowali, su jědli a pili, su so wjeselili a so drasćili, ale to wšitko so sta, zo bychu žiwi byli. Dźensa je za mnohich dźěło a lutować, jěsć a pić, drasta a bydlenjo, jich wšitko. A kak je tomu dóšło? Dokelž su ludźo najwyšše kubła zaměnili. Bóh, kiž dyrbjał prěni być, njeje wjacy prěni.

Dźěłać je prawje, ale jenož dźěłać a ničo druhe hač dźěłać je wopaki. Dźěło je ważne we človječim žiwjenju, tež nabožina dźěło žada. Dźěło pak njesmě być žane přibóžstwo.

Lutować je tež prawje. Ale človjek smě so wjeselić, hdyž je něšto dobył. Ale nic jenož lutować, hromadźe drapać a žurkować a sebi ničo njepopřeć. Bóh chce, zo bychmy joho dobroty tež rozomnje wužiwali. Tohodla nic přečinjeć, ale rozomnje z Božimi darami hospodarić!

So drasćić je trěbne. Ale přistojnje, a nic njetrjebawši wjele na drastu wudawać. Nic so wopičeć z drastu, dokelž ma Ćiplec Hapla rjanu falu dyrbi ju tež Wopičkec Herta měć.

Naši prjedownicy su we wšěm bóle so na Božu předwidźiwosć spušćeli. Cyle wěsće by derje było, hdyž bychmy tež my dźensa to hišće wjele bóle činili. Ale dźensiši človjek je rady njewotwisny. Něhdy su so naši prjedownicy k Bóhu modlili, zo by jich zaškitał před błyskom a krupowbićom, před nuzu wulkeje wody a před zahłodnjenjom, před morom a před khorosću. Dźensa łója błysk z njebja a před kóždej nuzu maja někajke zawěsćenjo. Tak su mnozy na Božu předwidźiwosć pozabyli. A hdyž Bóh žadyn dešć njepósćele rěka „Dočakajće, za 2 abo 3 njedźele so přińdźe. Radio hišće žadyn dešćik njewěšći.“ Štóž takle rěči a mysli je hižo tutón wuzki zwisk ze swojim wšohowědomnym a wšohomócnym Bohom zhubił. Wěste wocuzbnjenjo hižo w joho duši dobywa.

Přez naše hona wěje hižo nětko nazymny wětřik. Hdźež so hišće před krótkim bohate kłosy k zemi kłonjachu, njeje ničo wyše wostało hač njewužitne šćernišća. Bórzy potom pluh přez nje přejědźe a ničo nam wjacy njepřeradźi jich něhdyšu bohatosć. Tak ći šćernišćo předuje hinitosć.

A ty stojiš pódla a soniš. Też ty stojiš snadź hišće jako swižne stwjelco. Žołte włóski abo čorne kudźerje debja twoju hłowu kaž kłosa dołhe stwjelca. Rosćeš też ty? Rosćeš a zrawiš přede wšěm znutřkownje? Lubiš też ty jónu bohate žně? N.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khrósćic. Na swjedźenju do-njebjes-wzaća swjateje Marije jewješe so w Khrósćicach nawsy bórzy po rańšich kemšach wjesołe žiwjenjo. Tři Kamjeńske awtobusy běchu přijěłe, a do nich zesydachu so młódše a starše knjenje a knježny a něšto młodych mužskich, kiž mějachu nadawk, wosadne žónske po ryćeŕskim wašnju přewodźeć. Z třomi wjednikami wozow bě nas 99 wosobow. Bohužel běše dopołdnja njebjo pokhmurjene a rozhlad daloko njesahaše. Po dwěhodźinskej jězbje dócpěchmy 1/2 10 hodź. Žitawu a zastachmy w znatych krasnych měšćanskich zahrodach, „Weinau“ mjenowanych. Tu postrowi nas knjeni Marja Lipičowa, sotra našoho knjeza fararja, zo by nam někotre Žitawske rjanosće pokazała. Rjany a wulki zahrodny hosćenc nas přećelnje witaše. Za poł hodźiny běchmy so z bunowym a domjacym khofejom tak posylnili, zo mózachmy so z mocu „do dźěła dać“. Nichtón so dźiwich wopicow a kóčkow, skludnych sornow a jelenjow a spodźiwnych ptakow njeboješe. Cyły štomownik přešedši dojědźechmy sej na Žitawski njesměrnje wulki kěrchow a pomodlichmy so při rowje našoho krajana a wótčinca, 18. decembra 1908 zemrětoho knjeza kapłana Mikławša Andrickoho. Hdyž potom prawje pomału přez cyłe nutřkowne město jědźechmy, widźachmy, zo mějachu nas Žitawscy wobydlerjo za jara wurjadnych hosći. W katolskej towaršowni běchu nam přećelne sotry z njesprócniwej lubosću dobry a tuni wobjed přihotowałe. So samo rozemi, zo też katolsku cyrkej, kotraž je mjez sakskimi swjatnicami sobu najrjeńša, wopytachmy a so tam pomodlichmy. Popołdnju 1/2 3 hodźin dojědźechmy při najrjeńšim wjedrje na sławny Oybin. Je mało městnow w cyłej sakskej domiznje, hdźež je so Boža stwórba ze swojim kuzłom tak rjenje ze stawiznami zwjazała. Hobrske powostanki Božoho domu, klóštra a hrodu swědča wo dostojnej a bohabojaznej kulturje, kotruž je Cyrkej hižo před wjele lětstotkami wottud přez cyłu Žitawsku krajinu rozšěrjała. Je skoro spodźiwne, zo hišće dźensa Oybinscy wobydlerjo swojich zemrětych na tule wysoku horu k poslednjomu wotpočinkej noša. Bohužel dyrbjachmy Oybin hižo za hodźinu zasy wopušćić, dokelž mějachmy žedźenjo też za žiwym klóštrom: dale do Marijnoho Doła! Hišće jónu přejědźechmy cyłu Žitawu a 1/2 5 hodźin zesydachmy so w „Klóštrskej korčmje“ zasy k derje zasłuženomu kofejej. Wobhladachmy sebi też klóštrske ratařske hospodarstwo a rjany skót, a potom khwataše wulka ličba, snadź třicećo, do parlatorija. Hnadna knjeni běše dobroćiwje dowoliła, zo smě přińć, štóž chce. Kak wjele smy sej nětko za běžnu hodźinu z dźesaćimi serbskimi knježničkami napowědali, njehodźi so tu w cyłku zapisać, dokelž by k tomu cyła kniha trěbna była. Wjesołoho hołka a pohłušaceje hary běše tam nadosć. Tuž dźěchmy skoro rady do ćichoho klóštrskoho Božoho domu k nyšporej, po kotrymž w serbskej rěči cyły kěrluš „O Marija, moja radosć“ spěwachmy a „Jandźel Knjeza“ so modlachmy. Młódši podachu so hišće k jězbje na čołmach po Nisy, a starši dóńdźechu hišće junu do klóštrskeje korčmy k posylnjenju ćělnych mocow. Tam nas też knjez propst Rafael z krótkim wopytom počesći. W nocy 11 hodź. wróćichmy so do lubych Khrósćić, hdźež nas telko wjesnjanow witaše, zo běše nawsy wjele žiwiši wobkhad, dyžli w samsnym času na hłownym dwórnišću w Drježdźanach. Dokelž je so nam wulět jara spodobał, smy hižo nazajtra započeli lutować za přichodne lěto. Potom pojědźemy hišće wjele dale, ale njepřeradźimy, hdźe. A rjenje zasy budźe! Wšitcy, kiž maja wjesołu mysl a towaršnu wutrobu, smědźa sobu jěć a su hižo dźensa wutrobnje přeprošeni!

Z Kamjenca. Sotrownja w Kamjencu wobstoji nětko 10 lět. Wot 15. augusta 1925 přebywachu sotry 5 lět na farje, po poswjećenju swj. Jurjowoho doma, wot 7. sept. 1930, w tutym nowym twarje. Mjez tysac khorymi namakachu přez 800 wustrowjenjo.

— Kamjenski prócesijón póńdźe lětsa hižo tydźeń do swj. Marijinoho naroda — 1. njedźelu septembra (1. 9.) — do Róžanta. W Kamjencu su rańše hižo w 6 hodź., prěnje dopołdniše kemše w 9 a druhe 1/2 11 hodź., nyšpor z prědowanjom w Róžeńće 1/2 1 hodź.

Z Drježdźan. Swoje sydomdźesaćiny woswjeći 25. t. m. naš luby krajan Mikławš Rynč. W Nowym Bronju stoješe joho kolebka, tola přežiwi swoje dźěćatstwo w Radworju, dokelž so joho staršej tam zasydlištaj. 1884 přińdźe do Drježdźan a bu z pohončom w „Pólskej piwarni“. Potom wróći so zaso domoj, bě w Njeswačidle a Budyšinje pola wysokich ludźi z pohončom. Tola 1895 ćehnješe joho zaso do Drježdźan, hdźež je potom na 30 lět w firmje Jordan a Timäus służił. Wón je dobry a wěrny sobustaw towarstwa „Jednoty“ w Drježdźanach. Zasłužby je dobył přez nastajne sobuskutkowanjo we wubjerku towarstwa a kruće so k serbskej khorhoji dźerži. Je znaty jako hospodliwy a sprawny Serb, kiž serbske knihi a Serbske nowinarstwo wysoko waži. Tuž jomu też z wutroby zbožo přejemy k tutomu ważnomu dnju.

Na župnym zlěće we Wojerjecach.

„Domowina“, zwjazk łužiskich Serbow, je přewjedła we Wojerjecach zańdźenu njedźelu wulki zlět. Skhadźowachu so tu Serbja po stach a tysacach z pruskeje kaž też sakskeje Łužicy, zo bychu so zdobom też wobdźělili na swjedźenju 50lětnoho wobstaća serbskoho towarstwa we

Wojerjecach a na poswjećenju noweje khorhoje tutoho towarstwa. Też Němcy tamneje wokoliny swjedźeń z wulkim zajimom sćěhowachu. Cyłe Wojerjecy mějachu přez wupyšenjo z khorhojemi swjedźeńskoho razu, a tutón so hišće zbohatši přez wšelakoru pisanosć našich rjanych serbskich drastow. Widźachmy tam mjenujcy Serbowki ze wšěch stron našeje Hornjeje a Delnjeje Łužicy.

Ze swjatočnym serbskim nyšporom we Wojerowskej cyrkwi, na kotrymž knjez superintendent Wowčer prědowaše, so swjedźeń započa. Wokoło 3 hodźin přićahny krasny swjedźeński ćah na torhošćo. Dwě hudźbnej kapali Wojerowskeje SA jón přewodźeštej. W serbskej a němskej narěči předsyda Wojerowskoho serbskoho towarstwa, knjez Wjacsławk, towarstwa a wulku syłu ludźi wutrobnje witaše. Wjednik Domowiny, knjez Nejdo, rozłoži w dlěšej narěči naše serbske stojnišćo w nowym staće, pokazujo na to, kak je so serbske ludstwo w poslednim času spěchowało, kak je so serbske kulturne hibanjo wožiwiło, zo serbski lud stoji k swojomu wjednikej Hitlerej a swěru dźerži nowomu statej. Serbja runje maja za swoju česć a winowatosć, być najlěpši staćenjo.

Na to wjednik Domowiny nowu khorhoj poswjeći, při tym wuzběhujo, zo ma khorhoj stajnje być ze symbolom čerstwoho serbskoho ducha. Jako znamjo swjećizny połoži ruku na nju a wšitcy wuspěwachu ze zahoritosću serbsku narodnu hymnu. Za nowu khorhoj přepodaštej so rjanej sekli a hozdźikaj.

Krajny radźićel Wojerowskoho wokrjesa, dr. Schmiege, jimaše so na to słowa. Wjeseleše so wosebje na tym, zo so Serbja kruće swojich nałožkow dźerža a jich wjednicy so zjawnje k nowomu statej wuznawaja. Spominaše při tym z dźakom na našoho wjednika Adolfa Hitlera, kiž je Němsku a tak też serbske wosebitosće před zahubu wukhował. Swoju narěč skónči z třikróćnym „Zdar Hitlerej“.

Swjedźeńska zhromadźizna wuspěwa zahoriće němskej narodnej hymnje. Tak wuklinča swjatočnosć na torhošću.

Swjedźeński ćah hibaše so znowa po měšćanskich dróhach a hasach a namaka wšudźom khwalobne připóznaćo. Zwonka města na swjedźeńskej łucy so skónčnje rozpušći. Tu knježeše hišće dołho wjesołe žiwjenjo.

Župny zlět we Wojerjecach je serbsku wěc wěsće derje spěchował, je nadźijomnje też we wutrobach mnohich Serbow prawy serbski duch pozbudźił a tak k zdźerženju a mócnomu wuwiću Serbowstwa w tamnych holanskich krajinach přinošował. M. Č.

J. Nowak-Horjanski:

Wobrazki z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Pokročowanjo.)

Biskopska móc Mišnjanskoho biskopa přeńdźe na Budyšskoho tachanta.

Posledni Mišnjanski biskop Jan z Haugwic (1555—1562), kotryž wotewšoho spočatka ani dobreje wole ani duchowneje khmanosće za biskopske zastojnstwo njeměješe, da so štwórte lěto swojoho knježenja (1559) tehdom nowowuzwolenoho Budyšskoho tachanta Jana Leisentritta prašeć, hač wón njeby w joho (= biskopowym) mjenje duchowne wjednistwo Łužicy přewzał. Tachant do toho zwoli a dósta 1560 wot biskopa biskopski pječat (jehnjo z dobyćeńskej khorhoju) z přilubjenjom 30 šěsnakow zarunanja. Leisentritt sam zdźěli podawk kejžorej Ferdinandej I. a Winskomu bamžowskomu pósłancej Melchiorej Biliji z próstwu, zo by so Łužica cyle wot Mišnjanskoho biskopstwa wotdźěliła a swojoho samsnoho cyrkwinskoho wjećha dóstała. Hdyž běše biskop Haugwic mjez tym (1561) lutherske wěrywuznaćo podpisał a z tym wot cyrkwje wotpadnył, postajištaj kejžor a bamžowski pósłanc (1562) Leisentritta za wjednjka łužiskeje „dijecesy“ z mjenom „cyrkwinskoho zarjadnika“ (administrator ecclesiasticus). A jako po času dotal zamjelčane biskopowe přestupjenjo po něčim na zjawne přińdźe, wobkrući bamž Pius V. lěta 1567 hišće junu we wosebitym pismje (buli) swjatočnje hižo wobstojacy porjad. Tak běše cyrkej znajmjeńša we Łužicy zrjadowana, hdyž biskop Haugwic też zwonkownje swoje zastojnstwo złoži a biskopske kubła wolefskomu wjećhej přepoda. — Mišnjanske biskopstwo rozpadny z tym do dweju dźělow: do sakskich herbskich krajow (Drježdźanskeje krajiny), kotrež něhdźe jenu třećinu biskopstwa wučinjachu, a do wobeju Łužicow, kotrejž na dwě třećinje tejesameje wopřiještej. W sakskich herbskich krajach Mišnjanska dijecesa a z njej katolska cyrkej spěšnje rozpadny. Hdyž wolefski wjećh August lěta 1586 wumrě, jeje hižo wjacy njeběše. Za to pak so wona we Łužicy pod swojim nowym cyrkwinskim wjećhom, Budyšskim tachantom, znajmjeńša zdźěla zdźerža.

Někotre wobrazy

najwuznamjenićišich wumělskich drohotnosćow, kotrež so tukhwilu na wustajeńcy w Budyšinje pokazuja. Tři wobrazy, kotrež před tydźenjom woćišćachmy, běchu jenož snadna pokazka z bohatoho wobsedźeństwa, kotrež Radwofska cyrkej na wumělskich wěcach khowa a kotrež su nětkle zdźěla na wustajeńcu do Budyšina požčene. Wěcywustojne pjero Radwofskoho knjeza fararja wo tym na druhim městnje pozdźišo wjele wjacy wozjewi.

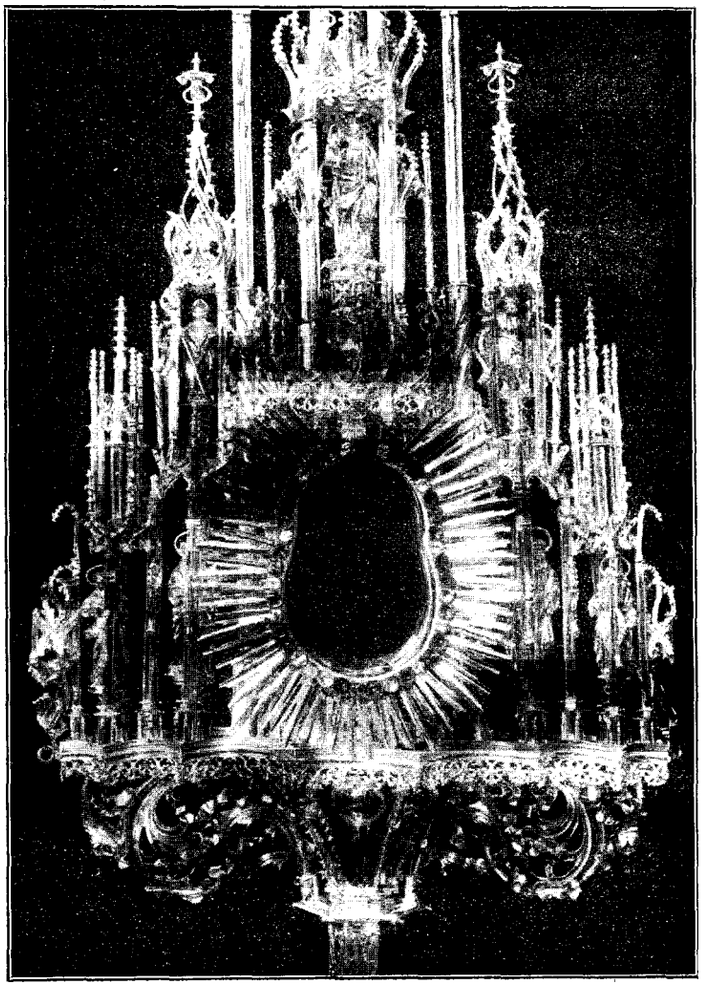

Monstranca (srjedźny dźěl)

ze slěbra kowana a lata wokoło lěta 1520. Pozłoćena. 118 cm wysoka, 29 puntow ćežka. Stoji srjedź hłowneje jstwy muzeja w škleńčanym khamorje jako najkrasniši pokład cyłeje wustajeńcy. Ze wšěch stron móžeš ju wobdźiwać. Postawy swjatych, ze slěbra late, ju debja: Jan křćenik, Pětr a Pawoł, Jan sćenik, biskop Beno (?), Khrystoforus, Njebjes Kralowna, eucharistiski Zbóžnik. — Słuša tachantstwu swj. Pětra w Budyšinje. W samsnej žurli při sćěnje mjez durjomaj je wustajena też Njeswarska swjata Marja z Radworja wosebiteje wumělskeje hódnoty.

Posledni Mišnjanscy biskopja a tež prěni Budyšski tachant jako biskop rěkachu „Jan“. Tohodla dóstachu katolikojo, kotřiž cyrkwi swěrni, potajkim „pod Janom“ wostachu, přimjeno „podjanscy“. Tute mjeno je wostało hač do dźensnišoho dnja. Někotři stawiznarjo wotłožuja mjeno „podjanski“ wot słowa „jadyn“ (= jedyn), dokelž katolikojo swjate woprawjenjo „w jadnym“ (jenym) wobličwje, jenož khlěb, dóstawaja, a nic we woběmaj, nic tež wino, kaž lutherscy.

Budyšscy tachantojo — cyrkwinscy wjerchojo.

Prěni Budyšski tachant, na kotrohož biskopska móc (jurisdictio) wot Mišnjanskoho biskopa přeńdźe, běše

1. Jan Leisentritt z Juliusberga (1562—1586). — Tajkele zemjanske přimjeno dóstachu nětko mnozy tachantojo wot krajnoho wjercha. — Joho dźěławosće a zahorjenosće dla poskići kejžor Ferdinand I. Leisentrittej biskopstwo w Nowym Měsće w Awstriskej a pozdźišo zastojnstwo dwórskoho radźićela we Winje, ale tutón wotpokaza woboje a wosta we Łužicy. Dokelž Leisentritt z domu dwě słowjanskej rěči (česku a słowaksku) znaješe, nawukny zawěsće tež bórzy serbšćinu a móžeše tak ćim lěpje mjez Serbami skutkować.

Dokelž so mnozy wěriwi na to wołachu, zo łaćonsku rěč při Božich służbach a cyrkwinskich wobrjadach njerozemja, zo pak lutherscy wšitko w zrozemliwej ludowej rěči činja, prošeše Leisentritt bamža, zo bychu měšnicy směli čitanjo Božeje mšě a wudźělenjo sakramentow w ludowej (němskej a serbskej) rěči wukonjeć. Tola bamž wotpokaza (1567) próstwu z winu, zo so wjele stow lět stare cyrkwinske wašnjo tak lohcy přeměnić njehodźi. Za to wuda tachant křćeńsku knižku, po kotrejž móžachu měšnicy znajmjeńša němski a serbski křćić a kmótřam křćeńske wobrjady wukładować.

Dokelž lutherscy z khlěbom a winom woprawjachu, zarjadowa tachant Leisentritt wašnjo, zo so wěriwym po woprawjenju z khlěbom njepřežohnowane (jenož swjećene) wino wudźěleše, podobnje kaž na swjedźenju swjatoho Jana sćenika.

Hdyž duchowni zdźěla jenož ženjenja dla z cyrkwje wustupowachu, da so Leisentritt zasy bamža prašeć, hač so duchownym njeby ženjenjo dowolić móhło. Bamž pak tež na tute prašenjo z „ně“ wotmołwi.

Lěta 1568 wudyri w Budyšinje mór. Tehdom přepołoži Leisentritt swoje sydło a tachantsku pisańnju do Kamjeńca a bydleše sam w tamnišim klóštrje. — Na zhromadźiznje

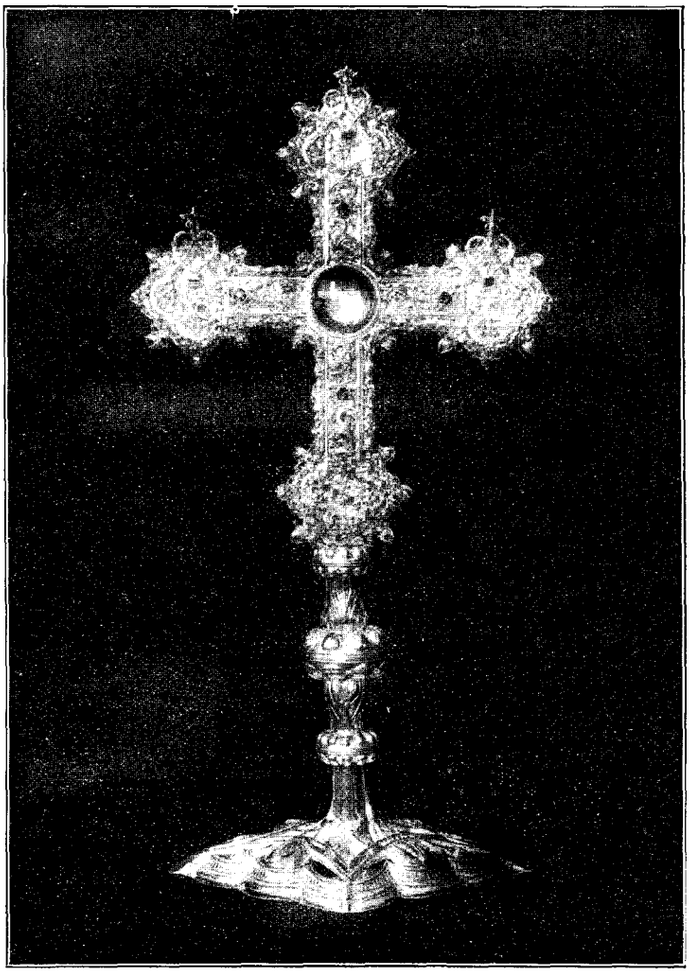

Pacifikale,

to je křiž k wudźělenju biskopskoho žohnowanja, z relikwiju swjatoho křiža. We 18. lětstotku bě wašnjo, zo biskop, prjedy hač wosadu wopytać jědźeše, tam pacifikalny křiž doprědka pósła. Z tutym jomu při přikhadźe do wosady farař napřećo dźěše hač k mjezam. Tam přepoda pacifikale zasy biskopej, zo by wón lud z nim žohnował. Horni wobraz pokazuje tajki biskopski křiž, dźěłany traž po lěće 1500, kowany ze slěbra, zdźěła pozłoćany, 70 cm wysoki. — Słuša tachantstwu swj. Pětra w Budyšinje.

Budyšskich kanonikow w Lubanju (w Šlezskej) přeměni a wudospołni wón wustawki Budyšskoho tachantstwa, kotrež

Knjez inspektor.

W Hulicach, w hosćencu na Zawadźiłcy, stoješe dołhi, elegantnje zhotowany knjez. Wužada sebi nócłěh, dobru wječeř, piwo, dobre cigary, najnowše nowiny, pohladnicy a — jstwu.

Ale hosćencař jomu jstwu njeda, doniž so njebě přepokazał, koho ma před sobu. Dyrbi to tola wědźeć, koho w nocy hospoduje, a wosebje, móže-li wón tež płaćić. Kóždy lump dźě móže jěsć a pić a kurić a potom ćeknje.

„Sym inspektor“, předstajowaše so cuzbnik. Tomu přispomni hišće něšto, štož korčmař njerozemješe. Jomu bě dosć, zo je joho hósć inspektor. Tuž wón podhladny a strašny człowjek być njemóže, tón njezapali, tón njekradnje a njećeknje bjez płaćenja.

Inspektor je inspektor.

Korčmař da jomu přihotować kurjo na papricy, přehlada kóždu blešu, hač je piwo tola čerstwe, wubjeraše cigary a přinjese hosćej skónčnje cyły talerř pohladnicow. —

Inspektor sedźeše we jstwi, hdźež takle druhdy z wječora so wjesna noblesa skhadźowaše, zo by sebi zahrała. Khodźeše sem předstojićeř železniskeje stacije, prěni wučeř, direktor fabriki, farař, dawkowy kontrolerř a druzy, dźensa wjacy, jutře mjenje, ale přecy telko, zo by so škat zahrać mohł. Hdyž jedyn falowaše, sydny so korčmař sam sobu, abo bu po njoho pósłane, zo je ważne wuradźowanjo, kotrež bjez joho hłosa ničo njepłaći.

Hósć změrom kurješe, čitaše nowiny a bě do kura a nowin zawaleny, zo jomu mjez woči widźeć njebě. Dobra wječeř bě jomu prawje derje słodźała.

Tu počachu so wšědni hosćo a hračcy skhadźować. Najprjedy zastupi předstojećeř stacije. Do hosćinskeje jstwy kukajo prašeše so korčmarja: „Je tam štó?“

Korčmař mjelčo wotmołwi: „Knjez inspektor.“

Předstojićeř so njemało stróži. Njewotpołoži swoju měcu, ale khwataše z durjemi won. Dawno bě hižo na inspektciju čakał, a nětk tu je. Měješe drje wšo w porjadku, a tola běše hišće nuzne, tu a tam pohladać, zo by inspekcija derje wupadnyła. Da khětše wobej čakarni wumjesć, pěsk na dwórnišću wurunać, hlada do składźišća, poruča to a tamne.

W hosćencu sebi potom zasy wotpočnje, hdyž budźe po straše. —

Za předstojićerjom přińdźe na Zawadźiłku prěni wučeř, kotryž chcyše sebi nowiny přečitać, doniž druzy njepřindu. Kurješe hižo swoju cigaru, kotraž so druhdźe tuńšo kupuje hač w korčmje.

„Tu hišće nichtó njeje?“ prašeše so korčmarja, kotrohož před durjemi trjechi.

bamžowski pósłanc 1570 wobkruči. W meji 1577 přińdźe tutón bamžowy zastupjeŕ do klóštra Marijineje Hwězdy a wudźěli tam něhdźe 400 wosobam swjate firmowanjo.

Ale też w časnych nuzach pomhaše Leisentritt cyrkwi. Budyšske tachantstwo běše tehdom tak zadołžene, zo chcyše zemjan Wołdrich z Nosaćic šěsć tachantskich kubłow subhastu předać. Zo by tachantstwo z tuteje wuzkosće wutorhnył, pućowaše Leisentritt ke kejžorej Ferdinandej I. do Prahi, hdźež pomoc namaka.

Za joho časy (1562) bu też tehdomniši Budyšski senior Hendrich spodźiwnje nadpadnjeny. Na rańšich kemšach přijědźeštaj zemjanaj před durje tachantskeje cyrkwje a daštaj seniora prosyć, zo by k nimaj won přišoł, dokelž chcetaj z nim słowčko poréčeć. Jako tutón přińdźe, storhnyštaj zemjanaj 72lětnoho starca do woza a wotjědźeštaj z nim po drózy do Kinsbórka. Měšćenjo a burja pak ćerjachu za nimaj, dosćahnychu jeju w Kinsbórkskej holi a wuswobodźichu jatoho knjeza. Wina tutoho nadpada běše wjećiwosć. Hendrich běše mjenujcy seniorske zastojnstwo dóstał, kotrež běše tachant zemjanskomu duchownomu (drje wujej abo přećelej rubježnikow?) joho njepěknosće dla wotewzał. Na městnje před cyrkwinymi durjemi (na tachantskej stronje), hdźež rubježnikaj seniora zhrabnyštaj, je hišće dźensa čorny kříž do šěroho plestra wusadźany.

Tachant Leisentritt wumrě 66 lět stary a bu w tachantskej cyrkwi na sćeńskej stronje wulkoho wołtarja pokhowany; pohrjebnu réč měješe direktor tachantskeje šule Hrjehoŕ Rupert. — Naslědnikaj Leisentritta běštaj:

2. Hrjehoŕ Leisentritt (1586—1594), joho wuj, a

3. Khrystoŕ Blebel (1594—1609), Budyšski Serb, kotryž běše napřećo lutherskim přećelnje zmysleny a so prócowaše z nimi měr dźeržeć. Po zhromadnym wučinjenju wobeju wěrywuznaćow bu pohrjebnišćo wokoło tachantskeje cyrkwje pomjeńšene.

Za Blebelowe časy přińdźechu znowa husitiscy zmysleni běscy ćeknjeńcy a wuhnaći do Łužicy. Tu jim hrabja Zinzendorf, w Drježdźanach w służbje stojacy, nowu domiznu natwari, kotruž „Herrnhut“ pomjenowa. Tak bu tute łužiske městačko sydło „běskich bratrow“ abo „bratrowskich wosadow“, zwotkelž so wone potom dale po kraju rozšěrjachu. W Serbach maja w Małym Wjelkowje zasydlenjo. Blebela sćěhowaše:

4. Augustin Widerin z Ottersbach (1609—1620) z Prahi, kotryž móžeše zawěsće běski a tohodla też serbsku réč bórzy nawukny. Wón běše wustojny hospodaŕ, kotryž wjele cuzoho piwa do Budyšina přiwožować da, nic jenož za tachantskich knježich, ale wón wotewri na tachantstwje też korčmaŕsku jstwu. Dokelž pak piwowarjacy měšćenjo z tym škodowachu, nasta njespokojnosć w měšće. Wo-

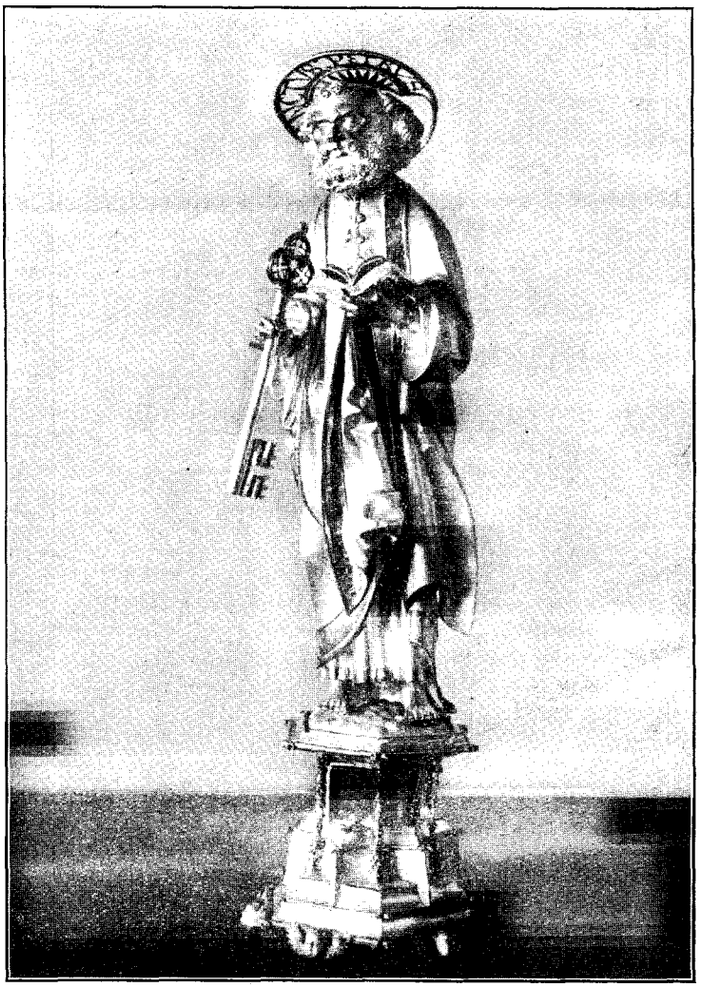

Reliquiar
(w kotrymž so relikwije khowaja) w postawje swj. Pětra; ze slěbra laty, zdźěla pozłoćany, 53 cm wysoki, z lěta wokoło 1400. — Słuša tachantstwu swj. Pětra w Budyšinje.

„Je tam knjez inspektor“, wotmołwi tón na durje pokazujo.

Do wučerja kaž by třělił. We wokomiku bě won. Korčmaŕ za nim so dźiwajo hladaše. Božo, što je so to stało? Hižo druhi takle ćěka.

Knjez wučeŕ khwataše do šule. Měješe ju w najlěpšim porjadku, wučeše dźěći derje, ale čohodla dha by na to a tamne pohladać njedyrbjał, hdyž inspekciju před durjemi widźi? Powoła swojich kolegow, a bórzy běchu wšitcy zhromadźeni, samo też wučeŕka ručnoho dźěła.

Wuradźowachu, zapisachu khětře hišće, štož běchu dźensa wučili, powisnychu wšě wobrazy runje atd. Jutře rano dyrbi so potom wša młodosć zhromadźić a byrnjež na smjerć khora była.

Prěni wučeŕ přiwjaza też swojoho stražnoho psa na rjećaz, dokelž bě to tak předpisane. —

Khwatajo přiběža do hosćenca dawkowy kontroler, kotryž měješe na to hladać, zo by so w cokrowni ani kuska cokora njepředało bjez dawka a zo by so w piwaŕni kapka piwa wjacy njewariła, hač bě wozjewjene a zapłaćene.

Kontroleŕ pokaza jenož na durje a korčmaŕ wotmołwi: „Njeje tam nichtó hač inspektor“.

Też kontroler ćekny w samsnym wokomiku a khwataše runy puć do cokrownje, zo by zamki přehladał, zo tola so njeby ničo kradnyć mohło. Też dołho dosć pisaše a ličeše, činješe porjadk w knihach. Swojim podstajenym zastojnikam wozjewi, zo bychu jutře w uniformje přišli, dokelž něšto w powětře wisa.

Buchu dale přehladowane měry a wahi, wšě knihi, zo njebychu při inspekciji z ničim njeluboznje překhwapjeni byli. —

Rano bě powšitkowne wočakowanjo. Kóždy stoješe na swojim městnje, wšo dźěše wšudźom, kaž by bracle pjekł. Ale inspektor njepřińdźe a njepřińdźe. — —

A wječor bě na Zawadźiłcy jstwa połna. Kóždy prašeše so druhoho: „Njejsće dźensa inspekciju měł?“ A nichtó wo inspekciji njewědźeše.

„Što dha je to tola wčora wječor do inspektora było?“ počachu so prašeć.

Korčmaŕ bu zawołany, ale też wón njewědźeše. Přinjese pak knihu cuzbnikow, do kotrejež bě so hósć rano zapisał:

„Isodor Kepelik, inspektor zawěsćowacoho towaŕstwa přećiwo wohnjej, krupam . . .“

„To pak mi njeměj nichtó za złe!“ wołaše jedyn po druhim. „To je přewjele. Tuž sydajće so nětk z najmjeńša.“

Za khwilku hrajachu někotre blida a korčmaŕ khodźeše po jstwje kaž woparjeny.

bydlerjo přiwožowanju cuzoho piwa z mocu zadźewachu. Haj, lěta 1619 nasta woprawdźity zběžk. W nocy 27. augusta walichu so piwowarjerjo a lud do tachantstwa, zapusćichu wobydlenja duchownych a tachantsku šulu. Měsćanska rada da tachanta na hród dowjesć a tam přez wojakow strażować. Widerin wumrě ze zrudobu nad tym w starobje 43 lět.

Do tutych njeměrnych časow słuša drje też podawk, kotryž so wo tachantstwje powěda. Stupiš-li do tachantskoho dwora, widźiš na wuhenju lěwoho nabočnoho twarjenjc do kamjenja wudypanu hłowu a ruku duchownoho, kotryž trubu pismow dźerži. Stara podawizna powěda tole: Při nadpadźe na tachantstwo zabichu zběžkarjo wšěch duchownych, kotrychž móžachu popadnyć. Hdyž mějachu za to, zo su wšitcy morjeni, da wjednik zběžkarjow na dworje wuwołać: jeli tu hišće jedyn duchowny je, njech tachantstwo jomu słuša, jeli nic, je naše. Tu wotwoła so duchowny, kotryž běše so do wuhenja skhował (drje Widerin sam?): „Ja tu hišće sym!“ Wjednik dźeržeše swoje słowo a přewostaji tachantstwo swojomu dotalnomu wobsedźerjej. Tak zdźerža tutón khowanc tachantstwo katolskej cyrkwi, a k dźakownomu wopomnjeću dósta naspomnjeny pomnik na wuhenju.

Po Widerinowej smjerći bu rodźeny Budyšan za tachanta wuzwoleny, mjenujcy:

5. Hrjehoŕ Kattmann z Mauruka (1620—1644.) Za joho časy pozběhnychu so łužiske města přećiwo sakskomu kurwjerchej Janej Jurjej I. Prjedy pak hač tutón z wójskom na města přićahny, přińdźechu Kamjenčenjo k njomu na Stołpinjanski hród a prošachu wo miłosć. Kurwjerch pak rjekny, zo su Kamjenčenjo „pječeń čuli“. Tohodla nasta tehdom prajenjo, zo ma człowjek, kotryž derje čuje, „Kamjenski nós“.

Hdyž lěta 1628 row Mišnjanskoho biskopa Bernarda Kamjenskoho w klóštrje Marijinej Hwězdźe wotewrichu, zo bychu kašć do rjeńšoho rowa (před wołtarjom) přepołožili, sta so tam spodźiwne wustrowjenjo. Klóštrska knježna Marja Mildnerec ze Słanknowa měješe 10 lět dołho strašnje bolacej nozy, tak zo dyrbjachu ju k rowej njesć. Wona bu před kašćom nadobo wustrowjena a móžeše sama wróćo hić. — Tachant Kattmann da też při wulkim wohnju (1634) sobu wotpalenu cyrkej Našeje Lubeje Knjenje zasy natwarić, kotraž bu 1643 poswjećena. 1642—44 bu pišćelowy khór tachantskeje cyrkwje přetwarjeny a nowe pišćele stajene.

Tachant Kattmann běše ze swojej měrniwosću a rozhladniwosću katolikam wjele zhubjenych prawow zasy dobył. To zbudźi też hidu lutherskich přećiwo njomu. Zo bychu joho wotbyli, zawdachu jomu, kaž so powěda, z jědom do wina, kotrež běše pola měsćanosty Westfala pić dóstał. Kattmannowaj naslědnikaj běštaj:

6. Jan Haša (Hasius) z Noweje Wsy pola Njeswačidła (1644—1650), prjedy z fararjom w Kulowje, a

7. Měrćin Saudrius ze Sternfeld (1650—1660), kiž z Udenarda w Flandernskej pokhadźeše. Dokelž Serbow podtłóčowaše, wobskoržichu joho tachantscy knježa pola arcybiskopa w Prazy Wottam přijěcha 14 ryćerjow z přikaznju, tachanta jatoho do Prahi přiwjesć (1652). Dokelž pak so wón zapowě sobupućować, wróćichu so ryćerjo bjez njoho domoj. Mjez tym joho měsćanska straża na tachantstwje strażowaše. Tachant pak po radźe jenoho mnicha ćekny a přińdźe do Regensburga; tam běše runje kejžorstwowy sejm (Reichstag) zhromadźeny, před kotrymž chcyše Saudrius pomoc pytać. Dokelž pak běchu tam joho přećiwnicy prjedy njoho, njedósta žaneje přileżnosće k zakitowanju, ale bu do jastwa sadźeny. Wón pak zasy ćekny a přińdźe k sakskomu kurwjerchej do Drježdźan. Tola też tu wočakowaneje pomocy njenamaka, ale bu do Prahi wotwjedźeny a w tamnišej staroměsćanskej radnicy do jastwa sadźeny.

Joho zastojnsłwo w Budyšinje zastawaše mjez tym pjeć lět dołho Bernhard ze Schrotenbach, předstojeŕ klóštra Noweje Cale (Neuzelle).

W Prazy nětko skónčnje wěc přepytowachu a Saudria njewinowatoho namakachu. Tola prjedy hač so wón zasy do swojeje dijecezy wróći, wumrě po wósomlětnym zajeću w Prazy nahłeje smjerće. (Přichodnje dale.)

Přirunaj też nastawki knjeza fararja n. w. Jurja Křižanka „Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata“, wozjewjene w „K. P.“ 1918, w zešiwku wudate wot tow. ss. Cyrilla a Methoda. Płaći 20 pj. Na składźe w našej ćišćeŕni, hdźež też knihu J. Nowaka-Horjanskoho (Wobrazki . . .) dóstanješ za 1,50 hr.

Na katolskim zjězdźe w Prazy.

1. Bamžowski wotpósłanc a cuzy ministrant.

Běše njedźelu rano. Posledni dźeń zjězda. Dźěch do doma swjatoho Vita na Hradčanach, zo bych rano zahe Božu mšu čitał. Kak husto běch tam khodźił před 15, 20 lětami! Tehdy běch student kaž so tam mjenowachmy, lěpje šuleŕ. Biskopska wulka cyrkej činješe na mnje mócny zaćišć. Što běch ja tola we njej w jeje wysokich murjach — kaž palčik w lěsu. Dźensa běše cyrkej hišće rumniša, nowy dźěl bě mjez tym ze starym zwjazany. Mějach zbožo, w cyrkwi nětko směć swjećić Božu mšu. W tutej cyrkwi bě so zańdźeny štwórtk katolski zjězd swjatočnje wotewrił. Kak so zwjeselich, zo móžach dźeń prjedy (sobotu) widźeć bamžowskoho wotpósłanca kardinala Verdiera z Pariza. Cyle blizko dźěše při mni nimo přewodźany wot Pražskoho arcyměšnika. Běch so pola zwónka za šesćich k celebrěrowanju připowědźił. Tuž w postajenym času do kapale sławnoho doma zastupich. Mějach přeco, směć celebrěrować při rowje swj. Jana Nepomucskoho. Prajachu mi, zo wšak je runje na woběmaj stronomaj Boža mša a poskićichu mi druhi wołtaŕ, wołtaŕ swj. Wojćecha. Tola powołach so na to, zo přikhadźam z Němskeje a zo znajemy swjatoho Jana bóle w domiznje. Tuž dyrbjach čakać. Přihotowach so k Božej mši. Hdyž běch so z drastu wopora Božeje mšě zhotował, přistupi młody człowjek — něhdźe 18lětny — ke mni a wopraša so, hač smě mi ministrěrować. Widźach na joho wobliču zbožo, radosć. Rady zdwórliwe poskićenjo přijach. Tak wustupichmoj z kapale a dźěchmoj zady wulkoho wołtarja k zadnomu wołtaŕnomu blidej k starosławnomu rowej. Přińdźe mi na mysle, kak bě nas seminaristow před něhdźe 20 lětami njeboh knjez prezes Anselm Rotzinger do samsneje swjatnicy wjedł a kak běchmy při samsnym rowje joho Božej mši přitomni byli. Mój ministrant mi pobožnje a derje ministrěrowaše. Moji němscy krajenjo sćěhowachu nutrnje swjatomu woporej. Wuspěwachmy wótře naše paćerje po Božej mši. Ze swójim służownikom wróćich so do kapale. Chcych jomu myto dać, tola wón ničo njepřiwza, ale wjesoły woteńdźe. Hdźe je był doma, njewěm. Wobkhowam njeznatoho młodźeńca w dobrym wopomnjeću!

2. Mjez swjatym ludom.

Njedźelu dopołdnja. Wulki stadijón je połny ludu. Wšitcy su přišli, zo bychu Kralej Kralow hołdowali při swjatym woporje. Stoju w blizkosći wulkoho wołtarja. Na prawym boku mam něšto stow hólcow w běłych košlach. Su to němscy šulerjo z Čech. Maja nadawk, na Božej mši łaćonsku missu spěwać. Na lěwicy stoja kaž murje žony a holcy w pisanych drastach. Su ze Słowakskeje. Z daloka su přijěli. Sam sym so tohorunja swjatočnu duchownsku drastu woblekł, běły rochet na čorny talar. Tak čakamy na přikhad bamžowskoho wotpósłanca. Zwony zwonja kaž z cyrkwje. A hižo přikhadźa žohnowany w Knjezu. Boža mša so započnje w rěči maćerje cyrkwje. Swjate sćenjo so w šěsć ludowych rěčach čita. K přežohnowanju zatrubi rózk. Swjaty lud leži na kolenach, mjez tym zo w powětře lětak swoju dróhu ćehnje. Njech su rěče wšelake, njech so drasty rozeznawaja, jedyn je wšitkich knjez, wučeŕ a mištr, jedyn je kral wšitkich wutrobow!

3. Wopytach krajana.

Njedźelu popołdnju. W sławnym klóštrje Emmaus mam krajana. Njejsym joho hišće widźał. Joho přiwuzni su mi doma wo nim powědali. Wot nich mam joho strowić. Tuž tam du do joho wótcnoho domu. Znaju jón derje, klóštr Benediktinow. Sym tam jako šuleŕ khodźił k spowědźi, na krasne Bože służby w martrownym tydźenju, sym tam posłuchał na wuhładkowany spěw mnichow. Lěta su mjez tym zašłe. Zastupju do swjatnicy. Prašam so za fratrom Isidorom, něhdušim synom wjeski Worklečanskeje wjeski. Zady w cyrkwi widźu mnicha sedźo při blidku při zaswěćenej swěčcy. To wón potajkim je, Wawrikec mnich, bratr Isidor. Přistupju k njomu, strowju, wotedam jomu swoje „Wjele dobroh' z domizny". Kak wón hlada, kak wón posłucha, kak so wón dźakuje za tajki njenadźity wopyt! Tu so wón zasy zetka z domiznu. Jenož krótki je wopyt, ale słónčity za wobeju. Při durjach so rozžohnujemoj. *C.*

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Swjaty Wótc přebywa wot 31. 7. hač do kónca septembra na swojim lěćnym hrodźe w Castel Gandolfo. Dokelž pak tam swoje dźěła dale zastara, jědźechu zastojnicy a służowni sobu, hromadźe w 6 awtach. Hdyž Swjaty Wótc tam jědźeše, wěriwi wšudźe joho přećelnje a zahoriće witachu, předewšim też w městačku Albano.

Bamžowska universita Gregoriana je so wot lěta 1870 jara wuwiła. Theologiska fakulta university ličeše w lěće 1870: 700 bohosłowcow, w lěće 1913: 1110, w lěće 1935: 2050. Filosofiska fakultu ličeše 1870: 350, 1913: 700, 1935: 1450. Też fakulta za kanóniske prawo a za cyrkwinske stawizny je so podobnje wuwiła.

Bamž Pius XI. dawa wulki dom za centralne hamtske wyšnosće při cyrkwi Santa Maria w Trastevere twarić. Městnosć běše něhdy italske knježeŕstwo cyrkwi wotewzało, ale po konkordaće zaso wróćiło. W tutej kněži budźa wulke hamtske rumnosće, ale też bydlenja za bamžowskich zastojnikow. Z twarjenjom je so před 2 lětomaj započało. Poswjećenjo twara budźe w meji 1936. Tola zastojnicy hižo w novembru tohole lěta do nowoho twara zaćahnu.

Hdyž Swjatoho Wótca sobustawy kongregacije za misijóny wopytachu, spomni wón na jenoho zbožnoho, kotryž je jako misijonar w Abesinskej martrańskeje smjerće wumrěł. Swjaty Wótc praji, zo dyrbjeli so wosebje italscy katolikojo k tutomu zbóžnomu modlić, kotryž je swoje mocy jako běły ludam w Abesinskej woprował. K njomu maja so italscy katolikojo wosebje nětkle modlić, hdyž so ćežke njewjedra wójny nad Abesinskej khopja.

Jedyn student, kotryž je hačrunjež młody, tola hižo jara dobry znajeŕ starych spisow a stawiznow je knižku wudał, w kotrejž po starych spisach dopokaza, zo je swjaty Pětr 25 lět w Romje cyrkej wjedł. Knižku su wšitcy wučeni z wulkim zajimom přijeli, dokelž so tola hišće tam a sem, w poslednim času też w jenej němskej knižcy, praji, zo swjaty Pětr zcyła w Romje njeje był, hačrunjež je to tola kruće dosć dopokazane. Tamny student je hakle před krótkim ke katolskej cyrkwi přistupił.

Před něšto časom pisachmy, zo je katolske sudnistwo za mandźelstwa loni 46 mandźelstwow jako njepłaćiwych spóznało. Dokelž so to na cyły swět rozliči, njeje to přewjele. Z kajkich winow pak běchu mandźelstwa njepłaćiłe? W někotrych padach běchu jenoho z mandźelskeju k žeńtwje nućili, w druhich běše jedyn dźěl duchakhory, (wězo hižo do wěrowanja) zaso druzy běchu z cyle blizkoho přećelstwa, w někotrych padach běše jedyn dźěl hižo ze započatka prěł, zo je mandźelstwo sakrament a zo je njerozdźělomne. Tajke a druhe su winy, zo tamne mandźelstwa za njepłaćiłe spóznachu.

Dokelž su hižo zaso někotre nowiny pisali, zo chce Ruska z katolskej cyrkwju konkordat wobzamknyć, pokaza bamžowska nowina hišće raz na to, zo to njeje móžno, tak dołho hač cyrkej w Ruskej zcyła žane prawa nima, tak dołho hač tam křesćanow přesćěhaja a swobodu swědomja teptaja. Dale spomni nowina też na poměry w Češkej. Tam je so hodźała přezjenosć mjez statnej wyšnosću a cyrkwinskej dócpěć. Češkosłowakska dóstanje nětko zaso nuncija, je to Monsignore Ritter, kotryž bu hakle tele dny na biskopa wuswjećeny.

Před krótkim wumrě w ródnym měsće Pia XI. šewc, kotrohož běštaj staršej nětřišoho bamža za swoje dźěćo přijałoj a joho woćahnyłoj. Hdyž bu Achille Ratti z biskopom w Milanje, měnješe joho přijaty bratr, zo z tym hišće dosć njebudźe. A wón je prawje měł! Hižo za poł lěta bu Ratti wuzwoleny na bamža. „To je škoda," skoržeše na to přijaty bratr, „nětk njemóžu wjacy joho črije płatać!"

Němska. Trierski biskop Bornewasser je wudał pastyŕski list k 300. posmjertninam sławnoho jezuity Bjedricha Spee. W nim piše mjez druhim tole: Dźaknje spominamy na tohole muža. Wón je najwjacy k tomu přinošował, zo w našej wótčinje přesćěhanjo a palenjo kuzłańničow přesta. Wosrjedź bruboho, wójnskoho časa je napisał lubozne, něžne basnje k česći Božej. Ze spodźiwanjom zhladujemy na joho křesćanske počinki. Jako křesćanski ryćeŕ wón raznje a njebojaznje škitaše swjatu wěru. Połny lubosće pak bě wón napřećo khudym a podtłóčenym. Škitaše wbohich człowjekow, kotrychž chcychu zabłudźeni ludźo jako khodojty dračować a spalić. Jako woporniwy ryćeŕ woprowaše wón w času móra swoje žiwjenjo za khorych. Wón jich wothladowaše, dóniž sam na mór njewumrě. Na kóncu napomina biskop wěriwych: Też my służmy našomu Knjezej a Zbóžnikej po słowje swj. japoštoła (2 Tim. 2. 3.): „Ćeŕp sobu jako dobry wojak Khrystusa Jězusa!" To rěka: Njebój so njepřećelow a strachow, kotrymž w służbje Jězusowej nichtó njewućeknje!

Němski wójnski minister je postajił, zo wojacy wjacy njesmědźa dowol dóstać, zo bychu so na swj. exercicijach wobdźělili. K tomu njeje wjacy časa, hdyž nětkle wojacy jenož lěto hišće służa.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 420. z Budyšina: Marja Lasmanowa; 421. 422. z Njebjelčic: Jurij Ledźbor, Jakub Pjetaš; 423. z Łuzća: Jan Rjeda; 424. z Prawoćic: Marja Wićazowa; 425. ze Smječkec: Marja Tryčcyna; 426. z Wudworja: Madlena Koklina; 427. z Khrósćic: Hańža Mrózowa; 428.—436. z Now. Wjeski: Jakub Herman, Jakub Koch, Jan Kilan, Michał Kupka, Jurij Suchi, Jakub Heša, Jakub Šewc, Marja Pěčcyna, Hańža Kobalcec; 437. z Nowoho Dwora: Jakub Šewčik; 438. z Wotrowa: Jan Handrika.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Mikławš Hejduška z Hórkow 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. augusta 1935.

108 wołow, 301 bykow, 474 kruwow a jałojcow, 745 ćelatow, 857 wowcow, 2621 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 38—42 hr. 2) starše 33—37 hr. 3) Hewak połnomjasne młode — hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 41—42 hr. 3) Mjasne 36—40 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 38—43 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 33—37 hr. 3) Mjasne kruwy 26—32 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—25 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 34—38 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 64—66 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 54—63 hr. 3) Snadnje wuwite 46—53 hr. 4) Najšpatniše 42—45 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 50—54 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 40—54 hr. 3) Mjasne wowcy 44—46 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 38—43 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 54 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 50—53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“ wopyta wustajeńcu w muzeju jutře njedźelu hnydom po serbskim nyšporje. Zastup 25 pj. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Kedźbu! Štóž chce hišće do Wambořic (Albendorfa) sobu jěć, móže bjeze wšoho zamołwjenja na znatych městnach přistupić, a to póndźelu rano 1/46 hodź. w Kamjeńcu na torhošću, 1/26 hodź. w Pančicach a dalšich wsach při drózy, w 6 hodź. w Budyšinje při serbskej cyrkwi. Su hišće někotre městna prózdne. J. Słodeńk.

Wšitke listy a dopisy za redaktora „Kat. Posoła“ njech so sćelu hač do kónc augusta do Donnerhakec knihićišćerńje (Buchdruckerei L. A. Donnerhak) w Budyšinje, před šulerskimi wrotami 21.

Prócesijón do Krupki!

Pjatk, 6. póžnjeńca, w klóštrje Marijnej Hwězdźe rano w 5 hodź. Boža mša, potom woteńdźemy. Swačić chcemy w Pěrnje (w „Blauen Hecht“) a přenocować w Berggießhüblu („Goldner Stern“). Wupokaz přez mjezu dóstanjemy zhromadnje w Berggießhüblu.

M. Kokla w Nowej Wjescy, wjednik.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do 1. septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.
Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Chceš-li pak wustajeńcu na druhim dnju wobhladać, dyrbiš při małych wrotkach na Kotołskej hasy zwonić!

Zastup při zhromadnym wopyće jenož **30 pj.** a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Kosy, brusy, kunki, rynki
Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe
Groćane pletwa
Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**
Klumpy
wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarńja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow
z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kašće
mam přecy na bohatym składźe a wšě
blidarske dźěła
zhotowju ruče a po hódnej płaćiznje.
Pawoł Pjekař
w Kukowje,
blidarnja. (Kunigundenberg.)

Cychi, žonjacu lětnu drastu, nohajcy,
płachty, šaty wšěch družin, wšelake
hłowaki, rjanu drasćičku za dźěći, tkaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

W nowym wubjerku:
Kłobuki
čapki
kožuchowe twory
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Małe
Biblijske stawizny
— w nowym wudaću —
su zasy na składźe w našej čišćerni.
Płaćizna 1,— hr.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
skleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** skleńčerńja Serbska dr. 16

Naše wokna sebi wobhladajće!
T. ALBERT **Budyšin** Lawske hrjebje 10
Wšě potrjeby za šport a turnowanjo.
Pyšne ručne toški — kofry — toše.

So wróćiwši wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje a našeje lubeje maćerje

Madleny Nukoweje rodź. Hermanec
z Róžanta

wuprajamy wšitkim přećelam a znatym, wosebje też towarstwu maćerjow
wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Róžeńće, na dnju pohrjeba, 20. 8. 35.

Zrudni zawostajeni.
Jurij Nuk.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Za tute čisło zamołwity: Kapłan Michał Cyž w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

35. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **31. augusta 1935.** | **73. lětnik.**

Naš časopis a swójba.

1. Štož človjek zjě.

Njewěriwy wučenc raz rjekny: „Štož človjek zjě, to wón je.“ To pak njeje cyle prawje. Přetož štož do žołdka dźe, njerozsudźa a njepostaja hódnosć človjeka. Njech hubjene, špatne wěcy zjěš, to sebi skěrje žołdk skazyš, ale dušny človjek najebać toho wostanješ. Lěpje je rjec:„ Štož človjek čita, to wón je!“ Praj, kajku duchownu cyrobu k sebi bjerješ a praju ći, kajki sy! Kajkuž cyrobu twój duch wužiwa, tajke bywa po času twoje zmyslenjo a činjenjo! Tajki po času bywaš! To płaći wo tebi samym, to płaći wo twojim domje a twojej swójbje. Štož so w domje čita, to bywa po času duch swójby a jeje zmyslenjo wobknježa. Bjerje-li swójba strowy khlěb k sebi, budźe jej to tyć. Bjerje-li jěd k sebi, wumrěje.

Jězus je raz čertej rjekł: „Pisane je, wot samoho khlěba njeje človjek žiwy, ale wot kóždoho słowa, kotrež wukhadźa z Božoho erta.“ (Mat. 4, 4.) Katolski časopis nosy zasy a zasy słowo Bože do domu. Słowo Bože pak njeje samy słódki cokor, sama zajimawa, łoskotata bjesada, ale kruty khlěb, jěra, ale spomožna wěrnosć. Katolski časopis nosy ći słowo Bože do domu, a z tym ducha Božoho a žohnowanjo Bože.

2. Z kim khodźiš?

Praj, z kim khodźiš, a ja ći praju, štó sy! Z cyganami wocyganiš! Z paduchami jěsć, će paducha čini! Z klacakom khodźo so bórzy na klacanjo złožiš! Tak je z kóždej swójbu a z kóždym domom. Dobry časopis woła dobroho ducha do domu, ducha Božoho, ducha křesćanstwa. Hubjeny časopis woła złoho ducha do domu, bjezbóžnoho ducha swěta, ducha njewěry.

Jězus, Wumožnik swěta, wuswobodźi a wumoži človjekow a ludy wot bědy a hubjenstwa. Duch křesćanskeje wěrnosće a póćiwosće, křesćanskeje wěry a lubosće njech zaćehń do našich katolskich serbskich swójbow, a wone budźeja žiwe, młódne a płódne. Też čišćane słowo, časopis, njech tónle duch do našich domow nosy. Z našich swójbow dźěn dyrbi zaso křesćanski duch a křesćanske zmyslenjo wukhadźeć do swěta a jón wožiwjeć. Zawěrno: jeli budźe naš „Katolski Posoł“ porjadnje tydźeńscy do našich domow khodźić, jeli budźa jón naše swójby přijimać a jón swědomiće njedźelu připołdnju, popołdnju abo wječor čitać, wšě powědańčka a powučace nastawki, njech su druhdy bóle abo mjenje spodobne, potom budźe w našich swójbach wostać strowy křesćanski duch. „Katolski Posoł“ budź nam stajnje witany hósc a přećel. Z nim pójmy přez žiwjenjo jako ze swojim dobrym towaršom.

3. Kak wonja?

Dobry časopis wonja a rozšěrja čerstwy, strowy powětr. Jenož w tajkim domje móžeja strowe dźěći kaž róžički w zahrodcy wotrosć, hdźež je swětła dosć a dobroho čerstwoho powětra. To płaći za ćěło a za dušu dźěśća. Postaraj so, nano abo maći, wo swětło abo čerstwy powětr w swojim domje! Katolski časopis tam rozšěrjej swětło křesćanskeje wěrnosće a luboznu wóń křesćanskeje lubosće. Katolski časopis noš tam strowy powětr křesćanskoho ducha.

Před někotrymi lětami přinjese katolska nowina tele ličby z jeneje wosady: w 196 swójbach čitaše so katolski časopis. 175 nanow a 193 maćerjow tychle swójbow swoje křesćanske winowatosće dopjelnješe. W 688 druhich swójbach čitaše so njewěriwy časopis. Kelko staršich tutych swójbow dopjelnješe swoje winowatosće? 88 nanow, 174 maćerjow. Tele ličby tole wuča: Hdźež njewěriwy časopis dom a swójbu zasmjerdźa a zajědojća, tam njeje křesćanskoho žiwjenja ani pola staršeju, wjele mjenje pola dźěći. Tam křesćanstwo jenož někak žiwori, jeli samo njemrěje. A nawopak: hdźež je křesćanske zmyslenjo a žiwjenjo z domom, tam je zrozemjenja za katolske časopisy. Tam

so wone rad dźerža, z dypkom płaća a swěru čitaja. Tam so też hewak katolske pismowstwo, protyki a knihu podpjeraju. Katolske pismowstwo dźěn je wuraz katolskoho žiwjenja.

Katolski časopis je dobra měra za twoje křesćanstwo: kelkož zrozemjenja za katolski časopis, telko křesćanskoho zmyslenja.

4. Staraj so!

Swjaty Wótc čini sej wulku starosć wo katolske časopisy. Wón znaje tule wulkomóc. Tuž sej wulcy waži katolske časopisy. To zasy a zasy wupraja. Tón měsac přeje sej, zo by cyły křesćanski swět so modlił wo zdźerženjo a rozšěrjenjo katolskoho pismowstwa. Modlenjo same pak njedočinja. Wo čož so modlimy, to je nam z dobom nadawk:

Staraj so, zo so w twojim domje ničo njenamaka a nječita, štož je duchej křesćanskeje swójby napřećiwne, štož swjatej wěrje a póćiwosći škodźi, štož twoju a twojich domjacych dušu zajědojća!

Staraj so, zo so w twojim domje katolske časopisy a knihi jenož njedźerža a njekupuja, ale też čitaja! Swjaty Wótc je prajił: časopisy su bróń wěrnosće, bróń póćiwosće, bróń wěry a bróń lubosće. Ale što pomha ći bróń, hdyž so jeje njepřimaš a hdyž z njej njewojuješ? Što pomha časopis, hdyž jón nječitaš a druhim čitać njedawaš?

Staraj so — to je čestna winowatosć kóždoho katolskoho serbskoho domu — zo so tam dźerži a płaći a čita naš „Katolski Posoł". Dale: našu protyku, naš „Krajan", kotryž budźe dali Bóh w nazymje so wudać. Dale: naše knihi, nic jeno „Wosadnik", ale też „Kročenjo za Khrystusom", „Pój Knježe Jězuso!" Njezabudź też na nowe biblijske stawizny z rjanymi wobrazami. Wone njejsu jeno wudate za małe šulske dźěći, ale za kóždu katolsku serbsku swójbu, też za nana a mać! Što dźěćo wuknje, dyrbitaj tola też nan a mać wědźeć.

5. Jandźeljo pěstonoju.

Dźensa je swjedźeń jandźelow pěstonow. Prošmy tutych duchow Božich, zo bychu nam pomhali wukhować naše domy a swójby před duchom njewěry a njepóćiwosće nowoho časa. Naše katolske časopisy a knihi, předewšěm naš „Katolski Posoł" budź nam wšitkim kaž z jandźelom pěstonom w strachapołnym času: „Kat. Posoł" rozwučuj nas wo podawkach a prašenjach časa, warnuj nas před złym duchom, napominaj nas k dobromu a přewodźej nas po prawym puću do njebjes.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wopytachu sobustawy „Jednoty" a někotři hosćo sławnu wustajeńcu w Budyšskim muzeju. Naličichmy 59 wopytarjow a k tomu črjódku dźěći. Tak je prawje. — Nimale dwě hodźinje dołho pokazowaše nam knjez kantor Šołta tamne krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow a powědaše nam ze stawiznow mnoho zajimawoho. Wosebje zajimawe běše, wšitke tamne drohotnosće wobdźiwać, kotrež nam „Posoł" w zańdźenym čisle we wobrazach pokaza. Monstranca, pacificale, reliquiary, biskopowy kij atd. słušeja Budyšskomu tachantstwu. Zo su tute drohotnosće tak derje zdźeržane, mamy so dźakować biskopej Włóskomu z Bärenstamm (1743—1771). Tutón biskop słuša do najsławnišich a najzasłužbnišich Budyšskich tachantow. Wobhladachmy sebi wulkej postawje swjateju Hawštyna a Hyronyma, kotrejž běše biskop Włóski wot sakskoho kurwjeńcha a pólskoho krala Bjedricha Augusta II. dóstał. Wosebite drohotnosće wobdźiwachmy z klóštrow Marijneje Hwězdy a Mar. Doła, krasne wołtarje z Kamjenca a Zhorjelca, wumělske postawy z Radworja a druhdźe, wumělske skleńcy a pokale, z Wulkoho Šunowa wulkotne tkalske ruby a płachty, mnohe rysowanki a wumělske wobrazy, kotrež słušeja z wulkoho dźěła hrabi Schall-Riaucour w Huscy. Haj, wustajeńca je tak wobšěrna a wulkotna, zo so nahladać njemóžeš. Naši Jednoćenjo su wjeseli a spokojeni, zo su tam pobyli, a wšitcy prajachu: to bě woprawdźe něšto wulkotne a pozběhowace! Jednoćenjo wuprajeju knjezej kantorej Šołće też na tutym městnje swój najnutrniši dźak za zarjadowanjo wopyta muzeja a za joho wjedźenjo přez wustajeńcu. — Jeli sebi tute abo tamne towarstwo ze Serbow do Budyšina wuleći, njech njezabudźe tutu wustajeńcu wopytać. Knj. kantor Šołta je zwólniwy, wopytowarjam wustajeńcu pokazać.

— Rumnosće Serbskeje kofejownje w Budyšinje, w kotrejž so też naši wjesnjenjo rad zetkuja abo čakaja, su dóstałe nowy napohlad. Buchu wuporjedźane a z nowymi barbami přećelnje debjene. Rjany hosćeńc wabi k přebywanju. Zo też něšto dobre k jědźi a piću tam dóstaneš, za to so stara knjez Janak z mandźelskej, kotrajž nětk hižo dwaj měsacaj tu hospodaritaj. Sobotu a njedźelu chcetaj prawje wjele hosći do ponowjenych rumnosćow swjedźeńscy witać. To Ći praji też nawěštk w dźensnišim „Posole".

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 4. septembra, popołd. w 2 hodź. w Khrósćicach w hosćeńcu a 1/4 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Konjec. Wojeńske towarstwo za Konjecy a wokolinu woswjeći jutře njedźelu swoje 50 lětne wobstaćo. Hačrunje wulka suchota wjesne wobydlerstwo k swjedźenjam njewabi, njesmě wurjadny dźeń tola cyle ćicho nimo hić. We wjesnej korčmje zarjaduje towarstwo jednory zahrodny swjedźeń z małymi zawjeselenjemi a rejku popołdnju a wječor.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu wuznamnje hižo póndźelu, 2. sept., popołdnju w 2 hodź.

J. Nowak-Horjanski:

Wobrazki z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Pokročowanjo.)

Dalšich tachantow, za kotrychž časy so ničo za Serbow ważnoho njesta, tu jenož dospołnosće dla mjenujemy. Tući tachantojo su:

8. Khrystof Reinolt Reichenawski (1660—1665), kotryž z wulkej krutosću přećiwo lutherskim wustupowaše.

9. Pětr Franc Langa z Kittenberg (1665—1676) z Češkeje.

10. Měrćin Ferdinand Brückner z Brückenstein (1676—1704, Serb z Noweje Wsy pola Kulowa. Za joho časy (1686) wotpali so serbska cyrkej w Budyšinje zasy. — Tehdom běše też (w Prazy) jezuita Jakub Ticin (Tica?) z Kulowa žiwy, kiž Łaćonske stawizny Różanta a Serbsku rěčnicu spisa a Kanisijowy katechismus do serbskeje rěče přełoži (1680). — Hdyž so lěta 1700 w Romje wotpusk dobyć hodźeše, pućowachu wěriwi ze wšelakich krajow do swjatoho města. Też ze Serbow jědźeše tam Kulowski měšćanski kapłan Ławrjeńc Dubjeńka z 15 druhimi Serbami, kotrymž so (Budyškaj?) tachantskaj knjezaj přitowarišitaj. Pućowarjo wróćichu so samsne lěto zasy domoj, Dubjeńka pak wosta šěsć lět w Romje a přiwjeze potom ćěło swjatoho martrarja Bonifaca († 307) sobu do Kulowa.

11. Matej Jan Vicki z Vitzental (1704—1713), Serb z Kulowa a jara wučeny muž. Wón spisa Łaćonsku khróniku (wosebje stawizny Budyšskich tachantow), kotraž so w rukopisu w tachantskej knihowni khowa. Bórzy po nastupjenju

joho zastojnstwa (1704) přiwjedźechu Póznjanskoho arcybiskopa Surjećickoho jatoho do Budyšina, dokelž bě wón Stanisława Leščinskoho za pólskoho krala wuwołał.

12. Měrćin Bjarnat Just z Friedenfels (1714—1721), Serb z Kukowa.

13. Jan Józef Ignac Freischlag ze Schmiedenthal (1721—1743). Dokelž běše z Khrósćic „kowarjec", Khrósćanska kowarnja pak w dole leži, přiwza zemjanske přimjeno ze „Schmiedenthal". Za njoho (1723) postajichu w tachantskej cyrkwi nowy marmorowy wulki wołtař ze swjećećom italskoho wumělca Pellegrinija, kak Khrystus Pětrej njebjeske kluče přepodawa. W Freischlagowym času (1729) wumrě też sławny Serb Jurij Hawštyn Swětlik z Kulowa, najprjedy farař w Radworju, potom tachantski senior w Budyšinje. Wón přełoži „Nowy zakoń" do serbšćiny, zestaja wšelake druhe serbske knihe a kěrluše a wuda łaćonsko-serbski słownik.

14. Jan Jakub Włóski z Bärenstamm słuša do najsławnišich a najzasłužbnišich Budyšskich tachantow (1743—1771). Wón wukhadźeše z Włóskec kubła w Khrósćicach a běše prěni Budyšski tachant, kotryž też biskopsku swjećiznu dósta, dostojnosć, kotruž po nim nimale wšitcy tachantojo dócpěchu. Włóski přitwari na tachantstwje (1753—1755) přitwaraj k połdnju a k wječoru z rjanymi wrotami; lěta 1768 natwari seniorat (seniorowe wobydlenjo) w zahrodźe pódla tachantstwa. Wón pak staraše so też za serbske wosady. Tak zrjadowa zašmjatane wobstojnosće w Róžeńće a Ralbicach, hdźež tamniša wosada zasy nasta. Runje tak założi nowu wosadu we Wotrowje a poswjeći nowej cyrkwi w Khrósćicach a Šěrachowje, hdźež běše tachantstwo hižo lěta 1736 wot čěskoho wjerńcha Lichtensteina tamniši knježi dwór za 37000 šěsnakow kupiło.

Serbske pismowstwo biskop Włóski nic jenož podpjeraše, ale też sam serbske knihe wudawaše; na přikład: njedźelske ćenja, katechismus a biblijske stawizny.

Włóski wobdźěli so też při poswjećenju noweje dwórskeje cyrkwje w Drježdźanach; cyrkej samu swjećeše Winski bamžowski pósłanc, Włóski pak mjez tym wósom nabočnych wołtarkow. Za to dósta wot sakskoho kurwjerńcha a pólskoho krala Bjedricha Augusta II. wołtař z wulkimaj postawomaj swjateju Hawštyna a Hyronyma, kotrejž běše wumělc Permoser zhotowił. Włóski da wołtař w tachantskej cyrkwi postajić, hdźež wón mjeno „Drježdźanski wołtař" dósta. Wołtař bu při přetwarjenju cyrkwje lěta 1886 zwottorhany a na joho městno nowy stajeny. Spomnjenej postawje, kotrejž jón pyšeštej, widźimy nětko w měšćanskim muzeju.

Za časy biskopa Włóskoho běše też žiwy Měrćin Bałcar z Baćonja, farař w Grunawje pola Žitawy. Wón wotkaza cyrkwjam w Radworju, Ralbicach a Njebjelčicach, kóždej po tysac tolerjach za kapłansku mzdu, tak zo móžachu tehdom w tutych třoch wosadach kapłanstwo założić. Lěta 1759 wumrě runje tak zahorjeny Serb: Budyšski farař Měrćin Golijan z Wotrowa. Wón spisa wšelake modleńske a powučace serbske knihe a wotkaza tysac tolerjow za ćišć dalšich serbskich pismow.

Nastupnicy biskopa Włóskoho jako Budyšscy tachantojo su tući mužojo:

15. biskop Korla Ławrjeńc Kardona z Budyšina (1772—1773), 16. biskop Měrćin Nuk z Lichtenhof, rodź. z Kulowa (1774—1780) a 17. biskop Jan Józef Schüler z Ehrenthal (1780—1794), rodź. z Wostrowca. Za joho časy (1783) wotstupi Pražski arcybiskop dotal jomu słušace štyri katolske wosady pola Žitawy (Wostrowc, Grunawa, Königshain a Seitendorf) Budyšskomu tachantstwu, a z tym łužiskej dijecezy. Schüler běše posledni biskop, kotryž wot knrwjerńcha zemjanske přimjeno dósta. — Nimale w samsnym času skutkowaše też Michał Walda z Čornec, farař w Radworju. Wón zestaja wjele serbskich kěrlušow, za kotrež zwjetša też sam nowe hłosy wudźěła; zdobom wuda znowa znatu spěwarsku a modleńsku knihu, Jězusowu Winicu. Hdyž jako kanonik w Budyšinje wumrě, bu do Radworja pokhowany, kaž běše sebi to za žiwjenjo přał. Joho rowny pomnik tam hišće soji.

Někotre wobrazy

najwuznamjenićišich wumělskich drohotnosćow, kotrež so tukhwilu na wustajeńcy pokazuja. Štóž dotal je zakomdźił, w Budyšskim muzeju wustajene wumělske drohotnosće sebi wobhladać, ma nětko hišće přileżnosće, wustajeńcu wopytać, kokraž bu hač do 29. septembra podlěšena.

Dźeń wote dnja přisporja so ličba wopytowarjow, dokelž dale a dale so powěda, kak krasne wěcy Budyšski muzej tukhwilu wopřija. Nadobne začućo a nabožna mysl dyrbi će wobjeć, hdyž sy zastupił do tuteje swjatnicy rjanoho wumělstwa, kotrež swědči wo tym, kak wulku česćomnosć su měli w starych lětstotkach před tym, štož je też nam swjate. Z kajkej nadobnosću a pobožnosću dyrbjachu być napjelnjeni, hdyž dokonjachu tomu tak rjany widźomny wuraz dać. Kak wšelako je předstajeny Zbóžnik a Wumóžnik a kajku wšelakorosć wuraza namakamy w postawach Maćerje Božeje! W tutej wustajeńcy spóznajemy tak prawje, kak mócnje je wosebje křesćanska nabožnosć wumělstwo płódniła a wožiwjała.

Po móžnosći dyrbiš z dobrej khwilu tutu widźenjahódnu wustajeńcu wopytać. Jeli so někak hodźi, přizamkń so wopytowarjam, kotrymž wjednik tu wustajene rjanosće rozkładuje. Dyrbiš so z wutrobnym začućom zažiwić do toho abo tamnoho wobraza, potom hakle budźeš joho rjanosć rozemić a wopřijeć.

Dźensa pokazamy dwaj wobrazaj Maćerje Božeje a jedyn swjateje Hany.

Madonna na trónje.

Z duba dźěłana wokoło lěta 1250. Postawa je 38 cm wysoka, barbojta. Z wokoliny klóštra Marijneje Hwězdy. Požčena do wustajeńcy wot privatnoho wobsedźerja.

Dalšej tachantaj běštaj: 18. biskop Wjacsław Kobalc (1795—1796) a 19. biskop Franc Jurij Lok (1796—1831), wobaj z Kulowa. W tutym času so w Budyšinje wšelake twary wuwjedźechu. Tak bu léta 1799 pohrjebnišćo wokoło tachantskeje cyrkwje zběhnjene, městnosć z kamjenjemi posadźana a ważniše pomniki k muri zestajane. Něšto pozdźišo (1806) natwarichu pódla serbskeje cyrkwje wulku faru (nětčiše cyrkwine kněže). Za dźesać lět bu tachantska cyrkej znutřka ponowjena.

Hižo 1810 zezběha pruski kral Bjedrich Wylem III. we swojim kraju wšě klóštry a tachantstwa; za to da židam tesame prawa kaž křesćanam. Léta 1821 wunuzowa sebi Kulow. Tutu wosadu běše we Winskim měrje 1815 Pruska dóstała, cyrkwinscy pak wosta wona tehdom tohodla dale pod Budyšskim tachantom. Bjedrich Wylem III. dócpě, zo Rom z wosebitym pismom (bula mjenowanym) Kulow wot Budyšina wotdźěli a z Wrótsławskej dijecezu zjednoći. Při tym bu druha połojca Konjec, kotraž běše dotal do Kulowa słušała, Ralbicam připokazana. (Prěnju połojcu běchu hromadże z druhimi wsami při założenju Ralbičanskeje wosady wot Khrósćic wotdźělili.) Při tutym přepołoženju Kulowskeje wosady do Wrótsławja njebu ani Budyšski tachant ani Kulowski farař prašany, ale Pruska jednaše cyle samomócnje a jenostronscy z Romom. Hač snadź je tehdomniši Wrótsławski wjerchbiskop za khribjetom Budyšskoho tachanta z pruskim knježerstwom přezjene był, njemóžemy prajić. Na kóždy pad běše tute dźělenjo za Kulow z wulkej duchownej škodu; přetož Kulowska wosada wobstoji z něhdże 3000 Serbow a 1000 Němcow a trjeba tohodla duchownych a wučerjow, kotřiž wobej rěči znaja. Tajkich muži ze Šlezskeje dóstać, pak je cyle njemóžna wěc.

Cyrkwinske wobstojnosće w Budyšinje.

Wot léta 1543 sem wotměwachu katolikojo a lutherscy w zhromadnej tachantskej cyrkwi swoje Bože służby po rjadu. Dokelž pak z tym přecy zasy wšelake zwady nastawachu, wujedna skónčnje tachant Leisentritt léta 1582 z měsćanskej radu, zo katolikojo cyrkwinske kluče, horni dźěl cyrkwje z wulkim wołtarjom a z klětku zdźerža a nowy khór za pišćele (nad nětčišej katolskej kapalu) dóstanu, lutherskim pak so wjetši dźěl cyrkwje z dotalnymi pišćelemi přewostaji a dowolnosć da, zo smědźa sebi w tutej połojcy nowy wołtař a nowu klětku stajić. Mjez wobej dźělej natwarichu wysoki drjewjany płót. Wěžu ze zwonami připokazachu lutherskim; jenož mały zwón, kotryž wo skhód niže wisaše, hač druhe zwony, zdźerżachu katolikojo. Zdobom bu wučinjene, zo do cyrkwje swjatoho Mikławša zafarowanych Serbow, kotřiž maja tam swojoho samsnoho dušepastyrja, njesmědźa nuzować k woprawjenju w tachantskej cyrkwi po lutherskim wašnju. Jako čas za Bože służby postajichu lutherskim hodźiny wot 7—9 a wot 11—2; wšón druhi čas słušeše katolikam.

Měrnje zmysleny tachant Blebel dowoli lutherskim, tež zo smědźa w jich dźělu dotal hišće stejace katolske wołtarje „njedosahacoho městna“ dla, kaž prajachu, zwottorhać. We nich skhowane powostanki swjatych buchu do katolskoho dźěla přenjesene.

Jako za tachanta Widerina piwowa zwada nasta, wužiwachu měsćenjo tutu za nabožny zběžk a wuhnachu léta 1619 katolikow cyle z tachantskeje cyrkwje, tak zo dyrbjachu swoje Bože służby přez dwě lěće dołho na Mikławšku wotměwać. Hakle hody 1622 dóstachu swój dźěl tachantskeje cyrkwje zasy.

Tež Michałsku cyrkej samsne léto 1619 katolikam wzachu a přepodachu ju lutherskim Serbam. Archidiakon (wyšši kapłan) Gomer měješe 1. septembra 1619 we njej prěnje serbske lutherske prědowanjo. Powěda so, zo někajka žona serbskich burow narěča, zo budźa po kemšach dyrbjeć dary za cyrkwinski twar składować. Tuž khwatachu wšitcy srjedź prědowanja z cyrkwje. — To je wězo bajka; přetož kak dyrbjała žona na prědowanju ławku wot ławki khodźić a kemšerjow na spomnjene wašnjo naréčeć móc, njehodźi so zrozemić. Bajku su wjele bóle přiwisowarjo lutherskeje wěry wunamakali, zo bychu z tym jim njelube nazhonjenjo zawodźeli, zo Serbja ničo wo nowej wěrje wědźeć njechachu a zo tohodla počachu z cyrkwje wotkhadźeć, hdyž do toho přińdźechu, zo prědař w Lutherowym duchu rěči. Njedźiwajo na to pak Pětra Brojerja (Bräuer) jako prěnjoho lutherskoho prědarja při Michałskej cyrkwi postajichu, kotryž tam na swjatoho Michała 1619 prěni raz po lutherskim wašnju prědowaše.

Bolosćiwa maćeř (Pietà).
Z lipowoho drjewa, 143 cm wysoka, w nowych barbach. Nasta wokoło léta 1390. Słuša klóštrej Marijnej Hwězdźe.

Tachant Kattmann so z druhowěriwymi zasy wujedna a tak so jomu léta 1622 radźi, zhubjeny katolski dźěl tachantskeje cyrkwje zasy dóstać. Tež lutherske Bože służby w Michałskej cyrkwi buchu w samsnym lěće (1622) wšelakich „zadźěwkow“ dla na 6 lět „přetorhnjene“. A hakle w bórzy w sćěhowacych wójnskich časach (1628) poradźi so nowotarjam, zo Salomona Mjelerja zasy za lutherskoho serbskoho fararja pola Michałskeje cyrkwje postajichu. (Wón ćekny léta 1635 před mórom ze swojoho městna, wumrě pak w Bórku na njón.)

Jako so léta 1639 Mikławšk wotpali, wotměwachu serbske kemše z Božej mšu a prědowanjom na tachantstwje (w salu znapřeća kencle). Za tachanta Hašu přepołožichu pak tute Bože służby, dokelž Mikławšk wjacy natwarić njemóžachu, z tachantstwa do swjateje Marijineje cyrkwje nad słonych wikach (Salzmarkt), na předměsće, kotraž z toho časa „serbska katolska cyrkej“ réka. Měsćanska rada přećiwješe drje so tutomu zarjadowanju a wobćežowaše so pola wolefskoho wjerćha, wudawajo, zo tuta cyrkwička njeje za burow, ale za měsćanow założena, zo je wona za khowanja a pohrjebne prědowanja třěbna, zo maja tam też studenći prědować wuknyć. Tola wobćežowarjo ničo nje-

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac september.

Katolske pismowstwo.

1. Józef Sarto.

Hdyž Józef Sarto, pozdźiši bamž Pius X., jako patriarch do Bjenatkow (Venedig) přińdźe, měješe tónle horliwy dušipastyŕ jeničke hesło a přećo: zo by tam křesćanske žiwjenjo zakćěło. A što činješe Józef Sarto? Wzawši katolski časopis do ruki khodźeše z kněžki do kněžki a prošeše wěriwych, zo bychu tola katolski časopis skazali. Pódla druhoho biskopskoho dźěła měješe za to hišće čas. Často rjekny: „A dyrbjał-li swój drohotny biskopski kříž, swoje drasty, swoju cyłu nadobu rozpředać, zo bych tak móhł zdźeržeć a wukhować jenički katolski časopis, bych to radlubje činił."

2. Marseille — Rom.

Też nětčiši bamž Pius XI. znaje wuznam katolskoho pismowstwa. To dopokazuja joho rěče a prócowanja. Před krótkim běše w francózskim měsće Marseille mjezynarodna skhadźowanka katolskich spisowaćelow. Swjaty Wótc jich dźěło z wulkim zajimom sćěhowaše a daše sebi nadrobne rozprawy podawać. Za lěto 1936 je wón tule skhadźowanku do Roma přeprosył. Tam budźe za lěto wot haprleje hač do oktobra w rumnosćach Vatikana wulka wustajeńca katolskoho swětowoho pismowstwa. Hižo nětko stawaju so prěnje přihoty. Snano je też tale wustajeńca a skhadźowanka sobu z winu, zo Swjaty Wótc da tónle měsac so modlić na měnjenjo katolskoho pismowstwa.

3. Što činić?

Spóznaj ważnosć katolskoho pismowstwa! Přečitaj a přemysli z dobrej khwilu dźensniši zawodny nastawk! A njebudźeš sej měra popřeć, doniž nimaš swój „Katolski Posoł", ty a twoji susodźa a přećeljo, cyła waša wjes.

To je to najmjeńše, štož smě so wot dobroho katolskoho Serba žadać: zo swój „Posoł" płaći a čita a swojoho přećela na to dopomina. Pokaž swojomu susodej joho winowatosć napřećo katolskej nowinje! Nimaš-li telko zmužitosće, daj jomu dźensniše čisło „Katolskoho Posoła" z prózstwu, zo by je derje přečitał. Wón budźe rjec: „Wšitko rjenje, ale nimam pjenjez!" Ty pak rjekń: „Jeli je ći 1 hriwna a 25 pjenježkow za štwórć lěta přewjele za tak wulcy ważnu wěc, potom pak njejsy spóznał swoju winowatosć a swoje zamołwjenjo za naš časopis, pak njejsy dobreje wole!

4. Wo čo so modlić?

1. Modlmy so japoštoljo w tymle měsacu, zo by naš cyły katolski serbski lud wot Boha rozswětleny był a spóznał swoju winowatosć napřećo katolskomu pismowstwu.

2. Modlmy so, zo bychu naše časopisy stajnje mělе dosć khmanych wjednikow, wobwrótnych dopisowarjow a horliwych pomocnikow.

3. Modlmy so, zo bychu naše katolske časopisy a knihe najebać wšeje nuzy a bědy swój ważny nadawk dopjelnjałe.

4. Modlmy so wo zdźerženjo a rozšěrjenjo katolskich spisow!

To je měnjenjo Swj. Wótca za měsac september.

---

wučinichu. Jako pak so cyrkwička, kotraž běše dotal drjewjana była, lěta 1685 wotpali, nasta nowa zwada wo nju; rada njechaše mjenujcy nowu cyrkej kamjeńtnu twarić dać, dokelž by ju potom we wójnskich časach njepřećel přećiwo městej jako khowanku za swoje kanony wužić mohł. Tola też tute wobćežowanjo wosta bjez wuspěcha. Cyrkej bu tola skónčnje kamjeńtna natwarjena a lěta 1691 woswjećena, při čimž tachant Brückner prěni raz serbski we njej prědowaše.

Dokelž mjez kruće katolscy zmyslenym tachantom Reinoltom a lutherskimi njepřećelstwo wobsteješe, zbudźichu tući lěta 1661 znowa zběžk, jako katolski zwónk na lutherskim prědowanju pohrjeba dla ze wšěmi zwonami zwonić doča. Wšitcy kemšerjo walachu so z cyrkwje, myslo, zo zwonjenjo woheń woznamjenja. Njelubych sćěhwkow pak wěc njeměješe. — Diakonaj (lutherskaj kapłanaj) Pětrowskeje cyrkwje měještaj serbsku spowjedź słyšeć a w serbskej rěči woprawjeć. Tohodla dyrbještaj serbski móc. Tehdom (1767) mějachu potajkim luthercy hišće woprawdźitu spowjedź, kaž katolikojo! — Katolscy Serbja wotměwachu w tamnych časach (1767) jutrowničku w lutherskim dźěle němskeje cyrkwje serbski nyšpor. (Přichodnje dale.)

Njesudźće!

We wěstym rjedźe běše něhdy mnich žiwy, kotryž so, kaž stary stawiznaŕ piše, z wosebitej horliwosću njewuznamjenješe. A hdyž přińdźe na wumrěćo, hlej, na nim njeje žaneje bojosće před smjerću pytnyć! W joho wokolinje so nad tym postróžichu; bojachu so, zo na mało nadobliwe žiwjenjo přińdźe złe skónčenjo. Jedyn z joho sobubratrow zmuži so tohodla a so mrějacoho wopraša: „Luby bratře! Twoje brachi nam njejsu njeznate wostałe; smy tohodla starosćiwi twojeje wopačneje wěstosće dla. Ty měł skerje płakać a žałosćić, hač tak přez měru dobreje mysle być!" Na to wotmołwi mrějacy: „Maće prawje, moji wótcojo, njepřeju, zo sym mnoho skućił. Runje je mi jandźel pěston zapisk mojich hrěchow přinjesł a so mje prašał, hač jón za swój připóznawam. Wotmołwich jomu: ‚Haj, to su moje hrěchi, kaju so jich a nadźijam so miłoho wusudźenja. Tule nadźiju tohodla haju, dokelž njejsym wot swojoho zastupa do rjadu ženje, štož so dopominam, nikoho sudźił, a hdyž je mje štó ranił, sym jomu hnydom wodał. Tohodla płaći mi Knjezowe słowo: Njesudźće, a njebudźeće sudźeni; wodawajće, a wam budźe wodawane!' Na to jandźel zapisk hrěchow roztorže. A tuž sym tak wjesoły a pónđu měrny do wěčnosće."

Bóh mój wućek.

Wot † J. Sewčika.

W Božej mocy
Wodnjo, w nocy
Čuju, myslu, konjam;
Joho wolu
Radšo zwolu
Hač so ludźom kłonjam.

Wón mje wjedźe
W prawym rjedźe
Za wšě dny a lěta;
W joho rucy
Přeńdu ducy
Złoby, horja swěta.

Boža miłosć
Stawam čiłosć,
Žiwjenjo da duši.
Bóh mje škita,
Wón mje wita,
Hdyž su ludźo hłuši.

Woči k Bohu
Swoju dróhu
W dowěrje tuž pónđu,
Hač po bolu
Z joho wolu
Njebja wjes'low dóńđu.

Cyrkwinski přehlad.

Němska. W Stuttgarće je sydło katolskoho hibanja, kotrež so stara za rozšěrjenjo Swjatoho Pisma. W poslednim času móžeše towarstwo na 3000 zwjazkow do khorhownjow a podobnych katolskich wustawow rozdawać. Naši biskopja wěc podpjeraja. Też pola nas dyrbjało so naše serbske Swjate Pismo bóle kupować a čitać. Wosebje khorym, kiž Bože służby wopytować njemoža, by to přinjesło tróšt a Bože žohnowanjo.

W měsće Bochumje wupowědźichu šulske rumnosće, w kotrychž běchu duchowni a wučerjo dótal katolskim dźěćom wučbu w nabožinje wudźěleli. We wukazu rěka, zo ma cyrkej dosć druhich rumnosćow za wučbu.

Měšćanosta w Berlin-Zehlendorf je po přikładźe někotrych městow swojim zastojnikam zakazał, cyrkwinskim towarstwam přisłušeć. Würzburgski wyšši měšćanosta je poručił, zo maja so jomu wšitcy zastojnicy wozjewić, kotřiž maja swoje dźěći w cyrkwinskich towarstwach.

Evangelska misijónska służba wozjewja, zo ma so bědźić, dokelž nima dosć cuzych pjenjez. Knježerstwo drje je towarstwu wšelake předpisma dla wobstaranja a wuwoza pjenjez wołožiło, tola za Afriku hišće přeco njedosaha.

We wšelakich dźělach powječorneje Němskeje buchu katolske organisacije zakazane, dokelž běchu jich sobustawy přećiwo statnej młodźinje wustupowali. W někotrych padach je powšitkowny němski zwjazk katolskich towarstwow tamne organisacije ze swojich rynkow wuzamknył.

Němski wukrajny zastupjeŕ dr. Siebert pisa Staylskim misijonaram, zo je wón hordy na misijonarow. Praji, zo su woni woprawdźe zmužići wojowarjo za wěru a zo maja wulku nahladnosć, dokelž wšo štož započnu, dokładnje wukonjeja.

Wšelako su komunisća spytali, katolikow sobu do swojoho wojowanja přećiwo statej sćahnyć. Přećiwo tomu wězo kóždy wěrny katolik raznje protestuje. Kóždy też derje wě, što nam bolšewisća přinjesu. Tohodla smy też přeco hotowi, ze statnej wyšnosću přećiwo marxismej wojować. Runje tak wupraja so biskopja a pisaja katolske nowiny. Tajke pospyty su k tomu hišće bojaznje njelěpe.

Tam a sem je so powědało, zo je Therejza Neumannec w Konnersreuće wšelako wo politiskich wěcach wěšćiła. K tomu pisa tamniši farař Naber, zo Therejza ženje njeje wěšćiła a zo to też njecha. Wona jenož za človjekow so modli a za nich swoje ćerpjenja horjewopruje. Też to njeje wěrno, zo je Therejza ćeknyła.

Wukrajne nowiny běchu pisali, zo so přichodnje w Hornim Ammergawje wjacy Jězusowe ćerpjenjo njebudźe hrać ale dźiwadłowe kruchi přećiwo židam. Też to je namasana wěc. Kaž je znate, so tamne hry kóžde 10 lět wospjetuja. Nětkle pak wuwjedu so tam wšelake hry, z kotrychž hrajerjo wuknu, ale też we tutych hrach njeje wo židach ani rěče.

Awstriska. Katolska theologiska fakulta při Winskej universiće je jena z najwjetšich z němskich. Tam studuje 327 bohosłowcow. Na tamnišej evangelskej fakulće su 88 studentow a 12 studentkow.

Salzburgska cyrkwinska nowina pisa, kak nuzne su katolske knihownje za dorosćenych a wosebje za młodźinu. Kóžda swójba dyrbjała telko nabožnych knihi měć, kaž móže sebi kupić. Najwažniše pak je, zo so wšudźe katolske knihownje załoža, kotrež dobre knihe wupožčuja. We Winje je hižo 100 tajkich knihownjow.

Zwjazk katolskich holčich towarstwow wotmě před krótkim w hnadownym měsće Mariazell swoju hłownu zhromadźiznu. 2000 holcow zastupowachu jednotliwe towarstwa. Wosebje rěčeše so wo tym, kak maja so holcy za mandźelstwo a dobre swójbne žiwjenjo woćahnyć. Dale kak maja so při prócowanjach katolskoho skutka wobdźělić.

Blizko Wina je kěrchow za tych, kotřiž so w Dunaju zatepichu a kotrychž mjena njeznaja. Při tutym kěrchowje twari nětkle awstriska swobodnowólna dźěłowa służba kapału.

Na hłownej zhromadźiznje evangelskoho zwjazka we Spittalu (Drau) rjekny generalny Superintendent Heinzelmann, zo so evangelscy w nowej Awstriskej lohko nimaja. Jich stejnišćo je ćežke, dokelž so nowy awstriski stat twari na zakładźe katolskoho swětonahlada. Ale najebać toho chcedźa evangelscy statej swěru dźeržeć a chcedźa być spušćliwi staćenjo. Prědować swjaty evangelium, to je nadawk cyrkwje, a to je tam też evangelskej cyrkwi w połnej měrje dowolene. W tym dypku ma runoprawo z katolskej.

Italska. Generalny vikar Romskoho biskopstwa, kardinal Marchetti-Selvaggiani je před swjedźenjom swj. Marije do-njebjes-wzaća wěriwym list napisał, w kotrymž na to pokazuje, kak nam Najzbóžniša knježna wšě hnady wuprosy, hdyž mamy jeno prawu dowěru k njej. Wšě njebjeske bohatstwa su maćeri Božej dowěrjene, jeje móc nima kónca, hdyž pola Boha za nas prosy. Wosebje móžemy sebi pola njeje wuprosyć, zo nas Bóh na kóncu žiwjenja do njebjes wozmje, dale zmužitosć k njesenju zemskich ćežow, spušćenjo hrěchow, krutosć w spytowanjach atd. Wšo móžemy sebi pola swjateje Marije wuprosyć a dyrbimy to też činić. Tón, kotromuž je žiwjenjo dała, jej žanu zastupnu prózstwu njezapowě. Samo zemske zbožo móžemy sebi pola Maćerje Božeje wuprosyć, jeli su dobroty, kotrež požadamy, też woprawdźe k lěpšomu našeje duše.

W Italskej wobstoji hižo 13 lět zjednoćeństwo, kotrež přećiwo bohahanjenjam wojuje. Je hižo wulke wuspěchi mělo. Za 13 lět je dócpělo, zo jenož zrědka hišće sakrowanjo, njećiste a bjezbóžne žorty a bohahanjenja słyšiš a skoro zcyła wjacy njećitaš. Nětko je Rumunske pósłanstwo pola

Swj. Hana (samotřeća).

Postawa z lipowoho drjewa, 108 cm wysoka, jara wobškodźena. Nasta wokoło lěta 1490. K tomu słušaca postawa swj. Marije je wotpadnyła a so zhubiła. Słuša klóštrej Marijnomu Dołej.

Swjatoho Stoła tamne towařstwo prosyło, hač njeby mohło joho akty a wustawki dóstać, dokelž chcedźa też w Rumunskej přećiwo bohahanjenjam a sakrowanju atd. wojować. Na to je towařstwo rad swoje nazhonjenja Rumunskej wyšnosći zdźěliło. W připisu rěka, zo tón cyłomu človjestwu wulku službu wopokaza, štóž maćeŕnu rěč pomha wot njerjada wučisćić.

5. septembra započnje so w Romje zjězd katolskich wučerjow. Za njón so hižo pilnje přihotuje. Wobdźělnicy změja najprjedy swj. exerciciie, potom započnu so wuradźowanja. Hłowne přednoški budźa jednać: wo woćehnjenju dźěsća k swj. čistoće, pokhwalenju a khłostanju, łahodnosće a krutosće we woćehnjenju.

Wuheŕska. We Vespremje wumrě najstarši katolski biskop a zdobom też najstarši měšnik Wuheŕskeje, swjećacy biskop dr. Kranitz.. Wot lěta 1907 běše z biskopom. W swojej dobroćiwosći a jednorosći rozdawaše wšitko khudym. Ani zymskeje drasty njeměješe. Běše 72 lět.

Wuheŕski katolski akcijón wojowaše wot někotrych lět sem za dospołniše swjatosćenjo njedźele. Běše so ze wšelakimi zwjazkami dźěłodawarjow a dźěłaćerjow zjednoćił. Z tym dócpě, zo so zakoń wuda, kotrychž kóžde njedźelske dźěło zakaza. Jenož cyroba smě so hišće předawać. Tola wiki, kotrež so dotal hišće njedźelu wotměwachu, dyrbja so też na dźěławe dny přepołožić.

Wuheŕska njeje cyle spokojom, zo stej so w Češkej cyrkwi a stat zjednałoj. Po tamnišich nowych postajenjach dyrbja so mjenujcy te dźěle biskopstwow, kotrež dotal hišće pod wjednistwom wuherskich biskopow stojachu ale k Češkosłowakskej přisłušeja, češkim biskopam podrjadować. Dokelž pak tam wjele Madźarow bydli, boja so we Wuheŕskej, zo tući nětko zwjetša hišće češkich duchownych dóstanu a nic madźarskich. Tak by so kraj wězo wotnarodźił, hdyž lud njeby wjacy měšnikow měł, kotřiž joho maćeŕnu rěč rěča.

Južnosłowjanska. Mjez Južnosłowjanskej a japoštołskim Stołom knježeše dlěši čas wulka napjatosć. Po dołholětnych wobćežnych jednanjach su nětko skóncnje konkordat podpisali. Nastork ke konkordatej je dał njeboh kral Alexander sam, kiž bu loni w Marseille skóncowany. Wón je też wjele za konkordat dźěłał. Kak su so poměry mjez južnosłowjanskim knježeŕstwom a katolskej cyrkwju polěpšiłe, je lětuši wulkotnje poradźeny eucharistiski kongres w hłownym měsće Lubljana pokazał. 160000 wobdźělnikow tam bě. Pólski primas, kardinal Hlond přijědźe jako bamžowski legat. Wosebity začišć zawostaji wulkotny nócny procesijón ze smólnicami, na kotrymž so 40000 muži z 25 hudźbnymi kapałami wobdźěli. 30000 dźěći dźěše zhromadnje k swj. woprawjenju.

Iriska. Kaž katolski biskop w Downje wozjewja, buchu při přesćěhanjach katolikow w Belfasće 384 katolskich swójbow ze swojich wobydlenjow wuhnatych, to je wšo hromadźe 1600 wosobow. Biskop napomina, zo bychu katolikojo měrni wostali a so za to njewjećili, zo su jim kněže zapalili, jich bili a morili, jich z dźěła wuhnali. Bychu-li so wjećili, by to było cyrkwi k škodźe. Dobry křesćan dyrbi so samo za swojoho njepřećela modlić.

Swěra Bohu so mytuje.

Milijonar Girard w Philadelphiji junu sobotu wječor swojim přistajenym poruči, zo maja wšitcy njedźelu rano na dźěło přińć. Jedyn młody dźěłaćeŕ pak so zapowě, wotmołwjo, zo přećiwo swojomu swědomju jednać njebudźe.

„Kak to?“ praša so dźěłodawaŕ, „njeznajeće moje zarjadowanja a moju poručnosć?“

„Wězo, sym dźě pokazany na dźěło we wašej tworni a mam so dosć bědźić, zo bych zeživił swójbu a staru mać, tola njedźelu dźěłać njesměm, tu wonječesćeć njecham!“

„Dobre! Dźiće do běrowa a dajće sebi swoju mzdu wupłaćić! Smój na přecy hotowoj.“ —

Tři njedźele dołho njenamaka wbohi dźěła a přińdźe do wulkeje nuzy. Jenoho dnja zastupi bankownik ke Girardej a prašeše so, hač njemohł jomu poručić přihódnu wosobu za pokładnika joho nowozałoženeje banki. Girard dopomni so hnydom na muža, kotrohož bě z dźěła pušćił. Toho jomu poručeše a přistaji, zo by so tón runje za tajke zastojnstwo wubjernje přihodźał.

„Wy pak sće joho tola z dźěła pušćił?“

„To sym, tola jenož tohodla, dokelž nochcyše njedźelu dźěłać. Ale tajki jedyn, kiž posłuchajo swojomu swědomju je samo hotowy, woprować swoje wšědne zežiwjenjo, swoje rjane zastojnstwo, je drje wěsće hódny wšeje dowěry!“

A hlej, młody muž dósta zasy zastojnstwo z dobrej zasłužbu. — Pytajće najprjedy kralestwo Bože a joho sprawnosć, a wšitko druhe budźe wam přidate!

Katolski Serbo!

Znaješ swoje winowatosće?

Jako katolik wěš, što će swjata wěra wuči! Měj so po njej!

Jako Serb maš winowatosć, za to sobu so starać, zo naše drohe narodne kubła, wot našich wótcow namrěte, zdźeržimy. Swojimaj serbskimaj staršimaj dźerž swěru!

Najdrohotniši naš narodny pokład je naša rjana maćeŕna rěč. Je tak hódna a krasna! Štóž też druhe rěče znaje, móže to wobkrućić. Prócuj so, zo tute drohotne kubło sebi derje přiswojiš, zo nawukneš dokładnje swoju maćeŕnu rěč. Změješ swoje wjesełe nad tym. Lěpje ju zeznaješ — bóle ju lubuješ! Staraj so też swědomiće wo to, zo twojim dźěćom tute najrjeńše kubło so njezhubi!

Należnje ći poručam: Čitaj tola naše dobre, rjane serbske knihe a spisy! Wobsedźimy tak nadobny pokład wšěch družin. Z lubosće k serbskomu narodej buchu z wulkimi woporami spisane. Njezacpěwaj je, ale dopjelń kusk narodneje winowatosće! Jeli njeznaješ wobsah našich knihow, prašej so za nimi. Wobroć so na knjeza fararja, kapłana abo wučerja! Radlubje će powuča. Nadrobne powučenjo dóstaneš też w našej čišćeŕni w Budyšinje, před šuleŕskimi wrotami 21.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 439. z Češkec: Mikławš Buk; 440. ze Serbskich Pazlic: Marja Waldźic; 441. z Brěmjenja: Madlena Wićazec.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1009. z P.: N. N.; 1010. z D.: N. N.; 1011. z D.: H. H.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 26. augusta 1935.

74 wołow, 163 bykow, 443 kruwow a jałojcow, 645 ćelatow, 937 wowcow, 1765 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 38—40 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—37 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 38—41 hr. 4) Snadnje wuwite 34—37 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 37—42 hr. 3) Mjasne kruwy 30—37 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—29 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 40—42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 36—39 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 70—72 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 60—68 hr. 3) Snadnje wuwite 52—58 hr. 4) Najšpatniše 48—51 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 51—55 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 50—53 hr. 3) Mjasne wowcy 44—47 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 38—40 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Prócesijón do Krupki!

Pjatk, 6. póžnjeńca, w klóštrje Marijnej Hwězdźe rano w 5 hodź. Boža mša, potom woteńdźemy. Swačić chcemy w Pěrnje (w „Blauen Hecht") a přenocować w Berggießhüblu („Goldner Stern"). Wupokaz přez mjezu dóstanjemy zhromadnje w Berggießhüblu.

M. Kokla w Nowej Wjescy, wjednik.

Wustajeńca

w Budyšskim muzeju njeje wjacy wšědnje wotewrjena, ale jenož **njedźelu, srjedu** a **sobotu** wot **10—5** hodźin hač do **29.** septembra.

Zjawne wjedźenja přez wustajeńcu su kaž dotal:

Kóždu njedźelu dopołdnja w 11 hodź.
Kóždu srjedu a pjatk popołd. w 6 hodź.

Chceš-li pak wustajeńcu na druhim dnju wobhladać, dyrbiš při małych wrotkach na Kotołskej hasy zwonić!

Zastup za jednotliwca **40** pj., při zhromadnym wopyće jenož **25** pj. a też mjenje.

Njezakomdź nichtó, krasne drohotnosće ze zańdźenych lětstotkow sebi wobhladać!

Knježkec *kofejownju a konditarnju*

(prjedy **Donatec** poprjancarnja)

w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju

hišće njeznaješ?

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Kosy, brusy, kunki, rynki

Rjećazy k připinanju skotu na pastwje a druhe

Groćane pletwa

Připrawy za wodu do domu, **samoćěrjace!**

Klumpy

wšěch družin a wulkosćow.

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wobydlerstwu serbskeje domizny wozjewjam, zo wot nětka w druhej połojcy tydźenja (kóždy štwórtk, pjatk a sobotu) swoje rjemjesło

sedłarstwo a pólstrowanjo

w Khrósćicach čo. 59

wukonjam. — Prócuju so, z najlěpšim nowočasnym dźěłom po najtuńšich płaćiznach posłužować. Prošu wo bohatu podpjeru.

W Šunowje a Khrósćicach. **Jurij Mikławšk,** sedłarj.

Serbska kofejownja

je rjenje a pyšnje ponowjena. Nětk chcemy našich česćenych hosći a lubych přećelow

wosebje powitać

a to

sobotu 31. augusta a njedźelu 1. sept.

Też kucheń a pinca stej na powitanski swjedźeńk přihotowanej a kóždomu po přeću něšto dobre poskićitej.

Wšitkich lubje přeprošujetaj

G. Janak a mandźelska.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbska dr. 16

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminarska dróha 2

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kožuchi

dajće nětkle přehladać, wuporjedźeć abo přešić pola

Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Kašće

mam přecy na bohatym składźe a wšě

blidarske dźěła

zhotowju ruče a po hódnej płaćiznje.

Pawoł Pjekař

w Kukowje,

blidarnja. (Kunigundenberg.)

Někotre trjebane

młóćace mašiny

(Stiftendreschanlagen) z připrawu za **čisćenjo a prasowanjo** (wjazanjo z ruku), cyle dospołne, poskića za hódnu płaćiznu pod lohkimi wuměnjenjemi

Milde & Hering

nastroje a mašiny za ratarstwo

Tel. 504. **Kamjenc,** Jěžowski puć.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Za tute čisło zamołwity: Kapłan Michał Cyž w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

36. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. septembra 1935.** | **73. lětnik.**

Młodźeńc a cyrkej.

Naši młodźeńcy su naš přichod. Z jich rynkow dóstanjemy naše přichodne swójby. Jim budźe też dowěrjena naša swjata wěra. Woni powjedu naše starodawne prócesijóny do Róžanta, Krupki a druhdźe. Woni poječhaja jako křižerjo k česći horjestanjenomu Zbóžnikej. Woni budźa so sobu wo lěpše našich gmejnow a wosadow starać. Z krótka, młodźeńc budźe jónu muž, powołany wot swojoho stworićela k mnohim ćežkim skutkam. Na joho ramjenjomaj budźe wjele wotpočować. Wón změje wjele zamołwić. Tola naša pomoc je w mjenje Knjezowym! „Bjeze mnje ničo njezamóžeće, bjeze mnje ničo njejsće!“

Skała.

Jězus njeje swoju cyrkej na pěsk, ale na skału twarił. Wón je Pětrej prajił: „Ty sy Pětr, t. r. skała, a na tule skału natwarju swoju cyrkej, a mocy hele ju njepřemoža!“ Tute slubjenjo je so w połnej měrje dopjelniło. Mocy hele přecy zasy do skały Pětroweje storkachu. Tón a tamny kamjeń drje so wotwali. Tola skała so njezatřase. Njepřećeljo romsko-katolskeje cyrkwje su w běhu časow krawnje a njekrawnje přećiwo njej wojowali. Njepřećeljo su zahinyli. Cyrkej je wostała. Je so wuwiła z horstki muži, nic přejara wučenych. Što su rybacy při galilejskim morju wjele w knihach leželi? Tu je Duch Swjaty skutkował, tu je Bóh dobył nad njedospołnosću swěta a človjeka. Něšto krasne je swjata wěra a cyrkej Khrystusowa. Štóž na jeje zemi stoji, njekhabła. Wěmy, što w bamžowstwje mamy: njezmylnoho wučerja. „Ja sym při wami hač do skóńčenja časow.“ Někotryžkuli měni, zo je cyrkej překruta, zo by tola mohła w tym abo tamnym popuščić. Tola skała stoji, traje, wostanje, njekhabła. Cyrkej praji: Štož je Bóh zjednoćił, njech človjek njerozdźěli. Cyrkej woła nastajnosći: Swjećće njedźelu a modlće so Bohu! Što chceš też wot skały wočakować? Chceš tola, zo by na njej kruće a wěsće stać mohł. Sy-li na njej, njebudź z tym spokojom. Njejsy hišće słyšał, zo žołmy też z čołma swoje wopory rubja? Tak móža žołmy a wichory też někohožkuli ze skały swj. Pětra wabić, sćahnyć. Tuž stražujće a stójće wopasani bróń Božu, zo byšće do spytowanja njepadnyli! Jězus nas podarmo wučił njeje: Njewjedź nas do spytowanja, ale wumóž nas wot złoho! A spytowanjow k złomu je nadosć. To też swjata cyrkej wě. Wona sama je ze spytowanjemi wojować měła. Wona dyrbi być po woli swojoho bóžskoho założerja

město na horje.

Zastupjerjo cyrkwje njejsu přecy z dobrym, najlěpšim přikładom byli. Mjez nimi namakamy přesćěharja Saula, zaprěwacoho Pětra, přeradnika Judaša. To su někotři z „młodych lět“ křesćanstwa. Tola też w pozdźišich časach njeje přecy město na horje w rjanym słóncu a błyšću ležało. Hrěchi človjekow su też k Bohu wołałe. Tola wšě swěcy w tutym měsće ženje njewuhasnychu. Běchu přecy zasy nadobni mužojo, kotřiž nošachu swětło wěry a ćmu trašachu a honjachu. Wulka běše złósć, lesć a njewěra človjeska. Wjetša pak běše móc Boža. Swjate sakramenty běchu nowe žórła w suchoće křesćanskoho žiwjenja. W bibliskich stawiznach stoji přirunanjo wo zhubjenym synu. W stawiznach cyrkwje je so tute přirunanjo njeličomne razy dopjelniło. Nowe žiwjenjo je so ze swjateje spowědźe a swjatoho woprawjenja wuliwało. Swjate firmowanjo je młody splah wuhotowało z njebjeskej mocu swjatoho Ducha. A zhromadne modlenjo w swójbach a domach Božich je w ćežkich časach zaćěriło mróčele zlemjenja. Wobydlerjo města na horje wědźa wo wšelakich časach powědać. Město rosće a so wupřestrěwa. Křesćanska horliwosć wšak wšudźom njekćeje. Diaspora, měšane mandźelstwa a druhe su zasakli njepřećeljo swjateje cyrkwje. Stóž do diaspory ćehnje, štóž do měšanoho mandźelstwa zastupi, njezměje lohko. Tón njech wopomni, zo katolska cyrkej w Němskej kóžde lěto telko přez diasporu zhubi, kelkož wona w misijónach dobudźe. Njedyrbjał sebi tuž kóždy prajić: Hdźe dha to

přińdźemy, hdyž smy tajcy křesćenjo? Tajki liwki sobubratr, kiž swojej wěcy tak škodźi, njeje ani prizu tobaka hódny. A tajkich mamy dźensa dosć. Tuž so dźiwać njetrjebamy, hdyž so nowe pohanstwo hordźe wupjera. Tu njepomha žałosćić, ale pokućić. Bóh njecha smjerć hrěšnika, ale zo by so nakazał.

Bóh chce

płódne lěta.

Nazhonjenjo w přirodźe wuči, zo po suchich lětach dobry čas přińdźe. Po sydom płódnych lětach přińdu sydom njepłódnych lět. Tak so potajkim měnja wonka w Božej přirodźe. Swjaty Hawštyn je po njepłódnych lětach swojeje młodosće płódny, wulcy žohnowany čas dožiwił. Joho mać běše wša zbožowna, hdyž tutón přewrót dožiwi. Haj, Bože puće su spodźiwne! Kóždy čestny młodźeńc ma też tajke płódne lěta w myslach, hdyž wón spěwa a dźěła. Z wojowanjom přećiwo hrěchej budźe so wón najlěpje přihotować na pozdźiše mandźelske a swójbne žiwjenjo. Jězus, kral našeje wutroby, pyta tajkich, kiž móc nałožuja. Jenož tajcy budźa kralestwo Boże wobsedźeć. Na njewobsytym polu tola nichtón płody njewočakuje. Młodźeńc, kiž so spokoja z tym, štož je w šuli w nabožinje nawuknył a pozdźišo wjacy ničo wo wučbje k sebi njebjerje, budźe suchi štom. Jeli chceš płódne lěta dožiwić, staraj so wo kralestwo Boże. Tohodla spěwaj: Přińdź k nam Twoje kralestwo! Čim lěpje budźeš Bohu służić, ćim bóle budźeš začuwać swobodu wotročkow Knjezowych. Wo njej praji swjaty Pawoł: „Přetož wy sće k swobodźe powołani, bratřa; jeno njewužiwajće swobodu k přileżnosći za mjaso, ale z lubosću Ducha posłužejće sebi mjez sobu. Přetož cyły zakoń dopjelnja so w jenym słowje: Lubuj swojoho bližšoho jako sebje samoho! Jeli pak so mjez sobu kusaće a žerjeće, hladajće so, zo njebyšće jedyn wot druhoho zahubjeni byli! -ž.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tachantska cyrkej je nowe wobswětlenjo dóstała. Dotalne swěcy běchu na stołpach přičinjene a wulke rumnosće jenož špatnje wobswětlachu. Nowe swěcy wisaja wot wjercha dele a su tak powsnjene, zo swětło šěroko scelu. Dokelž dyrbješe so wjelb přełamać, stojachu w cyrkwi rósty. — W bližšim času ma so cyrkej Našeje Lubeje Knjenje ponowić. Trěbne srědki budźe woporniwosć wěriwych zwjesć dyrbjeć.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 13. sept., popołdnju w 2 hodź. w młodowni·

Ze Zdźěrje. Knjez farař Mikławš Dórnik bu 6. septembra 1905 na měšnika swjećeny. Je potajkim w tutych dnjach 30 lět dušepastyř. W Zdźěrjanskej wosadźe je z jeje dołholětnym prěnim fararjom. Joho stadło je khětro rozbrójene. Wón dyrbi daloke puće činić, zo by dźěći w nabožinje rozwučował. Přejemy wjeledostojnomu jubilarej strowotu a žohnowanjo w dalšim skutkowanju!

Z Kamjenca. Wjeledostojny knjez farař Jurij Rjeda je w tutych dnjach (6. 9.) 30. lěto swojoho měšnistwa dokonjał. Hačrunjež ma so z časami z khorosću wjele bědźić, zastara tola z najwjetšej swěru wolku Kamjensku wosadu. Před lětami móžeše wustaw swj. Jurja założić, kiž je z wulkej dobrotu za starych a kiprych ludźi. Přejemy jubilarej, zo chcył Bóh tón Knjez joho strowoho a čiłoho zdźeržeć a joho dušepastyrske dźěło dale žohnować.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Z „wobrazkow“ J. Nowaka.)

(Pokročowanjo.)

Hdyž dźensa naš „Kat. Posoł“ swojich čitarjow w duchu do zańdźenych lětstotkow

Kulowa

wjedźe, chce z tym zajim katolskich Serbow zbudźić za wuznamny skutk, kotryž je Kulowska wosada dokonjała, hdyž swoju swjatnicu tak wulkotnje sebi ponowi — z přikładnej woporniwosću. Zahorjenosć a wustojnosć wysokodostojnoho knjeza fararja Krala hromadźe z woporniwej a swěrnej podpjeru wšěch wosadnych je docpěła, zo smě so Kulow nětko dźakownje radować nad tak wumělscy, dokładnje a rjenje přetwarjenym a ponowjenym Božim domom.

Dźensniša njedźela wosebje so zapisa do Kulowskich stawiznow z njezakhódnym pismom: Joho Eminenca, najdostojniši knjez wjerchcharcybiskop kardinal Bertram z Wrótsławja wukonja tam swjećiznu cyrkwje a wudźěla zdobom sakrament swjatoho firmowanja w Kulowje. Nadźijamy so, zo „Katolski Posoł“ wobšěrnje a bórzy zhoni, kak rjenje je swjedźeń poswjećenja cyrkwje so wotměł, zo by swojim čitarjam to sobuzdźělić mohł.

K wopomnjenju na tutón wurjadny swjedźeń je wysokodostojny knjez farař Kral wudał knihu, wopřijacu bohate stawizny wuwića katolskeje cyrkwje w Kulowje, kotrež dźěn zwisuja njerozdźělnje z wuwićom města samoho. Zhonimy dale nadrobno wo twarskich přeměnjenjach w běhu lětstotkow a wosebje dokładnje wo poslednim wulkotnym wuporjedźenju a přetwarjenju Božoho domu w zańdźenym lěće. Stawizny Kulowskoho duchownstwa přez mnohe lětstotki su zapisane. Zhonimy dale, štož něchtóžkuli hišće njewě, zo je w Kulowje pohrjebany přez serbske powědančka derje wšitkim znaty Krabat, kotrohož powostanki při přetwarjenju cyrkwje loni wurychu. Wobraz w knizy to dopokazuje. Kniha je wulcy zajimawa a wopřija na 40 wobrazow. Bu najprjedy w němskej rěči spisana. Ćišćana bu kniha w ćišćerni „Katolskoho Posoła“.

*

Hdy je w Kulowje prěnja kapałka nastała, njejsu nam stawizny zakhowałe. Prěnju znatu cyrkej natwari tam wokoło lěta 1230 Bernard II., knjez nad Kamjencom. Něšto pozdźišo dósta město křižnu cyrkej před Budyšskimi wrotami. (Powěsć, zo je wona starša hač farska cyrkej, je po starych lisćinach wopačna.) Po wójnje bu farska cyrkej z wěžu lěta 1343 prěni króć w lěće 1440 po wóhnju druhi raz, a

to kamjeńtna, zasy natwarjena a powjetšena, tak zo nimale nětčišu wulkosć dócpě. Lěta 1446 dósta tehdomniši faraŕ Jan Heber pomocnoho duchownoho, kotryž so „měšćanski“ kapłan mjenowaše. W 16. stoléće (1527) k cyrkwi na rańšim kóncu kruch přitwarichu a wulki wołtaŕ do tohole nowotwara stajichu. Pjenjezy k tomu dari knježna Bohatec. Powěda so, zo je wona swoję namrěte pjenjezy k tomu woprowała, kotrež z kruwomaj na wozu z Delnjeje Łužicy přiwjeze. Hdyž ze swojim zapřahom hač do Němcow přijědże, njechaštej mučnej kruwje dale hić; wona pak jej pohonješe prajo: „Dźitej, dźitej! Wšak Kulowsku cyrkej wjezetej.“ Wobraz knježny Bohatec wisaše w farskej cyrkwi při zwónicy, doniž so jónu sobu njespali.

W léće 1429 přićahny 10000 Husitow na Kulow. Woni zabichu wobydlerjow, kotřiž ćeknyli njeběchu, wurubichu město a spowalachu cyrkej, wot kotrejež jenož połnócna murja a delni dźěl wěže stojo wostaštej.

W času reformacije nasta w Kulowje wjele rozkory. Tam faraŕ Syman Majer wot cyrkwje wotpadny a do Bukec woteńdże (1564). Tež joho nastupnik faraŕ Filip Lěn, prjedy z kapłanom w Marijnej Hwězdźe, běše lutherscy zmysleny. Wón wumrě lěta 1586 na mór. Woprawdźitu zwadu pak přinjese 30lětna wójna. Lěta 1620 přepoda faraŕ Matej Schaden, wot lutherskich wojakow nuzowany, kluče cyrkwički swjatoho křiža před Budyšskimi wrotami wojeŕskomu wyškej Pětrej Helmsdorfej, zo bychu tam lutherscy Boże służby wotměwać móhli. Hdyž pak tam Zdźarowski (lutherski) duchowny přińdże, wuhnachu joho měšćenjo z kamjenjemi daloko z města. Tohodla hóršachu so joho přiwisowarjo pola kurwjeŕcha Jana Jurja I. na Kulowčanow. Na joho namołwjenjo postaji knježeŕstwo w Prazy, zo maja katolikoju cyrkwičku swjatoho křiža, hdźež jenož křižowny tydźeń a někotre druhe dny wob lěto Boże służby wotměwaja, lutherskim wotstupić. Tući, něhdźe 300 wosobow, zwjetša cuzy wojacy, wuzwolichu sebi nětko Wojerowskoho diakona (kapłana) Mateja za swojoho prědarja. Dokelž pak běchu Kulowscy měšćenjo wšelake hroženja přećiwo njomu wuprajeli, njechaše wón do Kulowa hić, ale hakle, hdyž běštaj jomu łužiski bohot Adolf z Gersdorfa a ryćeŕkubleŕ Rudolf Ponikowski nad Wojerjecami swój škit přilubiłoj, tam Matej přińdże. Na swojim prěnim prědowanju je wón pječa prajił: „Lětsa mamy mału, k lětu změjemy wulku cyrkej“. Hdyž pak lutherscy zasy wo swoje knježstwo w Prazy přińdźechu a cuzy wojacy z Kulowa wotćahnychu, mocowachu so katolikoju zasy cyrkwički. Tohodla poruči hnadna knjeni, zo maja zastupjerjo lutherskoho wěrywuznaća do klóštra přińć a kluče křižneje cyrkwički sobu přinjesć. Jeli bychu kluče sobu njepřinjesli, bychu dyrbjeli 40 toleŕ khłostanja płaćić; tohorunja kóždy, štóž njeby přišoł. Skazani přińdźechu, ale bjez klučow. Woni prošachu wo zdźerženjo cyrkwički za lutherskich, buchu pak do jastwa sadźeni.

Tohodla wobćežowachu so zasy pola kurwjeŕcha. Katolikoju pak joho wotmołwu njewočakachu, ale přićežechu k cyrkwičcy, měšćanski pisaŕ a notar Jurij Ticin z Lerchensteina wotrazy durje ze sekeru, a katolikoju wzachu sebi cyrkwičku, kotraž běše połdra lěta druhowěriwym słušała, wróćo. Fararja Schadena pak wuhnachu z města, dokelž w ćežkich časach cyrkwinske prawa zmužiće zastupował njeběše. Schaden dósta pozdźišo faru w Čechach. Mjez tym (1621) přińdże wotmołwa wot kurwjeŕcha, a to k lěpšomu katolikow. Po njej zdźeržachu tući cyrkwičku, lutherscy pak dóstachu dowolnosć, zo smědźa swojich swójbnych přez lutherskoho duchownoho zastarać dać. Jako pozdźišo kejžor zasy postupowaše a joho wójnski wjednik Tilly do Sakskeje přićeže, poruči drje hnadna knjeni, zo maja so wšitcy lutherscy hač do jutrow zasy do katolskeje cyrkwje wróćić abo swoje wobsedźeństwa předać. Tući pak so z wuwjedźenjom jeje poručnosće komdźachu; a hdyž Šwejdojo mjez tym zasy w bitwje pola Lipska (1631) dobychu, njewustupowaše klóštr wjacy přećiwo nim.

Wšudźom pak wěc za katolikow tak zbožownje njewotběža kaž w Kulowje; wosebje wjacy nic, jako lutherscy wšelaku swobodu dóstachu. Tohodla buchu tam, hdźež ryćeŕkubleŕjo hižo nowej wučbje přiwisowachu, katolscy duchowni wotehnaći a jich cyrkwje lutherskim prědarjam přepodate. Tola też jim so kóždy raz hnydom po jich hłowje njećinješe. (Přichodnje dale.)

Někotre wobrazy

najwuznamjenićišich wumělskich drohotnosćow, kotrež so tukhwilu na wustajeńcy pokazuja. Štóž je dotal zakomdźił, sebi w Budyšskim muzeju wustajene wumělske drohotnosće wobhladać, ma nětko hišće přileżnosć, wustajeńcu wopytać, kotraž bu hač do 29. septembra podlěšena.

Khrystus žohnujo.

Postawa z lipowoho drjewa, 118 cm wysoka, bjez gloriole (wobłuk na hłowje) 105 cm. Nasta wokoło lěta 1320. Pisane barby su z nowšoho časa. Pyšna gloriola je z čistoho slěbra, z drohotnymi kamjenjemi wobsadźana. Słuša klóštrej Marijnomu Dołej.

Putnikowanjo łužiskich katolikow.

W poslednich dnjach žnjeńca putnikowaše čŕjóda pobožnych wěriwych ze Šěrachowskeje, Budyšskeje, Khróšćićanskeje wosady a z dalšich łužiskich wsow — a też z Drježdżan — wospjet na znate šlezske hnadowne městna Grisaw, Stróža a Wamboŕicy (Albendorf). Jich wopyt w tutym rjedźe je so jako přihódniši wopokazał a budźe w přichodźe tak wostać. Najwažniše mjez nimi su bjez dwěla Wamboŕicy, hdźež kóžde lěto daloko přez 100000 putnikarjow a dalšich wopytowarjow přikhadźa. Njemjenuje so podarmo „Němski Jeruzalem“. Hižo naturske położenjo ma wjele podobnosće z narańšim Jeruzalemom. Su to najprjedy wjes wobdawace hory Kalvarija, kiž zdobom Wolijowu horu znamjenjuja, potom hora Sion, na kotrejž hnadowna cyrkej stoji (po přikładze Herodianskoho templa w času Khrystusowym

předsyda Maćicy Serbskeje, přewodźany wot kapłana Skale jako sekretara, a knj. seminarski wyšši wučeŕ dr. Grólmus z Budyšina jako předsyda Serbskeje Bjesady w Budyšinje kóždy rjany wěnc před pomnik z krótkimi słowami położištaj. Zahrodnik Mět bě rjane asterki nakhwilnje wokoło pomnika nasadźał. Kukowske Kasino je pomnik stajiło w nadźiji, zo podpjeru namaka. — Lětsa je mjenowane towarstwo w starej swěrje znowa swoju starosć wo pomnik pokazało, z tym, zo jón rjenje wobnowić da.

19. oktobra woswjeći najd. knjez biskop Franz Bernert 4 nowe zwony za nowu Baćonsku cyrkej. Dopołdnja wotmě so swjatočna swjećizna zwonow, kiž hač do připołdnja traješe. Popołdnju w pjećich so zwony najprjedy po rjadu a potom hromadźe zazwonichu. Hłuboko hnući posłuchachu wosadni noweje Baćonskeje wosady ale też druzy na zwuki prěnich zwonow. Skónčnje bě dopjelnjena dawna žadosć za nowym domom Božim. Njedźelu 8. novembra woswjeći knjez senior Budyšskoho tachantstwa, knjez Kućank, nowu Baćonsku cyrkej, zo by so w njej z Božimi službami započeć mohło. Wón w swojim prědowanju nowu cyrkej z njewěstu přiruna, kiž kwas swjeći. — Lětsa móže nětko tuta krasna njewěsta złoty kwas swjećić.

Třeću njedźelu adventa 1885 běše duchownski kwas knjeza Mikławša Žura z Worklec. Primica běše w Khrósćicach. Na 150 abo 200 družkow je so na njej wobdźěliło, štož so tehdom hižo jara wobdźiwaše a što hakle my dźensa k tomu prajimy, 200 družkow na jenej primicy.

Nazymu 1885 dósta Wotrow nahladny wopyt. Na Budyšskim tachantstwje přebywaše profesor dr. Frind z Prahi, nowy rektor němskeje Pražskeje university. Spomnjeny knjez poby někotre dny we Wotrowje a měješe tam na jenej njedźeli wulku Božu mšu. Mjenowany knjez zemrě před někotrymi lětami we wysokej starobje jako swjećacy, wulcy česćeny biskop w Prazy. — Z Wotrowa je też wušoł naš njeboh biskop Łuščanski.

Chcemy našu rozprawu wo lěće 1885 skónčić z tutymi ličbami: Wobličenjo ludu 1. 12. 1885 měješe za Njebjelčansku wosadu tutón wuspěch. Njebjelčicy 274 dušow, 237 katolskich, 14 lutherskich Serbow, 25 Němcow. Serbske Pazlicy 194 dušow, 187 katolskich, 4 lutherskich Serbow, 4 Němcow. Pěskecy 202 dušow.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Po poručnosći Swjatoho Wótca je kardinal Pacelli Wołomucskomu arcbiskopej Prečanej, kotryž běše z předsydu katolskoho zjězda w Prazy, list napisał. We nim spomina so hišće raz na wuspěch, kotryž je zjězd měł. Potom rěka tam dale, zo je w Khrystusu naše jeničke wumoženjo a spomoženjo. Runje nětkle, hdyž je nuza na swěće tak wulka, dyrbjeli tola ludźo tutu wěrnosć spóznać. Ale to samo husto knježerjo ludow njespóznaja a wustorkaja wšo, štož je nabožne abo cyrkwinske ze zjawnoho žiwjenja. Wjednicy zjězda katolikow su tajke zmylki derje spóznali.

Swjaty Wótc je w jenej naréči prajił, zo je tola zrudnje, zo so hišće stawa, zo chce jedyn lud druhi z wójnskimi srědkami přimać a potom kraj dobyć. Z tym je jasnje Italsku měnił, kotraž chce nětkle Abesynsku nadpadnyć. Pius XI. drje je hižo wjacy króć prajił, zo žadyn lud a stat wjacy njedyrbjał wójnu chcyć. Dokelž pak je to hišće raz tak jasnje so na Italsku poćahujo prajił, je móžno, zo so poćahi mjez Vatikanom a Italskej přichodnje něšto pohubjeńša.

Młodźi katolscy putnicy z Němskeje wopytachu bamža. Wón k nim poréča a praji, zo jich wosebje w domje powšitkownoho wótca křesćanstwa wita. Mnoho rjanoho drje wo jich wótčinje zhoni, ale zrudnje tola je, zo so tu nowe pohanstwo wupjera. Ale tu ma zaso tróšt, zo runje mnozy młodźi katolikojo stoja kruće ke katolskej cyrkwi a wěrje. Potom napominaše jich, zo njebychu nadźiju a zmužitosć zhubili.

Při audijency wučerjow dopomni Swjaty Wótc na słowa swj. Tomaša-Akwinskoho, kotryž je prajił, zo Bóh njecha, zo bychmy jenož wěrili a sebi ničo dale přemyslili. Ně, směmy, haj dyrbimy sebi wěrnosće wěry też překłasć a je rozpominać. Wěrić njeréka: rozom wupřahnyć.

Kaž hižo pisachmy, woswjeći kardinal Pacelli 11. augusta w Pětrowej cyrkwi nětřišoho nuncija Rittera w Prazy na biskopa. Dale dóstaštaj tutón dźeń hišće dwaj druhaj nowaj nuncijaj biskopsku swjećiznu. Staj to nuncijaj za Columbiju w Americy a za Estisku a Letisku.

Jene dźěćo přewjele.

I.

Słónčko bě so na njebju začmowiło a z wječora stupachu čorne mróčele. Na puću k Łuhačowicam zběhachu so tołste mróčele procha. Bě tam bječenjo wowcow, zwonjenjo, šćowkanjo psow, praskanjo a hwizdanjo słyšeć. Pos běhaše wusuńši jazyk wokoło stadła, běłe wowcki pohonjujo, zo bychu bóle běžałe; z khwilemi pohladowaše na pastyrja, kaž chcył so prašeć: „Činju ći tak też prawje?“ Wowčeŕ pak na njoho njedźiwaše; za wowcami khwatajo, měješe šěroki słomjany kłobuk do zady stajeny, hwizdaše na dwaj porstaj a praskaše z dołhim křudom, zo jomu pót z čoła běžeše.

A kaž deleka te wowcy, tak honjachu so horjeka po njebju huste mróčele, čim dale, čim husćišo. Bóle so na njebju mróčeše, bóle pohonjowaše pastyŕ wowcy a hwizdaše, zo wšě štomy klinčachu.

Khodźeše horje a dele. — Ale na horje bě wjetši wichor hač w dole, hižo přepadowachu prěnje wulke krjepy, hdyž wowčeŕ cyle wujachleny stadło skónčnje do dwora dohna. Lědma bě wowcy zawrjeł, liny so dešć z cyłej mocu z mróčeli. Wowčeŕ zawrje wrota kruće, zo by je wětr njewotorhnył, a dźěše potom do swojeje maleje khěžki.

Hdyž do jstwy zastupi, bu cyle překhwapjeny. Stoješe tam baba, rucy z lohka zaprětej, a směješe so hižo z daloka na njoho.

„Što wy tu chceće?“ prašeše so wowčeŕ wšón zamyleny. „Njeje tola . . .?“

„Dźěćko!“ přistaji baba. „Budź Bohu dźak, je wšo nimo. Maće hólčka.“

Wowčerja to zamjerza: „Zaso hólca? Kelko dha jich to hišće přińdźe?“

„Dźěći a škleńčkow njeje ženje přewjele!“ wotmołwi jomu baba. „Škleńcy so rozpukaja a dźěći zemrěja.“

„Eh što! Mrěja jenož tajkim bohatym ludźom, kaž naš hnadny knjez je, tajkomu khudakej, kaž ja sym, wšak žane njewumrěje a byrnjež sebi to přał.“

„Prošu was, njemorkotajće přećiwo Bohu, wšak njewěšće — hač njebudźe runje tute dźěćo na stare dny waša podpjera.“

„Podpjera? Dźěćo podpjera? — Kotre też to so hdy na swojich staršich dopomni! — To je rjana nowinka! Najradšo bych dźěćo z cyła njewidźał.“

Kročeše dale do jstwy a powěsny kłobuk na hozdźik, na žonu ani njedźiwajo. Wboha ležeše w hubjenym łóžku a hladaše bojaznje na pokhmurjenoho muža. Hdyž so wo nju a wo dźěćo ani njestaraše, rjekny skónčnje: „Józefje, poskaj — Bóh je nam synka darił. Hlej!“

„Mohł sebi joho zdźeržeć!“ hanješe muž.

„Józefje!“ zawoła z třepotacym hłosom žona. Tu so na njebju zabłyskny, cyły dwór so zaswěći, kaž by w płomjenjach stał a zahrima so, zo wokna rżachu.

„Wowčerjo, njeréćće tak hroznje!“ porokowaše baba. — „Bóh hrozy!“

„Hdy by do mnje dyriło!“ bórčeše pastyŕ. „Na swěće mje tak wšo mjerzy.“ Dźěše do komory, zapali sebi

předsyda Maćicy Serbskeje, přewodźany wot kapłana Skale jako sekretara, a knj. seminarski wyšši wučeŕ dr. Grólmus z Budyšina jako předsyda Serbskeje Bjesady w Budyšinje kóždy rjany wěnc před pomnik z krótkimi słowami położištaj. Zahrodnik Mět bě rjane asterki nakhwilnje wokoło pomnika nasadźał. Kukowske Kasino je pomnik stajiło w nadźiji, zo podpjeru namaka. — Lětsa je mjenowane towarstwo w starej swěrje znowa swoju starosć wo pomnik pokazało, z tym, zo jón rjenje wobnowić da.

19. oktobra woswjeći najd. knjez biskop Franz Bernert 4 nowe zwony za nowu Baćonsku cyrkej. Dopołdnja wotmě so swjatočna swjećizna zwonow, kiž hač do připołdnja traješe. Popołdnju w pjećich so zwony najprjedy po rjadu a potom hromadźe zazwonichu. Hłuboko hnući posłuchachu wosadni noweje Baćonskeje wosady ale też druzy na zwuki prěnich zwonow. Skónčnje bě dopjelnjena dawna žadosć za nowym domom Božim. Njedźelu 8. novembra woswjeći knjez senior Budyšskoho tachantstwa, knjez Kućank, nowu Baćonsku cyrkej, zo by so w njej z Božimi službami započeć mohło. Wón w swojim prědowanju nowu cyrkej z njewěstu přiruna, kiž kwas swjeći. — Lětsa móže nětko tuta krasna njewěsta złoty kwas swjećić.

Třeću njedźelu adventa 1885 běše duchownski kwas knjeza Mikławša Žura z Worklec. Primica běše w Khrósćicach. Na 150 abo 200 družkow je so na njej wobdźěliło, štož so tehdom hižo jara wobdźiwaše a što hakle my dźensa k tomu prajimy, 200 družkow na jenej primicy.

Nazymu 1885 dósta Wotrow nahladny wopyt. Na Budyšskim tachantstwje přebywaše profesor dr. Frind z Prahi, nowy rektor němskeje Pražskeje university. Spomnjeny knjez poby někotre dny we Wotrowje a měješe tam na jenej njedźeli wulku Božu mšu. Mjenowany knjez zemrě před někotrymi lětami we wysokej starobje jako swjećacy, wulcy česćeny biskop w Prazy. — Z Wotrowa je też wušoł naš njeboh biskop Łuščanski.

Chcemy našu rozprawu wo lěće 1885 skónčić z tutymi ličbami: Wobličenjo ludu 1. 12. 1885 měješe za Njebjelčansku wosadu tutón wuspěch. Njebjelčicy 274 dušow, 237 katolskich, 14 lutherskich Serbow, 25 Němcow. Serbske Pazlicy 194 dušow, 187 katolskich, 4 lutherskich Serbow, 4 Němcow. Pěskecy 202 dušow.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Po poručnosći Swjatoho Wótca je kardinal Pacelli Wołomucskomu arcbiskopej Prečanej, kotryž běše z předsydu katolskoho zjězda w Prazy, list napisał. We nim spomina so hišće raz na wuspěch, kotryž je zjězd měł. Potom rěka tam dale, zo je w Khrystusu naše jeničke wumoženjo a spomoženjo. Runje nětkle, hdyž je nuza na swěće tak wulka, dyrbjeli tola ludźo tutu wěrnosć spóznać. Ale to samo husto knježerjo ludow njespóznaja a wustorkaja wšo, štož je nabožne abo cyrkwinske ze zjawnoho žiwjenja. Wjednicy zjězda katolikow su tajke zmylki derje spóznali.

Swjaty Wótc je w jenej naréči prajił, zo je tola zrudnje, zo so hišće stawa, zo chce jedyn lud druhi z wójnskimi srědkami přimać a potom kraj dobyć. Z tym je jasnje Italsku měnił, kotraž chce nětkle Abesynsku nadpadnyć. Pius XI. drje je hižo wjacy króć prajił, zo žadyn lud a stat wjacy njedyrbjał wójnu chcyć. Dokelž pak je to hišće raz tak jasnje so na Italsku poćahujo prajił, je móžno, zo so poćahi mjez Vatikanom a Italskej přichodnje něšto pohubjeńša.

Młodźi katolscy putnicy z Němskeje wopytachu bamža. Wón k nim poréča a praji, zo jich wosebje w domje powšitkownoho wótca křesćanstwa wita. Mnoho rjanoho drje wo jich wótčinje zhoni, ale zrudnje tola je, zo so tu nowe pohanstwo wupjera. Ale tu ma zaso tróšt, zo runje mnozy młodźi katolikojo stoja kruće ke katolskej cyrkwi a wěrje. Potom napominaše jich, zo njebychu nadźiju a zmužitosć zhubili.

Při audijency wučerjow dopomni Swjaty Wótc na słowa swj. Tomaša-Akwinskoho, kotryž je prajił, zo Bóh njecha, zo bychmy jenož wěrili a sebi ničo dale přemyslili. Ně, směmy, haj dyrbimy sebi wěrnosće wěry też překłasć a je rozpominać. Wěrić njeréka: rozom wupřahnyć.

Kaž hižo pisachmy, woswjeći kardinal Pacelli 11. augusta w Pětrowej cyrkwi nětřišoho nuncija Rittera w Prazy na biskopa. Dale dóstaštaj tutón dźeń hišće dwaj druhaj nowaj nuncijaj biskopsku swjećiznu. Staj to nuncijaj za Columbiju w Americy a za Estisku a Letisku.

Jene dźěćo přewjele.

I.

Słónčko bě so na njebju začmowiło a z wječora stupachu čorne mróčele. Na puću k Łuhačowicam zběhachu so tołste mróčele procha. Bě tam bječenjo wowcow, zwonjenjo, šćowkanjo psow, praskanjo a hwizdanjo słyšeć. Pos běhaše wusuńši jazyk wokoło stadła, běłe wowcki pohonjujo, zo bychu bóle běžałe; z khwilemi pohladowaše na pastyrja, kaž chcył so prašeć: „Činju ći tak też prawje?“ Wowčeŕ pak na njoho njedźiwaše; za wowcami khwatajo, měješe šěroki słomjany kłobuk do zady stajeny, hwizdaše na dwaj porstaj a praskaše z dołhim křudom, zo jomu pót z čoła běžeše.

A kaž deleka te wowcy, tak honjachu so horjeka po njebju huste mróčele, čim dale, čim husćišo. Bóle so na njebju mróčeše, bóle pohonjowaše pastyŕ wowcy a hwizdaše, zo wšě štomy klinčachu.

Khodźeše horje a dele. — Ale na horje bě wjetši wichor hač w dole, hižo přepadowachu prěnje wulke krjepy, hdyž wowčeŕ cyle wujachleny stadło skónčnje do dwora dohna. Lědma bě wowcy zawrjeł, liny so dešć z cyłej mocu z mróčeli. Wowčeŕ zawrje wrota kruće, zo by je wětr njewotorhnył, a dźěše potom do swojeje małeje khěžki.

Hdyž do jstwy zastupi, bu cyle překhwapjeny. Stoješe tam baba, rucy z lohka zaprětej, a směješe so hižo z daloka na njoho.

„Što wy tu chceće?“ prašeše so wowčeŕ wšón zamyleny. „Njeje tola . . .?“

„Dźěćko!“ přistaji baba. „Budź Bohu dźak, je wšo nimo. Maće hólčka.“

Wowčerja to zamjerza: „Zaso hólca? Kelko dha jich to hišće přińdźe?“

„Dźěći a škleńčkow njeje ženje přewjele!“ wotmołwi jomu baba. „Škleńcy so rozpukaja a dźěći zemrěja.“

„Eh što! Mrěja jenož tajkim bohatym ludźom, kaž naš hnadny knjez je, tajkomu khudakej, kaž ja sym, wšak žane njewumrěje a byrnjež sebi to přał.“

„Prošu was, njemorkotajće přećiwo Bohu, wšak njewěsće — hač njebudźe runje tute dźěćo na stare dny waša podpjera.“

„Podpjera? Dźěćo podpjera? — Kotre też to so hdy na swojich staršich dopomni! — To je rjana nowinka! Najradšo bych dźěćo z cyła njewidźał.“

Kročeše dale do jstwy a powěsny kłobuk na hozdźik, na žonu ani njedźiwajo. Wboha leżeše w hubjenym łóžku a hladaše bojaznje na pokhmurjenoho muža. Hdyž so wo nju a wo dźěćo ani njestaraše, rjekny skónčnje: „Józefje, poskaj — Bóh je nam synka darił. Hlej!“

„Mohł sebi joho zdźeržeć!“ hanješe muž.

„Józefje!“ zawoła z třepotacym hłosom žona. Tu so na njebju zabłyskny, cyły dwór so zaswěći, kaž by w płomjenjach stał a zahrima so, zo wokna rżachu.

„Wowčerjo, njeréćće tak hroznje!“ porokowaše baba. — „Bóh hrozy!“

„Hdy by do mnje dyriło!“ bórčeše pastyŕ. „Na swěće mje tak wšo mjerzy.“ Dźěše do komory, zapali sebi

Też Swjaty Wótc pósła belgiskomu kralej sobužarowanski telegram. Kaž je znate, běše znjezbožena kralowna Astrid šwejdska pryncesa. Přisłušeše protestantskej cyrkwi. Ale jako młoda mandźelska bu bórzy katolska, hdyž bě při kralowskim dworje w Brüsselu rjanosć katolskeje wěry spóznała.

Prěni króć wotměchu so na wysokej šuli za bibliotekarow při bamžowskej knihowni pruhowanja. 22 kandidatow běchu so přizjewili. Na tutej šuli dyrbja wosebje přichodni knihownicy za klóštrske a druhe biblioteki studować a so tak z najnowšimi metodami wědomostnoho bibliotekařstwa zeznać.

Němska. Při swjatočnosći dla 700lětnoho wobstaća Limburgskoho Doma měješe biskop dr. Bornewasser prědowanjo, kotrež je so też woćišćało. We nim pokaza na horliwosć, z kotrejž su naši prjedownicy swoje hordozne Bože domy twarili k česći Božej. Potom woła: Hdyž by tola też w našim času a we nami była tamna horliwosć za Boha žiwa! Jenož něšto móže nas na prawym puću zdźeržeć: za Khrystusom kročić, njech je naš puć też druhdy ćernjojty kaž joho. Wosebje njedyrbi so naša młodźina dać zamylić, hdyž też tu a tam katolscy młodźency so wotsaluja wot cyrkwje a Boha. My chcemy k njomu a joho cyrkwi stać, njech nas hanja a njech je puć cyrkwje tak prawje křižowy puć.

President katolskich zwjazkow młodźiny wozjewja, zo zcyła znate njeje, zo bychu kumunisća woprawdźe katolskim towařstwam poskičeli, z nimi přećiwo knježeřstwu wojować. To je so jenož w lětakach činiło. Komunisća wšak też žanoho wuspěcha měli njebychu. Je tola katolska młodźina z dawna sem přećiło marxismej wojowawa.

Kaž so z němskich hnadownych městnow powě, tam lětsa wosebje wjele putnikow přikhadźeju. Wopyty na někotrych dnjach běchu cyle hobrske. Tak na př. w Altöttingu na swj. Marije do-njebjes-wzaća 8000 putnikow přebywaše. Też ličby za dótalny dźěl lěta su wo wjele wjetše hač loni w samsnym času.

Wot Mnichowa puću ja turisća do Alpow. Tohodla je na hłownym dwórnišću w Mnichowje hižo zahe rano wulke žiwjenjo. To započnje so hižo wokoło 2 hodź. w nocy. Wjele ćahow jědźe k połdnju. Zo bychu turistam dopjelnjenjo njedźelskeje winowatosće wołožili, zarjadowachu před 10 lětami Bože służby hnydom w jenej rumnosći dwórnišća. 1925 běštej to najprjedy dwě Božej mši. Za cyłe lěto přińdźe na njej 3800 wopytowarjow. 820 z nich dźěchu k swj. woprawjenju. Tola bórzy běchu 4 Bože mše trěbne. Na nje přińdźechu za cyłe lěto 1928 46100 wěriwych (2500 swj. woprawjenjow). Potom swjećachu na hłownym dwórnišću 5 a pozdźišo 6 Božich mšow kóždu njedźelu rano. 1933 běchu to 385 Božich mšow z 71562 wopytowarjemi a 4622 swj. woprawjeni. Na kóždej Božej mši je krótke prědowanjo (5 minutow) a čas je tak woleny, zo móžeš hišće w prawym času ćah dósćahnyć.

Kaž tydźenik „Michael" (prjedy „Junge Front") 11. augusta pisa, měješe evangelski wojerski biskop Dormann naréč, w kotrejž praji, zo so też mjez młodymi wojakami duch rozšerja, kotryž jenož na swětne mysli. Tutón duch nowoho pohanstwa wězo njeje Swjatomu pismej a wěrje přećelnje zmysleny. Ale biskop pokazuje na to, što ma wěra wojakej prajić we wokomiku smjerće abo hdyž jomu smjerć do woči hlada. Wójska běchu přeco mócne a zmužite, hdyž běše we nich duch wěry prawje sylny. By wulka škoda była, hdyž byštej so lud a wójsko wot Boha wotwobroćiłoj.

Kaž evangelska nowina „Reichsbote" pisa, wustupichu w srjedźnej Němskej wjele ludźi z cyrkwje. Tući stejachu nowomu pohanstwu blizko. Kaž cyrkwinske zarjadnistwo hamtscy wozjewja, wustupichu za někotre njedźele 57 wjednikow HJ. a SS. atd.

W Belecke pola Dortmunda běše jedyn kapłan přećiwo zakonjej wo sterilizaciji réčał. Joho k jastwu na 10 měsacow zasudźichu.

Jedyn misijonař, kotryž z Belgiskeje přindźe, měješe 50 hriwnow w cuzych pjenjezach při sebi a też dwě wukrajnej nowinje. Joho zajachu.

Časopis „Nordland„ žada, zo bychu katolskim duchownym wšě dušepastyrstwo mjez wojakami a młodźinu zakazali, dokelž dźěn katolscy duchowni też njechadźa we wójnje za kraj sobu wojować.

Zańdźeny tydźeń nastupi nowy Barlinski biskop hrabja Preysing swoje zastojnstwo. Tohodla poda so do ministerija,

---

trubku a hladaše pokhmurjeny přez wokno na hrozne wjedro.

Takle bu Pětr Malena na swěće powitany. Ale na to njedźiwajo so wón tola kruće žiwjenja přimaše, spaše kaž pryne a njesłyšeše ani hrimota ani swarjenja.

II.

Dwanaće lět je so minyło. We Łuhačowicach zwonjachu ze wšěmi zwonami. Wot wowčeřnje dźěše zrudny ćah na pohrjebnišćo. Njesechu tam wowčerja Malenu. Bě joho błysk zarazył, kaž bě sebi před lětami w swojej zasakłosći přał.

Hdyž njezbožownoho muža khowachu, drje žona, dźěći a přiwuzni při rowje płakachu, hdyž pak běchu zaso wotešli, bórzy na njoho zabychu. Starosć wo wšědny khlěb njedowoli khudym ludźom sebi wjele na wotemrětych myslić; tola spominaja na nich druhdy při paćerjach.

Malenowa njewědźeše, što ze swojimi třomi synami započeć. Bě drje po staršimaj khěžku dóstawa, ale ani kuska pola, jenož prózdnej rucy. Tej běštej jej za polo, łuku, zahrodu, za wšo. Pjenjez tu žanych njebě. Njebohi lubowaše tobak, piwo a karty a wuda tak njetrjebawši wjele kroš. Khodźeše tehdom z wjetšimaj hólcomaj na robotu; Pětr bě tomu hišće słaby.

Na dobre zbožo měješe bratra, kotryž bě w Čebinje za wowčerja. Hdyž tutón zhoni, što bě wbohu sotru potrjechiło, wotmysli sebi hnydom, zo by jej k pomocy był; by rady sam widźał, kak so jej wjedźe. Widźeše tam khudobu we wšěm. To bě jomu žel.

„Njepłač, luba sotra!" praji k wudowje, hdyž po khudym wobjedźe hromadźe sedźeštaj. „Z dwěmaj staršimaj synomaj wšak ći Bóh někak pomha — wšak stej hižo do dźěła — a Pětra sebi ja wozmu. Mój ze žonu nimamoj dźěći a změjemoj joho za naju syna."

Malena skhili hłowu: „To dźěćo budźe mje něhdy wobskoržować. Hdyž bě njebućički hišće žiwy, njeměješe wbohe stworjeńčko tak žaneje dobrejo hodźinki. Bě jomu wšudźe na puću, ani kuska khlěba jomu njepopřa a hdyž chcych ja khudźincy něšto lěpše tyknyć, njesměděach sebi to nihdy před mužom zwěrić."

„Dźiwna wěc", wiješe bratr z hłowu, „swoje samsne dźěćo nic widźeć móc."

„I nó, wón wšak wo nje njerodźeše. Wědźach to hižo do prědka a tuž sym sebi přała, zo by so dźěćo morwe narodźiło. Bóh pak da mi je žiwe — lěpje drje by za nje było, hdy by w rowje ležało, njeje žaneje dobroty na swěće mělo a nětko mam je wot so dać do cuzoho swěta."

Mać poča płakać.

„Njedźiwaj na to, luba sotřička", tróštowaše ju bratr, „při nami so zlě njezměje, wšak znaješ moju žonu, je pěkna. Ty změješ z tymaj dwěmaj dosć. Za třeće chcemoj so mój postarać; zo budźe ći dźěćo to něhdy porokować, so njeboj, zaščěpimoj jomu lubosć k tebi do wutroby, kaž budźe móžno. Daj jomu jenož bjez stracha hić, zo bychmoj so nazajtra na puć podać mohłoj."

Hdyž nazajtra słónčko skhadźeše, dźěše po drózy z Łuhačowic Čebinski wowčeř a za nim běžeše sebi sylzy třejo mały Pětr. Dźiwna to wěc: khudy wopušća płačo swoju domiznu a bohaty so wjeseli, hdyž móže do swěta, jomu so doma wostudźi. — (Pokročowanjo.)

zo by tam předpisanu přisahu złożił. To so sta před ministrom Kerrlom. Najprjedy poręča biskop, potom minister a na kóncu praji biskop přisahanske słowa.

Kapłan H. z Lügde jědźeše z někotrymi mužemi nimo jenoho hata. Tu zasłyša, zo dźěći wołaja. Dźěše hladać a widźeše, kak so dźěćom nan tepi. Hnydom skoči za nim a móžeše joho wukhować, dokelž běše dobry pluwař.

Českosłowakska. Po biskopskich poručnosćach wotměwachu so w Českosłowakskej Boże służby jako dźak za poradźenjo zjězda katolikow. Biskopja dopominaja na to, zo su katolikojo wustupili za Boha a joho cyrkej. Wšudźe pokaza so mjez nimi prawa horliwosć, kotruž je Swjaty Duch wubudźił. Njech też dale we wěriwych skutkuje!

Nowy nuncijus w Prazy, titularny arcbiskop Aeginski, Ritter, je drje w Italskej rodźeny, ale pokhadźa ze šwicskeje swójby. Poměry w Českej znaje, dokelž je wot 1927 hač do 1930 w nunciaturje w Prazy dźěłał.

Litoměřicske biskopstwo je skoro cyle němske. Tola w južnym dźěle bydla też 300000 českich wěriwych. Biskop Weber je Němc. Kaž so pisa, prócuje so knježeŕstwo, zo by so za biskopstwo swjećacy biskop postajił, kotryž by měł češki być. Pražske a Wolomucske biskopstwo mataj na př. češkoho biskopa ale němskoho swjećacoho biskopa.

Hnadowne město Filipow měješe w poslednim času za lěto w přerězku 100000 wopytarjow.

Awstriska. Do předpismow za służbu w awstriskim wójsku bu tale sada přijata: Bohabojosć je zakład dobroho žiwjenja a pohonja k swěrnomu dopjelnjenju winowatosćow.

Awstričenjo su za cyrkej swjateje Marije na horje Zion w Jeruzalemje wołtař darili. 10. aug. woswjeći jón Winski swjećacy biskop, kotryž běše z awstriskimi putnikami do Swjatoho kraja přijěł.

Zakońscy bu postajene, zo smědźa starši, kotřiž z jeneje cyrkwje wustupja a do druheje zastupja, też swoje dźěći přepisać dać, jeli su wone młódše hač sydom lět. Hdyž pak staršej cyle z cyrkwje wustupitaj, potom njepłaći to za dźěći, też nic za małe. Tute maja so same rozsudźić, hdyž su wulke. Tohodla přisłušeja wone dale dotalnomu wěrywuznaću.

Klóštr Benediktinow Admont měješe wjele dołha. Tohodla dyrbješe tójšto lěsa krajej předać. Też druhe awstriske klóštry su we wulkej pjenježnej nuzy. Tola je zakazane, je ćazać dać; bychu hewak dyrbjałe starožitnosće atd. předać, štož by ze škodu za cyły kraj było. Tohodla stat zapřimnje, jeli wěrićeljo swoje pjenjezy nuznje trjebaja.

Italska. Katolske zwjazki młodźiny běchu w poslednim času wosebje za to skutkowali, zo by so w Italskej njedźela lěpje swjećiła. Nětko je knježeŕstwo njedźelske dźěło kruće zakazało; wosebje njesmědźa překupcy klamy wjacy wočinjene měć, kaž běše to hač dotal wašnjo. Jenož mloko a khlěb smětaj so hišće njedźelu předawać. Też truharjo njesmědźa njedźelu wjacy dźěłać. Tak je knježeŕstwo pokazało, zo chce přeća cyrkwje w kraju dopjelnić. Zastupjeŕ dźěłaćerjow přepoda kardinalej Pacellijej pismo, w kotrymž so dźěłaćerjo dźakuja, zo je Vatikan jich žadanja tak wuspěšnje pola knježeŕstwa zastupował.

Jena z wysokich horow w Alpach rěka Monte Rosa. Na nju dolěsć běše wosebje wot jeneje strony jara ćežko. Tola lěta 1889 so to prěni króć poradźi a to měšnikej Achillej Ratti, nětřišomu bamžej. K wopomnjeću na tutón sportski wuspěch je jene italske alpinske towarstwo na horje taflu připrawić dało.

Francózska. W Lourdesu wotmě so 11. narodny zjězd za měšniske powołanja. Biskop dr. Gerlier měješe předsydstwo. Jimace běchu kemše za dźěći. K hólcam rěčeše prědaŕ wo tym, kak maja so woni hižo nětkle na to přihotować, zo bychu junu byli z měšnikom. Holcy pak namołwješe druhi prědaŕ, zo bychu sebi hižo nětkle na to myslili, zo budźeja junu z maćerju a potom dyrbja swojich synow wocahnyć k měšnistwu. W 10 lětach swojoho wobstaća měješe zjězd hižo dobry wuspěch. To pokaza tafla, kotraž so k wopomnjeću na 10lětne wobstaćo připrawi.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“ ma přichodnu njedźelu, 15. sept., swójbny wulět do Małsec. Wšitcy, wosebje też dźěći, njech so bohaće wobdźěla. Woteńdźemy po nyšporje wot serbskeje cyrkwje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 442. ze Židowa: Michał Lisnaŕ; 443. z Pančic: Maks Kórjeńk; 444. z Kukowa: Jurij Šajba; 445. 446. ze Smjerdźaceje: Michał Kral, Jurij Matek; 447. 448. z Dobrošic: Jurij Šołta, Pawoł Šołta; 449. ze Sernjan: Jakub Šołta; 450. z Różanta: Pětr Ditrich; 451. z Pěskec: Jan Pjetaš; 452. z Hněwsec: Mikławš Wels.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za august.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	10	24	18	600	850	5000	1350	850	1800	2,950	29	1	přez picu	29,9

Tachantska katolska wyšša šula w Budyšinje.

Katolske hólcy, kotrež chcedźa jutry 1936 do sexty přiwzate być, maja so w času wot 6.—14. septembra 1935 ertnje abo pisomnje připowědźić. Trěbne je k tomu: Narodne wopismo (kniha swójbnoho splaha), wuswědčenjo šćěpjenja a censury. We wyššej šuli wuči so zasadnje wot započatka jendźelska, w nižšej terciji potom też łaćonska rěč. We wyššich rjadownjach maš wólbu mjez francózskej a grekskej rěču. Ze šulu zwisujetej dwaj bydleńskej wustawaj. Měsačnje ma so płaćić: 20,— hr. šulski pjenjez, 21,60 hr. za jěsć, 12,50 hr. za bydlenjo.

Löbmann, wyšši stud. direktor.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Myslće nětk też na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

W Budyšinje **„RATAŔ“** Hošic hasa poskića

wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł“
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šuleŕskich wrotow z rjanej khłódnej zahrodku k přebywanju
hišće njeznaješ?

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja
dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Někotre trjebane
młóćace mašiny
(Stiftendreschanlagen) z připrawu za **čisćenjo a prasowanjo** (wjazanjo z ruku), cyle dospołne, poskića za hódnu płaćiznu pod lohkimi wuměnjenjemi
Milde & Hering
nastroje a mašiny za ratarstwo
Tel. 504. **Kamjenc,** Jěžowski puć.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Wobydleŕstwu serbskeje domizny wozjewjam, zo wot nětka w druhej połojcy tydźenja (kóždy štwórtk, pjatk a sobotu) swoje rjemjesło
sedłarstwo a pólstrowanjo
w Khrósćicach čo. 59
wukonjam. — Prócuju so, z najlěpšim nowočasnym dźěłom po najtuńšich płaćiznach posłužować. Prošu wo bohatu podpjeru.
W Šunowje a Khrósćicach. **Jurij Mikławšk,** sedłaŕ.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčeŕnja Serbska dr. 16

Kašće
mam přecy na bohatym składže a wšě
blidarske dźěła
zhotowju ruče a po hódnej płaćiznje.
Pawoł Pjekaŕ
w Kukowje,
blidarnja. (Kunigundenberg.)

K swjatočnosćam
cylindaŕ
wot
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasł. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Ke kermuši:
Pšeńčna muka (790) 5 pt.			**0,95**
Dobra muka (563) 5 pt.			**1,10**
„Kaiser-Auszug“ (405) 5 pt.			**1,20**
Sultaniny, punt	**0,28**	**0,36**	**0,42**
Korinty punt			**0,42**
Mandle, słódke punt			**0,95**
Mandle, hórke punt			**1,—**
Módry mak (po přeću so zmlěje) punt			**0,45**
Kokos, škrabany, **margarinu, kokosowy šmalc** stajnje čerstwe			
Safran tyzka		**0,10**	**0,20**
Pólvr k pjećenju, 3 pakć.			**0,20**
Vaniljowy cokor, 6 pakć.			**0,20**

Naš kofej
k tomu słuša:
Najtuńši	¼ punta	**0,50**
Najlěpši	¼ punta	**0,80**
Wosebje tunjo:		
Połonowe wino	litr	**0,78**
Běłe wino	litr	**0,98**
Wolijowe sardiny	tyza	**0,25**
Tučne jerje	tyza	**0,25**
Pjećene jerje	punt. tyza	**0,48**
Nowe tučne jerje 10 štuk: 0,45 0,55 0,65		

Solotej, mjasowu a jerjowu **Majonezu,** stajnje čerstwu.
Wopytajće nas, chcemy Wam derje posłužić!
Thams & Garfs
Budyšin, Hłowne torhošćo 8

Za kermušne pjećenjo:
Sultaniny, jasne . .	**0,70**	**0,60**
Sultaniny, wulke . .		**0,45**
Sultaniny, srjedźne, 3 pt.		**1,—**
Rózynki, wulke Elemée		**0,48**
Korinty	**0,48**	**0,44**
Mandle, słódke	**1,38**	**1,20** **1,05**
Mandle, hórke . .	**1,34**	**1,12**

Citronat — Orangeat
Kokos, škrabany **0,84** **Mak 0,45**
Prawu bourbon vanilju
Vaniljowy cokor — cymt
Muškota — pólvr k pjećenju

Muka „Kaiserauszug“, 5 punt. **1,30** a **1,25**
Pšeńčna muka, 5 puntow 00 **1,10** 0 **0,95**

Ke kermušnomu tykancej słuša **dobry**
Sachsec kofej
¼ pt. 85, 75, 70, 60, 57, 50 pj.

Wino ke kermuši:
Čerwj. wino	z blešu **0,95**
Rhynske wino	z blešu **1,—**
Połonowe wino, ze suda	**0,80**
Jabłukowe wina . . .	**0,60**
Cyder, słódko hibane jabłukowe wino	**0,80**
Wino z janskich jahodkow čerwjene	**0,90**

(wšitko po litrach a bjez šklenčy)

Čisty palenc, wšědny, 32 % bleša	**1,95**
Wosebity čisty palenc 35 %, bleša	**2,35**
Dobry žitny palenc, 38 % bleša	**2,75**

Likěry
30 %
Ingwer — wišnjowy z rumom kěmjelčka — róžowy likěr
½ litrska bleša . . .	**2,25**
¾ litrska bleša . . .	**1,60**

Otto Sachse

Dobre a rjane
wobućo
ma na składže
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcaŕ **J. N. Jansen**

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

37. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **14. septembra 1935.** | **73. lětnik.**

Marija.

12. septembra swjeći swjata cyrkeŵ swjedźeń mjena swjateje Marije. Kak je tutón swjedźeń nastał?

Ženje njejsu sebi křesćenjo zwěrili z česćownosće před najswjećišim mjenom: Jězus, tute mjeno dźěsću při swjatej křćeńcy dać. Tute mjeno zdaše so jim přeswjate, zo by so čłowjeske dźěćo tak pomjenowało. Podobnje je so to z mjenom: Marija — mělo. W najstaršich časach je so jenož jara zrědka stało, zo sebi zwěrichu dźěćo: Mariju — pomjenować. Hišće w času, hdyž Alfons VI, kral Kastiliskeje, sebi nakazanu Turkowku za mandźelsku wuzwoli, njedowoli wón, zo by jej při swjatej křćeńcy mjeno Marija date było. Podobne powěda so nam wo pólskim kralu Kaziměru I. Z toho spóznawamy hižo jasnje, kajku česćownosć křesćanski starowěk před tutym mjenom začuwaše, hačrunjež so wosebity swjedźeń mjena swjateje Marije tehdy hišće njeswjećeše.

Prěni sled toho swjedźenja namakamy w Španiskej, hdźež pobožni wěriwi w Cuenca započachu tutón swjedźeń swjećić, kotryž so w lěće 1513 wot Roma wobkrući. Swjedźeń bu zwoprědka 22. septembra swjećeny, drje tohodla, dokelž židowske holčki hakle na 15. dnju po narodźenju swoje mjeno dóstachu; pozdźišo bu přepołoženy na njedźelu po swjedźenju naroda swj. Marije. Z tym móžeše lud zwisk wobeju swjedźenjow lěpje a lóže dopóznać.

Što pak bě přičina, zo so swjedźeń skónčnje powšitkownje zawjedźe?

Turkojo, tuči stari njepřećeljo křesćanstwa, běchu 300000 muži sylni pod swojim wjednikom Kara Mustapha přez Wuherśku so předobyli a stojachu hižo lěta 1683 před Winom. Win chcychu woni na kóždy pad přemóc a pad hłownoho města Kejžorskeje měješe znamjo być za powalenjo a poraženjo cyłoho nawječornoho křesćanstwa. W ćežkej čěsnosći namołwješe bamž Innocenc XI. z wosebitym dorazom, zo bychu křesćenjo so Mariji, pomocnicy křesćanow, wućěkali. Hižo běše woblehnjenjo města Wina 60 dnjow trało, hižo běše nuza najwyšši skhodźeńk dostupiła, hdyž pólski kral Jan Sobjeski, kiž bě ze swojim wójskom z wulkim khwatkom přikhwatał, z kejžorskim so zjednoćiwši na „Kahlenbergu“ před Winom so zjewi. Z khwatkom a ze strachom hromadu zhrabane wójsko křesćanskich zwjazkarjow ličeše lědma 50000 muži, mjez tym zo bě njepřećelske wójsko znajmjeńša štyri króć sylniše. 12. septembra, na swjedźenju mjena swjateje Marije, słyšachu křesćanscy wojowarjo najprjedy hišće Božu mšu; pólski kral služeše sam měšnikej při wołtarju a přija swjate woprawjenjo — potom přiwoła křesćanskim wójskam zahorjace słowa: „Nětko postupujmy z połnej dowěru na škit z njebjes a pod pomocu najzbóžnišeje knježny přećiwo njepřećelej.“ A we wšěch wotdźělach zaklinča hesło: „Zmužiće do boja, mać Boža škita nas.“ Zdobom walichu so křesćanscy wojacy pod hesłom: Jězus, Marija — na njepřećela. A dobychu najsławniše dobyćo, kotrež stawizny zapisuja. Kara Mustapha da so do ćěkanja a z nim wšitcy, kotřiž běchu před mječom křesćanskoho wójska so wukhowali. Njepřećelske lěhwo z njesměrnym dobytkom padže křesćanam do rukow. Sobjeski ćehneše wulcy sławjeny do města, poda so do cyrkwje, zo by Knjezej wójskow a hordoznej pomocnicy křesćanow za dobyćo so podźakował. Wot nětka nošeše stajnje wobraz najzbóžnišeje knježny při sebi. K wěčnomu wopomnjeću na spodźiwnu pomoc najzbóžnišeje knježny bu na to w lěće 1684 wot bamža Innocenca XI. swjedźeń mjena swjateje Marije jako swjedźeń dźakownosće a dowěry na cyłu cyrkej rozšěrjeny.

Cyrkwinske swjatočnosće w Kulowje.

Wulke swjatočnosće je Kulowska farska wosada widźała zašle dny, 7. a 8. septembra. Wyšši pastyŕ Wrótsławskeje diecezy, kardinal arcbiskop Adolf Bertram, přijědźe do Kulowa, zo by tu młodym křesćanam swjaty sakrament firmowanja wudźělił a zdobom cyle wobnowjenu farsku cyrkej poswjećił.

Sobotu 1/2 2 hodź. přijědźe kardinal ze spěšnikom do Budyšina, zwotkelž so we awće na puć do Kulowa nastaji. Prěni postrow poskići so wyššomu pastyrjej na mjezach Kulowskeje wosady w Němcach. Dojěwši před město bu wot Kulowskoho měšćanosty Matzkera postrowjeny. W swjatočnym procesijónje bu na to do cyrkwje přewodźeny. Tu postrowi wosadny knjez farař Jakub Kral najdostojnišoho knjeza, kaž też dźěšći z rjanymi hrónčkami. Na to wudźěli Joho Eminenca 491 młodym křesćanam swjaty sakrament firmowanja. Do kaž też po dokonjanym swjatym wobrjedźe poručča kardinal zhromadźenym wěriwym, předstajejo firmujomnym wosebje hnady swjatoho sakramenta firmowanja a napominajo jich, zo bychu so stajnje jako zmužići wuznawarjo a wojacy Jězusa Khrystusa we swojim žiwjenju wopokazowali.

Wječor w 8 hodź. wotmě so wosebita manifestacija před Kulowskej faru, na kotrejž so Kulowscy wosadni w nimo měrje bohatej ličbje wobdźělichu a swojomu wyššomu duchownomu pastyrjej swoju swěru a lubosć zjawnje wobkrućichu. Farska cyrkej bě při tutej składnosći ze swětłomjetakami krasnje naswětlena.

Njedźelu, 8. septembra bu potom znutřkownje dospołnje přetwarjena a wobnowjena farska cyrkej swjatočnje poswjećena. Swjate wobrjady započachu so rano 1/2 7 hodź. a trajachu něhdźe hač do dźewjećich hodźin. Po dokonjanym poswjećenju měješe kardinal pontifikalnu Božu mšu, na kotrejž jomu służachu jako čestnaj assistentaj kanonik Jurij Hejduška z Budyšina a farař Mič z Njebjelčic, jako diakon farař Kowallek z Wojerjec a subdiakon farař Sprentzel z Budyšina a jako presbyter assistens arcměšnik z Tessen-Wężierski ze Złoho Komorowa.

Po Božej mši prědowaše najdostojniši knjez kardinal. Předstaji wosadnym Jězusa Khrystusa jako krala wěrnosće, krala swjatosće a lubosće a napominaše wěriwych, zo bychu bóžskoho mištra w tutym třojim nastupanju přecy před wočomaj měli a swěru sćěhowali. Ze swjatočnym „Te Deum“ skónči so dopołdniša swjatočnosć. Mócnje šumješe khwalbny spěw po rumnej cyrkwi. Wosadni wuspěwachu sebi z wutroby swoju wjesołosć a dźakownosć nad zbožownje dokonjanym twarom, kotryž bu dźensa z konsekraciju krónowany.

Zhromadny wobjed bě přihotowany we hosćeńcu „Němski kejžor“. Na njón běchu přeprošeni nimo duchownych a swětnych cuzych hosći mnozy Kulowscy wosadni. Běchu to wosebje ći, kotřiž běchu přetwar cyrkwje z nahladnymi darami spěchowali. Čas mjez wobjedom wužichu wuznamni hosćo k naručam.

Joho Eminenca kardinal Bertram přeješe Kulowskej wosadźe zbožo tak k rjanomu Božomu domej, kotryž nětko po přetwarjenju ma; dźakowaše so knj. fararjej za wšitku prócu a wulke wopory, kotrež je z wobnowjenjom Božoho domu na so wzał, kaž też wšitkim, kotřiž su při twarje sobuskutkowali, architektej a twarskomu mištrej a wšitkim dźěłaćerjam, a přeješe, zo by z wobnowjenoho domu Božoho bohate žohnowanjo so wuliwało na cyłu wosadu, a skónči swoje słowa ze sławu na statnu a cyrkwinsku wyšnosć.

Wosadny knjez farař Kral podźakowa so we swojej naręči Joho Eminency za wulku prócu a wšitke dźěło, kotrež je z wudźělenjom cyrkwje měł; wupraji swoje wjeselo nad tym, zo je nětko wobnowjena cyrkej přez ruku biskopa wukřćena a firmowana a z wosadu zwěrowana. Słowa wosebitoho dźaka wěnowaše potom wšitkim dobroćerjam domu Božoho, kotřiž su ze swojej přikładnej woporniwosću wobnowjenjo domu Božoho zmóžnili — přetwar je přez 90000 hr. płaćił — dźakowaše so twarcam a wšitkim dźěłaćerjam za jich pilnosć a horliwosć a zdobom woporniwosć, kotruž wopokazachu z tym, zo někotružkuli hodźinu z lubosće k dobrej wěcy darmo dźěłachu. Z dźakownosću připózna też wulku připomoc, kotruž běchu statne instancy přizwoliše. Wšo, štož je so stało a dokonjało, je so stało a wukonjało z horliwosće za česć Božu a k lěpšomu domizny.

Krajny rada Dr. Schmige z Wojerjec jako zastupjeŕ knježeŕstwowoho presidenta w Lěhnicy postrowi knjeza

kardinala we Wojerowskim wokrjesu, wjeseleše so nad tym, zo je knjez kardinal njedźiwajo swojeje wysokeje staroby napinanja tutych swjedźeńskich dnjow derje přetrał; spomni na to, kak je tež statna wyšnosć nahladnu podpjeru přizwoliwši sobuskutkowała při přetwarjenju cyrkwje, zo by starodawny dom Boži był dostojnje wobnowjeny, a kak je zdobom z tym dźěło a zasłužba mnohim rjemjesłnikam a dźěłaćerjam była poskićena. Ze sławu na wjednika skónči swoje słowa.

Knjez arcměšnik z Tessen wuwjedźe na žortniwe wašnjo, zo najdostojniši knjez kardinal hišće w młodych lětach stoji, zo wo wysokej starobje po prawym njemóžemy rěčeć — swjeći wón tola dźensa hakle swoje 21. narodniny; 21 lět je so dźensa runje minyło, zo je wjednistwo Wrótsławskeje diecezy přewzał. Přeješe jomu zbožo k tomu dnjej slubjujo jomu zdobom paćeŕ za přichod.

Měšćanosta města Kulowa Matzker wupraji swoje wjeselo nad tym, zo je domizniski dom Boži so hodźał tak rjenje a dostojnje přetwarić, tak zo je z nowej pychu za město; spominaše ze spokojenjom na zhromadne dźěło mjez statnymi a cyrkwinskimi instancami a wosebje też na to, kak je přetwar cyrkwje mnohim wosadnym dźěło a zasłužbu přinjesł.

Za wumělcow rěčeše architekt Witte z Drježdźan, po kotrohož naćiskach je wobnowjenjo cyrkwje so přewjedło.

1/2 3 hodź. wotmě so w nowoposwjećenej cyrkwi pobožnosć k česći Khrysta Krala. Po pobožnosći poswjeći knjez kardinal khorhowčcy serbskeje a němskeje kongregacije knježnow.

Wječor w 8 hodź. zhromadźichu so wosadni k wosadnej zhromadźiznje w „Němskim kejžoru".

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Z „wobrazkow" J. Nowaka.)

(Pokročowanjo.)

Kulow.

Serbinec knjez.

„Serbinec knjeza" mjenuja Kulowscy Serbja tamnišoho fararja Jana Serbina, kotryž so 1635 w Koćinje narodźi. Hižo z joho dźěćacych lět so powěda, zo jónu karanćk drožđźi z Kulowa domoj njeseše. Ducy po puću so zakopny a drožđźowy karanćk rozrazy. Jako płačo při hromadcy črjopow stoješe, bu karanćk nadobo zasy cyły a drožđźe w nim. Pozdźišo Serbin w Čechach na duchownstwo studowaše; swoju prěnju Božu mšu pak swjećeše we Kulowje, hdźež bu też za kapłana postajeny. Wón běše zahorjeny měšnik a wulki česćowaŕ swjateje Marije. Tohodla khodźeše husto a rady do Róžanta. Za joho časy mocowachu so lutherscy też w Kulowje wšelakich prawow. Zo by přećiwo kurwjeŕchej, kotryž zwjetša lutherskim pomhaše, prawa swojeje katolskeje wosady zakitował, chcyše Serbin sam ke kejžorej Leopoldej do Wina pućować. Do swojoho wotkhada wopyta hišće swojoho khoroho wuja, młynka Bosćija Serbina w Salowje. So z khorym rozžohnujo rjekny jomu, zo dyrbi so do Božeje wole podać, zo so na swěće wjacy widźeć njebudźetaj. Potom Serbin wotpućowa. Jako na tutym puću w Znajmje na Morawje přenocowaše, zjewi so jomu Salowski młynk a prošeše joho, zo by so za njoho modlił. Kaž so pozdźišo wupokaza, běše wuj woprawdźe samsnu hodźinu doma wumrěł.

Serbin přińdźe do Wina ke kejžorej a zakitowaše před nim w 3 hodźinskej rěči z dobrym wuspěchom prawa swojeje wosady. Joho rěčniwosć a zahorjenosć so kejžorej tak derje lubješe, zo chcyše młodomu duchownomu na swojim kejžorskim dworje abo hewak nětkhdźe w Čechach zastojnstwo wobstarać. Serbin pak wotmołwi, zo je jomu nizka służba w joho domiznje lubša, hač biskopstwo w cuzbje. Na to da jomu kejžor 40 złotych. Z Wina so domoj wróćiwši skutkowaše kapłan Serbin z wulkim zahorjenjom; wosebje dźěłaše hromadźe ze swojim fararjom Bosćijom Němkelu přećiwo nowej lutherskej wěrje. Wobaj khodźeštaj na wsy k ludźom a napominaštaj wotpadnjenych, zo bychu so zasy k starej wěrje wróćili. Serbin sam je pječa 40 lutherskich k tutomu wróćenju do katolskeje cyrkwje pohnuł. Wosebje so powěda, zo jónu w Němcach na smjerć khoroho lutherskoho bura Handrija Hanča wopyta a joho napominaše, zo

Někotre wobrazy

nabožnoho wumělstwa, kotrež hłowny dźěl rjaneje wustajeńcy w Budyšskim muzeju twori. Štóž dotal tutu wustajeńcu widźał njeje, njech ju nětkle hišće wopyta; wostanje přistupna hač do swjatoho Michała, 29. sept. W „Katolskim Posole" smy často wo tutej wustajeńcy pisali, dokelž je woprawdźe widźenja hódna. Hdyž tam zhromadźene krasne drohotnosće wobdźiwaš, dowidźiš a tak prawje spóznaješ, kak mócny a hłuboki wliw je křesćanske zmyslenjo a začućo wukonjało na wuwićo wumělstwa też w němskim kraju.

Nimaš-li přileżnosće so přizamknyć, hdyž też druhim wopytowarjam wustajeńca so pokazuje a rozkładuje, potom je derje, hdyž móžeš sebi za 50 pj. rjany katalog z wobrazami kupić. Njech je přispomnjene, zo je **naša čišćeŕnja** tutu knihu zhotowiła.

Dźensa poskićamy dwaj wobrazaj wołtarja, kotryž bu wokoło lěta 1520 twarjeny a stoji w evangelskej, prjedy klóštrskej cyrkwi w Kamjencu. Runje w Kamjencu je so wjacy tajkich jara rjanych wołtarjow a druhoho wumělstwa z tamnoho časa wukhowało, mjez tym zo w druhich městach Sakskeje bu wjele drohotnych wěcow zničenych.

Srjedźny dźěl (khamor) wołtarja,
kotryž so z dwěmaj wokeńcomaj zawrjeć hodźi.

Widźimy tu Božu maćeŕ z Jězusdźěćatkom. Pódla sedźo swjatu Hanu, čitajo w knizy, kotruž z lěwicu dźerži, prawicu pak kaž hrajkajo z Božim dźěćatkom. Štyrjo cuzy mužojo přihladuja.

Wobraz swjateje swójby
na wokeńcy spomnjenoho wołtarja z lěta 1520, kotryž słuša evangelskej klóštrskej cyrkwi w Kamjencu.

by so za spomoženjo swojeje duše staral. Hanč pak njechaše ničo wo tym słyšeć. Woteńdźo jomu kapłan Serbin tohodla rjekny: „Božemje, luby přećelo! Mohł-li ze swojej smjerću twojej duši z wužitkom być, bych rady za tebje wumrěł.“ Spodźiwany wotmołwi khory: „Wy chcył za mnje wumrěć?“ — „Zawěrno, znapřećiwi duchowny, bych-li jenož twojej duši pomhać mohł.“ Potom woteńdźe. W nocy pak pósła khory Hanč swojoho syna k Serbinej a da joho prosyć, zo chcył přińć joho po katolskim wašnju domawobstarać. Serbin dóńdźe hnydom do cyrkwje po Božoho Syna. Hdyž z cyrkwje wustupi, stoješe před nim spodźiwne zwěrisko, něhdźe na lawa podobne. Třepotajo dźěše Serbin nimo; duch pak jomu ničo nječinješe. Tak přińdźe zbožownje ke khoromu a wobstara joho na puć do wěčnosće. — Bórzy po tym bu Serbin farař (w Kulowje) a pozdźišo kanonik w Budyšinje. Tola hižo lěta 1682 wón, hakle 47 lět stary, wumrě a bu w Kulowskej cyrkwi před wulkim wołtarjom pokhowany.

Podobnje zahorjeny měšnik kaž Serbin běše Měrćin Tryčk z Hrańcy, kotryž 34 lět w klóštrje Marijinej Hwězdźe jako kapłan skutkowaše a w běhu tutoho časa 500 wotpadnjenych zasy do katolskeje cyrkwje přija († 1680). Z tuteje wulkeje ličby nakazanych spóznawamy, zo je jich tež w nětčišich katolskich Serbach w tutych zamućenych časach wjele wot cyrkwje wotpadnyło.

Wšelake drobnosće ze 16. a 17. lětstotka.

Předewšěm mamy někotre podawki z časow tachanta Jana Leisentritta naspomnić, kotrež pak z joho knježenjom w žanym zwisku njestoja. — Tak postany lěta 1578 we Stołpinje serbska (lutherska) žona, kotraž swojim krajanam jich hrěšne žiwjenjo porokowaše a jim z blizkim Božim khostanjom hrožeše. Na 15000 Serbow khodźeše k njej do Stołpina a duchowna a swětna wyšnosć měještaj činić dosć, zo namućeny lud zasy změrowaštaj.

Wjele ważniši podawk, kotryž cyły křesćanski swět nastapaše, sta so lěta 1584. Tehdom počachu 1. januara po kejžorskej poručnosći nětčišu porjedźenu protyku trjebać. Ličenjo časa běše po dotalnej trochu wopačnej protycy porno słóncej wo 10 dnjow wróćo wostało; tohodla pisachu tehdom po Třoch kralach město 7. hnydom 17. januara. Dokelž je tute porjedźenjo bamž Gregor (Hrjehoř) XIII. wobličił, mjenujemy tutu nětko hišće trjebanu protyku „Gregorijansku“, mjez tym zo prjedawša po swojim założerju Juliju (Cezaru) „Julijanska“ rěka. Dokelž běše nowu porjedźenu protyku bamž wobdźěłał, přećiwjachu so lutherscy

Jene dźěćo přewjele.

(Pokročowanjo.)

III.

Před Čebinjom na hórcy stoješe stary wowčeŕ Jožka zeprjeny na dołhi kij. Stoješe tam pod starym bukom, sam kaž stary buk: słaby, potuleny, jenož woči běštej młodej. We wutrobje a we hłowje hibachu so jomu dopomnjenja na domjace hory, hdźež bě joho lubowana maćerka něhdy wočahnyła a hdźež hišće joho sotra přebywaše. Wowčeŕ měješe na hłowje šěroki kłobuk, na ćěle płatowu košlu ze šěrokimi rukawami a wuzke kholowy. Zwjeŕšnik ležeše při nim na zemi. By mohł doma sedźeć, bě dźě hižo stary dosć, ale to njemóžeše, stadła a hory běchu joho žiwjenjo; honješe na pastwu skoro kóždy dźeń — kaž by jomu to přisudźene było. Też dźensa bě stadło won hnał a stoješe nětk na horje, so po kraju wobhladujo, kaž bě to husto činił. Pos Bewko wohrjewaše so njedaloko njoho na słónčku, kedźbujo na wowcy, a z boka ležeše w khłódku něhdźe třinaćelětny hólčec. Piskaše sebi na pišćałcy hladajo na módre njebjesa, kaž by tam horjeka běłym wowckam piskał. Babyduška luboznje wonješe, deleka na polu pocpula kukaše, w módrinje wysokej spěwachu škowronćki, wowće zwónćki klinkotachu, njewuprajomna jasnosć a cunja radosć bě na Božej stwórbje wulinjena.

Stary zjědźe z ruku přez wobličo a zanjese z wysokim hnujacym hłosom, zo bě daloko a šěroko słyšeć:

Pastyŕ sym ja zestarjeny,
Njewočakam naléća,
Njeb'dźe wjac mi kokla kukać,
Mi njezakćě přiroda.

Ani kokla ani sowa
Ani sroka njebolawa
Njebudźe mje ze sna budźić,
Łastojčka ta wjesoła.

Stary buk, pod kotrymž stoju,
Husto w lěće je so khilał,
Střasł je wot so lisćo, hałžki,
Słónčko na mnje palić dał.

Njebudu wjac wowcy dojić
Tu pod tejle jasenju;
Naléto so njerozwije
Za mnje buk tón zeleny.

Njebudźe wjac rosa padać
Na hłowu mi šedźiwu,
Kosće moje k wotpočinku
Změja ćmowu komorku.

Lědma bě starc zaspěwał, woćichny hólčec a posłuchaše kedźbliwje. Woči so jomu z radosću swěćeštej, na kónc pěsnje wuronichu so jomu sylzy. Přiskočiwši k starcej

woprědka, ju přijeć. Tak wobaraše so jeje pola nas městačko Kinsbórk, dyrbješe pak za to 300 toleŕ khostanja płaćić a ju potom tola přiwzać; přetoż swět njewjerćeše so po Kinsbórku, ale Kinsbórk dyrbješe so po swěće złožować. — Rusojo njejsu, z hidy přećiwo bamžej, hišće hač do dźensišoho dnja porjedźenu Gregorijansku protyku přiwzali, ale liča přecy hišće po starej Julijanskej a su tohodla porno druhomu swětej wo 13 dnjow wróćo. (Hdyž my mjez Božim Ćełom stojimy, swjeća woni hakle swjatki.)

Lěta 1632 zakhadźeše we Łužicy zasy mór. W Kulowje wosta jenož pjeć mandźelstwow zdźeržanych. Mortwych pokhowachu tam zwonka města na městnje, kotrež hišće dźensa „mórske hórki“ rěka. W susodnych Wojerjecach wumrě za $3^1/_2$ měsaca 700 ludźi.

W 30lětnej wójnje běše sakski kurwjeřch (češkomu) kejžorej přećiwo joho njepřećelam pomhał. Dokelž pak kejžor za to dołžny pjenjez zapłaćić njemóžeše, zastaji swojomu pomocnikej lěta 1636 Łužicu. Tak přińdźe Łužica k Sakskej, hdźež tehdom Jan Jurij I. knježeše. Tutoho prěnjoho sakskoho wjerćha, kotryž běše zdobom knjez nad Łužicu, předstaja pomnik na hornim torhošću (pola Pětroweje cyrkwje) w Budyšinje. Zakit katolskeje cyrkwje we Łužicy pak sebi kejžor wobkhowa; wosebje so też postaji, zo sakske knježerstwo Budyšske tachantstwo a hišće wobstojacej klóštraj Marijinu Hwězdu a Marijiny Doł ženje zběhnyć njesmě.

W tutych časach wěrjachu ludźo jara do kuzłarjow a khodojtow. To pokazuje so też we łužiskich cyrkwinskich stawiznach. — Tak wumrě lěta 1562 w Kamjencu mnich Motc Rudolf, kotrohož mějachu Kamjenčenjo za kuzłarja. Po joho smjerći (prjedy drje sebi to z bojosću před nim wěrili njeběchu?) wobskoržichu joho staru hospozu, wudowu Wornarjowu, a jeje syna Michała, zo staj z přinošowanjom złych zelow při kuzłanju pomocnaj byłoj. Kamjenska rada da tohodla wobeju na čwělowadło wupinyć a tak dołho čwělować, doniž „haj“ njeprajištaj. Potom pak poruči woběmaj hłowu wotrubać. — Samsny dóńt podeńdźe něhdźe 100 lět pozdźišo (1655) Kamjenskoho lutherskoho duchownoho Kaspara Dulika, kotrohož winowachu, zo z djabołom we zwjazku stoji. Kamjenska rada da też tutoho wbohoho człowjeka tak dołho na čwělowadle krjudować, doniž „k tomu njestoješe“. Potom też joho najwyšši krajny sud w Lipsku k smjerći wotsudźi a w Kamjencu z mječom wotprawić da.

We wójnach přećiwo Turkam nawjedowaše sakski kurwjeřch August Sylny jako najwyšši rozkazowaŕ kejžorske wójsko. Tu bu wón lěta 1695 jónu w bitwje nadobo wot Turkow wobdaty; tola wyšk Jan Šadowic z Agrama we Khorwatskej joho ze swojimi jězdnymi z turkowskich rukow wuruba. Z dźakownosće za tutu pomoc dari jomu kurwjeřch kubło we Wulkich Zdźarach, na kotrymž Šadowic wječor swojoho žiwjenja dokónči. Wón 80 lět stary lěta 1704 wumrě a bu w Kulowje pokhowany. Ludźo wudźěłachu z Khorwatskoho wyška, z Krowaty: Krabata a mějachu też joho za kuzłarja. — Powěda so, zo Krabat w Kulowje na farje horšć wowsa do kachlonka sypny a hnydom z njoho połk wojakow wuleze a so na farskim dworje zestupa. Krabat je też ze Zdźar w powětře ke kurwjeřchej do Drježdźan k wobjedu jězdźił. Jónu při tym z wozom za wěžiny křižik Kamjenskeje cyrkwje wisajo wosta a jón zhibny. Po joho smjerći mjetachu joho kuzłařske knihi do rěki a woda šumješe a howrješe, jako by z rěčnišća wulećeć chcyła. — To su wězo wšo bajki. (Přichodnje dale.)

Exercicije za zwónkow

w „Hoheneichen“-Hosterwicach, Drježdźanska dróha 34c

wot 16.—20. septembra 1935.

W Drježdźanach jědźeš wot hłownoho dwórnišća z elektriku čisło 1 hač do Loschwitz (kónc čary) a potom přestup do woza čisło 18. Jědźeš hač „Keppschloß“. Wottam pěši na lěwo nimo kěrchowa.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kaž posledni raz pisachmy, běše bamž katolskim sotram wo njesprawnej wójnje rěčał. Tehdom wuzběhny też, zo drje móže so junu wójna skoro cyle nuzna być zdać. Ale też tam dyrbjeli statnicy dobru wolu měć a khutnje za naprawami a srědkami slědźić, kotrež bychu wójnu samo w tajkim padźe njetrjebawšu sčiniłe. Dobra wola a wótry rozom dorbjałoj tajke něšto dokonjeć a byrnjež ćežše było. Też tón, kotryž so w prawje zda, njech hlada, zo ze swojim wustupowanjom sobu wina njeje, hdyž wójna wudyri. Na kóncu napominaše wšón swět a wosebje wěriwych, zo bychu so z nim wo měr modlili.

---

wza joho za ruku a praji přećelnje: „Nanko, ty hišće njewumrěš!“

„Pětrje, luby synko“, praji stary Jožka, hładkujo hólcej włosy, „modl so k Bohu, zo by tebi tak dołhe žiwjenjo dał kaž mi. Ja njewidźu před sobu žanoho puća, khiba row.“

Bewko nadobo zašćowka, kaž by rěčam rozemił, a přiběža k staromu wowčerjej.

Stary Jožka zdychny z hłuboka, zawi ze šedźiwej běłej hłowu a sydźe so k hólcej. Wućahnywši sebi mału trubku a měšk z tobakom, zažehli ju.

„Haj mój Božo, njejsym so nadźał, zo budźe moje ćełło tak daloko wot domizny pokhowane, hdźež njespi ani nan ani lubowana maćerka. Mój Pětrje, waž sebi swoju mać, tak dołho hač ju maš!“

Pětr Malena skhili zrudny hłowu: „Ach, hdy by jenož tak daloko njebyła!„

„To njemóže hinak być!“ wotmołwi Jožka. „Hdyž njemóžeš při njej być, modl so wšědnje za nju, kaž so zawěsće wona też za tebje modli, zo by so ći derje šło. Kóžda mać je jandźel swojich dźěći a kaž jandźela ty ju też lubuj — słyšiš?“

Pětr kiwny zrudnje z hłowu a hladaše žadosćiwje na stronu, hdźež bě joho domizna. Takle kubłowaše stary Jožka Pětra.

IV.

Zasy je so pjatnaće lět minyło. Stary Jožka leżeše hižo w rowje. Druhi Čebinski wowčer bě hižo stary a Pětr zastara službu zwjetša sam. Joho bratřa we Łuhačowicach běchu hižo ženjeni. Najstarši — Józef — bě wot maćerje khěžku dóstał a młódši — Jurij — bě też na khěžcy ženjeny. Stara Malenowa bě jimaj wšo dała, štož bě měła, a Józef měješe ju za to zežiwić a zastarać.

Njeńdźeše wšak so jej derje. Józef bě so po nanje radźił. Wón piješe a doma bě potom jara hrozny. Joho žona wšak so też na wšo jara wustoješe, jenož nic na ničo dobre, z maćerju njeréčeše ani přećelnoho słowčka a kóždy kusk khlěba jej tři króć ličeše.

Malenowa ćerpješe a mjelčeše — jeno druhdy sebi skradźu hórcy zapłaka. Młoda sebi mysleše: to žonisko něšto znjese. Druha by hižo dawno ćekła, wona so dźerži kaž pijelca.

Junu njedźelu přińdźe młody Malena pjany z korčmy domoj, sydźe so na stoł, potykny sebi ruku pod ćežku hłowu a zawoła na žonu:

„Na, njewěš, što so słuša? Hdźe maš wječerjeć?“

„Dźi wječerjeć jenož tam, hdźež sy dźěłał!“ wudyri žona.

„Tak mi njepřińdź! — Wěš, što sym?“

„Wěm to prawje derje!“

„A što sym?“

„Lump!“

„Žadyn lump, sym cyle hódny a přistojny człowjek. Sym knjez w domje. Hdźe mam wječerjeć, sym hłódny!“

Sekretar kongregacije de Propaganda Fide, Monsignore Salotti, wozjewja misijónski apel, kotryž dyrbi mysle wěriwych hižo dźensa złožić na njedźelu misijónskich zběrkow, 20. oktobra. W pismje pokazuje na to, kak je Jězus přikazał, zo maja misijonarojo k wšitkim krajam a k wšém ludam hić, njehladajo, hač su woni druheje rasy, hač liča hišće k dźiwim ludam, hač su běli abo pisani, a kajkužkuli rěč maja. W prjedawšich časach běchu ludy horde, hdyž móžachu so wo to starać, zo bychu pohanjo prawu wěru dóstali. Tajku hordosć dyrbjeli wěriwi dźensa zaso měć. Zběrka dyrbi misijonaram móžnosć dać, też tam Jězusowu wučbu předować a joho kříž pokazać, hdźež běše to hač dotal hišće njemóžno abo tola jara ćežko. Hdyž bychmy wědźeli, kajke wopory a ćeže naši misijonarojo na so bjeru, bychmy rady za rozšěrjenjo wěry woprowali. Z tym misijonaram dźěło wo wjele wolóžimy. A što snadź Bóh rjeknje, hdyž budźe tebje sudźić, a ty běše wina, zo jena duša joho njespózna, dokelž runje twój wopor k tomu pobrachowaše!

Swjaty Wótc je belgiskomu kralej wosebite prawo spožčił. Při Božej mši smědźa duchowni w Belgiskej, hdyž so za žiwych modla a při tym bamža a biskopa mjenuja, też kralowe mjeno přistajić. Tajke prawo žadyn kral na zemi nima. Jenož belgiski kral Leopold. Też joho nan měješe samsne prawo.

Abesynski kejžor je so Swjatomu Wótcej telegrafiscy dźakował za słowa, kotrež je wo mérje rěčał a z kotrymiž je wójnu zasudźił. Italske nowiny su najbóle jenož dźěl tamneje bamžowskeje rěče wozjewiłe. Štož so na Italsku poćahowaše, su wuwostajiłe. Na to je bamžowska nowina pokazała a je na wosebite namołwjenjo Swjatoho Wótca hišće raz joho stanišćo wozjewiła. Snadź tu něchtó praji, zo so bamž nima do politiki tykać. Štóž by to rjekł, scyła Khrystusowu wolu njeznaje. Swjaty Wótc njerěči tu jako politikar, ale jako wučeŕ. A jako tajkoho je joho Bóh postajił.

Němska. Němscy biskopja zhromadźichu so 21. augusta w Fuldźe. Předsydstwo měješe kardinal Bertram Wrotsławski. Pastyŕski list Fuldaskeje biskopskeje konferency so njedźelu 1. septembra z klětkow přečita.

Paderbornski arcbiskop Klein bu 28. augusta 70 lět. Pokhadźa z burskeje swójby. Wot lěta 1890 je z měšnikom a wot 1920 z biskopom. Wěriwi joho biskopstwa joho jara česća a lubuja. Wosebje raznje je wón wustupował přećiwo wšém hibanjam njewěry a w času po wójnje.

Při wotewrjenskej zhromadźiznje katolskich akademikow (na wysokich šulach studowanych) měješe biskop dr. Berning Osnabrückski rěč. Tam pokaza, kak je we swěće wulke duchowne wojowanjo nastało, kajkež stawizny hišće njeznaja. Tu rěka wosebje swěrnje stać ke Khrystusej a joho cyrkwi. Tu mamy kruty zakład. Hdyž na nim stejimy, tak ženje njezmylimy we najwažnišim. Dźensa rěka, so jasnje za cyrkej a Khrystusa rozsudźić. Štóž to jasnje njećini, tón je so hižo rozsudźił přećiwo Bohu. Biskop dźakowaše so w mjenje němskich biskopow wšém sobustawam zjednoćeństwa katolskich akademikow, zo woni swěrnje k cyrkwi stoja a jeje prawa škitaja, wosebje pak zo so w cyłym žiwjenju złožuja po zasadach a kaznjach Božich.

Hdyž biskop hrabja Preysing Eichstätt wopušći, pokaza so na hnujace wašnjo, kak joho wěriwi tam lubowachu. We biskopskej cyrkwi bě wosebita rozžohnowanska swjatočnosć, w kotrejž wěriwi přeco zaso swojomu dotalnomu wyššomu pastyrjej hołdowachu. Hdyž chcyše biskop nazajtra rano zahe město w awće wopušćić, wupyši katolska młodźina durje joho domu, awto a też drohi z kwětkami. Młodźina joho wutrobnje powita. We swojim rozžohnowanskim pastyŕskim lisće namołwja biskop swojich dotalnych diecezanow, zo bychu kruće stali we wěrje, zo bychu swoju cyrkej ćim bóle lubowali, ćim bóle ju njepřećeljo nadběhuja. Wosebje staršich napomina, zo bychu njewěru też wot swojich dźěći wotdźeržowali. K tomu maja krutu winowatosć.

Při swjatočnosćach z přileżnosće 700lětnoho wobstaća Limburgskohu Doma mějachu mužojo a žony wosebitej pobožnosći. Muži bě so wjacy hač 10000 zešło. W předowanju rozłoži jim měšnik zmysł kříža. Křižiki sćerpnje znjesć je zmužitosć. To pokaza Khrystus, kotryž je tola swět a hrěch a smjerć předobył, a to runje tehdom, hdyž cyle słaby a w surowych čwělach na křižu wisaše. Žonow přińdźe wjacy hač 15000 na pobožnosć.

Biskopja w Münsteru, Paderbornje a Kölnje su postajili, zo maja so modlitwy, kotrež so po kóždej ćichej Božej mši spěwaja, spěwać za katolsku cyrkej w našim wótcnym kraju. Tohodla ma so před modlitwami přistajić: „Modlmy so wo měr a swobodu za našu swjatu cyrkej w našej wótčinje!“ We postajenju rěka, zo drje nimamy wjacy wšě srědki, kaž prjedy, zo bychmy wěrnosć rozšěrjeli, ale za cyrkej so modlić nam nichtó njezadźewa.

25. augusta t. l. dósta w Mohuču 70 konvertitow swjaty sakrament firmowanja.

Sobotu 7. sept. bu nowy Berlinski biskop dr. Konrad hrabja Preysing w cyrkwi swjatočnje do swojoho wosokoho zastojnstwa zapokazany. Cyrkej běše hižo wjele do časa z wěriwymi přepjelnjena. Njedźelu pak witachu wěriwi swojoho wyššoho pastyrja w športowym palasće. Hdyž biskop před lud stupi, zo by poréčał a so za powitanjo podźakował, móžeše hakle za khwilu rěčeć, dokelž lud z wyskanjom njepřesta.

Belgiska. Na swjedźenju dźěła wotmě so w Brüsselu prócesijón. Na nim wobdźělištaj so też kral a (mjez tym smjertnje znjezbožena) kralowna. W předowanju dźakowaše so jimaj dekan za zajim, kotryž staj přeco za měšnikow hłownoho města mějoj. Pozdźišo praji kral, zo derje wě, zo su měšnicy swěrni narodowcy a přećeljo kralowskoho domu. Potom dźakowaše so Bohu za wšě dobroty, kotrež je w poslednich lětach joho krajej wopokazał.

We času swětoweje wustajeńcy w Brüsselu zhromadźichu so tam někotre sta katolskich lěkarjow ze wšěch krajow na tak mjenowanym mjezynarodnym zjězdźe katolskich duchownych. Jednaše so wosebje wo tym, kak ma lěkaŕ tam zapřimnyć, hdźež je socialna nuza wulka. Lěkarjo spóznachu, zo je nuzne, zo so bóle mjez sobu zeznaja a ze wšitkimi katolskimi lěkarjemi hromadźe dźěłaja, zo so při nabožnym a cyrkwinym žiwjenju derje wobdźěla a zo so hromadźe zwjazaja a spytaja wliw dóstać, zo bychu so nowe zakonje wudałe, kotrež bychu khudym lěpše žiwjenjo zmóžniłe.

Francózska. Na 63. narodnym putnikowanju do Lourdesa wobdźěli so wokoło 40000 wěriwych. Wosebje přińdźe

---

„A hdźe dyrbju što wzać! Před khwilu je mać posledni kusk khlěba zjědła.“

„Tajke stare wowki su też jenož na swěće, zo bychu darmo jědłe“, zakhadźeše njehańbity wopilc.

Wboha mać so začerwjeni. Rozhorjena ze sprawnym hněwom rjekny z třepotacym hłosom:

„Józefje, njebojiš so Boha? To njejsym sebi wot tebje zasłužiła.“

„So mi njehóršće!“ zawoła Józef, „hewak wam hišće hubu zakazam.“

„To też hišće! khěžku sym ći dała, kruwu a wšo, štož sym měła.“ —

„Wšak to nětko mi słuša a ja sym knjez a wy mjelčće!“

„Ale ja mam tu prawo hač do smjerće. Nichtó njesmě mje wuhnać.“

„Njećińće jenož so jara kruta! Što sće prajiła, nichtó njesmědźał was wuhnać? Ja to móžu a ja budu to też činić.“

„Oho, tajki knjez tola hišće njejsy!“

„Što, ja to njejsym? Hana, wočiń hnydom durje. Ja ći pokazam, zo sym tu knjez“, zawoła zazłobjeny hospodaŕ poskočiwši.

Žona wšak bohužel rady posłuchaše, po krótkim wobaranju bě wboha khudźinka, stara Malenowa, před durjemi.

(Přichodnje dale.)

wjele młodźencow. Dale bě mjez putnikami mnoho khorych. Někotři buchu wustrowjeni, tola so wo tym hišće wjele njepraji. Wustrowjenjo knježny Ferraud je tohodla cyle spodźiwne, dokelž hižo sedm njedźeli wjacy jěsć njemóžeše a dyrbjachu ju kumštnje zežiwić. Měješe žołdkowoho raka. Wot wopyta w Lourdesu so z njej polěpši a móže nětko zasy jěsć. Lěkařske běro je też dwě druhej wustrowjeni, kotrejž so hižo před dlěžšim časom staštej, jako spodźiwnej spóznało. Też tu jedna so wo žónskej. Jena klóštrska knježna měješe sylnu tuberkulozu płucow a bu wustrowjena, pola jeneje žony pak počachu mozhy rozpadować. Też wona je zasy strowa.

Statna wyšnosć pomjenowa kardinala Verdiera za oficěra čestneje legije. Z tym připóznawa stat, zo je skutkowanjo katolskeje cyrkwje krajej spomožne.

Socialistiscy wučerjo mějachu swoju hłownu zhromadźiznu. Na njej skoržachu, zo laicismus — kotryž chce cyrkej a nabožinu cyle ze zjawnoho žiwjenja wustorkać — dale a bóle na mocy pozhubjuje. To je mjez druhim najlěpje w Elsaßu a Lothringskej spóznać. Dale hóršachu so wučerjo, zo je so jedyn francózski minister na wšelakich nabožnych swjedźenjach wobdźělił. Najbóle pak je jim to ze starosću, zo so njeje poradźiło, katolskim duchownym a rjadownikam wšu wučbu zakazać, kaž běše to w Španiskej.

Jedyn časopis pokazuje na nuzu we swětnych zwjazkach młodźiny. Wjednicy tam sami prawje njewědźa, hdźe słušeja, hač dyrbja wěrić abo nic a kak maja so přećiwo Bohu a cyrkwi zadźeržeć. Kak wjele hinak je to pola katolskich towarstwow. Wone dźeja runu smuhu po předpismach swojich wjednikow, kotřiž so zaso cyle złožuja po kaznjach Božich. Tak woćahnu katolske towarstwa człowjekow, kotřiž wědźa, što chcedźa a kotřiž kruće stoja.

Měšćanosta w Saint-Nicolas-de-Port běše cyrkwinskej wyšnosći zakazał, prócesijóny atd. na měšćanskich hasach a naměstach wotměć. Na to skorženje cyrkwinske zarjadnistwo. Sudnistwo postaji, zo je zakaznja njeprawa a zo ma gmejna wšě wudawki jednanjow zapłaćić.

Francózska ma 87 biskopstwow (Němska 25), 41242167 wobydlerjow, 36149 wosadow, 47015 měšnikow.

Amerika. Wokoło města Cleveland bydli wjele Francózow. Tući maja tu też francózske šule, kotrež pak njejsu statne, ale wosadne. Tola wone dyrbjachu so hižo wjacy króć wotstronić. Přećiwo tomu je přecy amerikanski kardinal O'Coneell wustupował a je so jomu też poradźiło, tute cyrkwinske šule zdźeržeć. Z tym zdźeržachu pak tamni Francózojo też šule swojeje rěče. Za to dósta kardinal wot francózskoho knježerstwa wulkokřiž čestneje legije.

Amerikanski stat Kentucki ma skoro jenož evangelske wobydlerstwo. 1934 wotmě so we hłownym měsće Louisville prěni raz na Bože Ćěło procesijón. Běše jara swjatočny. Lětsa wotmě so procesijón druhi króć. Tu wobdźěli so na nim 7000 wěriwych. Nětko je biskop postajił, zo maja so też w druhich městach stata Kentucki na Bože Ćěło procesijóny wotměć. Biskop je dale přikazał, zo maja duchowni za swojich wosadnych hižo nětkle jako přihot na wysoki swjedźeń swjate exercicije dźeržeć dać.

Na swjatu Hanu wotmě so w měsće San Francisko procesijón z Najswjećišim. Na nim wobdźěli so lětsa stotysac wěriwych.

Znaty předař w radiju, pater Gillis, měješe před krótkim w radiju přednošk wo „cyrkwi a demokratiji". W nim pokaza, zo ma wozjewjenjo amerikanskeje njewotwisnosće jara wjele katolskich mysli. Dale dopokaza, zo běchu mužoju, kotřiž su tehdom wozjewjenjo zestajeli, swoju wědu čerpali z pisow katolskich měšnikow. Rěč patera Gillisa bu wšudźe wjele wobkedźbowana.

Jedyn wysoki statny zastojnik praji před katolskimi studentami, mjez kotrymiž pak też wjele starych ludźi sedźeše, zo nětkle mnozy w Americy hladaja, hač skónčnje knježerstwo pomoc w powšitkownej nuzy njepřinjese. Je skoro, jako by lud zabył, zo je nabožnosć hižo husto ludy, a wosebje amerikanski, ze zahuby zwjedła. Wona móže to też dźensa, ale ludźo dyrbja też zasy nabožni być a so k cyrkwi dźeržeć a k Bohu so modlić a joho kaznje dźeržeć.

Wot někotrych lět sem haji Amerika ze sowjetskej Ruskej zasy bliže počahi hač po wójnje. Ruska pak je so tehdom zwjazała, zo njecha w Americy za komunismus propagandu činić. Amerikanske knježerstwo bu z komunistiskim zjězdom w Moskwje powučene. Tam šćuwachu přećiwo wšěm druhim ludam a ruske knježerstwo ničo k tomu njepraji. Tam komunisća też zjawnje prajachu, na kajke wašnjo chcedźa w njekomunistiskich krajach dźěłać. Amerikanske knježerstwo je wótru protestowansku notu do Ruskeje pósłało. W njej dopomina ruske knježerstwo, zo dyrbi so kruće toho dźeržeć, štož je tehdy slubiło a so nic do amerikanskich wěcow tykać. Hewak bychu tamne zrěčenja też njepłaćiwe byłe a wikowanske počahi mjez Ruskej a Ameriku bychu přestałe. Też Francózska je dyrbjała póznać, zo je z psami lehnyć šła, hdyž je komunistisku Rusku do Ludowoho zwjazka přijała a zo nětko też ze wšami stawa.

Mexiko. Kaž so zda, so tu tola poměry mjez statom a cyrkwju njepolěpša, ale dokelž maja knježićerjo nětkle druhe starosće, wojowanja přećiwo cyrkwi jenož trochu pozastachu. Znate je, zo běše tute wojowanjo president Calles započał. Je dźěn znata wěc, zo Bóh často toho, kotryž cyrkej přesćěha, hižo tu khłosta. To su hižo mnozy wulcy swěta nazhonili. W poslednim času na přikład Litawski president Woldemaras, kotryž hižo něšto měsacow w jastwje sedźi. Tak póndźe so też najskerje Callesej. Joho mordarstwa winuja. Je mjenujcy dał 1927 druhoho kandidatu za presidentstwo zatřělić a też joho 12 najbližšich pomocnikow. Calles běše swobodnomulef a surowy njepřećel katolskeje cyrkwje. Kóždoho drje Boža ruka tak bórzy njezapřimnje kaž joho, ale wućeknyć jej tola nichtó njemóže.

Wšelčizny.

Stara powučna stawiznička. Knjez Mudrački běše ze swojej mandźelskej zahrodku přeryl a wšo třěbne nasył a nasadźał. Jena rjadka bě hišće prózdna. Tuž dźe knjez Mudrački a nasyje mjelčo morchewje, dokelž wě, zo ma tu joho mandźelska wosebje rady, zo by jej wjeselo přihotował. Nazajtra dźe žona, kotraž ničo wo tym njewě, a natyka mjelčo bobow do rjadki, zo by z nimi swojoho mandźelskoho zwjeseliła. Kóždy dźeń nětko khodźitaj muž a žona mjelčo do zahrodki na tule rjadku pléć — a žadyn njewě wo wusywje druhoho. Žona ma morchej za njewušnu a wutorhnje kóžde stwjelčko, kotrež trjebaj so pokaže, muž tak čini z bobami. Tak njedóstanje ani muž žanych bobow ani žona žaneje morchewje. — Tajki je wuspěch kublanja, hdyž mać dowola, štož nan zakazuje a hdyž nan pléje a potorhuje, štož je mać plahowała! Dobra wučba a stara stawiznička, kajkejž móžeš často dožiwić. K. P. 1893.

Nadźija na Boha. Zły njepřećel chcyše swjatu Katyrnu ze Sieny k zadwělowanju zawjesć, jej do myslow dawajo, zo je jeje pobožne žiwjenjo jenož falšna, njewužitna a wopačna swjatosć. Katyrna pak njedaše so zabłudźić, staješe swoju nadźiju na Božu smilnosć a praješe: „Wěrno, njejsym drje we swojim žiwjenju wjele dobroho činiła, ale tola dowěrjam so mojomu křižowanomu zbožnikej a nadźijam so, zo budu přez joho swjatu krej wot swojich hrěchow wučisćena." Přez tajke wotmyslenja buchu złe spytowanja wotpokazane. Krajan 1870.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 453. ze Zdźerje: Jan Šefer; 454.—456. z Worklec: Mikł. Kósk, Jurij Rjeda, Jan Opic; 457.—459. z Hórkow: Jurij Hejduška, Jakub Pječka, Jurij Wehnert; 460. z Prawoćic: Pawoł Cyž; 461. ze Zejic: Jurij Jakubaš; 462. z Noweje Wjeski: Mikławš Dyrlich; 463. z Łusća: Jakub Lěsnar; 464. z Časec: Marja Markowa; 465. ze Stareje Cyhelnicy: Hana Włóskec; 466. z Tišnowic: duch. knježna Anunciata; 467.—474. z Khróšćic: Jakub Křižank, Mikławš Šiman, Pawoł Šibak, Pětr Hoza, Pawoł Mildner, Marja Nowakec, Marja Bělkowa, Jan Pječka; 475.—477.

ze Smječkec: Jurij Domš, Jan Henčl, Michał Pjech; 478.—486. z Lejna: Jakub Eiselt, Michał Eiselt, Jan Cyž, Jakub Krawc, Jakub Wawrik, Mikławš Ledźbor, Madlena Nowakowa, Hańža Khežcyna, Hana Měškankowa; 487. z Łuha: Jurij Just; 488.—491. z Radworja: Mikławš Brycka, Jakub Hicka, Jurij Winař (rěznik), Pětr Włóski; 492. z Radwořskoho młyna: Jakub Šiman; 493.—495. z Khelna: Franc Winař, Jurij Franck, Jan Lebza; 496. z Boranec: Mikławš Pjetaš; 497. z Khasowa: Jakub Šeńkař; 498. z Lutowča: Marja Fórmanowa; 499. z Hodlerja: Michał Połleńka.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1012. z B.: J. M.; 1013. z N. W.: N. N.; 1014. z N.: M. Š.; 1015. a 1016. z W.: N. G., N. K.; 1017. z K.: N. F.; 1018. z B.: N. M.; 1019. z K.: N. Š.

Sobustaw na lěto 1933.

Čisło 1103.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Jan Šefer ze Zdźerje 1 hr.; Franc Winař z Khelna 1 hr.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“ ma jutře njedźelu, 15. septembra, swójbny wulět do Małsec. Wšitcy, wosebje też dźěći, njech so bohaće wobdźěla. Woteńdźemy po nyšporje wot serbskeje cyrkwje.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 9. septembra 1935.

127 wołow, 244 bykow, 670 kruwow a jałojcow, 801 ćelatow, 878 wowcow, 1342 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 40—41 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 37—39 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 40—42 hr. 3) Mjasne 35—39 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 37—42 hr. 3) Mjasne kruwy 31—36 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 21—31 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—41 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 68—70 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 60—67 hr. 3) Snadnje wuwite 52—58 hr. 4) Najšpatniše 46—51 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 54—57 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 53—56 hr. 3) Mjasne wowcy 47—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 45—46 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežše 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbařskej hasy blizko Šuleńskich wrotow
hišće njeznaješ?

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

W Budyšinje **„RATAŘ“** Hošic hasa
poskića
wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčeŕnja Serbska dr. 16

Visitne kartki
kaž też wšě druhe čišćeŕske wěcy dóstanjeće
w Donnerhakec čišćeŕni
w Budyšinje
Před šuleńsk. wrotami 21

Najwjetši wubjerk
čapkow
a
měcow
ma
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Ralbičanska „Lilija“
wuhotuje ***njedźelu, 15. septembra 1935***
Spěwny wječor
pola Waldźic w Ralbicach. Započatk w 8 hodź.
Po spěwach a dźiwadle su reje.
Wšěch přećelow serbskoho spěwa přeprošuje ***„Lilija“.***

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Mysłće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Srjedu rano bu po dlěžšej khorosći mój swěrny manželski, naš luby nan, přichodny nan, dźěd, swak a wuj

Jakub Wjeńka

wuměnkař w Pozdecach

na puć do wěčnosće derje přihotowany, wot nas wotwołany. Dźens sobotu joho ćěło na Baćońskim kěrchowje pokhowachmy. — Za wšitke dźělbraća při joho khorosći a smjerći, za wobdźělenjo na póstwjećorach a při přewodźenju, za njesenjo k rowu wuprajamy z tutym wutrobny dźak a

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Pozdecach a Khrósćicach, na dnju pohrjeba, 14. sept. 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

38. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **21. septembra 1935.** | **73. lětnik.**

Młodźenco, praju tebi, stań!

Při wrotach městačka Najma nadeńdźemy smjertny ćah. A ćah z mortwym je tola přecy něšto zrudźace. A też we tutym padźe. Tu njesu młodźenca k rowu, a mać, kotrejž běše wón wšitko, kroči zrudnje za marami. Jej je swětło žiwjenja wuhasło, słónco so skhowało. Wšitko je mortwe wokoło njeje, mortwe kaž młodźenc na marach. Najradšo by widźała, hdyž mohła so też z mortwym synom do rowa lehnyć. Kak móže žiwa być bjez njoho? — Tu nadobo zastanje ćah. Mać nadobo ze swojich mysli wotući. A što je? — Tu stoji pódla marow cuzy človjek, nadobneje postawy. Što chce? Dyrbi jej syna zasy wróćo dać, tak rěči jeje wutroba, ničo druhoho sebi njepřeje. Wšitko hlada na mužskoho. Joho wóčko je na mortwoho młodźenca złožene. A z třepotacym hłosom praji k mortwomu: „Młodźenco, praju tebi, stań!“ — A młodźenc stany. Čerstwe žiwjenjo pokazuje so w joho stawach.

Tak je so Jězus wopokazał jako přećel młodosće. A swjate sćenjo powěda nam wo mało dźiwach, hdźež je Zbóžnik mortwych k žiwjenju zbudźił. Jenož tři zbudźenja mortwych su we swjatym pismje znate. A tute skutkuje Zbóžnik jenož na młodych človjekach.

Tola druhi dźiw stanje so w našich časach časćiso. Młodźenco, praju tebi, stań! — Snadź płaća tute słowa też tebi, luby přećelo a luba přećelka! — Što měniš?

Wiješ cyle wěsće z hłowu a so směješ, směješ so wjesele a bjez starosće kaž móže młodosć so smjeć a prajiš: „Njejsym Bohu dźak mortwy. Ale mam młodoho a horjacoho žiwjenja a činju sebi wjesołe nadźije za přichod.“

Wěrju ći, młody přećelo, a přeju ći z wutroby prawje wjesołe młode lěta. Tola njejsy snadź prawje zrozemił. Tu njeměnju smjerć ćěła, ale smjerć duše. Snadź namakaš so w ćežkim hrěše a we złym nawučenju. Zli towaršojo su će na twojej słabej stronje přimnyli a přez słowo a přikład ći žiwjenjo duše wuhasli a tutu k rowu donjesli. Tak sy mortwy — hačrunjež žiwy. O, kelko młodźencow wuměra duchownje smjerće a jich mać, swjata cyrkej, žałosći kaž wudowa w Najmje wo nich!

Njewěrno, nětko ći swita, što měnju, a ty złožiš hłowu. Njesłyšiš snadź rady, zo so wo tutych wěcach rěči. Su wěcy, kiž mohłe potajne wostać. Tola njebój so! Snadź je so ći što kaž hižo wjele młodym prjedy tebje, kiž młódnje a wjesele do žiwjenja dźěchu a potom w hodźinje spytowanja na jědźe požadosće duchownje wumrěchu, a nětko so w putach złeje požadosće namakaja. Jich ćěło, krasny skutk Boži, je wonječesćene a duša mortwa. O, telko młodych dušow je tak wumrěło. So wuwiwace pupki su zwjadłe w ćopłoće wotučaceje a nic dosć přewinjeneje požadosće, prjedy hač rjeńše kćenja so swětłu słónca wotewrichu. O, zo mohł kóždomu młodomu človjekej přistupić a jomu do wucha a swědomja a wutroby zawołać: Młodźenco, praju tebi, stań!

Tu drje nimamy spodźiwnu móc Zbóžnika, na kotrohož słowo nowe žiwjenjo do mortwoho młodźenca zeńdźe. Tola kaž tehdom Knjez młodźenca za ruku wza a joho pozběhny, tak čini to same też dźensa hišće. Haj, štóž chce woprawdźe stanyć, toho wozmje Knjez też dźensa za ruku a pomha jomu stanyć. Ze swojej pomocnej a podpjeracej hnadu a přez swjate sakramenty to wukonja. Tohodla će woła, luba młodosć, twój Zbóžnik k swojim swjatym sakramentam. W nutrnej a želnosćiwej spowědźi móžeš so swojich winow wuznać a k hosćinje jehnjeća přistupić. O, zo by to naša młodosć prawje často činiła. A jeli hdy, je to w našich časach trěbne, hdźež telko strachow jej hrozy, hdźež cyły swět wo nju bědźi a wojuje. Wot dobroho nabožnoho zmyslenja našeje młodosće budźe wotwisować naš přichod, kiž póńdźe pak z Bohom, pak bjez Boha. Tohodla je trěbne, zo naša młodosć nětko spóznawa puć wěry a zboža: puć k Bohu a k njebjesam!

A nětko wopomń junu to, luba młodosć. A jeli při rozpominanju spóznaješ, zo sy do ćělnych rukow złeje

nakhilnosće zawalena, zo hrěch twoju dušu tyši, potom wotłož smjerć a stań! Njewidźiš, kak ći Zbóžnik pomocnu ruku poskića? Nječuješ, kak ći swoju hnadu podawa k stanjenju? Pój! Přimń za ruku Božej a stań! Zarjaduj swoje swědomjo přez swjaty sakrament pokuty a budź žiwy jako ze smjerće stanjeny, kiž ničoho bóle so njeboji hač hrózbneje smjerće, a kiž chce žiwy być we słónčnej pruzy Bóžskeje hnady a Bóžskoho spodobanja.

Tak widźimy, najwjetše dźiwy činješe Zbóžnik w zajimje młodosće. Nuza młodosće dźěše jomu k wutrobje. Dźowku Jaira wubudźi k žiwjenju, kiž je runje wumrěła. Młodźenc w Najmje njese so hižo k rowu a Lazarus leži hižo tři dny w rowje. A kaž tehdom, tak też čini Zbóžnikej naša młodosć starosć. Wón widźi, kak wona bywa wobhrožena. Wšitko wojuje wo nju a bohužel pokazuje so jej často mało nabožnosće. Njedźiwajo wšěch zwonkownych a znutřkownych strachow dyrbi wona přez swět hić a wšomu njezbožu wućeknyć. Tu je trěbny paćeŕ a dowěra k Bohu. Tuž, luba młodosć, měj wotewrjenej woči za wšě strachi žiwjenja. Budź žiwa kaž młodźenc w swjatym sćenju a nic mortwa. Z Khrystusom sy žiwa a zbožowna a kročiš puć k wěčnomu žiwjenju!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Kaž so praji, je měsćanska kermuša tři dny do sněha. To pak tola njetrjechi, kaž to zańdźenu njedźelu słyšachmy a widźachmy. W serbskej cyrkwi w Budyšinje bu wopomnjećo poswjećenja cyrkwje swjećene. 245 lět hižo naša serbska cyrkej stoji. Po nyšporje zarjadowa sebi „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow, kermušny wulět do Małsec. To běše wjeselo! Młodźi a stari, na wšě 70 dźěći ze staršimi, młodźeńcy a knježny nóškowachu do Małsec. K tomu krasne słónčne wjedro! Pjetašec mać běše nam dobroho tykanca napjekła. Dobra šalka kofeja a k tomu tykanc, haj, to wšitkim derje słodźeše! A nětko so naše dźěći zabawjachu. Najrjeńšo drje so wšitkim lubješe, hdyž móžachu na čołmikach hač do Wownjowa jěć. Haj, na Šprewi, to běše tola wulkotna wěc! Najradšo běchu někotři hnydom na wodźe přenocowali. Ale też na swjedźeńskej łucy knježeše jusk a wjesołe žiwjenjo. Za to běše postarane. A słódke kuski so suwachu po šiji, kaž być dyrbješe. K wječeri dobre kołbaski a całta; to hakle słodźeše. Wšitcy, stari a młodźi, prajachu na dompuću, zo je tajki kermušny wulět tola něšto wulkotne. Tuž njechamy na njón też k lětu zabyć!

Z Časec. Zańdźenu srjedu, 18. septembra, je Hańža zwud. Šołćina rodź. Šramic woswjećiła žadne narodniny. Na tutym dnju je docpěła w ćělnej a duchownej čerstwosći 93. lěto žiwjeńske. Tak je najstarša w cyłej Khróśćičanskej wosadźe. Kajka to hnada wot Boha Knjeza! Też „Kat. Posoł“ přeje swojej čitarcy k wurjadnomu dnjej wjele zboža a hišće strowy, rany wječor žiwjeński!

Z Różanta. Na wosebitych swjedźenjach maćerje Božeje zeńdźe so přecy wjele pobožnych kemšerjow na hnadownym městnje. Tak bě to też na njedźeli sedm bolosćow swj. Marije. Kulowski prócesijón, wjacy stow ludźi sylny, přikhwata na tutym dnju, dokelž měješe na officielnym putniskim dnju, mjenujcy 8. sept. (na swjedźenju swjateje Marije naroda) sam doma wosebite swjatočnosće dla wopyta Wrótsławskoho kardinala. W pózdnich dopołdnišich hodźinach přićahny na 400 sobustawow katolskich rjemjeslniskich towarstwow narańšeje Sakskeje. Zhromadźichu so w Sernjanach a ćehnjechu potom w swjatočnym ćahu na hnadowne městno, hdźež měješe knjez P. Gerhard Božu mšu a prědowanjo. Popołdnju dojědźechu sej do klóštra Marijineje Hwězdy, hdźež běchu na nětšpornej pobožnosći přitomni. Potom wobhladachu sebi klóštr, někotři podachu so na starosławne Wotrowske hrodźišćo. Wječor zjednoćichu so z wjesnjanami a druhimi wosadnymi k nutrnej pobožnosći, na kotrejž měješe knjez dr. Baum z Drježdźan swjatočne prědowanjo. Po modlitwach zarjadowa so swěčkowy wobkhad po klóštrskim dworje, kiž we wobdźělnikach a přihladowarjach najhłubši zaćišć zawostaji. Znutřkownje pozběhnjeni a nabožnje wobohaćeni wróćichu so młodostni putnikojo we wječornych hodźinach do swojeje domizny.

Z Ralbic. Zo by wopomniła dźeń swojoho 40 lětnoho wobstaća a skutkowanja za serbski spěw a narodne ludstwo, wuhotowa „Lilija“ njedźelu 15. septembra w herbskej grychće w Ralbichch spěwny wječor. K zawodej zaklinča spěw „Kćěj, kćěj mi lube Serbowstwo“ a potom witaše předsyda knjez Brojeŕ nahladnu ličbu hosći z blizka a z daloka, wosebje wosadnoho fararja knjeza arcměšnika Žura z młodym knj. kapłanom Šołtu, a pokaza na jubilejny wuznam swjedźenja. Porjad spěwow wotwi so z dobrym wuspěchom pod nawjedowanjom młodoho dirigenty M. Rječki, kotryž je wjednistwo towarstwa přewzał wot joho wo „Liliju“ wjelezasłužbnoho předkhadnika wyššoho wučerja Hajny. Dirigentej a towarstwu bě knj. wučeŕ Winaŕ wěnował wosebity spěw, kotryž je sam wukonjał a z kotrymž sebi połne připóznaco doby. „Rańši spěw“ so mjenuje, je wjesoły a rjany. Přestawku wuži knjez arcyměšnik Žur k swjedźeńskej naréči. Wukładowaše wuznam a ważnosć spěwarskoho towarstwa a přeješe „Liliji“, zo by za 10 lět złoty jubilej z wosebje swjedźeńskim wurazom wopominać mohła. Réčnik pokaza na wulku ważnosć a rjanosć spěwa. W młodości hižo ma so započeć z dobrym spěwanjom. Kóždy jednotliwc ma so dokładnje wukubłać. Hakle potom móže khór zhromadnje z wuspěchom wustupić. Wšitcy spěwarjo a spěwarki dyrbja jedyn cyłk tworić. Płody tajkoho spěwanja móža so potom też při druhich přileżnosćach wužić, kaž doma w swójbje, při towaršnosćach a zabawach. Wosebje ma so domjace spěwanjo bóle hajić a pěstować. Mamy tola telko krasnych ludowych spěwow. Tola hdźe so hišće spěwa? — Čohodla njeklinča naše serbske spěwy při rejach? Hdźež so spěwa, tam knježi wjesoła mysl! Knjez arcyměšnik Žur dźakowaše so potom knjezej Rječcy za joho wulku prócu, kotruž je při pruhach nałožował a z tym k poradźenju wječorka najwjacy přinošował. Je to hakle druhi koncert, kotryž młody dirigenta nawjeduje. Dalši dźak słuša knjezej wyššomu wučerjej Hajnje. Wón je tón był, kotryž je „Liliju“ zasy wožiwił a ju zdźeržał a też stajnje wšě koncerty nawjedował njedźiwajo swojeje khorosće. Přeje „Liliji“ wjele zboža, zo by kćěła do dalšoho přichoda. To daj Bóh! — W druhim dźělu wječorka zahrachu sobustawy towarstwa znate wjesołe dźiwadło „Kak Pětr lěkari“. Hrajerjo prócowachu so po swojich mocach a žnějachu za to bohaty přiklesk. Wulkotnje činješe Pětr (Langa-Šunowski) swoju wěcku a wuwabi přez swoje žortniwe wašnjo wjele smjeća pola připosłucharjow. Je za tajke hraćo kaž stworjeny. Zo pak so tak derje hraješe, ma so na prěnim městnje knjezej P. Bjeńšej dźakować, kiž bě ćežke dźěło režigéra na so wzał. Po tym slědowaše wjesoła rejka. Tu knježeše hač do kónca prawe žiwjenjo a wjesoła mysl. Připosłucharjam tute wjesołe hodźinki zawěsće hišće dołho w rjanym radostnym wopomnjenju wostanu. Spěwarjam a spěwarkam a jich nawjedowarjej pak hišće jónu wutrobny dźak za žadnu zabawu, kotruž su připosłucharjam z lubosću k serbskomu spěwej přihotowali.

Z Konjec. Michał Čornak, powšitkownje Michawa mjenowany, je wutoru rano, domawobstarany po dołhej, ćežkej khorosći zbóžnje wumrěł. Michał Čornak narodźi so 17. februara 1847 w Koslowje, dócpě potajkim wysoku starobu 88 lět a 7 měsacow. 1879 woženi so na Michawec kubło, tohodla je też mjeno Michawa zdźeržał. 1870/71 běše sobu w francózskej wójnje, wo kotrejž je rady wjele powědał. Wot lěta 1895 běše z khěbětarjom w Ralbičanskej cyrkwi a khodźeše kóždu njedźelu a swjaty dźeń z móšničku,

doniž lěta 1931 tute čestne zastojnstwo staroby a khiprosće dla njezłoži. Wot toho časa njemóžeše wjacy wjele do Ralbic kemši přińć, ale khodźeše hišće do Šunowskeje kapałki na šulske Bože służby, tak daloko hač jomu to strowota dowoleše. W lěće 1894 bě naša nowa kapałka zwónčk dóstała. Tutón je wón wšědnje trójcy k česći wočłowječenja Syna Božoho zwonił. Kóždy we wosadźe je joho derje znał, za kóždoho měješe přećelne słowčko a też dobry žort. Bóh daj jomu wěčny wotpočink a wěčne swětło swěć jomu!

Zjawna zhromadźizna Domowiny w Pančicach.

We wobłuku domowinskoho dźěła wotmě so njedźelu tydźenja zjawna zhromadźizna za klóštr a bližšu wokolinu, kiž běše poměrnje derje wopytana. Bě to prěnja w nazymskim času a móže so jako dobre znamjo za dalše prócowanja Domowiny wobhladować. Lud ma so rozwučić wo swojim narodnym położenju, dyrbi swoje drohe ludstwo wědomnje, z narodnoho přeswědčenja hajić. Hewak je a wostanje wšo bóle narodne drěmanjo a žiworjenjo. Po žadanju župana nawjedowaše knjez wyšši wučeŕ Słodeńk zhromadźiznu, wozjewjo, zo bě wjednik Domowiny skhorjeł a tohodla zadźewany. Na joho městnje rozprawješe knjez dr. Jan Cyž, nakładowaŕ a wudawaŕ „Serb. Nowin“, wo našich ludowych poměrach a wo přichodnym dźěle Domowiny. Spominaše na mnohich wojowarjow za zdźerženjo našoho ludstwa, wosebje na tamneju rjekow: Franca Krala a Jana Rječku, kotrajž staj runje před 20 lětami swoje žiwjenjo za wótcny kraj woprowałoj. W dalšim pokaza na wožiwjenjo narodnoho hibanja přez wuznamnych muži. W poslednich lětach bě wšelakim zatrach, za lud a narod dźěłać, ale jasne wozjewjenja našoho wjednika a kanclera wot 17. meje 1933 a lětuše wospjetne wobkručenjo joho słowow, zo so druhoréčne ludy w Němskej nimaja germanizować, je zasy wjacy wěstosće a horliwosće do dźěłowych kruhow přinjesło. W dalšim rozłoži réčnik, zo je hódno, sebi naše drohe narodne kubła zdźeržeć a je ze wšěmi mocami pěstować.

Knjez faraŕ Wjeńka potwjerdźi wšelake wuwjedźenja réčnika a pokaza na wšelakich za naše ludstwo wuznamnych muži, wosebje na Tecelina Měta, Ćišinskoho a njedawno zemrětoho fararja Šewčika, pohódnosći jich dźěła a wuzběhny jich njekhabłacu lubosć k serbskomu ludej, a kak su nam z dobrym přikładom. Za poslednišoho wuspěwachmy zhromadnje Wótčenaš. Potom naspomni dźeń a bóle we wsy so wuwiwace wašnjo, zo serbscy starši ze swojimi dźěćimi najprjedy němski réča. W Klóštrje dźěći pozdźišo same němski nawuknu a w tym potajkim žadyn strach njewobstoji. (Tajke dźěći potom zwjetša serbsku réč dokładnje njenawuknu.)

Jan Šewc z Hory, předsyda towaŕstwa młodźeńcow swj. Jurja w Kukowje, zastaji so kruće za tutón młodostny wotrjad a potwjerdźi swoje zahorite słowa z basnju Ćišinskoho. Nawjedowaŕ zhromadźizny pokaza na hubjenu serbšćinu, kotruž nětkole něhdźežkuli Serbja réča. Tróšku skedźbliwosće a prócy — a njedostatkej by było wotpomhane!

Skónčnje postajichu so dowěrnicy za wjes, a to za Pančicy póstownik Kokla, za Kukow dźěłaćeŕ Šajba a ćěsla Lešawa. Z narodnym spěwom skónči so zajimawa zhromadźizna. Bórzy zasy tajku!

Někotre wobrazy

nabožnoho wumělstwa, kotrež hłowny dźěl rjaneje wustajeńcy w Budyšskim muzeju twori. Štóž dotal tutu wustajeńcu widźał njeje, njech ju nětkle hišće wopyta; wostanje přistupna hač do 29. sept., swj. Michała. Smy hižo často wo njej pisali, dokelž je woprawdźe widźenja hódna.

Wjacy króć hižo na to spomnichmy, kak wulkotnje je křesćanska wěra wumělstwo wobohaćiła a wopłódniła, kak z pobožnoho zmyslenja nastachu najwšelakoriše wurazy česćowanja wosebje Bóžskich wosobow a maćerje Božeje, tola też wšelakich druhich swjatych a bóžskich potajnstwow.

Pódla wosoby swjateje Marije wabješe wumělcow też česćomna postawa maćerje swj. Marije. Wosebje w 14. lětstotku pospytowachu mnozy wumělcy, kak móhł so wosobje swjateje Hany hódny zwonkowny wuraz dać, tak zo by też zwonkownje dźělbraća měła na wulkej sławje swojeje dźowki Marije. Z toho časa mamy wšelake tajke pospyty, kotrež su zdźěła prawje naivne, abo lěpje prajene, dźěsćowscy začuwane, njetajene. Tak widźimy na přikład swj. Hanu kaž matronu z płašćom w žónskej dostojnosći z dźowku Mariju a Bóžskim dźěćatkom na rukomaj abo na klinje; swj. Marija zda so być wokoło 10 lět stara. W druhich wobrazach pak sedźi swjata Marija na rucy swjateje maćerje Hany a ma bóžske dźěćatko na klinje. Abo swjata Hana ma Jězusdźěćatko na rukomaj a swj. Marija stoji wot boka. Rjany je wobraz, na kotrymž wobej swjatej žónskej sedźitej

Jene dźěćo přewjele.

(Skónčenjo.)

Durje za sobu začiniwši dźěše njedźakowny, njesmilny syn do jstwy a sydnywši so na stoł, praji:

„Tak, tu mam ze šije; a nětko mi póndźeš po palenc!“

„Wočakń, hač stara baba woteńdźe“, praji žona.

Wonka stoješe stara Malenowa kaž bjez žiwjenja. Po khwili zhraba so ze swojeje womory a wobroćo so ke khěžcy hrožeše ze surowym hłosom:

„We tebi njebudź nihdy pokoja a zboža, domje zaklaty, hdźež nima mać na stare dny měra. Dźěći dyrbja wam mrěć, a je-li žane zdźeržiće, njech wam něhdy čini, kaž wy mi. Waš skót njech wam hinje — Božo, što sym rjekła?“ stróži so na dobo. „Maćerne kleča dźěći morja. Knježe Božo, njedaj, zo by so dopjelniło, štož sym réčała. Wostanje tola mój syn.“

Stoješe hišće khwilu, sebi rozmyslejo, hdźe hić, a dźěše k młódšomu synej.

Bě hižo wječor. Hwězdy błyšćachu so tak jasnje a měsačk swěćeše tak mile, kaž njeby na cyłym swěće ani bolosće ani sylzow było.

Pola Jurja hišće swěćachu. Stara Malenowa zaklepa do duri.

„Štó tu je?“ wołaše hospoza wo jstwje.

„Ja — wočiń mi, Khata!“

Durje so wotewrichu a młoda Malenowa witaše wowku jara přećelnje: „Witajće, wowka, što dha nam tak pozdźe hišće přinjeseće?“

„Du z wulkej zrudobu“, wotmołwi wowka. Zastupi do jstwy. Jurij sedźeše za blidom a čitaše nowiny. Pozběhny hłowu a wuhladawši mać cyle wupłakanu rjekny: „Zawěsće pak je Józef zaso pjany, zo sće cyła wupłakana?“

„Haj, to je! Lube dźěćo, du was prosyć, zo móhła při wamaj w nocy wostać.“

„Što dha pak je so stało, zo njechaće doma spać?“

Mać da so do płakanja, zo móžeše lědma wuprajić: „Je mje — swoju staru mać — wuhnał.“

„Što? wuhnał — was — njekhmanik! Dyrbi wam tola za cyłe žiwjenjo jěść a bydlenjo dawać. Nó, dźens jenož wostańće pola nas; jutře chcu tam hić a z nim porěčeć. Budźe sam hišće po was přińć dyrbjeć, jomu pokazam, što sebi zakoń žada. Njećitam podarmo nowiny.“

Stara Malenowa dźiwnje na syna pohlada prajicy: „Jurjo, ty sebi tola njemysliš, zo mohła tam zaso hić, hdyž je mje wuhnał?“

„A hdźe chceće wostać?“ prašeše so Jurij na to dźiwajo.

„Hdźe?“ wotmołwi mać zrudnje, „myslach sebi, zo mje zdźeržiš tón krótki čas, doniž so do rowa njedokłapam.“

„My?“ směješe so młoda žona. „A za čo to?“

„Ty mjelč!“ poruči Jurij žonje, „a daj mi réčeć. Wšće što, luba maćerka, mi wo to njeje, zo bych was při mni

a mjez nimaj stoji Bože dźěćo; na tutym wobrazu ma swj. Marija trochu starši, maćerski wuraz.

Swj. Marja z Jězusdźěćatkom,

kotromuž njeznata knježna, wuznamjenjena z błyšćom swjatych, jabłuko poskića. Horni dźěl: Swjata Marija z Jězusdźěćatkom. Zady njeje swj. Józef, powědajo z mužom, kotrohož žona doprědka zlehnjena stoji. Z lět wokoło 1500.

Wšitke tute wšelakore zhromadne wobrazowanja swj. Hany ze swj. Mariju a Jězusdźěćatkom mjenuja so „Anna mettercia“ (metterica), to je swjata Hana samotřeća.

Mnoho wobrazow ze 14. a 15. lětstotka předstajeja nam cyłe přećelstwo a přiwuznistwo swjateje swójby.

Wustajeńca w Budyšinje wopřija wjacy tajkich wobrazow wosebje z Kamjenca. Bu hižo w poslednim „Posole“ spomnjene, zo je so runje w Kamjencu wjele rjanoho wumělstwa ze zańdźenych lětstotkow wukhowało.

Prěni a druhi wobraz widźimy na pobočnych wokeńcach wołtarja, z Kamjenca na wustajeńcu datoho. Wobrazy z přiwuznistwom swjateje swójby nimamy tu k woćišćej. Móžeš sebi je w muzeju wobhladać.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Z „wobrazkow“ J. Nowaka.)

(Pokročowanjo.)

Při wozjewjenju tutych nastawkow njewjazamy so na wěsty kruty porjad po času abo po wosadach atd. Pokazujemy stawizniske wobrazy z přećom, zo bychu katolscy Serbja trochu zeznali zajimawu zańdźenosć našeje łužiskeje wótčiny a přez to dobyli prawje hłuboku lubosć k serbskej zemi a našej swjatej cyrkwi.

Knihu knj. fararia J. Nowaka, na kotruž so złožujemy, **dóstanješ za 1,50 hr. w našej knihićišćerni.**

Stare cyrkwje w nětko lutherskich wosadach.

Prěnju křesćansku cyrkej na wsach dósta Hodźij, kotruž běše hižo swjaty Beno lěta 1076 natwarił. Dokelž pak běše wosada nimo měry wulka, buštej pozdźišo we Njeswačidle a Huscy wosebitej wosadźe założenej. (Tohodla pak do Hodźija hišće 66 wsow słušeše.) Prěni Hodźijski farař rěkaše Přibysław. Jedyn z joho nastupnikow, Leuther z Hoyndorfa, běše wot 1266—1334, potajkim nimale 70 lět, farař w Hodźiju. Jako biskopski pisař dóstawaše wot města Zholerjca lětnje 120 kop (krošow) biskopskoho dawka, po kotrež sebi tam husćišo sam jězdźeše; potom bu kóždy raz wot města z piwom a winom „počesćeny“, w hospodźe zastarany a w njeměrnych časach wot třělcow domojpřewodźany. — Lěta 1512 cyrkej nowu natwarichu; wona pak so hižo za 6 lět (1518) wotpali; tuž dyrbjachu ju druhi raz twarić. —

---

njerodźił. Ale čohodla to? Cyły swět by so mi wusmjał. Józef dyrbi was zežiwić, za to je kněžku dóstał. A swoju winowatosć dyrbi dopjelnić. Hdy byšće mi kněžku dała, njeby was Józef też zawěsće zežiwić chcył.“

„Tak mje při sebi njechaće?“

„Ja njemóžu, kaž wam powědam.“

„Jurjo, wěš ty što, radšo hač Józefa nuzuješ, mje přiwzać, póndu po prošenju.“

„To njeje trjeba! Józef dyrbi was zežiwić.“

„Ale z kajkej wutrobu bych mohła při nim być?“

„Wutroba, njewutroba“, rjekny Jurij mjerzaty, „wutroba njejě — ale žołdk jě!“

Mać wotmjelkny. Po khwili praji zrudna: „Hižo widźu, zo ničo druhe za mnje njewostanje hač prošeństwo.“

„Hdyž hinak njechaće!“ sćahny Jurij z ramjenjomaj.

V.

Pola nas wjacy wjele wowcow nimaja. Też na knježstwje, hdźež bě Pětr Malena za wowčerja, wowcy po něčim rozpředachu a wowčerjam dachu hajnistwo, stražnistwo a podobne służby. Malena bu dohladowař na dworje, bě tam za šosarja. Wón wědźeše sebi zawjesć a bě swědomity. Woženi so bórzy. Žona bě pěkna a za čas přinjesechu jim też małe dźěćko, tajkoho luboznoho hólčka. Měješe brunej wóčcy, kudźelkate włosy a dólčkaj do lickow kaž jandźelk. Malena bě zbožowny a to bě też na nim widźeć.

Něhdy stoješe na dworje a swarješe runje wolacych: „Ty, Jano — budźeš-li mi hišće junu tak skok z wołomaj jězdźić, će na měsće wućerju. Sym ći to hižo dwójcy powědał. Mysliš snadź sebi, zo je woł jeleń? — Ah, witajće, što pak mi njeseće?“ zawoła na dobo na knježskoho pósła, kiž z wrotami zastupi.

„List z pósta.“

„Mi? Wot koho dha?“ dźiwaše so Malena, khětře za listom přimajo. Sebi jón ze wšěch bokow wobhladujo praji: „Z Łuhačowic? Aj, aj, štó pak je tola tam na mnje so dopomnił?“ Wočini jón a čitaše:

Budź khwaleny Jězus Khrystus.

Luby Pětrje!

Tebje tysac króć postrowjam a košu. Sym, Bohu dźakowano, strowa, jenož zo sym w nuzy a hubjenstwje. Njewěrjach sebi z woprědka Tebi to pisać, ale přewulka běda mje k tomu nuzuje. Khodźu hižo přez poł lěta po prošenju. Józef je mje wuhnał a Jurij njecha mje měć, tuž khodźu, zo bych hłodu njewumrěła, k dobrym ludźom. Myslach sebi prjedy, zo mojej synaj rozoma nabudźetaj, hdyž mje tak hubjenu widźitaj — ale wonaj činitaj, kaž byštaj woči njemělој. Bóh snadź mje khłosta, zo sym Tebje wot so dała, tohodla sym nětko sama ze swojeje kněžki wuhnata. Prošu Će, luby Pětrje, wodaj, je-li sym so na tebi přehrěšiła — wšak sym so ze zrudnej

Bórzy po założenju Budyšskoho tachantstwa (1221) natwarichu pječa też w Rakecach křesćansku cyrkej. — We Wojerjecach běše lěta 1225 tohorunja hižo křesćanski Boži dom; hdy je nastał, njeje pak ze stawiznow znate. Prěnja cyrkej w Ketlicach bu najskěrje hižo lěta 1202 natwarjena; wěsće pak wona lěta 1252 hižo stoješe a běše swjatomu Prokopej poswjećena. — Dokelž je Prokop češki swjaty, widźimy z toho, zo je křesćanstwo do Łužicy z najwjetšoho dźěla z Čech přišło. — Něšto pozdźišo, wokoło lěta 1300, dóstachu też Budestecy cyrkej, w kotrejž měješe Wojerjowski kapłan jónu za měsac Božu mšu čitać. — W Njeswačidle mějachu wokoło lěta 1320 křesćansku kapału, kotruž Hodźijski duchowny zastara. Bórzy pak założichu tam samostatnu wosadu; přetož lěta 1324 je tam hižo farař Ditrich. Hdyž tamniši ryćeŕkubleŕ „stary“ hród natwari, připrawi w nim też kapałku, najzbóžnišej knježnje poswjećenu, a postaji za nju wosebitoho hrodowskoho kapłana. — We Wóslinku běše tohorunja hižo w zastarsku křesćanska cyrkwička, ale wona wosta hač do lěta 1434 pomocna cyrkej Kulowskeje wosady. Nowomu samostatnomu fararjej dowoli Hendrich z Dubow nad Wojerjecami z joho hole trěbne drjewo k piwo warjenju a pječenju wozyć, za čož dyrbješe so tutón za njoho posćić a Bože mšě čitać. — W Minakale natwarichu tamniši knjezowje z Metzrada 1322 prěnju cyrkej. — Horni Wujezd dósta křesćansku kapałku do lěta 1346. — Hewak mějachu stare cyrkwje Klukš, Hućina, Hrodźišćo, Bukecy, Wjelećin, Jazońca, Połčnica a Halštrow.

Docyła měješe Hornja Łužica lěta 1346 něhdźe 210 cyrkwjow. Dokelž běše jich to jara mało, wostachu wosady nimo měry wulke. Tak słušachu na přikład k cyrkwi swj. Mikławša w Budyšinje wšitke wsy wot łužiskich horow hač do Malešec, hromadźe 35 wsow. Do Hodźija ličachu we zastarsku wšě wsy wot Huski hač do Šešowa zady Njeswačidła, hromadźe 72 wsow. Khrósćanska wosada dosahaše něhdy wot Porchowa hač do Konjec. Zo duchowna wyšnosć wosady tak wulke wostaji, běše jenož při pobožnosći tehdomnišich Serbow móžno, kotřiž so z dalokim pućom wot Božich službow wottrašić njedachu. — Ze starych cyrkwjow běchu poswjećene cyrkwje w Radworju (mała cyrkwička), Njeswačidle a Khrósćicach swjatomu křižej; w Rakecach, Radworju (farska cyrkej), Minakale, Poršicach, Hrodźišću a Hodźiju najzbóžnišej knježnje Mariji; w Porchowje, Wjelećinje a Zdźarach swjatej Borborje; we Budyšinje a Kulowje swjatomu Mikławšej, w Budestecach

Horni dźěl: **Swj. Joachim a swj. Hana,**
zetkataj so pod „złotymi wrotami“.
Deleka: **Dwanaćelětny Jězus w templu.**
Z lět wokoło 1500.

wutrobu a po wulkim běhdźenju činiła. Smil so nade mnu wbohej maćerju a pósćel mi, je-li móžeš, někajku podpjeru, zo móhła sebi tola něšto na nohi kupić a njetrjebała bosy w tutej zymje běhać. Wěm drje, zo sebi wot Tebje zasłužiła njejsym, ale wulka nuza mje k tomu ćěri. Budu so za tebje modlić, zo by Ći Bóh na próstwu swjateje knježny Marije zbožo a žohnowanjo dał. A nětko Tebje hišće junu postrowja

Twoja swěrna mać.

We Łuhačowicach.

Malena bě při čitanju zblědnył a hdyž bě dočitał, přikry sebi z rukomaj woči a płakaše hórke sylzy.

„Što dha je?“ dźiwaše so posoł, „je drje wam štó zemrěł?“

„Ně, ale něšto hórše je so hišće stało. Dostanjeće něšto wot toho lista?“

„Dwaceći pjenježkow, njeje zapłaćeny.“

Pětr zapłaći a dźěše zrudny domoj. „Marja“, wołaše na młodu žonu, „pój sem, sym wot swojeje maćerki list dóstał. Sydń so, přečitaj sebi jón — ale je jara zrudny.“

Wona přečita list a potom sebi dołho z ćicha myslešaj.

„Što nětk?“ prašeše so skónčnje Malena.

„Na kóždy pad dyrbimy jej pomhać a to hnydom“, praji sobuželna žona. „Maćerka po prošenju! Zo so ći ludźo Boha njeboja, zo budźe jich na samsnych dźěćoch khłostać. Ja bych strach měła.“

„Ale kak jej pomhać?“ prašeše so muž. „Pósćelu jej něšto toleŕ, što by jej to pomhało? Za krótki čas njezměje zaso ničo. Bratromaj pisać, zo byštej so za nju starałoj, njezměje žanoho wuspěcha. Wěš ty što, dojědu tam po nju a wozmjemoj ju k sebi, wšak mamoj z Boha, štož trjebamoj.“

Žóncy zabłyskny so we wočomaj: „Haj a Bóh budźe namaj małoho Jakubka žohnować. Jědź jenož bórzy.“

Dźěćo poča so w kolebcy hibać. Marja přiskoči a wza joho na rucy. „Jakubk je so hižo wuspał. Poskaj, dźensa přińdźe wowka a budźe Jakubka pěstonić. Haj. A Jakubk, hdyž budźe wulki, budźe pěkny a njewućeri swoju maćerku z domu.“

Jakubk so směješe a mać so směješe a nan a stary Bewko naćahowaše šiju, zo by Jakubka lěpje widźał a wón by so zawěsće też smjał, hdy bě mohł.

Popołdnju dźěše Malena knjeza wo dowolnosć prosyć. Tutón maćerny list přečitawši khwaleše synowy wotpohlad a da jomu wóz, zo mohł do Łuhačowic dojěć.

Nazajtra poda so Pětr rano zahe na puć. We wsy njedaloko Łuhačowic wuhlada na dobo hubjenu, potulenu žónsku z měškom na khribjeće a z kiješkom w rucy. Stróži so tak, zo wšón zatřepota, bě swoju lubowanu maćerku póznał. Khětře dźěše k njej a njedźiwajo na ludźi, košeše jej ruku.

swjatomu Jakubej staršomu. — Wołtař w Lěsniku (Leisnig) běše poswjećeny 10000 (romskich) wojakow a 11000 knježnow (towařškow swjateje Wórše), potajkim 21000 swjatych martrarjow a martrařkow. — Podobnje stare kaž cyrkwje same, běchu husto zwony. Tak su pječa w Ketlicach zwón z lěta 1202 měli. W Bukecach rozškrěchu, kaž so powěda, w sydomlětnej wójnje zwón z lěta 1007. — Wjele młódše hač zwony su pišćele, kotrež běchu docyła woprědka jara jednore. Wone mějachu jenož 10 tłóčadłow, kóžde tři palcy (cóle) šěroke; na nje z pjasćomaj tłóčachu abo bijachu. Tłóčadła za nozy (pedale) su hakle z lěta 1480. Najstarše pišćele (z lěta 1339) běchu w Zhorjelcu.

Klóštry w Serbach.

Prěni klóštr, kotryž w Serbach założichu, běše klóštr Franciskanow w Budyšinje, kotřiž tam za časy Bruna II. (lěta 1218) přińdźechu a w lětach 1218—1226 cyrkej a klóštr natwarichu (nětčišu „mnišu cyrkej"). Trěbne pjenjezy k tomu darichu jim knjezowje z Metzrad a druhe zemjanske swójby. Woni założichu tam też ludowu šulu, drje prěnju w Serbach. Biskop dari jim pustu lěsnu ležomnosć „při čěskej šćežcy" w Budyšskich horach, kotraž nětko jako wobsedźeństwo mnichow mjeno „Mnišonc" dósta. Mniša natwarichu tam kubło a pódla kapałku, hdźež buštaj mnichaj (klóštrskaj duchownaj) k wobstaranju Božich służbow postajenaj. — Też w Drježdźanach, Mišnje, Radybórku, Kamjencu (1294) a Lubiju (1336) zasydlichu so Franciskanowje. Woni wobkrućichu křesćanstwo w Serbach. A to běše jim wosebje tohodla lohcy móžno, dokelž mějachu mjez swojimi sobustawami wjele Serbow a Polakow.

Něšto časa pozdźišo (1238) założi češka kralowna Kunigunda klóštr Marijiny Doł za Cistercijenki; joho cyrkej Pražski biskop Mikławš lěta 1244 poswjeći. Runje tak założi Manila, wudowa hrabje Bernarda Kamjenskoho lěta 1249 w Kamjenskim předměšću Špitalu mały cistercijenziski klóštrk, kotryž pak dołho njewobstoješe; přetož 1284 přesydlichu so joho knježny do Marijineje Hwězdy. Cyrkwička, swjatej Madlenje poswjećena, wosta nětko njewužita stojo (hač do wohnja lěta 1842?). — Nimo Franciskanow a Cistercijenkow přińdźechu do Kamjenca lěta 1423 też Kapucinowje, do Drježdźan Augustinowje; w Pirnje běše klóštr Dominikanow, kotrymž měješe tamniša měšćanska rada wob lěta tunu jerjow darić. — Też we Wopakej (Oppach) na łužisko-češkich mjezach je po starych podawiznach něhdy klóštr był. — Mniša khodźachu tehdom w brunych abo šěrych drastach, z powjazom wokoło pasa a (w lěće) na bosy nohi w drjewjancach. (Z toho nasta mjeno „bosy mnich", nětko skepsane do „bozymich".) — Najwjetšu ważnosć ze wšěch klóštrow w Serbach dócpě cistercijenski klóštr Marijina Hwězda.

Założenjo klóštra Marijineje Hwězdy.

Bernard III., pozdźiši Mišnjanski biskop, joho bratraj Withego I. a Burchard a jich mać Mabilija wotmyslichu sebi k spěchowanju zbóžnosće swojich dušow klóštr założić. Zo bychu k tomu dowolnosć wot biskopa dóstali, dyrbjachu tajcy założerjo nowozałožomne klóštry z trěbnymi dokhodami wuhotować, z kotrymiž bychu so jich wobydlerjo živić móhli. Tute dokhody darichu jim woni zdźěla wot swojoho zamoženja, zdźěla na druhe spodźiwne wašnjo. Woni připokazachu mjenujcy nowym klóštram dokhody tajkich farow, cyrkwjow a wustawow, kotrež běchu jich prjedownicy założili a nad kotrymiž mějachu woni tohodla wšelake prawa (patronaty). Nowe klóštry mějachu potom jenož winowatosć, tam město fararjow młodych kapłanow dźeržeć, kotrymž nižšu mzdu płaćachu, mjez tym, zo sebi bohate dokhody tajkich farow, cyrkwjow a wustawow same zdźeržachu. Tak připokazachu też naspomnjeni Kamjenscy knježa Marijinej Hwězdźe dokhody Kamjenskoho „špitala" a Kamjenskeje a Khrósćanskeje cyrkwje. Kak so wěc z Kamjenskim špitalom wujedna, njeje znate; Khrósćanski farař Přibysław běše za přilubjeny wuměnk (6 markow slěbra = 230 hriwnow?) hižo do założenja klóštra swoje zastojnstwo złožił. Tehdomniši Kamjenski farař Konrad pak so zapowě, so swojeje wosady wotrjec. Tuž dyrbješe klóštr hač do joho smjerće na joho dokhody čakać. Dokelž pak dokhody Kamjenskeje khorownje a Khrósćanskeje fary klóštrej dosahachu a dokelž dyrbješe tola też Kamjenska farska mzda jónu přińć, dowoli Mišnjanski biskop Konrad lěta 1249 klóštr założić. (Pozdźiši Kamjenscy fararjo dóstawachu jako zarunanjo lětnje 20 brěmjenjow pšenicy.)

Kamjenscy knježa mějachu woprědka mysle, naspomnjeny klóštr na swojich ležomnosćach pola Kulowa założić, ale spodźiwny podawk přeměni tutón jich wotpohlad. Stara podawizna powěda, zo so Bernard III. jónu w nocy na hońtwje zabłudźi; tu poča so kóń nadobo do hłubokoho tonidła zapadować, tak zo Bernard do najwjetšoho stracha wo živjenjo přińdźe. W tutej nuzy wołaše so k Mariji a

---

Stara Malenowa, kotraž měješe joho za někajkoho pućowarja, mysleše sebi, zo chce jej włosaty a brodaty knjez jałmožnu dać, a tuž tykny jomu ruku napřećo, hdyž k njej přińdźe. Wučuwši pak hubičku na rucy so hańbowaše a rjekny: „Młody knježe, njećińće sebi žorty a směchi ze starymi ludźimi. Bóh mohł was khłostać."

„Ale maćefka, njeznajeće dha wjacy mje? Sym waš Pětr."

Tu pohlada wboha na muža, kiž so tak luboznje na nju směješe, a kij wupadny jej z ruki.

„Božo, dźěćo, ja će njeběch w tych wulkich włosach póznała. Njejsym sebi pomysliła, zo sy tajki wulki knjez! Witaj, witaj, Božo, zo dyrbju će takle witać!" a mać zapłaka.

„To budźe wšo hinak. Pój ze mnu něhdźe do korčmy, zo tu ludźom na wočach njestojimoj."

Dźěštaj do korčmy, hdźež Pětr maćeri něšto ćopłoho skaza.

„Ach kak so ći wjedźe, lube dźěćo?" prašeše so mać.

„Sym tu po was přišoł, maćefka. Moja žona da was prosyć, strowić a dyrbiš so hnydom k nam sćahnyć. Mamy małoho Jakubka a tón nima žaneje wowki."

Mać zapłaka z nowa, ale z radosću. „Božo, tajkoho zboža so njejsym nadźała. Zapłać to wamaj Bóh tón knjez, lubej dźěšći."

„Złota maćefka, njerěćće wo tym! Pojězće a potom pojědźemoj domoj."

„Ale tak khětře ja njemóžu. Mam něšto lěpšeje drasty we Łuhačowicach; po tu sebi dóńdu, zo mam tola něšto k woblečenju."

„A hdźe dha sće dotal bydliła, maćefka?"

„We wowćefni", zdychny wboha.

„We wowćefni?" praji Pětr zrudny. „Wboha maći. Pojědźemoj hnydom hromadźe do Łuhačowic po twoje zmachi; dóńdźemoj na pohrjebnišćo a potom runy puć wotjědźemoj. K Józefej a Jurjej ani kročele."

A tak so też sta.

Při swojim synje bě stara Malenowa hišće dołhe lěta spokojnje a zbožownje živa. Husto po kemšach stoješe ze zwónkom před cyrkwju a powědaše jomu wo swojim třećim dźěsću, kak bě wbohe přecy wyše było a kak je wšitko nětko zbožowne.

Zwónk pak praji mudrje: „Luba maći, žane dźěćo njeje wyše — rozemiće. Dźěći su dar Boži a Boži dar — rozemiće — mamy sebi ważić. W Chinje su misijonarojo, kiž tajke dźěći kubłuja, kaž drohe parle wot Boha za nich stworjene — rozemiće. Dyrbju ke knjezej fararjej, hewak bych wam tajkich stawiznow dosć napowědał, zo byšće so dźiwała." Wzawši sebi prizu, dźěše wjesoły, zo bě tak mudrje poréčał, na faru.

Tutón zwónk je też mi tu stawiznu powědał, zo bych ju napisał. Sym sčinił kaž je so joho mudrosći spodobało a je-li so někotromu wobraz, ćemny a wjesoły, spodobał, podźakuj so tamnomu zwónkej.

slubi, zo klóštr na tutym městnje natwari, jeli ze žiwjenjom woteńdźe. Tu pokaza so na njebju we swětle jutrneje hwězdy hłowa (swjateje Marije) z běločornym wodźećom. Z tutym rozswětlenjom kóń krutu zemju pod nohami namaka a hajńk přińdźe zbožownje zasy na znaty puć. Tohodla rěkaše klóštr woprědka „Jutrna Hwězda"; pozdźišo pak přija k česći woprawdźiteje wumóžeńki mjeno „Marijina Hwězda". Na městnje tonidła stoji dźensa „Křižna kapałka" na křižnej khódbje. Hdy bu klóštr dotwarjeny, njeje cyle wěste; najskerje wokoło lěta 1250. Prěnje knježny přińdźechu z Němča pola Grymy; w lěće 1264 bu klóštr do zwjazka cistercijenskich klóštrow přijaty. Pozdźišo dyrbješe kóžda knježna, kotraž chcyše zastupić, 400—700 toleŕ sobu přinjesć; za tehdomne časy jara wjele pjenjez!

W samsnym lěće 1264 też swětna wyšnosć klóštr připózna. Při tutej składnosći buchu wšě joho wobsedźeństwa zapisane. Z nich klóštr w běhu časow někotrežkuli předa a zasy druhe kupi. Klóštrej słušachu pak z ležomnosćemi samymi, pak jenož ze wšelakimi prawami na jednotliwych kubłach (wosebje z robotami a wotsypkom), tele wsy: Kulow, Kulowc, Němcy, Nowa Wjes pola Kulowa, Delnje Sulšecy, Salow, Dubrjeńk, Koćiń, Konjecy, Ralbicy, Różant, Nowoslicy (z 12 burami), Šešow, Wětrow, Gurič (Hora?), Kozaricy, Khrósćicy, Wudwoŕ (ze 4 kubłami, korčmu a 1 jězdnym, t. r. wojakom na swojim konju we wójnje), lěs Łuh, Wětenca, Kukow, Pančicy, Swinańnja, Jawora, Pazlicy, Njebjelčicy, Kamjenc (4 mjasne ławki a dźesatk měsćanskoho cła), Běła, Brěznja, Jěžow pola Kamjenca, Kosańnja pola Biskopic, Žuricy, Porchow, Wotrow (2 kuble), Hłupońca, Bukow, Mały Wosyk, lěs Tuchor, Jělca, Časecy, Wučkecy (abo Worklecy?), Liboń, Lesanowicy (Lešawa? abo wjes wot Husitow abo Šwejdow zapusćena, kiž wjacy njeje), Prěčecy, Njeradecy, Lutjecy a Khanecy pola Hodźija, Huska, Zičeńk, Mała Boršć, Čorne Noslicy, Zahoŕ a Jiłojcy pola Budestec, Brězynka pola Klukša a wjele wobsedźeństwa wokoło Bjarnaćic.

Załožeŕ Bernard III. přinjese klóštrej też wjele powostankow swjatych (relikwijow) z Italskeje, zdźěła z Roma. — Prěnje hnadne knjenje běchu: 1. Mabilia a 2. Hańža z Kamjenca, załožerjowej sotře a 3. Hilžbjeta z Khrósćic, Serbowka. (Přichodnje dale.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Pod wjednistwom generala Jezuitow, Ledochowskoho, měješe pola Swjatoho Wótca 70 direktorow wyššich jezuitskich šulow kaž też předsydźa marianskich kongregacijow audijencu. Pius XI. poréča k nim wo ważnosći „katolskoho skutka". We wšěm našim činjenju a wostajenju mamy so cyle měć po katolskich zasadach. Dyrbimy pokazać, zo je wěrne křesćanstwo w katolskej cyrkwi. A što by też wot našoho katolicisma zwostało, jeli njechamy so po joho zasadach złožować? Kajki je to katolik, kotryž so jako tajki wudawa, ale so Božich a cyrkwinskich kazni njedźerži?

Belgiske zwjazki katolskeje młodźiny běchu Swjatomu Wótcej hołdowansku adresu pósłałe. Bamž pósła zwjazkej pisomnje wotmołwu. W pismje khwali Pius XI. belgisku katolsku młodźinu, kotraž je so tak kruće a wuspěšnje w katolskich towarstwach zjednoćiła. A wona dźěła cyle w zmysle katolskoho skutka. Bamž młodźinje přeje, zo by dale wuspěšnje skutkowała za katolsku wěru. Dale pokhwali horliwosć a swěru belgiskeje młodźiny.

140 sobustawow marianskeje kongregacije knježnow z Düsseldorfa wopyta bamža. K nim poréča wo ważnosći swj. sakramenta mandźelstwa. Na njón maja so knježny we swojim towarstwje derje přihotować. Potom namołwješe je, zo bychu so přecy pilnje modliłe. Njech so zda wšitko njewěste być, Bóh je tola dobroćiwy a wón nam pomoc njezapowě.

Alumny kolega de Propaganda Fide mějachu tohorunja audijencu. Z tutej přileżnosću pokaza Swjaty Wótc zaso na woprawnosć Jězusowych słowow: W domje mojoho Wótca je wjele bydlenjow. To je wosebje derje widźeć w kolegu de Propaganda Fide. We nim studuja młodźency ze wšěch kóncow zemje, ze wšěch rasow a ludow. To je krasny dopokaz, zo je Khrystusowa cyrkej powšitkowna. Tuta přezjednosć katolskeje cyrkwje je něšto krasne a pozběhowace. To napjelni katolika z hordosću za joho cyrkej a z lubosću. Tajka hordosć pak njeje ničo hrěšne.

Wjednikaj zawěsćeńskich towarstwow w Italskej přinjeseštaj bamžej zawěsćeńsku polizu w hódnosći 3 milijónow lěrow. Swjaty Wótc běše jara hnuty a dźakujo so praji, zo dóstanu tute zawěsćenjo te wosady, kotrež su jara khude a swoje cyrkwje njemóžeja, kaž je postajene, přećiwo wohnjej atd. zawěsćić dać.

Ökumeniska rada křesćanskich cyrkwjow, ke kotrejž prawosławne a protestantske cyrkwje přisłušeja, je bamžej telegram pósłała. We nim rěka, w samsnym zmysle, kaž je też hižo bamž prajił, zo je wójna, kotraž nětkle mjez dwěmaj křesćanskimaj statomaj hrozy, wosebje njesprawna, dokelž hišće žana wujednanska rada abo też mjezynarodne sudnistwo wěc rozjasniło njeje. Cyłe křesćanstwo dyrbi so modlić wo měr. Telegram je podpisany wot jenoho prawosławnoho biskopa, dweju protestantskeju biskopow a a dweju wuznamneju protestantskeju theologow. Samsny telegram pósła rada też Zwjazkej ludow, a knježeŕstwam w Francózskej, Jendźelskej a USA.

Němska. Zhromadźizna 15 000 katolikow, kotraž w Berlinje nowoho biskopa witaše, je też Swjatomu Wótcej postrowjacy telegram pósłała.

Přichodne pasijónske hry w Oberammergawje budźeja w lěće 1940 a potom dale kóžde 10 lět.

Na stroninym zjězdźe w Nürnbergu rěčeše minister Dr. Goebbels wo ruskim komunismje. Poda tam wjele ličbow, kotrež surowosć a njesprawnosć bolšewisma wosebje karakterizuja. Wosebje struchłe běchu ličby wo zamordowanych a zawutlenych. Mjez nimi běše mjenujcy wosebje wjele wěriwych človjekow, kotříž buchu jenož swojeje nabožiny dla přesćěhani.

Towarstwowy powěstnik.

Kulow. Spěwne tow. „Bratrowstwo" wuhotuje njedźelu 29. septembra w „Němskim kejžoru" swój nazymski swjedźeń.

Drježdźany. Na serbske kemše njedźelu 29. septembra, rano we 8 hodź., w kapali w Taschenberg-Palais (spowědź wot 7 hodź.) so wšitcy tu bydlacy katolscy Serbja wutrobnje přeprošuja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 500.—511. z Jaseńcy: Hendrich Šefer, Michał Wincař, Michał Bulank, Mikławš Kral, Jurij Nowak, Jan Paška, Mikławš Šołta, Pětr Šwejda, Jurij Wjesela, Jurij Šworak, Jan Rjenč, Madlena Čóščyna; 512. ze Zejic: Pawoł Domš; 513. z Kukowa: Pětr Šustyr; 514.—520. z Wětenčy: Michał Žur, Pětr Zahon, Jurij Mička, Jurij Lejman, Michał Hejduška, Mikławš Delan, Marja Bjedrichowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1020. 1021. z J.: N. N., M. N.; 1022. z H.: J. N.; 1023. z W.: N. K.; 1024. z K.: J. Š.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo. 1104.: N. N.

Cychi, žonjacu lětnu drastu, nohajcy,
płachty, šaty wšěch družin, wšelake
hłowaki, rjanu drasćičku za dźěći, tkaniny.

Serbske hrjebje rózk Kamjeńtneje dr. **A. Bokelmann** nasl.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. septembra 1935.

176 wołow, 216 bykow, 751 kruwow a jałojcow, 890 ćelatow, 949 wowcow, 1210 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 41—42 hr. 2) starše 38—40 hr. 3) Hewak połnomjasne młode — hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 38—41 hr. 4) Snadnje wuwite 35—36 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 37—42 hr. 3) Mjasne kruwy 28—36 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 22—27 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće — hr. 6) Hewak mjasne jałojcy — hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 70—72 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 60—68 hr. 3) Snadnje wuwite 52—58 hr. 4) Najšpatniše 48—50 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 53—57 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 53—56 hr. 3) Mjasne wowcy 45—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 42—45 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazaja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kože
přihotuje wěcywustojnje, tunjo a cyle nowočasnje

Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Mysliće nětk też na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šuleńskich wrotow
hišće njeznaješ?

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbska dr. 16

Dobry khofej, słódne kuski,
torty, poprjanc, pampuchi
druhe khłóšćeńki wšě móžne,
też „přikusy" te dobre „serbske"
Sobotu dopołdnja
dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Štwórtk, 19. sept., popołdnju wotwoła Bóh swoju swěrnu służownicu, za zbóžnu wěčnosć najlěpje přihotowanu, našu lubu sotru, ćetu a swakowu

duchownu knježnu w klóštrje wóršulkow w Lubodole

Mater Georgiju

(rodź. Madlena Šołćic-Mrózkec z Wotrowa)

w 75. žiwjeńskim lěće. Přichodnu póndźelu w 2 hodź. budźe w Lubodole khowana.

W mjenje wšitkich žarowacych arcyměšnik **Pawoł Šołta** w Lubiju.

Naš luby a starosćiwy nan, dźěd, bratr a wuj

Michał Čornak,

wuměnkař w Konjecach,

je we wysokej starobje 88 lět 7 měsacow wutoru zbóžnje wumrěł. Pjatk smy joho na Ralbičanskim kěrchowje pokhowali. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu lubosć za čas žiwjenja wopokazowali, za njoho na pustych wječorach so modlili a joho k rowu přewodźeli, naš

nutrny dźak a wutrobne „Zapłać Bóh"!

Poručamy joho dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Konjecach**, na dnju pohrjeba,
20. sept. 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

39. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. septembra 1935.** | **73. lětnik.**

„Bratřa! Prošu was, zo byšće małomyslni njebyli.“ (Ef. 3,13.)

Znate prajidmo rěka: „Derje je, zo wšo doprědka njewěmy.“ Potom, hdyž so w žiwjenju zjebjany widźiš, wunurja so tajke słowa lohko z človjeskeje wutroby, kotreż nas wuča, zo wot žiwjenja njewočakuješ samo zbožo a słónčnu jasnosć. Zemske žiwjenjo wšak wunoša človjekej njewuspěch a porażki, haj samo často telko, zo někotryžkuli wšu nadźiju zhubi a strachoćiwje so praša: „Njewojeba mje naposledk hišće nadźija na wěčne žiwjenjo?“

Tele prašenjo staja nas před hłuboku potajnosć křesćanstwa, před potajnosć wuzwolenja z hnady. Tola z ćemnosće tohole potajnstwa sapa nam jako nadźije pruha słowo Zbóžnika: „A ja dam swojim wěčne žiwjenjo, a woni njebudža do wěčnosće zhubjeni, a nichtón njewozmje jich z mojeje ruki.“

Su tajcy, kotřiž sebi ženje wo přichod swojoho žiwjenja najmjeńšeje starosće njećinja. Haj, samo prašenjo za kóncom žiwjenja jich njestrachuje — cyle lohkomyslnje su žiwi dźeń jako dźeń. Druzy pak su jenož napjelnjeni z njeměrnej starosću wo přichod; haj, su tež tajke pobožne duše, kotreż wodnjo a w nocy tale jena mysl ćwěluje: „Njebudu tola njedźiwajo wšoho pócćiwostnoho prócowanja zatamany?“ Mnohi přikład ze stawiznow wěry dawa tutym strachoćiwym dušam winu za jich starosć. Woni pokazuja na stary zakoń, na krala Salomona; woni pokazuja na muža w nowym zakonju, kotromuž bě Zbóžnik cyle wosebitu dowěru wopokazał, zo joho za japoštoła wuzwoli, a kotryž tola zahiny. A nimo přikładow ze swjatych stawiznow ćwěluje tute starosćiwe duše předewšěm dopomnjećo na Božu sprawnosć. Z hrózbu mysla na słowa sćenikowe: „Bóh wotpłaći kóždomu po joho skutkach.“ (Mat. 16, 27.)

Dopomnjećo na sprawnosć Božu wšak je hižo mnoho človjekow z hrózbu a bojosću napjelniło; samo jedyn z reformatorow 16. lětstotka, Calvin, přińdże přez to na cyle hrózbnu wučbu, kotruž bohosłowstwo „doprědy-postajenjo“ mjenuje. Calvin ma tónle wopačny nahlad jako wukhod swojeje wučby, zo je Bóh swět jenož k swojej česći stworił. Zo by so nětko Božej sprawnosći přisłušna česć wopokazała, je dźěl človjestwa za wěčnu zbóžnosć postajeny, druhi dźěl pak za wěčne zatamanjo. Calvinowi přiwisowarjo, kotrymž dyrbješe tajkale wučba wšu wjesołosć nad žiwjenjom rubić, začuwachu też ćežu tejele wučby, njewěstosć, kotruž tale wěra z potajnosće „wuzwolenja z hnady“ wunjese a pytachu tohodla z połnym prawom za někajkimi znamjenjemi za tele doprědy-postajenjo, potajkim za powołanjo k zbóžnosći. Jeni widźachu tele znamjenja w přisłušnosći ke Calvinismej, druzy pytachu wumoženjo z nuzy dwělow w podeńdźenjach wšědnoho žiwjenja. Njewustawace powołanske dźěło a joho wuspěch bywaju jim znamjenja hnady a wuzwolenja.

Widźimy, kak z tuteje wučby někotrežkuli tyšne a wuzke nahlady staroho zakonja so pokazuja.

Chcemy-li pak potajnosće wuzwolenja z hnady sebi rozjasnić, tu njechamy do sćinow a ćemnosće staroho zakonja so wróćić, ale dajmy so rozswětlić wot swětła wěrnosće, kotreż hižo w starym zakonju so zaswětli, kotreż pak w połnej jasnosći hakle so błyšći w knihach nowoho zakonja. Wuči-li Calvin, zo je Bóh swět stworił jenož k swojej česći, tu nadeńdźemy w swjatych sćenjach pozběhowacu wěrnosć, zo Bóh njeje njebjo a zemju stworił jenož k swojej česći, ale też k lěpšomu človjekow, zo bychu podźěla měli na joho bóžskim žiwjenju, dokelž tak pisa japoštoł Jan: „A ja dam swojim wěčne žiwjenjo, a woni njebudža do wěčnosće zhubjeni, a nichtón njewozmje jich z mojeje ruki.“ A štó su ći „swoji“, kotrymž chce Bóh dać wěčne žiwjenjo? Hlej, na druhim městnje swjatoho pisma stoji: „Bóh chce, zo bychu wšitcy človjekojo zbóžni byli a k spóznaću wěrnosće přišli.“ Wumožeńska wola Boža je wšak powšitkowna,

Wšitcy cłowjekojo su potajkim k wěčnej zbóžnosći powołani, a kóždomu da Bóh telko hnady, zo móže zbóžny być. Bóh drje je sprawny, tola tale sprawnosć njezadźewa joho lubosći a smilnosći, zo njeby přecy zasy cłowjekam swoju pomocnu ruku poskićał, tak dołho hač pućuja tu na zemi. Praji tola Bóh přez profetu: „Z wěčnej lubosću sym će lubował a ze smilnosće k sebi ćahnył", a psalmista wobkruća: „Jeli na hrěchi spominaš, o Knježe, štó wobstoji? Tola pola Tebje je wodaćo, a twojoho zakonja dla spušćam so na tebje, o Knježe."

Zawěrno, jasne swětło je, kotrež nam ze swj. pisma swěći: Tale wěrnosć wo powšitkownej wumožeńskej woli Božej. Tola zaslepić nas tele swětło njesmě, dokelž je njeprějomna woprawdźitosć, zo njedźiwajo hnadowneje ruki Božeje, kotraž kóždomu cłowjekej so poskićuje, budźa cłowjekojo też zhubjeni. Haj, je wěrnosć wěry, kotraž nuznje z Božeje wšohowědomosće sleduje, zo Bóh wot wěčnosće sem wě, kotry z cłowjekow budźe zatamany. Wón znaje kóždoho z nas, kotromuž podarmo swoju hnadowpołnu ruku poskićuje; wón wě ličbu wšěch, kotřiž spóznatej wěrnosći so spjećiwjeja a tohodla wěčne žiwjenjo zhubja. Bóh poskića a dawa drje kóždomu cłowjekej swoju hnadu, ale wón wostaja cłowjekej też joho swobodu, wón joho njenuzuje.

Budźe tohodla něchtó zatamany, njeje Bóh nad tym wina, zo je joho wot wěčnosće sem za wěčne zatamanjo doprědy postajił, ale to je wina cłowjeka, dokelž njeje sćěhował powołanjo Boże k wěčnej zbóžnosći.

Njewuslědźomne wostanu za nas cłowjekow poslednje potajnosće wuzwolenja z hnady, tola štož zamóžachmy přez swětło wěry dopóznać, je za nas warnowanjo a nadźija zdobom.

Njeje to najhrózbniše prědowanjo za kóždu dušu, zo je Boža lubosć a dobroćiwosć so podarmo za nju brójiła, hdyž so zasakła napřećiwja a za poskićenej ruku hnady njepřima? Njewarnuje tale wěrnosć před zwažliwej dowěru na Božu smilnosć?

Tak mnohi cłowjek wšak pije hrěch do so kaž jasnu wodu, dokelž swoju wutrobu zabłaznja z wurěču: „Bóh wšak mi woda!" Tak mnohi křesćan rěči kaž něhdy židowski lud: „Mamy Abrahama za Wótca" a ma so přez zwonkownu přisłušnosć k cyrkwi za wumoženoho. Tychle wšitkich, kotřiž tak błaznje rěča, mysla, njech potajnosć wo Božim wuzwolenju z hnady na khutnu winowatosć a nuznosć dopomina, zo dyrbja z Božej hnadu swěru sobuskutkować a hnadże Božej so nihdy napřećiwjeć.

Tamnym pak, kotřiž so strachoćiwje wo swoju wěčnu zbóžnosć prócuja, njech je swětło, kotrež swjate pismo na tule potajnosć wuliwa, wokřewjacy pokoj. Jich wěčny wosud leži w jich samsnej rucy, dokelž Bóh powjedźe kóždoho k zbóžnosći, hdyž jenož to sam chce a hnadowpołnu ruku Božu zapřimnje. Wšo přesahowaca dowěra na Boha a wjesoła nadźija dyrbi tohodla do kóždeje sprawnje so bědźaceje a wojowaceje duše začahnyć a z kóždeje wutroby wuznaćo so wužórlić: „Njech so też hory zasypnu a skały střasu, ja so nikoho njeboju, dokelž ty, o Božo, sy při mni."

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Z klóštra Lubodoła dóstachmy powěsć, žo je tam z časnosće wotešła do wěčnoho zbóžnoho měra duchowna knježna w rjedźe wóršulkow Mater Georgija, rodźena Madlena Šołćic-Mrózkec z Wotrowa. Je dócpěła nimale 75 lět a bě za cyły čas swojoho klóštrskoho žiwjenja ze swěrnym sobustawom našoho towarstwa. „Kat. Posoł" lubowaše pře wšo a čitaše jón kóždy króć wot započatka hač do kónca. Tohodla też ženje njeje zabyła swoju maćernu rěč, w kotrejž so derje a rady rozmołwješe. Přecy měješe wulki zajim za wšo, štož so stawaše w Serbach, z kotrymiž tola ju wjazachu mnohe zwjazki přećelstwa a znajomstwa. Też jeje serbske šuleŕki, kotrež su přebywałe swój čas w holčacym wustawje w Lubodole, zawěsće rad spomnja na swoju bywšu wučeŕku, kotraž bě lětdźesatki dołho hač do wyššeje staroby z 1. předstojićeŕku tamnišeje šule za domjace hospodarstwo, kotraž bu tehdom założena a so spěšnje wuwiwaše. Před zastupom do knježnow bu we wšelakich wustawach wukubłana, a praktiske hospodarstwo bě wosebje nawuknyła w klóštrje Marijnym Dole, hdźež bě jeje bratr Jan na 30 lět z inspektorom. Čas žiwjenja je M. Georgija była ćělnje strowa a stajnje wjesołeje mysle. Swoju serbskosć je rad wuznawała a serbske mjeno ma w Lubodolskim klóštrje dobroho zwuka. Někotre měsacy pak je so njeboh knježna měła z khorosću ćežko bědźić, doniž njebu nětk přez smjerć wumožena. Zańdźenu póndźelu bu jeje ćěło khowane w krypće pod cyrkwju. Zajimawy to kěrchow, na kotrymž wotpočuja tu ćěła knježnow wočakujo zbóžne horjestaćo! Kašć při kašću so staji, kóždy do małeje kamjeńtneje komorki, kotraž so po pohrjebje zamuruje. Po 65 lětach komorku zasy wočinja; ćěło je přetłate, a druhe so do njeje khowa. Smědźachmy sebi tute katakomby wobhladać. Za kóždy pohrjeb so wulki kamjeń k zakhodej do krypty — wosrjedź cyrkwje — zběhnje a ćěło so tam dele pušći. Na pohrjebje wobdźělichu so pódla klóštrskich knježnow a šuleŕkow też mnozy wosadni a wjetša ličba duchownych Lubodolskeje wokoliny. Krejne přećelstwo M. Georgije bě derje zastupjene, mjez druhimi jeje bratraj arcyměšnik Šołta z Lubija a inspektor Šołta, nětko na wotp. w Zhorjelcu, dale knježa: arcyměšnik Žur, fararjaj Cyž a dr. Šołta a kapłan dr. Horjeń. — Njech sćěhuja prawje wjele serbskich holcow stopam njeboh knježny Mater Georgije!

Z Baćonja. Tele dny je so 25 lět minyło, zo je wysokodostojny knjez Jurij Delan z fararjom Baćonskeje wosady. Přejemy wysokodostojnomu knjezej wjele zboža! Bóh zdźerž joho čiłoho a strowoho, zo by hišće mnohe lěta we winicy Knjezowej spomožnje skutkować mohł!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 2. oktobra, pop. w 2 hodź. w hosćeńcu a 1/24 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Kamjenca. (Porjad Božich službow w oktobrje.) Na njedźelach su rańše hišće w 1/27, dopołdniše kemše w 9 hodź.; wurjadne kemše prěnju njedźelu w 1/211 hodź., třeću a štwórtu njedźelu w 3/48 hodź. w Kamjencu, druhu njedźelu w 9 hodź. we Połčnicy, nyšpor w 2 hodź. Na dźěławych dnjach hač do prěnjoho pjatka hišće w 6 hodź., wot prěnjoho pjatka (4. 10.) w 7 hodź. Różowc spěwa so srjedu a pjatk wječor w 8 hodź. w farskej cyrkwi, hewak rano na Božej mši.

Posledni dźeń

wustajeńcy w Budyšskim muzeju — wobhladanja hódneje — njezakomdź, jeli hišće wumělske drohotnosće widźał njejsy, kotrež so tam pokazuja hač do

njedźele 29. septembra pop. 5 hodź.

Za čas wustajeńcy smy rad w kóždym čisle na nju spominali wosebje też tohodla, dokelž z hłownoho dźěła cyrkwinske a nabožne wěcy wobohaćeja rjanu wustajeńcu, kotraž je z dopokazom, kak wulkotnje a płódnje je naša swjata wěra skutkowała na wuwiće němskoho wumělstwa.

Prěni wobraz widźimy na wokeńcy wołtarja (so začinjatoho), kajkichž je na wustajeńcy wjacy a to wosebje z Kamjeńca. Tutón wołtař pak pokhadźa z Krakowa pola Kinsbórka a stoji nětko w statnej galeriji w Drježdźanach.

Wosebje drohotne wumělske pokłady khowa, kaž bu tu husćišo spomnjene, klóštr Marijina Hwězda, kotryž je na

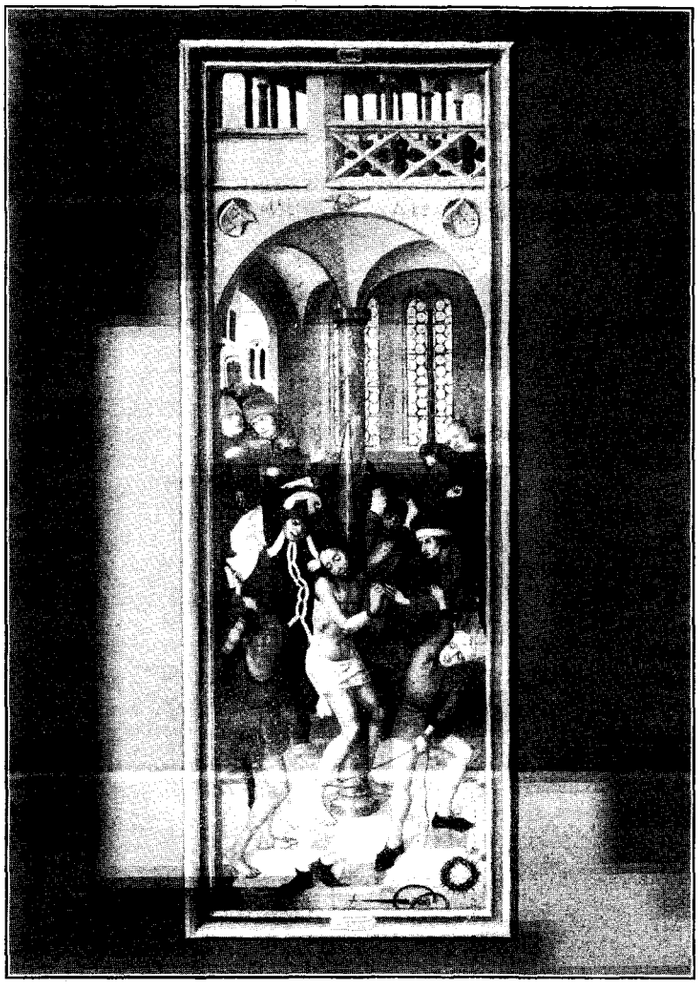

Jězusa šwikaja.
Wołtař z wuraznym wobrazom bu zhotowjeny w Lěće 1475.

wustajeńcy bohaće zastupjeny. Na našim dźensišim wobrazu widźimy drohotnu „kazulu“ (casula) abo (měšne) ryzwo.

Wšitke te krasne wěcy, kotrež so hač do dźensnišoho dnja w Budyšskim muzeju pokazuja, jutře wjacy přistupne njebudźa. We wšěch kónčinach Łužicy buchu pytane a hromadźene. Šěrokej zjawnosći měješe so pokazać, što je wumělstwo w zańdźenych lětstotkach dokonjało. Štóž wustajeńcu wopytał abo sebi ju derje wobhladał njeje, je wjele zakomdźił. Hač budźe hdy móžno, tajke wumělske pokłady, rjenje zhromadźene, zasy wobdźiwać, so praša. Nětko bórzy nastupja zasy swój puć do domjacych khowankow, nad kajkimiž stražuja wosebje Budyšske tachantstwo, klóštraj Marijina Hwězda a Marijiny Doł, Radwořska fara a někotryžkuli stary hród. Tam pak wězo kóždomu přecy přistupne njebudźa tute rjane drohotnosće, wot kotrychž dyrbimy so njedźelu na Budyšskej wustajeńcy dźělić.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Z „wobrazkow“ J. Nowaka.)

(Pokročowanjo.)

Hdyž před tydźenjom něšto z najstaršich stawiznow klóštra Marijineje Hwězdy zhonichmy, wočakuje nětk kóždy katolski Serb z prawom, zo by słyšał zdobom tež historiju nastaća našoho hnadownoho městna Różanta. „Kat. Posoł“ je drje w prjedawšich lětach hižo swojim čitarjam wo tym wozjewjał. Tola w zwisku z našimi tydźeńskimi stawizniskimi rozhladami nihdy njesměmy naše sławne serbske hnadowne městno přeńć. Wobšěrne

stawizny Różanta

a česćowanja Božeje maćerje tudy je serbskomu ludej daril naš horliwy spisowaćel P. Romuald w Lěće 1928. Na tutu pyšnu knihu chcemy dźens wosebje pokazać z přećom, zo bychu wšitcy Serbja ju zeznali. Dóstanješ ju w Różeńće na farje.

Na tutu knihu so „Posoł“ dźensa złožuje a podawa kaž wona nic jenož stawizny hnadownoho městna samoho, ale tež wjeski a kraja.

Prjedy hač hnadowne městno Różant pola Kamjenca w sakskej Hornjej Łužicy wopisamy, pohladajmy z krótka na joho lud.

Ducy z kowarnje.

Nižečan Roskownik bě na Horu z konjom do kowarnje přijěchał. Dźensa pak kowanjo kowarjej nihdy wot rukow njeńdźeše: bě hižo khětro ćma, hdyž Roskownik na swojim konju domoj jěchaše; bjez dźiwa, zo so Korčmarjecom do dwora zabłudźi. —

„So zasy wróćeć?“ mysli Roskownik. „Pře ničo a za ničo do dwora zajěć a so zasy wróćić? Što wě, što bychu sebi Korčmarjecy myslili! Žadyn khěžkař nima rady, zo jomu što cuzy njetrjebawši do dwora pohlada, ćim mjenje so komu spodoba, zo jomu što njeznaty do dwora zaléze a so zasy skradźu zawróći, kaž nócny njeprošeny hósć! — A z cyła: što dha to wadźi, hdyž nutř doskoču a so woprašam, što Korčmarjecy dźěłaja? Njetrjebam dźě tam dołho być — a snadź trjechju tam dobrych znatych!“

Spěšnje suny so z konja, přiwjaza joho k wozej, kotryž runje na dworje stoješe a dźěše do korčmy. —

„Ha! witaj, witaj! Roskowniko! Dawno so njejsy wjacy na Horje pokazał!“ wołachu za prěnim blidom štyrjo znaći. „Hdźe dha sy jenož tak dołho dundał? Je snadź ći žona pjenjezy wzała? — Roskowniko: ty sy tola wbohi človjek, zo sebi takle wšitko z ruki dawaš!“

„Što je to prajił?“ zaréča Roskownik. „To su njerozomne blady! Ja sym swojej žonje dobry a wona mi — što je na tym njespodobne?“

„Hahaha! a ze wšej lubosću će žona, hdyž domoj přińdźeš, zestorka! To hižo znajemy! Ale nó, dźě so sydń, njech so khwilku zawjeselimy!“

„Karanćk piwa, korčmarjo!“ kaza Roskownik.

„Što? Ty so njesydaš?“ réča za blidom. „Hańbuj so tola z jenym karanćkom!“

„Nimam khwile!“ wotmołwi Roskownik.

„Haj, haj! nimaš khwile; wěmy wšak, što to réka: Žony so bojiš!“

„Tu wěrnosć hišće nichtó prajił njeje a njesmě tež prajić móc!“ zaréča Roskownik z khutnym hłosom a sydźe so kruće na bližši stólčk.

„Haha! Roskowniko, ty sy prawy muž!“

Pijachu, zabawjachu so . . .

„Hdźe dha sy khodźił, Roskowniko?“ prašeja so znaći.

„Sym z konjom w kowarni był“, wotmołwi Roskownik.

„Z konjom? — A hdźe dha sy konja wostajił?“

„Na dworje stoji: sym joho za wóz přiwjazał.“

„Nó, nó! zo so ći tola mjelčo njewusunje!“

„A što! sym joho kruće přiwjazał, njemóže so wottorhnyć; a njeje dźě tež spłóšiwy.“

„Ale nó dźě posłuchaj! ty nam njerozemiš: ćma je a wšelacy ludźo łaža nětko po kraju — zo jenož so tebi tež

W času, hdyž bu Różant z hnadownym městnom, bydlachu tu kaž dźensa hišće Serbja. Woni su słowjanski lud. kotryž prjedy krajiny při Łobju, Muldźe, Solawje, dale

Kazula

z krasnym ručnym dźěłom klóštrskich knježnow z dźěła wukonjanym wokoło lěta 1500, z dźěła wokoło 1675. Różojty slěbrobrokat. Křiž z čefwjeneje židy je debjeny z plastiskimi połnymi wušiwanjemi, na kazulu přitykanymi. Widźimy: Khrystusa na křižu, Boha Wótca nad mróčelemi knježacoho, Mariju a Jana.

Šlezsku, Braniborsku, Meklenburgsku wobydlachu. Hórnik pisa w swojich stawiznach: „Séroka runina wot Wisły a Warty přez Wódru a Sprewju, Łobjo wot wusća rěki Wezery a połnócnoho morja předstaja hišće nětko nižinu, přećehnjenu z mnohosću bahnow a tonidłow wosebje w Delnej Łužicy a Braniborskej. W starodawnosći běchu tute krajiny hišće bóle podmokłe, tak zo cyła přestrěń smuhu bahnow abo łuhow tworješe, na kotrychž so tam přebywace ludy po městnosćach wšelako mjenowachu, ale wšitcy zhromadnje rěkachu Łuženjo abo Łučenjo. Serbam přisłušeše na prawej stronje Łobja Milčanska, pozdźišo Budyšski kraj mjenowany. We Łužicach (delnich) zasydlena ludnosć běše jenož dźěl wulkoko luda Łučanow, kotřiž so w starodawnym času při Warće, Wódrje a delnej Šprewi rozwiwaše. Tuta ludnosć přiwza zhromadne mjeno Łužičanow, t. j. wobydlerjow při łuhach, łužach abo jězorach. Wobydlerjo podstojachu swojim starostam, županam a wjećham.

Korla wulki a joho naslědnicy, wosebje Ludwik Pobožny, Ludwik Němski, Hendrich I. a Otonojo prócowachu so, sebi Serbow podćisnyć a za křesćanstwo dobyć. Tola wšitka próca bě podarmo, dokelž srědki, kotrež k tomu nałožowachu, mjenujcy „woheń a mječ“ njeběchu zawěsće khmane, někoho za Khrystusa dobyć. Kejžor a knjezojo chcychu Serbow přeněmčić. Tohodla so Serbam też němski předowaše. Njemóžemy so dźiwać, zo Serbja, kiž předowanja docyła njerozemjachu, křesćanstwo jenož zwonkownje přiwzachu, znutřkownje pak pohanjo wostachu. Potajnje woprowachu swojim přiboham we swojich swjatych lěsach Swjantowitej a Perunej, Swarožicej a Jarowitej. Hdyž pak so Serbam křesćanstwo w jich maćerńej rěči předowaše, tak woni je zrozemichu, rad přiwzachu a buchu horliwi křesćenjo. W tutym nastupanju je sebi wosebje wulke zasłužby dobył swj. Beno, hrabja z Woltenberg, kiž bě wot 1069—1106 dźesaty Mišnjanski biskop.

Nětko su jenož małe zbytki wulkoho serbskoho ludu: w Hornej Łužicy wokoło 50000, w Delnej Łužicy na 115000. Z prěnich su na 10000, z druhich na 3000 katolskich.

Łužica, wosebje Hornja Łužica, podstoješe w běhu časow wšelakim knježićerjam. Kejžor Ota I. přepoda Łužicu markhrabjej Gerej ze sewjerneje Durinskeje, kotryž pytaše Serbow wosebje samo z hrubymi srědkami podćisnyć, a dowoli sebi surowosće, na kotrež je zrudno spominać.

Kejžor Hendrich II. dyrbješe Łužicu lěta 1018 Pólskej wotstupić. Přez kejžora Konrada II. dósta ju lěta 1031

---

tak njezeńdźe kaž našomu Paplichej! Njeje wěrno, korčmarjo? Tomu su wóndanjo konja z konjeńca pokradnyli, a hakle w Kukecach su paducha lepili!“

„Haj, čepla! sym wo tym słyšał.“

„Nó haj! a tebi móža tohorunja konja pod nosom wotwjezć.“

„Što daš? a chcu ći konja dźeržeć!“ zaréča Wóndrich z Hory a wustupi ze swojoho kućika.

„A ty tu też sy? Što bjerješ? Nó pij, štož chceš; ja korčmarjej wšo zapłaću!“ rjekny Roskownik.

„To sym spokojom!“ wotmołwi Wóndrich a khamsleše so ze jstwy. Ducy šukny hišće korčmarjej: „Tłóč trochu na krydu, zo mózu też jutře darmo pić!“ — Korčmaŕ činješe, kaž ničo z toho. — Wóndrich dźe na dwór; tu stoji kóń při wozu. „Aj, brunačko!“ rěči Wóndrich jomu na šiju placajo; „budźemoj so tola znjesć móc? — Nó, sy so prawje hładki a swěćaty wujědł; haj wšak! Roskownik móže sypać. Štó by tola też tajkoho konika měł! — khodźi zawěsće też derje! Nó, trjebamy dźě jenož spytać!“ — Wotwjazuje konja; kóń je nadobo wšón njeměrny. Wóndrich wodźi joho po dworje. „Aj, tón stupa kaž tajki prawy wojak! — Nó, nó! hdźe dha chceš? Ty tola z dwora njepóńdźeš? Tam njejsy ničo wušny! Ćehnje konja, kiž snadź chce domoj, zasy naspjet.

„Woprawdźe rjany konik!“ rěči Wóndrich dale. „A grat je też wšón wosobny; rjana wuzda — a „wejstraj!“ „spódich“ nowe sedło! Haj, haj! tónle Roskownik je tola wosobny muž. A to so zawěsće też derje sedźi, haj, bych rjekł, to so samo jěcha — aj, to dźě trjebamy spytać — ja drje jěchać njemóžu, tola wšako nichtó njewidźi — a na nowym sedle drje póńdźe. Hola, brunako, stej změrom!“

Krosnuje so na konja kaž pawk: prěni raz padźe do błóta; druhi wosta po połojcy wisajo, třeći raz so dosydźe. Hordźe rozwali so; tola zdobom, hdyž so kóń zahibny, so jomu tak dźiwnje zawjeŕća, a khětře potuli so hrabajo konja za hriwy. Kóń nadobo po wšěch stawach wožiwi, nastaji šiju a zdobom staješe khětru kročel z dwora.

Wóndrichej so zastyska. „Brrr! brrr! brunako!“ wołaše; tola kóń stupaše khroble z dwora. „Brrr! brrr! walacho! — fukso! liza! brrr! brrr!“ wołaše Wóndrich hišće bóle, za wuzdu sebi njewěrješe přimnyć. Kóń da so do khelpa. „Brrr! Ach, hdy bych jenož wědźał, kak Roskownik konjej rěka! Brrr! kosmako! plesako! brunako! brrr!“ Druhich ludźi sebi na pomoc wołać njechaše; to so tola khětrje hańbowaše. Kóń pak khwataše spěšnje ze wsy; nadobo sebi wjesele zawyska a zaskoči, zdobom ćěrješe skoku po znatym puću do Nižec. Wóndrich hrabny ze strachom konja wokoło šije, kolena zastaji jomu do ćěła; tak wisaše wbohe žatko na konju! Nětko drje wołaše wo pomoc, tola

Ekhard II., Mišnjanski markhrabja. Lěta 1075 přepoda Hendrich IV. Hornju Łužicu Českomu wjerchej Wratisławej. Po tutoho smjerći dósta ju 1093 Mišnjanski markhrabja Hendrich starši. Po smjerći Hendricha z Groiča 1136 připadny Łužica kejžorej Lotharej II., kiž ju Českomu wjerchej Lobjesławej I. jako leno přepoda. Lěta 1144 da kral Wjacsław I. Zhorjelski wokrjes a z dźělom Budyšski swojej dźowcy Boženje (Beatrix) jako njewjesćinsku nadobu, hdyž so tuta na braniborkskoho markhrabju Otu II. wuda. Žitawska krajina pak, hdžež mandźelska Českoho krala Wjacsława I. z mjenom Kunigunda lěta 1234 klóštr Marijiny Dol założi, wosta při Českej. Wobej Łužicy přińdźeštej bórzy po tym 1368 pod Češke knježstwo. Hdyž splah Askaniskich z markhrabju Woldemarom 1319 a joho wujom Hendrichom 1320 wotemrě, připadny Budyšski dźěl Łužicy Českomu kralej Janej. Zhorjelski dźěl dósta pak najprjedy wjerch Hendrich z Jawory a hakle lěta 1329 prjedy mjenowany Češki kral. Na dnju 30. różownika 1635 přepoda kejžor Ferdinand II. cyłu Łužicu (175 kósnych mil z 500000 wobydlerjemi) jako mzdu za wopokazane służby sakskomu kurwjerchej Janej Jurjej I. z prawom, zo móža joho potomnicy ju zdźědźić, doniž niewotemrěja. Dokelž bě Jan Jurij lutherski, dyrbješe najprjedy slubić za sebje a swojich potomnikow, zo budźa katolsku cyrkej a jeje wustawy škitać a dźeržeć a zo njepřidadźa, je přeluteršćić. Też bu postajene, zo Łužica po wotemrěću sakskoho kurwjerchowskoho mužskoho splaha zasy k Rakuskej a to Češkej krónje připadnje. Přez wobzamknjenjo měra na dnju 18. różownika 1815 dósta cyłu Delnju Łužicu z dźělom Hornjeje Łužicy Pruska, kaž ju hišće dźensa ma.

W cyrkwinskim nastupanju stoješe Łužica po założenju Mišnjanskoho biskopstwa přez kejžora Ota I. na dnju 18. winowca 968 pod Mišnjanskimi biskopami. Žitawski kraj pak přińdźe pod Pražske biskopstwo. Ze swojim štyriaštyrcytym biskopom Mišnjanske biskopstwo wobstać přesta, dokelž Jan IX. z Haugwic k lutherskej wěrje přestupi. Łužiscy katolikojo přińdźechu pod duchowne sudnistwo Budyšskoho kapitla swjatoho Pětra, kiž bě mjez tym samostatnosć dóstał. Lěta 1821 wotdźělichu so w Pruskej ležace łužiske wosady wot Budyšina a připokazane buchu Wrótsławskomu biskopstwu. Wosady, kiž běchu pola Marijinoho Doła a poprawom Pražskomu biskopstwu přisłušachu, buchu z dowolnosću Pražskoho biskopa wot Budyšina zastarane. Na dnju 24. smažnika 1921 założi Swjaty Wótc znowa Mišnjanske biskopstwo, kotromuž podstoji cyła dźensiša Saksa z dźělom Durinskeje.

Rub na woltař z płatowoho damasta w brunčkojtej barbje. Widźimy na nim předstajeny Jakubowy són wo rěblu do njebjes. Tkany wokoło lěta 1670 we Wulkim Šunowje pola Žitawy, hdžež so w muzeju khowa.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je z wosebiteje přiležnosće wyššomu rjadu Palotinow list pósłał. We nim napomina Palotinow, zo bychu dale tak skutkowali kaž dotal. Dyrbja dale wěru swěrnje zakitować, křesćansku miłosć hajić a khudych a khorych podpjerać. Njech steja dale pod škitom maćerje Božeje. Skónčnje napomina bamž, zo bychu swoje nadawki we wuzkim zwisku ze Swjatym Stołom wukonjeli. Wosebje khwali bamž Pius XI. tych rjadownikow, kotřiž w misijónach skutkuja.

Kaž bamžowska nowina pisa, přistupi w lěće 1934 25000 prawosławnych ke katolskej cyrkwi. 10000 wróćištaj dwaj biskopaj, kotrajž běštaj prjedy tohorunja jakobitskaj,

---

nichtó joho wjacy njesłyšeše, khiba kóń, a tón so toho wołanja nastróža a da so čim bóle do skoka. Ach, to bě strašna jězdba, a přez lěs, hu! Wóndrich ze strachom rozhubi nowe drjewjane tofle a staru šěsćróžkatu čapku, w kotrejž bě hižo joho dźěd na polo khodźił.

Skónčnje přijěchaštaj do Nižec.

„Ach, derje tola, zo zasy do ludźi přińdu! „Snadź mje tu něchtó wumóži", mysleše sebi Wóndrich.

Wonka na puću pak w Nižecach nichtó tak pozdźe njeběše, a wótře wo pomoc wołać, to so Wóndrich zasy hańbowaše. „Ach, kajki budźe tola toho kónc!" zdychowaše ze strachom. Kóń pak čerješe spěšnišo po wsy, nadobo winy so do boka a zaměri so runje Roskownikecom do dwora: wrótka běchu hišće wočinjene, runjež bě hewak we woknach wšo ćma. — Klip! klap! klip! dźěše kóń po dworje po kamjenjach. Zdobom zawrjeska zamk w khěžinych durjach, durje so wotewrichu a z khěže wuleća žona, njemdra kaž dźiwi „khujas".

„Ty njeposłušny człowječe!" škrěkaše; „njejsym dha tebi rěčała, zo dyrbiš za swětło domoj być? A tu so mi wróćiš srjedź nocy! W kajkich korčmach pak sy so to zasy walał a drohe pjenjezy přečinjał? — Haj, haj! a pjany sy, to je hižo widźeć: wisaš dźe na konju kaž brěmjo lapow!"

Wóndrich drje chcyše so zamołwjeć, tola ze strachom bórčeše jenož njezrozemliwe słowa do so.

„To so wě, zo sy pjany: njemóžeš dźe ani trochu jazyk wobroćeć! To so waleš po wšěch nocach w korčmach, a ja mohła so doma do smjerće mjerzać, hdy bych hewak chcyła — i, nó dźe so krosnuj z konja — sy dha so ze smołu přilěpił?"

Ze wšej lubosću zestorka joho z pjasćomaj, zo so wbohi na druhi bok z konja kuli.

„Nó haj! To so kula kaž měch pluwow: hdźež jón sunješ, tam leži!" Běži moskotajo na druhi bok. „Nó dha stawaj!" Torha joho za ruku. „A čiń, zo do swojoho blaka přińdźeš! Konja dyrbju ći tak z ruki wzać, hewak hišće so z nim dźensa do konjeńca namakał njeby — eh! nó dźe so póraj! Ty dźe hewak ženje dokhwatać njemóžeš!"

Tu so Wóndrich khětře zhraba a khwataše prječ. Žona wza konja za wuzdu a wjedźeše joho do konjeńca, ducy pak so tola za mužom wohladny. Ha, što to? Runjež je khětrje ćma, widźi, zo chce muž z wrótkami z dwora. Hnydom pušći konja a běžeše za mužom; we wrótkach joho za ruku popadźe.

(Pokročowanjo.)

ale so před něšto lětami z Romom zjednoćištaj. Tamne 15000 rozdźěla so na wšelake sekty prawosławnych cyrkwjow. „Osservatore Romano“ pisa, zo drje je to wšo jara tróštne a zwjeselace, ale najćežše je dźensa, tamnych 200 milijónow človjekow, kotřiž drje su prjedy k jenomu z křesćanskich wěrywuznaćow přisłušeli, potom pak z cyrkwje wustupili, do katolskeje cyrkwje dowjesć.

Dokelž je so pisało, zo so katolske misijóny w Abesinskej zběhnu, bu wozjewjene, zo so to njestanje. Misijonarojo w tamnych krajinach su wosebje francózscy Lacarisća.

W Francózskej wotmě so před krótkim narodny eucharistiski zjězd a to w Straßburgu. Po hłownych kemšach, hdyž wšitcy hišće před wulkim wołtarjom w Božej stwórbje klečachu, poréča k nim přez radijo też Swjaty Wótc. W francózskej réči napominaše wěriwych, wosebje pak dźěći, kiž dźěn su hišće čisteje wutroby, zo bychu so modlili k Jězusej w Najswjećišim sakramenće wo měr a pokoj mjez človjekami.

Hakle loni w lěće běše Jendźelska pola Vatikana nowoho zastupjerja postajiła. Tola też wón bu zaso wotwołany. Na joho městno přińdże dotalny jendźelski wotpósłanc we Washingtonje.

W cyrkwi němskoho wustawa Anima w Romje měješe kónc junija biskop Hudal swjatočne rekwijem za loni skóncowanoho awstriskoho kanclera Dollfußa. Kardinal Pacelli wukonješe liturgiske wotwjazanjo.

Bamžowski institut wobeju prawow (swětnoho a cyrkwinskoho) wudawa wot nětko časodis, kotryž kóždy měsac dwójcy wukhadźa. Za tutón połměsačnik pisaja wučeni ze wšěch kóncow zemje.

Němska. W Trieru zasudźichu jenoho katolskoho fararja k jastwu na jene lěto. Wón běše jenomu mulerjej přikazał, zo by na wopon namolował hokaty kříž, z kotrohož na jenu cyrkej błyski sapaja. Cyrkej pak běše podobna joho farskej cyrkwi. Też molef dósta 5 měsacow a někotři druzy 3 měsacy jastwa.

Hdyž na Boże Ćěło prócesijón w jenej wjescy njedaloko města Kleve so po wsy hibaše, steješe jedyn wjesnan před durjemi a směšeše wěriwych w prócesijónje. Joho nětkle k jastwu na 2 měsacaj zasudźichu.

Českosłowakska. Kaž druhdźe, wobkedźbowachu też w Prazy, zo w poslednim času přeco mjenje ludźi z cyrkwje wustupuje, ale za to wjacy zaso so k cyrkwi wróća. Tak wozjewja tu měsćanska statistika, zo so 2710 wosobow, kotrež hač dotal njeběchu wjacy žanej cyrkwi přisłušałe, zaso pola jenoho wěrywuznaća zapisać da. Z cyrkwje (njech katolskeje, češkeje abo evangelskeje) pak jenož 806 wosobow wustupi. Wot tamnych 2710 wosobow, kotrež dotal k žanej cyrkwi njepřisłušachu, wróći so ke katolskej cyrkwi 118, k česko-narodnej sekće 672, k češkej bratrowskej wosadźe 158, k unitariskej 31 a k židowskej wěrje 26. Ći, kotřiž so k někajkej wěrje wróćichu, běchu w starobje wot 30 hač 50 lět, tamni, kotřiž wustupichu, pak wot 21 hač 30 lět. Staroba tola powšitkownje človjeka mudrišoho čini. Nětko so po tutych ličbach zda, jako by katolska cyrkej najhubjeńšo wotrězła. Tomu pak tak njeje. Z njeje wustupi drje něšto ludźi pak k druhim cyrkwjam (2239), pak k zwjazkam njewěriwych, ale za to přińdże k njej z druhich wěrywuznaćow 3740 wosobow, to je połdra tysaca wjacy hač wustupjenych. Česko-narodna cyrkej přiby wšo hromadźe wo 312 wosobow.

Kaž hižo pisachmy, słušeja dźěle Słowakskeje cyrkwinscy k wuhefskim biskopstwam, ke kotrymž hižo do wójny, hdyž hišće awstrisko-wuhefske kejžorstwo wobstoješe, přisłušachu. Nětko pak je česko-słowakske knježeństwo po wójnje cyrkwinske wobsedźeństwo zebrało a pod statne zarjadnistwo stajiło. Tohodla skoržachu wuhefske biskopstwa přećiwo češkomu statej, zo by cyrkwinske wobsedźeństwo zasy wróćo dał. Procesy njejsu hišće ke kóncej. Tola nětko je Vatikan postajił, zo bychu wuhefske cyrkwinske wyšnosće přestałe skoržić. Je tola česko-słowakski stat po wujedanju z bamžom hižo zasy wjele cyrkwinskich kubłow wróćił a wěsće też tamne w Słowakskej wróći. Wone njebudźeja pak wjacy k wuhefskim biskopstwam słušeć, ale k słowakskim, dokelž so tamne dźěle dijecezow wot wuhefskich wotdźěla a biskopam w Słowakskej podrjaduja. Tola w tutych dźělach też 400000 wuhefskich katolikow bydli. Tući so nětko wězo boja, zo wjacy duchownych swojeje réče njedóstanu. Tohodla zapodachu duchowni a wěriwi słowakskim biskopam pismo, w kotrychž jich proša, zo bychu tući 400000 wuhefskich katolikow wosebite biskopstwo dóstali z wuhefskej réču jako hamtskej.

„Osservatore Romano“ pisa jara khwalobnje wo skutkowanju češkich Dominikanow. Tući zaběraja so wosebje z japoštołstwom pismowstwa. Wudawaja wšelake časopisy a wosebje też małe spisy a tunje knižki. Su tajke knižki wo nabožinje, kotrež su w druhich réčach wušłe a wulki wuspěch měłe, do češćiny přełožili. Dale wudawaja spisy za jednotliwe powołanja.

W Słowakskej namakaš hišće stare drjewjane cyrkwički. Tola wěriwi chcedźa tam też kamjeńtne měć. Tohodla sebi nowe twarja. Stare drjewjane přecy bóle rozpaduja; tuž maja so wottorhać a so potom do městow přewjezu, hdźež so w parkach atd. zasy natwarja. Je škoda, zo cyrkwički njesmědźa na swojim starym městnje stojo wostać; stat a towarstwa bychu so tola też tam wo jich zdźerženjo starać mohłe!

Pólska. Krakowski wjefcharcybiskop je w pastyřskim lisće wšěm wěriwym wozjewił, zo su sobu zamołwići za socialny porjad a zo maja so sobu wo to starać, zo bychu so bamžowske zasady, kotrež su w encyklikach napisane, přewjedłe. Tohodla założichu duchowni w Krakowskej dijecezy towarstwo, kotrež ma so wosebje prócować, tele zasady přewjesć.

Pólski wojeński biskop je před krótkim do Ameriki jěł, zo by tam katolske wosady wopytował. W Zjednoćenych statach bydli wokoło $4^1/_2$ milijóna Polakow, kotřiž su na 800 čisto-pólskich wosadow rozdźěleni.

W Pólskej mějachu hač dotal we wjetšich městach, hdźež je wjacy šulow, wosebite šule za hólcy a holcy. Nětko pak tam a sem počinaja hólcy a holcy do zhromadnych rjadownjow tykać. Přećiwo tomu protestuja katolscy starši. Pokazuja na strachi, kotrež dźěćom z tajkim zhromadnym wućehnjenjom hroža. My na wsach wšak njesměmy naše šulske poměry přirunować z tymi w městach. Nuza a njekhmani človjekojo su so tam hižo husto za to postarali, zo njebychu dźěći hižo w delnich rjadownjach wjacy čistotne byłe. Hubjenje wućehnjene dźěći potom we šuli też druhe sobu skaža. Tutón strach pak je zasy wosebje wulki w šulach za wobaj splahaj. W Krakowje wotmě so pod wjednistwom biskopa zhromadźizna katolskich staršich a wučerjow, kotřiž wšě prašenja zhromadnoho wućehnjenja splahow rozpominachu.

We Waršawje zeńdźechu so zastupjerjo wšěch towarstwow katolskich muži. Też kardinal Kakowski wobdźěli so na zhromdźiznje. Jednaše so wosebje wo tym, kak móhłe towarstwa zhromadnje abo po jenajkim planje swoje dźěło zarjadować.

W Póznanju pak zhromadźi so na 2000 zastupjerjow zwjazkow katolskeje młodźiny. Z rozprawow jasnje wuńdże, zo su tele zwjazki w poslednim lěće derje postupowałe. Wosebje młodźina na kraju je derje organizowana. Wot 350000 sobustawow je wjacy hač połojca wjesna młodźina. Zwjazki katolskeje młodźiny maja přez 300 knihownjow. 1000 skupinow zaběra so ze športom. Dale wobstoja tam wosebite wotrjady za wothładanjo khorych a za škit přećiwo lětadłam.

Tohorunja mějachu w Póznanju zastupjerki towarstwow katolskich žonow hłownu zhromadźiznu. K tutomu zwjazkej

přisłuša 1287 jednotliwych wosadnych towarstwow. Zwjazk zaběra so hłownje z prašenjemi swjatosćenja swójbnoho žiwjenja.

Južnosłowjanska. Komitej za eucharistiske zjězdy we Južnosłowjanskej w jenej zhromadźiznje wosebje wo swjatosćenju njedźele a swjatych dnjow jednaše. Chce stat namołwjeć, zo by so dokładnišo wo to starało, zo njeby so na njedźeli dźěłało. Ale to njedosaha. Duch wobydlerstwa dyrbi cyle na bójske złožene być. Tohodla zasudźi komitej zakoń wo ćělnym skrućenju młodźiny, nic tohodla, zo chce młodźinu pře mjehko woćahnyć, ale dokelž so zwučowanja njedźelu wotměwaja. Tajke zwučowanja móžeja so cyle derje dźěławy dźeń wotměć. Skónčnje njehodźa so njehańbićiwe wašnja we wšelakich kupjelach wosebje za njedźelu. Ze wšěmi dowolenymi srědkami chce komitej za to wojować, zo by so lud zaso woćahnył k česćowanju Najswjećišoho sakramenta. Skónčnje pokaza so hišće na to, zo su wšelake šulske knihe cyle w njewěriwym duchu spisane a ze strachom za dźěći.

Před něšto stalětami wróći so jedyn biskop grekskoprawosławneje cyrkwje z rjanej ličbu swojich diecezanow k romsko-katolskej cyrkwi. Joho 25. naslědnik woswjeći nětkle swój sleborny biskopski jubilej. Na tutym dnju woswjeći jenu kapału k česći swjateju Cyrilla a Methoda. Ma we swojim biskopstwje 60000 wěriwych. Tuči pak bydla jara rozbrójeni mjez prawosławnymi a mohamedanami. Tohodla biskop skoro ženje doma njeje, ale přecy na pućowanju wot jeneje wosady k druhej. Joho wěriwi přisłušeja też tŕom rěčam. Ale wón so jenak za wšěch stara. Wosebje je so postarał za wudaće nabožnych knihi w tutych rěčach a dale wo nabožne časopisy. Tak skutkuje tutón biskop w swojej woprawdźitej diasporje jara wuspěšnje. Tak wozjewja bamžowska nowina.

Mohamedanska nowina „Islamitske Swědomjo“ kotruž wosebje też mohamedanscy wučeni čitaja, pisa w jenym čisle jara khwalobnje wo katolikach a wosebje wo katolskim duchownswje. Wuzběhuje wosebje, zo su katolscy duchowni jara woporniwi a skromni, derje zdźěłani a połni lubosće k swojej cyrkwi a swojim wosadnym. Katolscy duchowni, tak pisa nowina, zasłuža sebi wšu dowěru. Jich wosady a nabožne towarstwa su sylne organizacije a połne wulkeje nutŕkowneje mocy. To je zaso dopokaz, zo dyrbi też njewěriwy abo druhowěriwy rjanosć a móc katolskeje cyrkwje a jeje wuspěch wobdźiwać, jeli jenož ze škričku sprawnosće Khrystusowu cyrkej wobhladuje.

Dźensa poby

w našej čišćeŕni Budyšski překupc, kotryž swoje twory w „Kat. Posole“ druhdy z nawěštkom poruča. Wón wupraji swoje wjeselo nad tym, zo je serbska žona, hdyž tam kupowaše, joho khwaliła, zo też w našim „Kat. Posole“ swoje wěcy poručuje. Wona budźe pola njoho dale kupować; wón pak nam slubi, zo chce też w přichodźe nawěštki do „Kat. Posoła“ podawać.

Na tajke wašnjo

móža wšitcy sobu pomhać a podpjerać našu dobru wěc. Serbja móža sebi tola žadać, zo so też na jich časopisy dźiwa.

Wšelčizny.

Staraj so też za swoju čeledź. Kral Ludwik Pobožny staraše so za dobre počinki w swojim hrodźe. Wón prašeše so často za zadźerženjom tych, kotřiž mějachu służbu pola njoho. Dawaše-li štó pohóršk, bu bórzy wotehnaty. „Žadyn“, praji wón, „kotryž Boži zakoń zacpěwa, njesmě w mojim hrodźe bydlić; ja chcu jenož służownikow měć, kiž swojomu Bohu rady służa a stajnje po tym puću khodźa, kotryž je wón we Jězusu Kkrystusu nam wšitkim pokazał.“

Bamž Leo XIII. móžeše też požortować. Jónu, hdyž chcyše w zymje wulku syłu pobožnych pućowarjow w zjawnej audiency přijeć, jomu joho starosćiwy lěkaŕ Lapponi tyzku plackow (pastillow) da, zo by sebi jedyn wzał, hdyž při mnohim rěčenju počnje dybawy być. Tomu też tak bu, tola bamž sebi žanoho placka njewza. Cyle njeměrny so Lapponi, kiž bě to bórzy pytnył, tak stupi, zo bamž joho widźeć dyrbješe, a poča kašlować, zo by swojoho wysokoho pacienta na placki dopomnił. Bamž też swojoho lěkarja pytny a da jomu hnydom k sebi přińć, štož wokoło stojacych njemało napłóša. Bamž wza tyzku z pastylemi do ruki a so smějo Lapponijej praji: „Wy dźěn maće zły kašel, njechaće sebi plack wzać?“

* * *

Lubosć bjez dźiwanja na wěru. Bamž Pius IX. wuhlada, hdyž junu w lěće 1847 po jenej hasy w Romje jědźeše, staroho muža na zemi ležeć. Bamž poruči zastać a na joho prašenjo wotmołwi jedyn z přihladowarjow: „To je jenož žid“. Njespokojny z tajkim njelubosćiwym wotmołwjenjom wustupi bamž z woza, pomhaše njemócnoho sam do woza zběhać, dowjeze joho domoj a pósła jomu potom bórzy swojoho lěkarja a trěbne wothladanjo.

* * *

Dobra kup. Dr. Jan Michał Sailer, biskop we Regensburku, měješe daloke puće k firmowanju činić a wožeše so we hubjenym najatym wozyčku, kotryž starej konikaj ćahaštej. Přećeljo jomu radźachu, zo by swojeje staroby dla sebi tola tajki wóz wobstarał, we kotrymž by so lóže sedźało. Sailer spózna, zo by to wužitne było a nalutowa sebi po času něšto stow šěsnakow k nowomu wozej. Hdyž chcyše sebi wóz kupić, dósta z italskeje Świcy dołhi list wot młodoho człowjeka, kotrohož nana běše derje znał. Přez njezboža běše swójba wo wšitko přišła a młodźenc prošeše biskopa, zo chcył jomu w nuzy pomhać, zo by na duchownstwo dostudować mohł. — Hnydom pósła biskop tamne pjenjezy a wožeše so zasy, kaž prjedy w starym wozyčku z hubjenymaj konikomaj. — Tamny młodźenc wustudowa we Lucernje duchownstwo a bu horliwy misijonaŕ we cuzych krajach.

* * *

Katolik z mjenom a katolik z činom. Napoleon I. so na wjeršku swojeje sławy jara mało wo Boha, Bože kaznje, bamža a Cyrkej staraše. Raz přeprosy wysokoho zastojnika k hosćinje na póstnym dnju. Tola zastojnik bě dobry katolik, a tuž rjekny: „Što sebi přejeće, majestosć? Ja sym katolik!“ Napoleon wotmołwi, kaž kóždy zymny katolik rěči. „Tu njejsmy w cyrkwi, tu smy za hosćinu!“ Tola wón praji: „Ja sym katolski też při jědźi!“ Wobroćiwši so a wotendźe. Haj, to bě katolik a katolski čin. Prawy katolik je to wšudźe a přecy. To też nam płaći, mi a tebi, mužej a žonje, staršim a dźěćom.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow, ma jutře njedźelu, 29. septembra, wječor we 8 hodź., swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim domje. Wšitkich wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 521.—526. z Noweje Wjeski: Pawoł Šołta, Jakub Čornak, Jurij Krawc, Jurij Klimant, Michał Lorenc, Jurij Grubert; 527. z Hórkow: Jakub Brusk; 528. z Hatow: Pawoł Lipert; 529. z Worklec: Pawoł Ela; 530. z Khrósćic: Jakub Kmječ; 531. z Časec: Jurij Zarjeńk; 532. z Łuźca: Marja Dórnikowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1025. z W.: J. N.; 1026. z W.: N. L.; 1027. z J.: J. N.; 1028. z Č.: N. H.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo. 1105.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Pawoł Lipert z Hatow 1 hr.; N. N. 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 23. septembra 1935.

163 wołow, 187 bykow, 668 kruwow a jałojcow, 793 ćelatow, 936 wowcow, 871 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—41 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 40—42 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 39—42 hr. 3) Mjasne kruwy 30—38 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 25—29 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 38—41 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 70 74 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 60—70 hr. 3) Snadnje wuwite 53—60 hr. 4) Najšpatniše 45—52 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 54—57 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 54—57 hr. 3) Mjasne wowcy 45—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 40—45 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Myslće nětk tež na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład **skleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow** atd.

Rudolf **Wilhelm** skleńčerńja
Budyšin Serbska dr. 16

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarńja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow
hišće njeznaješ?

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Emaljowe
twory: šěre, brune, běłe, marmorowe, pisane wšěch družin. Nowa železo-emalja so njewotbije. — Karany, pónoje atd. tunjo
Hausbedarf **M. Pfuhl** Znutř. lawska dr.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Wojerske měcy
we wšěch trěbnych formach poruča
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Rěpkowe symjo
(Rübsen) poskića
Rauchfuß
wobkhod ze symjenjemi
Budyšin, Žitne wiki 9
Dalokoreč̌ak 2069

W najrjeńšim žiwjeńskim kćěwje wotwoła njebjeski nawoženja našu horcolubowanu dźowku, sotru, swakowu a ćetu

čestnu knježnu

Khatu Delankec

z Lutowča

w starobje 32 lět po dołhej ćežkej khorosći derje přihotowanu na puć do wěčnosće do swojoho njebjeskoho raja. — Wšěm, kotřiž su našu lubu zemrětu w jeje khorosći wopytowali, na póstwječorach za nju so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, za wěncowu pychu wšěm přećelam a znatym, za wšě wopokazma lubosće a dźěłbrača w našej wulkej zrudobje, wosebje jeje kmótře, wysokodostojnomu k. fararjej Nowakej za tróštowace słowa při rowje, towarstwu knježnow, nošerjam a Měrkowskej młodźinje wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Lutowču a Zdźěri, na dnju pohrjeba, 23. sept. 1935.

Hłubokozrudźena mać, sotře a bratr.

„Dokelž sy nad małym swěrna była, postaju tebje nad mnohe. Zastup do wjesołosće swojoho Knjeza!" (Mat. 25, 23.)

Naša luba dźowka a sotra,

čestna knježna

Hana Rynčec

z Worklec,

je po dołhej khorosći, domawobstarana ze swjatymi sakramentami, srjedu, 18. požnjeńca, pop. w 5 hodź. w khorowni Bjedrichowoho města w Drježdźanach zemrěła a bu njedźelu w Khrósćicach swjatočnje pokhowana.

Wšitkim, kiž su njebohu w khorowni wopytowali a tam jeje kašć pyšili, kiž su na pustym wječoru za nju so modlili a kiž ju tak dostojnje k rowu přewodźachu, wosebje też wjesnej młodźinje z Worklec a wokoliny, wuprajamy hnući

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

We Worklecach, na dnju pohrjeba, 22. požnjeńca 1935.

W mjenje wšěch přiwuznych:
Michał Rynč, nan.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

40. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. oktobra 1935.** | **73. lětnik.**

Rózarij — modlitwa rjekow.

K dźakej za dobyćo nad Turkami pola Pětrowaraždina a Bělograda je swj. wótc Klemens XI. swjedźeń Najswjećišoho rózarija postajił. Zo su křesćenjo nad Islamom dobyli, připisuje so wulkej mocy paćerja swj. rózarija. Běchu to zrudne a ćežke časy. Bě wulki strach, zo njewěriwy Islam so dobudźe do křesćanskich krajow. Prync Eugen ze swojim křesćanskim wójskom rozsudnje wojowaše, a dobyćo je jomu kralowna najswjećišoho rózarija wuprosyła. Je to pozběhowacy napohlad był. Prync Eugen chce do wójny ćahnyć. Pjasć, z kotrejž tesak dźerži, je z różowcom wobwita. Modleše so jón jako rjek wójny kaž swjateje wěry, dokelž wšu dowěru na Boha a na zastupnu próstwu swj. Marije staješe.

Tak namakamy w stawiznach, zo je rózarij modlitwa rjekow a swjatych. Prync Eugen Savoyski njeje jenički wójnski rjek był, wo kotrymž stawizny powědaja, zo je so pilnje rózarij modlił. Wěmy, zo je też awstriski hrabja Radecki pilnje a často modlitwu rózarija wukonjał. Před bitwu pola Nowara běše wójwoda Radecki swój różowc zhubił. Zhromadnje ze swojimi wojakami jón pyta. Hakle hdyž bě jón namakał, da rozkaz, bitwu započeć. Też Handrij Hofer, škitaŕ Tirolskeje přećiwo Napoleonej, je wšědnje po wječeri ze swojimi rózarij so modlił. „Sće sobu jědli, možeće też sobu so modlić“, bě joho hesło. Po dobyćeńskej bitwje před Insbruckom praji P. Tschidlerer swojim sobuwojowarjam: „Nic waše kulki, ale wjele bóle druhe kulki, kulki rózarija, su njepřećela přewinyłe.“

Wo wójwodźe Tilly-u so tohorunja powěda, zo běše pilny rozpominaŕ a modleŕ swjatoho rózarija. A prašej so našich wojakow, kiž su w swětowójnje wojowali! Woni ći wotmołwja, zo su rózarij jara wjele spěwali a w ćežkich wójnskich nuzach tróšt z njoho čerpali. Jedyn wojak pisa swojej sotře domoj: „Bohu dźak, wšědnje, hdyž je to někak móžno, so my někotři w třělnych hrjebjach zhromadźujemy a rózarije spěwamy. Njedawno běchmy też zhromadnje rózarij spěwali. Nadobo počachu granaty wyše nas wrjeskać. Běše nam, kaž by Bóh tón Knjez nas napominał, z tutoho městna ćeknyć. Lědma běchmy někotre kročele wotešli, dyri hižo ćežka granata runje na te městno, hdźež běchmy so prjedy runje modlili. Tule mysličku, wot tam so wotsalić, je nam swjata Marija wuprosyła. Hewak bychmy tam swoje žiwjenjo woprować dyrbjeli.“

Rjekojo wěry su też bamžojo byli, kotřiž nam stajnje zasy modlitwu rózarija poručuja. Znajemy duchapołnych muži, kotřiž rozemjachu rózarij so modlić. Herman Mallinkrodt je před kóždej ważnej rěču w parlamenće najprjedy rózarij wuspěwał. Hdyž ćežkokhory doma leżeše a sotra joho wopytać přińdźe, praji jej: „To pak je derje, luba sotra, zo sy přišła. Nětko móžeš ze mnu hnydom rózarij spěwać.“

Bamž Pius IX. je junu prajił: „Pomhajće mi wojować přećiwo njepřećelam cyrkwje a złym čłowjekam, nic pak z mječom, ale z rózarijom.“

Hdy bychmy do jstwičkow khorych a mrějacych zastupiwši so jich prašeli, kak je móžno, zo rjekowscy swoje khorosće a bolosće znjesu, hdy bychmy wšitkich starosćow połnych křesćansko-kalolskich nanow a maćerjow so prašeli, što jim tróšt w nuzy a domapytanjach přinjese, hdy bychmy wšěch křižnošerjow so prašeli, što jim tak wulku lubosć a zmužitosć ke křiž-njesenju dawa, — cyle wěsće wšitcy khori a mrějacy, starosćow połni a wšitcy ćerpjacy bychu swoju ruku wotewrili a nam pokazali potajnosć swojeje dušineje mocy a sylnosće, a my bychmy wuhladali w jich sprostnjenymaj a třepotacymaj rukomaj rózarij!

W našim času so wjele wo rjekowstwje rěči — rjekowske zmyslenjo so žada, rjekowska zmužitosć dyrbi so wukubłać we wutrobach wšitkich ludźi — haj, rjekow woprawdźe trjebamy — tola rjekowsku sylnosć a rjekowske zmyslenjo čerpamy jenož w šuli našoho bóžskoho rjeka Jězusa Khrystusa. To nawuknjemy najlěpje, hdyž rózarij

spěwajo rozpominamy potajnosće: radosće, ćerpjenja a krasnosće ze žiwjenja Jězusowoho a joho maćerje swjateje Marije. Mjez tym zo swjatu Mariju strowimy a ju prosymy, mamy wobraz ćerpjenja, radosće a krasnosće z Jězusowoho a Marijinoho žiwjenja před sobu, jón rozpominajo bjerjemy z toho wučby też za naše žiwjenjo. Bóh ze swojej hnadu pak nas žohnuje. Naš serbski lud, Marijanski lud, je stajnje rózarij rady a wjele spěwał w cyrkwi, při prócesijónach, we swójbje, na puću kemši a po kemšach, na khorołožu atd. Tute namrěwstwo sebi też zawěsće naša młodźina zakhowa, a móžemy wěsći być, zo nas Bóh w ćežkich časach dale wukhowa.

Pomocnica křesćanow.

K swjedźenju rózarija swjateje Marije.

Běše słónčnita njedźela, 7. winowca (oktobra) 1571. Křesćanska Europa mějaše so z ćežkimi starosćemi bědźić. Po šěrokich drohach města Roma ćahachu so modlo bratrstwa swjatoho różowca. Prošachu njebjesku kralownu wo pomoc w najwjetšej nuzy. Dokelž strašny njepřećel we sebi njepřezjenoho a rozdwojenoho křesćanstwa, mjenujcy Turka, hrožeše z powalenjom křiža a ze zničenjom kultury nawječornych krajow. We Srjedźnym morju a na joho brjohach, hdźež su Wumožnik a japoštołojo khodźili, hdźež je cyrkej ludy k wyšinam čłowjeskeje kultury dowjedła, dyrbješe znamjo wumoženja druhomu znamjenju, połměsacu, městno wotstupić. Swjatomu bamžej Piej V. bě so z wulkej prócu poradźiło, najwjetše namórske mocy k zwjazkej a k wulkej armadźe (wójsku) zjednoćić. Swět wědźeše, zo so rozsud přibližuje. Bamž měješe na tutej njedźeli ze swojim pokładnikom ważne należnosće rozpowědać. Nadobo wotmjelkny, stany, wotewri wokno a zhladowaše kaž we hłubokim zjewjenju k njebju. Potom praješe: „Nětko njeje časa k pjenježnym wěcam. Khwatajće a dźakujće so Bohu! Naša armada je w tutej hodźinje Turkow zbiła.“

A woprawdźe dobychu křesćanske brónje pod nawjedowanjom namórskoho rjeka Don Juana pola Lepanto pječa najwjetšu bitwu. Cyła nawječorna Europa so radowaše, wot putow skónčnje wuswobodźena. Dawaše česće ze spěwom, słowom a skutkom, Bohu Najwyššomu, kiž bě jich horcu próstwu wusłyšał. Městej Venedigej (Benatkam), kiž měješe najwjetšoho podźěla na dobytej bitwje, staji pod dobyćerski wobraz w palasće dodźow tele słowa: „Ani móc ani brónje ani wjednik, ale Marija wot rózarija je nam k dobyću dopomhała.“

Mnohe města, tak też Genua, zwobrazowachu swjatu Mariju, kralownu rózarija, na swoje wrota, abo wzachu wobraz swj. Marije, kiž na połměsačku stoji, do swojoho wopona. Bamž Pius V. pak postaji, zo ma so kóždołětnje na dnju bitwy dźakny swjedźeń k česći našeje lubeje knjenje wot dobyća wotměć, a joho naslědnik Hrjehoř XIII. poruči, zo tutón dźeń so jako swjedźeń swjatoho różowca prěnju njedźelu winowca woswjeći. Diplomatojo wuznachu zjawnje: Zasy je raz bamžowstwo nawječornu kulturu w ćežkej hodźinje wumožiło. Ludowy hłós, kiž je Boži hłós, praji: Marija je njepřećela křesćanstwa přemohła.

Wot toho časa je Marija w křesćanskich nawječornych krajach „pomocnica křesćanow“. Wojacy, kotřiž so z wójny domoj wróćichu, pućowachu we wulkich črjódach do Loretta. Woni woznamjenjachu njebjesku kralownu z tutym mjenom a tak přińdźe próstwa do lauretanskeje litanije jako wuraz dowěry křesćanskoho luda k swj. Mariji we wšěm hubjenstwje a nuzy. Swjata Marija bě modlitwu luda wusłyšała. Za wěriwych ludźi njeje tute słowo někajke błyšćate prajidmo w swjedźeńskich hodźinach, ale historiske wědomjo. W tutym wědomju je so pobožnosć k swjatomu różowcej přeco dale rozšěriła, z różowcoho swjedźenja bu różowcowy měsac. Lud wěri: Swj. Marija škita nawječorny kraj a jón wumoži, jeli chce być wumoženy a wo tute wumoženjo prosy.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow za Budyšsku wosadu, wotmě zańdźenu njedźelu, na swj. Michała, swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim domje, kotraž běše derje wopytana. Zwjeselichmy so, zo běše tu naše serbske duchownstwo połnoličbnje zastupjene. Po powitanju a wuspěwanju kěrluša spomni předsyda, knjez kantor Šołta, na swjedźeń swj. Michała a přeješe wšitkim sobustawam Michałam, wosebje knjezej kapłanej Cyžej, k mjeninam wjele zboža. Na to słyšachmy rjany přednošk knjeza kapłana Andrickoho wo swjatowjacsławskich swjatočnosćach lěta 1929 w Prazy. Rozłoži nam cyły žiwjenjoběh tułoho swjatoho, wosebje pak, zo dźě je swjaty Wjacsław też naš swjaty, dokelž běše po maćeri Serb, kotraž běše ze serbskoho rodu. Zo bě so přednošk wšěm derje spodobał, bě jasnje na wšitkich wobličach spóznać. K přednoškej poręčeštaj też hišće předsyda a knjez kapłan Cyž. Krótka přestawka wupjelni so ze spěwom „Rjana Łužica“. Jako nowe sobustawy towarstwa přiwzachu so kk.: Jakub Woleńk, Bratrowa hasa, Bisold w starym seminaru, Pik, Moltkowa dróha, a Handrika z Dalic. Na to přednošowaše knjez předsyda wo žnjeńskim swjedźenju a pokaza też na burski žnjeński swjedźeń njedźelu 6. oktobra. Předwjedźe nam cyłu kopicu serbskich nałožkow na žnjach a wusywach. Z přednoška wuwi so dlěžša rozmołwa. Knjez kapłan Cyž podźakowa so hišće w mjenje wšitkich Michałow knjezej předsydźe a wupraji zdobom wšitkim też swoje zbožopřeco. Z někotrymi spěwami skónči so zhromadźizna. Dźakapołni wopuščichmy Serbski dom.

Z Budyšina. W bližšich dnjach a to **10. oktobra** budźemy w srjedźoněmskim scelaku w Lipsku serbske reje słyšeć, kotrež budźe sinfoniski orchester hrać. Njejedna so tu wo tajkich rejach, kotrež hišće tu a tam na kwasach słyšimy abo so na koncertach hraja. Tamne reje złožuja so na motivy ze serbskich spěwow, kotrež je Bjarnat Krawc w „Khwatajće, ale spěwajće“ zhromadźił. Hudźbny wumělc, knjez wučer Töppel w Šěrachowje, je tesame krasnje zestajał. Hladajće w radiowych knihach, w kajkej hodźinje so reje w Lipsku přewjedu. Jeli su so reje wam spodobałe, napisajće jednoru dopisnicu na adresu „Mitteldeutscher Rundfunk, Leipzig“ němski: „Mi su so předwjedźene serbske reje jara spodobałe a prošu wo wospětowanjo“. Potom budźa so wěsće wospětować, štož budźe też pohon za autora.

Z Radworja. Zańdźeny tydźeń započa so tu z twarjenjom cyrkwinskoho tepjenja. Pod kapalu wuwožowachu cyły tydźeń dołho zemju, zo bychu wulku pincu za kachle připrawili. Nětko dyrbi so połdra metra tołsta murja předypać, zo by tu wot spody khódba do cyrkwje nastała. Dźeń wote dnja słyšiš klepot kaž w skale. Ke kermuši budźe, da-li Bóh, wšo hotowe.

— Naša „Bjesada“ wotmě po dlěžšej přestawcy zašłu njedźelu, 29. sept., zasy swoju měsačnu zhromadźiznu pola Kralec. Předsyda, knjez farař Nowak, přednošowaše wo ważnosći swjatych jandźelow, dale wo swjećenych wěcach a wo mocy złych duchow, kiž dźensa hišće po zemi ćahaju. Dale rozprawješe wo Bonifacijowym towarstwje a też wo Karitas-zwjazku. Lětsa bu 7 dźěći z našeje wosady na poł lěta dołho w Hernje we Westfalskej nanajlěpje hospodowanych. W sćěhowacym přednošku zhonichmy, kak cyrkw. wučer swjaty Hawštyn (hižo wokoło lěta 418 po Khr.) wo křesćanskej sćerpnosći sudźi a wuči. Po dwěhodźinskim dźěle bu zhromadźizna z kěrlušom čo. 235 skónčena. Přichodna porjadna zhromadźizna budźe 27. oktobra.

Z Khróśćic. Naše cyrkwine towařstwo „Serbosław“ bě njedźelu po dlěžšej přestawcy zasy swojich sobustawow na zhromadźiznu přeprosyło. Předsyda poda po postrowjacych słowach krótku rozprawu wo zańdźenych měsacach. Wosebje spominaše na rjany wulět do Albendorfa. Dale wopomnichmy smjerć njebo knjeza duch. rady Šewčika, kiž bě z dołholětnym radnikom našoho „Serbosława“. Zapłać Bóh jomu wšitko, štož je za tute towařstwo skutkował! Potom poskići nam wosadny knjez farař zajimawy přednošk wo hnadowoym městnje „Štyrnaće swjatych“ pola Bamberga, hdźež je hižo wjacy króć na exercicijach přebywał. Powědaše nam wo nastaću hnadownoho městna, wo krasnej bamžowskej basilicy z wulkotnym hłownym wołtarjom, hdźež stoja tući štyrnaćo pomocnicy w nuzy, po kotrychž je hnadowne městno pomjenowane. Rozpowěda nam dale mjena tutych swjatych a na kajke wašnjo su předstajeni. Přednošk je so wšitkim derje spodobał. Dale rozpowědachu so hišće někotre wosadne należnosće. Přichodna zhromadźizna budźe dla kermuše hakle kónc novembra.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. okt., popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. (Michał Narćik 70 lět.) Zańdźenu srjedu bu knj. Mich. Narćik w Ralbicach 70 lět. Štó mjez čitarjemi „Posoła“ joho njeby znał! Je tola přez 20 lět wodźił prócesijóny do Krupki a Filipowa. Jenož we wójnje a w lěće 1933 prócesijóny njekhodźachu. Kaž młody je kročił mjez putnikarjemi a so starał, zo so wšo na dostojne wašnjo wotmě. Loni je prócesijóny posledni raz wjedł, nětko je wjednistwo wotedał. Wo prócesijónach za čas joho wjednistwa přinjese protyka „Krajan“ za lěto 1936 wobšěrniše rozpominanjo. Michał Narćik wobdźěła ze swojej mandźelskej swoju žiwnosć. Dźěći jomu Bóh darił njeje, też nic w prěnim mandźelstwje. Hdyž so prěni kolesarjo w delanskich wjeskach pokazachu, běše też knjez Michał Narćik mjez nimi. Dokelž běše wustojny, rozemješe sebi koleso zaso wuporjedźeć, hdyž snadź junu njechaše kaž dyrbješe. Bórzy přińdźechu też druzy k njomu, zo by jim koło wuporjedźał, a tak nawukny wot započatka sem najlěpje sam wšo trěbne. Dźensa hišće so na tajke dźěło wustoji a je też ze sobustawom powołanskoho zjednoćeństwa. Štó by koleso też bóle znał, hač wón, kiž je wšě přeměnjenja a polěpšenja sam sćěhował? We swojej dźěłarni ma wjele wěcow na składze, kotrež snadź su junu trěbne, hdyž sy z kołom znjezbožił. A mi junu Budyšski překupc rjekny, zo so dźiwa, zo k njomu hišće ludźo z Delan přińdu sebi dać koleso porjedźić abo nowe kupić, hdyž maja tam tola Narćika. Wón sam wuzna, zo Narćik wšo derje rozemi. Přejemy knjezej Mich. Narćikej wjele zboža, wosebje strowotu a nadźijamy so, zo joho też hišće druhdy w prócesijónje wohladamy. Za wšu joho prócu, kotruž měješe w lětach wjednistwa prócesijónow, smy jomu wutrobnje dźakowni.

— W kole swojich přiwuznych a přećelow woswjeći štwórtk swoje 90. narodniny wumjeńkał Mikł. Zarjeńk. Je so 3. 10. 1845 w Ralbicach narodźił, jako 3. syn kublerja Michała Zarjeńka a joho mandźelskeje Katy rodź. Brězanec ze Šulšec. Z tuteje swójby wuńdźe 13 dźěći, mjez nimi 7 hólcow. Žiwi su nimo Mikławša jenož hišće Bosćij, kiž bě najmłódši, je w Khróśćicach a liči też hižo 75 lět. Hewak žno su wšitcy zemrěli, wšitcy su wysoku starobu dócpěli, ale wšěch přetrěchi Mikławš ze swojimi 90 lětami. Někotre razy běše ćežcy khory, lěkař je hižo smjerć wěšćił, chcyše jomu jenož hišće někajke 3 dny žiwjenja dać, ale Mikławš je wšo derje přetrał, je stanył, je strowy, dźěła hišće, khodźi kóždy dźeń kemši, na wóčka je hišće tak strowy, zo bjez nawočnikow derje čita. Přejemy jomu, zo by Bóh jomu też stajnje mocy dosć spožčił, wysoku starobu znjesć a wšitko derje přetrać, zo by jomu też rjanu krónu wěčnoho žiwjenja daril. Tuž wjele zboža hišće na mnohe lěta!

Z Kulowa. Naše spěwne towařstwo „Bratrowstwo“ wuhotowa njedźelu 29. sept. we „Němskim kejžoru“ swój nazymski swjedźeń. Rumna sala běše, kaž kóždy raz při našich swjedźenjach, wobsadźena ze serbskimi hosćemi. Předsyda knjez Mikł. Woko, jun. wšitkich nanajwutrobnišo powita. W prěnim dźěle swjedźeńskoho programa přednjesechu so někotre spěwy, wustojnje nawjedowane wot horliwoho serbskoho dirigenta knj. Pawoła Paški. 1) „Pod hrodźišćom niže klóštra“ (štyrihłósny měš. khór). 2) „Kajke su to ćežke lěta“ (štyrihłósny mužski khór). 3) „Krasna družka witam tebje“ (štyrihłósny měš. khór). Krasnje klinčachu čiste, jasne hłosy našich spěwarjow a spěwarkow, namakachu powšitkowne připóznaćo a žnějachu bohaty přiklesk. Tu je zasy knjez Paška pokazał, zo je mištr we wuwučowanju spěwa. Jomu a wšěm spěwarjam a spěwarkam za wšu prócu słuša dźak a sława! Na to předstaji so wjeselohra: „Nahrabnosće mzda abo Něčeje horjo, něčeji směch.“ Hra so nanajlěpje poradźi. Exaktne wustupowanjo a jasne, derje zrozemliwe wurjekowanjo wuznamjenješe

Ducy z kowarnje.

(Pokročowanjo.)

„Što? Ty chceš hišće junu z dwora? Hdźe ha to chceš? Njejsy so hišće w korčmach nabył? — Čakaj, chcu tebje wučić ćěkać!“ A njemiłosćiwje sypachu so wbohomu Wóndrichej twjerde suki na khribjet — a wbohi njesmědźeše so ani hóršić, zo so njeby přeradźił: mysli wšak, zo hišće so něhak skradźu a bjez hańby wusunje — a skónčnje: žona wšak bě też khětrje sylna! —

Roskownikowa njechaše so wjacy zjebać dać. „Nó čakaj, ty mi njedyrbiš ćeknyć!“ Prajiwši zasuny wrótka, z dobom hrabny Wóndricha za kožuch a ćehnješe joho ke khěžnym durjam.

„Što ty chceš so zapjerać? I, to bychu mi byłe wěcy! ty njekničomniko!“ Stupi so zady njoho a suwaše joho z durjemi do khěže.

„Takle! ty mi njedyrbiš wjacy ćeknyć! —

Wóndrich chcyše tola hišće junu mudry pobyć: chcyše so jej wutorhnyć a po ćmje so něhdźe w kućiku skhować, tola njeznaty zakopny so do dóńcy; bjez mała bě sebi nós wobodrěł. Žona bě wšak khětře za nim a zestorka joho na nohi. „Jowle je skhód, a tu stupaj horje, hewak chcu ći pomhać!“

Wóndrich so přecy njechaše přeradźić: sam drje bě tu hańbu znjesł, tola bě jomu žel žony a dźěći. Nó, w khěži pak so tola spyta zamołwjeć: „Ale poskhaj tola!“ bórčeše. „Ja dźě — nó dźě hladaj — to dźě je — to dźě bě — haj wšak! Štó móžeše to wědźeć!“

Žona z njemdrosću na njoho njeposłuchaše. „I, nó sebi radšo swoje słowa khowaj! Na pjanoho tak nichtó rady njeposkha; štó wě kajke hłuposće so tebi we hłowje warja!“ Prajiwši wočini jene durje a suny joho do komorki. Na to zawróći so a dźěše konja zastarać.

Mjez tym sedźeše njezbožowny Wóndrich horjeka w swojej komorcy; bě so ćapnył, hdźež bě so jomu runje hodźało. Z woběmaj rukomaj hrabaše za hłowu. Nihdy njemóžeše sebi domyslić, kak jeno je so tole stać móhło. Nadobo zaja joho nowy strach, cyłu nóc dyrbi tu po ćmje sedźeć — a štó wě, što na ranjo z nim zworaja! — kajka hańba! kajki směch! haj! snadź joho na wšěm posledku nabija! — A ćeknyć so nihdy njehodźi! — njehodźi? Durje do komorki wšako njejsu zamknjene, tola po skhodźe dele, přez khěžu hić, a po ćmje! — tu so Wóndrichej ćěkanjo nihdy njeporadźi, by snadź so do něčoho zakopnył, padnył, wulku haru zehnał, a z tym Roskownikowu, je-li z cyła hižo wusnyła, wubudźił a potom? — hu! potom njeby wšitko wjesołe było, kaž prěni dźeń kermuše.

Takle so nihdy njehodźi, tola snadź je tu něhdźe wokno pak na dwór, pak na puć — ha! hdy by so jeno tole radźiło! mysli Wóndrich a hdźe hnydom wokno pytać. Po ćmje dyrbi po sćěnach masać; pomału ćěrcha při sćěnje dale, tu

hrajerjow; wšě róle běchu dźě w prawych rukach. Ludźo móžachu so tež do syteje wole nasmjeć, hdyž překlepanaj, šibałskaj studentaj tak derje dokonještaj někajke šibałstwo zworać a „Kukečan-wolacoho korčmarja“ a „židźikow“ tak prawje za nós powodźić. Haj, studentaj, wosebje Naduwak, měještaj pryzlow nadosć za wušomaj. Židaj Šmul a Icyk — to běštaj docyła dwaj „wuwarjenaj“ njeplechaj! Jeju komikałske židowske počinanjo wuwabi wjele smjeća. Móže so z dobrym prawom prajić, zo ma naše „Bratrowstwo“ woprawdźe wupruhowanych hrajerjow, kotřiž móža so widźeć dać. Sława a dźak wšěm hrajerjam! Wosebity dźak słuša našomu młodomu, horliwomu předsydźe Mikławšej Wokej, kiž je dźiwadłowu hru tak wušiknje cyle sam wuwučował. Z wjesołej rejku so derje poradźeny swjedźeń skónči.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Pokročowanjo.)

Hdyž smy w poslednim čisle zhonili něšto ze stawiznow serbskeje Łužicy powšitkownje, wróćimy so zasy do **Różanta** samoho, do ćicheje holanskeje wjeski, kotraž je Serbam jako městno našeje sławneje swjatnicy tak droha. Stawizny zańdźenosće hnadownoho městna je spisał joho swěrny stražowař a duchowny wjednik P. Romuald we swojej lěta 1928 wudatej knizy

„Tysac lět hnadowne městno Różant“,

na kotruž so my tu złožujemy.

Zdobom pak wuprajamy znowa horce přeću, zo by naš serbski lud tola lěpje zeznał mnohe pokłady našoho pismowstwa, wot našich narodnych prócowarjow z njesebičneje lubosće k Serbowstwu nam poskićene. „Katolski Posoł“ budźe kaž dotal też w přichodźe k docpěću tutoho ważnoho zaměra přinošować z tym, zo naše dobre serbske knihe nic jenož mjenuje, ale z nich podawa pokazki jich rjanoho wobsaha.

Różant

leži 6 km k połnocy wot knježnjacoho klóštra Marijineje Hwězdy, rjadej Cistercijenzow słušacoho. Cyrkej a administratura stej wobsedźeństwo tutoho klóštra. Różant přisłuša k Ralbičanskej wosadźe. Najbližšej železniskej zastanišći stej Kamjenc a Njeswačidło. Bliže hač do Njeswačidła je pak hišće do Šešowa; pěši přińdźeš tam za $^5/_4$ hodźiny. Štóž wot Kamjenca přikhadźa a njecha pěši běžeć, móže póstowe awto wužić.

Różant leži wobdaty wot polow, łukow a lěsow w snadnej nižinje. Zo běchu tute hona hižo w prastarym času wobydlene, dopokazuja namakanki w zemi z mjedźanoho časa (wot 2200 hač do 800 před Khrystusom). Krajina bě prjedy tonidłowa, tohodla dyrbjachu najprjedy dubowe ćesanki do zemje zapušćeć, zo bychu na nje twarić móhli. Tajke róženje buchu při wurywanjach a nowotwarach wjacy króć namakane. Hišće dźensa su róženje nuzne, kaž so to lěta 1909 při nowotwarje Marijineje studničky wupokaza. Dyrbjachu stare róženje ze zemje wućahać a nowe zapušćeć. Ze słowa „rózeń“ abo „róženje“ je zawěsće słowo Różant nastało; wone pak nima ničo z rózemi činić, kaž to wšelacy němscy spisaćeljo wudawaja. Serbja su zawěsće z wotpohladom so tu srjedź tonidła zasydlili, zo bychu tak lěpje před njepřećelskimi nadpadami škitani byli.

Wobydlerjo běchu ratarjo a skotarjo. Różant bě ważny za cyłu wokolinu, dokelž so tu wiki wotměwachu. Sem honjachu husy, kruwy, woły, a wožachu len, lane symjo a popjeł z cyłeje wokoliny. Wottud honjachu kóžde lěto w měsacomaj septembru a oktobru wulke črjódy hus, kotrež wjele tysacow ličachu, do Drježdźan kaž też w nazymje stadła parujomnych wołow. Len, lane symjo a popjeł předawachu do hornjoho kraja.

Ze stawiznow wěmy, zo jena połojca Różanta do Kamjenca słušeše, druha pak do Njeswačidła. Abtissa klóštra Marijineje Hwězdy, Hilžbjeta, kupi połojcu Różanta, štož so po jeje smjerći lěta 1307 wobkrući. Tola hižo lěta 1280 dyrbješe cyła wjes klóštrej Marijinej Hwězdźe dań płaćić a robośić. Ze zapiska jednotliwych swójbow spóznawamy, zo běchu skoro wšě mjena wobsedźerjow tesame kaž hišće dźensa. Lěta 1350 předa Jan z Dobrošic, wićaz tych ze Schreibersdorfa, kotrymž Njeswačidło słušeše, tři lena w Róženće fararjej we Wjazońcy, kotryž je zastarańi w Kamjencu dari. Kejžor Korla IV. wobkrući jako češki kral w lisćinje, kiž so w klóštrje khowa, tute přeměnjenjo wobsedźeństwa. Zbytny dźěl Różanta kupi abtissa Hilžbjeta wot Kašpora ze Schreibersdorf w Njeswačidle a joho mandźelskeje Hany, kotrejž tutón dźěl Różanta jako wuměńk

(Dalše na str. 326.)

storči do křinje, tam prasnje do łoža — hišće trochu dale wupřestrěwa ruku — ha! tu je wokno. Wotewri je; wokno je z wonka cyle z winom wobrosćene.

„Aj! to so mi runje hodźi!“ wyska Wóndrich mjelčo. Hdyž je tu wino, su tu też winowe žerdki, a po tych móžu so prawje derje dele sunyć — a kóc dundr! je-li so po ćmje njemylu, je wokno runje na puć — i, ćepla! štó by přecy — o, ně! nětkle hišće njesměm!“ A spěšnje wotsali so wot wokna, kaž by so nochcył dać nawabić, snadź chcyše sebi najprjedy swój puć nadrobnje rozmyslić, abo traš wočaknyć, doniž njeby žona, kotraž bě joho tak rjenje witała, lehnyć šła. Sydźe so zasy, hdźež so runje hodźeše a čakaše; druhdy drje jomu w nohach žiły zatorhowachu, kaž by dyrbjał stanyć, tola ćežke ćěło wosta tola hišće sedźo. Skónčnje njemóžeše so dlěje zdźeržeć; běše dźě tola hižo dołho dosć čakał. Spěšnje skoči k woknu; wokno drje je wuzke, tola k nuzy póndźe! — Hišće junu sylnje zdychnje, zebjerje wšě mocy — jena noha wisa hižo z woknom do wina, bórzy ćaha też druhu za njej; z rukomaj dźerži so prěkuška we woknje. Pomału pušća so dele — winowe lisćo drje khětro šeri, tola što pomha, hnyž so hinak njehodźi! — Saha z prawej nohu dale dele, dosahnje tołstu winowu hałzu, zo móže derje na njej stać; mjez tym přima so z rukomaj za winowu zerdku — špaki drje dřeja so njemiłosćiwje do mjasa, tola muž na to njedźiwa. Saha z nohomaj dale — nadobo — njesłyšiš? po puću so něšto tepta! — A, to so ći jeno zda, přecy dale! abo chceš snadź srjedź njebja a zemje wjsajo wostać? — Z rukomaj so přepřimuje — ha! što to? zda so jomu, kaž by pos čuchał a mórčał — i, hańbuj so, to dźě sy ty sam; kak jeno ze strachom dychaš a jachliš; — Hišće junu napina mocy, naćahuje nohi — ha! skónčnje sym na zemi! derje tola! dycha z hłuboka. Dyrbju khwatać, hewak hišće mje tu pytnu! Spěšnje chcyše dale, tola storči do płotu. Też to hišće! runje, kaž k lubu! Zmuži so a přeskoći jón — bě drje so jomu prawje derje radźiło, jeno zo bychu tyčki w płoće tak špičite njebyłe: Wóndrich drje zbožownje płót přeskoći, jeno lěwa kholowa a z njej lěwa noha wostaštej na špičitej tyčcy wisajo! tohodla dyrbješe so Wóndrich, zo tola njeby z hłowu do zemje prasnył, na rucy zapřěć — torhaše a třaseše z lěwej nohu, tola njemóžeše ju wumožić. A nětko je wšo jene, njech so kholowy dřeja abo njedřeja! zatorhny sylnje z nohu, rec! kholowa so roztorže, noha padźe za Wóndrichom na zemju. Wóndrich so spěšnje zasy zhraba. Ha! nětko sym wumoženy! zdychny.

Tola z dobom wali so jomu sylna ruka za khornaŕ. Hu! zatřase so Wóndrich; wuhlada sylnoho muža při sebi. Pušć mje! rjekny z bojosću wutle.

„Kohož dźeržu, toho nihdy wjacy njepušću!“ zabórča cuzy. „Zóldano! kedźbuj, zo namaj njećeknje!“

„Rrrr!“ wotmołwi čisće z blizka zazłobjeny pos.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac oktober:

Křesćanske wumělstwo.

Swjaty Wótc drje wjacy njewě, na kajke měnjenjo by křesćanow swěta, w japoštołstwje modlenja zhromadźenych, so modlić dał? Je dha wumělstwo tak smjerć ważna należnosć? Luby čitarjo, njesudź nihdy lohkomyslnje do časa! Zwjeršne posudźowanjo a lohkomyslne zasudźowanjo přeradźa wuzki wobzor a krótki rozom. Tež hdyž něšto za tak cyle ważne nimaš, modl so ze samsnej horliwosću za tu należnosć! Swjaty Wótc wšak derje wě, wo čo so modlić dawa.

W tym měsacu mamy so modlić, zo by křesćanska wěra a křesćanski duch měł wulki a rozsudny wliw na wumělstwo a tež na wědomosć. A to je runje w dźensnišim času nuznje trěbne. Stojimy w času swětowych přewrotow. Wšudźe potajne a njewěste hibanja. Wosebje swětowe hospodarstwo so ćežko bědźi. To ludy a kraje znjeměruje. Njespokojni z dotalnym starym swětom pytaja mnozy młodźi ludźo sebi nowy swět natwarić. Zacpěwajo a začiskajo wšo stare rozwjazuja, haj, z namocu rozrězuja wšě dotal płaćace zwjazki. Samych sebje so za Boha mějo nochcedźa so wjazać ani na wěrnoho Boha, ani na Khrystusa a Cyrkej.

Derje wědźo, kajki wuznam ma wumělstwo za wěru a křesćanski duch w ludźe a kraju, niča bjezbóžni pokłady křesćanskoho wumělstwa. Hlej na Rusku! Najrjeńše swjatnicy Bože roztřělachu abo přetworichu je do tworniow a kólnjow. W Španiskej zapalichu klóštry a biskopske kathedrale a zničichu mnoho wumělskich drohoćinkow. W Mexiku ćazaja a khowaja cyrkwinske wumělske pokłady. Bjezbóžni mysla: hdyž tele nabožne znamjenja a wumělske pokłady zniča, potom tež lohko nabožinu samu čłowjekam z wutroby wutorhnu a wutupja.

Tele jich měnjenjo wšak cyle wopačne njeje. Wšitke woprawdźe wumělske wěcy, njech su to twary, postawy abo wobrazy, basnje, pěsnje abo hudźbne wudźěłki, wone wšitke znutřkownoho čłowjeka pozběhuja, činja joho wjesołoho, haj lěpšoho. Nabožne, křesćanske wumělstwo służi Bohu. Wone nam předstaja Boha a Bože skutki. Wone wjedźe nas k Bohu a wjaza nas z Bohom. Křesćanske wumělstwo dycha a rozšěrja křesćanski duch. Hdyž křesćanske wumělstwo na swoju dušu skutkować daš, napjelnješ so z nowej wěru a lubosću k Bohu. Někotryžkuli pohan abo wotestaty křesćan nawróći so k Bohu a spózna prawu wěru do Khrystusa, zasłyšawši nabožny spěw abo hudźbu, wuhladawši nabožnu postawu abo wobraz, kiž bě wumělski.

Modlmy so, zo by křesćanske wumělstwo dźeń a bóle so wuwiło, dźeń a rjeńšo kćěło a tak swój nadawk w křesćanskim žiwjenju prawje dopjelnjało. Podpjerajmy pak tež sami křesćanske wumělstwo! Njekupujmy wšón móžny tuni škleńčany ćikot abo gipsowy praskot pola někajkoho jebaka abo njerozomnoho handlerja. Wobhońmy so pola wěcywustojnych a dajmy sebi pokazać rjane wumělske postawy abo wobrazy. Boža martra, krjepjeńčka, haj, kóždy wobraz dyrbi twoju jstwičku debić a porjeńšić, nic wothódnosćić. Kup sebi jenož hódny a rjany wobraz! Tón přinjese ći wjele trajnoho wjesela; toho so hańbować njetrjebaš a pódla toho podpjeraš tradacych křesćanskich wumělcow.

Modlmy pak so tež, zo bychu našomu časej nastali wumělcy pobožnoho, křesćanskoho ducha, zo by tež w našim času wšě wumělstwo służiło Bohu a wukonjało na swoje wašnjo japoštołstwo: rozšěrjało křesćanskoho ducha w zymnym swěće njewěry.

„Pušć mje! wšako tebi ničo činił njejsym!“ wobaraše so Wóndrich.

„To ći tež njechał radźić: prašej so jeno ludźi, kak Nižečan nócny stražnik zasy płaći!“

Čohodla mje na pokoj njewostajiš?“

„Aj, hdy by ty druhich ludźi na pokoj wostajał, njebych so ja tež tebje dótkał!“

„Sym dha ja komu křiwdu činił? njejsym ja sprawny čłowjek? — Pušć mje!“

„Nó, nó, jeno nic tak huj! to su mi dźiwni sprawni ludźo, kotrychž puć přez wokno wjedźe!“

„Ale, ja dźě sebi hinak pomhać njemóžach.“ —

„Aj, to chcu wěrić, zo su tebi wšě durje zezamkali.“

„Nó dźě sebi tola daj rěčeć: Mějach džensa wulke njezbožo.“ —

„Ah? njezbožo? Wbohi! to drje su tebje při najlěpšim dźěle zešerili? a tohodla drje bě čěkanjo tak spěšne?“

Wóndrich bě nadobo wšón rozhněwany.

„Myśliš sebi, zo sym chcył kradnyć?“

„Abo chcyše snadź tam mjelčo něšto donjesć?“

„Ale pušć mje tola, dyrbju domoj!“

„Dočakaj jeno tola! póndu sobu — jeno dyrbiš tam hić, hdźež ja!“

„Ale, posłuchaj dźě! Mi je so krasnje zehrało — njeznaješ ha mje? ja dźě sym.“ —

„Ah, to je mi wšo jene! Hdyž mam tebje w horšći, njestaram so wo twoje mjeno, tuž pój, njech tola wuhladamoj, hač pola gmejnskoho staršoho hišće swěća, gmejnski starši snadź změje někajki kućik.“ —

„To nihdy nic! ja njecham!“

„Hahaha! wšako so tebje nichtó njepraša, hač chceš, stupać móžeš, tuž spěšnje!“ Nócny joho ćehnje a Wóndrich bórzy spózna, zo je wón sylniši; dyrbješe so podwolić. —

A džensa nocowaše Wóndrich pola gmejnskoho staršoho. — —

Běše hižo běle ranjo, hdyž Roskownik so Nižecam bližeše: štó wě, hdźe bě so tak dołho dundał! ‚Po wsy njesměm hić, hewak mje snadź ludźo widźa, a potom je hnydom hołk a hara po cyłej wsy!‘ rěčeše ducy a winy so po mjezach za honami. Překročiwši někotre zahrody dócpě k swojim twarjenjam. Zadnje durčka njeběchu zatykane. Zastupi, bojazliwje kročeše po dworje. ‚Kak jeno so mi zeńdźe!‘ mysleše.

Najprjedy zwaži so mjelčo přez wokno do jstwy pohladać: ha! srjedź jstwy stoji žona, joho Marja. Marja, wšědnje pilna hospoza, bě tež džensa hižo zahe stanyła. Ach! nětko dyrbi zhonić — haj, snadź so za wšěm dopraša — što bych jeno započał? so ze wšelakimi rěčemi wuměčał? — Hodźało drje so by, tola hdy by pozdźišo prawdu zhoniła — hu! mje hižo zyma łóji! — Ně! radšo chcu jej wšitko wuznać, želnosćiwje wuznać, kak zo mi woda!

(Přichodnje kónc.)

słušeše, lěta 1506 za 350 českich grošow, a lěta 1507 dósta jón jako wićežstwo. Sudniske prawa w Rożeńće měješe klóštr Marijina Hwězda.

Rożeńčenjo spušćachu lěsy; tak dósta słónco přistup k zemi a wususi ju. Tonidła so zhubichu, dokelž so burja starachu, zo woda wotběža. Tak přisporjachu so pola a łuki, a hdyž wobsedźeństwo wsy dźělachu, nasta 13 połlenow.

Na dnju 6. oktobra 1753 dopołdnja w 9 hodźinach wudyri na Jurkec kuble z njekedźbnosću wobsedźerjowoho

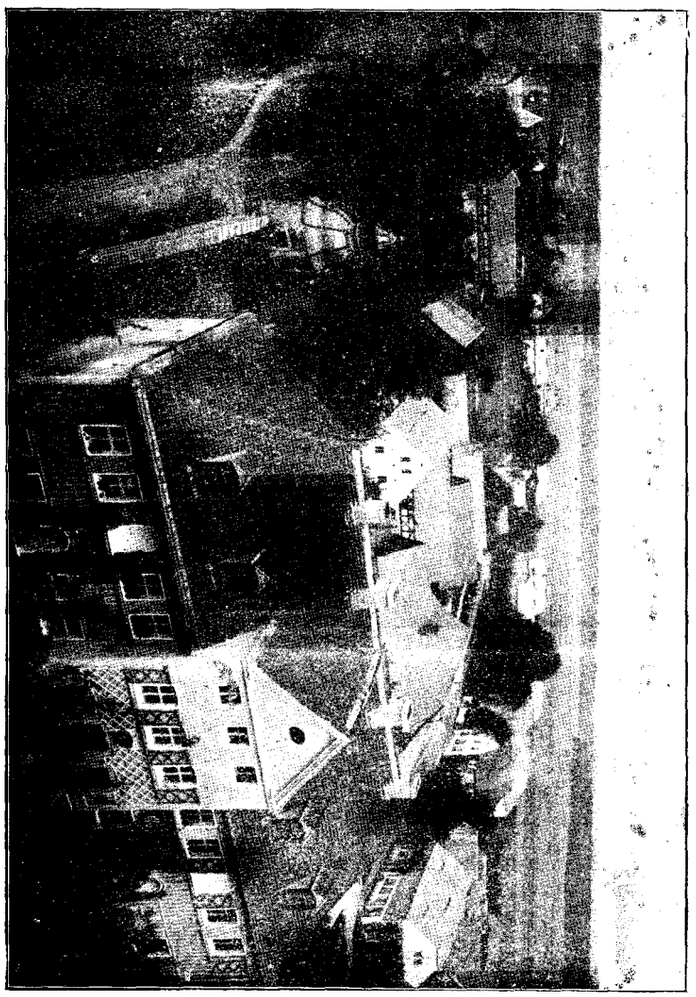

Pohlad na Rożant.

syna Boži woheń a zniči kubło kaž też Glawšec, Suchec a Jakubašec. Lěta 1768, 14. junija, dyri błysk do Lebzec domskoho; cyłe kubło kaž też Pětrušec so wotpali, haj, by so tehdom cyła wjes spaliła, njeby-li zliwk woheń zhašał.

W běhu časa zasydlichu so w Rożeńće też mali ludźo, kiž rjemjesło wukonjachu, a natwarichu sebi khěžki. Też pozdźišo druhdy Boži woheń khěžku abo kubło zniči, tola z tym so wobraz wsy njepřeměni, dokelž z wuwzaćom dweju twarjachu zasy na samsnym městnje.

Rożeńčenjo přiwobroćachu so přecy bóle k ratarstwu a zanjechachu rjemjesło, kotrež so do Njeswačidła přepołoži. Tak zwosta Rożant burska wjes. (Pokročowanjo.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Wot 6.—8. septembra wotmě so w Romje mjezynarodny zjězd frontskich wojowarjow. Tuž Swjaty Wótc na dwaj dnaj hród Castel Gandolfo wopušći a poda so do Vatikana. Měješe potom 6. sept. w Pětrowej cyrkwi swjatočnu Božu mšu z prědowanjom. Přirunawaše čłowjeske žiwjenjo z wojowanjom. Mamy wobaransku wójnu wjesć přećiwo spytowanjam djaboła, ale też přidobyć našomu stejnišću něšto dyrbimy, mjenujcy dobre skutki, kotrež hakle zaso z dobrych počinkow pokhadźeja. Dale praji Pius XI., zo so modli wo měr padnjenych wojakow ale też wo měr žiwych. Runje nětkle trjebamy tajke modlitwy nuznje.

Hdyž Swjatoho Wótca 1000 młodych Italčankow z wukraja wopyta, poreča k nim wo lubosći k Bohu a cyrkwi na jenej stronje a wo lubosći k wótčinje a k swojomu ludej na druhej stronje. Dobry katolik lubuje też wótčinu a swój lud a maćernu rěč. To dyrbimy też my Serbja wědźeć. Štóž je woprawdźe dobry katolik, tón dźerži też swojej maćernej rěči a k swojomu narodej swěru.

Swjaty Wótc zwoła druhdy nunciow z cuzych krajow do Roma, zo by sebi rozprawjeć dał. Tak přebywataj nětkle Berlinski nuncius Orsenigo a Parizski Maglione w Romje. Tam měještaj ważne wuradźowanja z kardinalom statnym sekretarom Pacellijom. Wězo měještaj też audijencu pola Swjatoho Wótca w Castel Gandolfo.

Bamžowska nowina „Osservatore Romano“ wobroća so přećiwo wšelakim filmam wo Abessinskej, kotrež so nětkle w italskich kinach pokazuja. We nich so też wšelake wěcy pokazuja, kotrež móžeja ludźi k wójnje přećiwo Abessinskej wabić a šćuwać. To zaso pokaza, zo je bamž wot italskoho knježeństwa njewotwisny, a zo praji, štož je prawo, hač so to komu lubi abo nic, na to njedźiwa.

Strowosć Swjatoho Wótca je so w lěćnym přebytku Castel Gandolfo zaso z nowa skrućiła. A tola ma tam też wjele dźěła. Audijency so dale wotměwaja kaž we Vatikanje, wosebje přikhadźa wjele młodych mandźelskich. K nim bamž najbóle też poreči. Wobydlerjo wokolnych wsow přikhadźeja tohorunja do hrodu, tak přinjesechu jomu hakle před něšto dnjemi wobydlerjo wjeski Gandolfo dary z płodow lětušich žnjow.

Jendźelska. Jedyn Jendźelski profesor pisa wo puću, kotryž su wědomosće, wosebje přirodospytnistwo, w poslednich lětstotkach šle. Wučeni sebi myslachu, zo njeje možno, zo wědomosć wučby cyrkwje za wěrne dźerži. Ale to je so jara přeměniło. Dźensa wosebje zaso přirodnospytnistwo swój puć k Bohu pyta. Wučeny pokaza też na swědčenjo jenoho druhoho profesora, kotryž pisa: Něšto je so stało we našich dnjach. To běše před lětdźesatkami. Ale wědomosć je dale khutnje slědźiła, njeje sebi na nabožinu mysliła, a tola je ju na jenym rozpuću zetkała. Skónčnje pokaza wučeny, zo so katolik scyła njetrjeba wědomosće bojeć. Pak je wona prawa, potom njeje jeje wučba přećiwo wěrje, abo wědomosć je wopačna, potom njewobsteji jeje wučba też dołho. To samo pisa jendźelska nowina „Times“. Tam rěka, zo su profesorojo husto jara sebjewědomi a jenož swoje wuslědki za prawe dźerža. Tola za 20 lět je jich wučba zaso zabyta. A nowi wučeni zaso druhe a hinak wuča. Woni su cyle přeswědčeni, zo běchu so jich předkhadnicy mylili. Ale, tak so katolik praša, hdyž nowi wučeni zaso něšto přećiwo wěrje wuča, njebudźeja za zaso 20 lět druzy wučeni runje tak zaso něšto druhe wučič a rjec: haj tehdom to hišće njerožemjachu! Wučba cyrkwje pak je stara a tola přeco modern a so też přeco zaso jako prawa wupokaza. Wěrnosć dźěn njepłaći jenož za wobmjezowany čas ale za wsě časy.

Francózska. Při 63. francózskim narodnym putnikowanju do Lourdesa stachu so zaso wšelake spodźiwne wustrowjenja. Wězo so wone hišće dospołnje jako dźiwy njewobhladuja. Hač dyrbi je čłowjek jako tajke připóznać, praja hakle lěkarjo za dwě lěće. Jena žona měješe khorosć, při kotrejž krej rozpadowaše: wona ważeše jenož hišće 70 puntow. Po kupjeli w piscinje čuje so strowa. Jena druha žona měješe raka, też wona ma za to, zo je strowa. Rak je so mjenujcy přestal jětřić a rana je zažiła. Třeća žona měješe jědmenja po cyłym ćele. Tute so na štwórtym dnju jeje přebywanja w Lourdesu zhubichu. Też dwě knježnje buštej wot ćežkeje khorósće wustrowjenej. Jena z njeju

trjebaše 6 nošerjow, zo by mohła do Lourdesa přińć. Někotři dyrbjachu ju nastajnje dźeržeć, dokelž přeco jědmenjo z huby přińdże.

W Francózskej wobstoji wosebite towařstwo, kotrež chce špatne a njepřistojne spěwy zahnać z tym, zo jenož dobre spěwy, njech w towařšnosći, njech při wšelakich předstajenjach, spěwa. Sobustawy su tak wosebiće prócowarjo katolskoho skutka. Tohodla su cyrkwinske wyšnosće jich prócowanjo pokhwaliłe. Też pola nas słyšiš tam a sem na wsach špatne „šlagery". Naše rjane serbske narodne spěwy bychu młodźinu lěpje pomhałe woćahnyć.

W Elsaßu krónowaše bamžowski nuncius w městačku Thierenbach hnadowne swjećo Bolosćiweje Maćerje. 50000 wěriwych běše na tutón swjedźeń přikhwatało. Ale katolikojo w Francózskej běchu też hódne dary za krónu składowali. Tohodla móžachu dać dwě krónje zhotowić a k tomu hišće dwaj keluchaj za Bože mšě. Parizski kardinal Verdier trjebaše při swjatočnej Božej mši jedyn z tuteju keluchow.

Ale w Elsaßu běše hišće druha ważna zhromadźizna. W Mühlhausenje zeńdźechu so mjenujcy swobodnomyslerjo Francózskeje. To su z druhim słowom njewěriwcy abo bjezbóžnicy. Woni najskěrje widźa, zo katolska mysl w kraju zaso wjacy mocy nabywa. Tohodla běchu jich přednoški a rozmołwy jenož hanjenja cyrkwje a njemócne swarjenjo. Tak protestowachu pola knježeństwa přećiwo tomu, zo su kardinala Pacellija w Lourdesu też ze strony knježeństwa swjatočnje powitali. Dale hóršachu so, zo su radiowy rozsyłak w Straßburgu za jenu naréč Swjatoho Wótca přewostajili. Za to žadachu też za sebje dowolnosć, zo bychu móhli za bjezbóžnistwo propagandu činić. To sebi pječa česć laicistiskoho stata žada. Jako wosebita atrakcija dyrbješe réč jenoho wotpadnjenoho katolskoho měšnika z Pariza skutkować. Kaž so zda, chcedźa so towařstwa njewěriwych w Francózskej w bližšim času wužšo zwjazać ze zwjazkami bjezbóžnikow w Ruskej.

Świca. W prjedawšich časach so stawaše, zo na přědowanja wosebje dobrych přědarjow 20 haj samo 30 tysac ludźi přińdże. Ale to njeje scyła wjele, hdyž sebi na to pomysliš, zo na př. hižo w Świcy na katolskoho patera, kotryž w Bernje přez radio předuje, wjacy hač 200 tysac ludźi posłucha. To wězo njejsu jenož katolikojo. Listy, kotrež pater dóstanje, pokazuja, zo maja přědowanja wulki wuspěch. Mnoho druhowěriwych wuznawa: Hakle přez tute přednoški w radiju smy katolsku cyrkej zeznali. Katolikojo sami pak jomu pisaja: Nětko hakle spóznawam rjanosć katolskeje wěry tak prawje. Jedyn nan pisa, hač njesmě duchownomu swojoho syna pósłać, kotryž njewěri, ale je tola jene tajke přědowanjo słyšał a by so rady z měšnikom rozrěčał. Jedyn protestant poskići so, zo chce dać za swoje pjenjezy jene přědowanjo, kotrež běše so jomu wosebje spodobało, čišćeć, a to hnydom w 100000 exemplarach. Jedyn knihićišćer wuznawa, zo je hakle prěni króć jenoho katolskoho duchownoho réčeć słyšał a zo ma nětko cyle hinaše wopřijećo wo katolskim rjadowniku. Někotre listy wobkrućeja, zo w městach hnydom wšitcy ludźo w jenej kněži na přědowanja posłuchaja. Jedyn je druhomu wo nich powědał a bórzy mějachu wšitcy zajim. Wězo přědać z listow też zaso dalše za přědowanja wuknje.

Portugalska. Knježeństwo je bamžej zdźělić dało, zo chce swój stat zarjadować cyle po zasadach cyrkwje a w přezjednosći z jeje wjednikami. Wosebje je knježeństwo wšě lože swobodomulerjow zakazało.

Zjednoćene Staty. W Americy njemóže kapitalismus wjacy po tak njemoralnych zasadach dźěłać, kaž to hišće před něšto lětami běše (też w druhich krajach počina so sprawnosć bóle a bóle předobywać, wosebje w Awstriskej). Ale w Americy je tola najebać Rooseveltowych prócowanjow wjele móžno. To pokazuje śćěhowacy podawk. Tam wobskoržichu dźěłaćerjo firmu Rinnehard & Denis, kotraž tunel twarješe. Tuta firma započa 1919 tunel twarić, a hnydom z jenym tótku wučini, zo wón, hdyž jedyn dźěłaćeŕ smjertnje znjezboži, 55 dollarow dóstanje. Za to ma wšo wobstarać a zapłaćić, štož je k pohrjebej trěbne: kašć, křiž a wšitko druhe. Firma běše samo cyle nowe městno za wosebity kěrchow kupiła. Haj, wona derje wědźeše, zo je w horje, přez kotruž dyrbješe so tunel ryć, wjele křemjenja (twjerdoho běłoho kamjenja). Proch tutoho kamjenja pak přinjese človjekej ćežku khorosć, kotraž skoro přecy k smjerći wjedźe. Dźěłaćerjej prochowe maski kupić, to předewzaćelej ani na mysle njepřińdże. Hižo za poł lěta wumrěchu někotři dźěłaćerjo, dźensa je jich hižo 100 morwych a 130 su khori. Nětko su zawostajeni firmu wobskoržili. Sudnistwa drje tu njezměja smilnosće a to cyle po prawym. Tuž so firma nimale wěsće zasudźi; wona chcyše lutować a prochowe maski njekupi, dokelž bychu dróžše byłe hač nowy kěrchow a pjenjezy za tótku. Firma budże najskerje dyrbjeć tak wjele płaćić, zo budże přez to bankrot. Ale to je cyle prawje. Dźěłaćerjo wšak tohodla mortwi wostanu, ale tola budźa znajmjeńša druzy powučeni.

W Clevelandźe wotmě so kónc septembra narodny eucharistiski kongres. Swjaty Wótc je kardinala w New-Yorku za swojoho legata pomjenował. Kongres dari bamžej nowy złoty keluch. Eucharistiski kongres je też hnydom wopomnjeńska swjatočnosć. Před 100 lětami swjećeše so mjenujcy w tutym měsće prěni króć wopor Božeje mšě.

Třeći rjad swj. Franciska dósta wosebity program, po kotrymž ma wojować přećiwo hidźe mjez človjekami wšelakich rasow a přećiwo přehnatomu nacionalismej. W Americy dźěn je hišće dźensa tak, zo tón jako połny njeliči, kotryž njeje w Americy rodźeny. Dale tam husto přećiwo čornucham z namocu wustupuja. Skónčnje zwjazachu so sobustawy třećoho rjadu, zo njechaja ženje ani w myslach ani w skutku hrěch činić, kotryž někak zwisuje ze swětnymi kubłami. Wot swojich kubłow chcedźa rady też bližšomu dawać.

Towařstwowy powěstnik.

„Jednota" w Drježdźanach. Na wulět na Bjedrich-Augustowu wěžu w Gönnsdorfje njedźelu 13. oktobra so wšitcy wutrobnje přeprošuja. Zetkamy so 1/24 hodź. na kóncu elektriskeje čary čo. 11 w Bühlau.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 533. z Budyšina: Mikławš Mjechela; 534. ze Serbskich Pazlic: Jurij Rječka; 535. z Njebjelčic: Hana Bernardowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 1029. z B.: H. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 30. septembra 1935.

186 wołow, 136 bykow, 735 kruwow a jałojcow, 943 ćelatow, 902 wowcow, 767 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—40 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 38—42 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 40—42 hr. 3) Mjasne kruwy 32—40 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 24—31 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 40—42 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 68—70 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 57—67 hr. 3) Snadnje wuwite 50—56 hr. 4) Najšpatniše 45—48 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 56—58 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 54—58 hr. 3) Mjasne wowcy 46—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 36—45 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Sprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za september.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	6°	29	15,2	5000	5050	100	2100	1250	350	6,450	26	1	přez picu	40,2

Dźi a čiń też tak

kaž wjele našich čitarjow, kotřiž so při kupowanju w Budyšskich a Kamjenskich wobkhodach na nawěštki w „Katolskim Posole“ powołaja. Překupcy dyrbja wědźeć, zo je wužitne, hdyž w „Katolskim Posole“ so poručeja.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Mysłće nětk też na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerja Serbska dr. 16

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

W Budyšinje **„RATAŘ“** Hošic hasa

poskića

wuhlo - brikety - koks - kalk - cement - hnoje

Strykowanu drastu

za dźěći

Budyšin Kamjentna dróha 7 **Otto Osswald**

Pjenjezy

k wupłaćenju hypothekow, k twarjenju, za wobkhod atd. móžeš dóstać přez **kredit,** hdyž so dojednaš z

Rheinische Mobilien-Zweckspargesellsch. m.b.H.

Agentura w Kukowje:

M. Šewčik.

Pórclin

ze złotej kromu, z winow. lisć., němsk. różu, z drobn. mustrom, ze slěbrom a běły. Kamjeninu a hornč. twory na wubjerku a tunjo

Hausbedarf M. Pfuhl Znutř. lawska dr.

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminařska dróha 2

Waše kožuchi

wuporjedźa a přešije wěcywustojnje

Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Rěpkowe symjo

(Rübsen) poskića

Rauchfuß

wobkhod ze symjenjemi

Budyšin, Žitne wiki 9

Dalokorčcak 2069

Visitne kartki

kaž też wšě druhe čišćeńske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeńni w Budyšinje

Před šuleńsk. wrotami 21

Knježkec *kofejownju a konditarnju*

(prjedy **Donatec** poprjancarnja)

w Budyšinje na Garbařskej hasy blizko Šuleńskich wrotow

hišće njeznaješ?

Kałowe sudy wusmoleć

a wšitke druhe dźěła bětnařskoho powołanja wuwjeduju derje a tunjo.

W Khróšćicach a we Wujězdźe **Pawoł Hetaš**

Wotedać móža so sudy pola hornčerja Proska w Khróšćicach čo. 1

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

41. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **12. oktobra 1935.** | **73. lětnik.**

„O, zo byšće bjez winy byli na dnju přikhada našoho Knjeza Jězusa Khrystusa!“

Sćěhujmy dźensa našoho Zbóžnika jónu na puću z Galilejskeje, njeswěrneje Galilejskeje, do krajiny Perea. Zbóžnik je so rozsudźił, hódnišim človjekam tuteje krajiny słowo Bože předować. Haj, je tam tak wjele zwólniwych wutrobow namakał, zo trjeba samo japoštołskich sobudźěłaćerjow. Wuzwoli sebi 72 wučownikow. Tola kaž dobrej staršej do cuzby wupućowacomu dźěśću dobru radu a powučenjo sobu na puć dataj, tak čini to tež Zbóžnik. A při tym praji wučownikam, zo jich wuposyła jako jehnjata mjez wjelki. Změja wuspěch, tola tež mnohi njewuspěch. Kaž mištrej, tak zeńdźe so tež wučownikam.

A kak bě pola mištra? — Runje su docpěli wjeršk hory, z wotkel hišće jónu wróćohladajo přewidźa jězor Genezareth a wokolinu. Daloko na tamnym brjozy jězora ležitej měśće Korozaim a Bethsaida. Kak husto bě Zbóžnik tutej měśće wopytał. Haj, časćišo je tam předował a wjele dźiwow skutkował. — Tola wšo podarmo! A hdyž nětko tutej njedźakownej, njewěriwej měśće před sobu widźi, zahori so w nim swjaty hněw. Zabywa na wučownikow, kotřiž k wupućowanju přihotowani před nim stoja. Wša joho dobroćiwosć, tak so zda, je so pominyła. Jako sudnik přiwoła tutymaj městomaj hrožo: „Běda tebi, Korozaim, běda tebi, Bethsaida! Běchu so dźiwy, pola waju skutkowane, w Tyrusu a Sidonje stałe, tući bychu dawno hižo pokutu činili. Tohodla měśće Tyrus a Sidon na sudnym dnju lěpje woteńdźetej kaž wój!“

Pětr a Jan zasłyšeštaj zawěśće z ćežkej wutrobu tute pokleće z erta swojoho knjeza. Bě tola Bethsaida jeju narodne město. Ale dyrbitej knjezej prawje měć dać. Korozaim a Bethsaida wotpokazaštaj njewěriwje Zbóžnika. W Tyrusu a Sidonje pak, tam pola pohanow, namaka sylnu wěru, tak sylnu, kaž ju znajemy pola tamneje kananejskeje žónskeje, kajkuž ju ani pola jeničkoho w Korozaim a Bethsaida njenadeńdźe. Haj, ludźo w Tyrusu a Sidonje bychu njepowalnje k Jězusej stali, bychu-li woni nazhonili telko lubosće přez Zbóžnika. Zawěrno, pokleće Korozaima a Bethsaidy je sprawne. „O, zo byšće bjez winy byli na dnju přikhada našoho Knjeza Jězusa Khrystusa!“

Dale deleka při jězorje leži hišće druhe město: Kafarnaum. Tute město, tute swoje lubowane město wuhladawši, zabłysknjetej so znowa Knjezowej wóčcy. A joho hłós klinči hišće wótrišo: „A ty, Kafarnaumje, pozběhnjene hač k njebju, budźeš poniżene hač do hłubiny bjezdna. Bychu so dźiwy, pola was skutkowane, w Sidonje stałe, by tute město hišće dźensa wobstało. Haj, praju ći, Sodomitojo na sudnym dnju lěpje woteńdu kaž ty!“

Hrózbne to pokleće tutoho města! Tola, je zasłužene. Město Kafarnaum bě druha domizna Zbóžnika. Nihdźe druhdźe njebě tak wjele dobrotow wopokazował a dźiwow skutkował. Hdyž so wječor nakhili, přinjesechu jomu tam khorych, a wón jich wustrowi. Wustrowi z nazdala wotročka stotnika. Zbudźi tam dźowčičku Jaira k žiwjenju. Žadyn dom, žana khěžčička, kotraž njebě nazhoniła joho dobrotu. W synagodzy předowaše słowo Bože, słowa žiwjenja. Što dyrbjał tutomu městej hišće wopokazać? Pozběhuje je k njebju. A tola — na wšo to njedźiwajo posłuchachu wobydlerjo radšo na słowa šćuwarjow, hač na hłós Zbóžnika. Wotsalichu so wot Jězusa, haj buchu samo joho njepřećeljo. A nětko bu miłosć Knjeza ke kóncej. Wopušći Kafarnaum. A joho słowa při wotkhadźe: pokleće. „Do hłubiny bjezdna budźeš poniżene, Sodom na sudnym dnju lěpje woteńdźe kaž ty!“

A pokleće Bože so dopjelni. — Hdźe stej wostałoj Korozaim a Bethsaida? — Zhubiłoj stej so ze zemje. Njeznajemy dźensa ani wjacy městna, hdźež tutej měśće stoještej. — A Kafarnaum? Ani kamjenja njewosta na kamjenju.

Do koła wokoło wšo mortwe. Pusćina daloko a šěroko. Słónco pali njesmilnje na pućowarja w tutej wopušćenej krajinje. A hdźeź zynagoga stoješe, leža kamjeńtne powostanki. Hłuboko ze zemje je wuhrjebachu. Tute kamjenje słyšachu słowo Bože: „Ja sym khlěb žiwjenja“ — a nětko su porokowarjo njewěriwoho ludu Kafarnauma. Kafarnaum potrjechi pokleco. A wobydlerjo tutoho města? Njepócćiwym Sodomitam so na sudnym dnju lěpje zeńdźe hač njewěriwym wobydlerjam Kafarnauma.

Stary Kafarnaum je sudźeny a zničeny. Znaju pak druhi Kafarnaum, nad kotrymž hišće słónco hnady Božeje swěći. Je to twoja duša! Haj, też tebi přikhadźa słowo Bože. Je twoja wutroba wotewrjena za tutu jědź Božu? A wjacy: dźiwy stawaju so też we twojej duši, dźiwy našoho Zbóžnika. Khori so wustrowjeja a mortwi k žiwjenju stawaju. Škoda, zo nimamy wóčko jandźelow! Móhli potom widźeć, kak khore duše so wustrowjeja a mortwe duše k žiwjenju stawaju. K žiwjenju stanu, hdyž měšnik słowa praji: Wotwjazuju tebje wot twojich hrěchow w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho, Amen.

Ale to sy tola sam hižo na sebi nazhonił, luby křesćano! Sy nazhonił, kak po dobrej spowědźi će pokoj Boži zbožownoho sčini — Kafarnaum sy, křesćanska duša, móc a dobrotu Zbóžnika směš wužiwać. A k njebju pozběhny Zbóžnik też tebje. Jenož mało pod jandźelow sy stajeny. Jězus sam k tebi přikhadźa, kaž husto a hdyž ty chceš. Zbožowny Kafarnaumje, človjeska duša, pozběhnjena sy k njebju!

A nětko so prašam: Kafarnaumje, křesćanska duša, ma Zbóžnik pola tebje lěpšoho wuspěcha? Wěriš ty swojomu Zbóžnikej kruće a swěrnje? Posłuchaš na njoho? Činiš joho wolu?

Twojeje njesmjertneje duše dla, luby křesćano, wukń wot tamnoho Kafarnauma, zo so tebi jónu njezeńdźe kaž jomu. Će napominajo stoji pokleco tutoho města před twojej dušu. Kedźbuj na wolu Božu! Abo je ći wšo jene, zo wotpokazaš swojoho Boha, sćěhuješ šćuwarjam přećiwo swjatej Cyrkwi, zo sćěhuješ złym nakhilnosćam swojeje wutroby? Kafarnaumje, křesćanska duša, k njebju powyšena, stworjena runja jandźelam, do hłubiny bjezdna by poniżena była, je-li ći to wšo jene. Hrózbny by twój pad był. A kajke hrózbne wotućenjo we wěčnosći — na wěčnje!

To njedyrbi so stać! Njepušć ruku swojoho Zbóžnika! Štož ći praji, to čiń! — O, zo byšće bjez winy byli na dnju přikhada našoho Knjeza Jězusa Khrystusa!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu mějachu serbske kemše žadny wopyt. Dwě staruščy, kotrejž hižo dołho wjacy w domje Božim byłoj njeběštej, buštej z wozom do cyrkwje dowjezenej a běštej — jena we wozyčku, druha we ławcy — Božej służbje přitomnej a dóstaštej swjate woprawjenjo. Wobej stej wudowje; Hana Klugowa, přebywaca we wustawje na Židowje, stoji w 95. lěće žiwjenja, a Marja Krječmarjowa ze Židowa je 89 lět stara. Hana Klugowa pokhadźa z Pólskeje a rěči jenož pólski. Marja Krječmarjowa je Serbowka. Wopyt Božich służbow bě starej wowcy widźomnje zwjeselił.

— Po nowym zarjadowanju wyšnosće je sebi też tachantska šula nowu šulsku gmejnu wutworiła. Wjednik je kantor Šołta jako wjednik šule. Do wubjerka słušeja knježa: Herrmann, Handrik, Šefrich a knjeni Šustrowa. Wšitcy su też něhduši šulerjo tachantskeje šule. Dale staj wjednik H. J. Müller a měsćanski lěkaŕ dr. Richter sobustawaj gmejny. Na staršiskej zhromadźiznje w šulskej žurli zašłu srjedu wotewza šulski wjednik pomjenowanym sobustawam slubjenjo, zo budźa so stajnje zastajeć za zbožo stata a šule a z tym za zbožo dźěći. Knjez Herrmann poréča w mjenje šulskeje gmejny a wupraji šulskomu wjednikej połnu dowěru staršich. Skónči swoje słowa ze „zdar“ na wjednika Němskeje. Knjez wučeŕ Wenzel rěčeše wo počasach a dźěći spěwachu a přednjesechu wšelake parle na wótčinu a žiwjenjo rólnika. Njech je přichodna zhromadźizna hišće bohaćišo wopytana.

Z Radworja. Wutoru wjedźeše knjez Maks Rječka, wučeŕ w Różeńće, knježnu Marju Andrickec k wěrowanskomu wołtarjej. Njewěsćiny bratr, knjez kapłan Andricki, młodymaj slubjenymaj hnujace słowa na puć do swjatoho mandźelstwa wěnowaše. Knjez wučeŕ Nawka hraješe na pišćelach a mały khór zanjese wjacyhłósne Ave Maria. Na starej šuli běše rjany serbski kwas. Wječor wopytachu kwasni hosćo różowcowy nyšpor w farskej cyrkwi. Potom hosćo hišće někotre hodźinki na šuli wostachu při spěwje a pěknej bjesadźe. Młodymaj zwěrowanymaj wutrobne „Daj Bóh zbožo“ do swjatoho mandźelstwa!

Z Khróšćic. Powšitkowny žnjowy swjedźeń wotmě so też w našim Božim domje na dostojne wašnjo. Wołtarje běchu rjenje ze žnjowymi darami, girlandami a wěncami wudebjene. Dopołdniše kemše měješe wosadny knjez faraŕ, swjedźeńske prědowanjo knjez kapłan dr. Horjeń. Po kemšach spěwachmy mócne „Tebje my Boha khwalimy“. Na něšporje dyrbješe so swjatočny wobkhad po kěrchowje wotměć. Dokelž pak Bóh luby Knjez naše wusywy krepješe a z tym za přichodne lěto žohnowaše, wotmě so wobkhad w cyrkwi. Při tym njesechu hólcy kiješki z kłóskami a holcy korbiki ze sadom. Z pobožnym paćerjom za měr a žohnowanjo w kraju skónči so nyšpor.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu wutoru, 15. okt., pop. w 2 hodź. w hosćeńcu. ½4 hodź. započnje so zaradźenjo w Serbskich Pazlicach w Kralec hosćeńcu.

Z Worklec. Swjedźeń 50lětnoho wobstaća hrodowskeje kapałki so na swjatočne wašnjo woswjeći. Pjatk rano w 6 hodź. měješe wjeledostojny knjez faraŕ Wjeńka spěwane kemše a ½8 hodź. swjećeše cuzy knjez pater Božu mšu, na kotrejž dźěći serbske kěrluše spěwachu. Knjez faraŕ Wjeńka měješe prědowanjo wo swj. Francisku. Wječor měješe cuzy knjez pater prědowanjo z požohnowanjom. Na swjatym woprawjenju a Božich służbach so wjele dźěći a dorosćenych wobdźěli.

Ze Šunowa. Naš derjeznaty a wšudźom rady widźany Pětr Handrika je póndźelu wumrěł. Wo njoho cyły Šunow žaruje. Běše tola na 29 lět wjesnjanosta a tu je so za swojich wjesnjanow a wosebje za khudych jara derje staraŕ. Hdyž khorosće dla tute zastojnstwo złoži, wuzwoli sebi gmejna joho za zastupjerja wjesnjanosty. Też Šunowski póst je wón derje wobstaraŕ. Wojeńske towaŕstwo je dołhi čas sobu wjedł. Na „Bjesadu“ je rady khodźił. Wulka syła přewodźeri swědčeše, zo je wjele lubosće wusywał, tuž nětko też wjele lubosće žnjeješe. Bóh zapłać jomu wšě dźěło z wěčnym wotpočinkom!

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Pokročowanjo.)

Prjedy hač nětko historiju słyšimy wo nastaću hnadownoho městna, njech poréči P. Romuald sam ze słowami, kotrež je w zawodźe k swojej knizy na dnju přizjewjenja swj. Marije lěta 1928 takle wuprajił:

Kral David spěwa we swojim 89. psalmje: „Přetož tysac lět su před twojimaj wočomaj kaž wčerawši dźeń, kotryž zańdźe, a jako straž w nocy“. Před Bohom, kotryž je prjedy, hač běchu so hory z wulkej ćežu sadźiłe, prjedy

hač běchu zakłady zemje założene a bjezdna z wěstym zakonjom a wokrjesom wobdate, su tysac lět kaž wčerawši dźeń. Ale w čłowjeskim žiwjenju je tysac lět zawěsće kedźby hódna doba. Tysac lět su milnik, při kotrymž čłowjek stojo wostawa a wróćo zhladuje na puć, kotryž je přešoł. W tutym zmysłu nasta tež naša knižka, zo bychu wšitcy, kiž hnadowne městno Różant lubuja, wróćo zhladowali na čas joho započatka hač k tysaclětnomu jubilejej. Dźensniši dźeń drje je ludźi dosć, kiž maja wšitko, štož njeje ze sydom lisćinami wobkrućene za bajki. Wěriwy čłowjek zhladuje hłubšo a spóznawa w mnohim, čohož zwjeršny čłowjek kedźbu nima, spodźiwne skutkowanjo njeskónčneje mudrosće Božeje. Swjaty Pawoł piše hižo we swojim prěnim lisće Korinthskim: „Ale štož je błazne před swětom, wuzwoli Bóh, zo by mudrych zahańbił." A w samsnym lisće praji: „Zmysłny čłowjek wšak njezapřijima to, štož je Ducha Božoho; přetož to je jomu błaznosć, a njemóže to zrozemić, dokelž ma duchownje so rozsudźeć."

Štóž je so tróšku z pokřesćowanjom Serbow zaběrał, wě, zo tući přez „woheń a mječ" nuzowani křesćanstwo, kotrež so jim němscy — tutu rěč pak njerozemjachu — předowaše, jenož zwonkownje přiwzachu, znutřkownje pak wostachu přeswědčeni pohanjo a woprowachu dale swojim přiboham. Bóh pak we swojej njeskónčnej miłosći smili so nad tutym ludom, a dokelž njemóžachu jón Němcy rozwučić, sčini wón to sam z dźiwami; přetož tute njejsu za wěriwych, ale za njewěriwych. A njebě to dźiw, tuta njebjeska žónska, kotruž lud widźeše w Różeńće a wokoło Różanta khodźić? njeběchu to dźiwy, štož skutkowaše hnadowna postawka? Tak bu tutón lud, kiž dołho zasakle so křesćanstwu spjećowaše, přez spodźiwne zapřimnjenjo maćerje Božeje woprawdźe nabožny, kotryž słowo Boże jenož njesłyšeše, ale swoje cyłe žiwjenjo sebi po Khrystusowej wučbje zarjadowa. Za tutu njeskónčnu dobrotu, zo wón dósta prawu wěru, je serbski lud najzbóžnišej knježni a maćeri Božej přecy wopokazował najnutrnišu dźakownosć a lubuje ju hišće kaž dobre dźěćo swoju mać a wočakuje wot njeje we swojich ćěšnosćach škit a pomoc. Marija pak, naša luba knjeni, njezabudźe na swój lud; w běhu tysac lět je jomu njeličomne dary wudźělała na tutym hnadownym městnje za ćěło a dušu, kaž to tysacy dźakowanjow dopokazuja, ale tež dźensa njepřestawa wusłyšeć poniżne prośtwy pobožnych pućowarjow, kiž we wulkich syłach k njej khwataja. —

*

Sławny, wo serbske pismowstwo wulcy zasłužbny jezuit Jakub Ticin piše w swojej 1692 w Prazy wudatej knizy wo namakanju Różeńčanskeje hnadowneje postawy takle:

Staw II str. 64—99. Wo hnadownej postawje samej, wo Božich domach, wo kužołomaj, wo lipje, štož móžeš w Różeńće widźeć.

Powšitkowne měnjenjo wo namakanju postawy (wotrězk 38):

„Zběhamy kótwicy; kraje a města wostanu za nami", tak spěwaše něhdy widźeł swjateje knježny wo mórskim pućowanju rjeka Aeneja. W předkhadźacym stawje smy sebi kraj a někotre města kraja šěsć městow wobhladali, tak daloko hač to našej wěcy słuša. Nětko khwatamy, kaž ze zběhnjenymi kótwicami z přistawa, won na šěroke morjo

stawiznow. Marija, mórska hwězda, kaž ju swjaty Odilo we swojim štyrnatym předowanju mjenuje, njech sama ze swojim swětłom rozswětli tych, kiž kroča w kurjawje přepytowanjow. Tak mamy so prašeć, hdy woprawdźe a hdźe

Ducy z kowarnje.

(Skónčenjo.)

Dźěše k durjam; durje běchu zamknjene. „Kak jeno nutř přińdu? Na posledku dyrbju ju wołać — štó wě, hač ju njerozhněwam! — Čepla! khiba kluč" — — hrabny do woknješka wyše duri: „ha! kluč tu je!" Mjelčo wotewri durje, kluč połoži zasy naspjet, durje za sobu začini. Za khwilu stupi do jstwy.

„Što? ty tu hižo sy? takle zahe?" rjekny žona wša so spodźiwajo.

Roskownik so zastróži. Takle zahe! — a bě so tola hižo bojał, zo joho naswari, hdyž tak pozdźe domoj přikhadźa. „Ach, Marja! je mi žel . . ."

„I, dźi mi! njecham ničo wědźeć: to su twoje wšědne słowa!"

„Luba, złota Marja! njerěč takle: njewěš ani, što je so mi stało!"

„I, što je so ći stało! wopił so sy, a to khětro jara!"

„O ně! wjele wjetše njezbožo je so mi stało — čohodla jeno so cuzym ludźom dowěrich".

„Dyrbiš dha wěčnje za cuzymi běhać? — a ja sym stajnje sama!"

„Ach, Marja! mi je tak žel . . . tola štó ha by sebi tež to myslił, zo su ludźo tak falšni: hlej! wjeselu so z wjesołymi towaršemi, a mjez tym — ach, hdy bych to ženje nječinił — mjez tym pokradnu mi konja, mojoho rjanoho konja!"

„Što rěčiš?" zawjertny so žona skoro rozhněwana. „Spiš dha hišće? abo sy sebi rozom přepił? — Bambori tu, zo su jomu konja kradnyli, a kóń stoji w konjeńcu".

„Marja, ty drje tola žortuješ!" rjekny Roskownik.

„Dźi mi! ja z tobu žortować! to bych runje khwile měła. Dźi mi z wočow! što ha to tak zahe stawaš, hdyž sy hišće wšón spicy, zo ani rozomnoho słowčka poréčeć njemóžeš?"

Roskownik stoješe kaž woprawdźity „rozkowonik" ze spodźiwanjom sam njewědźo, hač so jomu dźije abo nic.

„Čiń, zo mi z wočow přińdźeš! hdyž tajke hłuposće bledźiš, njejsy też do dźěła khmany!" Prajiwši šmórny joho ze jstwy.

To so Roskownikej njelubješe; wiješe khětro z hłowu: tole njemóžeše nihdy dorozemić. Čuješe drje pak sam, zo je dźensa kušoho rozoma; z najmjeńša khwataše horje do swojeje komorki, zo by so jeno khětře lehnył. Dóšedši so trochu po komorje rozhladuje.

„Nó, wokno wočinjene? Sym je tola wčera hišće sam začinjał! — tola hodźi so, zo so mylu." Začini wokno. „Što? — Ja so boju, zo je tu něchtó z prawje błoćanymaj nohomaj wokoło teptał — tu stopa! tam zasy!" — Tola njemóžeše dlěje tak mudrować: mučny kiwkny so, kajkiž běše, do łoža. —

Bě srjedź dopołdnja, tu přińdźe nócny stražnik k Roskownikecom. Roskownikowa bě sama we jstwje.

„Hdźe je waš?" prašeše so khwatnje.

„Što ha dyrbi?" réčeše žona.

„Hdźe je waš muž?" dźe nócny z nowa; žonam ženje rady ničo njepřeradźi.

„Što ha dyrbi? — Wón tu njeje! njesměm zastupić!"

„Ně! to nic! — Wón dyrbi hnydom ke gmejnskomu staršomu přińć!"

„Što tam?"

je so postawa namakała, w kotrejž my w Rožeńće Boharodźićefku česćimy? Mi wšak so njeje poradźiło hač dotal něšto zhonić abo čitać, w kotrym lěće bu postawa woprawdže namakana. Ale tute stawiznarske prašenjo nima tež telko ważnosće, zo bych za nuzne měł, so tohodla do khabłacych měnjenjow podać. Za to pak, zo je so zawěsće dołho a to najskerje před wjele lětstotkami namakała, może snadź tež to jako dopokaz służić, zo wěsty Senecio, kotryž je 117 lět stary w Khrósćanskej wosadźe w měsacu nalětnika lěta 1685 z tutoho časnoho žiwjenja wotešoł, ničo njewědźeše, zo by hdy tuta sławna postawa njeznata była.

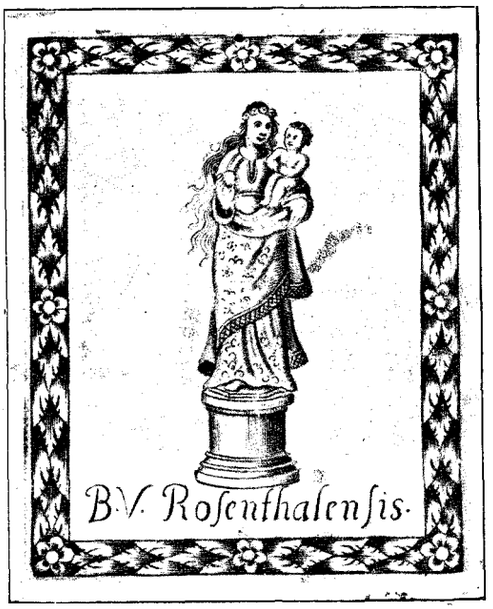

39. Štož nětko městnosć nastupuje, sym husto, hdyž hišće dźěćacu drastu nošach, staru podawiznu prawótcow powědać słyšał, kotraž pwšitkownje najwjacy připóznaća namaka, zo je postawu při hońtwje zemjan susodstwa na lipje namakał. Tak drohotne dary a pokłady je hońtwa Łužicy přinjesła. Tak je też hońtwa knježnjacy klóštr, mjenowany Marijina Hwězda, přinjesła. Runje tak je też nětko hońtwa Marijinu postawu, tamny wubjerny srědk Božeje miłosće, zjewiła. A na tutym podawku njehodźi so ani dwělować. Štož nětko sćěhowace nastupa, je wěrje podobne, tola paruje krutoho zakłada. Tutón je bjez dwěla bohowka wójny, njepřećelnica wšěch pisomnych pomnikow, zničiła ze wšěmi druhimi lisćinami a pismami tutoho jara znatoho městna. Abo njeje snadź ničo we wosobinskich swójbnych zapiskach tutoho nadobnoho splaha, z kotrohož tamny wosobny hajnik wukhadźeše, zakhowane? Jeli nic, tak su zawistne wójnske smólnicy, ničerjo česćownych znamjenjow prawěka, je do popjeła přewobroćiłe. Zawěsće dobudźe sebi tón wulke zasłužby, komuž so poradźi, z domjacych žórłow abo druhdźe započatk namakaneje postawy wěsće dopokazać. Nětko pak mjez tym zkrótka praju, štož sym junu w Prazy w rukopisu jara wuznamiteje wosoby swojich znatych namakał.

40. Přez prócu stawiznarjow wěmy, zo je kejžor Korla, kiž swojich wulkotnych skutkow dla přimjeno Wulki dósta, ze sakskim kralom Wittekind 30 lět wójnu wjedł, doniž Wittekind, nic tak jara wójnsku zmužitosć, ale wjele bóle křesćansku póćiwosć kejžora Korle wobdźiwajcy, so jomu dobrowólnje podćisny. Bórzy so Wittekind a cyły sakski kraj k romsko-katolskej wěrje a posłušnosći wobroći pod romskim bamžom, kotryž Korlu Wulkoho lěta 800 z kejžorskej krónu wuznamjeni, hdyž bě rańše kejžorstwo někotre lětstotki bjez wjećha było.

W tutej skoro 33 lět trajacej wójnje bě husto nuzno było, za tym hač sebi wójnske wobstojnosće to žadachu, wójnske lěhwa přeměnjeć a přepołožować. Jich skoro zawěte slědy móžemy na wšelakich městnach, wosebje pak we Łužicy wobkedźbować. K tutym słuša też tamne lěhwo — ja so při tym zepjeram na wuswědčenjo tamnoho rukopisa — kotrež kejžorscy wojacy při wsy Wotrow, blizko Marijineje Hwězdy, wotykachu.

Tam wuhladaš nasyp, hdźež je, štož so wěryhódne zda, tamna postawa najzbóžnišeje knježny, kotruž je zawěsće

---

„To ja njewěm! Pólcaj je prajił, zo dyrbi hnydom přińć!“

„Što? Pólcaj? — Što ma pólcaj z našim činić? wšako wón ničo njeprawoho skućił njeje!“

„To ja njewěm!“ zabórča nócny, stojo, kaž hornc zwarjenych płónčow. Roskownikowa wuńdźe wostajiwši wšoho ze jstwy; za khwilu přiwjedźe so z Roskownikom, kiž bě hišće wšón zasparny. „Ja tola njejsym ničo činił!“

„To drje so hodźi! — Tola spěšnje: budźa hižo dawno čakać!“ Nócny dźěše ze jstwy, Roskownik za nim; Roskownikowa chcyše sobu.

„Marja! wostań tola doma!“ rjekny Roskownik.

„Što? doma wostać? Ja chcu wědźeć, što pólcaj přećiwo tebi ma; chcu tomu kucharjej doměćeć.“

Dźěchu z dwora. „Wajchtarjo!“ rjekny Roskownikowa: „dźi do prědka, hewak sebi ludźo mysla, štó wě što je naš zworał!“

„To je mi wšo jene!“ zabórča nócny. „Mi je pólcaj prajił, zo dyrbju po wašoho hić, a štož mi pólcaj praji, to činju; wo stare žony so njestaram.“

Roskownikowa bě so najradšo do njoho dała; tola srjedź wsy zwěri sebi jeno z pjasću hrozyć. Roskownik bě změrom; jomu khodźachu strašne mysle we hłowje, što jeno pólcaj chce. „Snadź je na Horje zhonił, zo sym . . .“ tola njewěrješe sebi dale myslić, kaž by so bojał, zo so z tym hižo přeradźi.

Dóńdźechu ke gmejnskomu staršomu. „Wjedu joho!“ dźeše nócny ducy do jstwy. Za blidom postany pólcaj. Při nim sedźeše hišće gmejnski starši. Roskownik bě wšón zastróżeny. Nadobo dohlada so na Wóndricha, kiž srjedź jstwy na nizkim stólčku sedźeše. Na wšo zabywši skoči k njomu: „Wóndricho! Wóndricho! hdźe maš mojoho konja?“

„Što? konja?“ zaměča nócny; konja je tebi kradnył? Haj haj! to sebi hnydom myslach, zo něšto tajke budźe, hdyž joho pola was z woknom won lězć widźach!“

Roskownik na to njekedźbowaše. „Wóndricho! nó dźě rěč, hdźe maš mojoho konja?“

„Ach, njestaraj so wo konja!“ wotmołwi Wóndrich strachoćiwje: „tón wšak njeje zhubjeny — ale ja! — ach, tajkele njezbožo! Roskowniko, budź prošeny, rěč za mnje! Hlej! ći ludźo maja mje za paducha; sym so ze wšěm móžnym zamołwjał, tola nichtó mi njewěri; rěč ty za mje!“

„To so rozemi, zo tebi nichtó njewěri“, přistupi stražnik; „ale mi, hdyž sym će z woknom čěkać widźał!“

Tu postupi pólcaj a zaměča:

„Roskowniko! smy po tebje pósłali, zo by nam swědčił; tónle Wóndrich so na tebje powoła, tola pódla rěči nam tak dźiwne wěcy, zo jomu skoro wěrić njemóžemy. — Wóndricho! powědaj hišće junu, zo też Roskownik słyši a potom praji, hač je wěrno abo nic!“

Wóndrich powědaše z krótka, kak je so na konja sydał, kak je do Nižec jěchał a tu do Roskownikec dwora přišoł!“

„Štó by sebi tola myslił, zo mi tole zworaš!“ wurazy Roskownik. „Tola čohodla so njejsy zasy na Horu wrócił a mi prajił: ja tebje tam pytam a . . .“

„Ale móžach dha sebi hinak pomhać, hdyž chcyše mje waša z mocu za muža měć? Chcych drje jej ćeknyć, tola wona mje hrabny a tykny mje do ćmoweje komorki; njemóžach sebi nětko lěpje pomhać, khiba z woknom ćeknyć, ale tu hrabny mje zaso tónle njedušnik.“

wojak Korlowoho wójska pobožnje česćował, po wotćehnjenju wójska wostała. Zawěsće, bjez dwěla mějachu wupruhowani a njesurowi kejžorowi rjekojo połne přeswědčenjo, zo je česćowanjo swjateje Boharodźićeńki spomožne k dobyću. Też Narses, jara sławny wójnski wjednik prawěka, připisuje w dźakownosći jej wšitke swoje dobyća. Też sławny přikhad kejžora Komnenija je postawa najzbóžnišeje knježny překrasniła, kotraž bu po dobyću na wójnski wóz stajena. Sněhběłe konje ćehnjechu wóz, na kotrymž so postawa błyšćeše, a kejžor sam jón pěši přewodźeše.

41. Podobne měnjenjo namakam w lisće wot wysokodostojnoho knjeza P. Jurja Molitora na dnju 25. nazymnika 1661 w Brnju napisanym, kiž takle rěka:

Wobstarni mužojo powědaja, kaž su wot dźědow a pradźědow zhonili, zo je nastaćo tuteje hnadowneje postawy na sćěhowace wašnjo so stało: Bjez dwěla je wójnski wjednik (mjeno woni njewědźa) njedaloko Różanta wójnske lěhwo wotyknył (slědy lěhwa móžemy hišće dźensa widźeć). W tutym času wuhladachu k prěnjomu razej žónsku z kralowskej majestosću lěhwo wobkhodźować, a hdyž bě wójsko wotćahnyło, widźachu tusamu žónsku njebjeskeje krasnosće pola a łuki wobkhodźować. Skónčnje knjez Lucian ze Sernjan, hdyž na swojich zahonach honješe, tusamu žónsku wuhlada. Tutón, kiž chcyše wědźeć, štó wona je, štapi konja z wotrohami a pytaše ju w spěšnym běhu dosćahnyć, ale podarmo. We wěstym rozstupu wosta wona přecy wot njoho zdalena. Hdyž bě ju sćěhował hač k hórcy wyše Różanta, tam pod lipu, kotraž hišće stoji před kapałku spodźiwneje knježny, zhubi so před joho wočomaj. Wón pak pozběhny swojej woči a wuhlada na lipje postawu najzbóžnišeje knježny.

To je krótki zlemk z lista, kiž je z Brnja do Prahi na Mału Stronu pósłany.

Hdyž ertne podawizny so stawizniskim wobswědčenjam njenapřećiwjeja, hdyž samo stawizniscy dopokazane podawki podawizny wěcownje wěryhódne činja, potom so tón wěrnosći njepřibliži, kiž na nje njedźiwa. W Ticinowej knizy „Epitome historiae Rosenthalensis“ zdźěli so tehdom rozšěrjena podawizna, mjenujcy: Korla Wulki je we wójnach

přećiwo Wittekindej swoje lěhwo poměł na hrodźišću pola Wotrowa. Najwjetši dźěl stawiznarjow nad tym dwěluje, a najskerje z tym prawom, zo je wójsko Korle Wulkoho hdy do našeje krajiny přišło. Zo pak su wójska joho potomnikow, kotrež so też jara husto kejžorske abo Korlowe Wulkoho wójska mjenowachu, tu přebywałe, zda so wěryhódne być. Wo Hendrichu I. so wuraznje praji, zo je wón lěta 922 do kraja Milčanow přićahnył. Lěta 963 přićahny markhrabja Gero do kraja Milčanow a podćisny sebi lud.

„Što, ja njedušnik?“ huntorješe so nócny. „Ty sy njedušnik, wšako sym će widźał“. —

„Změrom!“ poruči pólcaj. „Je to wěrno Roskowniko?“

Roskownik běše hišće wšón překhwapjeny. „Haj, to je z najmjeńša prawda, zo je mi Wóndrich na Horje pola Korčmarjec konja dźeržał. Też to so derje hodźi, zo je spytał na konja so sydnyć, a potom tak njezbožownje do Nižec jěł: mój kóń je wječor khětro wostudny.“

„Što maš ty prajić, strażniko?“

„Nó haj! Sym też widźał w nocy muža na konju do wsy jěchać“, rěčeše nócny maznje. Skónčnje swědčeše też zahańbjena Roskownikowa, kak je Wóndricha, měnjo, zo je to jeje muž, z konja zestorkała a dokelž je čěkał, do komorki začiniła. „Štó mohł so też po ćmje na wšo dohladać!“ rjekny so zamołwjejo: „hdyž so mužojo napija, su jedyn kaž druhi!“

„A hdźe dha je mój kóń?“ prašeše so Roskownik přeco hišće njeměrny.

„Toho sym wčera sama do konjenca dowjedła, čohodla njedyrbjał tam dźensa hišće stać?“

„Tak smy wšitcy zjednani!“ zaměča zasy pólcaj. „Wšitko je jeno sćěhwk dźiwnoho njezboża. — Wóndricho! ty móžeš hić! tola štož je so tebi tule stało, njemóže tebi nichtó zarunać: wšitko dźě na tebje rěčeše.“

Wóndrich ničo njewotmołwi; chcyše so sobu wusmjeć, tola posměwk radźi so jomu khětrje kisały.

„Nětk jeno khwataj domoj!“ rjekny Roskownik k njomu stupiwši. „Waša hižo dawno na tebje čaka.“

„Čohodla? kak ty to wěš? sy tam był?“

„Haj! mi je so tohorunja tak zešło, kaž tebi: waša chcyše mje też za muža měć!“

„To njeje wěrno!“

„Ju, zawěsće! — Hdyž njemóžach tebje a swojoho konja nihdźe namakać, dźěch k wam, zo bych so prašał, hač sy domoj abo nic; kłapach do duri, twoja žona mi wotewri. Tola prjedy dyžli słowčka wuprajich, hrabny mje za ruku a ćehnješe mje moskotajo do jstwy; k dobromu zbožu so sama hišće na khwilu wotsali. Ja steju hišće při durjach, sam njewědźo, kak bych so z pasli wusunył; tu na dobo zawołachu z najzadnišoho kućika tři: „Nano! nano!“ Hu! ja so ze stróželemi přecy tak zatřasech. Budźće z měrom, prajach, sym wam poprjancy sobu přinjesł; budźeće-li změrom, dóstanjeće jutře rano kóždy poprjanc. Prajiwši zawróćich so ze jstwy; bě drje wjedrowje ćma, tola mi so lěpje radźi, dyžli tebi.“

„Je to wěrno?“ dźiwaše so Wóndrich. „Ale moja tebje zawěsće tak storkała njeje, kaž twoja mje!“

„To móžeš prawje měć!“ šukny jomu Roskownik mjelčo do wucha.

„Što ha maš to tola tak nuzne bamborić?“ swarješe joho na dobo žona za rukomaj ćahajo. „Pój domoj!“ A Roskownik dyrbješe posłuchać.

Z dobom zebra so też Wóndrich a khwataše z „lohkimaj nohomaj“ po štrympach na Horu, ducy po puću zhubjene drjewjancy pytajo. Posledni čěrchaše nócny stražnik domoj, ducy moskotajo:

„Sym joho tola ze samsnymaj wočomaj widźał, kak z woknom won lězeše; a nětko praji kóždy, zo je njewinowaty! to hišće žiwy njejsym słyšał.“

Njech so jomu nichtó njedźiwa: joho rozom běše wšak stwórć hodźiny pózdni.

Wosebje 1002 bě Hornja Łužica městno rozsudnych bitwow, kotruž sebi Mišnjanski markhrabja dospołnje podćisny. — Tute stawizniscy dopokazane podawki činja Ticinowe podawizny, zo su němscy křesćanscy wojacy na hrodźišću pola Wotrowa přebywali, jara wěryhódne. Tomu wotpowěduje też, štož P. Alexander w swojej krónicy klóštra Marijineje Hwězdy piše, zo je Hendrich I. Serbow lěta 931 pola Ptačec zbił.

Lěta 1264 natwarichu pódla lipy drjewjanu kapałku, kaž to Beissel w swojej knizy „Pobožne pućowanja k našej lubej knjenje“ na str. 384 wopisuje. Njewěrne je tohodla, štož su někotři lutherscy stawiznarjo pisali, zo je Róžeńčanska hnadowna postawa přišła z Wujězdźanskoho lěsa najprjedy do Hodźija a wottam přez fararja Temlera do Khróšćic a tak do Róžanta w času rozšěrjenja noweje wěry. Tuta nowa wěra je so tu wokoło lěta 1600 počała rozšěrjeć, hnadowna postawa pak bě w Róžeńće hižo lěta 1264. Tak też pisaćeljo druhdy něšto napisaja, štož wěrnosći docyła njewotpowěduje. (Pokročowanjo.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je so nětko zaso do Vatikana wrócił. Před wotjězdom z Castel Gandolfo wopyta hišće raz hwězdarnju, kotraž nětko pod wjednistwom jenoho hollandskoho jezuita dźěła.

W jenej narěči pokaza bamž na to, zo dyrbi dźěło katolskoho skutka we cyrkwinskim a nabožnym žiwjenju wosadnych widźeć być. Na druhej stronje pak dyrbja sobustawy katolskoho skutka dobre křesćanske žiwjenjo wjesć a cyle z cyrkwju žiwi być, hewak je katolski skutk jenož organizacija ale tajka bjez žiwjenja a wuspěcha. Dale wuzběhny Swjaty Wótc, zo też bjezbóžnicy za swoje ideje propagandu činja. Runje tohodla pak je ważne a nuzne, zo katolscy křesćenjo propagandu za wěru činja.

Duchowni, kotřiž w organizacijach statneje młodźiny dźěłaju, wopytachu bamža. Wón k nim poróča a praji, zo je 1927 sam nastork dał, zo bychu so młodźi měšnicy wěnowali ke skutkowanju mjez statnej młodźinu. Tuta trjeba na wosebite wašnjo duchownu radu, nabožne wothladanjo. Skónčnje kapłanow dopomni, zo budźeja jónu dyrbjeć zamołwjenjo dawać za kóždu njesmjertnu dušu, kotraž běše jim dowěrjena.

Při druhej audiency prošeše Swjaty Wótc, zo bychu so wěriwi wšědnje za njoho modlili, wosebje pak ći, kotřiž wědźa wo joho starosćach a prócowanjach a wo joho zamołwjenju. Hdyž wě, zo so za njoho modla, potom je to za njoho wulka pomoc a posylnjenjo. Swjaty Wótc je hižo 60 lět ze sobustawom třećoho rjadu swj. Franciska.

Hdyž skupina francózskich nowinarjow do Roma na jenu wustajencu přińdże, wopyta też bamža. Tutón wuzběhny jara raznje winowatosć wšěch nowinarjow, dźěłać a pisać za zdźerženjo wěry.

„Schlaraffia“ je jene towarstwo, kotrež ma na cyłym swěće wokoło 40 000 sobustawow. Dotal móžachu też katolikojo ze sobustawami być. To pak je nětko wot cyrkwje zakazane. Čohodla? Njehodźachu drje so direktne dopokazy namakać, zo je „Schlaraffia“ dźěl swobodnomulerstwa, tola wjednicy towarstwow „Schlaraffia“ maju často też wysoke zastojnstwa w zwjazkach swobodnomulerjow.

Za republiku Cuba (kupa před Ameriku) je Swjaty Wótc wosebitoho nuncia postajił. Joho sydło je města Hawanna. Nuncius je z dobom też bamžowski delegat za kupy Antille.

W Clevelandźe w Americy běše eucharistiski kongres. Bamž k wobdźělnikam přez radio poróča. Rěčeše we swojej dźěłarni w Castel Gandolfo. Wosebity wusyłak přenjese powěsć do Vatikana a hakle vatikanske radio potom powěsć do wšoho swěta pósła. Pius XI. wupraji jasnje, zo je wójnski strach jara wulki a zo dyrbimy so wšitcy wo měr modlić. Ćerpjenja a strachi přichodneje wójny budźeja surowe. Skónčnje bamž wobdźělnikow požohnowa. Za pół hodźiny přińdże z Ameriki telegram, zo su bamžowu powěsć derje zrozemili.

Pólska. W Lwowje woswjeći metropolit dr. Handrij hrabja Šeptycki swoje 70. narodniny. Wón je najwyšši biskop wukrajnskich prawosławnych, kotřiž su zaso z Romom zjednoćeni. Jubilar ma wulke zasłužby wo zasozjednoćenjo prawosławnych z romsko-katolskej cyrkwju. Tak pućowaše do wójny wjacy króć njeznaty do Ruskeje a skutkowaše tam za zasyzjednoćenjo. We swětowej wójnje joho Rusojo z joho biskopstwa wuhnachu. Dyrbješe tehdom dołho w połnócnej Ruskej přebywać. Ale też tam dźěłaše metropolit dale a wuswjeći samo tajnje někotrych biskopow. Po prěnjej ruskej revoluciji zwoła synodu narańšich katolikow do Pětrohroda. Tam bu za patriarcha Wukrainy wuzwoleny. Dźeń so bliżeše, na kotrymž běše so cyła Wukrajina z Romom zjednoćiła. Ale Bolšewikojo, kotřiž běchu mjez tym dobyli, wšo znjemóžnichu na dołhi čas. Biskop je wulki dobroćel swojoho ludu a je wjele za joho ćělne a duchowne derjemćo činił. Skónčnje je też hišće narodny wjednik swojich wosadnych.

Legija Młodych běše tak rjec pólska statna młodźina, a knježerstwo ju jara podpjeraše, a katolske towarstwa mějachu wot toho wjele škody. Tola w legiji Młodych hajachu so marxistiske zasady. Tohodla wobroćichu so před lětom biskopja přećiwo tutej organizaciji a prajachu w zjawnym pastyrskim lisće, zo su wjednicy legije Młodych bolšewistiscy zmysleni. W poslednim času poča legija Młodych skoro wšo kritizować, samo knježerstwo, kotrež běše jej tola jara přećelnje zmyslene. Skónčnje zdalowachu so mužojo w knježerstwje dale bóle wot legije a ju cyle wopušćichu. Na to bu legija Młodych rozwjazana. Jako wina mjenuje so tole: Dokelž mějachu ći, kotřiž z legije Młodych přińdźechu, při zastupje do powołanjow wšelake lěpšiny, so we njej mnoho dwělomnych karakterow hromadźeše, kotřiž chcychu jenož ze swojeje pozdaćneje horliwosće dobytk žnjeć. Tak su biskopja tu cyle prawje měli a też wuspěch.

W poslednim pólskim sejmje běchu mnozy duchowni jako zastupjerjo politiskich stronow. Dokelž so nowowólby bliža, su wšelacy biskopja powołajo so na cyrkwinske prawo duchownym zakazali, někajki mandat přijeć.

Jedyn dopokaz mjez njesměrnje wjele druhimi, kak katolska cyrkej a jeje duchowni za kulturu skutkuje: W lěće 1900 přewza farar Monsignore Bližinski wosadu Liškow. Tehdom běše tam cyrkej jena kólnja, šule wosada scyła žaneje njeměješe. 87 % wobydleri njemóžeše ani čitać ani pisać. Dźensa po 35 lětach je wjes Liškow přikładowna wjes. Maja tam někotre derje zarjadowane šule, syrotownju, khorownju, ratarske družstwo, šulu za techniku, žonjacu kliniku a někotre karitativne wustawy. Zo to wšo nasta, je zasłužba fararja. Joho tohodla Krakowska akademija wuznamjeni.

Českosłowakska. W Prazy a Bratisławje wotmě so wot 1.—10. sept. zjězd mjezynarodnoho zwjazka katolskich studentow „Pax Romana“. Na nim wobdźěli so wokoło 300 studentow, kotřiž běchu jako zastupjerjo z wukraja přišli. K tomu přińdże hišće 100 českich studowacych. Čestny škit běchu češcy biskopja a češke knježerstwo přewzali. Swjaty Wótc běše wutrobne powitanske pismo pósłał. W mjenje biskopow powita studentow arcbiskop Kašpar-Pražski a w mjenje knježerstwa minister Šramek. Wšitke přednoški a jednanja dyrbjachu puć pokazać, po kotrymž dyrbi katolske křesćanstwo w nětčišim času kročić. Wosebje so na to pokaza, zo je zańdźeny lětstotk chcył, z rozomom Boha zabić, ale čłowjestwo je spóznało, zo to njeńdźe, ale zo je čłowjeski rozom ćma poruno swětle wěry. Rozom wuči junu tak a potom hinak. K wěrje pak móžeš jenož přińć z prawej ponižnosću. Tak widźimy, kak so wučeny dorost zaso wobroća k Bohu.

Kaž je znate, njemějachu katolikojo hač dotal w Bratisławje žaneje theologiskeje fakulty, hačrunjež běše nuznje

trěbna. Nětko pak je knježeŕstwo do toho zwoliło, zo so tajka při tamnišej univerziće założi. Też Swjaty Wótc je swoju dowolnosć dał. Tuž so fakulta lětsa nazymu wotewri.

W Słowakskej ma so bórzy nowe arcbiskopstwo założić. Wo česć, być z rezidencu arcbiskopa, prócuja so tři města. Neutra jako najstarše křesćanske město w Słowakskej, Tyrnow, hdźež hač dotal japoštolski administrator bydleše, a Bratisława. Wědomostne wustawy města Bratisława su wopomnjeńske pismo wudałe, w kotrymž wsě winy rozłożeja, kotrež za to rěča, zo by hłowne městno arcbiskopstwa Bratisława była. Město chce też swoju radnicu přewostajić nowomu arcbiskopej jako hród. Radnica je 1871 twarjena a běše arcbiskopski palais wuheŕskoho wjerchbiskopa. 1903 je město twar kupiło a wužiwa jón jako radnicu.

Świca. Kónc augusta — započatk septembra wotmě so w Freiburgu zjězd świcskich katolikow. Tutón běše hnydom też eucharistiski kongres. Wšě swjatočnosće wotměchu so w němskej a francózskej rěči. Biskopja pokazachu wosebje na to, zo je winowatosć kóždoho katolika, so při katolskim akcijónje wobdźělić. Po hłownej zhromadźiznje běše narodna swjatočnosć. Na njej běchu narěče we wšěch štyrjoch rěčach Świcy: francózskej, němskej, italskej a raetoromanskej. Mjez wšelakimi zhromadźiznami jenotliwych towarstwow dyrbimy tu mjenować: zhromadźiznu katolskoho nowinarskoho zwjazka, Caritas-zwjazka, zwjazka katolskich lěkarjow, świcskoho towarstwa, kotrež so wo katolske misijónske lěkarstwo stara a świcskich towarstwow młodźiny.

1860 běše mjez wobydleŕstwom w Świcy 1 478 591 protestantow, a 1 021 821 katolikow. Za lěto 1930 pak rěkatej ličbje 2 330 336 pretestantow a 1 666 317 katolikow. Potajkim su so protestanći wo 58 % a katolikojo wo 63 % přisporili.

Na poslednjej biskopskej konferency wobzamknychu biskopja, zo ma so na njedźeli swj. różowca zběrka wotměć za khudych. To dyrbja katolikojo pokazać, zo duch wopornjwosće we nich knježi. Dale poručuja, zo bychu sebi katolscy burja ratarske towarstwa założili a we nich so po wučbach bamžowskich encyklikow wo čełne a duchowne derjemčo burskoho stawa prócowali, kaž to katolske dźěłaćerske towarstwa za dźěłaćerjow činja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 536. 537. z Budyšina: Hańža Bisoldec, Marja Hermanowa; 538. 539. z Baćonja: Jurij Knebel, Jakub Měrćink; 540. z Češkec: Hańža Wjacsławkowa; 541. z Banec: Hana Forchowa; 542.—551. z Miłočic: Michał Šiman, Jurij Pětranc, Jurij Pjetaš, Jurij Šlósar, Jurij Pól, Jan Šworca, Mikławš Šworca, Pětr Nowotny, Jakub Wornač, Jan Rjenč.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. oktobra 1935.

174 wołow, 159 bykow, 905 kruwow a jałojcow, 819 ćelatow, 65 wowcow, 577 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 40—41 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 41—42 hr. 4) Snadnje wuwite 38—40 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 41—42 hr. 3) Mjasne kruwy 24—32 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy — hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 37—41 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 70—72 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 61—70 hr. 3) Snadnje wuwite 53—60 hr. 4) Najšpatniše 50—52 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 54—59 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 55—59 hr. 3) Mjasne wowcy 48—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 43—47 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow čežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Pjenjezy
k wupłaćenju hypothekow, k twarjenju, za wobkhod atd. możeš dóstać přez **kredit,** hdyž so dojednaš z
Rheinische Mobilien-Zweckspargesellsch. m.b.H.
Agentura w Kukowje:
M. Šewčik.

Kožuchowe pjezle mantle kornarje podšića liški
Wulki wubjerk, małe płacizny!
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Pórclin
ze złotej kromu, z winow. lišć., němsk. różu, z drobn. mustrom, ze slěbrom a běły. Kamjeninu a hornč. twory na wubjerku a tunjo
Hausbedarf M. Pfuhl Znutř. lawska dr.

Čorny bant
dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Mysłće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčeŕnja Serbska dr. 16

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancaŕnja)
w Budyšinje na Garbaŕskej hasy blizko Šuleŕskich wrotow
hišće njeznaješ?

Njedźelu 13. okt. su wobkhody w Budyšinje wotewrjene wot 11—6 hodź.

Rózk hłownoho torhošća
je dom wosebitoho wubjerka
za gardiny, tepichi, linoleum a wodźewy na blida a diwany.
Julius Hartmann syn

Kałowe sudy wusmoleć
a wšitke druhe dźěła bětnarskoho powołanja wuwjeduju derje a tunjo.
W Khrósćicach a we Wujězdźe **Pawoł Hetaš**
Wotedać móža so sudy pola hornčerja Proska w Khrósćicach čo. 1

Štrykowanu drastu
za dźěći
Budyšin Kamjeńtna dróha 7 ***Otto Osswald***

Nazymska zhromadźizna
Maćicy Serbskeje w Budyšinje
srjedu, 16. oktobra 1935, pop. 1/2 3 hodź.

1. Nekrologi.
2. Přednošk: Překhód Łužicy na Saksku.
3. Wšelčizny.

Wotrjady: dopołdnja wot 10 hodź. sem.
Lubje přeprošuje Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Přileżnosć! Za tuni pjenjez móžeš kupić:
6 landawskich w jara dobrym rjedźe
2 hońtwjeńskej wozaj
1 tafl. wóz na pjerach za 1 konja
Moritz Wobst G. m. b. H., Budyšin.

Hotel Lehmann *Złota hora*
w Kamjencu, Bönišowe naměstno 2
poskićuje k jědźi a piću to najlěpše a spokoji jednore žadanja tak derje kaž wjetše
Nizke płaćizny *Rjane rumnosće*

Zymske mantle
za žony a holcy — muže a hólcy
kupiće z wužitkom we wobkhodźe za hotowu drastu pola
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje, Bohata dróha.

Sakska ratarska banka
akcijowe towarstwo
wobkhod w Budyšinje na Moltkowej drózy 29
kóždomu służi, njech je na kraju abo w měsće!

Zarjaduje Wam konto za nalutowanki, deposity, šeki a běžny wobkhod,
posrědkuje kupowanjo a předawanjo hódnostnych papjerow wšěch družin,
wobkhowa Waše drohotnosće, dokumenty, hódnostne papjery a hotowe pjenjezy,
je Waša radźićerka we wšěch pjenježnych a wobsedźeńskich wěcach a wobkhodnych należnosćach.

Pónjdźelu rano 1/47 hodź. je Bóh luby Knjez mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, dźěda a wuja

Pětra Handriku,
žiwnosćerja w Šunowje,

w starobje 70 lět do wěčneje domizny wotwołał. Štwórtk smy joho w Ralbicach pokhowali. Wšěm, kotřiž su za njoho so modlili a joho k rowu přewodźeli, wosebje Ralbičanskej Bjesadźe a Konječanskomu wojeńskomu towarstwu wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Poručamy joho dušu dale do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Šunowje, 10. oktobra 1935.

Hłubokozrudźeni žarowacy.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

42. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. oktobra 1935.** | **73. lětnik.**

Ty sy poručił, wobkedźbować twoje přikaznje.

Takle modli so měšnik dźensa při woporje Božeje mše. Napisał je nam tute słowa sławny kral David. Też za nas maja płaćiwosć. Haj, runje naš čas ma přičinu, na nje z wotewrjenym wóčkom zhladować.

Bohabojazny kral započina naspomnjeny spěw ze słowami: „Zbóžni, kotřiž khodźa po prawym puću, kotřiž kroča po kaznjach Božich. Zbóžni, kotřiž maja kedźbu joho postajenja, z cyłej wutrobu pytaja joho.“ Potom sćěhuja hornje słowa: „Ty sy poručił, swěrnje wobkedźbować twoje přikaznje.“ David wozjewja tu nam zasadu swojoho žiwjenja; zawěsće zasadu wubjernu. Zasadu, płaćacu też za naše žiwjenjo. Čohodla pak su tute słowa za nas ważne? Jeli ma naspomnjena zasada woprawdźe być naša, chcemy tola z połnym prawom wědźeć jeje wuznam a ważnosć.

Hlejće! Trjebamy w samsnym spěwje jenož přiwzać někotre druhe rjadki a wuznam budże jasny. Přetož tak spěwa kral: „Puć twojich kaznjow chcu běžeć, dokelž ty zmužiš moju wutrobu.“ Na druhim městnje zasy praji: „Haj, zwjeselić chcu so nad twojimi kaznjemi, kotrež lubuju. Wulki měr maja, kotřiž lubuja twój zakoń! Raduju so nad twojimi słowami.“ Što widźimy, što słyšimy? Njeklinča nam napřećo lubozne zynki? Njepraji nam kóžda rjadka: Derje je človjekej, Bohu służić! Wjesołosć přińdźe do joho wutroby. Haj, prajće, hač njejsće sami hižo nazhonili nutřkownu radosć a wjesołosć, kiž dawa Bóh luby Knjez tamnym, kiž pytaja ze swěrnej a njeskaženej wutrobu jomu służić.

Hladajmy do wutrobow rjekow našeje swjateje cyrkwje, do martrafskich wutrobow! Kajke čwělowanja dyrbjachu wutrać! Kajke bolosće mějachu znjesć! A tola — jich mjezwočo přeradźi jenož nutřkownu wjesołosć, nutřkowne zbožo. Hačrunjež zwonkowne čwěle, nutřka we wutrobje hłuboki pokoj. Něchtóžkuli móže so prašeć: „Je tajke něšto możno, je to też wěrno?“ Haj, luby křesćano, to je woprawdźe wěrno a możno. A kak? Hdźe je žórło tajkeje wjesołosće, žórło tajkoho zboža?

Zawěrno, człowjeske žórło njemóže to nihdy być. Ale Bohu je wšo możno. Prawa kruta a žiwa wěra je žórło tajkeje wjesołosće, žórło hłubokoho zboža. Křesćan, kiž nima kruteje a žiweje wěry, widźi we służbje Božej jenož ćežu a prócu. Abo ze swjatym Bernardom móžemy rjec: „Tajki widźi jenož křiž, njezačuwa pak nutřkownu wjesołosć.“ Jenož potom, hdyž změjemy we swojich wutrobach krutu a žiwu wěru, přińdźe do našich wutrobow bóžski měr a pokoj. Jeli mamy so we swojim žiwjenju po kaznjach Božich, začuwamy wěrnosć tutych słowow. Abo dyrbimy so wot njekřesćanow přetrjechić dać? Słyšće mały přikład!

Mohamedanojo — to su přiwisnicy profety Mohameda, kiž bě před 1300 lětami žiwy — maja jara kruty póst. Póstny měsac rěka pola nich Ramadaan. Přez cyły měsac njeje jim wot słónca-skhadźenja hač do słónca-khowanja dowolene najmjeńše jěsć abo pić, ani kapku wody; žanu trubku kurić abo cigaretu, štož tola hewak rady činja. Pućowař powěda nam z tamnych krajinow tole:

„Běch w Kairo, we hłownym měsće Egyptowskeje. Jědźech runje k twjerdźiznje města. Stojach před wulkej alabastrowej mošeju — to je arabiska cyrkej. Pola mje stoješe znaty mohamedan, kiž mje přewodźeše. Bě přez horcotu dnja tak mučny, zo skoro wjacy dale njemóžeše. Bjez mocow zlehny so na murju. Mějach we swojim wačoku runje kusk šokolady. Dach jomu wot njeje, zo by k najmjeńšomu něšto měł k wočerstwjenju. Tola skoro hněwny wotmołwjejo praji: „Allah zwarnuj mje, zo bych najmjeńši kusk woptał! Smy dźě we swjatym měsacu. Njeje dowolene, ani najmjeńše woptać!“

Popołdnju jědźech z elektriskej. Na wječor wróćich so. W mojim wozu bě wjacy mohamedanow. Běchu jara lačni, přetož dny julija su tu jara horce. A k tomu přijědźechu runje z dźěła. Wot ranja njeběchu ani kapki wody wjacy

woptali. Prašachu so mje kóždy wokomik, hač njeje hišće sedma hodźina. Dyrbjach jim wěrnosć rjec, zo hišće wosm mjeńšinow pobrachuje. Žadosćiwje zhladowachu na wulki cynowy karan, w kotrymž bě zymny čaj. Strašna tužnota we wozu. Horcota čwělowaše wšitkich. Mohamedanojo pak wutrachu, njedótknychu so čaja. Jich woči jenož zhladowachu zasy a zasy na wočerstwjenjo. Skónčnje, skónčnje prajich: „Runje je sedmich.“ A hlej, karan bě při hubje arabiskoho muža. Čaj womača wob dźeń wuskhnytu hubu. Potom da karan swojomu susodej. Tež tutón piješe dołho, kaž njeby docyła mohł zastać. Potom da swój karan dale. Přichodny wupi čaj. Měrny pokoj ležeše na wobličach mohamedanow.

Běch woprawdźe hnuty, hdyž widźach, kak swědomiće khudźi mohamedanojo wobkedźbowachu předpisma swojeje nabožiny. Prajich sebi: „Njejsu křesćenjo, a tola móžemy my wot nich wuknyć. Njedyrbimy so my hańbować, lubi křesćenjo, dopominajo so na pomocne srědki, kiž je Bóh přez swojoho Syna nam dał?“

Hlejće! Před nami stoji najrjeńši přikład: naš bóžski Mištr sam. Wón je we swojim žiwjenju dźeń wote dnja dopjelnjał wolu swojoho njebjeskoho Wótca. Tohodla móžeše w smjertnej hodźinje rjec: Dokonjane je. To réka: Dopjelnił sym wšo, štož mi Wótc je napołožił. Hladajmy tohodla w našim žiwjenju prawje husto na Jězusowy přikład, potom derje nam. Do našich wutrobow přińdźe tamna wjesołosć a tamne zbožo, wo kotrymž powědaše nam při započatku kral David.

Luby křesćano! Starajmy so we swojim žiwjenju wo tutu wjesołosć, potom budźe zawěsće Jězusowa służba rjana a wozbožaca. Haj, na to nochcemy zabyć: „Ty, o Knježe, sy poručił, wobkedźbować twoje přikaznje. Wulki měr a pokoj maja we swojich wutrobach, kotříž lubuja twój zakoń.“ — Čiń, zo by też do mojeje wutroby přišoł a stajnje w njej wostał.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. 4. oktobra swjećeše so swjedźeń slěbornoho kwasa na Grofic kuble. Knjez Pawoł Grofa běše na tutym dnju před 25 lětami z knježnu Rosaliju Jurkec z Budyšina, kotrejež nana maja we Worklecach a wokolinje hišće dźensa jako swěrnoho a nabožnoho wučerja w najwjetšej česćownosći, k wěrowanju k wołtarjej stupił. Běše to zawěsće přihódny dźeń, swjedźeń swjatoho wótca Franciska a lětsa k slěbornomu jubilejej běše k tomu hišće prěni pjatk we měsacu. Na spěwanych kemšach rano dźakowaštaj so jubilaraj Bohu za wšě hnady joho předwidźiwosće a při sakramentalnym požohnowanju, kotrež so na prěnich pjatkach stajnje wudźěla, prošeštaj dobroćiwu wutrobu Jězusowu wo škit za dalše žiwjenjo. Njedźelu, hdyž swjećachmy dźeń domkhowanki, přikhwatachu dźěći a cyłe druhe přećelstwo jubilarneju mandźelskeju, zo bychu wopominali a so z nimaj radowali nad žnjemi 25 lětnoho mandźelstwa. Dokelž je knjez jubilar wot tutoho lěta z khěbětarjom při wosadnej Khróšćičanskej cyrkwi, plećechu duchownstwo, druzy tři khěbětarjo, kantor Grofa a zwónk Hojer slěborny swjedźeń w hospodliwym Grofic domje dale. Wosadny faraŕ wupraji wutrobne zbožopřeco, wuzběhujo, zo so ničo njestawa bjez Božoho dopušćenja, a zo mataj jubilarnaj mandźelskaj wšu winu, so Bohu dźakować za drohi pokład, kotryž mataj we swojich bohabojaznych pjećich dźěćoch. Mjenowaše to najrjeńši wupłód ćopłoho cyrkwinoho zmyslenja, kotrež knjeza jubilara a joho mandźelsku wuznamjenja. Cyła Khróšćičanska wosada přeje wutrobnje, zo byštaj česćenaj Grofic mandźelskaj woswjećiłoj też hišće złoty kwas w tajkej strowosći kaž dotal. To daj Bóh!

Z Marijineje Hwězdy. Po dołhej a ćežkej khorosći, cyle podata do Božeje wole, zemrě štwórtk rano duchowna knježna Roberta Minna Reichlec. Krótki čas přebywaše k wulěkowanju w Kulowskej khorowni. Tola podarmo. Nětko je Knjez nad žiwjenjom a smjerću hinak wobzamknył a swoju swěrnu służownicu k sebi powołał. Zemrěta pokhadźeše z pruskeje Horneje Łužicy, z městačka Lubanja, hdźež so 5. meje 1875 narodźi. Zadrasćena bu 28. sept. 1897 a swjatočne sluby wotpołoži 11. junija 1900. Přisłušeše potajkim klóštrskomu rjadej přez 45 lět. Swoje mjeniny swjećeše 29. apryla. Lětsa w měsacu augusta by 26 lět było, zo je z wučeńku w holčacej ludowej šuli, prjedy toho wučeše w holčacym wustawje, też wupomhaše w pokročnej šuli. Je studowała w klóštrje Waldsassen a wotpołoži swoje wučeńske pruhowanjo před komissiju w Amberku w Bajerskej. Zemrěta, kiž běše swojim šuleŕkam sprawna a wobhladniła wučeńka a tohodla wot nich woblubowana, dócpě staroby něšto přez 60 lět.

Čohodla tak mało česćownosće? Dobry přikład zamóže wšo!

Česćownosć — zda so mi być potajnstwo cyłoho woćehnjeńskoho wumělstwa. Kak je přišło, zo w žiwjenju człowjekow tak mało česćownosće začuwamy? Kak móžemy najhłubše dušine mocy zasy k česćownosći wubudźić? Česćownosć je po prawym zakładne znamjo człowjeka, kiž ma prawo na mjeno človjek. Wulki němski basnik praješe raz: „Jene człowjek na swět sobu njepřinjese, a tola je to, na čimž wšitko zaleži, zo by człowjek na wšěch stronach woprawdźity człowjek był: česćownosć!“

Što česćownosć bytostnje je, da so ćežcy do słowow zdrasćić. Česćownosć je něšto druhe hač česć, byrnjež mjez tutymaj słowomaj blizke přećelstwo wobstało. Česćownosć je wjacy hač wobdźiwanjo a wysokowažnosć. Spodźiwanjo nas napjelni, hdyž my człowjekojo zwažliwe wukonje športa a techniki widźimy. Ale hdyž my ćiše a rozmyslnje do runje so wotewrjacoho rjosojtoho wóčka kwětki zhladujemy, potom je móžno, zo człowjek česćownje před tutym potajnstwom rjanosće a čistoty stoji, zo česćownosć joho napjelni nad mudrosći, dobroćiwosći a potajnstwom stworićela, kiž z wónje a barby kwětki k nam rěči. To je zakład wšeje česćownosće, tute rozpominanjo swjatoho a bóžskoho. Hdźež něšto wyšše, hdźež wěčne Bóžstwo so w Božej stwórbje jewi, snadź we wobdźiwanju njeskónčneje wysokosće horow a bjezdnoniteje hłubokosće morja, snadź we khowanju pozłoćanoho wječornoho słónca, abo też w čistym, njesebičnym činku jenoho człowjeka, potom w nas česćownosć wožiwja. Hdźež my Boha widźimy we człowjeku, w stwórbje, w dobrym skutku — to je česćownosć.

Što by njeznał spodźiwny wobraz Romskich katakombow? Widźimy na nim, kak mać wšědnje ze swojim dźěćatkom přińdźe k rowej mortwoho nana, kiž je w arenje swoju krej a swoje žiwjenjo za Khrystusa woprował. A mać pozběhuje dźěćatko wysoko horje hač k nanowomu kašćej, zo by dźěćo nana wokošało, zo by dych rjekowstwa a podaća mohł tak rjec dźěćatko wobwěć a zo by je pohnuło potajnstwo a wulkosć woporniweje smjerće joho nana. To je česćownosć!

Česćownosć ma swoje žórło w Bohu, we swjatym a wěčnym. Jenož tam je česćownosće, hdźež wěčnosć přeswita we człowjeku. Začuwamy nětk, čohodla je tak mało česćownosće we swěće, čohodla tak mało widźomneje česćownosće w našich dźěćoch, samo w dorosćenych? Cyle zjawnje a sprawnje dyrbimy wotmołwić: Dokelž je Bóh a to swjate tak mało widźomne w nas, dokelž so nabožina, žana žiwa nabožnosć w žiwjenju starych njejewi. Młodźina nima česćownosće před staršimi ludźimi, dokelž tući husto dosć žaneje česćownosće před Bohom njemějachu, dokelž

jich žiwjenjo a činjenjo, jich rěče a skutki tak mało k česćownosći nućachu, dokelž jich činjenjo a wostajenjo tak bjez Boha a duše so być zdaše. Tež tu so žněje, štož smy něhdy wusywali.

Hakle hdyž stari a wosebje staršej zasy nabožni a woprawdźe pobožni człowjekojo budu, hdyž nowa žiwa nabožnosć so zasy rozwiwa w swójbje, w staršiskim domje, hdyž Bóh jenož w cyrkwi na njedźelskim dnju njeknježi, ale tež na wšědnych dnjach, při dźěle a wućehnjenju dźěći, tež we wjeselu a towaršnosći, hdyž to swjate zasy so přeswětluje we maćerinym wóčku, we wobliču nana, potom wurosće zasy młody splah połneje česćownosće. To je njesměrny nadawk našoho časa, zo my to, štož stej materialism a bjezbóžnosć w polednim lětstotku we žiwjenju luda a swójby zničiłoj, pomału zasy natwarimy, najprjódcy we nas samych.

Nic přez nastajne předowanjo wo awtoriće (nahladnosći), ale přez česćownosć dorosćenych před Bohom móžemy naše dźěći zasy k česćownosći před dorosćenymi, před staršimi wućahnyć. Hdyž dźěći w swójbje, w žiwjenju luda česćehódnych człowjekow njewidźa, njemóže tež česćownosć rosć. Česćowne mocy w dźěsću hodźa so jenož přez człowjekow wubudźić, na kotrychž móže dźěćo z česćownosću zhladować. Hdźež nan a mać, duchowny a wučeŕ tutón ważny wućehnjeński čin su spóznali, hdyž w swójbje a šuli česćehódne předznamjenja a přikłady před dźěćimi nastanu, wěsće tež česćowni człowjekojo — to su dobri a woprawdźe bohaći ludźo — wurostu. Jenož tak hodźi so potajnstwo wućehnjenja rozrisać. Wjacy česćownosće! To njebudźe najprjódcy napominanje a rozkaz za młodych, ale tež khutne namołwjenjo za starych.

Maćica Serbska

wotmě zańdźenu srjedu swoju nazymsku zhromadźiznu. Předsyda, knjez krajno-sudniski rada Dr. Symank witaše swěrnych Maćicarjow, kotřiž so po času tola w cyle rjanej ličbje zeńdźechu. Namołwješe k dalšej krutej swěrje z próstwu, zo by kóždy hladał nowych sobustawow za Maćicu dobywać. — Spominachmy najprjedy na zemrětych sobustawow zańdźenoho lěta. Knjez farař Nowak-Radworski wěnowaše čestne słowa serbskomu rěčnikej Dr. Kurjej, kotrohož bě smjerć kónc julija njejabcy nam rubiła. Potom spominaše knjez farař Wjeńka na njeboh duchownoho radu fararja Jakuba Šewčika, wulcy zasłužbnoho serbskoho prócowarja, wótčinca a horliwoho duchownoho. Dokładnje hódnosćeše Šewčikowe njezakhódne dźěło za naš serbski narod a joho wulku lubosć wosebje za studowacu našu młodosć, kotraž bě joho za swojoho protektora sebi wuzwoliła. Njeboh duchowny rada Šewčik bě wuznamjenjeny z bohatymi duchownymi darami a bě muž kruteje wole, njebojazneje powahi. — Knjez farař Šwjela-Dešnjanski spominaše na njeboh fararja Noweho z Khoćebuza, kotryž bě wjelezasłužbny za delnjołužiskich Serbow.

Naš serbski muzej zastara nětko knj. wučeŕ Měškank. Wupraji próstwu wšitkim Serbam, wosebje pak serbskim wučerjam, zo bychu tola sebi ważili tutón narodny pokład a tež dźěćom rjany muzej pokazowali. Knj. hučbny direktor Krawc wozjewi, zo předsydstwo hudźbnoho wotrjada chce złožić, Maćicarjo pak joho wotpohladej přihłosować njechachu. — We hłownym přednošku pokazowaše potom knjez wyšši wučeŕ Kral, kak su so serbske wobstejnosće a narodne należnosće wuwiwale po **překhodźe Łužicy na Saksku** před 300 lětami. Dokładnje rozswětleše a rozjasnješe přednošowaŕ ważne stawizniske podawki a zakońske postajenja w běhu lětstotkow hač do nowišoho časa, Serbow nastupowace. Wobsah přednoška bě jara zajimawy a dyrbjał wšěm Serbam znaty być.

W poslednim času smy w „Posole“ něštožkuli z tutych historiskich podawkow wozjewili a chcemy tež přichodnje tu na stawizny serbskoho luda kedźbować. Z nich spóznawamy, kak bóle abo měnje rad su we wšelakich časach Serbow měli, kak k zdźerženju jich narodnych kubłow, wosebje serbskeje rěče, z wukazami přećelnje pomhać chcychu abo je wukorjenić a zničić spytachu.

Předsyda dźakowaše so přednošerjej kaž wšitkim wobdźělnikam a skónči z próstwu, zo bychu wšitcy kruće stali k našej Maćicy.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Pokročowanjo.)

Różant.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Różant“.)

Z hon złotokłósnych lubozna so cyrkeŵ směje.
Zwón k Božej rodźićefcy Serbow črjódy zwoni,
Hdźež putnik k swjećatku so prastaremu kłoni:
Móc ze swjećatka dźiwy skutkowaca wěje.

„Dom nichtó wottud njewróći so bjez nadźeje.“ —
Če k wutrobje přez wobraz z tajnym hłosom hroni —

Derje přepokazany.

Duns Skotus, sławny wučenc srjedźnoho wěka, zetka junu rólnika, kiž na swojeju wołow surowje kleješe a sakrowaše, dokelž jomu njechaštej prawje khodźić. Wučeny duchowny z krótkimi krutymi słowami joho napominajo na to pokaza, kak dyrbi so wěčnoho zatamanja bojeć, jelizo tele hrěšne, žadławe wašnjo njewotpołoži. Rólnik so pře to hišće bóle rozhněwa a praji: „Što maće mi tu předować wo wěčnym zatamanju? Je-li Bóh wobzamknył, zo dyrbju zbóžny być, kaž dźěn dyrbi to hižo wědźeć, dokelž je wšohowědomy, budu njezmylnje zbóžny; je-li pak wobzamknył, zo dyrbju zatamany być, mi cyłe moje činjenjo a wostajenjo ničo njepomha: budu tola zatamany. Što je tak na tym, hač kleju abo nic?“

Pobožny muž na njoho sćerpnje posłuchaše. Potom praji: „Bratře, je-li tomu tak, kaž prajiš, přečo dha na polo jězdźiš, zo by swoju rolu dźěłał? Přečo symjo syješ? Haj, přečo so hněwaš na swojeju wołow? Je-li Bóh wobzamknył, zo dyrbiš žně dom dźěłać, kak dźě wšo do předka wě, stanje so to zawěsće — hač ty syješ abo nic, hač ty woraš abo nic, hač ze swojimaj wołomaj won jěduješ abo doma wostanješ. Je-li pak wobzamknył, zo ničo njedyrbiš dom dźěłać, njedóstanješ tež ničo, byrnjež so poćił abo nic. Spytaj jenož to junu, jědź zas dom a wostaj swoje polo puste ležo, a hačrunjež ja njewěm, što je Bóh wobzamknył, tak wjele ći wobkruću, zo žane jstwjelco žita dom ,brać njebudźeš. Wěz tohodla: Bóh je jenož tehdom wobzamknył, tebje zbóžnoho sčinić, hdyž joho kaznje dźeržiš, a tebje zatamać, hdyž bjezbóžne žiwjenjo wjedźeš.“

Tajki dopokaz rólnikej woči wotewri.

Cyrkej Khrystusowa

je přecy so mócniša wopokazała, dyžli wša swětna móc. Štó bě mócniši hač Napoleon I. w času swojoho najwjetšoho zboža? Štó bě słabši hač bamž Pius VII. wot njoho jaty? A Napoleon wumrě na skałatej kupje, Pius VII. pak, wutrawši wšitke přesćěhanja, w Romje zawostaji cyrkej mócnu njepřewinjenu kaž w prěnich časach jeje wobstaća. Přikład to w małym pokazuje, štož je so nad cyłej cyrkwju dopjelniło:

Hdyž Napoleon I. zhoni, zo chce bamž Pius na njoho klatbu wuprajić (dokelž přećiwo swětnomu mócnarjej hinak swoje prawo zakitać njemóžeše), wusmja so tomu Napoleon prajo: „Tohodla hišće mojim wojakam třělby z rukow padać njebudźa.“ — A hlej! Při ćěkanju „wulkeje armeje“

„Lětttysac wokoł mje już swoje wětry honi
Drje, tola miłosće móc wěčnje młoda kćeje."

Kaž Polak swjatu sebi khwali Čenstochowu,
Čech pućuje na sławnu Bělu Horu swoju,
Francóza mać pak Božu prosy Lourdesowu:

Tak Serbo, hdyž ći wutroba rži w njepokoju,
So zebjeŕ do Różanta, k swjatomu so boju
Tam wuproš wot maćerje Božej sylnosć nowu!
(Ćišinski: „Różant".)

Sćěhujmy dale wopisowanju, kotrež wo serbske pismowstwo zasłužbny jezuit Jakub Ticin wo nastaću hnadownoho městna we swojej lěta 1692 w Prazy wudatej knizy podawa:

42. Dwě leucy (měra za puć w starym času) wot Komotowa zdalena leži wjes — we płódnosći polow njemóže so z njej žana druha runać —, kotruž pračas Libeticy mjenowaše. Tamny Boži dom, kiž je jara rjenje po twarskich zakonjach před krótkim wot wysokodostojnych patrow Karmelitow natwarjeny, by też hłownomu městu z pychu a z česću był. Wjesnomu wobydlerstwu wěnuje hižo přez 20 lět dołho z wulkej prócu při wukonjenju Božich służbow swoje mocy R. D. Jan Jezorka. Hdyž na poslednim dnju lěta 1689 joho wopytach, namakach tam na farje Różeńčanski wobraz, kiž je wěsty Parhasius wušiknje ze swojim šćećom w barbach zhotowił. Tute wotpowěduje, štož runoprawosć nastupa, prěnjotnomu swjećeću (z wuwzaćom žiwych barbow). Tak mjenujcy zdźěli mi Admod. Rev. ac Pracell: D Donatus Fabricius, senior Budyšskich kanonikow, kiž mjenowanoho wysokodostojnoho knjeza kurata před někotrymi lětami z tamnym darom zwjeseli.

Při tutym wuléće narysowach sebi dospołnje, štož tu wo napohladže postawy zdźělu. Dołhosć postawy z pódnožom je štyri króć tak wulka kaž spód. Hłowa swjateje knježny je wobwěncowana z wěncom z běłych a čerwjenych róži; to drje je wsy mjeno vallis Rosarum, němski Rosenthal, serbski Różant dało. Rozpušćene włosy padaju po khribjeće šěroko dele. W prawej rucy ma krušiwu, lěwa dźerži běle nahe Jězusdźěćatko, kotrež z nježnymaj ručkomaj jabłuko horjeka a deleka wobjima. Wobličo knježny je rjane a lubozne, ale brune, tola bělše hač pola Ruthenskeje, kotruž moskowitisku mjenuja. Čěło zakrywa purpurowy płašć, kiž je z francózskimi lilijemi a hwězdźičkami wudebjeny. Podšiwk płašća je ćěmnomódry. Žołty wobrub płašća ma podobnosć wšelako rozćehnjenych cankow. K tomu je najzbóžniša knježna bohaće z kwětkami wupyšena, žołto-zblědowacu zwjeršnu drastu woblečena, kotraž hač přez kulki nohow spaduje. Wona je wopasana z purpurowym paskom, kotryž je pod wutrobnom złaha sćehnjeny. Lěwa noha je pod drastu skhowana, jenož prawa debjena z čerwjenym črijom wustupuje skoro na poł. Tuta postawa stoji nad drjewjanym pódnožom, kiž ma napohlad marmjela. Pódnož so w delnim a hornim dźěle kulojće rozšěrja, tak zo so srjedźa jasnje podobnosć kružela pokazuje.

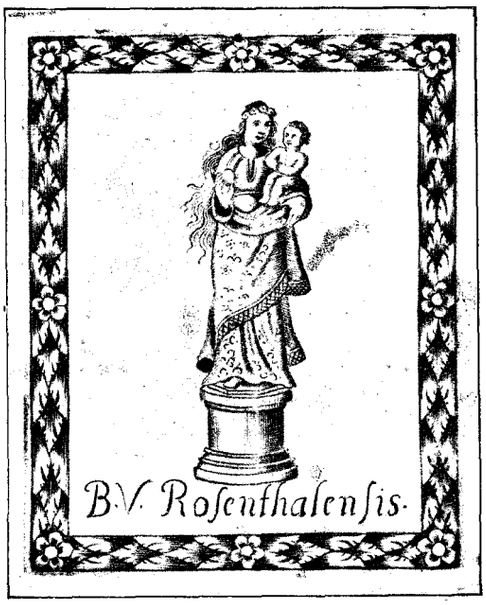

Wozjewimy wobrazk hnadowneje postawy hišće junu, zo by ju mohł přirunać z wopisowanjom, kotrež P. Jakub Ticin wo njej podawa.

43. Rev. a Doct. D. Matej Witzk, A A. L L. a wučeŕ filosofije, (kanonik nadobneje a njewotwisneje cyrkwje swj. Pětra w Budyšinje), da we swojej wurjadnje wulkej lubosći a česćownosći k njebjeskej kralownje lěta 1697 po prěnjotnym wobrazu swjećo wot Świcskoho molerja Franca Herscha zhotowić a přepoda mi — běch runje tehdom w Prazy — wěc zhotowjenja dla do rukow. Přećelstwo, kotrež mje z tutym mužom wšelakich należnosćow dla wjazaše, spěchowaše dźěło. Hnydom wzach sebi wot patera Wilhelma Gumppenbergera wudate přirunace stawizny prěnjoho dźěła marianskoho atlasa čisło 155 a dach druhu stronu swjećeća

---

z Ruskeje dopjelni so tele słowo. Tysacam Napoleonowych wojakow padachu třělby z přemjerznjenych rukow. — Lědma bě Napoleon njepřećelscy přećiwo cyrkwi počał zakhadźeć, tu wopušći joho njebjeske žohnowanjo, joho trón so poča hibać a padny.

Njewotstupny pasažěr.

Na jenym ruskim zastanišću stoješe ćah k wotjězdu hotowy; hižo druhi króć běše wotklinkało. Předstojićeŕ stacije pohonjowaše ludźi, kotřiž běchu so zapozdźili. Do kupeja prěnjeje rjadownje zastupi stary knjez. Służownik njeseše za nim joho wěcy a położi je do woza. Starušk, mjehcy so synywši, daše służownikej hić. Před samym třećim zazwonjenjom přihna so wyšši konduktor k wozej a wuhladawši w kupeju staroho knjeza, wobroći so k njomu: „Prošu, přesyńće so do druhoho wotdźělenja."

„Čohodla to?" znaprećiwi pućowaŕ.

„Tutón kupej je wobsadźeny".

„Nó, dowolće, kak so to ma? Do prózdnoho kupeja sym prěni přišoł, a njemóžach wědźeć, zo je wobsadźeny."

„To je wšo jene, praju wam to nětkle, zo je kupej zawdaty, a tohodla přesyńće so druhdźe."

„Ale knjez wyšši konduktorje, město słuša tomu, štóž je prěni wobsadźi."

„Knježe, njebudu so tohodla z wami wuréčować — přesyńće so!"

„Njehněwajće mje, sym stary, přesynjenjo je mi wobćežne; tu widźiće, slekł sym so hižo zwjeršnik a tu mam swoje wěcy."

„A ja wot was njesćerpnje žadam, zo byšće so přesynył, dokelž so tu wyšši rjadowaŕ železnicy synje — tuž prošu."

„Tak haj, wyšši rjadowaŕ budźe snadź tak dobry, zo mi tu da wostać; ruma dosć je tu za wobeju."

„To być njemóže, knjez rjadowaŕ jězdźi rady sam we kupeju, hdyž salona sobu nimamy — tuž hnydom so přesyńće. Nic khwilku časa nimamy wjacy wyše."

„Nó, hdyž je tomu tak, dyrbju wam khutnje wotréčeć, zo mam prawje a tohodla so njepřesynu."

„Tak zawołam stacijskoho předstojićerja, zo by wam sam to přikazał."

Z tutymi słowami zawjertny so roznjemdrjeny wyšši konduktor a běžeše k čerwjenej čapcy předstojićerja, kotryž so pokornje wusměwajo wyššoho rjadowarja železnicy k wozej přewodźeše. We wokomiku bě čerwjena čapka w kupeju. „Chcyli so přesynyć!" zawoła inspektor na staroho knjeza.

O Marija, zastuṕ nas!

K wječoru běch sam so klaknył
W Różeńće před wołtarjom;
Bych najradši sebi spłaknył.
Prózdny běše Boži dom.

Na mać Božu z Božim dźěśćom
Dowěriwje pohladach.
Z duše styšćenjom a hrěćom
Potom do próstwow so dach:

Swětło z twojoh' wušło klina;
Błudow ćmu a nahłosć has'!
Virgo, stella matutina,
O Marija, zastuṕ nas!

J. Ćišinski: Swětło z wyšiny.

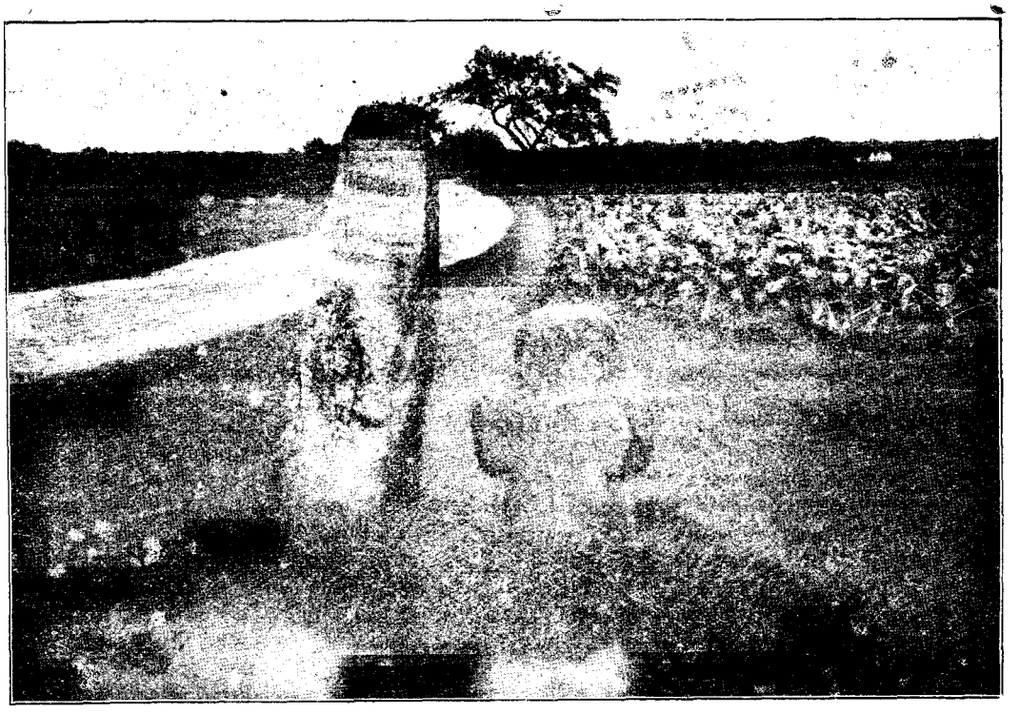

z někotrymi modlitwami w němskej a łaćonskej rěči počišćeć, z kotrymiž su swjeći wótcojo njebjesku knježnu česćowali. To činjach z wotpohladom, ze bych našich njepřećelow z jich wopačnym wudawanjom přepokazał, zo česćowanjo swjatych njeje ničo nowe; dokelž hižo w prěnjej cyrkwi su tamni mudri, wučeni a wuznamjenjeni mužojo, kiž prawy zmysł swjatoho pisma dospołnje znajachu, Boharodźićerku česćowali a we wšelakorych nuzach wo pomoc prosyli.

Za pjenjezy hižo mjenowanoho česćowarja swj. Marije zhotowi Balthasar van Westerhout — bě z Antwerpena we Belgiskej a nětko kalkograf w Prazy — swjeco z mjedźe, kotrež tři jandźeljo dźerža a šěsć skřidlenych duchow, mějicy hłowu zawodźetu ze swětłej mróčelu, woblětuja. Deleka we wěstej měrje wot wosmoho lisća lipy widźimy kapałku knježny z pódlastojacym wjetšim Božim domom. Pod tutym je napisany kronograf, kotryž z krótka spomina na stawiznu kaž na lěto, hdy bu tute swjeco zhotowjene:

Spodźiwna postawa maćerje Božeje, namakana na sławnej lipje w Różeńće w krajinje šěsć městow.

44. Hižo prjedy bě wěsty česćowař swjateje Marije dał swjeco do mjedźe ryć. Też list P. Jurja Molitora S. J., kotryž napisa 14 dnjow před swojej smjerću z Brnja, pokazuje, zo je so wón w poslednim lěće swojoho žiwjenja należnje starał za zhotowjenjo wobraza. W samsnym lěće wuda wón wjacore spisy a přida jako připomoc wjele złotych, zo by dźiwy, kotrež su so přez Bože wjedźenja we Różeńće stałe, wozjewjał. Hižo tehdom zapósła z tutej maćiznu so zaběracu knihu wysokodostojnomu H. Krystoforej Reinholtej, zo by tutón jako městny předstojićeŕ ju za dobru spóznał. Na dnju 25. nazymnika lěta 1661 napisa list na jenoho z nas w Prazy z Brnja, měnjo, zo je na kóncu swojoho žiwjenja, zo by so wěc prawje spěchowała, w kotrymž wón mjez druhim tole praji: Zdźěłu waše dostojnosći nowe, mi před krótkim z Różanta we Łužicy připósłane dźiwy. Snadź też tute dóstate zahorjeny knjez tachant za dobre spóznaje. Nětkle pak prošu wašu dostojnosć, zo byšće sebi prawje wjele na zhotowjenju swjećeća zależeć dał. Budźe drje nětkle dosahać, zo ma wobraz

---

„Dowolće, chcu was wo wuswětlenjo prosyć, čohodla. Mam prawo . . ."

„Prošu, wostajće so njetrjebawšich rěči; kažu wam zdwórliwje, ale kruće, zo byšće so přesynył."

„To činić njebudu!"

„Tak zawołam pólcaja."

„Mi je prawje."

„Žandarmo, žandarmo, pójće jow, wotwjedźće tohole spjećiwoho pasažéra!"

Ramjenjaty žandarm zastupi do woza. Z wotrohami šćerčo a na staroho knjeza z porstom pokazujo so wopraša: „Tohole?"

„Haj, toho."

„Knježe, přesyńće so hnydom do druhoho kupeja!"

„Ale čohodla dha tajkale krutosć?" prašeše so pućowař.

„Knježe, njedlijće so, zebjerće swoje wěcy a wotsalće so z tutoho městna!"

„Ja njepóńdu!"

„Tak was wuwjedu a napišu protokol."

„Mojedla."

„Kak rěkaće?"

„Tu wzmiće!" Z tutymi słowami poda starušk žandarmej swoju visitku.

Tón ju wza a čitaše wótře: Wjerch Gorčakow, statny kancler a ruski minister wukrajnych należnosćow.

Kruty wyšši konduktor a inspektor zastanišća wotstupištaj kaž by mydło wjezł. Žandarm pak zruna so kaž žerdka, da starcej česć prajicy: „Waša jasnosć, sym winowaty", při tym k durjam cofajo. W tym wokomiku třeći króć zazwoni a ćah wotjědźe.

Tutón běše so hižo dawno w dalokosći zhubił, ale předstojićeŕ stoješe hišće kaž pjeńk na peronu, a lědma móžeše štó rozeznać, hdźe so joho čerwjena čapka skónči a začerwjenjene wobličo započnje.

Jandźel pěston.

Jónu wza sebi ruski dźěłaćeŕ, kiž na železnicy njedaloko Moskwy dźěłaše, swoje małe holčatko sobu na dźěło. Mjez tym, zo sebi dźěćo mjez kolijemi hrajkaše, běše so nan ze swojim dźěłom přecy bóle a bóle wotsalił. Nětko přihna spěšny ćah kaž złe njedobre. Runje připadnje běše so holčo hrajkajo lehnyło. Hdyž běše ćah nad nim přešumił, stany dźěćo njezranjene a běžeše k nastróžanomu nanej.

wosymkowu wulkosć a tak wotpowědał knizy z dźiwami a modlitwami. Tak tutón.

Začuwam to jara njelubo, zo je so zapisk dźiwow, wo kotrychž so w lisće rěči, zhubił. Bych-li jón dźensa měł, by wobej stronje tuteje knižki — zo bych prajił kaž Balbin — wupjelnił. W tutym času wuda Smischek mjedźorycinu Różeńčanskoho swjećeća. Bě drje pak swoje dźěło z wulkim khwatkom dokonjał, tak zo je mnozy wusměšachu, štož so też přez basnika sta. Posłuchaj, što Jakub Balde, basnik z wótrorozomnym duchom we swojej apologiji: pinguium contra macros wo tutym wumělcu swojoho časa praji. Tola basnikowe słowa su njejasne, tak zo je njewěste, hač Balde wo wěstej mjedźorycinje rěči abo hač chce powšitkownje Smischekowe mjedźorycziny jako mało hódne woznamjenić, dokelž so druhdy spóznać njehodźi, hač myš abo konja, wjelka abo zajaca abo sněžnicu předstajeja.

45. Štož snadź Smischekej při wumělstwje pobrachowaše, to wudospołni nanajlěpje prjedy hižo sławny Westerhoutius lěta 1690. W tutym lěće da Jurij Franc Senda, předstojićer tutoho swjatoho městna, přez mjenowanoho molerja wobraz po prěnjotnym swjećeću zhotowić a we Prazy do mjedźa ryć a to we wulkosći, kajkuž ma postawa. Tak stoji knježna wosrjedź listna we wulkotnej majestosći. Na prawym boku je mócna lipa widźeć, stare česćowne wućekništšo swjatoho swjećeća. Na hišće zbytnym městnje stej wobrazowanej Božej domaj, při Różeńće ležace wsy, knježe kubło Worklecy, klóštr Marijina Hwězda, kotromuž Różant jako swojomu zakitowarjej a wobsedźerjej podstoji.

Ze stawiznow hnadowneje postawy mamy hišće naspomnić, zo ju Šwejdowje w różowniku lěta 1639 rubichu. Woni dachu ju z druhim wurubkom na swój wóz a wotjěchu z nim po puću do Smjerdźaceje. Tu njemóžachu konje wóz z hnadownym swjećećom wućahnyć. Tohodla připřežechu wjacy koni a byrnjež naposledku 16 koni do woza zapřahnyli, so tola koło ani njewobwjertny. Něchtó sčini jich kedźbnych na rubjenu hnadownu postawu. Tohodla wzachu Šwejdowje hnadownu postawu z woza a přepodachu ju Natušej Šimankej ze Smjerdźaceje, zo by ju Khrósćičanskomu fararjej donjesł, kotromuž Różant tehdom podstoješe; Różant sam njeměješe žanoho stajnoho duchownoho. Šimank donjese hnadownu postawu Khrósćičanskomu fararjej Jakubej Janej Lebzy (1626—1645), kotrohož běchu Šwejdowje njećłowjescy ćwilowali a wupraji próstwu po poručnosći Šwejdow, zo by ju zasy w Różeńće postajił. Nětko hakle móžachu Šwejdowje bjez zadźewkow wotjěć. Móže być, zo wopomnjeński kamjeń při puću w Smjerdźacej blizko při Šimankec statoku na tutón podawk dopomnja.

Hlej wobraz strona 341! (Pokročowanjo.)

Poslednja róža.

Poslednja róža so błyšći a kćěje
A w zahrodźe nazymske słónco so směje.

Lisćo pada. Ze sewjera wětr duje
A poslednja róža nas k paćerjej hnuje.

Pošćerknym kwětkam dawa swój žar,
K ćerpjenju sylnosć a mužnosće dar.

Poskića druhim swit, wjesele, lóšt,
Dónž namaka sama w smjertnym swój tróšt.

We njej so zjednoćtej miłosć a móc,
Też za nju přińdže nět třeskata nóc.

J. Sł.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Před krótkim pisachu wšě nowiny, zo samo też Swjaty Wótc pod Vatikanom da pincy twarić, w kotrychž mohł so we wójnje khować, a do kotrychž móhłe so dale drohotne zběrki zdźěła přenjesć. Też njekatolske nowiny tehdom wuzběhnychu, zo wšak człowjeka hrózba přeběhnje, hdyž sebi na to pomysli, zo mohł so krasny a hordozny twar Pětroweje cyrkwje w Romje junu zničić. „Osservatore Romano" pak na tute pisanjo nowinow wotmołwi, zo sebi Swjaty Wótc ani na to njemysli, sebi a swojim kardinalam pincy jako škit přećiwo lětadłam twarić. Wón so kruće nadźija, zo změje kóždy křesćanski stat telko přistojnosće a česćownosće přod kupolu nad Pětrowej cyrkwju, zo njebudźa dać bomby na vatikanske město mjetać.

Dale běchu nowiny pisałe a so jara na bamža hóršiłe, zo je dał ze zwonami Pětroweje cyrkwje zwonić ke generalnomu apelej wšěch fašistiskich organizacijow, hdyž je tola Italska njesprawnu wójnu přećiwo Abesinskej započała. Też k tutym wudawanjam pisa bamžowska nowina, zo njejsu wěrne. Zwony Pětroweje cyrkwje njejsu sobu zwoniłe.

Studenća jenoho salezianskoho kolega w Romje wopytachu Swjatoho Wótca. Tutón wuzběhny w krótkej naréči ważnosć salezianskich šulow a wustawow. Salezianojo su stajnje swěrni wyššomu pastyrjej cyrkwje. Dale scelu woni wjele duchownych a bratrow do misijónow. Ale też ći, kotřiž do misijónow njeńdu, maja wjele misijónskoho ducha a zašćěpjeja jón też swojim studentam. Tohodla bamž też salezianske wustawy wosebje lubuje.

Junu poréča bamž k małym ratarjam. Praji, zo drje wysoke hory a wulke morja připowěduja česć Božu. Ale to same čini natura runje tak w małym. Jenož zo zrozemimy ju derje wobkedźbować. Hižo tomu, kotryž wobdźěła mału žahrodku, jewi so Boža wšohomóc we kwětkach a rostlinach. A w małej zahrodcy jewi so samo hišće bóle Boža miłosć a dobroćiwosć hač we wulkim.

Nowiny woprawdźe wjele pisaja, štož njeje wěrno. Tak běchu też wozjewiłe, zo je Rota Romana (najwyšše bamžowske sudnistwo we prašenjach mandźelstwow) mandźelstwo prjedawšoho španiskoho krala Alfonsa jako njepłaćiwe spóznało. Też k tomu ma bamžowska nowina jenož rjec, zo to njeje wěrno, haj kral ani hišće njeje próstwu na to zapodał. Dale běše sudnistwo tehdom, hdyž nowiny to pisachu, na dowole, a njemóžeše tohodla scyła ničo rozsudźić.

Jena hollandska nowina pisa, zo chce bamž pola Italskoho knježeństwa dla wójny w Africy zakročić. Hač je to wěrno, njewěmy, hdyž wězo też njeby prěni króć było, zo by wjednik katolskeje cyrkwje měr posrědkował. Wšelake nowiny so hóršachu, zo bamž hač dotal hišće njeje wójnu ze strony Italskeje zasudźił, kaž je to najwyšši jandźelski biskop činił. Tute nowiny su najskerje hižo zaso zabyłe, zo je bamž hižo wjele prjedy hač biskop jandźelskeje cyrkwje wójnu zasudźił. To je też abessinski kejžor připóznał z tym, zo pósła bamžej dźakny telegram. Tajke njewěrne pisanja nowin su jenož přisłodźenja přećiwo katolskej cyrkwi a jeje wjednikej.

Awstriska. Kónc oktobra wotměje so w Salzburgu mjezynarodny kongres Khrysta krala. Na nim změja mnozy wučeni ze wšelakich městow a krajow ważne přednoški.

Dźěłaćerjo a přistajency w delnjej Awstriskej zarjadowachu zhromadne putnikowanjo do hnadownoho města Mariazell. Wjednistwo měještaj dwaj statnaj sekretaraj, kotrajž tu pokazaštaj, zo swěrnje stojitaj k zasadam praktiskoho křesćanstwa. Jedyn z njeju też poréča a praji, zo je nuzne, zo wosebje też přistajency a wyšše woršty luda pokazaja, zo su swěrni katolikojo, potom so też njebudźeja dźěłaćerjo dlić, ale budźeja tamnych sćěhować. Katolscy dźěłaćerjo a přistajency zhromadnje pak dyrbja so też wo njewěriwych towaršow prócować, kotřiž hač dotal hišće njenamakachu puć k cyrkwi.

Wšitke katolske wothladařki khorych w Awstriskej so w jenym zwjazku zjednoćichu, kaž je to bamž poručił. Do njoho słušeja potajkim tajke katolske sotry, kotrež khorych wothladuja ale też te wothladařki khorych, kotrež žanomu rjadej njepřisłušeja. Při zhromadźiznje běše Winski kardinal Innitzer přitomny. Prezidentka zjednoćeństwa bu baronka Marija Karwinskowa, kotraž je wyšša w powšitkownej khorowni we Winje. Zjednoćeństwo ma nadawk, swoje sobustawki powučeć we wothladanju khorych, ale jich też skrućeć we katolskim swětonahladže. Caritas-zwjazk chce zjednoćeństwu katolskich sotrow wosebity dom natwarić.

Na wustajeńcy Awstričanow, kotřiž we wukraju bydla, běše wosebje ważny tón dźěl, kotryž pokazowaše skutkowanjo awstriskich katolskich misijonarow. Tajcy dźěłachu na př. we Chinje, ale też we Africy a Americy. Wosebje we 17. a 18. lětstotku mějachu awstriscy misijonarojo wulke wuspěchi. Ale mnozy z nich dyrbjachu też swoje žiwjenjo za Khrystusa a joho cyrkej woprować. Mjez nimi běše też założeř Marianhillskoho misijóna. Jedyn druhi bu 1860 we swjatym kraju, a to w Damasku skóncowany a so tam wukrawi.

Južnosłowjanska. Kaž smy hižo pisali, stej so Južnosłowjanska a Vatikan skónčnje wo wšelakich cyrkwinskich prašenjach wujednałoj a staj konkordat wobzamkłoj. Jednanja trajachu hižo wot 1920 sem, tola sydom lět wšo wotpočowaše. Južnosłowjanska dóstanje nětko 6 metropolitow (arcbiskopow). Agramski arcbiskop pomjenuje so za kardinala. Cyrkej njewustupuje přećiwo wšelakim přeměnjenjam, kotrež je stat na cyrkwinskich kubłach w zańdźenych lětach postajił, tola so njesmě w přichodźe wjacy cyrkwi ničo wzać. Vatikan dowoli, zo smě so při Božich służbach kaž dotal też starosłowjanska rěč město łaćonskeje trjebać, a runje tak starosłowjanske pismo. Katolska cyrkej chce swojim duchownym zakazać, někajkej politiskej stronje přisłušeć abo za nju dźěłać, jeli zo stat to same też duchownym druhich wěrywuznaćow zakaza. Katolske šule maja kaž dotal też dale wobstać. Na mjezach stata dyrbja mjezy biskopstwow runje tak hić kaž krajna mjeza.

Južnosłowjanske knježeństwo běše před něšto lětami postajiło, zo katolske wyšše šule njesmědźa wjacy nowych šulerjow přijimać. Jenož wobstojace rjadownje smědźachu so hišće ke kóncej wjesć. To je so z konkordatom hižo porjedźiło. Też katolske gymnazije smědźa nětko zasy nowych šulerjow přijimać.

W Lubljanje wotmě so před něšto časom narodny eucharistiski kongres. Po nim wotměchu wšelake biskopstwa swoje diecezanske kongresy. Wosebje rjanej běštej kongresaj, kotrejž so na kupomaj Lesinje a Vegliji wotměštej. Na nimaj wobdźěli so wjacy dźesaćtysac wěriwych.

Młody pomocnik Agramskoho biskopa, Stepinac, je postajił, zo ma so w biskopstwje wosm nowych cyrkwjow natwarić. We wosadach ma so za twary hromadźić. We biskopskej cyrkwi hromadźeše mjenowany biskopski koadjutor sam.

Serbisko-prawosławna cyrkej założuje prawosławne wosady w tajkich dźělach kraja, w kotrychž skoro jenož katolikojo bydla. Z tym chcedźa prawosławni dócpěć, zo wjacy katolikow wot Roma wotpadnje a prawosławnej cyrkwi přistupi. We Słowinskej chcedźa wosebje z tym łójić, zo za Bože służby słowinsku rěč postaja.

Francózska. We wšelakich biskopstwach nimaja přecy hišće dosć duchownych. Najwjacy ma Parizske biskopstwo, tola přińdźe tam na jenoho měšnika přez połtřeća tysaca wěriwych. Też w druhich wulkich městach je jenož mało lěpje. W druhich biskopstwach maja zasy telko duchownych, zo přińdźe na jenoho mjenje hač 200 wěriwych. Ale to je wězo jara zrědka. W jenej diecezy dyrbjachu samo we wukraju wo pomocnych měšnikow prosyć a dóstachu je z Iriskeje.

W diecezy Soissons je biskop duchownym zakazał, so ze přirodospytnistwom přejara zaběrać. Wosebje njesmědźa pospyty z pručikom (Wünschelrute) činić. Na tutym polu njeje wědomosć hišće jasnje rěčała a dalše rozjasnjenja njech přirodospytnicy po powołanju činja, ale nic duchowni. Scyła je też lohko mózno, zo wosadni prócowanjo duchownoho přepóznaja a so potom jomu wocuzbnja. Dale mohło so stać, zo měšnicy, kotřiž tola njejsu we wšěch tajkich prašenjach dosć wuwučeni, něšto wopaki zrozemja abo wuča, tak zasy činja sebi njepřećelow mjez wědomostnikami. Jara kruće zakazuje cyrkwinski kodex měšnikam, so wěnować lěkarjenju, wosebje chirurgiji.

We wšelakich dźělach Francózskeje běše so stało, zo překupcy do domu přińdźechu a nabožne wěcy kaž postawy, różowcy, wobrazy a druhe předawachu. Potom žadachu wulke płaćizny, chcychu pak so na to zwjazać, zo dadźa za kupcow Bože mšě čitać abo so za nich modlić. Jedyn francózski biskop so přećiwo tajkomu znjewužiću nabožiny wobroći a namołwja wěriwych, zo njebychu pola tajkich překupcow kupowali. Překupcow pak namołwja, zo bychu so tajkoho počinanja wostajili. Tute dyrbi so też zasudźić, hdyž je so z dobrym měnjenjom stało.

K prěnjomu razej wotmě so w Francózskej zjězd zastupjerjow towarstwow katolskeje burskeje młodźiny. Na zjězdźe njezaběrachu so jenož z powołanskimi prašenjemi, ale też z nabožnymi a organisačnymi.

Šwica. Za diasporu wobstoji w Šwicy towarstwo za nutřkowne misijónstwo. Tute dźěła jara spomožnje. Njedźiwajo nuzy nazběra wone hišće wjele pjenjez, z kotrymiž wudźeržuje 154 wosadow w diasporje (płaći tam wudawki za cyrkej a dokhody fararja atd.) Dale stara so wo dalše 69 městnow, hdźež žanoho fararja nimaja. Skónčnje ma hišće wšelake wustawy zastarać.

Danska. Też w małej Danskej katolicismus pomałku wotuća a pokazuje, zo so njeda wjacy wot druhowěriwych wutłóčić. Mjez 3 500 000 wobydlerjemi kraja je drje jenož 25 000 katolikow, ale woni čile dźěłaja. Hižo to na hibićiwosć pokazuje, zo běše jich před 20 lětami hakle 10 000. 85 duchownych skutkuje w kraju pod wjednistwom japoštolskoho vikara. Potajkim kraj hišće sam žane biskopstwo nima. Swětni duchowni su zwjetša Danojo, rjadownicy pak zwjetša wukrajnicy. Wosadow maja tam 32, z klóštrskimi cyrkwjemi a kapałami je jich wokoło 100 cyrkwičkow. Hač dotal přestupichu ke katolskej cyrkwi wosebje ludźo z wyššich worštow, tola też khudźi a khori, kotřiž so w katolskich wustawach lěkowachu. 600 katolskich sotrow mjenujcy skutkuje w Danskej. Na jich dźěle widźa druhowěriwi, što katolska wěra zamóže. Při postupowanju katolicisma w Danskej je so wosebje pokazało, zo so njesmě tak jara wo tym rěčeć, štož nas we wěrje wot druhich křesćanow dźěli abo na to pokazować, zo druzy nimaja prawje. Ně, najlěpje přeco skutkowaše, hdyž so jenož katolske wěrnosće rozłožichu a pokaza, kak rjana je katolska wěra. Danske nowiny ženje katolikow njehanja, a katolikojo maja też wšě trěbne prawa. Tak móžeja swoje procesijóny bjeze wšoho w cyle protestantskich městach zjawnje wotměwać, hdyž su je jenož policiji wozjewili, kaž ma so to z kóždej zhromadźiznu stać.

Amerika. Protestantske misijónstwo w Americy wróćo dźe, kaž evangelski misijónski statistikař pisa. Ličba misijonarow běše 1933 hišće 11 618, kónc 1934 pak jenož 5104, potajkim ani wjacy połojca. Cyrkwjow maja porno 18 012 hišće 13 902. Ličba sobustawow pomjeńši so wot 2 122 451 na 1 556 051. Tute ličby njewujasnja nuzowa kriza, dokelž dźěn su tam katolske misijóny mjez tym postupowałe. Wina drje je, zo chcedźa wšelake protestantske sekty swoju wěru modernizować. To pak wjedźe zwjetša k njewěrje. Wězo so wěriwy katolik njemóže nad tym wjeselić, hdyž so evangelske křesćanstwo pozhubjuje. Wón to wjele bóle wobžaruje, dokelž wě, zo z človjeka bjez zajima za křesćanstwo lohcy nastanje hidźeř wěry.

1932 zawjedźechu při jenej wysokej šuli w Americy nabožne přednoški za studentow. Tajke přednoški mějachu jedyn katolski duchowny, dale też zastupjerjo štyrjoch wulkich protestantskich sektow. Přednošk měješe kóždy raz jenož

j
e dyn, ale přitomni dyrbjachu wšitcy zastupjerjo cyrkwjow być. Potom běše rozmołwa. Ta pokaza, zo maja studenći jara wulki zajim za nabožne wěcy; rozmołwa traješe husto hač do połnocy, a potom debatowachu studenća hišće dale hač do swětłoho ranja. Też do wutrobow přednošowarjow přinjesechu wječory prawe zrozemjenjo. Wosebje prajachu druhowěriwi, zo hakle nětko wšelake wučby katolskeje cyrkwje prawje rozemja a zo chcedźa je dale studować.

Wšelake towarstwa, wosebje žonjace, prócuja so tu hižo wjele lět mandźelskim rozjasnić, kajke srědki maja nałožeć, zo njebychu so jim dźěći narodźiłe. Přećiwo tajkim towarstwam su katolscy biskopja jasnje wustupili a wěriwym zakazali k nim přisłušeć. Z tym su wuspěch měli. Někotre towarstwa su samo spóznałe, zo su sebi přewjele zwěriłe.

Znaty rěčnik w radiju, farař Coughlin, je we swojej farskej šuli antikomunistiski klub założił (zjednoćeństwo přećiwo komunismej). W nim maia so sobustawy rozwučić wo komunismje a joho srědkach wojowanja. Dale pak maja so woni też rozwučić wo wšěm, štož přećiwo komunismej rěči, a što wěrnosć wo nim pokazuje. Tajke zjednoćeństwa měłe so při wšěch wosadnych šulach zawjesć, tak žada farař Coughlin.

Quebeski arcbiskop je postajił, zo ma so we wšěch cyrkwjach a kapałach joho biskopstwa třidnjowska pobožnosć wotměć, w kotrejž maja so wěriwi wo měr modlić. Arcbiskop praji, zo hišće přecy wójna po swěće hrozy, a zo človjekojo přecy hišće mudriši njejsu, dokelž sebi njepřekładu, kajke ćeřpjenja a surowosće wójna, wosebje přichodna přinjese. Tohodla dyrbjeli wěriwi a duchowni wopory a pokutu na so brać, zo by Bóh wójnu wotwobroćił.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 552. z Budyšina: Jan Khilan; 553. ze Sernjan: Jurij Mikliča; 554. ž Różanta: Jan Suchi; 555.—556. ze Zdźerje: Hańža Kasperka, Madlena zwud. Frenclowa; 557. z Kukowa: Mikławš Rynč.

Sobustawy na lěto 1934.

Knj. 1030. z R.: N. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. oktobra 1935.

228 wołow, 130 bykow, 828 kruwow a jałojcow, 776 ćelatow, 906 wowcow, 441 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 36—42 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 42 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 40—42 hr. 3) Mjasne kruwy 33—39 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 23—32 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 40—42 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 73 75 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 65—72 hr. 3) Snadnje wuwite 55—64 hr. 4) Najšpatniše 50—54 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 56—60 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 56—60 hr. 3) Mjasne wowcy 47—50 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 41—46 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 53 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 53 hr. 6) Rancy 53 hr.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Róžk hłownoho torhošća
je dom wosebitoho wubjerka
za gardiny, tepichi, linoleum a wodźewy na blida a diwany.
Julius Hartmann syn

Zymske čapki
we wšěch formach a barbach
we hobrskim wubjerku!
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Nawěštki přinjesu wuspěch!

Pjenjezy
k wupłaćenju hypothekow, k twarjenju, za wobkhod atd. móžeš dóstać přez **kredit,** hdyž so dojednaš z
Rheinische Mobilien-Zweckspargesellsch. m.b.H.
Agentura w Kukowje:
M. Šewčik.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Ćopłu spódnju drastu
ma na wubjerku
Budyšin, Kamjeńtna dróha 7 **Otto Osswald**

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
(prjedy **Donatec** poprjancarnja)
w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow
hišće njeznaješ?

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Mysłće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** Budyšin škleńčerńja Serbska dr. 16

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

43. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. oktobra 1935.** | **73. lětnik.**

Jězuso — kralo wěčnosće!

„Hlej, trón stoješe w njebju, a na trónje Jedyn (to je Bóh Wótc) sedźeše. A kotryž sedźeše, bě po napohladźe podobny na kamjeń jaspis a sardis, a tučel bě wokoło trónu po napohladźe podobna smaragdej. A wokoło tróna štyriadwaceći trónow, a na trónach sedźachu štyriadwaceći starši (t. r. měšnicy), woblečeni běłe drasty, a na jich hłowach złote króny. A z tróna wukhadźachu błyski a hłosy a hrimoty, a sedm lampow swěćeše so před trónom, kotrež su sedm duchow Božich . . . a wosrjedź tróna a wokoło tróna štyri cherubiny . . . a měra njemějachu wodnjo a w nocy, prajicy: Swjaty, swjaty, swjaty je Knjez wšohomócny Bóh, kotryž běše a kotryž je a kotryž přińdźe. A hdyž tamne cherubiny dawachu sławu a česć a dźak na trónje sedźacomu, kiž je žiwy wěki na wěki, padnychu na swoje wobliča štyriadwaceći měšnicy před sedźacym na trónje, a modlachu so k žiwomu wěki na wěki, a złožichu swoje króny před trón prajicy: Hódny sy, Knježe, naš Božo, dóstawać sławu a česć a móc, přetož ty wšitke wěcy stwori, a přez twoju wolu běchu a su stworjene.“ (Zjew. swj. Jana 4, 2—11.)

Swjaty Jan sćenik měješe junu we swojim zemskim žiwjenju tu wulku hnadu, pohladać směć do tamnoho zbóžnoho raja, hdźež knježi wšohomócny wěčny Bóh, kral njebjes a zemje, kral časnosće a wěčnosće. A z tutymi krasnymi słowami spyta wón nam wopisać, što je tam joho wóčko widźało.

Kaž je nam wšitkim znate, běše lěto 1925 „Swjate lěto“. Naš lubowany swjaty wótc Pius XI. je tutomu swjatomu lětu krasny pomnik stajił. Přez swětowy wokolnik 11. decembra 1925 je wón postajił: Wot nětka dyrbi kóžde lěto poslednja njedźela oktobra jako swjedźeń Khrystusej Kralej wěnowana być. Krótke lěta po tym, hdyž bě so w mnohich krajach Europy přez njezbožownu surowu swětawójnu telko zemskich kralowskich trónow do procha sypnyło, je Swjaty Wótc w Romje znowa swětej wozjewił, zo jedyn trón njepowalnje a kruće stoji, trón Jězusa Khrystusa, krala wěčnosće. Khrystus njeje so swojoho tróna a swojich kralowskich prawow wzdał. We swojim kralestwje budźe wón swoje swjate zakonje dawać, nic lud.

Jězus Khrystus je kral wšitkich kralow tohodla, dokelž je wón syn wěčnoho Boha. We swojim wokolniku je naš dźensniši Swjaty Wótc tosame wuznał kaž před 19 lětstotkami swjaty Pětr, prěni bamž: „Ty sy Khrystus, syn žiwoho Boha.“ (Mat. 16, 16.) Z tutym krasnym wuznaćom je bamž Pius XI. runja 24 měšnikam w zjewjenju swj. Jana swoju bamžowsku krónu z hłowy wzał a ju Jehnjeću Božomu k nohomaj położił. (Zjewj. 4, 10.) Kotry křesćan na zemi nochcył so nad tutym wuznaćom wo Khrystusu wutrobnje radować? Swjedźeń Khrysta Krala ma so kóžde lěto na poslednjej njedźeli oktobra swjećić, potajkim na kóncu cyrkwinskoho lěta. Tak ma wón być króna wšitkich druhich swjedźenjow cyłoho lěta. Prjedy hač swjedźeń Wšěch Swjatych swjećimy, dyrbimy a chcemy rad hołdować kralej wšitkich Swjatych w njebjesach a potom hakle Swjatym tutoho krala wěčnosće.

Swětne stawizny nam powědaja wo mócnym kralu. Joho přećeljo, wumělcy a basnikojo joho hinak njemjenowachu kaž „słónčnoho krala“, najmócnišoho muža swěta. Joho wójsko běše najsylniše na swěće. Wumělstwo a wědomosć, překupstwo a přemysło joho kraja přesahachu wšitke druhe kraje. Ale ze swojoho hrodu St. Germain widźeše wysoku wěžu cyrkwje w St. Denis, w kotrejž wšitcy joho prjedownicy pohrjebani leža. Tutón njeluby napohlad joho myleše. Ludwig XIV. — tak kral rěkaše — da sebi tohodla za 150 milijónow frankow zwonka města Pariza druhi hišće wosebniši a krasniši hród natwarić, hród w Versailles. Wottam njetrjebaše wjacy na kralowske rowy hladać. A tola też tónle mócny a hordy knježićeŕ njebě njesmjertny. Po dołhim knježenju hasny słónco tutoho „słónčnoho krala“. Też joho ćěło přewjeze so do cyrkwje w St. Denis. Sta

swěčkow swěćachu so wokoło joho kašća. Najsławniši mužojo z luda stražowachu při joho ćěle. Jedyn z najsławnišihh prědarjow Francózskeje, Massillon, měješe pohrjebnu rěč, kotraž so započa ze słowami: „Bóh sam je wulki".

Haj, to dyrbjachu wšitcy wulcy a hordźi tutoho swěta wuznać. Štó dźensa na to mysli, jenomu Cyrej, Alexandrej Wulkomu, Napoleonej a dr. hołdować? Zabyte su jich mjena a skutki!

Kak cyle hinak stoji Jězus Khrystus před milijónami swěrnych křesćanow! Joho kralowska móc je Boža wšohomóc. Słyš joho słowa na dnju, hdyž nastupi swoje wěčne kralowanjo: „Mi je wšitka móc data w njebjesach a na zemi."

Kralestwo Khrystusowe — to je cyły swět. „Twoje su njebjesa a twoja je zemja, wobwod zemje a wšitko, štož ju napjelnja. Twoje ramjo je mócne. Posylń twoju ruku a powyš twoju prawicu!" Tak spěwa psalmlsta. Kralestwo wot Khrystusa Krala założene njeznaje krajnych mjezow. Joho bjerło (sceptař) so wupřestrěwa přez wšitke kraje a morja našeje zemje. „Dźiće a wučće wšitke ludy! Prědujće wjesołu powěsć wo kralestwje Božim wšitkim stworjenjam!" Takle rěka swjatočna proklamacija Khrystusa Krala.

Luby křesćano! Knježeństwo Khrystusowe saha samo do hłubokosće twojeje človjeskeje duše. „Hlej, twój kral přińdźe k tebi! Kralestwo Boże je znutřka was!" To su joho słowa. W najwjetšej hodźinje swětnych stawiznow je wón želnosćiwomu hrěšnikej na křižu městno we swojim kralestwje slubił. Majestotne je joho mjeno, hdyž wón třikróćne „Sanctus" cherubinow přijima. Majestotne pak je joho mjeno też potom, hdyž joho bjerło wotpočuje w jednotliwej duši človjeskej.

Luby čitarjo! Dźensa, na swjedźenju Khrysta Krala, njech dźak a khwalba napjelnja twoju wutrobu. Dźak a khwalba, zo też ty přisłušeš kralestwu Božomu na zemi, swjatej katolskej cyrkwi. Wobnow dźensa jako wěrny poddan Khrysta Krala swoju swěru a lubosć k joho kralestwu! Khrystus Kral njech znowa postaji přez swoju hnadu swój trón w twojej wutrobje! Khrystus Kral dyrbi być srjedźišćo we wašej swójbje! „Kralej wěkow, njesmjertnomu, njewidźomnomu, samomu Bohu, budź česć a khwała wěki na wěki. Amen." (1. Tim. 1, 17.)

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zašłu njedźelu mějachmy tu Bonifacijowy dźeń. W serbskej cyrkwi prědowaše na wšěch třoch kemšach wjeledostojny knjez farař Kětan ze Zebnic. Prědar dźěše na Božej mši z korbikom wot ławki k ławcy. W tachantskej cyrkwi a w klóštrje franciskankow prědowaše knjez farař Šołta z Leutersdorfa. Bóh zapłać jimaj jeju prócu a wšěm daricelam nadobne dary!

— Swoje 88. narodniny dokonja zańdźeny štwórtk knjez wyšši justicny rada Leidler. Wón pokhadźa z Khróšćic, hdźež běše joho dźěd (Kießling) derje znaty časnikař. Knjez Leidler běše dołhe lěta w Sěrachowje předsyda tamnišoho hamtskoho sudnistwa. Nětko wužiwa swój wumělk w Budyšinje a wopytuje porjadnje serbske njedźelske kemše. Bóh spožč jomu čiły a strowy wječor žiwjenja!

Z Różanta. Skoro połdra lěta dołho je knjez wyšši wučeŕ Jurij Słodeńk w našej hnadownej cyrkwi służbu organisty zastawał ze wšej swěru a pilnosću. Zawěšće njeje to mały wopor, při kóždym wjedrje, w sněžy a dešću, kóždy dźeń, hdyž so to žadaše, kaž w advenće, po ćmje daloki puć činić z Pančic do Różanta. Za to sym jomu z wěriwymi z cyłeje wutroby dźakowny. Njech Bóh luby Knjez jomu wšitku naloženu prócu a lubosć, z kotrejž je čestnu służbu maćeri Božej k česći wukonjał, prawje bohaće mytuje! — Nětko mamy zasy hudźby wědomoho wučerja we wsy, knj. Maksa Rječku. Jomu je knježstwo Marijineje Hwězdy čestne zastojnstwo organisty w našej cyrkwi přepodało. Wón je też wšě druhe z tym zwisowace dźěła přewzał, kaž zapisowanjo tak mjenowanych „lubjenjow". Tuž njech so wot nětka wšě lubjenja a dźakprajenja jenož na tak mjenowanej „starej šuli", kaž prjedy wotedawaja a nic wjacy na administraturje (na farje). Njech je tam ludźo w prawym času donjesu, dokelž porjadnosć wołóża wšě dźěła, njeporjadnosć pak wjedźe jenož k njeluboznosćam. Bóh luby Knjez pak spožč nowomu organistej ćělne a duchowne mocy, zo by mohł prawje wjele lět k joho česći spěwać a přewodźeć krasne serbske kěrluše a nabožne spěwy.

Administrator.

Z Hirschfeldy p. Žitawy. Nowa, swjatoho Konradowa cyrkej bu tu njedźelu 20. okt. přez arcměšnika Kielmanna z Grunawy swjatočnje poswjećena. Hdyž bě architekt Kucharz z Budyšina, kiž je rysy za nowu cyrkej zhotowił a twar dohladował, kluče nowoho domu Božoho přepodał, poréča duchowny rada wysokodostojny knjez farař Grohmann ze Seitendorfa — do tuteje fary słuša Hirschfelde — a wupraji nutrny dźak Bohu Knjezej, kiž je ze swojim škitom a žohnowanjom twar přewodźał, dale wšitkim nadobnym dobroćerjam, kiž su ze swojimi darami twar zmóžnili, kaž też architektej Kucharzej, twarskomu mištrej Viehwegej, wšitkim rjemjeslnikam a dźěłaćerjam, kotřiž su twar tak rjenje a dostojnje wuwjedli. Hdyž běchu přisłušne modlitwy wuspěwane, měješe arcměšnik Kielmann swjedźeńske prědowanjo. Wón rozestaja wuznam domu Božoho za človjeka našoho časa. Po tym přizamkny so swjatočna Boža mša, kotruž měješe pod assistencu duch. rady Klausa z Budyšina a kapłana Jocha farař Grohmann ze Seitendorfa. Nowa cyrkej bě z wěriwymi přepjelnjena, kotřiž po skónčenju Božeje mšě z radostnej a dźakownej wutrobu „Tebje my Boha khwalimy" zanjesechu. Wječor bu swjedźeński dźeń za katolikow z Hirschfeldy a wokoliny z dźaknej pobožnosću skónčeny.

We Winje je bratr Mikławš Bindrich S. J. 9. oktobra zbožnje wumrěł. Narodźił je so 11. januarja 1858 w Nowej Smjerdźacej (Bušeńcy), jako syn Mich. Bindricha a joho mandźelskeje Hańže rodź. Žurec z Panec a bu samsny dźeń też křćeny w Ralbičanskej farskej cyrkwi wot tehdomnoho knjeza kapłana Mikławša Smoły. W młodych lětach je zastupił do klóštra jezuitow a wjele lět służbu w Krupcy činił. Klóštr jezuitow sam wo nim pisa: Dobry bratr je we wšelakich domach awstriskeje provincy jezuitow skutkował. Je krawcował, khorych wothladował, zwónka činił a mnohe druhe zastojnstwa zastawał. Doby sebi přez swoje přećelne wašnjo a swoju ćichu pobožnosć wšudźom lubosć swojich sobubratrow a česćownosć ze strony wšěch hosći. 55 lět dołho je w klóštrje swěrnje skutkował. Nětko wužiwa hižo zawěšće mzdu „swěrnoho służownika" w njebjesach." Je jara mało za čas klóštrskoho žiwjenja do Serbow přišoł, tola je pak na serbskej domiznje jara wisał a so zwjeselił, hdyž joho Serbja wopytachu. Wosebje so zwjeseli, hdyž móžeše w lěće 1928 swojoho wujowca w swojim klóštrje přez 30 dnjow dołho hospodować a jomu při joho jubilejskej Božej mši 15. 8. 1928 k wołtarjej służić. Posledni wopyt swojoho přećelstwa je w novembru 1932 měł.

R. i. p.

Jubileum poswjećenja hrodowskeje kapale w Brunowje.

Wo poswjećenju hrodowskeje kapale w Brunowje před 100 lětami rozprawjeja „Nachrichten aus der Lausitz" z lěta 1835 takle:

W Brunowje pola Kamjenca. 18. oktobra tohole lěta (1835) rano w 8 hodź. bu nowonatwarjena kapała tu ze sćěhowacymi swjatočnosćemi poswjećena: Procesijón dźěše wot hrodu před kapału, hdźež biskop Mauermann w biskopskim ornaće jeje zakhod a znutřkowne poswjeći, na čož měješe kapłan a wukubłaŕ młodoho hrabje Zichy, Franc Hedich, swjedźenju přiměrjenu rěč. W njej rozestaja wón cyle wubjernje wšelake zaměry cyrkwje, wosebje pokazujo na wopor Božeje mšě, spowědź, swjate woprawjenjo, křćeńcu, zwjazowanjo mandźelstwow atd. Po skónčenym prědowanju přenjese biskop, přewodźeny wot duchownstwa a hrabinskeju swójbow Stollberg a Zichy Najswjećiše z prjedawšeje kapale do noweje, swjatomu Karli Borromejskomu poswjećeneje, hdźež biskop potom Božu mšu, přewodźany wot hudźby, spěwaše. Po tym wopušći duchownstwo w procesijónje kapału, z čimž so swjatočnosć skónči.

Po jednej běše wulka hosćina, na kotrejž so wšitcy přitomni duchowni kaž też wjacori přeprošeni hosćo wobdźělichu.

Při swjatočnosći běchu přitomni wot duchownstwa: Biskop Mauermann z Budyšina; joho bratr, prezes konsistoria w Drježdźanach; senior Kućank z Budyšina; scholastikus Haška z Budyšina; probst Mahr z Lubanja (Lauban); probst Zahrodka z klóštra Marijineje Hwězdy; ceremoniar Wjenka z Drježdźan kaž też někotři duchowni z wokoliny. Dale hrabja Zichy z Basonkeo we Wuheŕskej; generalny leutnant baron z Miltitz ze Siebeneichen a hrabinka Stollbergowa z Worklec.

Wěra a cyrkej w Abessinskej.

Kraj w rańšej Africy, kotryž dźensa Abessinska so mjenuje, přisłušeše w pradawnych lětstotkach do Khrystusowoho naroda k wulkomu cyłkej Aethiopiskeje; tak mjenowachu najprjedy wšu znatu zemju, na kotrejž bydlachu ludźo ćmowobarbni. Pozdźišo pak wutwori so Aethiopiska k samostatnomu krajej, kaž to susodna Egyptowska hižo běše. Krute hranicy wězo njewobmjezowachu wulki kraj. Też stawizny ze staroho časa nam jenož woprawdźitosće njewozjewjeja, ale wopřijeja wjele powědańčkow. Egyptowska, kraj prastareje kultury, pod wjednistwom faraonow, doby prěni wliw na Aethiopisku traš hižo 2000 lět před Khrystusom. W 3. lětstotku před Khrystusom přińdźechu też Grekojo do kraja. Zawěšće běchu prěnjotni wobydlerjo Abessinskeje čornuchi. Tući buchu wokoło lěta 200 před Khrystusom podćisnjeni wot Arabow, kotrychž asiska domizna so nimale dótka Afriki w Čeŕwjenym morju. Hač do tutoho časa wróćo saha legenda, kotrejež so Abessinojo dźensa hišće dźerža: Mysla, zo je kralowna ze Saba, kotraž krala Salomona wopyta, kaž we Swjatym Pismje *stoji, była abessinska pryncesa. Salomona a tutu kralownu* ze Saba česća jako prastaršeju abessinskich kejžorow; kralowna ze Saba porodźi syna z mjenom Menelek, kotryž bu ze założerjom abessinskeje kejžorskeje dynastije.

Hač do 3. lětstotka po Khrystusu knježeše w Aethiopiskej židowska wěra, tola wědźachu tu hižo też něšto wo Khrystusowej wučbje, kotruž pak hakle w započatku 4. lětstotka tu rozšěrještaj Aedesius a Frumentius, křesćanskej młodaj překupcaj. Frumentius bu wot swj. Athanasija we Alexandriji na biskopa Aethiopiskeje wuswjećeny, zo by zhromadnje z dwěmaj misijonaromaj wěru Khrystusowu Abessinskej prědował. Tola dźiwi lud při Čeŕwjenym morju skóncowa misijonaraj, Frumentia pak přepoda jako njewólnika kralej. Tón bórzy wumrě. Biskop Frumentius doby wulkoho wliwa na kralowski dom a bu z wučerjom a woćehnjerjom prynca. Tutón so da wukŕćić, hdyž bu za krala wuwołany. Wučba Khrystusowa so nětko spěšnje rozšěrješe w tutym mócnym kralestwje, kotrež tehdom so přestrěwaše hłuboko hač do Arabiskeje. Abessinska woznamjenješe tehdom sylny škit přećiwo so pozběhowacomu islamej. Bohužel pak nasta rozšćěpjenjo we wěrje.

W egyptowskim měsće Kairo knježeše wot lěta 640 arabiski kalif Omar. Wón ničeše katolsku wěru a wuhna jeje duchownych. Biskop Benjamin podćisny so Arabam, zo by znajmjeńša patriarchowstwo w Alexandriji wukhował. Wón pósła do Abessinskeje nowoho biskopa. Tón pak prědowaše a wučeše nowu wěru, kotraž so wot křesćanskeje wěrnosće we ważnych zasadach rozeznawa. Nasta „koptiska“ wěra; wuwiwaše so po cyłym kraju. Koptiska cyrkej bu poručena a postajena za statnu. Wot katolskeje rozeznawa so wosebje, hdyž tole wuči:

Jězus Khrystus ma jenož jenu jeničku naturu.

Duch Swjaty njewukhadźa z Wótca a Syna, ale jenož wot Wótca.

Nadknježstwo bamža so wotpokazuje.

Zdźeržała pak je koptiska cyrkej wěru do přitomnosće Wumóžnika w najswjećišim sakramenće. (Pokročowanjo.)

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Róžant“.)

(Pokročowanjo.)

Wusłyšenja w Róžeńće.

Najstarše wusłyšenja na hnadownym městnje w Róžeńće, kotrež su napisane, namakamy w knižcy wozjewjene, kotruž je lěta 1698 Korlowa Ferdinanska universitna ćišćeŕnja towaŕstwa Jězusowoho pola swjatoho Klemensa w Prazy wudała. Knižka ma napismo: „Rosa reddens salutem — wustrowjaca róža, to je Marija, maćeŕ Boža w prastarym hnadownym swjećeću w Róžeńće we Łužicy jako róža, kiž bjez ćerni kćěje a wot wšelakich khorosćow wustrowja.“

Spisowaćel piše: Njecham tu wopisować wjetši 63 łohći dołhi a 18 łohći šěroki dom Boži, kiž je někotre kročele wot mjeńšeje cyrkwički natwarjeny a z druhim hromadźe z murju wobdaty, ani wulku lipu, kotraž njedaloko cyrkwje pobožnym pućowarjam wokřewjacy khłódk poskića, ani blizko při muri so bohaće žórlacej kužołaj, z kotrejuž su mnozy pijo sebi strowosć napili, dokelž je to wšitko wopisane w njedawno wudatej knižcy, kiž so mjenuje: Epithome Historiae Rosenthalensis, to je: wobsah Róžeńčanskich stawiznow, ale sym sebi předewzał wozjewjeć dary a dobroty k spomoženju wustrowjenja, kotrež je Bóh přez zastupnu próstwu našeje lubeje knjenje w Róžeńće wudźěłał. Přez to chcu pohnuwać, zo bychu wšitcy w nuzach a ćěsnosćach tu pomoc a wołóženjo z dźěsćowskej dowěru přez zasłužby najzbóžnišeje knježny pytali.

Mać Božu mjenuja swjeći wótcojo a druzy duchapołni wučerjo husto róžu, kaž ju khwali swj. Bernard w sermonje de B. Virgine rosa reddens salutem, to je: róža, kiž dawa zbožo a strowotu. Swj. Bonaventura sławi ju jako rosa recens sine spina, róžu čerstwu bjez ćerni. W lauretanskej litaniji khwalimy najzbóžnišu knježnu jako potajnu róžu, a swjata Brigita mjenuje ju kćějacu róžu. Swjaty Ludwik Blosius sławi ju jako rosa vernans coelicae amoenitatis, to je: nalětnja róža njebjeskeje miłosće.

Tak chcu so prócować spomožne samotnosće róži, kaž so nam wone při hojenju wšelakich khorosćow zjewjeja, boharodźićeŕcy připisować a z tym dopokazać, zo napismo tuteje knižki z połnym prawom najzbóžnišej knježnje přisłuša. Tak chcu też Róžeńčanske hnadowne swjećo z róžu přirunać, zo bych skutkowacu móc wozjewjał, kajkuž najzbóžniša knježna při wustrowjenjach přez swoju mócnu zastupnu próstwu pokazuje.

Njejsym pak sebi jako wobraz za najzbóžnišu knježnu róžu wubrał z jědnaće družinow róži, kaž ju doktor Jakub Božidar Tabernaemontanus we swojej wulkej knizy rostlinow wopisuje a w mjedźorićinach pokazuje, ale róžu, kotruž su před něšto časom z Chiny přinjesli a kotruž je pater Jan Bapt. Ferrariis pilnje pěstował a lěta 1625 prěni króć ludej k wobdźiwanju wustajił. Tuta róža zbudźi wulke spodźi

wanjo z tym, zo njerosćeše na keŕčkach, ale na štomiku, wosebje pak přez to, zo kóždy dźeń barbu wot ranja hač do wječora přeměnješe.

Sławny misijonar piše w knizy — florae lib. 4 pag. 483 —: haec veluti florum dies matutino cum albore albicat, cum merediano ardore flammeola est, cum lucescente nocte purpurat. To rěka: Tuta róža je kaž dźeń mjez różemi. Rano je běłuška, připołdnju wóhniwa — woheń sapa, a na wječor purpurowa. — To je runje kaž by najmudriši stworićeŕ chcył pokazać, zo bě swjata Marija joho najčesćowniša maćeŕ při podjeću bjez herbskoho hrěcha, čisćiša a bělša hač sněh, bjez herbskoho hrěcha, pozdźišo wokoło připołdnja swojoho žiwjenja, hdyž je so słowo Bože mjaso sčiniło, bu

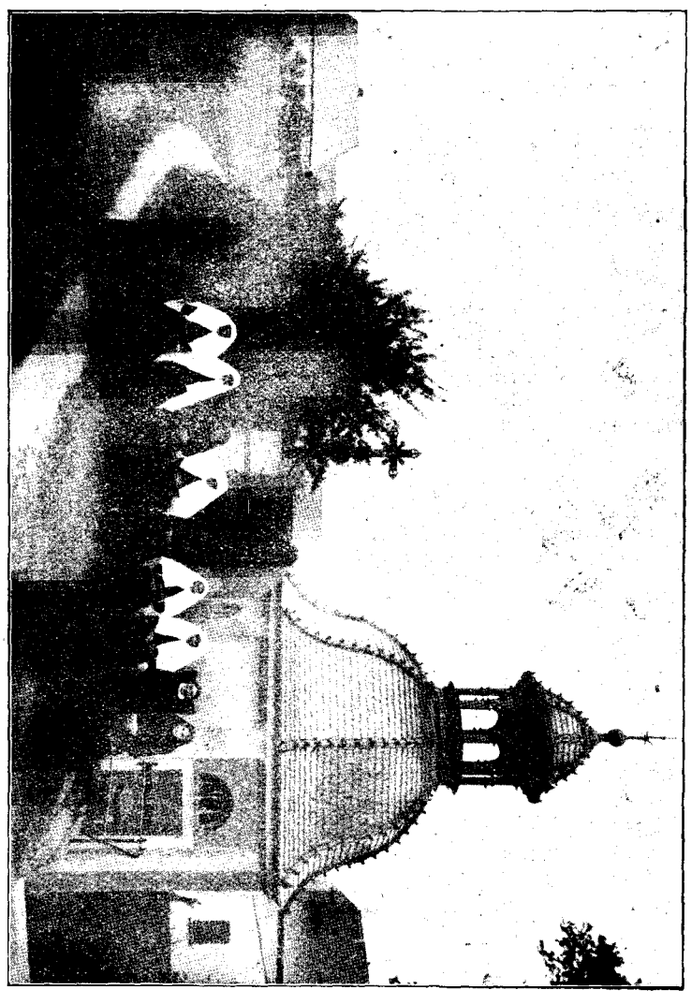

Swj. Marijina studnička w Różeńće.

wudebjena z čeŕwjenej barbu, a na wječor swojoho žiwjenja, hdyž so sta při ćeŕpjenju a wumrěću swojoho a Božoho syna kralowna martrarjow, bu jeje duša z mječom překłóta a tak z purpurowej krewju polata. Swjaty Bernard praji w serm. de B. M. V.: Maria rosa fuit candida per virginitatem, rubicunda per charitatem — Maria bě běła róža přez knježnistwo, čeŕwjena přez lubosć.

We wósomnaće wotrězkach pokazuje spisaćel, kak je tuta duchowna róža, swjata Marija w Różeńće, swoju hojacu móc zjewiła přećiwo najwšelakorišim khorosćam.

Njeje možno, wšitke tam wopisene dźiwy tudy wozjewić, jenož někotre njech su jako pokazka z tamnych časow naspomnjene.

Prěni wotrězk.

Jenomu zakuzłanomu pomha Bóh přez zastupnu prósstwu našeje lubeje knježny w Różeńće.

Podawam tu po słowje, štož spisaćel piše:

Mjez tym, štož człowjeskomu splahej jara škodźi, je wěsta družina człowjekow, kotřiž z pomocu djaboła njeličomne ćěsnosće a škody sobućłowjekam načinja. Tute mamy skoro přecy ličić do škodow, kotrež so na naturske wašnjo zahojić njehodźa. Ale w Różeńće pola wustrowjaceje róže, kotruž swjaty Germanus w orat. de Praesentat. B. V. medicina insanabilium vulnerum — lěkarstwo za njewuhojomne rany — mjenuje, namakaš tež přećiwo tajkim strašnym khorosćam wěste srědki, kaž to widźimy pola Jakuba Herricha, prjedawšoho běrnika tachantskoho kapitla w Budyšinje, kiž běh swojoho njezboža swjatki lěta 1682 za blidom wysokodostojnomu Budyšskomu tachantej a druhim duchownym powědaše a potom pisomnje wobkrući.

Mjez mnohimi dźiwami, kotrež so njeličomnje přez zastupnu prósstwu najzbóžnišeje knježny a maćerje Božeje Marije w Różeńće stawaja tak, zo so pomoc Boža zjewja khudym, běrnym, khromym, khorym, njemóžu ja k jeje česći a sławje to zamjelčeć, štož je najzbóžniša Boharodźićeŕka mi samomu wopokazała.

Lěta 1649 mějach z třomi wšědnymi ludźimi skóržbu a dyrbjach so do khwalobnoho klóštra Marijineje Hwězdy podać, zo bych so zakitował. Hdyž pak chcych z domu wuńć, su mi zli ludźo abo lěpje kuzłarjo něšto žołte přez puć linyli. Hnydom, hdyž z prawej nohu přez to stupich, začuch tajku bolosć w bristwje, zo njemóžach skoro stupać. Tak přińdźech z Kulowa hač do Ralbic. Tam pak dyrbjach sebi wóz najeć, zo bych so domoj dowjezć dał. Bolosć přiběraše tak jara, zo móžach jenož z pomocu dweju zepjerow doma khodźić. Poměch třoch lěkarjow, kiž mi bristwo rozrězachu a wšitko pilnje činjachu, zo bychu mi bolosć pomjeńšili. Tola wšitko bě podarmo. Mój posledni wuček bě swjata maćeŕ Marija. Pósłach jónu pjatk, nic na dnju, hdyž so tam zwučene pobožne pućowanja wotměwaja, swoju žonu do Różanta, zo by tam za mnje pobožnosć dokonjała, štož so tež derje a pobožnje sta. Samsnu nóc so bolosć zhubi, a sobotu móžach zasy bjez zepjerow khodźić. Hdyž to lěkaŕ wuhlada, rjekny: To njejsym ja dokonjał, ale Bóh! Mam zasy strowej nozy a njejsym ženje wjacy bolosće začuł, štož k česći najkhwalnišeje maćerje Božeje a k wopomnjeću wobkrućam.

Tak słowo po słowje mjenowany Jakub Herrich.

We swjatym pismje, w knizy Tobiasa, čitamy, zo arcyjandźel Rafael djaboła přez kur so palacych rybjacych jatrow přemóh, joho wupřima a w pusćinje hornjeje Egiptowskeje zwjaza. Štož pak tutoho přez djabołsku móc zakuzłanoho dobroho šědźiwca nastupa, tak je wón přez luboznu wóń wustrowjaceje róže, swjateje Marije, złoho ducha a joho helsku móc zničił a je zasy prjedawšu strowotu dóstał, kotruž jomu njebě žadyn lěkaŕ wróćić mohł.

Druhi wotrězk.

Naša luba knjeni pomha tym, kiž su rozoma pozhubili.

Athanasius Kircherus piše w swojej knizy Musurgiae patt. 2 lib. 9 takle: Skoro wšitcy stawiznarjo wobswědčuja, zo staj Terpander a Arion ludźom w najćežšich khorosćach pomhałoj. Xenokrates změrowa ze swojim spěwom njemdrjacych a cychnowacych. Druzy běchu zasy w hudźbje tak wustojni, zo hłuši zasy dóstachu słyšenjo. Swjaty Bonaventura mjenuje najzbóžnišu mać Božu słódki, derje klinčacy hłós. Tohodla njemóžemy so dźiwać, zo je wona při hojenju wšelakich khorosćow wo wjele dospołniša a mócniša hač Xenokrates, a to přez luboznu hudźbu jeje mócneje zastupneje prósstwy. Ale nic jenož wumělska hudźba ma tajku móc, ale wjele bóle wustrowjaca róža, kotraž, kaž Plutarch praji, mozhy wokřewja a wšitko přez swoju luboznu wóń wotstronja, štož hłowu wobćežuje a słabi a z čohož nastawaja wobłudnjenja.

Za to namakam krasny přikład w Českich Dubach z lěta 1664, kotryž dušipastyŕ tutoho města powěda a ze swojim kołkom wobswědča.

Ja, magister Wenceslaus Augustinus Kozogedsky, katolski faraŕ knježstwa Českich Dubow, wobkrućam při swojej

duchownskej swěrje sćěhowace: Hana Christophen, wobydlerka města Českich Dubow a prawa mandźelska, bě wokoło 18 měsacow bjez rozoma a njemdrješe hroznje. Wšelake srědki buchu přećiwo khorosći nałožowane, ale podarmo. Duchowny Martinus Norbertus Šimon z Villenberga radźeše mužej tuteje žónskeje, zo by so najzbóžnišej knježnje Mariji, kaž so we swjećatku w Róžeńće česćuje, wućekał; štož so też poniżnje přez slub sta. Hdyž bě so to stało, wozjewi jeje muž za někotre dny, zo je so joho wot wšeje čłowjeskeje pomocy wopuščena žona w nalětniku lěta 1664 zasy cyle wustrowiła. K wobkručenju swěry a wěry samoručnje podpisał a swój kołk přitłóčił na dnju 27. winowca lěta 1664.

Farař Martinus Sutorinus (Měrćin Šewc) w Khrósćicach wopisuje sćěhowacy podawk w lěće 1661: Žónska z Dobrošic přindźe w posće do Khrósćic k swjatej spowědźi. Po tutej powědaše mi w přitomnosći wjele ludźi, zo hižo 3 lěta a 13 njedźeli dołho wulkoho kamjenja dla surowe bolosće ćerpi. Je wšak přećiwo tomu wšelake lěkarstwa nałožowała, ale wšitko bě podarmo. Farař jej radźeše, zo by so swjatej Mariji w Róžeńće lubić dała a tam dar woprowała. To sta so jutry. Bórzy woteńdźe wot njeje kamjeń, wulki kaž kokošace jejo. Buccovicus Senior z Budyšina jón w Róžeńće z klětki někotrym stam ludźi pokaza. Tutón kamjeń da Christophorus Johannes Reinhelt, Budyšski tachant, do slěbra sadźić a w Róžeńće před hnadownym swjećećom wustajić. Pozdźišo dósta jón Bernardus Severinus, jezuita, kiž bě w Drježdźanach pola kejžorskoho residenta barona Bluma. Tutón pak dari jón kejžorej Leopoldej. Pokročowanjo.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Bamžowska hwězdarnja je nětko w Castel Gandolfo cyle znowa připrawjena. Swjaty Wótc ju hišće před swojim wotjězdom do Vatikana woswjeći. Při tym wón też poréča a praji, zo njebjo połne hwězdow kóždoho wutrobu hnuje a k modlenju pozběhuje. Tak je hižo Tertulijan w času prěnich křesćanow pisał. Nad nowej hwězdarnju stoja we wulkich pismikach słowa: Deum Creatorem, venite adoremus. (Pójće, modlmy so Bohu Stworićelej.)

Rota Romana, najwyšše cyrkwinske sudnistwo w prašenjach mandźelstwow, so po prózdninach zaso prěni króć zeńdźe. Z tuteje přileżnosće spominaše Swjaty Wótc na zemrětych, kotřiž běchu hišće loni mjez sudnikami.

Jako 31. postawow wšelakich założerjow rjadow postaji so w Pětrowej cyrkwi postawa swjatoho Don Boska. Je zhotowjena wot wubjernoho italskoho wumělca Pětra Canonica a stoji w prózdninje nad znatej postawu swj. Pětra, prěnjoho bamža.

Vatikanske město přistupi Bernskej konvenciji za škit literatury a wumělstwa. Sobustawy tuteje konvencije wužiwaja wosebite prawa w časach wójny abo zběžkow, tola też při wohenjach a kradnjenju wumělskich wěcow. Wo wumělske wěcy sobustawow so mjezynarodna konvencija wosebje stara. Tajke zapisane wumělske wěcy dyrbja so wukhować, jeli někak móžno, a dyrbja so wobsedźerjej też zdźeržeć.

Dotalny rektor Germanika, P. Noppel wopušći swoje zastojnstwo, kotrež bě 3 lěta zastawał. Na joho město stupi P. Klein. Też wón přisłuša kaž joho předkhadnik rjadej jezuitow. P. Klein běše wjacy lět Subregens wustawa swj. Jurja w Frankobrodźe nad M.

Też amerikanski koleg w Romje dósta nowoho rektora. Za tute zastojnstwo powoła bamž dotalnoho biskopa stata Helena w Zjednoćenych statach.

Nowy italski wotpósłanc pola Swjatoho Stoła so před krótkim bamžej předstaji. Tehdom pokaza Swjaty Wótc na khutnosć nětčišich časow, tola ze žanym słowom njespomni na wójnu w Africy. Tola hižo zaso nowiny wjele pisaja a so na bamža přisłodźeja, zo je wón Italskej pjenjezy za wjedźenjo wójny w Abesinskej poskićił. Bamžowska nowina pisa, zo móže tajke łžě jenož namakać hida, kotraž so sama wjacy w mocy nima.

Českosłowakska. Pruhowanjo hospodarskich knihi cyrkwinskich kubłow budźe skoro skónčene. Protokol podpisatej potom jedyn zastupjeŕ stata a biskop dr. Jantauš. Z tym drje so kubła cyle cyrkwi wróća. Potom wuda so bórzy bamžowska bula, kotraž ma mjezy biskopstwow rjadować. To płaći wosebje za te dźěle Českeje, kotrež stojachu hač dotal pod Wrótsławskim biskopom. Dale najskěrje założenjo jenoho słowakskoho arcbiskopstwa postaji. Greksko-katolscy dóstanu swoje wosebite zarjadnistwo. Město greksko-katolskoho biskopa drje budźe Chust.

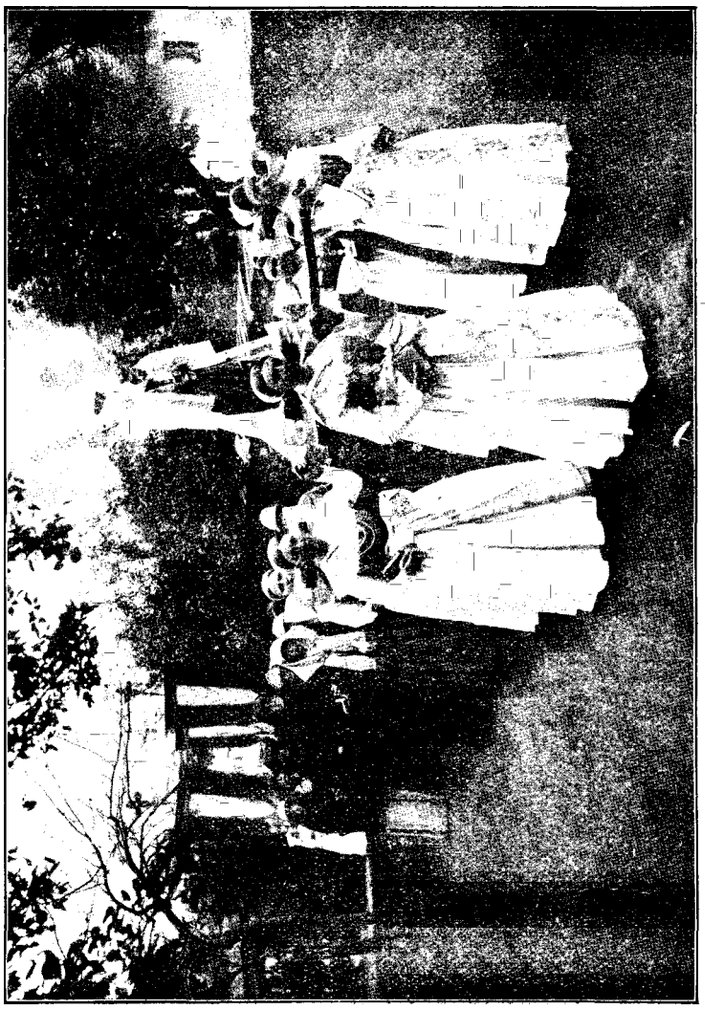

Družki njesu postawu Macerje Božeje w procesijonje.

Započatk oktrobra zeńdźechu so češcy biskopja ke konferency. Předsydstwo měješe arcbiskop dr. Prečan. Zaběrachu so wosebje z nazhonjenjemi, kotrež je powšitkowny zjězd katolikow w Českosłowakskej přinjesł. Biskopja wobzamknychu, zo ma so kraj do lisćiny za přichodne mjezynarodne eucharistiske kongresy zapisać. Přihotować maja so wěriwi z tym, zo so kóžde druhe lěto (kóžde lěto z njerunej ličbu) eucharistiske zjězdy w jenotliwych biskopstwach wotměja. Skónčnje so postaji, zo ma předpisma za zjězdy katolikow jenož wubjerk dawać, kotryž so 1932 założi a kotromuž zastupjerjo wšěch narodow w Českosłowakskej přisłušeja.

Ministerstwo je Pražskoho arcbiskopa Kašpara za ordinaria katolikow w češkim wójsku pomjenowało. Tutón je Monsignore Kubana za swojoho generalnoho vikara pomjenował a jomu wšě trěbne prawa spožčił.

Zo w kraju njeje dosć katolskich měšnikow, wuči Wołomucska dieceza. Tam je 28 farskich městnow njewobsadźenych, 16 z nich w němskich wosadach.

Kak so katolski Caritas-zwjazk wo němskich wobydleri w Českosłowakskej stara, pokazuja někotre ličby. 1934 rozdźěli so mjez sudetskimi Němcami 26 a poł železniskich

wozow cyroby. Dale rozdźělichu so skoro 3 milijóny krónow pjenjez mjez khudych. W klóštrach podachu so wšo hromadźe w 1219868 padach jědźe, w 29 syrotownjach hospoduja so 2002 dźěći, w 164 wustawach přebywaja dale wodnjo 8150 dźěći. 369 dźěći dósta darmotny přebytk na kraju za někotre njedźele w prózdninach. Małe dźěći dóstachu w 220382 padach woběd. Katolske wothladarki khorych wopytachu khorych 220597 króć, k tomu přińdu nócne straže pola khorych w 16481 padach. Katolskich sotrownjow za wothladanjo khorych je w němskich wokolinach 110. Wšo hromadźe wobličeja so karitativne skutki na 17 a poł milijóna krónow.

Česko-prawosławni dóstachu w Prazy biskopsku cyrkej. Je to prjedawša kat. cyrkej swjatoho Korle Boromejskoho. Knježeństwo je tutu cyrkej prawosławnym přepodało. Cyrkej woswjeći prawosławny biskop Corazd k česći swjateju Cyrilla a Methoda, kotrajž so też pola prawosławnych jako japoštołaj Słowjanow česćitaj. W Prazy je nětkle 3800 prawosławnych, w českich krajach 14000 a w cyłej Československej bjez Karpatskeje-ruskeje 33000.

Italska. W swětowej wójnje padny na bitwišćach w Alpach italski oficěr z mjenom Negri. Joho mjenuja w kruhach cyrkwje ale też w fašistiskich organizacijach jenož „swjatoho stotnika". Čohodla? Běše jara pobožny. Wězo běše wón swědomity oficěr a wojak, lubowaše swoju wótčinu, ale wobžarowaše tola jara, zo běše Italska we swojim času bamžej stat wzała a jón wjacy njewróći a so z bamžom njezjedna. Najebać swojeje lubosće k wótčinje běše tola přeswědčeny, zo so bamžej njeprawda stawa a zo mělo so jomu prawo wróćić. Wo to so też wšědnje modleše a poskići samo swoje žiwjenjo Bohu, jenož zo by so bamžowski kraj zaso na někajke wašnjo wobnowił. Krótko do swojeje smjerće hišće raz pisaše, zo wopruje so za bamža. Bórzy po tym padny. Po wójnje dósta Swjaty Wótc woprawdźe zasy mały krajik a wujedna so z italskim kralowskim domom. Negrijowy wopor njebě podarmo był. Ćěło padnjenoho wuhrjebachu před krótkim na wojeńskim kěrchowje a donjesechu je do cyrkwje w Este. Tam nětko wotpočuje. Tamniši biskop je hižo proces zbóžnoprajenja zahajił.

Dale přeja sebi Italčenjo, zo by so pólcaj, kotryž před 107 lětami wumrě, zbóžny prajił. Wón běše wulki lubowaŕ khudych a činješe wjele za nich. Jednanja dla joho zbóžnoprajenja započachu so hižo 1855, tola potom so přetorhnychu. Nětko je jedyn arcbiskop proces znowa započał.

W Bari wotmě so misijónski kongres. Jedyn přednošk jednaše wo narańšich cyrkwjach. Mjez tym, zo su wobstejnosće w grekskej cyrkwi dobre, kaž běchu to też w Ruskej, prjedy hač bolšewikojo přińdźechu, klaca w tamnych narańšich cyrkwjach husto jara. Tak su duchowni tutych cyrkwjow w Prědnjej Aziji a Africy zdźěla jara mało zdźěłani. Někotři njemóžeja ani čitać abo pisać. Bjez dźiwa, zo potom też wěriwi wjele wo swojej wěrje njewědźa. Ale tohodla hišće ničo wo katolskej cyrkwi wědźeć njechadźa, dokelž buchu tola čas žiwjenja přećiwo njej šćuwani. Za to pak maja přiwisowarjo chaldejiskeje a aethiopiskeje cyrkwje, hdyž je najhórje, wjele přiwěrkow.

We swojim času běše jedyn swobodnomulef z profesorom za rěče a literaturu na univerziće w Boloniji. Wón běše njewěriwc a wuda na př. hymnu satanej wulkomu, potajkim khwalospěw na djaboła, Ale časy su so mjez tym też w Italskej přeměniłe. Na samsne městno přińdźe před krótkim jako profesor jedyn dobry katolski spisaćel, Papini. Nad tym so katolikojo wězo jara wjesela, dokelž widźa, zo je so Italska woprawdźe polěpšiła.

Jendźelska. Westminsterski arcbiskop wobroća so přećiwo tym, kotřiž dźensa žadaja, zo by bamž, runje kaž prěni anglikanski biskop, jasnje přećiwo Italskej rěčał, kotraž je pječa sama wina na wójnje z Abesinskej. Arcbiskop praji, zo su to samsni ludźo, kiž hewak njemóžeja dosć přećiwo njezmylnosći bamža w prašenjach wěry rěčeć a pisać. Ale wo prašenjach wójny dyrbi bamž potom njezmylny być. Tola też jenož w tutym padźe, dokelž by tamnym ludźom lubo było. Bě-li Swjaty Stoł so w prjedawšich časach runje tak do jendźelskich kolonialnych wójnow měšał, kaž dyrbi so do nětčišeje zwady tykać, tak by to samsnym šćuwakam wězo k najwjetšomu pohórškej było. Tak praji arcbiskop Hinsley. — Při druhej přileżnosći poréča wón wo bjezdźěłosći. Pokaza, kak ćežko je človjekej, kotryž njemóže sebje a swojich dosć derje ežiwić abo jim khmane wobydlenjo dać. Tola najebać toho njesmědźa so bjezdźěłni wot bolšewistiskich agitatorow zaslepić dać. Ženje njemóžeja wojowanja mjez jenotliwymi stawami, kaž to tola komunisća chcedźa, někajku pomoc přinjesć. Ně, jenož zhromadne dźěło.

Katolscy biskopja w Jendźelskej su poručili, zo maja so při Božej mši přeco też liturgiske modlitwy wo zdźeržénjo měra modlić.

Protestantska Liga wobroća so přećiwo towarstwu za protestantski akcijón. Liga praji, zo postupowanja protestantskoho akcijóna přećiwo katolikam jenož anglikanskej cyrkwi škodźa. Wosebje město Edinburg bu we swojej nahladnosći přez nabožne wojowanja jara škodowane. Skónčnje namołwja Liga anglikanskich wěriwych, zo bychu přeco po zakonjach jednali.

Smy tu hižo wo přesćěhanju katolikow we hłownym měsće połnócneje Iriskeje pisali. Wina běchu też tu přepjate anglikanske wosoby. Ale wyšnosće njejsu zadźěwałe, zo katolikow z dźěła honjachu, jim domy zapalachu, cyłu domjacu nadobu na drohi zmjetachu atd. Wšo hromadźe wuhnachu 450 swójbow (skoro 2000 wosobow) z wobydleni. Z nich zwěri sebi jenož połojca zaso wróćo do swojoho bydlenja. Tamne zasydlichu so w dźělach města, hdźež wjacy katolikow bydli. Z tym pak dóstachu katolske cyrkwinske wyšnosće w Belfasće nowe dźěło. Rěka tola tamne 1000 wosobow też dušepastyŕscy zastarać. Dale maja so starać, zo móžeja dźěći do katolskich šulow khodźić. Nětkle wšak je też ministerski president hněwny, zo su anglikanscy tak přećiwo katolikam zakhadźeli. Někotři wobdźělnicy dóstachu khłostańju (4—5 lět). Tola radikalna anglikanska Liga dźěła tu dale přećiwo katolikam. Po tym, zo zaso jenu katolsku žonu skóncowachu, namołwja protestantskl biskop, zo bychu so wubjerki wutworiłe, kotrež měle zaso měrnišu athmosferu wutworić a dobru wolu k wujednanju pokazać.

Ruska. Je znate, zo chcychu bolšewikojo młodźinu cyle bjez nabožiny a po komuniskich zasadach woćahnyć. Kajki wuspěch je to mělo, pokazuje jedyn wukaz Stalina. Tutón čini nimale cyle kónc ze swobodu ruskeje młodźiny w šulach. Njemějachu tola wučerjo w ruskich šulach scyła ničo rjec, ale činić, štož sebi młodźina žadaše. Khłostać wučeŕ nikoho njesmědźeše, hewak so jomu zlě zeńdźe. Haj dźěći žadachu, zo by so šula cyle wotstroniła. To dźěn bě jenož to samsne, štož běchu prědarjo komunisma žadali, hdyž prajachu, zo lud wědomosć a nabožinu njetrjeba. Nětko namołwja Stalin we swojim wukazu přistojnu młodźinu, zo by sobu wojowała přećiwo worakawstwu mjez młodymi. Praji, zo móžeja jenož tak šulu wumožić. Za tajkich młodych njedočinkow maja so wosebite šule připrawić.

Połnócna Amerika (USA). Hižo posledni raz pisachmy wo znatym měšniku, kotryž ma w amerikanskim radiju nabožne přednoški a z nimi wulki wuspěch. Tutón duchowny Coughlin je šulu přećiwo komunismej wotewrił a chce to we wšěch městach činić. Dźěći přisahachu při wotewrjeńskej swjatočnosći swjatočnje, zo chcedźa čas žiwjenja njewuhašomnu hidu přećiwo komunismej a čerwjenej khorhowi měć, komunistow pak lubować. Wokoło 240 dźěći wopytuje nětkle tutu šulu, kotraž mjenuje so „farska šula swjateje Therezije".

Pittsburgski biskop pokaza na to, kak wšelake překupske firmy wědźa też njedźelu wjele zasłužić. K tomu so

wosebje wšelake športne předwjedźenja znjewužija. Dale njeběchu tam hač dotal njedźelu kina wotewrjene. Ale też z tym nětko započnu. Nam so to zda přehnate być, žadać, zo njedźelu w kinach žane předwjedźenja njejsu. Ale hdyž sebi překładźemy, kelko młodźiny přez to ze swójby ćěka, a kak so scyła swójbne žiwjenjo w městach niči, dokelž kóždy čini, štož chce, a so doma njepokaza, potom bychmy też my prajili: Haj, njedźela dyrbi jenož Bohu a swójbnomu žiwjenju słušeć. Wězo by dowolene było, zo swójbni też junu na swjedźeń katolskoho towarstwa abo k susodam na bjesadu du. Ale honjenja po zabawach njesměło być.

Před 400 lětami přińdźechu prěni misijonarojo do Kanady. K wopomnjeću na to wotměwa so w Quebecu misijónska wustajeńca. Wona je jara derje wopytana. Na njej poskićeja so přednoški, kotrež maja za misijóny wabić.

W přednoškach na katolskej univerziće we Washingtonje bu wjacy króć na to pokazane, zo drje su katolikojo we Americy jara hibićiwi a horliwi, zo je jich ličba też wulka, ale za swoje katolske nowinarstwo tola hišće dosć zajima nimaja. Mnozy katolikojo sebi přecy hišće mysla, zo katolske nowiny jenož wo cyrkwinskich należnosćach pisaja.

Mexiko. Tu zajachu 31 katolskich měšnikow. Jim wumjetuja, zo su přećiwo knježeństwu dźěłali. Pola nich namakachu spisy, kotrež propagandu přećiwo bjezbóžnej šuli činja. Haj, hdyž knježeństwo chce, potom so też to hižo jako zapřisahanstwo přećiwo knježeństwu pohodnośći. Tuž widźimy, zo za Mexiko hišće njeje lěpši čas přišoł, kaž so to skoro zdaše, hdyž nětčiši president swoje zastojnstwo nastupi. W Mexiku jědu wšak cyle po komunistiskich kolijach, haj samo po ruskich přikaznjach.

Abesinska. W samsnym času, hdyž Italčenjo abesinske swjate město Aksum dobychu, wumrě w jenym druhim měsće Aksumski biskop.

China. 20. augusta rubježnicy katolskoho misijonara, patera Birona, popadźechu. Jomu zwjazachu rjećaz wokoło šije. Potom joho za tutón rjećaz wjele kilometrow do hór wlečechu. Hdyž běše mortwy, wostajichu joho ležo. Ćěło ludźo za něšto časa namakachu.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 558.—561. z Radworja: Michał Rječka, wojnař, Marja Šipšikowa, Jurij Domaška, Jurij Nawka; 562. z Khelna: Madlena Lebzyna; 563. z Měrkowa: Mikławš Herlich; 564. z Khasowa: Jakub Ryćerja; 565. 566. z Kamjenjeje: Jurij Handrik, Marja Ryńcowa; 567. z Radwořsk. Haja: Mikławš Šwejda; 568. z Boranec: Madlena Čórlichowa; 569. z Němcow: Michał Šiman; 570. z Wotrowa: Madlena zwud. Kralowa; 571. z Now. Dwora: Jan Hajna; 572. 573. ze Žuric: Jurij Krawža, Michał Kocor; 574.—583. z Khróšćic: farař Jan Wjeńka, kantor Měrćin Čornak, Michał Šrama, Jurij Ješki, Jakub Žur, Jan Wjesela, Mikł. Kral, Mikł. Brězan, Mikł. Krons, Hana Frenclowa; 584.—588. z Hórkow: Jurij Paška, Jurij Mögl, Mikł. Hicka, Józef Pan, Marja Hrjehorkowa; 589.—591. z Worklec: Michał Wałda, Michał Rjenč, Marja Kindermanec; 592.—594. ze Smječkec: Jakub Matik, Jurij Pětřka, Marja Altmanowa; 595. 596. z Jasenicy: Jurij Šołta, Mikławš Pječak; 597. z Noweje Jasenicy: Jurij Lajmer; 598. 599. z Now. Wjeski: Jan Kubaš, Arnošt Lorenc; 600. z Lejna: Jurij Domaška; 601. z Maria Lindenhof: Frater Rajner.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1031. z K.: N. R.; 1032. z N.: H. Š.; 1033. z J.: N. N.; 1034. z W.: N. K.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo. 1104.: M. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. ze Smječkec 2 hr.

678 kolesow předach w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo **dobre** twory **tunjo** poskićam.

Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traš **300** na składze! Po přeću na wotpłaćowanjo. Napłaćić ma so 10 hr., potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.

Nowe kolesa hižo za 35 hr.

J. Šibak, Budyšin, Mužakowska droha 4.

Dynamy, 6 Volt (z kulkami) **3,75 hr.**

Ćopłu spódnju drastu

ma na wubjerku

Budyšin, Kamjeńtna dróha 7 **Otto Osswald**

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Domjacu a kuchińsku nadobu

poskića w bohatym wubjerku po nizkich płaćiznach

Kurt Mička

w Budyšinje, na Hošic hasy 20.

Też mały nawěštk ma

wulkoho wuspěcha!

Pórclin

ze złotej kromu, z winow. lisć., němsk. rózu, z drobn. mustrom, ze slěbrom a běły. Kamjeninu a hornč. twory na wubjerku a tunjo

Hausbedarf M. Pfuhl Znutř. lawska dr.

Čorny bant

dobry a tuni, tkaniny za čorne khuty, fale, rubiška — z mustrom abo hładke — płatowe a rubjane šaty poruča

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminarska dróha 2

Kožuchowe jaki, mantle, pjelcy za šport a druhe. — Liški a khornarki wšelakeje zwěriny

Velourowe kosmičkate wołmjane **kłobuki** w rjanych nowych formach.

Měcy, čapki: wojeńske a k wšelakim uniformam, za šport atd.

w znatym wulkim wubjerku pola

Kurt Rinke Bohata dróha 5

Hotel Lehmann *Złota hora*

w Kamjencu, Bönišowe naměstno 2

poskićuje k jědźi a piću to najlěpše a spokojі jednore žadanja tak derje kaž wjetše

Nizke płaćizny *Rjane rumnosće*

Za tydźeń je hermank w Budyšinje. Kedźbujće tuž na nawěštki a powołajće so na nje při kupowanju!

Zymske mantle

za

žony a holcy

muže a hólcy

Hobrski wubjerk! Nizke płaćizny!

Wilhelm Seifert

w Budyšinje, Bohata dróha 22

Zyma so bliži!

Nětko je prawy čas, so zastarać z ćopłej drastu:

Mužace kholowy, košle, pjezlki, zoki, rukajcy.

Žonjacu spódnju drastu, nohajcy, šawle.

Dźěćacu rjanu drastu: mantle, woblečenja atd.

Wulki wubjerk — nizke płaćizny pola

Leodold Posner

Bohata dróha 24

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Mysłće nětk też na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Na **hermanku** wopytajće mój wobkhod z bohatym składom

drasty za muže a žony

mantlow za hólcy a holcy po nizkich płaćiznach.

Franc Mrštny Bohata dróha 4

Knježkec *kofejownju a konditarnju*

(prjedy **Donatec** poprjancarnja)

w Budyšinje na Garbarskej hasy blizko Šulerskich wrotow

hišće njeznaješ?

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Žórło

dobroho kofeja:

Derje měšany	pt. 2,—
Wosebje měšany, z wulkimi bunami	pt. 2,40
Afrikanski mokka	pt. 2,55
Mexiko-Marag.-měšany (hobrske buny) z Costarica	pt. 3,—

Něšto wosebite:

Kofej bjez kofejina pt. 2,50 a 3,—

při rjanych Žitnych wikach w Budyšinje.

Różk hłownoho torhošća je dom wosebitoho wubjerka

za gardiny, tepichi, linoleum a wodźewy na blida a diwany.

Julius Hartmann syn

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbskadr. 16

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana

Michała Šefra, wuměnkarja w Dobrošicach,

kotrohož Bóh luby Knjez w starobje 81 lět po krótkej khorości wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w tak bohatej ličbje na pustym wječorje wopytali a k rowu přewodźeli kaž też za wjezenjo a njesenjo k rowu swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Dobrošicach, Boranecach** a **Nowoslicach,**
na dnju pokhowanja, 23. winowca 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

44. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. novembra 1935.** | **73. lětnik.**

Wěčne wěrnosće.

1. Swjaty Wótc a artillerisća.

14. meje lětsa wopyta Swjatoho Wótca w Romje tysac wojakow. Běchu to třělbinarjo-artillerisća, kiž we wójnje z wulkimi kanonami třěleja. Přećelnje přija jich Swj. Wótc w swjatočnej awdijency. We swojej naréči rjekny: „Z wotprědka njewědźach, što bych wam wojakam, a to runje wam třělbinarjam přihodne prajił. A to so dopomnich, zo wy we wójnje njewojujeće z blizka, kaž tamni wojacy, ale z daloka. Z daloka měriće so ze swojimi wulkimi ćežkimi kanonami na njepřećela.“ Swjaty Wótc napominaše wojakow, zo bychu to tež hewak w žiwjenju činili: stajnje zhladować do dalokoho přichoda. Nic jeno so prašeć: „Što budu dźensa jěść a pić, što jutře činić?“ Ně, do daloka zhladować a po tym so měć we swojim žiwjeńskim wojowanju. To je prawa taktika křesćanskoho žiwjenja. Do wěčnosće zhladujo dyrbimy wšitko po zasadźe swj. Aloizia posudźować, kiž réka: „Što pomha mi to za wěčnosć?“ Takle prawy křesćan mysli. Z wóčkom wěčnosće na žiwjenjo zhladuje.

2. Spominaj na wěčnosć!

Dobry křesćan swoju kedźbnosć stajnje złožuje na wěčnosć. Hlej, kak krótke je zemńske, kak dołhe je wěčne žiwjenjo! Lohko je spóznać, zo je krótke žiwjeńčko na zemi jeno přihotowanjo na wěčne. Štóž je mudry, mysli často na wěčnosć. Kajkež naše zemńske žiwjenjo, tajke naše wěčne. Wot tohole krótkoho žiwjenja na zemi wotwisuje naše wěčne zbožo abo njezbožo. Wo tym dale réčeć, njeje trjeba. Štóž docyła do Boha wěčnoho wěri, tomu je to jasne.

My wšitcy khwatamy wěčnosći napřeco. Tam pak je dwoje bydlenjo: wěčne njebjesa za dobrych, wěčna hela za złych. Njebjesa a hela, to stej poslednjej staciji našoho zemńskoho pućowanja. Na jenym z tuteju zastaniščow skónči so naše žiwjeńske pućowanjo. Na kotrym? To njewěmy. Ale wěmy: hdźež pójdźemy, tam dójdźemy!

Nochcemy so jenož kołsać w tróštowacych, pozběhowacych, wozbožacych wěrnosćach našeje wěry. Dyrbimy tež khutnje spominać na hrózbne wěrnosće wo poslednich wěcach člowjeka. Nic, zo bychmy stuleni, hłowu powšejo zrudnje po swěće khodźili, ale zo bychmy rozsudźeni, raznje so prócowali wo njebjeske kralestwo a joho sprawnosć. Čińmy, štož Cyrkej kaza! Wostajmy so hrěcha! Dopjelnjejmy swoje winowatosće! To budź naše stajne hesło. Potom smy na puću Božich kaznjow, na puću křiža, na puću, kiž wšće wjedźe do njebjes.

3. Njemudri ludźo.

Mnohi dobry křesćan stona pod swojim ćežkim křižom, ani kusk njemyslo na rjane njebjesa, ke kotrymž joho křižowy puć wjedźe. Mnohi křesćan ćěka spłóšiwje před wěčnymi wěrnosćemi. Zdawa so prědowanjow, eksercicijow, misijónow, so boji, zo mohł so na swoje poslednje wěcy dopomnić. Z wotkel tale njemudrosć a krótkowidźiwosć? Mnozy člowjekojo njemysla na wěčne wěrnosće, dokelž su połni swětnoho ducha. Woni prócuja so jeno, ćělne potrjeby zemńskoho žiwjenja spokojić. „Hdyž 'nož mamy jěść a pić, a k tomu kusk kermušnoho wjesela, zabawy a keklije.“ We swojim wokolniku wo swjatych eksercicijach z lěta 1929 skorži Swjaty Wótc, zo mnozy člowjekojo tak lohkomyslnje a zwjeršnje du přez žiwjenjo. To ma wón za ćežku khorosć časa, to je jomu kužoł mnohich njedostatkow na swěće. Budźmy mudri! Spominajmy runje w tymle měsacu často na swoju wěčnosć, za kotruž smy žiwi a na kotruž so přihotujemy. Pozběhńmy so raz nad ryzy zemńskimi myslemi a žadosćemi. Wěčne wěrnosće njech pokazuja nam prawy puć do wěčnych njebjes!

4. Swjaty Domaš Morus.

Hdyž swjaty Domaš Morus w kłódźe sedźeše, přińdźe k njomu joho mandźelska. Prošeše joho na kolenach, zo by tola swoje krute nahlady spušćił a podpisał, štož kral sebi wot njoho žadaše, njech by tež hrěšne było. „Spomń, luby drohi Domašo, na swoju swójbu. Přez swoje podpismo

móžeš sebje wumožić a swoje zamoženjo wukhować. Tak jomu mandźelska přiměčowaše. A swjaty Domaš wotmołwi swojej mandźelskej: „Luba Aloizia: Što pomha mi, swoje žiwjenjo přez hrěch wukhować! Što měniš, kak dołho bych potom hišće žiwy był?“ Aloizia měnješe na 20 lět. „Derje“, rjekny swj. Domaš, „20 lět, ale to by njemudrje było, swoju wěčnu zbožnosć za 20 lět předać.“ Swjaty Domaš sebi zawěsće rjekny: „Radšo smjerć a jastwo tu, hač za hrěch w heli wěčnu mzdu!“ Tak mysleše a rěčeše swjaty, kiž žiwje spominaše na njezakhódnu wěčnosć.

Modlmy so na měnjenjo Swj. Wótca w tymle měsacu, zo bychu človjekojo spóznali prózdnosć tohole swěta a spominali na wěčne wěrnosće. Potom póndźa, lubujo njebjesa a bojo so hele, po prawym puću Božich kazni k zbožnej wěčnosći napřećo.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po wosebitym nadawku Swjatoho Stoła je Joho Excell. najdostojniši Japoštołski nuncius w Berlinje 15. oktobra 1935 najdostojnišoho knjeza biskopa Berlinskoho Monsignore Konrada z Preysing nakhwilnje za administratora Mišnjanskoho biskopstwa pomjenował.

Z Radworja. Swjedźeń Khrysta Krala běše tu wurjadnje swjatočny. Na dopołdnišich kemšach přistupichu šulske dźěći a młodźina zhromadnje k swj. woprawjenju. Wosadni spěwachu kěrluš čisło 347 po nowym hłosu. Nyšpor běše hakle w 5 hodź. Po cyrkwi wotmě so swjatočny wobkhad z Najswjećišim. Dźěći dźěchu ze zaswěćenymi swěčkami a wotpósłancy wosadnych towarstwow z khorhowjemi sobu. — Wječor w 6 hodźinach wotmě so porjadna zhromadźizna „Kat. Bjesady“. Předsyda, knj. farař Nowak přednošowaše wo swjatobliwym žiwjenju † bamža Pia X. a pokazowaše k tomu swětło-wobrazy. Najebać hroznoho wjedra běštej nyšpor a zhromadźizna bohaće wopytanej. — Twar cyrkwinoho tepjenja hladajcy pokračuje. Z pokładnje „Katolskeje Bjesady“ bu 100 hriwnow k tomu přizwolenych. Zapłać Bóh wšěm dotalnym dobroćelam. — Z napřeća našeje noweje šule su z nowym twarom započeli. Knježna wučerka Welsec změje tam swój nowy domčk.

Z Khróšćic. Njedźelu a póndźelu swjećeše so pola nas kermuša při najhubjeńšim wjedrje. Štóž njeje mohł někak z wozom abo awtom k swojim znatym dojěć, toho dešćojte a wichorojte wjedro lědma wabješe. Póndźelu swjećeše so patrocinium, swjedźeń swjateju Symana a Judy, patronow našoho domu Božoho. Wołtarnišćo běše přez wustojne rucy wosebje rjenje wudebjene. Před postawomaj swěćachu so krasne swěčki. Hłowne kemše wotměchu so z assistencu. Swjedźeńske prědowanjo měješe wysokodostojny knjez farař Mič z Njebjelčic, kiž přikład swjateju patronow wosadnym jasnje před woči staji.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 6. novembra, pop. w 2 hodź. w hosćencu. 1/4 4 hodź. wotměje so zaradźenjo we Worklecach na šuli.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 8. novembra, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Rózant“.)

Wusłyšenja w Róžeńće.

(Pokročowanjo.)

Kaž hišće dźensa, tak namakachu tež w starych časach wosebje khori na woči pomoc a samo, kaž w najnowišim času, dóstachu slepi často widźenjo. Jurij Zmij z Khróšćic zhubi w lěće 1621 přez dźěćacu khorosć widźenjo. Joho mać, nabožna žónska, kiž bě hižo wo wjele spodźiwnym, štož so w Róžeńće stawa, słyšała, dźěše z hólčkom do Róžanta, zo by tu mać Božu, wustrowjacu róžu, wo pomoc prosyła. A hlej, jeje próstwa bě wuspěšna. Nazajtra rano, hdyž dźěćo wotući, widźeše wone dospołnje a njeje ženje wjacy na woči ćerpjeło. Jurij Zmij zemrě lěta 1684.

Wałpora, dźowka Michała Kubicy z Kulowa, ćerpješe 14 lět dołho wulke bolosće we wóčku. Wona měješe tak mjenowanu waku. Kóždy měsac wóčko tak začekaše, zo bu wulke kaž kurjace jejo a jědmješe so tak, zo so z njoho smjerdźata jucha kidaše. W tutej wulkej nuzy lubještaj ju staršej swjatej Mariji w Róžeńće. Štož běštaj sebi přałoj, so sta. Holčka dósta strowotu, a hačrunje bě so hižo pjeć lět minyło, tak wona tola žanych bolosćow wjacy měła njeje.

Kulowski farař wozjewja lěta 1690 sćěhowacu podawiznu, kotruž je wón swědomiće pruhował, hač je wěrna: Njezbožowny nan měješe slepu holcu. Wón chcyše sebi Božu milosć přez dar dobyć a wjedźeše tohodla ze swojej dźowku kruwu do Róžanta. Kruwu chcyše najzbóžnišej knježnje k česći darić. Spodźiwne je, zo, hdyž puć do Róžanta nastupi, holca poča tróšku widźeć, a ćim bóle so k Róžantej bližeštaj, čim bóle holcyne widźenjo přiběraše, tak zo wona dospołnje widźeše, hdyž do Róžanta dóńdźeštaj. Nan so nad tym jara wjeseleše. Ale štó chcył wěrić — jomu bu žel, zo bě dar slubił. Tohodla ćehnješe z kruwu a z wustrowjenej holcu zasy domoj. Lědma pak běštaj domoj dóšłoj, holca zasy woslepi, štož nana z wulkej zrudobu napjelni. Tak powučeny ćerješe kruwu zasy do Róžanta, a hlej, dźowcy so widźenjo wróći.

Marhata Reklinowa leže lěta 1687 pjeć njedźel khora a měješe tak wulke bolosće, zo njemóžeše ničo wjacy widźeć. Ju dowjedźechu do Róžanta k strowju khorych. Hdyž bě tu Božu mšu słyšała, widźeše zasy a móžeše wšitkich přitomnych rozeznawać.

Lěta 1686 přiwjedźechu slepu žónsku do Róžanta a wjedźechu ju wokoło wołtarja, zo by sebi pomoc wot najzbóžnišeje knježny wuprosyła. A hlej, što so sta! Hdyž ju zasy domoj wjezechu, móžeše pastyrjow swojoho stadła rozeznawać a dósta za krótki čas dospołne widźenjo.

Jan Pjetaš, syn wučerja w Njebjelčicach, měješe wulke bolosće w nozy a k tomu so noha tak jětřeše, zo kóski z njeje wupadowachu. Hdyž žaneje druheje pomocy wjacy njebě, wučeknyštaj so staršej swjatej Mariji a daštaj joho w Róžeńće jubić. Wonaj daštaj hólca na dnju naroda swj. Marije z wozom do Róžanta dowjezć. Hdyž běchu swoju pobožnosć dokonjeli, so hólc strowiši čuješe. Hač dotal móžeše jenož ze zepjeromaj tróšku khodźić. Nětko pak nadobo zepjerje wotpołoži, wostaji jej w Róžeńće a so strowiši domoj wróći a bu bórzy dospołnje wustrowjeny.

Na dnju 15. hodownika 1687 wozjewi Ambroz Rychtař ze Sulšec swojomu fararjej tole: Naša mać Marhata bě tak hubjena na nozy, zo ani kročele postupić njemóžeše. Dowjezech ju do Róžanta, hdyž wona tři króć po kolenomaj wokoło wołtarja so modlicy wobléze. Nadobo bu dospołnje wustrowjena a woteńdźe pěši domoj.

Lěta 1646 služeše w Khróšćicach pola wučerja holca z mjenom Herta, kotraž měješe začekłu nohu kaž wodowu khanu, tak njemóžeše ani khodźić, ani spać. Wona pytaše radu pola lěkarjow a nałožowaše wšelake srědki, ale wšitko bě podarmo. Přez wjele płakanja a žałosćenja jónu sprócna wusny a widźeše wo snje, zo mały hólčk při njej stoji, kiž jej radźeše, so w Róžeńće swjatej Mariji lubić dać a swěčku woprować, a rjekny jej, zo budźe potom zasy strowa. Hdyž wotući, bě prěnje, zo do Róžanta swěčku pósła. Hdyž běchu w Róžeńće w cyrkwi swěčku zaswěćili, poča začeklizna spadować a ćim wjacy so swěčki wuswěći, čim bóle khorosć woteběraše, a hdyž so swěčka doswěći, bě khora dospołnje wustrowjena.

Jakub Konjecht z Ralbic měješe lěta 1676 wulke bolosće w nozy. Nazhonity lěkař joho lěkowaše, ale podarmo.

Žiły tak zeskhnychu, zo nohu wjacy hibać njemóžeše; wona wisaše w powětře, tak zo móžeše Konjecht jenož ze zepjeromaj khodźić. To traješe tak dołho, doniž so njedaše do Różanta do cyrkwje donjesć, hdźež namaka tak daloko pomoc, zo móžeše docyła derje bjez zepjerow zasy khodźić.

25. pražnika 1681 skhorje Jurij Tausend z Łazka ćežcy a měješe tajke bolosće w nohomaj a rukomaj, zo njemóžeše so štyri njedźele dołho ani kuska hibać. K tomu dósta pod pažu spodźiwny brjód, z kotrohož jědmjenjo běžeše a to tak smjerdźace, zo nichtón při khorym wutrać njemóžeše. Na radu swojoho fararja pytaše wón pomoc pola swjateje Marije w Różeńće a slubi, zo na wšěch wjetšich Marijinych swjatych dnjach jako dźak w Różeńće swěčku staji. A hlej, nazajtra bě jomu lěpje a na třeći dźeń čuješe tajku móc we sebi, zo móžeše sam do Różanta hić, Božu mšu słyšeć a so Bohu za wulku dóstatu dobrotu dźakować.

W rukopisu, kiž sebi wot duchownoho w Prazy wupožčich, namakach mjez druhimi spodźiwnymi wěcami też tole: Němа zemjanka dósta w Różeńće rěč a to při swj. Marijinej studničcy. Jeje prěnje słowa běchu: „Maći, ty kluč zhubiš!"

Lěta 1667 měješe Hilžbjeta Koklina z Njebjelčic wulke bolenjo w šiji a jeje jazyk bě začekły, tak zo wona šěsć njedźeli rěčeć njemóžeše, ale jenož kusk syčeć. Hdyž bě so w Różeńće swjatej Mariji poniżnje lubić dała, bórzy dospołnje wotkhori a też zasy rěčeše.

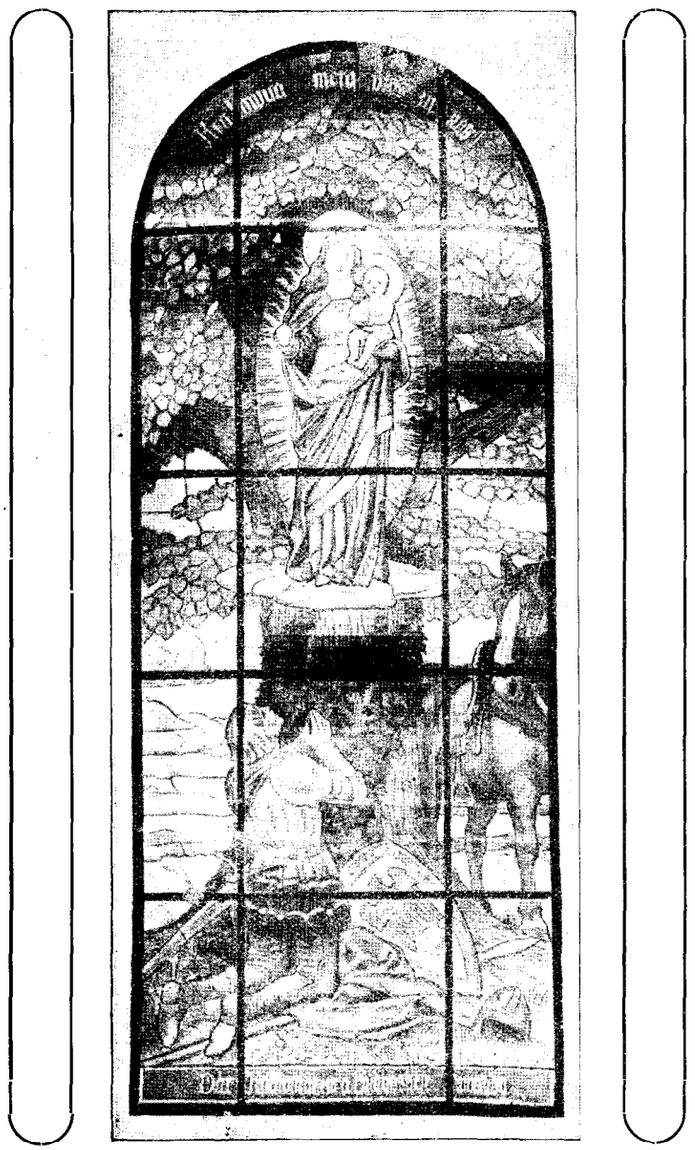

Cyrkwine wokno w Różeńće, předstajace ryćerja Lucijana při namakanju hnadownoho swjećeća na lipje.

W Křidowje pola Kamjenca bě lutherski muž z mjenom Nekeler Hodan, kiž swjatu Mariju hanješe. Sta pak so, zo bu nadobo bjez naturskeje winy hłuchi a njemóžeše słyšenjo zasy dóstać. Nětko swědomjo přepytujo spózna, zo je to khostanjo za joho hrěšne žiwjenjo a za hanjenjo najzbóžnišeje knježny Marije. Da so w Różeńće swj. Mariji lubić. A hlej, dósta zasy słyšenjo a wostaji so nětko swojoho hanjenja. Wosta drje lutherski, ale kóžde lěto woteda swój lubjeny dar. (Přichodnje dale.)

Cyrkwinske wobstojnosće před 100 lětami w Brunowje a Kamjencu.

Wo wobstojnosćach w Brunowje a Kamjencu pisa zemrěty wučeŕ Jakub Kral-Radworski we swojej knizy „Katolske cyrkwje a šule w sakskim kralestwje" z lěta **1876** sćěhowace:

W Brunowje, we wsy něhdźe 1 1/4 hodź. wot Kamjenca zdalenej, je wobsedźeŕ tamnišoho ryćeŕkubła hrabja Jan Pětr Kajus ze Stolberg-Stolberg (rodźeny 27. julija 1797 w Eutin, † 7. apryla 1874) mjez hrodowskimi twarjenjemi lěta 1835 hrodowsku kapału natwariŀ, kotraž bu 18. oktobra samsnoho lěta poswjećena. Wot lěta 1835 sem je při njej wosebity kapłan přistajeny, kiž njedźelu a swjate dny tu Bože służby dźeržI. Na tychle Božich służbach smědźa so nimo hrabinskeje swójby też we wokolinje bydlacy katolikojo wobdźělić. Před zarjadowanjom farstwa w Kamjencu buchu tute Bože służby z Kamjenca sem sylnje wopytowane. W Brunowje bydli 32 katolikow, we wokolinje 20. Katolske dźěći wopytuja tuhdyšu luthersku šulu, tola wudźěla jim hrodowski kapłan katolsku nabožnu wučbu. Lěta 1872 wopytowaše nabožnu šulu 6 dźěći. W Brunowje wobstoji też privatny katolski kěrchow za hrabinsku swójbu a jeje přiwuznych.

Farstwo Špitl-Kamjenc. Tele farstwo pokhadźa z najnowišoho časa; wone je hakle 8. oktobra 1871 założene. Před reformaciju měješe Kamjenc z předměstami 5 katolskich cyrkwjow, mjez nimi krasnu cyrkej swj. Marije, hdźež dźensa hišće rjane drohotne, bohaće pozłoćane swjećo swj. Marije z Jězus-dźěćatkom tamniši wołtaŕ debi, dale cyrkej swj. Jana sćenika, swj. Jana křćenika, swj. Handrija a swj. Khrystophora. Cyrkwje stoja drje hišće wšitke, su pak we tehdyšich nabožnych wojowanjach za katolikow so zhubiłe hač na mału cyrkej swj. Madleny w předměstu Špitlu.

W lěće 1249 założi Manila, wudowu hrabje Bernarda z Kamjenca, w předměstu Špitlu klóštr za knježny cisterciskoho rjadu, kotryž pak jenož krótki čas wobsta, dokelž so knježny, 15 po ličbje, 15. junija 1284 do nowoho klóštra Marijineje Hwězdy přesydlichu. Klóštrska cyrkwička běše cyrkej swj. Madleny, kajkaž je hač do wotpalenja 1842 stała. Při wulkim wohnju, kotryž štyri pjećiny města Kamjenca tehdy zniči, wotpali so předměsto Špitl z cyrkwju. Cyrkej bu wot knježstwa Marijineje Hwězdy w lěće 1844 rjeńša a wjetša zasy natwarjena a w tym lěće hišće zasy poswjećena.

Po wotkhadźe duchownych knježnow lěta 1284 njebě so cyrkej swj. Madleny hač do reformacije wjacy trjebała. Dokelž pak bě so w Kamjencu mała katolska wosada, zwjetša ze Serbow wobstojaca, zdźeržała, buchu wot toho časa (reformacije) z Marijineje Hwězdy za lěto junu, na swjedźenju swj. Madleny, katolske Bože służby ze serbskim prědowanjom w tutej cyrkwi dźeržane. Dokelž pak so we běhu lět ličba katolikow w Kamjencu rozmnoži, buchu na namołwjenjo tehdyšoho biskopa Dietricha wosomkróćne Bože służby zarjadowane. Dokelž běchu mjez katolikami też Němcy, prědowaše so na tutych misijónskich Božich służbach němscy. Pozdźišo wotměwachu so Bože służby dźesać króć — tute wobstara klóštr Marijina Hwězda. Dokelž pak też to wjacy njedosahaše, pozběhny po přewinjenju mnohich zadźewkow biskop Forwerk misijónsku staciju na samostatnu faru. Wona dósta 8. oktobra 1871 w knjezu Wornarju, dotalnym Khrósćičanskim kapłanje,

swojoho prěnjoho dušepastyrja. Dotal běchu katolikojo z Kamjenca a wokoliny dušepastyŕscy Njebjelčanskomu fararjej podstajeni byli. Ličba wěriwych noweje wosady wučinja (1876) 295; z nich bydla 191 w Kamjencu, 24 we Špitlu a druzy we wokolnych wsach. Město Kamjenc ma 5016 wobydlerjow.

Posledni katolski duchowny w Kamjencu před reformaciju rěkaše Jan Färber, prjedy klóštrski prior w Drježdźanach, kiž dyrbješe 1546 ćeknyć, dokelž bě přećiwo nowej wučbje prědował. W lěće 1564 běchu „pak hišće w klóštrje franciskanow, nětko serbska cyrkej swjateje Hany w Kamjencu, hišće tŕo mniša, mjez nimi swojeje nekromantije (wuwoprašowanja zemrětych) dla znaty Matej Rudolf. W lěće 1565 běše tam jenož hišće jedyn bratr, z mjenom Hadam, kiž 1567 wumrě. Nětko bu klóštr z cyrkwju wot konventa w Benchinje radže města Kamjenca wotstupjeny. Wotstupjenjo a wujednanjo mjez radu města Kamjenca a konventom bu wot tachanta Leisentritta w Budyšinje 9. augusta 1565 wobkrućene. Dokelž pak tehdyši tachant so přecy hišće nadźiješe, znajmjeńša Serbow ke katolskej cyrkwi wróćić, bu cessijónska lisćina pod sćěhowacymi wuměnjenjemi wujednana: 1. Zo rada w klóštrskej cyrkwi jenož serbscy prědować da; 2. šulu do klóštra přepołoži; 3. wołtarje a wšitke wobrazy njezranjene wostaji. Tak so přez tři lětstotki mnišski khór kaž tež pjeć wołtarjow z bohatymi wurězowankami nimo mnohich wobrazow a fresko-mólbow hač do lěta 1842 zdźeržachu. W tym lěće wotpali so cyrkej z klóštrskimi twarjenjemi a při tym spalichu so też z wjetšoho dźěla česćehódne starožitnosće, a druhe zhubichu so po wohnju. Hdyž w lěće 1568 w Budyšinje mór wudyri, přepołoži tachant Leisentritt hamt a kenclu do Kamjenca a bydleše w klóštrskich twarjenjach, kotrež hakle so lěta 1570 za šulu přepodachu.

W twarjenjach pódla cyrkwje ležaceho klóštrskoho fórbarka bu w lěće 1838 katolska šula zarjadowana. Tuta bu z 19 dźěćimi wotewrjena a liči nětko (1876) 36 dźěći. Dokelž rumnosć pozdźišo njedosahaše, bu 1868 nowa šula natwarjena, kotraž zdobom městnosće za farskoho administratora wopřija.

W blizkosći farskeje cyrkwje, při drózy do Njebjelčic, je nowy kěrchow założeny a wužiwa so wot 6. junija 1873 sem. W lěće 1872 wotmě so tu wot 300 lět sem prěnja kanoniska visitacija, a 31 młodych křesćanow dósta swjaty sakrament firmowanja. W lěće 1873 bu 7 dźěći křćenych, 4 pohrjebani, 8 porow připowědanych, 2 poraj wěrowanaj. Swjatych woprawjenjow běše 432. —

Wěra a cyrkej w Abessinskej.

(Pokročowanjo.)

Wot bamžowskoho Roma wšak běše koptiska cyrkej z lohka so wottorhła. Ćežke bědźenja pak měješe po tym wjele lětstotkow dołho přetrać z wěru Mohamedanow, z islamom, kotryž Abessinsku nadběhowaše. Nětk dopomni so tutón něhdy katolski kraj zasy na křesćansku zańdźenosć a z próstwami wo pomoc so wospět do Roma wobroći. Bamžowski Stoł bě wězo we wšěch časach starosćiwje wobkedźbował zrudźace wuwića w Abessinskej. Zo by cyrkwinski zwisk dźeržał a duchownu pomoc poskićił, přizwoli prawowěriwym aethiopiskim duchownym wosebity wołtař při swj. Pětrowej cyrkwi w Romje, a cyrkej San Stefano de Mori je do dźensišoho dnja abessinskomu narodej wěnowana swjatnica.

Z próstwami, kotrež w časach połnych ćěsnosćow z Abessinskeje k Swjatomu Stołej přikhadźachu, wołaše też kejžor (negus) Constantin sam Swjatoho Wótca wo pomoc a runje tak koptiski patriarch w Alexandriji, kiž takle prosy: „Mój Wótče, k Twojimaj nohomaj ležu jako před jeničkim wjerchom wšěch křesćanow, w kotrymž je dopjelnjenjo cyłoho křesćanstwa.“ Wuznamne bě lěto 1441 za počahi mjez Abessinskej a Romom. Tehdom wotrjeknychu so abessinscy wotpósłani před bamžom w Romje swjatočnje wšeje koptiskeje błudnowěry, a to w mjenje kejžora a cyłeje Abessinskeje. Tute wěrywuznaćo bu wot bamža a 12 kardinalow podpisane.

Wo pomoc brónjow wobroći so Abessinska na tehdom mócnu Portugalsku, kotraž pak so jara dliješe. Bě hižo wulki strach, zo móc Mohamedanska Abessinsku přewinje, zo „koran“ tam dobudźe nad Evangelijom. Horce a krawne bědźenja dyrbješe abessinski kraj přećerpjeć; wjele joho wobydlerjow bu zabitych, cyrkwje buchu potorhane a kralowski palast w měsće Axum z wohnjom zničeny. Abessinojo, wobrónjeni jenož z mječemi a hlebijemi, podležachu wohnjowym třělbam Mohamedanow. Lěta 1541 hakle wuswobodźi portugalske wójsko přesćěhanych Abessinow wot błudnowěriwoho islama; nětk móžachu křesćanscy misijonarojo z nowa začahnyć do tutoho kraja. Swj. Ignacius z Loyola chcyše sam rad w Abessinskej nawjedować misijonarske dźěło. Tola bamž Julius III. bě joho za hišće wjetše nadawki postajił a zdźerža joho w Romje. Do Abessinskeje pak pósła z 10 druhimi jesuitami patera Jana Nunez Bareto w lěće 1554 a pomjenowa joho na patriarchu Aethiopiskeje.

Tehdom sedźeše jako negus na abessinskim trónje hakle 15 lět stary Malac-Segued. Wosud bamžowskich misijonarow bě zrudny. Buchu hač do jenoho skóncowani abo zajeći wot turkowskich mórskich rubježnikow. Ze žiwjenjom wućeknył bě jenož P. Paez. Tón z wulkej pilnosću a zahorjenosću sam započa misijónski skutk. Njeńdźeše pak do kralowskoho dwora ale hladaše za khudym ludom, kotrohož hubjeństwo bě wulke. Wobdarjeny z wosebitej wušiknosću wědźeše P. Paez dźiwi lud bórzy k sebi sćahnyć; staraše so za njón ćělnje a duchownje, wučeše w šulach a wědźeše wutroby bórzy dobyć za Khrystusowu wučbu. Mjeno misijonara bu jara znate a też na kralowskim dworje hižo so powědaše wo P. Paez. Negus da joho k sebi zawołać a sćěhowaše ze zajimom mudrym słowam jednoroho patra. Wobdźiwanja bě połny, hdyž potom zezna šulske dźěło tutoho misijonara a widźeše rjane wuspěchi, kotrež bě hižo dócpěł z abessinskimi dźěćimi. Nětk dowoli patrej po cyłym kraju skutkować a prawu wěru rozšěrjeć. Wjac a wjac misijonarow nětk přikhadźeše do Abessinskeje. Při Tana-jězoru (wo kotrymž dźensiši dźeń wjele słyšimy), bu natwarjeny klóštr. Połnu dowěru a nutŕkownu přikhilnosć negusa pak doby sebi P. Paez přez wuznamny wumělski, twarski skutk: Natwari krasny kralowski hród (Gamp) w Gondar z hordźitymi wěžemi, wrotami a wutwarami a dari jón negusej, kiž nětk přestupi ke katolskej cyrkwi. Po přikładźe knježićerja mějachu so mnozy nahladni Abessinojo.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Před dlěžšim časom pisachmy wo pruhowanju italskich dźěći we katechismje. Swjaty Wótc je tym dźěćom a šulerjam, kotŕiž běchu wšo najlěpje wědźeli, sam přilubjene dary přepodał. To sta so, hdyž joho 4000 katolskich holcow wopyta. Tehdom napominaše też wosebje, zo bychu so wěriwi prawje wjele modlili. Holcy pak prošeše, zo bychu swoje modlitwy Bohu woprowałe na mjenjenjo Swjatoho Wótca, zo bychu so tak sobu modliłe, wo čož też bamž wšědnje w swojich modlitwach a při Božej mši so modli.

Sobustawy generalnoho kapitla rjadu dominikanow pokaza Swjaty Wótc při audijency na ważnosć hospodarskoho zastaranja rjadow. Jeli chcedźa klóštyrske rjady prawje wuspěšnje skutkować, dyrbja so też wo to starać, zo móžeja hospodarscy wobstać. Pius XI. přirunowaše tu ćěło a dušu. Duša drje je wjacy hódna hač ćěło, ale też ćěło ma swoje nadawki a dyrbi je dopjelnić, jeli dyrbi duša za Boha skutkować móc.

Dokelž běše 20. oktobra swětowa misijónska njedźela (w našim biskopstwje woswjeći so hakle 8. decembra, tuž połož hižo nětkle tam a sem někotre pjenježki na stronu, ale njezabudź też na modlitwu za misijóny!) poda kongre-

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac november:

Zo bychmy spominali na wěčne wěrnosće.

Wšě žiwjenjo wonka w Božej stwórbje wotemrěwa. Rostliny a zwěrjata podawaja so k měrej. Swjata čišina lěha so na naše hona a pola. W tymle čichim, ćmowym měsacu swjeći też swjata Cyrkej swjedźeń smjerće, swjedźeń mortwych. Ale njeje to dźeń bolostneje zrudoby. Je to najprjedy žnjowski dźeń domkhowanki, dźeń Wšěch Swjatych. Swjeći w njebjesach su zrawe płody našeje zemje. Jich widźimy nětko we wěčnych Božich brjóžnjach we wulkim wjeselu a zbožu, kotrež też nam kiwa. To nas při wšej zeńskej zrudobje tróštuje a rozraduje. Potom wšak na dnju khudych dušow też sobuželnje spominamy na tamnych našich domkhowanych sobubratrow a sobusotry, kiž maju hišće w horcoće čisća dozrawić za njebjesa.

Měsac november a joho swjedźenje dopominaja nas jasnje na wěčne wěrnosće. Z Boha smy wušli a k Bohu mamy so wróćić. To je wulka wěčna wěrnosć. Štóž na nju a na tamne wulke wěrnosće wo čłowjeskim žiwjenju a joho dóńće khutnje spomina, bywa dobry we swojim činjenju, kruty a sćerpny we swojim ćerpjenju. O, hdy bychmy tola časćišo a dokładnišo wěčne wěrnosće wopominali w ćichej hodźincy před tabernaklom, při pobožnym paćerju. Čitajmy w našich paćeńskich knižkach, we „Wosadniku“, w „Kročenju za Khrystusom“, w „Pój, Knježe Jězuso!“ Čitajmy też dokładnje naš dźensiši zawodny nastawk.

Mnozy čłowjekojo staraja so jeno wo swoje zeńske byćo a tyćo. Na swoju wěčnosć lohkomyslnje zabywaja. Modlmy so za tutych swojich sobučłowjekow, zo bychu z Božej hnadu so khutnje dopomnili na wěčne wěrnosće a w nich namakali zbožo a tróšt. Modlmy so, zo bychmy wšitcy zapřimnyli Khrystusowe słowo: „Što pomha čłowjekej, by-li cyły swět dobył, na swojej duši pak škodu ćerpjeł?“ To je měnjenjo a přeco Swjatoho Wótca w měsacu Wšěch Swjatych a khudych dušow.

---

gacija „de Propaganda Fide“ (propaganda za wěru) rozprawu wo swojim skutkowanju a swojich nadawkach. We misijónach dźěła nětkle 10 666 měšnikow, 4972 mnichow a 20 360 sotrow z Europy a Ameriki. K tomu pak přindu hišće domorodne mocy a to 5384 měšnikow, 2333 mnichow a 18 144 sotrow. Skónčnje mamy tu dale mjenować 61 756 domorodnych wučerjow a 74 127 domorodnych katechistow. Tak dźěła wokoło 200 000 wosobow za kralestwo Boże mjez 1 200 000 000 (jena milijarda a 200 milijónow) čłowjekami, kotřiž su skoro wšitcy pohani.

Awstriska. 13. oktobra wotmě so w misijónskim domje pola Mödlinga „dźeń najswjećišoho sakramenta za měr“. 50 000 wěriwych so wobdźěli. Mjez nimi běchu mnozy zastupjerjo zjawnoho žiwjenja. Kardinal Innitzer-Winski měješe prědowanjo. We nim pokaza, kak drje swět jenož wo wotbrónjenju rěči ale tola jenož bróni. Nic jenož tam je wójna, hdźež hižo třěleja, ně też tam, hdźež ludy w druhich ludach a statach jenož njepřećela widźa. Dyrbimy husto k swjatomu woprawjenju khodźić, ale też wědźeć, zo njesměmy hidu a njepřećelne zmyslenjo přećiwo nikomu měć, njech je to jenotliwc, njech je lud abo stat.

Awstriske knježeństwo je postajiło, zo maja so wšitcy, kotřiž do wójska zastupja, prěnje poł lěta w nabožinje rozwučować, wosebje wo Božich kaznjach, a kak ma čłowjek swoje žiwjenjo po nich zarjadować. Wučbu wudźěleja wojeńscy fararjo.

Českosłowakska. Hdyž do jenoho kraja nowy bamžowski nuncius přińdźe, potom płaći wón hakle jako tajki, hdyž je swoje wuswědčenja pola krala abo presidenta wotedał. Ale hdyž nowy Pražski nuncius do Českosłowakskeje přińdźe, běše to hinak. Wšudźe joho hižo na dwórnišćach atd. zjawnje jako bamžowskoho nuncia powitachu a jomu přiwyskachu. W Egeru so hižo započeše. W Prazy bě so jara wjele katolikow zešło, dale towarstwa ze swojimi khorhowjemi. Katolske ćěłozwučowanske towarstwo Orel (worjoł) běše z čestnej kompaniju nastupiło. Kapała hudźeše najprjedy bamžowsku a potom češku hymnu. We wulkej zali dwórnišća běše na to powitanska swjatočnosć. Nuncia přewodźeše wot Milana sem hrabja Borromeo, potomnik tamneje swójby, z kotrejež pokhadźeše swj. Korla Borromeus. Někotre dny po přikhadźe wopyta nuncius statnoho presidenta Masaryka a na češkim narodnym swjedźenju 28. oktobra wjedźeše nuncius hižo korps wukrajnych wotpósłancow.

Znaty šwejdski słědźeŕ Sven Hedin měješe kaž w Němskej a druhich krajach też w Českosłowakskej přednoški wo swojich pućowanjach w srjedźnej Aziji. Je tam tola wšo hromadźe někotre lětdźesatki přebywał. Njekomdźeše so też wuprajić swoju česćownosć před presidentom Masarykom, kotrohož japoštoła měra mjenowaše.

Južnosłowjanska. Ministerski president spomni w jenej rěči, zo w zańdźenosći knježeństwa přeco prawosławnych podpjerachu, mjez tym zo katolskej cyrkwi a katolikam wšelake lěpšiny zapowěchu. To ma so nětko přeměnić. Su tola we wójnje za wótčinu wšitcy wojowali, njech běchu Korwatojo, njech Serbja, njech Słowincy, njech běchu prawosławni, njech katolikojo. Sprawnosć sebi tohodla žada, zo też wšitcy staćenjo dóstanu jenajke prawa.

W Agramje zhromadźichu so wučeni z rjadu franciskanow. Na zhromadźiznje wobdźělichu so wyšši franciskanow ze wšelakich krajow, tola też biskopja běchu přišli a zastupjerjo druhich rjadow. Po jednanjach a přednoškach poręča rektor argamskeje university. Připózna, zo maja franciskanojo wulke zasłužby wo křesćanstwo we Južnosłowjanskej. Běchu tola samo časy, w kotrychž jenož woni katolske křesćanstwo w kraju dźeržachu, a to wosebje w časach, hdyž Turkojo křesćanow podtłóčowachu.

Poćahi mjez katolikami a prowosławnymi njejsu we wšěch kónčinach a stawach jenajke. Druhdy su přećelne, tam a sem pak runje nic. Katolski arcbiskop Saric-Sarajewski pućowaše na př. před krótkim po swojim biskopstwje. Joho pak česća też prawosławni w Hercegowinje a Bosniskej. Hdyž do městačka Nowigrad přińdźe, powitachu joho też prawosławni a to pod wjednistwom swojich duchownych. Prawosławny farař biskopa powita a praji, zo to čini w mjenje swojich wěriwych, kotřiž maja za biskopa swojich katolskich bratrow wulku česćownosć. Potom prošeše wo biskopske požohnowanjo. Arcbiskop běše jara hnuty a wokoši duchownoho a požohnowa joho.

Rumunska. Při rumunsko-wuheńskich mjezach bydli wjele katolskich Madźarow (Wuherjow). Woni maja wosebite šule za narodnu mjeńšinu. Šule su skoro jenož katolske. Hdyž potajkim stat přećiwo šulam narodneje mjeńšiny postupuje, potom stawa so to najbóle přećiwo katolskej šuli. Tak da knježeństwo mjena tych, kotřiž swoje dźěći do šulow narodneje mjeńšiny scelu, přepytować. Hdyž so jenož zda, zo je mjeno junu rumunske było, potom matej staršej dźěćo

do statneje šule słać, kotraž pak njeje katolska. Bórzy ma potom katolska šula narodneje mjeńšiny wězo wjele mjenje dźěći, a potom knježeŕstwo po swojich zakonjach šulu docyła zakaza.

Šwica. Biskopja namołwjeja wěriwych, zo bychu tola wopory přinjesli za znutŕkowny misijón. Tutón měješe a ma w Šwicy wulke nadawki. W 70 lětach swojoho wobstaća je někotre sta cyrkwičkow a kapałow natwarić dał a stara so wo duchownych a za diasporu. Přez 400 duchownych skutkuje nětkole w diasporje. K tomu přińdu hišće starosće wo katolske wustawy, wo pomocne skutki za khorych a starych atd. Potrjeby w diasporje su stajnje wjetše, ale dokhody towaŕstwa woteběraja. Tohodla proša biskopja wěriwych, zo bychu na srědki myslili, z kotrymiž mohłe so pjenježne poměry znutŕkownoho misijóna polěpšić.

Šwicskich katolskich měšnikow běchu na dźeń Swjatoho Pisma do klóštra Einsideln přeprosyli. 70 duchownych so wobdźěli. Přednoški mějachu wšelacy wučeni, Najwažniše je, zo je w kóždym katolskim domje Swjate Pismo a, zo je katolikojo też čitaja. Snadź najlěpje we swójbje, hdyž pak nan pak mać abo też wjetše dźěćo čita a potom so krótke rozpominanjo přizamknje.

Hdyž do Šwicy bólkoparjo z Iriskeje přińdźechu, stejachu na programje kopanskeje hry powitanske słowa, kotrež iriskich hrajerjow jako zastupjerjow kraja swj. Patrika witachu, kotryž je křesćanstwo do europskoho rózkownoho stata přinjesł a tam natwarjał křesćansku kulturu. To drje je prěni króć, zo na športowym programje stejachu nabožne słowa.

Komisija „Pro Deo" (Za Boha), ke kotrejž zastupjerjo wšěch wjetšich wěrywuznaćow a cyrkwjow přisłušeja, měješe posedźenjo w Ženewje. Ze wšěch rozprawow sćěhowaše jasnje, zo w Mexiku a Ruskej dale nječłowjescy přećiwo Bohu a wšěm wěrywuznaćam, haj přećiwo nabožinje a křesćanstwu docyła wustupuja. W Moskwje praješe so na jenej zhromadźiznje bjezbóžnych jasnje, zo dyrbja so nowe srědki pytać we wojowanju přećiwo wěrje. Dale wuznachu tam, zo Ruska wšě wojowanja přećiwo cyrkwjam też w druhich krajach organizuje. Organizacija bjezbóžnych je wosebje w tych statach, kotrež su so z Ruskej spřećeliłe, wjele nowych sobustawow a wjacy mocy nabyła. To je w Francózskej a Češkosłowakskej. Wona wužije při propagandźe přećiwo wěrje pódla swojich organizacijow też hišće druhe, kaž dźěłaćeŕske towaŕstwa atd. Najwjacy winy nad tym, zo komunisća mnohich wot cyrkwje dźěła, maja liwcy křesćenjo, kotřiž nimaja so po wučbach swojeje cyrkwje, ale kotřiž su so dali slepić a nětko swjate pismo a křesćanske wučby po swojim zmysle wukładuja. Spytaja potom też komunistiske nahlady wusprawnjeć. Najbóle kroča też woni sami potom po křiwym puću dale a njewěrja skónčnje ničo wjacy. Jeli dyrbi so to přeměnić, ma so młodźina derje wo wěrnosćach křesćanstwa wuwučić a woćahnyć na wojowarjow za Boha a cyrkej. Pro Deo-komisija chce so dale starać wo duchownych, kotřiž w Ruskej w jastwach sedźa abo su samo k smjerći wotsudźeni.

Francózska. Kaž hižo pisachmy, dóstanje biskopstwo Agen młodych měšnikow z Iriskeje. Agenska dieceza ma 400 wosadow, ale jenož 150 maja duchownoho. Młodźi iriscy duchowni su so sami za dźěło w francóskim biskopstwje zamołwili.

W časach francózskich revolucijow zebrachu tam skoro wšě klóštry. Za tute twary pak so stat nětkole jara hubjenje stara, najbóle hižo tohodla, dokelž je to jara drohe. Nětko je knježeŕstwo klóštr Cluny zasy cyrkwi přewostajiło. Twarjenja tutoho klóštra pak hižo rozpaduja a budźe tohodla k wuporjedźenju wjele dźěła trěbne. Cyrkej klóštra je wumělski twar.

Wěsty de Resnes měješe wysoke zastojnstwo we wjednistwje zwjazka Action Française. Tutón zwjazk je bamž hižo někotre razy zasudźił. Krótko do swojeje smjerće pak zawoła Resnes wosadnoho fararja a wotrjekny so towaŕstwa swjatočnje a přepoda duchownomu podpisane wopismo, z kotrymž zasudźa prócowanja mjenowanoho towaŕstwa a wuznawa, zo stoja přećiwo bamžowskim přikaznjam.

Duchowni a mniša, kotřiž su we swětowej wójnje při fronće wojowali, maja wosebite towaŕstwo. Před krótkim wozjewichu, zo chcedźa solidarnje z druhimi zwjazkami frontskich wojowarjow hromadźe dźěłać, ale nochcedźa pak so ženje do politiki stronow tykać. Hdyž potajkim druhe zwjazki frontskich wojowarjow so na wšelakich zhromadźiznach a manifestacijach wobdźěla, kotrež słuža politiskej propagandźe, husto samo revolucionarnym hibanjam, potom njemóžeja tu sobu činić.

W měsće Montabaut běše měšćanosta přikazał, zo ma so swjaty křiž ze šulskeje jstwy wotstronić. To so sta. Na to njesćelachu starši swoje dźěći wjacy do šule. Měšćanosta bu samo wotsadźeny. Ale hišće wjetši wuspěch měješe tele zakročenjo. Natwarichu tam katolsku privatnu šulu, kotruž biskop woswjeći. Je tam nětko jenož hišće jena swójba, kiž swoje dźěći do statneje šule sćele. Najebać toho pak budźe statna šula wobstać. Smy dźěn hižo junu pisali, zo w Francózskej jenož wučeŕ swoje dźěći do statneje šule sćele, ale šula so njewotstroni, haj, su tam samo šule, do kotrychž docyła dźěći njekhodźa, tola wučerja tam dale płaća, dokelž žane město njesmě bjez statneje šule być.

Kaž francózski časopis bjezbóžnych wozjewja, ma so w Parizu bjezbóžniski institut założić. Budźe to wysoka šula wojowanja přećiwo cyrkwi a Bohu. To je dopokaz, zo komunistojo a z tym bjezbóžnicy w tych krajach předewšěm dobywaja, kotrež z komunistiskej Ruskej přećelne poćahi haja.

Zjednoćene Staty. President Roosevelt je wysokim duchownym wšelakich cyrkwjow pismo pósłał, w kotrymž jich prosy, zo bychu pomhali nuzu w kraju wotstronić. Wón praji, zo nima nichtón telko nazhonjenja a wěcywustojnosće kaž runje duchowni. Skónčnje też wě, zo woni rad pomhaja, bjez toho, zo bychu při tym na swój wužitk myslili. Dale w pismje rěka, zo nikomu za złe njewozmje, kiž wšelake zakonje a poměry w kraju kritizuje, hdyž so jomu njelubja a ma je za wopačne. Na kóncu tam hišće raz rěka, zo liči na pomoc a radu duchownstwa.

Kak móže so spar zahnać.

Njeje dźiwa, hdyž w lěće burscy ludźo w cyrkwi wusnu. Cyły tydźeń su wot ranja hač do wječora wonka w horcoće dźěłali a nětk w Božim domje, hdyž sedźa, napadnje jich drěmanjo. Wopačne a też hrěšne by pak to za tajkich było, kotřiž bychu z dobrej wolu so sparej podali, wosebje pola Božeje mšě, abo sebi njebychu přećiwo njomu prócy dawali a mysle hromadźili. Tohodla pobožni křesćenjo, hdyž widźa, zo chce spar pola Božich służbow jich přemocować, so poklaknu abo stupja.

Zajimawe je słyšeć, što je něhdy mnich z rjada kartuskich činił, zo by swoju nakhilnosć k spanju přewinył. Tući mniša maja nócny khór t. r. woni w nocy stawaja, zo bychu hromadźe Boha ćesćili a khwalili. Tomule stawanju w nocy njemóžeše so naš mnich zwučić, byrnjeż też dobru wolu měł. Wón pak bě w mechaniskich dźěłach jara wušikny. Zo njeby nócne modlenjo zaspał, bě sebi časnik wudźěłał, kotryž jara sylnje hodźiny biješe a hišće dlěši čas wulku haru činješe. Prěnje dny wotući mnich na bić a wrjeskot časnika a stany też k nócnomu modlenju. Tola dołho njetraješe a mnich wjacy njewotući, byrnje časnik bił a wrjeskotał. Wušikny mnich prócowaše so dale tomu wotpomhać a wumysli sebi něšto nowe, štož haru čini a budźi. Wón wudźěła sebi ptaka, honača a bubnarja z drjewa, kotrež wyše cyfrowoho blota a na woběmaj stronomaj časnika přičini. Z woprědka ta wěc prawje derje dźěše. Mnich stany a přińdźe někotre dny za sobu do nócnoho khóra. Tola bórzy přiwukny zasy tutej harje a spaše, byrnje ptak hwizdał, honač spěwał a bubnaŕ bubnował. Nětk wumysli sebi dobry mnich něšto druhe, zo by w nocy wotućił. Wu-

dźěła drjewjanoho hada, kotrohož spody łoža přičini. Had bě tak wudźěłany, zo w nocy w prawej hodźinje k mnichej na łožo přiléze a jomu do wucha wołaše: „Je čas stawać!“ Tónle srědk pomhaše někotre razy. Tola skónčnje też to njechaše wjac ćahnyć. Što mnich nětk dale sebi wumysli? Powěsny ćesanku wyše łoža, kotruž bě z časnikom zjednoćił; hdyž bě nócna hodźina na časniku wotbila, pušći so ćesanka jomu na nozy dele. Přez tule ćežu na nohomaj dyrbješe mnich wotućić. Tola z časom njechaše też ćesanka dosć pomhać, a mnich hišće jedyn srědk nałoži, zo by spar zahnał: zwjaza sebi wječor wokoło ruki powjaz, kotryž bě też za časnik přičinjeny. Hdyž w nocy jědnaće biješe, bu zwjazk naćehnjeny a ćisny mnicha z łoža na zemju. Nětk mnich kóždy króć wotući. A hdyž mnich čuješe, zo joho poslednja hodźina so bliži a hdyž bě swjate sakramenty dostał, praješe z dowěru: „Nětk bórzy wotuću!“ a wumrje.

Tele powědančko móže nas wučić, zo sebi nic jeno prócu dawamy, zo njebychmy z dobrej wolu pola Božich słužbow so sparej podali, ale zo też hrěšne złe nakhilnosće we sebi podtłóčamy z modlenjom, kedźbowanjom na so a sebjezapřećom.

Štóž so njecha w jědźi, piću, wokřewjenju, hladanju, słyšenju zaprěwać, toho přemože zła nakhilnosć a tajki zapadnje do wšelakich hrěchow.

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł“
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

678 kolesow předach w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo **dobre** twory **tunjo** poskićam.
Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traš **300** na składze!
Po přeću na wotpłaćowanjo. Napłaćić ma so 10 hr., potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.
Nowe kolesa hižo za 35 hr.
J. Šibak, Budyšin, Mužakowska droha 4.
Dynamy, 6 Volt (z kulkami) **3,75 hr.**

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Zyma so bliži!
Nětko je prawy čas, so zastarać z čopłej drastu:
Mužace kholowy, košle, pjezlki, zoki, rukajcy.
Žonjacu spódnju drastu, nohajcy, šawle.
Dźěćacu rjanu drastu: mantle, woblečenja atd.
Wulki wubjerk — nizke płaćizny
pola
Leopold Posner
Bohata dróha 24

Rózk hłownoho torhošća je dom wosebitoho wubjerka
za gardiny, tepichi, linoleum a wodźewy na blida a diwany.
Julius Hartmann syn

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbska dr. 16

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Mysłće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Zymske mantle
za
žony a **holcy** — **muže** a **hólcy**
Hobrski wubjerk! Nizke płaćizny!
Wilhelm Seifert
w Budyšinje, Bohata dróha 22

2., 3. a 4. nov. hermank w Budyšinje!

Kóždej žonje a holcy **k hermankej** z Budyšina

ručnu tošku

wot

T. ALBERT Budyšin, Lawske hrjebje 10

Schauseil

Bohata dróha

ma přecy nowotnosće za potrjeby **serbskeje drasty**

Hilger Lotzestr. 20 I

Blidowe ruby — kuchińske šaty — dobre wupjerki — cychi — dybsačne rubiška — športske flanele.

Najlěpše twory!

Pórclin

ze złotej kromu, z winow. lisć., němsk. rózu, z drobn. mustrom, ze slěbrom a běły. Kamjeninu a hornč. twory, wšu hospodarsku nadobu maće tu na wubjerku jara tunjo.

Hausbedarf M. Pfuhl Znutř. lawska dr.

Domjacu a kuchińsku nadobu

poskića w bohatym wubjerku po nizkich płaćiznach

Kurt Mička

w Budyšinje, na Hošic hasy 20.

Katolskej staršej staratej so za 15lětnoho syna wo krutu službu w ratafstwje. Bliže je zhonić w Dobrošicach čo. 27 (pola Njeswačidła).

Mój wobkhod je hermankowu njedźelu wotewrjeny!

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminařska dróha 2

Wobswětlenja za kolesa 6 Volt wot **5,25** hr.

gumije

mantle hižo za 1,60 hr.

a wšě potrěbne dźěle,

jězdne koła

poručataj

Bratraj Thomasec w Budyšinje

Kamjeńtna dróha 16.

Radna pinca

w Budyšinje

Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!

Přećelnje přeprošuje

nowy hosćeńcař **J. N. Jansen**

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

K zymnomu času:

Strykowane woblečenja za holcy	. .	hižo za	3,85
„ pjezle (jaki) „ „	. .	„ „	3,65
„ woblečenja za hólcy	. .	„ „	5,—
„ pulovry „ „	. .	„ „	2,45
„ kholowy „ „	. .	„ „	2,65
Podkholowčki (šlypiry) za žony (ćopłe)		„ „	—,70
Spódnje suknje za žony (ćopłe)	. .	„ „	1,20
Spódnje kholowčki za dźěći (ćopłe)	.	„ „	—,50
Nohajcy, žonjace, Maco, nutřka mošaty		„ „	—,95
„ „ wołmjane (platt.)	. .	„ „	—,85
„ dźěćace, balm., nutřka mošate		„ „	—,50
„ „ čista wołma	. . . .	„ „	—,65

Wulki wubjerk — małe płaćizny!

Otto Hauffe Hłowne torhošćo

Kožuchowe jaki, mantle, pjelcy za šport a druhe. — Liški a khornarki wšelakeje zwěriny

Velourowe kosmičkate wołmjane **kłobuki** w rjanych nowych formach.

Měcy, čapki: wojeńske a k wšelakim uniformam, za šport atd.

w znatym wulkim wubjerku pola

Kurt Rinke Bohata dróha 5

Dobry črij

za kóždu potrěbnosć namakaće we wulkim wubjerku

a po jara hódnych płaćiznach

— w němskim wobhodźe —

črijowym domje **Wegener** prjedy Kristeller

Bohata dróha 29

Po dołhej ćežkej khorosći zemrě zańdźenu wutoru w nocy na puć do wěčnosće derje přihotowana — přezahe nam, hakle w 52. žiwjeńskim lěće — moja luba mandźelska, naša starosćiwa mać

Hańža Rješcyna

rodź. Bukec ze Serbskich Pazlic

Pjatk smy jeje ćěło na Njebjelčanskim kěrchowje swjatočnje pokhowali. Dźakujemy so z wutrobnym **„Zapłać Bóh tón Knjez“** wšitkim, kotřiž su na khorołožu ju wopytowali, wosebje knjezej fararjej Mičej za časćiše domawobstaranja a knjezomaj kapłanomaj Cyžej a dr. Horjenjej za duchowne zastaranjo w Budyšskej khorowni, dale wšěm, kotřiž na póstwječorach za njebohičku so modlachu a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, nošerjam a knj. J. Žurej za wjezenjo k rowu, skónčnje wšitkim, kotřiž su nam w tyšnych dnjach k pomocy byli.

W **Serbskich Pazlicach,** na dnju pohrjeba, 25. oktobra 1935.

We hłubokej zrudobje

Jan Rješka a synaj.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

45. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen, **9. novembra 1935.** | **73. lětnik.**

Nikoho kedźbu nimaš!

Nikoho kedźbu nimaš — tak praja farizejowje Jězusej, zo bychu joho pokhwalili. Je zcyła wěrno, štož woni tu wupraja? A su jich słowa woprawdźe też z khwalbu za Jězusa? Nikoho kedźbu nimaš! Njestara so Jězus woprawdźe wo nikoho? Hdyž maja słowa rěkać, zo so Jězus za nikim ze starosću njepraša, zo jomu mało abo ničo zaleži na zbožu a derjemeću a bědźenju človjekow, potom je to docyła wopaki. Ow haj, wón ma někotrohožkuli kedźbu, ma kedźbu wšě swoje stworjenja, ma kedźbu ptaki pod njebjom a lilije na polu, ma kedźbu jandźelow a človjekow, ma kedźbu też tebje, kiž runje tole čitaš. Bóh ma tebje bóle kedźbu, dyžli ty sebje samoho. Wot wěčna je na tebje spominał a je jomu zależało na twojim spomoženju. A potom je so wočłowječił — za tebje. Při wšěch kročelach, kiž na zemi činješe, we wšěch modlitwach, při wšěch ćerpjenjach spominaše na tebje. Hdyž při wustrowjenju hłuchoněmoho zdychujo k njebju pohladny, zdychowaše za tebje, dokelž běše khory twój wobraz. Hdyž na křižu žałosćeše „Chce so mi pić!“ běše to twoja zbožnosć, za kotrejž lačnješe. Njeje će potajkim kedźbu měł? A hdyž so z khwilkami z ćicha posydnješ na mjelčite městno w cyrkwi abo we twojej ćichej jstwičcy a tam do myslow zanurjeny swoje žiwjenjo přehladuješ, hdyž potom spóznawaš swoje hrěchi a Božu smilnosć, potom widźiš, kak je Bóh wjele, njewopřijomnje wjele činił, zo by će wozbožił. Hanił by Boha, hdy by prajił: nima mje kedźbu.

Je bohužel ludźi dosć, kiž su wěru zhubili, kiž su k tomu nałoženi, zo při kóždym ćerpjenju, kotrež jich potrjechi, při kóždym křižiku, kiž jich poćežuje, při kóždej napřećiwnosći, kotraž so z jich zamysłami a přećemi křižuje, hnydom praja: Bóh mje kedźbu nima. Je mje wopušćił a na mnje zabył. Daj sebi prajić: Bóh tebje njezabudźe a će njewopušći. Hdyž ty jenož na Boha njezabudźeš a joho njewopušćiš! Wón ma tebje kedźbu a twoje ćerpjenjo. „Ponižujće so tohodla pod mócnu ruku Božu, zo by was powyšił w času domapytanja, swoju cyłu starosć złožujo na njoho, dokelž wón so za was stara.“ (1. Pětr. 5, 6—7.) Haj, hdyž ty swěrnje z joho dźěsćom wostanješ, a něhdy tam dóńdźeš, hdźež so knihe wo twojim žiwjenju wotewrja, potom budźeš widźeć, kak je wšo kedźbu měł, a zo so ničo zhubiło njeje. Hdyž by jenož tebi samomu na twojim spomoženju tak wjele zależało kaž twojomu Zbóžnikej! Hdyž jenož by ty sam sebi telko styska a starosće činił kaž wón!

A hišće něšto. Sy snadź nan abo mać abo hewak někajki předstajeny. Kak z tobu stoji? Płaći snadź z prawom słowo wo tebi: Nikoho kedźbu nimaš? Nimaš snadź kedźbu spomoženjo swojich dźěći abo swojich kubłancow. Potom běda tebi! „Jeli zo pak štó wo swojich a najbóle wo swojich domjacych so njestara, je wěru zapřěł, a je hórši dyžli njewěriwy.“ (1. Tim. 5, 8.) Potom tebje wohańbuje pohanski stotnik, kiž w Kafarnaumje k Jězusej stupi a prošeše: „Knježe, mój służownik leži doma wićiwy a ćerpi wjele!“ Dopomń so dale, što je Bóh Samuelej prajił: „Dźeń njeje daloki, na kotrymž budu Helia a joho synow khostać.“ Heli wědźeše, zo joho synaj złe skutki činještaj, a njeje jeju kedźbu měł a jeju khostał. Hižo bórzy nadpadźechu Filistojo kraj. Izraelitojo, kotřiž běchu z kašćom sluba přećiwo nim wućahnyli, buchu poraženi. Helijowaj synaj buštaj w bitwje morjenaj a też kašć sluba dobychu Filistojo. Posoł přinjese Helijej powěsć, zo staj synaj morwaj a kašć Boži wzaty. A hdyž posoł kašć sluba mjenowaše, padźe Heli znak ze stólca, zwiny sebi šiju a bě morwy.

Njeje to hrózbne napominanjo, zo maš swoje dźěći a swoju čeledź kedźbu měć? Wukń wot Zbóžnika, kak ma to twoja prěnja starosć być! Jimawje je Jězus farizejam a pismawučenym prajił, hdyž mórkotachu, zo ma cłownikow a hrěšnikow přejara kedźbu: „Kotry człowjek mjez wami, kiž ma sto wowcow, też hdy by jenu z nich zhubił, nje-

wostaji dźewjećdźesat a dźewjeć w pusćinje a njekhodźi za tej, kotraž bě zhubjena, hač ju namaka? A namakawši położi ju na swoje ramjenja a wjeseli so."

Nimaš nikoho kedźbu! W kotrym zmysłu je tole słowo woprawdźe khwalobne za Zbóžnika? W kotrym zmysłu je wono wěrne, zo wón nikoho kedźbu nima? Wón so njedźiwajo na čłowjekow njedawa wot dobroho wotdźeržeć. Njech so farizejam spodoba abo njespodoba, štož wón čini — hdyž jenož so Bohu spodoba. Njech čłowjekojo dźiwajo na joho skutki so wuradźuja, kak bychu joho popadnyli a skóncowali — wón to kedźbu nima. Joho žiwjenjo je pola Boha. Jenož za jenym so praša: „Što přeje sebi njebjeski Wótc?" A to wón čini. Štož jomu to wunošuje, to wón njese. Ale zawjerćane a wopačne čłowjeske přeća, čłowjesku błaznosć a čłowjeske hroženjo wón kedźbu nima. Čłowjeske spomoženjo ma wón kedźbu hač do smjerće, ale čłowjesku wolu wón ženje a na žane wašnjo kedźbu nima. A tohodla dyrbimy sebi też my wot kóždoho křesćana přeć, zo by njeměł kedźbu nic čłowjekow, nic přikhilnosće ludźi, zo so njeby dźesać króć rozhladował, što tón abo tamny měni, prjedy haš so rozsudźi, něšto za Boha a Božu česć činić.

Bojosć před čłowjekami, khorosć, kotraž so husto zjewja, pohnu Arona, zo da ludej złote ćelo zhotowić. Tak je zawjedł duše, kotrež měješe k Bohu wjesć, do přibóžstwa. Swojim wukrajnym pohanskim žónskim k woli natwari Salomon moabitskim a amonitiskim přiboham temple. Hačrunjež běše Pilatus wo Jězusowej njewinowatosći přeswědčeny, zasudźi joho k smjerći, dokelž měješe kedźbu Židow, kiž jomu ze skóržbu pola romskoho kejžora hrožachu. Runje tak bojaznje maja čłowjekow kedźbu ći, kotřiž swoju wěru wuznawaja k nuzy traš doma a w cyrkwi ale hewak nihdźe. Swjaty Hawštyn praji: „Nima wjele rěkać, Jězusa we wutrobje měć, ale k njomu so nic wuznawać chcyć, hdyž so hanjacych rěčow bojiš." A swjaty Ambrozij měni: „Nic jenož tón je přeradnik wěrnosće, kiž ju zaprěwa, ale też tón, kiž ju njewuznawa." Tutaj wučerjej cyrkwje znaještaj wučbu swjatoho japoštoła Pawoła, kiž měješe přičinu, Galatiskim křesćanam pisać: „Pytam čłowjekow dobyć abo Boha? Abo žadam, čłowjekam so spodobać? Bych-li hišće čłowjekam so spodobał, bych Khrystusowy służownik njebył." (1. Gal. 10.)

Zhladuj časćišo k njebju, luby čitarjo! Měj kedźbu, štož Bóh chce. A potom so daj do dźěła bjez bojosće před čłowjekami. Štož Bóh chce, je přecy dobre a dopomha nam stajnje k dobromu kóncej. jwk.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wobžarujomne njezbožo potrjechi štwórtk wječor swěrnoho sobustawa našeje „Jednoty", invalidu Jakuba Žofku z Budyšina rodźenoho we Worklecach. Bu na Różowej hasy wot awta přejědźeny a zranjeny, tola zranjenjo njeje smjertne.

Z Njebjelčic. Na Wšěch Swjatych zeńdźe so naša Kat. Bjesada k swojej měsačnej zhromadźiznje w Serb. Pazlicach. Nahladna črjódka hosći bě so zešła. Knj. kubleŕ Łuzčanski přednošowaše wo swojim pućowanju do Württembergskeje. Wopisa nam kraj a lud w Šwabskim Jura, tamniše wašnja, dźěło a počinki. Słyšachmy wjele zajimawoho a njeznatoho. K tomu też poskići rjane wobrazy a swjećata. Też někotre jane cyrkwje a klóštry nam pokaza a wopisa. Wšitcy z kedźbliwosću posłuchachu na zajimawy přednošk. Potom předłoži nam knjez farař Mič statistiku katolskoho žiwjenja lěta 1934 w Mišnjanskej diecezy. Z njeje je jasnje widźeć, kelko porodow z měšanych mandźelstwow wukhadźa, kelko dźěći za našu katolsku wěru so pozhubja. Cyła statistika dawa nam žiwy wobraz nabožnoho žiwjenja w našej diecezy.

Z Njebjelčic. Kermušne dny za našu wosadu so zasy bliža. Hižo so wšitko přihotuje na nje a k powitanju hosći. Lětsa woswjećimy też kermušnu póndźelu swjedźeń našoho patrona swj. Měrćina. Swj. Měrćin pak njeje jenož patron našeje wosady, ale cyłoho serbskoho ludu. We wšěch wosadach ma swojich česćowarjow a ze wšěch katolskich kónčinow přikhadźeja pobožni wěriwi na joho swjedźeń do Njebjelčic. A je to prawje tak. To su naši wótcojo hižo činili, to chcemy też my činić. Wěmy wšak, zo so podarmo na swjatoho Měrćina njewobroćamy; wón je nam mócny zastupowaŕ a też zakitaŕ našoho skotu. A kotromu hospodarjej njedyrbjał w našim času joho skót luby a drohi być? Tak přińdźće prawje bohaće póndźelu do Njebjelčic na Bože służby a na kermušu. Nadźijomnje nam Bóh luby Knjez też prawje rjane wjedro wobradźi. Na zasywidźenjo póndźelu w Njebjelčicach!

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu póndźelu, 11. nov., pop. w 2 hodź. na šuli.

Z Kamjenca. Štwórtk, 7. novembra, rano we 8 hodź. bě w Kamjencu přisaha nowych rekrutow pancerowoho połka čo. 3 pod nowej wójnskej khorhowju. ½10 hodźin běchu Bože służby w cyrkwjach wobeju wěrywuznaćow. Dokelž w katolskej cyrkwi na 300 wojakow wočakowachmy, běchmy so z ławkami a stólcami zastarali. Wosadni kemšerjo dyrbjachu so na khorje při pišćelach spokojić. Dwaj veteranaj z lětow 1846 a 1848 (ze swj. Jurjowoho domu) běštaj při wojeńskich kemšach přitomnaj. Jeju počesći při wotkhadźe z cyrkwje přez postrowjenjo komandéŕ pancerowoho połka, wyškowy leutnant Harpe, nad čimž so starcaj wulcy zwjeselištaj. Připołdnju wotměchu so k česći našoho nowoho połka před radnicu postrowjeńske swjatočnosće. Wšitko so derje poradźi. Wšě šule w Kamjencu mějachu swobodne.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Różant".)

Wusłyšenja w Różeńće.

(Pokročowanjo.)

Borbora, kotraž hišće lěto stara njebě, měješe padawu khorosć. Jónu traješe to 24 hodźin za sobu. Wšelake wosoby radźachu maćeri wšelake srědki. Mać pak so na zeleny trawnik poklaknywši slubi, do Różanta kokoš a wóskowu swěčku pósłać, jeli by jej mać Boža pomhała. A hlej, hdyž do jstwy zastupi, bě dźěćo wustrowjene, a hač do 24. lěta — tehdom faraŕ tutón podawk zapisa — njeje so khorosć wjacy wróćiła.

Měrćin Matigec (Matkec) z Khrósćic měješe lěta 1681 tři měsacy dołho zymicu. Khorosć zniči joho mocy tak, zo njemóžeše wjacy sam stać. Hdyž pak bě so do Różanta lubić dał a slubił, zo kóžde lěto něšto wóska tam pósćele, čuješe hnydom wulke wołóženjo a wustrowi so dospołnje.

Sćěhowacy podawk, kotryž su mnozy ludźo wobswědčili, pokazuje nam, kajku hojacu móc ma woda swj. Marijineje studnički w Różeńće. Wórša, pozdźišo mandźelska Kupcyna, služeše we swojich młodych lětach w Kulowje pola lutherskoho měšćana z mjenom Župan. Zeleny štwórtk chcyše tutón pječene ptački jěsć, a Borbora dyrbješe je skubać, čisćić a na róženju pjec. Při tym kłó so wona do ruki, kaž spisaćel praji, jako khostanjo za to, dokelž chcyše při přestupjenju cyrkwinskeje kaznje sobuskutkować. Do ruki přińdźe zymny woheń. Jeli chcychu jej žiwjenjo zdźeržeć, dyrbjachu ruku wotrězać. Holcyny nan, kiž w Brěžkach

bydleše, dowjedźe swoju dźowku do Kamjenca, hdźež jej hakle praji, zo ma so jej ruka wotewzać. Holca so stróži, a z bojosću před bolosćemi wuńdźe skradźu ze jstwy a chcyše ćeknyć. Hdyž ke khěžinym durjam přińdźe, wuhlada tam rjanoho hólčka, kiž jej praješe, zo dyrbi do Różanta k studničcy hić, a tam so modlić, pola studnički wěste zelo, kiž tam rosće, wottorhnyć a khoru ruku, hdyž je ju w studničcy wumyła, z nim wotrěć. Hólčk jej też praješe, po kotrym puću ma wona do Różanta hić, dokelž dźěn holca puća njeznaješe. Na to so hólčk zhubi. Zbožownje přińdźe holca do Różanta, wosta tam tři dny, myješe khoru ruku z wodu swj. Marijineje studnički a třeješe ju z poručenym zelom. Prěni dźeń so ruka tak polěpši, zo móžeše holca z małuškom hornčk pozběhnyć, druhi dźeń ze wšěmi porstami hibać a třeći dźeń bě ruka dospołnje wustrowjena. Wjesoła wróći so holca nětko do Kulowa k swojomu knjezej. Tutón pósła hnydom po jeje nana, kiž też přińdźe. Wón njewědźeše, što bě so stało a chcyše swoju dźowku nabić, dokelž bě jomu z Kamjenca ćekła. Hdyž pak zhoni, što je so stało, dźiwaše so jara a dźakowaše so Bohu. Župan pak sebi wěc rozmysliwši spózna spodźiwne skutkowanjo Bože na zastupnu próstwu swjateje Marije a přiwza katolsku wěru.

Pětr Serbin z Koćiny, rodźeny z Kulowskeje wosady, dósta lěta 1674 brjód na šiji, tak zo jomu zadušenjo hrožeše. Wón da so w Różeńće swjatej Mariji lubić a slubi, jeli budźe jomu pomhane, wóskowu swěčku. Hdyž bě to sčinił, dyrbješe kašlować, zrały brjód so pukny, jědmjenjo wuběža a móžeše zasy dychać, jěść a pić a bu zasy strowy.

Z přileżnosće tutoho podawka chcu tu wozjewić, štož je jezuita P. Handrij Sachon swojomu soburjadnikej P. Jurjej Molitorej z Wołomuca do Brna napisał. List je lěta 1661 pisany a w nim stoji tole: „Dokelž derje wěm, zo Waša duchowna dostojnosć najbóžn. knježnu mać Božu w Różeńće wulcy česćuje, tak so nadźijam, zo to w mojim lisće, štož je mi M. Jan Serbin powědał, kiž je ze swojeje wótčiny zasy k nam přišoł, Was zwjeseli. Tutón powědaše, zo so nětkle njeličomne dźiwy skoro kóždy dźeń w Różeńće stawaju. W jenej jeničkej wsy, kiž so Koćin mjenuje, je so w nowišim času wósom dźiwow stało, kaž je so jomu powědało. Mać wučerja Serbina je so wot ćežkeje khorosće zasy dospołnje wustrowiła, hdyž bě so w Różeńće swjatej Mariji lubić dała. Joho bratr, kiž měješe kałanjo we wušomaj a bě hłuchi, pytaše pomoc pola swj. Marije a ju namaka. Wón ćerpješe wulke bolosće. Hdyž bě so swjatej Mariji

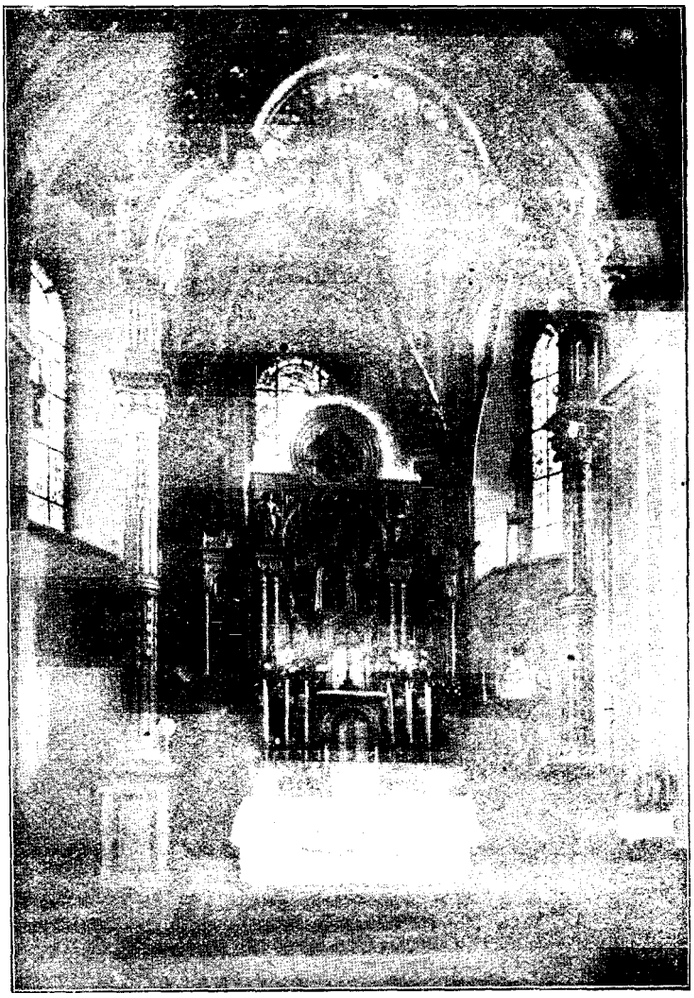

Hnadowny wołtař w cyrkwi w Różeńće.

Wopačny šěsnak.

Běše to něhdy rano, hdyž młody knjez Pyšnik po dźiwje přeharowanej nocy zbytki swojich pjenjez ličo, so wótře zasmja, hdyž so mjez klinkotatym drobjasom też jedyn wopačny šěsnak wukuli.

„To pak je mi wěsće ta šibała Herta . . .“

Nó, šěsnaka dla, tón młodoho Pyšnika njećisnje. „Zlutniwy stary“, kaž młody Pyšnik swojoho nana mjenowaše, běše jomu runje w prawym času wumrěł, zo by synk swoje młode lěta njewjazanje we wjeselach přehowrić mohł. Nan bě jomu šwarny přenajomny dom w měsće a dwaj druhej w předměsće zawostajił a w blidowym kašćiku někotre małe knižki, w kotrychž běchu tak a tak wjele pjenjez zapisanych, kiž běchu w nalutowarni. — Z jenym słowom: młydy Pyšnik bě bohaty, a njebě jomu trjeba, někajkoho šěsnaka dla hižo z ranja sebi wjesołu mysl kazyć.

To bě sebi myslił; ale trochu joho tón wobstorkany wopřimany šěsnak tola mjerzaše — nic traš škody dla — ah, to by snadź . . . ale to jomu njeměr činješe, zo je so wón, „mudra a překlepana hłójčka“, kaž jomu smějata, šibała Herta lišćeše, tak truhnyć dał.

Derje posnědawši, zebra so wokoło połdnja z přećelom na zwučenu překhadźowanku. Z wuzkeje mazaneje hasy winy so wokoło rózka do hłowneje dróhi tak njekedźbnje, zo bjez mała małej holčcy taleŕ z fijałkami z ruki wurazy, kotraž za rózkom stoješe w roztorhanych črijach, z jeneje nohi na druhu přestupujo.

Holčo, snadź dwanaćelětne, ze zblědnjenymaj licomaj, wulkimaj, tupymaj ale sprawnymaj wóčkomaj, kiž běštej jenički zbytk zańdźeneje dźěćaceje rjanosće a njewinowatych sonow — we swojej jednorej čerwjenej sukničcy a brunym, z molemi khětro dźěrkawym rubišku a ze zymu dyrkotajo, hladaše pospochi zamyslena a skoro žadosćiwje na napřećnu haptyku.

Potom hakle z błukoho zamyslenja wotući, hdyž młody knjezyk do njeje założi.

„Tak tola njestoj kaž pjeńk a dźi ludźom z puća, ty wjedrowa wopica,“ zahnuntori so tón.

Holčka skoči na stronu a bojaznje tuleše so k zymnomu kamjenjej, kiž bě rózk khěže zasadźeny, a wulka sylza zabłyskny so jej we wóčku a kuleše so pomału po módrojtym ličku dele.

Młody Pyšnik mjez tym knjezojće dale wustupowaše a zdaše sebi njemało być, zo je wbohomu dźěsću stracha načinił.

Hišće raz wohladny so za holčku. Widźo, kak so joho pohladnjenja postróži a woči k zemi złoži, běše jomu to k směchu.

Nadobo skubny Pyšnik swojoho přećela za rukawu a praji: „Ty, čakaj wšak, to budźe žort — derje, zo so dopomnich,“ tykny swoju wotpadnjenu šćipalcu zasy na nós a kročeše šibale naspjet k holčcy.

„Hejda, što płaća?“ wopraša so samopašnje, fijałkowe wonješka na talerju přemjetujo.

„Po slěbornym!“ běše bojazne wotmołwjenjo.

lubić dał, sta so, zo z jenoho wucha husto krej ćečeše. Prjedy njebě ani w nocy ani wodnjo spać mohł, nětko pak wusny a dósta dospołne wustrowjenjo. K tomu móže so też hišće mój bratr Maćij ličić, kiž krawcuje. Tutón zapadny do ćežkeje khorosće, kiž dołho traješe. Wón dósta na rukomaj a nohomaj kule, tak zo žane dźěło wjacy wukonjeć njemóžeše. Khorosć bě tak zła, zo njemóžeše ani wjacy rěčeć. Pola koho druhoho dyrbješe sebi pomoc pytać, jeli nic pola maćerje swjateje nadźije? A hlej, bu dospołnje wustrowjeny, spomina na to dźakownje a wukonja zasy bjez wšěch zadźewkow swoje rjemjesło. Dobroćiwa maćeŕ njewopokazuje pak jenož katolskim swoju miłosć, ale też njekatolskim. Tak da so njekatolska wosoba, kiž bě na poł mortwa a njemóžeše ze žanym stawom wjacy hibać, po radźe katolskich swjatej Mariji, našej lubej knjeni, w Róžeńće lubić a slubi wóskowu swěčku. Bórzy dóstachu wotemrěte stawy zasy žiwjenjo a khora wosoba so dospołnje wustrowi."

Marhata, dźowka Jurja Zarjenka z Konjec, zapadny wot 15. nazymnika 1681 hač do 14. małoho róžka 1682 do jara ćežkeje khorosće a bu tak zesłabjena, zo so njemóžeše sama wjacy hibnyć. Bě khuda a njemóžeše sebi lěkarstwa kupić. Tohodla pytaše pomoc w Róžeńće a slubi, zo chce k česći najponižnišeje służownicy Knjeza so ponižnje wěstoho wobwića na hłowje, kaž bě to na wsach wašnjo, wostajić. Tajka ponižna prózstwa spodobaše so maćeri Božej, a w samsnej hodźinje so z njej polěpšowaše a za krótki čas so dospołnje wustrowi.

Ja njehódna podpisana wozjewjam posłušnje při dobrym rozomje a swědomju wšitkim křesćanam: Wysokodostojny P. Jan Langehans, kapłan našoho klóštra, bě wot wysokodostojnoho knjeza propsta Wylema Seemüllera w Marijinej Hwězdźe postawu Róžeńčanskeje našeje lubeje knjenje, wurězanu z drjewa lipy, na kotrejž je so hnadowna postawa namakała, k wosebitomu dopomnjeću lěta 1690 dóstał. Tutu wustaji wón husćišo w našej cyrkwi swjatoho Jurja k česćowanju. Ja mějach nad tym wulke spodobanjo. Běch wjele słyšała wo tamnej Róžeńčanskej hnadownej postawje, zo Bóh kóždoho wusłyši, kiž so k njej wućeka. Lěta 1691 čujach, zo so moja prjedawša ćežka khorosć wróća; mějach wulke bolosće w žiwoće. Prošach pak knjeza patera Langehansa, zo by mjenowanu postawu, kiž bě z hnadownej dótkana, do mojeje jstwički přinjesł a ju na wołtařk postajił. Běch sebi wotmysliła, so sydom dnjow zasobu kóždy dźeń sydom Wótče-naš a Strowa-sy-Marija klečo modlić. Budź Bohu a joho wysokočesćownej maćeri khwalba a dźak, dokelž lědma běch tute předewzaćo sčiniła, so ze mnu hižo porjedźeše a nječu jach wjacy tak wulkich bolosćow. Runje tak, hdyž lěta 1692 na dnju 17. nazymnika zasy skhorjech, tak zo dwaj dnjaj njemóžach swoju pobožnosć w khorje dokonjeć, slubich zasy mału modlitwu, mjenujcy sydom razow so litaniju k česći našeje lubeje knjenje a sydom króć Strowa-sy-Marija modlić; wuprosych sebi też postawu zasy ke mni. Bohu budź dźak, nazajtra móžach zasy do khora hić a swoje winowate paćerje dokonjeć. Tak pytam kóždy króć pola njeje pomoc a sčinju to też w přichodźe. Zo to tak je, sym to z dowolnosću mojeje duchowneje wyšnosće, joho wysokowjerchowskeje miłosće Franciski Heleny Pieronin à Galliano, wjerchowki a abtissy našoho kralowskoho klóštra swjatoho Jurja, ze swojej samsnej ruku a ze swojim mjenom wobkrućiła. Napisane w našim klóštrje swjatoho Jurja w Prazy na dnju 6. hodownika lěta 1692. Hana Rozalija Dusterwald z Dusterwalda, njehódna priorka klóštra swj. Jurja w kralowskim Pražskim hrodźe.

(Přichodnje dale.)

Duchownu cyrobu

potrjebujemy tak nuznje kaž wšědny khlěb. „Praj, kajku duchownu cyrobu k sebi bjerješ a praju ći, kajki sy." Kajkuž cyrobu twój duch wužiwa, tajke bywa po času twoje zmyslenjo a činjenjo. Duchowna cyroba poskića so ći we słowje a w pismje. Prjedy hač ju wužiwaš, sebi ju derje wobhladaj, zo njeby ći zeškodźała. Naš „Katolski Posoł" je ći často hižo wo tutych ważnych prašenjach rozpominanja podawał. **Maš hišće čisło 35. tutoho lětnika?** (31. 8.) Čitaj tam hišće junu zawodny nastawk „Naš časopis a swójba"!

Skoro w kóždym čisle pokazuje „Posoł" na bohate pokłady našoho serbskoho pismowstwa. Mnoho dobrych, wosebje nabožnych knihow wobsedźimy, kotrež nam nadobni spisaćeljo z lubosće za swój lud darichu. Tola što pomhaja katolskim Serbam najrjeńše knihe, hdyž njejsu w jich rukach!

Wo tutej ważnej należnosći wuradźowaše štwórtk znowa předsydstwo a wubjerk towarstwa swj. Cyrilla

---

„A maš na šěsnak zasy?"

Holčka hrabny spěšnje do kapsy a přeliči pjenjezy a zašepta: „Mam jeno wósm slěbornych". Zrudnje a poł prošo na njoho hladajo, suwaše slěborniki po dłóni jedyn po druhim.

„To dosaha!"

Pyšnik wza tych wósm slěbornych; ranku fijawkow tykny sebi do knefloweje dźěrki a jenu skhowa přećelej; wopačny šěsnak ćisny holčcy do ruki a lědma so směcha zdźeržo, sahaše za přećelom . . .

Ta Herta zawěsće wopak njeměješe: to bě wěsće „mudra a překlepana hłójčka!"

Hdyž wbohe dźěćo w rucy šěsnak wuču, cyły šěsnak! njewěděše z woprědka što, tak bě překwapjene, ale bórzy so jeje blědej ličcy z radosću začerwjeništej a njeskónčna dźakownosć rozjasni jeje wobličo. Spěšnje poskočiwši běžeše runu měru do haptyki, zo ani njepytny, kak ducy fijałki truzy. —

*

Dołho wjacy so młody Pyšnik tak zawjeselił njebě kaž wčora. Wšudźom powědaše wo swojim poradźenym žorće z wopačnym šěsnakom a wšitcy so jomu khori smějachu, z najmjeńša jomu k wočomaj, dokelž derje wědźachu, zo młody Pyšnik za to wjele radšo drohu worćiznu płaći — za khribjetom pak šibale šukotachu a wusmjachu so joho hłuposći.

Nalětne słónčko stoješe hižo khětro wysoko na njebju, hdyž młody knjez Pyšnik ze sněhbělo moškowoho łoža wuležе a do židźanoho župana so zawaliwši sebi trubku zažehli a so knježscy do mjehkoho stoła syny.

Po khwili zastupi tresaty służownik a připowědźi předměstskoho domownika.

„Nó mištrje Cibanje, što dha zasy tak kisale — dha drje tola w nocy jedyn mojich najeńkow z woknom wotćahnył njeje?"

„Chcył wodać, miłosćiwy knježe, to nic", jakotaše zasadźity domownik, „ale njezbožo je so tam stało. — — Dopomnićе snadź so hišće na tu wudowu z małej holčecu, kotrejž sym zańdźeny tydźeń připowědźił, zo dyrbi wotćahnyć, wboha žona, ta je něšto spytała! Něhdźe tydźenja je skhorjeła a za wčerawšim smy dyrbjeli po lěkarja pósłać. Tutón je jej krjepki napisał, ale praji hnydom: „Jeli-zo do 24 hodźin njepomha, dha je kónc!" — Ale ty mój jerom, nihdźe złamanoho pjenježka! Z wotkel dyrbjała pjenjezy za lěkarstwo wzać? — a naš jedyn ma sam drapanja dosć. Ja sym činił, štož sym mohł: pósłach holcu k znatomu zahrodnikej, zo by jej něšto fijałkow na požčeńk dał; njech je w měsće młodym knježim předawa. Holčka běžeše wjesoła z fijałkami, ale někajki wotlěpjeŕ je jej wopačny šěsnak podtyknył, a te někotre wuwikowane krošiki, kiž hižo měješe, je jej hišće zebrał — a tuž bě po lěkarstwje! W haptycy su holcu ze šěsnakom won wustorkali a překupc, pola kotrohož je jón we swojim straše wuměnić chcyła, je ju pólcajej přepodał. Hdyž pak dźěćo potom wječor domoj přiwjedźechu, bě mać hižo morwa. Dźěćo žałosćeše a płakaše mi na šiju, zo sebi rady njeběch. Tróštowach ju

a Methoda, kotrohož khutna winowatosć je, so starać za dobru duchownu cyrobu katolskich Serbow. Zo bychu nabožne knihe so bóle rozšěrjałe a zo by je kóždy kupić mohł, bu wobzamknjene, płaćizny znowa wo wjele ponižić, a to najprjedy za tute knihe:

		płaći nětko:
Dobry křesćan. Modlitna knižka za młodosć. (M. Žur.)	čerwj. zwjazk	1,25
	złoty zwjazk	1,75
Pój, Knježe Jězuso! Modlitna knižka za časćiše swj. wopra-wjenjo. (J. Skala.)	čerwj. zwjazk	1,75
	złoty zwjazk	2,50
Domaša Kempenskoho **Kročenjo za Khrystusom.** (J. Libš.)	čerwj. zwjazk	1,75
	złoty zwjazk	2,50
Nowy Zakoń. (J. Łusčanski.)		5,—
Perikopy. Epistle, lekcije a sćenja cyrkw. lěta. (J. Skala.)		4,—

Katolscy Serbja, zastarajće so z tutymi dobrymi knihemi!

Wěra a cyrkej w Abessinskej.

(Pokročowanjo.)

Katolscy misijonarojo so nětko njewustawajcy prócowachu wo abessinski kraj — w dołhich lětstotkach zanjerodźeny, zapusćeny a zdźiwjeny. Rozšěrjachu póćiwosć a křesćansku kulturu, wuwjedźechu wjele nuznych twarow, stajachu mosty a załožowachu nowe města. Trěbne puće buchu twarjene a wuwiće ratarstwa spěchowane. Portugalske kruhi a cyrkej tute dźěła wosebje podpjerachu. Koptiski patriarch w Alexandriji wšak tutomu wuwiću njedowěrliwje a zawistnje přihladowaše. Hromadźeše njepřećelow katolskeje wěry a wabješe jich k zběžkej přećiwo wotpósłanym swj. Wótca. Tola negus njedaše so wobrěčeć a wosta kruty. Hdyž P. Paez lěta 1624 zemrě — bě hakle 57 lět stary — žarowaše wo njoho cyły abessinski kraj. Dwě lěće po joho smjerći bu krajny sejm zwołany, na kotrymž so wšitcy abessinscy wjerchojo, wojerscy wjednikojo a tysacy duchownych wobdźělicu. Před tutej powšitkownej, wuznamnej zhromadźiznu negus a joho syn Facilia swjatočnje přisahaštaj, zo ma so katolska wěra w Abssinskej přecy zdźeržeć. Dale a bóle bliži so wotšćěpjena koptiska wěra zasy ke katolskej cyrkwi a so z njej zjednoćuje; statysacy dadźa so křćić a tysacy pohanow so nakazaju.

Tola njepřećeljo swjateje cyrkwje njewotpočuja. Wšě możne srědki nałožuja přećiwo njej. Běše so jim poradźiło, negusa wobrěčeć: wudawachu před nim, zo chce krónprync — z mjenom Cela-Khrystus, zahorjeny katolik — joho z namocu wotstorčić. Negus da so narěčeć a poruči, krónprynca zajeć. Njepřećeljo šćuwachu a škarachu dale, doniž so jim njeporadźi knježićerja za so dobyć. A hlej, hižo lěta 1632 negus wozjewi: „Před něšto časom smy wam romsku wěru poručeli, dokelž běchmy ju za dobru spóznali. Přez tute wěrupřeměnjenjo pak je wulka mnohosć Abessinow swoje žiwjenjo přisadźić dyrbjała. Z tuteje winy damy wam nětko zasy wěru wašich wótcow wróćo, wěru wašich kralow Jakuba, Malak-Segued a druhich. Njech so wróća duchowni do swojich cyrkwjow, zo bychu tam zasy po starym zwučenym wašnju Bože służby wotměwali.“

Rozšćěpjenjo wěry bě dokonjane. Schisma doby zničiwši katolski misijón w Abessinskej. Kejžor wuda nětko druhi wukaz, w kotrymž zakazuje katolske křesćanstwo dale wozjewjeć. Krawne přesćěhanja so nětko započachu, wjele misijonarow bu do rukow Turkow datych; či pak jich morichu.

Koptiska cyrkej a jeje wučba njejstej ženje hłubokoho wliwa na abessinski lud dobyłoj. Hač do dźensišoho dnja dřěma abessinski kraj w ćěmnosći orientalskich błudow. Abessinska njeje w ničim wjele postupowała. Stoji w kulturnym dźěle a žiwjenju daloko zady druhich krajow, hospodarstwo njeje so wuwiło, byrnjež tam zemja najbohatše pokłady w swojim klinje khowała. Też barbariske, nječłowjeske nałožki tam dźensa hišće pěstuja (kaž na přikład wikowanjo z ludźimi).

Hdyž tajke zrudne wobstojnosće hišće dźensiši dźeń w Abessinskej widźimy, możemy spóznać, kak tam spomóžna móc praweje wěry pobrachuje, kotrejž bu, kaž widźachmy, puć k dalšomu rozwiću zawrjeny. Tohodla njemóžachu so tam wožiwjace a woćehnjerske mocy katolskeje wěry dotal rozwić. Tola katolska cyrkej je přecy zasy pospytowała,

---

tak derje hač móžach, zo sebi skónčnje tola rěčeć da. Wječor, hdyž je so počało ćmić, je so jej najskerje zasy zastyskało. A što ma činić: ta wjedrowa wopica mi z domu ćeknje a za někotre dny přinjesu mi ju zasy morwu do domu. Bě něhdźe wonka hłodu wumrjeła. — Tole je wšo, štož je po nimaj wostało“, dokónči domownik mjerzacy, do papjery zawaleny šěsnak na blido połožo.

Młody Pyšnik posłuchaše na tutu powěsć, zo so jemu dych zaměhowaše, blědy kaž sćěna. „Derje, móžeš zasy hić“, móžeše lědma wuwjesć, domownikej z ruku kiwnywši.

„Wjedrowa wopica!“ Tele wudmo běše też wón tej hubjenej, khudej holčcy dał; tola spodźiwnje: dźensa so jomu to wjacy ničo mudre a poradźene być njezdaše, kaž wóndanjo; a tón šěsnak — tón wosudny wopačny šěsnak! Kajki djas je jón runje jomu dyrbjał do rukow ćisnyć?

Nimowólnje wón trubku w rucy z cyłej mocu dźeržeše, ale do huby ju wjacy njewza, lóšt na kurjenjo bě jomu zašoł; chcyše stanyć a so po jstwje přeńć, ale nozy njechaštej joho dźeržeć, zo so na blaku zasy syny. Cyły dźeń měješe skaženy.

Dźeń wšak měješe skaženy, ale wječor bě zasy wjesoły. Hdyž šibała, smějata Herta zasy při nim sedźeše a šampańske ganzory so po blidźe wjerćachu, tu młody Pyšnik zasy harowaše a wyskaše a ze swojimi kałatymi a směšnymi žortami wšitkich přetrjechi. Nadobo dopomni so na tu mału, suchu ručku, kak je k njomu prošo wupřestrjena, na prostu čerwjenu sukničku, na blědej, spadnjenej ličcy a na hnujace, sprawne pohladnjenjo jeje wulkich knježniscy čistych wóčkow, dźakujo so jomu za šěsnak — za joho wopačny šěsnak! Hdyž so na tole dopomni, zblědny joho rozhorjene mjezwočo při pohłušacym směchu, huba a woči wostaštej hroznje šćerjo stojo; tajki sedźeše a so njehibny kaž z kamjenja, zo bu sama so smějata Herta wot hrózbnoho napohlada cyła splóšana, ale k směcham so nuzujo zawoła: „Ty słódka dobrota, tajkele mjezwočo — tón drje je něhdźe w druhim swěće!“

„Kharty jow!“ zawrěska Pyšnik dźiwje a ćerješe k zelenomu blidku, hdźež hazartne hry hraja, k čomuž běchu joho „dobri přećeljo“ dotal podarmo wabili.

Za tule nóc přěhra wón małe zamoženjo a za měsac wědźeše cyłe město, zo dyrbi młody Pyšnik wobej domaj na předměšću předać.

A za lěto, hdyž su joho posledni dom w měsće na přesadźowanjo předawali, su tu „mudru, překlepanu hłójčku“ njedaloko města w lěsu roztřělenu nadešli — z tym bě kónc wjesołych žortow.

Hdyž potom notař ze sudniskim służownikom přińdźe zawostajeństwo po młodym Pyšniku wopisać, a hdyž so z kašćika w blidku, z hromady wonjatych lisćikow a njezapłaćenych zličbowanjow, wuskhnytych wonješkow a zamazanych rukajčkow wotrybowany šěsnak wukuli, sudniski służownik z nim wo blido ćisny a zawoła:

„Wšak jedyn šěsnak tu hišće je, ale njeplěch — je wopačny!“

w Abessinskej misijónske dźěło najebać wšěch přećiwnosćow po móžnosći wukonjeć.

Lěta 1838 zmuži so jedyn franciskan znowa, prawu wučbu Khrystusowu w Abssinskej wozjewjeć. Přińdźe najprjedy do hłownoho města provincy Tigra, Adua, hdźež bu wot bohota Ubieh přećelnje přijaty. Za někotre lěta bě tu małe misijónske sydlišćo wutworjene, kotrež ličeše na 100 katolskich Abessinow. Tola misijonarojo běchu tu kaž cuzbnicy abo lěpje kaž wustorčeni! Jich wjednik pater de Jacobis bydli cyle wosamoćeny kaž wuhnanc pod khuduškej słomjanej třěchu. Božu mšu njesmě čitać; k tomu njedósta w abessinskej cyrkwi dowolnosće. Zwonka tuteje pak so to njehodźeše pohórška dla, kiž by z tym nastał. Pater de Jacobis wukњeše pilnje abessinsku ludowu a też koptisku cyrkwinsku rěč. Modleše so husto w koptiskej cyrkwi. A hlej! Přikład tutoho pobožnoho, ponižnoho a přecy k woporam hotowoho človjeka skutkuje na koptiskich měšnikow. Woni pytaja z nim zwiski, a bórzy dóńdźe k rozrěčowanjam wo nabožinskich prašenjach. Z jednoroho katolskoho mnicha, z khuduškoho franciskana rěčeše kruta přeswědčenosć a njekhabłaca wěra. Abessinscy měšnikojo začuwachu nadobnosć joho ducha a njemóžachu joho hłubokomu wliwej so stajeć. Cyle njenadźicy bu pater de Jacobis k wjeřchej Ubieh-ej zawołany, pola kotrohož běchu wšitcy wuznamni mužojo kralowskoho dwora zhromadźeni. Před tutymi praša so nětko wjeřch misijonara, hač je zwólniwy, přewodźeć wotpósłancow Abessinskeje do Egiptowskeje, kotrychž chce tam pósłać ke koptiskomu patriarchej, zo bychu wuprosyli wot njoho nowoho „abuna“ (to je: koptiskoho biskopa). Pater de Jacobis zwoprědka měnješe, zo chcedźa joho w někajkich paslach popadnyć a njeměješe dowěry. Skónčnje pak tola přizwoli, ale pod tutymi wuměnjenjemi: Jeli smě so z patriarchom rozmołwjeć a joho napominać k zasyzjednoćenju koptiskeje cyrkwje z romskej a jeli so jomu dowoli, w Abessinskej twarić katolske cyrkwje; też měł wjeřch jomu přewodnikow na puć do Roma k swj. Wótcej sobu dać. A njemało bě misijonar překwapjeny, hdyž wjeřch nětko woprawdźe do joho žadanjow zwoli.

Z dobom započa so nětk też za katolski misijón zasy lěpši čas. Bórzy po tym bu P. de Jacobis na biskopa swjećeny. We swojej wulkej ponižnosći wšak z woprědka wotpokazuje tutu dostojnosć. Swjećacy biskop joho na to pokaza, zo katolski biskop w Abessinskej njeje nošeř nahladneje dostojnosće ale wjele bóle martraŕ; na to hakle so misijonar podwoli a swjećiznu přiwza. Z nim dósta Abessinski kraj po 200 lětach skónčnje zasy katolskoho biskopa. Katolske misijónske dźěło znowa, ale pomału postupowaše. Mnoho koptiskich duchownych wróći so do klina romskeje cyrkwje. Šule a wustawy za wukubłanjo měšnikow buchu założowane. Jedyn z abessinskich splahow (Jrop-Bornacta) w cyłku ze swojim wjeřchom přestupi ke katolskej cyrkwi.

Ale zasy wróći so zrudny čas. Negus Theodoros přesćěhaše znowa katolskich misijonarow. Wjele z nich woprowachu swoje žiwjenjo za swjatu katolsku wěru jako martrarjo. Mjez nimi běše też biskop de Jacobis, kotryž so wulcy wuznamjenješe přez swoje horliwe japoštołske skutkowanjo. Joho mjeno słuša do najsławnišich w stawiznach katolskoho misijónstwa 19. lětstotka.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Zańdźeny tydźeń započeše so w Italskej 14. fašistiske lěto. To běše po cyłym kraju wulki dźeń. Dokelž pak běše runje póndźela, ludźo tam a sem njedźelu dźěłachu, zo bychu potom póndźelu cyle bjez dźěła wostajili. Wosebje překupske klamy běchu wočinjene. Swjaty Wótc nětko před sobustawami katolskeje akcije praji, zo so hižo w Swjatym Pismje njedźelske dźěło jako wulka złósć wobhladuje. Štóž njedźelu dźěła abo dźěłać dawa, je po prawym we wutrobje bjezbóžnik. Ale w našich časach stanje so samo, zo so njedźela zjawnje zaprěwa, to pak je też zjawny atheismus. Němske nowiny k tomu pisachu, zo je Swjaty Wótc chcył Mussolinia powučić.

W juliju 1932 postaji Pius XI., zo smědźa młodźi mandźelscy we wosebitych audijencach k njomu přikhadźeć. Italska železnica pak tajkim mandźelskim jězbu wo wjele potuńši. Kaž ličby pokazuja, je bamžowe postajenjo wuiki wuspěch mělo. Wšo hromadźe wopyta joho 31 357 porow, mjez nimi běše 2520 porow z wukraja.

Nowy italski wupósłanc pola Swjatoho Stoła předstaji so pola bamža a přepoda swoje wopisma. Při tutej nastupnej audijency slubi wón, zo chce italski stat wšě wuměnjenja, kotrež z Lateranskich zrěčenjow pokhadźeja, swěrnje dopjelnjeć. Swjaty Wótc na to wotmołwi, zo chce wšitko činić, zo bychu poćahi mjez italskim statom a Vatikanom dale dobre wostałe.

Arcbiskop Salotti we swojej rěči k njedźeli misijónow praji, zo je křesćanstwo we ćežkich časach započało, zo je wojować dyrbjało wo wobstaćo a rozšěrjenjo. Haj samo ćežke martry njezamochu křesćanstwo wutupić. Tola dyrbi też dźensa křesćanstwo wojować a joho najzmužićiši wojowarjo su mjez druhimi misijonarojo. Žanych strachow so njeboja. Skutkuja mjez pohanami, njech jich też smjerć sćěhuje. Woni du samo mjez khorych, kotřiž móža jich ze surowymi khorosćemi natyknyć, kaž z wusadom. Misijonaŕ je rjek. Ale na tajkich rjekow njesměmy w domiznje zabyć. Ně, dyrbimy jim pomhać. Mamy runje tu kruće stać k bamžej. Ludy w Europje pak dyrbja wědźeć, zo misijonarojo skutkuja za cyłe človjestwo, dokelž pohanam też kulturu přinjesu. Arcbiskopowe wozjewjenjo so do wšelakich rěčow přełoži a z radiom přenjese.

Hdyž so w Limje eucharistiski kongres skónči, poručа Swjaty Wótc přez radio. Spomni, zo je měr w Africy a Europje hižo we wulkim straše, ale tak móže bórzy też w druhich kónčinach zemje być. Tohodla napominaše bamž wěriwych cyłoho swěta, so nutrnje wo měr modlić.

Hdyž bamža katolski akcijon žonow wopyta, rozjasni wón słowo „propaganda“. Pokaza, kak w Ruskej samo žony propagandu činja za njewěru. A też hewak so we swěće słowo propaganda we wšelakim zmysle trjeba. Kajki pak běše joho prěnjotny zmysł? Tute słowo trjebaše so prěni raz wot katolskeje cyrkwje a to jenož w zmysle, kaž je towaŕstwo „de Propaganda Fide“ hišće dźensa ma, potajkim, zo ma so wěra rozšěrjeć, zo mamy pohanow za nju zajimać. To běše prěnjotny zmysł słowa „propaganda“.

88lětny wumrě w Romje znaty lěkaŕ Marchiafava. Wón běše z lěkarjom štyrjoch bamžow był, Leona XIII., Pia X., Benedikta XV. a Pia XI. Wulke zasłužby je sebi dobył we wojowanju přećiwo malariji, kotraž dźěn w Italskej w někotrych dźělach kraja hišće njeje zašła. Khorosć přenjesu małe muški, podobne našim kuntworam. Pódla swojoho lěkaŕskoho dźěła a swojich studijow na polu mediciny pak měješe lěkaŕ hišće druhe studije jara lubo. Běše mjenujcy dobry znajeŕ starogrekskoho pismowstwa.

W Sixtinskej kapali běchu swjatočne kemše k wopomnjeću w zańdźenym lěće zemrětych kardinalow. Mjez druhimi wopominachu też kardinala statnoho sekretara Gasparria, jandźelskoho kardinala Bourne. Wšitkich w Romje přebywacych abo bydlacych kardinalow přeprosychu na tute Bože służby wosebići posoljo.

K lětu wotměje so vatikanska wustajenca katolskoho nowinaŕstwa. Katolske nowiny a časoplsy ze wšěch dźělow zemje a wšelakich ludow budźa tam wustajene, wosebje też z misijónow. To budźe wulcy zajimawe. Kaž katolski časopis „Paulinusblatt“ pisa, pak so němske katolske nowinaŕstwo njewobdźěli.

Pólska. W Pinsku wotmě so 5. konferenca za zasozjednoćenjo narańšich cyrkwjow z romsko-katolskej. Wo wšelakich wědomostnych prašenjach so tam wuradźowaše. W Pólskej postaji so jedyn dźeń wob lěto jako dźeń modlenja wo zjednoćeństwo. Tute je w poslednim času zaso

Što zhóda? Što wobraz předstaja?

Pjeć rjanych knižkow smy postajili jako

myta za pjeć najlěpšich wotmołwow,

kotrež na prašenjo dóńdu. Wobraz ma so w dobrej serbšćinje wopisać z pjećimi rynčkami, nic krótšimi hač 15 cm. Redaktor „Posoła“ sam rozsudźi a postaji tych, kotřiž maja myta dóstać. Wotmołwy maja so zapósłać nanajpozdźišo hač do 16. novembra do našeje čišćeŕnje (L. A. Donnerhak, Před šuleŕskimi wrotami 21) z dospołnym napismom.

Wobrazk je našomu „Posołej“ dobroćiwje požčił

„Krajan“

ze swojoho bohatoho pokłada, kotryž katolskomu serbskomu ludej w nowym lětniku 1936 poskići. **„Krajan“** sćele dźensa postrow doprědka wšitkim katolskim Serbam. Bórzy staji so na puć do kraja a budże kłapać do wšitkich serbskich katolskich statokow. Wotewŕće jomu domy a wutroby a přijimajće přećelnje našoho

„Krajana“,

protyku za katolskich Serbow na lěto 1936!

derje postupowało. Tak organizowachu we Wolhyniskej 42 wosadow ze starosłowjanskej rěču při Božich służbach. Tute wosady maja hižo 60 měšnikow. Wo druhich duchownych stara so měšniski seminar, kotryž ma nětkle 40 alumnow. Starosłowjanski ritus ma hižo 75 jezuitow a wjacy hač 100 redemptoristow. Z poslednich skutkuja mnozy w Americy (Kanadźe) mjez tam wupućowanymi Ruthenami. Też wšelake druhe rjady, mjez nimi tři kongregacije sotrow, skutkuja mjez zasozjednoćenymi. Čas za zjednoćenjo je dobry. Ale dotalne sobustawy narańšich cyrkwjow přeja sebi, zo bychu wosebitomu biskopej podrjadowani byli. Tajke nowe biskopske sydła pak politiske a statne kruhi njechadźa. Najskŕje chcedźa po móžnosći přezjednosć kraja dale wutworjeć, też we cyrkwinskim zarjadowanju.

Po přeću katolskich biskopow wotmě katolski skutk w Pólskej wosebitu zhromadźiznu, na kotrejž so wo prašenjach swójbow jednaše, wosebje kak ma so swójbne žiwjenjo hajić, ale też, kajke wosebite prawa měle so swójbam spožčić, a kak mohł so stat lěpje za swójby, wosebje tajke z wjele dźěćimi starać.

Wukrajny seminar w Potulicach wukubła duchownych za Polakow we wukraju, a tych je jich 8 milijónow. Seminar je w poslednich lětach też dobry wuspěch měł. Smy hižo raz pisali, kelko měšnikow je do cuzych krajow pósłał. Na namołwjenjo bamža założi so k tomu hišće wosebite „Zjednoćeństwo Khrystusowe za wućahowarjow“. To je tak rjec klóštrski rjad, kotryž ma też hižo 200 sobustawow. Połojca z nich su mniša, tamni pak duchowni. Mjenowany wustaw ma po poručnosći Swjatoho Wótca też měšnikow za Rusku wukubłać.

Italska. W Milanje wotmě so pod nawjednistwom kardinala arcbiskopa Schustera 42. synoda Milanskeje arcdiecejzy. Wokoło 400 duchownych so wobdźěli. Na zhromadźiznach jednaše, přednošowaše a wuradźowaše so wo swj. exercicijach, najswjećišej Trojicy, swjatymaj sakramentomaj firmowanja a křćeńcy, wo Božej mši, katolskim akcijónje, atd. Na kóncu běše swjatačny prócesijón, w kotrymž njesechu hłowu swjatoho biskopa Caldina.

Kaž je znate, měješe swjaty Don Bosko wulku dowěru do Boha, wosebje też we swojich pjenježnych nuzach a w tajkich běše wón tola ze swojimi khudymi hólcami skoro přeco. Tak na př. ženje pjenjezy, kotrež snadź hnydom njetrjebaše, njekhowaše, ale wuda je na někajki dobry skutk. A Bóh je jomu też přeco zaso trěbne srědki pósłał, byrnjež też z časami nuza jara wulka so zdała. Haj Bóh spožča cyle prawje husto jenož tym swětne kubła, kotřiž na nich njewisaja. To wědźa też we katolskim wustawje Cottolengo w Turinje. Před krótkim wopyta jón Mussolini, a jomu pokazachu kašćik, w kotrymž so dary za wustaw hromadźa a kotryž při durjach wustawa wisa. Z toho kašćika bjeru wjednicy wustawa swoje pjenježne srědki. 8000 starych, běndnych atd. hospoduja we wustawje, ale ženje njeje tam hišće na pjenježnych srědkach pobrachowało. Hdyž su pjenjezy trěbne, potom wočini prior kašćik. Jenož wón ma klučik k njomu. Sta drje so, zo tam wjacy ani pjenježka njemějachu, ale starosće sebi nichtó nječini. A dowěra do Boha mnichow hišće ženje wopušćiła njeje ani zjebała. Nazajtra rano přeco zaso dosć pjenjez w kašćiku namakachu. Stawa so, zo njeznaći daricelio samo někotre tysacy lěrow do kašćika tyknu. Wo dokhódach klóštra so žane zličbowanja njewjedu. Tola też hdyž klóštrej štó polo abo khěže atd. dari, potom je hnydom předadźa a pjenjezy połoža do kašćika, dóniž je njetrjebaja. Mussolini praji, woprawdźe, na swěće stawaja so hišće dźiwy.

Centralny komitej přećiwo sakrowanju ma swoje sydło we Veronje. Čestny předsyda je kral. Za wojakow je komitej nětkle knižku wudał, za kotruž su kral, Mussolini a druzy wulcy mužojo, wosebje wojeŕscy wjednicy něšto přećiwo sakrowanju napisali. Jedyn general je na př. pisał: Štóž sakruje, pokazuje ze swojim Bohahanjenjom jasnje, zo je jenož małohódny človjek a zo w zjawnym žiwjenju nihdźe so trjebać njehodźi.

W Mexiku wuda so zakoń, po kotrymž maja so wšě wobsedźeństwa zebrać, kotrež maja jenož někak něšto z nabožinu, wosebje z Božimi służbami činić. Hižo hdyž někajki denunciant něšto policiji wozjewi, ma tuta zakročić a wšo zebrać. Hakle potom móže so wobsedźeŕ hóršić. Tak maja so cyrkwje, farske wobydlenja abo cyrkwinske khěže, njech su to wobydlenja abo wustawy, kaž seminary atd., klóštry,

šule atd. zebrać. Samo rumnosće tych wosobow, kotrež maja na někajke wašnjo něšto z Božimi službami činić, maja so wuswojić. Stat ani njetrjeba dopokazać, zo ma khłostany někajke zwiski z cyrkwju; dosaha, hdyž je jenož toho podhladny. Ludźo, kotřiž na kajkežkuli wašnjo pomhaja cyrkwinske twary zebrać, kotřiž na př. tajke twary wozjewja, dóstawaja myto.

Pčołafske towafstwo „Delnjeje Sprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowafnje za oktober.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Ćopłota Měsačna srjedźizna	Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	— 0	+18	18,6	—	—	—	150	75	50	0,275	8	—	—	92,9

Należnosće našoho towafstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 602.—606. z Budyšina: Madlena zwud. Hiccyna, Michał Žur, Hana Lubcyna, Hańža Wjeršec, Mich. Cyž (dźěł.); 607. z Drježdźan: Mikł. Kmječ; 608. z Kašec: Jurij Šejda; 609. 610. z Wotrowa: Hańža Bulankowa, Jurij Šewc; 611. z Nowoho Łuzća: Jan Kinderman; 612. ze Serb. Pazlic: Jan Rječka; 613. z Kukowa: Marja Bjaršowa; 614. z Wětenćy: Mikławš Kola; 615. ze Sernjan: Michał Šliž; 616. z Pěskec: Pawoł Wojnar; 617. z Różanta: Jurij Klimant; 618. 619. ze Smjerdźaceje: Mikławš Kušk, Mikławš Wjeřš; 620. z Tšoch Kněžow: Jakub Kněžka; 621. z Dobrošic: Mikławš Nuk; 622. z Nowoho Dwora: Marja zwud. Handrikowa; 623. z Kašec: Jan Šołta; 624. z Wotrowa: Pawoł Čornak.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Michał Žur z Budyšina 1 hr.

Towafstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, ma jutře njedźelu, 10. nov., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wšitkich wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. novembra 1935.

285 wołow, 91 bykow, 676 kruwow a jałojcow, 938 ćelatow, 1021 wowcow, 992 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 42 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 42 hr. 4) Snadnje wuwite 40—42 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 42 hr. 3) Mjasne kruwy 35—41 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 28—34 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 40—42 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 80—83 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 73—80 hr. 3) Snadnje wuwite 62—73 hr. 4) Najšpatniše 55—60 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 57—60 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 58—60 hr. 3) Mjasne wowcy 48—54 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 45—47 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 56 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 54 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 52 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 50 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke — hr. 6) Rancy — hr.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** škleńčerńja
Budyšin Serbska dr. 16

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!

Mysłće nětk też na dobre

kachle

za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Mužace zymske ulstry, wosebje rjane

Kosmate a druhe mantle do dešća - Zymske jopy a khabaty

Hólćace mantle w najwjetšim wubjerku

Hermann Müller

w Kamjencu, Pfortenstraße 1

Weidlichec kožuchafnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.

We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.

Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

K nakupjenju wšědnych potrjebnosćow a na wikach trjebaće **tošo** kožane abo z basta, **sački** a šwarnu ručnu tošku, też dobru krutu móšeń!

T. ALBERT Budyšin Lawske hrjebje 10

Hilger Lotzestr. 20 I

Dobre wupjerki, woblečenja a płachty, blidowe ruby a přestrehnja, kuchińske šaty, barchenty ke košlam a jakam, — ćopłu spódnju drastu — dybsačne rubiška.

Velurowe kłobuki we wšěch barbach, **cylindarje**

Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

46. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. novembra 1935.** | **73. lětnik.**

Dowěra na Boha — najrjeńša służba Boža.

Khora žónska, kotraž bě 12 lět so lěkowała, namaka pomoc w ćežkej khorosći z dowěru na Boha. Hdyž běchu wšě čłowjeske srědki k wulěkowanju wučerpane, złoži wboha nětko cyłu swoju dowěru na Boha, na Jězusa. Cyle njenapadnje dótknywši so Jězusoweje drasty chcyše so na joho wšohomóc wobroćić. A hlej, jeje wulka dowěra na Boha bu mytowana, bě nadobo wustrowjena! Wukńmy wot tuteje žónskeje, zo je kruta dowěra wěrna służba Boža. Z tym dźě dopokazamy, zo wot Boha wšohomócnoho wšitko dobre wočakujemy a zo chcemy so jomu cyle dźakownje podwolić.

Křesćanska dowěra wobsahuje skoro wšitke wobstojnosće čłowjeskoho žiwjenja a překrasnja wšitko, štožkuli čłowjek dokonja a dožiwja. Hdyž chceš něšto ważne započeć, potom drje so druhich wo radu prašeš, rad so powučeć dawaš, tola pře wšo dźe tola Boža doćroćiwosć, mudrosć a wšohomóc. Ze wšej pilnosću so čłowjek prócuje, zo by swój z Bohom započaty skutk dokonjał a wudospołnjał. Měrnje a swěrnje sebi wěc přemysluje, kak by sebi najlěpje zawjedł, njespušćejo pak myslički: čłowjek budźe dźě wšě mocy napinać, Bóh pak wostanje tón, kiž wšitko rozsudźa a dokonja. A hdyž spóznawamy, zo čłowjeska móc zapraja, njezhubimy nadźije, zwostawa nam přecy hišće swětło dowěry na Boha. Přecy hišće tajki čłowjek wěri, zo „pola Boha njeje žana wěc njemóžna".

Poradźi-li pak so jomu započaty skutk, ma-li zbožo, suli pola při mnohej prócy skónčnje rjany wuspěch wobradźiłe a bróžnje derje zaworštowane, potom też so hordźe njepozběhuje, rjany dobytk swojej mudrosći a wušiknosći njepřicpěwa. Derje wě: Nochcu so khwalić, hdźež mam so Bohu dźakować.

Potrjechi-li pak joho ćežke horjo, su-li wšitke wupuće kaž zašlahane, zo jomu ani wućeka njezbywa, zdawa so, kaž by zły duch joho krjudował, też w tutej čěsnosći so joho dowěra na Boha zamylić njedawa. Přecy tajki hišće wěri, nad nami knježi wšohowědomny Bóh, kiž wšitko k najlěpšomu wukóncej dowjesć wě.

A je-li skónčnje wšo zhubił, je-li so khipjaca rana njewuhojomna, też tu so na Boha dowěrjacy zamylić njeda, měrnje a podaće wočakuje, zo jomu Bóh na druhe wašnjo naruna, štož jomu nětkle wotkhadźa, ze sćerpliwym Jobom so tróštuje: „A hdyž by mje zahinyć dał, chcu na njoho so dowěrjeć." (Job 13, 15.) We wšěch wobstojnosćach žiwjenja wobkhowa dowěra jenajke zmyslenjo, dospołnu podatosć do Božeje wole. Njeje tole najrjeńša służba, kiž może čłowjek Bohu wopokazać? Zawěsće je tole najhódniši wopor našeje wutroby, z kotrymž możemy Boha najlěpje česćić a wokrasnjeć.

Hdyž sobučłowjek je k nam dowěru dobył, potom smy za wšo zarunani. Dokelž dowěra je wěste a bjezdwělne znamjo, zo smy nad druhimi swojoho runjeća počesćeni. Mjez mnohimi druhimi so jenož na nas tajki wo radu wobroća a ma so dospołnje po našich wuprajenjach. To nas hłuboko hnuje, wulcy pozběhuje a česći.

Podobnje tak, wězo wjele dospołnišo, je to pola Boha, hdyž cyłu swoju dowěru na Boha stajam. Z tym Bohu najwyššu česć wopokazuju, zo wšě joho dospołnosće sebi pře wšo ważu. Dowěra dźě pokhadźa z dospołneje česćownosće, zo sebi Boha najbóle ważimy. Ważu sebi Božu njeskónčnosć, dokelž wěrju, zo je mi Bóh w dobrych a zrudnych wokomikach žiwjenja ze swojej pomocu najbliži. Česćuju Božu předwidźiwosć, dokelž wěm, zo Bóh we wšěch nuzach so za mnje stara. Ważu sebi Božu mudrosć, dokelž wěm, zo wón wšo najlěpje wjedźe a rjaduje. Česćuju Božu swěru, dokelž wěrju, zo Bóh wšo dopjelnja, štož je nam přilubił. Spušćam so a khwalu Božu smilnosć, dokelž wěrju, zo nam dobroty wopokazuje, byrnjež nas też za naše hrěchi khostał. Moja dowěra na Boha z krótka dopokazuje, zo wšitke dospołnosće nanajwyše sebi waži. A tuta khwalba Boha nanajlěpje česći. A tak bywa nimo

lubosće k Bohu dospołna dowěra na njoho najwažniši srědk, z kotrymž móžemy Boha khwalić a česćić.

Hdyž potajkim křesćana wobdźiwamy, kiž kaž khora žónska w njedźelskim swjatym sćenju wšitke swoje ćěsnosće do rukow Božich podawa, kiž we wšěch wobstojnosćach žiwjenja na Boha so spušća, kiž dobry wukónc při swojich dźěłach wot njoho wočakuje, kiž we wšěch křižikach a pruhowanjach na Božu smilnosć twari, potom móžemy z dobrym prawom wuznać, tajki wopokazuje Bohu česć a khwalbu, kiž budźe za njoho najrjeńša służba Boža.

Kelko prócy a modlitwy, kelko sylzow a sylnosće, kelko wutrajnosće a mocy pak my hišće trjebamy, prjedy hač budźe naša dowěra Bohu najrjeńša służba! Njespušćmy ženje nadźiju, zo wšitko zamóžemy we tym, kiž nas posylnja, w Jězusu Khrystusu, kiž je Bóh nadźije a pokoja.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje, kotraž běše njedźiwajo kermušow derje wopytana. Z dypkom 8 hodź. wotewri městopředsyda knjez kapłan Cyž zhromadźiznu a powita wšitkich nanajwutrobnišo, wosebje knjeza can. capit. schol. Hejdušku, kotryž běše dobroćiwje přednošk přewzał. Wón spominaše potom na dźeń wšěch khudych dušow a pokaza wosebje, zo by so tola napismo na pomnikach našich lubych zemrětych w maćernej rěči napisało abo tola znajmjeńša někotre słowa. Potom přepoda knjezej schol. Hejdušcy słowo k přednoškej, kotryž nam ze stawiznow Budyšskich pohrjebnišćow přednošowaše. Běchu to: pohrjebnišćo tachantskeje cyrkwje, serbskeje, mnišskeje, Mikławška, swj. Ducha a skónčnje Michałskeje cyrkwje. Rěčnik předwjedźe nam stawizny ze zańdźenych lětstotkow. Knjez kapłan Cyž dźakowaše so knjezej přednošowarjej za rjany wot wšitkich z kedźbnosću a ze zajimom přiwzaty přednošk. Na to wuwi so žiwa zabawa. Knjez městopředsyda pokaza potom na adventski swjedźeń, njedźelu 1. decembra, kotryž chce nam „Młoda Jednota“ wuhotować, a prošeše tohodla přitomnych, zo bychu so w połnej ličbje zešli a z tym našim młodym Jednoćanam jich prócu mytowali. Na to poręča knjez kapłan Andricki wo dźensnišim prědowanju, wosebje wo čitanju dobrych serbskich knihi, dale skoržeše, zo wosadni zdźěła njedźelske prědowanjo njewočakaja, kotrež tola lědma jenož 20 mjeńšinow traje, a zdźěli, zo dyrbi so w přichodźe tutomu njepočinkej wotpomhać. Na kóncu podźakowa so knjez městopředsyda hišće wšěm přitomnym. Z někotrymi spěwami so zhromadźizna wokoło 1/4 11 hodź. z katolskim postrowom skónči.

Z Ralbic. Njedźela 10. novembra wostanje za Ralbičansku wosadu wuznamny dźeń. Woswjećichmy nowu wot architekta Rocha rjenje natwarjenu předhalu před hłownymi durjemi cyrkwje, kotruž smy poswjećili w swětowej wójnje padnjenym wojakam našeje wosady. Wudwjernja znutřkownych hłownych duri, wumělscy dźěłane, dwě rjanej krjepjeńčcy ze šlezskoho marmora a dwě dubowej tafli z mjenami padnjenych wojakow dyrbja nas stajnje dopominać na wulku swětowu wójnu 1914—1918, zo bychmy dźakownje spominali na wulke wopory, kiž su naši wojacy tehdy za wótčinu přinjesli a tak nam naš kraj před njepřećelskim zapusćenjom wukhowali. 1/2 2 hodź. zestupachu so wosadne towarstwa z khorhowjemi před nowej halu. Zwony swjatočnje zwonjachu. Nimo wosadneju duchowneju běštaj hišće přitomnaj wjeledostojnaj knjezaj administrator P. Romuald a farař Jan Cyž, kotryž běše rano a dopołdnja za Bonifacijowy dźeń prědował. Knjez architekt Rocho přepoda zhotowjeny twar cyrkwinskomu předstojićerstwu a dźakowaše so za dowěru, kiž bu jomu z přepodaćom dźěła wopokazana. Předsyda Konječanskoho wojeńskoho towarstwa, knjez Mróz-Šunowski, witaše z dźakownosću, zo je so padnjenym wojakam nětko też widźomny pomnik stajił. Předsyda Różeńčanskoho wojeńskoho towarstwa, knjez Šołta-Pěskowski, wuzběhny w pěknej narěči, zo su naši wojacy swoju móc a zmužitosć pola Jězusa w najswjećišim sakramenće wołtarja na zastupnu prósstwu swjateje maćerje Božeje čerpali. Wosadny farař woswjeći potom předhalu z taflomaj a krjepjeńčkomaj po cyrkwinskim rituału a w narěči wobroći so na wěriwych, jich napominajo, zo njebychu nihdy zabyli na swojich wulkich wojeńskich dobroćerjow, wosebje padnjenych, zo bychu jich sćěhowali w posłušnosći, woporniwosći a swěrje napřeco Bohu a wótčinje. Po wobkhadźe wokoło kěrchowa wotmě so swjatočny nyšpor z požohnowanjom. Na nyšporje zběrachu sobustawy wojeńskeju towarstwow miłe dary za pomnik; zběrka wunjese 30 hr. Hižo do swjedźenja běštej wojeńskej towarstwje rjany dar za tutón zaměr wotedałoj, hromadźe 100 hriwnow, a „Bjesada“ bě też 50 hr. dariła. Zawostajeni padnjenych su tohorunja woprowali a z tym dobru wěc podpjerali. Wšitkim daricelam so tu „Zaplać Bóh“ wupraja! Štóž chce hišće šerpatku přinošować, budźe wulcy witany a Bóh budźe zawěsće dar žohnować.

Wulki serbski nazymski koncert

wuhotuje lětsa, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyšskej Krónje zaso Domowina. Budźe to po přeću mnohich koncert ludowoho spěwa, čohoždla stoji koncert pod hesłom „Serbska wjes spěwa“. Naše wjesne spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Hornjeje Łužicy zaspěwaja nam naše woblubjene serbske domowne spěwy a, zo by so cyłk serbskeje swěry hišće wosebje zwuraznił, tak chce nam też Delnja Łužica zaspěwać swoje wěčnje krasne spěwy. Dirigent koncerta je naš luby prócowar wučer Michał Nawka. Tydźenje dołho so hižo naše spěwne towarstwa we serbskim kraju zwučuja, zo bychu nanajrjeńšo našej lubej Łužicy zaklinčeć dale, zo bychu kolebale ze serbskim zynkom zbožo domjacnosće do našich wutrobow, haj zo bychmy so z cyłeje wutroby radowali z toho, štož wobsedźimy. Dokelž je Domowina dopjelniła přeco koncerta ludowoho razu, tohodla smě drje wěsće z tym ličić, zo kóždy Serb, kóžda Serbowka na koncert přińdźe. Zastup płaći jenož 80 pj., a dóstanjeće zastupne lisćiki hižo nětko pola předsydow serbskich towarstwow we wašich wjeskach, pola dowěrnikow Domowiny. Njech je Króna hač do poslednjoho městna wobsadźena.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Różant“.)

Wusłyšenja w Różeńće.

(Pokročowanjo.)

Też njekatolscy, kotřiž našu lubu knjeni na katolske wašnjo česća, dóstawaju pomoc w Różeńće. Štož je swjaty abt Bernard hižo prajił, to njestawa so jenož prawowěriwym, ale też druhowěriwym, kiž swjatu Mariju na přihódne wašnjo česća a so k njej wołaja: O najzbóžniša knježna, jeli něchtón je, kiž je we swojich nuzach so k tebi wołał a móže so dopomnić, zo njeje žaneje pomocy namakał, tón njech mjelči wo twojej smilnosći. K tomu přinjesu tu někotre přikłady:

Lěta 1652 sta so sćěhowace: Njedaloko Hodźija je knježi dwór, kiž so Hornje Kanecy mjenuje. Tam lutherska mandźelska Hadama Młónka, kiž běše też lutherskeje wěry, w njedźelach čežko skhorje. Tuta khorosć traješe

třinaće lět dołho. Khora njemóžeše ani z nohomaj khodźić ani z rukomaj něšto dźěłać. Po tak dołhim ćerpjenju zezda so jej swjatki wosnje, zo by so wustrowiła, hdyž by so w Różeńće swjatej Mariji lubić dała. Tutomu njewšědnomu sonej njechaše so dać bjez wužitka pominyć, ale měješe so po nim. Třeći dźeń swjatkow sadźichu ju na jeje poručnosć jeje domjacy na wóz a dowjezechu ju do Różanta. Z wulkej dowěru modleše so tu, wuskorži swoju nuzu maćeri Božej a prošeše ju wo pomoc. Potom da so domoj dowjezć. Lědma ju jeje muž wuhlada, rjekny wusměšejo: „Wohladam, hač je ći ta Marja pomhała!“ Służowne wzachu khoru z woza, a hlej, bjeze wšeje pomocy dźe wona do domu a móžeše też hišće wjele pozdźišo derje khodźić, kaž je to sama swobodnje pobožnej a wěrnosćiwej katolskej žónskej Katyrnje Wornačowej powědała.

Swjata Marija njewopušći też tych, kiž su tu wopušćeni wot časnoho zboža. Z tuteje syły chcemy mjenować jenož Michała Eliasa, swinjacoho pastyrja w Nowoslicach, kiž bě tři lěta dołho ćělnje tak słaby, zo njemóžeše ničo dźěłać. Lěto dołho bč khorosć tak zła, zo njemóžeše sebi ani z prošeństwom wšědnoho khlěba naprosyć. Wón měješe luthersku žonu, kotraž joho napominaše, zo by so tola w Różeńće swjatej Mariji lubić dał, a rjekny: „Hdyž wona druhim pomha, budźe też tebi pomhać.“ Khory měješe so po jeje radźe, poda so tak, kaž bě móžno, na dnju přizjewjenja swjateje Marije do Różanta. Hdyž so w kapałcy, hdźež so hnadowne swjećo khowa, nutrnje modleše, začu, zo je wustrowjeny, a móžeše swoje seršćate stadło zasy wodźić kaž so to přisłuša.

W poslednim wotrězku wopisuje spisaćel khostanja, kotrež su tych podešle, kotřiž sebi wonječesćenja hnadowneje postawy dowolichu. Tak buchu Šwejdojo pola Smjerdźaceje khostani. Jedyn druhowěriwy w Różeńće w cyrkwi swěčki wuhasny, je pokradny a sebi domoj wza. Po puću wobłudny, tak zo dyrbjachu joho doma z rjećazami wuwjazać. Ženje wjacy njedósta dospołnu strowotu a strowy rozom.

Ćežko bu też lěta 1645 Rakečanski prědar Hrjehor Nowak khostany. Wón zhoni, zo stej Rakečanskej žónskej, z kotrejuž bě jena z Kulowa rodźena a Khrystina Pastyrjowa rěkaše, jutrownu wutoru pobožnje do Różanta pućowałoj. Tohodla wón młode jutry na tajku „podjansku přiwěru“ na klětcy zakhadźeše a swjatu Mariju hroznje hanješe. Skónčnje zawoła: „Jeli naša lutherska wěra prawa njeje, tak njech mje Bóh na městnje khosta!“ A hlej, lědma bě to wuprajił, poča jomu ješć z horta wustupować, a wołajo a žałosćejo so zwjeze, zo dyrbjachu joho z klětki wotnjesć. Wón wumrě hišće samsny dźeń.

Wot započatka 18. lětstotka hač do našoho časa namakamy w knihach lubjenjow a dźakprajenjow wobswědčenjo mnohich wusłyšenjow. Jednotliwe pady pak njejsu wjacy wobšěrnišo wopisane, štož wšak by też při stach kóžde lěto z ćežka móžno było. Su jenož z krótka naspomnjene, też mjena wosobow njejsu mjenowane. Je jenož napisane, hač je wosoba, kiž so lubić abo dźakować da, dźěćo, młodźenc, knježna, muž, žona, duchowna knježna abo duchowny, z kotreje wosady je a w kajkej należnosći pomoc pyta abo je ju namakała. Pola druhowěriwych njeje też wosada mjenowana, ale rěka: z cuzeje wosady. Pola mnohich njeje też wěc mjenowana, w kotrejž buchu wusłyšeni, ale je jenož na př. napisane: młodźenc z Ralbičanskeje wosady da so we wěstej należnosći lubić, abo při dźakowanjach: je so lubić dał, je lěpje, da so dźakować. Za kóžde lubjenjo abo dźakprajenjo je jenož jena rjadka postajena. Lubjenja a dźakprajenja so kóždu njedźelu abo swjaty dźeń z klětki wozjewjeja. Lubjenjow je kóžde lěto wokoło 1200, dźakprajenjow 300—500, dokelž někotryžkuli pozabudźe so dźakować. To sta dźěn so hižo w času Khrystusowym, zo buchu dźesaćo wustrowjeni, ale jenož jedyn přińdźe so podźakować a tutón bě samaritan. Zawěsće njebywaju też wšitcy wusłyšeni. Należnosće, w kotrychž so ludźo w Różeńće swjatej Mariji lubić dawaja, su jara wšelake, wosebje wjele jich pomoc pyta w khorosćach. Mjez khorymi su mnozy, kiž na woči ćerpja. Přećiwo khorosćam wočow nałožuje wjele bědnych wodu ze swjateje Hanineje studnički, kotraž je hnydom pódla swj. Marijineje studnički. Mnozy mjenuja tutu wodu też wóčnu wodu. Wjele khorych, bědnych, nuzutradacych je tu pomoc namakało, kaž to dobrowólne dźakprajenja wobswědčeja.

Znutřkowne cyrkwje w Różeńće.

Lěta 1919 přińdźe na dnju 10. różownika ke mni žónska, wudowa Zyndźina z Khrósćic a powědaše mi tole: Jako holca rěkach Marja Hejduškec a sym z Khrósćic. Lěta dołho mějach słabej woči a naposledku widźach tydźeń dołho tak mało, zo so mi zdaše, kaž bych z kurjawu wobdata była. Nadobo připadny mi myslička, zo dyrbjała do Różanta hić a tam mać Božu wo pomoc prosyć. Bojach pak so, kak budźe mi móžno, tam dóńć. Je drje 35 lět, zo so 10. różownika na puć do Różanta podach. Hdyž běch swoju pobožnosć dokonjała, slubich, jeli budu wusłyšana, Božu mšu swjećić dać a zo kóžde lěto na tutym dnju, kaž dołho budźe mi to móžno, do Różanta přińdu. Potom podach so zasy domoj. Hdyž přińdźech ducy domoj k Wóskec swjatomu křižej, kiž při puću Khrósćičanskich polow stoji, pomodlich so nimo ducy modlitwu. A hlej, nadobo wotewrištej so mojej woči a wuhladach swětłosć a zelene zahony. Padnych na kolenje a dźakowach so z wjesołej wutrobu Bohu. Hdyž domoj přińdźech a mać to zhoni, płakaše wona z wjesołosću. Nětko sym wudowa a njejsym cyłe žiwjenjo žane wobćežnosće z wočomaj měła.

Tuta wosoba je swoje słowa z podpisanjom wobkrućiła a je swoje slubjenjo swěrnje hač do smjerće dźeržała.

Lěta 1914, na dnju 19. małoho rózka dóstach list z Berlina wot Jadwigi Polzin, kiž bě lěto prjedy w Rózeńće była. List je w němskej rěči spisany a přełožk réka takle:

Wot ćežkeje khorosće započatk lěta 1912 zdźeržach jara bolosćiwe ćerpjenjo we wočomaj. Běch wot srjedź małoho rózka 1912 hač do započatka junija tutoho lěta wot lěkarja lěkowana, potom w samsnym lěće hišće jónu 17 abo 18 njedźeli, ale mějach přecy wulke bolosće. Jónu so zdaše, kaž chcyło so polěpšić, ale zhubjeńši so ćim bóle. Prawe wóčko bě posledni raz přecy začinjene. Njemóžach wóčko ani mjeńšiny wočinić, nošach čorne nawoči, dokelž njemóžach ani swětło dnja, ani swětło lampy znjesć. Hdyž spytach čitać, móžach jenož dwě abo tři słowa z najwjetšim napinanjom wučitać. Móžach najbóle jara mało spać abo docyła ničo, haj w poslednim času běchu bolosće tak wulke, zo druhdy skoro do womory padach. Bórzy chcyše mje mužnosć wopuščić, tola naša mać mi radźeše, zo bych so so k swjatej Mariji do Różanta podała.

Na dnju 10. różownika lěta 1913 jědźech do Różanta, hdźež hač do 31. różownika wostach. Tutón čas nałožich wosebje k tomu, zo bych lubu mać Božu a luboho Zbóžnika w tabernaklu wo strowotu prosyła. Tola njezdaše so wola Boża być, dokelž běch tři njedźele w Rózeńće a zdaše so jenož wo włósku lěpje być, ale njebě žaneje myslički na dospołne wustrowjenjo. Tak postajich, zo sobotu 31. różownika wotpućuju a wopytach tohodla pjatk popołdnju hišće jónu cyrkej, zo bych sebi wot maćerje Božeje sćerpnosć a dospołne podaćo do Božeje wole wuprosyła. Tak prajach božemje lubej Rózeńčanskej maćeri Božej a lubej lěsnej kapałcy, štož bě mi jara ćežko, ale čujach we sebi nowu móc a wulki pokoj we swojim ćerpjenju. Dach sebi woči z patenu dótknyć, ale što je to? Hdyž so drasta luboho Zbóžnika, dokelž to tola patena je, mojich wočow dótkny, mějach we wóčkomaj tak derje činjace začućo; prawe wóčko, kotrež bě začinjene, wotewri so we wokomiku. Mojej woči stej zasy tak strowej, zo móžu jej k dźěłu trjebać a sebi swój khlěb zasłužić. To sta so na swjedźenju Jězusoweje wutroby pjatk 30. różownika 1913 popołdnju we šěstej hodźinje. Kóždy raz, hdyž na to myslu, hnuje mje to mócnje, njenamakam słowow, zo bych tutón wokomik wopisała. Njech to słuži k česći Božej.

Tuta wosoba wotewza jónu čornej nawoči a pokaza mi swojej woči. Běštej tak zwohidźenej, zo so stróžich. Wustrowjenjo sta so we wokomiku. Hdyž ji woči z patenu wutrěch, zawoła: „Widźu“. Woči běštej nětko cyle jasnej a strowej kaž pola druhich ludźi, kiž maja strowej woči. To mje hłuboko hnuješe. Holčka potom wotpołoži pruhowanjo a zastupi do póstoweje służby jako telegrafistka. W prózdninach přebywaše husćišo w Rózeńće. Wobkrućeše mi, zo jara derje widźi a wobkhowa tute jasne a wótre widźenjo hač do smjerće. Tajke napadne podawki drje njemóža so jako hole wumyslenja mjenować, štož wšak njewěriwi činja. Tola přez tajke prózdne rěče njewěriwych njedadźa so ženje ći zamylić, kiž su tu woprawdźe pomoc namakali, ale woni wobkhowaja maćeri Božej, pomocnicy křesćanow, za jeje jim wopokazane dobroty dźakownu wutrobu. Tysacy a tysacy khwala Rózeńčansku swj. Mariju jako swoju pomocnicu a přikhadźeja radźi sem, zo bychu so jej dźakowali abo wo nowe dobroty prosyli. Swjata Marija pak je dobroćiwa maćeř, kotraž wšitkich, kiž ju wopytuja, proša a so jej dźěćowscy dowěrja, pod swój škitacy płašć wozmje a jich wumóži z ćěsnosćow, je-li jim to k spomoženju; dokelž wona je rosa reddens salutem, wustrowjaca róža.

Swjatoho Měrćina w Njebjelčicach.

Swjaty Měrćin słuša k tym swjatym, z kotrymiž je lud najwutrobniše zwiski sebi wutworił. Wosebje w nawječornych krajach — w Francózskej a druhdźe — so swjaty Měrćin wuznamnje česći a też nam katolskim Serbam stoji blizko. Z dnjom swj. Měrćina su zdobom zwjazane wšelake stare nałožki. W někotrych krajach pala k česći swjatoho biskopa wječor wohenje kaž pola nas na dnju swj. Walpory, też wosebite pječwa so k tutomu dnjej pjeku. Wuznamjenjene přez tutón dźeń su wosebje husycy; po tysacach přisadźuja žiwjeńčko, dokelž so jich pječeńki k wobjedej požadaja. My wšitcy pak dopominamy so rady na lětka, hdyž wjesele běhachmy dwór wot dwora „po Měrćinku“, so prašejo, hač je tu swjaty Měrćin był a za nas něšto wostajił:

Njej' tu swjaty Měrćin był,
Njej' tu ničo wostajił?

A tutoho staroho prawa so naše serbske dźěći też dźensa hišće dźerža a ze wšelakimi hrónčkami jim přistejacy dar sebi wuprošuja.

Wosebity wuznam ma dźeń swj. Měrćina za Njebjelčansku wosadu, kotrejež patron swjaty biskop je. Lětsa zjednoćeše so joho swjedźeń runje z Njebjelčanskej kermušu. Wjacy ludźi hač w druhich lětach bě z dalšeje serbskeje wokoliny do Njebjelčic přikhwatało k česćowanju Swjatoho, kotrohož zastupnej próstwje so też wosebite žohnowanjo za skót připisuje. Wurjadnje rjane wjedro bě wšak přiwabjało. Zawěsće pak je też namołwjenjo wysokodostojnoho knjeza fararja Miča, kiž bě w „Kat. Posole“ wšěch katolskich Serbow na kermušu přeprosył, z wuspěchom było.

Njebjelčanska swjatnica — po twarje najrjeńša cyłeje wokoliny — bě na swjatoho Měrćina z pobožnymi přepjelnjena. Postawa swj. Měrćina — na konju sedźacoho wojaka — stoji na tutym dnju před kehelkami. Z pobočnoho wołtarja strowi wulki wobraz Swjatoho, předstajejo, kak swjaty wojak z mječom dźěli swój wodźew, zo by połoju darił khudomu, nahomu prošerjej.

Wulke, jara swjatočne kemše zjednoćachu pobožny lud. Wysokodostojny knjez arcyměšnik Žur měješe wulku Božu mšu z assistencu Wojerowskoho fararja knjeza Kowaleka a Brunjowskoho hrodowskoho knjeza kapłana Heisterkampa. Knjez kantor Renař bě swój wjesny spěwny khór nawučił łaćonsku missu, kotruž sam dirigowaše. Přewod na pišćelach bě knjez wyšši wučeř Słodeńk přećelniwje přewzał. Njeje to snadna wěcka, na wsach tajke něšto přewjesć. Ćim wjetše je připóznaćo, kotrež je sebi knjez kantor ze swojim khorom za prócu a jara dobre poradźenjo dobył.

Swjedźeńske prědowanjo měješe Kulowski knjez farař Kral, złožujo so na słowa: „Hlej, zo swětło, kotrež we Tebi je, ćma njebywa“. Ze zahorjacymi słowami pokazowaše na krasny přikład swjatoho Měrćina, wojaka a biskopa, kiž je, wuznamjenjeny z wosebitej bóžskej hnadu, njebojaznje wojował za Božu sławu a rozšěrjał kralestwo Boże mjez pohanami.

Po kemšach česći so relikwija swj. Merćina z wokošowanjom. Rad wěriwi při tym też swoju woporniwosć za cyrkwinske poměry wopokazuja.

Mjez tym běchu hišće někotři knježa duchowni přikhwatali a wobdźělichu so na swjatočnym nyšporje, na kotrymž so łaćonske psalmy spěwachu.

Knjez farař Mič budźe so z cyłej wosadu wjeselić, zo je swjedźeń kermuše a swj. Měrćina tak rjenje a wuspěšnje so wotměł. Swjatočny wuraz tajkich wuznamnych swjatych dnjow mohł hišće dobyć, bychu-li kemšerjo swoje nutřkowne pozběhnjenjo też zwonkownje pokazali a so stajili wysoki kłobuk. Z tym bychu zdobom zakhowali stare, dobre, wot našich wótcow nam namrěte wašnjo.

Wěra a cyrkej w Abessinskej.

(Pokročowanjo.)

Přesćěhaŕ katolskich misijonarow, Theodoros, bě był nawjednik dźiwich črjódow, prjedy hač sebi knježićerstwo jako negus přiswoji. To běše lěta 1855. Přećiwo Europjanam wustupowaše z namocu, tak zo dyrbješe Jendźelska přećiwo Abessinskej zakročić; wona wobsadźi skalnu twjerdźiznu

Magdala w lěće 1868. Theodorus pak sebi žiwjenjo wza. Wjacy lět ćerpješe kraj potom pod anarchiju, doniž wjerch (ras) Kassai z krajiny Tigre w lěće 1872 sebje samoho pod mjenom Jan II. za kejžora Aethiopiskeje (to je Abessinska) njepomjenowa. Wón zbi Egiptowčanow, kotřiž běchu so po wotkhadźe Jendźelčanow do kraja dobyli. Italčenjo běchu w lěće 1882 při Čerwjenym morju so spytali zasydlić; tež woni buchu lěta 1887 pola Dogali zbići. Kejžor Jan II. padźe w bitwje přećiwo Mohamedanam pola Matama w lěće 1889. Po nim přiswoji sebi ras Menelik z krajiny Šoa kejžorsku krónu. Wón wotstupi Italskej, kotraž bě mjez tym koloniju „Erithräa" tam założiła, wobsadźeny kraj a připózna jeje nadknježstwo; wottorhny pak so wot tutoho, hdyž měješe so za dosć sylnoho. Wón zbi Italčanow pola Adua 1. měrca 1896 a nuzowaše Italsku, připóznać njewotwisnosć Abessinskeje (w přiměrje w Addis Abeba 26. 10. 1896). Menelikej so prěnjomu poradźi, swoje kejžorstwo trochu skrućić nad cyłym abessinskim krajom. Dotal běchu wjerchojo jednotliwych provincow mócni knježićerjo a swoju njewotwisnosć wobkhować pytachu. Tola hač do dźensišoho dnja so njeje Abessinska hišće k jednotnomu statej wuwiła a njehodźi so přirunać z europiskimi mócnarstwami.

Wšelake splahi su so na abessinskej zemi w běhu lětstotkow změšałe, čornuchojo, židźa, mohamedanojo a tež běli z Europy. Wšelakore su tež rěče abessinskich splahow. Abessinski lud stoji hišće na nizkim skhodźeńku zdźěłanosće. Z najwjetšcho dźěla wuznawaja so Abessinojo ke koptiskej cyrkwi, kotraž je jako statna cyrkej postajena (přirunaj „K. P." čo. 43). Jich wěra pak je jara naměšana ze židowskimi, pohanskimi a mohamedanskimi nałožkami. Dźerža wjele do přiwěrkow. Pódla křćeńcy maja židowske wobrězanjo, židowski sabbat swjeća ale tež njedźelu po křesćansku. Zdźerželi pak su 7 sakramentow a Maćeri Božej wopokazuja wulku česćownosć. Napjatosć mjez romsko-katolskej a koptiskej cyrkwju je woteběrała, čim bóle islam w Abessinskej swoje mocy wupjeraše. Wjerch abessinskeje cyrkwje mjenuje so Abuna. Wón knježi w Addis Abeba a so postaja wot koptiskoho patriarchi w Kairu, kiž joho z rjadu swojich mnichow wuzwoli. Koptiscy duchowni smědźa so woženić kaž greksko-prawosławni (orthodox), jenož mniša maja coelibat. Tola abessinskim duchownym pobrachuje na zdźěłanosći; jich wliw na lud a duchowne žiwjenjo je jara snadny. Dźěło duchownoho zastaranja so ani porjadnje njewukonja. Často dyrbja so abessinscy duchowni z prošerstwom zežiwić, khudoba mjez nimi je wulka. Při swjatočnych Božich službach měšnikojo rejuja a při tym bojaznje wuja, wrěšća a ze šćerkawkami a bubonami haru činja.

(Přichodnje skónčenjo.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Dominikansku universitu: Collegium Angelikum założi 1909 tehdom general rjadu dominikanow, pater Cormier. Tutón wumrě 1916, a ludźo hnydom prajachu, zo je swjaty wumrěł. Nětko zahaji so tež proces zbóžnoprajenja. Tež proces zbóžnoprajenja němskoho założerja zwjazkow towaršow a katolskich towarstwow rjemjesłnikow, Adolfa Kolpinga, so bórzy započnje. Kölnski biskop jón přihotuje. Tutón je hižo prosył, zo by kóždy, kotryž ma někajke spisy abo listy wot Kolpinga, je hnydom jomu pósłał. Wšitcy ći pak, kotřiž su snadź Kolpinga hišće wosobinscy znali, dyrbja swoje napismo wozjewić.

Wučenych, kotřiž Swjatoho Wótca wopytachu, pokaza wón na ważnosć studijow wo poćahach mjez narańšimi krajemi a katolskej cyrkwju. Bamž wobhladuje wujasnjenjo wšěch poćahow jako ważnu kročel k zasozjednoćenju narańšich cyrkwjow z Romom. Romska cyrkej ma winowatosć, swoju wučbu wšudźe rozšěrjeć, dokelž jedna dźěn so wo jeničku wěru, kotruž je Bóh sam človjekam dał. A wědomosć ma tón nadawk, prawu wěru pomhać rozšěrjeć. Swj. Wótc je tež wšće z wotpohladom prajił, zo ma cyrkej winowatosć, swjatu wěru rozšěrjeć. Dokelž hdyž duchowni w cyrkwjach, šulach, zhromadźiznach abo hewak zjawnje předuja a wuča, potom woni to nječinja, dokelž so jim to runje chce, ale dokelž su k tomu winowaći. Duchowni maja tola winowatosć a to wot Boha, wěrnosće katolskeje wěry předować, a byrnjež jim z martrařskej smjerću hrozyli kaž w Ruskej abo Mexiku.

150 sobustawow italskeje ligi přećiwo bohahanjenjam a sakrowanju wopyta Swjatoho Wótca. Tutón rjekny, zo by wšće też jim Khrystus tosame prajił, štož junu k Marće praji, zo su sebi najlěpši dźěl wuzwolili. Mjenowany zwjazk pomha też wšelake Bože khłostanja wotwobroćić, kotrež bychu na človjekow přišle, hdyž bychu dale Boha hanili a Bože mjeno znjewužiwali.

Płody njewěry a bjezbóžnosće.

Před někotrymi lětami zasydli so bohaty muž z mjenom Jakub Trahec w jenej francózskej wsy pola města Vannes. Wón bě prjedy lěta dołho w Americy přebywał a sebi tajke zamoženjo nahromadźił, zo sebi cyły stary hród z wokolnymi polami kupi. Dokelž měješe pjenjez dosć a wědomosće, wuporjedźa swoje hospodarstwo, zo rjany dobytk přinjese a woči wšěch susodow na so złoži. Tola přez čitanjo njekřesćanskich knihow a wobkhadźowanjo ze wšelakimi njekhmanymi ludźimi bě Jakub Trahec swoju katolsku wěru zhubił a cyle do njewěry a bjezbóžnistwa zapadnył.

We swojej zaslepjenej hordosći mysleše Jakub, zo je jara mudry a činješe ze swojej njewěru wulcy. Hdźežkuli jeno móžeše, tam hanješe duchownych, wusměšowaše bóžske wěrnosće a hanješe našoho bóžskoho Wumóžnika.

Tajkele bjezbóžne činjenjo a rěčenjo zawjedźe někotrohožkuli a wotwjedźe joho wot puća sprawnosće. Kaž ćernje a kopšiwy na polu spěšnje rostu, hdyž tajke symješka a koruški so zasadźa, tak też wokoło Jakubowoho hrodu padušstwa, jebanja, njekhmanstwa a druhe złósće so husto wobeńdźechu wot zawjedźenych ludźi.

Haj, też Jakubej Trahecej kradnychu ludźo z polow a bróžnjow. Junu popadźe Jakub paducha, kotryž bě so w nocy do domskoho nutřłamał a někotre tysacy frankow wzać chcył. — Hdyž jatoho paducha policistojo do bliskoho města Vannes na sudnistwo wjedźechu, stoješe Jakub runje z někotrymi burami při puću a praji wuhladawši jatoho wokołostojacym: „Je tola derje, zo knježeństwo so za to stara, zo so tajcy ludźo popadnu a sadźa, kotřiž tajke njeskutki wobeńdu a sebje samych a cyłu wjes wonječesća."

Při tychle słowach njewěriwoho wobroći so jaty a znapřećiwi Jakubej: „Wy nimaće tu ničo předować!"

Zazłobjeny rjekny Jakub: „Ja mam prawo, tebje tamać, ty njedušny človječe, a budu to też činić!"

Jaty pak rjekny: „Ja wam hubu zatykam!" Potom so wobroći k policistam a rjekny: „Hlejće, tohole muža dyrbiće zajeć, nic mje. Wón je wina na mojim njezbožu!"

„Mjelč, njekničomny človječe!" zawoła Jakub.

Tola jaty paduch rjekny: „Ja njemjelču! Sym čestny muž był, tak dołho hač sym do Boha wěrił; běch dźěławy, sprawny a spokojny. Ale wy, Jakubje, wy sće mi spokojnosć z mojeje wutroby wzał přez waše rěče, přikłady a pisma. Město toho, zo bych kaž prjedy njedźelu a swjate dny kemši šoł, sym po wašich wučbach do města běhał, pjenjezy přečinjał a złe towarstwa wopytował. Dokelž sym přez waše rěče wěru a pobožnosć zhubił, sym chcył žiwjenjo wužiwać, a dokelž sam tak wjele zamoženja nimam, sym do wašoho so dobywał."

Jakub Trahec njemóžeše žanoho słowčka prajić a mjelčeše wohańbjeny.

Haj, bjezbóžne wučby wjedu do wšěch njekhmanosćow, katolska kruta a žiwa wěra přinjese časne a wěčne zbožo.

Bamž je postajił, zo też pola z Romom zjednoćenych narańšich cyrkwjow wšě prašenja, kotrež z wotpuskami zwisuja, jenož swjata Poenitenciarija w Romje rozjasnja, nic snadź tamniši duchowni abo biskopja. Tuž maja so wěriwi w tajkich prašenjach też jenož na mjenowanu wyšnosć wobroćić.

Statistika katolskich narańšich cyrkwjow pokazuje rjanu ličbu konvertitow. 25000 přińdże přez tute cyrkwje ke katolskej wěrje. Smy hižo pisali, zo w prědnej Indiskej dwaj jakobitskaj biskopaj z wěriwymi so do klina romskeje cyrkwje wróćištaj. Wonaj staj w zańdźenym lěće dalše 10000 wěriwych do katolskeje cyrkwje dowjedłoj a skutkujetaj hišće dale. Něšto přez 9000 ludźi zastupi we słowjanskich krajach do katolskeje cyrkwje. Tamne skoro 6000 rozdźěla so na dalše dźěle Indiskeje, Egyptowsku, Syrisku a Afriku.

Kaž je znate, su wšelake kraje sankcije přećiwo Italskej wobzamknyłe, dokelž je wona wójnu přećiwo Abessinskej započała. To rěka, tute kraje njechadźa wjacy wšelake twory za Italsku wuwožować a jej też nic pjenjezy požčić. Dokelž pak je Italska na wšelakich wěcach, kaž wuhlu, drjewje, petroleju, železu atd. khuda, ju tajke sankcije jara ćežko potrjechja. Nětko je Swjaty Wótc pola tamnych statow zakročił, nic snadź, zo bychu twory dale Italskej podawałe, ale zo bychu tola sankcije njepłaćiłe za wšelake bamžowske wustawy a dźěle kraja, kotrež maja mjezynarodny karakter. Tohodla móžeja na př. wukrajni biskopja dale studentow do Roma abo druhdźe do bamžowskich wustawow a šulow słać. Woni tam na ničim nuzu tradać njebudźeja. To je so w Genfje slubiło.

Wuheńska. Budapestska universita woswjeći swjedźeń 300lětnoho wobstaća. To běše přileżnosć, zaso junu jasnje pokazać, zo je universita po prawym katolski wustaw a nic statny, dokelž je ju katolski biskop założił. Běše to kardinal Pazmany. Pozdźišo zebra stat cyrkwi skoro wšón wliw na universitu. Cyrkej njemóžeše wjacy wučerjow postajeć a stat pósła tam samo Židow, byrnjež to po założeńskim wopismje zakazane było. W oficielnych dokumentach so mjeno założerja přeco potaji. Tohodla chcychu katolikoju samo nowu katolsku universitu założić, tola spóznachu, zo je prěnja winowatosć, to wróćo dobyć, štož běše něhdy jich. To so też poradźi z tym, zo katolicismus we Wuheńskej zcyła so zesylnjowaše. 1913 hižo postaji tehdomniši rektor, najebać toho, zo běše kalvinski, zo ma so kardinal Pazmany zaso zjawnje jako założeŕ mjenować a joho posmjertniny so kóžde lěto ze swjatočnym rekwijem woswjećić. Też městno universitnoho prědarja, wězo katolskoho, so zaso wobsadźi. Tutón kalvinski profesor, kotryž tole postaji, wumrě hakle lětsa w septembru. Ale hižo dołho njebě wjacy kalvinski, před sydom lětami přiwza katolsku wěru. Universita ma wšelake kubła w Češkosłowakskej. Tuta chcyše po wójnje tute wuheńske kubła wuswojić. Tola Haagske mjezynarodne sudnistwo rozsudźi, zo universita njesłuša wuheńskomu statej a tuž też nic tamne kubła. Tohodla njesmědźeše je Češka zebrać. Runje tutón wusud pak připózna zjawnje, zo wustaw njeje statny. Wopomjeńska swjatočnosć 300 lětnoho wobstaća měješe jara cyrkwinski raz. Do nowopomjenowanych čestnych doktorow słuša też Winski kardinal Innitzer.

W samsnym času wuzwoli sebi wuheńske studentstwo tutoho kardinala za hłownoho protektora. Z tutej přileżnosću měješe wón naréč, w kotrejž wuzběhny, kak ma wosebje młodźina a přede wšěm akademiska młodźina za měr skutkować.

Francózska. Před 600 lětami bydlachu bamžojo něšto časa w francózskim měsće Avignonje. Tam natwarichu też wulki hród. Mjez tutymi bamžemi běše najsławniši Benedikt XII. Pokhadźeše z města Saverdun, joho nan běše tam z khudym pjekarjom. Studować móžeše młodźenc jenož z pomocu rjadu Cisterčanow. Do tutoho rjadu zastupi. Bórzy běše abt, potom biskop a bamž a jako tajki bu před 600 lětami swjatočnje krónowany. To w tamnej wokolinje w přitomnosći někotrych biskopow swjatočnje wopomnichu.

Parizske biskopstwo dósta nowoho swjećacoho biskopa. W cyrkwi Notre Dame w Parizu wuswjeći joho kardinal Verdier. 25 biskopow a arcbiskopow bě přitomnych.

Krasny něhdyši benediktinski klóštr Cluny, kotryž hižo dawno rozpaduje, ma so zaso wuporjedźeć a natwarić. Jedyn bohaty Amerikan je za to pjenjezy postajił. Z tutoho klóštra pokhadźeja mnozy biskopja, arcbiskopja, kardinalojo, haj samo bamžojo w srjedźowěku. Lěta 1526 wurubichu ka vinistojo klóštr, potom so joho nahladnosć přeco bóle pomjeńšeše. Lěta 1789 klóštr zawrjechu. Jón kupichu spekulantojo, kotřiž z nim hroznje zakhadźachu. Samo dźěle cyrkwje, krasnoho twara, počachu torhać.

W Lilleskim biskopstwje stara so tak mjenowany skutk 12 japoštołow wo duchownski dorost. Hromadźi za studentow pjenjezy a cyrobu, za nowoměšnikow pak nahromadźi wjele domjaceje nadoby (1300 kruchow).

Katolikojo w krajinach při rěcy Aisne mějachu swój zjězd. 5000 wosobow so wobdźěli. Wobzamknychu, zo chcedźa so přichodnje wosebje prócować wo dobre katolske swójby. Chcedźa pomhać přećiwo kinam wojować, kiž filmy předwjeduja, kotrež mandźelske žiwjenjo hanja a ničа. Swoje dźěći chcedźa přeco do katolskich šulow słać a nic do statnych, w kotrychž so žana nabožna wučba njepodawa. Dale chcedźa katolske nowinarstwo přeco podpjerać, dokelž wone za dźěłaćeŕski lud a za katolske swójby wuspěšnje wustupuje.

Katolske šulstwo w Francózskej přeco bóle postupuje. To pokazuja někotre ličby z Renneskeje diecejzy. Lětsa natwarichu tam 14 nowych katolskich šulow. Tute su wězo privatne, a stat ničo za nje njeda. W poslednich třoch tětach natwarichu tam 22 nowych katolskich šulow, potajkim w poslednich 4 lětach hromadźe 36 šulow. Ličba katolskich privatnych šulow w biskopstwje scyła je 514. 1930 wopytowaše katolske šule přez 36 tysac dźěći, loni bě jich hižo 47 tysac.

Francózski statnik Clemenceau, kiž 1929 wumrě, běše čas žiwjenja surowy hidźeŕ nabožiny a cyrkwje. Krótko do joho smjerće pak přeměni so joho zmyslenjo cyle. Tehdom napisa swojomu přećelej Hervejej, kiž je dobry katolik, list. We nim wuznawa, zo je čas žiwjenja nabožinu wušpotował, kaž to mnozy činjachu. Tola je spóznał, zo so na njewěru njehodźi scyła žadyn towaršnostny porjad natwarić. „Hdyž běch to prjedy spóznał, běch za swoje přeswědčenjo rnnje tak bjez bojosće před wusměšowanjom wustupował, kaž Wy to činiće.“ Tak pisa po słowje. Skónčnje namołwja swojoho přećela, zo by tute přeměnjenjo joho přeswědčenja młodej generaciji wozjewił.

Jendźelska. Westminsterski arcbiskop Hinsley měješe njedawno zajimawu naréč. W radiu namołwješe wšitkich, kotřiž su podrywanja bjezbóžnych spóznali, zo bychu so zjednoćili a wojowali za křesćanstwo. Na kóncu wudźěli biskopske požohnowanjo, ale přistaji prjedy: „Kaž Swjaty Wótc, tak chcu też ja činić. Moje požohnowanjo njepłaći jenož katolikam, ale wšitkim, kotřiž chcedźa je měć. Přetož we swojim skutkowanju w Africy sym spóznał, kelko dobrych a křesćanskich skutkow husto też tajcy dokonjeja, kotřiž njejsu katolikojo. Sym tam njeličomnych čłowjekow nadešoł, kotřiž njechachu wo křesćanstwje ničo wědźeć a prajachu, zo so wone za naš čas wjacy njehodźi, ale jich skutki běchu połne čisteje křesćanskeje lubosće, kotřiž so za swojoho bližšoho woprowachu. To pokaza mi, zo Boža hnada na wšelake wašnjo w čłowjekach skutkuje. Tući njebychu tak dobre skutki dokonjeć móhli, njebyli jim Bóh, kotrohož tola njepóznawaja, pomhał. Moje přeco je, też tych pokhwalić, kotřiž takle křesćanscy skutkuja, a tola njepóznawaja a njechadźa spóznać, zo je Khrystus, kotryž jich wjedźe.

W Hertfordźe wotkry mjenowany arcbiskop wopomnjeńsku taflu na prěni koncil katolskeje cyrkwje w Jendźelskej. Tutón zwoła swj. Božidar (Theodor) w lěće 672. Arcbiskop Hinsley dopomni na to, zo bě tuta cyrkwinska zhromadźizna zdobom też prěnje zeńdźenjo Jendźelčanow zcyła, zo bě potajkim tak rjec prěni parlament, a zo je započała Jendźelsku zjednoćeć. To wězo anglikanske strony zamjelčeja. Swjaty arcbiskop Božidar pak jednaše po přikazni bamža, potajkim ma Rom wulke zasłužby za zjednoćenjo jendźelskich krajow.

Kanadiski kardinal Villeneuve měješe před krótkim audijencu pola jendźelskoho krala. (Kanada je jendźelski dominion, w połnócnej Americy). W Kanadźe bydli hižo nětkle wjacy katolikow hač w Jendźelskej a Iriskej hromadźe. Hižo před 30 lětami je zemrěty kardinal Bourne prajił, zo budźe Kanada junu kraj, w kotrymž budźe katolska cyrkej postupować. A tak je so też stało. Tři kanadiske staty maja hižo katolskoho ministerskoho presidenta.

1938 budźe tomu 400 lět, zo w Jendźelskej reformaciju zawjedźechu. To ma so też woswjećić, wězo jenož pola anglikanskich. Dobre znamjo pak su słowa Canterburyskoho anglikanskoho arcbiskopa, kotryž praji: Jeli ma so lěto 400 lětnoho zawjedźenja reformacije tak woswjećić, jakož by reformacija Jendźelskej jenož dobroty a žohnowanjo přinjesła, potom so ja njewobdźělu. Arcbiskop potom jasnje pokaza, zo drje njeje přećiwo tehdomnišej reformaciji, ale tola wobžaruje, zo je wona wjedła k dźělenju wot katolskeje cyrkwje.

Mjezynarodny kongres japoštołstwa mjez namórnikami zeńdźe so w juliju w Londonje. Wuradźowaše so wosebje wo tym, kak a hdźe maja so nowe stacije za japoštołstwo mjez namórnikami założić, a hdźe nowi kapłanjo přistajić. Nětkle ma japoštołstwo w 250 městach po cyłym swěće stacije, a to wězo w městach wulkich přistawow. 300000 namórnikow přikhadźa do tutych domow. Tola je nuzne, zo so hišće w 600 druhich městach domy natwarja.

Pólska. Na założeńskim swjedźenju swjatnicy maćerje Božeje w Čenstochowje wobdźěli so zaso jara wjele ludu. 300000 wosobow bě ze wsow do města přišło. Česćowanjo „čorneje maćerje Božeje na Jasnej Horje" pokhadźa najskěrje z lěta 1382.

Španiska a Portugalska. 40000 sobustawow młodźiny katolskeje strony bě so w Madridźe zešło. Jedyn zapósłanc měješe rěč, w kotrejž za wšěch wuzna, zo španiska młodźina njecha tajku politiku, kajkuž ju w zańdźenych lětach wjedźechu. Wona chce křesćanski stat, kiž so njezepjera na krej a sylzy ani na wotbyty liberalismus, ale na wěru do Boha.

W poslednim času wotměchu so w Španiskej zaso wulkotne procesijóny, kajkež so tam we wšelakich městach hižo z dawna sem wotměwaja, kotrež też přeco zaso wjele cuzych z druhich krajow do tamnych městow wabja. W Madridźe ma najkhudši dźěl města swojoho wosebitoho patrona, a to je swjaty Kajetan. Jomu k česći wotmě so tam swjatočny procesijón. Wjele tysac wěriwych so wobdźěli. Wočakowachu napřećiwnosće, ale ničo so njesta. Z balkonow posypachu prócesijón z kwětkami. Druhi krasnny procesijón wotmě so w Maladzy. Tutón zarjadowachu kaž hižo přeco rybacy k česći swojeje patronki, swjateje Marije del Carmen. Procesijón wotmě so na łódźach a wšitke, kotrež w přistawje ležachu, so też wobdźělichu, mjez nimi łódźe španiskeje wójnskeje mariny. Na poł 10 wječor wunjesechu rybacy postawu swj. Marije z cyrkwje a donjesechu ju na jenu łódź, a to na křižak. Nětko wujědźechu łódźe na morjo. Dokelž w revoluciji też w Maladzy wosebje přećiwo cyrkwjam a klóštram wustupowachu, móže drje so rjec, zo je so tu duchowne přeměnjenjo stało. Też w Granadźe dožiwichu rjany prócesijón, na kotrymž so mnozy zastupjerjo wyšnosćow wobdźělichu.

10. mjezynarodny kongres za stawizny mediciny wotmě so před krótkim w Toledźe. Na nim wobdźěli so też tamniši arcbiskop. We swojej narěči wuzběhny, kak wuzke poćahi wobsteja mjez strowotu ćěła a strowotu duše. Na kóncu wupraji nadźiju, zo bychu puchowni a lěkarjo přeco prawje w přezjednosći za spomoženjo čłowjekow dźěłali.

W Pamplonje wurubichu marxisća we swojim času biskopsku cyrkej a wšě drohotnosće. Skoro wšo pak zaso namakachu, jenož nic powostanku swjatoho křiža.

1931 wuda portugiziske knježeŕstwo k 700 lětnomu jubilejej swj. Antonia póstowe znamki z joho wobrazom. Tute znamki wudachu so nětko k druhomu razej, ale w druhich barbach.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćenja: Felix Jurij, m. s. Jurja Cyža, hospodarja w Serbskich Pazlicach; Helmut Józef, njem. syn Lejny Šwarcec w Njebjelčicach: Madlena Hańža, m. dź. Jurja Lebzy, kněžkarja w Serbskich Pazlicach; Gerhard, m. s. Jana Langi, dźěłaćerja w Serb. Pazlicach; Pawoł, m. s. Józefa Wjeńki, kněžkarja w Pěskecach; Bjarnat Křesćijan, m. s. Bjarnata Buka, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Beno, m. s. Jana Pjetaša, žiwnosćerja w Pěskecach; Siegfried, m. s. Pawoła Probsta, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Marja Edith, m. dź. Alwina Günthera, dźěłaćerja w Serb. Pazlicach; Ludwig, m. s. Jurja Haški, dźěłaćerja w Pěskecach; Jan Jakub, m. s. Pawoła Großa, kněžkarja w Serb. Pazlicach; Bjarnat Cyril, m. s. Mikł. Hejduški, bura w Njebjelčicach; Jurij, m. s. Bjarnata Nowaka, dźěłać. w Serb. Pazlicach; Beno, m. s. Michała Winarja, kněžk. w Pěskecach.

Wěrowanja: Jurij Korla Poch, hosćeńcaŕ w Thiergarten p. Ohlau, z Hižbjetu Cyžec, domjacej w Njebjelčicach; Jurij Warnač, dźěłaćeŕ w Kukowje, z Hanu Pólkec, służownej w Pěskecach; wudowc Herman Nowak, dźěłaćeŕ w Časecach, z Hańžu Weclichec, służownej w Serb. Pazlicach; Pawoł Krawc, hosp. pomocnik w Koslowje, z Lejnu Bukec, hosp. pomocnicu w Pěskecach; Bjarnat Krawc, dźěłaćeŕ w Serbskich Pazlicach, z Hanu Šwejdźic, służownej w Serbskich Pazlieach; Waltaŕ Knježka, fabrikski dźěłaćeŕ w Budyšinje, z Moniku Bryckec, służownej w Njebjelčicach.

Khowanja: 6. 1. Michał Hanuš, wuměnkaŕ w Njebjelčicach, 83 l. 2 m. 16 d.; 12. 5. Pětr Cyž, wuměnkaŕ w Serb. Pazlicach, 73 l. 2 m. 6 d.; 28. 6. Marja Šołćina, mandź. Jurja Šołty, žiwnosćerja w Pěskecach, 65 l. 5 m. 21 d.; 25. 7. Pawoł, m. s. Józefa Wjeńki, dźěłaćerja w Pěskecach, 1 m. 28 d.; 22. 10. Hańža Rješcyna, mandź. Jana Rješki, kněžk. w Serbskich Pazlicach, 51 l. 8 m. 10 d.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 625. z Aue: faraŕ Jurij Hórnik; 626. z Budyšina: Jurij Wóski; 627. ze Serbskich Pazlic: Madlena zwud. Hanušowa; 628. ze Zdźerje: Mikławš Khilan; 629. z Plawna: Marja Neuhausec; 630.—633. z Kulowa: Jan Kostorc, Hańža Prócec, Marja Möllerowa, Michał Čepic; 634. z Dubrjeńka: Jurij Žur; 635. z Hóska: Marja Brücknerowa; 636. z Koćiny: Marja Jóršowa; 637. z Němcow: Jurij Hrjehork; 638. z Oseka: P. Alfons Mornstein.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1035. z P.: N. N.; čo. 1056. z B.: M. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez P. Alfons Mornstein w Oseku 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. novembra 1935.

104 wołow, 99 bykow, 685 kruwow a jałojcow, 1020 ćelatow, 828 wowcow, 1277 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) starše 42 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 42 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 42 hr. 3) Mjasne 42 hr. 4) Snadnje wuwite 42 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 42 hr. 3) Mjasne kruwy 36—42 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 30—35 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 42 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 42 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 77 - 80 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 65—76 hr. 3) Snadnje wuwite 56—65 hr. 4) Najšpatniše 48—55 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 58—62 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 60—64 hr. 3) Mjasne wowcy 50—52 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 47—52 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 56 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 54 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 52 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 50 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow ćežke 50 hr. 6) Rancy — hr.

Serbska wjes spěwa!

Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina“

serbski ludowy koncert

srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyšskej „Krónje“. Koncert wuhotuja serbske spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.

Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dóstanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarstwow. To wozjewja

Organizacijne wjednistwo „Domowiny“

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Wobswětlenja za kolesa 6 Volt wot **5,25** hr.
gumije mantle hižo za 1,60 hr.
a wšě potrěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
Bratraj Thomasec w Budyšinje
Kamjeńtna dróha 16.

Łožowe šaty a wodźewy
jenož dobre, krute
a pjenjez hódne
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Liški, kožuch. khornarje
wšelakeje zwěriny,
mužske kožuchi
swjedźeńske a športowe,
žonjace jaki, mantle
po měrje.
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

K nakupjenju wšědnych potrjebnosćow a na wikach trjebaće **toše** kožane abo z basta, **sački** a šwarnu ručnu tošku, też dobru krutu móšeń!
T. ALBERT **Budyšin** Lawske hrjebje 10

Dobry khojej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy“ te dobre „serbske“
Sobotu dopołdnja dobry khojej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** Škleńčerńja Serbska dr. 16

Knježkec *kofejownju a konditarnju*
a wukhwaleny jich dobry **poprjanc** hišće njeznaješ?
Šokoladowy tykanc po domjacym starym recepće,
Ananasowy a worjechowy tykanc a wšě dobre wěcki
přecy čerstwe.

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje
je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.
We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.
Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

Derje pojěš a so napiješ w hosćeńcu
„Złoty worjoł“
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Myślće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćerńja

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

47. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. novembra 1935.** | **73. lětnik.**

„Z tam přińdźe sudźić žiwych a mortwych.“

Wulkotny a hrózbny zdobom je wobraz, kotryž Zbóžnik w jutřišim swjatym sćenju rysuje. Hroza človjeka wobběhuje, hdyž khutne słowa Zbóžnikowe čita, joho wěšćenjo wo zapusćenju Jeruzalema a wo hrózbach sudnoho dnja.

Hdyž běchu japoštołojo z templa wustupili a snadź z předwora pohanow, zwotkelž móžeše človjek wšu krasnosć a majestosć tohole twara přewidźeć, hišće junu hordoznosć domu Božoho wobdźiwali a z wobdźiwanjom wuwołali: „Hlej, kajke kamjenje a kajke twary“, tu wuži Zbóžnik přileżnosć, zo by japoštołow dopomnił na wot profety Daniela hižo wěšćene zapusćenjo Jeruzalema a předpowědźił nadrobnje strachi a horja tutoho surowoho domapytanja. Jasnje a nadrobnje je rysuje, jako by hrózbny podawk so runje wotwiwał před joho wočomaj.

Japoštołojo so joho prašachu, hdy so to stanje z Jeruzalemom, a přistajichu zdobom druhe prašenjo, hdy so druhi přikhad Knjezowy stanje, a kónc swěta přińdźe, a kotre budźa znamjenja, kiž budźa to připowědować. Wospět dźěn běchu japoštołojo z joho horta wěšćenjo zasłyšeli, zo wón něhdy z mocu a krasnosću zasy přińdźe k sudźenju.

Na tute prašenjo rozpisuje nětko Zbóžnik posledni sud, znamjenja, jomu předkhadźace, swój hordozny přikhad, wotběh sudźenja a joho hrózby. Wobej podawkaj stojitej w znutřkownym zwisku: zapusćenjo Jeruzalema a posledni sud. Dopjelnjenjo wěšćenja wo zapusćenju Jeruzalema je předznamjo a zdobom rukowanjo, zo so też Jězusowe słowa wo poslednim sudźe po pismiku dopjelnja.

Sćěhujmy, lubi čitarjo, tute khutne słowa Zbóžnikowe wo poslednim sudźe a rozpominajmy po nich wosebje, kak budźe Zbóžnik sudźić na skónčenju swěta. Njemóžemy přihódniše myslički rozpominać hač te wo sudnym dnju, hdyž smy tola dóšli k ważnomu měznikej we wotběhu časa, hdyž swjećimy poslednju njedźelu a z tym skónčenjo cyrkwinskoho lěta.

Na sudnym dnju budźe Jězus Khrystus sudźić wšitkich człowjekow.

Wšitke splahi budźa widźeć Syna człowjeka přikhadźacoho w mróčelach njebja; ze wšěmi swojimi jandźelemi wón přińdźe, a wšitke ludy budźa před nim zhromadźene. Jednotliwych człowjekow sudźi Bóh hnydom po jich smjerći we wosebitym sudźe. Woni budźa nětko hišće junu sudźeni jako stawy towaršnostnych zwjazkow, jako stawy swójby, gmejny, luda, kraja a cyłoho człowjeskoho splaha. Na zjawne dyrbi přińć, kak sprawnje je Bóh wjedł jednotliwe ludy a cyłe człowjestwo. A też Khrystus dyrbi wustupić, dyrbi zjawnje a swjatočnje připóznaty być jako hłowa, kral a sudnik wšěch ludow a człowjekow. Tohodla budźe wusudźenjo złożene też na socialne myslički: „Tehdy wotmołwja jomu sprawni prajicy: Knježe, hdy widźachmy će hłódnoho, a nasyćichmy će? abo lačnoho, a napojichmy će? Hdy pak widźachmy će cuzoho a hospodowachmy će? abo nahoho, a zwoblekachmy će? Abo hdy widźachmy će khoroho, abo w jastwje, a přińdźechmy k tebi? A wotmołwjejo kral jim rjeknje: Zawěrno praju wam, hdyžkuli to sčinišće jenomu z najmjeńšich mojich bratrow, to mi sčinišće. Potom rjeknje też tym, kotřiž budźa na lěwicy: Preč wote mnje, zakleći, do wěčnoho wohnja, kotryž je přihotowany djabołej a joho jandźelam! Přetož buch hłódny, a njedašće mi jěsć; buch lačny, a njenapojišće mje. Běch cuzy, a njehospodowašće mje; nahi, a njezwoblekašće mje; khory, a w jastwje, a njewopytašće mje. Tehdy wotmołwja jomu też woni prajicy: Knježe, hdy widźachmy će hłódnoho, abo lačnoho, abo cuzoho, abo nahoho, abo khoroho, abo we jastwje, a njeposłužichmy tebi? Tehdy wotmołwi jim prajo: Zawěrno, praju wam, hdyžkuli to njesčinišće jenomu z tutych najmjeńšich, też mi njesčinišće.“ (Mat. 25, 37—45.)

Powšitkowny sud na kóncu swěta je wěsty a zdobom njewěsty.

Wěste je bjeze wšoho dwěla, zo budźe cyły swět něhdy sudźeny. Proměći Staroho Zakonja su to hižo we

swojich wěšćenjach jasnje připowědźili, a Zbóžnik, naš bóžski wučeŕ, wobkruća to jasnje a swjatočnje: „Njebjo a zemja zańdźetej, moje słowa pak njezańdu.“ K wobkrućenju swojich słowow je najskerje Zbóžnik pokazał na figowcy, kotrež blizko stojachu a prajił: Kaž je wěste, zo ćopły čas, lěćo, nastawa, hdyž jich hałzy womłódnjeja a lisćo wurosće, tak wěsće přińdźe Zbóžnik něhdy zasy, hdyž připowědźene znamjenja zastupja. „Wot figowca pak wukńće přirunanjo: Hdyž joho hałza hižo womłódnje a lisćo wurosće, wěsće, zo je lěćo blizko. Tak też wy, hdyž to wšitko wuhladaće, wězće, zo je wón blizko před durjemi.“

Njewěste je, hdy budźe sudny dźeń — njewěsty dźeń, njewěsta hodźina. Žadyn člowjek, ani jandźeljo w njebjesach, haj ani Syn člowjeka — wězo jenož jako člowjekam pósłany — njewě hodźinu, jenož Wótc sam. „Wo tym dnju pak a tej hodźinje nichtó njewě, ani jandźeljo w njebjesach, ale Wótc sam.“ (Matej 24, 36.) Na tule njewěstosć pokazuje so też we wšěch přirunanjach poćahowacych so na sudny dźeń, a tohodla bywamy zdobom namołwjeni, zo bychmy na straži stali a kedźbowali. Hdyž we swjatym sćenju rěka, zo hnydom po čěsnosćenju přez falšnych profetow „znamjenja“ zastupja, mamy wopomnić, zo je pola Boha tysac lět kaž dźeń.

Nahle a njenadźicy budźe tu sudny dźeń.

To wujasnja nam bóžski sudnik ze wšelakimi wobrazami z přirody, žiwjenja a stawiznow. Sudny dźeń přińdźe kaž błysk, kiž wot ranja hač k wječoru swěći; kaž paduch: „To pak wězće, zo, hdy by hospodaŕ wědźał, w kotrej hodźinje paduch přińdźe, by zawěsće kedźbował, a by njedał so łamać do swojoho domu;“ kaž kosydło a woko padnje na wšitkich, kotřiž bjez starosće tu na zemi sedźa. „Kedźbujće pak, zo bychu waše wutroby njebyłe wobćežene z wožrałstwom a wopiłstwom a ze starosćemi tohole žiwjenja, a zo by nahle na was njepřišoł tón dźeń. Přetož jako kosydło přińdźe na wšitkich, kotřiž přebywaju na zemi.“ (Luk. 21, 34 a 35.) Wón přińdźe, kaž so w časach Noeowych lijeńca nawali a wšitkich w jich zmysłojtym a swětnym počinanju wotpławi: „Přetož jako w dnjach před lijeńcu jědźachu a pijachu, so ženjachu a so wudawachu, hač do toho dnja, na kotrymž Noe do archi stupi, a njespóznachu, hač lijeńca přińdźe a wšitkich wotewza, tak budźe też přikhad Syna člowjeka.“ (Mat. 24, 38 a 39.) Tak nahle a rozsudnje wudyri sudny dźeń, zo wot dweju, kiž hromadźe na polu a w młynje dźěłataj, budźe jedyn zbóžny, tamón zahubjeny, kaž budźe kóždy namakany, bjez toho, zo by časa měł so hišće přihotować. „Tehdy budźetaj dwaj na polu, jedyn budźe wzaty, a druhi wostajeny. Dwě budźetej mlěć na młynje, jena budźe wzata, a druha wostajena.“ (Mat. 24, 40 a 41.)

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Róžant“.)

(Pokročowanjo.)

Někotre wo Róžant wuznamnje zasłužbne wosoby

při našim stawizniskim rozhladźe hižo zeznachmy. Na prěnim městnje měle so tu mjenować hnadnje knjenje abo abtissy cisterciskoho klóštra Marijineje Hwězdy, na šěsć kilometrow wot Róžanta zdalenoho. Tutón bu lěta 1248 wot knjezow z Kamjenca założeny. Klóštr zastara Róžeńčansku cyrkej, kiž je z nim zrosćena (inkorporowana), kaž też jeje předstojićerja abo administratora cyle sam; zamožnjo cyrkwje je so přez inflaciju skoro cyłe zhubiło. Klóštr zasłuži sebi tohodla nutrny dźak pobožnych pućowarjow a cyrkej porjadnje wopytowacych, zo wón tak wulke wopory za Róžant njese też nětkle, hdyž je sam w nuzy. Jednotliwe hnadne knjenje buchu hižo prjedy w stawiznach Róžanta mjenowane.

Spomnichmy też hižo na muža, kiž ma sobu najwjetše zasłužby wo Róžant z tym, zo je stawizny tutoho hnadownoho městna napisał. Je to Jakub Ticin, kotrohož ludźo Tica mjenowachu. Wón narodźi so na dnju 1. žnjeńca 1656 w Kulowje, kaž je to w knizy „Češcy, morawscy a šlezscy wučeni z rjadu jezuitow z 1786“ wopisane. Joho nan rěkaše Christian a bě koprowy kowaŕ. Dom tuteje swójby je na Wojerowskej wulicy a rěka hišće dźensa koprowych kowarjec. Jakub Ticin studowaše w Nisy w Šlezskej a zastupi na dnju 17. winowca w Prazy do jezuitskoho rjadu. Wón běše pjeć let z wučerjom łaćonšćiny na gymnaziju w Komotowje a potom štyri lěta prědaŕ w Prazy. Lěta 1688 na dnju 10. pražnika přińdźe na jenym pućowanju też k žórłu Łobja, kotrež bě biskop z Kralowoho Hradca Jan Christophorus z Thalmberga cyrkwinscy poswjećił. Wón piješe wodu z kužoła z přećom, zo bychu wšitke ludy, přez kotrychž kraje Łobjo běži, so zasy wróćiłe do klina wěrneje cyrkwje.

Jakub Ticin zastupi do wójska jako pólny kapłan a wumrě w rakuskim wójsku před Běogradom w lěće 1693 na dnju 17. žnjeńca. Wón spisa serbsku rěčnicu: principia lingua wendicae (Vandalicae) Pragae 1679, potom stawizny Róžeńčanskeje cyrkwje a hnadowneje postawy: epitome historiae Rosenthalensis Pragae 1692, a mały serbski katechismus. Też knižka, kiž lěta 1695 w Prazy wuńdźe: rosa reddens salutem — wustrowjaca róża — zda so wot njoho być.

Joho bratr Michał wumrě jako nowy wuswjećeny měšnik 24. wulkoho róžka 1688 pola swojich staršich w Kulowje. Druhi bratr Franc bě cisterciski rjadnik w klóštrje Lilienfeld. Nanowy bratr Maćij Franc Ticin z Lerchenstein, rodźeny w Kulowje, bě abt w Spittelu pola hory Pyrrhum w Rakuskej: praelatus Hospitalii ad Pyrrhum montem in Austria. Wón wumrě 26. hodownika lěta 1680 a wotkaza Kulowskej cyrkwi sležborne pozłoćane ciborium, sležborny kadnik, sležbornu šklu z kanku k Božej mši. Wón kupi też tři pola, zo by rektor a kantor zežiwjenjo měł.

Z Jakuba Ticinowych pismow spóznawamy, zo měješe wón wjele nazhonjenja a zo bě jara swědomity spisaćel. Joho stawizny Róžeńčanskeje cyrkwje maja tohodla za Róžant najwjetši wuznam.

Čestne wopomnjećo zasłuži sebi też Natuš Šimank ze Smjerdźaceje, kiž w róžowniku lěta 1639 w Róžeńće wot Šwejdow rubjenu hnadownu postawu zasy Khrósćičanskomu fararjej, do kotrohož wosady Róžant tehdom słušeše, donjese. —

Zamjelčeć njesmě so też mjeno Jěwy Horjenjoweje, sydomdźesat lět stareje žónskeje, kiž bě susodźinka Božoho domu, z Horjenjec kubła. Tuta wuznamjenješe so z pobožnosću, sprawnosću a swědomitosću a je najwjacy lět swojoho žiwjenja cyrkwičku mjetła a so za jeje wupyšenjo starała. Přikhadźacym duchownym a pobožnym pućowarjam posłužowaše po přikładze Marty. Ticin wo njej praji: Hdyž ja hišće nic połnolětny pobožny puć do Róžanta dźěch, nazhonich hospodliwosć tuteje žónskeje a nětko jej swój najwjetši dźak wuprajam z tym, zo jeje mjeno našim naslědnikam zakhowam. Mała zda so służba być, kiž je tuta burska wudowa swjatej Mariji wopokazała, ale swojeje wutrajnosće a zahorjenosće dla móže so wona přirunać z tamnymaj dwěmaj žónskimaj we swjatym pismje. Bóh njehlada na to, kelko, ale z kajkej wolu něchtó něšto wukonja. Wona wumrě we winowcu lěta 1689.

(Přichodnje dale.)

Wěra a cyrkej w Abessinskej.

(Skónčenjo.)

Wosrjedź abessinskeje cyrkwje stoji kaž powostanka ze židowskoho časa: Kašć sluba.

Cyle jenička a spodźiwna tuta wěra abessinskoho luda. A tola ma swój ważny wuznam w tym, zo je wěru do trojjeničkoho Boha, do bójstwa Jězusa Khrystusa a wot njoho założenych sakram ntow w tutym kraju połnócneje Afriki, wot islama tak mócnje wobhroženym, zakhowała a zdźeržała. Koptiska wěra pak je runje tak mało kaž wšě druhe cyrkwine sekty hłubšoho wliwa dobyła na žiwjenjo abessinskoho luda. Kak spomožnje bychu katolske misijóny na nabožnym a hospodarsko-kulturnym polu tu w Abessinskej skutkować mohłe a wotpomhać wulkomu hubjenstwu, kotrež w tutym pod stajnym njeporjadom a bjezbóžnej anarchiju ćerpjacym kraju knježi. Jara ma so wobžarować, zo buchu tu katolske misijóny wot hrubeje namocy a narodnoho fanatisma zničene. Widźachmy w našich rozpominanjach, kak rjenje započa z dźełom misijonarow zakćěwać krajna kultura a zdźěłanosć w Abessinskej. A kak wulkotny postup w kóždym nastupanju bě abessinski lud. w tutym kraju afrikanskich alpow bjez dwěla dócpěł, bychu-li misijonarojo započate špomožne a wuspěšne skutkowanjo w zjednoćeństwje z křesćanskimi ludami dale wukonjeć móhli. Štož křesćanscy Portugizojo před lětsttokami tu započachu, zawěsće by dźens było dokonjane: Nowočasne drohi za wobkhod bychu wotewrjałe krajinu a mosty so spinałe přez wody a doły. Ratarstwo bě mócnje so wuwiło a też wikowarstwo. Ludowe šule a druhe wustawy bychu duchowne wukubłanjo abessinskoho luda pěstowałe. Rjane twary — traš podobne kralowskomu hrodej, wo kotrymž hižo słyšachmy — mohłe dawno być z pychu Abessinskoho kraja, w kotrymž dźens su khuduške słomjane stany jenož widźeć. Zawěsće bě mócny wliw katolskeje cyrkwje dawno do šěrokosće luda so wuskutkował a wšě žiwjenjo w zmysłu katolskeje wěry rozbudźował w tutym kraju, w kotrymž do dźensnišoho dnja knježa z dźěła hišće barbariske wašnja kaž pola dźiwich. Katolske žiwjenjo by wutorhnyło dawno abessinski lud z orientalskeje drěmancy, do kotrejež je zapadnył před stami lětami a z kotrejež hač dotal wubudźeny njebu.

Abessinska drje ma wulku ważnosć za cyły swět dla swojich bohatych zemskich pokładow, dotal njewučerpanych a njezwužiwanych; na nje so ze wšěch stron měrja! Cyle wosebity wuznam pak ma tutón kraj přez swoje herbstwo křesćanskeje wěry, w 4. lětstotku po Khr. tam hižo rozšěrjeneje. Z tutoho časa hižo je Abessinska kaž samotna křesćanska kupa, stajnje wohrožena wot nawalowacoho so morja islama a afrikanskoho pohanstwa. —

W našich rozpominanjach smy widźeli, kak ćežke su byłe přez lětstotki běděnja katolskich misijonarow w Abesinskej. Rjane a zwjeselace hižo dócpěte wuspěchi buchu zasy zničene, hdyž knježićerjo tutoho kraja njepřećelnje přećiwo katolskej wěrje wustupowachu.

W tutym zwisku budźa našich čitarjow zawěsće zajimować poćahi, kajkež so w nowišim času mjez katolskej cyrkwju a tutym krajom wuwiwachu. Jako přinošk k tutomu prašenju móžemy wužić misijónsku rozprawu rjadu kapucinow z lěta 1926, kotraž swědči wo wuznamnym wliwje tehdyšoho japoštolskoho vikara za tamniše kraje, biskopa Jarosseau. Hižo lěta 1872 běše tutón francózski kapucin do Afriki wupućował a tam w Somaliskej najprjedy na twjerdy kraj stupił. Wottud bě ćahnył dale do Abesinskeje, 26 dnjow na kamelowym khribjeće so čumpajo. Misijónski skutk zahorješe młodoho duchownoho. Tola njewuprajnje wjele zrudnoho wšak dyrbješe tu nazhonić a wjele přesćěhanjow a wobćežnosćow znjesć. Nadźiju pak tutón horliwy japoštoł Knjeza njezhubi a njedaše so wottrašić z ničim wot swojoho nadobnoho prócowanja. Bóle a bóle bě so zbližił ludej a spóznał joho samotnosće a wašnja. Pomału ale wšće pokazowachu so wuspěchi misijónskoho dźěła. W lěće 1900 bu Jarosseau na biskopa swjećeny. Też jako tajki wukonješe cyle z ćicha a poniżnje swoje japoštolske prócowanja a wotwlakowaše so zwonkownych česćow. Jako biskop bě dosć přileżnosće měł, też we hłownym měsće Addis Abeba zjawnje wobkhadźować, tola jenož, hdyž so toho zminyć njemóžeše, so tam pokaza. Mjez tym běchu so zwiski mjez Abessinskej a Swj. Wótcom posylniłe. W lěće 1929 dósta abessinski kejžor wopyt bamžowskich wotpósłanych pod wjednistwom arcybiskopa Marchetti, a wot toho časa hakle so biskop Jarosseau też zjawnosći bóle pokazowaše. Zwjetša pak sydleše wón w měsće Harar, wo kotrymž nětkole wjele słyšimy, dokelž je ważne wojerske srjedźišćo. Tu je też wulka khorownja za wusadnych, wot kapucinow zarjadowana a nawjedowana. Město Harar bě biskop k srjedźišćej swojoho skutkowanja sčinił. Wottud wopytowaše wokolne misijónske sydlišća, w kotrychž běchu wusyte zornješka katolskeje wěry hižo zeskhadźałe. Běchu też tajcy, kotřiž biskopej porokowachu, zo tak wobmyslejo a z ćicha za dobru wěc katolskoho misijónstwa dźěła, a žadachu sebi khrobliše a zwažliwiše wustupowanjo. Tola zasłužbny biskop bě dołholětne nazhonjenja hromadźił a njedaše so zamylić. Wón wědźeše derje, zo móžachu sebi duchowni katolskeje cyrkwje dowěru Abessinow jenož přez přikładne měrne a pobožne žiwjenjo dobyć. Tu misijonarojo njesměd̄źachu za zwonkownej česću a wuzamjenjenjemi hladać. Japoštolski skutk měješe so tu wukonjeć po móžnosći z ćichej, poniżnej dźěławosću, bjez toho zo by kedźbliwosć abessinskich wobydlerjow so njetrjebawši wuwabjała.

Biskop Jarosseau měješe zawěsće mnoho přileżnosćow, zo by był wuznamny muž w zjawnosći, česćeny a widźany. Jako młody duchowny hižo wuwučowaše kejžorowoho syna Tafari w francózskej rěči. Z tutych duchownych poćahow wuwi so potom dobre přećelstwo mjez kejžorom Menelikom a tutym katolskim misijonarom. Kejžor Menelik bě w młodym knjezu wurjadnje nadobnu powahu wulkomyslnoho ducha a njesebičnoho człowjeka spóznał. Tohodla měješe k njomu njewobmjezowanu dowěru. Na smjertnym łožu pak wobroći so na biskopa z prośtwu, zo by chcył być joho synej přecy dobry radźićel. Negus wšak wědźeše, zo za biskopa nihdy joho wosobinske zajimy rozsudne njebudźa, ale zo budźe wón swědomiće zastupować interesy kejžorowoho syna. Tak bu katolski duchowny wuznamjenity radźićel wjećha Tafari, kiž też jako kejžor biskopej dźakowny wosta. Tafari pak njewobkhowa abessinski kejžorski trón; na njón stupi Hajla Felassi, kotrohož mjeno wšědnje słyšimy.

Njech je tu też naspomnjene, zo je Abessinska do zwjazka ludow zastupiła. Biskop Jarosseau je był, kotryž kejžorej 1926 radźeše, Abessinsku přizjewić zwjazkej ludow w Ženewje, zo by samowólnje mohła rjadować swoje nutřkowne należnosće a z tym zadźewała, zo njebychu cuze mócnarstwa so wo politiske wobstojnosće w kraju starać počałe.

Při swojim wopyće pola kejžora w lěće 1929 nadeńdźechu bamžowi wotpósłancy w Addis Abeba jenož njenahladnu kapałku, skowanu we wotležanym kóncu města. Po wopyće bamžowskich zastupjerjow, kotrychž bě kejžor přećelnje přijał, nadoby też biskop Jarosseau wjetšeje dowěrliwosće a zmuži so, katolsku wěru z tajnoho byća pozběhnyć bóle do zjawnosće. Rozsudźi so, natwarić w Addis Abeba wjetši kamjeńtny dom Boži, kotryž měješe so nad městom pozběhować. Bamž Pius XI. přizwoli k tomu trěbne pjenježne srědki. W lěće 1933, 8. oktobra, bu jednora, ale dostojna kathedrala w Addis Abeba poswjećena. Tutón skutk bě krasne dopjelnjenjo dołholětnoho njesprócniwoho misijónskoho dźěła horliwoho biskopa, nětko hižo zestarjenoho knjeza. Přećelnje jomu přikhileny kejžor bě jomu pósłał rjanu Božu martru z tutym rukopisom: „Monsignore! Jutře při swjedźenju poswjećenja Wašeje kathedrale njech tutón křiž mje zastupuje!“ Na swjedźenju samym wobdźěli so kejžorowy bratrowc. Kejžorowy dar dósta w cyrkwi čestne městno.

dr. Š.

Krótko před wudaćom tutoho čisła zhonichmy, zo je dźensniši pjatk wuznamny dźeń za jenoho z našich wosebje zasłužbnych sobustawow. Knjez wučeŕ

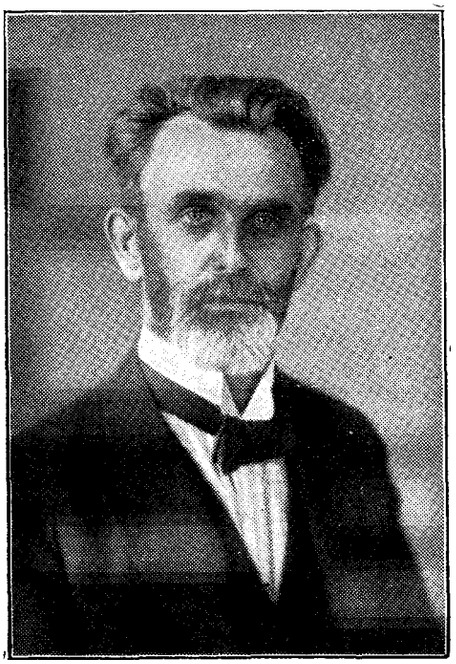

Michał Nawka w Radworju

je dócpěł dźensa 50 lět swojoho žiwjeńskoho pućowanja. Předsydstwo towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wupraja při tutej składnosći swojomu horliwomu prócowarjej wutrobny dźak za wšitke dotal na naše nadobne zaměry nałożene dźěła a prócy. Bohate njebjes žohnowanjo njech je jomu za to najrjeńše myto. Hnada Boža popřej Michałej Nawcy a joho swójbje hišće wjele zbožownych lět.

Wulki nazymski koncert

so bliži. Srjedu, 27. novembra, wječor w 8 hodź. jón woswjećimy w Budyšskej „Krónje“. Wšitcy wěmy, zo běchu tute serbske koncerty sobu najwjetše zeńdźenja serbskoho ludu, wšěch tych, kiž lubuja serbski spěw, serbsku hudźbu, kiž dadźa sebi do wutrobow klinčeć rjane melodije našeje domizny. Z lětušim koncertom chce „Domowina“ podać tajki prawy wobraz serbskoho wjesnoho žiwjenja a tohodla też wustupja na koncerće přez 150 serbskich spěwarkow a spěwarjow, někotre ludowe solistiske mocy a zaklinči serbska truna. Na serbskich huslach zahraje naš časnikarski mištr z Dobrošic. Ze wšoho toho spóznajeće, kak rjany zasy tutón koncert budźe, a směmy so nadźijeć, zo nichtó doma njewostanje, ale zo budźe „Króna“ hač do poslednjoho městačka wobsadźena. Tohodla na strowe zasywidźenjo **srjedu, 27. nov. na serbskim koncerće.** Zastupne liščiki dóstanjeće w Serbskej knihańni a też wječor při pokładni.

Z Łužicy a Serbow.

Z Kukowa. Skupina katolskich holcow, swj. Hilžbjeće poswjećena, wuhotowa wutoru, na dnju jeje mjeninow, mały swjedźeń w towaršowni nutŕka w klóštrje. Z dypkom 4 hodź. wotewri knjez prezes P. Gerhard zhromadźiznu. Někotre holcy poskićichu rjane hudźbne přednoški na klawěrje, huslach a lutach. Z přewodom cithary zhromadnje spěwachmy. Rjana baseń k česći swj. Hilžbjety bu wot dweju holcow derje přednjesena. Spěw a baseń sćěhowaštej, wjednicy skupiny k mjeninam wěnowanej. Skónčnje wupraji holca w mjenje sobustawow dźak knjezej prezesej za wšitke joho skupinje wěnowane dźěło. Na posledku poskići so wjesoły film ze wšelakimi žortnymi tryskami. Rjany swjedźeńk skónči so ze zhromadnym nabožnym spěwom.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kaž smy hižo pisali, je Swjaty Wótc před krótkim raznje na to pokazał, zo ma so njedźela woprawdźe swjećić. To bě so tohodla stało, dokelž běchu italske wyšnosće postajiłe, zo ma so dźeń wopomnjeća zjednoćenja Italskeje, kotryž runje na póndźelu padny,

Wandrowski a Šeri.

„Dźensa juch, jutře ach!“ praji přisłowo.

Je wjele ludźi, kotřiž so po tymle přisłowje njezłožuja a kiwnje-li jim zbožo, hnydom po knjejsku wulcy činja.

Něhdźichowski knjez měješe šerika, kiž 'śće by jeno rěčeć trjebał, a bě mudriši był, dyžli někotryžkuli člowjek, kaž so joho knjez sam khwaleše — a tón móžeše też łaćonski!

Něhdy wopyta našoho knjeza přećel z daloka. Wosta někotre dny na dworje. Dźěštaj jónu po wobjedźe do polow pohladać, kajke pak lube Boże žito stoji. Stoješe, zo bě wjesołosć hladać! Rožka hižo kćěješe, ječmjeń a pšeńca so wlečeše a na łukach, na hatkach tysacore kwětki — jako bychu z tučałki dele napadałe.

Něhdźichowski knjez kročeše pyšnje, z horda wustupujo do prědka, spokojnje kulojty brjušk kolebajo a tu a tam pozastawajo, połoži přećelej ruku na ramjo a na swoje zahony pokazujo, rjekny: „Widźiš tamle tu rjanu pšeńčku? — Ta je moja! — a tamle na lěwo tón raps, dušanec kaž samo złoto so žołći, — tón je też mój!“

„To je Boże žohnowanjo“.

„Žohnowanjo haj — hdyž sym za tym dźěłał.“

„Ale hdže dha twój šerik wokoło běha — hladaj. Njezaběži so ći to ženje?“

„Njeměj stracha. Toho móžeš na kónc swěta zawjesć a poběhnje ći domoj kaž po telegrafje. To je ći pos! Čakaj, zo by so přeswědčił.“ Pomasa do zaka a wućeže sleborny toleŕ. „Tón toleŕ połožu tudy do tohole keŕka“. Stoještaj runje na mjezy, na kotrejž ćeŕnjowy pjeńk dokćěwaše. „Hdyž domoj přińdźemoj, rjeknu psej: „Šeriko, sym toleŕ zhubił“, a budźeš widźeć, zo mi jón zasy přinjese.“

„To sym wćipny“, praji hósć.

„Budźeš so dźiwać. Nětko pak póndźemoj po sćežcy, pokazam ći swój lěsk a potom wróćimoj so domoj.“

Dźěštaj dale k hajkej. Po khwilcy dźěše po samsnym puću wandrowski. Měješe na khribjeće wačok. Hwizdaše sebi a biješe wjesoły z brězowej šwupičku wokoło so. Khwatać jomu njebě trjeba. K ćeŕnjowomu keŕkej přišedši rjekny na poł wótře: „Jowle je rjenje. Lehnu so khwilku do khłódka — wšak mi puć njećeknje.“ —

Čisny so do wonjateje trawy, położi rucy pod hłowu a hladaše do módrych njebjes. Škowrončki spěwachu, šwerće cyrčachu, róžički na ćeŕnju posměwachu so ze zelenoho lisća a trawa, žito, wšo do koła wokoło šeptaše čišinko, kaž dźěći, hdyž sebi na wječor basnički baja. Za khwilu poča wandrowskomu słónčko mjez woči swěćić. Tuž so wobroći a chcyše kusk drěmnyć. Tu so jomu w keŕku něšto zazyboli. Pomasnje za tym a poskoči. „To njeje wolbyr! Toleŕ!“ Spar bě jomu z wočow! Wza swój wačok na khribjet — kij do ruki a wjesele sebi hwizdajo stupaše khwatajcy dale.

swjećić, za to pak njedźela do toho a też po tym nic. Na tutymaj njedźelomaj dyrbješe so potajkim w Italskej dźěłać. Njedźelu Khrysta Krala so to też sta. Dokelž pak bamž potom wótrje wustupi, statne wyšnosće swoju přikaznju za sćěhowacu njedźelu wróćichu. Tuta so potajkim zaso swjećeše. Swjaty Wótc běše w swojej narěči na słowa Swjatoho Pisma spomnił, kotrež wonječesćenjo njedźele a swjatych dnjow do wulkich njeskutkow liči. Je to hrěch, kotryž wosebje hněw Boži wuwabja.

1000 putnikow z diecejzy Averso wopyta bamža, kotryž k nim wo aucharistiskim kongresu w tamnym biskopstwje poréča. Praji, zo je był tak krasny, zo je człowjeka dopomnił na rjanosće paradiza. Potom požohnowa Swjaty Wótc putnikow a praji, zo požohnowanjo njepłaći jenož jim ale cyłomu biskopstwu, nic jenož duchownym należnosćam ale też materielnym. Dokelž hdyž pjenježne poměry njejsu w rjedźe, potom też duchowne skutkowanjo njemóže derje postupować. Wosebje w našich ćežkich časach je ważne a nuzne, zo su materielne poměry dobre a zo je Bóh žohnuje.

28. oktobra bě 16 lět, zo bu Pius XI. na biskopa wuswjećeny. Bórzy po tym přińdźe do Pólskeje jako nuncius. Hdyž tehdom ruscy bolšewikojo hižo před hłownym městom Waršawu stojachu, wopušćichu wšitcy wukrajni zastupjerjo Pólsku, dokelž mějachu za wěste, zo Rusojo dobudu. Jenož Achille Ratti, bamžowski nuncius wosta na swojim městnje. To je wězo też Polakam zmužitosć pomhało skrućić, a woni su bamžej hišće dźensa za to dźakowni.

General rjadu Jezuitow, hrabja Władiměr Ledochowski, wjednik japoštołstwa modlenja, je Swjatoho Wótca prosył, zo by za tute japoštołstwo wosebite modlitwy na bamžowe mjenjenjo postajił. To je so stało. Wosebje sebi wjednik katolskeje cyrkwje přeje, zo by so wjele wo měr modliło. Runje w našim khutnym času dopomina to na postajenja bamža Benedikta XV. we swětowej wójnje. Tehdom też wón postaji, zo maja so křesćenjo wosebje wo měr modlić. Pius XI. je dźěn we swojej narěči přez radio k eucharistiskomu kongresej we hłownym měsće stata Peru, Lima, rjekł, zo je położenjo wosebje w Africy a Europje tajke, zo su dalše wójny skoro wěste.

Kóždomu sprawnje myslacomu człowjekej je znate, zo je bamž přećiwo wójnje w Africy, kotruž nětkle Italska wjedźe. Najebać dobreje wole wšěch statow, też Abessinskeje, ćerpja katolske misijóny w tamnych krajinach. Na to pokazuje też wopyt bamžowskoho legata za Egiptowsku, Monsignore Testa. Jomu podstoja mjenujcy też Arabiska, Abessinska a italska kolonija Eritreja.

Českosłowakska. Pjedawši bamžowski nuncius w Prazy, Ciriaci, je we swojim času Prahu wopušćił, dokelž buchu poćahi mjez nim a českim knježefstwom přeco hubjeńše. Nětko, hdyž ma Češka nowoho nuncia spožči knježefstwo prjedawšomu nuncijej, kotryž ma hižo dlěžši čas samsne zastojnstwo w Lissabonje, hłownym měsće Portugalskeje, wysoki Lawski rjad prěnjeje rjadownje.

Nowa katolska theologiska fakulta přitwari so Bratisławskej universiće, a je myslena jako theologiska fakulta za Słowakow. Ale Słowacy běchu sebi přeli, zo by wona swoje sydło w starym křesćanskim měsće Neutrje měła. To pak so njestanje. Fakulta budźe kaž universita w Bratisławje. Profesorow fakulty wola profesorojo katolskeju theologiskeju fakultow we Wołomocu a Prazy, a potom jich stat postaji. Tola dyrbi so najprjedy cyrkwinska wyšnosć prašeć, hač je z wólbu spokojom. Hižo lěta 1919 dyrbjachu Słowacy tutu theologisku fakultu dóstać ale poćahi mjez statom a Vatikanom njeběchu najlěpše.

We Wołomocu wumrě prelat Jan Nepomuk Hajčl. Boža ručka je joho zajała. Zemrěty bu znaty přez swój přełožk Swjatoho Pisma do čěščiny. Stary Zakoń wuńdźe w lětach 1913—1925. Z Nowoho Zakonja móžeše prelat Hajčl jenož někotre listy japoštołow přełožić. Pódla tutoho dźěła, kotrež sebi skoro jene cyłe człowjeske žiwjenjo žada, je hišće někotre knihe wudał. Jene z nich buchu też do němšćiny přełożene a wuńdźechu w nakładźe Herdera w Freiburgu.

Češa Wołomucskeje diecejzy žadaja, zo by so w tutym biskopstwje wjacy českich měšnikow přistajiło.

Za němske katolske šule w Českej stara so pomocny zwjazk, kotryž ma swoje sydło w Litoměricach. Tute towarstwo je w prěnich 5 lětach swojoho wobstaća 1 milijón krónow nahromadźiło.

Awstriska. Zbóžna Hemma Korutanska je benediktinskej klóštraj Gurk a Admont założiła, a to w 11. lětstotku. Wona wumrě 1045. Před 500 lětami hižo započa so proces jeje swjatoprajenja. Tola potom přińdźe reformacija, skónčnje ležachu Turkojo před Winom, a tak proces wjazny. Bamž Benedikt XIV. wuda potom nowe předpisma wo

---

Za khwilku přitowarši so k njomu rjany psyčk, skakaše na njoho kaž na staroho znatoho, torhaše joho za kholowy, čuchaše a skakaše wokoło njoho.

„Što to rěka“, mysleše sebi wandrowski, „zo ma so tón pos tak ke mni? Ja dźěn joho čas žiwjenja widźał njejsym!“ Poča joho wot so honić: „Póndźeš preč, hewak ći někotre z kijom předam!“

Pos skoči do boka, njećekny pak.

„Ach, wohladać so!“ mysleše sebi, „wšak sy rjany pos, budźetaj za tebje na dwaj tolerjej. — Šeriko pój!“ Šerik poskoči, a dźeržeše so joho kaž sćin, bjez přestaća joho wobčuchawši.

Wandrowski dźěše ze wsy do wsy, doniž skónčnje k wulkej korčmje při drozy njepřińdźe. Tu zasta. Słónčko chcyše so hižo khować.

„Dobry wječor, knjez hosćencaŕ,“ strowješe wjesoły, „prošu najprjedy škleńcu piwa a potom dobre wječerjeć.“

Hosćencaŕ joho z wočomaj měrješe, jako by joho šacował.

„Njebojće so, zo pjenjez nimam“, praji wandrowski, pytnywši korčmarjowu njedowěru, „dźensa sym zbožowny był, sym tónle toleŕ namakał.“

Wućeže jón z kapsy. Šeri za nim skoči. „Nó, nó, ty mje hišće kusnješ!“ zawoła wandrowski, toleŕ zasy do kapsy suwajo.

Korčmaŕ toleŕ wuhladawši poča hinak rěčeć:

„Što dha je so za pjenjezami prašał? Mi so jeno zdaše, zo 'žno sym was něhdźe widźał, tohodla tak na was hladach. Što dha sebi k wječeri přejeće?“

„Što dha maće?“

„Mam ćelacu pječeń ze solotwju.“

„Derje! K solotwi dajće mi też někotre jeja.“

„So rozemi; dwě? tři?“ prašeše so korčmaŕ.

„Štyri! Ja je rady jěm!“

„Rejza!“ zawoła do kuchiny — „ćelacu pječeń ze solotwju a štyri jeja.“ Sam pak předstaji hosćej škleńcu piwa: „Sće na dobre trjechił. Před khwilku hakle sym je natyknył.“

Wandrowski so napi a potom muchow so wobarajo, swarješe: „Što je tu muchow!“

„Je-li k lubosći, chcemoj do zahrody hić. Ja po wječeri też rady wonka sydam.“

Dźěštaj do khłódnicy. Wandrowski sebi z pječenju dobrotu činješe, pomačowaše ju hódnje z piwom, a bórzy bě zawěsće wjeselši, dyžli Rotschild — najbohatši žid na cyłym swěće. —

„Rjanoho psyčka maće“, khwaleše korčmaŕ.

„Lubi so wam? To chcu wěrić! Wotkupće mi joho!“

„Z wotkel sće joho wzał?“

„Wzał! Tak stary pos so cuzoho njedźerži. Mój je. Dajće mi tři tolerje a budźe waš!“

Korčmaŕ pohlada ze spodźiwanjom na Šerika: „Něšto spušćiće.“

„Ani złamanoho pjenježka!“

procesach swjatoprajenja, tak wosta dale wšo w měrje. Ale akty su hišće wšě zdźeržane. Pokhadźeja potajkim z časa po lěće 1400. Nětko pak so kongregacija ritow w Romje zasy z tutym swjatoprajenjom zaběra.

Też swjatoprajenja někotrych druhich Awstričanow ma mjenowana kongregacija hišće wobdźěłać. Mjez nimi je jena burska holca, kotraž hakle před dwěmaj lětomaj 17-lětna wumrě. Tola wo njej ludźo hnydom powědachu, zo maja ju za swjatu. Też tu so zasy pokaza, zo njeje tak, kaž to njewěriwi a njepřećeljo cyrkwje přecy zasy praja, mjenujcy zo cyrkej wěriwym postaja, što maja wěrić a koho maja za swjatoho dźeržeć. Ně, runje nawopak je. Najbóle hakle cyrkej potom jasnje wěrnosć wozjewja, hdyž je ju dołho dosć pruhowała, mjez tym zo je lud hižo prjedy k zemrětym so modlił, kotrychž je jako swjatych spóznał. Podobne je z dogmami. Katolski lud je na přikład hižo dawno wěrił, zo bu mać Boža njewoblakowana podjata. Ale cyrkej je to hakle jara pozdźe jako wěrnosć wěry zwěsćiła.

Katolscy prawiznicy poswjećichu we Winje swój nowy dom. Kardinal Innitzer běše na swjatočnosći přitomny. Praješe juristam, zo bychu we swojim powołanju přecy dźěłali po zasadach katolskoho skutka. Dyrbja pak też tych akademikow, kotřiž hišće w katolskich towarstwach njejsu, za katolsku wěc dobyć. Katolski akcion trjeba akademikow, zo by mohł swoje nadawki wuwjesć. Z katolskej wěru, z katolskim žiwjenjom chcemy ludej pomhać, rjekny kardinal, tola to njeměrka, zo chcemy wšě wjednistwo duchownym dać a wšěch druhich wuzamknyć, kaž so to nowej Awstriskej tam a sem wutykuje.

Awstriske dźěłaćerske zwjazki so prócuja, zo bychu w awstriskich krajach dny krajnych patronow swjate dny byłe. Najskerje so to přichodnje stanje, ale budźe hišće něšto časa trěbne, dokelž maja wšelake awstriske kraje samo wjacy swjatych za krajnych patronow.

Skutk swjatoho Kanisija stara so wo khudych hólcow, kotrež chcedźa theologiju studować. Tak podpjerachu we poslednim lěće 900 studentow z pjenježnymi srědkami, kotrež běchu so nahromadźiłe. Bórzy změje kardinal Innitzer swoje 60. narodniny. Jako dar za njoho hromadźi skutk pjenjezy za jedyn hólči seminar, kotryž je hižo dawno přemały.

Italska. Italscy biskopja su skoro wšitcy k wójnje we Abessinskej pastyrski list wudali. Najbóle so w nich praji, zo ma statna wyšnosć postajeć, što ma so w politicy stać, katolikojo maja jako dobri staćenjo posłuchać a njesmědźa přećiwo wyšnosći šćuwać. Někotři biskopja, kaž na přikład Noceraski, praja samo, zo ma Italska w Africy wěste kulturelne nadawki dopjelnić. Kardinal Schuster Milanski pak postaja we swojim lisće, zo maja so zjawne pobožnosće wo měr wotměć, zo by Bóh wjednikow ludow wjedł, a zo bychu so z tutej wójnu njeskutki a hrěchi njestałe, kotrež bychu Boha pohnułe, ludam swoje žohnowanjo zapowěsć.

Świca. Jena jendźelska žurnalistka měješe přiležnosć, w Genfje při wuradźowanjach Zwjazka Ludow přitomna być. Praji, zo žadyn z politikarjow, kotřiž tam rěčachu, njeje jani junu mjeno Bože wuprajił. To sta so scyła jenož jedyn króć, a to w rěči katolskoho wjednika Iriskeje, de Valery. Njeje po prawym dźiwa, zo Zwjazk Ludow přeco wjacy wliwa pozhubjuje, hdyž wšo Bójske tak zamjelča, za to pak bjezbóžnych ruskich bolšewikow do swojeje srjedźizny wita.

Jendźelska. Hdyž so při universiće w Londonje nowy semester započa, zhromadźichu so 400 katolskich studentow we Westminsterskej abtowni. Tam mějachu swjatočnu Božu mšu. Po tym wopytachu arcbiskopa Hinsleya. Tutón při tom na to pokaza, zo hišće Londonska universita ženje telko katolskich studowacych měła njeje.

Ruska. Komunistiske knježeństwo je hač dotal spytało swójbne žiwjenjo zničić, dokelž sebi mysleše, zo tak wjacy ludźi wočehnje k hidźe přećiwo Bohu a za bolšewiske nahlady. Hač je z tutym wuspěchom dospołnje spokojom, njewěmy. Ale z druhim wuspěchom tutych naprawow přećiwo swójbje njeje spokojom. Młodźina mjenujcy so přeco mjenje stara wo zakonje a brudźi bjeze wšoho porjada po kraju wokoło. Nana a mać wězo wjacy nječesći. Za to pak kradnje a pakosći. Nětko chce knježeństwo tola zaso swójbne žiwjenjo spěchować. Zo by młodźinje pokazał, zo ma staršeju česćić, je Stalin swoju mać wopytał, a wo tutym wopyće maja nětko ruske nowiny wjele pisać.

Zjednoćene Staty. Rjad Vincencowych bratrow wužiwa tu nowu methodu za ludowy misijón. Měšnicy rjadu přijědu do města z ćahom ćežitych awtow, Z nimi zastanu na wjetšim naměsće. Tam wostanu někotre dny abo cyły tydźeń. Natwarja tam klětku, připrawja elektriske rěčadła a nětko móže so misijón započeć. Tohodla rozdźěleja so w měsće papjerki, na kotrychž je čišćane, zo budźeja katolscy měšnicy wo wěrje rěčeć a zo chcedźa też na wšelake prašenja wotmołwić. Za prašenja, kotrež dyrbja so napisać, su drjewjane kašćiki připrawjene. Wječor potom jedyn pater předuje a druhi mjez tym prašenja wobdźěła a po předowanju na nje wotmołwja. Tute misijóny mějachu dobry wuspěch. Dokelž duchowni ženje wo druhich wěrywuznaćach njeměrča, ale přeco jenož katolsku wěru positivnje předstajeja, přijimachu jich přeco też druhowěriwi zdwórliwje. Za přichodne lěto su tutych předarjow hižo zaso do wjacy městow skazali.

Na jenym prócesijónje k česći Najswjećišeje wutroby Jězusoweje w Montrealu wobdźěli so 100000 katolikow. Po skónčacej swjatočnosći slubichu wěriwi Khrystusej a joho cyrkwi swěru a joho wučbje škit.

Jedyn wobsedźeŕ wulkeje cokoroweje fabriki pósła Torontskomu arcbiskopej poł milijóna dolarow (přez milijón hriwnow), zo by je za karitativne potrjeby wužił.

China. W Lančawje rozbuchny njedawno skład rozbuchadłow. Najskěrje założichu tam komunisća woheń.

„Hdy bych wam dwaj tolerjej dał — —".

Tu zadźěłachu hercy před korčmu.

„O ty słódka!" zawoła wandrowski. „To je radosć! Knjez hosćencaŕ, jeli hercam zapłaćiće, zo bychu khwilku piskali, dam wam psa za dwaj tolerjej."

„Derje tak", poda korčmaŕ ruku, dyrichu a kup bě hotowa.

„Jeno, wostanje dha mi tu?" so korčmaŕ rozmysleše.

„Dwaj abo tři dny dyrbi začinjeny być — potom 'žno njećeknje."

Zeńdźe so hišće něšto hosći. Posydnychu so też do zahrody. Hercy piskachu rjenje — měsačk swěćeše, kwětki a nuchawki wonjachu — piwo bě dobre: dobry wandrowski bě kaž w raju.

Wječor pozdźe, hdyž wšitcy domoj dźěchu, praji korčmarjej:

„Knjez hosćencaŕ, budźa ći hercy we jstwě přez nóc? Ja njejsym hižo dołho žaneje měrneje nocy měł. Nimaće žanu jstwičku, hdźež bych mohł po dołhim času zasy trochu wotpočnyć?"

„O haj, jeno pójće sobu. Jutře to na tej dwaj tolerjej přiličimoj."

„To so wě. Kak hewak?"

Dowjedźe joho do rjaneje jstwički. Šerika też sobu.

„Dobru nóc!" praješe korčmaŕ.

„Mějće dźak — toho runja." (Přichodnje skónčenjo.)

„Katolski Posoł"

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł" wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Z bojaznym wrjeskotom rozlětachu wšě twarjenja dokoła wokoło. Wokoło 2000 ludźi bu morjenych. Jenož 300 m wot składa rozbuchadłow běše misijónska stacija němskich misijonarow ze Steyla. Tuta je docyła zničena. Wosebje šula a khorhownja cyle rozpadnyštej. Wot cyrkwje sypny so wulki dźěl. Runje běchu so Bože služby skónčiłe. Mnozy khori, kotřiž běchu w khorhowni leželi, ležachu mortwi pod rozpadankami. Biskop Buddenbrock bu na hłowje ćežko zranjeny. Misijonarojo a sotry pomhachu při wukhowanju mortwych a zranjenych w měsće pilnje sobu, najebać toho, zo běchu sami zranjeni.

To redaktora wjeseli,

hdyž widźi, zo joho a druhich prócowarjow na „Kat. Posoł" nałožene dźěło podarmo njeje. **Hódančko** w poslednim čisle je mjez našimi čitarjemi jara wulki zajim zbudźiło a žiwy wothłós namakało.

Rjanu ličbu wotmołwow smy dóstali wot starych a młodych. Wězo njeběše ćežko zhódać, zo na wobrazu widźimy serbskich putnikarjow do Krupki abo Filipowa. A mnozy su też spóznali dołholětnoho wjednika serbskich prócesijónow, knjeza Narćika z Ralbic.

Při tutym pospyće njebě činić tak jara wo hódančko, ale wjele bóle wo to, zo sobustawy tow. ss. Cyrilla a Methoda so namołwjeja, žiwje so wobdźělić při prócowanju našoho „Katolskoho Posoła" a joho dźěło podjerać. Z připisow znowa spóznajemy, kak wuzko naš katolski lud ze swojim „Posołom" zwisuje. Wosebje naši krajenjo w cuzbje zasy a zasy wuznawaja, kak njesćerpnje čakaja kóždy tydźeń na swěrnoho přećela, kotryž jim přinošuje postrowy wot domu.

Njemóžemy tu wězo wozjewjeć wšitke wotmołwy na hódančko, ale jenož někotre, kotrež traš mohłe za wšitkich našich lubych čitarjow zajimawe być. Takle nam pisaja:

Što wobraz předstaja?

Serbja du k „Maćeri". Je drje nazymu. Wětr zaduwa, a to jich wokřewja. Za štryčk přez ramjo wisa wšak předešćnik. Za mokre časy! Na khribjeće we wačokach njesu swoju sej jědź. Spěwajo a modlo so do Boha, spěchuja nanojo, pacholjo we wšědnych kabatach, maćerje, knježny w čistym, połnym (serbskim) kroju přez doły a horišća, wšitcy jeneje mysle kaž bratřa a sotry w jeničkej lubosći, w dźěsćowskej žadosći, dóńć k „Maćeri swojej", Maćeri Božej, swjatej Mariji.

W radosći spominajo na časy, hdźež sam jónu pućowach do Krupki, napisach tute rjadki. Jónu přińdźe tón čas, hdźež zasy póńdu! Bych rady wědźał, kelko wotmołwow dóńdźe. Snadź budźe mi bórzy mózno, też zasy jónu něšto napisać do swojoho luboho „Posoła". Džakuju so za připósłanjo tutoho swěrnoho přećela strowja wšěch lubych znatych w cyłej čišćefni

W Pullach, 14. XI. 35. St. N. S. J.

Naš swěrny wo „Katolski Posoł" zasłužbny dopisowaŕ knjez J. K. w Radworju wobrazk tak derje wopisać wě, kaž by na prócesijónje sobu so wobdźělił. Wón piše:

Zhudam, što wobraz předstaja. Tak tunjo hnydom rjanu knižku njedobudźeš; tuž chcu so też při zhódanju wobdźělić. Je-li štó lěpje zhudał dyžli ja, potom jomu też hišće knižku darju, kotruž sym dobył. Potajkim:

Wobraz je wurězk z prócesijóna. Michał Narćik-Ralbičanski je posledni raz swjatkowny prócesijón Serbow do Krupki wjedł (1934). Nětko wróća so prócesijón domoj a je runje na puću do Streckenwaldy. Potajkim ma horu Geyersberg hižo za sobu. Hnydom před fotografom kroči Michał Narćik. Junak w špórtnej košli, kotryž před nim nozy naćahuje, je Nawkec Achim z Radworja, nětko stud. theol. w Paderbornje. Tamnych njepóznawam, tola widźu, zo wšitcy, mužojo a žony, pilnje z „Wosadnika" spěwaja. Jenož fotograf njeje pobožny był . . .

Jara pilna dopisowaŕka „Katolskoho Posoła" basni:

1. Wobraz předstaja nam serbskich putnikarjow,
kiž kroča k hnadownomu městnu do Krupki,
hdźež khodźachu 'žno zdawna naši wótcojo
też zhromadnje — puć pokutny a daloki.

2. Putnikuja khwatajo po twjerdej drózy
so bědźo z ćežkim nakhribjetnikom.
Wša ćělna mučnota wšak podarmo jim hrozy,
Bohu poručili su wšě należnosće, lud a dom.

3. K Božej a Mariji česći zanošuja
kěrluše a różowc z wjele próstwami.
W pokutniwym duchu wšitcy kroča
z krutej dowěru do Krupki k Božej maćeri.

4. Nazhonity wjednik swědomiće wjedźe
naš serbski próces'jón na městno hnadowne.
Wšitko wukonja so w prawym rjedźe —
naš wjednik Narćik wšitkim derje znaty je.

5. A do Krupki naš próces'jón přec' lubje witaja. —
Serbja kleča rad před lubym swjećećom;
tam wšitcy pomoc, wusłyšenjo nam'kaja
a spokojeni potom so zas' wróća dom.

W Kulowje, 12. 11. 35. H. N.

Do Krupki drje puć jich wjedźe —
Wot Klóštra abo z Wotrowa. —
Też ja w młodych lětach
Sym daloki puć překročił.
Nic rancku mějach při sebi,
Ně, „Quersack" mi mać napjelni
Z khlěbom, butru, jejkami
A přitykny 'šće też kusk šunki.
Běch najmłódši mjez wjac' stami,
A prawje derje wutrał sym!
Smy přecy pilnje spěwali,
Česć swjatej Marji dawali.

W Zhorjelcu, 12. 11. 35. J. Š., inspektor na wotp.

Z hrónčkom dóstechmy wot knjeza Šołty, prjedy inspektora w Marijinym Dole, też přećelny list, z kotrohož swědči joho lubosć za naš „Kat. Posoł", kotryž wot swojich młodych lět porjadnje čita wot započatka hač do kónca. Spomina na swoje pućowanjo z Wotrowa do Krupki před 60 lětami, hdyž stoješe w 16. žiwjeńskim lěće.

Towarstwowy powěstnik.

Z Drježdžan. Na serbske kemše, njedźelu 1. hodownika, rano we 8 hodź. w kapali Taschenberg-Palais, so wutrobnje tu bydlacy Serbja přeprošuja. Spowědź wot 7 hodź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 639. 640. z Khróšćic: Jan Mark, Hańža Křižankec; 641.—644. z Worklec: wučef Felix Hajna, Franc Rynč, Mikławš Krječmař, Michał Wawrik; 645. z Hory: Jan Šewc; 646. z Łuźca: Hana Ryćerjowa; 647. z Noweje Jasenicy: Mikławš Młynk.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1037.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. z Khróšćic 2 hr.

Pěrjo wódrěje žona za małe zarunanjo. Dalše zhoniš w Donnerhakec knihićišćerni.

Też mały nawěštk w „Katolskim Posole" ma *wulkoho wuspěcha!*

Liški hižo za 20,— Kože druhich zwěrjatkow hižo za 3,50 Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Wobswětlenja za kolesa
6 Volt wot **5,25** hr.
gumije; mantle hižo za 1,60
a wšě trěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
bratraj **Thomasec**
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Wupjerki a pěrjo
poruča
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin
Serbske hrjebje **W. Sommer**

Serbska wjes spěwa!

Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina“

serbski ludowy koncert

srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź.
w Budyšskej „Krónje“. Koncert wuhotuja serbske spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.
Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dóstanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarstwow. To wozjewja
Organizacijne wjednistwo „Domowiny“

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu
wotměje **njedźelu, 1. decembra,** wječor we 8 hodź.
w Kolpingowym domje
adventski swjedźeń
z předstajenjom hry: **„Swjata Katyrna“.**
Zastup darmo.
Wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Štrykowane twory wšěch družin
Bleyle- **drastu** namakaš w bohatym wubjerku pola
Budyšin
Kamjeńtna dróha 7 ***Otto Osswald***

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku!
Mysliće nětk też na dobre
kachle
za zymniši čas. Wšak wěsće, zo ma tajke na wubjerku we wšěch družinach **železowy dwór**
Budyšin
Jan **Miessner** Žitne wiki
„Złota hwězda“.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf **Wilhelm** škleńčerńja
Budyšin Serbska dr. 16

„Najrjeńša hodźina wob dźeń“

Za lud spisana kemšaca knižka wot fararja Drenkarda.
101.—110. tysac. Płaći 2 hr., z wjetšim pismom 3 hr.
Dombuchhandlung M. Dilger
Budyšin, Při mjasowych jětkach.

Mjedowe a poprjancowe dobre kuski
z ***Knježkec*** *kofejownje a konditarnje*
w Budyšinje, na Garbarskej hasy 3
Wosebitosć: Šokoladowy, worjechowy, ananasowy tykanc, poprjancowe kulki, placki atd.
hišće njeznaješ?

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje
je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.
We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.
Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

Ćopłe pulowry, krute woblečenja za šport.
Rukajcy, zoki!
T. ALBERT **Budyšin** Lawske hrjebje 10

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

48. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. novembra 1935.** | **73. lětnik.**

Hlejće, Knjez přińdźe!

Hdyž bych moleŕ był, bych Wam namolował wobraz. Tón by lěpje k wam rěčał, dyžli moje rynčki, kotrež tu pisam. Namolował bych wam to, štož spěwamy w adventskim kěrlušu: Dajće njebjesa nam rosu! Ale tutu žadosć njemóže žadyn moleŕ wumolować, žadyn prědaŕ ju dosć jasnje pokazać, tutu žadosć židowskoho luda za Wumožnikom. Hdyž na advent myslu, předstajam sebi wbohoho jatoho, kotryž je dołhi čas tradać dyrbjał w jastwje, tydźenje dołho njeje jasneje słónčneje pruhi wyše so widźał, žaneje hwězdźički na nócnym njebju, žanoho módroho njebja. Kajka žadosć w tajkim wbohim človjeku za swětłom bydli!

Židźa Staroho Zakonja začuwachu tajku ćmu wokoło so: wšudźe ćěmne pohanstwo, wšudźe človječa złósć, hida, zawisć, zadwělowanjo. Woni pak też wědźachu, zwotkel tute jich hubjeństwo pokhadźa. Woni wědźachu, zo bě Bóh Hadama a Jěwu do rjanoho paradiza sadźił a zo běštaj prěnjej staršej ze swojej njeposłušnosću wuhnatej z Božeje zahrody. Hrěch woni spóznawachu jako winu swojoho njezboža.

Też dźesa móže jenož tón advent swjećić, kotryž do hrěcha wěri. Hrěch je prastaršeju z raja wuhnał. Hrěch je pjanku do role človječeje wutroby wusywał. Hrěch je mór a natykowace khorosće do powětra rozšěrił. Hrech je symješko smjerće do človječoho ćěła położił. Hrěch je človječu dušu morił a je človjekow z přećeli k njepřećelam Božim sčinił. Hrěch je při lijency spušćadła njebja roztorhnył a wšě studnje wotewrił, zo by so človječi splah potepił. Hrěch je kćějacu krajinu městow Sodomy a Gomorhy do Mortwoho morja přewobroćił. Hrěch je jako človjeka zwoblekanoho Syna Božoho na kříž přibił a morił. Haj, hdyž na Kalvarskej horje hamory ržachu, kotrež Syna človjeka na kříž přibiwachu, tehdom hrěch swoje najwjetše dobyćo swjećeše.

Hrěch dyrbi přewinjeny być, to je žadosć kóždoho dobroho človjeka. Israelski lud wědźeše, zo wón sam to njezamóže, zo jeničcy slubjeny Wumožnik tajke něšto dokonja. Tohodla Israel za Zbóžnikom žadaše a za nim žadosćeše. My, kotřiž dźensa wjacy w tajkej měrje pod surowym tyranstwom hrěcha njestojimy, nimamy też prawoho zapřijeća za předkhrystusowy čas, za joho hubjeństwo a joho žadosć za wumoženjom.

Tohodla dyrbimy so přez advent wjesć dać a to wot dobrych a najlěpšich, wot wupruhowanych wjednikow.

Jedyn tajki wjednik je profeta Isaias. Wón posrědkuje žadosć israelskoho ludu. Kaž kóždy sprawny israelita Wumožnika wočakowaše a prošeše, zo bychu mróčele joho krjepiłe, zo by w rosy wšědnje zestupił Zbóžnik, zo by zemja so wotewriła a slubjenoho Wumožnika wudała.

Profeta Isaias je wjeŕch mjez profetami, wón je starozakoński „sćenik", tohodla tak mjenowany, dokelž najjasnišo mjez wsěmi profetami žiwjenjo a ćerpjenje Jězusa Khrystusa doprědka widźi a nam wozjewja. To je přičina, zo dyrbi nas na přikhad Zbóžnikowy přihotować. Ale hišće druha přičina je: Wón je hłós žedźacoho člowjestwa za wumoženjom z hrěcha a nadźijacoho so Wumožnika. Tutón hłós dyrbi w našej wutrobje wothłós namakać.

Štóž chce něšto čitać wo profeće Isaiu, dyrbjał měć brevěr, knihu duchownoho, tam namaka, kak je Bóh přez njoho rěčał, kak Bóh rěči k swojomu ludej napominajo a khostajo. Boža zacpěta lubosć woła njebjo a zemju:

„Słyšće njebjesa, posłuchaj, zemja, Bóh sam rěči:
Synow sym nasyćał a sebi wukubłał — tola woni mje zacpěwaja.
Hówjadło znaje swojoho knjeza a wosoł žłobjo swojoho wobsedźerja,
Israel jenož mje njeznaje, mój lud je bjez spóznaća.
Běda, hrěšniwy ludźe, z winu wobćeženomu!
Běda tebi njekničomnomu splahej, njeposłušnym dźěćom,
Kotřiž knjeza wopušćuja, Swjatoho Israela hanja.
Hdźe hišće dyrbju was bić, hdyž njepřestawaće wotpadować?
Cyła hłowa je khora, wutroba samo słaba.
Wot póduše hač k wjeŕškej hłowy njeje ničo strowoho na tebi.

Ničo hač bolace, módreńcy a rany,
Bjeze wobalenja, bjez hojacoho zela, bjez měrnowacoho wolija."

Nětko pak khostanjo připowěduje:

„Waš kraj je zapusćeny, waše města z wohnjom wupalene,
Wašu zemju žeru cuzy před wašimaj wočomaj,
Jenož dźowka Sionska hišće tu je, kaž stan we winicy,
Kaž stražnica we zahrodach płódnych, kaž samotna wěža.
Hdyž Knjez symješko nam njewostaji, budźemy kaž Sodoma a Gomorha."

Dokelž smy hrěšili, dyrbimy pokutu činić, zo so też nam njeby zešło kaž Bóh Israelej doprědka praji. „Hlejće, Knjez přińdźe a wšitcy joho swjeći z nim . . ." Takle w advenće ze zahorjenosću a połnym hłosom zanošujemy, ale wěmy dha też, što to rěka? Knjez je Swjaty a hdyž wón přińdźe w Božej nocy, potom chce nas swjatych namakać. Wón přińdźe k človjekam dobreje wole, kaž to jandźeljo jako swědcy spěwaja. Tohodla dyrbiš ty, luby přećelo pokutu činić, ty a ja a my wšitcy. Abo njejsy ty ničo złoho činił? Sy ty swjećiši dyžli swjeći, kotřiž su pokutu činili za swoje hrěchi a přestupjenja a też cuze?

Advent je zawrjeny čas. Sy sebi to raz hižo přemyslił, čohodla je cyrkeŵ zawrjeny čas postajiła? Cyle wěsće tohodla, zo by so ty wot wonkownoho bóle wotzamknył a bóle jako nutřkowny človjek žiwy był, spominał na swoju hrěšniwosć a mazanosć swojeje duše.

W poslednim času běchmy my wšitcy přejara swětni so stali. Też tón, kiž je we swěće, dyrbi duchowny być, duchowny we swojim zmyslenju. My běchmy přejara materialisća so stali, t. r. my so starachmy přewjele wo swět, wo materiju, wo materialne derjeměćo. Na dušu a na jeje wumoženjo přemało myslachmy a so starachmy. Wšě druhe starosće běchu njezrědka wjele wjetše. Kelko bě so pola nas swětne stało! We wěstym zmysłu też naše cyrkwinske róčne časy: Hody běchu rjane, dokelž rumpodich přijědźe a mócnje biješe a wšelake dary sobu přinjese. Jutrownička bě też jara rjana, te pisane banty, wupyšene konje, jutry póndźelu reje. Swjatki běchu też rjane, dokelž bě wonka w přirodźe tak rjenje, tu sej wza kóždy swojoho kónika, pak swojoho z mjasa pak z worcla a dojědźe sebi k ćeće a wujej, abo też přećelej abo přećelcy. A hdyž skónčnje kermuša přińdźe, zasy buchu tykancy pječene, swinjo bu zarězane a potom bu jědźene a pite a rejowane, a někotryžkulu sebi potom mysleše, zo je kermušu prawje woswjećił.

Dyrbimy pak tola róčne časy cyle hinak swjećić. Jenož hdyž sy advent, tutón čas přihotowanja na hody prawje swjećił, potom też spóznaješ zmysł hód samych. Přelohko sebi nochcemy činić. Jenož tón, kiž pyta, namaka hłuboku potajnosć róčnych časow. Kóždy pak ma winowatosć za njej slědźić.

Hdyž nětkle w advenće husto rano na jutrnje póńdźeš, potom so prašej, čohodla to činiš! Dźi rad samón, zo će njeby nichtó mylił we twojim rozpominanju. Hewak tola też wšo sebi dokładnje přemysleš, što chceš dźensa abo jutře činić, što chceš na te abo druhe polo syć abo sadźeć. Rozpominaj runje tak też, što chceš do swojeje duše syć abo sadźeć, zo by tam derje skhowane rostło a jónu płód přinjesło k wěčnomu žiwjenju. A njebudź žadyn dundak. Njeměnju tu dundaka wandrowskoho, to ty njejsy, ale sy snadź duchowny dundak, t. r. nimaš žadyn směr we swojim duchu a we swojej duši. Njestaraš so wo twoju dušu, štož runje namakaš, to jej daš, kaž ludźo wandrowskomu dawaja, štož runje maja. Njewěš dha, zo je domizna twojeje duše w njebjesach a zo dyrbiš runy puć tam hić, jeli chceš tam jónu dóńć? Tohodla njebudź žadyn dundak, kiž so njestara wo swoju dušu, znajmjeńša nětkle we swjatym advenće nic! Wšědny wopyt jutrnow ći pokazuje twój puć, kotryž će wjedźe přez ćmu zymskoho ranja k swětłej twojoho Wumožnika, we twojej wosadnej swjatnicy na tebje čakacomu.

„. . . a budźe we tym samym dnju wulke swětło, alleluja!" Jenož, hdyž sy ty tute swětło pytaj swěrnje přez cyły advent, też ty k tutomu swětłej přińdźeš a změješ jónu dźěl na tutym swětle. Tam budźe potom jenož radosć a zbóžnosć, žadyn hrěch, žana běda, žana złósć a žadyn bój. Khrystus je tute swětło, pola njoho zbóžnosć namakaš hody, alleluja! *J. N.*

Rjekojo z Nagasaki.

P. Adolf Heinen, S. J.

Stawizny. Čorne mróčele nawalichu so na křesćansku Japansku w 16. lětstotku. 30 lět bě so minyło, zo bě swj. Franc Xaver, założeŕ japanskich misijónow, na samotnej kupje swoje žiwjenjo skónčił. 30 lět bě so cyrkej měrnje mohła wuwiwać a skrućić. 150000 Japanow bě hižo křesćansku wěru přiwzało. Přećiwnosće pohanskich měšnikow njeběchu mohłe dobyćeŕskomu postupowanju Khrystusowoho poselstwa zadźewać. Lěta 1570 bě kupa Amakusa skoro cyle katolska; jeje wjeŕch da so wukřćić a přija mjeno Michał. Kralojo krajinow Goto, Tosa, Arima a Bungo sćěhowachu joho přikład. Też na kupje Kinschiu nakaza so 70000 pohanow, mjez nimi mnozy hódnosćerjo a wysocy oficěrojo. Zdaše so, zo kraj „skhadźacoho słónca" so bórzy cyle křesćanskej wěrje přiwobroći. — Tu přińdźe lěto 1582. Kejžor Nobunaga, kotryž bě křesćanam přikhileny, bu w zběžku skóncowany. Hdyž bě wójnski wjednik Hideyoshi zběžkarjow porazył, stupi wón sam na kejžorski trón. Wón mjenowaše so nětko Taikosama.

Taikosama. Nowy kejžor njebě z nahladnoho japanskoho wjeŕchowskoho doma wušoł. Jako dźěćo khudeju staršeju bě wón we swojej młodosći na horach w lěsach dźěłał. Rady dopominaše so wón na to, zo je před lětami drjewo na wiki nosył, zo by so tak někak zeživił. Ze samsnej mocu a prócu bě derje postupował a sebi wuznamne městno we wójsku dobył. Runjeżli bě Taikosama z najjednorišich wobstojnosćow wušoł, njepobrachowaše jomu samotnosći, zo by z wustojnym knježićerjom njebył. Předewšěm so jomu poradźi, jednotliwe dźěle swojoho kraja pod swojim knježeŕstwom kruće mjez sobu zwjazać. Joho móc sahaše hač do najzdalenišoho kućika joho kraja. Ženje njebě japanski lud dotal tak zjednoćeny był. Čim wyše pak joho móc postupowaše, ćim zwažliwiše a khrobliše nadawki sebi staješe. Wulka Japanska bu jomu přemała. Khinu chcyše wón předobyć a sebi podćisnyć. Ale runje tuta krajelačnosć bu sobu z přičinu, zo křesćanow poča přesćěhać.

Přesćěhanjo. Křesćanski wotpadnik, Farana Kiyemon, chcyše sebi přikhilnosć kejžora dobyć. Wón wopisowaše jomu w najrjeńšich barbach njesměrne bohatstwa filipinskich kupow. Nahrabnosć kejžorowa bórzy wotući. Wón pósła pósłanstwa do města Manila a žadaše wot tamnišoho bohota wićežnu přisahu. Španiscy pak, kotrymž tehdy Filipiny słušachu, so stajachu, štož poćahi mjez woběmaj krajomaj zamući. Dokelž Taikosama mjez politiku a nabožnistwom prawje rozeznawać njewědźeše, złoži so joho hněw a wotkhilnosć też přećiwo španiskim wěrypósłam. Tak zamóh hižo lěta 1587 zakusany pohanski měšnik

kejžora tak přećiwo cuzym překupcam a misijonaram našćuwać, zo surowje so rozhněwawši misijonarow z kraja wupokaza; wón pak njewobstoješe dale nad tym, zo by so wukaz wuwjedł. Woprawdźity wichor hakle pozdźišo wudyri. Tola dyrbjachu tež hižo nětko někotři misijonarojo swoje žiwjenjo woprować; woni buchu zajědojćeni wot pohanskich měšnikow, kotřiž na tajke wašnjo swojich hidźenych přećiwnikow wotstronichu.

Prjedawše kejžorowe dobre zmyslenjo napřećo křesćanstwu pak so pominy, dokelž so jomu zdaše, zo křesćenjo jomu česć zapowědźeja a so joho žadanju za njewobmjezowanym knježeństwom přećiwjeja. Taikosama chcyše rady we swojej hordosći jako bóh připóznaty a do tak mjenowanych „Kamis" přiwzaty być, kotrymž lud bóžsku česć wopokazowaše. Tu zrazy wón wězo na krutu rozsudźitosć křesćanow, kotřiž we Bohu jenički kužoł samo najwjetšeje mocy widźa a žanomu swětnomu stworjenju bóžsku česć wopokazować njemóža. Najskerje mjerzaše so wón najbóle na póćiwostne kaznje křesćanskoho Boha. Wón chcyše křesćanske žony a knježny do swojoho „harema" přijeć (wjeležónstwo). Tute pak so zmužiće přećiwjachu a njepodwolichu so jomu. Neturske prawo a bóžske kaznje jim wjacy płaćachu hač wšitke postajenja, přeća a požadliwosće kejžorowe.

Tak bě so w běhu časa zmyslenjo kejžorowe přeměniło. Šćuwanja a intriki joho wokolnosće dočinichu tu wěc. Bě jenož hišće trjeba někajkoho zwonkownoho nastorka — a wojowanjo so započa.

Martrarjo. W lěće 1596 zajědźe španiska łódź „San Filipo" na dno a rozrazy so na brjozy kralestwa Tosa. Wjesłownik tuteje łódźe je při tutej składnosći pječa njemudrosće rěčał, kak španiski kral při swojich dobywanskich wuprawach najprjedy misijonarow wuposyła, zo by potom z pomocu křesćanow kraje sebi podćisnył. Tutón připad bu z poslednim nastorkom k přesćěhanju křesćanow. Kejžor wuda wukaz přećiwo wšitkim křesćanam, wobmjezowa pak jón skónčnje jenož na španiskich misijonarow a jich najbližšich přećelow; dyrbjachu křižowani być, dokelž běchu přećiwo kejžorowomu wukazej zjawnje křesćansku wěru přiwzali abo rozšěrjeli.

Porjadne sudniske přepytowanjo so njepřewjedźe. Tak wuwjedźechu kejžorowy rozkaz, kaž so to jednotliwym spodobaše. Na tři bratrow jezuitskoho rjadu so wukaz docyła njehodźeše nałožeć, dokelž běchu rodźeni Japanojo. Dwaj laikaj buštaj hišće po puću do Nagasaki martrarjam přitowařšenaj, dokelž běštaj zasudźenym wšelake służby wopokazałoj. Nižši zastojnicy mějachu wjele swobody — a žadyn z nich njechaše sebi pola kejžora rozsypać.

W běhu decembra buchu křesćenjo zajeći. 3. januara wotrězachu jatym w Obermeaco kruch liwoho wucha a wjezechu jich po starojapanskim wašnju na karach po hasach města. Před nimi njesechu hlebiju, na kotrejž bě přećiwo nim wuprajene wusudźenjo připinjene. Tež w městach Fuchima, Osaka a Sakai buchu tak wusměšowanju wustajeni. Bě pak tež wjele pohanow, kotřiž so na sćerpliwosći a ponižnosći křesćanow natwarichu a samo pěsk na hasy sypachu, štož so hewak jenož při kejžorowym wopyće stawaše. Pohanscy měšnicy prajichu, zo njeje lěpšoho srědka, za křesćansku wěru wabić, dyžli tute zjawne předwjedźenjo zasudźenych křesćanow.

Puć do Nagasaki dyrbjachu jeći zwjetša pěši hić. Njedźiwajo mnohich woporow, kotrež dyrbjachu na tutym dołhim puću při krutej zymje na so wzać, prědowachu njewustawajcy ze swojim słowom a přikładom křesćansku wěru. 5. februara lěta 1597 sahaše w blizkosći města Nagasaki 26 drjewjanych křižow k njebju horje. Zasudźeni wisachu z rynkami připinjeni na drjewje križa. We wěrnej křesćanskej lubosći wodawachu wótře wšitkim swojim přesćěharjam. Mjez tym zo so modlachu a psalmy spěwachu, překłóchu jim wojacy z hlebijemi wutrobu.

Prěni martrarjo — 6 franciskanow, 3 jezuića, 17 laikow — běchu ze swojej krewju japansku zemju wopłódnili.

Rjekowstwo. Ničo njeswědči tak wo znutřkownej wulkosći człowjeka, kaž joho zadźerženjo w ćerpjenju. Młoda japanska cyrkej je w času přesćěhanjow woprawdźe rjekowska so wopokazała.

Mały Domaš, 14 lět stary hólčec, napisa wječor před swojej smjerću swojej maćeri z listom božemje. Ani najmjeńša bojosć abo małomyslnosć njeměči z tutych rjadkow. Wón je jenož starosćiwy wo swojeju młódšeju bratrow. Swoju mać čini wón na to kedźbliwu, zo dosaha, hrěchi z lubosće napřećo Bohu wobželnosći, njedyrbjeli tu pozdźišo wjacy měšnicy być, kotrymž by mohła swojich hrěchow so wuspowědać.

13lětny Anton měješe před wotprawjenjom hišće ćežke pruhowanjo wobstać. Staršej běštaj přikhwatałoj a spytaštaj swoje dźěćo k wotpadej wot křesćanskeje wěry naměć.

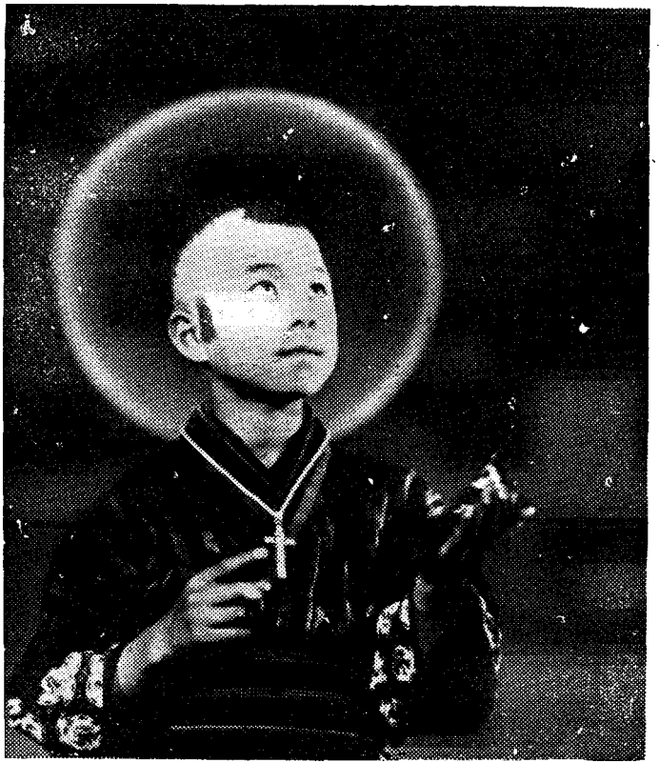

Swj. Ludwig Ibaraki, 10lětny hólčec, martraŕ.

Hólčec wsleče so cyle měrnje swój zwjeršny woblek a podawši jón jimaj rjekny: „Wzmitaj tole k wopomnjeću. Štož mózu wamaj dać, to wamaj dawam, moja duša pak słuša Bohu. Nječińtaj sebi nadźije, zo tohole swojoho předewzaća so pušću. Nadźijam so, zo Bóh, mój stworićeŕ, mi móc da, martrańskeje smjerće zmužiće wumrěć." Samo bohot wot Nagasaki lubješe tutomu hólcej wšo móžne, ale podarmo.

Druhi rjekowski hólčec, 10lětny mały Ludwig, wosta njedźiwajo wšitkich wabjenjow bohotowych wobstajny. Wumrě na křižu, hdyž runje psalm dokónči: „Laudate pueri Dominum — Khwalće dźěći, Knjeza".

Hdyž po wudyrjenju přesćěhanja so powěsć roznjese, zo drje budża wšitcy křesćenjo wumrěć dyrbjeć, njemóžeše 70lětny starc a prjedawši general japanskoho wójska wopřimnyć, zo dyrbjeli bjez wobaranja ćerpjeć. Wón běše křesćan a chcyše rady swoje žiwjenjo za swoju wěru woprować. „Wumrěć chcu", praji wón, „ale nic jako bojazliwc, kiž njemóže so wobarać; wumrěć chcu jako rjek, z mječom w rucy." Hdyž pak widźeše, kak so joho dźowki a wnučki ze swjatej horliwosću na jim hrožacu martrańsku smjerć na křižu přihotowachu, zrozemi tež wón po něčim, zo rjekowstwo sćerpnoho ćerpjenja wo wjele wyše stoji a wjacy zmužitosće žada, dyžli rjekowstwo wojowarja we wójnje.

Kónc a — spočatk. Prěni krawny wopor 26 wěryrjekow wopłódni rósť japanskeje cyrkwje. Hižo lěta 1605 ličeše wona 750000 wěriwych (druhe kužoły mjenuja hišće wjele wyšše ličby). Přesćěhanjo pak tež dale ženje wjacy cyle njezasta. Najhórše martry dyrbjachu křesćenjo přetrać. Tola woni zwostachu skoro wšitcy wobstajni. Wjele tysacow z nich dyrbješe swoju swěru we wěrje ze žiwjenjom zapłaćić. Powšitkowne ničenjo bě z přičinu, zo misijonske dźěło po něčim přesta. 1642 bě křesćanstwo wutupjene. Bóh bě hnadu praweje wěry krajej wzał, kotryž so z tajkej surowosću a namocu před jeje darami wobaraše.

Runjež-li so zdaše, zo je křesćanska wěra docyłnje wutupjena, nadeńdźechu po dwěmaj lětstotkomaj misijonarojo, kotřiž do tutoho kraja přińdźechu, w blizkosći města Nagasaki wulku syłu katolikow, kotřiž běchu swoju wěru přez wšě wichory přesćěhanjow sebi wukhowali a sebi ju wot splaha k splahej přepodawali. Hida pohanow njebě tola dosć sylna była, zo by mohła prawu wěru cyle wukorjenić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Zašłu njedźelu, 24. nov. wotmě „Katolska Bjesada" tu pola Kralec swoju 8. lětušu zhromadźiznu. Při započatku wuspěwachmy kěrluš čo. 290 (k česći swjateje knježny a martrafki Katyrny). Předsyda wopominaše starobu a rjanosć tohole kěrluša. Nowy sobustaw J. Š. z Radworja bu přijaty. Sćěhowaše přednošk wo dźěle a nadawkach japoštołstwa lajikow (njeduchownych). Też bu hódnje na 3 Michałow spomnjene: 1. swj. arcjandźela, jako škitarja swjateje cyrkwje a krajow. 2. rjadnika a martrarja P. Pro z Mexika. 3. serbskoho wótčinca a wučerja Nawku. Njezabudźmy tola nichtón k hodom swojim lubym też dobru a rjanu knihu wobradźić. Naši kk. duchowni a wučerjo wědźa derje zaradźić. Dla přichodnoho założeńskoho swjedźenja, kiž ma być wokoło 2. febr. 1936, bu hižo wuradźowane. Městopředsyda je hižo žortnu hru wobstaral. Po dwěhodźinskim dźěle so rozeńdźechmy. Wopyt běše spokojacy.

— Wot 15. novembra mamy nětko našu cyrkej tepjenu. Twar je Bohu dźak derje dokónčeny, tola nic zapłaćeny. Wulke kachle ze štworej pjecu buchu po systemje inženěra Wellen z Düsseldorfa připrawjene. Bóh chcył hnadnje wšěch dobroćelow žohnować.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so 4. decembra 1935, pop. w 2 hodź., w Khrósćicach w hosćeńcu, 1/2 4 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Jasenicy. Zańdźenu wutoru wječor w 7 hodź. wuhotowa „Kat. Bjesada" w Handrikec hosćeńcu swój lětuši nazymski swójbny wječor. Předsyda bur Just powita wšěch hosći nanajwutrobnišo a wupraji swoje wjeselo nad tak bohatym wopytom. Na to wustupichu hrajerjo z rjanej hru ze serbskich bajkow: „Zhubjena njewjesta" we 4 jednanjach spisana wot Jurja Kubšćana. Zmysł hry je jara hłuboki a ma za dźensniši čas wjele prajić. Jedna so tu kaž móžeš sebi to hižo z titula wuwzać, wo česć Hilže. Hilža pak je słaba. Bě čestnomu khudomu młodźencej swěru slubiła. Tola jeje lubosć njeje wěrna, kruta. Cuzy knjezyk, z klinkotatymi slěbornymi a złotakami je Hilži hłójčku zawjerćał. Jan, jeje luby, so boji wo jeje dóńt, wo jeje zahubu. Boji so, zo cuzy ju zastorči, tak bórzy, hač změje ju sytu! Zo njepostara so wjacy wo nju, hdyž do njezboža přińdźe. W přestawcy poréča wosadny knjez farař Wjeńka dlěšše słowa přitomnym. Pokaza z dweju přikładow na dobre katolske serbske swójby a přizamkny k tomu spomožne pokiwy. Njesměmy ženje zabyć Boha wo joho Bože žohnowanjo prosyć. We swojej dalšej réči poswari z połnym prawom „Bjesadu", čohodla runje kóždy raz před serbskim koncertom swój swjedźeń wuhotuje. Na kóncu dźakowaše so předsyda knj. fararjej za joho słowa, kaž też hrajerjam a wosebje knjezej Ryćeri za joho hobrske dźěła, kotrež je při pruhach měł. Štož hru nastupa, je so derje přewjedła. Hrajerjo wšě swoje mocy napinachu. Za to žnějachu bohaty přiklesk. Wjesoła rejka skónči rjany serbski swójbny swjedźeń.

Z klóštra Marijineje Hwězdy zhonichmy k zrudźacej powěsći hišće, zo je knjez propst hižo dlěšši čas husćišo ćerpjeł pod ćežkimi myslemi a poraženosću. Njedźelu hakle je joho lěkař kruće namołwjał, zo dyrbi hnydom wupřahnyć; bohužel tutej radźe njeje posłuchał. Na smjertnym dnju je rano wokoło 6 hodź. šoł do cyrkwje, zo by Božu mšu měł. Tu pak njemóžeše čitać, dokelž słabosć joho nadpadny. Wróći so do bydlenja, hdźež so joho wosud dokonja. Njech je wšohowědomny Knjez njebjes a zemje njeboćičkomu hnadny a miłosćiwy sudnik.

Z Kukowa. Młodostny wotrjad swj. Jurja zeńdźe so zańdźenu njedźelu k poslednjej lětušej zhromadźiznje, dokelž so chce 15. dec. z druhimi wjesnymi towarstwami, k Domowini přizamknjenymi, kaž z Kat. Kasinom, Lipu Serbskej a tow. knježnow k zhromadnomu dźěłu skhadźować. W njej rěčeše prezes, knjez kapłan Hórnik, wo misijónach, kak maja so pósłojo Boži w cuzych krajach z wobkhodnymi njedostatkami bědźić. Tohodla so „Miva" (Missions-Verkehrs-Arbeitsgemeinschaft) założi, kiž jich z nowočasnymi připrawami wuhotowa, zo by so jim wobćežne dźěło wołóžiło. Tak powědaše nam wo „lětacym patru Schulte" zajimawe podeńdźenja. Wěsty P. Fuhrmann bě před nim w južnej Africy skutkował, a z joho zawostajenych listow spózna, z kajkimi wobćežnosćemi je so bědźić měł, kotrež su też zažnu smjerć tutoho horliwca za Božu česć zawinowałe. K lěpšomu dorozemjenju jich njewšědnych prócowanjow wuhotuje so 8. hodownika misijónska njedźela. Předsyda wotrjada, Jan Šewc z Hory, poda přehlad wo dźěławosći w zańdźenym lěće a čohodla je k założenju tutoho wotrjada dóšło, mjenujcy serbskich młodźencow w Klóštrje k nabožnomu a k narodnomu dźěłu hromadźić. Při tym pokaza na wuznamneju mužow z Kukowa, na P. Tecelina Měta, kotrohož stotne posmjertniny lětsa woswjećichmy, a na Jakuba Čišinskoho, kotrohož 80. narodny dźeń 28. žnjeńca so bliži. Přitomny hósć poréča khutne słowo wo lěnjosći a njerodźe při wužiwanju serbskeje rěče. Kak naměšanu serbšćinu wšelacy „Serbja" nałožuja, je woprawdźe wěrje njepodobne. Němcy nam praja, zo woni tajku „serbšćinu" też rozemja. Je na času, zo so w tym polěpšimy. Mjez réčemi a rozprawami zaklinčachu wšelake serbske spěwy, kaž so to za serbskich młodźencow słuša. Z dźakom za poskićeny přednošk a dalše pokiwy skónči předsyda zajimawu skhadźowanku.

— Zańdźenu njedźelu zemrě bywši žiwnosćeŕ Jakub Ledźbor w starobje 70 lět. Zemrěty přisłušeše na 53 lět ke Katolskej Bjesadźe a lětsa runje poł lětstotka ke klóštrskej wohnjowej woborje, za čož bu wosebje wuznamjenjeny, kaž też w swojim času za 40 a 25 lětnu přisłušnosć k tutej dobroćeŕskej organisaciji, na kotrejž z wulkej lubosću a swěru wisaše. Joho towaršojo běchu tohodla też na pohrjebnym dnju sylnje zastupjeni. Kóždy, kiž móžeše někak woteńć, tam bě. W jich mjenje połoži hejtman Pawoł Hawš krasny wěnc z dźaknymi słowami na row. Tohorunja činješe zastupjeŕ wójnskich zawostajenych, žiwnosćeŕ Uhlig z Worklec. Zemrěty bě swojoho nadźijepołnoho syna na wótčinskim wołtarju woprował. „Kat. Bjesada" a dźěłaćeŕske towarstwo běštaj z khorhowjomaj zastupjenej, k poslednjomu přisłušeše wot joho założenja a bě dołhe lěta z joho pokładnikom. Zemrěty bě jara křesćanscy zmysleny čłowjek a bě rad kóždomu k woli. To susodźa a wjesnjenjo najlěpje wědźa. Nimale wšědnje wopytowaše Bože służby, kaž so jara za Božu česć horješe. To so wosebje při ponowjenju klóštrskeje cyrkwje pokaza, za čož je mnohe pjenježne dary nahromadźił, štož je so zjawnje připóznało. Njech Bóh Knjez jomu wšu lubosć a prócu tysac króć mytuje! R. i. p.

Dalše hl. str. 390.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac december:

Katolski katechismus — žiwjeńska kniha za člowjekow.

1. Katechismus? Haj, — za tebje!

Prajiš: „Što mje katechismus stara! Ja sym ze šule. Tuž so wo šulske wěcy wjacy njestaram. Mam je dosć syte.“ Člowječe, ty so myliš. Katechismus njeje šulska, ale je a dyrbi być, kaž Swjaty Wótc sebi přeje, žiwjeńska kniha. Katechismus pokazuje ći žiwjenjo w prawym swětle. Wón pokazuje ći wěsće prawy puć přez žiwjenjo. Katechismus ma će přewodźeć, posylnjeć a skrućić na puću, kiž će wjedźe k Bohu do njebjes!

Chceš-li w našim khabłatym času kruty wostać we wěrje a swěrny swojomu Bohu, stworićerjej a wumožnikej; chceš-li Bože a cyrkwinske kaznje swěru dźeržeć, byrnjež spytowanjow wjacy było; chceš-li stajnje porjadnje to činić, štož je w křesćanskim žiwjenju to najwažniše, mjenujcy derje so modlić a pobožnje swjate sakramenty dóstawać, tak dyrbiš so zasy a zasy do tutych wěrnosćow zanurić a je rozmysleć. Dyrbiš čitać kusk po kusku katechismus.

Limburgski biskop Maximilian piše w pastyrskim lisće: „Bjerće tola tutu lubu knižku do ruki, mysłće na jeje wěrnosće, spóznawajće z njeje swoje winowatosće, čerpajće z njeje wěstosć a pokoj!“

Njewěriwi nam wumjetuja, zo stoja w katechismje „dogmy“, hołe sady, twjerde a morwe kaž kamjenje, za naše žiwjenjo ani trěbne ani wužitne, naše žiwjenjo njetrjebawši poćežace a wuspinace. Njech ludźo, kiž nimaja ani zrozemjenja ani dobreje wole našu swjatu wěru spóznać, takle sudźa. Nam su tele „dogmy“, tele sady, tele wěrnosće swjateje wěry žiwjenjo! My wěmy: Jenož hdyž po tutych wěrnosćach swoje žiwjenjo rjadujemy, je naše žiwjenjo křesćanske. Jeli pak po tutych wěrnosćach katechisma žiwi njejsmy, potom wšak maja tamni prawje, zo su naše „dogmy“ kwakla a — smjerć.

Španiski general Manso, wjednik mnohich provincow, wuzna swojomu přećelej: „Zwotkel sym nabył telko mudrosće a dospołnosće w žiwjenju? Sym studował a čitał w katechismje — a po tym so měł!“ Tuž čitaj a studuj we swojim katechismje, doniž jón njemóžeš z hłowy! Ale měj so też po nim! A budźeš mudry, wjesoły a spokojny!

2. Katechismus? Haj, — za cyły dom!

Biskop Ketteler je rekł: „Ničo njeje zahubniše hač nahlad tych, kiž měnja: Katechismus je za šulske dźěći! Ně, katechismus dyrbjał być wjele trjebana čitanka za cyłu swójbu!“

Wězo so katechismus w šuli wuči. Ale někotryžkuli nan a někotražkuli mać spóznawataj, kak njedosahaca je šulska nabožna wučba. Skoržitaj: „Naše dźěćo pak ničo njewuknje, ničo njewě wo bibl. stawiznach a katechismje.“ Na kim pak to zależi? Wězo nic na drohim, wbohim dźěsću, ale na duchownym a wučerju! Šula je wina! Wučerjo njejsu khmani! Tak so praji. Z tym so někotři starši spokoja a wot dalšich starosćow wo nabožne wućehnjenjo dźěći wuswobodźa.

Staršej pak mělој so na to dopomnić, zo staj přez swjaty sakrament mandźelstwa poswjećenaj a postajenaj za měšniski nadawk. Nan a předewšěm mać ma swjatu winowatosć, dźěsću wot wšoho spočatka podawać prěnju wučbu wo swjatej wěrje. Staršej kładźetaj zakład. Wot maćerje wuknje dźěćo prěnje wěrnosće wo Bohu Knjezu a Jězusu, wuknje prěnje paćerje: Wótče naš, wěru, rańše a wječorne a druhe wšědne modlitwy. Staršej staj prěnjej powołanaj wučerjej swojich dźěći, a to wosebje w nabožinje. A hdyž dźěćo do šule khodźi, mataj so za to starać, zo wone swoje stawizny a swój katechismus na prěnim městnje derje nawuknje. Hdyž pak dźěćo prawje njewuknje a staršej to pytnjetaj, potom je na času, zo zapřimnjetaj a z dobrym dźěsću pomhataj. Też dźěd a wowka!

Wjacy hač hdy prjedy dyrbi dźensa staršiski dom so starać wo nabožne wućehnjenjo dźěći, zo bychu so njedostatki njedosahaceje nabožneje wučby někak narunałe. Wjacy hač dotal budźeja starši dyrbjeć nabožnu wučbu do ruki wzać. Měšnik sam w šuli dočinić njemóže.

Katechismus njesmě zwonka šulskoho časa ležeć něhdźe w zaprózenym kuće. Cyła swójba dyrbjała z njoho, po možnosći zhromadnje čitać a wuknyć, stawizny, modlitwy a hrónčka. Lětsa su wušłe nowe małe serbske Biblijske stawizny z přidatym katechismom, z wobrazami a mnohimi hrónčkami. Knižka je za 1,— hriwnu dóstać na farje abo pola Donnerhakec. Wona je wosebje też za staršich postajena.

Křesćanska maći! Čitaj pilnje ze swojimi dźěćimi w tychle „Biblijskich“! Z kóždeje stawizny zamóžeš dźěćom rozwić přidate katechismowe wěrnosće. Wukń z dźěćimi wosebje to, štož so w šuli žada! Wosebje nětkle w zymskim času, hdyž je časa! Tak přiswojiš sebi lohko to, štož wědźeć dyrbiš jako mać a woćehnjeńka swojich dźěći za Boha. A też dźěći budźeja z wjetšim zajimom a lóštom, z wjetšej lubosću so wěnować swojim šulskim nadawkam, předewšěm w nabožinje. Dźěćo wšak chce wšudźe z dobrym, ze sćerpnosću a lubosću nawjedowane być, też doma při wuknjenju. Mać, kotraž je sebi swojeje winowatosće wědoma, njebudźe swoje swědomjo z wuréčemi změrować. Njebudźe rjec: „Nimam časa!“ Wona změje tola nabožne wukubłanjo swojoho dźěsća za ważniše hač pěrjo-drěnjo pola susodźic.

Bohuspodobny to napohlad, hdyž swójba wječor po spěšnje dokonjanym dźěle, wosebje njedźelu a swjate dny, někajku štwórć hodźinu so za blido sydnje, nic jenož, zo by swój wšědny khlěb wužiwała, ale też khlěb słowa Božoho. Kak rjenje, hdyž mać, potom nan, potom wowka abo ćeta, a skónčnje mała Marja abo Hana abo Michał z jasnym hłosom čitaja z nowych małych biblijskich stawiznow wotrězk, k tomu někotre hrónčka nawuknu a někotre štučki kěrluša rjenje zanjesu! To budźe so nanej doma lěpje lubić hač pola korčmarjec! To budźe prawa domjacnosć! Hdźež so to stawa, stej staršej spóznałoj swoju winowatosć: so starać nic jeno wo ćěło, ale też wo dušu swojich dźěći. Měniš, zo Bože žohnowanjo w tajkej swójbje wuwostanje?

Modlmy so w tymle měsacu na měnjenjo Swj. Wótca, zo by prawje wjele člowjekow, prawje wjele serbskich křesćanskich swójbow z lubosću a wužitkom čitało z katechisma. Modlmy so, zo by katechismus był za mnohich člowjekow: žiwjeńska kniha!

Z Kamjenca. (Swójbny wječor katolskoho kasina, dnja 20. 11. 1935.) Rano w 8 hodź. wotmě so w farskej oyrkwi lětne wopomnjećo (rekwijem) za wotemrětych sobustawow; wječor w 8 hodź. derjewopytany swójbny wječor we „Złotym Jelenju“ w Kamjencu. Wosadny faraŕ J. Rjeda nawjedowaše jako prěni předsyda towaŕstwa swójbny wječor powitawši přitomnych, wosebje susodnoho fararja Essela z Kinsburka, hrodowskoho kapłana Heisterkampa z Brunjowa, hrabinku Mariju ze Stolberg-Stolberg nad Brunjowom a wojakow Kamjenskoho pancerowoho połka. Předsyda wujasni porjad Božich służbow na zakładźe jednanjow mjez farskej a wojeŕskej wosadu, do kotrejež słušeja wojacy ze swójbnymi. Prěnju njedźelu měsaca, hdyž přistupja mužojo a młodźencojo na rańšich w nahladnej ličbje zhromadnje k swj. woprawjenju, spokoji so farska wosada z hłownymi kemšemi rano w 8 hodź., dźiwajo na wojeŕsku wosadu, kiž změje po přeću wojeŕske kemše w ½10 hodź. Wojacy smědźa wopytować Bože służby farskeje wosady, kaž też wosadni kemše a cyrkwinske zarjadowanja wojeŕskeje wosady. — Hdyž je cyrkej přemała, změjemy stajnje tŕoje Bože służby: rańše w 7 hodź., dopołdniše w 8 a ½10 hodź.; jenož druhu njedźelu měsaca njejsu w 8 hodź. dla Božich służbow w Połčnicy w Kamjencu žane kemše. Předsyda rozprawješe wo jubilejskich swjatočnosćach w Brunowje dla 100lětnoho wobstaća tamneje hrodowskeje kapałki na dnju 4. novembra 1935, hdźež bu dźeń prjedy nowy zwón poswjećeny wot Grüsawskoho abta P. Alberta Schmitta, darjeny wot nětčišoho hrabje ze Stolberg-Stolberga nad Brunjowom jako jubilejny dar a dopomjeńka na dźěda, kiž bě kapałku 1835 natwarił a nana, kiž bě zahe zemrěł. Hłowny přednošk měješe faraŕ Essel z Kinsburka wo swj. Hilžbjeće Durinskej. Přednošk bě jara powučowacy a zajimowacy, dokelž rěčnik tamnu krajinu swojeje domizny derje znaje. Z protokolow z lět 1878 a 1879 zhonichmy, zo je tehdom Brunjowski hrodowny kapłan Plathner w Kamjenskim kasinje přednošowaŕ; swój 60. lětny (diamantowy) měšniski jubilej bě w Hildesheimskej diecejzy dožiwił. Wón je tehdom wojowaŕ za dobru mysličku: wopytowarjo (swójbnych) towaŕstwowych swjedźenjow nastaja so nadobo na dompuć — nichtón njewostanje sedźo a wróćo — synojo a dźowki nimaja přistup bjez staršich a dorosćenych znatych — hewak ćerpi nahladnosć towaŕstwa! — Swójbny swjedźeń je so derje poradźił. Njech so dale dźěła w duchu swj. Hilžbjety! J. R.

Knjez faraŕ Rjeda hišće wozjewja:

Wobej wosadźe w Kamjencu, farska a wojeŕska, matej njedźelske Bože służby w farskej cyrkwi swj. Madleny a to we advenće kóždu njedźelu w 7 hodź., 8 a ½10 hodź. — Wojacy smědźa wšě kemše wopytować. Wojeŕske kemše su na prěnjej njedźeli (1. 12.) ½10 hodź., na druhej (8. 12.) we 8 hodź. (zhromadne swj. woprawjenjo wojakow). Druhu njedźelu (8. 12.) su też ¼10 hodź. kemše w Połčnicy, hdźež su so katolske Bože służby w lěće 1927 druhu njedźelu adventa zawjedłe. Wězo je njemóžne, zo cyrkej wšitkich nadobo přijima, tuž je radźomne, zo so ludźo derje rozdźěla — tohodla su tŕoje kemše!

„Domowina“

zjednoćeše srjedu popołdnju w Serbskim domje zastupjerjow serbskich towaŕstwow ze wšěch łužiskich kónčin. Zhromadźiznu nawjedowaše župan Jurij Šewčik z Komorowa, zastupujo wjednika „Domowiny“ Pawoła Nejda, kotryž wot ćežkoho skhorjenja hišće wustrowjeny njeje. Wurjadnje wjele přitomnych móžeše powitać. Potom rozpominaše dźensniše połoženjo serbskoho luda, kotrež je khutne. Wobkručowaše swěru k wjednikej němskeje wótčiny, kotromuž Serbja so dowěrja w krutej nadźiji, zo poskići jim škit k zdźerženju jich narodnosće. Tute přeća wuklinčachu do „zdar“ na wjednika. Knjez Nejdo bě póslał rjany list z wutrobitym wobsahom; też wopřiješe naćisk dalšeje dźěławosće „Domowiny“. W dlěšim přednošku potom knjez wyšši wučeŕ Kral rozkładowaše, kak mělo so w towaŕstwach a zjednoćeństwach dźěłać k zdźerženju našoho ródnoho ludstwa; bohate narodne pokłady měłe so při tym wužiwać. Lud dyrbi je zeznać, potom budźe je z lubosću hajić a pěstować.

W nětko sćěhowacej rozmołwje poda k tomu najprjedy knjez hudźbny direktor Krawc někotre praktiske pokiwy, wuprajo přeću, zo bychu při wšitkich składnosćach po móžnosći tajcy k ludej rěčeli, kotřiž wědźa z wutrobnym zapalom jón zahorić.

Krasne słowa poréča dale horliwy serbski prócowaŕ faraŕ Šwjela z Koćebuza, kiž bě nahladnu ličbu delnjołužiskich bratrow a sotrow do Budyšina nawabił, kotrychž pyšna drasta zhromadźiznje a wječornomu koncertej wuznamny wuraz da.

Wo pokładni „Domowiny“ rozprawješe knjez dr. Cyž, a hišće někotři druzy poréčachu. Na kóncu zhromadźizny wědźeše hišće zastupny wjednik „Domowiny“, knjez faraŕ Wjeńka, wšitkich z prawymi słowami za dobru wěc „Domowiny“ zahorić.

Spominachmy na zasłužbnoho wjednika „Domowiny“, knjeza Pawoła Nejda, z přećom, zo chcył jomu Bóh bórzy zasy krutu strowotu spožčić.

Wulke syły serbskoho ludu běchu z awtami a kolesami do Budyšina přikhwatałe na

serbski koncert,

kotryž so po 8 hodź. w přepjelnjenej „Krónje“ započa. Też wjele němskich hosći bě přikhwatało, mjez nimi knježa: hamtski hejtman, wyšši měšćanosta, wyšk Budyšskoho wojeŕstwa, zastupjerjo strony a druzy. Hłowny dirigent koncerta bě knjez wučeŕ Michał Nawka. Zeznachmy pak w běhu programa hišće wjacy našich hudźbnikow, kotřiž ze swojimi khorami wustupichu: knjeza Wjelu z Bukečanskej „Radosću“, knjeza Jeńku z Hućinjanskej „Zerničku“, knjeza Rječku z Ralbičanskej „Liliju“, knj. Pašku z Kulowskim „Bratowstwom“ a knjeza kantora Jenča z Budestec, kiž dźěł koncerta na klawěrje přewodźeše. Měšany khór „Meje“ wjedźeše Nawka, kaž też khór Radwoŕskich dźěći a holčatow, kotryž poskići štyri spěwy, dwaj jara khutnej a ćežkoho raza, dwaj wjeselšej. Ze spěwami a solami wustupichu: wučeŕ Jeńka, Nawkec Marhata z Radworja a Hanka Kubicec z Budyšina.

Naš serbski husleŕ, časnikaŕski mištr Mencl, hraješe wjele rejow a pěsnjow na swojim tŕitrunatym nastroju, k tomu přewodźeše joho na bandoniju k. Čornak. Bohaty wobsah koncerta wuklinča, kaž bě zaklinčał, ze sylnje wobsadźenym měšanym khórom.

W cyłku je so koncert „Domowiny“ jara derje poradźił. Serbska zjawnosć je wulki dźak dołžna wšitkim prócowarjam, kotřiž su swoje mocy dobromu skutkej woprowali, wosebje hłownomu dirigentej, knjezej wučerjej Nawcy. Jomu so zastupny wjednik „Domowiny“, knj. faraŕ Wjeńka, ke kóncej koncerta zjawnje dźakowaše za wuznamne hobrske dźěło, kotrež je za swój lubowany serbski narod wukonjał. Přeješe knjezej Nawcy z jimacymi, wobšěrnymi słowami zbožo k joho 50. narodninam, kotrež běchu pjatk z přičinu rjanoho swójbnoho swjedźenja pola Nawkec byłe.

W mjenje hosći dźakowaše so za poskićene ludowe hudźbne dary stud. rada dr. Fabian, zastupjeŕ strony w kulturnych należnosćach. Tŕikróćnu sławu wunjesechmy wjednikej a wuspěwachmy prěnjej štučcy němskeju hymnow.

Mnoho dźěła za zwonkowne zarjadowanjo je też měł knj. P. Krječmaŕ. Wón swjedźeń z powitanskimi słowami wotewri.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Powěsć, zo bamž tajny konsistorij zwoła, je so prawa wopokazała. Tajne konsistorium zeńdźe so 16. decembra. Tři dny po nim wotměje so zjawne konsistorium. Bamž sam je hižo mjena tych 20 biskopow wozjewił, kotřiž maja so na kardinala pomjenować. Mjez nimi staj też sekretar kongregacije za rozšěrjenjo wěry: biskop Salotti w Romje a bamžowski nuncius w Španiskej.

Tuteju je bamž hižo 1933 in peto na kardinalaj pomjenował. Wo tym wězo nichtó njewědźeše, też wonaj nic, jenož Swjaty Wótc sam. Dale su mjez nowymi kardinalemi bamžowscy wupósłancy w Awstriskej (Sibilia), Francózskej (Maglione) a Pólskej (Marmaggi), dale syriski patriarch za Antiochiju Tappouni. Powěsć, zo budźe też Pražski arcbiskop Kašpar z kardinalom, je wěrna. Nětko změje katolska cyrkej zasy 68 kardinalow. Potajkim budźetej jenož hišće dwě městnje swobodnej. Mjez kardinalemi je 37 Italčanow, tamni 31 su z druhich krajow.

W dwěmaj narěčomaj pokaza Swjaty Wótc zaso junu na ważnosć katolskoho skutka. Wosebje pokhwali duchownych radźićelow katolskoho skutka, kotřiž su po joho zasadach dźěłali a też laikow, kotřiž su pod wjednistwom duchownych jako japoštołojo za Khrystusowu cyrkej skutkowali.

Snadź sebi tón abo tamny mysli, k čomu bamž tajki wulki hród kaž Vatikan trjeba. Ale dyrbimy wědźeć, zo bamžowe wobydlenjo jenož z někotrych stwow wobsteji. Tamne rumy su pak zale za audijency, knihownja, laboratorije atd. Je dźěn znate, zo ma bamžowska knihownja jako jenička na cyłym swěće laboratorij, w kotrymž so stare spisy atd. zaso wědomostnje a bjez poroka wuporjedźeja, zo je njebychu mole a druhe škódniki zničiłe. Mnohe wulke knihownje a wustawy su hižo pomoc we Vatikanje pytałe a namakałe. Ważny je też laboratorij a magacin w Pinakothecy. Tam přepytuja z najnowšimi aparatami wumělske wudźěłki z dawnych časow, kaž mólby, gobeliny atd. Tajke tam też zaso zwuporjedźeja a fotografuja. Poslednje so tohodla stawa, zo njebychu so wěcy mohłe zaměnić. Wobrazy a wopisanja wobnowjenych wěcow so potom w magacinje khowaja. W laboratoriju smědźa jenož tajcy wumělcy a wučeni studować, kotřiž móžeja dopokazać, zo su so z podobnymi nadawkami hižo zaběrali a na universitach stawizny wumělstwa studowali.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

648.—653. z Budyšina: Michał Glawš, Pawoł Handrik, Hana zwud. Hejdušcyna, Michał Just, Hana zwud. Rjelcyna, Hańža zwud. Wićazowa; 654. ze Słon. Boršće: Jan Kětan; 655. ze Swinarnje: Jan Mikela; 656. z Jawory: Madlena Lejmanowa; 657. z Hrańcy: Jurij Wjeńka; 658. 659. ze Sernjan: Michał Kral, Jurij Kušk; 660. z Kulowa: Hana Wawrijec; 661. ze Salowa: Pětr Šołta; 662. 663. z Koćiny: Madlena Wawrijowa, Michał Korch; 664.—669. z Radworja: Jan Winca, Jan Gliklich (herc), Mikławš Mička, Jakub Čornak, Jan Liška, Jan Brycka; 670. z Khasowa: Marja Krempkec; 671. ze Stróžišća: Jakub Rjeda; 672. z Milkec: Pawoł Misala; 673. z Nowych Boranec: August Wróbl; 674. z Roudnic: propst Vaclav Kotrch.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1038.: M. N.; čo. 1039.: N. M.; čo. 1040.: N. L.; čo. 1041.: N. R.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo. 1105.: N. R.

Mjedowe a poprjancowe dobre kuski
z **Knježkec** kofejownje a konditarnje
w Budyšinje, na Garbařskej hasy 3
Wosebitosć: Šokoladowy, worjechowy, ananasowy tykanc, poprjancowe kulki, placki atd.
swj. Mikławš wobradźa.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
atd.
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbska dr. 16

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora atd., namakaće pola nas!
Dobre a rjane
kachle
we wulkim wubjerku.
Wosebje wukhwalene „**Baldur**"-kachle předawa tudy samlutki
Budyšin Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Hilger Lotzestr. 20 I
poskića płaćizny hódno dobre wupjerki, łožowe šaty, blidne šaty, kuchińske šaty, barchenty běłe a barbne, čopłu spódnju drastu.

Kožuchowe podšića
kłobuki a čapki
we wulkim wubjerku
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Ruby a blidne šaty
poruča
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Też mały nawěštk w „Katolskim Posole" ma
wulkoho wuspěcha!

Domjacu a kuchińsku nadobu
poskića w bohatym wubjerku po nizkich płaćiznach
Kurt Mička
w Budyšinje, Hošic hasa 20

Šoklady, marcipan
a
kajkežkuli placki
maš na wubjerku pola
Marćinki
w Budyšinje, Žitna dróha (blizko Serb. dr.)

Wobswětlenja za kolesa
6 Volt wot **5,25** hr.
gumije; mantle hižo za 1,60
a wšě trěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
bratraj **Thomasec**
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Čopłe pulowry, krute woblečenja za šport.
Rukajcy, zoki!
T. ALBERT Budyšin Lawske hrjebje 10

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
Budyšin — Bohata dr. 25

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě móžne, też „přikusy" te dobre „serbske"
Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!
Konditarnja a khofejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Bohaće a rjenje wuhotowany staji so

naš luby, dawno wočakowany

Krajan

na nowy tydźeń na puć do Serbow!

Zymske mantle

za

žony a **holcy**

Hobrski wubjerk!

muže a **hólcy**

Nizke płaćizny!

Wilhelm Seifert

w Budyšinje, Bohata dróha 22

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.

We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.

Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

Srjedu 20. nov. pokhowachmy na Radwořskim kěrchowje našu lubu sotru a ćetu, knježnu

Marju Póleńkec,

kotraž bu w 55. žiwjeńskim lěće njedźelu (17.11.) rano přez nahłu smjerć wotwołana do wěčnosće, za kotruž bě ze swj. sakramentami přihotowana.

Wšitkim, kotřiž su za nju na póstwječorach so modlili a ju k rowej přewodźeli, wosebje knjezej fararjej Nowakej, wupraja wutrobne **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Čornym Hodlerju. **swójba Póleńkec.**

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu

wotměje **njedźelu, 1. decembra,** wječor we 8 hodź. w Kolpingowym domje

adventski swjedźeń

z předstajenjom hry: **„Swjata Katyrna“.**

Zastup darmo.

Wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Wobhladajće sebi rjanu wustajeńcu

Božich narodow

w

Dombuchhandlung M. Dilger

Budyšin, Při mjasowych jětkach.

Wróćiwši so wot rowa mojoho lubowanoho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, přichodnoho nana, dźěda a wuja

žiwnosćerja Jakuba Ledźbory

wuprajamy wšitkim za bohate wobdźělenjo na póstwječorach a pohrjebje, wosebje pak dobrowólnej wohnjowej woborje w Marijinej Hwězdźe, Kat. Bjesadźe, dźěłaćerskomu towarstwu a zwjazkej wójnskich zawostajenych naš **najhorcyši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Kukowje, na dnju pohrjeba, 27. 11. 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Njejapcy a njenadźicy je wutoru, 26. novembra, dopołdnja naš wysokodostojny knjez

propst P. Max Maček

do wěčnosće wotešoł.

Pjatk dopołdnja bu na klóštrskim kěrchowje pokhowany. Za joho dušu wotmě so w klóštrskej cyrkwi w 9 hodź. pohrjebna Boža mša.

Abtissa a konvent.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

49. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 7. decembra 1935	73. lětnik.

K misionskej njedźeli, 8. decembra.

Lubowani wosadni!

Kaž kóždolětnje, tak ma so też lětsa po přikazu našoho Swjatoho Wótca přichodnu njedźelu we wšěch wosadach katolskoho swěta njedźela swětowoho misionstwa swjatočnje woswjećić. Wšitcy wěriwi wšitkich narodow maja na tutym dnju ze swojimi duchownymi so modlace zjednoćeństwo tworić, kotrež dobroćiwoho a wšohomócnoho Boha nutrnje prosy, zo by woporniwe prócowanjo cyrkwje wo dušu pohanskoho swěta žohnował.

Ženje njeje cyrkeŵ přestała, misionski rozkaz Knjezowy dopjelnjeć: „Dźiće do cyłoho swěta a wučće wšitke ludy a křćijće je". Sebi wědomi, zo je naša cyrkeŵ póslana k spomoženju cyłoho človjestwa, bjeru naši zmužići misionarojo, naši bratŕa a naše sotry, najćežše wopory na so. Domy katolskich klóštrskich rjadow su sebi wulku zasłužbu wo rozrósť kralestwa Božoho po cyłym swěće dobyłe. Wone su nam misionarow a sotry dariłe, kotŕiž ze swojej krewju a swojim žiwjenjom wosławjenjo Zbóžnika hač do kónčin zemje přihotuja, kotrymž wosebity dźak słuša za jich ćiche, wot swěta často tak mało připóznawane rjekowstwo. Ćile japoštołscy mužojo a žony su nam wšitkim přikład woporniweje, stajneje japoštołskeje lubosće k Zbóžnikej. Woni su žiwa sława a krasna khwalba luda, z kotrohož su wušli, mjez narodami zemje. Jim ma naša modlitwa a naša jałmožna znamjo našeje dźakownosće a našeje samsneje pomocniweje japoštołskeje zmyslenosće być.

Njech přecy a zasy wulkomyslni, wot Boha powołani młodźency a knježny jich přikład sćěhuja a bywaja jich pomocnicy a naslědnicy w japoštołskej służbje cyrkwje. Njech wosebje dušepastyrjo młodosće misionske powołanjo w kole našeje katolskeje młodźiny z pěstowanjom misionskeje myslički w šuli, na klětcy a w towaŕstwach haja. Přemało so wukubłanski, młodosć k hibliwości pohonjowacy wuznam misionskeje pomocy, do porjadnoho dušepastyŕstwa zatwarjeneje, spóznawa a spěchuje. — Wy starši, njewobarajće swojim dźěćom, hdyž Bóh jich woła, zo bychu joho swědkojo byłe, pósły joho wjesołoho poselstwa po cyłym swěće.

Naš katolski lud je přecy swoju wosebitu lubosć za misiony wobkhował. Naše misionske domy we domiznje, naše misionske towaŕstwa su přecy a zasy přikłady katolskeje lubosće a woporniwosće nazhoniłe. My biskopja wěmy, zo tajka lubosć k bližšomu, kotraž misionam mjez pohanstwom służi, so też ženje nuzam domizny njezapowědźuje, a napominamy was: Budźće wobstajni a njepopušćejće w modlitwje a woporniwości za misionstwo pohanow našeje swjateje cyrkwje! Džakujemy so wam z wutroby za wšo to, štož sće za kralestwo Boże činili. Knjez sam budźe wam to nadobnje mytować, kiž praja: „Štož sće najmjeńšomu mojich bratrow činili, to sće mi činili."

Z wosebitej dźakownosću a wutrobnej wjesołosću dopominam so na khorych, kotriž su lětsa k prěnjomu razej Swjatki swoje ćeŕpjenja a bolosće swojomu Bohu za postup misionstwa mjez pohanami woprowali. Hdyž też khory zwonkownje njemóže skutkować, tak je tola ćeŕpjenjo tak sylna a skutkowna pomoc, zo Bóh dźiwajo na tajku woporniwu lubosć nihdy swoje žohnowanjo njezapowědźi. Bóh njech žohnuje wšitkich lubych khorych za jich ćichi, swjaty wopor ćeŕpjenja za kralestwo Boże.

Spěchowarjo a spěchowaŕki bamžowskoho skutka za rozšěrjenjo wěry zasłužuja sebi mój wosebity dźak a žohnowanjo. Woni su tola ći, kotŕiž we woprawdźitosći njesu a podpjeraja skutk cykwinskoho misionstwa. Njech njewustawaja we swojim japoštołskim dźěle, a njech katolski lud stajnje z dźakownosće za jich zwólniwosć jich přećelnje přijima a darniwje swoju ruku wotewrja!

Naše samsne nuzy njesmědźa nas wotdźeržować, zo njebychmy też swój pjenježny wopor po swojich mocach přichodnu njedźelu přinjesli. Přetož bjez našoho dara njemóže žadyn powołany dóńć k měšnistwu, žadyn misionaŕ

žana sotra wupućować, žana cyrkeŵ, žana šula, žana khorownja, žana universita w misionskich krajach wudźeržana być. Waš dar dyrbi Swjatomu Wótcej pokazać, kak smy joho namołwjenjo k sobudźěłu při misionskim skutku cyrkwje ze zwólniwej wutrobu přijeli.

Znowa, kaž je to hižo často so stało, namołwjam wěriwych a duchownych Mišnjanskeje dijecezy, zo bychu hišće horliwišo so za lěpše rozšěrjenjo a spěchowanjo bamžowskoho skutka za rozšěrjenjo wěry, kotryž tež Franca Xaverijowe misionske towarstwo mjenujemy, starali. Starosć za cyrkwinski misionski pomocny skutk słuša runje tak kaž

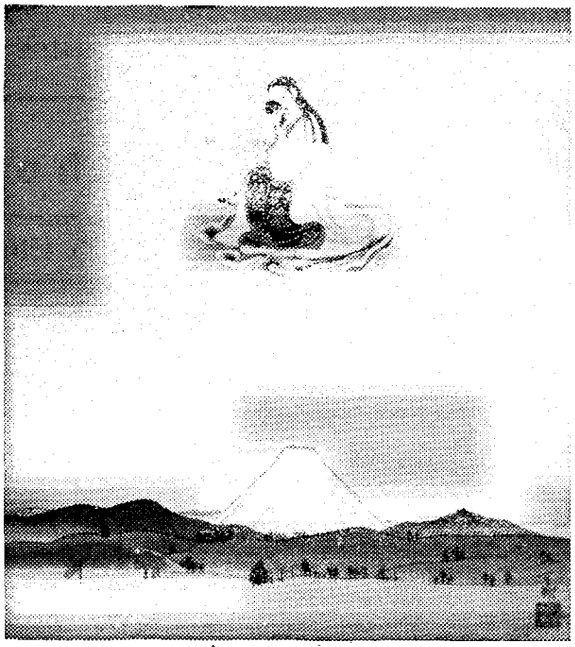

Naša Luba Knjeni w Japanskej.

kóžda druha powołanska winowatosć k porjadnym nadawkam dušepastyrstwa, kotrež maja so w kóždej wosadźe dopjelnjeć. Wěriwi njech so před snadnym pjenježnym woporom pjećich pjenježkow wob tydźeń njestróža, wjele bóle njech so wo to staraja, zo su po móžnosći wšitke katolske swójby ze sobustawom bamžowskoho skutka za rozšěrjenjo wěry, centrale w Aachenje.

Přichodna njedźela ma być dźeń modlenja za misiony mjez pohanami we wšěch wosadach Mišnjanskeje dijecezy. Lubosć ke Khrystusej, lubosć k joho swjatej cyrkwi, lubosć k njesmjertnym dušam woła nas k modlitwje a woporje.

† Konrad,
administrator Mišnjanski.

Kapitl za ministrantow.

Wot P. A. Berensa, misijonara w Africy.

Někotryžkuli budźe traš z hubu sćahować, kiž hornje napismo čita, a měnić: to tola njeńdźe, čornych, mazanych ministrantow z běłymi čistymi ministrantami přirunawać. Haj, cyle prawje, hdyž by jenož wo barbu kože so tu jednało! Ale barba kože nima w našim prašenju wjele rěkać.

Njedawno wopraša̍ch so jenoho z našich šulerjow, kotra barba je rjeńša, běła abo čorna. „Běła“, wotmołwi wón bjeze wšoho dalšoho rozmyslenja. Móžno, zo je to jenož mojedla prajił. Hewak maja čornuchojo drje čornu barbu kože za rjeńšu. „Kóžda koza khwali sebi swoju brodu.“

Ale pola ministrantow njeje prašenjo, hač su běli abo čorni, tak jara ważne. Na znutřkownej hódnosći wšitko zaleži, na khmanosći a na znutřkownej a zwonkownej pobožnosći a na dobrym zadźerženju. W tutym nastupanju móže pak samo čorny ministrant běłomu być z přikładom.

Na durjach našeje kapale — su to zwonkowne durje, zo by kóždy za tym hladać mohł, tež hdyž su durje zawrjene — wisa listno z 18 mjenami. To su naši ministrantojo. Tři za kóždy tydźeń — dwaj za wulki wołtař a jedyn za pobočny. Kaž bě to porjad Aronowy w starym zakonju, tak ma tu kóždy tydźeń dołho swoju službu. A hdyž je tydźeń so minył, smě domoj hić, kaž Zacharias po přizjewjenju naroda swjatoho Jana křćenika.

Nad listnom stoji hesło za ministrantow: „Chcu přistupić k wołtarjej Knjezowomu.“ Cyła dostojnosć ministranta je z tutymi słowami wuprajena. Pokazach junu našich ministrantow na tute słowa a wopraša̍ch so jich: „Rozemiće dha tež, što ma to rěkać?“ — „Haj, wótče, jara derje.“ A kaž ćicha horda wjesołosć přeleća tu jich wobličo. Běše widźeć, zo wobhladuja to jako wosebitu česć, zo smědźa ministrantojo być.

Tohodla přizjewja so za tute zastojnstwo přecy wjacy, hač možemy jich trjebać. Hdyž posledni raz nowych přiwzach, stajich wuměnjenjo: „Za tři njedźele dyrbiće móc modlitwy z hłowy. Jenož tón, kiž budźe modlitwy móc, ma wuhlad, zo so přiwozmje.“

Njeje to nětko za hólcow z našich lěsow tak lohko, za tři njedźele ławonske modlitwy Božeje mšě nawuknyć. Hdyž bychu jenož knižku měli, z kotrejež bychu wuknyć móhli! Ale samo knižka drje jim njeby wjele pomhała. We swojej lěsnej šuli su lědom hdy ławonske pismiki wuknyli. Tak sedźa wječor wokoło wohenja a spytaja modlitwy po słyšenju do hłowčki zbić. Wučerjo su ći, kotřiž modlitwy hižo móža.

Na wuwučenjo k wołtarjej-služenja so wjele časa njehodźi nałožeć. Dyrbja w cyrkwi woči wočinjeć, zo bychu sebi wothladali, kak ći druzy činja. A hlejće, bórzy su to zapřimnyli. —

Služba ministranta je čestna služba. Runje tohodla chcedźa wšitcy ministrantojo być. A tym, kotřiž swój zaměr dócpěja, zawidźeja to tamni sylnje, kotřiž to njedokonjachu. Myta abo někajkoho dara njehladaja a tež njedóstawaja, khiba tam a sem swjećatko jako připóznaćo. Česć je jim dosć myta. A nikoho njemóžeš ćežo pokhostać, hač hdyž joho wot k wołtarjej-služenja wuzamknješ, je jim to, kaž by zjawnoho hrěšnika z cyrkwje wustorčił.

Deleka na listnje stoji ważne přispomnjenjo: Štóž trójcy bjez ważneje winy wuwostanje, hdyž je rjad na nim, so z listna wušmórnje. Hdyž je jedyn bjez zamołwjenja wuwostał, sčini so za joho mjenom smužka. Tři tajke smužki woznamjenjeja potajkim, zo je ze służby puščeny. Jedyn ma hižo dwě smužcy za swojim mjenom, a dwaj po jednej. Prěniši přińdźe hižo husto ke mni a žebrješe a prošeše: „Wótče, ty maš gummi; wudrapaj tola smužcy zady mojoho mjena! Ja budu přichodnje přecy z dypkom tu.“ Ale prošenjo jomu ničo njepomha. Ale před třećej smužku budźe so zawěsće na kedźbu brać!

Hewak su naši ministranći jara horliwi. Přileżne powučenja přijimaja rady a wobkedźbuja je. Njetrjebaja we wuswětlenych škórnjach k służbje přińć. Za to pak dyrbja nohi wumyte być. To so samo wot so rozemi. Nikoho njemyli, zo bosy k wołtarjej służa, dokelž w črijach docyła njekhodźa.

Słyšće nětko, wy běli ministranći! Hač sće běli abo čorni, před Bohom Knjezom smy wšitcy jenajcy. W joho wočach su ći ministranći najlěpši, kotřiž swoju wěc najlěpje činja, kotřiž njejenož rjanu drastu ministrantow njenoša, ale ze swojej pobožnosću a cyłym swojim zadźerženjom při wołtarju cyłu wosadu natwarjeja.

A někotrohožkuli ministranta, kotryž je swoju wěc derje činił, je Bóh z hnadu mytował, zo bu z měšnikom. A mnohich je wón wjedł do pohanskich krajow a jich powołał, zo bychu našim bratram, kotřiž hišće w ćemnoće pohanstwa sedźa, swětło wěry přinjesli. Móže traš pěkny ministrant rjeńšoho myta namakać?

Kak so swjata Marija w Abesynskej česći.

Abesynjenjo, wo kotrychž so nětko cyły swět zajimuje, su stary semitiski (židowski) lud, kiž hižo w prěnim křesćanskim lětstotku evangelium přiwza a njedźiwajo islamskoho přiwala křesćanstwo hač do dźensišoho dnja wobkhowa. Bohužel připadny bórzy błudnowěrje monofisitow (kotřiž w Khrystusu jenož jenu naturu widźa, mjenujcy bóžsku), ke kotrejž hišće dźensa přiwisuja, z wuwzaćom horstki katolskich. W běhu časa su mohamedanske a pohanske ideje a nałožki do luda w tajkej měrje so zakorjeniłe, zo wšelacy znajerjo lud wjacy za křesćanski nimaja. Joho nabožne žiwjenjo je jara swětne a joho moralka njestoji wo wjele wyše hač wokolnych pohanskich a islamskich (mohamedanskich) ludow. Jenož něšto je so pola abesynskich čiste a šlachotne zdźerżało, štož lědma pola druhich křesćanskich ludow nadeńdźeš, mjenujcy česćowanjo swjateje Marije.

W knihach za Božu mšu — abesynscy maja prawje wuswjećenych biskopow a měšnikow a tohodla płaćiwy wopor Božeje mšě — maja spodźiwnje wulku ličbu swjedźenjow swjateje Marije, nic mjenje hač 50, na kotrychž dnjach wšo dźěło wotpočuje. Nadeńdźemy pola nich naše znate swjedźenje swjateje Marije kaž njewoblakowane podjećo, jeje narod, předstajenjo w templu, přizjewjenjo, jeje smjerć a do-njebjes-wzaćo, wyše toho cyłu ličbu druhich swjedźenjow, kotrež so na domjace legendy złožuja, na přikład zjewjenjo swjateje knježny — swjedźeń, kiž so pjeć dnjow swjeći. Za najwjetši płaći do-njebjes-wzaća swj. Marije, kotromuž 14dnjowski póst předkhadźa. Nimo toho so prěni dźeń měsaca wopomnjeću Marijinoho naroda a druhi jeje smjerće swjeći. Njeličomne su cyrkwje a kapały, swjatej Mariji poswjećene. Maja tohodla też přihódne mjena: „Njebjeski trón Marije“, „Palac Marije“, „Marijiny Dom“, „Archa sluba“ atd. Štóž na konju abo wósliku nimo Marijineje swjatnicy jěcha, dyrbi z njeju zlězć a Mariju strowić. Štóž to zakomdźi, so ćežcy přehrěši. Po předpismje staroho krala dyrbi w kóždej cyrkwi woltaf maćerje Božeje być. Też ma so k modlitwam k Bohu a k dźeńskim swjatym nastajnje khwalbna próstwa k swjatej Mariji přizamknyć. Liturgiske spěwy wobsahuja wysoko poetiske wurazy; tak so swjata Marija raz mjenuje „kadźidło, kiž wot bóžstwa přežehlene wuhlo njese“. Kaž je cyrkwinske žiwjenjo hłuboko wot česćowanja swj. Marije překisane, tak też privatne a zjawne žiwjenjo.

Při wšěm mysli Abesynjan na swjatu Mariju; złote hłosy su jomu „Marijine hłosy“ a tučel „Marijiny pas“. Porodźi žónska dźěćatko, praja susodźinki: „Wjesel so, Marija će lubuje!“ Husto poswjećeja małych najzbóžnišej knježnje, a dóstawaja tute też nježne, poetiske mjena: „Syn Marije“, „Nadźija Marije“, „Stołp Marije“, „Podźěl Marije“, „Dźěděenc Marije“, „Njedźela Marije“ atd. Na wěstych dnjach zeńdu so žony k rejam a spěwaja při tym; „Marija, lěto je zasy zašło, nětko wobradź nam nowe!“ Wosobne knjenje wuhotuja hosćinu k česći swjateje Marije, po kotrejž wšitcy wobdźělnicy do cyrkwje ćahnu, zo bychu so swjatej knježnje dźakowali. Prošerjo započinaja a skónčeja swoju próstwu ze słowami: „Z lubosće k Mariji, we mjenje miłosćiweje maćerje!“ Studowacy, kotřiž so z wjetša wot jałmožny žiwja, spěwaja na swojich prošeńskich pućach wot wsy k wjescy: „Maći, na twoju miłosć stajam swoju dowěru, daj mi dźensa wšědny khlěb!“ Wšědne wobkhodne hrónčko rěka: „Marija pomhaj ći!“ a listy započinaja so nimale bjez wuwzaća ze sadu: „Kak so ći dźe?“ „Z Božej hnadu a z připróstwu Marije so mi derje dźe.“

Hdyž kral do wójny ćehnje, wozmje „Tabot“ abo poswjećeny kamjeń z cyrkwje maćerje Božeje; khowa so we drohotnym stanje pódla kralowoho a so wysoko česći. Znata je „khwalba rjanosće Marije“, kotraž so kralej Zarra Yakob připisuje. Tak rjaduje so wobraz k wobrazej, zo bychu jeje „kudźerjawe włosy“, jeje „róžojtu hubu“, jeje „hwězdnej woči“, jeje „zwonowe słowo“, jeje „hołbjacu njewinowatosć“ powědałe. Na kóncu rěka želniwje: „Dźěćace wjazorjenjo je mój spěw. By-li nawjerch zemje był běły pergament a firmament hobrska róla papjery a bychu-li so zymske dešće do rěkow čornidła přeměniłe, kak bych mohł tebje, knježna, hódnje khwalić!“

Kaž běła lilija stoji tute šlachotne česćowanjo swjateje Marije w dźiwjej pjankowej zahrodcy tutoho zanjerodźenoho křesćanstwa. Jomu ma drje so připisować, zo wobdarjeny lud Abesynjanow njedźiwajo stalětnoho nadběha islama wobsta a křesćansku nabožinu, byrnjež też khětro zwonkownje, sej zdźerża. W česćowanju swjateje Marije su z nami katolikami přezjeni. A tute česćowanjo budźe drje wukhód, wot kotrohož puć ke katolskej cyrkwi wróćo powjedźe. J. Sł.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Prěnju njedźelu adventa běchu so Budyšscy katolscy Serbja a też hosćo z blizka a z daloka na přeprošenjo „Jednoty“ w Kolpingowym domje w nahladnej ličbje zešli. Zastup do adventskoho časa chcyše „Jednota“ na přihódne wašnjo wopomnić. We swojich powitanskich słowach knjez kapłan Cyž, wjednik młodostnoho wotrjada „Jednoty“, zmysł adventskoho wječora rozestaja a wobsah hry rozjasni, kotruž měješe „Młoda Jednota“ nětk předwjesć. Hra „Swjata Katyrna“ so za tajke zaměry wosebje derje wužić hodźi. A k tomu dźěn je ju Mikławš Hajna-Konječanski za naše dźiwadło připrawił, nic pak, zo bychu knižki na składźe w Donnerhakec ćišćerni so wuležałe. Chceš-li pak wuspěcha z dźiwadłom dócpěć, dyrbi so runje tónle kruch derje a wustojnje předwjesć. Naša „Młoda Jednota“ je to cyle wulkotnje dokonjała. Wosebje wumělske talenty pytnychmy mjez holcami. Wšitcy pak so prócowachu po swojich mocach a kedźbowachu na dobru wuréč a prawe pohiby. Dobre předstajenjo činješe na přitomnych hości hłuboki zaćišć. Srjedź hry poréča też předsyda „Jednoty“, knjez kantor Šołta, pokazujo na nadobne počinki swjateje Katyrny a napominaše wosebje młodosć, zo by tute sćěhowała. Knjez kapłan Cyž podźakowa so hrajerjam, hrajerkam a pomocnikam z přećelnymi słowami. Skónčichmy rjany adventski wječor ze zhromadnym spěwom.

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje su tu pjatk, 13. decembra 1935, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z **Konjec.** Na swjedźenju swjatoho Handrija roznjese so w našej wjescy powěsć, zo je Šwejdźic mać wumrěła. Kaž běše wona křesćanska a přecy spokojna w žiwjenju, tak też jeje duša spokojna w Knjezu ze swěta wuńdźe. Kóždy, kiž je ju derje znał, měješe ju rady, wo čimž dźěn też bohaty přewod k jeje poslednjomu wotpočinkej swědčeše. Žiwjeńska swěčka njebjećičkeje so wosebje w skutkach křesćanskeje lubosće jasnješe, a wona běše z pomocu wšudźom, hdźežkuli někak móžeše. Někotrohožkuli staroho človjeka a też służownych je hospodowała a wothladowała w času khorosće we swojim domčku. Přez dołhe lěta přiwza w časach šulskich prózdninow porjadnje jenu syrotu, kotraž studuje, a běše jej z maćerju. Zawěsće je bóžski sudnik krónował wšitke dobre skutki njebjećičkeje, kotrež wón sam najlěpje znaje. My pak zdźeržmy je sebi k trajnomu přikładej we wopomnjeću. Hdyž njebjećička lětsa po žnjach na hornju łubju stupi, njemórkotaše dla snadnych žnjow, ale praješe: „Njejsmy hišće ženje tak mało namłóćili, tola Bóh tón Knjez budźe nam zasy žohnować, a

změjemy so najěsć!" Haj, Bóh tón Knjez je jej žohnował a ju nasyćił z wěčnym manna, a wona njebudźe do wěčnosće wjacy hłódna a lačna. Zrudźene wutroby žarowacych zawostajenych njech so tróštuja ze spóznaćom wole Božeje. Bóh daj drohej zemrětej wěčny wotpočink.

Z Kamjenca. Bóh luby Knjez je staršim naš'ch nětčišich serbskich duchownych poměrnje dołhe žiwjenjo tudy na zemi spožčił. Wiele z nich bě hižo 80. lěto zemskoho pućowanja překročiło. Někotři su samo swojich synow we Knjezowej winicy skutkowacych přežiwili. W lěće 1908 zemrě 17. augusta na dompuću z kupjelow w Lindawje wojeński knjez farař J. Rjeńč a 18. decembra w Žitawje knjez kapłan M. Andricki; 4 meje lěta 1927 knjez farař M. Wjesela, kiž bě hižo na wotpočinku w klóštrje Marijinym Dole žiwy. Nanojo běchu zemrěli, maćerje modlachu so bjez přestaća za swojich njeboh synow, w prěnimaj padomaj hišće lěta dołho, tudy na swěće. Haj, njebě skoro žadyn duchowny jubilej, žane zapokazanjo fararja, abo druhi swjedźeń na farje, kiž njeběchu starši, hdyž nic wobaj, znajmjeńša jedyn z njeju, sobuswjećiłoj. A nětko! Wot serbskich duchownych, kiž su 50. lěto překročili, nima žadyn wjacy wobeju staršeju žiweju, žadyn wjacy swojoho nana, jenož dwaj hišće swoju lubu mać, kk. fararjej Cyž a Just. Wot wšěch druhich serbskich duchownych maja hišće štyri knježa fararjo: Brusk, Kětan, Grofa a Handrik a dwaj knjezaj kapłanaj: Andricki a Šołta — wobeju staršeju. Lubu mać maja jenož hišće tšo: knjez farař Šołta a knjezaj bratraj farař a kapłan Hórnik. Spominajmy rad w modlitwje z dźakownosću na zemrětych staršich, wosebje hdyž słyšimy, zo stej nan abo mać duchownoho zemrěłoj.

Knj. Pawoł Grofa I – 25 lět kantor w Khrósćicach.

30. winowca 1910 běše dołholětny „kantor" Khrósćičanskeje wosady, knjez Michał Wawrik, nimale 70lětny na stajne womjelknył, zo by w njebjeskim raju ze swojim spěwom swjatomu Bohu hišće dospołnišo dyžli na zemi służił. Bórzy na to stupi na joho městno knjez Pawoł Grofa I, ratař na „horje" w Khrósćicach. Tuž smy nětko na jednore, ale dostojne wašnjo 25lětny jubilej joho kantorstwa woswjećili. Zwónk běše joho cyrkwine městno rjenje wudebił. Wosadny farař dźakowaše so jomu z klětki z wutrobnymi słowami za swěru a wustojnosć, z kotrejž je cyłe 25 lět cyrkwi a wosadźe służił. Dźakowni wosadni, mjez nimi też khěbětarjo a farař, přejachu jubilarej po kemšach też w Grofic domjacnosći zbožo a zwjeselichu joho z darami lubosće, kotrež swědčachu wo česćownosći, kiž je sej jubilar w cyłej wosadźe dobył. Też „Jednota" sławješe kantora Grofu na spěwnym wječoru, kiž wotměwa kóždu sobotu pola Wjeńkec, z wosebitym počesćowanjom. Radostnje doklinča jubilej z wječerju na farje a skónčnje pola Grofic maćerje.

Knjez kantor Grofa je sebi to wšitko derje zasłużił. Kóždy wě, zo je ludowy spěw we wulkej Khrósćičanskej cyrkwi jara dobry. Wobaj kantoraj, piśćelef a spěwar, wjedźetaj spěw tak kruće, zo ženje njedóńdźe k někajkej wostudnej wlečeńcy, kotraž zamóže kemšerjow skolebać do woblubjenoho dřemka. Jubilar je wubjerny zaspěwar našich rjanych serbskich kěrlušow, dokelž je jomu Bóh dařił dobru muzikalnu słyšnosć a rjany mjehki a tola sylny hłós. Z wobrotnosću wuběra knjez Grofa spěwy a kěrluše z „Pobožnoho Wosadnika" a wužiwa je stajnje w prawym času a na prawym městnje za Bože służby. Při wosebitych nyšporach, pobožnych wobkhadach a nabožnych zarjadowanjach je jubilar z dobrym nawjedowarjom. Ma też sławne mjeno jako wjednik procesijónow do Róžanta a do Klóštra. Wšudźe a stajnje wukonja swoju kantorsku służbu z wulkej swěru a lubosću. Tuž bjez dźiwa, zo cyła Khrósćičanska wosada też w „Posole" tele přeco wupraja: Njech naš spěwny kantor z Božej pomocu też złoty jubilej swojoho kantorstwa mjez nami čiły a strowy dožiwi! —a.

Naš „Krajan" tu je!

Płaći 60 pj.

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Róžant".)

(Pokročowanjo.)

Jedyn z najwjetšich česćowarjow swjateje Marije we Róžeńće bě zawěsće Jan Serbin, abo kaž joho Kulowscy hišće dźensa mjenuja „Serbinec knjez", kiž so lěta 1635 w Koćinje narodźi. Joho wšak hižo w „Katolskim Posole" čo. 37 (14. septembra) zeznachmy; w zwisku z Róžantom pak chcemy na tutoho wuznamjenjenoho serbskoho knjeza hišće junu spominać. Hižo z joho dźěćacych lět so powěda, zo jónu karanćk droždźi z Kulowa domoj njeseše. Ducy po puću so zakopny, karanćk so rozrazy a droždźe wuběžachu. Hdyž płačo při hromadcy črjopow stoješe, pomodli so, a hlej, nadobo bu karanćk zasy cyły a też droždźe w nim. Wón studowaše pozdźišo w Čechach w Krumlowje pola jezuitow a potom we Wołomucu na Morawje a dósta na dnju 12. róžownika 1663 měšnisku swjećiznu. Swoju prěnju Božu mšu swjećeše w Kulowje, hdźež bu też za kapłana postajeny. Wón bě zahorjeny měšnik a jako wulki česćowař swjateje Marije khodźeše jara husto do Róžanta. Tu naprosy sebi nowe mocy k dźěłu, kaž wón sam praješe. Powěda so też, zo jónu z jedneje wosoby złoho ducha wuhonješe. Djabeł praji jomu, zo je Serbin jónu maćeri jejo pokradnył. Serbin jomu wotmołwi, zo drje je jejo wzał, bjez toho, zo by so najprjedy maćerje prašał, ale njeje je kradnył. Jejo pak wza, zo by sebi za nje třebnu wěc k pisanju kupił, dokelž dyrbješe słowo Boże pisać. Někotři lutherscy w Kulowje a we wokolinje žadachu sebi, zo bychu też do Kulowa jich prědarjo přišli, štož też kurwjeršch Jurij II. z listom, spisanym na dnju 28. jutrownika 1667, dowoli. Serbin pak so boješe, zo mohłe přez to njeměry nastać. Zo by tomu zadźewał a prawa swojeje katolskeje wosady zakitował, chcyše Serbin sam ke kejžorej Leopoldej I. do Wina pućować.

Prjedy pak hač wotpućowa, domawobstara hišće swojoho khoroho wuja młynka Bosćija Serbina w Salowje ze swjatymi sakramentami mrějacych. Při rozžohnowanju z khorym namołwješe tutoho, so do Božeje wole podać, dokelž na swěće so wjacy njewohladataj. Hdyž Serbin na swojim puću blizko Znojma na Morawje přenocowaše, zjewi so jomu Salowski młynk, a prošeše joho, zo by so za njoho modlił, dokelž je wumrěł. Do domizny so nawróćiwši zhoni, zo je młynk woprawdźe w samsnej hodźinje wumrěł, hdyž bě so jomu zjewił.

Serbin do Wina ke kejžorej přišedši zakitowaše w třihodźinskej rěči z dobrym wuspěchom prawa swojeje wosady. Kejžorej so Serbinowa zrěčniwosć a zahorjenosć tak derje lubješe, zo chcyše młodoho duchownoho jako dwórskoho kapłana pomjenować. Serbin so kejžorej za joho miłosć nutrnje podźakowa a rjekny: Mi je nizka służba we domiznje lubša hač biskopstwo w cuzbje. Na to dowoli kejžor Serbinej so domoj wróćić a přepoda jomu pjećdźesać złotych.

Lěta 1673 bu Serbin w Kulowje z fararjom a kanonikom. Hdyž bě mnohich zasy ke katolskej wěrje wróćił, skhorje ćežcy a ćerpješe wulke bolosće štyri měsacy dołho. Ćerpješe na kamjeń a měješe wulke bolenjo w šiji. Wumrě 47 lět stary rano 1/2 2 hodź., runje, hdyž so měšnik Jurij Swětlik při khorym słowa modleše: „To je dźeń, kiž je Knjez sčinił."

Serbina pokhowachu w Kulowskej cyrkwi před wulkim wołtarjom a Měrćin Brückner z Brückensteina, Budyšski tachant, da čestnu mosaznu taflu na joho row położić. Na tutej je napisane: Pro Deo eiusque fide et Christi grege zelator ardens, pugil strenuus, pastor vigilantissimus, sancto, quo semper aestuavit zelo, beate consummatus. Tak khwali tutoho horliwoho měšnika a póćiwosće, kiž je w žiwjenju wukonjał.

Na tutym městnje njech je też naspomnjene mjeno Jana Deleńka (wšědnje trompetarja mjenowanoho) z Pěskec, kiž je so jara za Różeńčansku cyrkej staral, za nju dary hromadźił a sam woprował. Hdyž za Różant lěta 1852 nowe zwony kupichu, dari wón wulki dar, mjenujcy wósom tolerjow z postajenjom, zo ma so za to při joho pohrjebje ze wšěmi zwonami w Różeńće zwonić. Hdyž wón na dnju 17. jutrownika 1861 zemrě, dopjelnichu joho wolu a zwonjachu na pohrjebnym dnju w Różeńće ze wšěmi zwonami. Na horliwe skutkowanjo wšelakich druhich wosobow, wosebje też administratorow, na druhim městnje spomnimy.

* * *

Wysokodostojny knjez P. Romuald je nam dowolił, zo wozjewimy też hišće dwě wusłyšeni z nowišoho časa.

10. meje 1919 bu tute wobkrućene:

M. H. z Khrósćic měješe słabe woči hižo lěta dołho, a naposledku tydźeń dołho hišće jenož tak mało widźeše, zo bě jej jako by z kurjawu wobdata była. Tu jej napadny, zo by tola do Różanta šła a mać Božu wo pomoc prosyła. Ale boješe so, kak budźe jej możno, so tam namakać. 10. meje před něhdźe 35 lětami poda so na puć do Różanta. A hdyž bě tu swoju pobožnosć dokonjała a slubiła, zo, jeli budźe wusłyšana, chce kóžde lěto čas žiwjenja jenu Božu mšu woprować dać a tutón dźeń, kaž dołho budźe jej możno, pobožny puć do Różanta činić. Na dompuću při Wóskec swjatym křižu, kotryž stoji při puću na Khrósćanskich honach, hdyž wuspěwa modlitwu při nimohiću, wočinichu so jej nadobo woči, tak zo wuhlada nadobo swětło a zelene žita. Padny z wjesołosću na kolena a dźakowaše so Bohu. Hdyž domoj přińdźe, płakaše mać z wjesołosću. To wobkrući ze swojim samsnym podpismom nětko jako wudowa, kotraž ženje wjacy žane wobćežnosće z wočimi měła njeje. M. S.

19. meje 1927 je zapisane tole:

M. M. ze Šulšec přińdźe 29. meje 1927 knjezej administratorej P. Romualdej, zo by sćěhowace wozjewiła: Sydom lět dołho sym měła wulke bolosće w žiwoće, tak zo njeběše skoro k wutraću. Bolosće běchu bjez přestaća. Jónu wječor čitach w „Krajanu“ wo wusłyšenjach w Różeńće a slubich, je-li by mi też mać Boža pomhała, zo chcu to knj. administratorej zjawnje wozjewić, kaž je to w „Krajanu“ wopisane. Sym wot lěta 1924 dospołnje strowa. Na swj. Pětra a Pawoła 1924 počach bóle khora być, a to traješe štyri njedźele, a nadobo po tym běch dospołnje strowa, a bolosće njejsu so wjacy wróćiłe. To wobkrućam z dźakownej wutrobu z mojim podpismom. M. M.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Wosadni noweje romskeje farskeje wosady swj. Benedikta wopytachu Swjatoho Wótca a podźakowachu so jomu za pjenježnu podpjeru při twarje noweje farskeje cyrkwje. Bamž wuzběhny při swojej narěči ważnosć wosadneje farskeje cyrkwje. Tam dźěn je Jězus stajnje přitomny w najswjećišim sakramenće w tabernaklu. Tam je žahłe wóhnišćo lubosće, a tam dyrbja naše dobre počinki so zažehlić a rozpłomjenić, zo bychu płomjenja sapałe też we wšědnym žiwjenju a tak wožiwiłe swójby a zjawne žiwjenjo.

60 alumnam bamžowskoho francózskoho seminara radźeše Swj. Wótc, zo njebychu so jenož zaryli do swojich knihi. Studować słuša wězo też do nadawkow duchownoho, ale wosebje dyrbi swoje žiwjenjo cyle złožić po tym, štož jomu Bóh do wutroby zapisa z tym, zo joho powoła k měšnistwu, a štož jomu Bóh dale při dopjelnjenju nadawkow do wutroby położi.

Před 1600 lětami woswjeći bamž Silvester prěnju cyrkej w Lateranje. Běše to prěni pomnik měra pod kejžorom Konstantinom, a tak pomnik za dobyće křesćanstwa. Dźensniša bazilika wšak nima wjacy wjele wot tamneje prěnjeje cyrkwje, ale tola woswjećichu 8. nov. swjatočnje wopomnjećo tamnoho prěnjoho poswjećenja. Na nyšporje počesćištej so zjawnje hłowje japoštołow Pětra a Pawoła. Też 1600 lětne smjertniny bamža Silvestra (kaž je znate 31. decembra) so woswjeća.

Započatk novembra měješe 16 nowoměšnikow Kollegija Germanika prěnju Božu mšu. Woswjećichu ju na wšelakich hnadownych městnach Roma. Popołdnju wotmě so primicna swjatočnosć w Germaniku. Na njej wobdźělichu so arcbiskop Pisani, biskop Hudal a biskop Smit. Nowoměsnicy pokhadźeja z diecejzow: Aachen, Augsburg, Berlin, Chur, Gran, Innsbruck, Paderborn, Rottenburg, St. Gallen, Trento, Trier, Tyrnow a biskopstwa Siebenbürgen.

Lěta 1907 założi bamž Pius X. komisiju, kotraž ma so z reviziju Vulgaty (wudaćo Swjatoho Pisma we łaćonskej rěči, po kotrymž so wšě druhe přełožki złožuja) zaběrać. Jako presidenta postaji jendźelskoho benediktinskoho patera Casqueta. Hdyž tutón wumrě, bu druhi benediktin president. Też wón před krótkim wumrě. Na joho město stupi nětko benediktinski pater Salmon. Pokhadźa z klóštra swj. Hieronima w Romje.

Belgiska postaji pola Vatikana nowoho zastupjerja. Je to baron Borchgrave. Tutón běše mnohe lěta zastupjef Belgiskeje w mnohich městach w Europje a Aziji. Po wójnje bu z ministerskim presidentom belgiskoho knježefstwa. Wočakuje so, zo so pod joho wjednistwom wutrobne poćahi mjez čistokatolskej Belgiskej a Vatikanom zesylnja.

Pólska. Na swjedźenju pólskeje njewotwisnosće měješe kardinal Kakowski we Waršawje w arcbiskopskej cyrkwi swjatočne kemše. Na Božej mši wobdźěli so statny president kaž cyłe knježefstwo a też generalojo a wjednicy wójska. Skónčnje běchu też přitomni wukrajni zastupjerjo a zastupjerjo wšěch civilnych a wojeńskich wyšnosćow. Po kemšach wotmě so parada wójska. Pólske nowiny spominaja wosebje też na to, zo lětsa Pólska prěni króć dźeń swojeje njewotwisnosće bjez wutworjerja tuteje njewotwisnosće, njeboho maršala Piłsudskoho, wobeńdźe.

Češkosłowakska. Minister Beneš w jenej rěči na cyrkwinsku politiku Češkeje spomni a praji, zo je knježefstwo mudrje a wobhladniwje cyrkwinske prašenja wujasniło. Z tym je po joho słowach knježefstwo wosebje katolikow w Słowakskej spokojiło. Stat je tolerantny přećiwo kóždomu wěrywuznaću.

Minister Krcmar pak rozjasni dale wšelake prašenja zrěčenja mjez Vatikanom a češkim statom. Biskopstwo Budějowicy dóstanje mały dźěl, kotryž nětkle awstriskej diecejzy St. Pölten přisłuša ale w Češkej leži, runje tak dóstanje Brnjanska diecejza dźěl Winskoho arcbiskopstwa, Wołomucske biskopstwo pak dźěl Wrótsławskoho, dźěl wuhefskeje diecejzy Gran budźe wot nětka samostatne biskopstwo tworić. Někotre dźěle, kotrež nětkle k češkim diecejzam přisłušeja, ale w Němskej leža, so Wrótsławskomu biskopstwu přidźěla. Wuhefske cyrkwinske wyšnosće pak swoje wobskorżby dla wróćenja cyrkwinskich kubłow, kotrež w Češkosłowakskej leža, pola mjezynarodnoho sudnistwa wróća. Kubła dóstanu nětko cyrkwinske wyšnosće w Češkosłowakskej. Wurunanjo mjez wuhefskimi a češkosłowakskimi diecejzami pak potom Vatikan zrjaduje.

Nowy ministerski president Hodza je protestant. Katolske nowiny pisaja, zo maja nadźiju, zo změje wón jako wěriwy křesćan zrozemjenjo też za prašenja katolskeje cyrkwje, dokelž nabožina je móc, wot kotrejež ma też stat najlěpši wužitk.

Je dźěn też pola nas znate, zo w Českej pola katolikow klacaše z dopjelnjenjom cyrkwinskich kazni. Kaž pak katolske nowiny pisaja, so z tym nětkle polěpšuje. Samo tam, hdźež běchu prjedy cyrkwje samo na swjatych dnjach nimale prózdne, khodźa ludźo zaso pilnišo kemši a k swjatomu woprawjenju.

Francózska. Kardinal Lienhardt w Lille je pastyŕski list wo katolskim skutku wudał. We nim rozjasnja, zo je wulki rozdźěl mjez politiskimi katolskimi stronami a druhimi katolskimi zwjazkami. Katolska cyrkej chce statnu wyšnosć podpjerać a njecha so do politiki měšeć. Wězo njecha wona zadźěwać, zo so katolikojo też politiscy zwjazuja, ale katolski skutk njecha z tajkimi zwjazkami hromadźe dźěłać, dokelž wjednicy cyrkwje wědźa, zo tajke politiske strony też husto wšelake njeluboznosće přinjesu. Katolski skutk njezwjaza so na žadyn politiski program ani na wěstu statnu formu. We wšěch zjawnych poměrach chce wón skutkować tak, zo bychu ludźo wědźeli, zo maja so po Božich kaznjach złožować.

Arraski biskop namołwja w jenym pastyŕskim lisće wěriwych, zo bychu so tajkich zwjazkow a politiskich organisacijow zdalowali, kotrež chcedźa swoje žadanja dócpěć z namocu. Jenož stat a wyšnosć ma prawo z namocu zakročić, nic pak někajke organisacije.

W Parizu woswjeći kardinal Verdier katolski kolleg. W narěči namołwješe studentow, zo bychu so złožowali po přisłowje „spěwaj a dźěłaj"! Za nich to rěka, zo dyrbja so modlić a studować. Jene bjez druhoho zadźěwa wuspěchej.

Jedyn katolski farař pisa wo wopytowanju Božich službow za katolskich wyššich šulerjow a studentow we zhromadnych wustawach. Namjetuje, zo so njeby nichtó nuzował Božu mšu też dźěławy dźeń słyšeć. Runje tak dyrbi šuleŕ abo student sam rozsudźić, hač chce na Božej mši k swjatomu woprawjenju hić. Tak drje budźe snadź na Božich službach jich mjenje přitomnych, ale kotřiž tam budźa, ći budźa też pobožni. Kajku česć by Bóh měł wot ludźi, kotřiž njewědźa, čohodla su na Božej mši. Tajka swoboda zmóžni woprawdźitu pobožnosć a woćehnje sprawnych karakterow.

W Parizu wobsteji katolska centrala za prašenja filmow a radia. Hakle před lětom bu założena, ale je so jako jara dobra a nuzna wopokazała. We Francózskej je mjenujcy wjele kinow w dobrych katolskich rukach, haj stoja husto pod dohladom duchownych. Tak budźe móžno, tute kina do jenoho zwjazka zjednoćić, kotryž by potom też wulki wliw na filmowu industriju měł. Dźensa wudawa centrala časopis, kotre filmy su dobre a kotre su hubjene. Z tutoho časopisa pak so też katolikojo wobhonjeja, kotřiž do kina khodźa.

Před lětom postaji francózske knježeŕstwo, zo maja so w twornjach atd. wurunanske kasy założić a zo maja potom dźěłaćerjo, kotřiž maja wjacy dźěći z tuteje kasy za mzdu wěsty přirażk dóstać. Młodźi nježenjeni dźěłaćerjo pak a, kotřiž nimaja dźěći, maja do tutych kasow sobu płaćić. Tajke narunanske kasy mějachu wšelake fabriki katolskich předewzaćelow hižo prjedy. Statne postajene kasy wšak hač dotal hišće cyle bjez poroka njedźěłaja.

Šwica. Wokrjesy Lausanne, Genf a Freiburg tworja jene biskopstwo. Biskop je Monsignore Besson. Wěriwych je tam 250000, to je 43% wobydleŕstwa. Na jenu wosadu w Genfje přińdźe w přerězku 5700 wosadnych, najwjetša wosada ma samo 10000 wěriwych. 1300 metrow wysoko na horje Chatelard pola Leno woswjećichu před krótkim hobrsku postawu Khrystusa. Je 30 m wysoka; předstaja, kak Jězus žohnuje. Na swjatočnosći wobdźěli so 4000 wosobow.

Biskop Diepen wozjewja, zo so njesłuša, zo sebi wšelake hospodarske předewzaća k mjenej firmy přistajeja słowo „katolske" abo „romsko-katolske." Wustaw, kotryž chce so tak mjenować, dyrbi sebi najprjedy pola biskopa dowolnosć wuprosyć. Zo su wobsedźerjo firmy katolikojo abo zo tam katolikojo wosebje kupuja, to njeje hišće žana wina, firmu tohodla wosebje katolsku mjenować.

Hódančko

w čisle 45 „Kat. Posoła" je šěroki wothłós namakało po cyłych katolskich Serbach. Dokelž je zajim za wěcku wulki, a přeco bu wuprajene, zo by wjacy wotmołwow so tu wozjewiło, woćišćimy hišće někotre z dopisow, byrnjež z wjetšoho dźěła podobnoho wobsaha byłe. Wěmy, zo bě so wjele druhich našich lubych čitarjow też rad wobdźěliło, bychu-li dokonjeli někotre rynčki w maćeŕnej rěči napisać.

Dźeržźe kruće, katolscy Serbja, to, štož dotal zakhowali smy z herbstwa našich wótcow!

Sprawny dźak wšitkim, kotřiž so při hódawanju wobdźělichu. Knihowe myta, kotrež towaŕstwo w tutych dnjach rozdźěla, njech su z pohonom za dalšu zahorjenosć a přiwisnosć k našomu „Kat. Posołej" a z tym za nadobne zaměry našoho towaŕstwa ss. Cyrilla a Methoda.

A nětko słyšće, kak hišće hódawachu:

Wobraz w „Kat. Posole" předstaja prócesijón katolskich Serbow na puću na (Serbam tak derje znate) hnadowne městno Krupku abo Filipow z dołholětnym wjednikom Michałom Narćikom z Ralbic, derje spóznajomnym na joho wšitkim znatej kožanej rančcy.

Zmylki w prawopisu chcyli wodać, njejsym w šuli serbski pisać wuknył. J. Š. ze Smječkec.

Přisp.: Wulke zmylki njenamakach! Pisajće bórzy zasy něšto do „Posoła"! Redaktor.

Wobraz nam předstaja putnikowanjo katolskich Serbow na hnadowne městno do Krupki abo Filipowa k česći Maćeri Božej. Woni z tym wuznawaja zjawnje a njebojaznje swoju katolsku wěru a su z dobrym přikładom za druhich. Widźimy na wobrazu też bywšoho wjednika prócesijona knjeza Narćika z Ralbic. M. Š. ze Zejic.

Na wobrazu w „Kat. Posole" widźimy prócesijon, kotryž do Krupki abo z Krupki dźe. Muž, kotryž z tošu na khribjeće zady kroči, je prjedawši kantor. Nětko njemóže wjacy sobu khodźić, dokelž je zestaril. Serbske žony a muže puću pobožnje w prócesijonje a spěwaja kěrluše a rózarije k česći swjateje Marije.

Šuleŕ A. Š. z Wotrowa.

Wobraz předstaja serbskich katolskich putnikarjow na hnadowne městno swj. Marije, do Filipowa, pak do Krupki. Cyle zady na wobrazu widźimy znatoho dołholětnoho wjednika a kantora prócesijona, knjeza Michała Narćika z Ralbic. Šuleŕka M. R. z Khelna, 5. lětnik.

Tónle wobraz znamjenja prócesijon. Katolscy křesćenjo du do hnadownoho městna. Kroča kaž jich prjedownicy, zo bychu za swoje hrěchi pokutu činili a wotpusk dóstali. P. H. z Khelna.

Serbscy putnikarjo khodźa po pobožnych pućach do wšelakich hnadownych městnow, zo bychu so k Bohu modlili a zjewjenja swj. Marije česćili a sebi hnady wuprosyli. Na tutym swjećatku widźimy, kak so pobožni ludźo při tutym putnikowanju bohaće wobdźěluja. Na tutych pućowanjach dóstanje kóždy wobdźělnik wjele hnadow, hdyž dobre skutki čini a ćeže putniskoho puća rady znjese. Šuleŕ J. S. z Konjec (7. lětnik).

Wobraz w „Katolskim Posole" woznamjenja, kak katolscy Serbja puću do Krupki. Na khribjeće njesu swoje jěść sobu. Žony a muže swoje dešćniki sobu njesu. Po puću kěrluše a rózarije spěwaju.

Šuleŕ J. Š. z Radworja.

Wobraz w 45. čisle „Kat. Posoła“ 1935 předstaja nabožne putnikowanjo katolskich Serbow na hnadowne městno swj. Marije w Krupcy k wopomnjeću na 50. putnikowanjo horliwoho wjednika. M. W. we Worklecach.

Tutón wobraz předstaja nam Krupčanski prócesijon z wjednikom Michałom Narćikom z Ralbic, w modlitwach, kaž so na pućach do Krupki po starym wašnju wot dawna spěwaja. J. Mł. z Jawory.

Wobraz, kotryž njedźelski „Posoł“ nam předstaja, njemóže być ničo druhe hač dobry nałožk ze starodawna: putnikowanjo pobožnych katolskich Serbow na hnadowne městno do Krupki abo Filipowa. Bóh zdźerž nam lubje tutón dobry nałožk na dołhe časy! M. P. z Miłoćic.

Wysokodostojnych knježich fararjow prosymy, zo chcyli knihowe myta, kotrež jim póśćelemy, hódawarjam přepodać; hódawarjo pak zawěśće rad po swoje myto na faru dóńdu.

Pósłachmy myta na faru

1. do Radworja za: knj. wučerja Kubaša,
Maxa Wićazec z Boranec čo. 10b,
šulerja J. Šmitkec z Radworja čo. 2b,
Pawoła Handrikec z Khelna,
šulerku Marju Rječkec z Khelna;
2. do Khróśćic za: knj. Michała Waldu z Worklec čo. 47,
knj. Jana Šnajdera ze Smječkec čo. 27,
Marju Špitankec ze Zejic,
Jurja Rachelic z Nowych Bóšic,
Jurja Grubertec z Noweje Wjeski,
Šulerku Hertu Frenclec z Khróśćic;
3. do Ralbic za: knj. Mikławša Žura ze Smjerdźaceje,
šulerja Jana Suchec z Konjec;
4. do Njebjelčic za: šulerku Marju Dźisławkec ze Serb. Pazlic.

Dale dóstanu myta: Michał Žur z Budyšina,
Alfons Šołta, šuler w Budyšinje,
inspektor n. w. Jan Šołta w Zhorjelcu,
Hańža Nazdalic z Kulowa,
theol. Stanisław Nawka w Pullachu,
Marja Pólec z Miłoćic.

Sydom najlěpšich wotmołwow je předsydstwo z rjanymi wjazanymi knižkami mytowało a dwaj dalšej připisaj z wjetšimaj zešiwkomaj. Zo pak by widźomnje připóznało **wšitku** lubosć a přiwisnosć, z wobdźělenjom na hódawanju, „Kat. Posołej“ wopokazanu, je wšitkim hódawarjam, byrnjež mytowanske wuměnjenja dopjelnili njeběchu, małe knižki dariło. Hdyž snadź w přichodźe našich lubych čitarjow zasy jónu k tajkomu abo podobnomu sobudźěłu wuwabić spytamy, potom chcemy nazhonić hišće wjetšeje lubosće!

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Sprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za oktober.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	— 2	+12	+5,8	—	—	—	100	100	100	0,300	6	—	—	21,3

Należnosće našoho towarstwa.

Štó njeje hišće swój přinošk za towarstwo swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił?

Hakle čo. 698 na 1935; čo. 1043 na 1934!

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 675. 676. z Budyšina: Herman Piskor, Michał Rab; 677. 678. z Nowoho Łuźca: Pawoł Česla, Jan Pječka; 679. 680. z Pozdec: Jurij Mikela, Jakub Ćemjera; 681. Jawory: Jurij Herbrich; 682.—686. z Khróśćic: Michał Měrćink, Michał Kokla, Michał Bjeńš, Jakub Šołta, Hańža Brěžanowa (Fulkowa); 687. z Noweje Jaseńcy: Jakub Krawc; 688. z Bóšic: Marja zwud. Weidlichowa; 689. z Hory: Mikławš Měrćink; 690. 691. z Hórkow: Madlena Lubcyna, Hańža zwud. Hejduščyna; 692. z Łuźca: Jan Bjarš; 693. z Worklec: Pětr Čornak; 694. z Drježdźan: Jakub Lawkus; 695. z Wětenčy: Jakub Weidlich; 696. z Budyšina: Jurij Hejduška; 697. 698. ze Zdźerje: Jan Šmarander, Jurij Wincaf; 699.—701. z Kašec: Mikławš Šustr, Mandl. zwud. Šołćina, Jurij Krawža; 702. z Wotrowa: Marja zwud. Ryćerina; 703. ze Žuric: Jurij Lipič.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1042.: J. Š.; čo. 1043.: P. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N 1 hr.

K hodam

poskića swój wulki skład

Schaaf

Budyšin — Bohata dr. 25

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.

We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.

Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora atd., namakaće pola nas!

Dobre a rjane

kachle

we wulkim wubjerku.

Wosebje wukhwalene **„Baldur“**-kachle předawa tudy samlutki

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** Škleńčerńja Serbska dr. 16

Na njedźelach před hodami: 8., 15. a 22. decembra 1935 su Budyšske wobkhody wot 11—18 hodź. wotewrjene.

Hyacinty
tu su, też
krokusy, tulpy
měrcowe keluški
atd.
Arno Rauchfuß
Žitne wiki 6. Tel. 2069

Wupjerki
jenož dobre, ma stajnje
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, nětko
Jerjowa hasa 3
Heringstraße

Trěnja
a wšě trěbne šaty do hospodarstwa
poruča
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kožuchowe pjezle
a mantle
wšěch družin — po měrje
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Šoklady, marcipan
a
kajkežkuli placki
maš na wubjerku pola
Marćinki
w Budyšinje, Žitna dróha (blizko Serb. dr.)

* * * * * * * * * * * * *
* **Wosebje tunjo:** *
* **Holčace** mantle a druhe drasty *
* **Hólčace** mantle a woblečenja. *
* Mantle za dźěći: somoćane, *
* plišowe a kamjel. kosmate. *
* Kielske pyjaki, matros. mantl. *
* Kielske drasty a woblečenja. *
* Kosmate mantle a peleriny za dźěći. *
* Suknje - bluzy - kholowy. *
* Lacy a kholowy za šport. *
* **Rudolph** Kejžorska dróha 16 *
* * * * * * * * * * * * *

Wobswětlenja za kolesa
6 Volt wot **5,—** hr.
gumije; mantle hižo za 1,60
a wšě trěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
bratraj ***Thomasec***
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Domjacu a kuchińsku
nadobu
poskića w bohatym wubjerku
po nizkich płaćiznach
Kurt Mička
w Budyšinje, Hošic hasa 20

Też mały nawěštk
w „Katolskim Posole“ ma
wulkoho wuspěcha!

Šokladowe rózki — konfekt k čajej
poprjancowe kulki a rózki, cokrowe worjechi
a wšelake družiny poprjancow
přecy čerstwe a słódne
z ***Knježkec poprjancarnje***
w Budyšinje, na Garbarskej hasy 3

K hodam
cigary
cigarety
tobak
z derje znatoho wobkhoda
w Budyšinje
započatk **Bohateje dróhi**
(při Hłown. torhošću)
H. Lehmann
wobsedźeŕ: **A. Reichardt**

Do kóždoho domu Boži narod!
Rjany wubjerk **cyłych natwarow** abo
jednotliwych dźělow a wosobow namakaš
w **Dombuchhandlung M. Dilger**
Budyšin, Při mjasowych jětkach.

Witany hodowny dar: Rjana ručna toška.
Wjacy hač 1000 na wubjerku!
T. ALBERT **Budyšin** Lawske hrjebje 10

Pjezle do dźěła a za šport
Pulowry mužace a žónske
štrykowane woblečenja a jaki za žónske
ćopłe spódnje kholowy — zoki — nohajcy — rukajcy
walkowane zoki — pjasćowe rukajcy
rubiška a šawle
we wulkim wubjerku pola
Budyšin Kamjeńtna dróha 7 ***Otto Osswald***

Při prěnim zaswitanju nowoho cyrkwinskoho
léta nastupi naša lubowana mać, wowka a přichodna mać

Marja zwud. Hilina
z Khrósćic

po dołhej khorojtosći, domawobstarana ze swjatymi sakramentami mrějacych, w 69. lěće žiwjenja puć do wěčneje domizny, zo by tam wotpočowała wot wšitkich ćělnych bolosćow a dušinych ćerpjenjow.

Na swjedźenju swjateje Borbory, zastupnicy zbóžneje smjerće, pokhowachmy jeje mučne stawy do rowa, hdźež hižo spitaj naš luby nan a sotřička Hańžka.

Wšěm přećelam a znatym, kiž so w tak bohatej ličbje při jeje marach modlachu a ju k rowu přewodźachu, a też nošerjam wuprajamy wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Baćonju, Libonju a Khrósćicach,
4. hodownika 1935.

Hłubokozrudźene dźěći:

Hana Kralowa,
Hańža Čórlichowa,
Marja Hilic,
Jan Hila
zdobom w mjenje cyłoho přećelstwa.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

50. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **14. decembra 1935.** | **73. lětnik.**

Dwoje swědčenjo swj. Jana křćenika za Khrystusa.

Jednorje bě swjaty Jan křćenik žiwy w pusćinje. Wón předuje pokutu při rěcy Jórdanje, kaž je Isaias wěšćił. Před ludom, při nim zhromadźenym, porokuje farizejam a saducejam a wuči, zo bychu hódne płody pokuty přinjesli. Wón křćije lud za křćeńcu pokuty a wujasnja ludej, kak so joho křćeńca wot Jězusoweje rozeznawa. Haj, wón přihotuje Knjezowy puć tak raznje a derje we swojej horliwosći, zo přińdźechu pismawučeni na mysličku, hač njeje wón snadź hižo sam tón wočakowany Wumóžnik. Tu pósłachu židźa z Jeruzalema k njomu měšnikow a levitow, zo bychu so joho prašeli: Ty, štó sy? Jan křćenik wuzna a njezaprě a wuzna: Ja njejsym Khrystus. A woprašachu so joho: Što pak? Elias sy ty? A rjekny: Njejsym. Profeta sy ty? A wón wotmołwi: Ně. Tohodla rjeknychu k njomu: Štó sy, zo wotmołwjenjo damy tym, kotřiž nas pósłachu, što prajiš sam wo sebi? Wón dźeše: Ja sym hłós wołacoho w pusćinje: Přihotujće Knjezowy puć, jakož je prajił Isaias profeta. Kotrohož wy pytaće, je tón, kotryž po mni přińdźe, a kotryž je přede mnu, a kotromuž črijowe rjemjenja wotwjazać ja hódny njejsym. Ja křćiju z wodu.

Jan křćenik stoji při Jórdanje a swědči zjawnje, zo je Jězus Syn Boži. Hlej, Jehnjo Boże, hlej, kotrež njese hrěchi swěta. Tón je, wo kotrymž rjeknych: Po mni přińdźe muž, kotryž je přede mnu, dokelž běše prjedy dyžli ja. A Jan wobswědči prajo: Widźach Ducha Swjatoho zestupowacoho z njebja jako hołbja a wón zwosta nad nim. A ja sym widźał a sym swědčił, zo je tón Syn Boži.

Prědowanjo swjatoho Jana měješe dobry wuspěch za připosłucharjow. Mnozy so nakazachu a přinjesechu płody pokuty.

Smy zasy dožiwili čas swjatoho adventa, čas přihotowanja na hodowny swjedźeń. Bóh dał, zo bychmy wšitcy tutón ćichi čas wužili za zbóžnosć swojeje njesmjertneje duše!

Pozdźišo namakamy swjatoho Jana křćenika po horliwym skutkowanju mjez ludom w Herodesowym jastwje. Też tudy swědči wón, zo je Jězus Syn Boži — wón bě stajnje wo tym přeswědčeny — ale też joho wučownicy mějachu zeznać Jězusa, zo bychu so po Janowej smjerći rad Jězusej přizamknyli a joho sćěhowali. Tuta starosć- wosć swjatoho Jana wo přichod swojich wučownikow pohnu joho, zo pósła, wusłyšawši w jastwje wo Khrystusowych skutkach, dweju ze swojich wučownikow k Jězusej a da jomu prajić: Sy ty tón, kotryž ma přińć, abo mamy druhoho wočakować? Jězus njepraji kaž jónu Jan při Jórdanje: Ja njejsym — abo kaž bychmy wočakowali: Ja sym! Wón so powoła na swoje skutki — tute njech rěča — prajo: Dźitaj a powědajtaj Janej, štož słyšitaj a widźitaj. Slepi widźa, khromi khodźa, wusadni so wučisćeja, hłuši słyša, mortwi stawaja, khudym so evangelium předuje. A zbóžny je, kotryž so na mni njepohóršuje.

Při swojej starosći wo přichod swojich wučownikow, kiž mějachu so Jězusej přizamknyć, prócuje so Jan křćenik nic jenož ze swojimi słowami nakazać Herodesa, ale je-li nuzne, też přez martrarsku smjerć překrasnić swojoho Zbóžnika. Nam je znate, kak njeje so Herodes nakazał, kak zwosta dale žiwy w dźiwim mandźelstwje. Haj, wón samo radšo da morić swjatoho Jana křćenika. Tuž je swjaty Jan křćenik swědćił na dwoje wašnjo za Khrystusa, w žiwjenju a we wumrěću, při rěcy Jórdanje a w kralowskim jastwje.

A wučba za nas? Nic jenož w strowych dnjach, we młodosći a w lětach zboža a derjeměća chcemy swědčić za Boha přez bohuspodobne žiwjenjo tudy na zemi, ale wjele bóle hišće w času domapytanja, khorosćow, njezboža a křižikow, wosebje pak na smjertnym łožu, w poslednjej hodźinje, hdyž so bližimy tomu, kiž je so za nas narodźił, zo by nas mohł wumóžić a zbóžnych sčinić.

Haj, swjaty Jan křćenik njesmě nam pobrachować we času přihotowanja na hodowny swjedźeń. Wón je muž, kiž zapřimny w prawym času, kiž so njestróži před nikim!

Tuž sćěhujmy joho přikład w žiwjenju a we wumrěću! Dawajmy swědčenjo stajnje a zjawnje kaž wón, zo je Jězus Syn Boži! jr.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na swjedźenju Bjezhrěšnoho Podjeća najzbóžnišeje knježny móžeštaj swój 40lětny měšniski jubilej woswjećić wjelezasłužbnaj wysokodostojnaj knjezaj: kanonikus Pawoł Krječmar a wyšši studijny rada Isidor Klaus w Budyšinje. Buštaj na duchowneju wuswjećenaj 8. dec. lěta 1895. Knjez Pawoł Krječmar, pokhadźacy z Wostrowca, bu 15. decembra 1895 za kapłana w Königshajnje postajeny a 15. apryla 1897 za tajkoho do Žitawy přesadźeny. 1. sept. 1901 přewza farstwo w Leutersdorfje a přesydli so 1. julija 1902 jako farar do Šěrachowa. Jako tajki bu 25. julija 1923 za arcměšnika w Lubijskim wokrjesu pomjenowany. 30. 10. 1924 bu powołany do Budyšina za kanonika, hdźež ma předewšim zarjadniske dźěła wobstarać. — Hdźežkuli je w Knjezowej winicy skutkował, je so wysokodostojny jubilar jako njesprócniwy horliwy dźěłaćeŕ a swědomity dušepastyŕ wopokazał. Joho woporniwe skutkowanjo je duchowna wyšnosć připóznała z tym, zo joho pomjenowa za kanonika kapitla swj. Pětra w Budyšinje a sobustawa biskopskoho ordinariata. W tutym zastojnstwje dźěła njewustawajcy dale k spomoženju našeje diecezy. „Katolski Posoł" přeje wjelezasłužbnomu wysokodostojnomu knjezej jubilarej bohate Bože žohnowanjo za dalši přichod. Bóh spožč jomu krutu strowotu, zo by swoje wulcy zamołwite dźěło hišće mnohe lěta po zwučenym wašnju wukonjeć mohł. Ad multos annos! — — Wysokodostojny knjez Isidor Klaus, rodźeny ze Seitendorfa pola Žitawy, bu po wuswjećenju na měšnika 15. decembra 1895 pósłany do Žitawy za kapłana. Lěta 1897 bu postajeny za wučerja při katolskim seminaru we Budyšinje. Tu je studowacu katolsku młodźinu ze wšej wustojnosću rozwučował w nabožnych a swětnych wědomosćach, doniž 1. apryla 1932 na wotpočink so njepoda. Duchowna wyšnosć wuznamjeni joho 12. měrca 1932 z titulom duchownoho rady; swětna wyšnosć připózna joho zasłužbne wučeŕske skutkowanjo z tym, zo jomu spožči titul profesora a pozdźišo titul wyššoho studijnoho rady. Też wysokodostojnomu knjezej Isidorej Klausej přeje „Katolski Posoł" wjele zboža a žohnowanja k joho 40lětnomu měšniskomu jubilejej. Bóh zdźerž joho čiłoho a strowoho, zo by hišće mnohe lěta w Božich służbach wupomhać mohł, kaž je to dotal rady a zwólniwje činił. Też jomu přiwołamy: ad multos annos!

— Pjatk před tydźenjom bu na Mikławšku k poslednjomu wotpočinkej pokhowana česćehódna miłosćiwa sotra Amadea Grundei. Přisłuša so, zo jej też w „Kat. Posole" dźakowne spomnjenjo wěnujemy. Na 24 lět dołho je sotra Amadea khorych města Budyšina a wokoliny wothladowała. Wot ranja hač do pózdnjoho wječora běše po puću, zo by swojim lubym khorym posłužowała. Wšudźom sebi ju ważachu jeje wulkeje wustojnosće a nazhonitosće dla, wšudźom ju rady widźachu a witachu jeje přećelniwoho wašnja dla; wědźeše wona tola też ze swojej zrěčniwosću z człowjekom derje popowědać, pobjesadować, khorych a bědnych lubje pokojeć a posylnjeć. Po cyłym Budyšinje běše derje znata — ju sebi njepřejachu jenož katolikoju za wothladarku ale też mnozy druhowěriwi. Hdyž swětowa wójna wudyri, dźěše z našimi wojakami do pola, zo by we wójnskich lazaretach ranjenym a khorym wojowarjam służiła. Štyri lěta dołho je wona tak ćežku wójnsku służbu činiła a to ze zmužitosću wojaka. Jeje zasłużby je wójnske wjednistwo připóznało, zo jej spožči čestne znamjo „železnoho křiža". Přez 40 lět je přisłušała rjadej miłosćiwych sotrow swjatoho Borromeja. 64 lět bě dócpěła, hdyž tutomu swětej praji božemje. Zawěsće je tuta horliwa służownica miłosće miłosć namakała pola bóžskoho Zbóžnika. Njech wotpočuje w měrje!

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu wutoru bu najstarša přisłušnica tudomnoho klóštra na knježnjacym kěrchowje pokhowana, mjenujcy duchowna knježna Beatrix Hana Melcerec, kiž bě na sćěhwkach staroby sobotu 7. hodownika rano zemrěła. Pohrjebnu Božu mšu a też pokhowanje měješe knjez P. Jan z Oseka, kiž tu khwilu w dušepastyŕstwje wupomha. Smjerć najstaršeje knježny wozjewjachu zwony, kaž dźě je scyła klóštrske wašnjo, zo na dnjach, hdyž ćěło knježny abo też klóštrskoho duchownoho na marach stoji, so tři dny pospochi w připołdnišej hodźinje wot 12—1 ze wšěmi zwonami zwoni, skónčnje hišće na pohrjebnym dnju, potajkim zwjetša štyri króć. Zemrěta je wysoku starobu přez 82 lět docpěła a pokhadźeše z namjeznych Čech, z městačka Georgswalde — našim putnikam do Filipowa derje znatoho — hdźež so 2. pražnika 1853 narodźi. Z 22 lětami bu zadrasćena 9. nazymnika 1875, wotpołoži swjatočne sluby 21. nazymnika 1877 a bu tak do cisterskoho rjadu přiwzata, přisłušeše jomu potajkim přez 58 lět. W młódšich lětach spěwaše a dźěłaše w khórje a bu pozdźišo dołhe lěta z předstojićeŕku novicow (to su knježny, kotrež so na klóštrske powołanja přihotuja) a kuchnje, doniž staroby dla tutej zastojnstwje njewoteda a so na „wumjeńk" njepoda. R. i. p.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 17. decembra 1935, pop. w 1/2 2 hodź w hosćeńcu, 3/4 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu, 1/2 4 hodź. w Serbskich Pazlicach pola Kralec.

Swjateje Katyrny.

Swjedźeń tuteje swjateje je hižo něšto časa nimo. Tola adventske předstajenjo Budyšskeje „Młodeje Jednoty" „Swjata Katyrna" mje pohnu, něšto nadrobniše z druhoho stojišća za naš „Posoł" napisać.

Jeje swjedźeń wotměwa so 25. nazymnika a swjeći so też w katolskich Serbach z wosebitym česćowanjom. Tak je sej Ralbičanska wosada tutu swjatu za swoju cyrkwinu patronku wuzwoliła. Z tutym dnjom skónča so kermuše w katolskich krajinach a tuž přisłowo praji: „Ze swjatej Katyrnu skónča so pišćałki, bubony". Dokelž stoji advent před durjemi, ale poslednje kermuše so hišće hódnje doswjeća, hdyž je tola zasy na lěto měra. Bur je swoje dźěła wonka dokonjał a podawa so spokojeny do zymskoho měra. Skót stoji zhromadźeny w ćopłych hródźach, dokelž „Na Katyrnu khowajće wowcy w hródźi." Tak je nětko wšitko zasy pod třěchu a krywom. Njedyrbjał so człowjek hišće raz zawjeselić, zo by wšo swojoho prawoho wukónca namakało, hdyž ćichi čas so bliži?

Hermanki na swjatu Katyrnu poskićichu burej poslednju přileżność, so do města podać a za zymu trěbne wěcy sej nakupić. Zo při tym něšto za dźěći wotpadny, přińdže na konto tuteje lubosćiweje swjateje, kiž při prěnim zymskim pječwje kmótřeše. Tak mjenowane „Thorinske Katržinki" česća a waża sej hišće dźensa tute kmótřistwo.

Też jězby na tute hermanki stojachu pod wosebitym škitom wojowańskeje knježny, kotruž też wo rjane wjedro za poslednje kermušne reje w lěće prošachu. Na tutym dnju njesmědźeše so dešćować. „Přińdže Katyrna z dešćikom, bědźa so ludźo z błótom." To by zlě było, nic jenož za kermušnych hosći; či tak přińdu, byrnjež dalokoho puća měli. Tehdom so na pjenjezy njehlada. Hórje je za na-

zymne sywy. Bur praji: „Dešć na swjatu Katyrnu, njehoji zelenom' łopjenu." Přeje sej radšo, zo by prěni sněh brózdu přikrywał, tak wotpowědował błyšću jeje swjatosće, a swjata kročiła w běłej čistosći přez pola nazymne.

Ale Katyrna njeje jenož burska swjata. Je prěnja z tšoch wulkich Katyrnow, kotrež protyka swjatych wuznamjenja, a česći so nimale powšitkownje. Ryćerjo a burja, wučeni a čeladni, někotrežkuli rjemjesło a bratrstwo třělcow stoja pod jeje wosebitym škitom.

W Němskej je ryćerski rjad česćowanjo swjateje Katyrny wosebiće pěstował wot časa sem, hač Korla IV. ermlandskomu biskopej jenu relikwiju tuteje swjateje dari. Hižo do toho běchu němscy knježa w ranju mnohe cyrkwje woblubowanej swjatej natwarili, a bórzy njebě ani wjetšoho města, hdžež njebě cyrkej swjateje Katyrny. Mnohe wjesne a pólne kapałki njesu dźensa hišće jeje mjeno a khowaja jeje wobraz, byrnjež so jenož junu wob lěto při wobkhadźe na swjatym Katyrnym wječoru wosebiće wopytowałe. A byrnjež jeje česćowarjo z dawnych časow na nju zabyli, tuta młoda swjata zažnoho křesćanskoho časa je na wěčne zarjadowana do wulkeje modlitwy cyrkwje mjez knježnami, kotrež we swojej litaniji k wšěm swjatym z mjenom mjenuje.

W jeje mjenje spožčowachu kejžorojo a kralojo česćowne rjady, a ponižne wudowy założichu pod jeje škitom zjednoćeństwa we służbje khorych a khudych.

Ze starodawna mějachu hospozy při spočatku zymy swjedźeński dźeń bohowki lena a kołwróta. Na tutym dnju wotpočowaše wšo dźěło, dokelž tutej bohowcy dyrbješe so časa dać, zo mohła kołwroty a linany płat pruhować. Na tutym dnju njesmědźeše w domje žane krosno šwórčeć a žane koło so wjerćeć.

Křesćanstwo přenjese tutu přikaznju swjećenja přez proh domjacnosće hač do dźěłarnjow rjemjeslnikow. Martrarske koleso swjateje Katyrny, kiž dla jeje dušineje rjanosće a mocy jeje wěry rozleća a wottud bu z jeje znamidłom, přesahaše přazne kolesko. „Na swjatu Katyrnu wšitke kolesa zastanu", bě ludźace přisłowo. A lud so hišće dźensa tutoho prawidła dźerži, tak zo we wšelakich krajinach na jeje dnju žane koleso so wjerćeć njesmě. Wjesnej krónicy nam powědatej wo njezbožach, kiž tych potrjechichu, kotrež tutu kaznju přestupichu. Točerjo, hornčerjo a powjaznicy swjeća, a samo młóćowa stoji na tutym dnju. Wosebje njedaše młynk swojomu kolesu klepotać, kołodźejo a wojnarjo njejsu dźensa hišće na dźeń swojeje škitaceje swjateje zabyli. Jich rjane khorhowje pokazuja złote koło w módrym polu — a na jubilejnych dnjach wotkazachu wobraz swjateje Katyrny za wołtař swojoho zjednoćeństwa.

Swjata Katyrna z kolesom dźerži pak też mječ a knihu w rukomaj. Wědu pohanskich wučenych předoby z mudrosću bóžskoho rozswětlenja. Tak stoješe w znaku (woponu) někotreježkuli wysokeje šule, a jeje patronski swjedźeń bě z přičinu wuznamjenjenja pilnych šulerjow. Tak bu ze škitařku rjemjesła a też z patronku duchownych dźěłaćerjow. Lěta dołho swjeći Parizska universita jeje lětny swjedźeń 25. nazymnika.

Hišće dźensa je dźeń swjateje Katyrny wosebity swjedźeń za małych šwalčow a předawařkow módowych domow na bulewardźe (najwosobnišej drózy w Parizu). Tute młode, pilne dźěłaćeńki, kotrež lěto wot lěta koleska wjerća, dadźa po starej tradiciji dźensa hišće koleskam wotpočować a swjeća swój „knježniski dźeń". A rěkaja dźensa wšitke „Catherinettes" — Katyržinki. A noša wulke, somoćane wjechlawe kapički w fantastiskich formach — radostne znamidła swojoho swjedźeńskoho dnja, kotrež cyrkej rano požohnuje, a něžne, pilne holčki potom připołdnju a wječor při rejach a wjeselach hordźe noša. A wšitko w mjenje swjateje Katyrny!

Legenda nam powěda, zo so njebjesa wotewrichu, hdyž so 19lětna pod mječom kata kłonješe. Wulka swětłosć so předrě a hłós zawoła: „Pój, moja njewjesta, durje su wotewrjene!" — A Katyrna wotmołwi z modlitwu za wšěch, kotřiž w smjertnej hodźinje abo druhej nuzy přichodnje k njej so wobroća. Poda swoje młode žiwjenjo k wujednanju Božeje sprawnosće za tych, kotřiž bychu ju w poslednim wokomiku wo zbožnu smjerć prosyli. A lud liči ju do koła štyrnaće swjatych pomocnikow a prosy ju dźensa hišće wo dobru smjertnu hodźinu.

O zbožowna swjata, kotrejež žohnowanjo wot kermušnoho wjedra hač k smjertnej hodźinje saha a kotrejež mjeno je pola wšěch ludow sławnje znate. Nimo Marije a Hilžbjety słušeše Katyrna našim maćerjam ze starodawna tym mjenam, kotrež dobru nadobu za žiwjenjo woznamjenješe.

J. Sł.

Prěni nabožny dźeń w Radworju.

Dušepastyrske dźěło je dźeń a ćežše. Nowe časy sebi žadaja nowe puće. Też w katolskich Serbach njestoja duchowni w dźěle a prócowanju wróćo, ale nałožuja najnowše srědki nabožnoho wukubłanja.

Za to běchmy swědcy, hdyž móžachmy štwórtk, 12. dec. prěni nabožny abo ćichi dźeń w Radworju zeživić. Hižo někotre njedźele doprědka bě wosadny knjez farař za tutón „nabožny" abo „ćichi dźeń" wabił. Z wulkej napjatosću so dźeń wot wšitkich wosadnych wočakowaše, wosebje wot tych, kotřiž mějachu jako prěni zbožo, so na nim wobdźělić. Běchu to knježny, pokročnu šulu wopytowace. Wopyt běše jara spokojacy, a to ma so wosebje wuzběhnyć, zo běchu wot přeprošenych 35 knježnow 33 přišle.

Tajki nabožny dźeń ma służić nabožnomu wukubłanju a skrućenju. Jako srědki so předewšém nałožuja přednoški a modlenjo. W běhu dnja přednošowaše wosadny knjez farař w štyri dlěšich přednoškach. Předstaji knježnam před woči jich wosobny pokhad jako dźěći Boże, w druhim přednošku sławješe wysoki ideal knježnistwa a wotkry wšelake hrožace strachi, w dalšim pokaza na srědki swjatosćenja za młodu knježnu a w poslednim napominaše k swěrnomu dźěłu a woporniwej lubosći we swójbje, towarstwje, wosadźe, kaž też w narodźe.

Knježny z wulkej khutnosću a ze žiwym zajimom za nabožne zdźěłanjo přednoški sćěhowachu. Zo běchu knježny sebi wědome ważnosće dnja, pokazowaše jich zadźerženjo při přednoškach kaž też jich mjelčenjo a rozpominanjo we přestawkach.

Z krótkim nyšporom so nabožny dźeń skónči.

Na kóncu njechamy zabyć miłosćiwym sotram so wutrobnje dźakować, kotrež su knježny z dobrym wobjedom a słódnej swačinju ćělnje posylnjałe, zo běchu wobdźělnicy po tym k duchownomu sobudźěłu wukmanjene. Wutrobny dźak też hospodarjam a hospozam, kotrež su swoje dźěći a čeladnych póslali na přednoški a tak cuze dźěło na swojej samsnej ramjeni brali. Woni su dopokazali, zo maja zrozemjenjo za dušine zajimy swojich dźěći a swojich jim swěrnych służownych.

Njech tak nałožena próca dušipastyrjowa a sobudźěło knježnow namaka w přichodźe bohatoho myta. Njech symješka Božoho słowa, wusyte do wutrobow našich knježnow, namakaja płódnu rolu a njech přinjesu dźesatory a stotory płód!

Bóh žohnuj našu młodźinu!

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Róžant".)

(Pokročowanjo.)

Administratorojo Róžeńčanskeje cyrkwje.

Administrator mjenuje so předstojićer Róžeńčanskeje hnadowneje cyrkwje, kiž je přecy cisterciski rjadnik. Wón ma w cyrkwi Bože służby zarjadować a je wukonjeć a cyrkej też zwonkownje zastupować. Na požadanjo hnadneje knjenje klóštra Marijineje Hwězdy pomjenuje joho visitator

klóštra a da jomu jurisdikciju, to rěka: prawo, zastojnstwo wukonjeć. Propst z Marijineje Hwězdy ma nowoho administratora do służby zapokazać. Joho winowatosće su: we cyrkwi prědować, wšitke cyrkwinske wobrjady wukonjeć, spowědać, w šuli dźěći rozwučować a kóžde lěto zličbowanjo wotpołožić wo wšěch dokhodach a wudawkach Rožeńčanskeje cyrkwje.

Dołhe lěta bě w Rožeńće swětny duchowny jako kapłan postajeny a to Mikławš Pjech, kotrohož na dnju 9. smažnika 1720 hnadna knjeni jako tajkoho postaji, štož Budyšski tachant wobkruči. Tutón wumrě 22. nalětnika 1739. 6. jutrownika toho samoho lěta bu prjedawši kapłan we Marijinej Hwězdźe Bernhard Pěčik, rodźeny z Kulowa, z prěnim administratorom w Rožeńće. Joho zapokaza tehdomniši propst Wójćech Misner. Pěčik skutkowaše tu hač do 14. požnjeńca 1750, w kotrymž času bu jako farař do Jenikowa w Čechach přesadźeny.

Do Rožanta přińdźe na dnju 4. winowca P. Floridus Mark, rodzeny we Wudworju, z klóštra Noweje Cale. Wón bě w Marijinej Hwězdźe z kapłanom był. Joho zapokaza jako administratora propst Edmund Schiffer. P. Floridus wosta tu hač do 3. jutrownika lěta 1754. We wopominacej knizy stoji wo nim napisane: fuit vir pius et valde charitativus — bě pobožny a jara dobroćeński muž. Tola hižo wot wulkoho rožka 1754 bě P. Chrysostomus Bĕr z klóštra Noweje Cale woprawdźe z administratorom, kiž pak dyrbješe wot započatka rožownika w Marijinej Hwězdźe propsta zastupować.

Na dnju 6. rožownika 1754 zemrě P. Floridus a nětko přińdźe P. Bernard Pěčik, sobustaw klóštra Oseka, zasy do Rožanta, najprjedy jako kapłan, tola bu na dnju swj. Pětra a Pawoła jako administrator zapokazany a wosta tu jako tajki hač do 23. małoho rožka 1765. Na dnju 2. nalětnika zemrě wón 72 lět stary.

Jako štwórty administrator w Rožeńće bu P. Alberik Metzner z klóštra Noweje Cale na dnju 5. jutrownika lěta 1765 pomjenowany. Wón zastawaše swoje zastojnstwo hač do 30. rožownika 1767.

Lěta 1767, na dnju 1. smažnika, přińdźe prjedawši kapłan w Marijinej Hwězdźe a sobustaw Osekskoho klóštra, P. Prokop Seiffert, do Rožanta, kotrohož propst Theodorich zapokaza. Tutón skutkowaše tu hač do 29. požnjeńca 1770, wumrě někotre dny pozdźišo, mjenujcy na 1. dnju winowca hakle 42 lět dócpěwši. Bě z rjadnikom 23, z měšnikom 17 lět był.

Šesty administrator bě P. Anton Buk, rodźeny w Swinařni, kiž bě z Noweje Cale, bě z kapłanom w Marijinej Hwězdźe a pozdźišo w Rožeńće. Do zastojnstwa administratora bu na dnju 1. winowca 1770 zapokazany a skutkowaše jako tajki hač do swojeje smjerće na 25. dnju nalětnika 1793. Wón dosćahny starobu 61 lět, bě 40 lět rjadnik, 33 lět duchowny a 22½ lěta administrator w Rožeńće.

Joho sćěhowaše P. Eugen Hauptmann, rodźeny w Kukowje, a skutkowaše wot 3. jutrownika 1793 hač do lěta 1816. Dokelž bě stary a na stawy słaby a też jara hubjenje słyšeše, joho tehdomniši visitator Benodikt Venusi wotsadźi, štož pak so administratorej njelubješe, dokelž chcyše hišće dlěje w dušepastyrstwje skutkować. Wón bě hišće 6 lět žiwy jeko valetudinarius, to je lěkowany w klóštrje Oseku, a wumrě na 23. dnju małoho rožka 1822. Bě sebi na štom zalězł, padny pak z njoho a zlemi sebi prawu nohu, štož bu wina smjerće. P. Eugen dócpě wysoku starobu 88 lět a bě 58 lět z měšnikom. Wopominaca kniha praji wo nim: Eugenius bě dobry hudźbnik a hraješe sobu na khorje, hdyž so Bože mšě z orchestrom spěwachu. Wón lubowaše jara sadowe štomy a naliki, kotrež z wulkej lubosću pěstowaše.

(Přichodnje dale.)

K našomu nastawkej

„Wĕra a cyrkej w Abesynskej“

mamy tole dodać: Rozprawjachmy w 47. čisle (23. nov.) wo biskopje Jarosseau, kotryž bě w lěće 1872 jako młody kapucin z Francózskeje do Afriki přićahnył, połny zahorjenosće za japoštołske misijónske dźěło. Poniżny a pobožny duchowny doby z ćichim skutkowanjom a přez swój dobry žiwjeński přikład najwjetše wuspěchi.

Też kejžor Menelik II., kotryž w lětach 1898—1913 knjeżeše, wažeše sebi tutoho misijonara nanajbóle a dowěrješe so jomu w mnohich należnosćach. Hdyž bě k smjerći blizko, prošeše biskopa, zo chcył być joho synej Tafari z dobrym přećelom a radźićelom. Tak bu katolski duchowny wuznamjenity radźićel wjercha Tafari, kiž też jako kejžor biskopej dźakowny wosta.

Tole hižo w „Posole“ zhonichmy. Hdyž pak potom dale pisachmy, zo Tafari abesynski kejžorski trón njewob-

Wandrowski a Šeri.

(Skónčenjo.)

We jstwě bě tužno a wandrowskomu horco we hłowje. Wotewri wokno, zo by jomu khłódny nócny powětr na łožo duł. Sleče so, sčini sebi křižik a lehny so. —

Lědma bě so lehnył, a wusny. Dźiješe so jomu wo wulkich hosćinach, wo krasnych koncertach; jědźeše w škleńčanych wozach, rozkazowaše korčmarjam a štó wě, što hišće wšo wjacy!

Naposledku bě jomu, jako by před wulkim keŕkom klečał a lute tolerje hromadu hrabał. Tu zabĕhnje so na njoho dźiwi woł, smorči a zahanja so — by rady ćeknył — njemóže pak! Woł je hižo pola njoho, čuje joho horcy dych — pót jomu wustupuje — chce wołać — dych so jomu zalehnje — — tu wotuči.

Słónćko swěći jasnje do wokna. Wobhladuje so spodźiwany, hdźe to tola je? Přińdźe zasy k sebi. Woła šerika — pos so słyšeć njeda. Wuskoči z łoža, hlada pod łožo, za khachle — pos njeje nihdźe! Chce so zwoblekać — kholowy su preč — su preč z cyłym tolerjom! —

Wandrowski so mało njestróži. Bě bjez kholowow. Wobu so, tykny suknju na so a dźěše z pukotacej wutrobu do hosćinskeje jstwy. Korčmař w tajkej paradźe joho wuhladawši, wuwali woči a prasny z rukomaj hromadźe:

„Človječko, kajku maće to tola modu?“

„Njejsće nihdźe mojoho psa widźeli?“

„Ně! Čohodla?“

„Je preč a to z mojimi kholowami, w kotrychž sym toleŕ měł.“

„Nó, to je rjenje!“ wurazy korčmař. „Z čim budźeće mi to nětko płaćić? — Njejsće wy někajki šibałski slěpc?“

„To pak nic, nihdy na nihdy nic! Mam tam w brĕmješku tři košle a dwoje spódnje kholowy — snadź wam to za wčorawše posłuženjo dosahnje. Ale kak ja nětk tajkile do swěta póńdu? Tón pos je mi w nocy z kholowami z woknom won ćeknył — hinak nic!“

„Ale prajće mi tola, kak sće k tomu psej přišoł?“

Wandrowski wuzna so wšoho, kak je toleŕ namakał a kak je so jomu šerik přiwdał.

Korčmař dyri so do čoła: „Hač też to Něhdźichowskoho knjezowy pos był njeje! To je pječa poł čerta. — Dźiće tam — — ja sebi mjez tym waše tři košle jako zastawu skhowam.“

* * *

Na Něhdźichowskim dworje so mało njedźiwachu!

Hdyž knjez ze swojim hosćom domoj dóńdźe, přiběža šerik wusuwajo jazyk za nim. Knjez pomasa do zaka, wućeže toleŕ, pokaza jón psej prajiwši: „Šeriko, hladaj, tole sym zhubił!“ Šerik powšny nós k zemi, poča čuchać a běžeše tam, z wotkelž běštaj knjezaj so wróćiłoj.

„Budźe tu za khwilu z tolerjom zasy“, rjekny knjez wšće wobkručejo, „čakaj, budźeš widźeć!“

Što njeje hišće swój přinošk za towarstwo swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił?

khowa, smy byli wopak wobhonjeni. Tutón Ras Tafari je mjenujcy dźensa hišće knježacy negus negesti (kral kralow) Haile Selassi. Pod tutym mjenom bu Ras Tafari w lěće 1930 krónowany. Joho nan Menelik II. hač do lěta 1913 knježeše. Potom nastachu rozkory mjez kejžorowej Taïtu a Menelikowym wnukom Lidsch Jeassu. Wobaj mocowaštaj so tróna. 1916 bu Taïta kejžorka, po jeje smjerći pak Menelikowa dźowka Zeoditu; za nju wukonješe pak knježerstwo jeje bratr Tafari, kiž po jeje smjerći lěta 1930 jako Haile Selassi kejžorski trón wobsydny.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Ke skónčenju cyrkwinskoho lěta wotměchu so we Vatikanje wot 24.—30. novembra swjate exercicije. Na nich wobdźěli so Swjaty Wótc z druhimi wysokimi duchownymi Vatikana.

Kardinal Lépicier, sobustaw rjadu Servitow, woswjeći swój złoty měšniski jubilej. Je jara wobdarjeny a pobožny. K jubilejej dósta wot swojoho rjadu wěstu sumu pjenjez za jenu cyrkej, dale złoty biskopski kříž a drohotne knihe.

Kaž smy hižo pisali, měješe najwyšše cyrkwinske mandźelske sudnistwo wo płaćiwosći 96 mandźelstwow rozsudźić. 43 z nich spóznachu za njepłaćiwych. W najwjacy padach sta so to, dokelž běchu jenoho, pak nawoženju pak njewjestu, k wěrowanju na njedowolene wašnjo nućili.

Letiska republika jedna nětkle z Vatikanom dla założenja katolskeje theologiskeje fakulty při universiće w Ridzy (Riga).

Hižo posledni raz pisachmy něšto wo francózskim bamžowskim seminaru w Romje. Z kajkim žohnowanjom je tutón za Francózsku był, pokazuja někotre ličby, kotrež francózska katolska nowina „La Croix“ podawa. Ze seminara wuńdźechu: 2 kardinalej, 11 arcbiskopow, 44 biskopow a 2200 měšnikow. Dale hišće wuńdźe z njoho za francózske kolonije 17 biskopow, 150 měšnikow a 2 kardinalej a 13 biskopow za druhe kraje kaž tež wjele měšnikow. Potajkim njeměješe jenož Francózska dobytk ze seminara ale tež druhe kraje.

Wšě stare žórła cyrkwinskoho prawa hromadźić a nowe cyrkwinske knihe prawa wudać, běše nadawk zemrětoho statnoho sekretara Gasparrija. Po joho smjerći přewza wjednistwo za tute dźěła wuherski kardinal Serédi. Nětkle wudawaja so knihe žórłow cyrkwinskoho prawa. Runje wuńdźe 7. zwjazk.

Hižo 50 statow je so za swětowu wustajeńcu katolskoho nowinarstwa zamołwiło. 25 z nich chce hnydom jenu zalu sam za sebje měć.

W tajnym konsistoriju 16. dec. pomjenuje bamž tamnych 20 nowych kardinalow, kotrychž mjena je hižo wozjewił. Do krajow, kotrež su z cyrkwju konkordat zwjazałe, póscele bamž potom wosebitoho kuréra. Tutón donjese knježerstwu abo kralej abo presidentej stata inzignije (znamjenja) kardinala. Tute přepoda potom president nowopomjenowanomu kardinalej. Tak stanje so tónkróć na př. w Španiskej, Pólskej, Awstriskej, Francózskej atd. Španiska a Francózska wšak nimatej konkordat, tola tón króć tam tola president insignije přepoda, dokelž staj nowaj kardinalej nuncijej. Jeli byštaj staćanaj tuteju krajow byłoj, byštaj dyrbjałoj samoj do Roma jěć.

Nowiny běchu w poslednich dnjach pisałe, zo je Swjaty Wótc, kotryž je skoro 80 lět, ćežko skhorjeł. Tohodla naprašowachu so swědomići nowinowarjo we Vatikanje a zhonichu, zo je to jenož powědanjo. W strowoće Swjatoho Wótca so njeje ničo přeměniło. To sćěhuje hižo z toho, zo je w samsnym času, hdyž nowiny wo joho skhorjenju pisachu, audijency wotměł, kaž běchu hižo doprědka postajene. Wězo je w tajkej starobje přeco lohko móžno, zo khorosć přińdźe. Tola chcemy při swojich modlitwach za cyrkej tež na Swjatoho Wótca myslić.

Československa. W pastyrskim lisće wopisuja biskopja wuspěch lětušoho zjězda katolikow w Prazy. Tute dny su tež na tych mócnje skutkowałe, kotřiž hač dotal bóle z boka stojachu. Dale běše knježerstwo zwjeselene, dokelž wě, zo lud, kotryž so k swojej wěrje dźerži, swěrnje k statej stoji. To pokaza so wosebje w tym, zo so na zjězdźe wšě stawy wobdźělichu a zo běchu tam přezjene, kaž dyrbja to wšitke woršty luda přecy być. Zrědka hdźe so to tak derje poradźi kaž mjez wěriwymi křesćanami. Tež zjawne měnjenjo wo katolicismje bu wot toho časa lěpše. Zastupjerjo

---

Miny pak so hodźina, dwě hodźinje — šerik so njewróći. Knjez khodźeše njeměrny tu a tam: „Što jeno je so tomu psej stało? — Tole je dźiwna wěc!“

Słónčko je so skhowało — pos nihdźe; lampy buchu zezaswěćane, służownik kazaše k wječeri — šerik njepřińdźe sobu! Knjezej so ani jěść njechaše, stoješe při woknje, hladaše z nim won — podarmo! —

Hižo bě dźesać wotbiło, wšo hotowaše so do łoža — jeno knjez zdychowaše: Bě tola hłuposć! Tajkile pos! Nic hinak — je preč!“

„Budź prošeny, njehněwaj so a pój lehnyć“, napominaše skónčnje knjeni. „Tón so ći wěsće zhubi! Wala so něhdźe wokoło! Rano hižo budźe zasy doma!“

Dźěchu lehnyć. Knjez dołho njewusny; hač do poł nocy.

Po połnocy słyšeše nócny, kiž nimo dwora dźěše, šerika před wrotami šćowkać. Khětře wotewri jomu wrota. Tu stoješe pos, w hubje kholowy.

„Witaj, šeriko, witaj“, směješe so nócny, „knjez dźěn žno so boješe, zo sy zhubjeny! Što dha maš tu do kholowow? Pokaž!“

Chcyše jomu je wzać, šerikej pak zabłysknyštej so woči, šćěri ze zubami a vrrrrr!

„Nó, nó, ty drje chceš kusać, njeplecho!“

Pos chcyše za knjezom do domu po jenym skhodźe běžeć, durje skhodu pak běchu začinjene. Tuž lehny so před nje na kholowy. Służowny spyta je jomu hišće jónu wzać, šeri pak na njoho zjědźe, zo so joho stróži. Tuž dźěše służowny bórčo zasy swój puć.

Hdyž dźowka rano durje při skhodźe wočini, zaskoči šerik, běžeše horje a drapaše na knjezowych durjach. Knjez wusłyšawši psa škrabać khwataše wjesoły k durjam, wočini a prasny z rukomaj hromadu:

„Ale mój šeriko, što mi tola njeseš?“ Wza kholowy a z hłowu wijo sebi je wobhladowaše, doniž za tym njepřińdźe. Pomasa do zaka a woprawdźe wučeže toleř!

Wusmja so kaž butranko: „Přećelka, hdźe sy?“ wołaše, „skoku pój pohladać, što je naš šerik přinjesł!“

Wšitcy přiběžachu. Knjez pokazowaše dobyćerscy toleř: „Tu je! Widźiš, přećelo, kajki je to psyčk, mój šerik? A kak je jón přinjesł! W tychle kholowach! Ale šeriko, hdźe sy je wzał?“

Pos porsny jeno, přećahny so a machaše wjesoły z wopušku.

Na dworje łamachu sebi hłowu, kak jeno je so to stało? Knjez a cyły dwór powědachu nowinku wšudźom wokoło — powěsć bě bórzy po wsy wokoło, a ludźo přińdźechu k tym roztorhanym kholowam kaž k jenomu dźiwu.

Knjez přinjese na te wjeselo sebi a swojomu hosćej blešku wina, a wurazychu někotru šwarnu škleńčku. Připołdnju dźěchu k wobjedu. Wjedro njemóžeše krasniše być — wobjedowachu w zahrodźe. Hdyž běchu w najlěpšim dźěle, přińdźe służownik: „Hnadny knježe, tu je někajki wandrowski bjez kholowow a chce z hnadnym knjezom rěčeć.“

zjawnoho žiwjenja a druzy nahladni wuprajeja so nětko hinak wo katolskej cyrkwi, wo katolskim ludźe, wosebje pak pisaja nowiny sprawnišo a přećelnišo wo wšěm, štož je katolske. Tajki zjězd pomha skónčnje k dorozemjenju wšelakich narodow a ludnosćow w staće. Zo pak bychu wuspěchi trajace byłe, je nuzne, zo katolikojo so při katolskim skutku wobdźěla. Kóždy dyrbjał čas, kotryž móže někak wuzbytkować, wěnować dźěłu za cyrkej a bližšoho. Jene ze wšelakich japoštołstwow je tola kóždomu móžne: pak ze słowom pak z modlitwu, z pokutu abo woporom, njech z dobrym skutkom, njech z dźěłom za katolske nowinarstwo.

Kardinal arcbiskop Kašpar wupraji so wo zjednoćenju křesćanskich politiskich stronow takle: W jenotliwych padach njesmě so cyrkej do tychle wěcow tykać, dokelž dźěn so njecha z čisto-politiskimi należnosćemi zaběrać. Ale cyrkej chce wšěch wěriwych zjednoćić na njepolitiskej podłozy. Tola to smě so rjec, zo so katolska cyrkej w Československej prócuje, zo bychu znajmjeńša křesćanske strony dócpěle, hdyž nic k zjednoćenju scyła, da tola k zhromadnomu dźěłu. Tohodla wjedu so nětkle jednanja mjez katolikami we Słowakskej a w krajinach z němskim wobydlerstwom.

Jedyn zapósłanc žadaše w parlamenće, zo by so we kóždej rjadowni, kotraž ma wjacy hač połojcu křesćanskich dźěći kajkohožkuli wěrywuznaća, Boža martra připrawiła, a mjez druhim hišće, zo by nabožina zasy z dyrbjeńskej wučbu w šulach była.

Italska. Kupola Florencskoho Doma so hižo před někotrymi lětstotkami poča trochu pukać. Na jenej stronje buchu w poslednim času škałoby šěrše. Na tutej stronje jězdźa nimo cyrkwje elektriske nadróznicy a pod nimi so zemja husto sylnje třase. Nětko chcedźa tam škodu wuporjedźeć, tola ma so to stać bjez toho, zo so kolije elektriki přepołoža.

Położenjo katolskeje młodźiny w Italskej so polěpša. To pokazuja někotre ličby z Paduaskeje diecejzy. Tam katolske młodźinske zwjazki před 10 lětami 6000 sobustawow, lětsa pak 7400 liča. Ličba hólcow, kotřiž katolskej hólčinje přisłušeja a pozdźišo do katolskich zwjazkow młodźiny zastupja, je hišće wjele bóle zrosła. Wučini skoro 9000 porno 2500 před 10 lětami. Tak su wuhlady na přichod hišće přecy lěpše. Z katolskeje młodźiny wuńdźe wot 1922—1932 495 theologow, 415 mnichow, 183 misijonarow. Tajke powołanja su wěsće też Bože žohnowanjo za starših, kotřiž swoje dźěći do katolskich towarstwow scelu.

Misijonarojo w Abesynskej pokhadźeja najbóle z francózskich klóštrow. Tola skutkuje tam też něhdźe 40 italskich misijonarow. Jich pak tam najskerje bórzy z kraja wupokazaja. 30 buchu hižo z hłownoho města Addis Abeba wupokazani.

Świca. Česćowanjo zbóžnoho bratra (mnicha) Klausa so we Świcy wosebje spěchuje. Je dźěn to też świcski zbóžny. Biskop Besson a Churski biskop staj wosebiteju duchowneju postajiłoj, kotrajž mataj z prědowanjemi a spisami česćowanjo spěchować.

Francózska. Skónčnje bu katedrala we Verdunje zaso cyle wuporjedźena a dotwarjena. We wójnje bu wona jara ćežko wobškodźena. Před dwěmaj njedźelomaj bu wona zasy swjatočnje poswjećena. Při tym předstaji minister za rozwučenjo luda stawizny tuteje cyrkwje. Potom spomni na štyri sta tysac wojakow, kotřiž před Verdunom pokhowani leža. Woni dyrbja wšitkich napominać, zo bychu so za nutřkowny měr modlili.

W přitomnosći kardinala Verdiera měješe biskop d' Herbigny prědowanjo wo katolskim misijónje mjez Rusami w Francózskej. Kaž je znate, je wjele Rusow, kotřiž před bolšewikami z domizny ćeknychu, w Francózskej wućek pytało. Mjenowany biskop spomni na wućehnjenjo ruskich dźěći k bjezbóžnosći. Dyrbja być z hanjerjemi Boha. Ale junu změja wšě modlitwy za Rusku wuspěch a potom budźe tam zaso Khrystus knjeźić. Tu chcemy hnydom přispomnić, zo so też evangelskim duchownym w Ruskej jara hubjenje wjedźe. Do wójny běše w Ruskej 199 evangelskich wosadow z 230 duchownymi a z 800 cyrkwjemi. Dźensa je jenož hišće 14 evangelskich duchownych we służbje. 47 přebywaja w khłostanskich lěhwach w Sibiriskej abo twarja kanal při Běłym morju. Twar kanala je sebi hižo tysacy mortwych žadał.

Jendźelska. Jedyn jendźelski časopis přinjese nastawk, kotryž njeje drje katolik pisał, kotryž pak so jara rjenje wupraji wo bamžowstwje. Rěka tam mjenujcy, zo dyrbja też njepřećeljo cyrkwje a bamžowstwa připóznać, zo je wone po prawym jeničke zarjadowanjo, kotreż so w běhu lětstotkow we ważnym njeje přeměniło. Běchu tola časy, kotreż so zdachu sylniše być hač bamžowstwo a katolska cyrkej a kotreż hrožachu wšo pózreć, ale njepřećeljo so minychu a jenož katolska cyrkej a bamžowstwo wostaštej. A też dźensa zasy wšelake čłowjeske zarjadowanja přećiwo bamžowstwu skutkuja. Ale hdyž budźeja tute časy dawno nimo a nichtó wjacy na přesćěharjow a njepřećelow bamžow myslić, potom budźe tu bamžowstwo hišće stać a budźe zasy prědować wěrnosć a wěčne zasady, a snadź budźe je prědować mjez lutymi rozpadankami čłowjeskich wustawow. Tak pisa druhowěriwy. A što ty jako katolik? Je twoja wěra, zo katolska cyrkej na podłozy bamžowstwa njezańdźe hač do skónčenja swěta, też tak kruta, abo chceš snadź dwělować, hdyž njepřećelow widźiš nadběhować?

Jena katolska spisowaćelka romanow je w měsće Northam dawa za swoje pjenjezy cyrkej natwarić. Skoro budźa ju móc poswjećić.

Iriska. Armaghski kardinal měješe před krótkim złoty měšniski jubilej. Swjaty Wótc je jomu z rukopisnym listom zbožo přał. W lisće bamž pisa, zo znaje krutu wěru Irow. W zańdźenosći a přitomnosći je wona dyrbjała wšelake zadźewki přewinyć. Ale wona wuńdźe z wojowanjow přecy rjeńša a sylniša. Dale praji Swjaty Wótc, zo wě, kak kruće Irojo stoja k bamžej w Romje. W tutej swěrje njedadźa so wot žanoho luda přetrjechić.

President De Valera praji w jenej narěči, zo so we druhich krajach wo praktiskim katolicismje rěči. Tutón wuraz je w Iriskej njeznaty, dokelž so tu samo wot so rozemi, zó kóždy katolik swoje winowatosće swěrnje dopjelnja.

„Njech přińdźe".

Wandrowski zastupi z hańby cyły čerwjeny.

Šerik joho wuhladawši, wuskoči a činješe so wokoło njoho dobry. Wšitcy hladachu wćipni na cuzoho.

„Što wy chceće?" prašeše so knjez.

„Hnadny knježe", prošeše wandrowski, „njeje tónle waš pos žane kholowy domoj přinjesł?"

„Je přinjesł."

„To su moje."

„Kajke dha su?"

„Šěre bałmjane."

Knjez chcyše so khory smjeć.

„A hdźe je wam je wzał?"

Cuzbnik powědaše swědomiće, štož bě so stało. Wbohi, dźiw zo njepłakaše. Posłucharjo so smějachu.

Hdyž bě wupowjedał, praji knjez:

„Tónle žort je něšto hódny. Pójće dam wam waše wěcy."

„Ale knježe, kak z tym tolerjom? Ja sym wčora na njón přečinjał a sym nětk korčmarjej dołžny."

„Nó, dokelž je to tak wupadnyło, dam wam też tón — tu jón maće — druhi raz pak, hdyž was zbožo zetka, njewyskajće hnydom! Njewěsće, hač so wam njewuwinje kaž wuhoř. — A na tebje, šeriko, dam pěsničku wudźěłać, dam cyłu podawiznu wotmolować a pojědu z tym do Pariza na wustajeńcu."

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,

ma jutře njedźelu, 15. dec., wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Towarstwowy powěstnik.

Přichodnu njedźelu, 15. nazymnika, zeńdu so wšitke serbske wjesne towarstwa w **Kukowje** a **Pančicach** popołdnju w 4 hodź. pola Natušec a to Katolske Kasino, Lipa Serbska, dźěłaćerske towarstwo, towarstwo knježnow a młodostny wotrjad swj. Jurja. Hłowny přednošk změje knjez wučeŕ Nawka z Radworja. Bohaty wopyt so wočakuje. Farař Wjeńka, župan.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 704. z Budyšina: Jan Bělk; 705. ze Židowa: Handrij Dubski; 706. ze Słoneje Bóršće: Michał Winkler; 707. z Lipska: Jurij Šenkař; 708. 709. z Wotrowa: Pawoł Wjacsławk, Michał Kral; 710.—712. z Ralbic: Mikławš Čemjera, Jakub Korjeńk čo. 43, Hana zwud. Brojerowa; 713. z Koslowa: Maks Buk; 714. z Łazka: Pětr Šołta; 715. z Jitka: Pětr Paška; 716. ze Šunowa: Michał Kocor; 717.—719. z Konjec: Pětr Suchy, Michał Bjedrich, Jakub Śwejda; 720. z Kulowa: Mikławš Šołta; 721. z Budyšina: just. rada M. Cyž.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1044. z B.: H. B.; 1045. N. Š.

čapku,
kajkuž pytaš, tu namakaš we wulkim wubjerku tež za wšě uniformy!
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Konje k čumpanju kupuješ tunjo
w Budyšinje, Zadnja bohata dr. 20

Radna pinca
w Budyšinje
Najlěpše jědźe a pića za nizke płaćizny!
Přećelnje přeprošuje
nowy hosćeńcar **J. N. Jansen**

Wosebje tunjo:
Holčace mantle a druhe drasty
Hólčace mantle a woblečenja.
Mantle za dźěći; somoćane, plišowe a kamjel. kosmate.
Kielske pyjaki, matros. mantl.
Kielske drasty a woblečenja.
Kosmate mantle a peleriny za dźěći.
Suknje - bluzy - kholowy.
Lacy a kholowy za šport.
Rudolph Kejžorska dróha 16

Domjacu a kuchińsku nadobu
poskića w bohatym wubjerku po nizkich płaćiznach
Kurt Mička
w Budyšinje, Hošic hasa 20

Też mały nawěštk w „Katolskim Posole" ma
wulkoho wuspěcha!

Dary dawać — to je wjeselo!
Wužitne, dobre pak dyrbja być!
Tajke ći poskićamy we wulkim wubjerku!
Ćopłu spódnju drastu
Za muže: kholowy, košle, zoki, lacy, pulowry.
Za žony: barchentowe a štrykowane wěcy, suknje, nohajcy, rukajcy.
Za dźěći: štrykow. a tkane woblečenja, suknički, pulowry atd.
Leopold Posner
Bohata dróha 24

K hodam
poskića swój wulki skład
Schaaf
Budyšin — Bohata dr. 25

Bože dźěćo wobradźa rad wšudźom witane, tak dobre mjedowe **poprjancy**
z ***Knježkec*** *poprjancarnje*
w Budyšinje, na Garbařskej hasy 3
Wosebitosće: Ananasowy, worjechowy a makronowy tykanc. Wulki wubjerk małych poprjanckow na taleř abo na štom.

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł"
(Goldner Adler)
W Budyšinje *Hłowne torhošćo*

Do kóždoho domu Boži narod!
Rjany wubjerk **cyłych natwarow** abo **jednotliwych dźělow** a wosobow namakaš
w **Dombuchhandlung M. Dilger**
Budyšin, Při mjasowych jětkach.

Někotre sta najrjeńšich
popow
z prawymi abo cuzymi włosami — samo „mama" wołaja — jednore a drohotne!
Kliniku za khore popki!
Rjane wozyčki.
Hrajki
we wulkim wubjerku
kaž też pychu za štom.
Rjane dary
w mnohosći:
pórclin, domjacu a kuchińsku nadobu, chromowe a bronikowe wěcy, šklenčy, kristal, drjewowe a hornč. twory.
— Nizke płaćizny! —
Max Pfuhl
„Hausbedarf" w Budyšinje
Znutřkowna lawska hasa 6

Cychi
w rjanych mustrach we wulkim wubjerku zasy dóšłe!
Andr. Kasper
na jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

K pječenju
Sultania, punt wot 28 pj.
Mandle, citronat a wšě druhe k pječenju trěbne wěcy poruča
drogownja
R. Hilscher
w Kamjencu,
Budyšska dróha 52.

Waš fotograf je:
Foto=Šołta
w Kamjencu
Budyšska dróha 10 : Tel. 472

Kupny dom **Pawoł Glawš** w Pančicach

poruča swój wulki skład

— hrajkow —

a rjanych **hodownych darow** wšěch družin (cigary a cigarety, poprjancy, šokolady, čaj, kakao, wolijowe rybički atd.).

Wšě twory k pječenju!

Rjany dar je pyšny **tepich!**

We wšěch wulkosćach a kajkosćach pola nas na wubjerku! — Tohorunja: gardiny, stores, wodźewy na diwany, za blida; kamelo-kosmate deki, linoleum, stragula, wšelake tepiški a přestrěnja.

Najstarši a najwjetši wobkhod za tute potrjeby je

Julius

Hartmann Sohn

w Budyšinje,

w historiskej rózkownej kněži na torhošću.

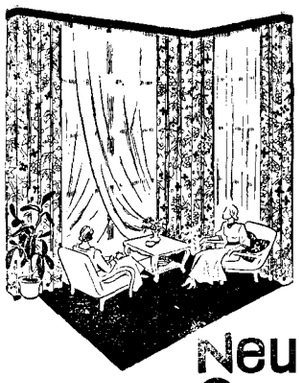

Neumann Gardinen

w Budyšinje

Seminarska dróha 2

kónc lawskich hrjebjow

Dobry khofej, słódne kuski, torty, poprjanc, pampuchi druhe khłóšćeńki wšě mózne, też „přikusy“ te dobre „serbske“

Sobotu dopołdnja dobry khofej tuńši!

Konditarnja a khefejownja **Lehmann** *Budyšin, Serbska dróha*

Alfons Schauseil

w Budyšinje :-: Bohata dróha

k hodam:

najnowše rubiška - fale

Čorne khuty a kožane zwjerchi

Čorne a brune kašměrske rubišća

kaž wšě druhe wěcy su na wubjerku

w tutym wobkhodźe za

serbsku drastu

Witany dar

su ćopłe, dobre spódnje kholowčki a sukn'e, kiž škitaja před zazymnjenjom!

Žonjace podkholowčki, sylnje podšite	1,75	1,30	1,00	0,70
žonjace podkholowčki, čistowołmjane	4,90	3,50	2,95	2,60
žonjace suknje, sylnje podšite	2,60	2,20	1,65	1,25
žonjace suknje, čistowołmjane	7,—	6,50	5,75	4,40
dźěćace podkholowčki, sylnje podšite	1,—	0,80	0,65	0,50
dźěćace podkholowčki, čistowołmjane		1,95	1,65	1,25
dźěćace suknje, sylnje podšite	1,20	1,15	0,85	0,60
dźěćace suknje, čistowołmjane	3,25	2,85	2,35	2,20

Pohladaj do našich woknow!

Otto Hauffe w Budyšinje na torhošću

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, dźěda, wuja a přichodnoho nana

Jurja Cyža,

kubleńskoho wumjeńkarja w Žuricach,

wuprajamy hnući horcy dźak wšitkim, kotřiž njebohičkomu za čas žiwjenja dobroty wopokazachu, za joho khudu dušu so modlachu a joho k rowu přewodźachu. Njech Bóh wšěm nadobnje mytuje. Wosebje dźakujemy so wjeledostojnomu knjezej fararjej Justej za časćiše wopyty, dale nošerjam a knjezomaj fararjej Cyžej a kapłanej Dr. Horjenjej za assistencu na pohrjebnej Božej mši a też wšitkim knježim duchownym, kotřiž na njebohičkoho spominachu.

W Žuricach, Smječkecach a Budyšinje,
10. decembra 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Cyrkwinski přehlad.

Hollandska. Harlemski biskop Aengenent je wumrěł. Před 7 lětami bu biskop. Prjedy běše z profesorom křesćanskeje sociologije a je jako tajki sobu młodych měšnikow wukubłał. Dale je so wosebje wo katolsku młodźinu staral a skónčnje wo swójby z wjele dźěćimi.

Biskop Diepen wozjewja, zo so njesłuša, zo sebi wšelake hospodarske předewzaća k mjenej firmy přistajeja słowo „katolske“ abo „romsko-katolske.“ Wustaw, kotryž chce so tak mjenować, dyrbi sebi najprjedy pola biskopa dowolnosć wuprosyć. Zo su wobsedźerjo firmy katolikojo abo zo tam katolikojo wosebje kupuja, to njeje hišće žana wina, firmu tohodla wosebje katolsku mjenować.

Komunisća naškarachu w Limburgu štrajk, při kotrymž so tež 4000 katolskich dźěłaćeri, kotřiž katolskim dźěłaćerskim zwjazkam přisłušeja, wobdźěli, bjez toho zo bychu to katolske zwjazki dowoliłe. Nětko su Limburgski dekan a fararjo wozjewili, zo su dźěłaćerske towarstwa wšo spytałe, zo bychu so přeća dźěłaćerjow dopjelniłe. Hdyž njejsu w tym wuspěch měli, da pak tola njeje hišće prawje, hnydom so při dźiwim štrajku wobdźělić. Z tym so ničo njepolěpši. A wosebje dyrbja wědźeć, zo wšitcy, kotřiž dale stawkuja, komunistow posłuchaja.

Katolikojo w Hollandskej dźerža zwjetša cyle rjenje hromadźe a maja wubjernu politisku organizaciju. Před krótkim założi so nětko za katolikow towarstwo, kotrež ma so za to starać, zo bychu katolikojo tež njepolitiske spisy dóstali a knihe studowali. W namołwjenju towarstwa rěka, zo drje móžeja druzy wot politiskoho zadźerženja katolikow w Hollandskej něšto nawuknyć, ale při tym njesmědźa tola katolikojo ženje zabyć, zo maja so runje tak na druhich polach, wosebje na kulturnych, lěpje zdźěłować, hewak změja tež politiscy junu škodu. Na kóždym duchownym polu maja katolikojo być kročel dale hač druzy.

W srjedźnych a južnych dźělach kraja je wjacy katolikow hač druhdźe. Wot tam někotre ličby, a to z Harlemskoho biskopstwa. 1934 bydleše tam 915818 katolikow, to je 4000 wjacy hač 1933. 738357 dopjelnichu swoju jutrownu winowatosć a dźěchu k swj. sakramentomaj pokuty a wołtarja. Najwjacy katolikow bydli wosebje we wulkich městach. Tam pak stoji jim wjele komunistow napřećiwo. Loni mějachu tam 2026 konvertitow, lěto prjedy pak 1604. W tutym biskopstwje wuswjećichu loni 36 nowoměšnikow. Maja 313 wosadow z 1022 duchownymi.

Amerika. (USA.) Zjednoćene Staty maja zjednoćeństwo, kotrež so wo nabožne mjenšiny stara. Zjednoćeństwo je před krótkim do Mexika mału komisiju póslało. Do njeje słušachu jenož jedyn protestantski profesor, jedyn židowski wysoki zastojnik města New Yorka a jedyn katolski diplomat. Komisija poda potom swojim sobustawam, do kotrychž wjele jara nahladnych wosobow słuša, rozprawu. Tam rěka, zo mexikanske knježeństwo swojim wobydlerjam njedawa swobodnosć swědomja a zo wone runje tak nabožinu podtłóčuje kaž sowjetska Ruska. Wosebje katolskej cyrkwi so tam jara złě dźe. Tuž je prawje, zo so wukraj za tajke přeśćěhanja zajimuje a je zasudźa.

258 milijónow dolarow maja amerikanscy katolikojo kóžde lěto za swoje šule składować. Dokelž stat za nje ničo njepłaći, wón tutu sumu zalutuje.

Jedyn pater Pawlinow nawjeduje katolsku radijowu staciju. 10 lět wona nětko wobsteji a tola ma so jenož wudźeržeć z darami někotrych darniwych katolikow. Dale ma so wona hišće scyła bědźić wo zakońske wobstaćo mjez druhimi radijowymi towarstwami w USA.

W poslednim času powołachu zaso někotrych katolikow do wysokich zastojnstwow z wulkimi nadawkami a z wulkim zamołwjenjom. To je wěsće wuspěch presidenta Roosevelta, kotryž praji, zo duchowni njesebičnje za kulturne nadawki a socialne derjeměćo skutkuja.

Na njedźelach před hodami su wobkhody wot 11–18 hodź. wotewrjene!

Katolscy Serbja, kedźbujće na nawěštki w „Kat. Posole“! Je to khwalobnje, hdyž wobkhody też na časopis katolskich Serbow dźiwaja a z tym pokazuja, zo maja nas zańć!

Wobswětlenja za kolesa 6 Volt wot **5,—** hr.
gumije; mantle hižo za 1,60 a wšě trěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
bratraj **Thomasec**
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Hyacinty
tu su, też
krokusy, tulpy
měrcowe keluški
atd.
Arno Rauchfuß
Žitne wiki 6. Tel. 2069

Pjezle do dźěła a za šport
Pulowry mužace a žónske
štrykowane woblečenja a jaki za žónske
ćopłe spódnje kholowy — zoki — nohajcy — rukajcy
walkowane zoki — pjasćowe rukajcy
rubiška a šawle
Budyšin *Kamjeńtna dróha 7*
Otto Osswald

Witany hodowny dar: Rjana ručna toška.
Wjacy hač 1000 na wubjerku!
T. ALBERT Budyšin Lawske hrjebje 10

Šoklady, marcipan a **kajkežkuli placki**
maš na wubjerku pola
Marćinki
w Budyšinje, Žitna dróha (blizko Serb. dr.)

Dobre a rjane
wobućo
ma na składže
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Łožowe płachty a wodźewy
a wšě druhe znate twory wot
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Carl Anuđul

w Kamjencu

— Budyšska dróha —

Wulki wubjerk!

Małe płaćizny!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora atd., namakaće pola nas!

Dobre a rjane

kachle

we wulkim wubjerku.

Wosebje wukhwalene **„Baldur"**-kachle předawa tudy samlutki

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

K hodam

poruča **hotowu drastu**

mužsku a hólčacu

tkaniny wot krucha - šaty - deki atd.

Reinhardt Löffler w Kamjencu Budyšska dróha

K hodam

cigary

cigarety

tobak

z derje znatoho wobkhoda

w Budyšinje

započatk Bohateje dróhi

(při Hlown. torhošću)

H. Lehmann

wobsedźeŕ: **A. Reichardt**

K serbskej drasće

trěbne ***fale, khuty, rubiška***

wobšića — banty — knefle

šaty a tkanu drastu

poruča ***Emil Hertwig***

w Kamjencu na torhošću 9

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład

škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow

atd.

Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčeŕnja Serbska dr. 16

Wšě dobre wěcki

poruča pjekarstwo

Max Kolbe

w Kamjencu — Šulska hasa 4

Zymske mantle

za

žony a **holcy**

muže a **hólcy**

Hobrski wubjerk! Nizke płaćizny!

Wilhelm Seifert

w Budyšinje, Bohata dróha 22

K Božomu dźěsću: dobru rjanu drastu

Ulstry — kosmate a druhe **mantle** do dešća

Jopy a kabaty — hólčace mantle

Hermann Müller w Kamjencu ▫ Pfortenstr. 1

K hodam

rjane wobalki **z mydłami a woninami** w bohatym wubjerku, kaž tež štomowe **swěčki a postawki k zakurjenju** w drogowni

Otto Engert w Budyšinje

Znutřkowna lawska dróha

Weidlichec kožuchaŕnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.

We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.

Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

51. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **21. decembra 1935.** | **73. lětnik.**

Pokoj budź človjekam!

Radostny spěw jandźelow roznjese so swjatu nóc po Bethlehemskich honach. Tuči pósłojo njebjescy wozjewjachu človjekam pokoj a wozboženjo. Njemějachu traš je ludźo? Zwonkownje drje. Romjenjo běchu z knjezom nad cyłym swětom. Wójnska hara bě wućichła. Měr běše mjez ludami. A tola pobrachowaše jim tón wutrobiny, prawy pokoj, dokelž bě njepřećel wot spočatka, djaboł, človjestwo pod swoju kwaklu stulił. Človjek žałosćeše pod joho nadknježstwom. Te běše surowe a ćežke.

Na spočatku běše to cyle hinak! Cyła stwórba bě napjelnjena ze spodobanjom Božim. Radosćiwje wotpočowaše wóčko Boże nad njej: wšudźom harmonija, přezjednosć a pokoj. Človjek, wuhotowany z nadobnymi darami přeznaturskimi, bě lubušk a přećel Boži. Bóh sam wobkhadźowaše z nim, česćeše a wozbožeše joho. Človjek dźěćo Boże.

A to tak dołho, doniž sam, zaslepjeny wot djaboła, tutón zwjazk lubosće a přezjednosće njeroztorhny. Hrěch stupi z hłubin hele na swět a zwohidźi joho wobličo. Človjek pokłoni a podwoli so djabołej a znjepřećeli so z Bohom zapowěwši jomu přisłušnu służbu. Wón začu prěni raz sćěhwk hrěcha we swědomju: njeměr, porok a bojosć před Božim khostanjom. Pokoj wutroby bě wuhnaty, a wón pytny znutřkownu rozdwojenosć, porodźenu z hrěcha. Paradiziski měr njeměješe wjacy bydła na zemi, a na joho městno stupi stajne bědźenjo ze złej požadliwosću, njepřestawacy bój, běda dušina, ćwěla ćełowa. Wobkhad z Bohom přeměni so do žałosćiwoho žedźenja za nim; ćělna próca, napinace dźěło, njewuspěch, khorosć a smjerć wurosće z hrěcha. „W poće swojoho wobliča budźeš swój khlěb jěsć, hač so njewróćiš k zemi, z kotrejež sy wzaty."

Kaž poklata rola ćernje a wósty njeseše, tak wukhadźeše z duše zawjedźenoho človjeka hrěch, złósć a njesprawnosć. Po njeposłušnosći prěnjeju staršeju sćěhowaše bórzy Kainowe mordarstwo; Adam a Jěwa pócćiwoj a hańbićiwoj — jeju potomnicy njekmani a rozwólni. W zahubjacych wójnach ćečeše krew z rękami, hrěch mjasa předoby človjeka a rozmnoži so runja pěskowym zornjatkam při mórskim brjozy. Po 1600 stach lět bě človjestwo tak skažene, zo Bóh jenož jenu swójbu sprawnu, bohabojaznu spózna: swójbu Noewu, a ju samu před lijeńcu wukhowa. Noe zminy so sprawnych khostanjow Božich, ale joho potomnicy zhubichu wěru do prawoho Boha. Tohodla zniči Bóh Sodomu a Gomorrhu z wohenjom, njećistoty a złósće dla. Z wuwzaćom israelskoho ludu kłonjachu a modlachu so wšitke ludy přiboham. Haj, zaslepjenosć bě tak wulka, zo mać samo dokonja, swoje dźěćo morić a je přibohu woprować, na joho žehliwu postawu je połožiwši. Pohanojo njeznajachu rozdźěla mjez počinkom a njepočinkom; zahuba bě powšitkowna; wšón swět nórješe so we złósći a njesprawnosći, tak zo samo pohanski mudrowc rjekny: „Jeli Bóh sam na zemju njezestupi a človjestwo njewukhowa a njerozwuči, zahinje."

A hlej! Syn Boži wočłowječi so, zo by nam wumóženjo přihotował ze swojim přikładom, słowom a ćerpjenjom.

Ja njejsym přinjesł měr, ale mječ, bě joho hesło. Kak znjese so to z hodownym pokojom?

Přez wólnosć a njeposłušnosć człowjeka sta so prěni hrěch; człowjek spjeći so přećiwo Bohu, joho nadknježstwo zaprěwajo. Tuž měješe so tuta křiwda zarunać z posłušnosću napřećiwo joho kaznjam. Stajnje so zmysłojty człowjek staja zakonjej ducha a pyta swoje spokojenjo. Duch pak spóznawa wolu Božu, kotraž so jenož ze sebjezaprěwanjom dopjelnić hodźi. Nastajna napjatosć, njewustawace běděenjo to. Haj, mječ Božich kazni ma wutupić z wosłabjeneje duše wšu njeporjadnosć a požadliwosć. Hórki to bój. Ale jenož tón, kotryž wojuje, woptaje słódkosć a pokoj njebjeskoho manna. To je radostna powěsć hodowna.

Wumóženjo njewobstoji też w tym, zo je Khrystus wšě horjo a nuzu, khorosć a smjerć wotewzał. Je so wón jako Wumóžnik ćerpjenjam podał, ma so też joho wučownik ćěsnosćam podwolić wukonjejo swoje wumóženjo. Pohan ma ćerpjenjo za najwjetše njezbožo, křesćan pak wobhladuje je jako srědk spomoženja, poskićeny z ruki njebjeskoho Wótca. Khrystusowy kříž překrasnja wšě horja człowjeske. Horjo w duchu Khrystusowym znjesene, wuliwa nadzeński měr a pokoj do wutroby. Pokoj budź człowjekam. Dźak tebi, Jězu, za tutón njebjeski dar.

Z dźakownosću klaka so křesćan w hodownym času před žłobikom swěru slubjejo Wumóžnikej. Nic krótke nabožne začuća a pohnuća wučinjeja hodownu wjesołosć, ale kruta swěra. Štóž chce mój wučownik być, sćěhuj mje. Khuduškomu dźěćatku, w duchu je wobjimajcy, slubmy njekhabłace sćěhowanjo najebać wšě horja a ćěsnosće duše a ćěła, najebać wšě spytowanja a zły přikład swěta. Potom hakle zawoptamy połne wozboženjo njebjeskoho spěwa: Pokoj budź człowjekam.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tachantska šula wotmě w turnowanskej hali staršiski wječor, kiž bě derje wopytany. Knjez šulski wjednik kantor Šołta pokaza we swojich powitanskich słowach na zmysł tajkoho wječora a wupraji swoje wjeselo, zo móža mali hercy na harmonicy a piščałcy dźensa po krótkim zwučowanju prěni raz wustupić. Też nowy filmowy aparat je sej šula kupić mohła, za kotryž pak budźe so hišće w přestawcy hromadźić dyrbjeć, dokelž hišće zapłaćeny njeje. Štož dźěći w hudźbje, spěwje a hrě předwjedźechu, běše bohaty program, kiž so za sobu wotwi a wšěm jara lubješe. Wjednik městneje młodosće, knjez Müller (Jungbann), měješe narěč wo woli HJ-młodosće. Njech je přichodny staršiski wječor w januarju zasy tak bohaće wopytany.

— W zašłym tydźenju zemrěštej po krótkej khorosći mandźelska překupca Młońka (Müller) na Serbskich hrjebjach a mandźelska wóznikarja Pawoła Krala, prěniša 42 lět, druha 39 lět stara. Buštej z bohatym přewodnistwom khowanej.

— Swoje 95. narodniny swjećeše wudowa Klugowa na Židowje.

— Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w „Kolpingowym domje“. Wopyt běše spokojacy. Po powitanju a wuspěwanju kěrluša „Ach poruč Bohu“, spominaše předsyda, knjez kantor Šołta, na smjertny dźeń njeboho knjeza prelata Žura, wopytawši we mjenje towarstwa na samsnym dnju joho městno wotpočinka. Dale spomni na zemrětu mandźelsku sobustawa a wobsedźerja wóznistwa Krala. K jeju česći přitomni postanychu a cichi „Wótče-naš“ wuspěwachu. Na to pokaza knjez předsyda přitomnych na Božu nóc, při kotrejž Božej mši so też serbski kěrluš „O pastyrjo wy“ spěwa. Tu přizamkny so hnydom dlěši přednošk knjeza wučerja Hajny wo jeničkim swobodnym staće w Africy, wo Abesynskej. Rěčnik dowjedźe nas w duchu do tutoho kraja, wopisa nam splahi ludu a kulturu a wuzběhny, zo je tutón kraj hač na dźensiše wot europskich wliwow nimale njepodótknjene žiwjenjo wjedł. W přednošku poskići nam wšelake wobrazy z tutoho kraja. Přednošk běše jara zajimawy a wo nim nasta dlěša rozmołwa. W dalšim poreča hišće knjez předsyda a knjez kapłan Andricki wo samsnym přednošku. Na kóncu přeješe předsyda wšěm přitomnym hišće strowe swjate dny a zbožowne nowe lěto. Zhromadźizna so z postrowom wokoło 10 hodź. skónči.

Z Bronja dóstachmy zapozdźenu powěsć, zo je tam swěrny sobustaw našoho towarstwa a swěrny čitar „Posoła“, Šenkec dźěd, 4. hodownika swjećił swoje 80. narodniny. Po ćežšej khorosći, jeničkej drje w joho žiwjenju, kotruž je loni přetrał, je so při lubym wothladanju swojich dźěći zasy zhrabał, tak zo móžeše wjesoły a strowy wopominać swoje 80. narodniny a přijimać mnohosć přećow, česćowanjow a darow, z kotrymiž na njoho běchu so dopomnili. Na kuble, kotrež joho syn nětk wobsedźi, bě njedźelu 8. decembra so zešło krejne přećelstwo z blizka a daloka, w bohatej ličbje k rjanomu swójbnomu swjedźeńkej, kotryž so rjenje po šwarnym serbskim wašnju wotmě. Z wulkej lubosću přihotowana hosćina jednoćeše młodych a starych we wjesołej mysli. Samo na druhim dnju hišće někotři hosćo tam běchu, zo bychu też hišće narodny dźeń joho dźowki Hany woswjećili. Šeńkec dźěd pak změje so k tomu, zo jubilejne cigary wukuri, dokelž Bože dźěćo zawěsće zasy druhe wobradźi. Njech je jomu spožčena hišće dołhe lěta wjesoła mysl a kruta strowota!

Z Kukowa. K zhromadnomu dźělu běchu so wjesne serbske towarstwa zańdźenu njedźelu w „Korčmje při klóštrje“ zešłe w přeswědčenju, zo w cyłku leži naša móc. Prěni pospyt tajkoho zeńdźenja je so khwalobnje poradźił. Wšitke towarstwa běchu derje zastupjene. Wšitcy wšak njeběchu přišli, njeběchu też městna měli w samo rumnej towarstwowej jstwi. Kotřiž tam běchu, su na swoje přišli. Tuž móžeše knjez wyšši wučeŕ Słodeńk rjanu syłu sobustawow witać, rozłožujo we swojich zawodnych słowach zaměr skhadźowanki. Wšitcy tři Khrósćičanscy knježa duchowni běchu přikhwatali, samo hosćo z Budyšina. Wěsće budźe zajim w přichodźe hišće rosć, hdyž so wot erta k ertej wo skhadźowancy rěči a naše nowinarstwo rozprawjejo na nju wospět pokazuje. Adventske zmyslenjo začahny do wšěch wutrobow, hdyž so elektriske žehlawki hasnychu a swěčki na blidach zaswěćichu, debjene ze šmrěkowymi hałžkami. Ćim radostnišo zaspěwachmy sej našu serbsku hymnu a po Ćišinskej basni „Rorate coeli“ — Rosujće njebjesa! — přednjesenej wot předsydy wotrjada swj. Jurja, Jana Šewca z Hory, naš adventski kěrluš „Hlejće, tón Knjez budźe přińć.“ Potom rěčeše knjez wučeŕ Nawka dobru hodzinu wo rjanosćach našeje serbskeje rěče. Zdobom bě to etymologija rěčow, to je tamna wědomosć, kiž so z nastaćom słowow zaběra a z rozłoženjom do jich dźělow za jich korjenjemi slědźi. Z toho spóznachmy, zo su wšitke ariske rěče, do kotrychž też naša serbska słuša, z jeneje wušle. Rěčnik pokaza to na mnohich přikładach tak jasnje, zo móžeše kóždy wšědny człowjek dospołnje zrozemić. Je dźěn sam zbožowny znajeŕ mnohich rěčow. Wosebje wuzběhny wulku podobnosć mjez słowjanskimi rěčemi a wospjetowaše staru wěrnosć: štóž jenu słowjansku rěč docyłnje znaje, druhu bórzy nawuknje. To su mnozy Serbja hižo nadosć nazhonili. Spodźiwnje wšak je, zo we cuzbje zdaleni Serbja sej něhdyžkuli swoju maćerščinu a swoje ludstwo bóle waža hač domjacy. Tym je to něšto wšědne. Wšě wuwjedźenja rěčnika swědčachu wo bohatosći našeje rěče, kiž móže kóždej pornjo stupić. Na kóncu přečita krótku podawiznu z Japanskeje wo małej postawje swjateje Marije, kiž nam powěda wo spočatku křesćanstwa tam. Přednošk so z wulkim dźakom přija. W rozmołwje

rěčachu kk. farař Wjeńka, dr. Cyž z Budyšina a druzy. Někotre basnje so hišće přednjesechu. Wšitcy běchu w tym přezjedni, zo su tajke zhromadne skhadźowanki nuzne a trěbne. Wubjerk so wo dalše postara. Z narodnym spěwom skónči so derie poradźena zhromadźizna.

Z Njebjelčic. Njedźelu tydźenja wotmě so w našej wosadźe Bonifacijowa njedźela, kaž ju cyrkwinska wyšnosć za wšě wosady poruča. Jako prědar běše knjez kapłan Cyž z Budyšina přišoł k nam, njedźiwajo na prócu, kiž měješe runje tehdom při smjerći swojoho nana. Knjez kapłan wupomhaše tež luboščiwje w spowědnym stole. Rano měješe prědowanjo wo swjatym woprawjenju w diasporje a dopołdnja rozkładźe jasnje a zrozemliwje nuzu a hubjeństwo diaspory. Z wulkej kedźbliwosću posłuchachu wšitcy joho słowam. Zo běchu tute na płódnu rolu padnyłe, wobswědči wunošk. Njech Bóh mytuje knjezej prědarjej a wšěm daričelam z nadobnym mytom.

— Po wjacylětnym přetorhnjenju wustupi naša šula zańdźenu njedźelu wječor zasy zjawnje z hodownym předstajenjom. Starši a přećeljo šule běchu so zwołali a žurla běše napjelnjena z přitomnymi. Knjez kantor Renař powita wšitkich jako šulski wjednik. Spomni, zo zdobom so wotměwa staršiski wječor, a rozkładźe nowe postajenja a wukazy šulu nastupace. Tež wozjewi nowych šulskich předstojićerjow a šulski wubjerk. Ze wšoho běše widźeć, zo je so w šuli wjele přeměniło. Po tutym započinaše so zabawny dźěl. Šulske dźěći předstajichu cyle nowu hodownu hru: „Hody so bliža“, kotruž běše knjez wučeŕ Wuješ za swjedźeń wosebje wobdźěłał. Hra je jara rjana a žiwa — połna wotměnjenja. Wona napominaše ke skutkej křesćanskeje smilnosće a pokazuje, kak tež khudym dźěćom Bože dźěćo wobradźa. Z wulkej wušiknosću předstajichu dźěći swoje róle a wědźachu so hibać a rěčeć. Tež spěwy porjeńšachu cyłe předstajenjo. Z wulkej napjatosću sćěhowachu wšitcy předstajenjo a pokazachu, kak běše so jim tute spedobało. Wjele prócy su wučerjo na předstajenjo nałožowali. Škoda, zo bě předstajenjo jenož němske a ani serbskoho słowa abo spěwa so njezapleće. A rady běchmy tež serbske předstajenjo pódla tamnoho widźeli.

Z Kamjenca. Štwórtk, 19. 12. wotmě so tudy hodowny hermank. Kamjenc měješe na nimale 12000 wobydlerjow, wot 1. 11. 35 je Kamjenc přez zjednoćenjo z Jěžowom na tysac wobydlerjow přibył. K tomu přińdźe nětko hišće pancerowy połk. Bjez dźiwa, hdyž knježi nowe woživjenjo dźeń wote dnja w Kamjencu, wosebje pak před hodami, najbóle na dnju hodownoho hermanka dopołdnja — lětsa pak tež popołdnju. Što to? Srjedź připołdnja zaklinčachu zwony we cyrkwjomaj wobeju wěrywuznaćow. Pancerowy połk je na nohach do Božoho domu k adventskej pobožnosći. Wobej cyrkwi běštej połnej wojakow, kiž před prědowanjom a do a po pobožnosći adventske kěrluše wótře a raznje po wašnju domizny zanjesechu, do kotrejež so mnozy sobotu na dowol nastaja. Mužojo staroho wójska měnjachu, tajke powšitkowne cyrkwinske swjatočnosće my před hodami njemějachmy!

— (Porjad Božich służbow.) 1. dźeń hodow: Boža mša w cyrkwi w nocy w 12 hodź., rano w 7 a 1/2 8 hodź., dopołdnja w 1/2 10 hodź., w swjatym Jurjowym domje we 8 a 1/2 9 hodź.; nyšpor w 3 hodź., hewak w 2 hodź. 2. dźeń hodow (na swj. Sćěpana) w 7 a 1/2 10 hodź. w Kamjencu, w 1/4 10 hodź. w Połčnicy — njedźelu 29. 12. w 7 a 1/2 10 hodź. Na kóncu lěta dźakna pobožnosć w 6 hodź.

Z Drježdźan. K přednoškej ze swětłowobrazami zeńdźechu so sobustawy „Jednoty“, towarstwa katolskich Serbow, wutoru, 17. decembra w „Bayrische Krone“. Knjez farař dr. Jakubaš bě kaž hižo často tak tež tón króć přilubił swětłowobrazy pokazować, zo by zasy raz něšto druhe so poskićiło. Štož potom na běłym płatu so wočam pokazowaše, bě runje časej přiměrjene. Prěni dźěl wobrazowaše přikhad Jězusa wot zjewjenja jandźela Gabriela hač k třom kralam, kiž Božomu dźěśću hołduja. Pisane wobrazy dawachu předstajenju ćopły raz. Slědowace wobrazy, hodowne wašnja předstajace, běchu wzate ze swójbnoho žiwjenja křesćanow w hodownym času. Potom slědowachu wobrazy z raja bajkow, kaž Jank a Hanka a tak dale, štož žiwje na dźěćace lěta dopominaše. Druhi dźěl bě žortny, přetož tryski Maksa a Morica zbudźichu wjele smjeća. K tomu krajan Kindermann jako recitator z dobrym žortom wustupi. Přednošerjej wupraji so wutrobity dźak za poskićenja a so prosy tež na dale towarstwu po móžnosći husto z tajkim přednoškom posłužić. Knjez Lawkus we mjenje předsydy wšitkich wutrobnje přeprosy na hodowny wječork 7. januara. Z adventskimi spěwami kaž „O pastyrjo wy“ a „Přadła je Marja kudźałku“ wuklinča derje wopytany wječor.

Što? **Njejsy přinošk za tow. swj. Cyrilla a Methoda na lěto 1934 hišće zapłaćił!?**

Syrotka.

Běše z kónca 18. lětstotka. W Francózskej howrješe a zakhadźeše revolucyja. Kaž z wichorom roznjemdrjene morjo pěnješe tam hrózbny zběžk a joho dźiwje žołmy pjerjechu z wotmachom wo kralowski trón, zemjanstwo a Cyrkej a podmlěwachu njewustawajcy wšón dotalny towaršny porjad. Kaž hłódne wjelki hłodźachu zběžkarjo za kralowskej krewju a lapachu a lizachu ju žadosćiwje, hdyž w čorno-čerwjenych krepkach kapaše z hrózbnoho wotprawnišća. Cyła Francózska tepješe so tehdom we łužach krewje a mutne tute zmohi přećepachu hižo do susodnych krajow hrožo, je kaž Francózsku powodźić. Wšudźom knježeše strach, wšěch wobja hrózba před tamnymi žadławymi podawkami. Wšudźe so ludy hibachu a Rakuscy (Rakuska abo Awstriska je zemja wokoło Wina [Österreich]) a Pruscy hotowachu so na wójnu, zo bychu zahaćili strašne wody, kotrež Francózsku hubjachu.

Jenož w ćichej serbskej wjescy w Hornjej Łužicy njebě ničo słyšeć wo wójnskim hołku. Běše přejara za ćichim a zdalena wot města a wulkich dróhow, hač zo bychu so tajke powěsće mohłe do njeje předrěć. Rjane kulowate hrodźiško, wobrosćene z krasnymi młódnymi keřčkami, kryješe wjesku před wćipnymi ludźimi a z druhoho boka khowaše so za wysokimi topołami, kotrež běchu snadź zdobom z wjesku wurostłe. Na hrodźišku tuleše so přećelna nizka khěžka pod hustu zeleń dweju rjaneju lipow, kotrejž sebi swoje tołste hałzy škitajo nad starej drjewjanej Božej martru zawdawaštej, kiž před dwórčkom stoješe. Słomjana wisata třěška drjewjaneje khěžki zelenješe so kaž sama łuka z mochom a dźiwjej trawu. Rosćechu tu wubjernje kopšiwy, kruwjace wopuše, žołte khampowe zelo, haj samo tam a sem tež wowsne stwjelco w spodźiwnej měšeńcy hromadźe. Pod třěchu tčachu we wšěch škałbach ptače hnězda a runje pod swislemi bě sebi łastojčka swoje šěre hnězdźeško přilěpiła. W hornjołubinych kukačkach lehnjechu dźiwje hołbje a w kólni bě so sowa zahnězdźiła. Cyła khěžka běše ći kaž sama ptača klětka. Wšo přeradźeše, zo tu žana človječa duša njepřebywa, žana človječa ruka so njehiba. Wrótka stojachu šěroko wotewrjene. Wětřik bě tak nimale z nimi hotowy. Hroznje bě je wotřasł, rozbił a połamał a horjeka ze skobje wusadźił. Woknješka běchu pawki z hustymi pawćinami zapřadle, we kotrychž so mortwe muchi kolebachu.

Wšo bě tu puste a wosamoćene, kaž by tu ženje nichtó njebydlił, a tola sydaše hišće před štyrjomi njedźelemi na kamjeńtnej ławcy před khěžku šědźiwy wjesny strażnik, swoje stare stawy w ćopłym lětnim słónčku wohrěwajo. Běše to stary Starcec nan, kaž jomu ludźo rěkachu, a to ze wšěm prawom; bě dźěn skoro sto króć widźał starej lipje před dworom zakćěwać. Tola nětko bě so ze swojim lubym hrodźiškom na wěki rozžohnował a sebi khłódnu stwičku na ćichim pohrjebnišću wotnajał. Štyri njedźele běchu so minyłe, zo joho w brunym prostym kašću spuščichu

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Różant".)

Administratorojo Różeńčanskeje cyrkwje.

(Pokročowanjo.)

Jako wosmy administrator bu P. Tecelin Mět z Noweje Cale zapokazany. Wón narodźi so lěta 1759 w Kukowje na statoku, kiž hišće dźensa „pólnych" Młynkec mjenuja. Gymnasialne studije dokonja w klóštrje Nowej Cali pola Gubina; potom poda so do serbskoho seminara w Prazy, hdźež duchowne wědomosće studowaše. Studije dokónčiwši, zastupi w Nowej Cali do cisterciskoho rjadu. Biskop Schüler w Budyšinje wuswjeći joho na měšnika. Najprjedy běše z kapłanom w Nowej Cali, potom w Marijinej Hwězdźe a w Różeńće. P. Tecelin bě jara nabožny, kruty a wučeny bohosłowc a bu na dnju přizjewjenja swjateje Marije lěta 1816 jako administrator pomjenowany a zapokazany. We tutym zastojnstwje wosta hač do 4. różownika 1822. Na tutym dnju wotstupi swoje zastojnstwo P. Polykarpej Schönej, kiž bě pola njoho z kapłanom, zo by so mohł w měrje spisanju serbskich nabožnych knihi wěnować, kotrychž njedostatk derje spózna. Wšón swój čas nałoži nětko pilnje na wobdźěłanjo serbskich knihi. Wón wuda lěta 1809 katechismaj, jedyn za mjeńše, druhi za wjetše dźěći; 1814 hižo třeću knihu (600 stron); Nowy Zakoń; 1816 prědowani; 1819 Kročenjo za Khrystusom; 1829 Jadro křesćanskeje wučby w serbskej, němskej a łaćonskej rěči a k tomu přidawk serbskich kěrlušow. Joho poslednje dźěło je z lěta 1834 kniha: Česćowanjo swjatych, wosebje swjateje Marije. Dźesać serbskich knihi z hromadźe 2000 čišćanych, to je: 4000—5000 pisanych stron, je Tecelin wudał. W nich nałožowaše nowy, porjedźeny prawopis, z kotrohož nětčiše stare katolske pismo nasta. Zo bychu němscy pismikistajerjo w čišćerni joho pismo lěpje čitać móhli, pisaše wšitko z čišćanymi (frakturnymi) pismikami. K tutomu napinacomu dźěłu přińdźe hišće zastojnske. Mjenujcy pater Polykarp njewobknježeše serbsku rěč, tak dyrbješe P. Tecelin też jako kapłan cyłe zastojnstwo administratora sam zastarać. Wón prědowaše kóždu njedźelu a swjaty dźeń, štož wón rad a horliwje činješe, bě dźěn jako dobry prědar znaty. Też spowědny stoł zastara wón sam, štož drje bě jomu we wysokej starobje wobćežne, wón pak so na to ženje njehóršeše. Zrědka popřa sebi powodychnjenjo a tute wobstoješe w tym, zo sebi z někotrymi „solo" zehra.

Bě hewak jara jednorje živy, haj wottorhowaše sebi na jědźi, zo by měł srědki za wudaćo serbskich knihi, dokelž płaćeše cyłe čišće sam. Wón dóstawaše ze zběhnjenoho klóštra Noweje Cale 200 tolerjow wumjeńka, kotrež wšitke na čišć knihi nałoži.

Wopomnjeńska kniha mjenuje joho: conservator linguae Wendicae — zakhowarja serbskeje rěče. P. Tecelin bě też najwjetši dobroćeŕ Różeńčanskeje cyrkwje. Wón da 1818 wot sławnoho serbskoho samowuka Kislinka z Khrósćic nowy wěžowy časnik zhotowić, kiž hišće dźensa swoju službu derje čini, wot tutoho da też wulki zwón za 250 tolerjow leć a 1832 druhi zwón $4^1/_2$ centnarja ćežki. Kislink bě němskoho pokhoda.

Mět dari cyrkwi čerwjeno-somoćane ryzło, mosazowy kříž, da dwaj kheluchaj pozłoćić a lěta 1826 cyrkej ponowić a wobělić. Lěta 1829 wobda cyrkej a administraturu z nowej murju a pokładźe ju z kamjeńtnymi plečicami. Za 15 khudych dźěći założi šulski pjenjez. Cyrkwi zawostaji złoty pjenjez w hódnosći dźesać dukatow, kotryž wot krala Bjedricha Augusta dósta za póćiwosć a wulke zasłužby wo serbsku rěč, też dari jej złotu tysku w hódnosći 200 tolerjow, kiž jomu kral jako dar k měšniskomu 50lětnomu jubilejej přepoda na 6. dnju różownika lěta 1835. Tutón swjedźeń woswjeći so jara swjatočnje. Biskop Mauermann z Budyšskimaj kanonikomaj Smołu a Hašku, hnadna knjeni z 12 klóštrskimi knježnami a wšitcy duchowni z wokoliny přińdźechu na swjedźeń. Jubilar měješe najprjedy sam serbske prědowanjo a potom swjećeše Božu mšu, při kotrejž jomu mjenowanaj Budyšskaj kanonikaj služeštaj. Za wobjedom přeprosy při swojej swjatočnej powitanskej rěči wšitkich na swój pohrjeb, kiž bě woprawdźe jenož něšto njedźeli pozdźišo.

Na dnju 18. pražnika wumrě z ćicha na swojim wotpočowanskim stólčku sedźo připołdnju w 12 hodź. Smjerć joho njepřekhwata, bě so na nju derje a swěrnje přihotował. Swój kašć běše hižo dlěši čas hotowy měł. Joho ćěło w Różeńčanskej cyrkwi blizko při swjatym Józefowym wołtarju we wumurjowanym rowje pokhowachu. Murjerjej dóstaštaj, kaž bě wón sam postajił, kóždy tři tolerje, kóždy duchowny, kiž na přewodźenjo přińdźe, twjerdy tolerjow. Różeńčanscy burja njesechu joho k rowu a dóstachu za to

---

do wuzkoho rowa, štyri njedźele kryješe joho mortwe ćěło swjata zemja. Krótki to čas, ale tola dosahacy, zo bychu ludźo na njoho zabyli. „Z wočow, z myslow", to bě też joho wosud. Nichtó wjacy na njeboho Starca njespominaše, khiba zwjadła róża w zahrodcy, kiž tu lačna w horcym słónčku skhnyješe, a zelenej lipje před dworom, kotrejuž kćenja lětsa nješčipaše šěrźiwy stražnik. Njemdry wichor drěješe je jenož ze zelenych hałžkow a nošeše je šumjo a hwizdajo do přečasnoho rowa. Hewak pak dźěše wo wsy wšo po starym wašnju dale. Štó by też tajkomu starcej rad njepopřał wěčnoho wotpočinka? Jenož to parowachu njeradźi, zo jim Starcec nan wjacy z wječora ze swojej zwučenej trubu swjatok njetrubješe, jim njespěwaše nježneje serbskeje pěsnje, kotrejež cunje hłosy sprócnych ludźi čišinko kolebachu do słódkoho spanja. Tu snadź so tola hišće někotry dopomni na njoho z ćichim „Wótče-našom". Wob dźeń pak joho swěru w rěči na pokoj wostajichu.

Jenož něchtó njemóžeše pozabyć Starcec nana a žarowaše joho wěrnje we swojej młodostnej dźěćacej wutrobje. Běše to Wićazec Juřk, kiž tyšnje želeše, zo jomu nětko wjacy Starcec nan rjanych bajkow njebaješe. Na krasnym hrodźišku so jomu nětko žiwomu styskaše, hdyž tu wbohi samlutki huški paseše. Njestaraše wšak so runje dźensa přejara wo nje, ale ležeše pod lipomaj na wočomaj we mjehkej trawje. Huški pak čišćachu so česnje wokoło Juřka, a něšto bě so jich też Jurjej na khribjet zesydało, hačkuliž jich tam tučna trawa njewabješe. Z hłódnymi horleškami sedźachu tam, ale tam so jim runje prawje lubješe, šwapotachu sebi wjesele, skubajcy při tym hdys a hdys šibale za Juřkowu bělu košulku a módru falku. Juřk pak po zdaću ničo njepytny. Hač bě sebi trósku zdrěmnył, abo nochcyše huškam wjeselo skazyć, njehodźi so nětko wjacy z wěstosću rozrisać. Ale njech je tomu kažkuli, to jenož wěm, zo tam leže kaž zaraženy ani ze stawčkom njehibajo.

Bóh wě, kak dołho by tam hišće tak ležał, njeby-li joho nadobo wulki wuhločorny pos, kotryž šćowkajo přihna, z joho mysli wubudźił. Juřk ruče poskoči kaž spłóšeny zajac a wbohe huški sunychu so nahle po khribjeće do trawy, prjedy hač so prawje domasachu. Na zbožo njewuwalichu sebi šwižnej nóžcy, tak zo hišće móžachu před njewitanym hosćom wućeknyć do blizkeje rěčki, kiž so tu z jasnoho žórła bórbotajo žórleše. Sam Juřk zhubi wšu zmužitosć. Krosnješe so kaž bojazna wjewjerčka po lipje horje, mjez tym zo hłódny pos mlaskajo dobre pomazki žerješe, kotrež bě sebi tam Juřk w trawje ležo zabył. Ale nješkodowaše jara wo nje, kukajo z lipy na njenadźity wopyt, kotryž bě so mjez tym khětro přisporił, pokojejo so z tym, zo so „z kefka lěpje hlada, hač do kefka". Tu nětko wuhlada staroho šěrźiwoho wojaka w dźěrawym płašću, z kotrohož dwě miłej wóčcy wćipnje kukaštej. Wojak jěchaše na krasnym čornym konju z rjanymi kudźerjawymi hriwami a dołhej hustej wopušu w runej měrje k Juřkowej khowancy. Na khribjeće bimbaše so jomu

dwaj sudaj piwa a wobjed pola korčmarja Šołty. K 50 lětnomu smjertnomu dnjej 1885 stajichu jomu na joho staršiskej zahrodźe w Kukowje čestny pomnik, kotryž pak by wězo wjele wjacy ludźi widźało, hdy by w Róžeńće stał, kaž Neander to we swojej knizy: „Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow“ praji.

Jako dźewjaty administrator bě P. Polykarp Schoen, rodźeny w Češkich Kamjenicach w Čechach, z klóštra Oseka, kiž bě najprjedy w Oseku wučeŕ nowačkow (nowicow) a potom subprior. Wón nastupi swoje zastojnstwo 4. dźeń róžownika 1822 a bě jara pobožny a čichomyslny. Lěta 1835 bu do Oseka jako knihownik powołany a wopušći tohodla Róžant 1. dźeń jutrownika.

(Přichodnje dale.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kanadskich alumnow napominaše Swjaty Wótc, zo bychu prawje pilnje studowali. Nihdźe druhdźe jim jako přichodnym měšnikam njemóžeja to poskićić, štož w Romje. Tu je katolska tradicija tak jasna a sylna, tu začuwaja wšudźe duch prěnich křesćanow. Tu je wězo tež najlóže, wšelake cyrkwinske prašenja, wosebje cyrkwinske stawizny, studować, dokelž dźěn su wšudźe widźeć powostanki jako swědkojo z prěnjoho křesćanskoho časa.

Parizska katolska nowina „La Croix“ přinjese 22. nov. někotre zajimawe rozpominanja wo kolegiju kardinalow. Mjez 20 nowopomjenowanymi kardinalemi słušeja 6 do kurije, t. r., woni su wjednicy wšelakich centralnych cyrkwinskich hamtow. 4 z nowych kardinalow su wupósłancy. Z vatikanskich prelatow dóstachu 3 kardinalski purpur. Po smjerći kardinala Ehrle njeměješe rjad Jezuitow žanoho zastupjerja wjacy mjez kardinalemi. Tola nětko je zaso jenoho dóstał. Nowina měni, zo drje je hišće jeničke swobodne městno w kolegiju kardinalow za jenoho jendźelskoho biskopa skhowane. Z tym zo bu arcbiskop dr. Kašpar na kardinala pomjenowany, přińdźe sydło kardinala po rozpadnjenju habsburgskeje monarchije zaso prěni króć do Prahi. Je jasnje spóznać, zo je to sćěhwk polěpšenja poćahow mjez Vatikanom a češkim knježeŕstwom. Tež pomjenowanjo Toledskoho biskopa na kardinala pokazuje, zo su so poćahi wjednistwa katolskeje cyrkwje k Spaniskej polěpšiłe. Dale je zajimawe, zo po lětdźesatkach zaso jedyn cyrkwinski wjeŕch narańšich cyrkwjow dostojnosć kardinala dóstanje, patriarch Antiochije, Tappouni. Posledni biskop narańšich cyrkwjow Hassoun běše z kardinalom w času wokoło 1870. Běše to armeniski kardinal. Posledni antiochiski patriarch pak bu 1445 na kardinala pomjenowany, potajkim přińdźe tuta česć po hakle skoro 500 lětach zaso do Antiochije.

Wšelake europske nowiny běchu jara njespokojom, zo Swjaty Wótc njeje jasnišo přećiwo italskomu postupowanju w Abesynskej zakročił. Tola na druhej stronje khwala samsne nowiny zaso italskich biskopow, kotrež su zahorići Italčenjo. Tuž so po pisanju tamnych nowin scyła měć njemóžeš. Zo je zadźerženjo bamža prawe, pokaza najlěpje to, zo je Abesynski negus (kejžor) so jomu hižo raz dźakował. A nětkle sta so to hižo zaso. Swjaty Wótc dósta mjenujcy wot tamnišoho misijónskoho vikara telegram, kotryž bu na namołwjenjo abesynskoho kejžora wotpósłany. Tam so negus wutrobnje dźakuje za poslednje bamžowe wozjewjenja nastupajo Abesynsku.

Awstriska. Zańdźenu póndźelu wotmě so we Vatikanje hižo přizjewjene konsistorium. Hnydom po tym jědźeše jedyn nobelgardist jako wurjadny kurěr do Wina a přepoda tam wjednikej nunciatury kardinalski kłobuk za Winskoho nuncija Sibiliju. Wjednik nunciatury přinjese kłobuk presidentej a tutón jón we wosebitej swjatočnosći nuncijej jako nowomu kardinalej na hłowu staji. To stanje pak so hakle po swj. Tŕoch Kralach. Potom wostanje pak dotalny nuncius na dale we Winje jako Pronuncius, doniž so nowy nuncius njepostaji. Po krónowanju Franca Józefa na awstriskoho kejžora sta so hižo k 8. razej, zo bu Winski nuncius na kardinala pomjenowany.

Wot 25.—28. nov. wotmě so konferenca awstriskich biskopow pod wjednistwom kardinala Innitzera. Biskopja zaběrachu so wosebje ze wšelakimi prašenjemi statneje młodźiny, tak daloko hač cyrkej nastupaja, dale jednaše so wo dušepastyŕstwje, katolskim skutku, wobaranju přećiwo propagandźe wšelakich sektow a organizacijow bjezbóžnych. Jara dokładnje rozpominachu biskopja socialne prašenja, wosebje należnosće dźěłaćerjow.

Při wulkej manifestaciji katolskich muži we Winje poręča Winski měšćanosta Schmitz. Mjez druhim wón praji, zo je a wostanje Awstriska křesćanski kraj. To dyrbi kóždy připóznać. A jeli štó njeje křesćan, potom ma to připóznać, zo je lud křesćanski. Jedyn duchowny namołwješe muži,

---

wulka, z kónca krawa hlebija, a naš Juŕk ju wuhladawši, zlěze skoku hišće hałzu wyše, zo by joho wojak njemohł ze štoma skałać.

Tu móžeše sebi nětko z dobrej khwilu dźiwnoho ryćerja wobhladować. Haj, bě ći to woprawdźe spodźiwny wojak, kiž by so skerje do kašća hač na konja hodźał. Šědźiwe włosy kukachu pod żeleznej přilbicu (helmom) a přisłonjachu hroznu krawu šmaru, kotraž joho wysoke čoło rozrywaše. Z khwilemi kapny hišće krepka krewje do šědźiweje brody a pječeše jednotliwe włóski do hromady. Po boku wisaše jomu wulki šěroki mječ, kiž w zerzawych nóžnjach tčeše. Pod lipu doječhawši skoči cuzbnik z konja a z płašća wukuli so něhdźe štyrilětna šikowana holčka. Holčka doběža k čornomu lawdanej, kiž jej přećelnje z wopušu wijo napřećo přiběža, a hładźeše a majkaše joho ze swojimaj běłymaj ručkomaj. Wojak pak zwjaza mjez tym swojoho čornoho za štom a khwataše potom, kaž jomu to starej nozy dowolištej, k rěčcy, hdźež Wićazec starka na njoho hněwnje zasyči a jazyk wusuny. Tola wojak, kiž so njebě wójnskeje kanonady bojał, njestróži so přejara, ale wumy sebi njedźiwajo na wobožnu starku w čistej wodźe swoje wobličo. Wbohi so skoro sam wjacy njeznaješe, hdyž we wodźe widźeše, kak jara běchu krej, pót a proch joho wobličo wohidźiłe. Wumywši so kročeše k starej khěžcy, před kotrejž trósku pozasta, kaž by wočakował, hač joho něchtó powita. Tola nadobo přejědźe sebi z ruku po čole, kaž by chcył někajku hroznu mysličku wotehnać, dohladawši so na rozbite wrótka a z pawčinami zawěšane wokna Z khwatkom přistupi ke khěžinym durjam a zakłapa najprjedy złaha, potom přecy mócnišo. Tola nichtó njepřińdźe jomu wotewrić, hačrunje lawdan swojomu knjezej na pomoc přišedši wótře na nje blawkaše. Haj wšak tón, kotrohož cuzbnikowa wutroba tu tak žedźiwje pytaše, běše tutu prostu khěžku hižo přeměnił z rjanymi njebjesami. Khwilku stoješe we hłubokich myslach změrom kaž přikowany před durjemi ani njepytnywši, zo joho mała holčka złaha za kabat skuba. Skónčnje so zhraba, wótrě sebi sylzu z wóčka a widźo při sebi tamnu luboznu holčku, kotraž sobuželnje k njomu zhladowaše, wokoši ju lubosćiwje prajo: „Luba Jadwiga, wobaj smoj nětko syrotcy, nimamoj ani nana ani maćerje.“

Holčka wšak joho słowam prawje njedorozemi, lěpje pak joho bolosći. Splóšiwje hladaše ze swojimaj čornymaj zerničkomaj na starca a šepny jomu sćicha do wucha: „Luby nanko, što płačeš, wšak je mi mać powědała, zo mužscy njepłakaja“. „Ja wšak njepłakam, moje dźěćo“, taješe so šědźiwc, „jenož wóčcy mi trochu sylzujetej“.

Rjany kóń w krasnym graće khodźeše mjez tym Juŕkej přecy w hłowje a wabješe joho ze štoma, hdyž sebi z hałžkow šćipaše lipowe lisćo. Skónčnje zmuži so Jurij, zlěze ze štoma a torhaše dobroćiwje konjej trawu. Tola wuhladawši našoho wojaka, kiž runje z dwórčka wustupi, drapaše so ruče zasy na lipu. Ale njeńdźeše jomu to wjacy tak prawje wot rukow.

(Přichodnje dale.)

Našoh' luboho „Krajana“ wšudże rady witaja!

zo bychu sobu za to dźěłali, zo by jich kraj wostał křesćanski. Zo njeby so stało, zo bychu prašenja wěry hakle na poslednim měsće přišle, chcemy wótcny kraj bjeze wšoho wobmjezowanja křesćanskich idejow. Kardinal Innitzer pak rjekny k mužam, zo móže so stać, zo jich junu zawoła a zo jich potom nuznje trjeba. Potom pak dyrbjeli wšitcy mužojo tež hotowi być, za nim hić a za njoho stać a joho podpjerać.

Salzburgski wjerchbiskop Waitz wuzna na jenej zhromadźiznje katechetow, zo ma cyrkeŵ dźakowna być, zo je wyšnosć zadźewki wotstroniła, kotrež prjedy nabožnu wučbu wuwjazowachu. Młodźina bu z tym za cyrkej a za stat nadźija do přichoda. Wjerchbiskop Pawlikowski pak praji, zo njeje jenož nuzne, zo so młodźina woćehnje k sylnym človjekam a k wojerskomu duchej ale, zo so też woćehnje k dobrym karakteram, kotrež su žiwe po kaznjach Božich. Jedyn prelat běše 1300 muži a žonow na wosebitu swjatočnosć swjatoho woprawjenja přeprosył. Pola wšitkich, kotřiž tam k blidu Božomu přistupichu, běše mjenujcy hižo znajmjeńša 25 lět, zo dóstachu swoje prěnje swjate woprawjenjo. Pola mnohich pak bě so mjez tym hižo 70 lět minyło, haj hišće wjacy, pola najstaršoho samo 86 lět.

Kaž wjednik awstriskeje antikomunistiskeje Ligi (zjednoćeństwo přećiwo komunismej) wozjewja, přińdże naléto do Wina wustajeńca „Pro Deo“ (Za Boha). We njej pokazuje so, kak komunistiske organisacije dźěłaja a kak so jim najlěpje napřećiwo stupić hodźi.

Belgiska. Znjeżbožena belgiska kralowna Astrida pokhadźeše ze Šwejdskeje a běše lutherscy woćehnjena. Z jeje dušepastyrjom běše zemrěty lutherski biskop Soederblom, po cyłym swěće znaty jako předsyda zhromadnych konferencow wšěch křesćanskich cyrkwjow (z wuwzaćom katolskeje, kotraž so při konferencach njewobdźěli). Tute konferency dyrbjachu zhromadnomu dźěłu a snadź skónčnje zjednoćenju służić. Mandźelska zemrětoho biskopa nětko pisa, kak je so wón zadźeržał, hdyž chcyše princesa Astrida ke katolskej cyrkwi přistupić. Knjeni Soederblomowa pisa, zo so princesa Astrida njeje trjebała před swojim dušepastyrjom tajić. „Mój mandźelski, lutherski arcbiskop, pomhaše jej puć k romsko-katolskej cyrkwi kročić. A wón je to samo rady činił. Joho wutroba běše přeco wjetša hač človjeske dźělenjo.“ Tak pisa wudowa sławnoho lutherskoho arcbiskopa.

Katolske organizacije młodźiny wotměchu tydźeń měra. Wone napominachu wšě organizacije katolskeje młodźiny, zo bychu junje tak činiłe. W tydźenju měra chcychu młodostni z modlitwu, Božimi službami, dóstawanjom swj. sakramentow, prědowanjemi, přednoškami a nastawkami w nowinach wo skónčenjo krejpřeleća w Abesynskej a wo trajacy měr mjez ludami, we swójbach a socialnym žiwjenju prosyć. Z patronom tutych prócowanjow běše swj. Albert Wulki, kotryž je z patronom swětowoho měra.

Na próstwu Mechelnskoho kardinala a arcbiskopa je kral Leopold amerikanskoho presidenta Roosevelta wo dowolnosć k přewjezenju powostankow sławnoho japoštoła wusadnych na kupje Molokaj, patera Damiana, kotryž z Belgiskeje pokhadźa, prosył. President Roosevelt njeje jenož swoju dowolnosć dał, ale je postajił, zo ma so ćěło woporniwoho misijonara na jenej amerikanskej wójnskej łódźi do domizny dowjesć. Z tym pokaza swoju česćownosć před paterom Damianom, kotryž so při wothladowanju wusadnych z wusadom natykny a potom suroweje smjerće wumrě.

Belgiscy biskopja su wubjerk postajili, kotryž ma přihoty činić k założenju organizacije katolskich muži, a to podobneje kaž zwjazka katolskich młodźencow.

„Přećeljo zjawneje wučby“ mějachu před krótkim zhromadźiznu. Tam dyrbjachu k swojej zrudobje wuznać, zo maja katolske šule wjetši wuspěch hač zjawne, haj, zo je w kóždej gmejnje a kóždym měsće, z wuwzaćom Lütticha a Hennegauskeje provincy, kotrejž matej socialistisku wjetšinu, wjacy katolskich šulow hač zjawnych. Tohodla žadachu, zo dyrbjała w kóždej gmejnje zjawna šula być, kaž w Francózskej. Tam dźěn so samo stawa, zo maja gmejny zjawnu šulu a stat tam wučerja płaći, ale wučeŕ nima ničo činić, dokelž wšě dźěći do katolskeje šule khodźa. Tak je tam na wjacorych městnach.

Ličba katolikow w belgiskej afrikanskej koloniji Kongo stajnje rosće. Před třomi lětami ličachu tam 78000 katolikow, lětsa pak hižo 176000, potajkim skoro stotysac wjacy hač w lěće 1932.

Ruska. Jedyn ruski biskop móžeše so hač dotal jenož tak khować, zo mjelčo šewstwo nawukny a potom w jenej pincy šewcowaše. Wězo ludźo, kotřiž pola njoho dźěłać dachu, zwjetša njewědźachu, štó za nich črije płata. Ale tola móžeše biskop tak swojich wěriwych a duchownych přijimać. A někotry młody měšnik je swoje zastojnstwo připokazane dóstał w tutej pincy. Ale skónčnje też bolšewikojo wšo wuslědźichu. Přepytachu joho drastu a namakachu nad spódnej znamjo biskopa. Tute jomu wottorhnychu. Bórzy drje wumrěje nětko martrafskeje smjerće.

Amerika. W Clevelandskim biskopstwje natwarichu nowe twarjenja za katolsku universitu, kotraž je po prěnim amerikanskim biskopje John-Carol-universita pomjenowana. Twar płaćeše dwaj a poł milijóna dolarow (přez 5 milijónow hriwnow). Wjednistwo university maja hižo 49 lět Jezuića. Nětkle studuje tam 1000 młodych ludźi.

Parnik Diego so na morju podnuri a 68 ludźi, mjez nimi 22 dźěći, wukhowa so na jenu bližšu kupu, kotraž pak běše nimale pusta. Jenož jenomu katolskomu duchownomu maja so ludźo dźakować, zo na kupje njewumrěchu. Tutón měšnik mjenujcy hnydom wjednistwo přewza a rozdźěli ludźi k dźěłu. Wosebje ważne běše wězo, zo so snadne płody a koruški atd. na kupje hromadźachu, zo bychu so znjezboženi móhli z nimi hač do wumoženja zežiwić. Tak dósta wot měšnika kóždy swoje dźěło na cyły dźeń. Někotre hodźiny wučeše duchowny dźěći. Jako nuzowe znamjo běchu šćežor. postajili, na kotryž kříž připrawichu. Pod křižom pak wisaše khorhoj. Hakle za dwaj měsacaj namakachu znjezbožených. Amerikanske nowiny wuznawaja, zo drje so tamni njebychu wukhowali, njebychu wobhladniwoho wjednika měli. Jomu maja so potajkim dźakować.

Znaty profesor dr. Turner při Pittsburgskej universiće hanješe studentow, kotřiž za cyrkej, njech luthersku njech katolsku abo za někajku sektu dźěłachu. Mjenowaše jich „šulskich hólcow njedźelskeje šule“. Rektor tohodla profesora z university wotstroni. Praji, zo sebi Turner njeje swojeje wulkeje zamołwitosće wědomy był, kotruž ma přećiwo młodźinje.

Kaž hižo prjedy, tak dóstanje president Roosevelt też dźensa hišće próstwy, zo by tola w Mexiku dla přesćěhanja cyrkwje zakročił. Hač dotal so to stało njeje. Skónčnje je president tola jenu rěč přećiwo podtłóčowanju swědomja měł. Hdyž też njeje jasnje mexikanske knježeństwo mjenował, běše tola jasnje spóznać, zo njeje nichtó druhi měnjeny.

W jenej druhej rěči wobroći so Roosevelt wótrje přećiwo wójnje. Praji, zo drje młoda generacija ničo wo wójnje njewě. Ale wona njesmě sebi myslić, zo je wójna někajke tajke małe wotměnjenjo. Ně, też tych, kotřiž hišće wójnu přeżiwja, budże po njej surowa nuza trašić.

Listowanjo: J. C. w N. dźak za dopis.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 722. 723. z Konjec: Hańža Henčec, Michał Woko; 724. z Ralbic: Jurij Lisnaŕ; 725. z Łazka: Mich. Brankačk; 726. z Budyšina: Hana Weclawec; 727. z Nowoho Dwora: Bernhard Forch; 728. z Kluča pola Drježdžan: Hana Liškec; 729.—731. z Njebjelčic: Pawoł Šołta, Marja Kubašowa, Marja Rješcyna; 732. 733. z Pančic: wučeŕ Mikławš Bejmak, Marja Ryćeric; 734. 735. z Kukowa: Jurij Šnajder (Pawlik), Mich. Nowak; 736. 737. z Miłoćic: Mich. Šěrak, Madl. Fulkec; 738.—740. z Budyšina: wučeŕ Józef Hajna, Hana Lawkusowa, Jakub Hejduška; 741. z Drježdžan: Hańža Libšic.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1046.: M. N.; čo. 1047.: M. N.; čo. 1048.: P. W.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knježna Hana Liškec w Kluču 1 hr.

Bože dźěćo wobradźa rad wšudźom witane, tak dobre mjedowe **poprjancy**

z ***Knježkec poprjancarnje***

w Budyšinje, na Garbařskej hasy 3

Wosebitosće: Ananasowy, worjechowy a makronowy tykanc. Wulki wubjerk małych poprjanckow na taleŕ abo na štom.

Mantle žonjace **woblečenja** **suknje** **tkaniny** wot krucha

w najbohatšim wubjerku kaž we wulkoměšće.
Wobhladajće sebi — bjez nuzowanja ke kupjenju!

Paul Otte

Znaty hornjołužiski wobkhod za žonjacu drastu w Budyšinje na Hłownym torhošću.

„Zum Echten“

w Budyšinje, napřeco dźiwadłej

toči so

sławne bajerske „Weihenstephan“ a Budyšske piwo.

Wjesołe hody a k nowomu lětu wjele zboža

přejetaj *H. Drechsler a mandźelska*

Wobrazowe knihe, spisy za młodźinu, zabawjace knihe za młodych a starych

Bože narody a nabožinske dary

kupujeće derje a pjenjezhódnje

w **Dombuchhandlung M. Dilger**

Budyšin, Při mjasowych jětkach. — Tel. 3422.
Skazanki tež rad připósćelu z póstom!

Wosuški / štomowc (Baumkuchen)
poprjancy / marcipan
speculatius / printy

wubjerne a pjenjezhódne

z ***Müllerec konditarnje***

Póstowe naměstno

Neumann Gardinen

w Budyšinje

Seminarska dróha 2

kónc lawskich hrjebjow

Pjezle do dźěła a za šport **Pulowry** mužace a žónske

štrykowane woblečenja a jaki za žónske

ćopłe spódnje kholowy — zoki — nohajcy — rukajcy
walkowane zoki — pjasćowe rukajcy
rubiška a šawle

Budyšin
Kamjeńtna dróha 7

Otto Osswald

Wosebje tunjo:

Holčace mantle a druhe drasty
Hólčace mantle a woblečenja.
Mantle za dźěći: somoćane, plišowe a kamjel. kosmate.
Kielske pyjaki, matros. mantl.
Kielske drasty a woblečenja.
Kosmate mantle a peleriny za dźěći.
Suknje - bluzy - kholowy.
Lacy a kholowy za šport.
Rudolph Kejžorska dróha 16

Wobswětlenja za kolesa 6 Volt wot **5,—** hr.

gumije; mantle hižo za 1,60 a wšě třebne dźěle,

jězdne koła

poručataj

bratraj ***Thomasec***

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Tež mały nawěštk w „Katolskim Posole“ ma

wulkoho wuspěcha!

Chilly-škórnički

13 85

z dobrej wowčej kožu podšite, čorne a brune boxcalf.

Wobućo za šport

dobre „Waterproof“
z njepřemočnym podšićom
z dwójnej pódušu

za dźěći	za žony	za muže
6,90	**9,50**	**12,50**

Heinrich

Mohr

němski črijowy wobkhod

Powědaja wo tym,
kak rjane črije we Wegenerec črijowni maš na wubjerku — kaž we wulkim měsće. Z jenym słowom: Derje so Wam tu posłuži! Prošu přeswědčće so sam!

Krute mužace nizke črije, Rindbox 7,50
črije do dźěła z howjaz. kože 5,90 6,75

Nowočasne žonjace črije ze zeškropjeneje kože:
čorne, brune, šěre, módre, zelene **6,90 7,90 8,90 10,90**

	31—35	36—38
BDM- HJ- DJ-črije, po předpismje dźěłane	**6,50**	**8,90**

	36—42	43—47
Brune filcowe tofle ze sylnej filc. pódušu	**1,10**	**1,25**

Darujće rjane črije, ale tajke, kiž so tež wobdarjenomu samomu lubja! To činće z připokazanku (Gutschein) ze solidnoho němskoho wobkhoda

Wegener

prjedy Kristeller **Bohata dr. 29**

Někotre sta najrjeńšich

popow

z prawymi abo cuzymi włosami — samo „mama“ wołaja — jednore a drohotne!
Kliniku za khore popki!
Rjane wozyčki.

Hrajki

we wulkim wubjerku
kaž tež pychu za štom.

Rjane dary

w mnohosći:
pórclin, domjacu a kuchińsku nadobu, chromowe a bronikowe wěcy, šklenčy, kristal, drjewowe a hornč. twory.
— Nizke płačizny! —

Max Pfuhl

„Hausbedarf“ w Budyšinje
Znutřkowna lawska hasa 6

Waš fotograf je:

Foto=Šołta

w Kamjencu
Budyšska dróha 10 : Tel. 472

Kožuchi wšěch družin
Kłobuki najwjetši wubjerk
Měcy, kajkež kóždy pyta
Kurt **Rinke** Bohata dr. 5

Macco- a druhe **šaty**
we wšěch wulkosćach a šěrokosćach
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Wjesołe swjate dny a zdobom **wjele zboža**

HACKERBRÄU 14 17 HAT WELTRUF

Hackerbräu **k nowomu lětu**

přeje **Waltař Werner.**

Kupny dom **Pawoł Glawš** **w Pančicach**
poruča swój wulki skład
— hrajkow —
a rjanych **hodownych darow** wšěch družin (cigary a cigarety, poprjancy, šokolady, čaj, kakao, wolijowe rybički atd.).
Wšě twory k pječenju!

Hody bjez wosuška
su kaž
jutry bjez jejkow,
ale što pomha najrjeńši wosušk **bjez** woprawdže
dobroho swjedźeńskoho

kofeja!

Kupujće
Sachsec swjedźeński kofej

wulkobunaty	punt **3,00**
Winske měš.	punt **3,40**

tež w darjeńskich pakćikach za samsnu płačiznu

punt	3,40 a 3,00
1/2 punta . . .	1,70 a 1,50

runje tak doporučomny
1/4 punta za 70, 60, 57 50 pj.
Pjatk, sobotu
propaganda=kofej
1/4 punta 55 pj.
Wšě kofeje z 3 % rabata.

Otto Sachse

w Budyšinje, Bohata dróha 4

Domjacu a kuchińsku nadobu
poskića w bohatym wubjerku po nizkich płačiznach

Kurt Mička

w Budyšinje, Hošic hasa 20

Dary dawać — to je wjeselo!
Wužitne, dobre pak dyrbja być!
Tajke ći poskićamy we wulkim wubjerku!

Ćopłu spódnju drastu

Za muže: kholowy, košle, zoki, lacy, pulowry.
Za žony: barchentowe a štrykowane wěcy, suknje, nohajcy, rukajcy.
Za dźěći: štrykow. a tkane woblečenja, sukničky, pulowry atd.

Leopold Posner

Bohata dróha 24

Drjewjane smykače (Schneeschuhe)
a wšitko přisłušace,
wobućo a drastu

T. ALBERT

Budyšin
Lawske hrjebje 10

Štwórtk, 12. hodownika zemrě derje přihotowana na puć do wěčnosće moja droha mandźelska, naša luba mać, přichodna mać, wowka a swakowa

Marja Zarjeńkowa

rodź. Pjechec z Krjepjec

a bu njedźelu na wosadnym kěrchowje pokhowana.

Wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“
wšěm, kiž su ju na dołhim, ćežkim khorołožu tróštowali, wosebje knjezej kapłanej Dr. Horjenej za wšu naloženu prócu. „Zapłać Bóh tón Knjez!“ za bohaty wopyt na pustym wječoru a bohate přewodźenjo k rowej; tež nošerjam wutrobny dźak.

W Khrósćicach, 15. decembra 1935.

We hłubokej zrudobje
Bosćij Zarjeńk a dźěći.

51. čisło. (Přiłoha.) **Katolski Posoł** 21. decembra 1935.

Magnifikat. (Wulcy khwali.)

W dawnych časach, hdyž hišće žiwa wěra a wutrobna pobožnosć powšitkownje knježeštej, stoješe w lěsnym dole stary, šěry klóštr. Mnohe lěta běchu tudy mniša bydlili, wjele so modlili a čežcy dźěłali. Nimale wšitcy běchu zestarili, młodych mocow přibywać njechaše. Starym mnicham wosebje spěw wjacy prawje njeńdźeše. Za młode lěta běchu pobožni mužojo swoje hłosy we swojej cyrkwi zanošowali — nětko wjacy khmanje njeńdźeše. Tohodla postaji prior, zo maju so někotre dźěle, kotrež su hewak spěwane, jeno wótře čitać. „Dyrbimy činić, štož možemy; to pak njeńdźe, zo bychmy khwalbny kěrluš Našeje Lubeje Knjenje jeno prajili, tón dyrbimy spěwać.“ Tuž stari mniša kóždy dźeń na nyšporje „Magnifikat“ spěwachu, možeše-li so spěw mjenować tale měšeńca hłosow, kotrež tu klinčachu, někotre třepotajcy, někotre škropawe, wšitke pak słabe a bjez přijomnoho zynka. Ptački wonka so nastróžawši zlećachu, hdyžkuli by so zaspěwało. Bratřa wšak derje wědźachu, kak mało harmoniscy jich Magnifikat klinčeše, tola w ponižnosći a pobožnosći swojeje wutroby a posłušni přikazni swojoho wyššoho spěwachu dźeń jako dźeń lětz dołho tak derje abo poprawom tak hubjenje, kaž dźěše.

Tola hlej! Jónu patoržicu přińdźe młodźenc a kłapaše do klóštrskich duri, prošeše wo zastup a bu jako postulant (žadaćeŕ, kiž chce mnich być) přijaty. Mjez druhimi darami měješe tež dar rjanoho hłosa. Mniša joho prošachu, zo by zaspěwał, a wótře a jasnje zaklinča krasny tenor. Dobri mniša běchu wšitcy z radosću přewzaći, hdyž jón słyšachu. „Nětko“, prajichu, „budźe naš Magnifikat hinak klinčeć!“

Na nyšporje tohosamoho dnja zaklinča Magnifikat w klóštrskim kórje, kajkež možeše — tak zdaše so dobrym mnicham — jeno seraf jandźel spěwać. Haj, samo ptačatka přilećachu bliže, zo bychu posłuchałe. Wbozy mniša běchu tak do pobožnosće podnórjeni, zo wuraz hordosće na wobliču młodźenca njepytnychu; mjenje hišće móžachu joho mysle widźeć, kotrež nimale takle rozpominachu: „To ze mnu klóštyr muža dobudźe: mje, jeničkoho, kiž móže spěwać! Ja budu tu něšto płaćić. Kak krasny je tola mój hłós! Kak mje wšitcy wobdźiwaja!“

Spěw bě dokonjany, a mniša běchu hišće wšitcy do swojeje modlitwy zahłubjeni — tu z njebjeskim błyšćom wobdaty jandźel před nimi stoješe. Joho wobličo běše zrudne a kaž krute. Wón wotewri swój hort a mniša posłuchachu, pokornje mjelčicy. „Ja sym k wam pósłany“, praji jandźel, „wot swojoho Knjeza a Krala, zo bych so prašał, přečo so dźens wječor žane Magnifikat spěwało njeje. Mnohe lěta je tónle słódki spěw z tohole kóra ke Knjezej so pozběhował, hdyž sće z horcej dźakownej wutrobu kěrluš joho Maćerje spěwali. A dźens, patoržicu, na předwječoru naroda našoho Knjeza a Zbóžnika wy mjelčiće? Žadyn zwuk njeje k wušomaj božimaj přišoł.“

Jandźel nječakaše žanoho wotmołwjenja. Kak też móhli hubjeni smjertni jomu wotmołwjeć? Woni padźechu na swoje wobličo, jandźel pak so zhubi. Młodźenc praji jim hnydom božemje a dźěše do druhoho klóštra, zo by wo wulkej wučbje ponižnosće rozpominał, kotraž bě so jomu tudy dóstała. A dobri mniša spěwachu zasy z wutrobu połneje lubosće a dźakownosće tak derje, kaž móžachu, swój Magnifikat. Ptački zestróžane čěkachu, tola Jězus słyšeše w njebjesach khwalbny kěrluš swojeje Maćerje.

Za tydźeń posledne čisło „Katolskoho Posoła“ w tutym lěće.

Sy Twój přinošk hižo zapłaćił?

Hłós zwonka Serbow přebywacoho Serba:

Swjaty Mikławš też w . . . pobył jo —
Khiba bě Jězusdźěćatko to? —

Wulki dźak za knižku Wam,
Štož dawno pytach — w njej namakam.

Sym Serb, a Serb też wostanu
Hač do smjerće z cyłej wutrobu.
Njech swjate dny Wam přinjesu
Žohn'wanjow njebjes mnohotu!

Skónčnje też lubomu „Posołej“ postrow,
Njech dobywa tysacy čitarjow!

Na njedźelach před hodami su wobkhody wot 11—18 hodź. wotewrjene!

Katolscy Serbja, kedźbujće na nawěštki w „Kat. Posole“! Je to khwalobnje, hdyž wobkhody też na časopis katolskich Serbow dźiwaja a z tym pokazuja, zo maja nas zańć!

Šoklady, marcipan
a
kajkežkuli placki
maš na wubjerku pola
Marćinki
w Budyšinje, Žitna dróha (blizko Serb. dr.)

Cychi
w rjanych mustrach we wulkim wubjerku zasy dóšłe!
Andr. Kasper
na jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Cigary
dobre a rjenje zapakowane
su přecy wosebje witany swjedźeński dar!
Friedrich Otto Sachse
Gewandhaus z lěta 1894 při Radnej pincy
Znutřkowna lawska dróha 1.

Swjedźeński
kofej
1/4 punta hižo za **50 pj.**
z drogownje
R. Hilscher
w Kamjencu,
Budyšska dróha 52.

Zymske mantle

za

žony a **holcy**

muže a **hólcy**

Hobrski wubjerk! Nizke płaćizny!

Wilhelm Seifert

w Budyšinje, Bohata dróha 22

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora atd., namakaće pola nas!

Smykawy! Sanki!

Dobre a rjane

kachle

we wulkim wubjerku.

Wosebje wukhwalene **„Baldur“**-kachle předawa tudy samlutki

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

K hodam

rjane wobalki **z mydłami a woninami** w bohatym wubjerku, kaž tež štomowe **swěčki a postawki k zakurjenju** w drogowni

Otto Engert w Budyšinje Znutřkowna lawska dróha

K hodam

cigary
cigarety
tobak

z derje znatoho wobkhoda

w Budyšinje započatk Bohateje dróhi (při Hlown. torhošću)

H. Lehmann

wobsedźeŕ: **A. Reichardt**

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład **škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow — postawy za Bože narody —**

Rudolf **Wilhelm** škleńčeŕnja Budyšin Serbska dr. 16

K hodam

poskića swój wulki skład

Schaaf

Budyšin — Bohata dr. 25

Wšě dobre wěcki

poruča pjekaŕstwo

Max Kolbe

w Kamjencu — Šulska hasa 4

K Božomu dźěsću: dobru rjanu drastu

Ulstry — kosmate a druhe **mantle** do dešća
Jopy a kabaty — hólčace mantle

Hermann Müller w Kamjencu ▫ Pfortenstr. 1

Weidlichec kožuchaŕnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.

We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.

Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

K hodam

poruča **hotowu drastu**

mužsku a hólčacu

tkaniny wot krucha - šaty - deki atd.

Reinhardt Löffler w Kamjencu Budyšska dróha

K serbskej drasće

trěbne fale, khuty, rubiška

wobšića — banty — knefle

šaty a tkanu drastu

poruča **Emil Hertwig**

w Kamjencu na torhošću 9

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

52. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 28. decembra 1935.	73. lětnik.

Stajeny je tutón k padej a horjestaću mnohich

a k znamjenju, kotromuž budźe so napřećiwo rěčeć — tak wěšćeše Simeon, hdyž Jězusdźěćatko při woprowanju we templu na swojimaj rukomaj dźeržeše. A wón praji dale k swjatej Mariji: „Twoju samsnu dušu přeńdźe mječ, zo bychu so zjewiłe zmyslenja mnohich wutrobow.“ A tak je było a budźe na swěće: Jeni Jězusa jako wumóžnika swěta a cyłoho človjestwa připóznawaja, joho lubuja, joho wučbu wužiwaja jako puć k wěrnosći a zbóžnosći; druzy joho zacpěwaja a wotpokazuja, haj joho a joho cyrkej přesćěhaja. Jim njedosaha, zo sami ničo njewěrja, ně, woni chcedźa też wěru do Jězusa wutorhać z wutrobow druhich, a k tomu na wšě wašnjo swoje mocy napinaja. Wězo mamy Jězusowe wěšćenjo: „A mocy hele ju — mjenujcy Jězusowu cyrkej — njepřemóža.“ Tola mnohich, też dobrych, tajke stajne wustupowanja přećiwo swjatej wěrje, Jězusowej cyrkwi, myla a po času wosłabjeja, znajmjeńša pak jim wulke tyšnosće přihotuja. Tajcy so prašeja: Kak móže Bóh tajke něšto dopušćić? Kak móže k tomu přihladować, zo přez to tysacy a tysacy duši do stracha přińdu? Čohodla njezadźewa wón njepřećelam, haj, čohodla dowola, zo husto njepřećelojo cyrkwje a wěry často dosć dobywaja?

Hdyž do Swjatoho Pisma pohladamy, dóstanjemy powučenjo a z njoho pokojenjo a znowa bywamy posylnjeni w našej wěrje a zahorjeni za Jězusowu cyrkej, jeje zarjadowanja a postajenja.

Hižo ke swojim japoštołam je Jězus doprědka prajił: „Na swěće změjeće čěsnosć — tola mějće dowěru, ja sym swět předobył.“ (Jan 36, 33.) A to płaći też wo kóždym, kiž swěrnje stoji k Jězusej a joho cyrkwi. Móže so prajić, zo njeje ani jenoho wašnja přesćěhanjow, kotrež njeje naš wšohowědomny wěšćeŕ doprědka prajił: wón rěči wo hidźe a přisłodźenjach, wo přeradźe a zasudźenju, wo wuhnanstwje a zajeću, wo čwělowanjach a smjerći. „To sym k wam rěčał, zo njebyšće so pohóršowali, haj hodźina přińdźe, zo kóždy, kiž was mori, budźe měnić, zo Bohu z tym službu wopokaže.“ (Jan 16, 1—2.) A w štwórtej rjadcy: „To sym k wam rěčał, zo byšće, hdyž přińdźe ta hodźina, na to so dopomnili, zo sym ja wam prajił.“ Hdyž potajkim hdźežkuli a na kajkežkuli wašnjo cyrkwi a jeje wěriwym a jeje służownikam tyšnosće a ćerpjenja so přihotuja, dha wěmy, zo to słuša sobu do Jězusowoho wučownistwa. Hdyž ženje njeby přesćěhanjow było, bychmy so dyrbjeli bojeć, zo njejsmy sobustawy wěrneje cyrkwje, Jězusoweje cyrkwje.

Jězus nam też praji, čohodla tajke přesćěhanja na joho cyrkej přińdu. Zasy pola swj. Jana (15, 20) čitamy: „Dopomńće so na moje słowa, kotrež wam rjeknych: Służownik njeje wjetši dyžli joho knjez. Su-li mje přesćěhali, budźa też was přesćěhać. A tole wšitko budźa wam činić mojoho mjena dla, dokelž njeznaja toho, kiž mje pósła.“ A na 15. stawje, 18—19: „Jelizo was swět hidźi, wězće, zo je mje prjedy dyžli was hidźił. Byšće-li ze swěta byli, by swět, štož je joho, lubował. Dokelž pak ze swěta njejsće, ale ja was ze swěta wuzwolich, tohodla hidźi was swět.“

Na tele Jězusowe słowa spominajo piše swj. Pawoł we swojim 2. lisće na swojoho towaŕša Timoteja: „Přesćěhanja, ćerpjenja, kajkež mi nastachu w Antiochiji, Ikoniu a we Lystrje, tajke přesćěhanja znjesech, a ze wšitkich wutorhny mje Knjez. A wšitcy, kotřiž chcedźa pobožnje žiwi być w Khrystusu Jězusu, budźa přesćěhanja ćerpjeć. Zli človjekojo pak a zawjednicy budźa k hóršomu postupować, błudźicy a do błuda wodźicy.“ A swj. japoštoł napomina swojoho towaŕša: „Ty pak zwostawaj w tym, štož nawukny, a štož bu ći dowěrjene, wědźo, wot koho sy nawuknył.“ (Jan 3, 14.)

Hdyž potajkim skoro z cyłoho swěta k nam přikhadźeju powěsće, kak so tam přećiwo swjatej cyrkwi wojuje, dha namakamy z tychle słowow pokojenja, haj posylnjenja. To njech nas ćim bóle skruća w našej wěrje.

Ženje też njechamy zabywać, što je naš Knjez a Mištr sam ćerpjeł. Hdyž hišće we žłobiku ležeše, dźěše jomu hižo Herodes za žiwjenjom a joho přećiwnicy njedachu měra, doniž joho njeběchu na kříž zbili. Za žiwjenjo su na njoho so přisłodźeli – zo z hrěšnikami wobkhadźuje, zo chce so kral sčinić — zo zakazuje, kejžorej dawki dawać — zo so wudawa na Boha atd. — Wón žnješe njedźak wot tych, kotrymž bě dobroty wopokazał, haj samo jedyn z joho wučownikow joho zaprě, jedyn joho přeradźi. — Kak joho wusměšachu, kak joho hanjachu wojacy, prjedy hač wón wudycha. Na směchi joho na krala krónowachu. Haj, štó by dopowědał, štož je Mištr wšitko ćerpjeł? A tónle Mištr nětko praji: „Štóž chce mój wučomnik być, njech wozmje swój kříž na so a mje sćěhuje.“ — „Přikład sym wam dał, zo byšće sćěhowali moje stopy.“

Kak zrudźenaj dźěštaj taj wučomnikaj z Jeruzalema do Emausa, hdyž běchu Knjeza křižowali! A što jimaj praji Knjez na pokojenjo? „Njedyrbješe Khrystus to ćerpjeć a tak zastupić do swojeje krasnosće? (Luk. 24, 26.)

Tele a wšě prjedawše tu naspomnjene słowa ze Swjatoho Pisma njech wšitkich pokojeja a posylnjeja, kiž zasłyša wo přesćěhanjach Jězusoweje cyrkwje po swěće!

Z Łužicy a Serbow.

Z Lutowča. Prěni dźeń hodow swjećeše Fórmanec dźěd čiły a strowy swoje 80. narodniny. Towarstwo swj. Cyrilla a Methoda přeje swojomu swěrnomu sobustawej wutrobne „Daj Bóh zbožo!“

Ze Zdźěrje. Štwórtk 19. decembra wotmě naša šula we wjesnym hosćeńcu swój lětuši staršiski wječor. We bohatej ličbje běchu starši a hosćo přikhwatali a pokazachu z tym swój zajim za pokroki šulskoho dźěła. Šulske wjednistwo bě dobry program zestajało, kiž bě za kóždoho z dobrej zabawu. Wulcy dźakowni bychmy byli, hdyž bychu nam dźěći na tajkich wječorach hdys a hdys dźiwadła zahrałe, hdyž tola nimamy za cyłe lěto přileżnosće, so na serbskim dźiwadle wokřewić. Mjez programom powita šulski wjednik knj. wučeŕ Měškank přitomnych a rozjasni někotre wukazy ze strony wyšnosće. Při tutej składnosći buchu też nowopostajeni šulscy poradnicy do swojoho zastojnstwa zapokazani. Šulski wjednik pokaza też na to, kak je so někotryžkuli brach mjez dźěćimi pozhubił. Tu je joho zdwórliwe słowo na lońšim staršiskim wječoru rěčane najlěpše płody přinjesło. Z toho je widźeć, zo dobre přećelne słowo, we prawym času a na prawym městnje prajene, je najlěpši srědk k polěpšenju poměrow. Starši a dźěći su bohudźak tomu też zrozemili. Na kóncu proprama poréča też přitomny zastupjeŕ Hitlerskeje młodźiny, knjez wučeŕ Müller z Klukša. W mjenje staršich podźakowa so knjez Barč wučerstwu za nałoženu prócu, też šulski wjednik ke kóncej wupraji swój dźak wšitkim, kiž su poradźenju wječora přinošowali. — Z němskimaj hymnomaj a třikróćnym „zdar“ na wjednika so wječor skónči.

Z Prawoćic. Wysoku starobu 80 lět docpě Wićazec wowka. Madlena zwud. Wićazowa rodź. Domšec ze Smječkec je najstarša wosoba w našej wsy. „Kat. Posoł“ přikhadźa wot dawna sem porjadnje k Wićazecom, a přeje tuž Wićazec wowcy k jeje 80. narodninam „Daj Bóh zbožo!“

Z Kukowa. Smjerć njedźiwa na staw a rjanosć, na ród a starobu. Pyta sebi swoje wopory we wšěch kruhach človjestwa. Hrubje přimny też tu do wjesneje swójby a kazaše młodomu žiwjenju sobu. W kćěwje swojoho žiwjenja, hakle 26 lět stara, zemrě po dołhej a čežkej khorosći srjedu před tydźenjom čestna knježna Cecilia Zelnakec. Ćerpješe na cokrowu khorosć, kotraž skónčnje k dospołnomu woslepjenju wjedźeše, k žałostnomu dóntej, kotryž pak je zemrěta z wulkej sćerpnosću a z widźomnym podaćom do wole Božeje, bjez najmjeńšoho mórkotanja, hač do poslednjeje hodźinki znjesła. Zańdźenu sobotu ju na Khrósćanskim kěrchowje k poslednjomu wotpočinkej přewodźachmy, Jara bohate wobdźělenjo na póstwječorach, kaž při khowanju. a mnoha pycha rjanych błyšćatych wěncow swědčeše wo lubosći, kiž bě sebi droha zemrěta přez swoje měrne a přistojne wašnjo, přez swoju dobroćiwu dušu a přećelnosć we wšěch kruhach nadobyła. Tu na zemi njemóžeše so wjacy nad Božej stwórbu radować, zažna ćěmnosć wobda jeju woči. Za to da Bóh luby Knjez swojej swěrnej służownicy, z duchownym wóčkom nětk swoje njebjeske rjanosće wobdźiwać a so jich wěčnje wjeselić. Jeje ćělne powostanki pak njech wotpočuja měrnje w ródnej zemi!

Z Kamjenca. (Porjad Božich służbow w januarju.) Nowe lěto, Třoch kralow a druhu njedźelu su dwoje kemše: w 7 hodź. a ½10 hodź. Prěnju, třeću a štwórtu njedźelu su třoje kemše: w 7 hodź., 8 hodź. a ½10 hodź. Druhu njedźelu w ¼10 hodź. też hišće kemše w Połčnicy. — Na prěnjej njedźeli su kemše w ½10 hodź. za wojakow; druzy ludźo smědźa so na nich wobdźělić.

Jězusk spinka.

Wusnył bě luby Jězusk a nětko spinka. Ćicho stwórba Boža dycha; ćicho zwěrina so lěha, zo by z nim też wodychła; ćicho běža wody z horow do morja; ćicho wětřik zaduwa; ćicho swět so wokrjesa; ćicho hwězdow črjódy khodźa.

Jězusk spinka; z nim Józef a Marija. Jandźelow syły pak modla so w njebjesach trójnomu Bohu, swojomu Knjezej, joho khwalo a za nas prošc: „Česć budź Bohu a pokoj človjekam dobreje wole.“

Wonka běža přez pola pastyrjo; za nimi běža wowcy a borany. Wšo wědźo pak Jězusk spinka.

Bychmy my móhli ćiše spać, měrnje, změrnje? Abo njeby nas horduška radosć wobjała a nam pokojny měr z duše zahnała? Swjeći běchu měrneje wutroby, my to budźemy jónu w klinje Božim. Khiba zo so zhódnosćimy a Bóh nam da hižo tudy swój měr a pokoj, swój Boži měr a pokoj.

Měrnje dychota Jězusk, leži změrom w žłobjatku. We nim Boži měr so zjewi mjez nami. Štó je hdy tak měrnje spinkał, byrnjež by wědźał, što na njoho wšo čaka, što na njoho so přiwala w bližšim kroku časa, hač Jězusk w žłobjatku?

Jězusk spinka a wě, što zli na njoho mysla. Wě wo pyšnym hrodźe kralowskim, wě wo hrěšnym Herodźe židowskim, wě wo dobroće třoch mudrych z ranja, wě wo zezadnym lišćenju swojoho krala, wě, zo złóstny přelišći dušnych, wě, zo so zahrabuje za swój nóž a zo za žiwjenjom jomu póńdźe.

Ale w Božim měrje spinka Jězusdźěćatko a mile so smějkota: „Božu wolu stajnje dokonjam. Bóh je ze mnu! Štó je přećiwo mi?“

Jězusk spi, spi Boži měr a dycha Boži pokoj — do swěta . . .

* * *

Ke mni přińdźe biskop, zastrózany, rozhorjeny, płačo. „Što Was potrjechi, knježe? Posyńće so, wodychńće, prajće mi, što je so stało? Chcu Wam pomhać, pomham Wam wěsće.

Biskop płače. „Dźensa w mojej cyrkwi, před Najswjećišim — bjezbóžny so — —.“ (To sta so 1934 w Italskej.)

„Knježe, to je zlě.“

„To wutrobu mi złama.“

„To Bohu zarunamy.“

„Kak pak móže sebi Bóh to lubić dać! Tajkale njeŝwarnosć! W našim kraju, w mojej diecejzy! My smy tola wšitcy křesćenjo! Kraj je Khrystusowe kralestwo! Spi da naš Bóh?!“

„Haj — knježe — — Bóh — spi! Bóh bě Bóh wot wěčnosćow, Bóh je Bóh wšěch přišłych wěkow. Bóh

wostanje Bóh wšěch wěčnosćow. Što jomu zeškodźi, hdyž čłowjeski prak joho hani! To sebje tama!"

„Ale my, my to njeznjesemy. Lubujemy Boha, lubujemy joho z cyłeje swojeje duše, z cyłych swojich mocow. Nas ranja, hdyž Boha nam hanja!"

„Derje, knježe, prawje tak! Množmy Božu česć mjez čłowjekami! Ale wostańmy měrni, kaž Bóh měrny wostawa. W rozhorjenej duši Bóh rad njehospoduje. Służmy jomu we wjesołosći pokojnych dźěći, kotrychž pokoj duše jim swěta hołk njekazy, kaž swjaty Pawoł na Filipskich pisaše: Wjeselće so w Knjezu. Budźće měrni a pokojni. Bóh je blizko (Fil. 4, 4—6). W tajkich wutrobach bydli Bóh rad!"

„Ale jeli złósć tak rosće, zapusća nam wołtarje a dowjedu nas do smjerće!"

„Knježe — zbóžni, kotřiž Boha dla su přesćěhani. Jim da Bóh swoje kralestwo!"

„Nó, tak chcemy spać!"

„Spać a dźěłać, knježe, kaž Jězus spi a tola wodźi swěta khody. Poručeni do Boha skutkujmy nic rozhorjeni, ale zahorjeni. Činmy, štož w swojich mocach mamy, ale budźmy sebi wědomi, zo tola Bóh je knježićeŕ wšěch časow. Wón wšo k swojej česći dowjedźe!"

A biskop so pozběhny.

* * *

W ćmowej cyrkwi na zymnej ławcy sedźi staruška maćeŕka.

Hač je sebi wusnyła? Kak pak móže čłowjek w cyrkwi spać! Ach, njeswarće na staru maćeŕku! Wupłakała je wšě swoje starosće a bolosće Jězuskej na wołtarju. A dał je jej pokoj do wutroby jeje Bóh. A tak je sebi při nim wusnyła. Što chcył jej to za złó wzać?

Wěčne swětleško při wołtarju měrnje so hibota. Sćin wěčneje lampki pak dźiwje skakota po sćěnach wokoło wołtarja.

Bóh spi a stražuje. Njeby bojosć nas wobjała, bychmyli tak pozdźe w ćmi w domje Božim byli samilutcy kaž tale maćeŕka? Snadź je hižo wodnjo přišła a w ćmičcy sej wusnyła. Jeli pak by nětko wotućiła!

Słyš, wona pokašlowa runje. Hrózbnje bubnja jeje kašel po wjelbach cyrkwje. Słyš, wona so hiba. Strašliwje škrěča stare deski jeje ławki, a z njej wrěšća a pikotaja wšitke po cyłej cyrkwi.

Hač so nastróži, zakřiknje, ćeknje z Božoho domu? Kaž slěbro klinči, tak z ćeńkim hłosom maćeŕka Jězuskej powěda: „Haj, mój Jězusko, kaž by spał, so nam zdaš, ale njespiš! A mój syn so wróći, jeli nic wjacy ke mni, tak tola wěsće k tebi." Potom womjelkny jeje hłós.

Zwonjerjo běžachu harujo na zwóńcu. Ćepješe jědnaće na wěži cyrkwički.

„Do Božej' nocy zwony du,
A hwězdźički so saja rjenje,
A z njebjes wyski słyšeć su:
K wam khwata waše wumoženje ...
A jědła wyska, wyska šmrěk:
K nam z njebjes Bože dźěćo jědźe.
Wšěm njese pokoj, měr a łěk,
Kiž hinu w lubosćach a w bědźe."

Ludźo khodźa k spowědnomu stołej. A tam sedźi Jězusk sam w knjezu fararju. A po kóždym wuznaću hrěchow kolebuja so mjehko joho słowa po cyrkwi:

„Česć budź Bohu a pokoj čłowjekam dobreje wole. — Ego te absolvo a peccatis tuis ... Wodawam ći twoje hrěchi w mjenje Wótca a Syna a Ducha swjatoho, amen. Budź khwaleny Jězus Khrystus."

„Na wěki, amen."

Stara mać stany, dźěše z ławki a čerchaše k spowědnomu stołej. Ke knjezej fararjej, k swojomu Bohu, k Jězuskej. A po khwilcy też wona praji: „Na wěki, amen", a čerchaše horje k wołtarjej a sydny so do ławki blizko žłobika. Swoju pokutu zbožowna rady wuspěwa.

Potom po słowje so modleše: „Tak sym wšak sebi to přeco mysliła, mój Jězusko. Ty spiš, kaž će tu w žłobiku widźu a tola wjedźeš cyły swět. To žadyn čłowjek njedokonja, ale Ty to dokonješ. Ty sy Bóh. Husto sym sebi takle mysliła: Kak jenož móžeš ty to wšo dopuščić. Ach, kak sym so ja wo njoho starała, so za njoho modliła, joho poručała do modlitwow franciskankow wonka w měšćanskim klóštrku, joho lubiła swjatej Marji, twojej maćeri, w Róženće! A někotry drohi pjenježk sym ći woprowała za njoho, sym skřiwdźenja a swary muža a dźowkow a synow, znatych a cyłeje wsy znjesła. Cicho za njoho ći woprowała wšo! Sym joho prosyła, jomu hrozyła, na kolenach klečo, hórke sylzy płačo joho wopřisahała, zo by so wostajił hrubych towaršow, nócnych łaženjow, mazanych holcow, zo by přestał hrać a łazyć do kóždoho filma! Wón wšak je přeco prajił: Haj wšak haj, luba, droha maći, porjedźu so! Ale přińdźe dźeń a nóc, a mój hólc zaso njebě doma,

Syrotka.

(Pokročowanjo.)

„Njeboj so, pachole, wšak ći wuši njewotrězam", rjekny starc přećelnje, „praj mi jeno, je da Starcec nan zemrěł?"

„Haj, hižo je dźensa štyri njedźele, zo su joho pokhowali", zwaži so Wićazec Jurk, „a mój z maćerju smoj jomu na rowčk rjanych różičkow nasadźałoj, a nětko kóždu njedźelu po nyšporje je krepimoj."

„To pak stej dušnej", wotmołwi starc, hólčecej čerwjenej ličcy majkajo. „A čeji da ty sy?"

„Maćeŕny."

„A štó da je twoja mać?"

„Burska žona."

„Ale kak da jej rěkaja?"

„Hana."

„Ty sy mi tola šibałk", posměwkny so bjezdźak cuzbnik, „ja chcu wědźeć, kak wam do domu rěkaja?"

„Wićazec", zawoła wjesele Jurk, „tamle, hlejće tamle te wulke twarjenjo, hdźež je ta khorhojčka na třěše — to je naše domske."

„Pěknje, pěknje", rjekny cuzy wojak, „Wićazowu derje znaju, a tohole konja wam předam."

„Haj, haj, kóń budźe mi", juskaše radostnje Jurk, hdyž joho wojak do sedła sadźi. Kóń pak so njemóžeše dodźiwać, zo měješe nadobo tajkoho pjerska na khribjeće. Běše wšak to bjez dźiwa, zo bě Jurk lohki kaž pjerko Hamanowa košulka, ćeńke kholowčki a prózdny brjušk njećahnu wšak centnarje. —

Hižo so wječorješe. Też běchu burja hižo wšudźe z polow. Sobotu wječor wšak bě přecy trósku prjedy swjatok. Božomu słónčku pak so hišće tak prawje lehnyć hić njechaše, ale kukaše ze swojimi poslednimi pruhami wćipnje cuzbnikej, małej Jadwicy a Wićazec Jurkej, kiž kaž tajki stary na konju sedźeše, do wočow, kaž by chcyło wuslědźić spodźiwne tajomstwo, kotrež so za tutymi mjezwočemi khowaše. Bórzy pak so jomu wšitcy tŕo z wočow zhubichu w našej přećelnej serbskej wjescy. Twarjenja běchu drje tu wšitke zastarske, ale tola rjane a čiste. Wšitke běchu wuzke dołhe z lěpjeńcy splacane a ze słomu kryte. Bróžeń stoješe wot domskoho trósku zdalena na zahrodźe a před njej bě torhožo, kajkež hišće w delanach druhdy widźimy. Wokna běchu mólčke ze zasuwančkami, ale čiste kaž woda w studni, a lubje kukachu poslednje słónčne pruhi přez jich jasnu škleńcu do jstwy. Před woknami běše wšudźom mała zahrodka ze solotwju a kórkami posadźana, a přez žiwy płót, kiž ju wobrubješe, kukachu słónčne róže a piwonje. Wjetšich burskich kubłow tu njebě wjele na wubjerk. Jenož wosrjedź wsy stoješe wulki statok. Twarjenja runjachu drje so też tu hewak we wšěm druhim we wsy kaž jejko jejku, jenož zo běchu hišće skoro jónu tak wulke. Za to pak bě to też starodawne wićežne kubło.

a maćefka popłaka — ach, što dyrbjach potom zaso wšo znjesć! Ty to wěš, mój Jězusko!

Haj, mój Jězusko, husto sym so prašała: Spiš dha ty? — A nětko woprawdźe widźu, zo ty spiš. Ale nětko wěm: Byrnjež by spał, słyšiš tola wšitko — a wšo ty wjedźeš. Tak je mi knjez farař też prajił: „Bóh spi, luba maćefka, a tola widźi swěta khody. Słyši twoje paćerje a widźi twoje wopory. Maćefna modlitwa njeje bjez wuspěcha. Wón we swojim času přiwjedźe wróćo twojoho syna, jeli nic k tebi, tak tola wěsće k sebi. Njedopóznajomne su joho puće a njewuslědźomne joho rady a wotpohlady. Khwal we wšěm horju joho swjate mjeno a modl so stajnje jandźelow modlitwu, kotruž hody nad joho žłobjatkom spěwachu: Česć budź Bohu a pokoj človjekam dobreje wole. Budź khwaleny Jězus Khrystus.“ A z wjesołej wutrobu a w dźakownej lubosći sym prajiła: „Na wěki, amen.“ A nětko wěm, zo přińdźe čas, hdźež dowjedźeš mojoho syna na swoje puće k sebi, o Jězusko.“

W Božej nocy pak dźěše wot wšěch wuswarjena a zaswarjena mać k blidu Božomu a přija swojoho Jězuska. A hišće po Božej mši so modleše stajnu swoju modlitwu kruteje wěry a wulkeje lubosće „A přińdźe čas, hdźež dowjedźeš mojoho syna na swoje puće k sebi, o Jězusko,“ staruška maćefka.

Tu přińdźe młoda mać ze synkom k žłobjatku a synk začichota maćeri do wucha: „Maći, Jězusk spinka“. *St.*

Biskop z Afriki pola serbskich dźěći w Budyšinje.

Njedawno wjerćeše so w Serbach (w Klóštrje, Budyšinje a druhdźe) misijónski film. Pokazowaše wobćežnosće, z kotrymiž maja so misijonarojo w južnej Africy bědźić. Widźachmy na płaće, kak misijonarojo ze swojimi zapřahami do powodźenoho kraja přijědu. Wozy, skót a też ludźo dyrbja do wody, njemóža pak wujěć. Měchi a wša nadoba dyrbi so z mokroty na suchi kraj znosyć. Při tym pomha też knjez biskop jěchacy na konju. Skoči do wody a nosy měchi sobu na sucho hač do pasa we wodźe. Běše to biskop Gotthardt we Windhouk sydlacy. Samsny najdostojniši knjez biskop je też nowočasne wobkhodne srědki kaž awta a samo lětaki do misijónskeje służby stajił. Wězo je jako rodźeny Němc — pokhadźa z Thalheima w Hessenskej — mjenowane wěcy wot němskich firmow brał. Z tym misijónstwo też dźěło w našej wótčinje spěchuje. „Miva“ — tak so družstwo za wobkhod w misijónach mjenuje — je hižo wjele awtow, motorskich kołow a čołmow a samo někotre lětaki do misijónskeje stacije we Windhouk podawało. Němske knježeństwo je też tute zjednoćeństwo jako spomožne připóznało. Wězo sej też cyrkej tajke nowočasne dušepastyrstwo jara waži. Film předstaja nam prjedawše hubjenstwo. Dźensa njebudźe misijonar, hdyž ma awto abo motorske koło abo samo lětak k rucy, wjacy wulkim stracham w pusćinje tak wustajeny. Mjenowany knjez biskop Gotthardt, hižo skoro 30 lět w misijónskej służbje w Africy stojacy, stara so dźensa wo wutwarjenjo misijónskoho dźěła po nowočasnych myslach a nazhonjenjach. Wón přebywa tukhwilu w Němskej. Do hód poby někotre hodźinki też w Budyšinje, hdźež ma znatych. Připadnje přińdźe też do tachantskeje šule, hdźež chcyše z jenym duchownym porěčeć. Dokelž měješe duchowny runje nabožnu wučbu pola serbskich dźěći, zastupi najdostojniši knjez do šulskeje jstwy, wot dźěći rjenje powitany a postrowjeny. To wšak hišće było njeje, zo móžachu dźěći biskopa z Afriki powitać. Najprjedy běchu trósku zatrašeni, tola strach so bórzy da. Někotři běchu dźěn joho w filmje „we wodźe“ widźeli. Chcychu jomu serbski kěrluš zaspěwać a namjetowachu kěrluš: „Swěru kralej přisahajće!“ Spěwachu jón wosebje rjenje. Rječkec Bernard běše wšón zbožowny, hdyž móžeše potom — wězo nětko němski — powědać, što běše w filmje wo knjezu biskopje widźał. Hickec Haňža chcyše rady wědźeć, kak tam dźěći w Africy rěča. Najdostojniši knjez biskop, kotromuž běše so serbski kěrluš widźomnje lubił, powědaše na to, zo dyrbi tam w Africy z ludźimi we wšelakich rěčach rěčeć. Jendźelska je tam hamtska rěč pola wyšnosće. Domoródni maja wšelake rěče. Mjenowaše Herero Bantu a druhe. W jenej tajkej rěči spěwaše „Wótče-naš“. To nichtó njerozemješe. To wšak za naš jazyk — byrnjež serbski a němski mohł — ničo njeběše. Zhonichmy wot hosća, zo tam w Africy nětkle wino zrawi, zo maja tam 9 měsacow čas bjez deščika, w kotrymž jenož słónčko smali. Wot 250 000 čornuchow w diecejzy Windhouk je dźensa 10 000 katolskich a něšto evangelskich. Knjez biskop prošeše dźěći, zo bychu so za misijóny horliwje modliłe a sobu starałe. Wudźěli wšěm biskopske požohnowanjo a wobžarowachmy jenož, zo so zasy tak bórzy wot nas rozžohnowa. My afrikanskoho misijonara njezabudźemy. —ž.

Před wrotami stoješe wulka stara lipa a na jeje wjeršku kolebaše so we wječornym cunim wětřiku ptače hnězdo. Sroki běchu so tu zahnězdźiłe a khodźachu swěru do Wićazec dobrych twarožkow, kiž so na woknje we słónčku sušachu. Po dworje ćahaše so črjódka prosatow ze starej kholowu wokoło, a wulki rjećaznik před hětu sedźo přihladowaše zhorda wjesołym prosatam. Hródź stoješe šěroko wotewrjena a na hródźinym prozy stoješe Wićaz wuslěkany wobhladujo sebi swoje z Boha rjane kruwy. Wědźeše wšak derje, zo wóčko hospodarja skót najlěpje kormi.

Tola nadobo so na dworje zahrjehota, dwaj psaj zašćowkaštej a prosata ćělčknychu wostajiwši kholowy runu smuhu do khlěwa. Wićaz wuskoči z hródže, a za nim wuběžachu holcy z dójnymi dónčkami na dwór, a samo Wićazowa přiběža z mutelčku w rucy z kuchnje. Što běše so stało, zo tu wšitcy stojachu kaž sprostli? Spodźiwny wopyt měrješe so do Wićazec dwora. My wšak jón hižo znajemy, ale za nich bě to žadna nowinka. Tajke něšto kóždy dźeń njewidźachu. Šědźiwy muž we roztorhanym wojeńskim mantlu a dołhich škórnjach kročeše do dwora. Z jenej ruku wjedźeše rjanu holčku a z druhej sylnoho čornoho konja, na kotrymž so Wićazec Jurk kołsaše, wjesele sebi spěwajo: „Daj tom' konjej běrtl wowsa, potom Jurka pěknje kołsa.“ Zdaše so jomu tola njemało dobro na konju. Jenož wotrohi jomu hišće pobrachowachu, zo by był cyły wojak. Ale Jurk wědźeše sebi pomhać a bodźeše čornoho abo lěpje kožane sedło ze swojimaj nahimaj pjatomaj. Nóžcy wšak běštej znajmteńša poł łohća překrótkej. Skónc cyłoho ćaha čampaše Wićazec starka ze swojimi młodźatami a syčeše hněwnje na wuhločornoho psa, kiž za holčku jazyk wusuwajo běžeše.

Čuzbnik postrowi wšěch zdwórliwje ze serbskim „Budź khwaleny“. Ale nichtó njewotmołwi „do wěčnosće“. Wšitcy stojachu tu kaž bychu ani słowa prajić njemóhli. Wuwalachu wulkej woči jenož na cuzbnika a hišće bóle na luboznu holčku. Běše to też bjez dźiwa; holčka we swojej na běl módrej sukničcy, wopasana z krasnym złotym paskom, w kotrymž so prědku drohotnej kamjenjej kaž hwězdźičcy zyboleštej, běše kaž samy jandźelk. Ze šěrokoho słomjanoho kłobuka spadowaše čerwjeny židźany bant na krasne čorne pletwy, kiž so w khłódnym wječornym wětřiku kolebachu. Wokoło sněhběleje šije zybolachu so rjane swětłe paćerki a na jeje wutrobje błyšćeše so złoty křižik na złotym rjećazku. Wšitko to přeradźeše, zo bě holčka z bohateje swójby. Tola z jeje wobliča bě też widźeć, zo bě hižo woptała žiwjenja hórkosće. Njewuprajomna tajna zrudoba rozlěhowaše so na jeje blědym wobliču. Z jeje čorneju wóčkow pak hladaše ćichi měr njewinowateje duše, kotrejež swjaty stan hišće hrěch njebě wonječesćił. Dowěrnje přiběža holčka k Wićazowej a wokošiwši jej ruku postrowi ju přećelnje po pólsku: „Niech będzie pochwalony Jězus Khrystus.“ „Do wěčnosće, moje dźěćo“, wotmołwi Wića-

Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow.

(Po knizy P. Romualda: „Tysac lět hnadowne městno Róžant".)

Administratorojo Róžeńčanskeje cyrkwje.

(Pokročowanjo.)

Nětko zastupowaše administarora P. Alberik Schreiber, rodźeny w Kulowskim młynje, hač do 10. augusta 1835. Nazajtra přijědźe do Róžanta pater Tadej Patzak z Oseka, rodźeny z Miletina w Čechach, kotrohož propst Clemens Zahradka jako administratora zapokaza. Patzak rěčeše čěski, nawukny za krótki čas serbsku rěč a prědowaše serbski. Tola joho skutkowanjo tudy běše krótke. Hdyž so wón na dnju 12. jutrownika 1838, Zeleny štwórtk, poča cyrkwinu drastu w kapali woblekać, zaja joho Boža ručka a wumrě za někotre wokomiki. Jako prědarja sebi joho jara ważachu. We swojim zastojnstwje skutkowaše njewustawajcy, joho sobubratřa lubowachu joho jara a wulka syła přećelow žarowaše wo njoho.

Visitator Franc Sales Krügner, abt w Oseku, pósła na dnju 19. jutrownika samsnoho lěta patera Alberika, kiž bě ze serbskim kapłanom w Marijnej Hwězdźe, jako administratora do Róžanta. W kćěwje swojoho žiwjenja skhorje lěta 1842 na hłowjacu khorosć a ćekny, hdyž bě wothladowaŕ joho njewobhladniwje samoho wostajił, nahi won na polo a wumrě tam w rukach wučerja Handrija Braeuera na zlemjenjo płucow.

Nětko nastupi zastojnstwo administratora w Róžeńće P. Michał Beno Kral z klóštra Oseka, rodźeny z Čemjerc pola Budyšina. Bě jara dobroćiwy a česćeny a hišće dźensa po 80 lětach spominaja, kiž su joho znali, na njoho z wulkej lubosću. Wón přebywaše tu 26 lět dołho a złoži wiće dla swoje zastojnstwo z ćežkej wutrobu. Wón wróći so do klóštra Oseka na dnju 31. różownika 1869, poda so do Ćoplic, zo by tamniše kupjele trjebał, ale zasakła khorosć so njepominy. 6. póžnjeńca wumrě 1877 ze słabosću.

Administratorstwo přewza nětko P. Ludwig Angermann wot 7. smažnika 1869 hač do 20. hodownika 1873, kiž bě rodźeny w Labańce w Čechach. Wón nawukny serbsku rěč tak dospołnje, zo bórzy jako spisaćel wustupi a spisa wjetšu knihu: „Katolik a joho cyrkej". Po joho nawróće do Oseka přińdźe jako administrator sem P. Innoncenc Jawork, rodźeny z Miłoćic pola Marijineje Hwězdy. Wón zastawaše tute zastojnstwo wot 30. hodownika 1873 hač do 6. jutrownika 1881. Wón napisa Bismarckej list, zo njesmě katolsku cyrkej přesćěhać, a dyrbješe tohodla Saksku wopušćić. Jawork měješe krutu powahu a sylnu wolu, bě přećel prawdy a rjekny ju kóždomu runje won. Po dołhim bolostnym ćerpjenju wumrě na dnju domapytanja swjateje Marije 1897 zbóžneje smjerće, kaž bě njeporočnje žiwy był, w Oseku. „Posoł" piše wo nim takle:

„Njeboh knjez Innocenc běše měšnik połny žiweje wěry, połny zahorjenja za Božu česć a zbóžnosć dušow. Žana wobćežnosć, žana človjeska bojosć njemóžeše joho wotdźeržeć w skutkowanju za Božu česć a spomoženjo dušow. To so pokaza w joho prědowanjach, w rozwučowanju młodźiny w šuli a wšudźom druhdźe. Hrěšnikow z Bohom wujednać, bludźacych na prawy puć dowjesć, njepočinki wotstronjeć a pobožnosć a křesćanske žiwjenjo rozšěrjeć, to bě stajnje joho prócowanjo. Přećiwo khudym a hubjenym bě njeboh knjez jara dobroćiwy. Wón sebi samomu wot jědźe wotćahowaše, zo by hłódnych nasyćał. Jako refektoriarius měješe w Oseku khudym jěsć rozdźělеć. Tohodla wot blida prjedy stany a jim posłużeše. Jako dobry klóštrski rjadownik dźeržeše swěrnje swoje sluby a wobkedźbowaše wšě regule a přikaznje swojoho rjada. Z poniżnej posłušnosću podćisny so kóždy króć swojomu předstajenomu. Jako syn serbskoho ludu staraše so wo joho duchowne a časne zbožo. Njeboh knjez Innocenc to bě, kotryž Kukowske katolske kasino założi a wustawki za nje napisa, kotryž so też za to prócowaše, zo maćerska rěč so njeby zanjerodźiła, ale zdźeržała a lubowała jako hłowny srědk k wobkhowanju poniżnosće a pobožnosće mjez Serbami. Wón so też wobdźěleše na serbskim pismowstwje, dopisowaše wjacy lět do našoho „Katolskoho Posoła" a wuda někotre serbske modlitwy.

Za tajke zahorjene skutkowanjo za Božu česć a zbóžnosć njesmjertnych dušow, za tajku swěru we swojich zastojnstwach, za tajke sćerpnje a z podaćom znjesene wobćežnosće a khorosće je — toho so kruće nadźijamy — njebodćički sebi krónu žiwjenja dobył.

Na joho městno stupi P. Tadej Natuš na dnju 6. jutrownika 1881, rodźeny w Kukowje. Bě wulki pčołaŕ. Wón kóždomu wěrješe, dokelž bě sam dospołnje wěrnosćiwy a bjez kóždoho přetwarjenja, samo žorty měješe za wěrne podawki. Wo nim napisachu po joho smjerći: bě anima candida, čista duša. Na dnju 5. wulkoho różka 1900 namakachu joho we łožu ležo, bě so jomu žiłka pukła. Wón bu pokhowany w Marijinej Hwězdźe.

Joho kapłan P. Leopold Šnajdr sćěhowaše joho w zastojnstwje. Bě rodźeny w Brunjowje w Čechach. Wón bě wustojny w klasiskich rěčach a nawukny też serbsku rěč za krótki čas jara dokładnje. Lěta 1901 po nahłej smjerći propsta Wjacsława Toišera bu wón z propstom w Marijinej Hwězdźe a wopušći Róžant 11. nazymnika.

P. Šćěpan Kocián, rodźeny z Ustí nad Orlice, bu nětko z administratorom a wosta tu hač do dnja 7. różownika 1909, hdyž bu z propstom w Marijinej Hwězdźe.

Nětko nastupi administratorstwo P. Romuald Domaška, rodźeny z Koslowa we Łužicy, kiž bě po dóstatej měšniskej swjećiznje na 10 lět z kapłanom w Marijinej Hwězdźe, potom tři štwórć lěta w Oseku, tři štwórć lěta z kapłanom we Wysočanach pola Saca, a na to kapłanješe skoro dwě lěće w Jenikowje pola Ćoplic. Nětko skutkuje tu w cyrkwi, hdźež je jako hólčk k wołtarjej służił, a w šuli, kotruž je sam wopytował.

(Přichodnje dale.)

---

zowa, hačrunje holčcynomu postrowej cyle njedorozemi, „kak da rěkaš?"

„Jadwiga", wotmołwi cuzbnik, „njemóže wšak hišće prawje serbski; přińdźemoj dźěn runu smuhu z Pólskeje, ale z časom wšak też serbski nawuknje."

„Haj, haj, serbski dyrbiš wuknyć, luba Jadwiga", rjekny Wićazowa, wza sebi mału holčku na klin a stłóči ju lubosćiwje k wutrobje. Holčka z blědymaj ličkomaj a ze swojimaj miłymaj wóčkomaj, kotrejuž módrej kolescy běštej kołwokoło kaž ze žarowanskim bančikom wopasanej, zalubi so hnydom Wićazowej nanajbóle. A hdyž swojej běłej ručcy Wićazowej wokoło šije połoži a jej do wucha šepny spłaknywši: „Miła matko, jestem bardzo głodna", a při tym jej swoju hubku pokaza, zrozemi Wićazowa a ju nježnje wobjimajcy wokoši jej lubosćiwje čołko prajicy: „Hnydom ći přinjesu, wbohe kurjo."

„Ach, njećińće sebi hary njeznateju cuzbnikow dla", wobaraše wojak.

„Nó, to by była wěc", znapřećiwi Wićaz, „to so wě, zo tróšku pojěšće, pola nas njesměće kazanja hladać!"

Mjez tym zo běchu do jstwy zastupili, přinješe Wićazowa taleŕ dobreje kołbasy a škličku čerwjenych jahodkow a staji je na dubowe blido. Też mały Jurij přiběža nutř. Chcyše poprawom cyłu nóc na konju sedźo wostać, kotrohož běše pohonč do konjenca dowjedł, łónco dźećela jomu ćisnywši.

(Přichodnje dale.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Młodoměšnicy romskoho seminara přińdźechu ze swojimi staršimi k Swjatomu Wótcej. Tutón dopomni jich hišće raz na dostojnosć měšniskoho powołanja ale też na winowatosće a praji skónčnje, zo drje budźe husto wjele woporniwosće trěbne, jeli chcedźa to za duše

činić, štož je nuzne. Ale dyrbja so tola přecy dopomnić, zo je jich winowatosć, wopory přinjesć, a přeješe jim, zo bychu sebi přez cyłe žiwjenjo zdźerželi zahoritosć, kotraž jich wobknježeše na dnju prěnjoho wopora Božeje mšě.

Kaž hižo pisachmy, dóstanu nowi kardinalojo, kotřiž su bamžowscy wupósłancy w Parizu, Madridže, Winje a Waršawje, znamjenja kardinalskeje hódnosće wot prezidentow tutych krajow. Prjedy měješe tele prawo kral. Po wuwołanju repuplikow pak dósta je prezident. Do wójny płaćeše też kardinal we hłownym měsće jenoho kraja jako „kardinal krony". Wón tak rjec zastupowaše kralowsku swójbu w Romje. Ale měješe też wšelake njepřihódnosće. Tak sta so na přikład, zo tajki kardinal při wolenju nowoho bamža protestowaše přećiwo wólbje jenoho kardinala, kotryž njeběše joho kralej přijomny. Tajke něšto sta so při wólbje Pia X. Krakowski kardinal (potajkim w tutym padže nic kardinal hłownoho města) protestowaše w mjenje awstriskoho kejžorskoho domu přećiwo wólbje kardinala Rampolly. Tamne veto wšak bě pola kejžora italski ministerski prezident Zanardelli wuskutkował (Seppelt-Löffler, Geschichte des Papsttums). Kardinal Rampolla drje njebu woleny, ale na joho měsće kardinal Sarto (Pius X.). Tola njesta so to, dokelž běše so protest přećiwo wólbje Rampolly zapodał. Pius X. pak potom jako bamž we wšelakich wukazach kajkižkuli zwonkowny wliw na bamžowstwo wotstroni, wosebje pak někajke „veto" při wólbje bamža.

Pius XI. je nětko hižo wšo hromadźe 54 nowych kardinalow pomjenował. To wězo njeje wulka ličba, hdyž sebi mysliš, zo je Leo XIII. 18 konsistorijow wotměł a tam 146 kardinalow pomjenował. Wón drje běše khorowaty, hdyž na bamžowski trón přińdźe a nichtó sebi njemysleše, zo budźe dołho z bamžom, a tola je joho pontifikat sobu najdlěje trał. Wjele kardinalow, kotrychž je wón pomjenował, je wumrěło, a tak dyrbješe nowych na jich městno pomjenować. Tola też Pius XI. je wšo činił, zo by wólbu nowoho bamža zwěsćił, hdyž wón junu woteńdźe. Je so mjenujcy junu stało, zo so dźěl křesćanstwa wot katolskeje cyrkwje wotdźěli, dokelž bě jenož jara mało kardinalow nowoho bamža woliło, a toho potom někotre kraje njepřipóznachu, dokelž joho njeběchu sobu woliłe. Zo ma kardinal wulke zamołwjenjo, pokazujetej tutej padaj. Pod bamžom Piom VII. prošeše jedyn kardinal, zo by joho Swjaty Wótc wot tutoho zastojnstwa a zamołwjenja wuswobodźił. To so sta a prjedawši kardinal zastupi do rjadu Jezuitow. Też znaty kardinal statny sekretar Gasparri je wjacy króć prosył, zo njeby trjebał wjacy z dardinalom być.

Při tajnym konsistoriju Swjaty Wótc poréča. Wón spomni na wšelake ćeže, kotrež ma katolska cyrkeŵ nětkle přetrać.

Štwórtk 19. decembra wotmě so potom zjawne konsistorium w Pětrowej cyrkwi. 16 nowym kardinalam staji bamž sam kardinalski kłobuk na hłowu.

Italska. Pugliscy biskopja su zhromadny pastyŕski list wudali. We nim napominaja měšnikow, zo bychu sebi tola wědomi byli, kak so wěriwi po jich zadźerženju złožuja. Tohodla podawaja swojim duchownym też wšelake rady. W dušepastyrju dyrbi Boža hnada bydlić, jeli chce ju swojim wěriwym sobudźělić. Póćiwe žiwjenjo, kotrež nětko pola mnohich laikow wobkedźbujemy, žada cyle wosebje dobrych wjednikow k swětłu, kotřiž maja też dobre nazhonjenjo wo pućach, kotrež k Bohu wjedu. Tuž dyrbi je najprjedy sam spóznać. Najebać toho pak namakaš pola duchownych też liwkosć. Najebać dostojnosće měšnikoweje pak stawa so, zo so dušepastyrjo sami zabłudźa. Wina tajkich zabłudźenjow stej hordosć a zmysłojtosć. Tajcy měšnicy pak su z njezbožom za duše, su žiwe bohahanjenja a su wina, zo dušepastyŕ podarmo dźěła, też horliwy. Tohodla dyrbja so měšnicy wjele a poniżnje modlić a dyrbja wěrnosće swjateje wěry atd. rozpominać. Što pak my z tutych biskopskich napominanjow wuknjemy? 1. Też měšnik je człowjek. Njech pak wón też přeco tajki njeje, kaž dyrbi być, da tola wostanu wěrnosće wěry krute a prawe. Zo knjezowy służownik njesprawnosće čini, njeje tola hišće dopokaz, zo je knjezowe hospodarstwo wopačne. 2. Spóznawamy tu, kak so wjednicy cyrkwje sami prócuja, hrěch wot měšnikow wotdźeržować, kak jich namołwjeja k dobromu žiwjenju. Tuž njetrjeba sebi nichtón hubu dráć, jeli jónu měšnik hrěch skućił. Za wotstronjenjo njepřihódnosćow stara so cyrkwinska wyšnosć, a Khrystus je prajił: Njesudźće, zo njebyšće sami sudźeni byli! 3. Myslmy na wulku ličbu tych měšnikow, kotřiž swoje cyłe mocy zastajeja za Khrystusa, njech je w domiznje, w diasporje abo w misijónach. A tutych rjekow je njesměrnje wjacy hač njehódnych měšnikow. Krasnosće Khrystusoweje cyrkwje su tola hišće přeco njesměrnje wjele wjetše hač człowjeske brachi, kotrež so na njej pokazachu. 4. Chcemy našim wosadnym duchownym pomhać, zo by dobre nabožne žiwjenjo we wosadże kćěło.

Hdyž italscy biskopja też swojich wěriwych napominaja, zo bychu swojej wótčinje podaći byli a jej pomhali ćežke časy přetrać, da tola zaso też stajnje napominaja, zo bychu so wo měr modlili.

W Neapelskej diecejzy wobstoji nětko 20 lět liga přećiwo bohahanjenjam. Wojuje mjez druhim přećiwo sakrowanju. Zjednoćeństwo měješe w Pompeji hłownu zhromadźiznu. Rozprawa pokaza, kajki wuspěch měješe zjednoćeństwo ze swojimi prócowanjemi. Swjaty Wótc ma wězo wulki zajim za prócowanja. Tute wobsteja zdźěla też w pokutnych pobožnosćach, na kotrychž so sobustawy modla za wotwobroćenjo mnohich ćežkich khostanjow, kotrež dyrbjałe na człowjestwo za wulke hrěchi přińć. Tak wotměwa zjednoćeństwo kóždy měsac nócnu hodźinu modlenja před Najswjećišim. Kóždy tydźeń je w 66 cyrkwjach pobožnosć k česći swj. Marije. Dale wotměwaja so putnikowanja, procesijóny a swjate exercicije. Sobustawy su dale winowaći, zo so modla wo nawrót wotpadnjenych.

Pólska. Prěni pólski ministerski president Paderewski woswjeći před krótkim swoje 75. narodniny. Katolske nowiny spominachu na tutym dnju na zasłužby tutoho muža. Wón je mjenujcy dobry katolik, a to pokaza so też w joho skutkach jako wjednik knježeństwa. Dokelž je přeswědčeny, zo je nabožina z podłožkom dobroho ludowoho wuwića, wosebje na duchownym polu, je wón nowozarjadowanjo cyrkwinskoho žiwjenja po nowozałoženju Pólskeje wšudźe spěchował. Nětčiši bamž běše tehdom z bamžowskim visitatorom w Pólskej. Wón wuskutkowa, zo Vatikan knježeństwo Paderewskoho připózna. W tutym pismje dźakuje so Vatikan ministerskomu presidentej też za to, zo podpjeruje dźěło bamžowskoho visitatora Achilla Ratti-a. Pozdźišo so pod joho knježeństwom też we Waršawje bamžowska nunciatura załoži, a prěni nuncius bu dotalny visitator. Dale buštaj dwaj biskopaj na kardinalow pomjenowanaj (Kakowski a Dalbor).

W Lublinje załožichu před krótkim katolsku zaradźeńju za starších. Tam dóstawaju radu w prašenjach wućehnjenja dźěći, a to duchownoho a ćělnoho wućehnjenja. Załoženjo sta so po programje katolskoho skutka, kotryž tam pod hesłom „Khrystus swjatosća swójby" dźěła. Dokelž ma zaradźeńja dobre a derje rozwučene mocy, kaž lěkarjow a wukubłarjow a dušepastyrjow, wobroća so wjele starších na nju, zo by sebi tam radu a pomoc wuprosyło.

Katolska mužska młodźina je tu jara derje organizowana. Ma 109039 sobustawow (k tomu přińdźe hišće 16245 wotrosćenych, kotřiž běchu prjedy ze sobustawom, abo kotřiž maja někajke wjednistwo w towarstwach, abo kotřiž buchu za čestnych sobustawow pomjenowani). 70% mužskeje wjesneje młodźiny přisłuša katolskim organizacijam. Zwjazk prócuje so wosebje, komunistiski a liberalny wliw na młodźinu wotwobroćić. Dale wukubłuje swojich sobustawow nabožnje. W poslednim času zarjadowa na přikład 82 kurzow exercicijow. Na nich wobdźěli so 3600 sobustawow.

Francózska. Před 50 lětami zawjedźe so w cyrkwi Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje na hórcy Montmartre w Parizu wěčne modlenjo před Najswjećišim. To so wosebje woswjeći. Swjatočnosće trajachu dwaj dnjej. Kardinal statny sekretar Pacelli běše list pósłał, w kotrymž rěka, zo so Swjaty Wótc sobu nad jubilejom wjeseli. Potom spomina Pacelli na założenjo wěčnoho modlenja w tamnej cyrkwi. Běše to po němsko-francózskej wójnje, hdyž francózska narodna zhromadźizna wobzamkny, zo ma so cyrkej natwarić, w kotrejž dyrbi přecy Najswjećiše wustajene być, a před kotrymž dyrbja so stajnje straže wěriwych modlić. A tak so sta. Też we swětowej wójnje so modlenjo njepřetorhny. A to ma wjele rěkać. Nad cyrkwju stoja słowa: Sanctissimo Cordi Jesu Gallia poenitens et devota! (Najswjećišej Wutrobje Jězusowej pokutna a podwólna Francózska!) Swjatočne kemše měješe na swjedźenju Quebecski arcbiskop, kotryž běše runje z Ameriki na wopyt přijěł.

Rektor katolskoho instituta w Parizu bu na kardinala pomjenowany. Nětko pak je tak, zo dyrbi kardinal, kotryž nima biskopstwo, do Roma přińć a tam bydlić. Rektor kardinal Baudrillart pak dósta dowolnosć, zo smě dale swoje zastojnstwo zastawać. Posledni tajki pad, zo kardinal bjez diecejzy w Romje njebydleše, wobstoješe pod bamžom Leonom XIII. Tutón dowoli to jendźelskomu kardinalej Newmanej.

Kaž smy hižo wjacy króć pisali, wobstoji w hnadownym měsće Lourdes lěkařske běro, kotrež přepytuje, hač běchu wustrowjenja, kotrež so tam stachu, woprawdźe spodźiwne abo hač hodźa so naturscy wujasnić. Loni přistupi běrowej 444 nowych lěkarjow, tak zo ma běro nětkle 2217 lěkarjow. Do běrowa přińdźe loni też 790 druhich lěkarjow, kotřiž chcychu so jenož wo dźěle, kotrež ma běro wukonjeć, wobhonjeć. 1935 měješe so běro z 42 wustrowjenjemi zaběrać. Zo pak so to lohkomyslnje njestawa, pokazuje so w tym, zo jenož tři pady zwostachu, kotrež maja so dale přepytować. Tamne hakle maja so k lětu dale přepytować, hdyž je so pokazało, zo khoroć woprawdźe dale njeje wobstała. Z lět 1933 a 1934 přepytowachu so dalše wustrowjenja. Z nich spóznachu lěkarjo 13 jako dźiw. (Też tute pady buchu hižo lěto prjedy junu přepytowane a wróćo stajene.)

Jendźelska a Iriska. Loni pisachmy, zo je Lord Sempills, jedyn z najwuznamnišich zarjadowarjow jendźelskoho lětarstwa, katolsku wěru přijał. Nětko su joho do Hornjeje komory jendźelskoho parlamenta wuzwolili. Tak maja tam zaso jenoho katolika wjacy a to hišće jara dobroho. Wolili su joho šotiscy zemjenjo, potajkim w kraju, w kotrymž w poslednich měsacach hewak přećiwo katolikam wustupowachu. Šottiska drje běše před lětstotkami cyle katolski kraj, běše też dlěje katolska hač Jendźelska sama, tola nětkle je tam jenož mało katolikow. W Delnjej komorje maja 19 katolskich zapósłancow. W 6 jendźelskich městach wuzwolichu sebi katolika za měšćanostu.

1910 wumrě prjedawši mějićel wulkeje nowiny „Times". Joho wudowa wěnowaše so po tym jenož socialnym nadawkam. Tak hospodowaše na swojim wobsedźeństwje we wójnje 21000 kanadskich wojakow. Hakle we wysokej starobje přija zemrěty biskop wudowu do katolskeje cyrkwje. Před 2 lětomaj, w starobje 87, putnikowaše posledni króć do Roma. Nětko je wumrěła. Tak zhubi jendźelski katolicismus sławnu konvertitku.

Anglikanski tachant biskopskeje cyrkwje swj. Pawoła, potajkim protestant praji w jenej rěči: W našim času so mnozy prašeja, što bychu činili, hač bychu dale wěrili do jenoho wěrnoho Boha kaž jich wótcojo abo hač bychu wšo, štož někak z wěru zwisuje, wot so čisli. W tutym duchownym boju pak stoji katolska cyrkej najkrućišo. Wona njewabi ludźi ze wšelakimi začućemi k sebi, ale wona ma wučbu, kotraž je tak bjez kóždoho poroka, pola kotrejež jedyn stawčk kruče přima do druhoho. Přećiwo tajkomu twarej wěrnosćow njehodźi so derje wojować. A mnozy druhowěriwi přińdu też jenož tohodla ke katolskej cyrkwi, dokelž widźa, kak w jeje wučbje jena wěrnosć z druheje pokhadźa a jena druhu wobkruća. To jich přeswědčuje wo wěrnosći katolskeje wučby. Tak wukładowaše anglikanski wysoki duchowny.

Też w Jendźelskej powěda so tam a sem, zo je bamž k wójnje w Abesynskej pjenjezy dał, jenož za přihoty wójny je 440 milijónow hriwnow podał. Cile ludźo ani nječu ja, zo so sami směšni činja. To by Swjaty Wótc dyrbjał hobrske pokłady měć. Ale hdyž by je jenož měł. By wěsće lěpše wědźał, hač je za wójnu dawać. Wěsće by je do misijónow ztykał, zo bychu tam dźěłałe sobu za njesmjertne duše. Ale škoda, zo su to jenož złote hrody.

Španiska. W poslednich 5 lětach pomjeńši so ličba katolskich theologow skoro strašnje. Wot 1926—1930 mějachu 47512 na měšnistwo-studowacych, w poslednich 5 lětach pak nic hišće 34000. Najmjenje bohosłowcow ličachu loni, lětsa je ličba zaso trochu postupiła.

W někotrych městach wotmě katolski skutk studijowe tydźenje, w kotrychž so wobdźělnicy zaběrachu z cyrkwinskimi a narodnymi prašenjemi. Jara wjele wotrosćenych so wobdźěli. Najważniše běchu přednoški wo katechetiskich thematach, potajkim wo katolskej wučbje. Pokaza so tam wosebje też, na kajke wašnjo ma so modernomu človjekej wo wěrje rěčeć.

6. narodny kongres katolskeje młodźiny wotmě so we Valenciji. Zwjazk ma wokoło 45000 sobustawow a je derje přeorganizowany. Dale přihotuje so na zastup do zwjazka hišće 20000 młodostnych. Organizacija wupřestrěwa so přez 42 diecejzow. We 18 diecejzach wotměchu so za sobustawy swjate exercicije, na kotrychž so wjacy hač 12000 wobdźěli. 500 knihownjow ma dosć dobrych knihi za rozwučenjo a zabawu młodych ludźi.

Woprujo dar za duchownski dorost

a so wukupiwši wot wšěch nowolětnych zbožopřećow, wuprajeja z tutym swoje

najwutrobniše „daj Bóh zbožo" k nowomu lětu 1936

wšěm přećelam a znatym:

po **10 hr.:** can. cap. Jurij Hejduška w Budyšinje, administrator P. Romuald Domaška w Różeńće, wóčny lěkař dr. med. Cyrill Rězak w Budyšinje;
po **6 hr.:** farař Jan Wjeńka w Khrósćicach;
po **5 hr.:** farař Jurij Rjeda w Kamjencu;
po **3 hr.:** arcyměšnik farař Jakub Žur w Ralbicach, kapł. dr. phil. Pawoł Horjeń w Khrósćicach, sudniski rada dr. jur. Beno Symank, dr. phil. Jurij Šołta, kantor Jurij Šołta w Budyšinje;
po **2,50 hr.:** assessor dr. jur. Jurij Cyž w Opoli;
po **2 hr.:** wyšši wučeř a kantor em. Jan Symank w Budyšinje, kapłan Jurij Šołta w Ralbicach.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1935.

Kk.: 742.—744. z Khrósćic: Michał Žur, Jan Rjenč, Mikławš Čórlich; 745.—751. z Worklec: Pawoł Kinderman, Mikławš Kilank, Michał Kubaš, Mikławš Brězan, Jurij Langa, Marja Kuščyna, Hana Žofcyna; 752. 753. z Hórkow: Michał Kušk, Hańža Čornakowa; 754. 755. z Łuzća: Jakub Mikela, Madlena Šwejdźina; 756. z Prawoćic: Jurij Wałda; 757. ze Smječkec: Hana Rachelic; 758. ze Stareje Cyhelńcy: Marja Šołćina; 759. z Budyšina: Madlena Lejmanowa; 760. z Jawory: Arnošt Šołta; 761.—763. z Njebjelčic: Jan Dórnik, Michał Hanski, Mikławš Šołta; 764.—772. z Radworja: Michał Cyž (Młynski), Michał Šipšik, Mikławš Šmitk, wučeř Pawoł Delan, Jan Kubańka, Jan Měšeř, Michał Kurjo, Mikławš Bjeńš, Jurij Šnajder; 773. ze Stróžišća: Jan Cyž; 774. 775. z Boranec: Jan Cyž, Madlena Wićazowa; 776. z Khasowa: Michał Hampel; 777. 778. z Nowoho Bronja: Jan Pjech, Mikławš Pawl; 779. z Bronja: Jan Handrik; 780. z Čornoho Hodlerja: Jakub Šołta; 781. z Kamjenjeje: Jan Cyž; 782. 783. z Ralbic: Jakub Mróz, Jakub Dubawa; 784. 785. z Nowoslic: Michał Šefer, Hana Lejmanowa; 786. z Koslowa: Hańža Čornakec: 787. ze Šunowa: Michał Donat; 788. ze Šěrachowa: wyšši wučeř Michał Janca; 789. z Budyšina: Marja Krawcowa.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1048.: R. K.; čo. 1049.: N. W.; čo. 1050.: N. R.; čo. 1051.: N. W.; čo. 1052.: N. B.; čo. 1053.: Š. R.; čo. 1054.: N. K.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. z Khróšćic 1 hr.

„Złoty worjoł“

(„Goldener Adler“)

přeje swojim serbskim hosćom

k nowomu lětu wjele zboža

a budże jich přecy wjesele witać.

M. Willig a mandźelska.

Wopytajće a wobhladajće sebi mój wulki skład
škleńčaneje nadoby, wobrazow, křižow
— postawy za Bože narody —
Rudolf Budyšin **Wilhelm** škleńčerńja Serbska dr. 16

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora atd., namakaće pola nas!

Smykawy! Sanki!

Dobre a rjane

kachle

we wulkim wubjerku.

Wosebje wukhwalene **„Baldur“**-kachle předawa tudy samlutki

Budyšin **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

Budyšin — Bohata dr. 25

Po dołhej ćežkej khorosći zemrě srjedu rano 18. dec. naša horcolubowana a njezapomnita dźowka, sotra a ćetka

čestna knježna

Cecilija Zelnakec

w starobje 26 lět a bu sobotu 21. dec. w Khróšćicach pokhowana. Za bohaty wopyt na póstwječorje a přewodźenju a za tak mnohu pychu wěncow, nošerjam a wosebje tym, kotřiž su jej při žiwjenju wjele dobrotow wopokazali, wuprajamy wšitkim naš **najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Kukowje, 23. hodownika 1935.

We wulkej zrudobje

swójba Zelnakec.

Hodowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje
w Budyšinje

budże **štwórtk 2. januara 1936** pop. 1/23 hodź.
w Serbskim domje w Budyšinje.

Přednoškaj: Knjez P. Romuald Domaška w Różeńće: „Tecelin Mět“;
knjez wučeŕ Rječka w Różeńće: „Narodna drasta katolskich Serbow“.

Lubje přeprošuje **Předsydstwo Maćicy Serbskeje.**

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje

je serbskim žonam a mužam hižo lětdźesatki dołho derje znata.
We wšelakich družinach a w bohatym wubjerku poskića hotowe wobšića, podšića a kornarje po nizkich płaćiznach.
Dobry skunkowy wobsadk hr. 87.—

Wšě dobre wěcki

poruča pjekařstwo

Max Kolbe

w Kamjencu — Šulska hasa 4

Wobswětlenja za kolesa 6 Volt wot **5,—** hr.
gumije; mantle hižo za 1,60
a wšě trěbne dźěle,
jězdne koła
poručataj
bratraj **Thomasec**
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Nowolětne kartki
ćišći Donnerhakec knihićišćerńja

Zjawny dźak
swj. Mariji Różeńčanskej
za wusłyšanu prózstwu.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, wowki, prawowki a přichodneje maćerje

Marje zwud. Kašporki
z Měrkowa

wuprajamy wšěm najwutrobniši dźak, kotřiž su njebohićku na jeje dołhim khorołožu wopytowali, na pustym wječoru za jeje khudu dušu so modlili *a tak bohaće k rowu přewodźeli.* Wosebje dźakujemy so wjeledostojnomu knjezej fararjej Nowakej za časćiše domawobstaranjo a Radwořskej miłosćiwej sotře Medualdźe za woporniwu słužbu při khorołožu.

Njech Bóh wšěm nadobnje mytuje!

W Měrkowje, na dnju pohrjeba.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towařstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Redaktor: can. cap. Jurij Hejduška

Třiasedmdźesaty lětnik

W Budyšinje
Ćišć Donnerhakec knihićišćerńje (mějićel: Towařstwo swj. Cyrilla a Methoda)
1935

Dosłowo

Z čisłom 52. je „Katolski Posoł“ swój 73. lětnik dokónčił. Nahladnu starobu je z tym naš časopis dócpěł, starobu dostojnoho starca. Hdyž „Katolski Posoł“ nětko hižo 73 lět dołho khodźi po Serbach, tak je sej zawěsće hižo z tym dobył wěstu dostojnosć. We wjele wjetšej měrje pak je sebi ju dobył ze swojej swěru a doslědnosću, z kotrejž je służił swojomu nadawkej, nabožne a wótčinske zmyslenjo hajić w sobustawach towarstwa swj. Cyrilla a Methoda.

Hdyž ma so „Katolski Posoł“ po postajenjach, kotrež su so w běhu lěta za časopisy joho raza a ducha wudałe, wosebje na nabožne polo wobmjezować, tak tola joho nadawk njebu mjenje ważny dyžli prjedy. Polo joho dźěławosće wosta dosć wobšěrne. Wón je rozwučował swojich čitarjow w nabožnych prašenjach a jich nadtwarjał z přiměrjenymi rozpominanjemi a powědańčkami, rozprawjał wo cyrkwinskim žiwjenju w našich serbskich katolskich wosadach kaž tež našeje diecejzy, wo skutkowanju, wojowanju, wjeselach a ćerpjenjach swjateje cyrkwje po cyłym šěrokim swěće. Tež naše kulturne zaměry je „Katolski Posoł“ spěchował, tak daloko hač so to z joho předpisanym směrom někak hodźeše zjednoćić.

Starobu starca je naš „Katolski Posoł“ dócpěł — wón pak nječini zaćišć zestarjenoho starca — ale hišće čerstwoho, młódnoho a žiwoho, kotryž chce hišće we wšěm dalšim přichodźe służić duchownomu wužitku a spomoženju katolskich Serbow.

Hdyž je nětko lětnik zasy dokónčeny, mam za swoju winowatosć, wšitkim sobudźěłaćerjam za wšu jich prócu a dźěło so wutrobnje podźakować. Wosebity dźak wuprajam wysokodostojnym kk. duchownym, kotřiž su zwjetša porjadnje zawodne nastawki pisali, dale pilnomu sobudźěłaćerjej, kiž je tak zajimawe a powučace wobrazki ze žiwjenja a skutkowanja swětoweje cyrkwje podawał. Dźakuju so też wutrobnje wšitkim, kotřiž su městne powěsće abo hewaše přinoški: nastawki, powědańčka atd. k wobohaćenju wobsaha našoho časopisa poskićeli.

Dale budź też wěrny dźak prajeny našimaj kk. wobkhodnomu wjednikej a pokładnikej, perzonalej ćišćeŕnje a ekspedicije.

W Božim mjenje do Nowoho Lěta.

W Budyšinje, 31. decembra 1935.

Redaktor „Katolskoho Posoła“.

Wobsah:

Strona

Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus 1
Lěta 1758 (M. N.) 2
Tři mudri z rańšoho kraja 2
Japoštołstwo modlenja 5, 37, 71, 106, 149, 181, 217, 253, 285, 325, 357, 389
Swjedźeń Třoch Kralow — swjedźeń wozjewjenja Jězusa Khrystusa 9
Swjaty Bosćan 17, 24
Swěčk Marije, abo wočisćenja najzbóžnišeje knjeżny 33
Što je katolski akcijón? 43
Sobota za měšnikow 51
Běžće tak, zo myto dosahnjeće! 59
Pastyŕski list 67, 77, 85
Djaboł abo Khrystus 95
„Laetare" — „Wjesel so!" 103
„Stała maćeŕ bolosćiwa" 111
Krótka rada 114
Hódnosć ćeŕpjeni 116
„Hosanna!" 119
Christus vicit — doby! 127
Wjeŕch žiwjenja je žiwy a kraluje! 130
Běła njedźela 137
Zhromadny pastyŕski list němskich biskopow wo šuli a winowatosćach staršich 145
Pastyŕske słowo ke Karitas-dnjej 153
„Du k tomu, kiž mje pósła" 161
Próstne dny 169
„Pytajće, štož je horjeka" 177
Khori ćahnu do wójny 183
„W mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho" 193
Potajnosć wěry 202
Swjateju Pětra a Pawoła 209
Wobnowjenjo filma po katolskich zasadach 217
„Kralestwo Bože je we was" 223
Wo horliwym polěpšenju žiwjenja 231
Swjata Hana 241
Khorym a strowym 249
Khinski student a khora holčka 250
Swjeć njedźelu! 257
Duch wěrneje modlitwy 265
Te žně su z Boha domoj 273
Naš časopis a swójba 281
Młodźenc a cyrkej 289
Marija 297
Młodźenco, praju tebi, stań! 305
„Bratŕa! Prošu was, zo byšće małomyslni njebyli" 313
Rózarij — modlitwa rjekow 321
Pomocnica křesćanow. K swjedźenju rózarija swj. Marije 322
„O, zo byšće bjez winy byli na dnju přikhada našoho Knjeza Jězusa Khrystusa" 329
Ty sy poručił, wobkedźbować twoje přikaznje 337
Jězuso — Kralo wěčnosće! 345
Wěčne wěrnosće 353
Nikoho kedźbu nimaš! 361
„Z tam přińdźe sudźić žiwych a mortwych" 377
Hlejće, Knjez přińdźe! 385
K misionskej njedźeli, 8. decembra 393

Strona

Dwoje swědčenjo swjatoho Jana křćenika za Khrystusa 401
Swjateje Katyrny 402
Pokoj budź človjekam 411
Stajeny je tutón k padej a horjestaću mnohich 421

Narodno-kulturne nastawki a rozprawy. Powšitkowne wopisowanja a dopisy.

Serbscy studenća w Slepoj 12, 20
Starajće so wo zwěrjata w zymje 15
62 lětny założeński swjedźeń Jaseńčanskeje kat. Bjesady 21
Wupomocny zwjazk wobsedźerjow koni w Khróśćicach a wokolinje 21
Ptači kwas 38
Wukubłanski kurzus za młodźencow 9.—11. febr. 1935 w Pančicach 38, 48
Wulkotnje poradźeny kurzus kat. serbsk. młodźencow w Pančicach 55
Tachantska šula w Budyšinje 61, 79
Hnadna knjeni klóštra Marijineje Hwězdy zemrěła 72, 73
Khata Emma Pišlec — nowa wuzwolena hnadna knjeni w klóštrje 82
Wurjadny dźeń tachantskeje šule w Budyšinje 97
Hłowna zhromadźizna towaŕstwa swj. Cyrilla a Methoda 31. 3. 35 w Khróśćicach 98, 105, 113
Pola Indianow w jich domiznje 100
Powołanske wuběhowanjo 106
Swjatočne požohnowanjo noweje Hnadneje knjenje 114
K stotym posmjertninam P. Tecelina Měta 130, 131
Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje 24. 4. 35 139
Wječor serbskeje młodźiny 140
Kŕiž w katolskich krajinach 157
Łužiski swjedźeń w Budyšinje 165, 180
Što nam powěda pomnik na mjasnych wikach w Budyšinje 180
Swjatkowni putnikarjo w Albendorfje 195
Putnikowanjo do Altöttinga w Bajeŕskej 199
Wulět Budyšskeje „Jednoty" do Serbow 203
K stawiznam P. Tecelina Měta 204, 213
Zapis knihow w knihiskładźe tow. swj. Cyrilla a Methoda 207
Na šlezskich hnadownych městnach: Grisaw—Wambořicy—Stróža 222, 229, 243, 259
Wurjadny wopomnjeński dźeń Klóštrskoho „Kasina" 228
Swjatočne wopominanjo stolětnych posmjertninow P. Tecelina Měta 236
40 lětny měšniski jubilej w Marijinej Hwězdźe 238
60 lět hłowna skhadźowanka 242
Z cyrkwinskich stawiznow serbskich katolskich wosadow 266, 275, 282, 290, 299, 308, 315, 324, 330, 339, 347, 354, 362, 371, 378, 397, 403, 414, 424

Strona

Jakub Šewčik, serbski spisowaćel a prócowaŕ 258, 267
Kak móžeš našomu towaŕstwu pomhać? 271
Na župnym zlěće we Wojerjecach 274
Někotre wobrazy wumělskich drohotnosćow na wustajeńcy we Budyšskim muzeju 266, 275, 283, 291, 299, 307
Katolski Serbo! 287
Putnikowanjo łužiskich katolikow 291
Što je so w Serbach před 50 lětami stało? 292
Zjawna zhromadźizna „Domowiny" w Pančicach 307
Čohodla tak mało česćownosće? Dobry přikład zamóže wšo! 338
Maćica Serbska (nazymna zhromadźizna) 339
Dowěra na Boha — najrjeńša służba Boža 369
Swjatoho Měrćina w Njebjelčicach 372
Mich. Nawka w Radworju — 50 lět 380
To redaktora wjeseli . . . 383, 398
Hłowna zhromadźizna „Domowiny" 390
Serbski koncert w „Krónje" 390
Knjez Pawoł Grofa I — 25 lět kantor w Khróśćicach 396
Biskop z Afriki pola serbskich dźěći w Budyšinje 424

Basnje.

Dźěćko Bože pola nas! (J. Mikławškowy) 6
Podawizna wo nastaću hnadownoho města Róžanta 30
K primicy wjeledost. knj. dra. Pawoła Hórnika 3. februara 1935 46
Młodźenc postrowja nowoho měšnika knj. dr. Hórnika do Serbow 47
Spěw k česći maćerje Božeje Róžeńčanskeje 62
Kěrluš našich prěnjowoprawjeńskich dźěći 92
Ze šule! 97
Čista knježna, witaj! 143
Meje kralownje 150
Jutrowny spěw 183
Swjatki 191
Bratřikaj na kwasu 199
Lauda Sion Salvatorem 201
Swjedźeńska baseń, wěnowana † Tecelinej Mětej wot M. Nawki 236
Bóh mój wuček (J. Šewčik) 285
Róžant (J. Ćišinski) 339
O Marija, zastup nas 341
Poslednja róža (J. Sł.) 342
Basnjene wotmołwy na hódančko 383, 419

Powědańčka. Wšelčizny.

Jank jedna z Jězusdźěćatkom 27
Suknička čornoho krala 34
Prawa wotmołwa 35
Směški 40
Pirmin a Kordula 45, 53

Strona

Podrězana klětka 64
Popjelna srjeda 69, 78
Zmužita holčka 97
Alleluja 132
Spěwaj a dźěłaj! 140
„Maći, nochcu tola swjata być“ 147
Jehnjatko (přeł. B. Šołta z Hodlerja) 155, 163, 171, 178, 187, 195
Tři křidy 159
„Dźěła kaž kóń“ 191
Wjesołe brězyčki 197
„Prošće a dóstanjeće!“ 203
Strowe kneippowanjo. Žort. Spisał † Mikł. Bjedrich 211, 219
Wšelčizny 215
Pruha wutrobineje žiły. (Žortny wobraz wot † Mikł. Bjedricha) 227, 235
Wšelčizny 231
Sławny dobyćeŕ bjez mjena 243, 252, 259
Spodźiwne zetkanjo 260
Bože młyny mlěja pomału 268
Knjez inspektor 276
Njesudźće! 285
Swěra Bohu so mytuje 287
Jene dźěćo přewjele 293, 300, 307

Strona

Wšelčizny 303, 319
Ducy z kowaŕnje 315, 223, 331
Derje přepokazany 339
Cyrkej Khrystusowa 339
Njewotstupny pasažěr 340
Jandźel pěston 341
Kak móže so spar zahnać? 358
Wopačny šěsnak 363
Što zhóda? (Hódančko bu wupisane!) 367, 383, 398
Płody njewěry a bjezbóžnosće 373
Wandrowski a Šeri 380, 404
Syrotka 413, 423
Magnifikat (Wulcy khwali) 419
Jězusk spinka 422

Z cyrkwinskoho žiwjenja a swěta. Ze stawiznow.

Primica w Budyšinje 45
Primica w Khróśćicach 121
Wulki katolski zjězd w Prazy 175
Cyrkwine swjatočnosće w swjatkownych dnjach w Zdźěrjanskej wosadźe 194
. . . a mocy hele ju njepřemóža 231

Strona

Duchowny rada, wjeledostojny knjez faraŕ na wotp. Jakub Šewčik † 258
Na katolskim zjězdźe w Prazy 278
Cyrkwinske swjatočnosće w Kulowje 298
Jubileum poswjećenja hrodowskeje kapale w Brunowje 346
Wěra a cyrkej w Abesynskej 347, 356, 365, 373, 379, 404
Cyrkwinske wobstojnosće před sto lětami w Brunowje a Kamjencu 355
Rjekojo z Nagasaki 386
Kapitl za ministrantow 394
Kak so swjata Marija w Abesynskej česći 395
Prěni nabožny dźeń w Radworju 403

Přechodne modlenja Božich mšow.

14, 29, 92

Stajne rubriki.

Z Łužicy a Serbow — Cyrkwinske powěśće — Cyrkwinski přehlad — Należnosće našoho towaŕstwa — Dopisy — Wične płaćizny — Wšelčizny — Towaŕstwowy powěstnik — Nawěštki